

Frumvarp til fjárlaga

fyrir

árin 1902 og 1903.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. kafla.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,503,400 kr., og það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eptirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,219,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafje:			
a. á ábúð og afnotum jarða.....	17,000.	17,000.	34,000.
b. á lausafje.....	28,000.	28,000.	56,000.
2. húsaskattur	6,000.	6,000.	12,000.
3. tekjuskattur	14,000.	14,000.	28,000.
4. aukatekjur	30,000.	30,000.	60,000.
5. erfðafjárskattur	2,500.	2,500.	5,000.
6. vitagjald	8,500.	8,500.	17,000.
7. gjöld fyrir leyfisbrjef... ..	2,000.	2,000.	4,000.
Fyrir konunglegri staðfesting á kaupmála milli hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að fráðregnum 2 % í innheimtulaun	50,000.	50,000.	100,000.
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að fráðregnum 2 % í innheimtulaun	100,000.	100,000.	200,000.
flyt...	258,000.	258,000.	516,000.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	258,000.	258,000.	516,000.
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að fráðregnum 2 % í innheimtulaun.....	100,000.	100,000.	200,000.
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá- ðregnum 2 % í innheimtulaun	185,000.	185,000.	370,000.
12. leyfishrjefagjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja.....	30,000.	30,000.	60,000.
13. tekjur af pósthferðum	34,000.	34,000.	68,000.
14. óvissar tekjur.....	2,500.	2,500.	5,000.
samtals...	609,500.	609,500.	1,219,000.

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 54,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls að frádrægnum umboðslaunum, prestsmötu o. fl., alls.....	34,000 kr. 		
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðarafgjöldin, að verja allt að helm- ingi afgjalda í hverju umboði um sig til þess að láta gera umbætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.	25,000.	25,000.	50,000.
Styrkurinn til húsabóta sje bundinn því skil- yrði, að leiguliði leggi fram í minnsta lagi $\frac{1}{8}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100.	100.	200.
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaða- fjali.....	2,000.	2,000.	4,000.
samtals....	27,100.	27,100.	54,200.

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr.:

	1902.	1903.	alls.
1. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðsins.....	kr. 43,000.	kr. 43,000.	kr. 86,000.
Uppí lán verður borgað:			
á árinu 1902	45,855 kr. 75 a.		
- — 1903	51,821 — 05 -		
	97,676 kr. 80 a.		
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans..	7,500.	7,500.	15,000.
samtals...	50,500.	50,500.	101,000.

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr.:

	1902.	1902.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000.	2,000.	4,000.
2. endurgjald skyndilána til embættismanna ..	600.	600.	1,200.
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum.	2,000.	2,000.	4,000.
samtals...	4,600.	4,600.	9,200.

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sje 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Utgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,540,229 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—16. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnanna á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina o. fl. veitast 257,026 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266. 67	18,300.	36,566. 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl....	4,200.	4,200.	8,400.
flyt...	22,466. 67	22,500.	44,966. 67

		1902.	1903.	alls.
		kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...		22,466. 67	22,500.	44,966. 67
3. hin umboðslega endurskoðun:				
a. laun endurskoðanda	2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda	500 —			
c. skrifstofukostnaðar	300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar	1,000 —			
		4,300.	4,300.	8,600.
		26,766. 67	26,800.	53,566. 67
B.				
Dómgæzla og lögreglustjórn:				
1. laun:				
a. til dómara og sýslumanna		68,300.	68,300.	
b. til hreppstjóra		8,000.	8,000.	
2. ritfje handa bæjarfógetanum í Reykjavík ..		1,400.	1,400.	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:				
	1902. 1903.			
a. laun umsjónar-				
mannsins	1,000 kr. 1,000 kr.			
viðbót við laun nú-				
verandi umsjónar-				
manns	200 — 200 —			
þóknun handa dóm-				
kirkjuprestinum...	100 — 100 —			
þóknun handa lækni	60 — 60 —			
b. viðurværi handa				
föngum, 42 a. á dag.	1,225 — 1,225 —			
3 skammtar af mið-				
degismat handa				
fangverði 21 e....	230 — 230 —			
þvottur	30 — 30 —			
til eldiviðar og ljósa	520 — 520 —			
útgjöld við húsið				
sjálft og áhöld ...	400 — 400 —			
til þess að útvega				
verkefni	500 — 500 —			
ýmisleg útgjöld ...	150 — 150 —			
flyt...	4,415 kr. 4,415 kr.	77,700.	77,700.	53,566. 67

	1902.	1903.	1902.	1903.	alls.
			kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	4,415 kr.	4,415 kr.	77,700.	77,700.	53,566. 67
arður af verkum talinn	615 —	615 —			
	3,800 kr.	3,800 kr.			
c. kostnaður við viðhald fangelsanna .	300 —	300 —	4,100.	4,100.	
4. önnur útgjöld:					
a. þóknun handa tveimur settum málaflutningsmönnum við yfirrjettinn	1,600 kr.				
b. laun sendiboðans við yfirrjettinn	50 —				
c. til eldiviðar í yfirrjettarstofunum	50 —				
d. til viðhalds á yfirrjettarstofunum o. fl.	50 —				
e. kostnaður við sakamál og lögreglumál	3,000 —				
f. kostnaðar við gjafsóknarmál.	300 —				
g. til að gefa út dómasafn, allt að 15 kr. fyrir hverja örsk ..	150 —				
h. útgjöld við sáttamál	50 —		5,250.	5,250.	
			87,050.	87,050.	174,100.
C.					
Ymisleg útgjöld:					
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshagsskýrslur:					
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna m. fl.	450 kr.				
b. til pappírs og prentunar B-deildar stjórnartíðindanna (30 arkir) og landshagsskýrslna (30 arkir), 43 kr. örkin	2,580 —				
c. til kostnaðar við sending með póstum.	450 —				
d. þóknun fyrir að semja landshagsskýrslur með prófarkalestri, allt að 40 kr. fyrir örkina	1,200 —		4,680.	4,680.	
flyt...			4,680.	4,680.	227,666. 67

	1902.	1903.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	4,680.	4,680.	227,656. 67
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðareyri undir embættisbrjef	2,500.	2,500.	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar byggingar	1,000.	1,000.	
4. til embættiseptirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða.....	1,000.	1,000.	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endurskoðun á skipamælingum	500.	500.	
6. tillag til veðdeildar landsbankans.....	5,000.	5,000.	
	14,680.	14,680.	29,360.
samtals...			257,026. 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 230,844 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
1. laun	72,250.	72,250.	144,500.
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri	800.	800.	1,600.
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar sjeu auglýstar hlutaðeigandi hreppsbúum með nægilegum fyrirvara.	150.	150.	300.
4. a. styrkur til augnlæknis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaSKÓLANUM tilsögn í augnalækningum svo og til að halda ókeypis „klinik“ handa fátækum mönnum, að minnsta kosti einu sinni á mánuði	2,000.	2,000.	4,000.
b. styrkur til hins sama manns til lækningaferðar kringum landið á helztu viðkomustaði strandskipa, eptir reikningi hvort árið allt að 300 kr.....	300.	300.	600.
5. styrkur til tannlæknis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaSKÓLANUM tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis „klinik“ handa fátækum mönnum, að minnsta kosti einu sinni á mánuði	1,000.	1,000.	2,000.
flyt...	76,500.	76,500.	153,000.

	1902.		1903.		alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
fluttar...	76,500.		76,500.		153,000.	
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:						
	1902.	1903.				
	kr. a.	kr. a.				
a. laun til starfsmanna	5,185.	5,185.				
b. viðurværi: kr. a.						
1. handa 60						
sjúkling-						
um, 38 a.						
á dag .. 8,322.						
2. handa 18						
starfs-						
mönnum						
219 kr. 51						
e. á ári. 3,951.18						
	12,273.18	12,273.18				
c. klæðnaður sjúklinga	600.	600.				
d. meðul og sáraum-						
búnaður	1,400.	1,400.				
e. eldsneyti	4,615.	4,615.				
f. ljósmeti	525.	525.				
g. viðhald á húsum ..	3,600.	1,200.				
h. húsbúnaður og á-						
höld	600.	600.				
i. þvottur og ræsting	800.	800.				
k. greptrunarkostnaður	500.	500.				
l. flutningskostnaður .	75.	75.				
m. til að skemmta sjúkl-						
ingum	200.	200.				
n. hesta- og hænsa-						
fóður	225.	225.				
o. ýmisleg útgjöld....	1,200.	1,200.				
p. til geymsluhúsgjörðar	4,000.					
	35,798. 18	29,398. 18			65,196. 36	
7. útgjöld við bólusetningar	500.	500.			1,000.	
8. önnur útgjöld:						
a. styrkur til sjúkrahússins í						
Reykjavík	1,200 kr.					
b. styrkur til sjúkrahússins á						
Akureyri	400 —					
c. styrkur til sjúkrahússins á						
Ísafirði	400 —					
flyt...	2,000 kr.	112,798. 18	106,398. 18		219,196. 36	

		1902.	1903.	alls.
		kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	2,000 kr.	112,798. 18	106,398. 18	219,196. 36
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðisfirði	400 —			
e. tileinnar yfirsetukonu í Reykjavík fyrir hana sjálfa	24 —			
f. til náms yfirsetukvenna	2,000 —			
g. til verkfæra handa yfirsetukonum	400 —			
h. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma 31. jan. 1896	1,000 —			
		5.824.	5,824.	11,648.
amtals...		118,622. 18	112,222. 18	230,844. 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 465,892 kr.:

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við póststjórnina:				
1. laun:				
a. handa póstmeistarannum	3,000 kr.			
b. 1. handa póstafgreiðslumönnum utan Reykjavíkur	8,500 —			
2. handa tveim póstafgreiðslumönnum í Reykjavík	2,500 —			
c. handa brjefhirðingamönnum .	6,000 —			
		20,000.	20,000.	
2. póstflutningur		40,000.	40,000.	
3. til póstvagnferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póststjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist allt að ...		600.	600.	
Landshöfðingi samþykkir ferðaáætlun og flutningsgjald með vögnunum.				
flyt...		60,600.	60,600.	

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	fluttar...	60,600.	60,600.	
4.	önnur útgjöld:			
a.	endurgjald fyrir skrifstofu- kostnað póstmeistarans	2,000	kr.	
b.	til sama fyrir ábyrgð á mis- talningu 1 ‰ um.....	200	—	
c.	fæðispeningar og ferðakostn- aður sama	200	—	
d.	fyrir prentun á ýmsu.....	1,000	—	
e.	til áhalda	1,500	—	
f.	til brjefaburðar í Reykjavík .	400	—	
g.	til brjefaburðar í öðrum kaup- stöðum	100	—	
h.	óviss gjöld.....	200	—	
i.	til viðhalds húsi og áhöldum.	100	—	
		5,700.	5,700.	
5.	til að útvega eldtrausta járnskápa handa póstafgreiðslumönnum	500.		
		66,800.	66,300.	133,100.
B.				
Til vegabóta:				
1.	til verkfræðings til aðstoðar landsstjórn og hjeraðsstjórn- um við hinar stærri sam- göngubætur:	kr.	kr.	
a.	laun	3,000.		
b.	ferðakostnaður og fæðis- peningar á ferðum með strandbátum	500.		
		3,500.		
		3,500.	3,500.	
2.	til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur allt að	1,500.	1,500.	
3.	til flutningabrauta	20,000.	20,000.	
4.	til þjóðvega	50,000.	50,000.	
5.	til fjallvega	5,000.	5,000.	
		80,000.	80,000.	160,000.
	flyt.....			293,100.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
fluttar...				293,100.
C.				
1. Til gufuskipaferða; til hins sameinaða gufuskipafjelags, með þeim skilyrðum að fjelagið haldi uppi stöðugum gufuskipaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretalands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlögunum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C., þó skulu ákvæðin um hringferðir í þrem fyrstu atriðum athugasemdarinnar I. 4, breytast á þessa leið: í hringferðinni í marz á leiðinni til Reykjavíkur og í hringferðinni í október á leiðinni frá Reykjavík skulu vera allir hinir sömu viðkomustaðir og í samsvarandi ferðum á ferðaáætlunum síðustu ára. Í ferðunum til Vesturlandsins, sem að minnsta kosti skulu vera 3, skulu einnig vera sömu viðkomustaðir sem á nefndum ferðaáætlunum	50,000.	50,000.		
2. Til gufubátaferða:				
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, allt að..... 10,000 kr.				
b. á Ísafjarðardjúpi, allt að.... 2,500 —	12,500.	12,500.		
Aætlun um ferðirnar undir staðið a. samþykkir landshöfðingi eptir að hafa fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda.				
Styrkurinn undir staðið a. og b. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsendingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthúsum á viðkomustöðum án sjerstaks endurgjalds.				
	62,500.	62,500.		
D.				125,000.
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, allt að.....		35,000.		35,000 ¹
Að því tilskyldu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímamann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagningar á ritsíma yfir land milli þess staðar, er sæsiminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsiminn sje lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu allt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagninguna og til að útvega efni og áhöld til þess.				
samtals...				453,100.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	fluttar...			453,100.
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxaflóa	kr. 300.		
b.	til eptirlitsferða	100.		
c.	til vitans á Reykjanesi:	kr.		
1.	til launa vitamannsins..	1,500.		
2.	fyrir olíu	200.		
3.	— lampakveiki o. fl..	150.		
4.	— steinkol	160.		
5.	flutningskostnaður	250.		
6.	til viðhalds á húsi og áhöldum.....	300.		
7.	eptirgjald eptir lóðina .	30.		
	—————	2,590.		
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitamanns	400.		
2.	fyrir olíu	150.		
3.	— lampakveiki o. fl..	100.		
4.	til viðhalds á húsi og áhöldum.....	200.		
5.	steinkol	100.		
6.	flutningskostnaður	75.		
7.	eptirgjald fyrir lóðina..	16.		
	—————	1,041.		
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitamanns	400.		
2.	fyrir olíu	125.		
3.	— lampakveiki o. fl..	100.		
4.	til viðhalds á húsi og áhöldum.....	160.		
5.	steinkol	60.		
6.	flutningskostnaður	40.		
	—————	885.		
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð.....	500.		
	þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á.			
	flyt... 5,416.			453,100.

		1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.	kr.
fluttar...	5,416.			453,100.
g. til tveggja vita við leiðina inn á Hafnarfjörð:				
	kr.			
1. til vitamanns	400.			
2. fyrir olíu	175.			
3. — lampakveiki o. fl..	150.			
4. til viðhalds á húsum og áhöldum.....	80.			
5. flutningskostnaður	50.			
	855.			
h. styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga	50.			
i. styrkur til ljóskers á Skipaskaga ..	75.			
Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eptir auglýsingu landshöfðingja 31. maí 1894.				
		6,396.	6,396.	12,792.
samtals...				465,892.

13. gr.

Til kirkju- og kennslumála veitast 262,206 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
I þarfir andlegu stjettarinnar:			
a. laun biskupsins	7,000.	7,000.	
b. önnur útgjöld:			
1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000.	9,500.	
2. til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum	2,500.	2,500.	
3. til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastipti	600.	600.	
4. bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi	200.	200.	
5. bráðabirgðaruppbót á Meðallandsþingum	200.	200.	
flyt...	19,500.	20,000.	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	19,500.	20,000.	
6. viðbót við eptirlaun þau, er fátækir upp- gjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum	3,000.	3,000.	
7. bráðabirgðaruppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi	100.	100.	
8. til að gjöra við Þykkvabæjarklausturs og Langholts kirkjur og útvega kirkjuskúða í þær	2,250.		
9. endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofu- kostnað	1,000.	1,000.	
10. til að stækka kirkjugarðinn í Reykjavík, allt að	6,200.		
Til þessa má einnig verja þeim 600 kr., sem Reykjavíkurbær borgar fyrir rjettinda- afsal landssjóðs til lóðar kirkjugarðs þess, sem lagður var niður 1837.			
	32,050.	24,100.	
			56,150.
B.			
Til kennslumála.			
I. Til prestaskólans:			
a. laun	9,200.	9,200.	
b. önnur útgjöld :	1902.	1903.	
1. húsaleigustyrkur	kr.	kr.	
handa 12 lærisvein- um 1902 og 16 1903	960.	1,280.	
2. námsstyrkur	800.	1,000.	
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.			
3. til tímakennslu.....	100.	100.	
4. til bókakaupa.	300.	300.	
5. til eldiviðar og ljósa	150.	150.	
6. til umsjónar	100.	100.	
7. ýmisleg útgjöld.....	200.	200.	
flyt...	2,610.	3,130.	
	9,200.	9,200.	56,150.

	1902.	1903.	1902.	1903.	alls.
			kr.	kr.	kr.
fluttar...	2,610 kr.	3,130 kr.	9,200.	9,200.	56,150.
8. til þess að gefa út kennslubækur handa prestaskól- anum, 25 kr. fyrir örkina, allt að ...	250 —	250 —	2,860.	3,380.	
			12,060.	12,580.	24,640.
II. Til læknaskólans.					
a. laun			3,200.	3,200.	
b. önnur útgjöld:					
1. námsstyrkur	1,200 kr.				
Styrkurinn til hvers nem- anda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2. eldiviður, ljós og ræsting....	300 —				
3. tilbókakaupa og kennsluáhalda	600 —				
4. ferðastyrkur handa lækna- efnum.....	300 —				
5. húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjum	1,280 —				
6. þóknun fyrir tímakennslu í efnafræði	200 —				
7. til umbúða og annars kostn- aðar við ókeypis „klinik“, allt að	200 —				
8. ýmisleg útgjöld	100 —		4,180.	4,180.	
			7,380.	7,380.	14,760.
III. Til hins lærða skóla:					
a. laun			19,200.	19,200.	
b. aðstoðarfje:					
handa söngkennaranum	600 kr.				
— fimleikakennaranum	700 —				
— dyraverði	1,000 —				
fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	200 —		2,500.	2,500.	
flyt...			21,700.	21,700.	95,550.

			1902.	1903.	alls.
			kr. 21,700.	kr. 21,700.	kr. 95,550.
c. önnur útgjöld:	1902.	fluttar... 1903.			
1. til bókasafns skólans	720 kr.	720 kr.			
2. til eldiviðar og ljósa	1,500	— 1,500	—		
3. til skólahússins utan og innan	3,800	— 1,400	—		
4. til tímakennslu og prófdómenda ...	1,050	— 1,050	—		
5. laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara.	1,300	— 1,300	—		
6. námsstyrkur ...	4,500	— 4,500	—		
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
7. húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr. handa hverjum	720	— 720	—		
8. þóknum handa lækni	100	— 100	—		
9. ýmisleg útgjöld ...	930	— 930	—		
10. fyrir prestsverk ...	48	— 48	—		
11. til vísindalegra áhalda við kennslu:					
a í náttúrusögu ..	200	— 200	—		
b. í eðlisfræði	400	— 400	—		
12. til þess að gefa út kennslubækur handa lærða skólunum, 25 kr. fyrir örkina	600	— 600	—		
13. til áhalda við fimleikakennslu	200	— 200	—		
			16,060.	13,668.	
			37,768.	35,368.	
					73,136.
flyt...					168,686.

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
fluttar...						168,686.
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a.	laun			6,600.	6,600.	
b.	önnur útgjöld:	1902.	1903.			
	1. til bóka- og áhalda-	kr.	kr.			
	kaupa við kennsluna	400.	400.			
	2. til eldiviðar og ljósa	500.	500.			
	3. til skólahússins utan					
	og innan	200.	200.			
	4. ýmisleg útgjöld.....	500.	500.			
	5. til styrkveitingar					
	námspiltum	400.	400.	2,000.	2,000.	
				8,600.	8,600.	17,200.
V. Til stýrimannaskólans:						
a.	laun.....			3,200.	3,200.	
		1902.	1903.			
b.	önnur útgjöld:	kr.	kr.			
	1. tímakennslu.....	1,200.	1,200.			
	2. til áhaldakaupa o. fl.	200.	300.			
	3. til eldiviðar og ljósa	500.	500.			
	4. ýmisleg útgjöld.....	720.	500.	2,620.	2,400.	
				5,820.	5,600.	11,420.
VI. Til annarar kennslu:						
a.	til kvennnaskóla:					
	1. til kvennaskólans í Reykjavík .	2,500.				
	Þar af námsstyrkur til sveita-					
	stúlkna 300 kr.					
	2. til kvennaskóla Húnavetninga ..	2,200.				
	3. til — Eyfirðinga	2,200.		6,900.	6,900.	
flyt...				6,900.	6,900.	197,306.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	6,900.	6,900.	197,306.
b. 1. til barnaskóla annarsstaðar en í kaup- stöðum	5,500.	5,500.	
Styrkur þessi veitist einkum eptir lengd kennslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sje minna en helmingur á móts við styrkinn úr landssjóði.			
2. til sveitakennara, allt að 80 kr. til hvers Styrkur þessi veitist eptir tillögum stiptyfirvaldanna.	5,500.	5,500.	
c. til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flens- borg	2,500.	2,500.	
d. til kennarafræðslu	2,800.	2,800.	
e. námstyrkur handa kennaraefnum, 50 kr. handa hverjum, allt að 500 kr.....	500.	500.	
f. til skólaiðnaðar-kennslu	500.	500.	
g. til kennara í organslætti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík	1,000.	1,000.	
h. styrkur til þess að semja og gefa út kennslu- bækur	300.	300.	
i. til kennslu heyrnar- og málleysingja	5,000.	5,000.	
j. til sjera Olafs Helgasonar til að borga með aðstoðarkennara við kennslu heyrnar- og málleysingja	150.	150.	
	30,650.	30,650.	61,300.
VII. Til sundkennslu:			
a. í Reykjavík	200.	200.	
Lærisveinar latínuskólans njóta ókeypis kennslu.			
b. til sundkennslu annarstaðar.....	1,000.	1,000.	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslunefndum með því skilyrði, að annars- staðar frá sje lagt til sundkennslunnar eigi minna en landsjóðsstyrknum nemur.			
	1,200.	1,200.	2,400.
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kennslu í teikning og trjeskurði í Reykjavík.....	600.	600.	1,200.
samtals ..			262,206.

14. gr.

Til vísinda og bókmennta og verklegra fyrirtækja veitast 150,660 kr.

			1902.	1903.	alls.
			kr.	kr.	kr.
A.					
Til vísinda og bókmennta:					
1.	til landsbókasafnsins:	kr.			
	a. laun bókavarðar	1,500.			
	b. til aðstoðarmanns við bókasafnið	900.			
	c. fyrir bækur, handrit, bókband og prentun á ritaukaskrá og til samnings spjaldskrár	4,000.			
	d. til eldiviðar og áhalda m. m. .	450.			
	e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið	300.			
			7,150.	7,150.	
2.	a. til amtsbókasafns Norðuramtsins	500.			
	b. til — Austuramtsins	400.			
	c. til — Vesturamtsins	400.			
			1,300.	1,300.	
Fje þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeigandi jafnaðarsjóðir veiti að minnsta kosti jafnmikla upphæð.					
3.	til landsskjalasafnsins:	1902.	1903.		
	a. laun skjalavarðar, er landshöfðingi skipar	kr.	kr.		
	b. til bókaskápakaupa	1,200.	1,200.		
	o. fl.	1,330.			
	c. til að binda inn og búa um skjöl o. fl.	875.	875.		
	d. til að afrita merk skjöl og bækur í skjalasafninu.	350.	350.		
	e. til að gefa út skrá yfir skjalasafnið	250.	250.		
			4,005.	2,675.	
4.	til deildar hins íslenska Bókmenntafjelags í Reykjavík		2,000.	2,000.	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að Bókmenntafjlagið gefi út 24 arkir á ári af íslensku fornbrjefasafni, eða sem því svarar af registri.					
flyt...			14,455.	13,125.	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	14,455.	13,125.	
5. til Þjóðvinafjeldagsins	750.	750.	
6. til fornagripasafnsins:			
a. til að útvega forngripi og til			
áhalda	1,000 kr.		
b. til umsjónar	600 —		
c. til húsnæðis og hita	2,000 —		
7. til Fornleifafjeldagsins:	3,600.	3,600.	
til útgáfu árbókar	300.	300.	
útborgist því að eins, að árbók fornleifafje-			
lagsins komi út hvort árið.			
8. til Náttúrufræðisfjeldagsins	500.	500.	
þar af til umsjónar við náttúrugripasafnið			
100 kr. á ári.			
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að			
náttúrugripasafnið sje eign landsins og til			
sýnis fyrir almenning á ákveðnum tíma, að			
minnsta kosti einu sinni á viku.			
9. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til			
að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr			
og til að semja þjóðmenningarsögu Norður-			
landa 600 kr. á ári, og til efna og áhalda			
til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort			
árið	800.	800.	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að			
safn þetta og undirbúningsverkið verði á			
siðan eign landsins.			
10. til að vinna að texta-útgáfa á íslenskum forn-			
brjefasafni, með því skilyrði, að gefið verði			
út samkonar registur sem við fyrsta bindi			
við sjerhvert bindi, svo fljótt sem auðið er,			
eptir að það er komið út	800.	800.	
11. til Brynjólfs Jónssonar til fornmenjarann-			
sóknar	300.	300.	
12. til Páls Ólafssonar skálds	500.	500.	
13. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til			
eflingar bindindi	800.	800.	
14. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra			
starfa	300.	300.	
15. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja			
íslensk-enska orðabók	500.		
flyt...	23,605.	21,775.	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	23,605.	21,775.	
16. styrkur til cand. mag. Boga Melsteðs til að rita sögu Íslands	600.	600.	
17. til hins íslenzka Biblíufjelags; hluttaka í kostnaði við að gjöra nýja þýðingu á gamla testamentinu.....	1,500.	1,500.	
18. styrkur til amtmanns Páls Briem til að gefa út tímaritið „Lögfræðing“, 20 kr. fyrir örkina	200.	200.	
17. til Halldórs Lárussonar til að fullkomna sig í hraðritun og kenna hana.....	400.	400.	
	26,305.	24,475.	50,780.
B.			
Til verklegra fyrirtækja:			
1. styrkur til eflingar búnaði:			
a. til búnaðarskóla:	kr.		
1. til skólans í Olafsdal.....	2,500.		
2. - — á Hólum.....	2,500.		
3. - — - Eiðum.....	2,500.		
4. - — - Hvanneyri ...	2,500.		
	10,000.	10,000.	
b. til búnaðarfjelaga	18,000.	18,000.	
c. til búnaðarfjelags Íslands.....	7,000.	7,000.	
d. til sama fjelags til kennslu í mjólkurmeðferð	1,500.	1,500.	
e. til sama fjelags til gróðrartilrauna	2,000.	2,000.	
f. til verðlauna fyrir útflutt smjör.....	500.	500.	
g. styrkur til útgáfu búnaðarrits, 20 kr. fyrir örkina.....	240.	240.	
2. a. laun handa 2 dýralæknum.....	2,400.	2,400.	
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík	400.	400.	
3. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu.....	300.	300.	
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður- og Austurömtunum á fjárhagstímabilinu.....	6,000.		
5. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar, 600 kr. til hvors.....	1,200.	1,200.	
6. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fóður- og beitijurtir	1,000.	1,000.	
flyt...	50,540.	44,540.	50,780.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
fluttar...	50,540.	44,540.	50,780.
7. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiskiveiðarannsóknna	800.	800.	
8. til iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til að styrkja efnilega iðnaðarmenn til utanfarar, til að fullkomna sig í iðn sinni	600.	600.	
9. til kennslu í heimilisiðnaði og hannyrðum fyrir konur.....	1,000.	1,000.	
	52,940.	46,940.	99,880.
samtals...			150,660.

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veit-
5,200 kr.

16. gr.

Til eptirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præp. hon Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eptirlaun hans; til sjera Þorke Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eptirlaun hans; til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eptirlaun hennar af Vestmannaeyja prestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 160 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen 2,000 kr.; til sjera Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr. — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættis-
mannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hjer á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 36,829 kr. 03 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, tilskipunum, konungsráskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Athugasemdir við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Að því er sniðið á fjárlagafrumvarpinu yfir höfuð snertir, skal þess getið, að samkvæmt ósk fjárlaganefndar neðri deildar árið 1899 hafa verið gjörðar ýmsar breytingar á reikningsfærslu gjaldadálsins, og hefur verið leitast við að gjöra hana gleggri og fá betri niðurskipun. Þetta sjest bezt, þegar þetta frumvarp er borið saman við frumvörpin frá fyrri árum.

I. kafli.

Tekjur.

Við 1. gr.

Við 1. a. og b. Abúðar- og lausafjárskattur. Skattar þessir hafa á 5 ára tímabilinu 1895—99 numið að meðaltali 17,718 kr. 48 a. hinn fyrnefndi og 29,515 kr. 79 a. hinn síðarnefndi, og á 3 ára tímabilinu 1897—99 17,665 kr. 66 a. og 29,361 kr. 63 a. Ábúðarskattinn virðist því mega telja 17,000 kr. eins og á nügildandi fjárlögum. Um lausafjárskattinn hefur landshöfðingi tekið það fram, að kvíðbogi sá, er alþingi hafi borið fyrir því, að hann mundi minnka vegna lækkunar á vöruverði eptir verðlagsskrám og hins lága verðs á íslenskum vörum hafi reynzt ástæðulaus, og því virðis mega telja þessa tekjugrein 28,000 kr. hvort árið.

Við 2. Húsaskattinn, sem á 5 ára tímabilinu 1895—99 hefur numið að meðaltali 5,768 kr. 55 a. og á 3 ára tímabilinu 1897—99 6,259 kr. árlega, virðist mega telja 6,000 kr. hvort árið eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við 3. Tekjuskattinn, sem á 5 ára tímabilinu 1895—99 hefur numið að meðaltali 14,156 kr. 85 a. og á 3 ára tímabilinu 1897—99 14,302 kr. 42 a. árlega, virðist mega telja 14,000 kr. hvort árið.

Við 4. Aukatekjur, sem á 5 ára tímabilinu 1895—99 að meðaltali hafa numið 31,346 kr. 86 a. árlega og á 3 ára tímabilinu 1897—99 30,982 kr. 57 a. árlega, virðist mega telja 30,000 kr. árlega eins og á nügildandi fjárlögum.

Við 5. Erfðafjárskattur hefur á 5 ára tímabilinu 1895—99 numið að meðaltali 3,195 kr. 27 a. og á 3 ára tímabilinu 1897—99 3,522 kr. 80 a. árlega. Þar eð þessi hækkun að mestu er tilviljun og eigi verður ætlað, að hún haldizt við, þykir ekki vert að telja tekjugrein þessa meir en 2,500 kr. á ári.

Við 6. Vitagjald, sem á 5 ára tímabilinu 1895—99 hefur numið að meðaltali 8,651 kr. 40 a. árlega og á 3 ára tímabilinu 1897—99 8,556 kr. 53 a. árlega, þykir ekki vert að telja meir en 8,500 kr. hvort árið.

Við 7. Gjöld fyrir leyfisbrjef hafa numið á 5 ára tímabilinu 1895—99 að meðaltali 3,246 kr. 3 a. árlega; en þar eð gjöldin fyrir leyfisbrjef til hjónabands, sem er aðaltekjugreinin undir þessum tölu, hafa með lögum nr. 19 22. september 1899 verið færð niður um helming úr því sem áður var, virðist eigi hægt að telja þessar tekjur meir en 2,000 kr. hvort árið 1902 og 1903.

Við 8. Útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m. hefur á 5 ára tímabilinu 1895—99, að frádregnum 2% fyrir innheimtuna, numið að meðaltali 49,696 kr. 30 a. og á 3 ára tímabilinu 1897—99 að meðaltali 46,377 kr. 71 a. á ári; þar eð aukið var útflutningsgjald af hvalafurðum með lögum nr. 27 11. nóvember 1899, virðist mega telja þessa tekjugrein 50,000 kr. hvort árið.

Við 9. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum hefur á árunum 1895—99, að frádregnum 2% í innheimtulaun, numið að meðaltali 134,563 kr. 25 a. og á árunum 1898—99 120,698 kr. 69 a. árlega. Þar eð búast má við að aðflutningur áfengra drykkja minnki talsvert vegna laga nr. 26 11. nóvember 1899, þar sem á hinn bóginn lög nr. 29 frá sama degi munu varla valda nokkurri hækkun á þessari tekjugrein, virðist eigi mega telja hana hærri en 100,000 kr. hvort árið 1902 og 1903.

Við 10. Aðflutningsgjald á tóbaki hefur að frádregnum 2% fyrir innheimtuna numið á 5 ára tímabilinu 1895—99 að meðaltali 75,847 kr. 62 a. árlega. Þar eð þetta gjald hefur verið hækkað með lögum nr. 21 22. september 1899 fyrir tóbak um 40% og fyrir vindla um 100%, virðist mega telja það 100,000 kr. hvort árið.

Við 11. Aðflutningsgjald á kaffi og sykri, sem að frádregnum 2% í innheimtulaun hefur numið á 5 ára tímabilinu 1895—99 að meðaltali 181,698 kr. 21 a. og á 3 ára tímabilinu 1897—99 189,180 kr. 15 a. árlega, virðist mega telja 185,000 kr. hvort árið.

Við 12. Leyfisbrjefagjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja samkvæmt lögum nr. 26 11. nóvember 1899. Þar eð þessi tekjugrein, eptir því sem landshöfðingi hefur skýrt frá, hefur numið árið 1900 hjer um bil 30,000 kr., virðist mega telja hana það hvort ár fjárhagstímabilsins.

Við 13. Tekjur af póstferðum hafa á 5 ára tímabilinu 1895—99 numið að meðaltali 33,592 kr. 88 a. árlega og á 3 ára tímabilinu 1897—99 34,400 kr. 50 a. árlega. Það mun því rjettast að telja ekki þessa tekjugrein hærri en 34,000 kr. hvort árið.

Við 14. Ovissar tekjur hafa á árunum 1895—99 numið að meðaltali 12,156 kr. 25 a. árlega. Þar eð eigi er hægt að ætlast á tekjugrein þessa með vissu, samkvæmt eðli hennar, og hin mikla hækkun hennar á síðustu árum stafar mestmegnis af sektum fyrir ólöglegar fiskiveiðar o. fl., er útlendir fiskimenn hafa verið í dæmdir, og eigi verður búist við að slíkt haldist, er hún einungis talin 2,500 kr. hvort árið eins og á núgildandi fjárlögum.

Við 3. gr.

Við 1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs hefur að frádregnum umboðslaunum, prestsmötu o. fl. numið á 5 ára tímabili 1895—1899 að meðaltali 25,667 kr. 21 a. árlega og á 3 ára tímabilinu 1897—1899 25,289 kr. 11 a. árlega. Þar eð eigi eru líkur til að neinar jarðir verði seldar á yfirstandandi fjárhagstímabili, þá er tekjugrein þessi talin hin sama með og að frádregnum kostnaði eins og á núgildandi fjárlögum.

Við 2. Tekjur af kirkjum. Þar eð umsjón og fjárhald flestra landssjóðs-kirkna samkvæmt lögum nr. 28. 18. desember 1897 sumpart hefur þegar verið fengið í hendur hlutadeigandi söfnuðum, sumpart að öllum líkindum mun verða fengið þeim í hendur fyrir lok fjárhagstímabilsins, þykir rjettast að telja tekjur af kirkjum jafn-háar og á núgildandi fjárlögum.

Við 3. Tekjur af silfurbergsgnámunum í Helgustaðafjalli hefur á árunum 1897—1899 numið að meðaltali 2,236 kr. 19 a. árlega, og mun óhætt að telja þær eins og á núgildandi fjárlögum 2,000 kr. hvort árið 1092 og 1903.

Við 4. gr.

Hjer skal sýnt yfirlit yfir tekjur þær, sem ætla má að landssjóður hafi af viðlagasjóði árin 1902 og 1903, en jafnframt skal þess getið, að á landsreikningnum fyrir fjárhagstímabilið 1898 og 1899 var tekjuhalli, er nam 41,073 kr. 25 a., og að peningaforði landssjóðs var 31. desember 1899 kominn niður í 391,090 kr. 22 a. og þar af eru 120,000 kr. á hlaupareikningi í landsbankanum.

1) Leigur af $3\frac{1}{2}\%$ ríkisskuldabréfum, samkvæmt innritunarskýrteini að upphæð 215,200 kr., og er sú upphæð tryggingarfje veðdeildar landsbankans í Reykjavík samkvæmt lögum nr. 1. 12 janúar 1900.....	1902. kr. a.	1903. kr. a.
2) a. Leigur af skuldabréfum, sem hljóða upp á afborgun (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 165, 109 kr. 04 a.).	7,532 00	7,532 00
b. Do. af lánum til þilskipakaupa til fiskiveiða..... (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 81,628 kr. 12 a.).	6,604 38	6,229 98
c. Do. af lánum til andlegu stjettarinnar, presta, kirkna, skóla (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 94,964 kr. 09 a.).	2,567 02	2,222 54
d. Do. af lánum til amta, sýslna, hreppa o. fl..... (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 189,037 kr. 65 a.).	3,798 56	3,594 55
e. Do. af skuldabréfum með veði í seldum þjóðjörðum (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 54,746 kr. 72 a.).	7,561 53	7,031 73
f. Do. af lánum til að byggja íshús..... (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 19,611 kr. 08 a.).	2,189 88	2,120 77
g. Do. af lánum til að útvega tövinnuvjelar..... (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 43,312 kr. 56 a.).	598 33	477 55
h. Do. af lánum til sveita til jarðabóta..... (Eptirstöðva-eign $\frac{31}{12}$ 01: 30,000 kr.).	1,567 75	1,501 15
3) Do. af skuldabréfum með hálfis árs uppsagnarfresti..... (Höfuðstóll $\frac{31}{12}$ 01: 252,355 kr 55 a.).	900	900
4) Do. af bankaskuldabréfum (Höfuðstóll $\frac{31}{12}$ 00: 24,200 kr.).	10,094 22	10,094 22
	1,089	1,089
	44,502 67	42,793 49

Tekjur þessar virðist því mega telja 43,000 kr. hvort árið.

Af skuldabriefum þeim, sem nefnd eru í tölulið 2. a.—g. verða á árunum 1902 og 1903, samkvæmt ákvæðum þeirra, borgaðar þessar fjárupphæðir:

			1902.	1903.
af þeim er taldar eru við a			9,360 kr. 29 a.	8,903 kr. 71 a.
— — — b			10,647 — 88 —	16,899 — 94 —
— — — c			5,099 — 72 —	5,196 — 92 —
— — — d			13,244 — 41 —	13,242 — 29 —
— — — e			1,726 — 38 —	1,785 — 49 —
— — — f			3,942 — 84 —	3,942 — 84 —
— — — g			1,834 — 23 —	1,849 — 86 —
			45,855 kr. 75 a.	51,821 kr. 05 a.

Alþingi mun verða gefinn kostur á að kynna sjer fullkomna skrá, er landfógeti hefur samið yfir þessi skuldabrief, og skýrir frá upphæðum hinna einstöku lána, afborgunarskilmálum o. fl.

Við 2. Sbr. athugasemdirnar við frumvarp til fjárlaga fyrir 1894 og 1895 og lög nr. 2, 12. janúar 1900.

Við 5. gr.

Upphæðir þær, sem hjer eru taldar undir 1.—3. tölulið, sem sje það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febrúar 1880, endurborganir skyndilána til embættismanna og endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum, þykir mega telja eins og á fjárlögunum fyrir 1900 og 1901.

Við 6. gr.

Tillagið úr ríkissjóði er talið samkvæmt lögum um hina stjórnlegu stöðu Íslands í ríkinu 2. janúar 1871. Af þessari tekjugrein greiðast fyrir fram útgjöldin í 8. gr. til hinnar æðstu stjórnar innanlands og til fulltrúa stjórnarinnar á alþingi 1903, og eru síðasttöldu gjöldin með sjerstökum konungsúrskurði 30. apríl þ. á. ákveðin 2,000 kr.

II. kafli.

Gjöld.

Við 8. og 9. gr.

Gjöldin í þessum greinum eru talin eins og að undanfögnu.

Við 10. gr.

Við A. 1. Þessi útgjöld liðast sundur á þessa leið:

Við B. 1. a. Þessi útgjöld liðast þannig sundur:

	1902.		1903.		alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
Forstjórinn í landsyfirrjetinum, skipaður 16. apríl 1889, laun..... 4,800 kr. viðbót fyrir sjálfan hann 1,000 —						
	5,800.		5,800.		11,600.	
Fyrsti dómandi í sama rjetti, skipaður s. d., laun 3,500 kr. viðbót fyrir sjálfan hann 500 —						
	4,000.		4,000.		8,000.	
Annar dómandi í sama rjetti, skipaður 9. ágúst 1889, laun 3,500 kr. viðbót fyrir sjálfan hann 500 —						
	4,000.		4,000.		8,000.	
Bæjarfógetinn í Reykjavík, laun	3,000.		3,000.		6,000.	
Sýslumaðurinn í Arnessýslu, laun	3,500.		3,500.		7,000.	
Sýslumaðurinn í Húnavatnssýslu, laun.....	3,500.		3,500.		7,000.	
Sýslumaðurinn í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, laun	3,500.		3,500.		7,000.	
Sýslumaðurinn í Pingeyjarsýslu, laun.....	3,500.		3,500.		7,000.	
Sýslumaðurinn í Skaptafellssýslu, laun	3,000.		3,000.		6,000.	
Sýslumaðurinn í Rangárvallasýslu, laun	3,000.		3,000.		6,000.	
Sýslumaðurinn í Gullbringu- og Kjósarsýslu, laun	3,000.		3,000.		6,000.	
Sýslumaðurinn í Snæfellsness- og Hnappadals-sýslu, laun.....	3,000.		3,000.		6,000.	
Sýslumaðurinn í Ísafjarðarsýslu og bæjarfógetinn í Ísafjarðar kaupstað, laun sem sýslumaður..... 3,000 kr. — — bæjarfógeti..... 500 —						
	3,500.		3,500.		7,000.	
Sýslumaðurinn í Skagafjarðarsýslu, laun.....	3,000.		3,000.		6,000.	
flyt...	49,300.		49,300.		98,600.	

Við C. 2. Endurgjald handa embættismönnum fyrir burðareyri undir embættisbrjef. Sömu leiðis.

Við C. 3. Brunabótagjald fyrir ýmsar opinberar byggingar hefur numið árið 1899 944 kr. 42 a. og því er farið fram á að það verði talið 1,000 kr. hvort árið 1902 og 1903.

Við C. 4. Til embættiseptirlitsferða að svo miklu leyti sem lands-sjóði ber að greiða. Gjald þetta er talið eins og að undanfögnu.

Við C. 5. Skrásetningar- og skipamælingastofan í Kaupmannahöfn hefur á síðari árum þrífaldlega kvartað yfir því, að skipamælingar, sem gjörðar eru á Íslandi, væru mjög ófullkomnar og ónákvæmar. Það hefur því opt borið við, að skrifstofan, sem samkvæmt lögum um skrásetning skipa 13. desbr. 1895 4. gr. á að gefa út þjóð-ernis- og skrásetningarskýrteini til fullnaðar einnig fyrir íslensk skip, hefur ekki sjeð sjer fært að gefa út þessi skýrteini eptir þeim upplýsingum er fyrir hendi voru, en hefur orðið að krefjast þess, að mælt væri að nýju. Það líður opt langur tími áður þetta verði gjört og eigi svo sjaldan kemur það fyrir, að það sje aldrei gjört, því að skip þessi koma stundum alls ekki aptur til hafnarinnar, þar sem þau voru skrásett, eða þá ekki fyr en eptir langan tíma, og á meðan verða þau að nota þjóð-ernisskipteini það til bráðabyrgða sem landshöfðingi gefur út samkvæmt 10. gr. lag-anna um skrásetning skipa. Þegar mælingarnar, sem í því standa, eru rangar, getur það sumpart bakað skipinu bæði óþægindi og útgjöld á útlendum höfnum, sumpart komið af stað ýmsum vandræðum þjóða á milli einkum að því er snertir alþjóðafiski-veiðarnar í Norðursjónum og sumpart getur það loks spillt fyrir öllum skipum, er skrásett eru sem dönsk eign, þar sem hætt er við að þetta veiki erlendis traust á áreiðanleik danskra farmrýmisskipteina. Jafnframt og vísað hefur verið til þessa og bent á, að þessar villur valdi bæði tíma- og vinnutjóni jafnt skrásetningarskrifstofunum á Íslandi eins og hinni dönsku skrifstofu, þar sem senda verði skilríkin fram og aptur og hafa miklar brjefaskriptir um þetta, eins og það líka sje óþægilegt og kostnaðar-samt fyrir skipin, er þau að óþörfu tefjist á hlutaðeigandi höfnum, þá hefur skrifstofan farið þess á leit, að skipaður verði svo fljótt, sem unnt er, fróður maður í þessari grein landshöfðingjanum til aðstoðar til þess að endurskoða til bráðabirgða mælingagjörðir þær, er koma úr hinum einstöku skrásetningarhjeruðum; annars kannast skrifstofan við það, að þessar óviðunandi mælingar sjeu að nokkru leyti afsakanlegar, þar eð alþjóðlegar mælingareglur verði alltaf margbrotnari og erfiðari einkum að því er gufuskip snertir. Skrifstofan telur sjálfsagt, að t. d. stýrimannaskólastjórinn í Reykjavík geti veitt þessa aðstoð, því að ætla megi, að hann samkvæmt stöðu sinni hafi hina nægu þekkingu til þess að gjöra þessar mælingar og útreikninga, og ef þörf sje á, geti hann á mjög stuttum tíma aflað sjer þar á skrifstofunni þeirrar þekkingar, bæði bóklega og verklega.

Um þetta mál hefur stjórnarráðið, landshöfðingi og skrásetningar- og skipamælingaskrifstofan átt brjefaviðskipti og hafa komið þar til umræðu ýmsar uppástungur aðrar til þess að ráða bót á því núverandi ástandi, sem er mjög óheppilegt, en loks urðu greind yfirvöld á það sátt, að fyrirkomulag það, sem skrásetningar- og skipamælingaskrifstofan fór fram á, eptir öllum málavöxtum væri hið hagfelldasta og heppi-legasta, en samkvæmt því skal hið fyrsta eptirlit einnig með þeim mælingum, er gjörðar eru á Íslandi, lagt í hendur landshöfðingja og honum veitt til þess nauðsynleg aðstoð verkfróðs manns. Hjer er því farið fram á, að til að borga fyrir slíka aðstoð verði

veittar 500 kr. árlega og má álíta, að það sje nægileg þóknun og hæfileg í hlutfalli við þau störf, sem um er að ræða.

Við 5. Tillag til veðdeildar landsbankans er samkvæmt lögum nr. 1 12. janúar 1900, 2. gr. talin 5,000 kr. hvort árið.

Við 11. gr.

Við 1. Þessi gjöld liðast þannig sundur:

Landlæknirinn á Íslandi, að auki forstöðumaður lækna-skólans í Reykjavík	4,000	kr.
Læknirinn í Reykjavíkurbjórðingunni	1,900	—
— - Ísafjarðarbjórðingunni	1,900	—
— - Akureyrarbjórðingunni	1,900	—
— - Seyðisfjarðarbjórðingunni	1,900	—
— - Keflavíkurbjórðingunni	1,700	—
— - Barðastrandarbjórðingunni	1,700	—
— - Blönduóssbjórðingunni	1,700	—
— - Sauðárkrúkbjórðingunni	1,700	—
— - Borgarfjarðarbjórðingunni	1,500	—
— - Stykkishólshjórðingunni :		
Laun	1,500	kr.
viðbót fyrir sjálfan hann ..	400	—
		1,900 —
— - Dalahjórðingunni	1,500	—
— - Strandahjórðingunni	1,500	—
— - Húsavíkurbjórðingunni	1,500	—
— - Vopnafjarðarbjórðingunni	1,500	—
— - Hróarstunguhjórðingunni	1,500	—
— - Reyðarfjarðarbjórðingunni :		
laun	1,500	kr.
viðbót við sjálfan hann ...	400	—
		1,900 —
— - Hornafjarðarbjórðingunni	1,500	—
— - Síðuhjórðingunni	1,500	—
— - Rangárbjórðingunni	1,500	—
— - Eyrarbakka-hjórðingunni	1,500	—
— - Skipaskaga-hjórðingunni	1,500	—
— - Olafsvíkurbjórðingunni	1,500	—
— - Þingeyrarbjórðingunni	1,500	—
— - Hesteyrarbjórðingunni	1,500	—
— - Miðfjarðarbjórðingunni	1,500	—
— - Hofsóssbjórðingunni	1,500	—
— - Siglufjarðarbjórðingunni	1,500	—
— - Höfðahverfishjórðingunni	1,500	—
— - Reykdælahjórðingunni	1,500	—

flýtt .. 50,800 kr.

	fluttar...	50,800 kr.
Læknirinn í Axarfjarðarhjeraði	1,500	—
— - Fljótaldalshjeraði	1,500	—
— - Mýrdalshjeraði	1,500	—
— - Grímsneshjeraði	1,500	—
— - Kjósarhjeraði	1,300	—
— - Mýrahjeraði	1,300	—
— - Reykhólahjeraði	1,200	—
— - Flateyjarhjeraði	1,300	—
— - Nauteyrarhjeraði	1,300	—
— - Pistilfjarðarhjeraði	1,300	—
— - Fáskrúðsfjarðarhjeraði	1,300	—
— - Berufjarðarhjeraði	1,300	—
— - Vestmannaeyjahjeraði:		
laun	1,300	kr.
viðbót við sjálfan hann ...	1,150	—
	—	2,450 —
— við holdsveikraspítalann í Laugarnesi	2,700	—
	Samtals...	<u>72,250 kr.</u>

Laun landlæknisins eru talin samkvæmt lögum 8. október 1883, laun læknisins við holdsveikraspítalann samkvæmt lögum 4. febrúar 1898, og laun hinna læknanna samkvæmt lögum um skipun læknahjéraða á Íslandi 13. október 1899 sbr. um viðbæturnar lög nr. 15, 15. oktbr. 1875 og fjárlögin fyrir 1888 og 1889.

Við 2. Styrkur til Guðm. Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri.

Við 3. Fyrir 2 læknisferðir á ári til Öræfinga.

Við 4. a.—b. Styrkur til augnalæknis Bjarnar Olafssonar.

Við 4. Styrkur til tannlæknis í Reykjavík.

Þessir liðir eru eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við 6. Útgjöld við holdsveikraspítalann. Eftir reynslu þeirri, sem fengizt hefur á síðastliðnu tveggja ára tímabili, hefur spítalastjórnin farið fram á ýmsar breytingar í hinni fyrri fjárhagsáætlun, sumpart hækkanir, sumpart lækkanir. Um leið og vísað skal, að því er rökstuðning og útreikning á hinum einstöku liðum snertir, í tillögur spítalastjórnarinnar, sem lögð hefur verið til grundvallar við samning frumvarps þessa og alþingi mun verða gefið tækifæri á að kynna sjer, skal hjer einungis gjörð grein fyrir, hverjar þessar hækkanir og lækkanir eru.

Hækkaðir eru þessir liðir:

a. Laun til starfsmanna úr 4,940 kr. upp í 5,185 árlega, eða um 245 kr., af þeim er varið 120 kr. handa nýrri (þriðju) þvottakonun, 75 kr. handa nýrri (þriðju) eldabuskun, 10 kr. í viðbót við laun ræstingarkonun, og 40 kr. í viðbót við þóknun þá, sem veitt er hjúkrunarlærlingum.

e. Eldsneyti úr 3,600 kr. upp í 4,615 kr. eða um 1,015 kr. Hækkunin kemur af því að kol hafa hækkað í verði.

i. Þvottur og ræsting úr 600 kr. upp í 800 kr. á ári, þar eð fyrri fjárveitingin reyndist ónóg.

k. Greptrunarkostnaður úr 250 kr. uppí 500 kr. á ári, þar eð fleiri deyja árlega á spítalanum en búizt var við.

o. Ymisleg útgjöld úr 1,000 kr. upp í 1,200 kr. árlega.

Öll hækkunin nemur þannig 1,910 kr. árlega.

Þessir liðir eru færðir niður:

b. Viðurværi úr 12,506 kr. 04 a. niður í 12,273 kr. 18 a. árlega. Mismunurinn kemur af því, að til viðurværis starfsmannanna eru reiknaðar 219 kr. 51 e. handa hverjum, en það er í nügildandi fjárlögum talið 247 kr. 12 a. á ári. Þar af leiðandi er hægt að veita starfsmönnum, þrátt fyrir það þótt þeim sje fjölgað, eins og farið er fram á, viðurværi fyrir 3,951 kr. 18 a. í stað 4,184 kr. 04 a., eins og stendur í nügildandi fjárlögum. Að tala þeirra starfsmanna, sem fæða á, eykst einungis um einn, enda þótt farið sje fram á að 2 nýjum sje bætt við, kemur af því, að hingað til hefur orðið að veita fæði einum auk hinna skipuðu. Útgjöldin til viðurværis sjúklinganna eru óbreytt.

d. Meðul og sáraumbúnaður er sett niður úr 1,500 kr. í 1,400 kr. árlega.

f. Ljósmeti. Útgjöld til þessa eru færð úr 570 kr. niður í 525 kr. á ári eða um 45 kr.

l. Flutningskostnaður. Útgjöldin við þetta eru færð úr 200 kr. niður í 75 kr. árlega eða um 125 kr.

n. Hestafóður er fært úr 300 kr. niður í 200 kr. árlega, en hins vegar hafa bæzt við 25 kr. árlega fyrir hænsefóður.

Öll niðurfærslan nemur því 577 kr. 86 a. á ári.

Obreyttir eru þessir liðir:

c. Klæðnaður sjúklinga	600 kr. árlega
g. Venjulegt viðhald á húsum	1,200 — —
h. Husbúnaður og áhöld	600 — —
m. Til að skemmta sjúklingum	200 — —

Hin fyrri fjárhagsáætlun hækkar því alls um 1,332 kr. 14 a. á ári.

Aukaútgjöld, sem farið er fram á, eru:

Undir g. (viðhald á húsum) til þess að mála öll hús spítalans að utan árið 1902 samkvæmt áætlun eptir málarana L. Jørgensen og Lange í Reykjavík 2,400 kr.

Undir nýjan lið p. til þess einnig árið 1902 að byggja útihús við spítalann, er geyma skal í kol, olíu, vistir o. fl., sem spítalann nú vantar húsrúm fyrir, 4,000 kr. og er auk þess ætlað til að efnið úr járnskúr þeim, er byggður var til bráðabirgða haustið 1898 og hafður er til vagnskýlis og heygeymslu, verði notað í hið fyrirhugaða nýja hús.

Við 7. Utgjöld við bólusetningar eru talin eins og á nógildandi fjárlögum.

Við 8. a.—h. Önnur útgjöld. Um þau er hið sama að segja sem töluð 7.

Við 12. gr.

A.

Utgjöld við pósthjórinn.

Við 1. a.—c. Laun.

Laun pósthjóranns, hinna 2 pósthjórslumanna í Reykjavík og brjefhjóringamanna eru talin eins og á nógildandi fjárlögum, en farið er fram á, að upphjóðin til launa pósthjórslumanna utan Reykjavíkur verði hækkuð um 400 kr., úr 8,100 kr. upp í 8,500 kr., er það sumpart vegna þess, að í ráði er að koma á nýrri pósthjórslu í Keflavík, sumpart af því, að störf ýmsra pósthjórslumanna hafa aukizt mjög, einkum þeirra, er afgreiða pósthjórinn, og hafa þeir því kvartað yfir hve ónóg hin núverandi laun þeirra væru. Það mun því nauðsynlegt að hækka laun sumra þeirra.

Við 2. Pósthjótningur.

Við 3. Til pósthjórnférða.

Þessir gjaldaliðir eru taldir eins og í fjárlögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabili.

Við 4. a.—i. Önnur útgjöld.

Af gjaldaliðunum, sem taldir eru hjer undir, er liðurinn g nýr, en hinir liðirnir eru eins og í nógildandi fjárlögum eru venjuleg útgjöld.

Við fjárhjóting þá, sem farið er fram á undir staflíð g til brjefaburðar í kaupstöðum, er samkvæmt tillögu pósthjóranns einkum haft fyrir augum ástandið á Akureyri; þar á hjer um bil helmingur íbúanna, sem sje þeir, sem búa á Oddeyri, um 15 mínútna gang — í slæmu veðri og færi opt lengur — til pósthjórssins á Akureyri. Þetta er mjög óþægilegt fyrir þenna hluta íbúanna, en því mun mega hjálpa við með því að bera út brjefin og setja upp pósthjórassa á Oddeyri, er tæma skal í hvert skipti, sem póstur fer. Liðurinn er þannig orðaður, að fjárhjótingin getur einnig náð til annara kaupstaða, og mundi eigi vanþörf á líku fyrirkomulagi á Seyðisfirði, þar sem búíð er á 3 stöðum, við fjórðinn með alllöngu millibili.

Við 5. Til að útvega eldtrausta járnskápa handa pósthjórslumönnum. Af 22 pósthjórslumönnum á landinu hafa 10 fengið nú eldtraustar hirzlur. Þar eð telja má mjög æskilegt, að handa öllum þeim verði smámsaman útvegaðar slíkar hirzlur, er hjer farið fram á, að til þessa verði veittar 500 kr. á næsta fjárhagstímabili, en fyrir það fje mun mega útvega 4 eldtrausta járnskápa hæfílega stóra.

B.

Til vegabóta.

Við 1. a.—b. Til verkfræðings.

Við 2. Til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur.

Þessir liðir eru taldir eins og í nágildandi fjárlögum.

Við 3. Til flutningabrauta. Fjárveitingin er talin eins og í fjárlögum fyrir 1900 og 1901, og er ætlað til að fjeð verði notað sumpart til viðgjörða og viðhalds á þeim flutningabrautum, sem þegar hafa verið gjörðar, sumpart til að fullgjöra flutningabrautina inn Eyjafjarðardalinn til Grundar, sumpart til vegagjörðar í Húnavatnssýslu.

Við 4. Til þjóðvega. Þessi gjöld eru líka talin árlega eins og í nágildandi fjárlögum. Ætlað er til að fjeð verði notað til vegabóta í Borgarfjarðarsýslu, Skaptafellssýslu og norður- og austurömtunum.

Við 5. Til fjallvega. Þessi gjöld eru talin alveg eins og í fjárlögum fyrir 1900 og 1901.

C.

Við 1. Til gufuskípaferða. Upphæð sú, sem hjer er talin, er fyrir bæði ár fjárhagstímabilsins eins og veitt var í fjárlögum fyrir 1900 og 1901. Stjórnarráðið hefur gjört fyrirspurn til hins sameinaða gufuskípafélags viðvíkjandi hinum nágildandi samningi um gufuskípaferðirnar milli Danmerkur, Færeyja og Íslands og um strandferðirnar kringum Ísland, er bæði stjórnarráðið og fjelagið geta sagt upp svo að falli úr gildi 1. janúar 1903; fjelagið hefur svarað, að enda þótt ábatinn af Íslandsferðum þess hafi verið minni á seinni árum samningstímabilsins heldur búizt hafði verið við, ætlaði það þó ekki að æskja neinna breytinga á núverandi fyrirkomulagi að því er árið 1903 snertir. Hjer er því farið fram á, að hinu núverandi fyrirkomulagi, sem stjórnarráðinu virðist viðunandi, verði haldið einnig síðara ár fjárhagstímabilsins.

Að því er snertir uppástunguna um breyting á ákvæðinu um hringferðir í fjárlögum fyrir 1898 og 1899 12. gr. C. athugasemd I. 4, skal þess getið, að landshöfðingi hefur skýrt frá því, að ákvæði það væri í sjálfu sjer fremur óhagkvæmt og auk þess væri víst ekki samkvæmt tilætlun þáverandi alþingis, því að ætlun þess hefði verið, að á þeim hluta árs, sem strandbátarnir gengju, skyldu hringferðaskipin vera fljót í förum og eigi koma við á of mörgum stöðum. Landshöfðingi ætlar að þeim tilgangi verði náð með fyrirkomulagi því, sem greint er í þessari uppástungu.

Við 2. Til gufubátaferða. Upphæðin undir staflíð b til gufubátsferða á Ísafjarðardjúpi er talin eins og í fjárlögum að undanförmu, en stjórnarráðið leggur til jafnframt og það vísar til athugasemdanna við frumvarp til fjárukalaga fyrir árin 1900 og 1901, sem lagt er fyrir þingið, að fjárupphæðin undir staflíð a, sem hingað til hefur verið veitt til gufubátsferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, verði hækkuð upp í 10,000 kr. á ári, því annars má nærri því telja víst, að þeim ferðum verði hætt, en þær hafa smámsaman orðið mjög þýðingarmiklar fyrir samgöngur ekki einungis manna á milli við Faxaflóa, heldur einnig milli Suðurlands og fjarlægri sýslna í vesturumdæminu og norðurumdæminu.

Athugasemdin, sem tengd var við þessa fjárveitingu í fjárlögum 1900 og 1901 um að verja 200 kr. af henni til sjerstakra gufubátsferða milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara, er ekki endurtekin hjer, því að eptir því, sem landshöfðingi hefur sagt um þetta, er ekki útlit fyrir, að þær ferðir komist nokkurn tíma á.

D.

Til ritsíma milli Íslands og útlanda.

Að því er þenna gjaldalið snertir, sem talinn er öldungis eins og í núgildandi fjárlögum, skal stjórnarráðið geta þess jafnframt og það vísar til frumvarps um þetta, er lagt var fyrir alþingi 1899, að sem stendur er ekki útlit fyrir að neinu verði varið af fjárveitingunni á fjárhagstímabilinu, eins og sjá má af bræfi frá hinu stóra norræna ritsímafjelagi dags. 28. marz þ. á., er þingið mun fá færi á að kynna sjer.

E.

Til vita.

Við a. Til umsjónarmanns við vitana við Faxaflóa.

Við b. Til eptirlitsferða.

Þessi gjöld eru talin eins og í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901.

Við c. 1—7. Til vitans á Reykjanesi.

Allir gjaldaliðirnir undir þessum staðið eru taldir eins og í núgildandi fjárlögum að því undanteknu, að farið er fram á, að töluliður 1, laun vitavarðar, sje hækkaður um 300 kr. á ári upp í 1,500 kr. Að því er þetta snertir skal þess getið, að vitavörðurinn hefur sent bænarskrá til landshöfðingja um að skipaður verði fastur aðstoðarmaður við vitann með 300 kr. launum á ári að minnsta kosti. Í tilefni af þessu hefur landshöfðingi skýrt frá því, að eptir því sem honum sje kunnugt um, hafi vitavörðurinn við vita þenna síðan vitinn var byggður ávallt haldið tvo fasta vinnumenn til aðstoðar við vitagæzluna. Þegar dagurinn varð lengri, einkum eptir jafndægrin, gat hann látið vinnumenn þessa stunda fiskiveiðar á opnum bát og var fyr meir mikill arður af því.

Eptir að útlendir botnverpingar tóku að leita meir og meir til Faxaflóa og að suðurströndinni, er að mestu hætt að stunda fiskiveiðar á opnum bátum í fiskiverum þeim, er næst liggja Reykjanesi, svo að vitavörðurinn getur ekki látið vinnumenn sína gjöra annað þann tíma árs, sem vitinn er eigi tendraður, en að fara í kaupavinnu um sláttinn, og er honum ekki mikill styrkur að því til að borga árskaup handa þeim. Hjer við bætist það og, að vinnumannakaup hefur á síðari árum hækkað mjög, svo að laun þau, er vitavörður hefur, eru allsendis ónóg til að standa straum af heimili og auk þess að halda 2 fasta vinnumenn, en það mun nauðsynlegt einkum í skammdeginu, þar eð eigi er hægt að fá hjálp við vitagæzluna á annan hátt en með því að halda fast vinnufólk vegna þess að vitinn er svo afskekktur. Landshöfðingjann hefur af greindum ástæðum þótt full ástæða til að fá bætt kjör umsækjandans, og það því fremur sem hann er mjög áreiðanlegur og samvizkusamur vitavörður og erfitt mundi að fá mann í stað hans, ef hann neyddist til að segja af sjer, en hins vegar álítur hann, að umsækjanda verði eigi við hjálpað með því að veitt yrði 300 kr. þóknun til aðstoðarmanns við vitann, því að eigi er líklegt, að nokkur þar til hæfur maður mundi vilja taka að sjer þetta starf fyrir svo lítil laun, það því síður sem vitavörðurinn hingað til hefur ekki getað fengið nýtilegan aðstoðarmann fyrir minna en 200 kr. í kaup á ári auk ókeypis vistarveru. Hann hefur aptur á móti lagt það til,

að laun vitavarðar yrðu í staðinn hækkuð úr 1,200 kr. upp í 1,500 kr. á ári. Stjórnarráðið hlýtur af ástæðum þeim, er landshöfðingi hefur fært, að fallast á tillögu þessa, og er hjer með farið fram á umrædda hækkun.

Við d. Til vita á Skagatá.

Við e. Til vita við Gróttu.

Við f. Til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð.

Við g. Til 2 vita við leiðina inn á Hafnarfjörð.

Við h. Styrkur til vörðuvitans á Gerðatanga.

Við i. Styrkur til ljóskers á Skipaskaga.

Þessir gjaldaliðir eru eins og samsvarandi gjaldaliðir á nógildandi fjárlögum.

Við 13. gr.

A. Í þarfir andlegu stjettarinnar.

Við A. a. Árslaun biskupsins, sem skipaður var 25. maí 1889, eru samkvæmt lögum 25. október 1875 9. gr. og lögum 9. december 1889 1. og 7. gr.: laun 5,000 kr., og viðbót fyrir hann 2,000 kr.

Við A. b. 1. Tillag til prestakalla samkvæmt lögum 27. febrúar 1880 1. gr. Þessi gjöld hafa árið 1899 numið 8,872 kr. 51 e. og því þykir mega telja þau sem á nógildandi fjárlögum.

Við A. b. 2. Til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum.

Samkvæmt tillögu stiptyfirvaldanna, er landshöfðingi hefur fallizt á. skal lagt til að þessi gjaldaliður, sem í fjárveitingum að undanförunu var 2,000 kr. á ári, en í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil var færður niður í 1,700 kr. verði hækkaður upp í 2,500 kr. á ári. Þessu til stuðnings hafa stiptyfirvöldin látið þess getið, að eptir hinu nýja brauðamati hafi 19 prestaköll tekjur undir 900 kr. á ár og 8 prestaköll jafnvel undir 800 kr. árlega, og þar af leiðandi hafi þegar komið bænarskrár um bráðabirgðauppbætur handa nokkrum af þessum prestaköllum; þar við bætist það og, að ýms sjerstök atvik, svo sem skemmdir af náttúrunnar völdum gætu gjört nauðsynlegar sjerstakar bráðabirgða-uppbætur.

Við A. b. 3. Eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við A. b. 4. Sbr. athugasemd á fjárlagafrumvarpinu fyrir 1894 og 1895 og fjárlögin fyrir 1900 og 1901.

Við A. b. 5. Eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við A. b. 6. Viðbót við eptirlaun fátækra uppgjafapresta og prestsekkna er farið fram á talin verði eins og vant er 3,000 kr.

Við A. b. 7. Sama sem veitt er fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við A. b. 8. Til að gjöra við Þykkvabæjarklausturs- og Langholts kirkjur og útvega kirkjuskrúða í þær. Þrátt fyrir ýmsar tilraunir hefur enn ekki tekizt að fá hlutaðeigandi söfnuði til að taka að sjer kirkjur þessar uppá skilmálana í lögum 18. desember 1897; þær eru samkvæmt skýrslu hlutaðeigandi umboðsmanns í svo slæmu standi, að óhjákvæmilegt er að gjöra mjög mikið við þær, þar að auki vantar í þær ýmsa muni, sem venja er til að hverri kirkju fylgi, svo sem altarisstöflu, kertahjálma og altarisstikur; þessa skýrslu hans staðfestir landshöfðingi og bætir því við, að hann við úrskurðun kirkjureikninganna hafi sjeð það, að við hinar árlegu prófastavísitazjur hafi opt verið kvartað yfir því, að þær skýldu ekki fyrir regni eða snjó. Samkvæmt sundurliðaðri áætlun, sem lögð mun verða fyrir alþingi, er talið, að útgjöldin við hina nauðsynlegu viðgjörð, þar með talin járnþynnu-klæðning, muni nema að því er Þykkvabæjarklausturskirkju snertir um 750 kr., en Langholtskirkju um 900 kr., og auk þess muni þurfa til þess að útvega ódýran kirkjuskrúða handa báðum kirkjunum um 600 kr. Allur kostnaðurinn mun þannig nema 2,250 kr.

Við A. b. 9. Eins og í fjárlögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við A. b. 10. Til að stækka kirkjugarðinn í Reykjavík. Að því er snertir þá brýnu nauðsyn, er ber til að útvega stærri grafreit handa dómkirkjusöfnuðinum í Reykjavík svo og ástæður þær, er til fullnaðar mæla með því, að þetta verði gjört með því að stækka hinn núverandi kirkjugarð þannig, að keypt sje Melshúsalóð, er að honum liggur, og partur af Melshúsatúni, skal vísað til meðferðar þessa máls við umræðurnar á alþingi 1899 um fjárlagafrumvarpið fyrir 1900 og 1901; en að því er það snertir, að spilda af Melshúsalóð hefur verið keypt til öldungis óhjákvæmilegrar stækkunar kirkjugarðsins með leyfi stjórnarráðsins upp á væntanlega fjárveitingu í fjáralukögum til að greiða nokkurn hluta kostnaðarins við það, skal vísað í athugasemdirnar við frumvarp til fjáralukalaga fyrir árin 1900 og 1901, sem lagt er fyrir alþingi; jafnframt þessu fer nú stjórnarráðið fram á það, að sumpart verði veittar 6,200 kr. til þess að kaupa það sem eptir er af landsspildu þeirri af ofangreindum lóðum, sem valin hefur verið til stækkunar kirkjugarðsins, og til útgjalda við vinnuna við að innlima það í kirkjugarðinn og undirbúa það til hinna fyrirætluðu nota, sumpart að veitt verði leyfi að nota til þessa einnig þær 600 kr., sem Reykjavíkurbær greiðir fyrir það, að landssjóður afsalar sjer rjettinda til lóðar kirkjugarðsins, sem lagður var niður 1837.

Að því er það atriði snertir, hvort landssjóður sje skyldugur ísem eigandi Reykjavíkurdómkirkju að kosta þessa stækkun, skal vísað í athugasemdirnar við frumvarp til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra, sem lagt verður fyrir alþingi.

Annars skal vísað til skjalanna, er snerta þetta mál og alþingi mun fá færi á að kynna sjer, og alþingistiðindanna fyrir 1899 A. bls. 381—85, en jafnframt skal það tekið fram, að landspilda sú, sem kaupa á til að stækka kirkjugarðinn auk þess sem þegar hefur verið keypt, sem sje um 196 ferhyrningsfaðmar af Melshúsalóð, er bæði það sem eptir er af þeirri lóð, og er um 236 ferhyrningsfaðmar, og syðri hluti Melshúsatúns allt að Skólabænum. Kaupverðið fyrir þetta ásamt nokkrum húsum, er á þessu svæði standa, mun verða um 5,800 kr. og þar að auki má ætla, að til sljettunar og annarar vinnu við að gjöra þetta að kirkjugarði muni þurfa 1,000 kr.

Að því er snertir endurgjald það, sem ræðir um í athugasemdinni við gjalda-lið þenna, frá Reykjavíkurbæ fyrir rjettindaafsal landssjóðs til lóðar kirkjugarðs þess, sem lagður var niður 1837, skal þess getið, að þegar til umræðu kom að stækka

Við b. 1.—8. Önnur útgjöld.

Þessir gjaldaliðir eru eins og í fjárlögum fyrir 1900 og 1901 að undanteknum tölulið 2. (eldiviður, ljós og ræsting), tölulið 3 (til bókakaupa og kennsluáhalda) og tölulið 6 (þóknun fyrir tímakennslu í efnafræði), sem farið er fram á að verði hækkaðir um 100 kr. hver á ári.

Hækkunin á tölulið 2 rökstyðst við hækkun kolaverðs og stækkun á kennslustofunum vegna vaxandi aðsóknar að skólanum.

Að því er hækkunirnar á töluliðunum 3. og 6. snertir, skal það tekið fram, að lyfsali Lund í Reykjavík, sem er tímakennari í efnafræði við læknaskólann, hefur í erindi til forstöðumanns skólans leitt athygli að því, að kennslan í þeirri grein við skólann sje ekki eins mikil og vera bæri í samanburði við þá þýðingu, sem það hefur að afla sjer góðrar þekkingar í efnafræði fyrir menn, er læknastörfum gegna, og ekki sízt fyrir lækna á Íslandi, sem búa svo afskekkt og verða því opt sjálfir (sem „dispensatorar“, þegar um eitrun er að ræða o. s. frv.) að gjöra rannsóknir og meta þær, sem getur riðið á miklu að sje rjett gjört.

Aðalgallinn á kennslunni í efnafræði, eins og hún er nú við læknaskólann, er sá, eptir því sem Lund lyfsali segir, að það vanta alveg áhöld og efni til tilrauna, en með því einu verður kennslan að verklegum notum. Nú sem stendur verður víst eigi stofnuð regluleg efnarannsóknarstofa, eins og allstaðar er við læknakennslu á háskólum erlendis, en þó álitur Lund lyfsali að auðið verði að koma kennslunni þegar nokkuð áleiðis í það horf, sem hjer er getið um. En til þessa þarf að auka styrkinn, og öll fjárveitingin til þess á hverju ári má því eigi vera minni fyrst um sinn en 300 til 350 kr.; af því er talið að þurfi 100—150 kr. til að kaupa áhöld og efni, og að þóknunin til kennarans megi ekki vera minni en 200 kr. á ári.

Um leið og landlæknirinn sendi þetta erindi, mælti hann hið bezta með því, að það væri tekið til greina, og gat þess jafnframt að það væri mikill ávinningur fyrir læknaskólann að hafa fengið svo færann mann sem Lund lyfsala til að kenna efnafræði. Stipsyfirvöldin hafa líka mælt með erindi þessu og samkvæmt tillögu landshöfðingja skal farið fram á, að báðir þessir töluliðir verði hækkaðir um 100 kr. á ári.

III. Hinn lærði skóli.

Við a. Laun.

forstjóri hins lærða skóla	3,600 kr. á ári
yfirkennarinn	3,200 — - —
fyrsti kennari	2,800 — - —
annar kennari	2,800 — - —
þriðji kennari	2,400 — - —
fjórði kennari	2,400 — - —
fimmti kennari	2,000 — - —

Samtals... 19,200 kr. á ári

Launin eru talin eptir lögum 9. desbr. 1889, 6. gr.

Við b. Aðstoðarfje. Eins og á núgildandi fjárlögum.

Við c. 1. Til bókasafns skólans. Eins og á nágildandi fjárlögum.

Við c. 2. Til eldiviðar og ljósa. Sumpart vegna þess að kol hafa hækk-
að í verði, sumpart vegna þess að kolaeyðsla hefur vaxið við það að 2 stórir nýir
ofnar hafa komið í bókhöðuna og í leikfímishúsið, mun nauðsynlegt að hækka þenna
útgjaldalið samkvæmt tillögu skólastjóra upp í 1,500 kr. á ári.

Við c. 3. Til skólahússins utan og innan. Þær 2,400 kr., sem farið er
fram á að hin venjulegu útgjöld til þessa verði hækkuð um árið 1902, skiptast í 2 liði,
sem sje:

Til þess að útvega lesborð og bekki í 2 kennslustofur.....	600 kr.
Til þess að byggja girðing úr steini um lóð skólans.....	1,800 —
	2,400 kr.

Að því er hina fyrri fjárveiting snertir, skal þess getið, að fyrir hina venjulegu
fjárveiting undir þessum gjaldlið hafa á síðustu árum verið keypt ný borð og bekkir
í eina kennslustofu á ári. Ef hægt verður að halda því áfram, mundu áhöld eptir
nýjustu tízku og samkvæmt kröfum heilsufræðinnar komin í allar kennslustofur skólans
árið 1905. Læknir skólans telur það mjög áriðandi vegna hinnar miklu vanheilsu, sem
verið hefur í skólanum, að í stað hinna gömlu áhalda komi sem allra fyrst ný,
og til þess að koma því í veg hefur hann lagt til, að aukreitis yrði veitt á fjárlögun-
um 600 kr. fyrir 1902, og þar sem borð og bekkir í eina kennslustofu kosta 300 kr.
(20 eins manns borð, hvert á 15 kr.), þá mun hægt á því ári að setja ný borð í þrjár
kennslustofur, og mundi þessu þá lokið að fullu í öllum skólanum 1903. Tillögu þess-
ari mælir skólastjóri hið bezta með og bæði stiptyfirvöld og landshöfðingi fallast á hana.

Það var þegar farið fram á það í fjárlagafrumvörpunum fyrir 1898 og 1899
og fyrir 1900 og 1901 að ný girðing væri sett um lóð skólans; eptir því sem skóla-
stjóri skýrir frá — og stiptyfirvöldin eru á sama máli — má nú ekki lengur slá því
á frest að gjöra nýja girðingu, bæði vegna þess að alltof miklu fje er að tiltölu
varið til viðhalds á girðingu þeirri, sem nú er, og vegna þess að hún nú er orðin til
minnkunar. Steingarður mundi eptir núverandi verðlagi kosta um 1,800 kr. en girð-
ing úr járnþynnum á trjéstólpum með langböndum mundi hægt að fá fyrir um 1,300 kr.;
þar eð steingarður helst enn lengur og vinnur því upp það, sem við hina girðinguna
yrði sparað, er hjer lagt til eins og áður, að sá kostur verði valinn.

Bæði læknir skólans, leikfímiskennarinn og skólastjóri hafa fastlega mælt með,
að skúrin við leikfímishúsið væri stækkaður og þar sett upp steypiböð í sambandi
við leikfímiskennsluna, og annar af yfirstjórnendum skólans hefur fallið á það, en
eigi hefur verið hægt að sinna því, þar eð eigi verður byggt á áætluninni um þetta
eins og landshöfðingi hefur sýnt fram á; en hins vegar getur stjórnarráðið ekki,
einkum með hliðsjón af meðmælum hlutaðeigandi læknis, talið nein hættu geti
stafað af hinum fyrirhuguðu steypiböðum fyrir heilbrigði lærisveinanna, eins og bæði
amtmaður og landshöfðingi láta í ljósi.

Við 4. Til tímakennslu og prófdómenda.

Við 5. Laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara.
Þessir gjaldaliðir eru taldir eins og veitt er í nágildandi fjárlögum.

Við 6. Námsstyrkur. Þessi gjöld eru talin eins og í nógildandi fjárlögum, en jafnframt og vísað er í það, sem tekið er fram í athugasemdunum við frumvarp til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901, sem lagt verður fyrir þingið, skal lagt til, að felldur sje burt síðari hluti athugasemdarinnar við þenna gjaldalið, þannig að yfirstjórnendur skólans fái að kveða á um, hvenær ölmusuveitingar skuli fara fram.

Við 7. Húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum.

Við 8. Þóknun handa lækni.

Þessir gjaldaliðir eru taldir eins og veitt er í nógildandi fjárlögum.

Við 9. Ymisleg útgjöld. Eptir fyrirskipun skólalæknisins er farið að sótt-hreinsa reglulega skólahúsið og hrákadalla í því, og þessvegna er nauðsynlegt að hækka þenna gjaldlið um 130 kr. á ári.

Við 10. Fyrir prestsverk.

Við 11. Til vísindalegra áhalda við kennsluna.

Við 12. Til þess að gefa út kennslubækur handa skólanum.

Við 13. Til áhaldakaupa við leikfimiskennsluna.

Þessir gjaldaliðir eru taldir eins og veitt er í nógildandi fjárlögum.

IV. Gagnfræðaskólinn á Möðruvöllum.

Allir liðir og undirliðir hjer eru eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

V. Stýrimannaskólinn.

Við a. Laun. Laun aðstoðarkennarans við stýrimannaskólann eru sem stendur 1,000 kr. á ári, en í tilefni af bænaskrá, sem komið hefur um það frá hlutaðeiganda og hinn látni forstöðumaður hafði mælt með, hafa stiptsyfirvöldin lagt það til, að launin yrðu hækkuð upp í 1,200 kr. á ári. Stiptsyfirvöldin geta þess, að launin hafi upphaflega verið ákveðin svo lág með tilliti til þess, að kennari þessi mundi að jafnaði verða laus við kennslustörf snemma í marz á ári hverju, og gæti hann þannig fengið aukaatvinnu við þilskipaformennsku. En síðan aðsóknin að skólanum óx svo stórkostlega og lærisveinar þar að auki eru farnir að taka á ári hverju hið fullkomnara stýrimannapróf, er aðstoðarkennarinn venjulega bundinn við skólann þangað til síðast í apríl eða jafnvel lengur, og getur því ekki átt vísa neina aukaatvinnu, eins og fyr var á vikið. Það virðist því ástæða til að hækka laun hans upp í 1,200 kr. á ári.

Við b. Önnur útgjöld.

Við 1. Til tímakennslu. Eins og á nógildandi fjárlögum.

Við 2. Til áhaldakaupa o. fl. Hjer eru taldar 200 kr. hvort árið eptir tillögu hins setta forstöðumanns, því að það ætlar hann að muni nægja, þegar siglu-trjeð, sem veitt er sjerstaklega til, er fullgjört.

Við 3. Til eldiviðar og ljósa. Eins og veitt er í núgildandi fjárlögum.

Við 4. Ýmisleg útgjöld. Í skólahúsinu er súgur, sem að sögn hins setta forstöðumanns veldur bæði óþægindum og kulda, einkum í stormi og frosti, og kemur af því að gysið er kringum glugga og útidyr; til þess að ráða bót á þessu hefur hann lagt það til, að veittar verði árið 1902.212 kr. auk hinnar [venjulegu fjárveitingar undir þessum gjaldalið, en samkvæmt áætlun, sem fyrir hendi er, mun því nema kostnaðurinn við að kítta rúðurnar, setja innri glugga í íbúðarherbergi forstöðumannsins og gjöra skilrúm yfir þvera forstofuna með hurðum. Stiptsyfirvöldin hafa mælt með þessu erindi, og samkvæmt tillögu þeirra er gjaldaliður þessi hækkaður árið 1902 upp í 720 kr., en fyrir árið 1903 er talin hin vanalega upphæð.

IV. Til annarar kennslu.

- Allir þessir útgjaldaliðir eru eins og í núgildandi fjárlögum.

VII. Til sundkennslu.

Þessi gjaldaliður er eins og í núgildandi fjárlögum.

VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kennslu í eikning og trjeskurði í Reykjavík.

Eins og í núgildandi fjárlögum.

Við 14. gr.

A. Til vísinda og bókmennta.

Við 1. a.—e. Til landsbókasafnsins.

Allir þessir gjaldaliðir eru taldir eins og veitt er í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við 2. a.—c. Til amtsbókasafnanna. Lagt er til að til þessa verði veitt hin vanalega upphæð.

Við 3. Til landsskjalasafnsins:

Við a. Laun skjalavarðar eru talin eins og veitt er í núgildandi fjárlögum.

Við b.—e. Í ítarlegu erindi til stiptsyfirvaldanna, sem tvær áætlanir fylgdu, og alþingi mun veitt færi á að kynna sjer, hefur skjalavörður gjört grein fyrir því fje, er þurfa muni til þess að koma skjalasafninu í viðunananlega röð og reglu og til þess að varðveita það og auka. Að því er einstök atriði snertir, skal vísað í erindi þetta, en hjer skal þess getið, að stjórnarráðið hlýtur fyllilega að fallast á tillögur skjalavarðar að svo miklu leyti sem stiptsyfirvöld og landshöfðingi hafa mælt með þeim, því að skjalasafnið hefur svo mikla þýðingu bæði fyrir sögu landsins og um-

boðsstjórn þess og svo áriðandi er að allt, sem hægt er, verði gjört til þess að varðveita skjöl, sem fornfáleg eru orðin, fyrir eyðingu og skemmdum. Af gjaldaliðum þessum snertir staflíður b. útgjöld í eitt skipti fyrir öll til þess að kaupa skápa í tilefni af því að nú munu óðum fara að dragast að safninu skjalasöfn sýslumanna, söfn prestakalla, kirkna og annara víðsvegar út um land, en staflíðirnir c.—e. ræða um gjöld, sem endurtakast árlega. Auk þessa hefur skjalavörður farið fram á það, að stofnað yrði handbókasafn, þar sem einkum væri í lagasöfn, eldri íslensk blöð o. s. frv., og væri safninu veitt til þess 200 kr. á ári, en eigi hefur þótt ástæða til að taka þetta til greina, er hvorki stíptsyfírvöldin nje landshöfðingi hafa talið nauðsynlegt.

Við 4.—6. Stungið er upp á að þessir liðir verði veittir eins og í fjárlögum fyrir 1900 og 1901.

Við 7.—9. Styrkveitingar þær, er hjer ræðir um, eru eins og í fjárlögum fyrir 1900 og 1901.

Við 10. Upphæðin hjer er hin sama og talin er í nógildandi fjárlögum, en skilyrðinu um, að „registur komi út með hverju bindi um leið og það er útkomið“ o. s. frv., sem eðlilega í þessari mynd eigi er hægt að fullnægja, er breytt þannig, að gefið verði út registur við sjerhvert bindi svo fljótt sem auðið er eptir að bindið er komið út, en það mun verða hjer um bil eptir 1 ár.

Við 11—14. Þessir liðir eru eins og samsvarandi liðir í nógildandi fjárlögum

Við 15. Til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók. Samkvæmt ummælum framsögumanns fjárlaganefndarinnar í neðri deild við umræðurnar um fjárlagafrumvarpið á alþingi 1899 er styrkur þessi talinn í síðasta skipti fyrir árið 1902.

Við 16. Styrkur til cand. mag. Boga Th. Melsteðs til að rita sögu Íslands. Kandidat Bogi Melsteð naut á árunum 1892—97 samkvæmt fjárveitingu í fjárlögum 600 kr. styrks á ári til þess að safna til sögu Íslands og í fjárlögum fyrir 1898 og 1899 var honum veittur sami styrkur til þess að semja þetta rit, en til-laga stjórnarinnar í fjárlagafrumvarpinu fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil um endur-nýjun þessa styrks var felld við umræðurnar á alþingi; nú hefur hann sent bænarskrá til stjórnarráðsins og þar í farið þess á leit, að fjárveitingin yrði aptur tekin upp í fjárlögin fyrir 1902 og 1903. Í því efni hefur hann skirskotað til þess, að það muni frá allra hálfu og einkum frá hans hálfu sjálfs stöðugt hafa verið gjört ráð fyrir því sem sjálfsgöðu, að það að safna til þessa verks ætti að vera inngangurinn til þess að semja það, og að hann, sem er fjelaus maður, sjái sjer eigi fært án þessa styrks að verja tíma sínum og vinnu í þetta. Þar að auki hefur hann skýrt frá, að verk hans í þessa átt, sem neitun á styrknum, er hann hafði búizt við þessi tvö ár, hlaut að seinka, sje nú komið svo langt á veg, að fyrsta heptið af hinni alþýðlegu Íslandssögu hans, sem ætlazt er til að verði alls um 500 bls., hafi komið út í fyrra sumar, en annað hepti muni koma út í sumar og hafi hann þegar síðastliðinn vetur afhent

kostnaðarmanni handritið til þess. En jafnframt þessu vinnur kandiðat Bogi Melsteð að vísindalega ritaðri og lengri Íslandssögu, sem er í ráði að hið íslenska Bókmennta-fjelag gefi út, ef því þykir ritsmiðið til þess fallið.

Stjórnarráðið hefur leitað álits landshöfðingja um þessa bænarskrá, og hefur hann í tilefni af því tekið það fram, að ekki sje til nein nýtileg Íslandssaga og hennar þarfnist mjög við kennsluna í sögu ættjarðarinnar bæði í lærða skólanum og í gagn-fræða- og alþýðuskólum á Íslandi, og segir hann, að þar sem nú umsækjandi hafi unnið í mörg ár að undirbúningi til þessa með styrk af opinberu fje, verði að telja hann sjálfkjörinn til að semja slíkt rit, og að hin alþýðlega Íslandssaga hans, sem einungis drepur á aðalatriði sögunnar, og byrjað hefur verið að gefa út, beri eptir því útkomna að dæma vott um vandvirkni og þekkingu, og muni sú bók geta bætt úr hinum umrædda skorti á kennslubók í sögu ættjarðarinnar.

Þar eð stjórnarráðið fellst á ummæli landshöfðingja, leggur það til, að styrkur þessi verði á ný tekinn upp í fjárlögin, er skoða megi hann eðlilegt framhald af því, sem umsækjanda hefur verið veitt að undanfögnu.

Við 17. Til hins íslenska Biblíufjelags, hluttaka í kostnaði til að gjöra nýja þýðingu á gamla testamentinu. Þessi fjárveiting er talin hjer samkvæmt erindi frá stjórn Biblíufjelagsins, sem stiptyfirvöldin hafa mælt með og alþingi mun veitt færi á að kynnast. Það sjest af því, að Biblíufjelagið hefur á 38 árum lagt upp sjóð, er nemur 23,000 kr., og hefur nú byrjað á að þýða allt gamla testa-mentið að nýju á íslenzku, en endurskoðuð þýðing á því er að einróma álti allra þeirra, er skyn bera á málið, mjög nauðsynleg; að þessu vinnur aðallega cand. theol. Haraldur Níelsson með aðstoð nefndar, er skipuð er tveim stjórnendum Biblíufjelagsins og Steingrími yfirkennara Thorsteinsson. Til þessa fara rúmlega 3,000 kr. á ári og þar eð ætla má að þetta verk, sem byrjað var á haustið 1897, muni taka 10 til 12 ár, mun sjóður fjelagsins ekki einu sinni hrökkva til að ljúka við endurskoðunina, hvað þá heldur að hægt verði fyrir hann að gefa út hina nýju útgáfu af gamla testamentinu, sem ætti að vera snotur og þó ódýr. Það sýnist því full ástæða til, að hið opinbera veiti styrk til þessa eins og farið er fram á.

Umsækjendurnir álita, að orsökinn til að bænarskrá til alþingis í líka átt 1899 var felld með litlum atkvæðamun í neðri deild, hafi verið sú, að þá voru eigi nægilegar upplýsingar um málið fyrir hendi.

Við 18. Styrkur til amtmanns Páls Briem til að gefa út tímaritið „Lögræðing“. Eins og í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Við 19. Til Halldórs Lárussonar til að fullkomna sig í hraðritun og kenna hana. Samkvæmt bænarskrá, er komið hefur um þetta, er lagt til að hinn umræddi styrkur verði veittur af nýja eins og í núgildandi fjárlögum.

B. Til verklegra fyrirtækja.

Við 1. Styrkur til eflingar búnaði.

Við a. Til búnaðarskóla.

Við b. Til búnaðarfjelaga.

Við c. Til búnaðarfjelags Íslands.

Þessir gjaldaliðir eru taldir með sömu upphæðum sem í yfirstandandi fjárhagstímabili.

Við d.—e. Fjárveitingar þær, er hjer ræðir um, eru framhald þeirra, sem eru veittar í fjárlögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil í sama tilgangi.

Við f. Sbr. lög nr. 28 11. nóvember 1899.

Við g. Eins og í nügildandi fjárlögum.

Við 2. a.—b. Sömu leiðis.

Við 3. Samkvæmt beiðni í þessa átt, er komið hefur frá dýralækni Hólmgeiri Jónssyni, er lagt til að 300 kr. styrkur eins og sá, er honum er veittur í nügildandi fjárlögum, verði veittur honum aptur fyrir árin 1902 og 1903.

Við 4. Til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður og Austurömtunum á fjárhagstímabilinu. Jafnframt og vísað er í athugasemdirnar við frumvarp til laga um viðbót við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða o. fl., sem lagt verður fyrir alþingi, skal taka það fram, að ætlazt er til að þessi upphæð verði fengin amtmanninum í Norður- og Austurömtunum til umráða og verji hann henni í laun og ferðakostnað handa manni, er þekkingu hefur á málinu og hann ráði til að ferðast um greind ömt og rannsaka heilbrigðisástand fjárins og leiðbeina mönnum í því að þekkja kláðann og hvernig fara eigi með hann og svo yfir höfuð að tala vera valdstjórninni til aðstoðar í baráttunni gegn honum.

Við 5.—8. Þessar styrkveitingar eru taldar eins og í nügildandi fjárlögum.

Við 9. Til kennslu í heimilisiðnaði og hannyrðum fyrir konur. Stjórn „Hannyrðafjelags kvenna“ í Kaupmannahöfn hefur í erindi, er hún hefur sent til stjórnarráðsins, sótt um styrk úr landssjóði til þess að láta ungar íslenzkar stúlkur njóta kennslu í listvefnaði í Kaupmannahöfn með ókeypis ferð fram og aptur og ókeypis dvöl þar. Þess getur í erindinu, að fjelagið hafi fengið beiðni um hjálp og aðstoð frá nokkrum íslenzkum konum, sem hafa fyrir mark og mið að vinna að viðgangi íslenzks vefnaðar og betri hagnýting íslenzkrar ullar, og hafi það með ánægju orðið við bæninni og boðist til að setja upp útibú fjelagsins með vefnaðarskóla og spunahúsi í Reykjavík, einnig boðið þremur ungum íslenzkum stúlkum að njóta ókeypis kennslu í listvefnaði og með ókeypis vist í Kaupmannahöfn um sumarmánuðina auk þess sem þeim og veitist kostur á annari fræðslu svo sem við að ganga á söfn, heyra fyrirlestra o. s. frv. Til þess að full not gætu orðið af þessari dvöl og hinar íslenzku stúlkur gætu heima fært sjer í nyt það sem þær hafa lært, væri mjög æskilegt, að þetta yrði endurtekið árlega, en það sjer fjelagið sem er nýstofnað og fjelaust, sjer eigi fært nema það fái styrk.

Stjórnarráðið hefur leitað álits landshöfðingjans í þessu máli, og hefur hann mælt með því, að þess verði farið á leit, að styrkur sá, sem fjelagið sækir um, verði veittur 1,000 kr. hvort ár fjárhagstímabilsins, þar sem hann kveðst vita, að velgjörðafjelag kvenna í Reykjavík hafi í hyggju að koma á kennslu fyrir ungt kvenfólk í heimilisiðnaði og hannyrðum, einkum vefnaði eptir gömlum fyrirmyndum, sem ekki er svo lítið til af í forngripasafninu, og yfir höfuð til þess að hagnýta betur ull landsins. Auk þess skýrir hann frá því, að í ráði sje að koma þessu þannig til framkvæmda, að í einum bekk kvennaskólans í Reykjavík verði veitt kennsla í greindri handvinnu, og þannig mundi þá hægt að koma á stofn hinu fyrirhugaða útibúi „Hannyrðafjelags

kvenna“, en það mundi að líkindum stuðla að því að efla atvinnu kvenna á Íslandi og jafnframt verða til gagns í öðrum eignum.

Við 15. gr.

Gjöldin samsvara tekjum þeim, sem taldar eru í 2. og 3. lið 5. greinar.

Við 16. gr.

Farið er fram á að telja gjöld þessi 99,000 kr., og skal hjer vísað til skrár þeirrar, sem prentuð er hjer á eftir yfir eptirlaun þau til embættismanna og embættismanna-ekkna og barna, er hvíldu á landssjóði við árslok 1900, en ennfremur skal þess getið, að hin sjerstaklegu eptirlaun handa síra Matthíasi Jochumssyni að upphæð 2,000 kr. á ári, sem veitt er í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil, eru færð yfir í þessa grein frá 13. gr. Að því er snertir tillöguna um að veita Björgu Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra Markúsar Bjarnasonar, 300 kr. í árlegt styrktar-fje, þá skal þess getið, að hún á við fátækt að búa og að það virðist full ástæða til að sýna á þenna hátt viðurkenningu fyrir alla þá gagnsemd, sem maður hennar hefur unnið íslenskum siglingum og fiskiveiðum.

Við 17. gr.

Eins og í núgildandi fjárlögum.

Skrá

yfir

eptirlaun þau til embættismanna og embættismanna ekna og barna, sem hvíla á landssjóði í árslok 1900.

		kr.	a.
A. Embættismenn.			
1	Adolph Christian Baumann, sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu	kr.	a.
		982.	18
2	Benedikt Gröndal, kennari við lærða skólann í Reykjavík kon. úrsk. $13/4$ 1883, stj. br. $14/4$ s. á.; frá 1. maí 1883.	800.	
3	Halldór Guðmundsson, kennari við lærða skólann í Reykjavík	1,200.	
	kon. úrsk. $19/3$ 1885.		
4	Stefán Thórarensen, sýslumaður í Eyjafjarðarsýslu og bæjarfógeti á Akureyri	2,660.	
	kon. úrsk. $17/4$ 1891.		
5	Páll Melsteð, sögukennari.....	1,800.	
	lög $16/9$ 1893.		
6	Guðmundur Guðmundsson, hjerablæknir í 19. læknishjæraði.....	1,000.	
	kon. úrsk. $26/2$ 1895.		
7	Skúli Thóróddsen, sýslumaður í Ísafjarðarsýslu og bæjarfógeti á Ísafirði.....	1,500.	54
	kon. úrsk. $31/5$ 1895.		
8	Jón Þorkelsson, rektor við lærða skólann í Reykjavík kon. úrsk. $26/2$ 1895.	3,066.	66
9	Halldór Kr. Friðriksson, yfirkennari við lærða skólann í Reykjavík.....	2,133.	33
	kon. úrsk. $24/7$ 1895.		
10	Þorgrímur Johnsen, hjerablæknir í 11. læknishjæraði kon. úrsk. $14/4$ 1896.	1,586.	20
11	Einar Thorlacius, sýslumaður í Norður-Múlasýslu ... kon. úrsk. $29/5$ 1896.	1,593.	78
12	Fritz Zeuthen, hjerablæknir í 15. læknishjæraði kon. úrsk. $1/6$ 1898.	1,479.	87
13	Þorvaldur Thoróddsen, latínuskólakennari, dr. phil.. kon. úrsk. $1/12$ 1899.	2,000.	
14	Franz Siemsen, sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu.....	1,601,	40
	kon. úrsk. $1/8$ 1899.		
15	Þorvaldur Jónsson, hjerablæknir í Ísafjarðar hjæraði kon. úrsk. $15/11$ 1899.	1,626,	66
			25,030. 62
		flyt...	25,030. 62

		kr. a.	
		25,030. 62	
	B. Embættismanna ekkjur og börn:	fluttar...	
1	Ragnheiður Thorarensen, ekkja sýslumanns V. Thorarensen í Strandasýslu, frá 1. ágúst 1854	kr. a. 100. 79	
2	Anna María Johnsen, ekkja hjeraðslæknis Eggerts Johnsen, kon. úrsk. 20. febr. 1856, frá 1. ágúst 1855, 69 rd. 36 sk. = Eptir fjárlögunum fyrir 1882 og 1883 viðbót, frá 1. jan. 1882	kr. a. 138. 75 150.	
		288. 75	
3	Clara Margrete Henriette Snæbjörnsson, ekkja sýslumanns Jóns Snæbjörnssonar í Borgarfjarðarsýslu, frá 1. sept. 1860	212. 87	
	Ennfremur styrkur til húsaleigu á ári	40.	
4	Ingibjörg Schulesen, ekkja kammerráðs, sýslumanns S. Schulesen í Pingeyjarsýslu, frá 1. maí 1862.	416. 60	
5	Antonía Jósefína Thorarensen, ekkja sýslumanns B. Thorarensen í Dalasýslu, frá 1. ágúst 1867.	228.	
6	Maren Ragnheiður Friðrikka Lárusdóttir, ekkja sýslumanns Jóhannesar Guðmundssonar í Mýra- og Hnappadalssýslu, frá 1. apríl 1863	289. 83	
7	Ragnheiður Thorarensen, ekkja hjeraðslæknis, cancelliráðs Skúla Thorarensens frá 1. maí 1872..	273. 33	
8	Camilla Tómasson, ekkja hjeraðslæknis Þórðar Tómassonar, frá 1. desbr. 1873	184 kr.	
	kon. úrsk. 20. júní 1874.		
	Viðbót frá sama tíma	13 —	
	stj. br. 18. nóvbr. 1876.	197.	
9	Kristjana Havstein, ekkja amtmanns Havsteins frá 1. júlí 1875	529. 16	
	kon. úrsk. 12. nóvbr. 1875.		
10	Hildur Sólveig Bjarnadóttir, ekkja sýslumanns B. M. Magnússonar, frá 1. júlí 1876	538. 27	
11	Louise Emilie Mariane Weywadt, ekkja hjeraðslæknis Weywadts frá 1. nóvbr. 1881	81. 25	
12	Sígríður Blöndal, ekkja sýslumanns Blöndals í Barðastrandasýslu, frá 1. júní 1884	300. 44	
13	Elínborg Thorberg, ekkja landshöfðingja Bergs Thorberg frá 1. febr. 1886	919. 17	
14	Christiane Caroline Bolbroe, ekkja fyrv. hjeraðslæknis Bolbroe á Vestmannaeyjum, frá 1. maí 1888 ..	75.	
15	Kristín Skúladóttir, ekkja hjeraðslæknis Boga Pjeturssonar í 18. læknishjéraði, frá 1. jan. 1890	187. 50	
	flyt...	4,677. 97	25,030. 62

		kr. a.	kr. a.
	flutta...	4,677. 97	25,030. 62
16	Sigríður Bogadóttir Pjetursson, ekkja biskups P. Pjeturssonar, frá 1. júní 1891.....	954.	
17	Caroline Rosa Jónassen, ekkja amtmanns E. Th. Jónassen, frá 1. október 1891	750.	
18	Ragnheiður Guðjohnsen, ekkja hjeraðslæknis Einars Guðjohnsen í 13 læknishjeraði, frá 1. ágúst 1891	187. 50	
	Samkv. kon. úrsk. 13. apríl 1892 handa dóttur hennar til fullra 18 ára: Sigríði, fæddri 11. júlí 1885	80.	
		267. 50	
19	Oline Marie Christine Vigfússon, ekkja Sigurðar Vigfússonar, eptirlaun sem ekkja sýslumanns J. Arnasonar í Þingeyjarssýslu, er dó árið 1840, frá 9. júlí 1892	40.	
20	Þórhildur Tómasdóttir, ekkja lektors theol., forstöðumanns prestaskólans Helga Hálfðánarsonar, frá 1. febrúar 1894	575.	
21	Guðlaug Jensdóttir, ekkja sýslumanns Sigurðar Jónssonar í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, frá 1. desember 1893	370. 28	
22	Ásta Hallgrímsson, ekkja læknaskólakennara Tómasar Hallgrímssonar, frá 1. janúar 1894..	350 kr.	
	Samkv. kon. úrsk. 9. nóv. 1894 handa Tómasi syni hennar, fæddum 9. ágúst 1894, til fullra 18 ára.....	100 —	
		450.	
23	Ingunn Halldórsdóttir, ekkja sýslumanns H. E. Johnson í Rangárvallasýslu, frá 1. maí 1894.....	412. 59	
	Samkv. kon. úrsk. 30. maí 1894 handa syni hennar Oddi, fæddum 23. júní 1884, til fullra 18 ára.....	100.	
		512. 59	
24	Kristín Blöndal, ekkja sýslumanns Lárusar Blöndals í Húnavatnssýslu, frá 1. júní 1894.....	582. 45	
25	Ingibjörg Jensdóttir, ekkja hjeraðslæknis Hjörts Jónssonar í 4. læknishjeraði, frá 1. maí 1894.....	305.	
26	Þuríður Johnsen, ekkja sýslumanns Jóns Johnsen í Suður-Múlasýslu, frá 1. nóvember 1895	430. 80	
	Samkv. kon. úrsk. 16. júní 1896 handa syni hennar til fullra 18 ára:		
	Ásmundi, fæddum 13. maí 1886	100.	
		530. 80	
	flyt...	10,740. 59	25,030. 62

		kr.	a.	kr.	a.
	fluttar...	10,740.	59	25,030.	62
27	Sigríður Friðriksdóttir, ekkja justitiarii Jóns Pjeturs-sonar, frá 1. febr. 1896	725.			
28	Elísabet Ragnhildur Jónsdóttir, ekkja hjeraðslæknis Olafs Sigvaldasonar í 7. læknishjæraði, frá 1. júní 1896	187.	50		
29	María Kristín Finsen, ekkja O. Finsens póstmeistara, frá 1. apríl 1897	300.			
30	Sigurveig Friðfinnsdóttir, ekkja hjeraðslæknis Árna Jónssonar í 13. læknishjæraði, frá 1. apríl 1897	187.	50		
	Samkv. kon. úrsk. 13. sept. 1897 handa börnum hennar til fullra 18 ára:				
	1. Sigríði, f. 29. júlí 1892	80.			
	2. Sigurbjörgu, f. 15. júlí 1894 ...	80.			
	og handa stúpsyni hennar Jóni f. 11. ágúst 1889	80.			
		427.	50		
31	Margrjet Guðmundsdóttir, ekkja Jóhannesar Ólafssonar, sýslumanns í Skagafjarðar-sýslu, frá 1. apríl 1897.	398.	37		
	kon. úrsk. 11. janúar 1898 handa börnum hennar til fullra 18 ára:				
	1. Olafi, f. 23. nóv. 1885	100.			
	2. Guðmundi, f. 25. janúar 1887 .	100.			
	3. Alexander, f. 15. júlí 1888	100.			
	4. Sigrúnu, f. 1. ágúst 1889	100.			
	5. Valdimar Davið, f. 18. sept. 1896	100.			
		898.	37		
32	Elín Arnadóttir, ekkja fyrv. sýslumanns Árna Gísla-sonar í Skapafellssýslu, frá 1. júlí 1898	332.	79		
33	Ragnhildur Sverrison, ekkja eptir sýslumann í Stranda-sýslu, frá 1. febr. 1899	328.	58		
				13,215.	33
C. Uppgjafaprestar, er eptirlaun þeirra eru greidd úr landssjóði:					
1	Benedikt Eiríksson, fyrv. prestur í Efri-Holtapingum: frá fardögum 1884	370.			
2	Benedikt Kristjánsson, fyrv. prestur að Múla: frá fardögum 1890	500.			
3	Jón Bjarnason, fyrv. prestur í Skarðsþingum: frá fardögum 1891	350.			
	flyt...	1,220.		38,245.	95

		kr.	a.	kr.	a.
		1,220.		38,245.	95
4	Gunnar Olafsson, fyrv. prestur að Höfða: frá fardögum 1892	260.			
5	Jón Jónsson, fyrv. prestur að Stað á Reykjanesi: frá fardögum 1895	34.	84		
6	Daníel Halldórsson, fyrv. prestur að Hólum í Reyðarfirði: frá fardögum 1895, sbr. lög 13. des. 1895	583.	83		
7	Pjetur Guðmundsson, fyrv. prestur í Grimsey: frá fardögum 1895, sbr. lög nr. 20, 12. oktkr. 1895	500.			
8	Halldór Þorsteinsson, fyrv. prestur í Landeyjapingum: frá fardögum 1898	70.	80		
9	Matthías Jochumsson, fyrv. prestur á Akureyri, frá 1. janúar 1900	2,000.			
10	Vilhjálmur Briem, fyrv. prestur að Goðdölum: frá fardögum 1899	50.			
11	Þorkell Bjarnason, fyrv. prestur að Reynivöllum: frá fardögum 1900	333.	10		
12	Stefán Stephensen, fyrv. prestur að Mosfelli: frá fardögum 1900	208.	65		
13	Jón Benediktson, fyrv. prestur að Saurbæ: frá fardögum 1900	224.	30		
14	Halldór Bjarnason, fyrv. prestur að Presthólum: frá fardögum 1900.....	160.			
				5,645.	52
	D. Prestsekkjur:				
	Eptir landsreikningnum fyrir árið 1899 numu eptirlaunin til prestsekkna við árslok	3,867.	41		
	Af þeim hafa síðan fallið burtu	198.	60		
		3,668.	81		
	en bæzt við	43.	06		
				3,711.	87
	E. Samkvæmt 15. gr. fjárlaganna:				
	Viðbót við eptirlaun præg. hon. Benedikts Kristjánssonar	500.			
	Viðbót við eptirlaun uppgjafapr. Þorkels Bjarnasonar	500.			
	Viðbót við eptirlaun ekkjufrú Jakobínu Thomsen ...	300.			
	— — — Önnu Johnsen	150.			
	— — — prestsekkju Ragnh. Jónsdóttur.	105.	40		
	Styrkur til ekkjufrú Torfhildar Hólm	200.			
	— - Oline Vigfússon, ekkju eptir Sigurð Vigfússon	160.			
				1,915.	40
		alls...		49,518.	74

Frumvarp til fjáralagalaga

fyrir

árin 1900 og 1901.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901 og fjáralöögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 24,300 kr. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. B. 4. fjárlaganna til dóm-gæzlu og lögreglumála veitast 600 kr. til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógetaembættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík.

3. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta..... 10,000 kr.

Við tölulið 4. til þjóðvega 5,000 —

15,000 kr.

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa.....

2,500 —

17,500 kr.

4 gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stjettarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í Reykjavík . 600 kr.

2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr. fjárala-laganna 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 til

samtals... 600 kr.

	fluttar...	600 kr.	
að byggja steinlímdan fyrirstöðugarð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða, með því skilyrði að hlutaðeigandi prestur lengi á eigin kostnað garð þann, sem þegar er byggður, um 8 faðma	300 —		
			900 kr.
Undir B. Til kennslumála:			
Við III. c. 6:			
námsstyrkur við lærða skólann	2,000 kr.		
Við V. b. 2:			
til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum	800 —		
			2,800 —
Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmennna:			
Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til tilrauna við skógarrækt hér á landi.....	2,500 —		
			6,200 kr.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Um 2. gr.

Landfógetinn hefur farið þess á leit, að handa embætti hans væri keyptur nýr eldtraustur peningaskápur úr járn; hefur hann skýrt frá því, að sá eini skápur, sem embættinu fylgir, hafi nálega eingöngu verið notaður til geymslu peninga og eigi verið rúm í honum fyrir annað; því hafi skuldabryjef, er heyra til varasjóði, hingað til orðið geymd einungis sem almenn skjöl. Hið sama er og að segja um hinar mörgu kvittanir fyrir útborgaðar upphæðir, er safnast fyrir á árinu þar til reikningsskil eru gjörð.

Sömuleiðis hefur bæjarfógetinn í Reykjavík farið þess á leit, að handa embætti hans verði útvegaður eldtraustur peningaskápur úr járn, því að enginn slíkur skápur fylgi því. Bæjarfógetinn skýrir frá því, að hann hafi hingað til notað í þarfir embættisins peningaskáp þann, er hafnarsjóður Reykjavíkur eigi, en sá skápur sje nú orðinn of litill til beggja þarfa.

Þar eð álíta verður, að járnskápar þeir, sem beðið er um, sjeu öldungis nauðsynlegir fyrir embættin, er lagt til að þeir verði útvegaðir á kostnað landssjóðs. Að því er kostnaðinn snertir, hefur landshöfðinginn látið þess getið, að hinir eldtraustu járnskápar, sem samkvæmt veitingu á fjárlögunum fyrir 1898 og 1899 voru útvegaðir handa ýmsum embættum, hafi kostað rúmar 200 kr. hver að meðtöldum flutningskostnaði til Reykjavíkur. Þar eð járn hefur hækkað töluvert í verði síðan þeir skápar voru keyptir, hefur verið ætlað á, að peningaskápar af hæfilegri stærð handa umræddum embættum mundu kosta hér um bil 300 kr. hvor. Því er það, að farið er fram á, að fjárveitingin sje 600 kr.

Um 3. gr.

Fjárveitingin í fjárlögunum fyrir árin 1900—1901 til flutningabrauta, sem í meðferð fjárlaga frumvarpsins á alþingi voru færðar úr 25,000 kr. niður í 20,000 kr. hvort árið, hefur samkvæmt skýrslu landshöfðingja reynzt ónóg; en það er einkum vegna þess, að vegir, sem gjörðir hafa verið fyrir mörgum árum og mjög fjölfarnir eru, hafa hingað til ekki fengið neina verulega viðgjörð, en eru nú orðnir svo úr sjer gengnir, að eigi er tiltækilegt að fresta því lengur að endurbæta þá. Af fjárveitingunni til þessara brauta hefur nú þegar verið eytt um 31,000 kr.; aðalútgjöldin hafa verið til þess að lengja flutningabrautina inn Eyjafjörð um $6\frac{1}{2}$ kilometer hjer um bil 14,000 kr., til þess að reisa nýtt sæluhús á Kolviðarhóli við Hellisheiði rúmlega 4,000 kr. og til þess að gjöra við nokkra kafla á flutningabrautinni milli Reykjavíkur og Þjórsár, til viðhalds brúanna yfir Ölvesá og Þjórsá, til áhaldakaupa o. fl. um 12,000 kr. Þannig eru eptir einungis um 9,000 kr. af fjárveitingunni fyrir fjárhagstímabilið, og munu þær jafnvel ekki nægja til hinna nauðsynlegustu endurbóta á fyrnefndum flutningabrautum, sem skemmdust mjög við hinar óvenjulegu rigningar síðastliðið haust. Að áliti landshöfðingja má heldur ekki fresta lengur að gjöra nýja brú yfir Brúará, með því hin gamla brú þar er orðin svo hrörleg, að eigi er hættulaust að nota hana lengur, og sakir hins mikla ferðamannastraums á þeirri leið er mjög nauðsynlegt að koma þessu í lag svo viðunandi sje. Kostnaðurinn við nýja trausta trjebrú telst um 3,000 kr.; er ætlað til að hún verði einum tveim föðmum neðar en gamla brúin, því að þar er ágætt brúarstæði. Samkvæmt tillögu landshöfðingja, er til fyrgreindra fyrirtækja farið fram á að veitt sje 10,000 kr. aukafjárveiting.

Upphæð sú, sem með lögum nr. 8, 9. febrúar f. á. var veitt til brúargjörðar og ferju á Lagarfljóti, mun eigi auk útgjaldanna við þau fyrirtæki hrökkva til fyrir kostnaðinum við vegagjörð sunnan megin Lagarfljóts á leið til Egilsstaða; eigi heldur má verja til þess neinu af upphæðinni, sem í fjárlögunum er veitt til þjóðvega, ef lokið skal þeirri vegavinnu í Skaptafellsýslu (Mýrdalnum), Húnavatnssýslu (Hrútafjarðarhálsi) og Borgarfjarðarsýslu (Hesthálsi og Draga), er síðasta alþingi taldi æskilega; af þessum ástæðum er farið fram á samkvæmt tillögu landshöfðingja, að veittar sjeu til fyrgreindrar vegagjörðar við Lagarfljót 5,000 kr. sem viðbót við upphæð þá, sem veitt er í 12. gr. B. 4. fjárlaganna til þjóðvega. Verkfræðingur Barth hefur metið að kostnaðurinn við vegagjörð þessa mundi nema 4,400 kr.; en þar eð ætla má, að áætlun hans um kostnaðinn við útvegum grjóts til vegagjörðarinnar sje of lág, og auk þess að vegurinn verði að vera nokkru lengri heldur en hann gjörði ráð fyrir, þá má fjárveitingin ekki fara niður úr 5,000 kr.

Í fjárlögunum fyrir 1898 og 1899 var veittur styrkur til gufubátsferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, svo og á Breiðafirði; þær ferðir annaðist gufubáturinn „Reykjavík“, eign útgjörðarfjelagsins C. Frederiksen & Co. í Mandal, þau tvö árin og fjekk því hinn veitta styrk, er nam alls 10,000 kr. á ári. Þegar nú fjárveitingin til gufubátaferða á Breiðafirði var felld úr fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil, lýsti útgjörðarfjlagið því yfir haustið 1899, að það sæi sjer ekki fært að halda áfram ferðunum í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa fyrir styrk þann, er þar til var veittur, 7,500 kr., nema bæjarsjóður Reykjavíkur og hlutaðeigandi sýslusjóðir legðu til 2,500 kr. að auki. Eptir að allir hlutaðeigendur höfðu rætt málið, varð það að samningum, að útgjörðarfjlagið skyldi halda uppi ferðunum árið 1900 gegn því að Reykjavíkurbær, Gullbringu- og Kjósarsýsla og Mýra- og Borgarfjarðarsýsla — hinar sýslurnar neituðu að greiða nokkuð tillag — bætti 1,600 kr. við landssjóðs-

styrkinn. Að sögn útgjörðarfelagsins hefur það skaðast á ferðum þessum meðfram vegna hins háa kolaverðs, og mun það því ekki halda áfram ferðunum í ár nema það fái styrk, er nemi alls 10,000 kr. Nú hafa og áðurnefnd sýslufjelög lýst því yfir, að þau muni ekki veita neitt tillag í ár, og því verður þessum gufubátsferðum ekki haldið uppi nema landssjóðsstyrkurinn sje aukinn um nefnda upphæð. Bæjarstjórnin í Reykjavík hefur því sent landshöfðingja bænarskrá um, að þess verði farið á leit, að nefnd upphæð verði veitt í ár sem viðbót við styrk þann, sem í fjárlögunum er veittur til gufubátaferða á Faxaflóa; skírskotar hún til þess, að þessar ferðir sjeu mjög mikilsverðandi, ekki einungis fyrir almenning við Faxaflóa, heldur einnig fyrir Norður- og Vesturland, með því að leiðin milli Borgarness og Reykjavíkur með gufubátnum sje nú orðin þjóðleið að sumrinu milli tjeðra landsfjórðunga og Reykjavíkur, því að sú leið er miklum mun fljótfnarnari og kostnaðarminni heldur en að fara landveg kringum Hvalfjörð. Landshöfðinginn hefur mælt með þessari beiðni og er lagt til að hún verði tekin til greina.

Um 4. gr.

Á síðasta alþingi var borið upp af þingmanna hálfu frumvarp þess efnis, að landssjóður veitti Reykjavíkur dómkirkju fjárframlag eða lán til þess að útvega nýjan kirkjugarð; eptir að þingið hafði felld þetta frumvarp, fjekk stjórnarráðið frá landshöfðingja tilkynningu frá sóknarnefndinni í Reykjavík um, að hún sæi ekkert annað ráð til þess að ráða bætur á þeim skorti á grafreit, er ætti sjer stað, en að hefja málsókn og fá landssjóð sem tilsjáanda dómkirkjunnar skyldaðan til að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði. Sóknarnefndin sótti því um leyfi til að mega stefna landshöfðingjanum fyrir hönd landssjóðs, og skírskotaði til þess, að sá blettur, sem enn væri notandi í kirkjugarðinum, mundi innan örskamms verða útgrafinn, og að sú lóð fyrir sunnan kirkjugarðinn, sem bærinn ef til vill hefði látið af hendi endurgjaldslaust undir kirkjugarð, hefði við nákvæma rannsókn jarðlagsins reynzt algjörlega óhæf til þess.

Stjórnarráðið veitti því næst landshöfðingjanum umboð það er gat um, en það hann jafnframt geta þess við sóknarnefndina, að það væri fúst til að jafna málum með því að leggja fyrir næsta alþingi frumvarp um útvegum nýs kirkjugarðs. Landshöfðingi sendi stjórnarráðinu því næst svar sóknarnefndarinnar þess efnis, að hún að svo vöxnu máli væri fús á að fresta hinni fyrirhuguðu málsókn, en jafnframt stæði föst á því, að dálítill stækkun kirkjugarðsins til bráðabirgða væri öldungis óhjákvæmileg nú þegar til þess að fá nægilegan grafreit í næstu 2 ár. Þessu til sönnunar skírskotaði nefndin meðal annars til yfirlýsingar frá hringjaranum um að eigi væri framar auðið að vísa á neinn hæfilegan og sæmilegan stað í kirkjugarðinum til greptunar, og því fór nefndin fram á, að þegar í stað væru veittar 1,200 kr., er hægt væri að kaupa landspildu fyrir norðan við kirkjugarðinn, sem mundi vera nægur grafreitur allt til ársloka 1901.

Bæði stíptsyfirvöldin og landshöfðingi fjellust á þá skoðun sóknarnefndarinnar, að dálítill stækkun kirkjugarðsins væri alveg óhjákvæmileg, og mæltu með beiðni sóknarnefndarinnar, af því að boð það, er komið hafði um sölu á landspildu, þótti sanngjarnt. Með því nú stjórnarráðið eptir þeim skýrslum, er fyrir hendi voru, varð að telja brýna nauðsyn á að stækka þegar í stað kirkjugarðinn til bráðabirgðar, og það því næst, eins og sjá má af athugasemdunum við lagafrumvarpið um kirkjugarða og viðhald þeirra, sem lagt er fyrir alþingi, telur það gildandi lög, að kirkjan sjálf, eigandi

hennar, fjárhalds- eða tilsjónarmaður eigi að leggja til hið nauðsynlega kirkjugarðs-stæði, gaf það landshöfðingjanum heimild til að fá sóknarnefndinni hinar greindu 1,200 kr. til umráða, þannig að sá hluti upphæðarinnar, sem eigi yrði goldinn af tekjum dómkirkjunnar, væri greiddur úr landssjóði upp á væntanlega fjáraukeyting.

Landshöfðingi hefur nú skýrt frá, að upphæð sú, sem landssjóður samkvæmt þessu hefur orðið að greiða, nemi 600 kr., og er því farið fram á það hjer, að þær verði veittar.

Í fjárukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 4. gr. voru veittar 200 kr. til að byggja steinlímdan fyrirstöðugarð til þess að varna skemmdum af Höfðaá á túnun og engjum prestssetursins Höfða í Skagafirði. Sakir þess að eigi var hægt að fá steinlím um haustið 1899, varð garðurinn ekki byggður þá, og vegna óhagstæðrar veðuráttu ekki fyr en í fyrra sumar; en kostnaðurinn við byggingu hans hefur numið 506 kr., og þó er enn eigi tún og engi nægilega tryggt, sem síðar skal getið. Svo stendur á, að þegar til kom, reyndist nauðsynlegt að byggja garðinn á öðrum stað en gjört var ráð fyrir í áætlun þeirri, er lá fyrir alþingi 1899, og að garðurinn varð að vera 30 faðma langur í stað 8 faðma, eins og í áætluninni stóð. Enda þótt hlutaðeigandi sóknarprestur fyrir því sæi, að kostnaðurinn hlyti að fara mikið fram úr áætlun, afreð hann þó til þess að koma í veg fyrir frekari skemmdir að byggja garðinn í von um að fá bættan þann aukakostnað, er af þessu leiddi; og eptir því sem prestur hefur skýrt frá, mundi áin eflaust hafa valdið miklum skemmdum hið mikla rigningahaust 1900, ef garðurinn hefði eigi verið kominn. Við skoðunargjörð hefur það sannast, að garðurinn er mjög vandlega og traustlega byggður og muni vel geta hindrað flóð úr ánni, en þó álíta skoðunarmennirnir nauðsynlegt að lengja hann enn um 8 faðma svo að full trygging fáið. Skoðunarmennirnir hafa metið, að garðurinn fullgjörður muni kosta í minnsta lagi 500 kr., og bætt því við, að reikningur prestsins yfir útgjöldin við bygginguna megi teljast mjög sanngjarn. Presturinn hefur nú farið fram á að fá það uppbætt, sem hann hefur kostað til fram yfir hina upphaflegu áætlun, og hafa stiptyfirvöldin mælt fastlega með því, og geta þess, að presturinn sje fátækur fjölskyldumaður og muni eigi hafa efni á að leggja út af eigin fje hina greindu upphæð og það því fremur sem hann hefur orðið fyrir miklu tjóni af hlaupum úr ánni og haft eigi lítinn tilkostnað við að hreinsa grjótt og aur af engjum og grafa upp skurði þá, sem fylzt höfðu í hlaupum.

Samkvæmt þessari tillögu stiptyfirvaldanna, sem landshöfðingi einnig hefur fallizt á, leggur stjórnarráðið til að 300 kr. sjeu veittar sem viðbót við hina nefndu fyrri fjárveitingu, með því skilyrði, að umsækjandi láti á eigin kostnað lengja garðinn um hina umræddu 8 faðma.

Í athugasemd við fjárlögin fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil 13. gr. B. III. b. 6.: námsstyrkur við lærða skólann, er svo ákveðið, að helming styrks þessa skuli úthlutað að afloknu miðsvetrarprófi, en hinum helmingnum í maímánuði. Áður var það regla, að helming styrks þessa væri úthlutað í byrjun skólaársins (í október eða nóvember) og hinum helmingnum að loknu miðsvetrarprófi (í marz). Er hin nógildandi fjárlög gengu í gildi, hafði því samkvæmt þeirri reglu verið úthlutað þegar í byrjun skólaársins 1899—1900 (í október 1899) helming styrksins fyrir það skólaár, og því varð ekki veitt ölmusa tvisvar að auk á því skólaári. Styrknum var því úthlutað einungis einu sinni til, sem sje í maímánaðarlok 1900 með 2,500 kr., og með því að engin heimild var fyrir að veita neinn styrk í byrjun skólaársins 1900—1901, var hinum 2,000 kr., er eftir stóðu af fjárveitingunni, þar af leiðandi aldrei úthlutað. Eins og sjá má af athugasemdum við fjárlagafrumvarpið fyrir árin 1902 og 1903, sem

lögð eru fyrir þingið, hefur skólastjóri lagt það til og bæði stiptsyfirvöld og landshöfðingi mælt með því, að hinni fyrgreindu athugasemd sje sleppt og að yfirstjórn skólans verði falið að ákveða, hvenær ölmusuveitingar skulu fara fram, og einkum að yfirstjórnin hafi leyfi til að láta hina fyrri ölmusuveitingu á hverju skólaári verða í byrjun skólaársins og hina síðari eptir miðsvetrarprófið, því að þá veitingaraðferð álíta allir hlutaðeigendur hagfeldasta; en þetta verður eigi framkvæmanlegt á næsta skólaári (1901—1902) nema hin nauðsynlega fjárupphæð til ölmusuveitinga í byrjun skólaársins (október 1901) fáiist, og því leggur stjórnarráðið til, að hjer sje veitt heimild til að úthluta 1901 þeim 2,000 kr., sem sparaðar voru árið 1900 af hinni upphaflegu fjárveitingu.

Í núgildandi fjárlögum eru fyrir árið 1900 veittar 700 kr. til þess að útvega og setja upp reiðabúið siglutrje handa lærisveinum stýrimannaskólans, sumpart til þess að bæta upp vöntun æfingaskips, sumpart í stað hinnar almennu skólaleikfimi. Samkvæmt skýrslu stiptsyfirvaldanna hefur nú siglutrjeð verið sett upp og reiðabúið að nokkru, en útgjöldin við þetta hafa orðið miklu hærri en fjárveitingin, þó eigi verði enn með vissu sagt hve mikill mismunurinn sje, þar eð hinn nýláttni stýrimannaskólastjóri Markús Bjarnason hafði borgað það, sem á vantaði, en reikningar hafa enn þá ekki verið gjörðir upp í dánarbúinu. Nú álíta stiptsyfirvöldin, að eigi muni veita af 800 kr. sumpart til þess að endurgjalda dánarbúinu skuldina, sumpart til þess að fullgjöra reiðann. Stjórnarráðinu þykir mjög leitt, að áætlunin, sem gjörð hafði verið, skyldi reynast svo óáreiðanleg; en eptir því sem málavextir eru nú, hlýtur það að telja nauðsynlegt, að fje það, sem vantar á, verði veitt eptir á, eins og landshöfðingi hefur lagt til, og því er hjer farið fram á það.

Í fjárlögunum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil voru kapteini í sjóliðinu Ryder veittar 1,000 kr. til tilrauna við skógarrækt á Íslandi, og samkvæmt skýrslu frá Ryder kapteini hefur þessari upphæð og að auk 1,700 kr., er komu frá einstökum mönnum, verið varið 1900 sumpart til að bæta og stækka gróðrarstöðina á Þingvöllum, sem lögð var árið 1899, sumpart til að leggja tvær gróðrarstöðvar á Grund og Hálsi í Eyjafirði. Fyrir því hefur staðið skógræktarkandidat Flensborg, sem Prytz, prófessor í skógræktarfræði við konunglega dýralækninga- og landbúnaðarháskólann í Kaupmannahöfn, hafði bent kapteini Ryder á sem sjerlega vel fallinn til þess starfa. Meðan kand. Flensborg dvaldi á Íslandi, ferðaðist hann auk þess víða um landið og rannsakaði þar skilyrðin fyrir trjáræktun yfir höfuð.

Af skýrslu þeirri, er kandidat Flensborg gaf eptir heimkomu sína, sjest það, að það eru engan veginn lítil skilyrði fyrir trjáræktun víða á Íslandi, svo að full ástæða er að álíta, að ræktunartilraunirnar muni heppnast, ef hin rjetta aðferð er höfð og hinar rjettu trjátegundir. Af þessari skýrslu hefur fjölda eintaka verið útbýtt á Íslandi og mun alþingi einnig fá eintök af henni.

Nú hefur kapteinn Ryder skýrt stjórnarráðinu frá því, að sakir hinnar miklu þýðingar, er þessi ræktun að öllum líkindum muni geta haft fyrir Ísland, hafi prófessor Prytz og hann afráðið að fara fram á það við alþingi, að veitt verði fje til þess að gjöra reglulegar gróðrartilraunir í nokkuð stærri stíl. En jafnframt hefur kapteinn Ryder farið fram á það við stjórnarráðið, að honum og prófessor Prytz yrðu þegar á þessu ári útvegaðar 2,500 kr. til umráða svo að þeir í sumar gætu sent til Íslands skógræktarfræðing og til þess að gjört yrði ýmislegt við gróðrarstöðvar þær, er lagðar voru í fyrra; um notkun þessarar upphæðar hefur hann samið sundurliðaða áætlun, sem alþingi mun veitt færi á að kynna sjer. Hann hefur getið þess, að það

væri mjög æskilegt, að þegar hið fyrirhugaða frumvarp um gróðrartilraunir í nokkuð stærri stíl kæmi til umræðu á alþingi, væri við hendina maður, er vit hefði á málinu og gæti gefið þær upplýsingar, er alþingi kynni að æskja, og myndi sá maður enn betur geta gefið upplýsingar og leiðbeiningar, ef hann hefði áður haft tækifæri til að skoða ýms skóglendi á Íslandi og útvelja staði fyrir gróðrarreiti þá, sem frumvarpið stingur upp á, og kynna sjer, hvaða skóga þyrfti að friða, og gjöra sjer grein fyrir, hvernig friðunarákvæðin ættu að vera.

Að því er snertir gróðrarreiti þá, er lagðir voru í fyrra, er það að álit prófessor Prytz mjög áriðandi, einkum með tilliti til tilrauna framvegis, að þeir sjeu skoðaðir á hverju ári af skógræktunarmanni, og helzt af þeim sama, sem hefur lagt þá, því að þannig geti tilraunin orðið að mestum notum og reynsla fáist bezt á þann hátt. Þar sem og sjerstaklega tilhagar með gróðrarstöðvar á Íslandi, er það mjög áriðandi að gjöra ýmislegt við þær að liðnum vetrinum, svo sem auka eða minnka vatnsafleiðsluna, taka í burt gras og illgresi, bæta eptir á plöntu- og fræræktir o. s. frv. Til þessara verka er nauðsynleg svo mikil þekking, að einungis skógræktunarmaður getur gjört þau, því annars er hætta á að mestur hluti þess, er gjört var fyrra árið, verði að engu.

Loks hefur kapteinn Ryder getið þess að hann hafi komizt að raun um, að á þeim fáu árum, sem hann hafi fengizt við þetta gróðrarmál á Íslandi, hafi áhuginn á þessu mikilsverða máli vaxið mjög, og að kandídat Flensborg hafi, meðan hann dvaldi á Íslandi í fyrra fengið margar sannanir fyrir því meðal annars af fyrirspurnum o. fl. Það mun því og líka hafa nokkra þýðingu, að hann geti aptur átt tal við menn, svarað spurningum og gefið bendingar o. s. frv.

Verði þá af ofangreindum ástæðum skógræktunarmaður sendur til Íslands í ár, þá væri að álit kapteins Ryders bezt að láta full not verða af ferð hans og auka gróðrarstöðvar þær, sem nú eru til, að nokkrum plöntum, þar eð kostnaðurinn við það er tiltölulega svo lítill.

Í tilefni af þessari málaleitun hefur stjórnarráðið leitað álits landshöfðingja; mælti hann með, að hún væri tekin til greina, og skírskotaði til þess, hve alþingi 1899 hefði látið sjer annt um gróðrartilraunir Ryders, er hann þá hafði nýbyrjað; ennfremur gat hann þess, að sjer væri kunnugt um að búnaðarfjelag Íslands hefði í hyggju að biðja alþingi um að veita fje til þess, að ráðinn yrði skógræktunarmaður til að veita skógræktunartilraunum á Íslandi forstöðu, og því telur hann það heppilegt, ef skógræktunarmaður væri við hendina og gæti gefið þinginu ýmsar upplýsingar, er það kynni að óska viðvíkjandi þessu, ennfremur að sá maður gæti líka komið að góðu haldi til þess að leiðbeina fjelaginu með dálítum gróðrarreit, sem það er nú að leggja í grennd við Reykjavík.

Að svo vöxnu máli þótti stjórnarráðinu ekki áhorfsmál að fá kapteini Ryder þessar 2,500 kr. til umráða í ár þessu til framkvæmda, og fer því fram á að fje þetta sje veitt á fjáráukalögunum.

Frumvarp til fjáráukalaga

fyrir

árin 1898 og 1899.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1898 og 1899 og fjáráukalögunum 22. september 1899 fyrir hin sömu ár veitast 32,283 kr. 46 aurar til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—6. gr. hjer á eptir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. C. 7. fjárlaganna veitast.

Við staflað c. til vitans á Reykjanesi:

fyrir 1898.....	346 kr. 02 au.	
— 1899.....	937 — 22 —	
		<u>1,283 kr. 24 au.</u>

Við staflað d. til vitans á Skagatá:

fyrir 1898.....	240 kr. 49 au.	
— 1899.....	140 — 14 —	
		<u>380 — 63 —</u>
		<u>1,663 kr. 87 au.</u>

3. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í 11. gr. fjárlaganna til læknaskipunarinnar, veitast til útgjalda við holdsveikraspítalann:

árið 1898.....	5,183 kr. 81 au.	
— 1899.....	6,344 — 10 —	
		<u>11,527 kr. 91 au.</u>

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna og í 3. gr. fyrgreindra fjáráukalaga til samgöngumála, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 1:

b. Handa póstafrgreiðslumönnum:

1898	182 kr. 00 au.
1899	220 — 00 —

c. Handa brjefhirðingamönnum:

1899	617 — 35 —
------------	------------

Við tölulið 2. Til póstflutnings:

1898	3,936 — 88 —
1899	3,762 — 15 —

Við tölulið 3. Önnur útgjöld:

Við d. Fyrir prentun:

1899	2,140 — 64 —
------------	--------------

Við e. Til áhalda:

1898	2,402 — 39 —
1899	753 — 85 —

Undir B. Til vegabóta:

Við tölulið 4. Til þjóðvega:

1898 og 1899	2,235 — 46 —
--------------------	--------------

16,250 kr. 72 au.

5. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í 13. gr. fiárlaganna til kirkju- og kennslumála, veitast:

Undir B. V b. til annara útgjalda við stýrimannaskólann:

Við tölulið 2. Til áhaldakaupa o. fl. 1899..... 632 kr. 38 au.

Við tölulið 5. Til skólahúsbyggingar 1898..... 410 — 81 —

Við tölulið 6. Ýmisleg útgjöld..... 303 — 49 —

1,346 kr. 68 au.

6. gr.

Sem viðbót við upphæð þá, sem talin er í 16. gr. til óvissra útgjalda, veitast 1,494 kr. 28 au.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Að því er snertir upphæðir þær, er ræðir um í hinum einstöku greinum frumvarpsins, skal til skýringar vísað sumpart til athugasemdanna við reikningslagafrumvarpið fyrir árin 1898 og 1899, sumpart til athugasemda yfirskoðunarmanna landsreikninganna, svara landshöfðingja til þeirra og tillagna endurskoðunarmanna.

Frumvarp til laga

um

samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898 og 1899.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

I. Tekjur:

	Fjárveiting.		Reikningur.	
	kr.	a.	kr.	a.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða og á lausafje.....	84,000.	„	91,355.	47
2. Húsaskattur.....	9,600.	„	13,007.	25
3. Tekjuskattur.....	26,000.	„	28,736.	46
4. Aukatekjur.....	50,000.	„	60,238.	93
5. Erfðafjárskattur.....	4,000.	„	7,360.	28
6. Vitagjald.....	17,000.	„	16,002.	02
7. Gjöld fyrir leyfisbrjef.....	4,000.	„	6,431.	42
8. Útflutningsgjald af fiski og lýsi, að frádregnum 2 % í innheimtulaun.....	90,000.	„	91,209.	64
9. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frádregnum 2 % í innheimtulaun.....	250,000.	„	238,447.	32
10. Aðflutningsgjald af tóbaki, að frádregnum 2 % í innheimtulaun.....	150,000.	„	145,094.	89
11. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frádregnum 2 % í innheimtulaun.....	300,000.	„	372,827.	52
12. Tekjur af póstferðum.....	56,000.	„	68,414.	33
13. Ovissar tekjur.....	5,000.	„	53,867.	93
14. Tekjur af fasteignum landssjóðs, að frádregnum umboðs-kostnaði, prestsmötu, m. m.	46,000.	„	46,863.	27
15. Tekjur af kirkjum.....	600.	„	959.	45
16. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli.....	2,000.	„	4,197.	82
17. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðs.....	68,000.	„	83,444.	76
Borgað upp í lán, fjárveiting: 48,949 kr. 42 a., reikningur: 79,293 kr. 37 a.				
18. Leigur af láni landssjóðs til landsbankans.....	10,000.	„	12,886.	54
19. Innborganir frá brauðum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	4,000.	„	7,287.	73
20. Endurborganir skyndilána til embættismanna.....	1,200.	„	3,039.	05
21. Endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum.....	4,000.	„	18,161.	91
22. Tillag úr rikissjóði.....	127,000.	„	127,000.	„
alls...	1,308,400.	„	1,496,833.	99
Tekjuhalli.....			41,073.	35
			1,537,907.	34

II. Gjöld:

	Fjárveiting.		Reikningur.	
	kr.	a.	kr.	a.
1. Til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi	26,800.	„	26,800.	„
2. Til alþingis og kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna	39,600.	„	38,923.	19
3. Til útgjalda við umbodsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzlu og lögreglustjórn m. fl.:				
A. Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál	49,966.	67	50,591.	67
B. Dómgæzla og lögreglustjórn	179,400.	„	174,874.	29
C. Ýmisleg útgjöld	103,670.	„	105,807.	92
4. Til útgjalda við læknaSKIPUNINA	161,321.	„	163,727.	13
5. Til samgöngumála:				
A. Til útgjalda við póststjórnina	112,100.	„	126,613.	68
B. Til vegabóta	185,250.	„	183,536.	57
C. Til gufuskípaferða	135,000.	„	136,800.	„
D. Til ritsíma	35,000.	„	„	
6. Til kirkju- og kennslumála:				
A. Í þarfir andlegu stjettarinnar	48,250.	„	47,549.	32
B. Til kennslumálefna	237,476.	„	224,118.	95
C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta	60,500.	„	60,250.	„
7. Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframsgreiðslna	5,200.	„	23,823.	63
8. Eptirlaun og styrktarfje	84,000.	„	90,828.	77
9. Til óvissra útgjalda	3,000.	„	4,494.	28
10. Til pósthúsbyggingar úr steini í Reykjavík	30,000.	„	30,000.	„
11. Til brúargjörðar á Lagarfljóti	75,000.	„	37.	25
12. Fjáráukaveitingar og útborganir samkvæmt nýjum lögum			49,130.	69
alls...	1,571,533.	67	1,537,907.	34

Eignir viðlagasjóðs voru 31. desember 1899	1,227,586	kr. 38	a.
Tekjueptirstöðvar landssjóðs s. d.	37,892	—	93 -
Peningaforði landssjóðs s. d.	271,090	—	22 -
Í landsbankanum á hlaupareikningi s. d.	120,000	—	„ -

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarpið er samið í sama formi og reikningslög þau, er áður hafa verið gefin út, og fylgir því sundurliðað yfirlit, er lið fyrir lið þræðir fjárlögin og er þar að auki í athugasemdum þeim, er hjer fara á eptir, vísað til þeirra tekju- og gjaldagreina, er í yfirlitinu standa undir samslags tölulið.

Yfirlit

yfir

tekjur og gjöld Íslands á árunum 1898 og 1899.

Tekjur.	Fjárveiting.		Reikningur.	
	kr.	a.	kr.	a.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafje:				
a. á ábúð og afnotum jarða	34,000.	"	91,355. 47	
b. á lausafje	50,000.	"		
2. Húsaskattur	9,600.	"	13,007. 25	
3. Tekjuskattur	26,000.	"	28,736. 46	
4. Aukatekjur	50,000.	"	60,238. 93	
5. Erfðafjárskattur	4,000.	"	7,360. 28	
6. Vitagjald	17,000.	"	16,002. 02	
7. Gjöld fyrir leyfisbrjef	4,000.	"	6,431. 42	
8. Útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá dregnum 2 % í innheimtulaun	90,000.	"	91,209. 64	
9. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá dregnum 2 % í innheimtulaun	250,000.	"	238,447. 32	
10. Aðflutningsgjald af tóbaki, að frá dregnum 2 % í inn- heimtulaun	150,000.	"	145,094. 89	
11. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá dregnum 2 % í innheimtulaun	300,000.	"	372,827. 52	
12. Tekjur af póstferðunum	56,000.	"	68,414. 33	
13. Ovissar tekjur	5,000.	"	53,867. 93	
14. Afgjöld af jarðeignum landssjóðs, að frá dregnum umboðs- launum, prestsmötu o. fl.	46,000.	"	46,863. 27	
15. Tekjur af kirkjum	600.	"	959. 45	
16. Tekjur af silfurbergsgnámunum í Helgustaðafjalli	2,000.	"	4,197. 82	
17. Leigur af fje viðlagasjóðs	68,000.	"	83,444. 76	
borgað upp í lán, fjárveiting: 48,949 kr. 42 aur.				
reikningur: 79,293 — 37 —				
18. Leigur af láni landssjóðs til landsbankans	10,000.	"	12,886. 54	
19. Innorganir frá brauðum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	4,000.	"	7,287. 73	
20. Endurborgun á skyndilánum til embættismanna	1,200.	"	3,039. 05	
21. Endurgjald á öðrum fyrirframgreiðslum	4,000.	"	18,161. 91	
22. Tillag úr ríkissjóði:				
Fast tillag	120,000.	"	120,000. "	
Aukatillag	7,000.	"	7,000. "	
alls...	1,308,400.	"	1,496,833. 99	
Tekjuhalli			41,073. 35	
			1,537,907. 34	

Gjöld.	Fjárveiting.		Reikningur.	
	kr.	a.	kr.	a.
1. Til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi	26,800.	„	26,800.	„
2. Til kostnaðar við alþingi og við yfirskoðun landsreikninganna	39,600.	„	38,923.	19
A. Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:				
3. A. 1. Laun	35,766.	67	35,766.	66
4. — 2. Endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	7,600.	„	8,225.	01
5. — 3. a. Borgun fyrir hina umboðslegu endurskoðun	5,000	kr.		
b. Launaviðbót til hins núverandi endurskoðara og skrifstofukostnaður	1,600	—		
	6,600.	„	6,600.	
B. Dómgæzla og lögreglumál:				
6. B. 1. Laun:				
a. til dómara og sýslumanna	136,200.	„	135,933.	10
b. til hreppstjóra	16,000.	„	15,850.	„
7. — 2. Ritfje handa bæjarfógetanum í Reykjavík	2,800.	„	2,800.	„
Fjárveiting. Reikningur.				
	kr.	a.	kr.	a.
8. — 3. Til hegningarhússins og fangelsanna:				
e. laun umsjónarmannsins	2,000	kr.		
Viðbót til hins núverandi umsjónarmanns	400	—		
	2,400.	„	2,400.	„
póknun handa dómkirkju-prestinum	200.	„	200.	„
póknun handa lækni	120.	„	120.	„
b. viðurværi handa föngum, 42 a. á dag	2,450.	„	2,030.	86
3 skammtar af miðdegismat handa fangaverði, á 21 e.	460.	„		
þvottur	60.	„	13.	26
til eldiviðar og ljósa	1,040.	„	1,135.	29
útgjöld við bygginguna sjálfa og áhöld	800.	„	1,041.	77
til þess að útvega verkefni	1,000.	„	47.	10
ýmisleg útgjöld	300.	„	239.	30
	8,830.	„	7,227.	58
flyt...	8,830.	„	7,227.	58
	271,366.	67	270,897.	96

Fjárveiting. Reikningur.				Fjárveiting.		Reikningur.		
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
fluttar...	8,830.	„	7,227.	58	271,366.	67	270,897.	96
arður af verkum.....	1,230.	„	1,574.	84				
	7,600.	„	5,652.	74				
c. til steingirðingar um hegn- ingarhúsið	1,600.	„	1,592.	62				
d. kostnaður við viðhald fang- elsanna.....	1,700.	„	1,556.	07	10,900.	„	8,801.	43
9. B. 4. Önnur útgjöld:								
a. þóknun handa tveimur sett- um málaflutningsmönnum við yfirjettinn	3,200.	„	3,200.	„				
b. laun sendiboðans við yfir- rjettinn	100.	„	100.	„				
c. til eldiviðar í yfirjettar- stofunum	80.	„	149.	70				
d. til viðhalds á yfirjettar- stofunum o. fl.	120.	„	27.	65				
e. kostnaður við sakamál og lögreglumál	6,000.	„	4,630.	68				
f. kostnaður við gjafsóknar- mál	600.	„	309.	„				
g. til útgáfu á dómasafni ...	300.	„	249.	37				
h. útgjöld við sáttamál.....	100.	„	43.	70	10,500.	„	8,710.	10
i. til að útvega eldtrausta járnskápa					3,000.	„	2,779.	66
C. Ýmisleg útgjöld.								
10. C. 1. til þess að gefa út stjórnar- tíðindi og landshagsskýrslur:								
a. þóknun fyrir útgáfuna....	900.	„	900.	„				
b. til pappírs og prentunar..	5,160.	„	6,976.	82				
c. til kostnaðar við sending með póstum	900.	„	274.	04				
d. þóknun fyrir að semja lands- hagsskýrslur, með prófarka- lestri	2,400.	„	2,835.	„				
eptirstöðvar frá f. á.			900.	36	9,360.	„	11,886.	22
11. — 2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyrir undir embættisbrjef					3,800.	„	5,617.	01
flyt...					308,926.	67	308,692.	38

				Fjárveiting.	Reikningur.
				kr. a.	kr. a.
fluttar...				308,926. 67	308,692. 38
12. C. 3.	brunaábyrgðargjald fyrir ýmsar opinberar byggingar			1,800. „	1,815. 12
13. — 4.	styrkur til eflingar búnaði:				
a.	til búnaðarskóla:				
		Fjár- Reikn- Fjár- Reikn- veiting. ingur. veiting. ingur. kr. kr. kr. a. kr. a.			
1.	til skólans í Ólafsdal	5,000	5,000		
2.	til skólans á Hólum	5,000	5,000		
3.	til skólans á Eyðum	5,000	5,000		
4.	til skólans á Hvanneyri ..	5,000	5,000		
			20,000. „	20,000. „	
b.	til búnaðarfjelaga	36,000. „	36,000. „		
c.	til búnaðarfjelags Suðuramts- ins.....	4,000. „	4,000. „		
d.	styrkur til Hermanns Jónas- sonar til að gefa út búnaðarrit	480. „	430. „	60,480. „	60,430. „
14. — 5.	til búnaðarfjelags landsins.....			4,000. „	4,000. „
15. — 6.	laun handa 2 dýralæknum			4,800. „	2,400. „
16. — 7.	a. til umsjónarmanns við vitana við Faxaflóa	600. „	600. „		
	b. til eptirlitsferða	200. „	175.03		
	c. til vitans á Reykjanesi:				
		Fjár- Reikn- veiting. ingur. kr. a. kr. a.			
1.	til launa vita- mannsins ...	2,400. „	2,400. „		
2.	til að kaupa olíu	600. „	644.29		
3.	til að kaupa lampakveiki o. fl.	200. „	187.37		
4.	til að kaupa steinkol	300. „	503.78		
	flyt...	3,500. „	3,735.44	800. „	775.03
				380,006. 67	377,337. 50

	Fjár- veiting. kr. a.	Reikn- ingur. kr. a.	Fjár- veiting. kr. a.	Reikn- ingur. kr. a.	Fjárveiting. kr. a.	Reikningur. kr. a.
fluttar...	3,500. „	3,735.44	800. „	775.03	380,006. 67	377,337. 50
5. til viðhalds á húsum og á- höldum	400. „	1,447.80				
6. Eptirgjald eptir lóðina.	60. „	60. „				
			3,960. „	5,243.24		
d. til vita á Skaga- tá:						
1. til vitamanns	800. „	800. „				
2. fyrir olíu...	300. „	341.69				
3. — lampa- kveiki o. fl..	100. „	386.65				
4. til viðhalds á húsi og áhöld- um	400. „	452.29				
5. til að byggja íbúðarhús handa vita- manni.....	1,500. „	1,500. „				
			3,100. „	3,480.63		
e. til vita við Gróttu:						
1. til vitamanns	800. „	800. „				
2. fyrir olíu...	300. „	174.97				
3. — lampa- kveiki o. fl..	100. „	215.39				
4. til viðhalds á húsi og áhöld- um	320. „	107.89				
			1,520. „	1,298.25		
f. til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð			1,000. „	921.31		
g. styrkur til vörðuvítans á Gerða- tanga			250. „	250. „		
h. til að undirbúa vitabygging fyrir Austurland			1,200. „	1,234.30		
eptirstöðvar frá f. á.....				269. 66		
					11,830. „	13,472. 42
17. C. 8. Til að rannsaka hafnarstæði og lendingar við suð- austurströnd landsins					600. „	111. „
18. — 9. Til hins eyfirzka skipaábyrgðarfjelags.....					5,000. „	5,000. „
flyt...					397,436. 67	395,920. 92

		Fjárveiting.		Reikningur.	
		kr.	a.	kr.	a.
	fluttar...	397,436.	67	395,920.	92
19. C. 10.	Til kostnaðar við eptirlitsferðir embættismanna, að því leyti sem hann greiðist úr landssjóði	2,000.	"	1,076.	15
•					
Utgjöld við læknaSKIPUNINA:					
20.	1. Laun	75,948.	"	74,949.	83
21.	2. Styrkur til 16 aukalækna	32,000.	"	23,066.	67
22.	3. Fyrir 2 læknisferðir á ári til Öæfinga.....	200.	"	200.	"
23.	4. a. styrkur til augnalæknis Björns Ólafssonar í Reykjavík.....	4,000.	"	4,000.	"
	b. styrkur til hins sama manns til lækningaferðar kringum landið á helztu viðkomustaði strandskipa	600.	"	464.	04
24.	5. Styrkur til tannlæknis í Reykjavík.....	2,000.	"	2,000.	"
25.	6. Ársgjöld við holdsveikraspítalann	25,625.	"	37,152.	91
26.	7. Utgjöld við bólusetningar	1,000.	"	2,704.	15
Fjárveiting. Reikningur.					
		kr.	a.	kr.	a.
27.	8. Önnur útgjöld:				
	a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	2,400.	"	2,400.	"
	b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	800.	"	800.	"
	c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	800.	"	800.	"
	d. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík, fyrir hana sjálfa	48.	"	48.	"
	e. til náms yfirsetukvenna....	4,000.	"	5,683.	15
	f. til verkfæra handa yfirsetukonum	800.	"	1,358.	38
				8,848.	"
				11,089.	53
28.	9. Styrkur til endurbyggingar spítalans á Akureyri ...	5,000.	"	5,000.	"
29.	10. Styrkur til spítala á Seyðisfirði.....	1,600.	"	1,600.	"
30.	11. Styrkur til spítalabyggingar á Patreksfirði.....	3,000.	"	"	
31.	12. Til undirbúnings landsspítala og húsa samkvæmt lögum 17. des. 1875.....	1,500.	"	1,500.	"
	flyt...	560,757.	67	560,724.	20

				Fjárveiting.		Reikningur.	
				kr.	a.	kr.	a.
fluttar...				560,757.	67	560,724.	20
Fjárveiting. Reikningur.							
kr. a. kr. a.							
Til samgöngumála.							
A. Utgjöld við pósthjórnina:							
32. A. 1. Laun:							
a. handa pósthjórnaranum..	4,800.	„	4,800.	„			
b. — pósthafgreiðslumönn-							
um	13,400.	„	13,802.	„			
c. handa brjefhjórnungamönn-							
um	9,000.	„	9,673.	35			
				27,200.	„	28,275.	35
33. — 2. Pósthjórnungur				76,000.	„	83,699.	03
34. — 3. Önnur útgjöld:							
a. endurgjald fyrir skrifstofu-							
kostnað pósthjórnarans ..	3,600.	„	3,600.	„			
b. til sama fyrir ábyrgð á							
mistalningi	400.	„	810.	97			
c. fæðispeningar og ferða-							
kostnaður sama	400.	„	340.	„			
d. fyrir prentun á ýmsu ...	1,600.	„	3,758.	99			
e. til áhalda	2,400.	„	5,556.	24			
f. 1 brjefberi í Reykjavík ..	100.	„	100.	„			
g. óviss útgjöld	400.	„	473.	10			
				8,900.	„	14,639.	30
B. Til vegabóta.							
35. B. 1. Til verkfræðings til aðstoðar							
landshjórn og hjeraðshjórn-							
um við hinar stærri sam-							
göngubætur:							
a. laun	6,000.	„	6,000.	„			
b. ferðakostnaður og fæðis-							
peningar á ferðum með							
strandskipum	1,000.	„	841.	45			
				7,000.	„	6,841.	45
36. — 2. til verkfróðra aðstoðarmanna							
við hinar vandaminni sam-							
göngubætur				3,000.	„	1,046.	06
37. — 3. til að ráða æfðan, norskan vegfræðing til að kanna							
brúarstæði				3,500.	„	3,335.	90
38. — 4. til flutningabrauta				45,000.	„	57,235.	46
39. — 5. til þjóðvega				100,000.	„	98,484.	11
40. — 6. til fjallvega				10,000.	„	7,343.	59
			flyt...	841,357.	67	861,624.	45

	Fjárveiting.		Reikningur.	
	kr.	a.	kr.	a.
fluttar...	841,357.	67	361,624.	45
41. B. 7. Styrkur til sýsluvega:				
a. Styrkur til sýsluvegagjörðar í Strandasýslu....	5,000.	"	5,000.	"
b. Styrkur til sýsluvegagjörðar í Snæfellsness- og og Hnappadalssýslu	2,000.	"	2,000.	"
c. Styrkur til vegagjörðar á sýsluveginum frá Hólum að Höfn í Austur-Skaptafellssýslu	2,000.	"	2,000.	"
42. — 8. Styrkur til brúargjörðar á Bakkaá í Dalasýslu...	250.	"	250.	"
43. — 9. Styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðarhyl ..	7,500.	"	"	"
C.				
44. C. 1. Til gufuskipaferða, til hins sameinaða gufuskipa- fjelds	110,000.	"	110,000.	"
45. — 2. Til gufubátsferða:				
	Fjárveiting. Reikningur.			
	kr.	a.	kr.	a.
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa	15,000.	"	15,000.	"
b. á Berufirði	5,000.	"	5,000.	"
c. á Ísafjarðardjúpi	5,000.	"	5,000.	"
Eptirstöðvar frá f. á.	1.800.	"		
	25,000.	"	26,800.	"
D.				
Til frjettapráðar milli Íslands og útlanda.....	35,000.	"	"	"
Utgjöld til kirkju- og kennslumála.				
A. Í þarfir andlegu stjettarinnar.				
46. A. a. laun biskups	14,000.	"	14,000.	"
b. önnur útgjöld:				
47. — 1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	18,500.	"	17,526.	02
48. — 2. til bráðabirgðar-uppbótar fátækum brauðum	4,000.	"	4,150.	"
49. — 3. til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastipti	1,200.	"	1,323.	30
50. — 4. bráðabirgðar-uppbót á Kvíabekkjjar-prestakalli í Eyjafjarðarprófastsdæmi	400.	"	400.	"
51. — 5. bráðabirgðaruppbót á Meðallandsþingum.....	400.	"	400.	"
52. — 6. viðbót við eptirlaun fátækra uppgjafapresta og prestsekna.....	6,000.	"	6,000.	"
53. — 7. bráðabirgðauppbót til séra Þorsteins Benedikts- sonar í Bjarnanesi	700.	"	700.	"
54. — 8. Styrkur til séra P. H. Hjálmarssonar á Helgastöðum	750.	"	750.	"
55. — 9. styrkur til séra Jes Gíslasonar á Eyvindarhólum	300.	"	300.	"
56. — 10. endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofukostnað	2,000.	"	2,000.	"
flyt...	1,076,357.	67	1,055,223.	77

		Fjárveiting.		Reikningur.	
		kr.	a.	kr.	a.
B. Til kennslumálefna:		fluttar ...		1,076,357. 67	1,055,223. 77
I. Til prestaskólans:					
57. a. laun				18,400. "	18,400.
58. b. önnur útgjöld:					
	Fjárveiting. Reikningur.				
	kr. a. kr. a.				
1. húsaleigustyrkur handa læri-					
sveinum	2,240. "	1,360. "			
2. ölmusustyrkur	1,800. "	1,660. "			
3. til tímakennslu	200. "	200. "			
4. til bókakaupa	600. "	600. "			
5. til eldiviðar og ljósa	200. "	200. 35			
6. til umsjónar.....	200. "	200. "			
7. ýmisleg útgjöld	500. "	507. 53			
8. til þess að gefa út kennslu-					
bækur	500. "	72. 50		6,240. "	4,800. 38
II. Til læknskólans:					
59. a. laun				6,400. "	6,400. "
60. b. önnur útgjöld:					
1. ölmusur.....	2,400. "	2.400. "			
2. eldiviður, ljós og ræsting ...	300. "	454. "			
3. til bókakaupa og verkfæra..	1,300. "	1,318. 01			
4. ferðastyrkur handa lækna-					
efnum	600. "	1,350. "			
5. húsaleiga handa lærisvein-					
um	2,560. "	2,080. "			
6. þóknun fyrir tímakennslu í					
efnafræði ..	200. "	166. 67			
7. til umbúða og annars kostn-					
aðar við ókeypis „klinik“...	400. "	289. 51			
8. ýmisleg útgjöld	200. "	131. 50		7,960. "	8,189. 69
III. Til hins lærða skóla:					
61. a. laun .				38,400. "	38,400. 20
62. b. aðstoðarfje:					
handa söngkennaranum	1,200. "	1,200. "			
handa fimleikakennaranum	1,400. "	1,400. "			
flyt...	2,600. "	2,600. "		1,153,757. 67	1,131,414. 04

				Fjárveiting.		Reikningur.	
				kr.	a.	kr.	a.
	fluttar...	2,600.	„ 2,600. „	1,153,757.	67	1,131,414.	04
	handa dyrarerði.....	2,000.	„ 2,000. „				
	til yfirumsjónar með skólahúsinu og áhöldum skólans.....	400.	„ 400. „	5,000.	„	5,000.	„
63.	c. önnur útgjöld:						
	1. til bókasafns skólans	1,440.	„ 1,440. „				
	2. til eldiviðar og ljósa	2,400.	„ 2,373. 02				
	3. til skólahússins utan og innan	8,900.	„ 8,898. 86				
	4. til tímakennslu	3,400.	„ 3,003. 75				
	5. ölmusur.....	10,000.	„ 10,000. „				
	6. húsaleigustyrkur handa læri- sveinum	1,440.	„ 1,120. „				
	7. þóknun handa lækni	200.	„ 200. „				
	8. ýmisleg útgjöld	1,600.	„ 1,598. 60				
	9. fyrir prestsverk.....	96.	„ 96. „				
	10. til vísindalegra áhalda við kennslu:						
	a. í náttúrusögu	400.	„ 398. „				
	b. í eðlisfræði	800.	„ 720. 75				
	11. til að gefa út kennslubækur handa skólanum	1,200.	„				
	12. til áhalda við leikfimiskennslu	400.	„ 403. „				
	13. styrkur handa leikfimiskenn- aranum til þess að fullkomn- ast í kennslugrein sinni í Danmörku	500.	„ 500. „	32,776.	„	30,752.	78
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:							
64.	a. laun			13,200.	„	13,200.	„
65.	b. önnur útgjöld:						
	1. til bóka- og áhaldakaupa við kennsluna.....	800.	„ 798. 60				
	2. til eldiviðar og ljósa	1,000.	„ 905. 23				
	3. til skólahússins utan og innan	400.	„ 397. 30				
	4. ýmisleg útgjöld	1,000.	„ 899. 50				
	5. til styrkveitingar námspiltum eptirstöðvar frá f. á.....	800.	„ 800. „ 99. 69	4,000.	„	3,900.	32
	flyt...			1,208,733.	67	1,184,267.	14

		Fjárveiting.		Reikningur.	
		kr.	a.	kr.	a.
fluttar...		1,208,733.	67	1,184,267.	14
V. Til stýrimannaskólans:					
66.	a. laun	5,500.	"	5,250.	"
67.	b. önnur útgjöld:	Fjárveiting. Reikningur.			
		kr.	a.	kr.	a.
	1. til tímakennslu	2,000.	"	1,890.	45
	2. til áhaldakaupa o. fl.	800.	"	1,422.	38
	3. til eldiviðar og ljósa	800.	"	937.	34
	4. til húsnæðis fyrir skólann ..	200.	"	200.	"
	5. til að byggja skólahús.	20,000.	"	20,410.	81
	6. ýmisleg útgjöld	500.	"	728.	17
	7. þóknun til núverandi fasta- kennara fyrir undangenginn kostnað í þarfar skólans	600.	"	600.	"
		24,900.	"	26,189.	15
VI. Til annarar kennslu:					
68.	a. til kvennaskóla:				
	1. til kvennaskólans í Reykjavík	5,000.	"	5,000.	"
	2. til kvennaskólans á Ytrialy..	2,400.	"	2,400.	"
	3. til kvennaskóla Eyfírðinga ..	2,400.	"	2,400.	"
	4. til kvennaskólans á Ytrialy og kvennaskóla Eyfírðinga.	4,000.	"	3,525.	"
	5. styrkur til að byggja sameigin- legan kvennaskóla á Norður- landi	10,000.	"	"	"
	6. til hússtjórnarskólans í Reykja- vík	2,000.	"	2,000.	"
	eptirstöðvar frá f. á.			1,000.	"
		25,800.	"	16,325.	"
69.	b. 1. til barnaskóla utan kaupstaða.	11,000.	"	10,800.	"
	2. til sveitakennara.	11,000.	"	11,000.	"
70.	c. til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg	5,000.	"	5,000.	"
71.	d. til kennarafræðslu	5,600.	"	5,600.	"
72.	e. til skólaíðnaðarkennslu	1,000.	"	1.000.	"
73.	f. til kennara í organslætti og sönglist, og til organs- leikara við dómkirkjuna í Reykjavík	2,000.	"	2,000.	"
74.	g. styrkur til þess að semja og gefa út kennslubækur.	600.	"	300.	"
75.	h. styrkur til kennslu heyrnar- og málleysingja	10,000.	"	10,210.	18
76.	i. til sjera Olafs Helgasonar til að borga með aðstoðar- kennara við kennslu heyrnar- og málleysingja	300.	"	300.	"
	flyt...	1,311,433.	67	1,278,241.	47

		Fjárveiting.		Reikningur.	
		kr.	a.	kr.	a.
	fluttar...	1,311,433.	67	1,278,241.	47
VII. Til sundkennslu:					
77.	a. í Reykjavík	400.	"	400.	"
78.	b. til sundkennslu annarsstaðar	2,000.	"	701.	25
C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmennta:					
79.	1. til landsbókasafnsins:				
	a. laun bókarvörðar	3,000.	"	3,000.	"
	b. til aðstoðarmanns við bókasafnið	1,800.	"	1,800.	"
	c. fyrir bækur, handrit, bókband	6,000.	"	6,000.	"
	d. til eldiviðar og áhalda	900.	"	900.	"
	e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið	600.	"	600.	"
		Fjárveiting. Reikningur.			
		kr.	a.	kr.	a.
80.	2. a. til amtsbókasafns Norður-				
	amtsins	1,000.	"	1,000.	"
	b. til amtsbókasafns Austur-				
	amtsins	800.	"	800.	"
	c. til amtsbókasafns Vestur-				
	amtsins	800.	"	800.	"
				2,600.	"
81.	3. a. til deildar hins íslenska Bókmenntafjelags í				
	Reykjavík	3,000.	"	3,000.	"
	b. til deildar hins íslenska Bókmenntafjelags í				
	Kaupmannahöfn	1,000.	"	1,000.	"
82.	4. til þjóðvinafjelagsins	1,500.	"	1,500.	"
83.	5. til forngripasafnsins:				
	a. til að útvega forngripi og				
	til áhalda	2,000.	"	2,000.	"
	b. til umsjónar	800.	"	800.	"
				2,800.	"
84.	6. styrkur til húsabyggingar á Þingvöllum við Öxará	2,500.	"	2,500.	"
85.	7. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda				
	áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja				
	þjóðmenningarsögu Norðurlanda	1,600.	"	1,600.	"
86.	8. til að vinna að textaútgáfu á íslensku fornbrjefasafni	1,600.	"	1,600.	"
87.	9. styrkur til kennara Þorv. Thoroddsen til kostnaðar við jarðfræðisrannsóknir og við safn til jarðfræðislýsingar Íslands	2,000.	"	2,000.	"
88.	10. til Fornleifafjelagsins	600.	"	600.	"
89.	11. til Brynjólfs Jónssonar til fornmenjarannsóknar...	600.	"	600.	"
flyt...		1,345,933.	67	1,311,442.	72

			Fjárveiting.		Reikningur.	
			kr.	a.	kr.	a.
fluttar...			1,345,933.	67	1,311,442.	72
90.	12.	til Náttúrufræðisfjeldagsins	1,000.	"	1,000.	"
91.	13.	styrkur til eins manns til að nema dýralækningar	1,200.	"	950.	"
92.	14.	styrkur til kand. mag. Boga Melsteð til þess að semja sögu Íslands	1,200.	"	1,200.	"
93.	15.	til sjera Matthíasar Jochumssonar	1,200.	"	1,200.	"
94.	16.	til Páls Ólafssonar skálds	1,000.	"	1,000.	"
95.	17.	styrkur til cand. phil. Jóns Jónssonar til að rannsaka og rita um sögu Íslands á síðari tímum	1,200.	"	1,200.	"
96.	18.	til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	1,600.	"	1,600.	"
97.	19.	til bindindisfjeldags kvenna „Hvítabandið“	200.	"	200.	"
98.	20.	til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	600.	"	600.	"
99.	21.	til skólakennara Geirs Zoëga til þess að semja íslensk-enska orðabók	1,000.	"	1,000.	"
100.	22.	til kand. mag. Bjarna Sæmundssonar til fiski- veiðarannsóknar	1,600.	"	1,600.	"
101.	23.	styrkur til kand. mag. Helga Jónssonar til jurta- fræðisrannsókna á Íslandi og til vísindaiðkna ..	2,000.	"	2,000.	"
102.	24.	til Einarssonar frá Galtafelli til að læra myndasmíði	1,200.	"	1,200.	"
103.	25.	til Skúla Skúlasonar til að læra myndasmíði	1,200.	"	1,200.	"
104.	26.	til Þórarins B. Þorlákssonar til að fullkomna sig í málara-íþrótt	1,200.	"	1,200.	"
105.	27.	styrkur til Otta Guðmundssonar til að kynna skipasmíðum erlendis	1,000.	"	1,000.	"
106.	28.	styrkur til sjera Bjarna Þorsteinssonar til að safna og gefa út íslenska þjóðsöngva	1,000.	"	1,000.	"
107.	29.	styrkur til Brynjólfs Þorlákssonar til að full- komna sig í hljóðfæralist erlendis	800.	"	800.	"
108.	30.	styrkur til Björns Þorlákssonar á Álafossi til að kaupa nýjar vjolar	1,000.	"	1,000.	"
109.	31.	til iðnaðarmannafjeldagsins í Reykjavík til að styrkja efnilega iðnaðarmenn til utanfarar, til að fullkomna sig í iðn sinni	1,000.	"	1,000.	"
110.	32.	utanfararstyrkur til Bjarna Sæmundssonar, fiski- fræðings og annars manns til að fara á fiski- sýningu í Björgvin	1,000.	"	1,000.	"
111.	33.	styrkur til Hólmgeirs Jenssonar á Vöðlum til að stunda dýralækningar í norðurhluta Vestur- amtsins	600.	"	600.	"
flyt...			1,369,733.	67	1,334,992.	72

		Fjárveiting.		Reikningur.	
		kr.	a.	kr.	a.
	fluttar...	1,369,733.	67	1,334,992.	72
112.	34. styrkur til tveggja manna til að fara á land- búnaðarsýningu í Björgvin	1,000.	„	1,000.	„
113.	35. til Jóns Ólafssonar fyrir ritstjóra til ritstarfa...	2,400.	„	2,400.	„
114.	36. til kand. Magnúsar Magnússonar frá Cambridge fyrir að kenna leikfimi í Reykjavík	1,200.	„	1,200.	„
115.	til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna	5,200.	„	23,823.	63
116.	til eptirlauna og styrktarfjár o. fl.	84,000.	„	90,828.	77
117.	til óvissra útgjalda	3,000.	„	4,494.	28
118.	til pósthúsbyggingar úr steini í Reykjavík	30,000.	„	30,000.	„
119.	til brúargjörðar á Lagarfjótinu	75,000.	„	37.	25
120.	útborgað samkvæmt fjáráskilögum og nýjum lögum..			49,130.	69
	alls...	1,571,533.	67	1,537,907.	34

Athugasemdir

við

yfirlit yfir tekjur og gjöld á árunum 1898 og 1899.

Tekjur:

- Við 1. Skattur á ábúð og afnotum jarða og á lausafje, sbr. fjárlögin 2. gr. 1
a. á ábúð og afnotum jarða.
b. á lausafje.

Þessar tekjur hafa numið eptir reikningnum 1898:

a.	17,265 kr. 38 a.	
b.	28,338 — 63 -	
		45,604 kr. 01 a.

og eptir reikningnum 1899:

a.	18,239 kr. 18 a.	
b.	28,297 — 52 -	
		46,536 — 63 -

Tekjueptirstöðvar frá fyrri árum 10 — 20 -

92,150 kr. 84 a.

Af þessu er borgað:

1898	44,248 kr. 16 a.	
1899	47,107 — 31 -	

91,355 — 47 -

Tekjueptirstöðvar 795 kr. 37 a.

Við 2. Húsaskattur, sbr. fjárlögin 2. gr. 2.

Tekjur þessar hafa numið:

eptir reikningnum 1898	6,354 kr. 75 a.	
— — 1899	6,652 — 50 —	
		13,007 kr. 25 a.

Af þessu er borgað:

1898	5,516 kr. 50 a.	
1899	7,490 — 75 —	
		13,007 — 25 —

Við 3. Tekjuskattur, sbr. fjárlögin 2. gr. 3, hefur numið:

eptir reikningnum 1898	14,531 kr. 50 a.	
— — 1899	14,362 — 25 —	
		28,893 kr. 75 a.

Af þessu er borgað:

1898	14,383 kr. 50 a.	
1899	14,352 — 96 —	
		28,736 — 46 —

Tekjueptirstöðvar ... 157 kr. 29 a.

Við 4. Aukatekjur, sbr. fjárlögin 2. gr. 4, hafa numið:

eptir reikningnum 1898	29,142 kr. 22 a.	
— — 1899	31,166 — 72 —	
Tekjueptirstöðvar frá fyrri árum...	341 — 54 —	
		60,650 kr. 48 a.

Af þessu er borgað:

1898	28,332 kr. 55 a.	
1899	31,906 — 38 —	
		60,238 — 93 —

Tekjueptirstöðvar ... 411 kr. 55 a.

Við 5. Erfðafjárskattur, sbr. fjárl. 2. gr. 5, hefur numið:

eptir reikningnum 1896	4,655 kr. 49 a.	
— — 1897	2,673 — 10 —	
Tekjueptirstöðvar frá fyrri árum...	59 — 97 —	
		7,388 kr. 56 a.

Af þessu er borgað:

1898	4,707 kr. 53 a.	
1899	2,652 — 75 —	
		7,360 — 28 —

Tekjueptirstöðvar ... 28 kr. 28 a.

Við 6. Vitagjald, sbr. fjárl. 2. gr. 6, hefur eptir reikningnum numið:

1898	7,494 kr. 10 a.	
1899	8,673 — 25 —	
		16,167 kr. 35 a.

flyt... 16,167 kr. 35 a.

	fluttar...	16,167 kr. 35 a.
Af þessu er borgað 1898.....	7,433 kr. 12 a.	
og 1899.....	8,568 — 90 —	
		16,002 — 02 —
	Tekjueptirstöðvar ...	165 kr. 33 a.

Við 7. Gjöld fyrir leyfisbrjef, sbr. fjárl. 2. gr. 7, hafa numið:		
eptir reikningnum 1898	2,861 kr. 78 a.	
— — 1899	3,569 — 64 —	
		6,431 kr. 42 a.
Af þessu er borgað 1898.....	2,861 kr. 78 a.	
og 1899.....	3,569 — 64 —	
		6,431 kr. 42 a.

Við 8. Utflutningsgjald af fiski og lýsi o. s. frv., að frá- dregnum 2% í innheimtulaun, sbr. fjárlögin 2. gr. 8, hefur numið:		
eptir reikningnum 1898	43,787 kr. 04 a.	
— — 1899	48,462 — 19 —	
fyrri ára tekjueptirstöðvar.....	530 — 73 —	
		92,779 kr. 96 a.
Hjer af borgað 1898.....	42,664 kr. 71 a.	
og 1899.....	48,544 — 93 —	
		91,209 — 64 —
	Tekjueptirstöðvar ...	1,570 kr. 32 a.

Við 9. Aðflutningsgjald af áfengjum drykkjum, að frá- dregnum 2% í innheimtulaun, sbr. fjárlögin 2. gr. 9, hefur numið:		
eptir reikningnum 1898	121,438 kr. 72 a.	
— — 1899	119,958 — 06 —	
fyrri ára tekjueptirstöðvar.....	3,306 — 05 —	
		244,702 kr. 83 a.
Hjer af borgað 1896.....	120,357 kr. 32 a.	
og 1897	118,090 — " —	
		238,447 — 32 —
	Tekjueptirstöðvar...	6,255 kr. 51 a.

Við 10. Aðflutningsgjald af tóbaki, að frá dregnum 2% í innheimtulaun, sbr. fjárl. 2. gr. 10, hefur numið:		
eptir reikningnum 1898	65,454 kr. 68 a.	
— — 1899	85,840 — 86 —	
fyrri ára tekjueptirstöðvar	1,566 — 89 —	
		152,862 kr. 43 a.
	flyt...	152,862 kr. 43 a.

	fluttar...	152,862 kr. 43 a.
Hjer af borgað 1898	65,780 kr. 56 a.	
1899	79,314 — 33 -	
		145,094 — 89 -
	Tekjueptirstöðvar...	7,767 kr. 54 a.

Við 11. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá dregnum 2 % í innheimtulaun, sbr. fjárlögin 2. gr. 11, hefur numið:

eptir reikningnum 1898	185,224 kr. 47 a.	
— — 1899	195,815 — 12 -	
fyrri ára tekjueptirstöðvar	4,222 — 56 -	
		385,262 kr. 15 a.
Hjer af borgað 1898	181,554 kr. 81 a.	
1899	191,272 — 71 -	
		372,827 — 52 -
	Tekjueptirstöðvar...	12,434 kr. 63 a.

Við 12. Tekjur af póstferðum, sbr. fjárlögin 2. gr. 12, hafa numið.

eptir reikningnum 1898	33,309 kr. 91 a.	
— — 1899	35,104 — 42 -	
		68,414 kr. 33 a.

Við 13. Ovissar tekjur, sbr. fjárlögin 2. gr. 13, hafa numið:

eptir reikningnum 1898	38,326 kr. 53 a.	
— — 1899	15,541 — 40 -	
		53,867 kr. 93 a.
Af þessu er borgað 1898	38,326 kr. 53 a.	
og 1899	15,541 — 40 -	
		53,867 — 93 -

Við 14. Tekjur af fasteignum landssjóðs, að frá dregnum umboðskostnaði, prestsmötu o. fl. sbr. fjárlögin 3. gr. 1, hafa numið:

eptir reikningnum		
1898	34,710 kr. 72 a.	
Gjöldin voru það		
árið	10,022 — 69 -	
		24,688 kr. 03 a.
flyt...		24,688 kr. 03 a.

fluttar...	24,688 kr. 03 a.	
eptir reikningnum		
1897	35,290 kr. 06 a.	
gjöldin voru það		
árið	9,935 — 93 -	
	<u>25,354 — 13 -</u>	
fyrri ára tekjueptirstöðvar, sbr. athgr.		
7 við reikningana 1899.....	3,008 — 12 -	
	<u>53,050 kr. 28 a.</u>	
Af þessu er borgað 1898	23,581 kr. 43 a.	
og 1899	23,281 — 84 -	
	<u>46,863 — 27 -</u>	
		6,187 kr. 01 a.
Þegar hjer frá dragast, samkv. athgr. 3 á fylgiskjali 14		
við reikninginn 1898, 109 kr. 82 a., og samkv. athgr.		
1 og 3 á fylgiskjali 14 við reikninginn 1899 94 kr.		
40 a. + 263 kr. 18 a., alls		467 — 40 -
	<u>verða tekjueptirstöðvar...</u>	<u>5,719 kr. 61 a.</u>

Við 15. Tekjur af kirkjum, sbr. fjárlögin 3. gr. 2, hafa numið:

eptir reikningnum 1898	356 kr. 87 a.	
— — 1899	605 — 08 -	
	<u>961 kr. 95 a.</u>	
Af þessu er borgað 1898	354 — 37 -	
og 1899.....	605 — 08 -	
	<u>959 — 45 -</u>	
	<u>Tekjueptirstöðvar...</u>	<u>2 kr. 50 a.</u>

Við 16. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli, sbr. fjárlögin 3. gr. 3, hafa numið:

eptir reikningnum 1898	2,232 kr. 95 a.	
— — 1899	1,964 — 87 -	
	<u>4,197 kr. 82 a.</u>	

Við 17. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðs, sbr. fjárlögin 4. gr. 1, hafa numið:

eptir reikningnum 1898	40,123 kr. 48 a.	
— — 1899	43,795 — 80 -	
fyrri ára eptirstöðvar	449 — 48 -	
	<u>84,368 kr. 76 a.</u>	
	flyt...	84,368 kr. 76 a.

	fluttar...	84,368 kr. 76 a.
Hjeraf er borgað 1898	39,932 kr. 51 e.	
og 1899.....	43,512 — 25 a.	
		83,444 — 76 -
	Tekjueptirstöðvar...	924 kr. „ a.
Upp í lán er borgað 1898.....	41,397 kr. 52 a.	
og 1899.....	37,895 — 85 -	
		79,293 kr. 37 a.
Við 18. Leigur af láni landssjóðs til landsbankans, sbr. fjárlögin 4. gr., 2, hafa numið:		
eptir reikningnum 1898	6,339 kr. 31 a.	
— — 1899	6,547 — 23 -	
		12,886 kr. 54 a.
Við 19. Innborganir frá brauðum, sbr. fjárlögin 5. gr. 1, hafa numið.		
eptir reikningnum 1898	3,693 kr. 98 a.	
— — 1899	3,564 — 75 -	
fyrri ára eptirstöðvar.....	1,690 — „ -	
		8,948 kr. 73 a.
Hjer af borgað 1896	3,507 kr. 98 a.	
og 1897	3,779 — 75 -	
		7,287 — 73 -
	Tekjueptirstöðvar...	1,661 kr. 00 a.
Við 20. Endurborgun skyndilána til embættismanna, sbr. fjárlögin 5. gr. 2, hefur numið:		
eptir reikningnum 1898	1,493 kr. 76 a.	
— — 1899	1,545 — 29 -	
		3,039 kr. 05 a.
Við 21. Endurborgun á öðrum fyrirframgreiðslum, sbr. fjárlögin 5. gr. 3, hefur numið:		
eptir reikningnum 1898.....	12,406 kr. 83 a.	
— — 1899	5,655 — 08 -	
		18,161 kr. 91 a.

Við 22. Tillag úr ríkissjóði, sbr. fjárlögin 6. gr., hefur numið samkv. lögum 2. janúar 1871:

1898	{ fast tillag.....	60,000 kr.	„ a.	
	{ aukatillag.....	4,500 —	„ -	
				64,500 kr. „ a.
1899	{ fast tillag.....	60,000 kr.	„ a.	
	{ aukatillag.....	2,500 —	„ -	
				62,500 — „ -
				<u>127,000 kr. „ a.</u>

II. Gjöld.

Við 1. Til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alpingi, sbr. fjárlögin, 8. gr.,

voru borgaðar 1898.....	12,400 kr.	„ a.	
og 1899	14,400 —	„ -	
			<u>26,800 kr. „ a.</u>

Við 2. Til alpingis og yfirskoðunar landsreikninganna, sbr. fjárlögin 9. gr.,

voru borgaðar 1898	1,105 kr.	17 a.	
og 1899	37,818 —	02 -	
			<u>38,923 kr. 19 a.</u>

Við 3—5. Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál, sbr. fjárlögin 10. gr. A. 1—3.

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
3. A. 1. Laun.....	17,866.66	17,900. „	35,766.66
4. A. 2. Endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.....	4,195.10	4,029.91	8,225.01
	kr. a.		
5. A. 3. a. Borgun fyrir hina umboðslegu endurskoðun	2,500. „		
b. viðbót fyrir hina núverandi endurskoðara skrifstofukostnaður ...	800. „		
	<u>3,300. „</u>	<u>3,300. „</u>	<u>6,600. „</u>
			<u>alls... 50,591.67</u>

Við 6—9. Dómgæzla og lögreglustjórn, sbr. fjárlögin 10. gr. B. 1—4.

	1898	1899	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
6 B. 1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna.....	68,100. „	67,833. 10	135,933. 10
b. til hreppstjóra	7,992. 50	7,857. 50	15,850. „

7.—2. Ritfje handa bæjarfógetanum í Reykjavík 1,400. „ 1,400. „ 2,800. „

8.—3. til hegningarhússins og fangelsanna:

	1898.	1899.	
	kr. a.	kr. a.	
a. laun umsjónar-			
mannsins.....	1,000. „	1,000. „	
viðbót við hinn nú-			
verandi umsjónar-			
mann.....	200. „	200. „	
póknun handa dóm-			
kirkjuprestinum....	100. „	100. „	
póknun handa lækni	60. „	60. „	
b. viðurværi handa			
föngum 42 a. á dag			
3 skammtar af mið-			
degismat handa			
fangaverði.....	961. 19	1,069. 67	
þvottur	5. 98	7. 28	
til eldiviðar og ljósa	610. 02	525. 27	
útgjöld við bygging-			
una sjálfa og áhöld	393. 95	647. 82	
til þess að útvega			
verkefni.....	22. 95	24. 15	
ymisleg útgjöld....	93. 96	145. 34	
	3,448. 05	3,779. 53	
arður af verkum...	740. 65	834. 19	
	2,707. 40	2,945. 34	
c. til steingirðingar við			
hegningarhúsið.....	1,592. 62	„ „	
d. kostnaður við viðhald			
fangelsanna	138. 39	1,417. 68	
	4,438. 41	4,363. 02	8,801. 43

9.—4. Önnur útgjöld:

a. póknun handa tveim-			
ur settum málaflutn-			
ingsmönnum við yfir-			
rjettinn	1,600. „	1,600. „	
flyt...	1,600. „	1,600. „	163,384. 53

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	1,600. „	1,600. „			163,384. 53
b. laun sendiboðans við yfirjettinn....	50. „	50. „			
c. til eldiviðar í yfirjettarstofunum...	64. „	85. 70			
d. til viðhalds á yfirjettarstofunum og fl.	13. 25	14. 40			
e. kostnaður við sakamál og lögreglumál	1,780. 74	2,849. 94			
f. kostnaður við gjafsóknarmál.....	110. „	199. „			
g. til að gefa út dómasafn	„ „	249. 37			
h. útgjöld við sáttamál	19. 20	24. 50			
i. til að útvega eldtrausta járnskápa.....			3,637. 19	5,072. 91	8,710. 10
					2,779. 66
					alls... 174,874. 29

Við 10—19. Ymisleg útgjöld, sbr. fjárlögn 10. gr. C. 1—10.

10. C. 1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshagsskýrslur:

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna	450. „	450. „			
b. til pappírs og prentunar.....	2,761. 93	4,214. 89			
c. til kostnaðar við sending með póstum	218. 04	56. „			
d. þóknun fyrir að semja landshagsskýrslur.....	1,540. „	1,295. „			
	900. 36				
			5,870. 33	6,015. 89	11,886. 22
11.—2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðareyri undir embættisbrjef.....			2,313. 07	3,303. 94	5,617. 01
12.—3. brunabótagjald fyrir ýmsar opinberar byggingar.....			870. 70	944. 42	1,815. 12
					flyt... 19,318. 35

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...			19,318. 35
13. — 4. styrkur til eflingar búnaði.			
	1898.	1899.	1898.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
a. til búnaðarskóla:			
1. til skólans í			
Olafsdal ...	2,500. „	2,500. „	
2. til skólans á			
Hólum.....	2,500. „	2,500. „	
3. til skólans á			
Eyðum	2,500. „	2,500. „	
4. til skólans á			
Hvanneyri .	2,500. „	2,500. „	
	10,000. „	10,000. „	
b. til búnaðarfjelaga	18,000. „	18,000. „	
c. til búnaðarfjelags Suður-			
amtsins	2,000. „	2,000. „	
d. styrkur til Hermanns Jónas-			
sonar til að gefa út bún-			
aðarrit	190. „	240. „	
	30,190. „	30,240. „	60,430. „
14. — 5. til búnaðarfjelags Íslands ..		4,000. „	4,000. „
15. — 6. laun handa 2 dýralæknum .	1,200. „	1,200. „	2,400. „
16. — 7. a. til umsjónarmanns við vit-			
ana við Faxaflóa.....	300. „	300. „	
b. til eptirlitsferða	99.99	75.04	
c. til vitans á Reykjanesi:			
	1898.	1899.	
	kr. a.	kr. a.	
1. til launa vita-			
mannsins...1,200.	1,200.		
2. til að kaupa			
olíu.....	412.76	231.53	
3. fyrir lampa-			
kveiki.....	60.36	127.01	
4. fyrir steinkol	285.85	218.53	
5. til viðhalds á			
húsum og á-			
höldum	337.65	1,110.15	
6. eptirgjald			
eptir lóðina	30.00	30.00	
	2,326.02	2,917.22	
flyt...	2,726.01	3,292.26	86,148. 35

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	2,726.01	3,292.26			86,148.35

d. til vitans á Skagatá:

	1898.	1899.
	kr. a.	kr. a.
1. til vitamanns	400. „	400. „
2. fyrir olíu...	182.18	159.51
3. — lampa- kveiki o. fl.	198.52	188.13
4. til viðhalds á húsi og á- höldum....	259.79	192.50
5. til að byggja íbúðarhús handa vita- manninum. 1,500. „		
	2,540.49	940.14

e. til vitans við Gróttu:

	1898.	1899.
	kr. a.	kr. a.
1. til vitamanns	400. „	400. „
2. fyrir olíu ..	89.60	85.37
3. — lampa- kveiki o. fl.	112.19	103.20
4. til viðhalds á húsi og á- höldum	107.89	
	709.68	588.57

f. til árlegra útgjalda við vita á
Dalatanga við Seyðisfjörð 557.68 363.63

g. styrkur til vörðuvitans á Gerða-
tanga 200. „ 50. „

h. til að undirbúa vitabyggingu fyrir
Austurlandi 1,234.30

Eptirstöðvar frá f. á. 269.66

flyt... 7,003.52 6,468.90 13,472.42

flyt... 99,620.77

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar..			99,620.77

Af gjöldum þessum er í frumvarpi til fjáráuka-
laga fyrir árin 1898 og 1899 farið fram á að
veita sem viðbót:

- 1) til vitans á Reykjanesi 1898 og 1899 346 kr. 02
a. + 937 kr. 22 a. = 1,283 kr. 24 a.
- 2) til vitans á Skagatá 1898 og 1899 240 kr. 49 a.
+ 140 kr. 14 a. = 380 kr. 63 a.

17 C. 8. til að rannsaka hafnarstæði og lendingar við suðurströnd landsins		111. „	111. „
18 — 9. til hins eyfirzka skipaábyrgðarfjelags.....	5,000. „		5,000. „
19 — 10. til kostnaðar við eptirlitsferðir embættismanna.	963.30	112.85	1,076.15
		alls...	105,807.92

Við 20—31. Utgjöld við læknaskipunina, sbr. fjárlögin 11. gr. 1—12.

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
20. 1. Laun	37,772.33	37,177.50	74,949.83
21. 2. Styrkur til aukalækna:			
	1898.	1899.	
	kr. a.	kr. a.	
a. til læknis í Dalasýslu			
m. m.	1,000. „	1,000. „	
b. til læknis á Seyðisfirði			
m. m.	1,000. „	1,000. „	
c. til læknis á Skipaskaga			
m. m.	1,000. „	1,000. „	
d. til læknis í Dyrhólahrepp			
m. m.	„ „	233. 34	
e. til læknis í Dýrafirði			
m. m.	1,000.	875. „	
f. til læknis í Þingeyjar- sýslu austan Jökulsár ..	1,000. „	416. 66	
g. til læknis í Olafsvík			
m. m.	1,000. „	1,000. „	
h. til læknis milli Straum- fjarðarár og Langár ...	1,000. „	833. 33	
i. til læknis í Eyjahreppi.	1,000. „	1,000. „	
j. til læknis í Breiðdals- hreppi	791. 67	916. 67	
flyt...	8,791. 67	8,275. „	74,949.83

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	8,791. 67	8,275. „			74,949. 83
k. til læknis í Grunna- vík.....	„	„			
l. til læknis í Stranda- sýslu.....	„	„			
m. til læknis í Grýtu- bakka hreppi o. fl. ..	1,000. „	1,000. „			
n. til læknis í Gríms- ness hreppi.....	1,000. „	1,000. „			
o. til læknis í Bólstaða- hliðar hreppi	1,000. „	1,000. „			
p. til læknis í Skriðdals- hreppi m. m.	„	„			
			11,791. 67	11,275. „	23,066. 67
22. 3. Fyrir tvær læknisferðir á ári til Örfæinga ..			100. „	100. „	200. „
23. 4. a. styrkur til Björns Olafssonar, augnlæknis í Reykjavík.....			2,000. „	2,000. „	4,000. „
b. styrkur til sama manns til læknisferðar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- ferðaskipanna.....			308. 30	155. 74	464. 04
24. 5. Styrkur til tannlæknis í Reykjavík			1,000. „	1,000. „	2,000. „
35. 6. Arsútgjöld við holdsveikraspítalann.....			10,308. 81	26,844. 10	37,152. 91
Af gjöldum þessum er í frumvarpi til fjár- aukalaga fyrir árin 1898 og 1899 farið fram á að veita sem viðbót: fyrir 1898 5,183 kr. 81 e. og fyrir 1899 6,344 kr. 10 a. alls 11,527 kr. 91 e.					
26. 7. Útgjöld við bólusetningar.....			769. 15	1,935. „	2,704. 15
27. 8. Önnur útgjöld:	1898.	1899.			
	kr. a.	kr. a.			
a. styrkur til sjúkrahúss- ins í Reykjavík	1,200. „	1,200. „			
b. styrkur til sjúkrahúss- ins á Akureyri.....	400. „	400. „			
c. styrkur til sjúkrahúss- ins á Ísafirði	400. „	400. „			
d. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík handa henni sjálfri.....	24. „	24. „			
e. til námsyfirsetukvenna	3,211. 60	2,471. 55			
flyt...	5,235. 60	4,495. 45			144,537. 60

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar...	5,235. 60	4,495. 55		144,537. 60	
f. til verkfæra handa yfir-					
setukonum.....	1,116. 20	242. 18			
			6,351. 80	4,737. 73.	11,089. 53

28. 9. styrkur til endurbyggingar spítalans á Akur-					
eyri			5,000. "		5,000. "
29. 10. styrkur til spítala á Seyðisfirði			1,200. "	400. "	1,600. "
30. 11. styrkur til spítalabyggingar á Patreksfirði...			"	"	"
31. 12. Til undirbúnings landsspítala og húsa þeirra,					
er getið er um í lögum 17. des. 1875.....			"	1,500. "	1,500. "
					alls... 163,727. 13

Við 32—45. Utgjöld til samgöngumála, sbr.
12. gr. fjárlaganna.

32—34. A. Útgjöld við póststjórnina.

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
32. A 1. Laun:					
a. handa póstmeist-					
aranum.....	2,400. "	2,400. "			
b. handa póstaf-					
greiðslumönnum .	6,882. "	6,920. "			
c. handa brjefhirð-					
ingamönnum	4,556. "	5,117. 35			
			13,838. "	14,437. 35	28,275. 35
33 -- 2. Póstflutningur			41,936. 88	41,762. 15	83,699. 03
34—3. Önnur útgjöld:					
a. endurgjald fyrir skrif-					
stofukostnað póst-					
meistarans.....	1,800. "	1,800. "			
b. til sama fyrir ábyrgð					
á mistalningi.....	453. 73	357. 24			
c. fæðispeningar og ferða-					
kostnaður til sama ..	200. "	140. "			
d. fyrir prentun.....	818. 35	2,940. 64			
e. til áhalda.....	3,602. 39	1,953. 85			
f. til brjefbera í Reykja-					
vík.....	50. "	50. "			
g. óviss útgjöld	199. 33	274. 77			
			7,123. 80	7,515. 50	14,639. 30
					alls... 126,613. 68

Af þessum gjöldum er í frumvarpi til fjáráukalaga fyrir árin 1898 og 1899 farið fram á að veita sem viðbót: 1. til póstafréiðslumanna 1898 og 1899: 182 kr. + 220 kr. = 402.; 2. til brjefhirðingamanna 1899: 617 kr. 35 a.; 3. pósthutningur 1898 og 1899: 3,936 kr. 88 a. + 3,762 kr. 15 a. = 7,699 kr. 03 a.; 4. fyrir prentun 1899: 2,140 kr. 64 s.; 5. til áhalda 1898 og 1899: 2,402 kr. 39 a. + 753 kr. 85 a. = 3,156 kr. 24 a.

Við 35—43. B. Til vegabóta.

	1898. kr. a.	1899. kr. a.	1898. kr. a.	1899. kr. a.	alls. kr. a.
35. B. 1. Til verkfræðings til að standa fyrir vega- gjörðum:					
a. laun.....	3,000. „	3,000. „			
b. ferðakostnaður og fæð- ispeningar á ferðum með strandskipunum.	477. „	365. 45			
			3,477. „	3,364. 45	6,841. 45
36—2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vanda- minni samgöngubætur			354. „	692. 06	1,046. 06
37—3. til að ráða æfðan norskan verkfræðing til að kanna brúarstaði.....			3,002. 50	333. 40	3,335. 90
38—4. til flutningabrauta			30,658. 30	26,577. 16	57,235. 46

Af gjöldunum til flutningabrauta er tekið
upp í frumvarp til fjáráukalaga fyrir
1898 og 1899 2,235 kr. 46 a.

39—5. til þjóðvega	42,018. 84	56,465. 27	98,484. 11
40—6. til fjallvega.....	2,290. 21	5,033. 38	7,343. 59
41—7. styrkur til sýsluvega:			
a. styrkur til sýsluvegagjörðar í Strandasýslu	5,000. „		5,000. „
b. styrkur til sýsluvegagjörðar í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.....	2,000. „		2,000. „
c. styrkur til vegagjörðar á sýslueginum frá Hólum að Höfn í Austur-Skaptafellssýslu	„	2,000. „	2,000. „
42—8. styrkur til brúargjörðar á Bakkaá í Dalasýslu	250. „		250. „
43—9. styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðarhyl	„	„	„
			alls... 183,536. 57

Við 44—45. C. Til gufuskipaferða.

	1898. kr. a.	1899. kr. a.	alls. kr. a.
44. C. 1. til hins sameinaða gufuskipafjelags	55,000. „	55,000. „	110,000. „
			flyt... 110,000. „

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
fluttar					110,000. „

45. C. 2. til gufubátaferða:

a. í Sunnlendingafjórðungi

og á Faxaflóa 7,500. „ 7,500. „

b. á Breiðafirði..... 2,500. „ 2,500. „

c. á Ísafjarðardjúpi..... 2,500. „ 2,500. „

Eptirstöðvar frá f. á.... 1,800. „

14,300. „ 12,500. „ 26,800. „

alls... 136,800. „

Við 46—114. Kirkju- og kennslumál, sbr. fjárlögin 13. gr.

Við 46—56. A. Í þarfir andlegu stjettarinnar:

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
46. a. laun biskups	7,000. „	7,000. „	14,000. „
b. önnur útgjöld:			
47. 1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880	8,722.55	8,803.47	17,526.02
48. 2. til bráðabirgðar-uppbótar fátækum brauðum	1,976.60	2,173.40	4,150. „
49. 3. til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastipti .	670.05	653.25	1,323.30
50. 4. bráðabirgðar-uppbót á Kvíabekkjarprestakalli	200. „	200. „	400. „
51. 5. bráðabyrgðar-uppbót á Meðallandsþingum ...	200. „	200. „	400. „
52. 6. viðbót við eptirlaun handa fátækum uppgjafaprestum og prestsekkjum	3,000. „	3,000. „	6,000. „
53. 7. bráðabirgðaruppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi	600. „	100. „	700. „
54. 8. styrkur til síra P. H. Hjálmarssonar á Helga-stöðum	750. „		750. „
55. 9. styrkur til síra Jes Gíslasonar á Eyvindahólum	300. „		300. „
56. 10. endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofukostnað	1,000. „	1,000. „	2,000. „
			alls... 47,549.32

Eptirstöðvar samkvæmt reikninginum 1899: 219 kr. 04 a.

Við 57—78. B. Til kennslumála.

Við 57—58. I. Prestaskólinn.

	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
57. a. laun	9,200. „	9,200. „	18,400. „
			flyt... 18,400. „

	1898. kr. a.	1899. kr. a.	1898. kr. a.	1899. kr. a.	alls. kr. a.
fluttar.....					18,400. „

58. b. önnur útgjöld:

1. húsaleigustyrkur handa lærisveinum	720. „	640. „			
2. námsstyrkur.....	800. „	860. „			
3. til tímakennslu	100. „	100. „			
4. til bókakaupa.....	300. „	300. „			
5. til eldiviðar og ljósa...	100. 35	100. „			
6. til umsjónar.....	100. „	100. „			
7. ýmisleg útgjöld	216. 93	290. 60			
8. til þess að gefa út kennslubækur.....	72. 50	„ „			
			2,409. 78	2,390. 60	4,800. 38
				alls...	23,200. 38

Við 59—60. II. Læknaskólinn.

	1898. kr. a.	1899. kr. a.	1898. kr. a.	1899. kr. a.	alls. kr. a.
59. a. laun.....			3,200. „	3,200. „	6,400. „
60. b. önnur útgjöld:					
1. námsstyrkur.....	1,200. „	1,200. „			
2. eldiviður, ljós og ræsting	150. „	304. „			
3. til bókakaupa og verkfæra	818. 01	500. „			
4. ferðastyrkur handa læknaefnum	600. „	750. „			
5. húsaleigustyrkur handa lærisveinum	1,200. „	880. „			
6. þóknun fyrir tíma-kennslu í efnafræði....	100. „	66. 67			
7. til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis „klinik“	125. 56	163. 95			
8. ýmisleg útgjöld	83. 70	47. 80			
			4,277. 27	3,912. 42	8,189. 69
				alls...	14,589. 69

Við 61 - 63. III. Hinn lærði skóli.

	1898.	1899.	1898.	1899.	alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.	kr. a.
61. a. laun			19,200. „	19,200. 20	38,400. 20
62. b. aðstoðarfje:					
handa söngkennaranum	600. „	600. „			
handa fimleikakennaranum	700. „	700. „			
handa dyraverði	1,000. „	1,000. „			
til yfirumsjónar með með skólahúsinu og áhöldum skólans	200. „	200. „			
			2,500. „	2,500. „	5,000. „
63. c. önnur útgjöld:					
1. til bókasafns skólans	720. „	720. „			
2. til eldiviðar og ljósa	1,196. 82	1,176. 20			
3. til skólahússins utan og innan	7,499. 38	1,399. 48			
4. til tímakennslu	1,483. 20	1,520. 55			
5. ölmusur	5,000. „	5,000. „			
6. húsaleigustyrkur handa lærisveinum	540. „	580. „			
7. þóknun handa lækni	100. „	100. „			
8. ýmisleg útgjöld	800. „	798. 60			
9. fyrir prestsverk	48. „	48. „			
10. til vísindalegra áhalda við kennsluna:					
a. í náttúrusögu	198. 69	200. „			
b. í eðlisfræði	345. 67	375. 08			
11. til að gefa út kennslubækur handa skól- anum	„	„			
12. til verkfæra við til- sögn í leikfimi	200. „	203. 11			
13. styrkur handa fimleikakennaranum til þess að fullkomnast í kennslugrein sinni	500. „	„			
			18,631. 76	12,121. 02	30,752. 78
				alls . . .	74,152. 98

Við 64—65. IV. Gagnfræðaskólinn á Möðruvellum.

	1899.		1899.		1898.		1899.		alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
64. a. laun.....					6,600.	„	6,600.	„	13,200.	„
65. b. önnur útgjöld:										
1. til bóka- og áhalda- kaupa við kennsluna ..	399.	30	399.	30						
2. til eldiviðar og ljósa ..	436.	37	468.	86						
3. til skólahússins utan og innan.....	198.	38	198.	92						
4. ýmisleg útgjöld.....	435.	95	463.	55						
5. til styrkveitingar náms- piltum.....	400.	„	400.	„						
Eptirstöðvar frá f. a. .	99.	69	„	„						
					1,969.69		1,930.63		3,900.32	
									alls...	17,100.32

ptirstöðvar samkvæmt reikningum 1899: 91 kr. 29 a.

Við 66—67. V. Stýrimannaskólinn:

	1898.		1899.		1898.		1899.		alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
66. a. laun.....					2,250.	„	3,000.	„	5,250.	„
67. b. önnur útgjöld:										
1. til tímakennslu.....	802.	35	1,088.	10						
2. til áhaldakaupa.....	1,232.	38	190.	„						
3. til eldiviðar og ljósa ..	465.	40	471.	94						
4. til húsnæðis fyrir skól- ann.....	200.	„	„	„						
5. til að byggja skólahús	20,410.	81	„	„						
6. ýmisleg útgjöld.....	124.	68	603.	49						
7. þóknum til núverandi fasta kennara við skól- ann fyrir undangenginn byggingar-kostnað í þarfir skólans.....	600.	„	„	„						
					23,835.62		2,353.53		26,189.15	
									alls...	31,439.15

Við 79—114. C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmennta.

		1898.		1899.		alls.	
		kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
79.	1. Til landsbókasafnsins:						
	a. laun bókavarðar	1,500.	„	1,500.	„	3,000.	„
	b. til aðstoðarmanns við bókasafnið	900.	„	900.	„	1,800.	„
	c. fyrir bækur, handrit, bókband o. s. frv....	3,000.	„	3,000.	„	6,000.	„
	d. til eldiviðar og áhalda o. fl.	450.	„	450.	„	900.	„
	e. brunabótagjald fyrir safnið	300.	„	300.	„	600.	„
		1898.	1899.				
		kr.	a.	kr.	a.		
80.	2. a. til bókasafns Norður-						
	amtsins	500.	„	500.	„		
	b. til bókasafns Austur-						
	amtsins	400.	„	400.	„		
	c. til bókasafns Vestur-						
	amtsins	400.	„	400.	„		
				1,300.	„	1,300.	„
81.	3. a. til deildar hins íslenska Bókmentafjelags í						
	Reykjavík	1,500.	„	1,500.	„	3,000.	„
	b. til deildar hins íslenska Bókmenntafjelags í						
	Kaupmannahöfn	500.	„	500.	„	1,000.	„
82.	4. til Þjóðvinafjelagsins	750.	„	750.	„	1,500.	„
		1898.	1899.				
		kr.	a.	kr.	a.		
83.	5. til forngripasafnsins:						
	a. til forngripakaupa og						
	áhalda	1,000.	„	1,000.	„		
	b. til umsjónar	400.	„	400.	„		
				1,400.	„	1,400.	„
84.	6. styrkur til húsaþýggingar á Þingvöllum við Öxará	2,500.	„	„	„	2,500.	„
85.	7. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að						
	halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til						
	að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda	800.	„	800.	„	1,600.	„
86.	8. til að vinna að textaútgáfu á íslensku forn-						
	brjefasafni	800.	„	800.	„	1,600.	„
87.	9. styrkur til skólakennara dr. phil. Þorv. Thor-						
	oddsen til kostnaðar við jarðfræðisrannsóknir						
	og við safn til jarðfræðislýsingar Íslands	1,000.	„	1,000.	„	2,000.	„
88.	10. til Fornleifafjelagsins	300.	„	300.	„	600.	„
89.	11. til Brynjólfs Jónssonar til fornmenjarannsóknna	300.	„	300.	„	600.	„
90.	12. til Náttúrufræðisfelagsins	500.	„	500.	„	1,000.	„
						flyt...	33,100. „

		1898.		1899.		alls.	
		kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
fluttar...		"	"	"	"	33,100.	"
91.	13. styrkur til eins manns til að nema dýra-lækningar	600.	"	350.	"	950.	"
92.	14. styrkur til kand. mag. Boga Melsteðs til þess að semja sögu Íslands.....	600.	"	600.	"	1,200.	"
93.	15. til sjera Matthíasar Jochumssonar	600.	"	600.	"	1,200.	"
94.	16. til Páls Ólafssonar skálds.....	500.	"	500.	"	1,000.	"
95.	17. styrkur til cand. phil. Jóns Jónssonar til að ransaka og rita um sögu Íslands á síðari tímum	600.	"	600.	"	1,200.	"
96.	18. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800.	"	800.	"	1,600.	"
97.	19. til bindindisfjelags kvenna „Hvitabandið“...	100.	"	100.	"	1,200.	"
98.	20. til rektors Jóns Þorkelssonar til visindalegra starfa	300.	"	300.	"	600.	"
99.	21. til skólakennara Geirs Zoëga til þess að semja íslenzk-enska orðabók	500.	"	500.	"	1,000.	"
100.	22. til kand. mag. Bjarna Sæmundssonar til fiski-veiðarannsóknna	800.	"	800.	"	1,600.	"
101.	23. styrkur til kand. mag. Helga Jónssonar til jurtafræðisrannsókna á Íslandi og til vísinda-iðkana	1,000.	"	1,000.	"	2,000.	"
102.	24. til Einars Jónssonar fra Galtafelli til að læra myndasmíði.....	600.	"	600.	"	1,200.	"
103.	25. til Skúla Skúlasonar til að læra myndasmíði	600.	"	600.	"	1,200.	"
104.	26. til Þórarins B. Þorlákssonar til að fullkomna sig í málara-íþrótt	600.	"	600.	"	1,200.	"
105.	27. styrkur til Otta Guðmundssonar til að kynn-ast skipasmíðum erlendis	1,000.	"	"	"	1,000.	"
106.	28. styrkur til sjera Bjarna Þorsteinssonar til að safna og gefa út íslenzka þjóðsöngva	500.	"	500.	"	1,000.	"
107.	29. styrkur til Brynjólfs Þorlákssonar til að full-komnast í hljóðfæralist erlendis	800.	"	"	"	800.	"
108.	30. styrkur til Björns Þorlákssonar á Alafossi til að kaupa nýjar vjelar.....	"	"	1,000.	"	1,000.	"
109.	31. til iðnaðarmannafjelagsins í Reykjavík til að styrkja efnilega iðnaðarmenn til utanfara, til að fullkomna sig í iðn sinni	500.	"	500.	"	1,000.	"
110.	32. utanfararstyrkur til Bjarna Sæmundssonar, fiskifræðings, og annars manns til að fara á fiskisýningu í Björgvin	1,000.	"	"	"	1,000.	"
flyt. . .						55,050.	"

	1898. kr. a.	1899. kr. a.	alls. kr. a.
fluttar...			55,050. „
111. 33. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar á Vöðlum til að stunda dýralækningar í norðurhluta Vesturamtsins.....	300. „	300. „	600. „
112. 34. styrkur til 2 manna til að fara á landbúnaðarsýningu í Björgvin	1,000. „	„	1,000. „
113. 35. til Jóns Ólafssonar fyrv. ritstjóra til ritstarfa	1,200. „	1,200. „	2,400. „
114. 36. til kand. Magnúsar Magnússonar frá Cambridge til að kenna ókeypis leikfimi í Reykjavík	600. „	600. „	1,200. „
		alls...	60,250. „

Við 115. Til skyndilána handa embættismönnum og annara lögboðinna fyrirframgreiðslna, sbr. fjárlögin 14. gr.,

hafa gengið 1898	13,178 kr. 23 a.
og 1899	10,645 — 40 —
alls...	23,823 kr. 63 a.

— 116. Til eptirlauna, styrktarfjár o. fl., sbr. fjárlögin 15. gr.,

hafa gengið 1898	45,631 kr. 64 a.
og 1899	45,197 — 13 —
alls...	90,828 kr. 77 a.

— 117. Til óvissra útgjalda, sbr. fjárlögin 16. gr.,

hafa gengið 1898	2,736 kr. 39 a.
og 1899	1,757 — 89 —
alls...	4,494 kr. 28 a.

Af gjöldum þessum er í frumvarpi til fjáráukalaga fyrir árin 1998 og 1899 farið fram á að veita í viðbót 1,494 kr. 28 a.

— 118. Til pósthússbyggingar úr steini í Reykjavík, sbr. fjárlögin 18. gr.

Utborgað 1898	30,000 kr. „ a.
---------------------	-----------------

— 119. Til brúargjörðar á Lagarfljóti, sbr. fjárlögin 19. gr.

Utborgað 1898	37 kr. 25 a.
---------------------	--------------

Við 120. Gjöld samkvæmt fjáráaukalögum og nýjum lögum, sbr. fjárlögin 21. gr.

Utborgað 1898	34,579 kr. 10 a.
og 1899	14,551 — 59 —
alls...	49,130 kr. 69 a.

Við 121. Tekjuhalli á fjárhagstímabilinu, sbr. fjárlögin 17. gr.

Samkvæmt reikningunum fyrir þessi ár hafa tekjurnar numið:

árið 1898.....	743,926 kr. 12 a.
og árið 1899.....	752,907 — 87 —
	1,496,833 kr. 99 a.

Gjöldin hafa alls numið:

1898	789,220 kr. 29 a.
og 1899	748,687 — 05 —
	1,537,907 — 34 —
Tekjuhalli...	41,073 kr. 35 a.

Frumvarp til laga

um

breyting á 1. gr. laga 13 desember 1895 um skrásetning skipa.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

Til þess að skip, sem er eign hlutafjelds, geti með skrásetning á Íslandi öðlæzt rjett til að hafa danskt flagg, verður stjórñ fjelagsins að hafa aðsetur sitt á Íslandi eða í Danmörku og allir stjórñarmenn að vera hluthafar í fjelaginu, er annaðhvort hafa rjett innborinna manna og eigi eru þegnar annars ríkis, eða hafa fengið dönsk þegnrrjettindi með því að vera orðñir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Skilyrði það, sem sett er í upphafi 1. greinar laga um skrásetning skipa frá 13 desember 1895 um þar greinda menn, að þeir skuli annaðhvort hafa rjett innborinna manna og eigi vera þegnar annars ríkis eða hafa fengið dönsk þegnrrjettindi með því að vera orðñir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku, hefur af misgáningi í lok greinarinnar, þar sem talar um hlutafjeld, verið látið ná til allra hluthafa í fjelaginu; en er stjórñin samdi frumvarp sitt til laganna, ætlaðist hún aðeins til þess, eins og

sjá má af hinum danska texta frumvarpsins, að þess væri krafizt, samkvæmt lögum nr. 16 frá 21. september 1883 og samsvarandi lögum í konungsríkinu, að stjórn fjelagsins skyldi samsett vera af hluthöfum, er fullnægðu þessu skilyrði.

Að alþingi 1895 hafi viljað gefa strangari ákvæði um þetta efni, en þá gildandi lög gjörðu, verður heldur ekki ráðið af því, að það samþykkti þessi röngu ákvæði frumvarpsins óbreytt. Þingmenn hafa án efa ekki tekið eptir missmíðinu, og að því var heldur ekki gáð, þegar hin staðfesta útlekking laganna var gefin út, sem því er ósamkvæm lagatextanum í þessu atriði, nje því gaumur gefinn, að því er landshöfðingi skýrir frá, þegar komið hefur til framkvæmda á lögnum.

Í lagafrumvarpi þessu er farið fram á að lagfæra missmíði þetta.

Frumvarp til laga

um

viðauka við lög 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Af öllum brjóstsykur- og konfekttegundum skal greiða aðflutningsgjald, 20 aura af hverju pundi eða hluta úr pundi.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild stjórnartíðindanna.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Þegar lög 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri höfðu öðlazzt gildi, kom fram spurning um það, hvort brjóstsykur (bolscher, drops) teldist til sykurs, og var sú spurning með úrskurði landshöfðingja um tollreikninga hlutaðeigandi lögreglustjóra (Stjórnartíð. B. 1890, bls. 125) leyst á þá leið, að ekki væri heimilt að heimta toll af brjóstsykri. Það þykir þó því síður ástæða til að tolla ekki brjóstsykur, sem hann gagnstætt venjulegum sykri er hrein og bein munaðarvara, og tiltölulega mjög mikið hefur verið flutt af honum til Íslands á síðustu árum, svo að aðflutningsgjald af honum gæti orðið töluverður tekjuauki, þó það auðvitað aldrei geti munað landssjóð miklu. Samkvæmt tillögum landshöfðingja er því farið fram á að bæta við sykurtollinn

aðflutningsgjaldi af öllum tegundum brjóstsykurs og konfekts. Þetta síðar talda er tekið með af því það er svo náskyld brjóstsykri, og því rjett að tolla það þegar hann er tollaður, enda erfitt að greina á milli þessara tveggja vörutegunda.

Af því að þetta eru munaðarvörur, þykir hæfilegt að setja gjaldið af þeim 4 sinnum hærri en af sykri, eða 20 aura af pundinu.

Frumvarp til laga

um

checka og aðrar ávísanir, er borga á við sýning.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Checka skal svo gjöra að hann til greini:

nafnið checka með berum orðum í sjálfum textanum;

hve mikla peninga borga skuli;

þann, er taka á við borguninni;

nafn þess, er á að leysa til sín checkann (greiðanda);

hvar borgun skuli greiða;

þann dag, er checkinn er útgefinn, og

undirskrifað nafn útgefanda.

Hann má aðeins hljóða um borgun jafnskjótt sem hann er sýndur (við sýning, þegar krafzt verður, eða því um líkt); einnig skal álíta að gjalddagi sje við sýning hans, þegar enginn gjalddagi er nefndur.

Sá staður, er getið er við nafn greiðanda, skal vera greiðslustaður, þegar annar er eigi til tekinn.

Sje fjárhæð sú, er greiða skal, nefnd optar en einu sinni, og eigi hin sama, þá gildir hin minnsta upphæð.

Sje í checka gefið loforð um leigur, skal álíta loforð það sem óskráð.

2. gr.

Checki má hljóða um borgun til handhafa. Ef hann hljóðar um borgun til nafngreinds manns eða handhafa, skal, að ákvæði 10. gr. undanskildu, álíta að hann sje gefinn út til handhafa.

3. gr.

Ákvæði þau, sem sett eru í víxillögum fyrir Ísland 13. janúar 1882 um framsal víxla, um ábyrgð útgefanda og framseljenda,

um borgun víxla,
 um fullnustu fyrir greiðslufall og
 um fyrning víxilkrafna,
 skulu með þeim breytingum, sem leiða af ákvæðum laga þessara, einnig gilda um checka.

4. gr.

Framsal checka verður eigi svo gilt sje ritað á eptirrit af honum.

5. gr.

Þótt checki sje stílaður upp á handhafa, er það eigi því til fyrirstöðu, að með framsalsáritun megi bjóða að borga hann til nafngreinds manns.

6. gr.

Með framsali á checka til greiðanda fær hann ekki fullnusturjett gegn útgefanda eða framseljendum, nema greiðandi hafi fleiri en eina umsýsludeild, og framselt hafi verið annari deild en þeirri, sem á checkanum er tilgreind sem greiðandi.

Checka, sem framseldur hefur verið greiðanda, má ekki síðan framselja öðrum.

7. gr.

Ef orðin „til banka eða bankara“ eða önnur áritun, er þýðir hið sama, stendur milli tveggja þverstrika framan á checka, má ekki greiða borgun fyrir hann neinum öðrum en banka eða bankara. Ef nafn ákveðins banka eða bankara stendur á milli strikanna, má aðeins greiða þeim borgunina.

Þessa ráðstöfun getur bæði útgefandi gjört og svo hver checkaeigandi. Hana má eigi aptur taka nje henni breyta svo gilt sje; þó má síðar bæta við nafni ákveðins banka eða bankara, sje hann áður eigi til tekinn.

Til banka teljast og allir sparisjóðir, þar sem til þessarar greinar tekur.

8. gr.

Ef samþykki er ritað á checka, er sú áritun þýðingarlaus að lögum.

9. gr.

Ef checkaeigandi vill halda fullnusturjetti sínum gegn útgefanda og framseljendum, verður hann að sýna checkann til borgunar innan þess frests, sem settur er í 10. gr. Að hann hafi sýndur verið og borgun eigi fengizt, skal sanna annaðhvort með því að láta innan loka sýningarfrestsins fram fara afsagnargjörð samkvæmt reglunum um víxilafsagnir, eða með yfirlýsing á checkanum, sem undirrituð er af greiðanda eða einhverjum fyrir hans hönd, og líka til greinir þann dag, er sýnt var. Sje hin síðar greinda aðferð höfð, „skal telja frestinn til tilkynningar samkvæmt 45. gr. víxillaganna frá þeim degi, er yfirlýsingin segir að sýnt hafi verið.

Afleiðingar af áskorun um að afsagnargjörð skuli eigi fram fara eru þær, sem 42. gr. víxillaganna ákveður.

10. gr.

Checka, sem borga á á sama stað hjer á landi og hann er gefinn út, skal í seinasta lagi á þriðja degi frá útgáfu hans sýna til borgunar, ef hann hljóðar um borgun annaðhvort til handhafa, eða til nafngreinds manns á þeim stað (hvort sem bætt er við „eða handhafa“ eða ekki). Aðra checka, sem borga á hjer á landi, skal í seinasta lagi sýna til borgunar á tíunda degi frá útgáfudegi þeirra, eða, ef lengri tíma en fimm daga þarf til þess að senda þá á venjulegan hátt frá útgáfustaðnum til fyrsta móttakanda og frá honum til greiðslustaðarins, í seinasta lagi á fimmta degi frá því sá tími er liðinn, sem með þurfti til að senda. Ef þess er eigi getið í checka hvar hann sje gefinn út, skal álíta að hann sje gefinn út á greiðslustaðnum. Ef í checka, sem hljóðar um borgun til nafngreinds manns (hvort sem bætt er við „eða handhafa“ eða ekki), hjá nafni mannsins er staðsetning, skal álíta að hann búi á þeim til greinda stað.

Ef frestur sá, er ákveðinn er hjer á undan, útrennur á sunnudegi eða öðrum almennum helgidegi, má að lögum sýna næsta virkan dag. A samsvarandi hátt koma ákvæði 92. gr. víxillaganna til greina.

Sýningartími checka, sem borga á erlendis, fer eptir reglum þeim, sem gilda á greiðslustaðnum.

11. gr.

Sex mánaða- eða ársfrestur sá, sem fullnustukrafa checkaeiganda fyrnist á (78. gr. víxillaganna), telst frá útgáfudegi checkans.

12. gr.

Sje fullnustukrafan fyrnd eða týnd fyrir vangeymslu á henni, koma ákvæði 93. gr. víxillaganna og hjer til greina. Skal álíta að útgefandi hafi unnið svo mikið fje úr hendi checkaeiganda, sem checkinn hljóðaði um, nema annað verði gjört sennilegt.

13. gr.

Ef checki hefur glatazt, má, hvort sem hann hljóðar upp á nafn eða handhafa, fá ógildingardóm á honum samkvæmt gildandi ákvæðum um ógildingardóma á skuldabryfum almennt.

14. gr.

Ákvæðin í 84.—86. gr. víxillaganna um það, hve útlend lög koma til greina, eiga og við um checka; þegar þessum lögum er beitt, skal þó líka álíta peningaávisun sem gildan checka, ef hún er gjörð samkvæmt reglum þeim, er gilda á greiðslustaðnum um checka.

15. gr.

Um mál, er sótt er til fullnustu fyrir checka, fer og eptir ákvæðum laga 13. janúar 1882 um víxilmál og víxilafsagnir.

16. gr.

Nú hefur maður útgefið eða framselt peningaávisun, sem kveður á um greiðslu við sýning, og er hún hvorki samin sem þessi lög kveða á um checka nje sem víxillög 13.

janúar 1882 kveða á um víxla, og má þá þó því aðeins sækja hann um fullnustu fyrir greiðslufall, sje á annað borð heimild til þess, að þau skilyrði sjeu fyrir hendi, er sett eru um checka í framanskráðri 9. og 10. gr.; fullnustukrafa þessi fyrnist og eptir sömu reglum sem gilda um fullnustukröfu fyrir checka, og skulu ákvæðin í 12. gr. og gilda um þá kröfu.

17. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Lög um checka eru komin út í öllum þrem Norðurlöndum, — í Danmörku 23. apríl 1897, — og eru þau nálega alveg eins öll í aðalefninu og mjög óverulega frábrugðin, og eru byggð á sameiginlegum hugleiðingum í nefnd lög- og viðskiptafróðra manna úr þeim þrem ríkjum. Stjórn landsbankans hefur þá, að gefnu tilefni frá landshöfðingja, látið í ljósi, að samskonar lög ættu og að koma út fyrir Ísland; að vísu sje þar ekki mikil þörf á þeim, enn sem komið er, þar sem þörfum á viðskiptamiðlum þeirrar tegundar muni enn mega fullnægja með því að nota sýningarvixla (Sigtveksler), er hlíta að mestu samskonar lögum og checkar, en þar sem algengt sje orðið í nálægum löndum að nota þá í stað ávísana og jafnvel í stað víxla, sje þó víst hentast að gera Íslandi hægt að fylgja í sömu fótspor. Landshöfðingi hefur fallið á þessa skoðun og því lagt það til, að fyrir alþingi í ár verði lagt lagafrumvarp um checka, sama efnis og lögin fyrir Danmörku frá 23. apríl 1897, nema þarsem sjerstakleg tilhögun og löggjöf Íslands hafi í för með sjer nauðsyn á breytingum.

Stjórnarráðið hefur þótt verða að fallast á þessa tillögu. Að vísu hefur ekki ennþá borið mikið á þörf á Íslandi á þesskonar viðskiptamiðlum, sem hjer ræðir um, og auk þeirrar ástæðu, sem bankastjórnin hefur tekið fram, ber ef til vill til þessa líka það, að engin stimpilgjöld eru þar lögð á víxlaafnot í viðskiptaþágu, eins og gjört er í Danmörku og víst flestum öðrum löndum Norðurálfunnar, en sem checkar eru undanþegnir að minnsta kosti á Norðurlöndum; en engu að síður verður að álíta checka mjög vel fallna til þess að ljetta viðskipti manna á meðal, og eptir því sem þau aukast á Íslandi munu þeir þar og koma að góðum notum.

Hin sjerstaka tilætlun þeirrar ávísanategundar, er nefnist checki — en nafnið er komið upp á hinum miklu heimsmörkuðum, þar sem ávísanir þessar hafa um langan aldur verið notaðar — er sú að inna af hendi borgun, er annars yrði að gerast í reiðum peningum. Þar á móti er það ekki tilgangur þeirra að verða að notum til láns-traustsauka, eins og einkum á sjer stað um víxla. Af þessu leiðir, að þótt lögin verði að vera að mjög miklu leyti hin sömu um checka og víxla, og þau verði að einu leyti að vera mjög svo ströng um checka, þá má þó í öðrum greinum slaka nokkuð til um

kröfur á gjörð þeirra og um aðferð á notkun þeirra til þess að gjöra þá með því enn hæfari og fullkomnari til þeirra nota, er þeir eru til ætlaðir. Að því er snertir nánari takmörkun á hinum sjerstöku lagafyrirmælum fyrir þessa ávísanategund, hafa ýmsar leiðir verið farnar í lögum. Í öllum höfuðlöndum Norðurálfunnar hafa menn í lögum þá ófrávikjanlegu kröfu til checka, að greiða skuli borgun um leið og hann er sýndur, en að öðru leyti eru tvær aðalleiðir farnar til þess nánar að ákveða, hvað hann er. Önnur leiðin, er fylgt er einkum í frönskum lögum, er sú, að sá er gefur hann út, verði að eiga hjá þeim, er leysa á hann til sín, svo sem nægir, eða hafa þar nægt lánstraust. En í Englandi og Norður-Ameríku, þar sem checkar hafa verið notaðir miklu fyrr en annarsstaðar og eru hafðir miklu meira en í nokkru öðru landi, er orðið checki og lögin um þá bundið við þær ávísanir einar, er borgast eiga af banka eða bankara. Í Norðurlöndum er hvorugri leiðinni fylgt í lögum. Að því er hina fyrri snertir, er að vísu í rauninni gjört ráð fyrir því að jafnaði, að sá einn geti gefið út ávísun upp á annan, er hann borgi við sýning, er á hjá honum fje eða lánstraust, og sá er taka á við borgun, á rjett á því, nema annað sje sagt, að gjöra ráð fyrir að svo sje. Þetta á sjer vitaskuld fyrst og fremst stað um ávísanir upp á banka, er gefnar eru út á venjuleg eyðublöð frá þeim, því að þá vita allir menn að það er skilyrði fyrir að sú ávísun verði borguð, að útgefandi hafi reikning hjá bankanum, er honum sje heimilt að taka út á. En bæði er það engan veginn víst, að útgefandi hafi gjört sig sekan í svikum við móttakanda með því að fá honum bankaávísun, sem ekki er borgun fyrir í bankanum, því að vel getur verið að hann samkvæmt viðskiptavenju hans og bankans hafi mátt búast við, að hún yrði borguð mótsagnarlaust þótt hann með henni hafi tekið ofmikið út á reikning sinn, eður og getur honum hafa orðið það óvart á, að reikna sjer og gefa ávísun upp á meira en hann átti þá inni, og því næst væri það, enda þótt svik sjeu í tafli, síður en ekki óhagkvæmt að láta það fyrirgírða það, að ávísunareigandinn geti beytt einkum fullnustu-ákvæðum þeim, sem hann að öðrum kosti ætti heimild á, og láta rjett hans þannig vera háðan atvikum, er honum er venjulega alls eigi hægt að kynna sjer þá er hann útvegar sjer þess konar ávísun. Og eins eðlilegt virðist því næst vera, að leyfilegt sje að beita þessum ákvæðum, þá er ekki er um nein svik að ræða, eins þótt móttakanda hafi verið kunnugt um, að útgefandi átti þá ekki, er hann gaf út ávísunina, nægilega mikið inni fyrir henni, eða að vissa var ekki fyrir að svo væri. Enda þótt hin umræddu ákvæði sjeu látin vera svona viðtæk, er þó ekki með því skertur í neinu rjettur móttakanda til skaðabóta fyrir ólögmeitt tjón eptir hinum almennu ákvæðum laganna.

Þá hefur hin aðferðin, er þeir hafa haft í lögum sínum, Englendingar og Norður-Ameríkumenn, er þeir láta hin sjerstaklegu ákvæði um checka ekki eiga við aðrar sýningarávísanir en þær, er menn gefa út á checkareikninga sína í bönkum og hjá bönkurum, heldur eigi þótt vera við hæfi í Norðurlöndum, því að þar sem hinar ýmsu starfsgreinir hafa þar eigi enn fengið mjög nákvæma afmörkun, mundu jafn einstrengingsleg lög um checka verða til þess, að mörgum þeim starfsmönnum yrði eigi auðið að færa sjer þau í nyt til þess að láta gefa út á sig ávísanir, er reglur þeirra laga næðu til, er þó væri mjög hentugt að geta það. Það var einmitt ein af ástæðunum til þess í Danmörku að menn fóru að ræða um að innleiða checkalög, að margir víxlarar og bankarar í Kaupmannahöfn sóttu hvað eptir annað um það, að leyfi það, sem í lögum var fengið fyrir menn, sem höfðu dálkreikning í Þjóðbankanum og hjá nokkrum öðrum bankastofnunum, til þess að gefa út á þá reikninga sína ávísanir, er fram-

selja mátti stimpilafgjaldslaust, yrði víkkað svo, að það næði líka til ávísana (checka), er út væru gefnar á einstaka menn, er hafa banka- eða víxlarastörf með höndum.

Í Danmörku var nú fyrst hugsað til þess að láta þau fyrirhuguðu lög ná til allra sýningarávísana án alls mismunar, — því er sem sje svo varið, að þar hafa menn smám saman meir og meir vanizt á það að líta svo á afstöðu þeirra tveggja sín á milli, útgefanda og viðtakanda ávísanar, er engin lagafyrirmæli eru til um, að þegar maður hefur gefið út eða framselt ávísun til annars, þá hafi hann með því bundizt skuldabryjfs loforði um það, að hún skuli verða borguð, eigi aðeins gagnvart þeim, er fyrstur fjekk hana, heldur og þeim er síðar öðlast hana, samkvæmt þeim reglum, er gilda um afsal skuldabryjfa. En þar eð eigi var álitíð, að það væri lög hjá Norðmönnum og Svíum, að ábyrgð útgefanda eða framseljanda ávísana almennt væri hin sama og ábyrgð eptir skuldabryjfi, þótti eigi ráðlegt að láta þar svo mikla ábyrgð fylgja hverri sýningar-ávísun eptir hinum nýju checkalögum, og því mótmæltu Norðmenn og Svíar í nefndinni hinni fyrirhuguðu reglu. En svo komu menn sjer saman um það í henni, til þess að fá æskilega takmörkun fyrir því, hverskonar ávísanir þá eigi að hlíta hinum sjerstöku checka-ákvæðum, að það skuli vera að eins þær sýningarávísanir, er með berum orðum nefnast „checki“ í sjálfum textanum, og hefur þessi aðferð þegar verið höfð í svissneskum lögum. Þar sem þetta heiti ávísananna er í checkalögum Norðurlanda (1. gr.) gert að nauðsynlegu skilyrði fyrir því, að ákvæði laganna gildi um þær, er með því fengin takmörkun, sem að vísu aðeins er formleg, en þó mun fullnægja þörfinni, því að á aðra hliðina undanskiljast þá allar aðrar sýningarávísanir, er eigi hafa það heiti, en hins vegar innifelast allar hinar, er mest um varða fyrir viðskiptin, sem sje þær, er gefnar eru út á checkareikning í bönkum eða hjá bönkurum, er ætíð eru notaðir við eyðublöð, sem þeir fá til þess viðskiptamönnum sínum. Í hinum dönsku lögum, er frumvarp þetta byggist á, eru þó sett síðast nokkur ákvæði um aðrar sýningarávísanir, er ekki finnast í lögum Norðmanna og Svía, og skal um þær vísað til þess, er síðar verður sagt. En undanskildar lögunum öllum og eins frumvarpi þessu eru hinsvegar alveg allar aðrar ávísanir, en þær er borga á við sýning, sem sje þær, er borga á á tilteknum tíma eptir dagsetning þeirra, og eptir sýning. Það er engin þörf á sjerstökum ákvæðum um þessar ávísanir. Þær eru viðskiptamiðlar fyrir lánstraustið, og í þær þarfir er hægt að hafa víxlagjörðina. Eptir því sem upplýst er um það í Danmörku, eru heldur ekki þessar ávísanir mjög mikið notaðar í viðskiptum manna á meðal.

Eptir þessar almennu athugasemdir og að því við bættu, að það varðar mjög miklu, að þess sje gætt, að hin íslenzku checkalög verði í fullu samræmi við lög hinna annara Norðurlanda í þessum efnum, skal þess getið um hinar einstöku greinar frumvarpsins, er nú skal greina.

Um 1. gr.

Að frá skildu því ákvæði þessarar greinar, að checka skuli gera svo, að orðið checki sje greint með berum orðum í sjálfum textanum, og nægilega er skýrt hjer á undan, þykir ekki þörf að fara frekari orðum um önnur ákvæði þessarar greinar um það, hvernig ávísun skuli gjöra svo að lög þessi gildi um hana. Þau eru að mestu leyti samhjóða samsvarandi reglum í víxillögunum (1., 3., 4., 6. og 7. gr.), en þó í einstöku atriðum ekki eins ströng, sjerstaklega um tilgreining útgaðu- og greiðslustaðar.

Þar sem til greina verður greiðslustað í vixlum annaðhvort með staðsetning við nafn greiðanda eða útaf fyrir sig, er tilgreining greiðslustaðar í checka aldrei skilyrði fyrir því, að hann sje gildur. Sökum þess að lengd sýningarfrestsins getur verið komin undir útgáfustaðnum, er síðarlega í 1. hluta 10. gr. sagt, hvernig reikna skuli frestinn, þegar útgáfustaður eigi er til greiudnr.

Um 2. gr.

Í þessari grein er gefin heimild til þess að láta ávísun, sem borga á við sýning, þegar frá upphafi hljóða upp á handhafa, og er það gagnstætt því sem gildir um víxla bæði samkvæmt víxillögnum íslenzku og víxillögum annara Norðurlanda, en samkvæmt því, er gildir um checka bæði samkvæmt checkalögum Norðurlanda og svo allflestira annara landa. Hins vegar verður annaðhvort með berum orðum að til greina nafngreindan mann eða „handhafa“ (eða annað orð, er þýðir það sama, svo sem „beranda“ o. s. frv.) sem borgunarviðtakanda, en eigi heimilt að gefa hann út með eyðu fyrir nafninu. Heimild sú, er 5. gr. gefur til með framsalsáritun að bjóða að borga checka, sem stílaður er upp á handhafa, til nafngreinds manns, bætir upp ákvæði þessarar greinar.

Um 3. gr.

Í þessari grein er með tilvísun til víxillaganna tekinn fram mestur hluti af þeim ákvæðum þeirra, er gilda skulu um checka með þeim tilbreytingum á þeim og takmörkunum, er gjörðar eru í eptirfarandi greinum frumvarpsins eða leiða af ákvæðum þeirra. Checkar eru ávísanir, er borga á við sýning, og af því stafar sú aðaltakmörkun, að aðeins ákvæðunum um víxla, er hljóða um borgun við sýning, verður beitt með þeim takmörkunum, er þurfa þykir. Af ákvæði 8. gr. leiðir það, að um checka eiga ekki að gilda ákvæði víxillaganna um samþykki víxla, sem sje IV., V. og VI. kapitula og að sumu leyti IX. kapituli og 8. og 14. gr. þeirra. 6. gr. dregur úr 10. gr., 2. hluta, víxillaganna og 4. gr., er útilokar framsalsáritun á eptirrit ávísananna, úr 11. gr. þeirra. Þar sem vísað er til ákvæða víxillaganna um borgun víxla, er eigi aðeins átt við ákvæðin í VII. kapitula þeirra, þar á meðal ákvæði 39. gr. um heimildir víxileiganda, heldur einnig viðbótarákvæðið í 1. hluta 91. gr.; á sama hátt er með tilvísuninni til ákvæða víxillaganna um fyrning víxilkrafna auðvitað eigi aðeins átt við ákvæðin í XII. kapitula, heldur og við viðbótarákvæðið við þau í 90. gr. Hins vegar eru það ekki aðeins hin framangreindu ákvæði um samþykki í IX. kapitula, sem eigi skulu gilda um checka, heldur og hin önnur ákvæði kapitula þessa, X. kapituli (um samrit og eptirrit víxla) og XI. kapituli; um hinn síðast nefnda skal þess getið, að í 13. gr. frumparpsins er sjálfstæð heimild fyrir ónýtingardómum á glötuðum checkum, en það mundi mjög ísjárvert að takmarka eignarhelgunarrjettinn á checkum eins mikið og víxillögin gera á vixlum, því samkvæmt þeim er eigi heimilt að heimta víxil, sem hljóðar upp á nafn og framseldur hefur verið með falsaðri áritun, frá þeim, er ekki vissi betur en að hann fengi hann með rjettu móti (76. gr. víxillaganna). Í fyrsta lagi má sem sje telja víst, að ávísanir til borgana verði notaðar miklu meira en víxlar, og því optar koma í höndur óviðkomandi manna, en þeir. Í öðru lagi mun eigi eins mikil þörf á að hafa svofelld ákvæði um ávísanir, eins og þegar um víxla er að ræða, því það er ekki ætlað til að þær gangi milli margra, heldur verði vanalega sendar til innlausnar styztu leið. Ef ávísunin á annað borð kemst í vörslur annara en hins

upphaflega móttakenda, munu það eigi vera að jafnaði aðrir meðalgöngumenn, en banki sá eða bankari, er móttakandi hefur fengið hana til innheimtu — og vanalega ekki taka við ávísunum til innheimtu frá öðrum en skiptavinum —, og máské enn fremur viðskiptabanki hans. Banki sá, er innleysir ávísunina, mun þvínæst og vera nægilega tryggður með ákvæðinu í 39. gr. víxillaganna, en það ákvæði er ekki eins varhugavert og ef ætti að úti loka eignarhelgunarrjett almennt, því sá, sem hefur týnt ávísuninni, getur, ef hann verður þess var, gefið greiðanda vísbending um það.

Sökum þess að checki er ávísun, er borga á við sýning, þarf ekki á ákvæðum 74. og 75. gr. víxillaganna að halda.

Í 9. gr. frumvarpsins er sagt, að ákvæðin í XIII. kapítula víxillaganna og 89. gr. þeirra skuli gilda um checka, svo lætur 14. gr. og ákvæðin í XIV. kapítula víxillaganna gilda með dálítilli takmörkun. Af þeim ákvæðum í XV. kapítula, sem ekki eru nefnd hjer á undan, hefur 92. gr. hjer gildi samkvæmt 10. gr. frumvarpsins, og 93. gr. samkvæmt 12. gr. þess.

Um 5. gr.

Ákvæði þessarar greinar um, að bjóða megi með framsalsáritun að borga til nafngreinds manns checka, sem upprunalega var stílaður upp á handhafa, er talið að gilda bæði samkvæmt íslenskum og dönskum lögum um öll handhafabrjef. Ástæðan til að það var sett hjer með berum orðum, var ósk um það frá Noregs hlið, því þar í landi leikur efi á um þetta atriði.

Um 6. gr.

Að því er snertir ákvæði þessarar greinar um, að framselja megi checka til greiðanda í því einu tilfelli að greiðandi hefur fleiri en eina umsýsludeild og framselt er annari deild en þeirri, en checkinn til greinir sem greiðanda — ákvæði, sem einkum hefur það fyrir augum, að bankar hafa opt útibú eða deildarskrifstofur í öðrum bæjum eða hinum ýmsu borgarhlutum í stórum bæjum —, er dálítill munur á dönsku og norsku checkalögunum annars vegar og þeim sænsku hins vegar, er heimta, að umsýsludeildir þessar skuli vera hvor í sínum bæ, en að því Danmörk og Noreg snertir, hefur þessi takmörkun eigi þótt heppileg.

Af aðalákvæði greinarinnar, að framsal checka til greiðanda gefi honum eigi fullnusturjett, leiðir, að slíkt framsal verður, að undanskildu hinu sjerstaklega ákvæði greinarinnar, aðeins metið sem kvittun, eða, ef svo stendur á, umboð (procura-endos-
sement, sbr. 16. gr. víxillaganna).

Um 7. gr.

Mörkun (crossing) checka, sem getur um í þessari grein, er komin upp í viðskiptalífínu á Englandi, þar sem það er tíðast að móttakandi checka ekki innheimtir hann sjálfur, heldur fær bankara sínum hann til innheimtu, og er hún við höfð til þess, að checki verði borgaður hverjum þeim, er hefur hann í höndum með fullum rjetti að því er virðist, hvort sem það nú er eða ekki, og kvað þetta hafa reynzt mjög vel, og úti loki það í raun og veru að checki verði greiddur þeim, sem hefur stolið honum eða fengið á annan órjettilegan hátt.

Um 3. hluta skal þess getið, að dönsku checkalögin í þessu atriði eru dálítið frábrugðin þeim sænsku og norsku, þar sem þau skýra orðin „banki“ og „bankari“ svo, að til þessa teljist hver sá sem á verzlunarskránni (Handelsregistret) er talinn að reka

bankaatvinnu. Þessi viðbót er ekki talin nauðsynleg í Svíþjóð og Noregi, og með því hún ekki heldur á við á Íslandi, er hún ekki sett í frumvarpið.

Um 8. gr.

Að leyfa að rita samþykki á checka, væri að fara út yfir það ætlunarverk, sem lögin ætla þeim. Þar sem þessi grein samt sem áður ekki lætur sitja við að lýsa samþykki ónauðsynlegt, heldur ákveður jafnvel, að það sje þýðingarlaust að lögum, þá er ástæðan til þessa sú, að nauðsynligt þótti að setja þetta ákvæði í Noregi og Svíþjóð, svo að lögin yrðu ekki til þess, að upp kæmu samþykktir handhafacheckar, er gengu sem verðbrjef kaupum og sölum manna á milli, og þannig sumpart skertu einkarjettinn til seðlaútgáfu, sumpart gjöri ógagn seinna meir er koma ætti skipulagi á seðlaútgáfurjettinn.

Um 9. og 10. gr.

Í þessum greinum eru settar reglur um það, innan hversu langs frests eigi að sýna checka, og um afleiðingarnar af að eigi er hirt um frestinn. Eptir hlutarins eðli verður sýningarfresturinn að vera mjög stuttur, en í löggjöfum landa er þessu skipað á ýmsa vegu. Á Englandi eru einungis það lög, að checkann skuli sýna „innan hæfilegs tíma“, en hins vegar tilnefna lögin á meginlandinu vanalega tiltekinn frest til að sýna hann — og er fresturinn venjulega styttri þegar útgáfustaður og greiðslustaður er hinni sami, en lengri þegar svo er eigi. Síðargreindri meginreglu er fylgt í checkalögum allra þriggja Norðurlanda, þannig, að gjörður er greinarmunur á „plásscheckum“, sem sýna skal innan þriggja daga, og öðrum checkum. Til hinna fyrnefndu teljast þó ekki allir checkar, sem útgefnir eru og borga skal á sama stað í ríkinu, því að haft er tillit til þess líka, að checka, sem borga á á útgáfustaðnum, má nota til greiðslu á öðrum stað. Til þess að geta heimfært checka undir reglurnar um „plásschecka“, er enn fremur krafist, að sá sem checkinn er útgefninn til, sje á útgáfustaðnum, eða að checkinn hljóði um borgun til manns, er þar sje eða handhafa, eða hljóði blátt áfram um borgun til handhafa. Að þetta síðasta atriði einnig verður að takast með, kemur af því, að eigi er vel hægt að gjöra greinarmun á hreinum handhafacheckum eptir því, hvort fyrsti móttakandi — sem checkinn ekki gefur neinar upplýsingar um — er á þessum stað eða öðrum, en hins vegar mundi það vera ósanngjart, ef allir checkar, sem greiðast eiga á útgáfustaðnum og hljóða upp á handhafa án þess að nefna nafn fyrsta móttakanda, ættu að hlíta hinum lengri frest. Fyrir þessa svo ákveðnu „plásschecka“ er sýningarfresturinn í öllum norrænum checklögum 3 dagar.

Fyrir alla aðra checka, sem borga á innanríkis í hverju hinna þriggja landa, er fresturinn 10 dagar, hvort sem þeir eru útgefnir innanlands eða utan, en ef lengri tíma en 5 daga þarf til þess að senda þá á venjulegan hátt frá útgáfustaðnum til greiðslustaðarins, er fresturinn 5 dagar auk þess tíma, sem með þurfti til að senda.

Ætla má að þessir frestir eigi einnig yfirhöfuð við á Íslandi, þó með einni tilbreytingu. Þegar dönsku lögin um aðra checka en „plásschecka“ að eins nefna þann tíma, sem venjulega þarf til að senda checkann frá útgáfustaðnum til greiðslustaðarins, þótt opt geti komið fyrir að tvisvar þurfi að senda, sem sje fyrst frá útgefandanum til móttakandans og svo frá honum til greiðslustaðarins, þá er orsökina til þess sú, að nægilegt tillit þykir tekið til þessarar tvísendingar með því að bæta 5 dögum við þann tíma, sem með þarf til að senda frá útgáfustaðnum til greiðslu-

staðarins. En þessi viðbótarfrestur mun eigi fullnægja í þessum tilfellum á Íslandi, þar sem vegalengdir eru miklar og slæmar samgöngur, og í lagafrumvarpi þessu er því í sjálfu sýningarfrestsákvæðinu, þar sem fara skal eptir kringumstæðunum, haft tillit til þess, að tvisending geti komið fyrir.

Um sýningarfrest checka, sem borga á erlendis, er ákvæði frumvarpsins hið sama og laga Norðurlanda, að hann fer eptir lögum, sem gilda um það á greiðslustaðnum.

Sönnun fyrir því, að sýnt hafi verið og borgun eigi fengizt, má samkvæmt 9. gr. færa annaðhvort með því að láta innan loka sýningarfrestsins framfara afsagnargjörð samkvæmt reglunum um víxilafsagnir eða með yfirlýsingu á checkanum, sem undirrituð er af greiðanda eða öðrum fyrir hans hönd.

Um 11. gr.

Það er ætlað til þess, að tilbreyting sú, sem gjörð er frá samsvarandi reglu í 78. gr. víxillaganna — en þar telst fyrningarfrestur fullnustukröfu eiganda víxils, er borga á við sýning, frá afsagnardeginum (eða sýningardeginum)—, gjöri það svo auðvelt og hægt er að ákveða frestinn nákvæmlega. Fresturinn til þess að sýna svo gilt sje samkvæmt 9. gr. gagnvart hinum fullnustuskyldu er svo stuttur, að tilgangslaust er að setja nákvæm ákvæði um, að þessa 6 og 12 mánuði skuli byrjað að telja frá sýningar- eða afsagnardegi.

Um 12. gr.

Samkvæmt þessari grein á reglan í 93. gr. víxillaganna og hjer við, en þó þannig, að álíta skal, að útgefandi hafi unnið svo mikið fje, sem checkinn hljóðar upp á, ef annað eigi verði sennilegt.

Um 13. gr.

Þessi grein er að því leyti óþörf, að í henni stendur ekki annað en það, sem eru almenn lög um ónýtingardóma í Danmörku og á Íslandi. Astæðan til þess að þessi ákvæði þó eru sett í frumvarpið, er sumpart sú að úti loka allan efa, einkanlega um það, að fá megi ónýtingardóm á checkum, er hljóða upp á handhafa, og sumpart sú að halda samræmi í checklögum Norðurlanda, sem í þessu atriði þó eru orðuð á dálítið mismunandi hátt, af því lög þeirra um ónýtingardóma eru ósamhljóða.

Um 14. gr.

Um leið og ákvæðin í XIV. kapitula víxillaganna um það, hve útlend lög koma til greina, eru látin eiga hjer við, er sú meginregla sett, að ávallt skuli álíta peningaávisun gildan checka að forminu til, ef hún er gjörð samkvæmt þeim reglum, er gilda á greiðslustaðnum um checka, og virðist þetta ákvæði því eðlilegra, sem checkar venjulega eru ritaðir á eyðublöð, er greiðandi hefur látið gjöra. Samkvæmt þessu er checki því gildur að forminu til, ef hann er gjörður samkvæmt lögum á útgáfustaðnum eða lögum á greiðslustaðnum, eða loks — ef maður, er heima á á Íslandi, í Danmörku, Svíþjóð eða Noregi, erlendis (annarstaðar en á Norðurlöndum) gefur út checka til manns, er býr í þeim löndum, og í honum til greinir útlendan mann sem greiðanda — lögum á Íslandi (Norðurlöndum).

Um 16. gr.

Eins og hjer á undan er sagt, stendur þessi grein aðeins í checkalögum dönsku. Sú skoðun liggur til grundvallar, að ef heimild skyldi vera fyrir því í al-

mennum grundvallarreglum laga — eins og verður, sem áður er sagt, að álíta að sje á Íslandi og í Danmörku — að maður eigi fullnusturjett gagnvart útgefanda og fram-seljendum ávísunar, sem borga á við sýning, og eigi er checki, yrði það óeðlilegt, að skyldur þess, sem gefið hefur út eða framselt óbreytta sýningarávísun, væru minna takmarkaðar, með öðrum orðum meiri en þess, er útgefið hefur eða framselt checka eða jafnvel víxil. Það er því ákveðið, að heimild sje til fullnustukröfu því að eins, að þau skilyrði sjeu fyrir hendi, er sett eru um fullnustukröfu fyrir checka.

Frumvarp til laga

um

fiskiveiðar hlutafjelaga í landhelgi við Ísland.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Fiskiveiðar í landhelgi mega eins og hingað til aðeins danskir þegnar stunda. Þó mega hlutafjelög reka fiskiveiðar þar, enda þótt eigi sjeu allir hlutahafar danskir þegnar, ef að minnsta kosti helmingur fjelagsfjarins er eign þeirra, og stjórn fjelagsins er alskipuð þeim og hefur aðsetur á Íslandi eða í Danmörku.

2. gr.

Áður en hlutafjelag tekur til starfa, skulu samþykktir þess sýndar lögreglustjóra, þar sem fjelagið hefur heimilisfang eða, ef fjelagið hefur ekki heimilisfang á Íslandi, þar sem fiskiveiðar er byrjað að reka. Eins skal að fara í hvert sinn sem samþykktunum verður breytt. Í samþykktunum skal meðal annars standa ákvæði um, að öll hlutabrfjefin skuli hljóða upp á nafn, og að engin afhending hlutabrfjefa sje gild, nema stjórn fjelagsins sje skýrt skriflega frá henni, en hún skal halda bók yfir alla hlutabrfjefaeigendur og til greina þar, hve mikla upphæð í hlutabrfjefum hver eigi. Lögreglustjórar skulu gæta þess, að samþykktirnar sjeu lögum samkvæmar.

3. gr.

Fjelög þessi eru að því fiskiveiðar snertir háð landslögum um fiskiveiðar í landhelgi.

4. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eptir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál; varða brotin sektum frá 20 til 400 kr., er renna í landssjóð, og skal hið ölögmæta veiðifang eða andvirði þess gjört upptækt og falla til landssjóðs.

5. gr.

Lög nr. 7, 19. júní 1888 um síldveiði fjelaga í landhelgi eru úr gildi numin.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Reynslan mun hafa sýnt það á síðustu árum, að þegar um hlutafjelög er að ræða, hafi eigi aðeins verið erfitt að halda uppi ákvæðinu í 1 gr. laga um síldveiði fjelaga í landhelgi frá 19. júní 1888 um það, að fjelög, sem útlendir þegnar eru í, megi eigi stunda fiskiveiðar í landhelgi — en um síldveiði gilda sjerstakleg ákvæði —, heldur og að þessi ákvæði sjeu harðari, en þörf er á vegna innlendra fiskiveiða og geti jafnvel hindrað viðgang þeirra, ef þeim er stranglega beitt, sem auðvitað er skylda, enda þótt það sje erfiðleikum bundið. Í frumvarpi þessu er því farið fram á að breyta þessu á þann hátt, að hlutafjelögum, sem útlendir þegnar eru hlut-hafar í, skuli framvegis heimilt að stunda eins aðrar fiskiveiðar í landhelgi eins og síld-veiði, ef að minnsta kosti helmingur fjelagsfjárins er eign danskra þegna og stjórn þess er alskipuð þeim og hefur aðsetur á Íslandi eða í Danmörku; svo eru gefin ýtarleg ákvæði til þess að tryggja það, að lögnum verði hlýtt.

Þar sem nú að hlutafjelög, er stunda síldveiði, samkvæmt þessu eiga í öllum öðrum atriðum að verða jafnsett fjelögum, er stunda aðrar fiskiveiðar, þykir rjettast að fella nú burtu hin sjerstaklegu ákvæði í lögnum frá 19. júní 1888, 1 gr. um það, að síldveiðafjelögin skuli hafa heimilisfang á Íslandi, og að yfir helmingur stjórnar-manna skuli hafa þar fast aðsetur, og það því heldur sem þessi ákvæði í sjálfu sjer eru óheppileg og koma í bága við meginregluna um jafnrjetti allra danskra þegna.

Annars eru ákvæði fyrgreindra laga 19. júní 1888 með nokkrum viðaukum tekin upp í lagafrumvarp þetta, er ætlast er til að komi í stað þeirra og fer því fram á að fella þau úr gildi.

Um hinar einstöku greinar lagafrumvarpsins skal þessa getið:

Um 1. gr.

Í þessari grein eru aðalákvæði laganna um heimild hlutafjelaga, sem í eru bæði danskir og erlendir þegnar, til allskonar fiskiveiða í landihelgi, og eru þau að mestu samhljóða 1. gr. í lagafrumvarpi því með samhljóða yfirskript, er lagt var fyrir alþingi 1883, og skal því vísað til ástæðanna fyrir því frumvarpi um leið og til þess er að framan segir.

Um 2. gr.

Viðvíkjandi ákvæðum þessarar greinar um, að samþykktir hlutafjelaga skuli sýndar lögreglustjóra og hann skuli gæta þess, að þær sjeu lögum samkvæmar og að laganna að öðru leyti sje gætt, þykir aðeins ástæða til að vekja athygli á því, að þau eru nokkuð á annan veg en ákvæði 2. gr. í lögnum frá 1888 um það, hvernig þess skuli gætt, að lögnum sje fylgt, og auðvitað er það ekki aðeins lögreglustjórinn þar sem fjelagið á heimilisfang eða þar sem byrjað er að reka veiðar, sem á að sjá um þetta, heldur og lögreglustjórinn í hverju því umdæmi, sem fjelagið starfar.

Skráning hlutabrfefanna og það annað, sem boðið er í 3. atriði þessarar greinar, hefði átt að eiga sjer stað samkvæmt núgildandi lögum, en bein ákvæði eru sett um þetta hjer af því, að sú hefur orðið reyndin á, að samþykktir hafa verið teknar gildar, sem ekkert hefur staðið í um þetta, og yfir höfuð hafa alls ekki haft neitt það inni að

halda, er lögreglustjóri gæti stuðzt við í eptirliti sínu með þjóðerni hluthafanna, svo að eptirlitið hefur þegar af þessari ástæðu verið lítið.

Um 3. og 4. gr.

3. gr. er samhljóða síðasta atriði 2. gr. í lögunum frá 1888, og 4. gr. samhljóða 3. gr. laganna.

Frumvarp til póstlaga.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

I. kafli.

Um stjórn og verksvið póstmálanna.

1. gr.

Póstmeistarinn í Reykjavík hefur á hendi stjórn hinna íslensku póstmála innanlands undir yfirstjórn landshöfðingjans yfir Íslandi.

2. gr.

Til flutnings með póstum, frá einni póststöð til annarar, skal veita móttöku:

a. Lausum brjefum; skal þar til telja:

1. Hvað eina sem er með brjefalagi (almenn brjef og spjaldbrejef);
 2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða aðeins samanbrotið eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru og snið;
- skulu sendingar þessar vera með utanáskript og eigi þyngri en 50 kvint, en hvorki má skrifa á þær verð nje að aðrir munir fylgi þeim.

Sendingarnar eru skoðaðar ábyrgðarsendingar, ef utan á þeim stendur „mælt með“, „á hendur falið“ eða „NB.“ og undir þær er borgað fyrirfram að fullu.

Öll þau brjef skulu vera ábyrgðarbrjef, sem lögð er inn í gjaldgeng mynt, brjefpeningar, handhafaskuldabrejef eða aðrar skuldajátningar, sem eru nýtar handhafa, án þess að verðupphæð sje tilgreind.

b. Peningabrejefum; telst þar undir allt, sem er með brjefalagi, eigi þyngri en 50 kvint og svo á sig komið, sem fyrir er mælt í staðlið a., þegar verð hins innlagða er tilgreint og það er annaðhvort peningar eða verðbrjef. Fulla upphæð þarf ekki að tilgreina, nema sá beiðist tölu á, sem sendir, þegar hann af hendir sendinguna.

c. Bögglum; teljast þar undir allar aðrar sendingar en tilgreindar eru í staðlið-unum a. og b., sem hægt er að senda með póstum og vísað er til ákveðinna móttakenda og eru í lokuðum umbúðum svo sem hlýðir.

Öllum bögglum skal fylgja fylgibrjef þannig lagað sem pósthjórinn leggur fyrir. Í fylgibrjefið má leggja almennt brjef verðlaust og ábyrgðarlaust. Fylgibrjefið má ekki vera yfir 3 kvint að þyngd, en verður ekki talið þyngra, þótt lykill að sendingunni fylgi. Fylgibrjef má ekki fylgja öðrum sendingum en bögglum.

- d. Póstávisunum, þ. e. ávisunum á peningaupphæðir, sem eru borgaðar inn á einu pósthúsi, en eiga að borgast út á öðru.

Til pósthávisana má aðeins nota eyðublöð þau, sem pósthjórinn gefur út.

- e. Blöðum og tímaritum, sem menn skrifa sig fyrir; skal þar til telja sjerhvert blað eða rit, sem prentað er eða margfaldað á líkan hátt, þegar það á að koma út einu sinni eða optar á ári í heptum, sem hafa sameiginlegan titil og hvert fyrir sig vegur eigi yfir 25 kvint.

3. gr.

Póstar, fylgdarmenn eða samferðamenn þeirra, yfirmenn, starfsmenn, skipverjar eða farþegar á pósthjópum og vagnstjórar eða farþegar á pósthvögnum mega ekki flytja sjálfir eða hafa meðferðis sendingar, sem talðar eru í 2. gr. a. 1. og b.

Þó gilda þessar undanþágur:

1. Þegar pósthjóður verður ekki fyrir neinum tekjumissi við það, að sendingarnar eru eigi fluttar með pósti.
2. Þegar einhver flytur sendingar fyrir sjálfan sig eða fyrir mann, sem hann er háður eða hefur hann til sendinga.

Útgjörðarmenn pósthjópna og pósthvagna mega nota þessi flutningsgögn sín til að flytja brjef og peningasendingar í þágu útgjörðarinnar einnar, milli stjórnmendanna og starfsmanna þeirra og starfsmannanna sín á milli.

4. gr.

Pósthjórinn ákveður, hversu mikið af munum þeim, sem getið er um í 2. gr., pósthur geti tekið til flutnings og ráðstöfunar m. m., svo og hver skilyrði skuli gjörð og hverjar reglur settar í slíkum greinum. Hún ákveður, hvenær pósthstofur, pósthafgreiðslu- og brjefhvirðingastaðir skuli taka á móti og afhenda pósthsendingar, og hvenær og hvernig pósthávisanaviðskipti geti byrjað innanlands, svo og hvaða pósthús geti tekið þátt í þeim.

5. gr.

Með pósthum má ekki flytja:

- a. Hluti, sem bannað er að dreifa út;
- b. Hluti, sem að ytra álitu bera með sjer eitthvað ólögmaett, ósamilegt eða móðgandi;
- c. Hluti, sem hætta er búin af að flytja, t. d. eldfima, sprenghætta, ætandi eða þess konar hluti, svo og daunilla hluti.

Sje pagað um innihald þesskonar sendinga eða rangt skýrt frá um það, á pósthjórinn heimting á bótum fyrir þann skaða, sem af þeim hlýzt.

6. gr.

Fyrir utan þau störf, sem nefnd eru í 2. og 4. gr., hefur póststjórnin heimild til að taka að sjer önnur störf, sem samrýmanleg eru við ætlunarverk hennar, svo sem að láta bera út brjef með hraðbera og að annast um flutning á innansveitar- og innanbæjarsendingum. Hún ákveður þá burðar- og flutningsgjaldið og setur reglur fyrir slíkum framkvæmdum.

II. kafli.

Um póstferðir og póstflutning.

7. gr.

Póststjórnin sjer um, að póstflutningur komist reglulega áfram, annaðhvort með þeim fargögnum, sem hún sjálf á, eða öðrum fararþeina, eptir því, sem hentast þykir, miðað við stærð og gildi sendinganna.

8. gr.

Hver sá, sem heldur uppi reglubundnum fólksflutningum á landi milli tiltekinna staða, er skyldur til, ef þess er krafizt, að flytja póst milli endastöðvanna og póststöðvanna á leiðinni, allt að 50 punda þunga alls í einu. Hann skal auk þess að minnsta kosti 24 stundum áður en hann í fyrsta skipti leggur af stað, skýra næsta pósthúsi frá flutningum þessum og ferðaáætlun og á sama hátt skýra frá breytingum þeim, sem þar á kunna að verða gjörðar.

Póstflutninginn skal geyma á óhultum stað, sem óviðkomandi menn komast ekki að, og skylt er að skila póstflutningnum á rjettum stöðum.

Sje eigi öðruvísi um samið, skal borga 5 aura fyrir hvert pund eða minni þunga af því, sem póstflutningurinn nemur alls í hverri ferð.

9. gr.

Hvert skip, sem afgreitt er frá höfn á Íslandi, er skyldugt til, eptir áskorun póststjórnarinnar, að taka til flutnings þær sendingar, sem nefndar eru í 2. gr. staflíð a. Sje skipið haft í reglubundnum flutningaferðum, er það einnig skyldugt til að taka til flutnings þær sendingar aðrar, sem nefndar eru í 2. gr., og skal póststjórninni heimilt að hengja upp á skipum þessum, þar sem hentugast þykir, læsta póstbrjefakassa og heimta, að fyrir peningabrjef og böggla sje autt rúm að minnsta kosti 40 teningsfet á stærð.

Utgjörðarmaður eða skipstjóri þess skips, sem senda á í reglubundnar flutningaferðir, er skyldur til í tækan tíma og í síðasta lagi samtímis hinni fyrstu auglýsing sinni um ferðirnar, að segja póststjórninni til um leið skipsins, viðkomustaði, farartíma og komutíma og eins um sjerhverja þá breyting, sem gjörð verður á ferðum þessum síðar.

Hafi póststjórnin annaðhvort við sjerstakt tækifæri, eða með almennri auglýsing fyrir þau skip yfirhöfuð, sem eiga leiðir á ákveðna staði, krafizt þess, að póstflutningur verði hafður meðferðis, þá skulu skipstjórar á skipum þessum, ef þau eru eigi höfð í reglubundnum flutningaferðum, segja til þess í tækan tíma á pósthúsinu á þeim stað, sem

þeir byrja ferð sína frá, og í seinasta lagi 24 klukkustundum áður, hvaða dag og stund þeir ætla sjer að halda í burt, og mega þeir þá ekki fyrr fara, nema póstsendingar sjeu á skip komnar.

Á leiðinni skal skipstjóri geyma sendingarnar á þeim stað, þar sem þeim er óhult og óviðkomandi menn komast ekki að þeim, og annast um þær sjerstaklega, hvenær sem einhver hætta ber að höndum.

Neyðist skipstjóri til að leita annarar hafnar en þeirrar, er ferðinni var heitið til, skal hann segja til á pósthúsinu þar, að hann hafi póstsendingar meðferðis. Sje þar ekkert pósthús, skal hann láta þann embættismann, sem hann annars kann að hitta, vita það og fara eptir þeim ráðstöfunum, sem þá kunna að verða gjörðar og honum verður frá skýrt.

Þegar skipstjóri kemur þangað, sem ferðinni var heitið, skilar hann tafarlaust af sjer póstsendingunum á pósthúsinu, er hann er lagstur við akkeri.

Ef eigi er annað um samið, borgar póststjórnin fyrir flutning sendinga þeirra, sem hjer um ræðir, fyrir allt, sem tekið er til flutnings í einni ferð, eptir vigt með umbúðum :

- a. Milli hafna á Íslandi 10 aura fyrir hver 3 pund eða þar undir ;
- b. Milli annara staða 10 aura fyrir hver 3 pund eða þar undir fyrir hverjar 50 mílur af beinni leið.

Ókeyppis skulu flutt aptur brjef, sem eigi ná að komast til skila, tómir póst-pokar, töskur eða annað því um líkt.

10. gr.

Verði póstarnir eða fargögn þau, sem póstflutningur er fluttur með, fyrir slysum á leiðinni, eða ef þeir þurfa aðstoðar við af öðrum ástæðum til að halda áfram ferð sinni, skal hver og einn skyldur til þess þegar í stað að veita póstunum alla þá hjálp, er hann getur í tje látið, mót sanngjarnri borgun.

Þá borgun greiðir póststjórnin eptir samkomulagi við hlutaðeigendur eða eptir úrskurði hlutaðeigandi lögreglustjóra, ef samkomulag næst eigi.

Skyldir eru menn til að víkja úr vegi fyrir póstum, ef þörf gjörist, þegar merki er gefið með póstluðrinum í hæfilegri fjarlægð.

III. Kafi.

Um burðargjald og aðrar póstgreiðslur.

11. gr.

Burðargjald fyrir póstsendingar þær, sem nefndar eru í 2. gr., er svo sem nú skal greina :

a. Fyrir laus brjef:

1. Almenn brjef, sem borgað er undir fyrirfram með póstfrímerkjum,

ef þau vega 3 kvint eða þar undir	10 aura
ef þau vega yfir 3 kvint að 25 kvintum	20 —
ef þau vega yfir 25 kvint að 50 kvintum	30 —

Sjeu eigi viðhöfð póstfrímerki, verður burðargjaldið tvöfalt við það, sem hjer er ákveðið.

Burðargjald fyrir óborguð brjef til eða frá stjórnarvöldum og sveitar-
eða bæjarstjórnnum tvöfaldast ekki.

Spjaldbrjef 5 aura
Spjaldbrjef með borguðu svari 10 —

2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða aðeins samanbrotið eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru eða snið, þegar pósthimerki eru höfð, 3 aurar fyrir hver 10 kvint eða minni þunga.

Ef á póstsendingar þessar er skrifað eitthvað, sem eigi er leyft af pósthjórninni, eða ef umbúðirnar, sem eiga að vera þannig lagaðar, að hægt sje að kanna, hvað í þeim er, eru með öðru móti en hún hefur fyrirlagt, þá fer um borgunina sem fyrir er mælt um almenn brjef, þegar pósthimerki eru ekki viðhöfð.

3. 16 aurar greiðast ennfremur fyrir ábyrgð hverrar sendingar, sem talin er í 1 og 2.

b. Fyrir peningabrjef:

5 aurar í ábyrgðargjald fyrir hverjar 100 krónur eða minni upphæð, sem tilfærð er utan á brjefinu, þó ekki minna en 16 aurar, og þar að auki burðargjald eins og fyrir almenn brjef.

Sje þess krafizt, að talið sje í peningabrjefi á pósthúsinu, þar sem það er afhent, hvort heldur er gjaldgeng mynt eða brjefpeningar, handhafaskuldabrjef eða önnur slík brjef, skal borgunin fyrir það vera:

Fyrir 500 kr. upphæð eða þar undir 10 aura
og fyrir hverjar 1,000 kr. eða þar undir af því, sem fram yfir er 5 —

Borgun fyrir talning fellur til hlutaðeigandi pósthúss.

c. Fyrir böggla:

1. Með landpóstum:

Frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni þunga 30 aura

Frá 15. október til 15. apríl undir hver 25 kvint eða minni þunga 25 —

2. Með skipum, ef eigi á og að senda yfir land:

10 aurar fyrir hvern böggul og að auki 10 aurar fyrir hvert pund, sem böggullinn vegur. Brot úr pundi skal talið sem heilt pund.

Fyrir böggla, sem rúmfrekir eru í hlutfalli við þyngd sína, svo og böggla, sem eptir ásigkomulagi sínu útheimta, að varlega sje með þá farið, skal borgað hálfu meira.

Sje verð tilgreint á bögglinum, skal ennfremur greiða ábyrgðargjald það, sem ákveðið er í staðið b.

Sje í bögglinum gjaldgeng mynt, brjefpeningar, handhafaskuldabrjef eða önnur slík verðbrjef og sje beiðst tölu á því fje, þá skal borga fyrir talning sem um peningabrjef segir; en ekki er hægt að heimta tölu á stærri upphæð en 2,000 kr. í mótuðum peningum í einni sendingu.

Undir fylgibrjef á ekki að borga sjerstaklega.

d. Fyrir póstávisanir:

10 aurar fyrir hverjar 25 kr. eða minni upphæð.

e. Fyrir blöð og tímarit:

Á tímabilinu frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni

þunga 10 aura

A tímabilinu frá 15. október til 15. apríl undir hvert pund eða minni

punga 30 aura

Það skal allt vegið í einu, sem í einu er látið á pósthúsið af sama blaði eða tímariti, þótt sendingar sjeu fleiri og til ýmsra.

Póststjórnin setur nánari reglur um þessar sendingar.

Sje miði látinn fylgja ábyrgðarbrjefum, peningabryfum eða böggjum til kvittunar af hálfu viðtakenda, verður undir hann að borga sem fyrir almennt brjef.

Þegar peningabryf eða böggusendingar, sem eigi hafa farið úr vörzlum póststjórnarinnar, verða sendar aptur frá þeim stað, sem þær áttu að fara til, eða þeim verður komið lengri veg, gjaldast í aukagjald fyrir þann flutning 2 aurar fyrir hverjar 100 kr., ef peningar eru sendir eða verðmætir munir, og fyrir böggusendingar hálfur burðareyri, eins og hann er ákveðinn í staflíð c.

12. gr.

Borgun sú, sem ákveðin er í 11. gr., skal greiddast fyrirfram fyrir:

ábyrgðarbrjef;

póstávisanir;

móttökukvittanir;

krossbandssendingar, og blöð og tímarit, sem flutt eru samkvæmt 11. gr. e.;

sendingar til konungs og konungsættingja;

sendingar til stjórnarvalda og sveitar- eða bæjarstjórna að undanskildum sendingum, sem eru frá öðrum en þesskonar mönnum, þegar þær aðeins eru umbeðnar eða krafðar skýrslur eða umsagnir og sendandi hefur með eiginhandar undirskript vottað það á sendingunni;

spjaldbrjef og brjef, sem eru opin eða utan á þau er ritað svo að móttakandi getur ályktað af því, hvað þau hafa inni að halda.

Borgunina fyrir allar þær póstsendingar, sem eigi eru nefndar að framan í þessari grein, má greiða eptir því, sem sendandi óskar, annaðhvort á pósthúsinu, sem sendingin er send frá eða því, sem hún er send til, eða að nokkrum hluta á báðum stöðum. En þegar burðargjald er aðeins greitt að nokkrum hluta fyrirfram með póstfrímerkjum, skal heimta burðargjald fyrir sendinguna eins og ekkert hefði verið goldið, að frádregnu verði þeirra póstfrímerkja, sem álimd hafa verið.

Einstakir menn, sem senda eitthvað með pósti, eru skyldir til að borga eptir á ógoldna póstpeninga fyrir sendingar, sem eigi eru leystar inn af þeim, sem við á að taka, ef þess verður krafist af póststjórninni.

13. gr.

Burðargjald greiðist fyrir fram með því að líma á brjef, peningabryf og fylgi-bryf með böggjum póstfrímerki. Ef sá eigi limir á sjálfur, er borgar undir, gjöra póst-menn það.

Burðargjald fyrir blöð og tímarit, sem send eru samkvæmt 11. gr. e, borgast í peningum.

Póstfrímerki, spjaldbrjef opin og lokandi, er póststjórninni heimilt að láta búa til með þeim verðupphæðum, sem hún álitur haganlegt, og verða þau til sölu á öllum póststöðvum. Fyrir hvert fullt hundrað af póstfrímerkjum eða 25 spjaldbrjef opin eða lokandi, sem keypt eru í einu, borgar kaupandi 4% minna, en þau hljóða upp á. Póststjórnin lætur og búa til eyðublöð undir póstávisanir, fylgibrjef og póstkvittanabækur og tiltekur verðið á þeim.

14. gr.

Til þess að borga undir sendingar, sem landssjóður endurborgar burðargjaldið fyrir eptir reikningi, má nota þjónustufrímerki. Hinar nánari reglur um þetta svo og um reikningsskilin verða gefnar í reglugjörð þeirri, sem getur um í 27. gr.

15. gr.

Fyrir störf þau, sem nefnd eru hér á eptir, skal sendandi greiða þessi gjöld, er renna til hlutaðeigandi pósthúss:

- a. Fyrir hverja viðurkenning fyrir, að eitthvað sje látið á póst 5 aura. Þó skal sá, sem sendir, eigi þurfa að borga fyrir þessa viðurkenning, ef hann hefur póstkvi-
ttunarbók með sjer, sem póststjórnin hefur fyrirskipað, og hefur innfært allt við-
vikjandi sendingunni í rjetta dálka, svo að póstmaður þarf ekki annað en að skrifa
nafn sitt. Póstkvi-
ttanabækur skulu vera til sölu á pósta-
fgreiðslustöðum.

Kvittanir fyrir, að sendingar með þjónustufrímerkjum hafi verið afhentar á póst, skulu gefnar ókeypis. Í kvittunum fyrir blöð og tímarit skal tilgreint, hve-
nær þau voru látin á póstin. Ef margar sendingar frá sama sendanda til sama
móttakanda eru látnar í einu á póstin, má krefjast þess að þær sje allar settar
á sömu kvittan.

Kvittanir fyrir lausum brjefum, sem engin ábyrgð er á, verða eigi
heimtaðar.

- b. 5 aura fyrir hvert af þeim störfum, sem hér eru nefnd:
fyrir að leggja til lakk til innsigli-
s á sendingu;
fyrir að setja á merki, sem þörf er á;
fyrir að búa um peningab-
rjef;
fyrir utanaskript eða fyrir að fylla út fylgib-
rjef.

IV. Kafli.

Um skaðabótaskyldu póststjórnarinnar.

16. gr.

Glatist ábyrgðarbrjef í vörzlum póststjórnarinnar, skal greiða þeim, sem
sendi, 20 kr. í skaðabætur.

Glatist peningab-
rjef meðan það var í vörzlum póststjórnarinnar, bætir póst-
stjórnin það sem greint var á brjefinu um verðið; glatist eitthvað af innihaldi þess,
bætir hún það sem vantar á það, sem tilgreint var.

Týnist böggulsending eða skemmist eða glatist eitthvað af innihaldi hennar,
meðan hún er í vörzlum póststjórnarinnar, bætir póststjórnin sendanda skaðann, þó
ekki fram yfir 1 krónu fyrir hvert pund af vigt sendingarinnar með umbúðum. En
hafi verð verið tilgreint, má heimta skaðabætur eins og fyrr er sagt um peningab-
rjef.

Sje sending týnd með öllu, skal og borga aptur burðargjald það, sem greitt
hefur verið.

Sendingar eru í vörzlum póststjórnarinnar frá því að þeim er veitt móttaka
á pósthúsinu og þar til þær eru afhentar eptir því sem utanaskriptin segir, eða sje

staður sá, sem sending á að fara til, fyrir utan íslenzkt póstumdæmi, þá þangað til hún er afhent til frekari fyrirgreiðslu hlutaðeigandi póststjórn erlendis. Glatist póstsending eða skemmist í erlendu póstumdæmi, hefur póststjórnin skyldu til að bæta sendanda skaðann eptir þeim póstsamningum, sem gjörðir hafa verið við hlutaðeigandi land.

Skaðabætur greiðast ekki:

- a. þegar skaðinn kemur eingöngu af eðli þess, sem sent er, eða orsakast af illum umbúðum;
- b. þegar sending hefur eigi skaddast að utan á umbúðum eða innsigli svo að því verði kennt um, að sendingin sjálf hafi skemmt eða aflagast; þó skal bæta þann skaða, sem verður á peningum og verðbrjefum, hvort sem umbúðir eða innsigli eru ósködduð eða ekki, ef það fje var talið á pósthúsinu, þegar því var skilað þar.

Bætur þær, sem póststjórnin á að gjalda eptir því, sem nú er sagt, ná aðeins til verðs þess hlutar, sem glatast hefur eða þeirrar rýrnunar, sem hinir skemdu munir hafa orðið fyrir, en eigi skal bæta ábata- eða afnotamissi eða peningaverðfall eða yfir höfuð neinar óbeinlínis afleiðingar skaðans.

Fyrir aðrar sendingar en þær, sem taldar eru í þessari grein, skal engar skaðabætur greiða.

17. gr.

Skylda til skaðabóta fellur burtu, ef þeirra er eigi krafist af póststjórninni innan árs frá því, er sendingin var látin á póstinn.

V. kafli.

Um brot gegn póstlögnum.

18. gr.

Brot á móti ákvæðunum í 3. gr. varðar sektum frá 2 til 10 kr. fyrir hverja þá sending, er nefnd er í 2. gr. a. 1. og b. og flutt hefur verið ólöglega, hvort sem sendingin hefur verið flutt fyrir borgun eða ekki, og auk þess skal borga venjulegt burðargjald fyrir sendinguna. Sektafjeð og burðargjaldið má heimta annaðhvort af sendanda eða þeim, sem tekið hefur sendinguna til flutnings. Þegar ákveða skal sekt á hendur sendanda, kemur það mjög til greina, hvort hann sjálfur eða sá, sem flutti sendinguna, er í þjónustu póststjórnarinnar.

19. gr.

Fyrir að senda peninga eða aðra verðmæta muni, sem nefndir eru í 2. gr. staðið a., síðustu málsgrein, tilsagnarlaust í lausum brjefum án ábyrgðar, skal liggja við sekt, er sje fimtungur af verði því, sem leynt er, þó ekki yfir 20 krónur.

20. gr.

Embættismenn þeir eða sýslunarmenn, sem nota þjónustufrímerki til annara sendinga en þeirra, er leyft er, eða láta aðra menn fá þau til þess, sem þeim ekki er leyft,

eða með öðru móti verða þess valdandi, að heimtað verði af landssjóði meira fjá fyrir burðargjald en þeim ber, skulu sæta 10 til 100 króna sektum.

21. gr.

Fyrir misferli af hálfu þeirra, sem halda uppi fólksflutningum á landi og skips-útgjörðarmanna og skipstjóra á því, sem þeim er gjört að skyldu í 8. og 9. gr., skal greiða 5 til 20 króna sekt. Valdi þau misferli pósthjórnninni ábyrgðar til skaðabóta, skal hlutaðeigandi þar að auki endurgjalda henni skaðabætur þær, sem hún á að inna af hendi.

Sömu hegningu skal sá sæta, er veitir eigi póstunum tafarlaust þá hjálp, sem um er rætt í 10. gr., svo og sá, sem eigi hlýðir ákvæðinu í síðasta hluta sömu greinar um að víkja úr vegi fyrir póstum.

22. gr.

Sektir þær, sem um er rætt í 18.—21. gr. ákveður póststjórnnin og skal úrskurður hennar standa óhaggaður, nema hlutaðeigandi innan 14 daga frá því, er honum var birtur úrskurðurinn, heimti að málið gangi til dóms, og skal þá með það farið sem almennt lögreglumál.

Pósthjórnninni er heimilt, ef ástæða virðist til þess í stöku tilfellum, að færa niður ofangreindar sektir eða gefa þær upp með öllu.

23. gr.

Sektir þær, sem nefndar eru í 18.—20. gr., falla til þess, sem með frásögn sinni kemur því til leiðar, að hin drýgðu brot komast upp. Aðrar sektir og burðargjald, sem undan hefur verið dregið, renna í pósthjóð.

VI. kafli.

Ýmisleg ákvæði.

24. gr.

Sá, sem látið hefur eitthvað á póst, hefur ráð yfir því, þangað til því er skilað. Þessar sendingar má afhenda öðrum en þeim, er skila átti.

- a. Sendingar frá mönnum, sem eru í varðhaldi eða fangelsi, eða til þeirra, má afhenda eptir því sem reglugjörð fangelsisins mælir fyrir eða rannsóknardómaranum.
- b. Ábyrgðarbrjef, peningabryef og böggla má, ef bú móttakanda er undir skiptum, afhenda þeim, er fyrir skiptunum ráða.

Sendingar, sem eigi komast til skila (26. gr.), skulu opnaðar og með þær farið eins og póststjórnnin leggur fyrir.

Annars má enginn, sem er í pósthjórnnustu, gefa nokkrum manni út í frá neina vísbendingu um það, sem annar maður sendir með pósti, og eigi má heldur neitt af því, sem látið er á póst til flutnings, með vitund pósthjórnnanna opna nje lesa af óviðkomandi mönnum.

25. gr.

Pegar greiða skal sekt, burðargjald eða skaðabætur út af einhverjum hlut, sem er í vörzlum póststjórnarinnar, er henni heimilt að halda honum eptir eða því, sem hann hefur inni að halda, unz borgað er, og verði eigi borgað, að ráða með öllu yfir hlutnum eða því, sem hann hefur inni að halda.

Ef skera á úr því, hvort eitthvað hafi með löglegu móti verið látið á póstinn eða sent með honum, og úrskurður þessi er kominn undir því, hvers eðlis eða innihalds sendingin er og hún er í vörzlum póststjórnarinnar, má hún heimta, að sendingin verði í viðurvist póstmanns opnuð og rannsökuð af móttakanda eða þá sendanda. Verði þessu eigi hlýtt, má póststjórnin ráða yfir hlutnum eins og áður var getið.

26. gr.

Póstsendingar þær, sem eigi er hægt að skila þeim, sem við átti að taka, skal selja póstsjóði í hag. En ef sá segir til sín innan missiris frá því, er selt var, fær hann andvirðið vaxtalaust að frádregnum kostnaði.

27. gr.

Reglugjörðir um framkvæmd á lögum þessum semur stjórnarráð Íslands eptir þörfum, eða landshöfðinginn samkvæmt fyrirskipun þess.

28. gr.

Með lögum þessum er úr lögum numin tilskipun um póstmál á Íslandi 26. febrúar 1872, svo og lögin um breytingar á greindri tilskipun frá 15. október 1875, 10. október 1879 og 9. janúar 1890 og ennfreður sjerhver önnur ákvæði, sem koma í bága við reglur þær, sem settar eru í þessum lögum, og ekki byggjast á samningi eða samkomulagi.

29. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1902.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

I brjefi stjórnarráðs Íslands til landshöfðingja dags. 9. desember 1899 (sjá Stjórnartíðindi 1899, B-deild, bls 237—39) er skýrt frá ástæðum fyrir því, að frumvarpi til laga um burðareyri innanlands undir blöð og tímarit í krossbandi, er alþingi samþykkti 1899, var synjað allrahæstrar staðfestingar. Eins og sagt er í tjeðu brjefi, þótti stjórninni þó í rauninni ástæða til að taka til greina óskir alþingis um ódýrari og hagkvæmari sending íslenzkra blaða og tímarita með póstum, og lagði því fyrir landshöfðingja að semja og senda sjer lagafrumvarp í þá átt.

Landshöfðingi fól síðan póstmeistararum í Reykjavík að koma með tillögur um þetta. Í svari sínu lagði hann það til, að hinum ýmsu lagaákvæðum um póstmál á Íslandi, um leið og rjettarbot þessi væri gefin, yrði safnað í eina heild, og jafnframt gjörðar þær breytingar á þeim og viðaukar við þau, er telja mætti æskilegar eins og nú er ástatt, og sendi hann jafnframt frumvarp til þess konar lagabálks, sem hann hafði samið og sett í ákvæði um sending blaða og tímarita, er hann taldi hagkvæm og láta að óskum alþingis í þessu efni.

Landshöfðingi hefur fallizt alveg á þessa tillögu póstmeistara og tjáð sig frumvarpi hans meðmæltan, þó með fáeinum breytingum; stjórnarráðið er og á sama máli um það, að heppilegt sje bæði vegna póstmanna og almennings að öllum lagaákvæðum um póstmál sje safnað saman í ein lög, er komi í stað tilskipunar um póstmál á Íslandi frá 26. febrúar 1872 og lögum um breytingar á henni frá 15. október 1875, 10. október 1879 og 3. janúar 1890. Það hefur því samið framanskráð lagafrumvarp, sem að mestu leyti er samhljóða frumvarpi póstmeistara og landshöfðingja og er að undanskildum hinum nýju ákvæðum um sending blaða og tímarita í 11. gr. e. í öllu verulegu samhljóða hinum núgildandi lagaákvæðum.

Eins og eptirskráðar athugasemdir bera með sjer, er þó auk allmargra orða-breytinga farið fram á ýmsar efnisbreytingar á hinum gildandi ákvæðum, og eru þessar breytingar að mestu leyti sniðnar eptir póstlögunum dönsku frá 5. apríl 1888.

Um hin einstöku ákvæði frumvarpsins skal getið þessa:

Um 1. gr.

Það er ekki ætlast til að þessi ákvæði hafi í för með sjer neinar breytingar á fyrirkomulagi póstmálanna eins og það er nú (sbr. auglýsing um verkvið landshöfðingjans yfir Íslandi frá 22. febrúar 1875, 9. gr.).

Um 2. gr.

Í þessari grein eru ákvæði um það, hvað senda meggi með póstum, og gjörðar þær efnisbreytingar á hinum gildandi reglum í tilsk. 1872, 2. gr., lögum 10. okt. 1879 og lögum 3. jan. 1890, 1. gr., er hjer greinir:

Með lögum 3. jan. 1890, 1. gr. var þyngdartakmark krossbandssendinga vegna sendingar blaða og tímarita hækkað upp í 5 pund, en hjer er farið fram á að það sje aptur lækkað niður í 50 kvint eins og það var samkvæmt tilskipun 1872, 2. gr., með því að gera má ráð fyrir, að blöð og tímarit munu framvegis verða send samkvæmt hinum nýju reglum í 11. gr. e.

Ákvæðinu í tilsk. 1872, 2. gr., stafl. a. um, að ábyrgðarbrjefum verði eigi skilað móttakanda, nema hann greiði kvittun fyrir, er sleppt, með því að ákvæði um þetta eiga að standa í póstreglugjörðinni.

Í stafl. c. er samkvæmt póstlögunum dönsku sett ákvæði um að fylgibrjef með böggjum skuli vera svo löguð, sem póststjórnin leggur fyrir, og telur póstmeistarinn þessa breytingu nauðsynlega, því nú valdi það póstmönnum mikilla óþæginda, að fylgibrjefin með böggjum sjeu með svo margvíslegu lagi og sum svo lítill að illmögulegt sje að koma fyrir tölustöfum á þeim.

Í staðlið d. er gjört ráð fyrir póstávísanaviðskiptum innanlands, sökum þess að það er miklu hagkvæmara fyrir almenning að senda peninga á þennan hátt, einkum smáupphæðir, en í ábyrgðarbrjefum eða peningabryfum. Það er þó töluverðum vandkvæðum bundið fyrir póststjórnina að koma þessu á, því ekki verður búizt við að öll pósthús hafi að staðaldri svo mikið af peningum fyrirbyggjandi, að þau geti tekið að sjer útborgun á póstávísunum. Þó munu engin vandkvæði á því í Reykjavík og ekki heldur ókleyft í hinum kaupstöðunum, og með því nú smáupphæðir eru sendar langtum optar til kaupstaðanna, þar sem bækur og blöð komaút, en þaðan til annara póststöðva, þykir áhættulaust að innleiða þessa aðferð á peningasendingum, en þó með þeirri takmörkun að póststjórnin ákveði, sbr. 4. gr., hvaða póststöðvar geti útborgað póstávísanir, og hvenær póstávísanaviðskiptin geti byrjað.

Loks er í staðlið e. sagt hvað teljist til blaða og tímarita þeirra, er ræðir um í hinum nýju reglum í 11. gr. e.

Um 3. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru að mestu ný og veita póststjórninni takmarkaðan einkarjett til póstflutnings. Bæði í Danmörku og annarsstaðar hefur póststjórnin miklu viðtækari einkarjett til póstflutnings, en sökum þess að svo sjerstaklega hagar til á Íslandi, hefur þótt rjettast að láta sitja við þau ákvæði, sem hjer er farið fram á og líklega til muna fá aukið tekjur póstsjóðs af brjefaflutningum.

Um 4. og 5. gr.

Fyrri hluti 4. gr. og 5. gr. eru samhljóða tilsk. 1872, 3. og 4. gr. Um hið nýja ákvæði í síðari hluta 4. gr. um sending póstávísana skal vísað til þess, sem sagt er um 2. hjer á undan.

Um 6. gr.

Það hefur þótt vel við eiga að setja þessi ákvæði, sem sniðin eru eptir póstlögunum dönsku og nú þegar koma að haldi í Reykjavík.

Um 7. gr.

Þessi grein er samhljóða tilskipun 1872, 5. gr.

Um 8. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru ný og sniðin eptir póstlögunum dönsku. Þó þau hafi eigi mikla þýðingu sem stendur, er eðlilegt að hafa þau í lögunum svo að þau sjeu til, ef farið verður að nota betur akbrautir.

Um 9. og 10. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru að mestu leyti samhljóða tilsk. 1872, 6. og 7. gr. Í 9. gr. er aðeins nýtt ákvæðið um, að skipstjórar á skipum, sem fara í reglubundnar flutningaferðir, skuli skyldir að hafa allt að 40 teningsfeta rúm autt fyrir peningabryf

og böggla; svo er flutningstöxtunum ofurlítið breytt í samræmi við samsvarandi reglur í póstlögnum dönsku.

Upp í 10. gr. er tekið ákvæði úr póstlögnum dönsku um, að menn sjeu skyldir að vikja úr vegi fyrir póstum, ef þörf gjörist.

Um 11. gr.

a. Það er farið fram á sama burðareyri og hingað til fyrir almenn brjef, prentað mál, sýnishorn af vörum o. fl., sbr. lög 15. okt. 1875 og lög 10. okt. 1879. Þó er sett það ákvæði, sem er samkvæmt póstlögnum dönsku, að burðargjald fyrir óborguð brjef til eða frá lands- eða sveitarstjórnarmönnum tvöfaldist eigi. Nýr burðareyri, 10 aurar, er settur fyrir spjaldbrjef með borguðu svari.

Ástæðan til að 4 aura burðareyri sá undir brjef í Reykjavík innanbæjar, sem ákveðinn er í fjárlögnum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil, eigi er tekin upp í lagafrumvarp þetta er sú, að það á aðeins, sbr. upphaf 2. gr., að gilda um sendingar frá einni póststöð til annarar, en reglurnar um póstsendingar innanbæjar á póststjórnin samkvæmt 6. gr. að setja.

Ábyrgðargjaldið er fært niður í 16 aur. úr 20 aur., vegna þess að það er ábyrgðargjaldið fyrir brjef til útlanda, og engin ástæða virðist til að hafa hærri gjald fyrir póstsendingar innanlands.

b. Þar sem annars vegar er farið fram á að burðareyri fyrir hvert peninga-brjef og ábyrgðargjaldið fyrir þau haldist óbreytt, er hins vegar ætlast til þess, að hið lægsta ábyrgðargjald, sem samkvæmt lögum 15. okt. 1875 1 gr. er 5 aurar, verði hækkað upp í 16 aura, þar eð það virðist ástæðulaust að taka minna ábyrgðargjald fyrir peningasendingar allt að 300 krónum, en fyrir ábyrgðarbrjef, sem þó aðeins 20 kr. eru greiddar fyrir, ef glatast. Þessi hækkun er því síður ísjárverð, sem smáupphæðir mun framvegis verða hægt að senda í póstávisunum fyrir lítið gjald. Borgun fyrir talning í peningabrjef er dálítið hærri fyrir smáupphæðir, en dálítið lægra fyrir stórar upphæðir.

c. Eigi er farið fram á neinar breytingar á hinum núgildandi reglum í lögum 15. okt. 1875, 1. gr., og lögum 3. jan. 1890, 3. gr. um burðareyri fyrir böggla með landpóstum. En hins vegar er farið fram á, að hækka dálítið burðareyri fyrir böggla, sem sendir eru alla leið með skipum, þar sem gjört er ráð fyrir, að goldnir sjeu 10 aurar fyrir hvern böggul auk þess 10 aura burðareyris fyrir hvert pund, sem nú er tekinn samkvæmt lögum 3. jan. 1890, 2. gr. Í samanburði við burðareyri fyrir brjef, er 10 aura burðargjald fyrir böggla of lágt, og fyrirhöfn póstmanna fyrir þessum bögglasendingum er hjer um bil sú sama, hvort sem böggullinn er stór eða lítill. Aptur á móti er farið fram á að fylgibrjef borgunarlaust, eins og lög eru í konungsríkinu og öðrum löndum, megi fylgja bögglum, en samkvæmt núgildandi reglum komast menn aðeins þá hjá að borga fyrir þau, er þau eru opin. Ennfremur er, eins og lög eru í Danmörku og annarsstaðar, ákveðið aukagjald fyrir böggla, sem sjerstaklega góða meðferð þurfa sökum ásigkomulags þeirra eða lögunar. Ákvæðin í lögum 3. jan. 1890 um þyngdartakmörk böggla eru eigi sett í lagafrumvarp þetta, með því að rjettast þykir að setja þessi og því um lík ákvæði í póstreglugjörðina.

d. Burðareyri undir póstávisanir er látinn vera 10 aurar fyrir hverjar 25 kr. og minni upphæð. Hins vegar er ekki farið fram á nein ákvæði um það, hvað senda megi stóra upphæð með póstávisunum, því það er háð ýmsum atvikum, sem póststjórninni stendur næst að gera út um.

e. Þessi ákvæði eiga samkvæmt óskum alþingis að gjöra sending blaða og tímarita ódýrari og auðveldari en áður. Í því skyni er í fyrsta lagi tekið upp í frumvarp þetta það ákvæði úr framangreindu frumvarpi alþingis, að allar sendingar af sama blaði eða tímariti skulu vegnar í einu lagi, og er það bæði burðareyris- og vinnusparnaður fyrir sendanda, og í öðru lagi ætlað til að burðargjaldið sje beinlínis lækkað, þar sem burðargjaldið er látið vera 10 aurar fyrir hvert pund sumarmissirið og 30 aurar vetrarmissirið, en samkvæmt nügildandi reglum er það 3 aurar fyrir hver 10 kvint bæði sumar og vetur. Ástæðan til þess að þessi burðareyris er settur, en ekki sami burðareyris og alþingi fór fram á, sem sje 20 aurar fyrir pundið árið um kring, er sú, að flutningskostnaðurinn er stórum mun meiri að vetrinum til; með því nú einnig er útlit fyrir að mjög muni tíðkað að senda á tjeðan hátt með póstum, hefur þótt ástæða til að hvetja útgefendur blaða og tímarita til að senda þau á sumarmissirinu.

Hin önnur ákvæði alþingisfrumvarpsins eru ekki sett í frumvarp þetta, sumpart af þeim ástæðum, er færðar eru í greindu brjefi stjórnarráðsins, sumpart vegna þess að ýmislegt af því, sem í frumvarpinu stóð (svo sem 3. og 5. grein þess um hvernig með sendingarnar skuli farið og um þær búið, svo og 6. gr. þess um reikninga-eptirlitið), virðist betur komið í póstreglugjörðinni. Hvaða rit megj senda á þenna hátt (8. og 9. gr. alþingisfrumvarpsins) er greint í 2. gr. staflíð c., þar sem skýrt er frá hvað teljist til blaða og tímarita.

Að undantekinni óverulegri hækkun á aukagjaldinu fyrir að senda böggla lengra áleiðis eða aptur, eru hinar reglurnar í þessari grein sömu og nú eru í gildi, sbr. lög 15. okt. 1875, 1. gr. og lög 3. jan. 1890. Aptur á móti er, eptir uppástungu póstmeistara, sleppt ákvæðunum í lögum 15. okt. 1875, 2. gr. um pöntun blaða og tímarita á pósthúsum; hefur póstmeistari skýrt frá að þetta fyrirkomulag hafi aldrei komið að neinum notum á Íslandi, því áskrifendurnir gleymi opt að ánýja áskriptina í tækan tíma, og gefi svo eigi um að panta gömul blöð síðar; útgefendur blaða hafi því sjeð sjer óhag í því að láta póststjórnina annast þetta fyrir sig. Ef seinna skyldi verða þörf á að fá aptur samskonar ákvæði, má setja þau samkvæmt 6. gr., án þess til þess þurfi ný lög.

Um 12. gr.

Þessi grein er samhljóða 10. gr. í tilsk. 1872. Vegna hinna ofangreindu nýju reglna um póstávisanir og blöð og tímarit er þó farið fram á, að burðareyris fyrir þessar sendingar sje greiddur fyrirfram. Ætlast er og til að sama regla skuli gilda um krossbandssendingar, því það kvað varla koma fyrir að óbargaðar krossbandssendingar sjeu leystar út af móttakanda.

Um 13. gr.

Þessi grein er að einstaka orðabreytingum undanteknum samhljóða 11. gr. í tilsk. 1872. Þó er bætt við ákvæði um að burðargjald undir blöð og tímarit, sem send eru samkvæmt 11. gr. e., greiðist í peningum, svo er og það ákvæði tekið eptir póstlögunum dönsku, að sá, sem kaupir 25 spjaldbrjef opin eða lokandi, borgi 4 % minna en þau hljóða upp á.

Póstmeistarinn hefur farið fram á, að þeir sem kaupa frímerki í hundraðatali, fái ekki framvegis, eins og hingað til, neinn afslátt. Ástæðan til þess að ráðaneytið hefur ekki getað fallizt á þetta er eigi aðeins sú, að þá mundu frímerki seld mest í smákaupum og það auka fyrirhöfn póstmanna, heldur og sú, að þá hefðu ekki

einstakir menn lengur hag af frímerkjasölu, og sú sala því að líkindum hætta, sem þó opt er til hægðarauka fyrir almenning.

Um 14. og 15. gr.

Akvæði þessarar greinar er að mestu leyti samhljóða nógildandi lögum, sbr. tilsk. 1872, 12. gr. og lög 15. okt. 1875, 1. gr. Í 15. gr. eru þó sett fáein ný ákvæði, sem sje: að kvittanir fyrir, að sendingar með þjónustufrímerkjum hafi verið afhentar á póst, skulu gefnar ókeypis, að í kvittunum fyrir, að blöð og tímarit hafi verið afhent á póst, skuli tilgreint hvenær þau voru afhent, svo og að krefjast megi, að allar sendingar frá sama sendanda til sama móttakanda sem eru látnar í einu á póst, sjeu settar á sömu kvittun.

Um 16. og 17. gr.

Farið er fram á þá breyting á hinum nógildandi reglum um skaðabótaskyldu póststjórnarinnar, að þegar eitthvað af innihaldi peningabryjfs eða bögguls, sem verð er tilgreint á, glatast og of lágt verð hefur verið tilgreint, þá skuli aðeins bæta það, sem vantar á verð það, sem tilgreint var, en samkvæmt 13. gr. í tilsk. 1872 á að bæta allan skaðann, þó ekki fram yfir það, sem greint var um verðið. Reglan í þessu frumvarpi er sniðin eptir póstlögunum dönsku, og þykir auðveldara að ákveða skaðabæturnar nákvæmlega samkvæmt henni.

Einnig er eptir póstlögunum dönsku sett ákvæði um það, hvenær beri að telja að sending sje í vörzlum póststjórnarinnar.

Annars eru þessar greinar, með einstaka orðabreytingum, samhljóða tilsk. 1872, 13. gr.

Um 18. gr.

Þessi hegningarákvæði eru nauðsynleg afleiðing af hinu nýja ákvæði í 3. gr. um einkarjett póststjórnarinnar til að annast póstflutning innan þar settra takmarka. Í hinum nógildandi lögum er og lögð refsing við því að afhenda póstmönnum brjef til að koma þeim á framfæri utanpósts, sbr. tilsk. 1872, 14. gr. a.

Um 19.—23. gr.

Þessi ákvæði um brot gegn póstlögunum eru með einstaka orðabreytingum samhljóða tilsk. 1872, 14. gr.; þó hefur verið nauðsynlegt, sökum hinna nýju ákvæða í 8. og 10. gr., í 21. gr. að leggja hegningu við því er þeir, sem annast fólksflutning yfir land, vanrækja skyldur þær sem á þeim hvíla, og menn víkja ekki úr vegi fyrir póstum, þegar skylt er.

Svo er og farið fram á að sektirnar í 20. gr. fyrir heimildarlausa notkun þjónustufrímerkja renni til uppljóstursmanns, en samkvæmt tilsk. 1872, 14. gr., síðast, renna þær í landssjóð.

Um 24.—26. gr.

Í þessum greinum eru með einstaka orðabreytingum sömu ákvæði og í tilsk. 1872, 15. og 16. gr. Svo er tekið upp í 24. gr. það ákvæði úr póstlögunum dönsku, að póstsendingar megi afhenda einstaka sinnum öðrum en þeim, sem við átti að taka, og mega þessi ákvæði þykja eðlileg.

Um 27. gr.

Þessi grein er samhljóða 17. gr. í tilsk. 1872. Samkvæmt frumvarpi póstmeistara, er landshöfðingi fjellst á, átti landshöfðingi að gefa út reglugjörðir þær, sem hjer er talað um, en sökum hinnar viðtæku þýðingar, sem að minnsta kosti sum af ákvæðum þeirra geta haft, hefur stjórnarráðið orðið skýlaust að áskilja sjer rjett til að samþykkja hana.

Um 29. gr.

Sökum þess að hinar nýju reglugjörðir verða að koma út áður en lögin öðlast gildi, hefur ekki þótt tiltækilegt að láta þau öðlast gildi fyr en 1. júlí 1902.

Frumvarp til laga

um

takmörkun á rjetti til fasteignaráða á Íslandi.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Engir aðrir en þeir menn, er heimilisfastir eru í Danaveldi, eða fjelög, er stjórn þeirra á þar aðsetur og stjórnarmenn allir eru þar heimilisfastir, mega hjeðan af öðlast eignar- eða notkunarrjett yfir fasteignum á Íslandi, hvorki fyrir frjálsa afhending eða nauðungar-ráðstöfun að manni lifanda, nje með hjónabandi, nje að erfðum, nema með sjerstöku leyfi. Hvers konar rjettur til afnota fasteigna, eins líka veiðirjettur, rjettur til námugraptar, til að nota vatnsaflíð og því um líkt, er talinn notunarrjettur í lögum þessum.

Sjerstaks leyfis þarf þó eigi til leigu á húsum til eins árs í mesta lagi eða upp á uppsögn með eigi lengri en hálfs árs uppsagnarfresti, eða til að eignast veiðirjett til eins árs í lengsta lagi.

Konungur veitir leyfið þar sem þess er þörf hjeðan af, eða sá er hann fær umboð til þess.

2. gr.

Eigi verður krafizt fullnaðargjörðar á neinni ráðstöfun til afhendingar, sem leyfis þarf til samkvæmt 1. gr., nema leyfið sje áður fengið. Fáist það eigi, er ráðstöfunin ógild, og andvirði það, er kaupandi hefur af hendi greitt, getur hann þegar ð aptur borgað.

3. gr.

Ef krafizt er þinglýsingar á skjali, er snertir afhending, sem leyfis þarf til samkvæmt 1. gr., og eigi er um leið sannað fyrir dómritaranum, að leyfið sje þegar fengið, þá skal hann skrá athugasemd um þetta og því næst tafarlaust skýra amtmanni frá málavöxtum.

4. gr.

Þegar þinglesið hefur verið skjal eins og það er segir um í 3. gr., eða þegar kaupandi að eignar- eða notkunarrjetti fasteignar, er eigi fullnægir skilyrðum laga þessara, er orðinn umráðandi hennar eða afnotahafandi, þá skal amtmaður þegar er hann er orðinn þessa vitandi, setja kaupanda frest til þess að koma málinu í löglegt horf með því að fá leyfi það, er vantar, eða, ef það fæst eigi, með því að fá rípt kaupunum (2. gr.), eða þá, ef seljandi færir undan að láta kaupin ganga aptur, með því að afhenda eignar- eða notkunarrjettinn þeim manni öðrum, er fullnægi skilyrðunum fyrir að mega öðlast hann. Frestur þessi má eigi styttri vera en 6 mánuðir og eigi lengri en 3 ár.

Akvæði sínu um þetta lætur amtmaður þinglýsa svo fljótt sem unt er á varnarþingi fasteignarinnar og skrá í dálk hennar í veðmálabókinni. Frestinn skal telja frá þinglýsingardegi.

5. gr.

Nú hefur kaupandi eigi áður fresturinn er út runninn fengið amtmanni fullnægjandi skilríki fyrir því, að málið sje komið í löglegt horf, og lætur þá amtmaður selja eignar- eða notkunarrjettinn við nauðungaruppboð á kostnað kaupanda, og er hann bundinn við þá sölu og heimildarmaður hans og allir þeir, er rjettindi eiga í fasteigninni. Um uppboðið fer eptir fyrirmælum 10. gr. í tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febrúar 1847 eptir því sem þeim verður við komið. Uppboðsauglýsingin skal í þessum málum í stað skuldunauts birt kaupanda, og sje hann eigi fyrir á fasteigninni, má birta hana, svo að nægir, hverjum manni öðrum, er þar er fyrir, og sje enginn þar fyrir, þá næstu grönnum.

Kaupandi fær borgaðan þann hluta uppboðssöluverðsins, sem honum hefði borið, ef hann hefði verið löglega kominn til eignar eða afnota.

6. gr.

Nú er kona eigandi fasteignar eða afnota hennar og giptist manni, er fullnægir ekki skilyrðum laga þessara fyrir því að mega öðlast þess konar eignar- eða notkunarrjett, og verður hann þá eigi gjörður eign fjelagsbúsins fyr en maður hennar og fullnægir þessum skilyrðum, en er á meðan sjereign konunnar.

7. gr.

Nú erfir maður eignar- eða notkunarrjett yfir fasteign, sá er eigi getur orðið löglegur eigandi að honum nema með sjerstöku leyfi, þá skal skiptaráðandi þegar gjöra amtmanni aðvart og fer síðan þetta mál eins og segir í 4. og 5. gr. með afbrigðum eptir atvikum.

8. gr.

Hið sama er, ef sá maður verður heimilisfastur utan Danaveldis, er öðlast hefur eignar- eða notkunarrjett yfir fasteign eptir að lög þessi öðluðust gildi, svo og ef stjórn þess fjelags, er eptir þann tíma hefur öðlzt eignar- eða notkunarrjett yfir fasteign, hættir að hafa aðsetur í Danaveldi eða ef einhver í stjórn er þar eigi lengur heimilisfastur.

9. gr.

Hver sá maður heimilisfastur erlendis, er fasteign á á Íslandi eða notkunarrjett hennar, er skyldur til þess að hafa sjer umboðsmann heimilisfastan í þeim kaupstað eða hreppi, er eignin liggur, til þess að andsvara af sinni hendi málum öllum og hvers konar ráðstöfunum, er eignina verða, svo að jafngilt sje sem sjálfur hann það hefði gert.

Undirdómaranum í þeirri þinghá, þar sem eignin liggur, skal skýrt frá nafni og heimili umboðsmanns og skal þinglesa það á varnarþingi eignarinnar og skrá í dálk hennar. Ef eigi hefur verið skýrt frá þessu og það þinglesið, getur dómariinn eptir beiðni einhvers, er að máli stendur, skipað hinum umboðsmann er hann sje bundinn við og á kostnað hans látið þinglesa og skrá það umboð.

10. gr.

Lögum þessum verður eigi breytt þar sem það kæmi í bága við samninga við aðrar þjóðir.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Stjórnarráðið gat að vísu eigi álitid lagafrumvarp alþingis 1899 um eignarrjett og leigurrjett utanríkismanna til jarðeigna á Íslandi fallið til þess að öðlast staðfesting, og eru ástæður fyrir því tilgreindar í bræfi til landshöfðingja 27. júní f. á. (Stjórnartíð. fyrir 1900, B. 104.—107. bls.), en samkvæmt því er það áskildi sjer í því bræfi, hefur það verið hugleitt ýtarlegar, hvort og að hve miklu leyti það væri gerandi, hentugt og samrýmandi viðskiptasambandi þjóðanna að verða við óskum þingsins í þessa átt.

Um það, hvort slík fyrirmæli sjeu í sjálfu sjer æskileg, verður stjórnarráðið að vísu að vera hinnar sömu skoðunar sem landshöfðingi, að eigi sje sem stendur mikil hætta á ferðum af ísjárverðri aðsókn útlendra, og að hins vegar sjeu jafnan þeir agnúar á þess konar lagafyrirmælum, sem óþekkt eru í Danmörku og hjá flestum öðrum þjóðum, að þau geti dregið úr útlendum mönnum vilja og löngun á að verja fje sínu í iðnaðar- og önnur fyrirtæki á Íslandi, er því mætti gagn af verða á ýmsan hátt, en eigi er fjármagn nóg til í landinu sjálfu. En þrátt fyrir þetta hefur eigi þótt rjett að láta það afskiptalaust, sem þó getur komið fyrir og einmitt í einstöku löndum, þar sem líkt er ástatt og á Íslandi, hefur orðið til þess að gerð hafa verið þess konar lagaákvæði og þau er hjer ræðir um, að útlendingar vilji ásælast framleiðslutæki landsins, er hingað til hafa legið ónotuð, svo sem einkum hin mörgu vatnsföll þess, án þess þó að ætla sjer að nota þau sjálfir, en með yfirráðum sínum yfir þeim geti á síðan lagt tálmanir fyrir þá er vilja hafa gagn af þeim. Til nauðsynlegrar varnar gegn þessu hefur stjórnin ekki þóttst mega synja um liðveizlu sína, en verður hins vegar að álíta að eigi megi fara lengra í þessa átt en tilgangurinn krefur, svo að eigi verði lagðar neinar tálmanir í veg fyrir það sem nú fer í vöxt og aðeins

er gagnlegt fyrir landið, að útlendir auðmenn noti landsvæði, ár og vötn til skemmtistöðva þar sem annars væru lítil eða engin not af höfð, eða gangist fyrir iðnaðar- eða öðrum arðsömum fyrirtækjum.

En svo kemur það til skoðunar, hvort og að hve miklu leyti þess konar laga-fyrirmæli verði samrýmd þjóðarjettinum. Í honum eru nú að vísu engin almenn ákvæði, er sjeu því til fyrirstöðu að setja megi ýms takmörk fyrir því í einu landi, að menn í öðrum löndum geti átt fasteignir þar, enda eru og þess konar ákvæði þegar til í lögum einstöku landa, t. d. í sænskum og norskum lögum. En þjóðasamningar geta lagt bönd á þjóðirnar í þessum greinum. Að því er snertir hina ýmsu hluta Danaveldis, þá eru til ýmsir samningar við önnur ríki, sem líka ná til Íslands, er veita þegnum þeirra fullt jafnrætti á við innborna menn til þess að eignast og ráða yfir fasteignum í landinu, sjá þannig sjerstaklega samn. við Rússland 2. marz 1895, 1. gr. (Stjórnart. 1896, A., augl. nr. 13), samn. við Belgíu 18. júní 1895, 3. gr. (Stjórnart. 1898, A., augl. nr. 17.), samn. við Japan 19. okt. s. á., 1. gr. (Stjórnart. 1899, A., augl. nr. 23), smbr. og samn. við Spán 4. júlí 1894, 2. gr. (Stjórnart. 1894, A., augl. nr. 23), þar sem Ísland aptur á móti er undanþegið í ýmsum eldri verzlunar-samningum, svo sem við England, Bandaríkin í Norður-Ameríku og Svíþjóð og Noreg. Það er því ekki hægt undantekningarlaust að láta rjettinn til fasteignaumráða á Íslandi vera bundinn við þegnskyldu eða þjóðerni. Aðgreininguna milli þeirra, er heimilt sje að eignast og ráða fasteignum, og hinna, er eigi geti það nema með sjerstöku leyfi, má þar á móti, eins og ætlaðt var til í alþingisfrumvarpinu frá 1899, gjöra á þá leið, að þeir menn einir, er heimilisfastir eru í Danaveldi, og þá þessir menn allir, hvort sem þeir eru danskir menn innbornir eða ríkisborgarar eða eigi, sjeu rjettir til þessa, en engir aðrir, hvort sem þeir eru danskir þegnar eða ekki, nema fyrir sjerstakt leyfi í hvert skipti. Svolagaðri skipun munu önnur ríki vart geta mótmælt, og það er aðeins til að komast alveg hjá því, að slíkum mótmælum verði hreyft, að það er tekið fram í lögunum, að þau þoki fyrir samningum er kæmi í bága við þau. Með því fyrirkomulagi verður hins vegar tilganginum náð án þess að innbornir Íslendingar eða Danir, er heimilisfastir eru erlendis, þurfi að hafa neinn verulegan бага af því, þar sem hægt er að hafa tillit til þeirra í leyfisveitingunum.

Til fyrirmyndar fyrir þeim ákvæðum, sem hjer er farið fram á, hefur sá hluti hinna norsku laga um ríkisborgararjett o. fl. 21. apríl 1888 verið hafður, sem er um þetta málefni, því að sömu munu veru rök til þeirra sem hjer, og málavextir líka mjög svipaðir í báðum löndum í þessum greinum. En eins og áður er bent á verða þó lagaákvæðin hjer að vera í einu aðalatriði frábrugðin hinum norsku, þar sem það þar fer eptir því, hvort maður hafi sænskan eða norskan ríkisborgararjett, hvort hann megi án leyfis eiga eða nota fasteignir í Noregi.

Um hin einstöku atriði lagafrumvarpsins skal að öðru leyti þessa getið:

Um 1. gr.

Það hefur verið álitid nóg að hafa aðeins orðið „fjelag“ („Interessentskab“) til að tákna rjettinda eigendur þar sem það eru ekki einstakir menn, og er þetta

orð þá auðvitað ekki haft í hinni takmörkuðu „teknisku“ merking þess, heldur um alla aðra eigendur en einstaka menn.

Sameiginlegt orð um öll þau rjettindi yfir fasteignum önnur en eignarrjettinn sjálfan, sem ætlazt er til að lögin grípi yfir, er haft „notkunarrjettur“. Af því að það, sem á að felast í þessu orðatiltæki kemur svo opt fyrir í lögnum, er mjög æskilegt orðalagsins vegna að nota um það eitt sameiginlegt orð, og getur það heldur ekki verið neitt varhugavert, þegar sú skýring er látin fylgja með berum orðum, að það sje hjer haft í hinni rýmstu merkingu svo að í því felist öll þau rjettindi til fasteigna, er falin eru í notkun hennar til fulls eða að einhverju leyti. Það þykir sem sje rjett að láta lögin ná yfir öll þess konar rjettindi. Vatnsaflíð í ám er það sem fyrst og fremst er haft fyrir augum, en það er tilgangsins vegna nauðsynlegt að láta sama gilda um önnur rjettindi, svo að eigi verði til dæmis að taka löglega fenginn veiðirjettur um langan aldur því til fyrirstöðu að vatnsfallíð verði notað í iðnaðar-fyrirtæki, rjett eins og ef áin hefði sjálf verið keypt til eignar.

En þegar lögin eru látin vera svo víðtæk að því er afnot snertir, þá verður þó nauðsynlegt að undanskilja hina algengustu leigumála, er engin hættá getur stafað af, þar sem ákvæðin gætu annars orðið óþægileg. Í öðrum kafla greinarinnar er því ákveðið, að eigi skuli þurfa leyfis til leigu á húsum til eins árs í mesta lagi eða upp á uppsögn með eigi lengri en hálfs árs uppsagnarfresti eða til að eignast veiðirjett til eins árs í lengsta lagi. Það er annars yfirleitt gert ráð fyrir því, að leyfið verði venjulega veitt, og síðasti kafla greinarinnar miðar til þess, að það verði fljótengið, þar sem ætlazt er til að landshöfðingi fái umboð til að veita það í ýmis konar tilfellum.

Um 2. gr.

Hjer er aðalákvæðið um afstöðu málsaðila sjálfra í samningum, er lögin ná til, bæði meðan leyfið er ekki fengið og eptir að synjað hefur verið um það.

Um 3.—5. gr.

Hjer eru settar reglur um afskipti yfirvalds af málum, þar sem laganna skilyrði fyrir lögmati sölu eigi er fyrir hendi. Er farið fram á að fela það amtmanni að fyrirskipa þær ráðstafanir, er þörf er á til þess að koma þeim í löglegt horf. Undir eins og hann hefur annaðhvort í skýrslu um það frá dómritara, þar sem þinglýsing hefur átt sjer stað, eða á annan hátt fengið vitneskju um það, að þessi agnúi er á, á hann fyrst og fremst að setja kaupanda frest til þess að koma löglegu horfi á. Sá er fyrstur kostur, að sótt sje um leyfið, og getur seljandi ekki mótmælt því, þar sem gera má ráð fyrir, að hann hafi samið af frjálsum vilja um kaupin og getur þá því að eins átt heimting á að þau gangi aptur, að leyfið sje ófáanlegt, smbr. 2. gr. Annar kostur er að ripta kaupum, og á hvortveggi málsaðila rjett á því samkvæmt 2. gr., ef synjað verður um leyfið; en þriðji kostur er sá, að kaupandi selji öðrum eignar- eða notkunarrjettinn, þeim er lögheimilt er að kaupa, og á hann því aðeins að eiga rjett á þessu, að seljandi færist undan því að láta kaupin ganga aptur. Seljandi getur ekki kvartað yfir, að þetta sje gert enda þótt um notkunarrjett sje að ræða, þar sem sá er á annars ekki er skyldur til að þola slíkt.

Það hefur verið íhugað, hvort eigi ætti að birta kaupanda frestákvæðið á annan hátt en með þinglýsing eins og stungið er upp á. En við þetta hefur þótt mega standa, bæði með tilliti til þess, að engin trygging væri fyrir því, að hinn erlendi kaupandi fengi vitneskju um frestinn, þótt hann yrði birtur í stjórnarvalda-auglýsingablaðinu íslenska, þar sem ekki er að gera ráð fyrir að hann hafi umboðsmann á Íslandi, því 9. gr. nær aðeins til þeirra, sem löglegir eru til eignar eða afnota, og að heldur ekki má til þess ætlazt, að fresturinn verði birtur honum sjálfum; en honum stendur það næst að láta hyggja að og vita, hvað fram fer á varnarþingi, þar sem eign hans er og hvað skráð verður í dálk hennar.

Ef málinu ekki verður komið í löglegt horf, verður án dóms og laga og aðfarar haldið uppboð eptir fyrirmælun 10. gr. í tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febrúar 1847, er fara má eptir með ofurlitlum afbrigðum.

Um meðferð á uppboðssöluverðinu mæla hin norsku lög svo fyrir, að ekkert af því megi borga kaupanda fyrir en heimildarmaður hans hafi fengið andvirði það, er hann hafði samið um að fá fyrir eignar- eða notkunarrjettinn, og fái hann ekki fulla borgun, eigi hann aðgang að skuldunaut sínum. En ekki virðist nein ástæða til að gera seljanda, sem er jafnsekur kaupanda í hinum ólöglegu kaupum, hærra undir höfði en öðrum skuldheimtumönnum kaupanda, nema hann hafi tryggt sig með veði eða á annan hátt. Eðlilegast hefur þótt vera að láta kaupanda eiga hinn sama rjett á uppboðssöluverðinu eins og hefði hann verið löglegur eigandi hins uppboðna.

Um 6. gr.

Þetta ákvæði er tekið upp úr norsku lögnum, og er að því leyti þýðingarlítið sem venjulega má gera ráð fyrir því, að kona, sem giptist manni í útlandi, flytji til hans og því fari um eignar- eða notkunarrjett hennar eins og segir í 8. gr., nema hann sje fenginn áður en lögin öðluðust gildi. En þótt nú eigi sje gert ráð fyrir því, sem getur komið fyrir, að hún flytjist ekki úr ríkinu og maður hennar haldi áfram að búa utanríkis, þá kemur ákvæðið þó í öllu falli til greina, þegar 8. gr. nær ekki til hennar af því að hún hafði eignast rjett sinn áður en lögin gengu í gildi.

Það þarf engin fyrirmæli að gera um það, þegar það er karlmaður, sem er fasteigna ráðandi og gengur að eiga konu, sem býr utanríkis og flytur eigi inn í ríkið, því að hjer verða engin umráðaskipti þótt eignin komi í fjelagsbúið.

Um 7. gr.

Skýrsluskylda sú, er hvílir á dómritaranum, er um þinglýsing er að ræða, er ætlast til að hvíli á skiptaráðanda, þegar eignarheimildin er erfð.

Um 8. gr.

Þar eð fasteignarráðin eptir norsku lögnum eru bundin við ríkikisborgarrjett og eigi við heimili, þá hafa þau engin ákvæði um afleiðingar af flutningi, nema fyrir ábyrgðarlaus fjelög. En í þessum lögum verður að setja samsvarandi reglur um einstaka menn líka, en þó að voru álitir ekki nema um þá menn eða fjelög, er öðlazt hafa rjett sinn eptir að lögin eru gengin í gildi, því að það væri ósanngjarnt

að rýra rjettindi manna, er þeir hafa útvegað sjer án þess þeir höfðu neina ástæðu til að búast við að þeir myndu ekki mega halda þeim, ef þeir flyttu burt, með því að láta 4. og 5. gr. laganna ná líka til þeirra. Slík fyrirmæli væru heldur ekki í samræmi við 1. gr., sem aðeins tekur til framtíðarástands. Ef maður í útlöndum, sem á fasteigna- eða rjettindaforráð á Íslandi þá er lögin öðlast gildi, fær að halda þeim, væri síður en ekki ósanngjarnt að láta þann mann innanríkis, er slík forráð hefði í sömu mund, missa þau, er hann flyttist utanríkis.

Um 9. gr.

Það mun mjög hagfelld að hafa þessi ákvæði um skyldu manns erlendis til þess að hafa sjer umboðsmann á Íslandi í öllum málum um eign hans þar, og eru þau, gagnstætt því sem segir í 1. gr., látin gilda um hvern þann sem er utan Íslands heimilisfastur, enda þótt hann haldist við annarsstaðar í Danaveldi, — smbr. Jónsbókar erfðabálk, 24. kap. og landsleigubálk 28. kap.

Um 10. gr.

hefur sagt verið hjer að framan það sem þörf er á.

Frumvarp til laga

um

að lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs skuli úr gildi numin.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

Lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs eru úr gildi numin.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Af þeim ástæðum, sem færðar eru í athugasemdunum við fjárlagafrumvarpið fyrir árin 1898 og 1899 við 12 gr. C. 1, lagði stjórnin fyrir alþingi 1897 lagafrumvarp um, að lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs, skyldu úr gildi numin, en alþingi vildi þá ekki fara lengra en fresta útgjörð þessari, og var því með lögum nr. 22 frá 6. nóvember 1897 ákveðið, að framkvæmd laganna skyldi frestað um 5 ára bil frá 1. janúar 1898 að telja.

Ef önnur ráðstöfun verður eigi gjörð, öðlast lögin því aptur gildi í ársbyrjun 1903. Það er nú hvortteggja, að skipulag það á gufuskifaferðunum milli landa og kringum Ísland, sem landssjóður styrkir að nokkru leyti, og komst á með samningi

milli stjórnarráðs Íslands og sameinaða gufuskipafjelagsins, dagsettum 1. nóvember 1897 (sjá Stjórnartíð. B-deild fyrir 1897, bls. 279—281), mun hingað til hafa reynzt að mestu fullnægjandi, og svo verður bæði af ástæðum þeim, er færðar voru 1897, og þeirri reynslu, er fjekkst með samkeppnis-útgerðinni af landssjóðs hálfu á árunum 1896 og 1897, að telja það allsendis óráðlegt að byrja útgjörð þessa á ný, og er hjer því aptur farið fram á, að lögin frá 1895 sjeu að fullu og öllu felld úr gildi; enda mun mega telja það víst, að aldrei muni verða byrjað aptur á sjálfstæðri gufuskipaútgerð á kostnað landssjóðs með því fyrir komulagi, er þau lög ákveða.

Frumvarp til laga

um

bólusetningar.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Hvert yfirsetukvennaumdæmi er jafnframt bólusetningarumdæmi.

2. gr.

Hjeraðslæknar eru aðalbólusetjarar og hafa hver í sínu hjeraði gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum.

Hjeraðslæknir er skyldugur til að hafa sjálfur á hendi bólusetningar í svo mörgum bólusetningarumdæmum hjeraðsins, sem hann sjer sjer fært að annast.

Í sjerhverju hinna umdæmanna er hlutaðeigandi yfirsetukona aðstoðarbólusetjari. En ef hjeraðslæknirinn telur ekki yfirsetukonuna færa til þess að annast bólusetningu, eða ef engin yfirsetukona er í umdæminu, þá skipar hann einhvern annan, karl eða konu, sem aðstoðarbólusetjara. Hann getur hvenær sem er vikið aðstoðarbólusetjara frá, ef hann gjörir eigi skyldu sína.

Hjeraðslæknirinn er skyldugur til að veita aðstoðarbólusetjurum ókeypis kennslu í að bólusetja, nema hlutaðeigendur hafi frá lækni vottorð fyrir því, að þeir kunni það nægilega.

3. gr.

Bólusetjarar, bæði aðalbólusetjarar og aukabólusetjarar, skulu skyldugir til eptir áður að hafa auglýst það, eins og nánar skal ákveðið í reglugjörð þeirri, er 14. gr. getur um, að bólusetja árlega hver í sínu umdæmi að minnsta kosti á tveim stöðum á tímabilinu frá 1. maí til 30. september, og að nokkrum tíma liðnum, sem reglugjörðin einnig til tekur, að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru.

4. gr.

Hvert barn, ef eigi er sannað með læknisvottorði að það hafi haft bólusótt, skal a. bólusetja áður en það er fullra 3 ára að aldri,

b. endurbólusetja á því ári, er það verður fullra 13 ára, ef ekki sannast með vottorði frá löggildum bólusetjara að það hafi verið bólusett og bóla hafi komið út á því á síðustu 5 árum.

Það er skylda foreldra eða þeirra, er sjá fyrir barni og ganga því í foreldra stað, að færa börn þau, er getur um í þessari grein, bæði til bólusetningar á þann stað og á þeim tíma, sem auglýst er samkvæmt 3. gr., og einnig til bóluskoðunar á eptir.

5. gr.

Nú er barn, sem bólusetja skal samkvæmt 4. gr., veikt á þeim tíma, er bólusetning fer fram, og má þá bólusetjari, ef það er hjeraðslæknir, en skal, ef það er aðstoðarbólusetjari, fresta bólusetningunni, og sá, sem skyldugur er að færa barnið til bólusetningar, má þá láta það bíða þar til regluleg bólusetning fer fram næsta ár.

6. gr.

Ef bóla kemur ekki út á barni, sem bólusett er eða endurbólusett samkvæmt 4. gr., er sá, sem færa á barnið til bólusetningar, skyldugur að færa það til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár, og ef bólan kemur ekki heldur þá út, að færa það enn þá einu sinni til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár þar á eptir.

7. gr.

Nú kemur eigi barn, sem færa á til bólusetningar, endurbólusetningar eða bóluskoðunar samkvæmt 4.—6. gr., á hinum til tekna tíma í umdæmi, þar sem aðstoðarbólusetjari setur bólu, og skal hann þá tafarlaust tilkynna hjeraðslækni fjarveru barnsins og jafnframt geta forfalla, ef þau hafa verið boðuð. Þegar þetta kemur fyrir og eins ef það kemur fyrir í umdæmum, þar sem hjeraðslæknirinn sjálfur setur bólu, skal hann, ef honum þykja ekki hin boðuðu forföll gild, fara á heimili barnsins áður bólusetningartíminn er útrunninn 30. september, til þess að bólusetja eða bóluskoða það. Sá, er ábyrgð ber fyrir barninu, er skyldugur að greiða hjeraðslækninum borgun fyrir þetta eptir reglunum í lögum um skipun læknahjeraða o. fl. 13. október 1899, 6. gr.

Reynist það, að lögleg forföll hafi verið fyrir hendi, þá greiðist þó borgunin úr landssjóði að öllu, ef þau hafa verið boðuð en ekki tekin trúanleg, en að hálfu, ef engin tilkynning hefur verið gefin um þau.

Þegar hjeraðslæknir tekur hin boðuðu forföll gild, er hlutaðeigandi eigi skyldugur eil þegar um bólusetningu eða endurbólusetningu er að ræða, að fara með barnið fyr en til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár. En ef um bóluskoðun er að ræða, er hann skyldugur til jafnskjótt og forföllin tálma eigi lengur að viðlagðri 2—20 kr. sekt að sýna aðstoðarbólusetjaranum eða hjeraðslækni barnið.

8. gr.

Hjeraðslæknum skal heimilt að taka bóluefni úr hverjum þeim er bólusettur hefur verið að tilhlutun hins opinbera, og nota það, en aðstoðarbólusetjarar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá hjeraðslækninum.

9. gr.

Hver bólusetjari er skyldugur til að gefa út ókeypis vottorð um árangurinn af bólusetningu, er hann hefur annast.

Ekki má ferma barn, fyr en sannað er með slíku vottorði fyrir prestinum, að barnið hafi verið bólusett, eptir að það varð fullra 8 ára, eða með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt.

10. gr.

Ef bólusóttar verður vart í læknishjæraði eða hætta er á að hún berist þangað úr nálægum hjeruðum, skal lögreglustjóri eptir tillögum hjæraðslæknis skipa fyrir um almenna bólusetningu í öllu hjæraðinu eða svo miklum hluta þess, sem hjæraðslæknir telur nauðsyn til bera.

Landshöfðingi getur í samráði við landlækni fyrirskipað almenna bólusetningu um land allt.

Til þeirrar bólusetningar, er ræðir um í þessari grein, skulu samkvæmt auglýsingu, sem nánari ákvæði skulu gefin um í reglugjörð þeirri, er 14. gr. getur um, öll börn færð og allir fullorðnir koma, sem ekki hafa annaðhvort haft bólusótt eða verið bólusettir á síðustu 5 árum og bólan komið út á.

11. gr.

Sveitarstjórnir skulu í samráði við hlutaðeigandi bólusetjara láta í tje ókeypis húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana þeirra, er fyrirskipaðar eru í lögum þessum.

12. gr.

Kostnaður við opinbera bólusetningu greiðist úr landssjóði. Bólusetjara ber 25 aura fyrir hvern þann, er hann bólusetur eða endurbólusetur samkvæmt 4.—7. og 10. gr.

Fyrir ferðir þær, er hjæraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir. Þó gildir þetta eigi um ferðir þær, er hann fer samkvæmt því, er hann áður hefur auglýst, til bólusetningar og bóluskoðunar í þeim bólusetningarumdæmum, þar sem hann sjálfur er bólusetjari.

Þá er opinber bólusetning fer fram, getur hver sá, sem þess æskir, látið hlutaðeigandi bólusetjara bólusetja sig fyrir borgun þá, er ákveðin er í þessari grein, og hann þá greiðir sjálfur.

13. gr.

Hverjum löggildum lækni er heimilt að bólusetja, ef hann hagar sjer eptir ákvæðum þeim, er gilda um bólusetningar.

14. gr.

Í reglugjörð, sem landshöfðingi gefur út, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskoðanir, þar á meðal og reglur um að auglýsa þær fyrirfram, um það, hvaða skrár, bækur og skýrslur prestar, aðstoðarbólusetjarar og hjæraðslæknar skuli hver um sig halda og láta af hendi og á hvaða tíma, og ennfreður um skyldur hjæraðslækna til að hafa handa hjeruðum sínum birgðir af kúabóluefni frá hinni konunglegu kúabólusetningarstofnun í Kaupmannahöfn.

15. gr.

Nú kemur einhver ekki til almennrar bólusetningar, sem fyrirskipuð er og auglýst samkvæmt 10. gr., og varðar það sektum frá 5—50 kr., nema lögleg forföll banni.

Ef hjæraðslækni er meinað að taka bóluefni úr manni, varðar það sektum frá 2—20 kr.

Nú er það barn innan 15 ára, sem eigi kemur til bólusetningar eða meinað hefur verið lækni að taka bóluefni úr, og greiða þá foreldrar þess sektina eða þeir, sem sjá fyrir því og ganga í foreldra stað.

Ef einhver fæst við bólusetningar án þess að hafa heimild til þess samkvæmt

lögum þessum, þá sætir hann allt að 200 k. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing, samkvæmt almennum fyrirmælum laganna.

Ef aðstoðarbólusetjari brýtur skyldur þær, er á honum hvíla samkvæmt lögum þessum eða reglugjörð þeirri, er 14. gr. getur um, þá varðar það sektum allt að 100 kr.

Prestur sá, er brýtur ákvæðið í 2. hluta 9. greinar, sætir sektum frá 20—100 kr.

Nú gætir bólusetjari eigi tilhlýðilegrar varkárni við bólusetning og verður þess valdandi, að næmur sjúkdómur berst á heilbrigða menn, og sætir hann frá 50—200 kr. sekt, ef eigi liggur þyngri refsing við samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. Sje það embættislæknir, er slíkt gjörir, getur það varðað hann embættismissi, ef miklar sakir eru.

16. gr.

Með mál um brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál.

17. gr.

Lög 26. febrúar 1898 um bólusetningar eru úr gildi numin.

18. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1903.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Að stjórnin nú hefur fundið ástæðu til að fara fram á, að ný bólusetningalög verði gefin, enda þótt stutt sje liðið síðan bólusetningalög fyrir Ísland komu út, er alveg breyttu hinni eldri skipun, þar til ligga þær orsakir, er nú skal greina.

Að álit stjórnarráðsins voru á lögunum 26. febrúar 1898 í þeirri mynd, sem þau að síðustu voru samþykkt á alþingi, svo margir gallar bæði að formi og efni, að stjórnarráðið hikaði eigi alllítið við að mæla með þeim til staðfestingar konungs, enda hafa þau og í framkvæmdinni, að því er landshöfðingi segir, og vitnar hann meðal annars í ummæli Guðmundar hjeraðslæknis Björnssonar og landlæknis, vakið almenna óánægju meðal þjóðarinnar og einkum meðal læknanna. Það sem aðallega er fundið að lögunum er, að aldurstakmörkin fyrir hinni fyrstu bólusetningu, sem lögin setja, sjeu of há, að hin fyrirskipaða endurbólusetning á aldrinum 20—25 ára sje sumpart til allmikilla óþæginda fyrir almenning, sumpart sje hún óframkvæmanleg í verkinu, að fyrirskipanir laganna um bólusetninguna sjálfa sjeu bæði óhentugar og erfiðar fyrir læknana, því að þeir geti ómögulega annað því sjálfir að bólusetja einir í hjeruðum sínum, en hins vegar sje tilhögunin á því að geta fengið skipaða aðstoðarbólusetjara bæði umstangsmikil og óákveðin, að ráð þau sjeu óhagkvæm, sem lögin hafa til þess að framknýja bólusetning, ef mótspyrna er sýnd í því að hlýða fyrirmælum laganna, að hverjum bólusetjara, hvort sem hann er læknir eða ekki, sje heimilt að taka bólu-efni úr bólusetnum manni til þess að bólusetja aðra, er þannig geti fengið sjúkdóma frá hinum, sem hinn ólæknisfróði bólusetjari ef til vill ekki fær sjeð, og að bólusetjararnir, sem ekki fá nema lítil laun fyrir starf sitt, fá einungis borgun fyrir bólusetningu á þeim, sem bólan kemur út á, enda þótt fyrirhöfnin sje hin sama og það sje vanalega tilviljun ein, hvort bólan kemur út eða ekki. Annars er almennt kvartað yfir lögunum vegna þess, að þau að mörgu leyti sjeu óhagkvæm og ógreinileg.

Vegna þessarar almennu óánægju yfir hinum núgildandi lögum það landshöfðingi hjeraðslækni Guðmund Björnsson að íhuga, hvort ætla mætti að kvartanirnar yfir lögnum væru á rökum byggðar, og ef svo væri, að hann gjörði frumvarp til endurbóta á þeim. Í erindi því, er hjeraðslæknirinn í tilefni af þessu samdi, leggur hann það til, að í stað þessara laga komi alveg ný samstæðileg lög, og í erindi sínu hafði hann samið uppkast að slíkum lögum. Þetta uppkast fjellst landlæknir á með nokkrum breytingum, sömuleiðis landshöfðingi og sendi það svo til stjórnarráðsins og lagði til, að það með einstöku smábreytingum yrði lagt fyrir alþingi.

Stjórnarráðið telur líka kvartanirnar yfir lögnum frá 1898 að mestu á rökum byggðar og verður því að álita það æskilegt, að í stað þeirra komi ný skipun, og þykir hið fyrgreinda frumvarp að efni til vel fallið til að byggja á, enda hefur það verið notað við samning þessa frumvarps; um hin einstöku ákvæði þess skal það tekið fram, er hjer greinir:

Um 1. og 2. gr.

Þegar skipta á þannig, að jafnframt því að fullnægt sje þörfinni á fjölgun bólusetningarumdæmanna, veitist hin bezta trygging fyrir því, að aðstoðarbólasetjarinn hafi hina nauðsynlegu þekkingu á grundvallaratriðum heilsufræðinnar, þá liggur það mjög nærri að láta bólusetningarumdæmin vera söm og yfirsetukvennaumdæmin og að láta hlutaðeigandi yfirsetukonu vera aðstoðarbólusetjara, ef hún annars virðist fær til þess, enda tíðkast það fyrirkomulag mjög t. d. í Svíþjóð og Noregi. Venjulega má gjöra ráð fyrir því, að yfirsetukonur beri meira skyn á heilsufar og sjúkdóma en alþýðufólk yfirleitt og við uppfræðsluna í grein sinni munu þær venjulega hafa lært meiri þrifnað og betur að fylgja hinum almennu heilsufræðislegu reglum en búast má við hjá almenningi. Ennfremur mun þeim samkvæmt stöðu sinni vel kunnugt um, hvaða börn sjeu á bólusetningaraldri. Loks munu og tekjurnar af bólusetningunni dálítið auka tekjur þeirra, sem eru svo afarlitlar. Hagfeldast er að fela hjeraðslækninum að skera úr því, hvort yfirsetukona sje fær um að vera aðstoðarbólusetjari eða eigi, og einnig að láta hann velja til þessa starfa einhvern annan, karl eða konu, ef engin yfirsetukona er í umdæminu, ennfremur að gefa honum vald til að setja af aðstoðarbólusetjara, sem eigi gjöra skyldu sína. Það leiðir annars af sjálfu sjer, að hjeraðslæknirinn hafi í sínu hjeraði eptirlit og ábyrgð á því að bólusetningar fari þar fram eins og lög skipa, og einnig að hann sjálfur hafi bólusetninguna á hendi í svo stórum hluta þess, sem hann sjer sjer fært að annast. Loks ber að gjöra honum að skyldu að veita aðstoðarbólusetjurum sínum nauðsynlega leiðbeiningu í að bólusetja.

Um 3. gr.

Ætla má að heppilegt sje að taka það fram með berum orðum, að almenn bólusetning fari fram á sumarmissirinu.

Um 4. gr.

Hin núverandi aldurstakmörk fyrir hinni fyrstu skyldubólusetningu eru sett við 7.ár eins og í dönskum lögum, en samkvæmt frumvarpi hjeraðslæknis Guðmundar

Björnssonar, sem landlæknir hefur fallist á, er hjer farið fram á, að þau verði sett við 3.ár; við það fækkar tölu þeirra barna er óbólusett eru hvert skipti, og þar af leiðandi minnkar auðvitað sóttnæmishættan. En ekki þykir ráðlegt að setja takmörkin enn þrengri, vegna þess, hve miklum erfiðleikum það er bundið að ferðast með ung börn á Íslandi.

Það getur verið efamál hvort halda eigi ákvæðinu um endurbólusetningu sem skyldu nema þegar bólusótt gengur, en eptir umræðunum um lögin frá 1898 að dæma virðist alþingi æskja þessa, en ef svo á að vera, verður stjórnarráðið þó að halda því fram, samkvæmt tillögum hjeraðslæknis Guðmundar Björnssonar og landlæknis, að eigi megi fyrirskipa þessa endurbólusetningu nema á æskualdrinum. Ákvæði eins og það, er vjer nú höfum, um skyldu til endurbólusetningar á aldrinum 20—25 ára án þess bólusótt gangi, er ekki í lögum neinna nágrannapjóða vorra, og þó að undanteknir væru þeir á þessum aldri, sem eigi eru í landinu um langan tíma í einu eins og t. d. sjómenn, er þetta óframkvæmanlegt, og veldur auk þess hinum tilskyldu eigi alllitlu vinnutjóni. Það er hins vegar auðvelt að knýja fram endurbólusetningu barna innan 13 ára aldurs, með því sem ákveðið er í 9. gr., að ekkert þbarn verði fermt án þess að vottorð sje fyrir því, að þessi bólusetning hafi farið fram, og ekki verður þeirri mótbáru heldur hreift hjer, er um unglinga er að ræða, að það geti valdið þeim vinnutjóni.

Um 5. gr.

Skipun sú, sem hjer er farið fram á, að fresta bólusetning á veikum börnum virðist eðlilegri og hagkvæmari en hin núgildandi regla í 5. gr. laganna 26. febr. 1898 og er þó fullt eins tryggjandi, því að lögreglustjóri, sem nú hefur úrskurðaratkvæðið, verður hvort sem er að fara að skoðun læknisins.

Um 7. gr.

Skipun sú, sem hjer er farið fram á, mun að öllum líkindum gefast betur til þess að menn gæti bólusetningarskyldunnar heldur en ákvæðin um sektir í lögunum frá 1898, og á hinn bóginn verður það eigi sagt, að hún sje ósanngjörn gagnvart hlutaðeigendum, því að það er þeim í sjálfs vald sett að komast hjá umræddum kostnaði.

Um 8. gr.

Með þessu ákvæði er ráðin bót á mjög mikilvægum annmarka á núgildandi lögum, þar sem þau heimila ólæknisfróðum bólusetjurum að taka bóluvökva úr bólusetnum mönnum, er getur valdið þeim sjúkdóms, er síðan verður bólusettur með þessum vökva.

Um 9. gr.

Að því er þessa grein snertir skal vísað sumpart í 8. gr. laganna 26. febr. 1898 sumpart í það, sem getið er um í athugasemdunum hjer að framan um 4. gr.

Um 10. gr.

Sbr. lög 26. febr. 1898, 4. og 10. gr.

Um 11. gr.

Sbr. lög 26. febr. 1898, 8. gr., síðasta hluta. Að því er það snertir, að skyldur sveitastjórna gagnvart bólusetningum í þessu frumvarpi einungis eru í því fólgnar að útvega húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana, og að ákvæðin í 3. gr. laganna um eptirlit með bólusetningum þannig ekki eru endurtekin, skal þess getið, að ákvæði þessi virðast vera í raun og veru tilgangslaus, en geta á hinn bóginn sljófgað tilfinning hjerðslæknisins fyrir ábyrgð þeirri, er á honum hvílir.

Um 12. gr.

Sbr. lög 26. febr. 1898, 8. gr., 1. og 2. hluta; þó skal bæta því við um leið og vísað er til þess, sem þegar hefur verið tekið fram, að ákvæðinu í 1. hluta er breytt þannig, að borgunin til bólusetjarans er ekki komin undir því, hvort bólan kemur út eða ekki.

Að því er ákvæðið í 2. hluta snertir, skal það tekið fram, að eins og ekki er farið fram á að hjerðslæknirinn fái neina borgun fyrir ferðir sínar — að líkindum venjulega mjög stuttar — til að bólusetja og bóluskoða í hans eigin bólusetningar-umdæmum, eins kemur heldur ekki til greina nein borgun fyrir ferðakostnað handa aðstoðarbólusetjurum.

Um 13. gr.

Ákvæði það, sem hjer er farið fram á og annars má telja sjálfsagt, getur stuðlað að því að gjöra mönnum hægra fyrir að láta bólusetja sig.

Um 14. gr.

Hin sjerstöku ákvæði, sem eru í 9. gr. laganna, er heppilegra að setja í reglugjörð þá, er hjer ræðir um, sbr. lög 1898, 7. gr., 2. hluta.

Í 15. gr.

eru öll nauðsynleg hegningarákvæði í einu lagi, sbr. lög 1898, 1.—4., 7. og 9. gr.

Um 16. gr.

Sbr. lög 1898, 11. gr.

Um 18 gr.

Lagt er til, að lög 1898 öðlist fyrst gildi 1. janúar 1903 meðal annars vegna hins nýja ákvæðis um, að ekki megi ferma barn nema það hafi verið bólusett eptir að það varð fullra 8 ára, því að feringarörnum, sem ekki hafa verið bólusett eptir að þau urðu fullra 8 ára — en það er eptir nügildandi reglum alveg löglegt —, verður að veita frest til þess að verða það við opinbera bólusetning eptir að lög 1898 eru komin út.

Frumvarp til laga

um

breyting á 4. grein laga 14. desember 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

Sýslumaðurinn í Suður-Múlasýslu hefur að launum 3,500 kr. á ári frá 1. degi janúarmánaðar 1902.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Samkvæmt 4. gr. laga 14. desember 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta telst Suður-Múlasýsla til 3. launaflokks með 2,500 kr. launum árlega; sýslumaðurinn hefur nú farið fram á að launin með lögum verði færð upp í 3,500 kr. eins og þau eru í 1. launaflokki. Þessu til stuðnings hefur hann fært það, að embættisstörfin hafi með aukinni verzlun og siglingum farið svo í vöxt á síðari árum, að þau sjeu nú eins yfirgripsmikil og í þeim sýslumannaembættum, sem talin eru í 1. launaflokki. Þannig hafi 1877, þegar launin voru ákveðin, að eins verið 3 verzlanir í sýslunni, sem sje 2 á Eskifirði og 1 á Berufirði, en nú sjeu kaupmennirnir orðnir 21 að tölu og reki þeir verzlun á 8 fjörðum. Við þetta hafi annir og kostnaður við tollinnheimtu og afgreiðslu skipa aukist stórum, og sýslumaður hafi orðið að verja meiru og meiru fje í skrifstofukostnað, er 1899 hafi numið hjer um bil 1200 kr. Jafnframt því hafi auka-tekjur sýslumanns minnkað að miklum mun. Í fyrsta lagi hafi tekjur hans af erlendum fiski-skipum rýrnað eigi alllitið á síðari árum, því frönsku skipin lendi nú fyrst við Suður-og Vesturland og borgi þar afgreiðslugjöld fyrsta sinn; í öðru lagi hafi hann engar tekjur af innheimtu tolls á vörum til Hjeraðsins, bezt megandi sveitar í sýslunni, því Hjeraðsmenn verzli aðallega á Seyðisfirði. Aukatekjur sýslumanns hafi 1896 numið 1506 kr. 44 a., 1897 1295 kr. 59 a., 1898 1121 kr. 63 a. og 1899 1047 kr. 38 a. og útlit sje fyrir að þær á árinu 1900 verði enn þá minni. Tekjur þessar hafi þannig áður numið töluvert meiru en skrifstofukostnaðurinn, en nú hrökkvi þær ekki til þess að greiða hann; svo sje sýslumaður þar að auki neyddur til að verja um 300 kr. árlega í hestaeldi, sem mjög sje kostnaðarsamt þar í sveit, og af þeim peningum fái hann þriðja hlutann í hæsta lagi endurborgaðan, því ekki sje hægt að koma hestum við í ferðir á milli fjarða.

Svo hefur sýslumaðurinn tilgreint það, að hann hafi orðið að verja 1600 kr. þegar hann tók við embætti sínu til þess að reisa skrifstofuhús.

Þegar hann nú auk greindra útgjalda í embættisins þarfir eigi að greiða ekkju-styrksigjald og 6 af hundraði á ári í vexti og afborgun af 7500 kr. byggingarláni úr landssjóði, verði niðurstaðan sú, að af launum hans verði að eins um 1500 kr. eptir handa honum til þess að halda við eign sinni, greiða skatta og til viðurværis. Hann telur því laun sín ónóg, sjerstaklega er miðað er við störf þau og ábyrgð, sem embætti hans hefur í för með sjer. Amtmaðurinn yfir Norður- og Austuramtinu og landshöfðingi eru þessu með öllu samþykkir, og hefur landshöfðingi jafnframt bent á, að í frum-varpinu til hinna gildandi launalaga hafi Suður-Múlasýsla verið talin í 2. launaflokki, en

á alþingi verið færð niður í 3. launaflokk sakir þess, að á árunum 1872—75 hafði sýslumaðurinn haft töluverðar tekjur í gjöldum fyrir skoðun erlendra fiskiskipa; en, eins og áður er sagt, hefur á síðari árum ekki fallið eins mikið til af gjöldum þessum; svo eru þau og samkvæmt lögum 17. desember 1875 töluvert lægri en áður.

Í sambandi við þetta mál hafa bæði amtmaður og landshöfðingi lagt til að ihugað væri, hvort eigi bæri að leggja að minnsta kosti sumum sýsluembættunum skrifstofufje, og hefur stjórnarráðið af tilefni þessu gjört ráðstafanir til að þær upplýsingar verði fengnar, sem með þarf til þess að ráða úr því. En stjórnarráðið verður að telja launahækkun þá, sem hjer er um að ræða, þessu máli óháða og er sömu skoðunar og fyrgreindir valdsmenn um það, að hjer beri í öllu falli að hækka sjálf launin eins og farið er fram á, og hefur því ekki sjeð ástæðu til að fresta úrslitum þessa sjerstæða atriðis. Ef til þess kæmi að um skrifstofufje yrði að ræða meðal annars handa þessu embætti, mætti þá og auðvitað hafa hliðsjón af launahækkun þeirri, sem embættið hefði fengið.

Frumvarp til laga

um

viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

Hver annar en skipverjar sjálfir, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland eða liðsinnir því við slíkar veiðar eða hjálpar því til þess að komast undan hegningu fyrir þær, skal sæta 50 til 1000 kr. sektum, er renna í landssjóð.

Um mál, er rísa af brotum gegn lögum þessum, fer sem um opinber lög-reglumál.

Athngasemdir við lagafrumvarp þetta.

Að það sje æskilegt að fá viðauka við lögin um bann gegn botnvörpuveiðum frá 6. apríl 1898, sem stemmi stígu fyrir því, að íbúarnir í sjávarsveitunum veiti botnvörpuskipum hjálp við ólöglegar fiskiveiðar — en það var aðalmarkmið alþingis er það 1899 samþykkti lagafrumvarpið um viðauka við tjeð lög — um það er stjórnarráðið og landshöfðingi, sem í brjefi dags 20. október s. á. mælti með því að lagafrumpið hlyti allrahæsta staðfestingu, á sama máli og þingið. Aptur á móti varð að telja það viðsjárvert að lögleiða í þessu skyni svo viðtækt bann og hegningu, sem frumvarp alþingis gjörði. Í því var sem sje bannað, að viðlögðum háum sektum, utan löggiltra hafna að hafa nokkur verzlunarmök við útlend botnvörpuskip eða að nauðsynjalausu að dvelja á þeim; þótt haft sje tillit til þess, að þessi mök við útlendingana geti leitt til þess, að menn veiti þeim hjálp við ólöglegar fiskiveiðar, verður þó að telja ákvæði þessi viðtækari en þörf er á vegna framangreinds markmiðs lagafrumvarpsins, og enn fremur viðtækari en tiltækilegt er vegna hinna almennu reglna, sem gilda um viðskipti

þjóðanna á milli. Um það markmið að varna innflutningi næmra sótta, sem með fram mun hafa vakað fyrir alþingi er það samþykkti frumvarpið, skal þess því næst getið, að stjórnarráðið að vísu hefur kannast við, að hin gildandi lög í þessum greinum þurfi umbóta við, en það hefur þótt miður heppilegt að setja þess konar ákvæði í lög eins og þessi, einkum fyrir þá sök að þau ákvæði eiga að ná til allra skipa, sem koma frá útlöndum, og eigi að eins til botnvörpuskipa, eða með öðrum orðum eiga að standa í almennum sóttvarnarlögum, og hefur stjórnarráðið gjört ráðstafanir til að koma þessu í lag.

Af þessum ástæðum hefur stjórnarráðið lagt til í allraþegnsamlegustum tillögum sínum um málið, að hans hátign konungurinn synjaði lagafrumvarpinu allrahæstrar staðfestingar og leyfði aptur á móti að leggja mætti fyrir þingið framanskráð frumvarp til laga um viðauka við lögin frá 6. apríl 1898, sem hefur þann hluta frumvarps alþingis inni að halda, sem samkvæmt framanskráðu var auðið að fallast á. Þessar tillögur hafa 20. marz þ. á. hlotið allrahæst samþykki.

Annars skal um efni lagafrumvarpsins að eins tekið fram, að óþarft þótti sjerstaklega að leggja hegningu við því að vísa á mið, því það getur talizt til þess að leiðbeina við ólöglegar veiðar; ennfremur er bætt við því ákvæði, að um mál er rísa af brotum gegn lögum þessum, fari sem um opinber lögreglumál, svo hefur og þótt rjettast að dæmdar sektir rynnu í landssjóð og eigi sveitarsjóð, með fram af því að verið getur að afbrotsmaðurinn hafi eigi fast aðsetur í neinú sveitarfjelagi á Íslandi.

Framangreint brjef landshöfðinga er látið koma hjer á eptir sem fylgiskjal.

Fylgiskjal.

(Þýðing).

Landshöfðinginn yfir Íslandi.

Reykjavík, 20. október 1899.

Alþingi, sem saman kom í ár, hefur eptir löglegan undirbúning samþykk lagafrumvarp um viðauka við lög nr. 8 frá 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum, sem borið hefur verið upp af þingmanna hálfu, og leyfi jeg mjer lotningarfyllst að senda það hjermeð bæði í þeim búningi, er það kom frá þinginu og í danskri þýðingu.

Eins og hinu háa stjórnarráði mun kunnugt, hefur sá grunur leikið á, að hjerlendir menn á ýmsan hátt veiti enskum botnverpingum hjer á Faxaflóa hjálp við ólöglegar veiðar í landhelgi, án þess auðið hafi verið að gjöra þá sanna að sök eða láta þá sæta ábyrgð fyrir atferli það, er þeir hafa verið grunaðir um. Það mun og hinu háa stjórnarráði kunnugt, að fiskimenn í ýmsum fiskiverum hjer við Faxaflóa, þrátt fyrir ítrekað bann amtmannsins yfir suður- og vesturamtinu gegn því, að menn hafi mök við útlend fiskiskip, som ekki hafa gjört aðkomuskil eða sýnt skjöl sín hjer við land í sömu fiskiferðinni hingað frá útlöndum, iðulega fara út í eða út að enskum botnverpingum bæði utan og innan landhelgi, til þess að fá afla þeirra af þorski og ísu fyrir brennivín, tóbak o. s. frv., og nokkrir gróðagjarnir menn hafa jafnvel gert út þilskip að eins til þess að fylgja enskum botnverpingum og taka við afla þeirra af þorski og ísu, og sjálfir hafa þeir dögum og vikum saman dvalið á hinum erlendu

skipum. Menn hafa almennt lagt mikinn óþokka á þetta vítaverða athæfi, sem auðveldlega getur leitt til þess að fiskimennirnir tali botnverpingana upp til þess að koma svo nærri landi og auðið er, svo hægra sje að koma aflanum í land, og þar að auki hefur mörg önnur siðspillandi áhrif á fiskimennina; alþingi hefur því reynt að stemma stigu fyrir þessu með því að leggja sektir við því að leiðbeina botnverpingum við veiðar í landhelgi, vísa þeim á mið eða liðsinna þeim á annan hátt við slíkar veiðar eða hjálpa þeim til að komast undan hegningu fyrir brot gegn banninu gegn botnvörpuveiðum í landhelgi, svo og með því að leggja sömu hegningu við því, að hafa nokkur verzlunarmök við erlenda botnverpinga utan löggiltra hafna eða dvelja að nauðsynjalausu á skipum þeirra.

Þótt hegningarákvæði þau, sem farið er fram á gegn verzlunarmökum við botnverpinga og óþarfa dvöl á skipum þeirra, sjeu töluvert hörð, tel jeg þau þó nauðsynleg með fram vegna þeirrar hættu á innflutningi næmra sóttá, er af þeim mökum geta stafað, og leyfi mjer því lotningarfyllst að mæla með því, að lagt verði til að lagafrumvarp þetta hljóti allrahæsta staðfesting.

Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.

Til
stjórnarráðs Íslands.

Frumvarp til laga

um

viðauka við lög 6. nóvember 1897 um undirbúning verðlagsskráa.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Fyrir vanrækslu á störfum þeim, er greind eru í 1. gr. laga 6. nóvember 1897 um undirbúning verðlagsskráa, meðal annars á því að senda verðlagsskýrsluna til sýslumanns innan þess frests, sem settur er í 2. gr. laganna, má í opinberu lögreglumáli dæma hvern af nefndarmönnum um sig í allt að 40 kr. sekt, er rennur í hlutaðeigand sveitarsjóð.

2. gr.

Aðalskýrslu þá með fylgiskjöllum, sem greind er í 2. gr. laganna, er sýslumaður skyldur að senda svo tímanlega, að hún geti verið komin til stiptsyfirvaldanna í síðasta lagi 15. febrúar ár hvert.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Erindi frá stiptsyfirvöldunum, sem landshöfðingi hefur tjáð sig meðmæltan, er tilefni til lagafrumvarps þessa, og er markmið þess að koma í veg fyrir vanrækslu þá, er opt kvað hafa átt sjer stað af hálfu hlutaðeigandi lægri valdsmanna á störfum þeim, er þeim eru falin í lögum 6. nóv. 1897 um undirbúning verðlagsskráa, og bæði getur valdið ónákvæmni í verðlagsskránum og því, að þær verði ekki tilbúnar og þinglesnar í tækan tíma.

Það hefur þannig opt komið fyrir, að verðskýrslur þær, er boðnar eru í 1. gr. laganna, eigi eru samdar með tilhlýðilegri nákvæmni og samvirkusemi, þar sem eigi hefur verið gætt fyrirskipana stiptsyfirvaldanna í því efni, svo hefur það og viljað til að allir nefndarmenn hafa eigi skrifað undir skýrslurnar og jafnvel að einn nefndarmanna hefur alls eigi tekið þátt í verðlagningunni. Svo er og fjarri því, að frestsins í 2. gr. laganna til að senda skýrslurnar til hlutaðeigandi sýslumanns hafi ávallt verið gætt, og aðalskýrslur sýslumanna koma loks opt svo seint með fylgiskjölum til stiptsyfirvaldanna, að þau eiga mjög örðugt með að hafa hlutaðeigandi verðlagsskrá búna í tækan tíma, og að ómögulegt er að láta verðlagsskrárnar koma út um sömu mund fyrir allt landið, sem þó er æskilegt.

Í 1. gr. frumvarps þessa er því farið fram á, að sekta megi hvern nefndarmann er vanrækt sýnir, og þykir jafnframt við eiga, að því er til sýslumanna kemur, að bæta við lögin, eins og farið er fram á í 2. gr., ákvæði um, að embættismenn þessir skuli senda stiptsyfirvöldunum aðalskýrslur sínar svo tímanlega, að þær geti verið komnar til þeirra fyrir 15. febrúar. Ef þeir bregða út af þessu, getur það auðvitað bakað þeim ábyrgðar fyrir embættisvanrækt samkvæmt 144. gr. hegningarlaga.

Frumvarp til laga,

er

banna að flytja vopn og skotföng frá Íslandi til Kína.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Frá Íslandi skal fyrst um sinn bannað að flytja hervopn eða hluta af þeim, svo og skotföng og öll önnur áhöld til hernaðar, er ætlað er til, að fari til Kína.

Brot gegn banni þessu varða sektum frá 200 til 2000 kr., og ef ítrekað er, allt að 6 mánaða einföldu fangelsi.

Um mál, er af þessu rísa, fer sem um opinber lögreglumál.

2. gr.

Ráðgjafa Íslands er heimilt að veita undanþágu frá þessu banni eptir því, í hvaða tilgangi vörurnar eru fluttar út.

3. gr.

Þegar svo kemur, að eigi þykir lengur þörf á að halda uppi útflutningsbanni þessu, skal nema það úr gildi, og má þá gjöra það með konunglegri til skipun.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Síðastliðið mar ljetu ýms stórveldi í Norðurálfunni þá ósk í ljósi við dönsku stjórnina, að gerðar yrðu ráðstafanir gegn því, að flutt væru frá Danmörku vopn og skotföng til Kína, sem þar kynnu að verða notuð gegn herliði Norðurálfumanna á sjó eða landi. Samsvarandi ráðstafanir voru þá þegar gjörðar á Englandi og Frakklandi, í Belgíu og Þýzka ríkinu, og samkvæmt skýrslum þeim, sem fyrir hendi voru, var útlit fyrir að ýms önnur ríki mundu gjöra hið sama.

Með því nú atgjörðir sambandsveldanna gættu hags Danmerkur í Kína, varð að telja æskilegt, að hin konunglega stjórn styddi þær með því að láta að ósk stórveldanna, og það því fremur sem búast mátti við, að menn mundu nota danskar hafnir til þess að flytja þaðan vopn og skotfæri frá erlendum verksmiðjum, ef ekki væri komið í veg fyrir það með útflutningsbanni.

Samkvæmt framanskráðu hlaut stjórnin, eins og á stóð, að telja brýna nauðsyn á, að heimild fengist fyrir allt ríkið til að gefa út bann tjeðs efnis; og með því nú að alþingi var eigi háð um þessar mundir, lagði stjórnarráð Íslands það til — á sama hátt og stjórnarráð dómsmálanna gjörði fyrir konungsríkið, þar sem ríkisþingið stóð þá heldur eigi yfir — að hans hátign konungurinn gæfi samþykki sitt til þess að lagafrumvarp það, er stjórnarráðið hafði samið og sniðið eptir frumvarpi því, er samið hafði verið fyrir konungsríkið, um bann gegn því að flytja vopn og skotföng frá Íslandi til Kína, öðlaðist þegar gildi sem bráðabirgðalög samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar. Þessar tilögur stjórnarráðsins öðluðust allrahæst samþykki, og 15. ágúst 1900 voru gefin út — samtímis og samsvarandi bráðabirgðalög fyrir konungsríkið og Vesturheimseyjar Dana — bráðabirgðalög þau fyrir Ísland, er prentuð eru hjer á eptir sem fylgiskjal.

Framanskráð lagafrumvarp er alveg samhljóða lögum þeim, er ríkisþingið samþykkti nú í ár og hlutu allrahæsta staðfesting 6. marz þ. á.; koma þau í stað bráðabirgðalaganna fyrir konungsríkið og eru þeim í öllum aðalatriðum samhljóða.

1. gr. frumvarps þessa er samhljóða bráðabirgðalögunum fyrir Ísland, og breytingarnar á 2. gr. eru aðeins orðabreytingar.

3. gr. er aptur á móti ný og þar veitt heimild til að fella lögin úr gildi með konunglegri tilskipun, þegar svo kemur, að ekki þykir lengur þörf á að halda þeim í gildi; það þykir sem sje óhagkvæmt að þurfa að leita löggjafarvaldsins til þess að bann laganna verði hæfið, þegar kringumstæðurnar hafa breytzt svo, að sjálfsagt er að hefja það.

Það sem farið er fram á í 4. gr. um það, hvenær lögin skulu öðlast gildi, þarf ekki að skýra frekar.

Fylgiskjal.**Bráðabirgðalög,**

er

banna að flytja vopn og skotföng frá Íslandi til Kína.

Vjer Christian hinn Níundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þar eð það eins og nú stendur á í Kína og með hliðsjón af bönnum, er önnur ríki hafa gefið út, er mjög áriðandi, að eigi sje leyft nú sem stendur að flytja hervopn og skotföng frá Íslandi til Kína, teljum Vjer brýna nauðsyn á að gefa út bráðabirgðalög, samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar, er veiti heimild til að banna og hegna fyrir þesskonar útflutning frá Íslandi:

Því bjóðum Vjer og skipum fyrir á þessa leið:

1. gr.

Frá Íslandi skal fyrst um sinn bannað að flytja hervopn eða hluta af þeim, svo og skotföng og öll önnur áhöld til hernaðar, er ætlazt er til að fari til Kína.

Brot gegn banni þessu varðar sektum frá 200 til 2000 Kr., og ef ítrekað er, allt að 6 mánaða einföldu fangelsi.

Um mál, er af þessu rísa, fer sem um opinber lögreglumál.

2. gr.

Ráðgjafa Íslands er heimilt að veita undanþágur frá þessu banni eptir þ í, til hvers hafa skal áhöldin.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi daginn eptir að það tölublað af B-deild stjórnartíðindanna kom út, er þau eru birt í.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 15. ágúst 1900.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Goos.

Frumvarp til laga

um

skipun fasts aðstoðarprests í Reykjavík.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Í Reykjavík skal skipaður fastur aðstoðarprestur, sem á eigin ábyrgð annast prestsþjónustu í dómkirkjusöfnuðinum ásamt dómkirkjuprestinum eptir nánari ákvæðum, er verða í reglugjörð, er landshöfðingi semur um það.

2. gr.

Aðstoðarpresturinn hefur að launum 1500 kr. árlega úr landssjóði, og auk þess fær hann samkvæmt nánari ákvæðum, er gefin verða um það í reglugjörð þeirri, sem nefnd er í 1. gr., 10 af hundraði hverju af tekjum dómkirkjubrauðsins eins og þær eru ákveðnar í brauðamati því, sem á hverjum tíma er í gildi.

3. gr.

Aðstoðarpresturinn og ekkja hans hafa rjett til eptirlauna samkvæmt reglum þeim, er gilda um eptirlaun presta og prestsekkna, þó þannig að eptirlaunin greiðist úr landssjóði.

4. gr.

Aðstoðarpresturinn skal skipaður af konungi, og skal fylgt hinum almennu reglum, er gilda um hluttöku safnaða í veitingu brauða.

5. gr.

Embætti það, sem hjer ræðir um, skal veitt í fyrsta skipti frá fardögum 1902.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Íbúatalan í Reykjavík hefur smámsaman aukizt svo mjög, að einn maður getur ekki lengur annast prestþjónustuna í sókninni svo viðunandi sje; sem stendur munu vera þar tæpar 6000 íbúa. Prestsverkin eru nú orðin svo mörg, að þau taka upp allt of mikið af tíma og kröptum dómkirkjuprestsins, svo að honum veitist ekki nægur tími og næði til hins eiginlega sálnahirðisstarfs. Hjer við bætist það, að meðan einungis

einn prestur er í söfnuðinum, hlýtur það að valda miklum vandkvæðum, ef sjúkdóm ber að höndum hjá honum; þar að auki er dómkirkjan svo lítil í samanburði við söfnuðinn, að það væri mjög æskilegt, að guðspjónusta yrði haldin að jafnaði tvisvar á öllum sunnu- og helgidögum, en það mundi verða ofvaxið kröptum eins manns, ef því væri bætt við hin störfn. Að vísu hefur hingað til nokkur bót verið ráðin á annmörkum hins núverandi fyrirkomulags fyrir mjög lofsverða, sjálfboðna hjálp einstakra manna, sem til þess eru hæfir og búa í Reykjavík; en jafnvel þótt sú aukning prestspjónustunnar, er við það fæst, væri nægileg, sem hún þó eptir hlutarins eðli ekki getur verið, þá væri hvorki hægt nje mætti láta þar við standa.

Optar en einu sinni áður hefur verið leitast við að útvega söfnuðinum aukna prestspjónustu, án þess þó nokkur árangur hafi orðið af þeim tilraunum hingað til, og hefur biskupinn yfir Íslandi um leið og hann vitnar til þessa sent bænarskrá hingað frá dómkirkjuprestinum um þetta mál, og lagt það til af ofan töldum ástæðum, að fyrir alþingi í sumar verði lagt frumvarp til laga um skipun fasts aðstoðarprests í Reykjavík, þannig að laun hans verði að mestu leyti greidd úr landssjóði, þar eð tekjur brauðsins sjeu ekki svo miklar, að dómkirkjuprestinum verði gjört að skyldu að láta af hendi rakna mikla upphæð af embættistekjum sínum. Tekjur brauðsins hafa sem sje engan veginn aukizt að sama skapi sem íbúatalan, því að mestur hluti fólksfjölgunarinnar stafar frá verkmannalyð, sem allt af meir og meir leitar til bæjarins í von um að geta fengið þar atvinnu, en efnahagur hans er venjulega mjög bágur. Loks hefur það og rýrt tekjur dómkirkjuprestsins að nokkrum mun, að nýlega hefur myndast frikkirkjusöfnuður í bænum.

Með þessari tillögu biskups hefur landshöfðingi mælt; og þar eð stjórnarráðinu líka virðist nauðsyn bera til þess, að veitt verði fje úr landssjóði til þess að bæta úr þörfinni á aukinni prestspjónustu í Reykjavík, þá hefur þetta lagafrumvarp verið samið og þar lagðar til grundvallar tillögur landshöfðingja í málinu. Um hin einstöku ákvæði frumvarpsins skal þessa getið:

Um 2. gr.

Eptir því sem viðurværiskjör í Reykjavík eru, má varla búast við að embætti þetta verði samilega skipað, ef launin eru lægri en hjer er lagt til; en eptir því yrði hinn fasti aðstoðarprestur hjer um bil eins settur og yngsti kennarinn við latínuskólann. Af launaupphæðinni, sem hjer er farið fram á, hefur dómkirkjupresturinn tjáð sig fúsan að greiða 4—500 kr., eða sem samsvarar 10 af hundraði hverju af föstum tekjum brauðsins; og hafa þeir biskup og landshöfðingi báðir talið, að það ljeti nærri því, er með sanngirni yrði krafizt af brauðinu. Ef upphæðin er látin fara að hlutfalli eptir tekjum brauðsins samkvæmt brauðamatinu, eins og hjer er lagt til, þá aukast líka tekjur hins fasta aðstoðarprests í hlutfalli við fólksfjölgunina, þar sem fyrirskipuð er endurskoðun brauðamatsins á vissu árabili. Nánari ákvæði um greiðslu þessa hluta launanna verða gefin í reglugjörð þeirri sem landshöfðingi gefur út samkvæmt 1. gr.

Um 3. gr.

Til þess að koma í veg fyrir að opt verði mannaskipti í embætti þessu, virðist nauðsynlegt að veita bæði hinum fasta aðstoðarpresti og ekkju rjett til eptirlauna; og virðist sanngjarnt að þau njóti að þessu leyti sömu rjettinda sem aðrir prestar og prestsekkjur í landinu. Þau útgjöld, er þetta hefur í för með sjer, má þó varla leggja á brauðið, og því er lagt til, að eptirlaunin verði ávallt greidd úr landssjóði.

Um 4. gr.

Konungur virðist eiga að veita embætti þetta eins og hann veitir önnur prests-embætti með sömu tekjum, og virðist söfnuðurinn eiga að hafa hluttöku í veitingunni eptir hinum almennu reglum, er gilda um veitingu prestakalla (sem stendur lögum 8. janúar 1886).

Frumvarp til laga

um

viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Heimilt er amtmönnum, þá er þeim virðist nauðsyn bera til, að fyrirskipa almenna skoðun og böðun á sauðfje svo og sóttthreinsun fjárhúsa á stærri eða minni svæðum í ömtum sínum, enda þótt eigi sje full vissa fyrir því, að fjárkláða hafi orðið vart á stöðum þeim, er um er að ræða.

2. gr.

Verði vart við kláða í fje á tímabilinu frá byrjun rjetta til jólaföstu, skulu hinar sýktu kindur þegar í stað skornar, nema eigandi kjósi heldur, að hreppstjóri eða aðstoðarmenn hans taki sjálfir kindurnar til umsjónar og lækni þær, og borgar þá eigandi allan kostnað, er af því leiðir, nema böðunar- og sóttthreinsunarlyf.

3. gr.

Öll böðunar- og sóttthreinsunarlyf, sem með þurfa til ráðstafana þeirra, er 1. og 2. gr. og tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, 4. og 6. gr., fyrirskipa, skulu útveguð á kostnað landssjóðs. Amtmenn skulu annast útvegum þeirra og sjá um, að nægilegt sje til af þeim þar sem á þeim þarf að halda.

Allan kostnað við skoðanir þær og eptirlit það með lækninga-, sóttthreinsunar- og öðrum varúðarráðstöfunum, sem 1. gr. laga þessara og 1., 2., 4. og 6. gr. fyrgreindrar tilskipunar 5. janúar 1866 fyrirskipa, skal greiða úr hlutaðeigandi sýslu- eða bæjarsjóði.

4. gr.

Allir fjáreigendur skulu hafa glöggar gætur á, hvort kláða verður vart í sauðfje þeirra, og tafarlaust skýra hreppstjóra eða aðstoðarmönnum hans frá sjerhverri grunsamlegri sýki, er fyrir kemur, og þangað til næst til þeirra annast um, að hinar sýktu eða grunuðu kindur sjeu hafðar aðgreindar frá öðru sauðfje.

5. gr.

Akvæðunum í fyrsta hluta 7. gr. í fyrgreindri tilskipun 5. janúar 1866 um sektir allt að 20 rdl. er breytt þannig, að sektirnar eru frá 5 til 200 kr., og gilda ákvæðin í 7. og 8. gr. tilskipunarinnar einnig fyrir brot gegn lögum þessum.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Jafnframt því að stjórnin nú aptur leggur fyrir alþingi lagafrumvarp það, sem lagt var fyrir þingið 1899, um breyting á núgildandi lögum um fjárkláða, þó að einu leyti breytt að mun, skal það tekið fram er nú skal greina.

Á skýrslum þeim, er síðan hafa komið um fjárkláðann frá amtmönnunum — en um þær gjörir landshöfðingi þá athugasemd almennt, að þær verði vart taldar öldungis áreiðanlegar, þar eð þær muni segja ástandið öllu betra en það í raun og veru sje, — sjest það, að fjárkláða hefur orðið vart meir og minna í öllu Norðuramtinu, en hins vegar ekki í Austuramtinu nema í Norður-Pingeyjarsýslu og þeim hluta Norður-Múlasýslu, er liggur fyrir norðan Jökulsá í Jökuldal. Í Suðuramtinu er hann mest útbreiddur í Borgarfjarðarsýslu, og í Kjósarsýslu og í Árnessýslu vestan Hvítár er hann einnig til. Í Vesturamtinu er hann mest útbreiddur í Mýrasýslu, Dalasýslu og suðurhluta Strandasýslu, en vart hefur hans líka orðið í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu og austurhluta Barðastrandarsýslu. Alveg lausar við sýkina eru þá Gullbringusýsla, Árnessýsla austan Hvítár, Rangárvallasýsla, báðar Skaptafellsýslur, Suður-Múlasýsla og Norður-Múlasýsla sunnan Jökulsár á Jökuldal, ennfremur Ísafjarðarsýsla, vesturhluti Barðastrandarsýslu og nyrðri hluti Strandasýslu.

Í brjefi frá Magnúsi Einarssyni dýralækni er það tekið fram, að þar sem vissa sje fengin meðal annars við rannsóknir sjálfs dýralæknisins fyrir því, að fjárkláði sje eins útbreiddur og nú var sagt, þá verði á hinn bóginn vegna þess að sumar skýrslur um þetta sjeu mjög ófullkomnar og óáreiðanlegar ekkert sagt um það með vissu, hvort fjárkláðinn fari í vöxt eða sje í rjenun á því sviði, þar sem hans hefur orðið vart, þó sje hann ef til vill heldur í rjenun í Suður- og Vesturamtinu, en aptur á móti sagður fara í vöxt í Norður- og Austuramtinu. Þetta brjef dýralæknisins svo og allar aðrar skýrslur og tillögur um þetta mál, sem komið hafa frá amtmönnunum og öðrum valdstjórnnum á hinum síðustu 2 árum, mun alþingi fá færi á að kynna sjer.

Þar sem það nú þannig að nýju hefur komið í ljós, að eigi er hægt með nægum krapti að berjast við sjúkdóm þenna, sem er svo skaðlegur fyrir velmegun landsins, með þeim meðölum, er hin núgildandi löggjöf heimilar hinu opinbera að beita, þá er stjórnin enn þeirrar skoðunar, að hjer sje þörf nýrra lagaákvæða. Þeirrar skoðunar eru líka allir hlutaðeigandi valdsmenn á landinu, bæði æðri og lægri, en hversu þau ákvæði skuli vera og hve langt skuli fara, um það eru menn ósammála; hefur amtmaðurinn yfir Norður- og Austuramtinu með fylgi beggja amtsráðanna þar aptur komið með frumvarp um algjörða breytingu á núgildandi lögum, en hins vegar hefur amtmaðurinn og amtsráðin í Suður- og Vesturamtinu álitit það nægilegt og hagfeldara, að hin núgildandi lagaákvæði væru aukin á þann hátt, sem stjórnin fór fram á í fyrgreindu lagafrumvarpi frá 1899.

Um leið og vísað er til hinna ýtarlegu álitsskjala beggja amtmannanna, skal hjer að eins tekið fram, að tillögurnar úr Norður- og Austuramtinu eru aðallega þess efnis, að lagafrumvarp það, sem þau amtsráð sömdu 1898 og getið er um í athugasemdunum við stjórnarfrumvarpið frá 1899, verði lögð til grundvallar við frekari aðgjörðir í þessu máli, og til vara, að amtsráðunum hvoru fyrir sig veitist heimild til þess með lögum að gjöra samþykktir, er lagagildi hafi, um útrýmingu fjárkláðans, og að þess verði farið á leit, að í fjárlögunum fyrir næstkomandi fjárhagstímabil verði veittar í þessum tilgangi 10,000 kr. árlega til Norðuramtsins og 5,000 kr. árlega til Austuramtsins.

Stjórnin telur nú af hinum sömu ástæðum, sem greindar eru í athugasemdunum við stjórnarfrumvarpið frá 1899 og hún vísar til, óráðlega þá skipun, er valdsmennirnir í Norður- og Austurumdæminu aðallega fara fram á, og enn sem fyr — sbr. brjef ráðgjafans fyrir Ísland til landshöfðingja dags. 14. apríl 1898 (B-deild Stjórnartíð. 1898 bls. 79) — hefur hún ekki heldur talið rjett að fylgja varatillögunni er komið hefur úr sömu átt. En hún hlýtur enn að vera þeirrar skoðunar eins og bæði landshöfðinginn og amtmaður og amtsráðin í Suður- og Vesturamtinu, að byggja megi framvegis á nügildandi lagaákvæðum, sem einungis þurfi að breyta í einstökum atriðum, þar sem reynslan hefur sýnt nauðsyn á því; eptir umræðunum um þetta mál á alþingi bæði 1897 og 1899 að dæma, má og ætla að sú skoðun hafi mest fylgi meðal þingmanna. Samkvæmt því, er Magnús dýralæknir Einarsson tekur fram í fyrgreindu brjefi sínu, munu helztu annmarkarnir á núverandi ástandi vera, sumpart að baðlyfn, sem notuð hafa verið, hafa víða verið ljeleg, sumpart að baðanirnar hafa farið í handaskolum annaðhvort af hirðuleysi eða vanþekkingu, sumpart líka að kláðanum opt beinlínis hefur verið haldið leyndum af hlutaðeigendum.

Þessum tveim síðastnefndu annmörkum mun mega ráða bót á, sumpart með meiri röggsemi frá valdstjórnarinnar hálfu, bæði í því að hafa eptirlit með heilbrigðisástandi fjárens og í því að fylgja fram hinum fyrirskipuðu ráðstöfunum um uppræting sýkinnar, og miða ákvæði þau, sem hjer eru tekin upp úr stjórnarfrumvarpinu frá 1899, að því að gjöra hlutaðeigendum hægra fyrir í þessu efni, — sumpart með því að fá mann, er vit hefur á málinu, til þess að kenna mönnum að þekkja sýkina og sýna þeim fram á, hve nauðsynlegt sje að gjöra eindregna og öfluga gangskör að því að útrýma henni, og í þeim tilgangi verður farið fram á í frumvarpi til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, sem lagt verður fyrir þingið undireins og þetta frumvarp, að veitt sje fje til þess að fá mann, er næga þekkingu hefur í þessu efni, og annast skal þetta í Norður- og Austuramtinu, þar sem ennþá er enginn dýralæknir. •

Hinn fyrsti af hinum fyrgreindu annmörkum mun aðallega eiga rót sína að rekja til fátæktar landsmanna, er freistar þeirra til að láta sjer nægja með hin ódýrustu baðlyf, sem fást; að því er þetta atriði snertir hefur stjórnarráðið sannfærst um það af þeim skýrslum, sem fengnar eru, þar á meðal einkum álit Magnúsar Einarssonar dýralæknis, sem bæði amtmaður og amtsráðin í Suður- og Vesturamtinu og landshöfðingi hafa fallizt á, að eigi verði ráðinn bugur á sýkinni á annan hátt en með því að bað- og sóttþreinsunarlyfn sjeu útveguð á kostnað hins opinbera og þar af leiðandi eptir ráðstöfun þess. Kostnaðinn við þetta mun enginn annar opinber sjóður geta staðizt en landssjóður, og munu útgjöldin að vísu verða allmikil í fyrstu, og ekki er einu sinni hægt eptir upplýsingum þeim, sem fyrir hendi eru, að gizka á neina ákveðna upphæð; en enginn efi er á því, að landssjóður getur borið kostnað þenna, og að líkindum má telja það víst, að kostnaðurinn verði með tímanum ljettbærari fyrir landið

í heild sinni, heldur en þráföld útgjöld til hálfgjörðra ráðstafana, er eigi fara minnkomdi og sem í raun og veru mestmegnis er varið til einskis, eins og bæði landshöfðingi og Magnús Einarsson dýralæknir hafa tekið fram.

Til þess nú að ryðja enn betur úr vegi allri mótspyrnu gegn öflugum ráðstöfunum gegn fjárkláðanum, er einnig eptir tillögu landshöfðingja farið fram á, að bæði fjáreigendur og hinir einstöku hreppar skuli losast við kostnaðinn við lækninga-, sótt-hreinsunar eða varúðar-ráðstafanir, og skuli hann greiðast úr hlutaðeigandi sýslu- eða bæjarsjóði. Þó nær þetta ekki til ráðstafana þeirra, er 2. gr. laga þessara ræðir um.

Það lætur og að líkindum að með þessu fyrirkomulagi hverfi tormerki þau, er við umræðurnar á alþingi um stjórnarfrumvarpið frá 1899, voru talin á því vegna hagsmuna fjáreigendanna að fá amtmönunum svo víkkað vald, sem farið var fram á í 1. gr. frumvarpsins.

Hin nýju aðalákvæði um að greiða úr landssjóði kostnaðinn við það- og sótt-hreinsunarlyf, en úr hlutaðeigandi sýslu- eða bæjarsjóði kostnaðinn við umsjón og eptirlit með lækninga-, sótt-hreinsunar- og öðrum varúðar-ráðstöfunum hefur verið sett í 3. gr. frumvarps þessa.

Viðvíkjandi frumvarpinu skal að öðru leyti vísað til athugasemdanna við stjórnarfrumvarpið frá 1899, þó skal hjer tekið fram, að eigi hefur þótt ástæða til að setja „jól“ í staðinn fyrir „jólaföstu“, eins og samþykkt var við aðra umræðu í neðri deild það ár, og herða þannig ákvæðið í 2. gr. um niðurskurð eða lækningu fjár, sem vart verður við kláða í á vissu tímabili undir árslokin.

Frumvarp til laga

um

forgangsrjett veðhafa fyrir vöxtum.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

Ef vextir af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eru látnir standa inni hjá skuldunaut eptir að þeir eru komnir í gjalddaga, þá helzt eigi forgangsrjettur til veðsins fyrir vöxtum þessum gagnvart verr tryggðum veðbrjefum lengur en eitt ár frá því þeir komu í gjalddaga.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Samkvæmt tilskipun fyrir Danmörku og Noreg frá 12. marz 1790 halda fasteignarveðhafar eigi gagnvart verr tryggðum veðhöfum forgangsrjetti sínum til veðsins fyrir vöxtum, sem látnir eru standa inni hjá skuldunaut yfir eitt ár frá gjalddaga þeirra. Með því að tilskipun þessi eigi er talin gilda á Íslandi, þar sem hún aldrei hefur verið birt þar, hefur landshöfðingi lagt það til, að farið væri fram á að lík ákvæði væru nú gefin fyrir Ísland með lögum, þar sem veðlánin hafi farið þar mjög í vöxt á seinni árum.

Það sem á sínum tíma leiddi til þess að tjeð tilskipun var gefin út, var sú skoðun, að veðhafar, er hafa sama forgangsrjett fyrir vöxtum sem fyrir höfuðstólnum, eigi ekki að geta rýrt rjett annara veðhafa, er þeir ganga fyrir, með því að láta vextina standa inni hjá skuldunaut eptir að þeir eru komnir í gjalddaga; telur stjórnarráðið víst, að eins beri að álita á Íslandi og hefur því samið lagafrumvarp þetta, og ætlast til að það seti alveg sömu reglur og tilskipunin.

Frumvarp til laga fyrir Ísland

um

tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sjerstaklega skrásetning og fiskiveiðaskirteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í Norðursjónum fyrir utan landhelgi, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rjett til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á tjeðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemmdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær er þurfa þykir um eptirlit með því að menn fylgi ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Lögreglustjórnir í Reykjavík, á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði annast um þessa skrásetning skipanna, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, sjeu þau eigi þegar eptir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskirteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, en kostnað við merking skulu skipaeigendur greiða; á þeim hvílir og sú skylda að halda við bókstöfum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eptir almennum lögum geta bakað sjer með því að hlýða eigi fyirmælum þeim, er gjörð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, allt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild stjórnartíðindanna, og standa meðan í gildi er samningur sá um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum, er gjörður var í Haag 6. maí 1882.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Eptir að gjörður hafði verið í Haag 6. maí 1882 samningur milli Danmerkur og ýmsra annara ríkja um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum, voru ákvæði þau um fiskiskip, skrásett í konungsríkinu, sem þörf var á samkvæmt honum, gefin með lögum 27. apríl 1883 og tilskipun 29. marz 1884. Þótt samningurinn einnig næði til Íslands, og fyrir því sje auglýstur í A-deild stjórnartíðindanna 1884, voru þó eigi í það mund gefin samsvarandi ákvæði um íslensk fiskiskip, af því að hvorki voru þá stundaðar fiskiveiðar í Norðursjónum af skipum frá Íslandi, nje nein útlit fyrir, að svo mundi verða síðar.

Á þessu varð snöggleg breyting haustið 1899, því þá kom fram beiðni um, að nokkur skip, sem skrásett voru á Íslandi, yrðu skrásett samkvæmt 5. gr. í framangreindum samningi, þar eð í ráði væri að láta þau stunda fiskiveiðar í Norðursjónum. En þessari beiðni varð eigi sinnt, með því að lagaákvæði þau vantaði, eins og sagt var, er til þess þurfti. Því varð nú ekki neitað, að þetta var ekki sem heppilegast fyrir skipin sjálf, en þó var það atriði þyngra á metunum, að stjórninni var ekki unnt, á meðan hin nauðsynlegu lagaákvæði þar að lútandi vantaði, að rækja til fulls skyldur þær gagnvart öðrum þjóðum til framkvæmdar samningsins, er hún hafði tekizt á hendur með honum.

Að svo vöxnu máli varð stjórnarráð Íslands að telja það ógjörandi að fresta málinu til fundar alþingis 1901, og því brýna nauðsyn á að gefa út bráðabirgðarlög, samkvæmt 11. gr. stjórnarskrár Íslands 5. janúar 1874, til þess að fá lagaheimild þá, er með þurfti til þess að skipa þessu máli samkvæmt samningnum og sem líkast því, að öðru leyti, er lagaákvæðin fyrir konungsríkið gjöra; var stjórnarráð utanríkismálanna á sama máli um þetta.

Eptir nauðsynlegar brjefaskriptir um málið við landshöfðingja og yfirstjórn skattamálanna, voru því, samkvæmt allraþegnsamlegustum tillögum stjórnarráðs Íslands, 2. marz 1900 gefin út bráðabirgðalög þau fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum, er prentuð eru hjer á eptir sem fylgiskjal, og samkvæmt heimild þeirri, er lögin gáfu, kom út sama dag konungleg tilskipun um sama efni, sem tekin er upp sem nr. 15 í Stjórnartíðindin sama ár.

Framanritað frumvarp er alveg samhljóða bráðabirgðalögunum. Um efni þess skal einungis því bætt við það, er að ofan er sagt, að haganlegast hefur þótt vera, eins og farið er fram á í 2. gr. frumvarpsins, að vísa eigi hinni sjerstaklegu skrásetning og merking, sem um er að ræða, til allra skrásetningarvaldsmanna þeirra, sem 4. gr. í lögum um skrásetning skipa 13. desember 1893 skipar á Íslandi, heldur að eins til lögreglustjóranna í kaupstöðum landsins fjórum; er þetta gjört með ráði yfirstjórnar skattamálanna; ennfremur hefur eigi þótt rjett að láta landssjóð bera kostnað við merking skipanna og viðhald merkjanna, heldur hlutaðeigandi útgerðarmenn, þótt það sje gagnstætt því sem lög eru í konungsríkinu; eptir hlutarins eðli verða í slíka útgerð eigi notuð nema allstór skip, og munar þá minnstu um greindan kostnað.

Fylgiskjal.**Bráðabirgðalög fyrir Ísland**

um

tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum.

Vjer Christian hinn Níundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þar eð Vjer erum þess vísir orðnir, að búast megi við, að fiskiskip, sem heima eiga á Íslandi, muni gagnstætt því er hingað til hefur átt sjer stað, fara að taka þátt í fiskiveiðum þeim, er danskir þegnar stunda í Norðursjónum, teljum Vjer brýna nauðsyn á að gefa út bráðabirgðalög, samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar, til þess að gefin verði út ákvæði þau um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum, er þannig er orðin nauðsyn á að fá fyrir Ísland samkvæmt samningi þeim, er gjörður var í Haag 6. maí 1882.

Því bjóðum Vjer og skipum á þessa leið.

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sjerstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í Norðursjónum fyrir utan landhelgi, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rjett til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðafæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á tjeðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemmdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær er þurfa þykir um eptirlit með því að menn fylgi ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Lögreglustjórnir í Reykjavík, á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði annast um þessa skrásetning skipanna, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, sjeu þau eigi þegar eptir hinum almennum reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, en kostnað við merking skulu skipaeigendur greiða; á þeim hvílir og sú skylda að halda við bókstöfum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eptir almennum lögum geta bakað sjer með því að hlýða eigi fyrir mælum þeim, er gjörð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, allt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1900 og standa meðan í gildi er samningur sá um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum, er gjörður var í Haag 6. maí 1882.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 2. marz 1900.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Hørring.

Frumvarp til laga

um

viðauka við og breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Störf þau, sem hafnarnefndin hefur á hendi samkvæmt reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu framvegis liggja undir bæjarstjórnina, og þau, sem amtmaður og dómsmálastjórnin eða nú stjórnarráð Íslands samkvæmt henni hafa á hendi, undir landshöfðingja. Stjórnarráð Íslands skal þó framvegis staðfesta alla taxta um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reiknings hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins; eignum hafnarsjóðs má eins og hingað til aðeins verja í þarfir hafnarinnar sjálfrar.

2. gr.

Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmaður hafa á hendi samkvæmt opnu brjefi 29. maí 1839 viðvikjandi byggingarnefnd í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans.

3. gr.

Að svo miklu leyti sem samþykktin fyrir kaupstaðinn ákveður, annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir

menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru í 2. gr., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðs-stjórnin og 4 menn aðrir er bæjarstjórnin kýs, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldugir til að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.

4. gr.

Ef lóðareiganda þykir rjetti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skjóta honum til landshöfðingja, er leggur fullnaðarúrskurð á málið.

5. gr.

Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins, en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefndarinnar og landshöfðingi staðfestir.

6. gr.

Bæjarstjórnin má með samþykki landshöfðingja gera heilbrigðissamþykkt um heilbrigðismál kaupstaðarins. Skál bæjarstjórnin með ráði hjeraðslæknis semja frumvarp til hennar og senda landshöfðingja, er leitar álits landlæknis um það, og staðfestir það svo eða neitar því staðfestingar. Þegar samþykktin er staðfest, skal prenta hana á kostnað bæjarsjóðs og birta í B-deild stjórnartíðindanna.

Í heilbrigðisnefnd skulu sitja bæjarfógeti, hjeraðslæknir og einn af og úr bæjarstjórninni valinn maður, og skal hún sjá um að heilbrigðissamþykktarinnar sje gætt.

Brot gegn heilbrigðissamþykktinni varða sektum allt að 200 kr. og fer um þau sem um opinber lögreglumál.

7. gr.

15. og 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falla úr gildi.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Um leið og stjórnarráð Íslands í brjefi sínu til landshöfðingja dags. 18. desember 1900 (Stjórnartíðindi fyrir 1901 B-deild, bls.) skýrði frá ástæðum þeim, sem ollu því að lagafrumvarp það um breyting og viðauka við tilskipun um bæjarstjórn í Reykjavík 20. apríl 1872, er alþingi samþykkti 1899, hlaut ekki allrahæzta staðfesting, gat það þess að stjórnin ætlaði að leggja breytt lagafrumvarp um þetta fyrir alþingi, og verða þannig við óskum bæjarstjórnarinnar í Reykjavík í þessu máli, er þingið hefur og gefið fylgi sitt.

Þegar semja átti lagafrumvarp í þessa átt, kom það til mála, hvort ekki ætti að reyna jafnframt þessum breytingum á bæjarstjórn Reykjavíkur að koma á samsvarandi breytingum í hinum kaupstöðunum, en af því enginn þeirra hafði farið

þess á leit, þótti rjettast að láta sitja við Reykjavík eina að þessu sinni. Eptir á er þá hægt að ráðgast um það við hina kaupstaðina, hvort lögin ættu og að ná til þeirra.

Uppkast lagafrumvarps þessa hefur verið lagt fyrir bæjarstjórnina í Reykjavík til umsagnar, og þær breytingar, sem hún fór fram á og landshöfðingi fjellst á, hafa verið teknar til greina á framanskráðu frumvarpi. Markmið þess er hið sama og alþingisfrumvarpsins, er það líkist í aðalatriðum, sem sje sumpart að rýmka um vald bæjarstjórnarinnar í ýmsum málum, sem nú liggja undir úrskurð valdstjórna, sem að meira eða minna leyti eru bæjarstjórninni óháðar, og sumpart að koma fyrirkomulagi heilbrigðismálanna í viðunanlegt horf, en um þau mál eru nú sem stendur í raun og veru engin ákvæði í lögum.

Þess skal getið, að ákvæði þau, sem voru í frumvarpi alþingis, um breyting á lögum um búsetuleyfi handa húsmönnum, eru eigi sett í lagafrumvarp þetta af þeim ástæðum, sem færðar eru í fyrgreindu brjefi stjórnarráðsins. Annars skal um hin einstöku ákvæði frumvarpsins getið þessa:

Um 1. gr.

Stjórnarráðið hefur ekki getað fallizt á þá uppástungu, að umboðsstjórnin sje svipt öllum frekari afskiptum af þeim málum, er ræðir um í þessari grein, en þeim sem hún hefur samkvæmt tilskipuninni frá 1872 í reglulegum bæjarmálum, er þessi mál ekki verða talin til. Í frumvarpi þessu er aptur á móti farinn sá meðalvegur, að málin eru lögð undir bæjarstjórnina og afskipti umboðsstjórnarinnar af þeim látin haldast en fengin landshöfðingja, nema hvað stjórnarráðið hefur áskilið sjer rjett til að staðfesta hafnartaxtana.

Um 2. gr.

Að því er byggingarmálunum viðvíkur hefur þótt áhættulaust — þó bæjarstjórnir í dönskum kaupstöðum hafi ekki samsvarandi vald — að láta að ósknm bæjarstjórnar og alþingis, og afnema byggingarnefndina sem sjálfstæða valdstjórn og fá bæjarstjórninni öll byggingamálin.

Um 3. gr.

Hjer eru eins og í frumvarpi alþingis ákvæði um, að bæjarstjórnin geti að vissu leyti falið nefndum, sem menn utan bæjarstjórnar einnig megi kjósa í, framkvæmd á störfum þeim, er getur um í 1. og 2. gr., og er bætt við ákvæðum um að menn sem ekki eru í bæjarstjórninni sjeu skyldir að takast þessi störf á hendur og um takmörkin fyrir þeirri skyldu.

Um 4. gr.

Með því að þau mál, sem ræðir um í 2. gr., verða hjer eptir algerð bæjarmál og ákvæði bæjarstjórnar í þeim því verður aðeins raskað samkvæmt 12. gr. í tilsk. 20. apríl 1872, hefur þótt nauðsynlegt að gjöra sömu undantekning frá þessu og alþingi gjörði í frumvarpi sínu, og leyfa þeim lóðareiganda, sem þykir rjetti sínum hallað með ákvæði bæjarstjórnarinnar, að skjóta máli sínu til landshöfðingja.

Um 5. gr.

Hjer er gefin heimild til að gjöra sjerstaka byggingarsamþykkt, til fyllingar á grundvallarákvæðum þeim um byggingarmál bæjarins, sem í lögum eru þá, og sem stendur eru fá.

Um 6. gr.

Þar sem í tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872, 15. gr. sbr. 23. gr. og 39. gr. tölul. 4, eru ákvæði um eða að minnsta kosti gefin bending um skipun heilbrigðismála, eru, eins og á undan segir, engin lög um þetta í kaupstöðunum. Bæjarstjórnartilskipunin fyrir Reykjavík gerir að vísu ráð fyrir, að til sje heilbrigðisnefnd í Reykjavík, en engin ákvæði eru til um skipun hennar, völd eða verksvið.

Í stað þess að leggja heilbrigðismálin í heild sinni undir bæjarstjórnina, eins og hún fór fram á, hefur þótt ráðleggra að skipa þeim eins og í konungsríkinu og gefa bæjarstjórninni heimild til að setja hin nauðsynlegu ákvæði um þessi mál í heilbrigðissamþykkt, er landshöfðingi staðfestir, og fá umsjón með að þessum ákvæðum sje hlýtt, í hendur sjerstakri nefnd, sem er í nánú sambandi við bæjarstjórnina, og láta hið opinbera sækja mál til hegningar fyrir brot á samþykktinni.

Fyrirmynd fyrir þessum ákvæðum frumvarpsins eru sumpart lög um lög-reglusamþykktir fyrir kaupstaðina frá 3. janúar 1890 og sumpart lög fyrir Færeyjar 7. maí 1881 um heilbrigðissamþykktir o. fl.

Við 7. og 8. gr.

er ekkert sjerstaklega að athuga.

Frumvarp til laga

um

útvegún á jörð handa Fjallapingaprestakalli.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

Ur landssjóði má greiða þær 1600 kr., sem varið hefur verið til þess að útvega part úr jörðinni Víðirhóli handa Fjallapingaprestakalli í Norður-Pingeyjarprófastsdæmi, gegn því að jafnframt falli niður 64 kr. af hinni árlegu uppbót prestakallsins úr landssjóði (lög nr. 3 frá 27. febrúar 1880, 1. gr. tölul. 138).

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Í Fjallapinga prestakalli í Norður-Pingeyjarprófastsdæmi, er stofnað var með lögum nr. 3 frá 27. febrúar 1880, 1. gr. tölul. 138, hefur ekki verið til nein ljens- eða kirkjujörð til ábúðar fyrir sóknarprestinn, og hefur stjórnarráðinu verið skýrt svo frá, að þetta ástand hafi ávallt haft mikil vandkvæði í för með sjer. Það hefur sem sje reynzt mjög erfitt fyrir prestinn að fá jarðnæði eða húsnæði í prestakallinu og hefur hann að öllu leyti átt það undir góðvild og tilhlíðrun sóknarmanna, hvort hann fengi nokkursstaðar bústað. Af þessu ástandi hefur og stafað, að söfnuðurinn hefur stundum verið ófús á að taka á móti prestum eða prestsefnum, sem hafa sótt um brauðið, og að hann við síðustu prestkosningu hafði það í skilyrði, að kirkjustjórnin hlutaðist til um að presturinn fengi jarðnæði, sem gæti orðið fast prestsetur.

Ut af viðleitni kirkjustjórnarinnar í þessu efni kom fram tilboð seint á árinu 1899 frá eigandanum að 7 hdr. í jörðinni Viðirhóli, sem metin er öll til 14,4 hdr. og presturinn optastnær hefur átt heima á, um að selja þenna hluta sinn af jörðinni til jarðnæðis handa prestinum fyrir 1600 kr., með því skilyrði að kaupum skyldi lokið í fardögum 1900 og andvirðið þá allt greitt í peningum. Með því nú að í kaupunum fylgdi mikið af bæjarhúsum og víður í nýja baðstofu og að jörðin er talin góð bújörð og hentug til prestseturs, og prestur og prófastur því mæltu eindregið með þeim og þau mátti telja að öllu samtöldu aðgengileg, vildu stiptsyfirvöldin ekki láta þetta tækifæri ganga sjer úr greipum, og tóku því í því skyni með leyfi landshöfðingja 1600 króna bráðabirgðalán í landsbankanum þangað til hægt væri að fá samþykki löggjafarvaldsins til þess að andvirðið, eins og leyft hefur verið um önnur prestaköll með lögunum nr. 23 frá 2 október 1891 og nr. 5 frá 6. marz 1896, yrði greitt úr landssjóði gegn því að sú upphæð, er svarar til 4 af hundraði af andvirðinu, fjelli niður af hinni árlegu uppbót prestakallsins úr landssjóði. Kaupin fóru síðan fram og hinn tilgreindi partur úr Viðirhóli gjörður að prestsetri frá fardögum 1900.

Samkvæmt tillögu stiptsyfirvaldanna og meðmælum landshöfðingja, stingur stjórnarráðið upp á því, að hin nauðsynlega lagaheimild sje nú gefin til að koma þessu fyrir á tjeðan hátt.

Frumvarp til laga

um

próf í gufuvjelafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Hver sá, er staðizt hefur hið meira stýrimannapróf á stýrimannaskólanum í Reykjavík, getur krafizt þess að hann sje reyndur í gufuvjelafræði, þegar próf er haldið á skólanum.

2. gr.

Til prófs þess, sem getur um í 1. grein, útheimtist: Undirstöðuatriðin í aflfræði og hitafræði, sjerstaklega um eðli vatnsgufunnar og hagnýting hennar til vinnu. Gufuvjelar þær, sem nú tíðkast mest, ásamt kötlum og tækjum. Hestaafl gufuvjela. Meðferð gufuvjela. Framknýing og kolaeyðsla. Helztu hlutar skips og skipting þess í vatnsheld hólf. Tæmingaráhöld og slökkvitól. Ryð og varnir gegn því. Hjálparvjarlar á skipum. Lagaákvæði um gufuskip til að tryggja líf manna og góz.

3. gr.

Prófið er að eins munnlegt og skal haldið opinberlega af prófnefnd, og skal fyrir því standa sá af nefndarmönnum, sem landshöfðingi skipar sem oddvita. Í prófnefndinni er hinn fasti kennari við skólann og tveir aðrir menn, er landshöfðingi setur til þess í hvert skipti, annan eptir uppástungu stiptsyfirvaldanna, en hinn eptir uppástungu bæjarstjórnarinnar í Reykjavík.

4. gr.

Stjórnarráð Íslands setur ákvarðanir þær, sem með þarf viðvíkjandi tilhögun á prófinu.

Þeim, sem prófið hefur tekið, skal veitt skírteini um það, og skal þar telja hinar lögboðnu kröfur til prófsins, og tilgreina í tölum einkunn þá, sem gefin er, og jafnframt bæði hina lægstu tölu, er útheimtist til að standast prófið, og hina hæstu tölu, sem unnt er að ná við það, og skulu allir nefndarmenn undirskrifa skírteinið.

Nöfn þeirra, sem undir próf ganga, skal rita í bók, sem til þess er löguð og stiptsyfirvöldin geyma; skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers eins, fæðingar-stað, -degi og -ári, svo og frá einkunn þeirri, sem gefin var við prófið.

5. gr.

Hver sá, er staðizt hefur próf það, er um er greint í lögum þessum, á kost á að fá viðaukaskírteini það um þekkingu á gufuvjelum, er getur um í 12. gr. laga um atvinnu við siglingar frá 26. október 1893.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Samkvæmt lögum um atvinnu við siglingar frá 26. október 1893, 3. og 5. gr. er rjettur til að vera skipstjóri eða stýrimaður á íslenskum gufuskipum í utanlands-siglingum svo og á innanlands-siglingum ef skipið er meira en 100 smálestir að stærð, bundinn því skilyrði, að hlutaðeigandi hafi fengið skýrteini það um kunnáttu í gufuvjelafræði, er getur um í 12. gr. laganna; en til þess útheimtist, að hann hafi annaðhvort staðizt próf í gufuvjelafræði í Danmörku eða sýnt á annan hátt að hann hafi þá þekkingu á gufuvjelum og meðferð þeirra, sem þörf er á.

Með lögnum um stofnun stýrimannaskóla á Íslandi frá 22. maí 1893 var sem sje ekki gufuvjelafræði gjörð að prófgrein í skólanum, sökum þess að lögin áttu að eins að bæta úr þeim skorti, sem þá var á kennslu handa skipstjórur og stýrimönnum á íslenskum seglskipum. En framfarirnar hafa orðið svo miklar síðan, að það verður að telja æskilegt, að mönnum sje nú gefinn kostur á að taka slíkt próf á Íslandi. Þegar lögin um stýrimannaskólann komu út voru sem sje að eins 2 gufuskip skrásett á Íslandi, en nú eru þau orðin 32 að tölu, og með því að þeim fer sífellt fjölgandi, getur það opt orðið útgerðarmönnum erfitt að fá hæfa skipstjóra eða stýrimenn á þau, enda má það og telja óheppilegt að Íslendingar þeir, sem þessa grein

vilja nema, skuli þurfa að fara til Danmerkur eður annara landa til þess að ná prófi í henni.

Landshöfðingi hefur því talið æskilegt, að þeim sem staðizt hafa meira stýrimannaprófið íslenzka, sje gefinn kostur á að taka próf í gufuvjelafræði á stýrimannaskólanum í Reykjavík, og í því skyni samið lagafrumvarp þetta; stjórnarráðið hefur hjá stjórnarráði sjóliðsmálanna fengið álit forstjóra sjómannakennslunnar um frumvarpið og hefur síðan getað fallizt á það.

Um hin einstöku ákvæði þess skal getið þessa:

Um 1. gr.

Það má telja óhætt að skylda stýrimannaskólann til að halda próf þetta, um leið og stýrimannapróf er haldið á skólanum. Sjálfa yfirheyrsluna mun hinn fasti kennari á skólanum geta annazt, því það má gera ráð fyrir því sem vísu, að hann hafi annaðhvort staðizt próf í gufuvjelafræði samkvæmt hinum dönsku lögum um stýrimannapróf o. fl. frá 30. marz 1892, 2. gr., tölul. 11, eða hafi á annan hátt fengið þá þekkingu í þessari grein, sem að minnsta kosti jafngildir kröfum tjeðra laga.

Um 2. gr.

Þær kröfur, sem hjer eru gjörðar til prófsins, eru þær sömu og í konungsríkinu eru gjörðar í gufuvjelafræði við hið almenna stýrimannapróf samkvæmt fyrgreindum lögum.

Um 3. gr.

Þessi grein er sniðin eptir 4. gr. framangreindra laga frá 22. maí 1890 og farið fram á að sjerstök prófnefnd sje skipuð fyrir prófið í gufuvjelafræði. Á þenna hátt mun auðveldast verða að fá hæfa menn í nefndina, og er ætlast svo til, að kennarinn í eðlisfræði við lærða skólann verði annar prófdómandinn og yfirmaður eða gufuvjelastjóri frá varðskipinu hinn.

4. gr.

er, að undanskilinni einni orðabreyting, samhljóða 5. gr. nefndra laga frá 22. maí 1890.

Við 5. gr.

virðist ekkert að athuga.

Frumvarp til laga

um

stofnun landsspítala í Reykjavík o. fl.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Ef Reykjavíkur kaupstaður leggur til 18,000 kr. upphæð til þess að byggja landsspítala í Reykjavík, má verja til hans úr landssjóði 90,000 kr. og til útbúnaðar spítalans 10,000 kr.

Þá upphæð, sem kaupstaðurinn leggur til, má veita honum að láni úr landsjóði með þeim kjörum, að hann borgi á ári í vexti og afborgun 6 af hundraði af hinni upprunalegu lásupphæð, og eru vextir 4 af hundraði af þeirri upphæð, sem stendur eftir af láninu í hverjum tíma, en hitt afborgun.

2. gr.

Í stjórn spítalans eru amtmáðurinn yfir suðuramtinu og landlæknir. Ræður hún lækna og starfsmenn við spítalann og segir þeim upp, og hefur á hendi yfirstjórn og umsjón með spítalanum og reikningum hans samkvæmt ýtarlegri reglum, er settar verða í neðangreindri reglugjörð,

3. gr.

Landshöfðingi semur eftir tillögum spítalastjórnarinnar reglugjörð fyrir spítalann og starfsmenn hans og um spítalahaldið, og skal þar einnig ákveða, hversu mikið sjúklingar skulu borga fyrir lækningar og vist á spítalanum.

Spítalastjórnin má veita fátækum sjúklingum vist ókeypis þó má aldrei á þann hátt ráða yfir meiru en einum þriðjungi af rúmatölu spítalans.

4. gr.

Við spítalann skal skipa tvo yfirlækna, og má verja allt að 1200 kr. á ári til að launa þá, eftir því sem spítalastjórnin með samþykki landshöfðingja nánar ákveður, einn aðstoðarlækni, sem hefur 600 kr. í laun á ári; ráðsmann, með 600 kr. launum á ári, ráðskonu og yfirhjúkrunarkonu, sem hvor um sig hefur 400 kr. í laun, gjaldkera með 200 kr. launum, svo og hjúkrunarkonur og vinnufólk eins og þörf er á.

Aðstoðarlæknirinn, ráðskonan og yfirhjúkrunarkonan fá þar að auki fæði og húsnæði á spítalanum.

Pangað til öðruvísi verður ákveðið, skulu kennararnir í útvortislækningum og innvortislækningum við læknaskólann hvor um sig takast á hendur yfirlæknastörfin : sinni grein.

5. gr.

Kostnaðurinn við spítalahaldið greiðist úr landssjóði, og skal veita hin árlegi útgjöld í fjárlögunum.

6. gr.

Stjórninni skal heimilt að taka við hinu núverandi sjúkrahúsi í Reykjavík með grunni og öllum húsgögnum og áhöldum sem eign landssjóðs, gegn því að skuld sú til landssjóðs, sem á því hvílir, falli niður.

Til þess að gera við sjúkrahúsbygginguna og breyta henni svo, að hún verði notuð til húsnæðis fyrir læknaskólann, má verja allt að 1200 kr.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Eins og kunnugt er, samþykkti efri deild alþingis árið 1897 áskorun til stjórnarráðsins um meðal annars að leggja fyrir alþingi 1899 áætlun um kostnaðinn við byggingu landsspítala í Reykjavík, er tæki hjer um bil 45 sjúklinga. Í tilefni af þessu ljet stjórnarráðið Thuren byggingameistara gjöra uppdrætti og áætlun yfir slíkan spítala ásamt sóttthreinsunarbyggingu o. fl. og samkvæmt því varð áætlaður kostnaður alls 213,155 kr. 68 au. Alþingi 1899 fjeck færi á að kynna sjer þessa áætlun; en þar eð slíkur kostnaður þótti ofvaxinn efnum landsins, og hins vegar var álitid, að brýna nauðsyn bæri til sumpart fyrir læknakennsluna, sumpart vegna þess, að úr öllu landinu leita sjúklingar ávallt meir og meir til Reykjavíkur einkum í þyngri sjúkdómum, að sæmilegur spítali væri byggður, þá var frá þingmanna hálfu borið upp frumvarp til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík fyrir 24 sjúklinga og skyldi landssjóður leggja til þess 40,000 kr. og þar að auki tilskilið, að bæjarstjórn Reykjavíkur byðist til að leggja til byggingarinnar 10,000 kr. Að því er fyrirkomulag spítalans snerti, hafði frumvarpið byggt á lauslegri áætlun eptir hjeraðslækni Guðmund Björnsson. En fyrir þinginu lágu engir uppdrættir eða sundurliðuð áætlun, og útreikninginn um byggingarkostnaðinn höfðu menn gjört eptir þeirri reynslu, er þótti fengin við stofnun annara spítala á Íslandi.

Aður en gjörð væri allraþegnsamlegust tillaga viðvíkjandi greindu lagafrumvarpi, er landshöfðingi mælti með til staðfestingar konungs í brjefi því, sem hjer er prentað á eptir, þótti stjórnarráðinu ástæða til að leita ráða manns, er vit hefði á málinu, og heyra álit hans um það, hvort auðið mundi að stofna svona stóran spítala og með þessu fyrirkomulagi fyrir hina ákveðnu upphæð. Stjórnarráðið sneri sjer því til Thuren byggingameistara, sem það áleit sjerlega vel færan til slíks, þar sem hann bæði hafði gjört hinn fyrgreinda uppdrátt og þekkti sjálfur til húsagjörða á Íslandi; hann gjörði uppdrátt, lýsingu og áætlun til bráðabirgða um svona stóran spítala:

eftir útreikningi hans mundi kostnaðurinn við spítalabygginguna nema 98,975 kr. og auk þess þyrfti til útihúsa þeirra, er farið var fram á, hjer um bil 6,700 kr. og yrði þá allur kostnaðurinn um 105,700 kr.; þó áleit hann að spara mætti um 15,000 kr. ef spítalinn væri byggður tvíloftaður með kjallara og þaklofti.

Nú skrifaði stjórnarráðið landshöfðingjanum og spurði hann, hvort hann áliti, að mögulegt væri með innlendum vinnukrapti fyrir þá peninga, sem væru til umráða, að byggja svo stóran og svo útbúinn spítala, sem farið væri fram á, svo að viðunanlegur væri, þótt hann samsvaraði eigi þeim kröfum, sem gjörðar myndu í Danmörku til spítala. Landshöfðingi svaraði þessu á þá leið, að hann hefði rétt málið við landlækni og fengið frá honum uppdrátt og áætlun eftir Jón Sveinsson húsa-smið yfir kostnaðinn við tvíloftaðan spítala handa 24 sjúklingum og væri kostnaður talinn um 90,000 kr.; teldi hann því ómögulegt með innlendum vinnukrapti að reisa svo stóran spítala fyrir minna fje en þetta, jafnvel þótt nokkuð væri slegið af kröfum þeim, er gjörðar væri til spítalans.

Stjórnarráðið tilkynnti svo landshöfðingjanum, að það gæti ekki mælt með því að þetta alþingisfrumvarp næði staðfestingu konungs, er málið væri þannig vaxið, og það hann jafnframt að segja álit sitt um, hvort mundi ástæða til eftir þetta að leggja fyrir næsta alþingi frumvarp til laga um stofnun svo stórs spítala sem farið hefði verið fram á, og leggja til grundvallar bráðabirgðauppdrátt Thuren byggingameistara. Ef honum þætti svo, mæltist stjórnarráðið til að hann útvegaði meðal annars yfirlýsingu frá Reykjavíkurbæ um það, hvort hann vildi hækka tilboð sitt um 10,000 króna tillag til spítalabyggingarinnar, og ef svo væri, þá hve mikið hann vildi hækka það.

Eftir að landshöfðingi hafði leitað álits landlæknis, skýrði hann frá í svari sínu, að hann enn sem fyr teldi það mjög áriðandi, bæði fyrir heilbrigðisástandið í landinu yfir höfuð og sjer í lagi vegna læknaskólans, að í Reykjavík væri spítali, sem að öllu fyrirkomulagi væri nokkurn veginn samsvarandi kröfums nútímans, enda þótt hann væri ekki stór. Lagði hann til, að fyrir næsta alþingi yrði lagt frumvarp til laga um stofnun landsspítala eftir uppdrætti Thuren, er ætla mætti að fullnægði þessum kröfum. Jafnframt sendi landshöfðingi brjef frá bæjarfógetanum í Reykjavík, þar sem hann lýsir því yfir fyrir hönd bæjarstjórnarinnar, að hún hafi samþykkt að hækka tillagið úr bæjarsjóði til landsspítala, er eigi væri minni eða ófullkomnari en gjört er ráð fyrir í uppdrætti og áætlun Thuren byggingameistara, úr 10,000 kr. upp í 18,000 kr., ef bæjarsjóður fái þessa upphæð að láni úr landssjóði og megi endurgjalda hana á 28 árum með 6% árlega af hinnu upphaflegu lásupphæð. En fáist upphæðin ekki með þeim skilyrðum, verði tillag bæjarins aðeins 15,000 kr. Ef spítalabyggingin sje gjörð úr íslenzkum steini, tjái bæjarstjórnin sig fúsa til þess að auka tillag sitt að tiltölu við þá upphæð, sem þetta byggingarefni mundi hleypa kostnaðinum fram. Að því er þetta síðasta tilboð snertir, kveðst landshöfðingi ekki geta mælt með, að því verði sinnt, því að engin skýrsla sje fyrir hendi um, hvað byggingarkostnaðurinn mundi aukast við að byggt væri úr steini, en telja mætti víst, að hann ykist að mun við það, og þar að auki mundi standa lengur á byggingunni, og húsið þar af leiðandi ekki fengið svo fljótt til notkunar og loks sje það að mjög efasamt, hvort hús úr hinum holótta íslenzka steini vegna loptslagsins á Íslandi sje svo hagkvæmt til spítala sem timburhús úr góðum viði og járnklætt, er telja megi nokkurn veginn víst að staðið geti í 80—100 ár án mjög mikils viðhaldskostnaðar.

Samkvæmt tillögum landshöfðingja, er nú voru greindar, hlýtur líka stjórnarráðið að telja það mjög æskilegt, að stofnaður verði í Reykjavík spítali, er samsvari

nokkurn vegin þörfum nútímans, og svo stór, sem alþingisfrumvarpið 1899 fer fram á, og telur það eigi ofvaxið landssjóði að leggja til það fje, er þarf, og enn fremur að uppdráttur sá, er Thuren byggingameistari gjörði, fullnægi í öllum aðalatriðum kröfum þeim, er gjörðar verða; hefur því stjórnarráðið allraþegnsamlegast lagt fyrir hans hátign konunginn tillögu um, að frumvarpinu um stofnun landsspítala í Reykjavík, er alþingi samþykkti 1899, verði synjað staðfestingar, og að stjórninni veitist heimild til að leggja þetta frumvarp fyrir alþingi í ár, og hefur hans hátign þóknast allramildilegast að samþykkja þá tillögu 17. maí þ. á.

Um ákvæði frumvarpsins skal tekið fram það er hjer greinir:

Um 1. gr.

Eins og áður hefur verið tekið fram, er bráðabirgðaáætlun Thuren byggingameistara lögð til grundvallar fyrir frumvarpi þessu.

Þar sem lagt er til að til útgjaldanna samtals sjeu veittar 108,000 kr., skal þess getið að áætlun Thuren byggingameistara nemur..... 105,765 kr.

Þar við bætist þetta:

1) Skaðabætur til hins núverandi nythafa lóðarinnar sem spítalinn standi á	600 —
2) Til að umgírða lóðina og veg að henni, til að sljetta hana, gjöra vegu, lokræsi, til vatnsuppyrtingar, brunna og ræsi utan sjálfrar byggingarinnar o. fl., er áætlað	1,725 —

alls 108,000 kr

Að því er hinn fyrri tölulið snertir skal þess getið, að eptir því sem landshöfðingi skýrir frá var ætlast til þess er alþingi samþykkti lagafrumvarpið 1899 að spítalinn yrði byggður á lóð úr embættisjörðinni Arnarhóli tilheyrandi landshöfðingjaembættinu, er lækarnir í Reykjavík höfðu valið til þess. Á þessari lóð er nú þurrabúðarmannsbýli og verður því að segja nothafa, sem annars hefur ekki þeimn ábúðarrjett til lóðarinnar, upp afnotum hennar, og rífa niður býlið. Not hafi hefur beiðzt þess, að honum yrði, ef til þessa kæmi, greiddar 600 kr. í skaðabætur fyrir hús þau, sem á lóðinni standa og hann á, en eru gömul og lítilförlæg fjörleg eptir því sem upplýst er; þessi beiðni virðist sanngjörn og hefur því stjórnarráðið samkvæmt tillögum landshöfðingja álitð, að hana bæri að taka til greina. Fyrir sína hönd hefur landshöfðingi sem nothafi embættisjarðarinnar látið þess getið, að þar sem ræða væri um landsbyggingu til almennings heilla, mundi hann ekki krefjast neinnar uppbótar fyrir þá lóð, er tekin væri af ábúðarjörð hans, en hins vegar hefur hann þó áskilið, að bæði lóðin, sem lögð væri til spítalans, og vegurinn, sem þangað lægi, væri vel umgirt, og má líka telja sjálfsagt, að slíkt verði gjört.

Í öðrum tölulið eru talin minni störf, sem liggja fyrir utan áætlun byggingameistarans og hitunarfræðingsins, og er upphæðin byggð á lauslegri áætlun.

Samkvæmt samningunum við bæjarstjórnina í Reykjavík, er það sett sem skil yrði fyrir fyrirtæki þessu, að 18,000 kr. tillag það, sem hún hefur lofað að leggja til fáið, og jafnframt farið fram á að veita bænum þessa upphæð að láni úr landssjóði með þeim skilyrðum, er bæjarstjórnin hafði farið fram á öðrum framar.

Eins og í frumv. alþingis 1899 eru hjer ætlaðar til útbúnaðar spítalans 10,000 kr.

Allir uppdrættir, lýsingar, áætlanir og tilboð, einnig þau, er Jón húsasmiður Sveinsson hefur samið viðvíkjandi fyrirtæki þessu, verða send alþingi.

Um 2. gr.

Þessi grein og hin næsta samsvara 2. gr. alþingisfrumvarpsins 1899. Hjer er farið fram á, að einungis amtmaðurinn yfir suðuramtinu og landlæknirinn skuli sitja í stjórn spítalans þar sem hins vegar frumvarpið frá 1899 ákvað, að auk þeirra skyldi einn læknir, er landshöfðingi skipaði, eiga sæti í henni; ef skipaðir eru sem sje eins og í 4. gr. segir tveir yfirlæknar við spítalann, sem gjöra má ráð fyrir að sjeu með beztu læknum á landinu, þá má það nægilegt telja, að ætzi embættislæknir landsins sje fulltrúi læknastjettarinnar í stjórninni, og það mundi líka vera dálítið óviðkunnanlegt, að auk hans og amtmannsins væri annar læknir, er stæði yfir spítalalæknunum.

Um 3. gr.

Fyrri hluti þessarar greinar er í aðalatriðunum samkvæmur ákvæðunum í alþingisfrumvarpinu frá 1899, en öðruvísi orðaður svo er og landshöfðingja falið eptir tillögum stjórnarinnar að ákveða, hve mikið sjúklingar skuli borga fyrir lækningar og vist á spítalanum.

Til síðari hlutans samsvarar ekkert í alþingisfrumvarpinu. En mjög nauðsynlegt er þó, að í lögnum sje heimild fyrir veitingu á vist ókeypis, því að eigi má þessa vera, og á hinn bóginn má þó ekki í því efni spítalastjórnin eða reglugjörðin hafa alveg óbundnar hendur. Hve mörg gjafarúmin eiga að vera, er auðvitað álítmál. Hjer er ætlað til, að aldrei verði á neinum tíma veitt fleiri ókeypis en þriðji hluti spítalarúmana, eða alls 8.

Um 4. gr.

Samsvarar 3. og 4. gr. í alþingisfrumvarpinu frá 1899, með nokkrum orðabreytingum. Laun hvers eins eru fastákvæðin í 4. gr., nema hvað gjört er ráð fyrir, að upphæðinni, sem ákvæðin er í laun handa báðum yfirlæknunum, sje skipt á milli þeirra í hlutfalli við þau störf, er ætla má að þeir fái við spítalann.

Um 5. gr.

Samsvarar 5. gr. í alþingisfrumvarpinu frá 1899.

Um 6. gr.

Ákvæðin í fyrri hluta greinar þessarar um að taka við hinu núverandi sjúkrahúsi í Reykjavík með lóð, húsgögnum og áhöldum, eru tekin úr 1. gr. alþingisfrumvarpsins frá 1899, því að ætla má að bæjarstjórnin í Reykjavík og spítalastjórnin standi enn við boð sitt, er liggur til grundvallar fyrir ákvæðum þessum, um að landssjóður fái eign þessa til fullra umráða án annars endurgjalds en þess, að hann gefi upp skuld þá til landssjóðs, er á henni hvílir, að upphæð 5,100 kr. Eptir að hús þetta í mörg ár hefur verið spítali yrði það nú, að álit landshöfðingja, varla selt með neinum hagnaði til muna, en hið opinbera gæti haft allgóð not af því, því að þar mætti hafa læknaskólann að minnsta kosti fyrst um sinn, en ef húsið væri selt öðrum, yrði skólinn húsnæðislaus, því að engin herbergi eru ætluð handa honum í hinni fyrirhuguðu spítalabyggingu. Að vísu hafa kennarar skólans látið þá ósk í ljósi, að skólanum yrði útvegað alveg nýtt húsnæði eptir nútíma þörfum, en eigi virðist hægt á sinna þeirri ósk sem stendur, því að það mundi kosta um 35—40,000 kr., og það virðist líka því síður ástæða til þess, þar sem hann á að fá til umráða allt húsið, er hann og spítalinn hafa nú í sameiningu, og fær því við það miklu meira rúm, en hann nú verður að láta sjer nægja. Læknarnir hafa líka látið uppi það álit sitt, að skólinn gæti fyrst um sinn látið sjer nægja þetta húsnæði, ef

hann fengi öll herbergin til umráða. En hins vegar er það upplýst að húsið þarf allmikilla umbóta við, því að taka verður þakið, sem er óþjett, og leggja það öðruvísi; fúi er og víða í viðum utan á húsinu, einkum við gluggana og á vesturhlíðinni og þarf að endurnýja þá. Kostnaðinn við þetta telur trjesmiður einn að muni nema 500—600 kr. Ennfremur þarf að breyta herbergjaskipun innan húss svo að það verði hæft til hinna fyrirhuguðu nota, og er farið fram á samkvæmt tillögu landshöfðingja, að til hinna nauðsynlegustu breytinga á því verði veitt álíka upphæð, svo að öll fjárveitingin, sem hjer er farið fram á að veitt verði, nemur allt að 1200 kr.

Fylgiskjal.

(Þýðing.)

Landshöfðinginn yfir Íslandi.

Reykjavík, 24. september 1899.

Pegar alþingi hafði kynnt sjer áætlun þá um kostnað við stofnun landsspítala í Reykjavík fyrir 45 sjúklinga, er Thuren byggingameistari hafði samið og hið háa stjórnarráð sendi með brjefi dags. 27. maí þ. á., þótti þinginu það ofvaxið efnum landsins að reisa spítala eptir uppdrætti þeim, er fylgdi greindri áætlun; en þar eð það var álititð mjög nauðsynlegt, að í Reykjavík væri sémilegur spítali bæði vegna læknaskólans og vegna þess, að í Reykjavík eru svo margir góðir lækmar, þar á meðal nokkrir, er stundað hafa sjerstaka grein læknisfræðinnar, og að þessara lækma leita sjúklingar úr öllum hjeruðum landsins, sem ekki geta fengið nauðsynlega hjúkrun nema á reglulegum spítala, þá var frá þingmanna hálfu borið upp frumvarp til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík, er tæki 24 sjúklinga, og var það frumvarp eptir lögákveðnar umræður samþykkt af báðum deildum. Jafnskjótt og þetta frumvarp var borið upp á alþingi, kom til þingsins boð um 10,000 kr. tillag til byggingar spítalans frá bæjarstjórninni í Reykjavík, og auk þess leyfði bæði bæjarstjórnin og stjórn hins núverandi sjúkrahúss, sem mjög er ófullkomið, að greint sjúkrahús, sem fyrir 15 árum var metitð á 18,000 kr., en 5,100 kr. veðskuld hvílir á, væri endurgjalds- og skilyrðislaust fengið landssjóði í hendur.

Eptir þeirri reynzlu, er menn þykjast hafa fengið við stofnun sjúkrahúsa annarsstaðar á landinu, er álititð að byggja megi nýtilegt sjúkrahús handa 24 sjúklingum fyrir 50,000 kr.; þannig er sagt, að sjúkrahús það, er lokið var við á Akureyri í ár og hefur 14 sjúkrarúm og miðstöðvarupphitun, hafi kostað 25,000 kr., og sjúkrahúsið á Seyðisfirði, sem líka var byggt í ár og hefur rúm handa 10 til 12 sjúklingum en ekki miðstöðvarupphitun, 15,000 kr., en þess skal þó getitð, að hvorugt þessara húsa er enn þá reynt. Alþingi hefur því veitt 40,000 kr. úr landssjóði, sem ásamt fyrgreindum 10,000 kr. frá Reykjavíkurbæ skal varið til þess að byggja spítalann, og ennfremur hefur það veitt 10,000 kr. til útbúnaðar spítalans. Að því er fyrirkomulag hins fyrirhugaða spítala snertir, skal vísað til áætlunar þeirrar, er hjer fylgir með í þýðingu og Guðmundur Björnsson hjeraðslæknir samdi til leiðbeiningar fyrir alþingi, og skal þess um leið getitð, að til er ætlazt, að spítalinn verði byggður á túni því, er heyrir bústað landshöfðingjans til, en hins vegar verði hið núverandi sjúkrahús fengið

stjórninni til umráða og muni það meðal annars hentugt húsnaði fyrir læknskólann. Annars eru ákvæði lagafrumvarpsins um stjórn spítalans, spítalahaldið o. s. frv. sniðin með nauðsynlegum breytingum eptir lögum 4. febrúar f. á. um útbúnað og ársútgjöld við spítala handa holdsveikum mönnum.

Um leið og jeg sendi greint lagafrumvarp, bæði í þeim buningi, er það kom í frá alþingi, og í danskri þýðingu, leyfi jeg mjer lotningarfyllst að mæla með, að lagt verði til að það öðlist allra hæsta staðfesting.

Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.

Til
stjórnarráðs Íslands.

Frumvarp til laga

um

kirkjugarða og viðhald þeirra.

(Lagt fyrir alþingi 1901).

1. gr.

Eigandi eða umráðandi kirkju er skyldur að leggja til hæfilega kirkjugarðs-
lög, hvenær sem þörf er á, svo og efni í garð umhverfis.

2. gr.

Garðgjörðin hvílir á öllum sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju. Sama er um viðgerð á garðinum, ef svo er vaxin að hlutaðeigandi prófastur telji ástæðu til að leita aðstoðar safnaðarins.

3. gr.

Beiðni um, að það verk, sem greint er um í 2. grein, verði unnið, skal send sóknarnefndinni, og sjer hún um, að það verði tilhlýðilega af hendi leyst, og kveður á um, hve mikla vinnu hver sóknarmaður skuli inna af hendi.

Pegar sóknarnefndin telur það hentast, má hún ráða menn fyrir kaup til að vinna verkið. Ef þörf gjörist, má til bráðabirgða greiða kostnaðinn við þetta af fje kirkjunnar, en nefndin jafnar honum síðan niður jafnt á alla vinnuskylda sóknarmenn. Nú lætur einhver í tæka tíð þá ósk í ljósi, að hann vilji vinna af sjer sinn hlut, og verkið er svo vaxið, að því megi við koma, og má þá sóknarnefndin leyfa það.

4. gr.

Tillög þau, sem jafnað hefur verið niður samkvæmt 3. grein, má taka lögtaki, svo og framlög sóknarnefndar eða kirkju til þess að láta vinna verk það fyrir vinnu-
skyldan mann, er hann hefur látið ógjört liggja.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Við umræður þær, sem orðið hafa síðan á síðasta alþingi um útvegum á nýjum kirkjugarði handa dómkirkjunni í Reykjavík, hafa stiptsyfirvöldin látið uppi, að æskilegt væri að samin yrðu lög um byggingu og viðhald kirkjugarða almennt, með því að þörf sje á nýjum lögum um þetta, ekki aðeins í Reykjavík heldur og annars staðar, og hafa þau því samið lagafrumvarp um þetta efni.

Frumvarp þetta hefur verið lagt fyrir prestastefnuna og hefur hún fallið á aðalstefnu þess; landshöfðingi hefur og síðar tjáð sig því meðmæltan og getur þess, að nágildandi ákvæði um þetta atriði sjeu mjög svo óhentug og úrelt, einkum er til kaupstaðanna kemur.

Í tjeðu frumvarpi, er alþingi mun gefinn kostur á að kynna sjer, eru fyrirmæli bæði um það, hvernig útvega skuli hæfileg kirkjugarðsstæði og um gerðing þeirra og viðhald garðanna. Um hið fyrnefnda atriði geta stiptsyfirvöldin þess, að föst rjettarvenja muni að vísu vera fyrir því, að kirkjunni, eiganda hennar eða umráðanda, sje skylt að útvega grafreitinn, en telja þó æskilegt að skýr lagaheimild sje til fyrir þessu, en gerðinguna telja þau sóknarmenn skylda að kosta, en þykir hinum nágildandi ákvæðum um þetta, í tíundarreglugjörðinni 17. júlí 1782, 15. gr., og viðaukalögum 12. maí 1882 við lög 27. febrúar 1880 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknarnefnda og hjeradsnefnda, svo ábótavant að nauðsyn sje á breytingum og viðbótum.

Stjórnarráðið verður og að telja það æskilegt, að ný lög sjeu gefin um þetta efni, en getur ekki í öllum atriðum aðhyllt greindan skilning á hinum gildandi lögum nje þær tillögur til breytinga á þeim, sem stungið er upp á.

Stjórnarráðið verður þannig að telja beina heimild fyrir því í hinum gildandi lögum, — sbr. tíundarreglugjörðina 17. júlí 1782, konungsúrsk. 28. apríl 1837, tilsk. 27. janúar 1847, 4. gr. og framangreind lög 12. maí 1882 —, að það hvíli á kirkjunni, eiganda hennar eða umráðanda, að sjá fyrir því, að til sje hæfilegur kirkjugarður eins og annað, er kirkju ber að fylgja, og að 15. gr. tíundarreglugjörðarinnar, sbr. lög 12. maí 1882, gjöri þá einu tilslökun í þessu að skylda sóknarmenn gagnvart kirkjunni til að leggja fram vinnuna við gerðing kirkjugarðsins og einnig við verulegar viðgerðir á garðinum; hið síðar talda er að minnsta kosti svo áþekkt því, sem beint er nefnt í tíundarreglugjörðinni, að sama verður að gilda um það og hitt. Aptur á móti verður að álíta, að kirkjunni beri að leggja til efni í garðinn; virðist gagnstæður skilningur að vísu að liggja til grundvallar fyrir kancellibrjefi 2. júní 1840, sem stiptsyfirvöldin vísa til, en hann þykir ósamrýmanlegur við 15. gr. tíundareglugjörðarinnar, og lög 12. maí 1882 eru í fullu samræmi við hana.

Svo má ekki heldur gleyma því, að hin gildandi lög um skylduvinnu til handa kirkju, þegar hlaða á kirkjugarð eða gera við hann að mun, hafa fengið verulega viðbót með ákvæðunum í 1. gr. nr. 5 í lögtakslögunum frá 16. desember 1885.

Samt sem áður verður stjórnarráðið að vera á sama máli og stiptsyfirvöldin og landshöfðingi um það, að þörf sje á að gera lögin í heild sinni skýrari og fyllri en þau eru í þessum atriðum. Því sumpart vantar ljós ákvæði um, á hverjum sóknarmanna vinnuskyldan hvílir, þar sem í reglugjörðinni stendur „bændur“, en í lögunum frá 1882 „sóknarmenn“, og sumpart er hinum nánari ákvæðum í síðar nefndum lögum, um það hvernig vinnan skuli af hendi leyst, ábótavant einkum í kaupstöðum og stærri

verzlunarþorpum, og það þó lögtaksheimildin bætist við. Á þessum stöðum ætti að minnsta kosti að vera heimilt, þegar þess þykir þörf, að fá menn fyrir kaup til þess að vinna allt eða mest af því, er gera skal, og jafna síðan öllum kostnaðinum niður á þá vinnuskyldu. Aftur á móti þykir eigi vera ástæða til að breyta hinum nágildandi lögum um það, hverjum beri að ráða um fyrirkomulag þess, sem gjöra skal. Eins og hjer á undan er sagt er það kirkjan sjálf, eigandi hennar eða umráðandi, er með áðurnefndri takmörkun á fyrir því að sjá, að til sje jafnan kirkjugarður fyrir sóknarmenn, sem kirkjustjórnin telur viðunandi, og þegar því er að ræða um að gera nýjan kirkjugarð eða stækka þann sem er, er það kirkjunnar skylda, eiganda hennar eða umráðanda, að gjöra ákvæði um það með umsjá kirkjustjórnarinnar og samkvæmt landsvenju, hvernig garðinum skuli háttað. Söfnuðurinn á aðeins atkvæði um þetta þar sem hann hefur tekið að sjer umsjón og fjárhald kirkjunnar. Annars er það aðeins skylda hans að leggja fram samkvæmt tilvísun hlutaðeiganda vinnuna við gerðinguna. Stjórnarráðið hefur því eigi getað aðhyllzt þá tillögu stiptsyfirvaldanna, að almennur fundur þeirra vinnuskyldu skuli gera út um það, hvernig og úr hvaða efni garðurinn skuli vera, nje heldur þá tillögu, að sóknarnefndin skuli gjöra áætlanir um gerðinguna og annað þess háttar.

Annars skal um hin einstöku ákvæði frumvarpsins þessa getið:

Um 1. gr.

Ákvæði þau, sem hjer er farið fram á, eiga ekki að gera neina breytingu á nágildandi lögum. Það hefur eigi þótt næg ástæða til að leggja meiri byrðar á sóknarmenn en áður hefur verið með því að gera þeim að skyldu að leggja líka til efnið í garðinn.

Upp í frumvarp þetta er ekki tekinn sá fyrirvari, sem stendur í samsvarandi grein í frumvarpi stiptsyfirvaldanna, „að þær kvaðir sem í þessu efni þegar hvíla á jörðum eða lóðum þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar“, því hvorki snerta ákvæði frumvarpsins einkasamninga þá, sem átt er við, nje heldur ljetta þeir af kirkjunni á neinn hátt skyldu þeirri, sem á henni hvílir.

Um 2. gr.

Stjórnarráðið getur fallizt á það hjá stiptsyfirvöldunum, að skylduinna sú, sem söfnuðurinn skal inna af hendi þá hlaða á kirkjugarð eða gera við að mun, eigi að hvíla á öllum sóknarmönnum, er gjalda til prests og kirkju. Það þykir vel til fallið, að prófastur sje látinn skera úr því, hvort viðgerð sje svo vaxin, að ástæða sje til að leita aðstoðar sóknarmanna.

Um 3. gr.

Í fyrri hluta þessarar greinar eru engin ný ákvæði, en í síðari hluta hennar er sóknarnefndinni gefin heimild til, þegar það þykir henta, að ráða menn til að vinna allt verkið, og jafna svo öllum kostnaðinum niður á hina vinnuskyldu. Stjórnarráðið er á sama máli og stiptsyfirvöldin bæði um það, að jafnvel þegar þessi aðferð er höfð, eigi eptir því sem hægt er að gefa hverjum kost á að vinna af sjer

tillag sitt, svo og um það, að þegar menn eru fengnir fyrir kaup til að vinna verkið, eigi allur kostnaðurinn að leggjast jafnt á hvern vinnuskyldan. Hjer er sem sje aðeins um jafngildi skylduvinnu að ræða, og þá þykir niðurjöfnun með þessum hætti sanngjarnari en sú, sem biskup vill heldur hafa, sú er höfð er í lögum nr. 21 frá 22. maí 1890.

Um 4. gr.

Við ákvæði þau, sem hjer er farið fram á, virðist ekki neitt að athuga.

Frumvarp til laga

um

manntal í Reykjavík.

(Lagt fyrir alþingi 1901.)

1. gr.

Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari hluta októbermánaðar ár hvert eptir ýtarlegri reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er hafa fast aðsetur í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins eða alllanga dvöl þar, þótt þeir eigi sjeu viðstaddir þann dag, er listi yfir húsbúa í því húsi, er þeir búa, er saminn; á skrá þessari skal til greina fullt nafn hvers, aldur og fæðingarár, heimili, stjett eða atvinnu og hvenær hann hafi flutzt til kaupstaðarins. Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá.

Skrá þessi skal standa öll í manntalsbók, er gjörð skal eptir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða á árinu milli manntala og lögreglustjóri fær vitneskju um.

2. gr.

Að við lögðum allt að 40 kr. sektum er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa hana fyrir sína hönd.

Að við lagðri sömu hegningu er hann skyldur að tilkynna lögreglustjóra innan 24 klukkustunda, er einhver maður, er setja ber á manntalsskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr.

Ur bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk lögregluþjónanna.

Eptirrit eptir manntalsbókinni skal láta þeim í tje, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfu örk og minni hluta úr örk.

4. gr.

Sektir þær, er 2. gr. ákveður, skal dæma í opinberu lögreglumáli, og renna þær í bæjarsjóð.

5. gr.

Öllum störfum við manntal og samning manntalsskrár er hjeðan í frá að því er kaupstaðinn snertir ljett af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofellt sálna-registur, að hann eptir því geti samið hina venjulegu fólktalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Í hinni íslenzku löggjöf eru engin bein ákvæði til um hald manntalsskráa, en samkvæmt gamalli venju eiga prestarnir hver fyrir sitt prestakall að senda prófastinum árlega fyrir janúarmánaðar lok fólktalsskýrslu, samda eptir sálnaregistrum þeim, sem fyrirskipuð eru í tilskipun um húsvitjanir 27. maí 1746, 21. gr., og erindisbrjefi fyrir biskupana á Íslandi 1. júlí s. á., 31. gr.

Að því er sveitarhjeröð og minni kaupstaði snertir hefur aldrei þótt ástæða til að kvarta yfir þessu fyrirkomulagi, að því frekast er kunnugt. Öðru máli er að gegna um Reykjavík; bærinn hefur smámsaman vaxið svo, að nú munu vera þar um 6,000 íbúa, svo að dómkirkjupresturinn, sem einn verður að gegna hinum mörgu og margvíslegu skyldum, er embættið leggur honum á herðar, getur engan veginn lengur komizt yfir að húsvitja öll heimili í prestakallinu, en á þeim húsvitjunum hvílir þetta fyrirkomulag. Til þess að hafa í reglu sálnaregistrin og lista þá, er nauðsynlegir eru til eptirlitis með uppfræðslu æskulýðsins, hefur hann í stað þess orðið að senda eyðublöð og láta fylla þau út á hverju heimili; en útfylling þessara eyðublaða hefur reynzt mjög ófullkomin og ónákvæm bæði vegna vanþekkingar og hirðuleysis og jafnvel mótþróa hlutaðeigenda, og afleiðing hefur orðið meir og meir óáreiðanlegar skýrslur, og þar við bætist það og, að þær hafa venjulega ekki verið fullbúnar fyr en eptir þann tíma, sem átti að senda þær samkvæmt hinu núverandi fyrirkomulagi, bæði af því að við þær er mikil vinna og dómkirkjupresturinn svo önnum kafinn. Í seinustu tíð hafa þessir erfiðleikar aukizt við það að stofnaður og viðurkenndur hefur verið frikirkjusöfnuður í kaupstaðnum, en það hefur valdið misskilningi og erfiðleikum að því er snertir skyldu frikirkjumanna til að gefa dómkirkjuprestinum hinar nauðsynlegu upplýsingar í þessu efni af þeirra hálfu.

Þessir annmarkar hafa orðið meir og meir tilfinnanlegir á seinni árum, og sjerstaklega hefur orðið tilfinnanleg vöntunin á áreiðanlegu manntali, er semja hefur átt skrá þá yfir gjaldskylt fólk, er fyrir skipuð er í lögum 11. júlí 1890 og 18. desember 1897 um styrktarsjóði handa alþýðufólki, en við samning hennar hafa fyrir greiðvikni sóknarprestans verið notuð sálnaregistur prestakallsins; sendi bæjarstjórnin því síðastliðið ár kvörtun til landshöfðingja yfir göllunum á þessu fyrirkomulagi. Að tilhlutan landshöfðingja ræddu þá stiptyfirvöldin og bæjarfógetinn fyrir hönd bæjar-

stjórnarinnar málið og urðu á það sátt, að enda þótt skipaður yrði fastur aðstoðarprestur í dómkirkjuprestakalli Reykjavíkur jafnframt dómkirkjuprestinum, þá ættu þessir andlegu stjettar menn þó ekki að vera skyldugir til að útvega fullkomna og áreiðanlega skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins, því að það heyri algjörlega hinu borgaralega valdi til að útvega hinar ýmsu upplýsingar, er menn reyna að fá við manntal, í þarfir umboðsstjórnarinnar eða lögreglu- og bæjarstjórnarinnar, og sje því hvorki eðlilegt að láta sóknarprestinn eða aðstoðarmann hans annast það, nje heldur verði við því búzt að þeir gjöri það viðunanlega. Yfirvöld þessi komu sjer því saman um að fara fram á að leggja þetta starf að því er Reykjavík snerti undir lögreglustjórnina þar, og jafnframt að fá fastara skipulag á þessu máli yfir höfuð; sömdu þau því í sameiningu uppkast að lögum, sem fengið hefur meðmæli landshöfðingja og hann síðan hefur sent stjórnarráðinu.

Þar sem nú stjórnarráðið hlýtur og að telja nauðsyn á því, að skipulag þannig lagað komist á, er veiti kaupstaðnum ýtarlegar og áreiðanlegar upplýsingar um ýms hjer að lútandi efni í þágu borgarvaldsins, sem ávallt eykst þörf á að fá, og jafnframt ljetti á störfum dómkirkjuembættisins, sem er mjög æskilegt, þá hefur þetta frumvarp verið samið og byggt á nefndu uppkasti, og skal um hin einstöku ákvæði frumvarpsins tekið fram það, er nú greinir:

Um 1. gr.

Þessi grein ásamt ákvæðinu í 5. gr. um lausn dómkirkjuprestsins algjörlega frá þeim starfa að taka og halda manntalsskrár eru aðalákvæði frumvarpsins, og samkvæmt því er þetta starf lagt í hendur lögreglustjórnarinnar í Reykjavík. Í sambandi við þetta gefur greinin almennar reglur um upplýsingar þær, er í manntalsskránni eiga að vera, og um breytingar á henni á árinu milli manntala, en nánari ákvæðum er vísað í reglugjörð, er landshöfðingi semur. Það er ákveðið, að þær skuli samdar síðari hluta októbermánaðar meðal annars vegna þess, að niðurgjöfnun fer fram í bænum síðari hluta nóvembermánaðar, og auk þess eru um þann tíma árs flestir bæjarmenn venjulega heima

Um 2 gr.

Sem stendur vantar nauðsynlega lagaheimild til þess að skylda húseigendur og húsráðendur í kaupstaðnum til þess að gefa lögreglustjórninni allar nauðsynlegar upplýsingar í þessum tilgangi um íbúa húsanna og til þess að tilkynna henni tafarlaust, er menn, er setja skal á manntalsskrá, flytja í hús eða úr, en slík skuldbinding er ómissandi.

Um 3 gr.

Þar eð ráðstafanir þær, er hjer um ræðir, eru einkanlega í þágu bæjarins sjálfs, þá ber honum líka að bera hinn óverulega kostnað af þeim, og verður hann því ekki talinn með skrifstofufje bæjarfógeta. Hins vegar á bærinn heimting á endurgjaldi fyrir eptirrit eptir manntalsbókinni, sem allir ættu að geta fengið gegn því endurgjaldi.

Um 4 gr.

Eins og dómkirkjupresturinn framvegis verður að vera skyldugur til gefa hinar venjulegu fólktalsskýrslur fyrir þann hluta prestakallsins, er ekki heyrir lögsagnarumdæmi Reykjavíkur kaupstaðar til, eins verður hann og framvegis vegna hins fyrirskipaða eptirlits með uppfræðslu æskulýðsins að semja sálmaregistur þau, er til þessa eru nauðsynleg, fyrir allt prestakallið. En þetta verður miklu auðveldara nú fyrir hann að semja, að því er lögsagnarumdæmi kaupstaðarins snertir, þar sem hann getur fengið eptirrit eptir manntalsskrá lögreglustjórnarinnar til þess að byggja á skýrslu sína.

Sp.

27. Skýrsla

til alþingis 1901 frá nefndinni um verðlaun af »Gjöf Jóns Sigurðssonar«.

Undirskriftuð nefnd, sem kosin var á alþingi 1899 samkvæmt 3. gr. í reglum um »Gjöf Jóns Sigurðssonar« 24. ágúst 1881, gaf samkvæmt erindisbréfi sínu út auglýsing, er birt var í Isafold, þar sem þeim, sem óskuðu eftir að vinna verðlaun af téðum sjóði var boðið að senda til vor fyrir lok febrúarmánaðar 1901 rit þau, er þeir óskuðu verðlauna fyrir.

Samkvæmt þessu bárust nefndinni innan hins ákveðna tíma ritgjörðir þær, er nú skal greina:

1. Um leifar norræna goðsagna og goðhetjusagna í islenzkum fornaldarsögum, æfintýrum og alþýðusögum.

Einkunn: Þannig lifir fornt og ungt einu lífi að kalla má í sögum þessum; hið bezta af hinu gamla hefir oft geymzt, ef ekki óbreytt þá endurborið í öðrum og nýjum sögum.

Guðbrandur Vigfússon í form. f. Ísl. þjóðs. (I.) VII. bls.

2. Galdur og galdramál á Íslandi.

Einkunn: Galdur plága aldar.

Stefán Ólafsson.

Fyrir hina fyrnefndu ritgjörð kom oss saman um að dæma verðlaun að upphæð 400 kr., en fyrir hina síðarnefndu 300 kr.

Þegar opnuð voru hin lokuðu bréf, er nefndum ritgjörðum fylgdu, kom það í ljós, að höfundur hinnar fyrnefndu ritgjörðar var Jón Jónsson, prófastur að Stafafelli, en höfundur hinnar síðarnefndu ritgjörðar Ólafur Davíðsson cand. phil. á Hofi í Hörgárdal, og höfum vér í bréfi, dags. í dag, tilkynt landshöfðingja, hver verðlaun vér höfum dæmt hvorum þessara höfunda fyrir sig.

Skýrslu þessa um gjörðir vorar njótum vér hér með þess heiðurs að gefa hinu heiðraða alþingi.

Reykjavík 11. júní 1901.

Björn M. Ólsen.

Eiríkur Briem.

Stgr. Thorsteinsson.

Nd.

28. Frumvarp

til stjórnarskipunarlagas um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874. Flutningsmenn: Valtýr Guðmundsson, Ólafur Briem, Stefán Stefánsson 2. þm. Skagf., Jóh. Jóhannesson.

Í staðinn fyrir 2. gr., 3. gr., 1. málsg. 14. gr., 15. gr., 17. gr., 19. gr.

1. lið 25. gr., 28. gr., 34. gr., 36. gr. og 2. ákvörðun um stundarsakir í stjórnarskránni komi svo hljóðandi greinar:

1. gr. (2. gr. stj.skr.).

Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sérstaklegu málefnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari og lætur ráðgjafa fyrir Ísland framkvæma það. Ráðgjafinn fyrir Ísland má eigi hafa annað ráðgjafaembætti á hendi, og verður að skilja og tala islenzka tungu.

Hið æðsta vald innanlands skal á ábyrgð ráðgjafans fengið í hendur landshöfðingja, sem konungur skipar og hefir aðsetur sitt á Íslandi. Konungur ákveður verksemi landshöfðingja.

2. gr. (3. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn ber ábyrgð á stjórnarathöfninni. Alþingi getur kært ráðgjafann fyrir embættisrekstur hans eftir þeim reglum, er nánara verður skipað fyrir um með lögum.

3. gr. (1. málsg. 14. gr. stj.skr.).

Á alþingi eiga sæti 34 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu.

4. gr. (15. gr. stj.skr.).

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 14 þingmenn, í neðri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

5. gr. (17. gr. stj.skr.).

Kosningarrétt til alþingis hafa:

- a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, sem með sérstaklegri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, ekki fyrir það missa kosningarrétt sinn;
- b, kaupstaðarborgarar og aðrir karlmenn í kaupstöðum, sem eigi eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda í bein bæjargjöld að minsta kosti 4 kr. á ári;
- c, þurrabúðarmenn og aðrir karlmenn í hreppum, sem eigi eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda til sveitar að minsta kosti 4 kr. á ári;
- d, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða þeir eru skipaðir af því yfirvaldi, sem konungur hefir veitt heimild til þessa;
- e, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða embættispróf við prestaskólann eða lækna skólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki séu þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir.

Þar að auki getur enginn átt kosningarrétt, nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum hafi verið gefinn hann upp.

Staðliðunum b og c má breyta með lögum.

6. gr. (19. gr. stj.skr.).

Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. Breyta má þessu með lögum.

7. gr. (1. liður 25. gr. stj.skr.).

Fyrir hvert reglulegt alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland, fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sérstaklegu gjalda Íslands, þó þannig, að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnsýslu Íslands, eins og þau verða ákveðin af konunginum.

8. gr. (28. gr. stj.skr.).

Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annarrihverri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aftur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hér aftur gjörðar breytingar, fer frumvarpið af nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir þingið þá málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess, að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að meir en helmingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sé á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáráukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á móti að minsta kosti að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, séu með frumvarpinu.

9. gr. (34. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn fyrir Ísland á samkvæmt embættisstöðu sinni sæti á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa. Í forföllum ráðgjafa má hann veita öðrum manni umboð til þess, að mæta á alþingi fyrir sína hönd, en að öðrum kosti mætir landshöfðingi fyrir hönd ráðgjafa. Atkvæðisrétt hefir ráðgjafinn eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

10. gr. (36. gr. stj.skr.).

Hvorug þingdeildin má gjöra ályktun um neitt, nema meir en helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði.

11. gr. (2. ákv. um stundarsakir).

Þangað til lög þau, er getið er um í 2. gr. (3. gr. stj.skr.), koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma mál þau, er alþingi höfðar á hendur ráðgjafanum fyrir Ísland út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, sem gilda við téðan rétt.

Nd.

29. Breytingartillaga

frá Hannesi Þorsteinssyni og Birni Bjarnarsyni Bf.

við frumvarp til laga um breyting á 4. grein laga 14. des. 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta.

Í stað 3500 kr. komi: 3000 kr.

Nd.

30. Tillaga

til þingsályktunar

frá Sigurði Sigurðssyni, Pétri Jónssyni og Ólafi Briem.

Neðri deild alþingis ályktar, að skipa 5 manna nefnd til að íbúga landbúnaðarmál.

Nd.

31. Frumvarp

til laga um óháð sjálfstjórnarkirkjufélög á Íslandi. Flutningsmenn: Björn Bjarnarson Bf. og Hannes Þorsteinsson.

1. gr. Heimilt skal söfnuðum á Íslandi að taka að sér alla stjórn og umsjá sinna kirkjufélagslegu málefna, eða mynda óháð kirkjufélög, eftir þeim reglum og með hlunnindum þeim, er lög þessi ákveða.

2. gr. Þá er íbúar prestkalls óska að mynda óháð kirkjufélag, og hafa fengið samþykki hins þjónanda prests til að halda áfram prestþjónustu hjá sér eða veita söfnuðinum forstöðu, skal safnaðarfulltrúi eða fulltrúar tilkynna það hlutaðeigandi lögreglustjóra (sýslum. eða bæjarfög.), og útnefni hann hæfa menn til að vera atkvæðagreiðslustjóra, og skal lögreglustjóri eiðfesta þá til þess starfa. Kostnað þann, er leiðir af útnefning og starfi atkvæðagreiðslustjóra, bera hlutaðeigandi söfnuðir, en safnaðarfulltrúar ábyrgjast og annast greiðslu hans.

3. gr. Atkvæðagreiðslustjórarnir skulu halda fundi með íbúum prestkallsins, er þeim ber að boða til með nægum fyrirvara, til að leita atkvæðis prestkallsbúa um, hvort þeir óska að mynda óháð kirkjufélag, og hafa um það jafnt atkvæði allir menn, er heimili eiga í prestkallinu, konur sem karlar, sem eru fullra 18 ára eða eldri, nema eigi sé með réttu ráði að lækni dómi. Skal hinn þjónandi prestur láta atkvæðagreiðslustjórnum í té nafnaskrá yfir alla prestkallsbúa, er atkvæðisrétt hafa samkvæmt þessari gr.

4. gr. Að lokinni atkvæðagreiðslunni skulu atkvæðagreiðslustjórarnir senda lögreglustjóra skýrslu um atkvæðagreiðsluna, ásamt nafnaskránni. Beri skjöl þessi með sér, að fullir $\frac{2}{3}$ hlutar atkvæðisbærra prestkallsbúa óski að mynda óháð kirkjufélag, úrskurðar lögreglustjóri þeim rétt til þess, og er sá úrskurður bindandi fyrir alla íbúa prestkallsins. Afrit af úrskurðinum skal lögreglustjóri senda hlutaðeigandi prófasti, er tilkynnir biskupi, en lögreglustjóri tilkynnir yfirboðurum sínum.

5. gr. Nú losnar prestkall, og óska íbúar þess við það tækifæri að mynda óháð kirkjufélag, og skulu þá safnaðarfulltrúar tilkynna það prófasti. Hafi prófastur fengið slíka tilkynning frá öllum söfnuðum prestkallsins, innan 4 vikna frá því, er prestkallið losnaði, skal íbúum prestkallsins gefinn kostur á að greiða atkvæði samkvæmt 3. gr. Komi þá í ljós, að fullir $\frac{2}{3}$ hlutar atkvæðisbærra prestkallsbúa óski að mynda óháð kirkjufélag, og hafi þeir innan árs (12 mánaða) frá því prestkallið losnaði fengið sér prest eða forstöðumann, þann er fullægi skilyrðum þeim, er sett eru fyrir safnaðarþjónustu á Íslandi, og færir sönnun fyrir því hjá lögreglustjóra, úrskurðar hann þeim rétt til að gerast óháð kirkjufélag (sbr. 4. gr.). — Nágrannaprestar annast þjónustu prestkallsins meðan undirbúningur sá fer fram, er ræðir um í þessari gr.

Sé skilyrði þau, er ræðir um í þessari grein, eigi fyrir hendi, skal auglýsa prestkallið til umsóknar og veitingar.

6. gr. Ibúar prestkalls, er myndað hefir óháð kirkjufélag, eru, að því er gjöld og kvaðir til prests og kirkju áhrærir, eins og öll önnur kirkjufélagsleg málefni, að eins háðir reglum og ákvörðunum hins óháða kirkjufélags. En setjast þeir síðar að í öðru prestkalli, þar sem slíkt kirkjufélag eigi er myndað, eru þeir í þessu efni háðir gildandi landslögum.

7. gr. Prestar eða forstöðumenn óháðra kirkjufélaga skulu á hendi hafa sams konar þjóðfélagsleg störf, sem prestar annarra safnaða, og embættisstörf þeirra hafa sama gildi. En skýrslur þær um slík störf, er prestum annarra safnaða ber að senda prófasti, skulu prestar eða forstöðumenn óháðra kirkjufélaga senda hlutaðeigandi lögreglustjóra.

8. gr. Þá er fullir $\frac{2}{3}$ hlutar landsmanna eru orðnir meðlimir óháðra kirkjufélaga, skulu íbúar þeirra prestakalla, er þá eigi hafa myndað slík félög, skyldir til, jafnóðum og prestköllin losna eða hlutaðeigandi prestar samþykkja, að taka að sér alla stjórn sinna kirkjufélagslegu málefna, með þeim réttindum, er lög þessi ákveða óháðum kirkjufélögum á Íslandi. Skal landstjórnin annast framkvæmd þessa ákvæðis.

9. gr. Nú hafa íbúar prestkalls fengið rétt eða skyldu til að gerast óháð kirkjufélag, og skal þá landstjórnin hlutast til um, að kirkjufélaginu verði afhent til eignar og umráða kirkja sú eða kirkjur þær innan takmarka safnaðarins, sem eru eign almennings (beneficium), ásamt grunnstæði og grafreit, svo og messuáhöldum, graftólum og öðrum munum eða áhöldum (ornamenta, instrumenta), er kirkjunum fylgja.

10. gr. Fasteignir kirkju eða kirkna þeirra, er óháðum kirkjufélögum eru afhentar, svo sem jarðeignir, itök og þvíl, falla til landssjóðs frá næstu fardögum eftir að kirkjufélagið hefir náð löggildingu. Skulu eignir þessar jafnframt virtar til peningaverðs af óvilhöllum, dómkvöddum mönnum, að tilhlutun landstjórnarinnar, er síðan hefir umsjón með þeim, svo sem öðrum eignum landssjóðs,

11. gr. Sérhvert óháð kirkjufélag skal fyrst um sinn njóta tillags úr landssjóði til félagsþarfa, er nemi 4% af verði (höfuðstól) þeirra kirkjueigna, er til landssjóðs hafa fallið, og áður heyrðu til kirkjum þeim, er félaginu hafa verið afhentar. Þó má upphæð tillagsins eigi nema meiru en föstum árstekjum prestsins af kirknaeignum eftir braudamati því, er gildir á þeim tíma, er söfnuðirnir fá rétt eða skyldu til óháðrar sjálfstjórnar í kirkjufélagsmálum.

12. gr. Eftir að slíkt óháð kirkjufélag í landinu hafa náð þeim meðlimafjölda, er um ræðir í 8. gr., skal landssjóðstillaginu skift milli allra slíkra félaga hlutfallslega eftir manntjölda samkvæmt manntalsskýrslum. En er 10 ár eru liðin frá því allir söfnuðir á landinu hafa myndað óháð kirkjufélög, samkvæmt lögum þessum, minnar tillagið um $\frac{1}{10}$ á ári, unz það hverfur.

13. gr. Landssjóðskirkjur skulu afhentar óháðum kirkjufélögum í góðu standi eða með ofanálagi, eftir óvilhalira, dómkvaddra manna mati, svo að líklegt sé, að þær, í sama formi, eigi falli kirkjufélögum til byrðar næstu 10 ár eftir afhendinguna.

14. gr. Eigendur bændakirkna hafa sömu skyldum að gegna gagnvart óháðum kirkjufélögum, sem þeir áður höfðu gagnvart prestí og söfnuði.

15. gr. Þá er allir söfnuðir í landinu hafa myndað óháð kirkjufélög (8. gr.), skal biskupsembætti á Íslandi úr lögum numið. Biskup sá, er síðast verður í embætti, heldur þó nafnbót og fullum launum, meðan hann lifir.

16. gr. Hér með skulu úr lögum numin lög 8. jan. 1886, um hluttöku safnaða í veitingu brauða, svo og öll þau lög og laga-ákvæði, er koma í bága við lög þessi.

17. gr. Lög þessi öðlast gildi

Nd.

32. Frumvarp

til laga um sölu þjóðjarðar.

Flutningsmenn Olafur Briem og Stefán Stefánsson pm. Skagf.

1. gr.

Ráðgjafanum fyrir Ísland veitist heimild til að selja hreppsnefndinni í Sauðár-hreppi í Skagafjardarsýslu þjóðjörðina Sauða í sama hreppi fyrir að minsta kosti 3000 kr.

2. gr.

Landshöfðingi gjörir þær ráðstafanir, sem með þarf, um sölu á ofangreindri jörð.

3. gr.

Fjórðungur kaupverðsins greiðist um leið og kaupbréf er gefið út fyrir jörðinni. Hinir þrír fjórðungar kaupverðsins greiðast á 28 áram með 6% í vexti og afborgun. Hin selda jörð skal standa sem veð fyrir því, sem ólokið er af andvirðinu, með fyrsta veðrétti, þangað til verðið er greitt að fullu. Kaupandi gefur út skuldabréf fyrir þeim hluta jarðarverðsins, sem ekki er greiddur um leið og kaupin eru gjörð, og skal það sam-ið eins og skuldabréf, sem gefin eru út fyrir ómyndugrafé.

4. gr.

Heimild sú, er til sölu þessarar er veitt, gildir að eins til 31. desember 1904.

Nd.

33. Tillaga

til þingsályktunar um millipinganefnd í fátækramálefnum. Frá Hannesi Þorsteins-syni, Sigurði Sigurðssyni, Þórði Thoroddsen.

1. Alþingi ályktar að skora á landstjórnina að skipa 5 manna nefnd milli þinga til að íhuga sveitarstjórnar- og fátækralöggjöf landsins og semja frum-varp til nýrra sveitarstjórnar- og fátækralaga, er lagt verði fyrir alþingi 1903.
2. Alþingi skorar á landstjórnina að leggja fyrir embættismenn og sveitarstjórn-arvöld landsins, að láta nefndinni í té allar þær skýrslur og upplýsingar, sem þeim er unt og nefndin kynni að óska eftir.

Nd.

34. Tillaga

til þingsályktunar frá Þórði J. Thoroddsen, Guðl. Guðmundssyni, Valtý Guð-mundssyni.

Nedri deild alþingis ályktar að skipa 5 manna nefnd til þess að íhuga bankamálið, og láta uppi álit sitt um það.

Ed.

35. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um viðauka við lög 6. nóvbr. 1897, um undirbúning verðlagsskráa, frá J. Havsteen, Magnúsi Andréssyni og Hallgr. Sveinssyni.

1. gr. orðist á þessa leið:

Ef vanræksla verður á því að senda verðlagsskýrslu til sýslumanns innan þess frests, sem ákveðinn er í 2. gr. laga 6. nóvbr. 1897, um undirbúning verðlagsskráa, eða á öðrum þeim framkvæmdum, sem mælt er fyrir um í 1. gr. laganna, skal sá af nefndarmönnum, sem valdur er að vanrækslunni sæta sektum, alt að því 40 kr., sem renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð.

Bætist við sem 3. gr.

Með mál út af brotum þeim, sem ræðir um í 1. gr. skal farið sem opinber lög-reglumál.

Nd.

36. Frumvarp

til laga um breyting á lögum 24. nóv. 1893 um gæzlu og viðhald á brúm yfir Ölfusá og Þjórsá. Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson, Magrús Torfason, Sigurður Sigurðsson, Þórður Guðmundsson.

1. gr. Brúin á Ölfusá hjá Selfossi og brúin á Þjórsá hjá Þjótanda skulu eftirleiðis vera í eign og umsjá landssjóðs, og greiðist kostnaðurinn við gæzlu og viðhald brúanna að öllu leyti úr landssjóði.

2. gr. Landshöfðingi hefir umsjónina með brúnum, kveður á um meðferð þeirra og gæzlu og leggur sektir alt að 100 kr. við brotum, og renna þær í landssjóð.

3. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög 24. nóvember 1893 um gæzlu og viðhald á brúm yfir Ölfusá og Þjórsá.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. maí 1902.

Nd.

37. Frumvarp

til laga um breyting á opnu bréfi 6. júlí 1848. Flutningsmenn: Magnús Torfason, Þórður Guðmundsson, Guðl. Guðmundsson.

1. grein orðist þannig:

Sá tími, er menn skulu hafa verið samfleytt í einum hrepp, til að eignast þar sveit, eftir 6. grein í reglugjörðinni 8. janúar 1834 um stjórn þá og meðferð, er fyrst um sinn ber við að hafa á ómaga málum, skal frá 14. maímánaðar 1902 vera þrjú ár.

Nd.

38. Breytingartillaga

við frumvarp um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum.

Frá Birni Kristjánssyni.

I stað orðanna »eitt ár« komi: tvö ár.

Nð.**39. Frumvarp**

til stjórnarskipunarlaga um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands, 5. jan. 1874.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason, Hannes Hafstein, Björn Bjarnarson, þm. Borgf., Pétur Jónsson, Hannes Þorsteinsson, Jósafat Jónatansson, Hermann Jónasson, Tryggvi Gunnarsson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Björn Bjarnarson, þm. Dalam.

Í staðinn fyrir 1. gr., 2. gr., 3. gr., 5. gr., 11. gr., 12. gr., 14. gr., 17. gr., 18. gr., 19. gr., 25. gr., 28. gr., 34. gr., 36. gr., 39. gr., 40. gr., 62. gr. og 2. ákvörðun um stundarsakir í stjórnarskránni komi svohljóðandi greinar:

1. gr. (1. gr. stj.skr.). Í öllum þeim málefnum, er varða Ísland sérstaklega, hefir landið löggjöf sína og stjórn út af fyrir sig, á þann hátt, að löggjafarvaldið er hjá konungi og alþingi í sameiningu, framkvæmdarvaldið hjá konungi og dómsvaldið hjá dómendum.

Hin sérstaklegu málefni Íslands eru talin í lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu, 2. jan. 1871, 3. gr., og eru þau þessi:

1. *Hin borgaralegu lög, hegningarlögin og dómgæzlan, er hér að lýtur. Þó verður engin breyting gjörð á stöðu hæstaréttar sem æðsta dóms í islenzkum málum án þess, að hið almenna löggjafarvald ríkisins taki þátt í því;*
2. *lögrehlumálefni;*
3. *kirkju- og kenslumálefni;*
4. *lækna- og heilbrigðismálefni;*
5. *sveita- og fátækramálefni;*
6. *vegir og póstgöngur á Íslandi;*
7. *landbúnaður, fiskveiðar, verzlun, siglingar og aðrir atvinnuvegir;*
8. *skattamál, bein og óbein;*
9. *þjóðeignir, opinberar stofnanir og sjóðir.*

Meðan Ísland hefir ekki fulltrúa á ríkisþinginu, tekur það engan þátt í löggjafarvaldinu um hin almennu málefni ríkisins, en á hinn bóginn verður þess eigi heldur krafist á meðan, að Ísland leggi neitt til hinna almennu þarfa ríkisins. *Eigi má ákveða, að Ísland hafi fulltrúa á ríkisþinginu, nema með lögum, er bæði löggjafarvald ríkisins og hið sérstaka löggjafarvald Íslands samþykkir.*

2. gr. (2. gr. stj.skr.). *Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Hann hefir hið æðsta vald yfir hinum sérstaklegu málefnum Íslands, með takmörkunum þeim, er settar eru í stjórnarskipunarlögum þessum, og lætur ráðherra á Íslandi framkvæma það. Hann skal vera búsettur í Reykjavík, tala og rita islenzka tungu, vera launaður af landssjóði Íslands, og að jafnaði bera lög og önnur mikilsvarðandi málefni sjálfur fram fyrir konung. Auk þess nefnir konungur annan ráðherra fyrir Ísland, sem skal vera búsettur í Kaupmannahöfn. Í fjarvist eða forföllum ráðherrans á Íslandi skal hann í umbóði hans bera mál þau, er konungur ræður úrslitum á, fram fyrir konunginn, og að öðru leyti framkvæma þær stjórnarathafnir, sem eigi má fresta þangað til úrskurðar ráðherrans á Ísland verður leitað.*

Undirskrift konungs undir ályktanir þær, er snerta löggjöf og landsstjórn á Íslandi veitir þeim gildi, ef annarhvor ráðherranna ritar undir með honum. Þegar ráðherra sá, er

búsettur er í Kaupmannahöfn, undirskrifar lög og stjórnarathafnir í umboði ráðherrans á Íslandi, ber hann að eins ábyrgð á því, að málið sé rétt framflutt og afgreitt.

3. gr. (3. gr. stj.skr.). Ráðherrarnir bera ábyrgð á stjórnarathöfnum sínum. Konungur eða neðri deild alþingis getur kært ráðherrana fyrir embættisrekstur þeirra. Landsdómur á Íslandi dæmir þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherranum á Íslandi, en hæstiréttur þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherra þeim fyrir Ísland, er búsettur er í Kaupmannahöfn. Ábyrgð ráðherranna skal ákveðin með lögum.

Deyi ráðherrann á Íslandi eða sjúkist svo, að hann fái eigi löglega ráðstöfun gert um stjórnarstörf sín til bráðabirgða, þá annast sá embættismaður, sem honum er næstur, hinn elsti stjórnardeildarstjóri, stjórnarstörf þau, er eigi má fresta, þangað til konungur nefnir annan ráðherra á Íslandi, eða ráðherrann tekur aftur við stjórninni.

Þá er ráðherrann á Íslandi fer utan, eða á annau hátt er fjarlægur bústað sínum, felur hann á meðan öðrum manni á hendur stjórnarstörf sín innanlands á sína ábyrgð, en gæta verður hann þess, að sá maður fullnægi öllum þeim skilyrðum, sem heimtuð eru af mönnum til að gegna embætti á Íslandi.

4. gr. (5. gr. stj.skr.). Konungur stefnir saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi setu eiga lengur en 8 vikur. Ákvæðum greinar þessarar má breyta með lögum.

5. gr. (11. gr. stj.skr.). Þegar brýna nauðsyn ber til, getur konungur gefið út bráðabirgðalög milli þinga, fjárlögin þó því að eins, að þingið hafi eigi getað komið sér saman um þau. Bráðabirgðalög mega eigi koma í bága við stjórnarskrána, og skulu þau ætíð lögð fyrir næsta alþingi á eftir.

6. gr. (12. gr. stj.skr.). Konungur náðar menn og veitir almenna uppgjöf á sökum. Þó getur hann eigi náðað ráðherrana, nema með samþykki neðri deildar alþingis.

7. gr. (14. gr. stj.skr.). Á alþingi eiga sæti 32 þjóðkjörnir alþingismenn og 4 alþingismenn, er konungur kveður til þingsetu. Tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna má breyta með lögum. Bæði kosningar hinna þjóðkjörnu alþingismanna og umboð þeirra, er kvaddir eru til þingsetu af konungi, gilda venjulega fyrir 6 ára tímabil, og umboð þeirra, er konungur tilnefnir eins fyrir það, þótt alþingi kynni að verða leyst upp. Deyi nokkur eða fari frá af þeim, sem kosnir eru eða kvaddir til þingsetu, meðan á kjörtímanum stendur, skal samt að eins kjósa eða kveðja til þingsetu fyrir það tímabil, sem eftir er af kjörtímanum.

8. gr. (17. gr. stj.skr.). Kosningarrétt til alþingis hafa:

- a. bændur, er þú hafa á 1 hndr. úr jörðu eða meira og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, er með sérstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrétt sinn;
- b. allir karlmenn í kaupstöðum og hreppum, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á úri sem aukauðsvar;
- c. embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heimild til þess;

- d. þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, embættispróf við presta-skólann eða *læknaskólann* í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sé þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir *sem hjú*.

Með lögum má veita konum kosningarrétt til alþingis.

Enginn getur átt kosningarrétt nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mennorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp.

Með lögum má breyta ákvæðunum um auka-útsvarsgreiðslu í stafl. b.

9. gr. (18. gr. stj.skr.). Kjörgengur til alþingis er hver sá, er hefir kosningarrétt samkvæmt því, er nú var sagt, ef hann

1. ekki er þegn annars ríkis eða að öðru leyti er í þjónustu þess;
2. hefir að minsta kosti í síðustu 3 ár verið í löndum þeim í Norðurálfunni, er liggja undir Danaveldi; og
3. sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram.

Kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis eða hefir verið þar skemur en eitt ár.

Hinar nákvæmari reglur um kosningarnar verða settar í kosningarlögum.

III.

10. gr. (ný gr). *Alþingi er friðheilagt. Hver, sem raskar friði þess eða frelsi, gefur eða hlýðir þar að litandi fyrirskipunum, verður sekur um drottinssvik.*

11. gr. (19. gr. stj.skr.). Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur eigi til tekið annan samkomudag sama ár. *Breyta má þessu með lögum.*

12. gr. (25. gr. stj.skr.). Fyrir hvert reglulegt alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, er samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu, 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sérstaklegu gjalda Íslands. Þó þannig, að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands, eins og þau verða ákveðin af konunginum.

Gjöld, sem ákveðin eru með gildandi lögum, tilskipunum, konungsúrskurðum, eða öðrum gildum ákvörðunum, skulu, þangað til breyting verður á því gjörð með lögum, bæði í frumvarpinu til fjárlaganna og í þeim sjálfum færð til með þeim upphæðum, sem einu sinni eru ákveðnar, nema krafist sé sérstaklega viðbótar fyrir hið einstaka fjárhagstímabil eða hún veitt.

Frumvarp til fjárlaganna og eins frumvarp til fjáráukalaga skal jafnan fyrst leggja fyrir neðri deild alþingis.

13. gr. (28. gr. stj.skr.). Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aftur til fyrri þing-

deildarinnar. Verði hér aftur gjörðar breytingar, fer frumvarpið að nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir þá alþingi málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að meir en *helmingur* þingmanna úr hvorri deildinni um sig, sé á fundi, og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjárukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á móti að minsta kosti að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, séu með frumvarpinu.

14. gr. (34. gr. stj.skr.). *Ráðherranum á Islandi* skal heimilt vegna embættisstöðu sinnar að sitja á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa.

Ráðherrann getur einnig veitt öðrum manni umboð til þess á *sina dýrgæð* að mæta á alþingi þegar *sjúkdómar* eða önnur slík forföll hamla honum frá því.

Atkvæðisrétt hefir *ráðherrann* eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

15. gr. (36. gr. stj.skr.). Hvorug þingdeildin má gjöra ályktun um neitt, nema meir en *helmingur* þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði.

16. gr. (39. gr. stj.skr.). Þyki þingdeildinni ekki ástæða til að gjöra ályktun um eitthvert málefni, þá getur hún vísað því til *ráðherrans á Islandi*.

17. gr. (40. gr. stj.skr.). Fundir beggja þingdeildanna og hins sameinaða alþingis skulu haldnir í heyranda hljóði. Þó getur hlutaðeigandi forseti eða svo margir þingmenn, sem tiltekið er í þingsköpunum, krafizt að öllum utanþingsmönnum sé vísað burt, og skal þá þingdeild *sú*, er hlut á að máli, skera úr, hvort ræða skuli málefnið í heyranda hljóði eða á *leynilegum fundi*.

18. gr. (62. gr. stj.skr.). *Stjórnarskipunarlög þessi um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Islands, 5. jan. 1874, öðlast gildi ásamt þeirri ákvörðun um stundarsakir, er hér fer á eftir.*

19. gr. (2. ákvörðun um stundarsakir í stj.skr.). Þangað til lög þau, er getið er um í 3. gr. 1. málsg., koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma þau mál er *konungur* eða *neðri deild* alþingis kann að höfða á hendur *ráðherranum á Islandi út af embættisfærslu hans*, eftir þeim málsfærslureglum, er gilda við nefndan rétt.

Nð.

40. Tillaga

til þingsályktunar um samgöngumál. Frá Stefáni Stefánssyni 2. þm. Skagf. Jóh. Jóhannessyni, Sigurði Sigurðssyni, H. Hafstein.

Neðri deild alþingis ályktar að skipa 5 manna nefnd til að ihuga samgöngumál landsins.

Nð.

41 Tillaga.

til þingsályktunar um mentamál. Frá Stefáni Stefánssyni 2. þm. Skagf., Valtý Guðmundssyni.

Neðri deild alþingis ályktar að skipa 5 manna nefnd til að ihuga mentamál landsins.

Nd.**42. Frumvarp**

til laga um gagnfræðaskóla í Akureyrarkaupstað. Flutningsmenn: Stefán Stefánsson, 2. þm. Skgf. og Þórður Thoroddsen.

1. gr. Gagnfræðaskóla skal reisa í Akureyrarkaupstað og má verja til þess alt að 25 þús. krónum úr landssjóði.

2. gr. Fræðigreini þær, er kenna skal í skóla þessum, eru: Íslenska, danska, enska, saga, landafræði, einkum þó landafræði og saga Íslands, ásamt yfirliti yfir löggjöf þess í landsrétti og landsstjórn, reikningur, rúmfræði, landmæling, náttúrusaga, þar með talin meginatriði mannfræðinnar og heilbrigðisfræðinnar, eðlisfræði og grundvallaratriði efnafræðinnar, dráttlist, söngur, leikfimi og skólaíðnaður.

3. gr. Þrír skulu vera kennarar við skólann. Er einn þeirra skólastjóri og hefir hann að launum 3000 kr. og leigulausan bústað í skólanum, fyrri kennari hefir 2000 kr. að launum og hinn síðari 1600 kr.

4. gr. Landsstjórnin hefir á hendi yfirráð og umsjón skólans.

5. gr. Kostnaður allur við skólann greiðist úr landssjóði.

6. gr. Með lögum þessum eru lög um gagnfræðaskólann á Möðruvöllum

4. nóv. 1881 úr gildi numin.

Nd.**43. Breytingartillaga**

við tillögu til þingsályktunar um skipun nefndar til að íhuga landbúnaðarmál.

Frá Hannesi Þorsteinssyni.

Í stað 5 manna nefnd, komi; 7 manna nefnd.

Nd.**44. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum um kosningar til alþingis. Flutningsmenn: Þórður J. Thoroddsen og Björn Kristjánsson.

I. kafli.

Kosningarréttur og kjörgengi.

1. gr. Kosningarrétt til alþingis hafa allir þeir, sem stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands veitir rétt til kosninga, með þeim takmörkunum, sem nákvæmar eru teknar fram hér á eftir.

2. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann hafi óflekkað mannorð, en sá verður eigi talinn að hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar, samkvæmt tilskipun 12. marz 1870.

3. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sem eigi er fjár síns ráðandi eða sem er orðinn gjaldprota.

4. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sem þiggur af sveit eða hefir þegið sveitarstyrk, nema hann sé annaðhvort endurgoldinn, eða honum hafi verið gefinn hann upp.

5. gr. Enginn getur átt kosningarétt, nema hann, þá er kosningin fer fram, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár. Sá, sem hefir fast aðsetur á fleiri stöðum, segir sjálfur til, á hverjum staðnum hann vilji neyta kosningaréttar síns.

6. gr. Kjörgengur til alþingis er hver sá, sem stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands heimilar kjörgengi, ef hann:

1. ekki er þegn annars ríkis, eða í þjónustu þess;
2. hefir að minsta kosti í síðustu fimm ár verið í löndum þeim í norður-álfunni, sem liggja undir Danaveldi, og
3. er orðinn fullra 30 ára að aldri, þegar kosningin fer fram.

Kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis, eða hefir verið þar skömur en eitt ár.

II. kafli.

Kjörstjórnir.

7. gr. Í janúarmánuði ár hvert, skal landshöfðinginn yfir Íslandi skipa 3 valinkunna menn í Reykjavík í yfirkjörstjórn, svo og 2 varamenn, fyrsta og og annan varamann, en það mega að eins vera þeir menn, sem lýsa yfir því, að þeir taki eigi við kosningu á því ári. Þeir skulu ritu undir eiðstaf og afhenda landshöfðingja þess efnis, að þeir skuli vinna verk sitt svo sem þeir vita réttvíslegast og helst að lögum. Yfirkjörstjórar kjósa sér sjálfir oddvita úr sínum flokki. Störf yfirkjörstjórnarinnar eru þau, sem lög þessi ákveða, eða henni kunna að verða á herðar lögð að lögum.

Nú deyr eða sýkist einhver úr kjörstjórninni, eða fatlast á annan hátt, og kemur þá næsti varamaður í hans stað. Skyldi svo til bera, að yfirkjörstjórn yrði eigi fullskipuð fyrir einhverja sök engu að síður, þá tilnefnir landshöfðingi tafarlaust mann eða menn í staðinn. Í kjörstjórn má enginn sitja, sem eigi hefir kosningarétt að lögum.

8. gr. Yfirkjörstjórn skal hafa gjörðabók, löggilta af landshöfðingja, og bóka í hana allar gjörðir sínar, útsending og viðtöku kjörseðla, bréfa o. s. frv., og úrskurði, samtölu atkvæða, úrslit kosninga o. s. frv.

9. gr. Undirkjörstjórn skal vera í hverjum hrepp, og sitja í henni hreppstjóri (sáu tveir hreppstjórar, þá sá eldri), oddviti hreppsnefndarinnar og einn maður af öðrum kjósendum, er hreppsnefnd kys. Nú er hreppstjóri í einum hrepp bæði hreppstjóri og oddviti, og kys hreppsnefnd þá tvo menn í kjörstjórnina. Í kaupstað velur bæjarstjórnin undirkjörstjórn, eina fyrir hverja kjördeild, eða eina fyrir kaupstaðinn, ef hann er óskiftur. Undirkjörstjórnir, hvort heldur í hreppum eða kaupstöðum, velja sér sjálfar oddvita og skifta að öðru leyti með sér verkum.

Undirkjörstjórar vinna sams konar eiðstaf eins og yfirkjörstjórnin (sam anber 7. gr.).

10. gr. Landshöfðingi stílar eiðstaf kjörstjórna og lætur prenta á landskjóðs kostnað. Eyðublöð með eiðstaf kjörstjórna afhendir hann yfirkjörstjórninni, en hún sendir hverri undirkjörstjórn 5 eintök í senn ásamt kjörskrá.

III. kafli.

Samning kjörskrár.

11. gr. Kjörskrár semja bæjarstjórnir í kaupstöðum, en hreppsnefndir í sveitum. Hafi bæjarstjórn skift kaupstaðnum í kjördeildir (26. gr.), skal semja sérstaka kjörskrá fyrir hverja kjördeild.

12. gr. Á kjörskrá skal taka alla þá menn í hverjum kaupstað eða hrepp, sem kosningarrétt hafa; skal setja í sérstaka dálka fult nafn kjósanda, stétt, heimili og aldur. Kjösendum á hverri kjörskrá skal raða eftir stafrófsröð.

13. gr. Kjörskrár skulu samdar einu sinni á ári. Á skrá sér skulu þeir settir, sem ekki hafa kosningarrétt, þá er skráin er samín, en vitanlegt þykir, að fullnægja muni þeim skilyrðum, sem til kosningarréttar þurfa, einhvern tíma á árinu, og skal um leið tilgreina þann dag, er hver þeirra öðlast kosningarrétt.

14. gr. Kjörskrá skal semja að hausti, svo að hún sé fullbúin annan mánudag í nóvember, og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum í hrepp eða kaupstað. 14 dögum áður en kjörskrá er fram lögð, skal það birta á þann hátt, sem títt er að birta almennar auglýsingar í hverjum stað, hvar kjörskráin skuli frammi liggja, en hún skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram.

15. gr. Mánudag þann, er þrjár vikur eru liðnar frá því er kjörskráin var fram lögð, skal hver sá, sem kæra vill yfir, að einhverjum sé slept af skrá eða ofaukið þar, hafa afhent oddvita kæru sína með þeim rökum og gögnum, er hann vill fram færa til stuðnings máli sínu. Sé kært yfir því, að einhver sé á skrá tekinn, skal oddviti innan 3 daga senda þeim, er yfir er kært, eftirrit af kærunni, og skal gagnert senda með það til viðtakanda.

14 dögum eftir að kærur skyldu vera fram komnar, verður hver sá, er svara vill kæru, að hafa komið svari sínu til oddvita.

Með næstu pósthferð skal oddviti senda kjörskrána sýslumanni með árituðu vottorði um, hve nær hún er fram lögð og hve lengi hún lá frammi, og sjálfur skal hann geyma eftirrit af kjörskránni. Jafnframt sendir hann sýslumanni kærur þær, er fram hafa komið, og svörin upp á þær með umsögn hreppsnefndarinnar.

Sýslumaður sker þá þegar úr kærum, en bæjarfógeti í kaupstöðum, og sendir þeim, er hlut eiga að máli, úrskurð sinn með næstu pósthferð. En sjálfar kjörskrárnar ásamt kærum, svörum og úrskurðum sínum sendir hann með fyrstu pósthferð yfirkjörstjórninni í Reykjavík (sbr. 16. gr.).

16. gr. Nú unir einhver sá, er í hlut á, eigi úrskurði sýslumanns eða bæjarfógeta, og getur hann þá með fyrstu pósthferð eftir að hann fekk úrskurðinn sent yfirkjörstjórninni í Reykjavík tilkynning um, að hann áfrýi úrskurðinum til landsyfíréttarins, en yfirkjörstjórnin skal senda yfírréttinum kærur þær, er þannig er áfrýjað, ásamt þeim gögnum, er fylgja. Fyrsta virkan dag í aprílmánuði kemur landsyfírétturinn saman, og úrskurðar kærur þær, sem yfirkjörstjórnin hefir sent honum, og er það fullnaðarúrskurður; sendir hann úrskurðina þegar til yfirkjörstjórnar.

Nú er kjörskrá ókomin þann dag úr einum hrepp eða fleirum, og skal þá landsyfirréttur síðar saman koma á ný, ef á þarf að halda, er yfirkjörstjórn gerir honum viðvart um, að kjörskrárnar séu komnar, en það skal hún gera í hvert skifti, er ný kjörskrá kemur henni í hendur síðar, ef nokkurar kærur eru henni samfara. Kærur, sem berast yfirkjörstjórn í hendur eftir lók aprílmánaðar, skulu ekki takast til greina.

IV. kafli.

Undirbúningur af kjörstjórnar hendi.

17. gr. Undir eins og yfirkjörstjórn hefir fengið úrskurð landsyfirréttarins, skal hún annast um, að prentuð verði kjörskrá hvers hrepps með þeim leiðréttingum, sem á eru orðnar við úrskurði, og skal hún sjá um, að prentun sé svo tímanlega lokið, að senda megi út kjörskrárnar í maímánuði. Af hverri kjörskrá skulu prentuð helmingi fleiri eintök en kjósendur eru í hrepp eða kaupstað og 50 eintök að auki.

Hverri kjörstjórn skal senda jafumörg eintök og kjósendur eru í hennar umdæmi, en helming þeirra 50 eintaka skal skift svo jafnt sem verður á milli þingmannaefnanna, sem bjóða sig fram við næstu kosningu í því kjördæmi. Hinn helmingur upplagsins skal vera til afnota á sama hátt, ef aukakosning skyldi koma fyrir, áður en nýjar kjörskrár eru gerðar.

18. gr. Þá er útrunninn er frestur sá, er settur er fyrir framboðum þingmannaefna (23. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta prenta kjörseðla fyrir hvert kjördæmi landsins, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæmi heldur en kjósa skal, þarf þar engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin frambjóðandann eða frambjóðendurnar kosið eða kosna í einu hljóði. Kjörseðlar skulu allir prentaðir vera á pappír, sem prent eða skrift sést ekki í gegnum, þegar seðillinn hvolfir, svo að letrið snýr frá auganu; þeir skulu svo skornir, að allir séu nákvæmlega jafnstórir og eins í lagi og allir með sama lit.

Á hvern seðil skal prenta með skýru og sæmilega stóru letri nöfn allra frambjóðenda í því kjördæmi og skulu þau standa í stafrófsröð.

Eigi tveir eða fleiri frambjóðendur að öllu samnefnt, hvort heldur þeir eru frambjóðendur eða í sama kjördæmi eða ekki, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu, fullu letri eða skammstafað.

Hvert frambjóðanda nafn skal vera sér í línu og riflegt millibil milli lína. Góð spássía skal vera framan við nöfnin og á spássíunni beint fram undan nafni hvers frambjóðanda skal vera feitur hringur prentaður, sem ekki sé minni að þvermáli að innan en $\frac{1}{4}$ úr dönskum þumlungi og ungjörð hringans eigi minni en $\frac{1}{12}$ þumlungs á þykt. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:

○	Jón Jónsson, Hóli
○	Jón Jónsson, úrsmiður
○	Kristján Björnsson cand. phil.

Sedillinn skal allur vera um 5 þumlunga á breidd.

19. gr. Yfirkjörstjórnin, sem annast pappír í seðlana og útbúning þeirra, skal vandlega gæta þess, að hver miði, sem hún leggur til í prentsmiðjuna, komi henni aftur í hendur, eins þó skaddast hafi, og skal hún hafa alla varúð á því, að eigi verði fleiri seðlar prentaðir en hún tekur við, og forðast skal hún að láta nokkurn mann sjá seðlana fyrir kjördag.

20. gr. 5 dögum eftir að framboðsfrestur er útrunninn skulu kjörseðlarnir allir fullprentaðir, og skal yfirkjörstjórnin næsta dag þar á eftir athenda til flutnings á pósthúsið sem ábyrgðarsending þá seðla, sem senda skal undirkjörstjórn hverri, en hverri þeirra skal senda jafnmarga seðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hennar umdæmi og 10% fram yfir. Seðlarnir skulu sendir í vöndudum umbúðum þannig innsigliðum af yfirkjörstjórninni með embættisinsigli hennar, að eigi sé audið að opna umbúðirnar og ná út seðlum án þess að brjóta innsiglið.

21. gr. Jafnframt og yfirkjörstjórnin sendir undirkjörstjórnnum kjörseðla, skal hún láta hverri sendingu fylgja umslög fóðruð sterku lérefti og áprentaða utanáskrift til yfirkjörstjórnarinnar í Reykjavík. Hver kjörstjórn skal fá 10 umslög og skal á tvö þeirra prentað vera á neðra framhorni: »gildir seðlar«, á tvö: »ógildir seðlar«, á tvö: »ágreiningssedlar«, á tvö: »ónýttir seðlar«, og á tvö: »afgangssedlar«.

Umslög þessi skulu vera svo stór, að allir seðlar af hverri þessari tegund komist í eitt umslag, en hin umslögin eru til vara. Auk þess skal yfirkjörstjórnin leggja með eitt stórt og sterkt léreftsfóðrað umslag, með áprentaðri utanáskrift sinni, og í efra framhorni nafn undirkjördæmisins, sem leggja skal hin umslögin í. Hér með skal fylgja eiðstafur undirkjörstjórna (sjá 10. gr.)

V. kafli.

Kjördæmi.

22. gr. Sérhver sýsla á landinu skal vera eitt kjördæmi, að undanteknum Skaffafells og Þingeyjarsýslum, sem hvorri um sig skal skift í tvö sérstök kjördæmi, með þeim takmörkum, sem hingað til hafa verið. Kaupstaðurinn Reykjavík með því nágrenni, sem heyrir undir lögsagnarumdæmi bæjarins, skal vera kjördæmi fyrir sig.

Tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna, sem ákveðin er í stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands, 5. janúar 1874, 14. gr., skal skift niður á þann hátt, að tveir alþingismenn séu kosnir í sérhverju at kjördæmum þeim, sem hér skulu talin: Gullbringu- og Kjósarsýslu, Árnessýslu, Rangárvallasýslu, Ísafjarðarsýslu ásamt Ísafjarðarkaupstað, Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu, Eyjafjarðarsýslu ásamt Akureyrarkaupstað, Norðurmúlasýslu og Suðurmúlasýslu, en í hverju hinna kjördæmanna, sem eru hin 2 kjördæmi í Skaffafells og Þingeyjar sýslum, hvorri um sig, Vestmanneyjasýsla, Reykjavíkurkaupstaður, Borgarfjarðarsýsla, Mýrasýsla, Snæfellsness- og Hnappadalsýsla, Dalasýsla, Barðastrandarsýsla og Strandasýsla, skal kjósa einn alþingismann.

VI. kafli.

Framboð þingmannaefna og umboðsmenn.

23. gr. Nú vill maður bjóða sig fram sem þingmannsetni í einhverju kjördæmi, og skal hann þá tilkynna yfirkjörstjórninni framboð sitt skriflega svo tímanlega, að það komi henni í hendur eigi síðar en 9 vikum á undan kjördegi. Jafnframt framboði sínu skal frambjóðandi senda yfirkjörstjórninni 50 krónur. Þetta fé afhendir yfirkjörstjórnin landfógeta til varðveislu, þangað til kosningum er lokið og hún hefir sjálf talið saman atkvæði og lýst yfir, hvern atkvæðafjölda hver frambjóðandi hafi blotið. Nú nær frambjóðandi eigi $\frac{1}{4}$ þeirra atkvæðatölu, er með þurfti til að ná kosningu, og fellur þá fjárframlag hans í landsbjóð. Sama er ef hann tekur framboð sitt aftur fyrir kjördag. En nái frambjóðandi þeim atkvæðafjölda, $\frac{1}{4}$ eða meira, fær hann endurgoldið tryggingarfé sitt að fullu. Deyi frambjóðandi fyrir kjördag, svo að hann verði eigi í kjöri, skal endurgjalda búi hans tryggingarféð.

Framboðum skal og fylgja skrifleg yfirlýsing að minsta kosti tjögur kjósenda í kjördæmi því, sem frambjóðandi leitar þingmennsku í, um að þeir ætli að styðja kosningu hans.

Nú deyr þingmannsetni áður en kosning fer fram og fellur þá niður kosning í því kjördæmi að sinni, og skal álita allan kosningarundirbúning sem ógerðan, þar á meðal öll framboð þingmannaefna í því kjördæmi. En landshöfðingi skal ákveða nýja kosningu og fara með svo sem segir í 57. gr.

24. gr. Hvert þingmannsetni á rétt á, sé hann ei sjálfur viðstaddur, að gefa einum manni eða tveimur í hverjum hrepp umboð sitt til að annast hagsmuni hans við kosninguna. Þessir umboðsmenn hafa rétt til að vera viðstaddir atkvæðagreiðsluna á kjörfundum og gæta þess, að alt fari þar löglega fram.

VII. kafli.

Kjördagur.

25. gr. Kjördagur, þá er almennar reglulegar kosningar fara fram, skal vera hinn sami um land alt, hinn fyrsti dagur nóvembermánaðar. Beri þann dag upp á sunnudag, skal kosning fram fara næsta virkan dag.

VIII. kafli.

Kjörstaður, kjörherbergi, atkvæðakassi.

26. gr. Kjörstaður í hverjum hrepp skal vera þingstaður hreppsins. Ef húsbrenni eða önnur slík atvik eða óhentug herbergi á þingstaðnum, gera það mjög torvelt eða ómögulegt, að halda þar kjörfund, er kjörstjórninni heimilt að ákveða annan kjörstað, þar sem fá má viðunandi herbergi, og sé sá staður svo nálægt þingstaðnum, sem vel má við koma. Sé kjörþing haldið annarstaðar en á þingstað hreppsins, skal undirkjörstjórnin auglýsa það á kirkjufundum í hreppnum og með auglýsingu á kirkjudyrum og í þinghúsi hreppsins 8 dögum á undan kjörfundi.

Bæjarstjórnir hafa heimild til að skifta kaupstað í 2 eða fleiri kjördeildir, ef henni þykir þess þörf, en sjá skal hún fyrir hæfilegu húsnæði til kosninga

í hverri kjördeild. Kjördeildum skulu gefin tölunöfn (1., 2. kjördeild o. s. frv.). Ef bæjarstjórnin skiftir kaupstaðnum í kjördeildir, eða breytir þeirri skifting, skal hún tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórn.

27. gr. Í herbergi því, sem kosningin fer fram, skal vera afklefi eða annað herbergi inn af því, svo lagað að eigi verði í klefann eða herbergið gengið nema úr kjörherberginu. Sje ekki á slíku völ, má tjalda eitt horn herbergisins, svo að eigi verði inn þangað séð úr kjörherberginu.

Tjald skal festa fyrir glugga, er vera kynnu á herberginu eða klefnum eða hinu tjaldaða horni, svo að eigi verði inn þangað séð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sé auðið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Tjald þetta skal á hæflega mörgum stöðum fest niður á jörðum með innsiglium kjörstjórnarmanna eða innsigli kjörstjórnar. Í herberginu eða klefnum skal vera lítið borð, sem skrifa má við.

28. gr. Hver undirkjörstjórn skal gera láta atkvæðakassa, ekki minni en $\frac{1}{2}$ alin að lengd, 8 þumlunga á breidd og 6 þumlunga á hæð, með loki á hjörum og læsingu fyrir. Á miðju loki skal vera rífa langs eftir lokinu, sem sé 6 þumlunga löng, $\frac{1}{4}$ þumlungs við að ofan, en víðari að neðan.

IX. kafli.

Kosningarathöfnin.

29. gr. Á hádegi skal kjörfund setja og skulu þá mættir á kjörstað allir undirkjörstjórnir; séu eigi allir mættir, kveðja þeir, sem við eru úr kjörstjórninni, valinkunnan mann eða menn af kjósendum til að taka sæti í kjörstjórninni, og halda þeir sæti sínu þótt hinir komi síðar að.

30. gr. Á meðan á kosningarathöfninni stendur, má aldrei nema einn úr kjörstjórninni ganga út í senn; felur hann öðrum úr kjörstjórninni verk sitt á meðan.

31. gr. Kjörstjórnin skal sitja við borð í kjörherberginu; auk kjörstjórnarinnar má enginn inni vera í kjörherberginu nema einn kjósandi í senn og einn umboðsmaður eða tveir af hendi hvers frambjóðanda (sbr. 24. gr.), séu þeir eigi sjálfir viðstaddir.

32. gr. Athöfnin byrjar þá með því, að oddviti kjörstjórnarinnar leggur fram seðlaböggul þann, sem hann hefir fengið frá yfirkjörstjórninni, og skulu allir, sem við eru, gæta þess vel, hvort innsiglin eru heil, eða böggullinn ber þess merki, að hann hafi verið opnaður; skal þessa getið í kjörbókinni og riti kjörstjórn og umboðsmenn undir. Því næst opnar oddviti böggullinn, telur seðlana, en meðkjörstjórar og umboðsmenn telja líka; skal þess gætt, hvort tala seðlanna kemur heim við tölu þá, sem tilgreind er í bréfi því, er yfirkjörstjórnin skal fylgja láta hverjum seðilbögli. Þessa skal getið í kjörbókinni og skrifa kjörstjórar og umboðsmenn þar undir.

33. gr. Kjörstjórnin skal, áður en kosning byrjar, skipa til dyravörzlu 2 menn eða fleiri, sem skiftast á.

Nú segir kjörstjórn dyraverði til, að kosning byrji, og skal dyravörður þá hleypa inn kjósendum, einum í senn.

Sé ágreiningur um, í hverri röð kjósendur komist að, skal röðin á kjörskrá ráða, þannig, að dyravörður hleypir þeim fyr inn, sem framar stendur á kjörskrá, af þeim, sem gefa sig fram.

Kjóсандin gengur til oddvita kjörstjórnarinnar, er hann kemur inn í herbergið, og fær oddviti honum einn kjörseðil, ef kjörstjórnin kannast við manninn og hann stendur á kjörskrá.

Þekki kjörstjórnin ekki manninn, er honum kostur ger að fá inn með sér 2 kjósendur, sem kjörstjórnin þekkir, og ef þeir vilja lýsa yfir því undir drengskap sinn, að maðurinn sé sá, er hann kveðst vera, þá er það næg sönnun, en geta skal þess í kjörbókinni. Að því búnu ganga vitni þessi út, en kjóсандi verður ettir.

34. gr. Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni.

35. gr. Hverjum þeim kjósenda, er inn kemur, skal oddviti afhenda einn kjörseðil, en kjóсандi fer með hann inn í klefann (afherbergið) að borði því, er þar stendur, og gerir skákross innan í hringinn, við það nafn eða þau nöfn, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjóсандinn vill velja, með blýanti, sem kjörstjórnin leggur til, en hún skal hafa næga blýanta, alla samlita og nákvæmlega af sama tægi. Síðan brýtur kjóсандinn seðilinn einu sinni saman, svo að letrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái, hvað á seðlinum er.

36. gr. Meðkjörstjórnir í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sér sína kjörskrána hvor og gera merki við nafn hvers kjósenda, um leið og hann hefir neytt kosningarréttar síns.

37. gr. Áður en fyrsti kjóсандi lætur seðil í kassann, skal kjörstjórnin og umboðsmenn gæta þess, að kassinn sje tómur.

38. gr. Láti kjóсандi sjá, hvað á seðli hans er, er seðill hans ógildur, og hefir hann þá fyrirgert kosningarrétti sínum í það skifti.

Engin merki má á seðilinn gera önnur en krossinn í hringnum, hvorki rispu né blýantsstrik eða önnur slík einkenni, er gert geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, er slíkur seðill talinn ógildur.

40. gr. Nú setur kjóсандi skakt kjörmerki á seðil, eða seðill merkist hjá honum af vangá, og má hann þá fá nýjan seðil, ef hann skilar kjörstjórninni hinum fyrra og greiðir þá atkvæði á síðari seðilinn.

Þá er kjóсандi hefir lagt seðilinn í atkvæðakassann, fer hann út, en næsti kjóсандi kemur inn, og svo koll af kolli, unz atkvæðagreiðslu er lokið. En við og við skal kjörstjórnin hrista vel atkvæðakassann.

41. gr. Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram án þess hlé verði á; þá er ekki gefa sig fram fleiri, skal enn bíða $\frac{1}{2}$ klukkustund og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeirri $\frac{1}{2}$ klukkustund liðinni, meðan kjósendur gefa sig fram án þess að hlé verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu

slíta, fyr en 3 klukkustundir eru liðnar frá því er byrjað var að taka við atkvæðum.

Að atkvæðagreiðslunni lokinni greiða umboðsmenn, ef þeir hafa kosningarrétt, svo og kjörstjórnin atkvæði þannig, að einn í senn fær einn kjörseðil, fer með hann inn í klefann og greiðir atkvæði alveg á sama hátt og aðrir kjósendur.

42. gr. Umboðsmenn frambjóðenda eiga rétt á að gæta þess, að kjörstjórn og kjósendur hegði sér lögum samkvæmt við kosningarathöfnina, og má hver þeirra átelja það, er honum þykir áfátt í því efni, við kjörstjórnina.

Nú þykir umboðsmanni eitthvað ólöglegt við kosningarathöfnina, og fær það eigi leiðrétt, og á hann þá rétt á að fá ágreiningsatkvæðið bókað þegar í stað í kjörbókina, og verður þá síðar úr því skorið (sjá 51. gr.), hver áhrif það hefir á kosninguna.

43. gr. Þá er atkvæðagreiðslu er slitið, skal oddviti kjörstjórnarinnar opna atkvæðakakassann og taka upp einn og einn miða í einu og lesa upp nafnið eða nöfnin, sem við er merkt á hverjum miða, og réttir hann miðann jafnótt umboðsmönnum til eftirsjá, en meðkjörstjórar merkja á meðan á blað atkvæðatöluna við nafn hvers frambjóðanda. Komi öllum saman um, kjörstjórn og umboðsmönnum, að einhver kjörseðill sé ógildur, skal hann ógildan telja, og skal leggja alla slíka seðla í sérstakt umslag.

Verði ágreiningur milli kjörstjórnar og einhvers umboðsmanns um, hvort kjörseðill sé gildur eða ógildur, skal leggja alla slíka seðla í umslagið, sem til þess er gjört. Síðan skal telja saman þá seðla, er kjörstjórnin telur gilda, og leggja þeir sér í umslag.

Alla seðla, sem ónýzt hafa, skal leggja í sérstakt umslag, en í umslag sér þá seðla, sem afgangs eru ónotaðir.

44. gr. Til alls þessa skal nota umslög þau, sem yfirkjörstjórnin hefir sent í þessu skyni. Í hvert umslag skal jafnframt leggja miða með samtölu seðlanna, sem í því eru, undirskrifaðan af kjörstjórn og umboðsmönnum. Seðlatölunnar af hverju tægi skal geta í kjörbókinni.

45. gr. Þá er kosningarathöfninni er lokið og alt bókað í kjörbókina, skulu kjörstjórnir og umboðsmenn rita undir hana.

Neiti kjörstjórnin að bóka eitthvað fyrir umboðsmann á hverju sægi sem er, á hann rétt á að bóka það sjálfur og skrifi hann nafn sitt undir.

46. gr. Þegar öll umslögin með kjörseðlunum eru lokuð, skal kjörstjórnin leggja öll umslögin samt eftirriti af kjörbók, staðfestu af henni og umboðsmönnum, og undirrituðum eiðstaf kjörstjórnarinnar í aðalumslagið, og setja embættisinnsigli sitt fyrir. Svo á og einn umboðsmaður hvers frambjóðanda rétt á, að setja fyrir umslagið innsigli sitt á lakki á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist.

Síðan skal senda áreiðanlegan mann með bréfið á næstu pósthönd, og skal það afhenda þar til pósthlutnings sem ábyrgðarbréf, og viðurkenning tekin fyrir. Skal kjörstjórn vandlega geyma hana, ef hún vill ábyrgðarlaus vera.

X. kafli.

Kosningarútslit.

47. gr. Þegar yfirkjörstjórn hafa borist í hendur kjörseðlar frá öllum kjörstöðum eins eða fleiri umdæma, skal hún næsta dag koma saman til að telja atkvæðin á rúmgóðum og hentugum stað, sem áður hefir verið auglýstur í blaði því, er flytur stjórnarvaldaauglýsingar. Klukkustund áður en athöfnin byrjar, skal hún hafa boðuð verið með trumbuslætti um allan bæinn.

48. gr. Hvert þingmannsefni hefir rétt á að hafa tvo fulltrúa viðstadda meðan atkvæði eru talin upp úr því kjördæmi, er hann bauð sig fram í, sé hann eigi sjálfur viðstaddur. Að öðru leyti skal athöfn þessi framfara fyrir opnum dyrum, svo að hverjum gefist kostur á að vera við, sem vill, eftir því sem húsrúm leyfir.

Sé ekki þingmannsefni eða umboðsmenn hans viðstaddir, skal yfirkjörstjórnin kveðja 3 valinkunna menn, helst af ólíkum kjörfylgisflokkum, til að vera viðstaddir athöfnina.

49. gr. Í viðurvist og augsýn þessara manna opnar svo yfirkjörstjórnin atkvædasendingarnar úr hverjum kjörstað kjördæmisins í senn og telur seðlana og úrskurðar um gildi ágreiningssedlanna, unz öllum kjörstöðum í því kjördæmi er lokið. Þá telur hún saman atkvæðin úr öllu kjördæminu og lýsir þann kosinn, er flest hefir atkvæði hlotið. Ágreiningssedlana frá hverjum kjörstað fyrir sig umbýr og innsiglar yfirkjörstjórnin og afhendir þá síðan landshöfðingja ásamt eftirriti af kjörbókum undirkjörstjórna og öðrum gögnum. Seðlana með sömu ummerkjum, eftirrit kjörbóka og önnur gögn leggur landshöfðingi síðan fyrir alþingi í þingbyrjun.

50. gr. Hafi tvö þingmannaeftni eða fleiri jöfn atkvæði, kastar kjörstjórn hlutkesti á þann hátt, að hún ritar nöfn þeirra þingmannaeftna, sem jöfn hafa atkvæði, sitt á hvern jafnstóran seðil, lætur seðlana samanbrotna í ílát og breiðir yfir, og kveður til einhvern af óviðkomandi áhörtendum að draga einn seðil úr ílátnu, og segir nafnið á seðlinum til, að hann sé kosinn.

Nú á kjördæmið að kjósa tvo þingmenn, en þrír eða fleiri hafa jöfn atkvæði, og skulu þá tveir seðlar dregnir.

Þannig skal tekið fyrir hvert kjördæmi af öðru, unz lokið er þeim kjördæmum, sem atkvæði eru frá komin. Ef þörf krefur, skal athöfninni haldið áfram næsta virkan dag eða daga, unz henni er lokið.

51. gr. Þá er samlagning atkvæða hefir fram farið úr kjördæmum, er yfirkjörstjórn hafa borizt seðlar úr, skal hún þegar í stað senda landshöfðingja tilkynning um, hverir kosnir séu í þeim kjördæmum, og jafnframt láta birta útslit kosninganna í því blaði, er flytur stjórnarvaldaauglýsingar. Önnur kjörbréf þurfa þingmenn ekki.

52. gr. Nú ferst kosning fyrir í hrepp, at því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá undirkjörstjórn tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórninni, sem endurnýjar sendinguna svo fljótt sem verða má. Undir eins og sendingin kemur undirkjörstjórn í hendur, boðar hún til kjörfundar hinn næsta sunnu-

dag, sem til verður boðað með viku fyrirvara. Kjörfund skal þá boða með þingboði, er kjörstjórnin sendir gagnert á hvert heimili.

Komi atkvæðaseðlar og kosningarseðlar eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning hefir þó farið fram í hreppnum, skal yfirkjörstjórnin fá annað afrit af kjörbókinni og skal þá atkvæðafjöldi þaðan talinn, við úrslit kosningar, samkvæmt tölu þeirra seðla, sem enginn ágreiningur var um.

XI. kafli.

Úrskurður um kjörgengi.

53. gr. Nú kærir einhver kjósandi í kjördæmi yfir því, að þingmann þann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skal hann þá, innan þriggja mánaða frá því er kosningarúrslit voru auglýst, senda landshöfðingja kæru í tveim samritum. Sendir landshöfðingi þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem yfir er kært, en hitt leggur hann fyrir alþingi.

XII. kafli.

Aukakosningar og kosningar til aukabings.

54. gr. Nú verður þingmannssæti autt áður en kjörtímabil er á enda, og skal þá landshöfðingi fyrirskipa nýjar kosningar svo fljótt, sem því verður við komið eða þurfa þykir og ákveður kjördag, og getur hann þá, ef þörf þykir til bera, stýtt fresti þá, sem ákveðnir eru í lögum þessum, og skal hann auglýsa kosningarfyrirskipun sína í blaði því, sem flytur stjórnarvaldaauglýsingar, og jafnframt tilkynna yfirkjörstjórninni, svo að hún geti í tæka tíð sent undirkjörstjórnnum þau gögn, er lög þessi ákveða.

Áð öðru leyti fer um kosninguna eins og lög þessi mæla fyrir.

55. gr. Nú er þing rofið og boðað til kosninga til aukabings, og skal þá ráðgjafi Íslands ákveða kjördag og tilkynna yfirkjörstjórn í Reykjavík í tæka tíð, svo að hún geti sent undirkjörstjórnnum lögboðin kjörgögn. Áð öðru leyti fara þessar kosningar fram samkvæmt fyrirmælum laga þessara.

56. gr. Hvenær sem kosning á þingmanni eða þingmönnum fer fram á öðrum tíma árs en hinum lögskipaða kjördegi, skal fara eftir kjörskrá þeim, sem í gildi eru á þeim tíma, er kosningin fer fram, en kjörskrá í hverju undirkjördæmi er í gildi frá því hún kom úrskurðuð frá yfirkjörstjórn og þangað til önnur ný kemur undirkjörstjórn í hendur á sama hátt.

XIII. kafli.

lögjöld.

57. gr. Hreppsnefndir og bæjarstjórnir eða undirkjörstjórnir svo og undir- og yfirdómarar fá enga borgun fyrir störf þau, er þessi lög leggja þeim á herðar, en endurgöldinn skulu þær fá að fullu kostnað þann, er þær hafa til ritfanga, sendiferða, frímerkja, húsnæðis og því um líks. Sá kostnaður greiðist úr sveitarsjóði eða bæjarsjóði, sem í hlut á.

58. gr. Yfirkjörstjórn fær greiddan úr landssjóði allan kostnað þann, sem hún verður að hafa samkvæmt lögum þessum. Fyrir starfa sinn fær hver

yfirkjörstjóri 150 kr. á ári úr landssjóði, nema alþingi ákveði hærri borgun í fjárlögum.

XIV. kafli.

Afbrot og hegningar.

59. gr. Nú hefir hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð, og varðar það hana . . . kr. sektum fyrir hvern dag, sem fram yfir liður. Nú verður sýslumaður þess var, að kjörskrá er eigi til hans komin á þeim tíma, er hann veit hana eiga að vera komin, og skal hann þá tafarlaust senda til hreppsnefndar þeirrar eftir skránni á kostnað sveitarsjóðs þess, sem í hlut á. En sannist það, að drátturinn sé hreppsnefndinni að kenna, skal hún endurgjalda sveitarsjóði kostnaðinn.

Sýslumaður innheimtir dagsektir og gerir, ef með þarf, nauðsynlegar ráðstafanir til að kjörskrá sé samín svo fljótt sem því verður við komið.

60. gr. Nú eru kjörskrár eigi komnar allar frá einhverjum sýslumanni til yfirkjörstjórnar 1. virkan dag í apríl, og skal hún þá þegar tilkynna það landshöfðingja, ef hún hefir eigi fengið fullnægjandi skýrslu sýslumanns um, hvernig á drættinum standi, og ritar þá landshöfðingi sýslumanni með fyrstu pósthferð, og leggur fyrir hann að senda skrárnar þegar, et þær eru ósendar, eða útvega samrit af þeim, ef þær hafa farizt, og gera nauðsynlegar ráðstafanir, ef þær eru ókomnar frá hreppsnefndum.

61. gr. Vanræki nokkur þau störf, sem honum eru á hendur fa in með lögum þessum, sæti hann 10—200 kr. sektum, ef eigi liggur þyngri hegning við að lögum.

Sektir allar samkvæmt lögum þessum renna í landssjóð.

62. gr. Beiti kjörstjórn beru ofríki í embættisathöfn sinni, skoði seðil hjá kjósanda, áður en hann leggur hann í atkvæðakassann, eða beiti annari þvilkri frekri rangsleitni, varðar það fangelsi frá 6—12 mánuðum, eða betrunarhúsvinnu frá 3 mánuðum til 2 ára. Samkynja eða áþekk brot varða yfirkjörstjórnina sömu refsingum tiltölulega.

63. gr. Hver sem býr til kjörseðla, sem líkjast kjörseðlum þeim, er yfirkjörstjórnin lætur tilbúa, og hagnýtir þá sjálfur, eða lætur frá sér, svo að aðrir geti hagnýtt seðlana lögum gagnstætt, sæti betrunarhúsvinnu, eigi skemur en eitt ár.

XV. kafli.

Laun alþingismanna o. fl.

64. gr. Alþingismenn fá í endurgjald 6 krónur um hvern dag, bæði fyrir þann tíma, sem þeir þurfa til ferðarinnar til alþingis og frá því, og fyrir þann tíma, sem þeir eru á alþingi. Sömu leiðis fá þeir endurgoldinn ferðakostnað eftir reikningi, sem nefnd, kosin af hinu sameinaða alþingi, úrskurðar, og forseti í hlutaðeigandi þingdeild ávísar. Þessi útgjöld greiðast úr landssjóði.

65. gr. Með lögum þessum eru lög 14. sept. 1877 um kosningar til alþingis úr gildi numín, og aðrar ákvarðanir, sem koma í bág við þessi lög.

Nd.

45. Skjöl

viðvirkjandi stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi.

[Öll prentuð hér eftir afskriftum frá stjórnarráði Íslands (I—II, IV—VI) og frá Arntzen og Warburg (III, VII og VIII)]

I.

Álitsskjal Þjóðbankans danska 12. sept. 1900.

I Forbindelse med Direktionens Skrivelse af 1. December f. A. skal man herved tillade sig at fremsætte nogle Udtalelser angaaende det 3dje Punkt i det høje Ministerium's Skrivelse af 17. November f. A., nemlig Spørgsmaalet om Udviklingen af Islands Pengeforhold ved Oprettelsen af en Aktiebank med Ret til at udstede indløselige Sedler.

Motiverne for Ønskeligheden af en saadan Banks Tilvejebringelse ere dels Trangen til en Udvidelse af den cirkulerende af Landsbanken udstedte Seddelmasse og dels Trangen til en Udvikling af Landets Næringsveje og økonomiske Hjælpekilder, som ventes fremme ved en Tilgang af udenlandsk Kapital. Hvert af disse Motiver kunne i sig selv være fuldt berettigede. Men Hensynet til en tilstrækkelig solid Fundering af en eventuel Aktiebank Sedler, — i hvilken Henseende Fordringerne her paa Grund af de særlige islandske Forhold sikkert maa stilles særlig strængt, — vil vistnok drage Grænserne for Bankens Virksomhed som befrugtende det økonomiske Liv noget snævrere end man tænker sig, og for saa vidt kunne berede nogen Skuffelse paa dette Punkt.

Med Hensyn til det førstnævnte Punkt er det overordentlig vanskeligt at danne sig et Skøn om Landets Behov til Omsætningsmidler. Det er en Selvfølge, at det ringere udviklede Land kræver et mindre Beløb heraf pr. Individ end det mere udviklede. For de nordiske Lande ansloges Pengeomløbet for henved 20 Aar siden af en Autoritet paa dette Omraade til 37 Kr. pr. Individ. Muligvis var denne Kalkule allerede den Gang noget for lav men endnu i vor Tid formenes Beløbet ikke at være højere end 40 à 45 Kr. pr. Individ størst for Danmark, noget mindre for Norge og mindst for Sverrig, hvor det næppe andrage 40 Kr. pr. Individ. Det maa heraf sluttet, at Behovet for Island paa ingen Maade kan være saa stort, men allerhøjest kan sættes til 30 Kr. pr. Individ, hvorved endda formentlig er givet Spillerum for en betydelig Stigning, som vel ogsaa efterhaanden vil vise sig. Med en Folke mængde af 70—80000 Mennesker tør det da antages, at Omsætningsmidler til et samle Beløb af 2 à 2½ Million Kroner vil være rigelig anslaaet for Island. Der kan i saa Henseende henvises til, at Landshövdingen i sin Skrivelse af 28. August f. A. oplyser, at kyndige Folk anslaa det for Island fornødne Beløb af Omsætningsmidler til mindst 1½ Million Krone i rede Penge. Det bemærkes sammesteds, at der i Omløb findes et ikke ubetydeligt Beløb af danske, svenske og norske Sedler, og dette vil formentlig stedse blive Tilfældet, ligesom nordisk, engelsk og fransk Guld efter Forholdene altid kan ventes at udfylde en Del af Omsætningen. Hertil kommer saa et Beløb af Sölv-Kronemönt og mindre Skillemönt, hvis faktiske Størrelse ikke kendes, og hvis formaalstjenlige Omfang det ikke er let at angive. Medens Cirkulationen af saadan Mönt i Danmark anslaaes til c. 9 Kr. pr. Individ, sættes det for Sverrig og Norge kun til 4 Kr. pr. Individ. Følges sidstnævnte Norm for Island, hvad der vil ligge nærmest, bliver det totale Beløb her c. 300,000 Kr. Om nu dette Beløb Virkeligheden er noget større eller om Beløbet af fremmede Guld- og Seddelpenge har kunne udfylde det faktiske Forbrug af Omsætningsmidler udover en Seddelmængde af 500,000 Krone og et Omløb af Sölv- og Bronzemönt, som beregnet af c. 300,000 Kr., kunne vi ikke have nogen Mening om.

Det tör antages at den nu stedfundne — eller efter Ministeriets Skrivelse af 24. Juli d. A. mulig endnu forestaaende — Forögelse af Seddelmængden med 250,000 Kroner, i en ikke ganske uvæsentlig Grad vil böde paa den paastaaede og ikke usandsynlige Mangel paa Omsætningsmidler, og det vilde være af Interesse for Bedömmelsen af Forholdene, at erfare Virkningen her af. Men det kan sikkert paa Forhaand erkendes, at man ikke vil kunne blive staaende herved. Selv med det af Landshövdingen anförte Skön, som sætter Omsætningsens Krav til $1\frac{1}{2}$ Million Kroner, vil $\frac{1}{4}$ Million eller Halvdelen af Totalbelöbet i Seddel-emission være et meget lavt Forhold, og med et större Totalbelöb vil selvfølgelig Seddelmængden være endnu mere ufyldestgörende. I de nordiske Lande udgör Seddelmængden fra $\frac{3}{4}$ til $\frac{4}{5}$ af Totalbelöbet, og selv om et forholdsvis stort Omlöb af fremmede Guld- og Seddel-penge som ovenanförst mulig noget kan reducere dette Forholdstal, er det dog rimeligt, at mere end $\frac{2}{3}$ af Totalbelöbet maa være for Haanden i indenlandske Sedler, det vil sige af $1\frac{1}{2}$ Million Kroner mindst 1 Million.

Det er muligt, at en Forögelse af Seddelmængden til et saadant Belöb paa samme Basis som hidtil, nemlig som Kreditsedler, udgivne af Landskassen, vilde kunne udföres uden at medføre Fare. Men hermed vilde formentlig ogsaa det nugældende System, som utvivlsomt har været vel begrundet ved Landsbankens Stiftelse i 1885, være anvendt til sin yderste tilladelige Grænse og en videre Udvikling paa samme Grundlag være udelukket.

Direktionen maa derfor være af den Formening, at saalænge Seddeludstedelsen kan holdes paa sin nu normerede Störrelse, $\frac{3}{4}$ Million Kr. eller i det höjeste udvides til 1 Million Kroner, kan det nu gældende System opretholdes under Forudsætning af, at Landsbanken og i anden Række Landskassen stedse holdes saaledes forsynet med lovlig gangbar Mönt (Guld- og Sölv), at eventuelle Begæringer om Indlösning, selvom de under særlige Omstændigheder maatte antage et större Omfang (f. E. 100,000 Kroner), uden Ulempe faktisk kunne efterkommes, uanset at der ikke paahviler nogen legal Forpligtelse i saa Henseende, og at saavel Banken som Landskassen bevare deres nuværende gunstige Status som betryggende Garanti for Kreditsedlernes Værdi. Viser det sig derimod, at Landets Behov kræver en större Seddeludstedelse end 1 Million Kroner, maa vi anse det for nödvendigt, at denne baseres paa anden Maade og denne kunde da næppe med Rimelighed være en anden end en Aktiebank med Seddeludstedelsesret.

Med Hensyn til det andet tilstedeværende Motiv for en Aktiebanks Oprettelse, en der af forventet Udvikling af Landets Forretningsliv, have vi alt berört, at Forholdets Natur vil kræve, at der af Hensyn til Sedlernes Sikkerhed drages ret snævre Grænser for Bankens Deltagelse i Forretningsforetagender. Selv bortset fra den maaske ikke fjærntliggende Misforstaaelse, at Oprettelsen af en Bank med fremmed Kapital i og for sig vil gjöre Landet rigere, kan der let danne sig overdrevne Forventninger om, hvad der derigennem kan udrettes for et Land, som ikke blot ikke selv raader over Kapitaler, men hvis ökonomiske Hjælpkilder i det hele ere stærkt begrænsede og kun med Vanskelighed kunne föröges paa Grund af Landets afsides Beliggenhed, tynde Befolkning og lidet udviklede Kommunikationsmidler. Men bortset fra alle höjt spændte Forventninger, er det aldeles utvivlsomt, at en Aktiebank med passende Kapital vil kunne give Landets Næringsliv en Stötte og et Opsving, som ikke maa agtes ringe, selvom dens Deltagelse i Forretningsvirksomheden holdes indenfor lignende snævre Grænser som Nationalbankens her i Landet og i det hele alle velordnede Seddelbankers. Nationalbanken har jo og saa her som eneste större Bank i næsten 40 Aar kunnet virke som en kraftig Löftestang for Forretningslivet trods de snævre Grænser for dens direkte Deltagelse i industrielle og merkantile Foretagender. Paa lignende Maade vil en Seddelbank kunne gavne Island, dog at det stedse maa erindres, at det islandske Samfunds ringe nu-

meriske Styrke saa vel som de mange Forhold, der vanskeliggøre Landets økonomiske Udvikling, ville drage snævrere Grænser for, hvad der overhovedet kan naas.

Direktionen maa da være af den Anskuelse, at ligesom Fyldestgørelsen af Trangen til Seddelpenge i Omsætningen kan gøre Oprettelsen af en Aktiebank nødvendig eller ønskelig, kan en saadan og saa iøvrigt ventes at ville fremme Landets Opkomst.

Vende vi os nu til det foreliggende Andragende om *Concession* paa en islandsk Aktiebank med Røt til Udstedelse af indløselige Sedler, da skulle vi straks, forinden vi gaa over til at behandle Enkeltheder, udtale os om, hvad der formentlig er Hovedpunktet i den attraaede Concession, nemlig Seddeludstedelsesrettens Omfang og Ordning. Concessionsudkastets § 4 drager ingen anden Grænse for Seddelemmissionens Størrelse end »Omsætningens Krav og den Begrænsning, som ligger i Metaldækningskravet, som bestaar i fuld Dækning af, hvad Seddelemmissionen overstiger den indbetalte Aktiekapital, dog ingensinde mindre end $\frac{3}{8}$ af Seddelemmissionen og derhos andre Sikkerheder i Forhold 150 til 100 for den ikke metaldækkede Seddelemmission. Disse Regler ere ligesom forskellige andre Bestemmelser i Udkastet laante fra de tilsvarende Bestemmelser for Nationalbanken, men de findes ikke at passe for en islandsk Seddelbank. For det første er der næppe noget rationelt i at stille den dækningsfri Seddeludstedelse i Forhold til Bankens Aktiekapital, som aldeles ikke afgiver nogen særlig Sikkerhed for Seddelgælden. Dernæst er en Minimums Dækning af $\frac{3}{8}$ af Seddelgælden sikkert for ringe for en islandsk Bank. Som bekendt dækker Nationalbankens Metalfond i Virkeligheden en langt større Part af Seddelgælden end det nævnte Minimum, allerede af den Grund, at Bankens Seddeludstedelse er saa meget større end dens Aktiekapital, at den legale Dækning vil føre til en meget højere Kvota. Ved en Seddelemmission af 90 Millioner Kroner, som har været det sidste Bankaars Minimum, skal Nationalbankens Metalfond saaledes udgøre 57 Millioner Kroner, altsaa henved $\frac{2}{3}$ af Seddelbeløbet. For Island vil derimod en Seddelemmission af Størrelse som den paatænkte Aktiekapital (efter Udkastets § 2 5 Millioner Kroner, medens det af Althinget behandlede Lovforslag nævner 6 Millioner) være saa enorm stor, at den ikke vil blive overskredet i mange Aar, og saa længe og lige til Emissionen maatte naa 8 Millioner Kroner vil Dækningspligten kun gaa til $\frac{3}{8}$ af Seddelgælden, hvad der i alt fald for Island er en alt for lav Dækning.

Der er imidlertid næppe Anledning til overhovedet at give Adgang til en saa betydelig Seddeludstedelse for Island, som ikke kan komme til Anvendelse for Landet selv og derfor kan friste til Bestræbelser for at bringe islandske Sedler i Cirkulation paa andre Omraader, hvor de ikke hører hjemme og hvor deres Cirkulation kunde berede Banken Vanskeligheder ved at foranledige Begæringer om Indløsning med Guld af Grunde, der ere Island uvedkommende og ellers ikke vilde gøre sig gældende der. Medens der tilvisse kan tvistes om det heldigste Princip for Begrænsningen af en Seddelbanks Emission og for Forholdet mellem Emission og Metaldækning, tro vi at der for Island, som i saa Henseende er et uпрøvet og vanskeligt Felt, kan være Grund til at vælge det mest bundne og derfor for saa vidt forsigtigste Princip, nemlig Fastsættelsen af et bestemt Maksimum for, hvad Banken overhovedet kan udstede af Sedler, i Lighed med den Norm, som er den gældende for Frankrigs Bank. I Henhold til de Kalkuler, som ovenfor ere fremsatte, tør det antages, at et Beløb af 2 Milioner Kr. indtil videre vil være rigeligt for Islands Behov af Seddelpenge og rumme en betydelig Stigningsmulighed. Selv om man tænker sig Cirkulationen nærmende sig 40 Kr. pr. Individ (hvad som bemærket næppe naas i Sverrig, og hvortil der derfor paa Island kan ventes at medgaa en længere Aarrække) vil dette kun udgøre omkring 3 Millioner Kroner i det Hele, hvor af 2 Millioner Kr. i Sedler omtrent vil strække til. Til dette Beløb tro vi derfor, at Bankens Seddeludstedelsesret kan fastsættes. Skulde Udviklingen medføre, at

Landets Behov krævede et større Beløb, vilde dette Maksimum jo ved Lov kunne forhøjes i passende Grad, hvilket selvfølgelig bør gøres i betimelig Tid, naar Forholdene give Varsel om stigende Seddelbehov, da det islandske Lovgivningsmaskineri vanskeligt kan sættes i Bevægelse med kort Varsel.

Funderingen af denne Seddelemmission bør formentlig bestemmes saaledes, at Banken stedse skal have Metaldækning for mindst Halvdelen af de udgivne Sedler. Banken vil saaledes som Maksimum kunne udgive i udækkede Sedler 1 Million Kroner, hvilket formentlig ikke kan vække Betænkelighed, i det en passende Aktiekapital, saa vel som den sekundære Dækning, hvorom nedenfor, vel kan afgive tilstrækkelig Sikkerhed herfor, selvom Bankens Garanti ikke kan jævnstilles med Landskassens for den nuværende Seddelemmission. Saafremt man maatte finde, at dette System med et fastslaaet Maksimum af Seddeludstedelse vilde savne den fornødne Elasticitet — en Indvending, som sikkert kan være principmæssig begrundet, men hvis Betydning i dette Tilfælde næppe er synderlig stor — maa Direktionen subsidiaert anbefale, at der uden Fiksering af noget Maksimum gives Banken Ret til udækket at udstede Sedler til Beløb af 1 Million Kroner, dog saaledes, at der ligesom efter den principielt foreslaaede Ordning stedse haves Metaldækning for mindst Halvdelen af de udgivne Sedler.

Med Hensyn til den sekundære Sikkerhed § 4, No 2 bemærkes, at denne ikke, som Tilfældet er i Nationalbankens Oktroy, bør stilles i Forhold til den udækkede Seddelgæld alene, men derimod til denne og Bankens øvrige paa Anfordring skyldige Forpligtelser i Forening, da de sidstnævnte i ligesaa høj Grad som Seddelgælden kræver paalidelig og let realisabel Dækning. Men vi tro, at det i Nationalbankens Oktroy bestemte Forhold af $1\frac{1}{2}$ Gang Forpligtelserne i saa Fald ikke vil kunne fordres af den islandske Bank, som ved stigende Seddelgæld og Indlaan let kan blive ude af Stand til at have i sin Besiddelse behørigte Aktiver i dette Omfang, hvorfor man formentlig maa nedsætte Fordringen til Aktiver af samme Størrelse som Forpligtelserne.

Angaaende Sammensætningen af Metalfondet og af den sekundære Sikkerhed skulle vi udtale os ved de paagældende Paragrafer i Concessionsudkastet.

Vi antage, at i Forhold til en saaledes fikseret Seddelemmission vil man finde en Aktiekapital af 5 Millioner Kroner unødvendig stor, men der er selvfølgelig i og for sig intet til Hinder for, at den sættes saa højt, idet vi forudsætte at Regeringens Kontrol vil forhindre, at en unødigt stor Aktiekapital skulde i Strid med Forudsætningerne for Concessionen og de begrænsende Forskrifter føre Banken ind paa Pengeanbringelser, som ikke egne sig for en Seddelbank. Med Hensyn til Seddeludstedelsesretten og til de Krav, som indtil videre kunne ventes stillede til en Bank for Island, antage vi, at en Aktiekapital af 2 Millioner Kroner vil være passende og altsaa den Størrelse, som bør kræves som Betingelse for Concessionen. Dette kan ganske vist ordnes ved en delvis Indbetaling paa en nominelt større Aktiekapital, men en saadan Ordning vilde udelukke Aktierne fra Notering paa Københavns Börs. De Fordele, som den af os her angivne Ordning af Seddeludstedelsen vil byde de eventuelle Concessionshavere, er ganske vist meget ringere en dem, som de vilde opnaa efter deres eget Udkast, men forekommer os i og for sig passende og tilstrækkelige.

Vi vende os derefter til Concessionsudkastet i sine Enkeltheder og skulle derom tillade os følgende Bemærkninger.

Indledningen.

Concessionen tænkes givet paa 90 Aar i Lighed med Nationalbankens Oktroy; dette er et meget længere Tidsrum, end der nu til Dags almindelig tilstaaes ved Seddelbankernes Privilegier, vistnok fordi man af Erfaringer har lært, at det ved Forholdenes store Foranderlighed i vore Dage er umuligt at træffe Bestemmelser, som kunne bevare deres Hensigtsmæssighed

gennem et saa langt Tidsrum. En Udtalelse i modsat Retning i Concessionssøgerne Andragende til Ministeriet maa bero paa en Fejltagelse. »Banque de Frances« sidste Privilegiefornyelse er kun givet paa 23 Aar og den tyske Reichsbanks kun for 10 Aar. Bank of Englands Privilegium, som aldrig har været givet for længere Tid ad Gangen end 31 Aar, er siden 1844 paa 1 Aars Opsigelse. En Sammenstilling med Nationalbanken i 1818 er udelukket ved de store Forpligtelser, — særlig Opsamling af et Fond for at gøre Sedlerne indløselige — som Oktroyen paalagde Banken. Selvom der kan være Anledning til at fastsætte et særligt langt Tidsrum af Hensyn til de uprøvede islandske Forhold, vil dog 25 Aar være et saadant og formentlig ganske tilstrækkeligt.

§ 1. Om det vil være rigtigt at engagere Landskassen ved Rentegaranti for de af Grundejerne tegnede Forskrivninger, navnlig saafremt Landskassen ogsaa tænkes deltagende med et større Beløb som Aktionær i Banken, kunne vi overlade til Regeringen at afgøre. Risikoen derved er nemlig meget ringe, men Garantien synes heller ikke videre nødvendig.

Ved Forskrivningens Indfrielse af Debitor bør i alt Fald Landskassens Garanti bortfalde, selvom Forskrivningen cederes. Men til Bevarelsen af denne fra de danske Bankhæftelser hentede, i og for sig lidet rimelige Cedering se vi ikke, at der er nogen Grund. Störrelsen af det Aktiebeløb, hvortil der forbeholdes Landskassen Fortrinsret, maa selvfølgelig bero paa Aktiekapitalens Störrelse. Det er vel tvivlsomt, om Landskassen i noget Tilfælde vilde benytte en saa stor Tegningsret som i Udkastet reserveret den.

§ 2. Om Störrelsen af Bankens Aktiekapital er ovenfor talt.
Ved § 3 er intet at bemærke.

§ 4 er ovenfor omtalt.

§ 5. De under c og d nævnte Dele af Metalfondet, Tilgodehavende i visse udenlandske Banker og Sedler udstedte af saadanne, bør af Hensyn til, at det er ugørligt paa Island nogenlunde hurtigt at inddrage saadanne Tilgodehavender, til sammen ikke overstige en Fjerdedel af det pligtige Metalfond. I de tilsvarende Bestemmelser for Nationalbanken stilles den Fordring, at Tilgodehavende hos udenlandske Hovedbanker skal være ikke rentebærende for at kunne regnes som Sedeldækning. Der er næppe nogen stræng Nødvendighed for at opretholde denne Fordring overfor Islands Bank, især naar den nysnævnte Begrænsning indføres, men iøvrigt vil en eventuel Rente nødvendigvis spille en meget ringe Rolle.

§ 6. Da Indløsningspligten er i Guld, bør Halvdelen af den pligtige Beholdning af lovlig gangbar Mönt være nordisk Guldmönt.

Medens det mulig kan tillades, at den under § 5 b omtalte Del af Metalfondet (Guld i Barrer og fremmed Guldmönt) kan bero ved Bankens Agentur i København (se nedenfor), maa det med Hensyn til Post a (lovlig gangbar Mönt) fastslaaes, at denne Del af Metalfondet skal være beroende paa Island, hvor Sedlernes Indløsning skal foregaa, men det vil da muligt blive nødvendigt at tillade at medregne som værende tilstede i denne Del af Metalfondet hvad der kan legitimeres som værende under Vejs til Island, dog kun indenfor visse Grænser, saasom indtil 200,000 Kroner ad Gangen.

§ 7. Det er ikke i og for sig heldigt, at en Seddelbank fastlægger Midler i directe Laan i faste Ejendomme, og der synes saa meget mindre Grund hertil for en eventuel islandsk Bank, som der alt nu er oprettet en Hypothekafdeling af Landsbanken og denne eventuelt skal overtages af Aktiebanken (§ 13). Som Følge heraf bør Panteforskriv-

ninger for directe Laan i faste Ejendomme udgaa af Listen over de her opførte Aktiver.

Naar de her omhandlede Aktiver som foreslaaet skulle afgive Sikkerhed ogsaa for andre Bankens Forpligtelser end Seddelgæld, bør dette anføres i Paragrafens Indledning.

- § 8. Det henstilles, om Concessionen med Rette kaldes »Oktroy«, hvilken Benævnelse antagelig er hentet fra Nationalbanken.

Ved § § 9 og 10 er intet at bemærke.

- § 11. Affattelsen af 2det Punktum synes ikke ganske klar. Da den nye Bank ikke overtager Landsbankens Aktiver og Passiver, men efter hele §'ens Affattelse kun optræder som Kommissionær for Landsbanken og Landskassen, skønnes Tab ved Indkrævning og Udbetaling kun at kunne fremkomme ved Fejltagelser, som der næppe er Grund til at lade Landskassen bære. Der kunde mulig i Stedet sættes: Over Afviklingen aflægges behørigt Regnskab til Landskassen, for hvis Regning og Risiko Afviklingen sker.

- § 12. Da det ikke vel kan statuere, at Landsbankens Sedler skulle »være indløste« inden et vist Tidspunkt, da en Del sikkert ikke kunne præsenteres til Indløsning, henstilles en Omredaktion som følgende af L. 3—4. i 1ste Stykke: til Indløsning med et Varsel af højst 3 Aar efter at Islands Bank har begyndt sin Virksomhed, og ere de Sedler, som da ikke maatte være fremkomne til Indløsning, uden Gyldighed.

Vi vide ikke, om der er nogen særlig Grund til for Island at bibeholde den her forlængst afskaffede Offentlig ved Opbrænding af Sedler. Derimod bør formentlig Landskassen have Kontrol med Tilintetgørelsen af de af den udstedte Sedler, hvad da udtrykkelig bør anføres.

- § 13. Da en Hypothekafdeling nu er oprettet ved Landsbanken, maa Paragrafen omredigeres herefter.

- § 14. Da den Bank efter Althingets Vedtagelse paalagte Afgift til Landskassen af 5000 Kroner mulig er beregnet som et p.m. af Aktiekapitalen, kan dennes Størrelse faa Indflydelse paa Afgiftens Størrelse, forudsat, at der overhovedet findes Anledning til at paalægge en saadan Afgift.

- § 15. Den heri indeholdte Begunstigelse er vel naturlig for en Landsseddelbank. Men lige som Motiveringen — der, hvad dens Sprog noksom udviser, er laant af Nationalbankens Oktroy — synes overflødig, bør formentlig ogsaa det mindre klare Udtryk »Fond« undgaas og Bestemmelsen lyde paa, at Banken ikke skal kunne belastes med nogen Afgift.

Ved § 16 er intet at bemærke.

- § 17. Det antages, at der ogsaa for Bankens Aktier og deres Transport skal vær Stempelfrihed, hvad vel da burde anføres her.

Derimod er der næppe nogen Grund til at bestemme Stempelfrihed for Transport af de i § 1 omtalte Forskrivninger (jfr. vore Bemærkninger til § 1). Men det maa med Hensyn til det hele Spørgsmaal om Stempelfrihed bemærkes, at da der paa Island ikke er nogen Stempelafgift for Tiden, vil det mulig være rettest at forme Bestemmelsen som et Tilsagn om, at der ikke vil blive paabudt nogen Stempelafgift for de paagældende Dokumenter. For at en saadan Stempelfrihed skal have nogen Gyldighed for Danmark, maa der selvfølgelig erhverves en særlig dansk Lov, der hjemler dette.

Ved § § 18—20 have vi intet at bemærke.

- § 21. Hvis Concession-tiden forkortes som ovenfor omtalt, kan der næppe være nogen Anledning til at forbeholde Landskassen Indlösningensret, en Bestemmelse, som i sig selv synes lidet ønskelig.

Önsker man imidlertid at bibeholde en saadan Bestemmelse, maa Indlösningstiden selvfølgelig være noget kortere end Concessionstiden, og bör löbe fra Concessionens Dato, ligesom det maa afgøres, hvorledes Aktiernes Kurs skal bestemmes, f. Ex. ved Noteringen ved Köbenhavns Börs.

Ved § 22 vides intet at erindre.

Med Hensyn til nogle i Betænkningen fra Althingets överste Afdeling fremdragne Punkter skulle vi bemærke følgende. Det forekommer os ikke, at der er Grund til at indtage flere Punkter under Loven end det er sket i det foreliggende Udkast.

Der maa formentlig gives Andragerne Ret i, at Udkastets § 11 stiller Landsbankens Sparekasse-Afdeling ligesom den övrige Del af Banken med Hensyn til Afvikling ved den nye Bank og at dette er korrekt. Men praktisk vilde det vistnok være, om Landsbankens Sparekasse-Afdeling uden Ud- og Indbetalinger kunde overtages af en ny Sparekasse, hvad enten denne knyttes til den nye Bank eller ikke, medens ganske vist Bestemmelser her om ikke hörer hjemme i Concessionen. Med Hensyn til Spörgsmaalet om en Sparekasseafdelings Tilknytning til den nye Bank, maa det sikkert erkendes, at en saadan Forbindelse er principielt urigtig, da Sparekasser efter Erfaring ere særlig udsatte for panikartede Pengeudtagelser og saaledes egnede til at bringe en Seddelbank i Forlegenhed. Det er dog maaske ikke usandsynligt, at de særlige islandske Forhold, den spredte Beboelse og vanskelige Kommunikation kunne gøre *denne* Fare mindre effektiv. Det synes, at Concessionssögerne ikke lægge Vægt paa at beholde en Sparekasse, uagtet de derved ventelig maa gaa glip af en stor Del af de Indlaan, som Island kan yde; for Tiden er det jo den langt overvejende Del. Hvis der kan etableres en særlig Sparekasse, vil dette altsaa være at foretrække, men en Tilknytning til Banken lader sig vel ogsaa forsvare særlig under Hensyn til, at 2 om Indlaan konkurrerende Pengeinstituter foreløbig maaske er lovlig meget for det islandske Samfund, ligesom ogsaa Konkurrencen om Udlaan efter vor Mening snarest indeholder en vis Fare. I Reglerne for Hypothekafdelingens Udlaan vil der som alt berørt i Direktionens Skrivelse af 1. Decb. f. A. blive Anledning til at foretage en Ændring af Hensyn til de i Concessionens § 1 omhandlede Behæftelser til den nye Bank. Denne Ændring behöver dog ikke at gaa videre end, at det tillades efter de paagældende Bankbehæftelser at yde Laan indtil den sædvanlige Grænse af Halvdelen af Ejendommens Værdi.

Ved det foreliggende Udkast til Statuter for den paatænkte Bank vil der selvfølgelig være at foretage en hel Række af Ændringer efter en forandret Affattelse af Concessionen, hvilke Ændringer ville frembyde sig af sig selv. Men desuden maa vi gøre følgende, ikke uvigtige Bemærkninger ved Udkastet til Statuter.

§§ 3 og 4. At den islandske Bank maa have et Organ i Köbenhavn for Udförelsen af sine Forretninger der, kan ikke bestrides, og det er vel muligt, at det vil være gunstigere at have et selvstændigt Organ end at benytte et andet Bankinstitut. Men naar det ikke er Meningen her at gøre selvstændige Bankforretninger, hvad ganske vist heller ikke vilde være rigtigt for en islandsk Seddelbank og hvad Concessionssögerne ogsaa afvise i deres Andragende af 3die November f. A. — skönnes det ikke, at det kan være nödvendigt at have et egentligt Bankkontor her, svarende til Hovedkontoret i Reykjavik, hvorimod en Bankagent her synes at maatte kunne udföre den Virksomhed, som her kræves. En saadan Agent maa ganske vist udstyres med en betydelig Myndighed til Foretagelse af de for Banken fornödne Forretninger her, men han skal dog have den Bemyndigelse fra Direktionen i Reykjavik, som er hans Overordnede og drager Grænserne for hans Raadighed. Fra at udöve selvstændig Bankvirksomhed maa Agenturet være udelukket. Dette vil ogsaa af den Grund være nödvendigt, at Oprettelsen her af en selvstændig opererende Afdeling af en seddelud-

stedende Bank vil være i Stod med den Nationalbanken ved Oktroyens § 42 tilstaaede Ene- ret. Endelig forekommer det os, at Ordningen med et Agentur er langt simplere end med 2 mere eller mindre sideordnede Kontorer, hvis indbyrdes Forhold det næppe vilde være let at bestemme, og hvorom der vel i alt Fald burde indeholdes Regler i Statutterne. I Over ensstemmelse med det her bemærkede mene vi, at § 3, 2det Punktum, bör affattes omtrent saaledes: Det har Hovedkontor i Reykjavik og et Agentur i Köbenhavn, som dog ikke maa drive selvstændig Bankvirksomhed.

Bestemmelserne i § 4 om Oprettelsen af Filialer i Udlandet synes ganske overflødig. I Danmark mene vi, som ovenfor udviklet, at Filialer ikke vilde kunne tilstedes, og det er vel nærmest, hvad der er tænkt paa. Ordene: »I Ind- og Udland«, bör derfor ændres til: »andetsteds paa Island«. De tre særlig nævnte Filialer fastslaaes ved Concessionens § 19.

§ 14. Ihvorvel det er sikkert nok, at det i afgørende Grad beror paa Bankledelsens Personligheder, om Banken styres paa en solid og betryggende Maade, tro vi dog, at det vil være rigtigt, at tage nogle Restriktioner med Hensyn til de Arter af Forretninger, som »Is- lands Bank« tör indlade sig paa, for saa vidt muligt at sikre dens Soliditet som Seddelbank. Der er navnlig Anledning dertil, fordi Banken som Landets eneste Bankinstitut vil være fristet til og komme under en stærk Pression til at strække sin Assistance saalangt som muligt, hvor der er Brug for Penge, og Landets forventede Opkomst — hvorom der meget let kan danne sig overdrevne Forhaabninger — kan paaberaabes.

Vi tro derfor, at §ens Indledning modsat sin nuværende Ordlyd bör affattes saaledes: »Bankens Virksomhed omfatter kun følgende Arter af Forretninger«.

Ved de enkelte Arter af Forretninger bemærkes:

ad 2. Laan paa Papirer bör kun omfatte Obligationer udstedte af Stater, Kommu- ner og offentlige Laaneinstituter og som ere Genstand for Börsnotering; endvidere Bankaktier, som ere Genstand for Börsnotering og endelig Panteobligationer i fast Ejendom. Derimod bör industrielle Aktier saavel som Transport- og Forsikringsaktier være udelukkede fra Belaa- ning. Dette er omtrent den samme Grænse, som Nationalbanken paalægger sig, men som for flere Seddelbanker er pligtmæssig foreskrevet. Ligeledes bör en Laanegrænse af 75% af Værdien — som ogsaa findes i private Bankers Statuter — foreskrives.

Den samme Begrænsning, som drages for den Art af Papirer, som Banken kan be- laane, bör ogsaa gælde for dens Erhvervelse for egen Regning af Papirer.

ad 5. Emission af Laan og Anskaffelse af Kapitaler til Forretningsforetagender be- høve formentlig ikke særlig at nævnes, medmindre Banken selv skal engagere sig med Kapi- tal deri. Men i saa Henseende maa Grænsen drages som bemærket ad 2. Dette Nr. kan derfor helt udgaa.

ad 6. Det kan vistnok være tvivlsomt, om Kassekreditter mod Selvskyldnerkaution ere en Forretningsform, som egner sig for Seddelbanker. Men da det i og for sig er en nyttig Form for Kredit, som Island ikke kan nyde godt af uden gennem sin Bank, tro vi dog at den bör anerkendes, ligesom det har været Tilfældet for Landsbanken efter Loven af 1885.

Derimod se vi ikke, at der er nogen Grund til særlig at nævne »Kontokuranter«, som ikke bör indrømmes uden Sikkerhed, og som, naar saadan stilles, ville kunne henføres under Kassekreditter eller Laan.

For ikke at berøve Bankens Forretningsomraade nogen Bevægelighed, og da det og- saa her maa anerkendes, at Udviklingen kan fremkalde Former, som man ikke nu kan forudse, saavel som at der kan forekomme Tilfælde, hvor en Undtagelse med Rette kan finde Sted, kan der mulig være Anledning til at give §en en Tilføjelse omtrent saaledes: Med Samtykke af Ministeren for Island eller af Landshövdingen paa hans Vegne kan de her anførte Regler undtagelsesvis fraviges.

Bankens Bestyrelse.

Med Hensyn til de herom foreslaaede Bestemmelser bemærkes, at de nødvendigvis maa blive noget modificerede efter Concessionsudkastets § 20. Det er vel overhovedet et Spørgsmaal, i hvilken Grad det hele Apparat passer efter den endelige Affattelse af Concessionsudkastets §§ 19 og 20 og efter den eventuelle Forandring af det københavnske Kontor til et Agentur, ligesom den projecterede Bankbestyrelse vistnok vil vise sig noget kostbar i Forhold til en formindsket Aktiekapital og Seddeludstedelsesret.

Med Hensyn til andre Enkeltheder bemærkes.

I § 24 L. 2—3 maa Teksten omredigeres omtrent saaledes: »Overholder de ved Loven af — og nærværende Statuter foreskrevne Regler, særlig Vilkaarene for dens Seddeludstedelsesret«. Ligeledes maa der i § 41 L. 4 foran »paahvilende« indskydes: »og nærværende Statuter«.

§ 27 Det anses for en Selvfølge, at Bankens Direktion har sit Sæde i Reykjavík, men efter Omstændighederne kan det være rigtigt udtrykkelig at bemærke det.

§ 37 Sidste Stykke. Af Hensyn til Bankens Stilling som Seddelbank vilde det dog vistnok være rettest, at Oversigt over Status offentliggøres ved Udgangen af hver Maaned.

Saafermt der foruden Statutterne tænkes affattet et af Regeringen stadfæstet Reglement for Banken, ville endel af de Bestemmelser, vi have berørt, mulig finde deres rette Plads i dette.

De med Ministeriets Skrivelse modtagne Bilag følger hermed tilbage.

Nationalbanken i København, d. 12. Septb. 1900.

R. Ström.

Knudtzon.

J. Nellesmann.

Rud. Tvermoes.

Til

Ministeriet for Island.

II.

Bréf Arntzen's og Warburg's til ráðuneytis Íslands, þar sem þeir gegna til álits Þjóðbankans danska.

Efter at vi have haft Lejlighed til at gøre os bekendt med den af Nationalbanken paa Foranledning af det høje Ministerium afgivne Betænkning angaaende Planen om Oprettelse af en Aktiebank paa Island med Ret til at udstede paa Guld funderede Sedler, skulle vi til lade os at fremkomme med følgende Udtalelse.

Nationalbankens Betænkning falder i 3 Afsnit:

- a. en Indledning,
- b. Bemærkninger til den af os ansøgte Concession,
- c. Bemærkninger til det af os udarbejdede Udkast til Statuter for den eventuelle Bank.

Indledningen slutter med at udtale, at Nationalbankens Direktion er »af den Anskuelse, at ligesom Fyldestgørelsen af Trangen til Seddelpenge i Omsætningen kan gøre Oprettelsen af en Aktiebank nødvendig eller ønskelig, kan en saadan ogsaa iøvrigt ventes at ville fremme Landets (Islands) Opkomst«.

De Betragtninger, igennem hvilke Nationalbankens Direktion har motiveret denne Anskuelse, falde i det væsentlige sammen med vore Motiver til at foreslaa Oprettelsen af en islandsk Seddelbank, og vi kunne derfor i det hele slutte os til dem.

Nationalbankens Direktion mener, at Omsætningsmidlerne for Island kunne ansættes til et samlet Beløb af 2 à 2½ Million Kroner og udtaler samtidig, at det er rimeligt, at

»mere end $\frac{2}{3}$ af Totalbeløbet« maa være for Haanden i indenlandske Sedler. Herefter maatte der for at tilfredsstille Islands Behov for Omsætningsmidler udkræves mindst $1\frac{1}{3}$ à $1\frac{2}{3}$ Millioner Kroner Sedler, og da Nationalbankens Direktion derhos formener, at det nu gældende System — Udstedelsen af uindløselige Sedler — ikke bør opretholdes udover 1 Million Kroner, synes allerede derved Oprettelsen af en seddeludgivende Bank at være tilstrækkeligt motiveret. Vi for vort Vedkommende ere forøvrigt tilbøjelige til at tro, at den nævnte Ansættelse af de fornødne Omsætningsmidler snarere er for lav end den er rigelig.

Ganske vist kunne vi fuldt ud anerkende Rigtigheden af den Sætning, »at det ringere udviklede Land kræver et mindre Beløb af Omsætningsmidler pr. Individ end det mere udviklede«, naar man ved Omsætningsmidler ikke alene tænker paa Sedler og Mönt, men tillige paa Vexler, Checks, Anvisninger, Girooverførsler o. lign. I det mere udviklede Land vil man ved Brugen af Vexler, Checks o. s. v. for en stor Del kunne begrænse Behovet af Sedler og Mönt pr. Individ, hviket slaaende godtgjøres i Prof. Scharlings »Bankpotitik« Pag. 17., hvor Forfatteren fremhæver, at Frankrigs Forbrug af Mönt er ca. 5 Gange saa stort som Englands, sköndt Omsætningen i England er flere Gange større end i Frankrig. Da nu Islands Kommunikationsmidler ere meget primitive og Befolkningen meget spredt, er det jo en Selvfølge, at de Omsætningsmidler (Vexler, Checks o. s. v.), som i det mere udviklede Land fuldstændig erstatte Mönten i den store Omsætning, ikke foreløbig ville kunne regnes med her, hvorfor Behovet af Mönt (derunder Sedler) pr. Individ utvivlsomt maa kalkuleres *forholdsmæssig* større end i de mere udviklede Lande.

Forsaavidt Nationalbankens Direktion bygger sine Beregninger paa de Oplysninger, som ifølge Bankens Skrivelse ere fremkomne fra Landshövdingen, kunde vi ønske at bemærke, at Landshövdingens Opgivelser sikkert ere gjorte med de bestaaende Forhold for Öje, medens vi mene, at det maa være den paatænkte Banks Opgave med sine Sedler at erstatte de ikke ubetydelige Summer, som nu cirkulere i fremmed Mönt, og navnlig at stille de nødvendige Omsætningsmidler til Disposition for Handelen, saa at den kan gøre Overgangen fra Tuskhandel til Kontanthandel.

I Bemærkningerne til Concessionen udtaler Nationalbankens Direktion, at Seddel-emissionen passende bør begrænses til 2 Millioner Kroner.

Gaaende ud fra Rigtigheden af de af os ovenfor fremhævede Betragtninger ere vi imidlertid tilbøjelige til at tro, at det inden føje Tid vilde vise sig, at dette Beløb, i Forbindelse med den Aktiekapital, som man, naar en saadan Begrænsning af Seddelemissionen fastholdes, kunde vente at faa tegnet, — var utilstrækkeligt til at tilfredsstille Behovet, og vi frygte for, at hvis det i saa Fald skulde være nødvendigt atter at henvende sig til Lovgivningsmagten, vilde man ikke hos Kapitalen her i Landet kunne paaregne den for Bankens Oprettelse fornødne Interesse. Vi mene derfor ikke at kunne give Afkald paa, at der ved Concessionen aabnes Mulighed for at udgive Sedler efter Landets Behov, dog med den Begrænsning, at den udekkede Seddelmasse aldrig maa overstige den til enhver Tid fuldt indbetalte Aktiekapital. Vi har ingenlunde tænkt os, at der til en Begyndelse skulde være en Aktiekapital af 5 eller 6 Millioner Kroner; vi have ment, at en Aktiekapital af 2 Millioner Kroner foreløbig vilde være tilstrækkelig, men vi tro det nødvendigt — for Bankens rolige Drift og for at vække Kapitalens fulde Tillid til Foretagendet — ved selve Concessionen at faa aabnet Muligheden for successive Udvidelser af Aktiekapitalen og en i Forhold dertil staaende Seddeludgivelse uden at skulle behøve paany at gaa til Lovgivningsmagten. Hvad derimod Funderingen af Sedlerne angaar, kunne vi akceptere Nationalbankens Direktions Henstilling om, at Banken stødse skal have Metaldækning for Halvdelen af de udgivne Sedler.

Med Hensyn til den sekundære Sikkerhed, da have vi tænkt os denne ordnet efter

Reglerne i Nationalbankens Oktroy, og vi tillade os at haabe, at det høje Ministerium vil kunne indgaa derpaa. En Begrænsning som den af Nationalbankens Direktion foreslaaede, er vel naturlig i Lande, hvor man — ved Siden af den seddeludgivende Bank — har private Banker og Bankiers til at optage de Bankforretninger, som ligge udenfor Nationalbankens Virkefelt; men da for Islands Vedkommende den seddeludgivende Bank i lange Tider kan paaregnes at ville være det eneste Bankinstitut, som altsaa for at gøre behørig Fyldest vil være nødsaget til at optage — i alt Fald delvis — disse Forretninger, synes en Begrænsning som den henstillede at være unødvendig hæmmende for Bankens Virksomhed. Angaaende Concessionstiden har Nationalbankens Direktion naturligvis Ret i, at det skyldes en Feiltagelse fra vor Side, naar vi have udtalt, at der ogsaa for Seddelbanker i andre Lande er tilstaaet det samme Tidsrum af 90 Aar som for Nationalbanken. En Reduktion af det af os foreslaaede Tidsrum kunne vi vel akceptere, men vi kunne dog ikke tænke os at gaa ind paa et kortere Tidsrum end det, som under vore personlige Forhandlinger med Althingets Medlemmer blev nævnet, nemlig 40 Aar, da der jo sikkert maa paaregnes at hengaa adskillige Aar, før Kapitalen kan vente at erholde tilfredsstillende Udbytte gennem Bankens Virksomhed.

Ad Concessionens Par. 1.

Medens vi ere enige med Nationalbankens Direktion i, at Risikoen ved Landskassens Rentegaranti for de af Grundejere som Indbetaling af Aktier udstedte Forskrivninger er meget ringe, kunne vi ikke samstemme med Direktionen i, at nævnte Garanti ikke er videre nødvendig. De paagældende Forskrivninger skulle tjene som Fundering for de af Banken udstedte Bankobligationer, og da det gælder om at kunne placere disse til den bedst mulige Kurs — eventuelt i Udlandet — vil den nævnte Garanti have sin store Betydning.

Derimod kunne vi akceptere Nationalbankens Direktions Henstilling om, at de paagældende Forskrivninger ved Indfrielse ikke skulle kunne cederes.

Den Landskassen reserverede Fortrinsret til Tegning af Aktier skyldes udelukkende et derom stillet Ønske fra Althinget.

Ad Par. 5 og 6.

Nationalbankens Direktions Henstilling til disse Paragrafer kunne vi tiltræde.

Ad Par. 7.

Grunden til at Panteforskrivninger for direkte Laan i faste Ejendomme er medtaget under de her opførte Aktiver, er den, at vi have tænkt os, at det for at tilendebringe Landsbankens Likuidation indenfor en rimelig Tid kunde blive nødvendigt, at den eventuelle Seddelbank overtog endel af Landsbankens Beholdning af Obligationer af denne Art. Vi kunne imidlertid fuldstændig tiltræde Nationalbankens Direktions Forslag paa dette Punkt, naar det tillades til de i denne Paragraf omhandlede Aktiver at henregne:

- a. Islands Banks Tilgodehavende hos Landsbanken i Likuidation hidrørende fra Honorering af dennes Forpligtelser, forinden tilsvarende Beløb af dennes Aktiver ere indgaaede.
- og b. de af Islands Bank — ifl. Concessionens Par. 3 — udstedte Bankobligationer, forsaavidt disse ere i Behold.

Ad Par. 11.

Den af Nationalbankens Direktion foreslaaede Redaktion af dette Punkt tiltrædes.

Ad Par. 12. 1ste Stykke.

Den til denne Paragraf foreslaaede Omredaktion tiltrædes ligeledes.

Ad Par. 12. 2det Stykke.

Vi have egentlige blot tænkt os, at Opbrændingen skulde foregaa for Notarius Publicus, men kunne ganske tiltræde Henstillingen om, at den foregaar under Landskassens Kontrol.

Ad Par. 13.

Nationalbankens Direktions Bemærkning om, at denne Paragraf, efter at Hypothekafdelingen alter oprettet, maa omredigeres, tiltrædes. Vi foreslaa Paragrafen formuleret saaledes: »Islands Bank indtræder i enhver Henseende i Landsbankens Forhold til Hypothekafdelingen«.

Ad Par. 14.

Den heromhandlede Afgift af 5000 Kroner er fremkommen derved, at det var den Afgift, som Landsbanken, da vi forhandlede med Althinget, svarede til Landskassen. Vi vilde imidlertid med Nationalbankens Direktion finde det rimeligt, at den nævnte Afgiftsforpligtelse bortfalder, særlig naar Concessionstiden begrænses som ovenfor berørt, og under Hensyn til de ikke ubetydelige Udgifter, Islands Banken paabyrdes ved Forpligtelse til Anlæg af Filialer paa Islands Handelspladser.

Ad Par. 15.

Den her foreslaaede Redaktions Ændring tiltrædes.

Ad Par. 17.

Bemærkningerne til denne Paragraf tiltrædes i deres Helhed.

Ad Par. 21.

Nævnte Ret til Indløsning af Aktierne efter 40 Aars Forløb fremkom fra Althinget som Betingelse for at indgaa paa den af os oprindeligt foreslaaede Concessionstid af 90 Aar. Naar altsaa Concessionstiden begrænses til 40 Aar, vil der formentlig ingen Anledning være til at opretholde denne Indlösningret.

Hvad Nationalbankens Direktion i Anledning af Betænkninger fra Althingets øverste Afdeling bemærker om det principielt urigtige i en Sparekasse-Afdelings Tilknytning til en Seddelbank, falde ganske sammen med hvad vi derom mene, og derfor have vi heller ikke tænkt os, at Islands Bank skulde overtage Landsbankens Sparekasse-Afdeling. Forsaavidt man imidlertid af de af Nationalbankens Direktion fremhævede Hensyn skulde ønske, at Islands Bank overtog Ledelsen af en Sparekasse i Reykjavik, vilde vi vel ogsaa kunne gaa med dertil, forudsættende, at Sparekassen dog blev en selvstændig Institution; men den nærmere Form, hvorunder, og de nærmere Vilkaar, hvorpaa en saadan Ordning skulde træffes, maatte være Genstand for nærmere Forhandling.

Nationalbankens Direktions Udtalelse om en Ændring i Reglerne for Hypothekafdelingens Udlaan af Hensyn til de i Concessionens § 1 omhandlede Behæftelser til den nye Bank kunne vi ganske tiltræde.

Med Hensyn til Statutterne turde det vel være rigtigst at udsætte nærmere Drøftelse af disse, indtil endeligt Udkast til Concessionen maatte foreligge, da det først da vil kunne ses, paa hvilke Punkter det af os udarbejdede Udkast maatte være at ændre. Kun finde vi Anledning til allerede nu at bemærke. Vi kunne godt gaa ind paa Nationalbankens Direktions Henstilling om, at der ikke her i København bliver noget egentligt Bankkontor, men et Agentur; dog maa vi, i det vi gaa ud fra, at en Del af Repræsentantskabet faar Sæde i København, forudsætte, at Agenturet kommer til at sortere under denne Del af Repræsentantskabet. Ved Bestemmelsen om Tilladelsen til Oprettelse af Filialer i Udlandet, have vi tænkt paa, at der skulde aabnes Islands Bank Mulighed for at oprette en Filial paa Færøerne, — noget, hvorom der paa vor Islands Kejse skete Henvendelse til os fra forskellige Sider; vi vide vel, at Oprettelsen af en saadan Filial ikke vilde kunne ske uden efter Arrangement med Nationalbanken i København; men da det synes naturligere for en Bank paa Island end for Nationalbanken at oprette en saadan Filial — ogsaa af Hensyn til den stadig voksende Forretnings-

forbindelse mellem Island og Færøerne, — have vi tænkt os at et saadant Arrangement vel vilde kunne opnaas uden særlige Vanskeligheder, saa meget mere som Nationalbanken hidtil ikke har fundet Anledning til Oprettelsen af en Filial paa Færøerne. I Anledning af Nationalbankens Direktions Henstilling om at tage nogle Restriktioner med Hensyn til de Arter af Forretninger, som Islands Bank skulde kunne indlade sig paa, bemærke vi, at om vi end fuldt ud kunne slutte os til Direktionens Betragtninger, mene vi dog paa Grund af de for Island gældende særlige Forhold ikke ganske at kunne følge den i dens Henstillinger.

Ogsaa vi mene at Bankens sunde og solide Drift hviler paa Bankledelsens Personlighed; men man bør derfor ogsaa give Bankledelsen fornøden Handlefrihed. For dog at tage enhver Forsigtighedsregel af Hensyn til Seddeludgivelsesretten, ville vi foreslaa følgende ændrede Redaktion: »Bankens Virksomhed omfatter følgende Arter af Forretninger«, og for ikke at berøve Bankens Forretningsomraade nogen Bevægelighed, da, efterat de forskellige Arter ere nævnte, tilføje: »Optagelse af andre Arter af Bankforretninger end de ovenfor specificerede kan kun ske efter Repræsentantskabets Beslutning«. I Anledning af Nationalbankens Direktions særlige Bemærkninger ad 2 skulde vi tillade os at fremføre, at ihvorvel den af Direktionen trukne Grænse for de Værdipapirer, som ere egnede til Belaaning ved Banken, er den naturlige i al Almindelighed, saa maa der dog tages Hensyn til ¹⁾ at Islands Bank vil være det eneste Institut paa Island, hvor Laan imod haandfast Pant vil kunne erholdes ²⁾ at der ingen Börsnotering finder Sted paa Island, hvorfor det formentligt vilde være uheldigt absolut at begrænse Laan paa Papirer til de af Nationalbankens Direktion nævnte Papirer. Forhaabentlig vil man faktisk kunne holde sig indenfor den foreslaaede Grænse, men vilde finde det rigtigst at man dog aabnede en Mulighed for Afvigelse, f. Ex. ved at indsætte et »som Regel« i det første Punktum af Nationalbankens Henstilling, og at saa 2det Punktum af Henstillingen udgaar. Islands Finansverden er vel knap nok naaet til det Stadium, som man havde naaet hernede ved Arhundredets Begyndelse, og dog har man ikke i Nationalbankens Oktroy af 1818 sat nogen saadan Grænse, vidt Oktroyens 2den Afdeling Par. 12. Derimod er det absolut nødvendigt at fastsætte Laanegrænsen af 75% af Værdien. Ad 5. Hvis det skulde lykkes at fremkalde Liv i islandske Foretagender maa Banken være Stand til at emitte Laan og støtte Dannelsen af Aktieforetagender. At sligt ikke kan finde Sted, uden at Banken — i Forening med andre udenlandske Banker — engagerer sig for en mindre Part i passende Forhold til sin Kapital, den af Forretningen flydende Fortjeneste og selve Foretagendets Karakter, er indlysende. Paa Steder, hvor der — ved Siden af Seddelbanken, — findes private Banker og Bankiers, kan Seddelbanken holde sig borte fra slige Engagements, hvilket absolut er det ideelle; men Islands Bank maa her have friere Hænder; dog kunde man mulig begrænse slige Engagements til aldrig at maatte overstige en fikseret Procentdel af Bankens Kapital.

Ad 6. Ved Kontokuranter er nærmest tænkt paa Mellemlægning med Banker og Bankiers, for hvilke Sikkerhed ej kan fordres og som Banken ej kan undvære, hvorfor vi henstille at lade dette staa uforandret.

Köbenhavn, d. 29. Januar 1901.

Allerærbødigst.

Alexander Warburg.

Ludvig Arntzen.

III.

Bréf frá ráðuneyti Íslands til Arntzen's og Warburg's 28. Marts 1901.

d. 28. Marts 1901.

Ministeriet for Island

anmoder om snarest at faa tilstillet et Forslag med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, den

eventuelt maa tillades belastet Etableringskonto, i det Nationalbanken — man kan vel gjerne sige naturligvis — ikke paa bar Bund, men kun paa Grundlag at et saadant Forslag, vil fastsætte eller rettere tilraade Tilladelsen af et bestemt Maksimum.

Til Dr Hrr Arndtzen og Warburg.

IV.

Bréf ráðuneytis Íslands til Þjóðbankans 15. April 1901.

Ministeriet for Island.

Köbenhavn, den 15. April 1901.

Efterat Ministeriet havde modtaget den ærede Direktions Skrivelse af 12. September f. A. vedrørende Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Aktiebank paa Island med Ret til Seddeludstedelse, gjorde man Dr Hrr Arntzen og Warburg bekendte med denne Skrivelser Indhold, idet man, forinden videre Forhandlinger fandt Sted, maatte ønske at modtage deres Udtalelser om de af Direktionen tilraadete til Dels meget indgribende Ændringskrav med Hensyn til Betingelserne for en Koncession som den ansøgte. Det blev samtidig tilkendegivet dem, at disse Krav, som Ministeriet i det hele maatte finde vel begrundede, ikke, eller i alt Fald ikke for Hovedpunkternes Vedkommende i nogen væsentlig Grad vilde kunne ventes fravegne.

Man modtog derefter fra Andragerne vedlagte Skrivelse af 29. Januar d. A., hvori der dels forsøges en Imødegaaelse af nogle af de i Direktionens Betænkning fremsatte mere almindelige Betragtninger, dels tages Stilling til de Ændringer i Koncessionsbetingelserne, som af Direktionen ere ansete nødvendige eller ønskelige. Det er, naar man blot ser paa Tallet, ikke faa af disse Ændringer, der uden Betænkning tiltrædes af Andragerne, men, som det vil ses, gælder dette dog i Virkeligheden saa godt som kun om Punkter af mere underordnet Betydning. Skrivelsen var imidlertid kun at forstaa som et yderligere Forhandlingsgrundlag, og det blev derfor — bl. a. ogsaa for ikke mere end nødvendigt at ulejlige Direktionen med Korrespondance paa alle Sagens Trin — fundet hensigtsmæssigt foreløbig ved mundtlig Forhandling om muligt af søge de foreliggende Uoverensstemmelser fjærnede. Dette er ogsaa i et vidt Omfang lykkedes.

Et Punkt, som Direktionen har henstillet til Ministeriets egen Afgørelse, nemlig Spørgsmaalet om Landskassens Rentegaranti for de i Post 1 omhandlede Hæftelser paa Landejendomme indtil 20% af disses Værdi, har man ment eventuelt at kunne ordne overensstemmende med Andragerens Ønske, idet man maa anse en saadan Garanti for at være uden Betænkelighed.

Paa to andre Punkter, der begge høre til de allervæsentligste, har man overensstemmende med den Vejledning, som mundtlig er indhentet hos det af den ærede Direktion i saa Henseende særlig delegerede Medlem af samme, ment at kunne strække Ministeriets Imødekommen *noget* udover de i Direktionens Betænkning foreslaaede Grænser, idet man har erklæret sig villig til i et eventuelt Lovforslag at optage Bestemmelser, der dels tillade en Seddeludstedelse af indtil 2½ Mill. Kr. (Post 4), dels give Koncessionen en Varighed af 40 Aar.

Ligesom paa den anden Side Andragerne paa disse to Punkter have erklæret sig villige til at opgive deres oprindelige langt videre gaaende Fordringer, saaledes have de endvidere med en enkelt Undtagelse, — hvorom nærmere i det følgende — med Hensyn til de øvrige efter deres Skrivelse af 29. Januar tilbageblivende Uoverensstemmelser med de af den ærede Direktion tilraadete Krav erklæret at ville bøje sig for disse.

Dette gælder saaledes Kravet om, at den for Sedlerne betingede sekundære Sikkerhed skal være til Stede ogsaa for Bankens øvrige paa Anfordring skyldige Forpligtelser. Alle-

rede i deres fornævnte Skrivelse have Andragerne derhos erklæret sig rede til blandt de i Post 7 opregnede Arter af Aktiver, der skulle kunne benyttes til den heromhandlede Sikkerhed, at udelade Panteforskrivninger for direkte Laan i faste Ejendomme imod til Gengæld at erholde Tilladelse til at medtage *dels* den eventuelle Islands Banks Tilgodehavende hos Landsbanken i Likvidation hidrørende fra Honorering af dennes Forpligtelser, forinden tilsvarende Beløb af dennes Aktiver ere indgaaede, *dels* de i Post 3 omhandlede af Islands Bank udstedte Bankobligationer. Det forekommer ikke Ministeriet, at der vil kunne indvendes noget mod en saadan Tilladelse, en Antagelse, som man dog vilde sætte Pris paa at se udtrykkelig bekræftet af den ærede Direktion.

Ogsaa for det stillede Krav om den ved den eventuelle Banks Karakter af Seddelbank nødvendiggjorte Begrænsning af Forretningernes Art (Statuternes § 14) ville Andragerne, omend meget modstræbende, bøje sig.

Ligeledes synes der at ville kunne opnaas Enighed om Afgiften til Landskassen (Statuternes § 39), om hvilken Direktionen ikke særlig har udtalt sig.

Saa vidt ses, staar der herefter af de i den ærede Direktions Betænkning som uantagelige fremhævede Punkter i de ansøgte Koncessionsvilkaar kun et tilbage, nemlig Domicileringen af Bankens Virksomhed. Et Spørgsmaal som ved første Øjekast kunde synes afgjort ved Lovudkastets Post 19, hvorefter Banken skal have Hovedkontor i Reykjavik, men hvis nærmere til Statuterne henlagte Ordning i Virkeligheden staar i Strid hermed. Den af Direktionen tilraadete Bestemmelse, at Bankens Direktion skal have sit Sæde i Reykjavik og at der i København ikke skal være noget med Hovedkontoret sideordnet Bankkontor, men kun et *under Direktionen i Reykjavik sorterende* omend mulig med en udstrakt Fuldmagt udrustet *Agentur*, maa Ministeriet give sin fulde Tilslutning, og den Stilling, som Andragerne i deres Skrivelse have indtaget hertil, og som de under de mundtlige Forhandlinger have fastholdt, kan man ikke finde tilfredsstillende. Naar det i Andragernes Skrivelse af 7. Januar hedder, at de gaa ind paa Oprettelsen af et Agentur i Stedet for »et egentligt Bankkontor« men at de herved forudsætte, at Agenturet kommer til at sortere under den Del af Repræsentantskabet, som efter deres Forslag skal have Sæde i København, ses det ikke rettere end at en saadan Ordning vilde være uforenelig med Agenturets Underordenelse under Direktionen i Reykjavik og Navnet »Agentur« under disse Omstændigheder kun vildledende. Overhovedet maa det forekomme Ministeriet, at den i Statuterne foreslaaede Deling af Repræsentantskabet i to Halvdele, af hvilke den ene skal have Sæde i København, og med den i København boende Minister for Island som født Formand for det samlede Repræsentantskab, jfr. derhos Statuternes § 22, ikke efterlade nogen Tvivl om, at Tanken i Virkeligheden er rettet paa en Virksomhed gennem to selvstændige Afdelinger, hver under sin Repræsentantskabsdelegation. Da derhos Ledelsens Tyngdepunkt antagelig kun kan være et Sted, synes det fremdeles at være en ikke helt ugrundet Formodning, at det lettelig vilde blive at finde hos den københavnske Afdeling. Ministeriet vilde, hvis en Bank som den heromhandlede kom til Eksistens, ikke være sindet at betinge nogen Fortrinsret til Aktietegning for den islandske Landskasse eller at lade denne i noget betydeligt Omfang deltage i Aktietegningen, og Hovedmassen af Aktiekapitalen, der vel ikke burde være mindre end det eventuelt tilladte Seddelbeløb 2½ Mill. Kr., men næppe heller vilde blive større, vilde derfor uden Tvivl komme paa ikke-islandske Hænder, under hvilke Omstændigheder det næppe tør betegnes som en ganske fjerntliggende Mulighed, at det faktisk ikke vilde blive Navnene »Direktion« eller »Agentur«, der blev afgørende for, hvilken Afdelings Administratorer der fik Hovedindflydelsen paa Bankens Transaktioner.

Der er nu vistnok nogen Grund til at tro, at Aktiekapitalens Tilvejebringelse vil

falde Andragerne vanskelig under andre Forudsætninger end den, at Bankens virkelige Ledelse bliver i Köbenhavn, og at dette er Grunden til, at der paa dette Punkt ikke synes at kunne ventes anden Eftergivenhed end en blot tilsyneladende. Men ligesom det af de foreliggende Udvalgsbetænkninger fra sidste Alting — hvor uklart dette hele Forhold end vistnok har staaet Tinget — noksom fremgaar, at det man fra islandsk Side har ønsket sikret, ikke alene er, at Bankens Virksomhedsomraade virkelig blev Island, men ogsaa, at Virksomhedens virkelige Disponenter fik Hjemsted der, saaledes maa det ogsaa forekomme Ministeriet meget tvivlsomt, om der uden det sidste vil kunde tænkes tilvejebragt nogen Garanti for det første. Ganske vist vilde formodentlig en köbenhavnsk Bankledelse blive mindre fristet til en Overskridelse til Fordel for islandske Foretagender af de eventuelt af Hensyn til Seddeludstedelsen trukne snævrere Grænser for Bankens Virksomhed, men paa den anden Side maatte dog vel hele Banken betragtes som forfejlet, og dens Virksomhed med Grund berede den islandske Befolkning en fölelig Skuffelse, hvis den skulde vise sig, at de til dens Raadighed værende Midler i Virkeligheden kun delvis kom Islands Omsætning og økonomiske Udvikling til Gode, medens andre maaske meget betydelig Dele under Navn af midlertidig Placering, saalænge der ikke til deres Optagelse skönnes at foreligge solide og indbringende islandske Foretagender, gjordes frugtbringende udenfor Island.

Baade i og for sig og som Belysning af det fremkomne Projekt i dets Helhed maa man saaledes tillægge den af Andragerne paa dette Punkt indtagne Holdning en saa stor Betydning, at Ministeriets endelige Bestemmelse i Sagen ventelig vil blive afhængig af, om dets Opfattelse af de af Andragerne her fastholdte Vilkaar som noget, der i en væsentlig Grad vil svække den overhovedet opnaaelige Sikkerhed for, at den paatænkte Bank vil komme til at virke paa den Maade, som fra islandsk Side er og maa være Forudsætningen for de den tiltænkte Begunstigelser — vil kunne afkræftes, og det er derfor navnlig herom, man maatte ønske en Udtalelse fra den ærede Direktion.

Endelig er der fra Andragernes Side mundtlig fremkommet et ganske nyt Moment, som synes at være af ikke ringe Betydning for Bedømmelsen af de Vilkaar, under hvilke den eventuelle Bank vilde komme til at begrunde sin Virksomhed. Det oplyses nemlig nu, at det uanset den i Koncessionsudkastets Post 2 indeholdte Bestemmelse, at Koncessionshaverne skulde skaffe den ikke paa Island tegnede Del af Aktiekapitalen tegnet al pari, vil blive nødvendigt at belaste Banken med en saakaldet Etableringskonto hidrørende fra Tegningsprovisioner og andre Etableringsomkostninger. Nærmere skriftlige Oplysninger og Forslag med Hensyn til dette Punkt og da særlig de paagældende Omkostningers Størrelse have været lovede, men da de endnu ikke ere modtagne, har man af Hensyn til den fremrykkede Tid ikke ment at burde opholde nærværende Skrivelser Afsendelse herefter, hvorimod vedkommende Skrivelse fra Andragerne, naar den modtages, vil blive eftersendt.

I det man foruden Andragernes fornævnte Skrivelser endnu vedlægger de tidligere fremsendte denne Sag vedrørende Bilag, 5 i Tallet, tør man anmode om, at erholde samtlige Bilag tilbagesendte med den ærede Direktions Svar, som Ministeriet af Hensyn til den fremrykkede Tid vilde sætte megen Pris paa at modtage snarest belejligt.

Goos.

Ólafur Halldórsson.

Til Nationalbanken i Köbenhavn.

V.

Bréf Arntzens til ráðuneytis Íslands 15. apríl 1901.

Köbenhavn d. 15. April 1901.

Til

Ministeriet for Island.

Efter derom at have konfereret med en herværende Bankdirektør, tillade vi os at foreslaa, at det Beløb, der maa tillades belastet Islands Banks Etableringskonto, fastsættes til 5% af Aktiekapitalen som Maksimum.

Allerærbødigst

paa Grosserer A. Warburgs og egne Vegne
Ludvig Arntzen.

VI.

Bréf Þjóðbankans danska til ráðuneytis Íslands 23. apríl 1901.

I Besvarelse af det høje Ministeriums Skrivelse af 15 ds. angaaende Oprettelse af en seddeludstedende Aktiebank for Island med tilhørende Skrivelse af 16 ds. skal Direktionen ved Bilagenes Tilbagesendelse tillade sig at udtale følgende.

Da det af Ministeriets Skrivelse fremgaar, at Koncessionssøgerne efter Indgivelsen af deres Bemærkninger af 29 Januar d. A. for den overvejende Del have akcepteret de Ændringer i deres oprindelige Udkast til Koncession og Statuter, som Ministeriet i væsentlig Overensstemmelse med Direktionens Skrivelse af 12 September f. A. har krævet, skal man ikke gaa nærmere ind paa Koncessionssøgernes Bemærkninger, men indskrænke sig til at fastholde, at efter de Oplysninger, der foreligge Direktionen, og efter Islands Forhold maa det antages, at en Seddeludstedelse af indtil 2 Mill. Kroner for en længere Aarrække vil være rigelig for Islands Behov, selv om det er rigtigt, at Benyttelsen af Veksler, Checks og lignende Kreditmidler der ville spille en forholdsvist mindre Rolle for Omsætningen end i mere udviklede Lande. Naar Ministeriet har ment at kunne stille Andragene i Udsigt en Forøgelse af Seddeludstedelsen til $2\frac{1}{2}$ Million Kroner — formentlig med indtil Halvdelen som udækket — saa vel som at give Koncessionen den af Andragene som Minimum betegnede Varighed af 40 Aar, kan Direktionen ganske vist anerkende disse Indrømmelser som forsvarlige under Synspunktet af Begunstigelser for at opnaa Planens Realisation, men mener ogsaa, at det er som saadanne, at de maa betragtes. At det under Hensyn til en saadan Forhøjelse af Seddeludstedelsen til $2\frac{1}{2}$ Mill. Kroner ogsaa skulde være nødvendigt at forlange Aktiekapitalen sat til mindst $2\frac{1}{2}$ Mill. Kroner, antage vi ikke. En Minimumsaktiekapital af 2 Mill. Kroner kan formentlig ogsaa i saa Fald anses som passende.

Med Hensyn til de Punkter, hvorm Ministeriet begærer Direktionens Udtalelser, skal man bemærke:

Det kan næppe have nogen Betænkelighed at give Islands Bank Ret til blandt de Aktiver, som efter Concessionens Post 7 kunne regnes som sekundær Sikkerhed for Bankens Seddelgæld og andre Forpligtelser, at henregne saa vel Tilgodehavende hos Landsbanken i Likvidation som de af Islands Bank i Henhold til Concessionens Post 3 udstedte Bankobligationer, der begge maa anses som fuldt solide Aktiver.

Med Hensyn til Bankens Organisation og Styrelse tror Direktionen, at der bestemt maa holdes paa, at Agenturet i København virkelig sorterer under Direktionen i Reykjavik, og at der ikke kan gives den i København tilstedeværende Del af Repræsentantskabet nogen Bemyndigelse til at styre det herværende Agentur uafhængig af Centralledelsen paa Island. Der er næppe nogen Tvivl om, at den af Koncessionshaverne ønskede Ordning paa dette

Punkt vilde indeholde en Fare for den af Ministeriet fremstillede, for Island utilfredsstillende Udvikling af Bankens Virksomhed, og Direktionen skal tilføje, at man maatte anse en saadan selvstændigt virkende Afdeling her af den islanske Seddelbank som værende i Strid med Nationalbankens Oktroy § 42 og allerede af denne Grund utilstedelig. At den hele i Udkastet til Statuter projekterede Ordning af Repræsentantskabet og Bankens Styrelse ikke vilde passe særlig efter det københavnske Kontors Forandring til et Agentur, har man allerede tilladt sig at gøre opmærksom paa i Direktionens Skrivelse af 12. September f. A.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om en saakaldet Etableringskonto, der skulde repræsentere det Tab paa Aktiernes Realisation, som maatte hidrøre fra Tegningsprovision m. m. og som foreslaas ansat til 50/0 som Maksimum, maa Direktionen holde for, at den ved Koncessionsudkastets § 2 paalagte Forpligtelse til Aktiekapitalens Tegning al pari overhovedet ikke lader sig forene med noget Dekurt paa Indbetalingsbeløbet, hvilket Navn man saa vil give denne. At det ikke vilde være gunstigt for den nye Bank at begynde sin Virksomhed med det herved fremkommende, forholdsvis ikke ubetydelige Underskud, som skulde oparbejdes i en kortere eller længere Aarrække, er indlysende.

Nationalbanken i København den 23. April 1901.

R. Ström.

J. Nellemann.

Til

Ministeriet for Island.

VII.

Bréf ráðuneytis Íslands til Arntzen's og Warburg's 8. maí 1901.

Ministeriet for Island.

København, den 8 Maj 1901.

Efterat det ved det af Altinget i 1899 vedtagne Beslutninger og D'Hrr's Skrivelse af 3. November s. A. rejste Spørgsmaal om Oprettelsen af en islandsk Aktiebank med Ret til Seddeludstedelse paa visse af D'Hrr. nærmere foreslaaede Vilkaar af Ministeriet var blevet forelagt Nationalbankens Direktion til Betænkning, og der derefter var givet D'Hrr. Lejlighed til at gøre Dem bekendte med de i denne Anledning fra Nationalbanken fremkomne Udtalelser, have De i Skrivelse af 29. Januar d. A. gjort disse til Genstand for en Række yderligere Bemærkninger. Under de derefter stedfundne mundtlige Forhandlinger er dernæst saavel Deres Standpunkt til de fra Nationalbankens Side tilraadete Krav om meget indgribende Ændringer i de ansøgte Koncessionsvilkaar, som de Muligheder for enkelte Modifikationer i de nævnte Ændringskrav, som fra Ministeriets Side vilde kunne tages under Overvejelse, blevne yderligere belyste og præciserede, hvorefter Spørgsmaalet paany af Ministeriet er blevet forhandlet med Nationalbankens Direktion.

Man beklager som Resultat af de saaledes stedfundne Overvejelser herved at maatte meddele, at Ministeriet ikke ser sig i Stand til paa Grundlag af den af D'Hrr. fremsatte Plan og dertil knyttede Vilkaar, heller ikke med de Ændringer i disse, som, dels skriftligt dels mundtligt, fra Deres Side ere stillede i Udsigt, at søge denne Sag fremmet. Selv om de ikke faa og ikke uvæsentlige Indrømmelser, der fra D'Hrr's Side ere tilbudte i Retning af de af Nationalbanken tilraadete og af Ministeriet tiltraadte Krav tages i Betragtning, har man dog ikke ved den planlagte Indretning af Bankens Forhold og da særlig den med Hensyn til Ledelsen af Bankvirksomheden fra Deres Side fastholdte Ordning kunnet finde den Tvivl afkræftet, der ved en Bank som den her projekterede nødvendig maatte melde sig om, hvorvidt den virkelig vilde komme til at virke paa den Maade, som maatte være Forudsætningen for de den tiltænkte Begunstigelser.

Under disse Omstændigheder, og da yderligere Opfyldelsen af D'Hrr's nye Begæring om Tilladelse til at lade Banken begynde sin Virksomhed med et fra Etableringsomkostninger hidrørende, ret anseligt Underskud, straks vilde virke svækkende for dens Ydeevne og forøge den i Forvejen meget betydelige Afstand mellem de Forventninger, der i Island knyttes til Bankprojektet, og den Støtte for Landets Forretningsliv og økonomiske Opkomst, der i Virkeligheden vilde kunne paaregnes fra en Bank af den Karakter, hvorom der her vilde blive Tale, — har Ministeriet bestemt sig for ikke at forelægge Altinget Forslag om Indrømmelse af den af D'Hrr. ansøgte Eneret.

Goos.

Ólafur Halldórsson.

Til

D'Hrr. Højesteretssagfører Ludvig Arntzen
R. af Dbg.
og Grosserer Alexander Warburg.

VIII.

Bréf Arntzen's og Warburg's til ráðuneytis Íslands 23. mai 1901.

Til

Ministeriet for Island.

Hermed have vi Æren at erkende Modtagelsen af det høje Ministeriums Skrivelse af 8. d. M., hvori Ministeriet beklager at maatte meddele os, at det ikke mener at kunne fremme Sagen om Oprettelse af en Seddelbank paa Island overensstemmende med den af os dertil udarbejdede Plan.

Efter den Tilslutning, Planen havde fundet hos Nationalbankens Direktion, hvis Betænkning concluderede i, at en saadan Bank baade kunde være ønskelig af Hensyn til Omsætningsmidlerne og derhos kunde antages at ville virke fremmende for Islands Erhvervsliv, og efter de Forhandlinger, vi senere have ført med Ministeriet, havde vi troet, at Sagen vilde kunne være realiseret. — Specielt havde vi haabet, at den Stilling, som et Agentur for Banken her i Kjöbenhavn paa Grund af de særlige Forhold — den store Afstand og den mangelfulde Forbindelse med Island — maatte have, vilde kunne været ordnet paa en fuldt betryggende Maade, f. Ex. ved en i Loven indsat Bestemmelse om dette Agenturs Mangel paa Beretigelse til her i Landet at udgive islandske Sedler.

Men herved er jo nu intet at gøre. — Naar Ministeriet nærer Betæneligheder ved Planen, have vi ikke andet at gøre end at bøje os for disse Betæneligheder. Kun ønske vi, forsaavidt Ministeriet har fremhævet vor Henstilling om en Etableringsconto som en Omstændighed, der kunde forøge Betænelighederne, at fremhæve, at det af os opgivne Beløb er nævnt som et Maksimumsbeløb, som vi forøvrigt, selv under de nuværende Conjuncturer, haabede ikke vilde blive naaet, samt at det derhos kun var en Henstilling, der ikke var nogen absolut Betingelse for Planens Gennemførelse, hvorfor vi, saafremt den ikke kunde accepteres af Ministeriet eller Altinget, vare forberedte paa mulig paa anden Maade at tilvejebringe det til Startning af Banken fornødne Beløb.

Men maa vi saaledes nu for vort Vedkommende stille Sagen i Bero, er vor Interesse for den dog ikke bortfalden, og vi skulle derfor, saafremt der fra nogen Side skulde fremkomme Opfordring til os om at genoptage Sagen paa Grundlag af det ved de stedfundne Forhandlinger indvundne Resultat, ikke være uvillige hertil, da vi fremdeles ere af den Mening — hvori vi jo kun have kunnet føle os bestyrkede ved Nationalbankdirektionens

Betænkning — at det er en Sag, hvis Gennemførelse vilde være af særdeles stor Betydning for Island.

Köbenhavn, den 23. Maj 1901.

Allerærbødigst.

Ludvig Arntzen. Alexander Warburg.

Nd.

46. Skjöl

viðvíkjandi breyting á kenslu í latínuskólanum í Reykjavík.

I.

Álitsskjal heimspekisdeildar Kaupmannahafnar-háskóla.

Det filosofiske Fakultet. København den 31. Okt. 1900.

Ved Skrivelse af 13. Sept. d. A. har Konsistorium udbedt sig Fakultetets Erklæring over den hermed tilbagefølgende, af samtlige Bilag ledsagede Sag, som gennem Kultusministeriet var tilsendt det af Ministeriet for Island. Sagen angaar en af Althinget paatænkt Forandring ved Undervisningsplanen for den lærde Statsskole i Reykjavik, og det drejer sig væsentlig om det Spørgsmaal, hvorledes Universitetet vil stille sig overfor de efter denne Undervisningsplan forberedte islandske Studenter m. H. t. disses Adgangsret til at underkaste sig de forskellige Examina ved Københavns Universitet.

Det viser sig, at Ministeriet for Island i sin Skrivelse af 2. Aug. 1900 til Kultusministeriet har ønsket at erholde Svar paa to Spørgsmaal; til disse skal Fakultetet da holde sig i den Erklæring, som det herveð afgiver, og som selvfølgelig kun gælder for det filosofiske Fakultets eget Vedkommende.

For det første ønsker Ministeriet for Island at faa at vide, hviket Svar der efter den bestaaende Lovgivning vil være at give paa det af Althinget fremsatte Spørgsmaal: »hvorvidt en Forandring i Undervisningsplanen for Reykjavik lærde Skole i lignende Retning som den, der søgtes tilvejebragt ved det af Althinget i Samlingen 1897 vedtagne Lovforslag, ... vilde være til Hinder for, at islandske Studenter fik Adgang til Universitetet ... « (de her udeladte Ord af Spørgsmaalet angaa udelukkende det theologiske Fakultet). Herpaa mener det filosofiske Fakultet for sit Vedkommende at maatte svare, at saa længe der efter den bestaaende Lovgivning ikke er Adgang til at tage de under dette Fakultet hørende Universitetsexamina for andre Studerende end for dem, der have absolveret Adgangsexamen til Universitetet i Henhold til Bestemmelserne i Loven af 1. April 1871, saa længe vil der ikke kunne findes nogen Lovhjemmel for at aabne Adgang til de nævnte Examina for islandske Studenter, som have faaet deres Skoleuddannelse efter den i Althingets Lovforslag af 1897 foreliggende Undervisningsplan. Der maatte altsaa søges en ny særlig Lovhjemmel dertil for disse Studenter Vedkommende; og Muligheden for at tilvejebringe en saadan Lovhjemmel vilde vel i første Række komme til at bero paa, til hvilket Maal man tænker sig at kunne føre Studenternes Undervisning frem i de forskellige Fag, der nævnes i deene Undervisningsplan; men herom foreligger der endnu ikke de fornødne Oplysninger.

Dernæst ønsker Ministeriet for Island en Udtalelse om, »hvilke Forandringer i Althingsforslaget af 1897 der, formentlig gennem en Supplering i Retning af de Krav, der stilles ved den matematisk-naturvidenskabelige Afgangsexamen i Kongerigets Skoler, eventuelt ville være nødvendige, for at de i Henhold til en saadan Undervisningsplan dimitterede Studenter kunne være adgangsberettigede til Københavns Universitet og til de ved samme afholdte Embedsexamina«. Hvad dette angaar, maa Fakultetet erklære sig ude af Stand til at fremkomme med nogen saadan Udtalelse, saa længe det ikke har faaet de ovenfor omtalte

nöjagtige Oplysninger om, hvilket Maal for Undervisningen i de forskellige Fag man mener at kunne naa. Men forövrigt skal Fakultetet bemærke, at, saa vidt man kan skönne efter de med det islandske Ministerium Skrivelse fölgende Aktstykker, har Althinget ingenlunde tænkt sig at faa Undervisningsplanen for Reykjavik lærde Skole forandret i den Retning, at Skolens Afgangsexamen kom til at ligne den mathematisk-naturvidenskabelige Retnings Afgangsexamen i Kongerigets Skoler; det synes tværtimod ganske klart, at man har önsket at faa de islandske Studenter Afgangsexamen omformet saaledes, at den kom til at svare til den Afgangsexamen for den saakaldte tredje Retning, om hvis Indförelse der i de sidste Aar har været forhandlet, dels i Henhold til det bekendte, af de Köbenhavnske lærde Privatskolers Bestyrere indgivne Andragende af 22. Dec. 1898, dels i Henhold til det Lovforslag om en Reform af Undervisningsloven af 1871, der af Kultusministeriet forelagdes Rigsdagen i Sessionen 1899—1900. For saa vidt da nu Althinget, som man antager, önsker de islandske Studenter Afgangsexamen omformet i denne Retning, og for saa vidt det gennem en udförlig og indgaaende Redegörelse paaviser, at Undervisningsplanen for begge de paatænkte Afdelinger ved Reykjavik lærde Skole, lige fra Optagelsespröven og indtil Afslutningen, vil blive lagt og tör forventes gennemfört saaledes, at de islandske Studenter derved virkelig erholde en saadan Uddannelse, som Fakultetet i Henhold til sin den 7. Nov. 1899 afgivne Erklæring over Kultusministeriets Reformforslag anser for nödvendig for Studenter af den tredje Retning, vil der fra det filosofiske Fakultets Side intet være til Hinder for, at saaledes forberedte islandske Studenter erholde Adgangsret til at underkaste sig de under dette Fakultet hörende Universitets-Examina, naar der kan udvirkes Lovhjemmel for dem til at indstille sig dertil.

Fakultetets Medlem Professor Dr. J. Paludan, der iövrigt slutter sig til Fakultetets Erklæring, har önsket at tilföje medfölgende Separaterklæring.

Ærbödigst

H. Möller

Dekanus.

Til Konsistorium.

II.

Auka-álitsskjal J. Paludans prófessors (heimspekisdeild).

I det Undertegnede slutter sig til Facultetets Udtalelse angaaende den paatænkte Reform i Undervisningen ved Reykjavik Skole, maa jeg dog udtrykkelig tilföje, at jeg Overensstemmelse med den af Undervisningsinspektionens Formand i 1897 afgivne Erklæring over et Althingsforslag af lignende Indhold vilde finde det ganske utilraadeligt, at söge Lovhjemmel for denne Reform, för en Ændring af tilsvarende Art er tilladt i Danmark, i al Fald for de private lærde Skolers Vedkommende.

Det forekommer mig meget uheldigt, om Betingelserne for Adgang til Universitetet for kortere eller længere Tid skulde blive væsentlig forskjellige for islandske og danske Studerende. Selv om man gaar ud fra, at der i en nærmere Fremtid vil blive indfört en ny moderne humanistisk Linie ved danske Skoler, maa det dog erindres, at der endnu kun Principet, men ingenlunde i Enkeltheder, er Enighed om denne Linies Indretning. For saa vidt nu Undervisningsplanen for en tilsvarende Linie i Forvejen skulde blive fastslaaet ved Reykjavik Skole, vil dette let enten blive et Præjudicat for Sagens frie og indgaaende Behandling her nede, eller före til, at Adgangsexamen til Universitetet i Fremtiden ordnes for skjelligt for Islændere og Danske.

Naar Fakultetet henviser til sin Erklæring af 7. November 1899 som Norm for den Uddannelse, det mener fyldestgörende for Studenter af den nye Retning, saa maa det bemærkes, at denne Erklæring ikke indeholder nogen egentlig Undervisningsplan, og at ved

Fastsettelsen af en saadan mange andre Momenter i sidste Instans kunne blive medvirkende. For mit personlige Vedkommende maa jeg her erindre om, at jeg i Separatvotum til denne Erklæring har udtalt mine Betænkeligheder ved den efter min Opfattelse alt for vidt gaaende Indskrænkning af Latinundervisningen.

30. October 1900.

J. Paludan.

III.

Álitsskjal tölvisis- og náttúrufræðadeildar Kaupmannahafnarháskóla.

*Det mathematisk- naturvidenskabelige Fakultet
ved Københavns Universitet den 24. Novbr. 1900.*

I Anledning af den fra Consistorium til Fakultetet indsendte Sag om Forandringer i Undervisningsplanen ved Reykjavik lærde Skole, skal jeg, idet Sagen hermed tilbagesendes ikke undlade at bemærke, at det mathemat.- naturvid. Facultet ganske slutter sig til det filosofiske Facultets Udtalelse.

p. F. V.

E. Löffler

p. t. Decanus.

Til Consistorium.

IV.

Álitsskjal guðfræðisdeildar Kaupmannahafnarháskóla.

*Det theologiske Fakultet,
København d. 11te Januar 1901.*

Det høje Konsistorium har ved Skrivelse af 5te December 1900 begæret Fakultets Erklæring over en fra Kirke- og Undervisningsvæsenet modtagen Sag angaaende en af Altinget paatænkt Forandring ved Undervisningsplanen for den lærde Skole i Reykjavik.

Fakultetet maa finde det ganske utilraadeligt, at der indføres en ny Ordning af den islandske lærde Skoles Afgangseksamen paa et Tidspunkt, da Spørgsmaalet om den lærde Skoles Ordning i Danmark endnu kun er under Diskussion.

Da nemlig den islandske Afgangseksamen skal give Adgang til Københavns Universitet, bør derfor fornuftigvis tilstræbes Ensartethed i Adgangsbetingelserne, og det vilde være meget uheldigt, om der paa Island indførtes en Ordning, der paa nogen Maade kunde virke foregribende ind paa Spørgsmaalets Afgørelse for de danske Skolers Vedkommende.

Fakultetet maa fra sit Synspunkt særlig beklage, om det græske Sprog herefter slet ikke skulde faa nogen Plads indenfor den regelmæssige Undervisning i den islandske lærde Skole. Selv om der aabnedes Adgang til en Undervisning i Græsk som fakultativt Tillæg til de obligatoriske Fag (f. Eks. som af Adjunkt Zoëga antaget 2—3 Timer ugentlig i de to sidste Skoleaar), vilde det dels kun være et tarveligt Surrogat, dels vilde det allerede i Skolen medføre et besværligt Ekstraarbejde, hvilket kun lidet vilde være i Overensstemmelse med vor Tids Bestræbelse for at undgaa Overbebyrdelse. Den foreslaaede Ændring vilde, om den skulde blive gennemført, for det theologiske Universitetsstudiums Vedkommende nødvendiggøre en Tillægseksamen i Universitetstiden, hvorved Studiet vilde forlænges og fordyres.

Sagen selv med dertil hørende Bilag tilhigemed vedlagte af det filosofiske Fakultet afgivne Erklæring af 31. Oktober 1900 med Bilag og den af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet afgivne Erklæring af 24. Nov. 1900 medfølge.

P. F. V.

L. W. Schat-Petersen.

V.

Álitsskjal læknisfræðadeildar Kaupmannahafnarháskóla.*Det lægevidenskabelige Fakultet.**Köbenhavn 31. Januar 1901.*

Ved Tilbagesendelse af de med det høje Konsistoriums Skrivelse af 17. ds. til Erklæring fremsendte Dokumenter vedrørende Forandringer i Undervisningsplanen ved Reykjavik lærde Skole skal jeg meddele, at det lægevidenskabelige Fakultet slutter sig til det filosofiske Fakultets Udtalelse.

P. F. V.

Oskar Bloch

Dekanus d. A.

Til Konsistorium.

VI.

Álitsskjal lögfræðadeildar Kaupmannahafnarháskóla.*Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet**ved Københavns Universitet.*

I Skrivelse af 2den d. M. har Konsistorium begært Fakultetets Udtalelser over den med Bilag hoslagt tilbagefølgende Sag angaaende en forandret Undervisningsplan for den lærde Skole i Reykjavik.

Fakultetet skal i den Anledning først udtale, at da Kirke- og Undervisningsvæsenet ifølge Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling af 2den Januar 1871 § 3 Nr. 3 henhører til Islands særlige Anliggender, vil formentlig en Afgangseksamen, bestaaet ifølge en Plan for den lærde Skole i Reykjavik, som er hjemlet ved en af Althinget vedtagen og af Kongen stadfæstet Lov eller forsynet med allerhøjeste Stadfæstelse, give Adgang til Universitetet, uden at hertil kræves nogen Medvirkning af den almindelige Lovgivningsmagt.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvilke Forandringer i Althingsforslaget af 1897 der ville være fornødne, for at Undervisningen kan erkendes at fyldestgøre de Fordringer, der bør stilles til Studenters Uddannelse, kan Fakultetet ganske henholde sig til det af det filosofiske Fakultet i dets Erklæring af 31. Oktober f. A. udtalte, hvorhos man forbeholder sig, naar nærmere Oplysninger angaaende Reformen foreligge, at overveje, om en Tillægsexamen i Latin maatte være fornøden for den juridiske Embedseksamens Skyld.

Köbenhavn d. 27. Februar 1901.

P. F. V.

Jul. Lassen

h. a. dec. fac.

Til Konsistorium.

Nd.**47. Frumvarp**

til laga um skifti á jörðinni Vallakoti í Reykdælahreppi, og jörðinni Parti í sama hreppi. Flutningsmaður: Pétur Jónsson.

Stjórnarráði Íslands veitist heimild til, að hafa jarðaskifti án milligjafar á jörðunni Vallakoti í Reykdælahreppi í Þingeyjarsýslu, sem er landssjóðseign, og bóndaæigninni Parti í sama hreppi.

ÁSTÆÐUR:

Orsök til þessa frumvarps er sú, að Fjárræktarfélag Suður-Þingeyinga æskir þess, að jörð sú, sem það hefir tekið til afnota fyrir fjárræktarstofnunina,

sé eign landssjóðs með því, að félagið sjálft hefir eigi efni á að eiga jörðina, en væntir þess, að njóta varanlegrar ábúðar á jörðinni, ef hún er eign hins opinbera. En fyrir hönd núverandi eigenda Parts, hefir undirskrifaður heimild til, að makaskifta jörðunni.

Ennfremur er það í alla staði haganlegra á báða bóga, að skifti þess komist á, því Vallakot á sameiginlegar landsnytjar með bóndaeigninni Einarsstöðum, en Partur er býli í túninu á landssjóðseigninni Halldórsstöðum, og hefir sameiginlegar landsnytjar með þeim. Ábúð á Parti getur því undir ýmsum kringumstæðum orðið næsta kvímeið ábúanda Halldórsstaða. Þessu til sönnunar vísa eg til skjala máli þessu viðvíkjandi, sem lögð eru fram á lestrarsal alþingis.

Pétur Jónsson
(þingm. Suður-Þingeyinga).

Nd.

48. Frumvarp

til laga um breyting á 4. grein laga 14. desember 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta (eftir 2. umr. í n. d.).

Sýslumaðurinn í Suður-Múlasýslu hefir að launum 3000 kr. á ári frá 1. degi annármánaðar 1902.

Ed.

49. Frumvarp

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum (eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í Norðursjónum fyrir utan landhelgi, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær er þurfa þykir um eftirlit með því að menn fylgi ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr. Lögreglustjórnir í Reykjavík, á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði annast um þessa skrásetning skipanna, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, en kostnað við merking skulu skipaeigendur greiða; á þeim hvílir og sú skylda að halda við bókstöfum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið.

3. gr. Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bak- að sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gjörð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild stjórnartíðindanna, og standa meðan í gildi er samningur sá um lög-gæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum, er gjörður var í Haag 6. maí 1882.

Ed.

50. Frumvarp

til laga um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Ef vextir af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eru látnir standa inni hjá skuld-naut eftir að þeir eru komnir í gjalddaga, þá helzt eigi forgangsréttur til veðsins fyrir vöxtum þessum gagnvart verr trygðum veðbréfum lengur en eitt ár frá því þeir komu í gjalddaga.

Nd.

51. Frumvarp

til laga um að lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs skuli úr gildi numin (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað lands-sjóðs eru úr gildi numin.

Nd

52. Viðaukatillaga.

við frumvarp til laga um sölu þjóðjarðar, Frá Ólafi Briem og Stefáni Stefánssyni þm. Skagf.

Við 1. gr. Á eftir orðunum «í sama hreppi» bætist inn í: að undanskildu svæði því, er kaupþúnið Sauðárkrókur stendur á.

Ed.

53. Nefndarálitt

í málinu: Frumvarp til laga um manntal í Reykjavík.

Vér undirskrifaðir, sem hin háttvirta deild hefir kosið í nefnd til þess að íhuga frumvarp til laga um manntal í Reykjavík, höfum íhugað á nokkurum fundum nefnt frumvarp og skulum hér með láta uppi álit vort.

Vér getum í öllu verulegu fallist á frumvarpið og eru það mestpart orðabreytingar, sem vér höfum leyft oss að stinga upp á, og eru breytingarnar þessar:

Við 1. gr.

Greinin orðist þannig: Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari hluta októbermánaðar ár hvert, eftir ítarlegum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur eða all-langa dvöl í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins. Skal tilgreina fult nafn hvers manns, aldur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða at-

vinnu, hve nær hann hafi fluzt til kaupstaðarins og lögheimili hans, sé það annarstaðar.

Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá. Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og lögreglustjóri fær vitneskju um þær.

2. gr.

Í stað: »Að viðlögðum alt að 40 kr. sektum« komi: »að viðlagðri alt að 40 kr. sekt« o. s. frv.

Í stað: »er þessi lög skipa« komi: »er þessi lög skipa fyrir um«.

Í stað: »gefa hana« komi »gefa skýrsluna«.

Í stað: »innan 24 klukkustunda« komi »innan tveggja sólarhringa«.

3. gr.

Standi óbreytt.

4. gr.

Greinin orðist þannig: »Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál«

5. gr.

Standi óbreytt.

Alþingi 9. júlí 1901.

Halgr. Sveinsson,
formaður.

J. Jónassen,
skrifari.

Magnús Andrésson,
framsögumaður.

Ed. 54. Nefndarálit

um frumvarp til laga um takmörkun á rétti til fasteignarráða á Islandi.

Vér, sem efri deild alþingis kaus í nefnd, til að íhuga frumvarp þetta, skulum nú skýra frá skoðun vorri á því.

Þá hugsun hefir oftast en einu sinni komið fram hér á landi, að nauðsynlegt væri að hafa lög, er bönnuðu utanríkismönnum að eignast hér fasteignir eða afnotarétt yfir þeim nema með sérstöku leyfi. Ákvæði um það setti landbúnaðarnefnd sú, er skipuð var 1870, í frumvarp sitt, en stjórnin aðhylltist þau eigi. Á alþingi 1899 var samþykkt og afgreitt sem lög frá þinginu frumvarp, er fór í sömu átt. Stjórninni þótti vera á því þeir gallar, að það fekk eigi staðfesting konungs. En í þess stað hefir hún nú lagt fyrir þingið frumvarp það, er hér liggur fyrir.

Að því er efni frumvarps þessa snertir höfum vér í flestum atriðum getað fallist á það. Þó teljum vér nokkrar breytingar á því æskilegar og eru þær þessar:

1. Í stað þess að í 1. gr. frumvarpsins er ætlast til þess, að enginn

annar en konungur, eða sá maður, er hann fær umboð til þess, veiti leyfi til þess að utanríkismenn megi fá fullan *eignarrétt* yfir fasteignum hér á landi, þykir oss (meiri hlutanum) mikið mæla með því, að slíkt leyfi verði ekki veitt nema með *lögum*, eins og ákveðið var í frumvarpi alþingis 1899. Aftur þykir oss rétt að konungur, eða sá maður, er hann fær umboð til þess, hafi einn vald til að veita utanríkismönnum leyfi til að eignast *afnotarétt* yfir jarðeignum, þegar um svo langan leigutíma er að ræða, að sérstakt leyfi þurfi.

2. Sú ákvörðun í síðari hluta 1. gr., að óheimilt skuli vera að leigja utanríkismönnum veiðirétt til lengri tíma en eins árs í lengsta lagi án sérstaks leyfis, er að ætlun vorri óheppileg og gæti haft af mönnum mikið hagræði. Vér teljum að einu leytinu óþarft, og að hinu leytinu skaðlegt, að ákveða tíma þann er hver maður megi án sérstaks leyfis leigja veiðirétt sinn eða hvern helzt annan rétt til afnota yfir jarðeignum, stýttir en 10 ár.

3. Í stað þess, að í frumvarpinu eru engin takmörk sett fyrir því, hvað leigutími megi langur vera í lengsta lagi, sýnist oss heppilegra að ákveða þau takmörk, eins og í frumvarpi alþingis 1899, 50 ár.

4. Þar sem aðaltilgangur frumvarpsins er sá, að koma í veg fyrir að utanríkismenn geti sumpart átt hér jarðir, er þeir láta ónotaðar og niðurníða sumpart haft það vald yfir vatnsaffi, að eigi yrði auðvelt að fá það til afnota til almenningsþarfa, þótt á þyrfti að halda, sumpart komið í veg fyrir að þjóðin hefði not af nánum, er finnast kynnu, sýnist oss engin ástæða til að lögin leggja nokkrar tálmanir á veg slíkra manna til að kaupa hér eða leigja *húseignir* hvort heldur til verzlunar eða annarra afnota, og viljum því hafa þær undanþegnar.

5. Í stað orðsins »dómritari«, sem kemur fyrir á nokkrum stöðum frumvarpinu, viljum vér hafa orðið »valdsmaður«, höldum að það svari betur til réttarhugmyndar þeirrar, er hér um ræðir, en hitt orðið.

6. Í stað ákvæðanna í fyrri hluta 4. gr., sem oss er ekki ljóst, á hvern hugsun eru byggð, sýnist oss einfaldast að kveða svo á, að þegar skjal hefur verið þinglesið, slíkt sem ræðir um í 3. gr., eða maður hefir, án þess að fullnægja skilyrðunum í 1. gr. frumvarpsins, keypt jarðeign eða afnotarétt yfir jarðeign, þá skuli amtmaður, þegar er hann verður þess vís, setja kaupanda fres til að útvega sér heimild þá, er hann vantar o. s. frv. — Í stað 6 mánuðir grein þessari leggjum vér til að komi 3 mánuðir.

7. Í 10. gr. frumvarpsins er svo að orði kveðið, að lögum þessum verði eigi beitt þar sem það kæmi í bága við samninga við aðrar þjóðir. Vér skiljum um þetta svo, að hér sé átt við þá samninga eina, er gjörðir eru við aðrar þjóðir *áður* en lög þessi koma í gildi, þar eð lögin yrðu að öðrum kosti þýðingarlítil. En oss þykir réttara, að þetta sé skýrt tekið fram í lögnum og leggjum því til að aftan við 10. gr. sé bætt ákvæði um þetta.

Þessar eru *efnisbreytingar*, er vér stingum upp á við frumvarp þetta. En auk þess þykir oss nauðsynlegt að breyta svo mjög orðalaginu á því, að varla er heil brú eftir í flestum greinum þess, og höfum vér því orðið að rita

þær alveg upp til að koma þeim í þá mynd, er oss þykir hlýða, þar með talin fyrirsögn frumvarpsins.

Samkvæmt hinu framanritaða leggjum vér til:

1. Í staðinn fyrir fyrirsögn frumvarpsins komi:

Frumvarp til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir og afnotarétt yfir jarðeignum á Íslandi.

2. Í staðinn fyrir 1. gr. frumvarpsins komi svo hljóðandi grein:

Engir aðrir en þeir, er heimilisfastir eru í ríki Danakonungs, eða félög, er stjórn þeirra á þar aðsetur og stjórnarmenn allir eru þar heimilistastir, mega, nema eftir sérstökum lögum, öðlast eignarrétt yfir jarðeignum hér á landi, hvorki með frjálssu afsali, né nauðungarráðstöfun að manni lifanda, né með hjónabandi, né að erfðum. Eigi heldur mega þessir menn eða félög, nema með sérstöku eyfi, er konungur veitir, eða sá, er hann fær umboð til þess, eignast afnotarétt yfir jarðeignum á fyrgreindan hátt, lengur en 10 ár. Leyfið veitist eigi fyrir engri tíma en 50 ár. Með afnotarétti yfir jarðeignum telst alls konar veiði-éttur, réttur til námugraftar, réttur til að nota vatnsafl, svo og hvers konar taksréttur.

3. Í staðinn fyrir 2. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Eigi verður krafist fullnustugjörðar á neinni ráðstöfun til afhendingar, em heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., nema hún sé áður fengin. Fáist hún eigi, er ráðstöfunin ógild og andvirði það, er greitt hefir verið, skal endurborga.

4. Í stað 3. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Ef krafist er þinglýsingar á skjali, er snertir afsal eða leigusamning, er heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., og eigi er um leið sannað fyrir hlutaðeigandi valdsmanni, að heimildin sé þegar fengin, skal hann skrá athugasemd um þetta og tafarlaust skýra amtmanni frá því.

5. Í staðinn fyrir 4. gr. frumvarpsins komi svo hljóðandi grein:

Hafi skjal verið þinglesið, slíkt sem um ræðir í 3. gr., eða maður hefir, en þess að fullnægja skilyrðunum í 1. gr. hér á undan, keypt fasteign, eða afnotarétt yfir fasteign, skal amtmaður, þegar er hann verður þess vis, setja kaupanda frest, til þess að útvega sér heimild þá, er hann vantar, eða, ef hún fæst eigi, til þess að ríttta kaupunum (sbr. 2. gr.), eða, ef seljandi vill eigi láta kaupn ganga aftur, þá til þess að afsala eignar- eða afnotaréttinn öðrum manni, er fullnægir skilyrðunum fyrir að mega öðlast hann. Frestur þessi má eigi styttri vera en 3 mánuðir og eigi lengri en 3 ár.

Ákvæði um þetta lætur amtmaður innrita fyrirfram í vedmálabók þá, er tíð á, til þinglýsingar svo fljótt sem unt er á varnarþingi fasteignarinnar. Frestinn skal telja frá innritunar- eða þinglýsingardegi.

6. Í staðinn fyrir 5. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Nú hefir kaupandi eigi, áður en fresturinn er út runninn, fengið amtmanni lögmæt skilríki fyrir því, að fullnægt hafi verið skilyrðunum eftir 4. gr., og lætur þá amtmaður selja eignar- eða afnotaréttinn við nauðungaruppboð á kostnað kaupanda og er salan skuldbindandi fyrir hann og alla þá, er réttindi eiga í jarðeigninni. Um uppboðið fer eftir fyrirmælum 10. gr. í tilskipun um

fjarforráð ómyndugra 18. febr. 1847, eftir því sem þeim verður við komið. Uppboðsauglýsingin skal í málum þessum birt kaupanda í stað skuldunauts, og sé hann eigi staddur á jarðeigninni, má löglega birta hann hverjum manni öðrum, er þar er fyrir; en sé enginn þar staddur, þá næstu grönnum.

Kaupandi fær greiddan slíkan hluta uppboðsverðsins, sem honum hefði borið, ef hann hefði verið löglega að eign eða afnotarétti kominn.

7. Í stað 6. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Nú er kona eigandi jarðeignar eða afnotaréttar yfir henni og giftist manni, er fullnægir ekki skilyrðum laga þessara fyrir því að mega fá eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, og getur réttur þessi þá eigi orðið eign félagsbúsins fyrir en maður hennar fullnægir nefndum skilyrðum. Þangað til er hann séreign konunnar.

8. Í stað 7. gr. frumvarpsins komi svohljóðandi grein:

Nú erfir maður eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, sá er eigi getur orðið löglegur eigandi að honum nema eftir sérstakri heimild, og skal skiftaráðandi þá þegar gera amtmanni viðvart, og fer síðan um það mál eins og segir í 4. og 5. gr. með breytingum, er leiða af eðli málsins.

9. Í stað 8. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Hið sama er og, ef maður sá verður heimilisfastur utan ríkis Danakonungs, er hlotið hefir eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign eftir að lög þessi öðlast gildi, svo og ef stjórn þess félags, er eftir þann tíma hefir fengið eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, hættir að hafa aðsetur í ríki Danakonungs, eða ef ein hver í stjórn félagsins er þar eigi lengur heimilisfastur.

10. Í stað 9. gr. frumvarpsins komi þessi grein:

Hver maður, sem er heimilisfastur erlendis, þótt í ríki Danakonungs sé og á jarðeign á Íslandi eða afnotarétt yfir jarðeign, er skyldur til að hafa umboðsmann fyrir sig, er sé heimilisfastur í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur, til þess að andsvara af sinni hendi málum öllum og hvers konar ráðstöfunum, er eignina varða, svo að jafngilt sé sem hann sjálfur hefði gert það.

Skýra skal valdsmanninum í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur frá nafni og heimili umbóðsmanns og skal þinglesa það á varnarþingi eignarinnar og skrá í dálk hennar. Ef eigi hefir verið skýrt frá þessu og það þinglesið, getur valdsmaður eftir beiðni hvers þess, er að máli stendur, skipað umboðsmann fyrir eiganda og á kostnað hans látið þinglesa og skrá umbóðið.

11. gr. Aftan við 10. gr. bætast þessi orð: »er gerðir hafa verið áður en lög þessi ganga í gildi«

Með þessum breytingum ráðum vér til að samþykkja frumvarpið.

Efri deild alþingis 8. júlí 1901.

Kristján Jónsson

Guttormur Vigfússon.

formaður og framsögumaður.

Með fyrirvara um eitt atriði

Magnús Andrésson

skrifari.

Nd.**55. Frumvarp**

til laga um gjaldskyldu utanþjóðkirkjumannna. Flutningsm.: Björn Bjarnarson þm, Borgf., og Hannes Þorsteinsson.

1. gr. Allir þeir menn, sem eru í einhverju kirkjufélagi utan þjóðkirkjunnar, því er prest hefir eða forstöðumann, er fengið hefir konungl. staðfesting samkvæmt 13. gr. laga um utanþjóðkirkjumenn, 19. febr. 1886, skulu lausir við öll gjöld til kirkna og presta þjóðkirkjunnar.

Þeir, sem ekki eru í neinu slíku kirkjufélagi, eru aftur á móti eigi undanþegnir nokkuru lögboðnu gjaldi til prests og kirkju.

2. gr. Úr lögum er numin 16. gr. laga um utanþjóðkirkjumenn, 19. febr. 1886.

Ed.**56. Frumvarp**

til laga um breytingu á lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla. Flutningsm. Ólafur Ólafsson.

Einholtssókn í Austurskaftafellsprófastsdæmi skal við næstu prestaskifti verða prestakall út af fyrir sig og nefnast Einholtsprestakall. Brauði þessu leggjast 300 krónur úr landssjóði.

Ed.**57. Frumvarp**

til laga um friðun hreindýra.

Flutningsm.: Guttormur Vigfússon.

1. gr. Hreindýr skulu friðhelg vera frá 1. september til 15. júlí, og varðar 20 króna sekt fyrir dýr hvert, ef drepíð er.

2. gr. Mál um brot gegn lögum þessum eru almenn lögreglumál. Rennur helmingur sektafjárins í sveitarsjóð þar, sem brotið er framið, en hinn helmingur ber uppljóðarmanni.

3. gr. Hér með er úr gildi numin 3. gr. í lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra.

Enn fremur skal sú ákvörðun í tilskipun um veiði á Íslandi 20. júní 1849 § 7: »Hreini má veiða og elta hvar sem er«, úr lögum numin.

Ed.**58. Frumvarp.**

til laga um breyting á 1. gr. í lögum 13. október 1899 um skipun læknishéraða á Íslandi o. fl. Flutningsm.: Guðjón Guðlaugsson.

1. gr. 1. Strandahérað nefnist Steingrímsfjarðarhérað og nái yfir norðurhluta Strandasýslu að Ennishöfða.

2. Miðfjarðarhérað nefnist Hrútafjarðarhérað og nái yfir Óspakseyrar- og Bæjarhreppa í Strandasýslu, Staðar, Torfastaða (Fremri og Ytri) og Kirkjuhvammshreppa í Húnavatnssýslu.

3. Blönduóshérað nái yfir hina aðra hreppa Húnavatnssýslu.

2. gr. Hrútafjarðarhérað teljist í þriðja flokki læknishéraðanna.

3. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar er þau hafa öðlast staðfestingu konungs.

Nd.**59. Tillaga**

til þingsályktunar um uppgjöf á landssjóðsláni Lundabrekkukirkju.

Frá Pétri Jónssyni og Hermanní Jónassyni.

Alþingi ályktar, að landsstjórnin veiti Lundarbrekkukirkju í Suðurþingeyjar-prófastadæmi uppgjöf á skuld þeirri, er kirkjan er í við viðlagasjóðinn við árslok 1900.

Ed.**60. Frumvarp.**

til laga um viðauka við lög 6. nóvember 1897 um undirbúning verðlagsskráa.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.)

1. gr. Ef vanræksla verður á því, að senda verðlagsskýrslu til sýslumanns innan þess frests, sem ákveðinn er í 2. gr. laga 6. nóvbr. 1897, um undirbúning verðlagsskráa, eða á öðrum þeim framkvæmdum, sem mælt er fyrir um í 1. gr. laganna, skal sá af nefndarmönnum, sem valdur er að vanrækslunni, sæta sektum, alt að því 40 kr., sem renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð.

2. gr. Aðalskýrslu þá með fylgiskjölum, sem greind er í 2. gr. laganna, er sýslumaður skyldur að senda svo tímanlega, að hún geti verið komin til stiftsýfirvaldanna í síðasta lagi 15. febrúar ár hvert.

3. gr. Með mál út af brotum þeim, sem ræðir um í 1. gr., skal farið sem opinber lögreglumál.

Nd.**61. Breytingartillaga**

við till. til þingsályktunar um millipínganefnd í fátækramálinu (33) frá Birni Bjarnarsyni, þm. Bf., Jóh. Jóhannessyni, Sk. Thoroddsen, Hermanní Jónassyni, Stefáni Stefánssyni, þm. Skagf., Stefáni Stefánssyni, þm. Eyf.

1. Alþingi ályktar að fela hæfum manni á hendur að íhuga sveitarstjórnar- og fátækralöggjöf landsins, með ráði og samvinnu við aðra hæfa menn, er hann útvegar sér sem meðstarfsmenn, og semja tillögur eða frumvarp til nýrrar löggjafar í þessum málum, er lagt verði fyrir alþingi 1903.

2. Alþingi skorar á landsstjórnina, að leggja fyrir embættismenn og sveitarstjórnarvöld landsins, að láta þeim manni, er alþingi felur þetta starf, í té allar þær skýrslur og upplýsingar, sem þeim er unt og hann kynni að óska.

Ed.**62. Frumvarp**

til laga um breyting á 4. grein laga 14. desember 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta (eftir 3. umr. í n. d.).

Sýslumaðurinn í Suður-Múlasýslu hefir að launum 3000 kr. á ári frá 1. degi janúarmánaðar 1902.

Nd.**63. Frumvarp**

til laga, er banna að flytja vopn og skotföng frá Íslandi til Kína.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Frá Íslandi skal fyrst um sinn bannað að flytja hervopn eða hluta af þeim, svo og skotföng og öll önnur áhöld til hernaðar, er ætlast er til, að fari til Kína.

Brot gegn banni þessu varða sektum frá 200 til 2000 kr., og ef ítrekað er, alt að 6 mánaða einföldu fangelsi.

Um mál, er af þessu rísa, fer sem um opinber lögreglumál

2. gr. Ráðgjafa Íslands er heimilt að veita undanþágu frá þessu banni, eftir því, í hvaða tilgangi vörurnar eru fluttar út.

3. gr. Þegar svo kemur, að eigi þykir lengur þörf á að halda uppi útflutningsbanni þessu, skal nema það úr gildi, og má þá gjöra það með konunglegri tilskipun.

4. gr. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Nð.

64. Frumvarp

til laga um útvegum á jörð handa Fjallapingaprestakalli.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Úr landssjóði má greiða þær 1600 kr., sem varið hefur verið til þess að útvega part úr jörðinni Vföirhóli handa Fjallapingaprestakalli í Norður-Þingeyjarprófastsdæmi, gegn því, að jafnframt falli niður 64 kr. af hinni árlegu uppbót prestakallsins úr landsjóði (lög nr. 3 frá 27. febrúar 1880, 1. gr. tölul. 138).

Nð.

65. Frumvarp

til laga um fjölgun þjóðvega.

Flutningsmenn: Skúli Thoroddsen og H. Hafstein.

1. gr.

Vegurinn yfir Breiðadalsheiði í Ísafjarðarsýslu, frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, skal hér eftir talinn þjóðvegur.

2. gr.

Landsstjórninni er heimilt að verja 5 þús. króna til vegalagningar á Breiðadalsheiðarveginum hvort árið 1902 og 1903.

Ed.

66. Nefndarálit

í málinu: Frv. til laga um checka og aðrar ávísanir, er borga á við sýning.

Háttv. Ed. hefir kosið oss undirskrifaða í nefnd til að athuga lagafrumvarp frá stjórninni um checka og aðrar ávísanir, sem borga á við sýning, og er álit vort á þessa leið.

Það verður eigi sagt, að mikil þörf sé fyrir slík lög sem þessi, eða að stórvægileg réttarbót felist í frv., ef það verður að lögum, því að markmiði þess má fullkomlega ná eftir hinni gildandi löggjöf, með því að viðhafa víxla, sem greiðast eiga við sýning, í staðinn fyrir ávísanir, og mætti algjörlega fara eftir víxillögunum 13. jan. 1882 í því efni. En með því að „checks“ (þ: sýningar-ávísanir með víxilréttindum) eru mjög farnir að tíðkast í nágrannalöndunum, Bretlandi Skandinavíu og Þýzkalandi, og það einnig í viðskiftum þeirra við Ísland (t. d. Landsbankann), þykir nefndinni það vel gjörlegt, að lög um þetta efni séu gefin fyrir Ísland, er séu í samræmi við lög þau um sama efni, sem gilda hjá nágranna-þjóðum vorum, og með því að stjórnarfrv. er svo lagað,

viljum vér leggja það til, að það verði samþykkt að því er aðalefni þess snertir, enda hefir stjórnarráðið lagt mikla alúð við málið og gjört ítarlega grein fyrir skoðan sinni í athugasemdunum við frv.

Vér viljum þó stinga upp á ýmsum breytingum við það. Flestar eru þær þó orða- og orðfærisbreytingar, en þó ef til vill færri en skyldi, því að orðfærið á frv. er svo laklegt, að eigi hefði veitt at, að semja það alveg at nýju, en það höfum vér þó eigi gjört. Þessar eru etnisbreytingar:

Við 1. gr. Við leggjum til, að í »check« sé eigi að eins tilgreindur dagur sá, er hann er út gefinn, heldur og staðurinn, þar er hann er út gefinn; er það í samræmi við víxillögin, og sjáum vér enga ástæðu til að sleppa ákvæði um staðsetningu.

Við 10. gr. Af þessu, sem tilfært er hér næst á undan, leiðir, að vér leggjum til, að úr 10 gr. falli málsgreinin: »Ef þess er eigi getið á greiðslustaðnum«.

Í sömu grein (10. gr.) höfum vér lagt það til, að sett séu frestákvæðin: »innan 3 náttu«, »innan 10 náttu«, »innan 5 náttu«, í staðinn fyrir: »á 3. degi«, »á tíunda degi« og á 5. degi«, og er það gjört fyrir glöggleika sakir.

Við 13. gr. Vér leggjum til, að við þessa grein sé bætt ákvæði í samræmi við 74. gr. víxillaganna, um það, að þegar stefna í ógildingarmáli á »check« sé löglega birt, sé útgefandi skyldur að gefa út nýjan »check«.

Við 16. gr. Þessi grein leggjum vér til að falli burt. Vér getum eigi kannast við það, að óbreytt sýningarávísun ein út af fyrir sig veiti eftir gildandi lögum fullnusturétt (Regresrétt) gegn útgefanda og framseljendum, enda væri þetta lagafrumvarp að voru álitu harla óþarft, ef svo væri.

Að endingu skal þess getið, að vér kunnum með engu móti við orðmyndina »check«, vegna þess, hve óíslenskuleg hún er. Til bráðabirgða höfum vér stungið upp á orðmyndinni »tékkávísun«. Ef hún þykir óviðunanleg, væri æskilegt, að málfróðir menn vildu hjálpa oss um sæmilega orðmynd.

Fyrirsögn laganna verður að breytast, ef tillaga vor um úrfellingu 16. gr. verður samþykkt.

Breytingartillögur vorar eru þá þessar:

BREYTINGARTILLÖGUR

við frv. til laga um checka og aðrar ávísanir, er borga á við sýning.

Við 1. gr.

1. Í 1. línu: Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun. Fyrir »hann« komi: hún.
2. Í 2. línu: Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun eða check.
3. Í 5. línu: Fyrir »checkann« komi: tékk-ávísunina
4. Í 7. línu: Fyrir »þann dag« komi: stað og dag.
5. Í 2. málsgrein: Fyrir »hann« komi: tékkávísun. Fyrir »hann« komi: hana. Fyrir »einnig skal álíta« komi: álíta skal; og fyrir »hans« komi: hennar.
6. Í 3. málsgrein: Fyrir »annar« komi: annar staður.
7. Í 4. málsgrein: »þá« falli burt.

8. Í síðustu málsgrein: Fyrir »checka« komi: tékkávísun, og fyrir »leigur« komi: vexti.

Við 2. gr.

9. 2. gr. orðist þannig: Tékk-ávísun má hljóða um borgun til handhafa. Ef hún hljóðar um borgun til nafngreinds manns eða handhafa, skal álíta að hún sé gefin út til handhafa, nema að því, er snertir ákvæði 10. greinar.

Við 3. gr.

10. Fyrir: »vixilkrafna« komi: á vixilkröfum.
11. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísanir.

Við 4. gr.

12. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísunar.
13. Fyrir »honum« komi: henni

Við 5. gr.

14. 5. grein orðist þannig: Hljóði tékk-ávísun um borgun til handhafa, má með framsalsáritun ákveða, að hana skuli borga til nafngreinds manns.

Við 6. gr.

15. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun.
16. Fyrir »umsýsludeild« komi: starfsdeild.
17. Í 3. línu: Fyrir »checkanum« komi: tékk-ávísuninni.
18. Í 4. línu: Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun.
19. Fyrir »framseldur« komi: framseld.

Við 7. gr.

20. Í 1. málsgrein, 2. línu: Fyrir »checka« komi: »tékk-ávísun.
21. Í sömu línu: Fyrir »hann« komi: hana.
22. Í 4. línu: Fyrir »þeim« komi: honum.
23. 2. málsgrein orðist þannig: Ráðstöfun þessa getur bæði útgefandi gjört og hver eigandi tékk-ávísunar, og má eigi taka hana aftur né breyta henni; þó má síðar bæta við nafni ákvæðins banka eða bankara, sé hann eigi áður tiltekinn.
24. 3. málsgrein orðist þannig: Að því er ákvæði greinar þessarar snertir, teljast allir sparisjóðir með bönkum.

Við 8. gr.

25. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun.
26. Orðin: »að lögum« falli burt.

Við 9. gr.

27. Í 1. línu: Fyrir »checkaeigandi« komi: eigandi tékk-ávísunar.
28. Í 2. línu: Fyrir »checkann« komi: tékk-ávísunina.
29. Í 3. línu: Fyrir »hann« komi: hún.
30. Fyrir »sýndur« komi: sýnd.
31. Í 5. línu: Fyrir »checkanum« komi: tékk-ávísuninni.
32. Í 6. línu: Fyrir »líka« komi: sem.
33. Í 7. og 8. línu: Fyrir »samkvæmt 45. gr. víxillaganna« komi: þeirrar, er 45. gr. víxillaganna ákveður.

34. Síðasti málsliður orðist þannig: Áskorun um, að afsagnargjörð skuli eigi fram fara, hefir þær afleiðingar, sem 42. gr. víxillaganna ákveður.

Við 10. gr.

35. Upphaf 10. gr. hljóði þannig: Tékk-ávísun, sem borga skal á sama stað hér á landi og hún er gefin út, skal sýna til borgunar í síðasta lagi innan þriggja náttu frá útgáfu hennar, ef hún hljóðar
36. Í 4. línu: Fyrir »aðra checka« komi: aðrar tékk-ávísanir.
37. Í 5. línu: Fyrir »á tíunda degi« komi: innan tíu náttu.
38. Í 6. línu: Fyrir »þá« komi: þær.
39. Í 7. línu: Fyrir »í seinasta lagi« komi: þá í síðasta lagi; og
40. fyrir: »á fimta degi« komi: innan fimm náttu.
41. Í 8. línu: Fyrir »sem með þurfti til að senda« komi: sem þörf var á til að senda þær.
42. Setningin: »Ef þess er eigi getið út á greiðslustaðnum« falli burt.
43. Í 10. línu: Fyrir »checka« komi: tékk-ávísun.
44. Í 11. línu: Fyrir »staðsetning« komi: tilgreindur staður.
45. Fyrir »þeim« komi: hinum.
46. Í 13. línu: Fyrir »útreinnur« komi: er á enda.
47. Í 14. línu: Fyrir »að lögum« komi: svo gilt sé.
48. Eftir »sýna« bætist inn í: tékk-ávísunina, og
49. fyrir »svarandi« komi: sama.
50. Í 16. línu: fyrir »checka« komi: tékk-ávísana; og
51. fyrir »borga á« komi: borgast eiga.

Við 11. gr.

52. Fyrir »checka eiganda« komi: eiganda tékk-ávísunar.
53. Fyrir »checkans« komi: ávísunarinnar.

Við 12. gr.

54. Orðið »og« falli burt.
55. Fyrir »checka eiganda« komi: eiganda tékk-ávísunar.
56. Fyrir »checkinn« komi: hún.

Við 13. gr.

57. Í 1. línu: Fyrir »checki« komi: tékk-ávísun.
58. Fyrir »hann« komi: hún.
59. Orðið »upp« falli burt, og
60. fyrir »eða handhafa« komi: eða á handhafa.
61. Fyrir »honum« komi: henni.
62. Aftan við greinina bætist: Þegar stefna í ógildingarmálinu er löglega birt er útgefandi skyldur að gefa út nýja tékk-ávísun.

Við 14. gr.

63. Í 2. línu: Fyrir »checka« komi: tékk-ávísanir; og
64. orðið »líka« falli burt.
65. Í 3. línu: »Fyrir »gildan checka« komi: gilda tékk-ávísun.

66. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísanir.

Við 15. gr.

67. Fyrir »checka« komi: tékk-ávísanir; og

68. orðið »og« falli burt.

Við 16. gr.

69. 16. grein falli burt.

Fyrirsögn frumvarpsins hljóði þannig:

»Frumvarp til laga um tékk-ávísanir«.

Efri deild alþingis, 11. júlí 1901.

Eiríkur Briem
formaður.

Kristján Jónsson
framsögumaður.

A. V. Tulinius
skrifari.

Ed. 67. Breytingartillaga

við frv. til laga um forgangsrétt vedhafa fyrir vöxtum.

Frá: Kristjáni Jónssyni. J. Havsteen. Hallgr. Sveinssyni.

Lagagreinin orðist þannig:

Sé skuldunaut veittur gjaldfrestur á vöxtum af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eftir að þeir eru komnir í gjalddaga, þá helzt eigi forgangsréttur til veðsins fyrir vöxtum þessum gagnvart síðari vedhöfum lengur o. s. frv.

Nd. 68. Frumvarp

til laga um kjörgengi kvenna.

Flutningsmaður: Skúli Thoroddsen.

Ekkjur og aðrar ógiftar konur, sem standa fyrir búi, eða á einhvern hátt eiga með sig sjálfar, skulu hafa kjörgengi, þegar kjósa á í breppsnefnd, sýslunefnd, bæjarstjórn, löknarnefnd og safnaðarfulltrúa, ef þær fullnægja öllum þeim skilyrðum, sem lög ákveða fyrir þessum réttindum, að því er karlmenn snertir.

Ed. 69. Breytingartillaga

við breytingartillögu nefndarinnar í málinu: Frumvarp til laga um manntal í Reykjavík. Frá Eiríki Briem.

Við 1. gr. Fyrir orðið »aldur« komi: fæðingardag, ef þess er kostur.

Ed. 70. Nefndarálit

málinu: Frumvarp til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.

Vér undirritaðir, sem hin háttvirta deild hefir falið að ihuga frumvarp til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland, höfum á nokkurum fundum ihugað frumvarp þetta, og skulum vér hér með láta uppi álit vort.

Nefndin verður að álíta það heppilegt fyrir einn aðalatvinnuveg landsins

— sjávarútveginn — að öðrum þegnum Danakonungs gefist kostur á að stunda hann sem hluthafar í hlutafélögum, að svo miklu leyti sem þessi réttur útlendinga stuðlar að framsförum í þeirri grein, þó þannig, að aðalstöð hlutafélaga þeirra, sem útlendingar eiga hlut í, hljóti að vera á Íslandi, og þau verði að taka þátt með hérlandum mönnum í sveitargjöldum á þeim stað, er þau reka atvinnu sína frá (aðseturstaðnum). En til þess að fullnægja þessum skilyrðum virðist nefndinni heppilegri ákvæði 1. gr. laga nr. 7, 19. júní 1888, en 1. gr. frumvarpsins. Hvað búsetu stjórnarnefnda slíkra félaga snertir, álitur nefndin óheppilegt, að meiri hluti þeirra geti átt heimili utan Íslands, þar eð reynslan hefir sýnt, að hlutafélög, sem hafa stundað fiskiveiðar við Ísland með stjórn félagsins búsetta í Danmörku, hafa mishepnast, eins og eðlilegt er, þar slíkum fyrirtækjum eigi verður stjórnað úr fjarlægð. Nefndin hefir því komist að þeirri niðurstöðu, að nauðsynlegt sé að meiri hluti stjórnarnefndarinnar sé heimilisfastur á Íslandi, eins og 1. gr. laga 19. júní 1888 tekur fram.

Við hinar greinar frumvarpsins hefir nefndin ekkert að athuga. Hún álitur ákvæði 2. gr. sérlega heppilegt til þess, að halda uppi ákvæðum 1. gr., eins og nefndin vill hafa hana orðaða.

Að endingu getur nefndin þess, að frumvarp komi frá henni, sem einnig gjörir léttara að halda uppi ákvæðum 1. gr. hvað snertir sildveiði hlutafélaga landhelgi.

1. grein orðist því þannig:

»Fiskiveiðar í landhelgi mega eigi aðrir reka en þegnar Danakonungs. Þó mega hlutafélög, er þegnar annarra ríkja eiga hlut í, reka fiskiveiðar í landhelgi, ef meir en helmingur félagsfjárins er eign þegna Danakonungs, og félagið hefir heimilisfang á Íslandi og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs, enda sé meiri hluti hennar heimilisfastur á Íslandi«.

Alþingi, 11. júlí 1901.

Eiríkur Briem,
form.

Guðjón Guðlaugsson.

A. V. Tulinius,
skrifari og framsögumaður.

Ed.

71. Frumvarp

til laga um síldarnætur

(Frá nefndinni í málinu: Frumvarp til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland).

1. gr.

Þegar fluttar eru síldarnætur til landsins, skal skýra lögreglustjóra frá því. Síldarnætur þessar má eigi flytja aftur frá landinu næstu 6 mánuði.

2. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál, og varða brotin sektum frá 50 til 200 kr., er renna í landssjóð.

Nd.**72. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um breyting á lögum 24. nóv. 1893 um gæzlu og viðhald á brúm yfir Ölfusá og Þjórsá.

Með því að brýrnar yfir Ölfusá og Þjórsá eru kaflar úr flutningabraut-um samkvæmt vegalögum 13. apríl 1894, virðist eðlilegast, að þær séu algjörlega í eign og umsjá landsins, og leggur meiri hlutinn því til, að frumvarpið verði samþykkt.

Nedri deild alþingis, 11. júlí 1901.

Magnús Torfason, Sig. Sigurðsson.
framsögum. meirl hlutans.

Eg get eigi lagt það til, með hinum háttvirtu meðnefndarmönnum mínum, að frumvarp það, sem hér er um að ræða, verði samþykkt; og eru þetta aðalástæður mínar: 1. Eg álit, að blutadeigandi sýslufélög eigi hægra með að gæta brúnna, svo að vel sé, en landsstjórnin, gæzlan verði þeim ódýrari, og gæzlukostnaðurinn ekki ofvaxinn þeim né ósanngjarn, þegar litlið er á það, hversu mikið fé lagt hefir verið til samgöngubóta í þeim héruðum undanfarin ár, í sam-
anburði við það, sem lagt hefir verið til samgöngubóta í öðrum héruðum landsins. 2. Ef gæzlukostnaðinn ætti að greiða úr landssjóði, býst eg við, að brúar-
tollur yrði fyrirskipaður, en það mundi verða sýslufélögunum þyngri skattur en gæzlukostnaðurinn, og varla geðfeldari.

Nedri deild alþingis, 11. júlí 1901.

Einar Jónsson
(formaður).

Nd.**73. Breytingartillaga**

við frv. til laga um breyting á lögum 24. nóv. 1893 um gæzlu og viðhald á brúm yfir Ölfusá og Þjórsá.

Flutningsmaður: Guðl. Guðmundsson.

Við 1. gr. Í stað 1. gr. komi:

Endurborgun sú af láni úr landssjóði til brúar á Ölfusá, sem eftir lögum nr. 3, 3. maí 1889, 2. og 3. gr. hvílir á sýslufélögum Arness- og Rangárvalla-sýslna og jafnaðarsjóði Suduramtsins, fellur niður frá þeim tíma, er lög þessi öðlast gildi.

Við 2. gr. Greinin falli burt.

— 3. — Greinin falli burt.

— 4. — Greinin falli burt.

Fyrirsögnin orðist þannig:

Frumv. til laga um uppgjöf á eftirstöðvum af láni til brúargjörðar á Ölfusá.

Nd

74. Frumvarp

til laga um laxveiðar.

Flutn.m. Sig. Sigurðsson. Hannes Þorsteinsson.

1. gr.

Eigi má veiða lax í sjó, ám eða vötnum lengur en $2\frac{1}{2}$ mánuð á hverju ári. Má veiðitíminn hvergi enda síðar en 30. ágúst. Sýslunefnd skal í hverri sýslu ákveða, hvenær veiðitíminn skuli byrja þar og enda. Þar sem á skiftir sýslum, skal veiðitíminn vera hinn sami báðum megin í ánni.

Á veiðitíma þessum skal vera 7 sólarhringa hlé á allri laxveiði, nema stanga-veiði (sjá 5. gr.) og ákveður sýslunefnd, hvernig friðuninni skuli skift. Þar sem sérstak-
ar ástæður þykja til, skal þó hlé þetta mega byrja fyr við neðri hluta árinna og enda þar fyr. Ákveður svo sýslunefnd, hvar takmörkin skuli vera milli efri og neðri hluta árinna.

2. gr.

Meðan veiðihléð stendur yfir, skulu öll laxanet og silunganet í ám, sem laxveiði er í, tekin upp og allar fastar veiðivélar standa opnar, svo lax hafi frjálsa göngu. Net þau, sem svo eru gerð, að lax getur ekki fest sig í þeim, teljast með föstum veiðivélum. Ekki má heldur á meðan styggja lax á nokkurn hátt frá uppgöngu. Til vísindalegra þarfa og laxaklaks má veiða lax á öllum tímum árs.

3. gr.

Ekki má leggja net, setja garða eða aðrar fastar veiðivélar lengra út í eina á en í hana miðja, og þó þannig, að sá hlutinn, sem ekki er þvergirtur, geti álitist jafngreiddur göngu fyrir lax og hinn, sem þvergirtur er. Þar sem á fellur í tveim eða fleiri kvíslum, má enginn þvergirða neina, nema jafnmikil eða meiri laxför sé í annarri, og þó því að eins, að hann eigi einn veiði í þeirri kvísl.

4. gr.

Hvergi má vera skemmra en 60 faðmar eftir endilangri ánni milli tveggja lagna eða veiðivéla, hvort sem þær eru sama megin eða sín hvorumegin í ánni. Eigi má þvergirða á með áveitustíflum, né selanótum með minni móska en 28 þuml. eða á annan hátt þannig, að lax hafi ekki greiða göngu eftir henni.

5. gr.

Eigi má leggja net eða setja veiðivél úti fyrir í stöðuvötn eða sjó, þar sem lax gengur, þannig, að för hans sé hindruð. Ádráttarveiði má við hafa; þó má ekki draga á fyrir neinn fisk í ám, sem laxveiði er í, nema frá dagmálum, til náttmála og að eins 4 síðustu dagana í hverri viku, nema þar sem dregið er á með bátum. Eigi má draga á fyrir silung í ám, sem laxveiði er í, eftir að laxveiðitími er úti. Eigi má veiða lax með sting eða krók, en með stöng má veiða lax í 3 mánuði á hverju ári, en þó eigi lengur en til 31. ágúst. Skal vera hlé á stangaveiði einn sólarhring í hverri viku, eða á sunnudögum.

6. gr.

Hverjum manni er heimilt að skjóta sel og styggja í ám og árósum, er lax gengur um; þó má ekki raska þinglesinni friðan eggvera og sellátra, nema fult gjald komi fyrir, slíkt er dómkvaddir menn meta.

7. gr.

Möskvar í lagnetum skulu eigi vera minni en 11 þumlungar ummála, þá votir eru. Hvorki lagnet né ádráttarnet mega vera tvöföld. — Á hverri laxveiðivél skulu vera svo stór op, að enginn lax minni en 11 þuml. ummáls, þar sem hann er gildastur, geti fest sig í henni. Séu grindur í vélinni, skulu rimlar standa lóðrétt upp og niður og sé eigi skemmra en 2 þuml. bil milli þeirra.

8. gr.

Nú vill meiri hluti veiðieigenda í á, sem laxveiði er í, veiða í félagi, og skulu þá þeir, er félagsveiði vilja hafa, leggja málið fyrir hlutaðeigandi sýslunefnd. Áltí sýslunefndin einskis rétti hallað, skal hún semja reglur fyrir veiðiaðferðinni og skiftingu á veiðinni, og eru allir hlutaðeigendur skyldir því að hlíta. Þyki einhverjum veiðieiganda sér óréttur ger, getur hann krafist þess, að mál hans verði rannsakað. Þegar svona stendur á, skal höfuðáin og allar laxveiðiár, sem í hana falla, álitast sem ein á.

9. gr.

Nú er svo háttað á einhverjum stað, að nauðsyn þykir til bera, að kveða skýrara á um eitthvað það, sem fyrir er mælt í lögum þessum, og er sýslunefnd, einni eða fleirum, heimilt að setja um það reglugjörð, en þó svo, að grundvallarreglum laga þessara um friðun laxins og frjálsa göngu sé í engu haggð. Reglugjörðir sýslunefnda, sem getið er í þessari grein og 8. gr., skal amtmaður staðfesta, og fá þær þá fult lagagildi um næstu 10 ár.

10. gr.

Brot gegn lögum þessum varða alt að 100 kr. sekt. Alt ólöglegt veiðifang og öll ólögleg veiðiáhöld skulu upptæk, og skal lögreglustjóri tafarlaust taka upp öll ólögleg veiðigögn og nema burtu ólögmætar girðingar, og selja innan þriggja sólarhringa við uppbod.

Sektir samkvæmt lögum þessum renni að helmingi í sveitarsjóð þann, er hlut á að máli, og að helmingi til uppljóstrunarmanns; en andvirði ólögmætra veiðiáhalda renni eingöngu í sveitarsjóð eða sveitarsjóði.

11. gr.

Sé einhver kærður fyrir að þvergirða á meir en mælt er fyrir um í 3., 4. og 5. gr., skal lögreglustjóri skipa 3 óvilhalla menn, er eigi stunda veiði né eiga veiðirétt í ánni, til þess að skera úr, hvort farið sé lengra en lögin leyfa. Reynist það þá vafasamt, hvort um brot sé að ræða, skal hinn kærði að eins sæta áminningu og færa lagnir sínar eftir því, sem skodunarmenn segja fyrir um.

12. gr.

Mál um brot gegn lögum þessum eða staðfestum samþykktum eru almenn lög-reglumál. Þó getur sá, sem fyrir sök er hafður, komist hjá málsókn, ef hann játar brot sitt og greiðir sektir og skaðabætur að fullu, eftir því, sem amtmaður ákveður. Rétt er og, að sá, sem fyrir skaða hefir orðið af ólöglegri veiði annarra, rekið málið sem einka-lögreglumál.

13. gr.

Lög um friðun á laxi frá 19. febr. 1886 og aðrar eldri ákvarðanir um laxveiði eru hér með úr lögum numin.

Ed.

75. Nefndarálit

um frumvarp til póstlaga.

Efri deild alþingis skipaði oss í nefnd, til að íhuga frumvarp til póstlaga, og skulum vér nú skýra frá skoðun vorri á því.

Frumvarp þetta er að miklu leyti að eins samsöfnun (Codification) allra gildandi lagaákvæða um póstmál, og teljum vér hagkvæmt að fá þau þannig öll á einn stað. Helztu breytingar, sem í því er farið fram á frá gildandi lögum, eru í 1. gr. d. um póstávísanir innanlands og í 11. gr. e. um burðargjald fyrir blöð og tímarit. Svo eru nokkrar aðrar minni háttar breytingar. Í athugasemdunum aftan við frumvarpið er rækilega skýrt frá breytingum þessum og ástæðum fyrir þeim, og þykir óþarfi að taka það hér upp. Nefndin hefir að mestu leyti fallist á þær, og ræður ekki til annara efnisbreytinga á frumvarpinu en þeirrar, að feld sé burtu í 13. gr. sú ákvörðun, að póstmönnum sé skylt að líma frímerki á bréf, ef sá límir eigi sjálfur, er undir bréf borgar. Slík ákvörðun gæti komið sér illa fyrir póstmenn, enda nægði að hafa ákvæði um það í reglugjörð, ef nauðsyn krefði.

Auk þess vill nefndin víkja lítið eitt við orðalagi á einstaka stað í frumvarpinu, án þess að hugsun verði önnur.

Vér ráðum því deildinni til að samþykkja frumvarpið með breytingum þeim, er nú skal greina:

1. Í 3. gr. 2 komi: sent hann með þær, í stað: »hann til sendinga«.
2. Í 5. gr. a, komi: breiða í stað: »dreifa«.
3. Í 5. gr. b, komi: útliti í stað: »álit«.
4. Í 5. gr. c, komi: etandi í stað: »ætandi«.
5. Í 8. gr. komi: alt að 50 punda þunga í hverri ferð, í stað: »alt að 50 punda þunga í einu«.
6. Í 9. gr. 4. málsgrein, ofarlega á 4. bls. komi: óhætt, fyrir: »óhult«.
7. Í 9. gr. 7. málsgrein komi: eftir þyngd með umbúðum, í stað: »eftir vigt með umbúðum«.
8. Í 11. gr. 1 komi: frímerkjum, í stað: »póstfrímerkjum«, og hvar helzt sem orðið »póstfrímerki« kemur fyrir í frumvarpinu, þá komi: frímerki í stað þess.
9. Í 11. gr. 1 komi: aurar fyrir »aura« og hvervetna annarsstaðar, þar sem orð þetta á eftir samanhenginu að standa í nefnifalli fleirtölu.
10. Í 11. gr. c, 2 komi: skal borgað 50% meira, í stað: skal »borgað hálfu meira«.
11. Í 13. gr., 1. málsgrein falli burtu þessi orð: »Ef sá eigi límir sjálfur, er borgar undir, gjöra póstmenn það«.
12. Í 13. gr., 3. málsgrein komi í 1. línu: opin og sem loka má, í stað: »opin og lokandi«.
13. Í 13. gr., 3. málsgrein, bls. 6, 3. línu að neðan, falli burtu orðin: »Opin eða lokandi«.

Auk þessa teljum vér þann rithátt rangan, sem er í 11. gr.: »1,000« og

»2.000« í stað: »1000« og »2000«, og sömuleiðis »ýmsra« fyrir »ýmissa«, og ætlumst til að það sé leiðrétt þegar frumvarpið verður prentað upp.

Efri deild alþingis 11. júlí 1901.

J. Havsteen, Magnús Andrésson, Sigurður Jensson.
formaður og framsögumaður. skrifari.

Nð. **76. Frumvarp**
til laga um breyting á 1. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetning skipa.
(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

Til þess að skip, sem er eign hlutafélags, geti með skrásetning á Íslandi öðlast rétt til að hafa danskt flagg, verður stjórn félagsins að hafa aðsetur sitt á Íslandi eða í Danmörku, og allir stjórnarmenn að vera hluthafar í félaginu, er annaðhvort hafa rétt innborinna manna og eigi eru þegnar annars ríkis, eða hafa fengið dönsk þegnréttindi með því, að vera orðnir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

Nð. **77. Frumvarp.**
til laga um viðauka við lög 6. nóvember 1897 um undirbúning verðlagsskráa.
(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.)

1. gr. Ef vanræksla verður á því, að senda verðlagsskýrslu til sýslumanns innan þess frests, sem ákveðinn er í 2. gr. laga 6. nóvbr. 1897, um undirbúning verðlagsskráa, eða á öðrum þeim framkvæmdum, sem mælt er fyrir um í 1. gr. laganna, skal sá af nefndarmönnum, sem valdur er að vanrækslunni, sæta sektum, allt að því 40 kr., sém renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð.

2. gr. Aðalskýrslu þá með fylgiskjólum, sem greind er í 2. gr. laganna, er sýslumaður skyldur að senda svo tímanlega, að hún geti verið komin til stiftsyfirvaldanna í síðasta lagi 15. febrúar ár hvert.

3. gr. Með mál út af brotum þeim, sem ræðir um í 1. gr., skal farið sem opinber lögreglumál.

Ed. **78. Breytingartillaga**
við breytingartillögu nefndarinnar í málinu: Frumvarp til laga um takmörkun á rétti til fasteignarráða á Íslandi.

Frá: Eiríki Briem.

Við 1. gr. Á eftir orðunum »til að nota vatnsafl« komi: réttur til að láta hús standa á lóð.

Ed. **79. Viðaukatillaga**
við breytingartillögu nefndarinnar við frumvarp til laga um manntal í Reykjavík, — frá nefndinni.

A eftir orðunum: »Að viðlagðri allt að 40 kr. sekt« komi: er rennur í bæjarsjóð.

Ed.**80. Nefndarálit**

í málinu: Frumvarp til laga um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík.

Vér, sem hin háttvirta deild kaus í nefnd, til að ihuga frumvarp þetta, höfum nú ihugað það, og ekkert fundið við það að athuga að efninu til, en aftur á móti hefir nefndin álitid heppilegt að breyta orðfærinu á 2. gr., sem og gjöra litla breytingu á 4. gr. Samkvæmt þessu stingum vér upp á, að 2. gr. orðist á þessa leið:

2. gr. Til prófs þess, sem getur um í 1. gr., útheimtist þekking í því, er nú skal greina: Undirstöðuatriðum aflfræðinnar og hitafræðinnar, sérstaklega að því sem snertir eðli vatnsgufunnar og hagnýting hennar til vinnu; gufuvélum þeim, sem nú tíðkast mest, ásamt kötlum og því, er þeim fylgir; hestafli gufuvéla; meðferð gufuvéla; framknýingu og kolaeyðslu; helztu hlutum skips og skiftingu þess í vatnsheld hólfi; tæmingaráhöldum og slökkvitólum; ryði og vörn gegn því; hjálparvélum á skipum og lagaákvæðum um gufuskip, er snerta tryggingu á lífi manna og gózi.

Við 4. gr.

Í 3. málsgrein: Fyrir »fæðingar-stað, -degi og -ári« komi: fæðingarstað og fæðingardegi.

Alþingi 12. júlí 1901.

J. Havsteen
formaður.

Eiríkur Briem.

A. V. Tulinius
skrifari og framsögum.

Ed.**81. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um forgangsrétt vedhafa fyrir vöxtum.

Frá Ólafi Ólafssyni.

Á eftir orðunum í enda greinarinnar: »Komu í gjalddaga« bætist við: ef gjalddagi vaxtanna er ákveðinn í lok lánsársins; en í tvö ár, ef gjalddagi vaxtanna er ákveðinn í byrjun lánsársins.

Nd.**82. Frumvarp**

til laga um stofnun brunabótasjóðs. Flutningsmenn: Stefán Stefánsson, pm. Eyf., og Hannes Þorsteinsson.

I. Kafi.

Stofnun sjóðsins.

1. gr. Brunabótasjóð skal stofna hér á landi, svo sem fyrir er mælt í lögum þessum.

2. gr. Í kaupstöðunum Reykjavík, Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði og verzlunarstöðunum Vestmanneyjum, Eyrarbakka, Keflavík, Hafnarfirði, Akranesi, Stykkishólmi, Sauðárkrók, Vopnafirði og Eskifirði, skal öllum húseignum, hvort sem þær eru eign almennings eða einstakra manna, haldið í brunabótaábyrgð samkvæmt lögum þessum.

3. gr. Eigendur húseigna og bæja á öðrum stöðum en þeim, sem nefndir eru í annari gr., geta fengið brunabótaábyrgð á þeim, ef stjórn sjóðsins samþykkir það.

4. gr. Áður en sjóðurinn er stofnaður, skal fara fram virðingargjörð á öllum húseignum á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr. eftir reglum, sem landshöfðingi setur. Í Reykjavík fer þó að eins fram skoðunargerð, nema ef um ný hús er að ræða, eða þau hús, sem að álit virðingarmanna ekki ná síðasta virðingarverði.

5. gr. Virðingargjörðir þær, sem nefndar eru í 4. gr., skulu framkvæmdar af 3 mönnum, er bæjarfógeti eða sýslumaður útnefnir fyrir rétti til 6 ára, nema þar sem skipaður er slökkviliðsstjóri, þá er hann sjálfkjörinn þriðji virðingarmaður.

Fyrir virðingargjörðir þessar skal greiða hverjum virðingarmanni 4 kr. á dag, og slökkviliðsstjóra 2 kr. að auki. Borgun þessa greiða húseigendur allir á hverjum stað, samkvæmt niðurfjöfnun bæjarfógeta eða sýslumanns, eftir virðingarverði húseignanna.

6. gr. Virðingargjörðir á húseignum, sem teknar eru í brunabótaábyrgð utan þeirra staða, sem nefndir eru í 2. gr., skulu sömuleiðis framkvæmdar af 3 mönnum, sem sýslumaður útnefnir í hvert skifti og fá þeir sömu þóknun fyrir starf sitt, eins og segir í 5. gr. og greiðir gjörðarbeiðandi hana.

7. gr. Bæjarstjórnir og hreppsnefndir skulu hafa eftirlit með virðingargjörðum þeim, sem haldnar verða til þess að taka hús í ábyrgð, og láta úppi álit sitt um verð það, sem sett er á hverja einstaka eign: verður engin húseign tekin í ábyrgð fyrir meiru en þær álíta hæfilegt.

8. gr. Stjórn sjóðsins skal hafa heimild til að láta virðingarmenn halda almenna skoðunargjörð 6. hvert ár á kostnað eigendanna, á öllum þeim húseignum, sem eru í ábyrgð sjóðsins, og skul þeir þá virða upp aftur þau hús, sem þeir álíta að lækkað hafi í verði. Ennfremur hefir stjórn sjóðsins heimild til, að láta virða af nýju einstakar húseignir. Kostnaðinn við þá virðingargjörð greiðir húseigandi, ef húsið lækkar í virðingu, ella greiðist hann af brunabótasjóði. Sömuleiðis getur hver, sem tryggir húseign í sjóðinn, heimtað virðingu á sinn kostnað, ef hann hefir byggt við hana, eða endurbætt hana, og fengið brunabótaábyrgðina hækkaða því samkvæmt.

9. gr. Brunabótagjaldið hvílir á húseign þeirri, sem vátrygð er, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldum, sem á húseigninni kunna að hvíla, nema sköttum til landssjóðs. Brunabótagjaldið, svo og borgun fyrir virðingu, má taka lögtaki eftir þeim reglum, er gilda um lögtak á sköttum til landssjóðs.

10. gr. Þegar húseignir á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr., eru byggðar af nýju, skal á þær leggja eldtraust þak.

11. gr. Það er skylda kaupstaða þeirra og verzlunarstaða, sem nefndir eru í 2. gr., að hafa slökkvitól þau, er stjórn sjóðsins ákveður, og halda þeim vel við. Allir bæjarbúar eða íbúar verzlunarstaðar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu vera skyldir að mæta tvisvar á ári til slökkviliðsæfinga. Þegar eldsvöð kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í bænum eða verzlunarstaðnum vera skyldir að koma til brunans og gjöra alt, sem þeim verður skipað af slökkviliðsstjóra eða aðstoðarmanni hans.

II. Kafi.

Stjórn sjóðsins.

12. gr. Stjórn landsbankans hefir á hendi stjórn brunabótasjóðsins undir yfirmumsjón landshöfðingja. Lögheimili sjóðsins er í Reykjavík.

13. gr. Bankastjórnin semur reglugjörð fyrir sjóðinn um framkvæmdarstjórn hans, bókfærslu og reikningsskil. Í reglugjörðinni sé ákveðið, hvers konar húseignir sjóðurinn tryggir, og hverja muni, sem húsum fylgja, hvernig hinar tryggðu húseignir skuli vera byggðar og þeim haldið við, til að tryggja þær fyrir eldsvoða, hve oft skal virða tryggðar húseignir upp aftur; á hvern hátt skaða af eldsvoða skal meta, og hvernig hann skal endurgjalda; hvort sjóðurinn tryggir aftur hjá öðrum félögum nokkrar húseignir; hvernig skera skal úr ágreiningi milli einstakra húseigenda, verzlunarstaða eða kaupstaða og stjórnarinnar. Enn fremur ákveður reglugjörðin, hve mikið brunabótagjald skal greiða af hverskonar húseign á hverjum stað; hverja borgun sjóðurinn má taka fyrir tryggingarskírteini eða önnur vottorð; hvernig innstæðu sjóðsins skal ávaxta; hve miklu fé má verja til framkvæmdarstjórnar og til launa handa endurskoðara.

Reglugjörð þessa staðfestir landshöfðingi og verður henni ekki breytt nema með samþykki bankastjórnarinnar og landshöfðingja.

14. gr. Stjórn sjóðsins er ávalt skyld að gefa landshöfðingja allar þær upplýsingar um sjóðinn, sem honum kann að pykja ástæða til að heimta. Landshöfðingi getur og, hvenær sem er, látið rannsaka allan hag sjóðsins.

15. gr. Landshöfðingi skipar endurskoðara, er annsakar reikning sjóðsins í hverju einstöku atriði og ber hann saman við bækur sjóðsins og heimafélð. Endurskoðarinn skal að minsta kosti tvisvar á ári sannreyna, hvort heimafé sjóðsins og verðskjöl séu fyrir hendi. Hann skal sjá um, að munir sjóðsins séu skrifadír upp árlega, og heimta áreiðanlegt vottorð fyrir því, að þeir munir séu til, sem annarstaðar kunna að vera en á heimili sjóðsins. Landshöfðingi úrskurðar og kvittar hinn endurskoðaða reikning sjóðsins.

16. gr. Hinn úrskurðaða reikning skal birta í Stjórnartíðindunum deildinni B. Þar að auki skal stjórn sjóðsins gefa landshöfðingja stutt yfirlit yfir hag sjóðsins eftir hvern ársfjórðung, sem birtist á sama hátt.

Reikningsár sjóðsins er almanaksárið.

III. Kafi.

Skyldur sjóðsins.

17. gr. Engin húseign fellur úr ábyrgð fyrir það, þó brunabótagjaldið hafi eigi verið borgað.

18. gr. Húseignir þær, sem eru í brunabótaábyrgð, skulu fá allan þann skaða að fullu bættan af sjóðnum, sem þær verða fyrir af eldsvoða, eða af eldingum, eða fyrir það, að hús, skógarðar eða annað, sem ásamt húseigninni er virt til brunabóta, er rífið niður eða skemt, til að slökkva eld; farist slík hús alveg, skal sjóðurinn borga út það, sem þau hafa verið virt til brunabóta, en farist þau að eins að einhverju leyti, skal meta skaðann.

Sjóðurinn ábyrgist ekki skaða af hernaðarvöldum, eða skaða, sem kemur af því, að eigandi er sjálfur valdur að brunanum, annaðhvort með vilja, eða fyrir vitavert aðgæzluleysi. Sé eigandinn viljandi eða fyrir vitavert aðgæzluleysi valdur að brunanum, geta þeir, sem þinglýst veð áttu í húseigninni, fengið brunabætur, svo framarlega sem aðrar eitur húseiganda hrökkva ekki til, að gjöra þá skaðlausu.

19. gr. Brunabæturnar skulu ganga til þess, að koma húsinu eða bænum upp

aftur, eða til aðgjörðar á þeim. Þó má stjórn sjóðsins gjöra undantekningar fra því með samþykki þeirra, sem þinglýst veð eiga í húsinu eða bænum.

20. gr. Stjórn sjóðsins er skylt, hvenær sem þess er krafist, að gefa hlutadeigandi lögreglustjóra borgunarlaust skýrslu um, hver hús eða bæir séu trygð til brunabóta í hans umdæmi, og ef brennur, að gefa upplýsingar um, hve hátt byggingin eða bærinn, sem brann, er trygð.

21. gr. Reynist það, þegar hagur sjóðsins er gjörður upp, á hverjum 10 ára fresti, að sjóðurinn hafi aukist meira en stjórn sjóðsins virðist nauðsynlegt til nægilegrar tryggingar, þá skal landsstjórnin leggja fyrir alþingi frumvarp til laga um uppbót (bonus) til húseigenda.

IV. Kaffi.

Ábyrgð landssjóðs.

22. gr. Landssjóður ábyrgist, að brunabótafélagið geti staðið í skilum. Ef sjóðurinn bíður svo mikinn skaða af eldsvöða, að hann getur ekki bætt hann að fullu, greiðir landssjóður það, sem á vantar. Fé þetta, ásamt 4% vöxtum, endurborgar sjóðurinn með því, sem hann hefir afgangi útgjöldum sínum árlega.

23. gr. Þegar sjóðurinn er stofnaður, er úr lögum numin tilsk. 14. febr. 1874.

24. gr. Landsstjórnin ser um, að lög þessi komi til framkvæmda svo fljótt, sem verða má.

Nd.

83. Frumvarp

til laga um viðauka við lög um prentsmiðjur 4. des. 1886.

Flutningsm. Guðl. Guðmundsson.

1. gr. Af öllum tímaritum og blöðum, er út eru gefin einu sinni á mánuði eða oftar, eru allar prentsmiðjur á Íslandi, er nú eru, eða síðar verða stofnaðar, skyldar að láta Landskjalasafninu í té ókeypis eitt eintak á skrifpappír.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1902.

Ed.

84. Breytingartillaga

við breytingartillögu nefndarinnar (á þingskj. 54) við frv. til laga um takmörkun á rétti til fasteignarráða á Íslandi. Frá Sigurði Jenssyni.

Við 1. gr. Í stað orðanna: eftir sérstökum lögum, komi: með sérstöku leyfi.

Orðin: »er konungur veitir . . . umboð til þess« falli burt.

Aftan til greinina bætist ný málsgrein svo hljóðandi:

Konungur veitir leyfi það, sem um er talað í þessari grein, eða sá sem hann fær umboð til þess.

Ed.

85. Nefndarálit

um frumvarp til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

Vér, sem hin háttvirta efrideild alþingis kaus í nefnd til að íhuga frumvarp þetta, höfum haft mál þetta til yfirvegunar á nokkurum nefndarfundum. Vér höfum einnig haft til yfirvegunar frumvarp sama efnis, samið af stiftsyfirvöldum Íslands og samþykkt á Synodus 1900. Enntremur höfum vér haft til hliðsjónar frumvarp sama efnis, samþykkt á héraðsfundi Árnesinga 21. júní þ. á., og loks frumvarp sama efnis, samið af prófastinum í Árnesprófastsdæmi.

Eftir að hafa nákvæmlega athugað þessi frumvörp, hefir nefndin komist að þeirri niðurstöðu, að frumvarp stiftsyfirvaldanna væri hinum fremra í því, að koma í veg fyrir allan misskilning á þeim lagaákvæðum, sem hingað til hafa helzt valdið þrætu eða vafasþurningum milli kirkjubaldara og safnaða, og á hina hliðina virðist byggt á fullkominni sanngirni, þegar litið er á kringumstæður safnaðanna annars vegar og efnahag kirknanna hins vegar.

Það hefir komið fyrir ágreiningur út úr því, hvort sóknarmönnum eða kirkju beri að kosta sálaðra hlið; einnig, hvoreigi að leggja til efni í girðinguna, þegar það hefir verið ákveðið annað en grjót, og loks hefir það verið töluvert vafamál, hverir af sóknarmönnum ættu að kosta kirkjugarðsbygginguna og eftir hvaða reglum hún skyldi jafnast niður.

Þessar vafa-spurningar virðast oss ekki nægilega útilokaðar í frumvarpi stjórnarinnar, en miklu fremur í frumvarpi stiftsyfirvaldanna, sem vér höfum tekið upp í breytingartillögur vorar.

Þó virðist oss heppilegra að byggja niðurfjöfnun þessara gjalda á sama grundvelli og sönggjald í lögum 22. maí 1890.

Oss virðist réttast að sóknarmenn á safnaðarfundum ráði eingöngu, úr hvaða efni girðingin skal vera og um annað fyrirkomulag girðingarinnar, þar sem vér verðum að álíta það óumflýjanlegt, að sóknarmenn kosti girðinguna að öllu leyti ásamt sálaðra hliði, vegna þess hvað kirkjur yfirleitt eru fátækar, og eru því ekki færar fyrir að bera neitt af þessum kostnaði, þar sem þess eru fjölda mörg dæmi, að kirkjugjöldin duga ekki einu sinni til þess að halda kirkjunum sjálfum í viðunanlegu standi.

Hér er heldur ekki farið fram á mjög tilfinnanleg útgjöld fyrir söfnuðina og ekki önnur en þau, sem flestir söfnuðir hafa til þessa int af hendi ummælaust, og þar sem mótmæli hafa komið fram, þá hafa þau ekki komið af því, hvað byrðin væri þung, heldur af því, hvað lagaákvæðin hafa verið óljós um það, hvað skyldur sóknarmanna næðu langt í þessu efni.

Vér höfum gert lítilfjórlegar breytingar á frumvarpi stiftsyfirvaldanna og aukið inn í það ákvæðum, sem oss virðast nauðsynleg, svo sem um kærur út af niðurfjöfnun sóknaneftnda, niðurlagning kirkjugarða o. fl. Einnig ákvæði um það, að hin smærri atriði snertandi meðferð kirkjugarða, tilhögun á greftri og fleira, sem ekki á við að taka upp í sjálf lögin, skuli sett með reglugjörð, er biskup semji og landshöfðingi samþykki.

Samkvæmt framansögðu leyfum vér oss að ráða hinni háttvirta efrideild — í stað frumvarps þess, sem hér liggur fyrir —, að samþykkja eftirfylgjandi

FRUMVARP

til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

1. gr.

Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði eða grafreit, svo og hleðsluafni í girðingu, þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar liggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar.

2. gr.

Sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægjandi girðingu um kirkjugarð sinn með sálaðra hliði og grind. og halda henni við.

3. gr.

Þegar kirkjugarð þarf að byggja eða endurbyggja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns safnaðarfundar með nægum fyrirvara og fundarefni skýrt fram teknu. Á þeim fundi skal ákveða fyrirkomulag girðingarinnar og úr hvaða efni, hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknarmanna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum.

4. gr.

Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verkinu afloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann.— Niðurfjöfnun þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tvær vikur.

5. gr.

Nú vill einhver kæra niðurfjöfnun sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurfjöfnunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kæru til úrskurðar tveim vikum eftir, að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi, að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að fá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of goldið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði eftir, að niðurfjöfnun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest.

Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar og eftir fyrirkomulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu, eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr.

Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki.

7. gr.

Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður. Skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í 3. gr. Er sú ákvörðun gild, sem gjörð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófests og biskups kemur til. Niðurlögðum kirkjugarði skal, ef meiri hluti sóknarmanna óskar, halda við í 20 ár, og má á þeim tíma jarða þar einstaka menn, ef klukka er þar til líkhringingar. Að 20 árum liðnum frá því kirkjugarður var niður lagður eru sóknarmenn eigi lengur skyldir til að halda

girdingunni við, og eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu, en yfir garðinn skal slétta og hann gerður að grasreit. Það má og þegar gera, er kirkjugarður er lagður niður, ef meiri hluta sóknarmanna vill svo vera láta og verkið er framkvæmt af sóknarmönnum.

8. gr.

Með reglugjörð, sem biskup semur og landshöfðingi staðfestir, skal nánar ákveðið um ýms atriði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafreita, tilhögun á greftri o. fl. p. h.

9. gr.

Reglugjörð 17. júlí 1782 15. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og viðaukalög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnaðamála og skipun sóknarnefnda og héraðsnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr gildi numin.

Efri deild alþingis 13. júlí 1901.

Hallgr. Sveinsson,
formaður.

Guðjón Guðlaugsson,
skrifari.

Ólafur Ólafsson,
framsögumaður.

Nd.

86. Nefndarálit

um frumvarp til laga um skifti á jörðinni Vallakoti í Reykdælahreppi og jörðinni Parti í sama hreppi.

Um ásigkomulag jarða þeirra, sem um er rætt í frumvarpi þessu, vill nefndin taka það fram, að þjóðeygnin Vallakot er 8.5 hndr. að dýrleika með 1½ innstæðukúgildi og 80 álna landskuld, en bóndaeignin Partur er 5.4 hndr. að dýrleika með 1½ innstæðukúgildi og 4 sauða landskuld. Báðar jarðirnar gefa af sér líkt heymagn, um 120 hesta í meðalári, og hafa að undanfögnu framfleytt jafnstóru búi, 7 hndr. í kvikfénaði, enda eru þær virtar jafnt, 850 kr. hvor um sig. Að því er verðmæti snertir, virðist því skaðlaust fyrir landssjóð að láta Vallakot í skiftum fyrir Part, og auk þess mælir ýmislegt fleira með skiftunum, svo sem það, að jörðin Partur er áföst landssjóðseygninni Halldórsstöðum, og að þar stendur kynbótastofnun Fjárræktarfélags Suður Þingeyinga, eins og tekið er fram í ástæðum frumvarpsins. Nefndin leggur því til, að frumvarpið verði samþykkt.

Alþingi 13. júlí 1901.

Guðl. Guðmundsson
form.

Ólafur Briem
skrifari.

Þórður Guðmundsson.

Jóh. Jóhannesson.

Herm. Jónasson.

Nd.

87. Nefndarálit

um frumvarp til laga um útvegum á jörð handa Fjallapingaprestakalli.

Að vísu hefir því verið hreyft, að verðið á jarðarparti þeim, er keyptur

hefir verið til prestseturs í Fjallapingum, 7 hndr. í Viðirhóli, sé nokkuð hátt, að upphæð 1600 kr., og ennfreður er það talinn annmarki, að hinn hluti jarðarinnar er eign einstaks manns, en með því nefndin hlýtur að viðurkenna, að nauðsynslegt hafi verið að útvega prestinum fastan bústað, leggur hún það til, að frumvarpið verði samþykkt.

Alþingi 13. júlí 1901.

Guðl. Guðmundsson
form.

Ólafur Briem
skrifari.

Þórður Guðmundsson.

Jóh. Jóhannesson.

Herm. Jónasson.

Ed.

88. Frumvarp

til laga um manntal í Reykjavík. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.)

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari huta októbermánaðar ár hvert, eftir ítarlegum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur eða all-langa dvöl í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins. Skal tilgreina fult nafn hvers manns, fæðingardag, ef þess er kostur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hve nær hann hafi flúzt til kaupstaðarins og lögheimili hans, sé það annarstaðar

Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá. Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og lögreglustjóri fær vitneskju um það.

2. gr. Að viðlagðri alt að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa skýrsluna fyrir sína hönd.

Að viðlagðri sömu begningu er hann skyldur að tilkynna sögreglustjóra innan tveggja sólarhringa, er einhver maður, er setja ber á manntalsskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk lögregluþjónanna.

Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfa örk og minni hluta úr örk.

4. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál.

5. gr. Öllum störfum við manntal og samning manntalsskrár er hédan í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt sálaragistur, að hann eftir því geti samið hina venjulegu fólktalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Nd.**89. Frumvarp**

til laga um helmings-uppgjöf eftirstöðva af láni til brúargjörðar á Ölfusá.

Flutningsmaður Hannes Þorsteinsson.

Endurborgun sú af láni úr landssjóði til brúar á Ölfusá, sem samkvæmt lögum nr. 3, 3. maí 1889 2. og 3. gr. hvílir á sýslufélögum Árness- og Rangárvallasýslna og jafnaðarsjóði Suðuramtsins, fellur niður um helming frá þeim tíma, er lög þessi öðlast gildi.

Nd.**90. Frumvarp**

til laga um brúargjörð á Ytri-Rangá.

Flutningsmenn: Þórður Guðmundsson og Magnús Torfason.

Stjórninni veitist heimild til að láta gjöra járnhengibrú á Ytri-Rangá hjá Árbæ og verja til þess allt að 25000 kr. gegn 7000 kr. tillagi úr sýslusjóði Rangárvallasýslu.

Nd.**91. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um breyting á opnu bréfi 6. júlí 1848.

Nefndin er öll sammála um, að núgildandi sveitfestutími sé til stórmikils tjóns fyrir land og lýð, og finnur sárt til þess, að bráðnaudsynlegt sé að kippa þessu í lag sem fyrst; en þegar kemur að spursmálinu um, á hvern hátt það skuli gjört, skiftast leiðirnar.

Meiri hlutinn verður að vera þeirrar skoðunar, að það sé til góðs, hversu lítið sem sveitfestutíminn yrði styttr. Meðan 10 ár þarf til að vinna sér sveit, er enginn vafi á, að í flestum tilfellum er það sama sem að þurfamaðurinn lendi á fæðingarhrepp sínum, sérstaklega með tilliti til þess, að samgöngur verða greiðari ári frá ári, og þar af leiðandi dvalartíminn í hverjum stað styttri. Að því sleptu, að enga skýsamlega ástæðu er unt að færa fyrir því, að framfærslan sé að neinu leyti bundin við fæðingarstaðinn, hefir það fyrirkomulag þá stórgalla, að það heftir atvinnufrelsi manna, veldur óþörfum fátækraflutningum og eykur fátækrabyrðina. Á þessu mundi verða ráðin talsverð bót með því, að stytta sveitfestutímann að mun: hrakningur á fólki yrði minni og hreppsnetndum gjört ólíkt erfiðara fyrir að gjöra fátæklinga að ósjálfstæðum mönnum, og verðum vér að lita svo á, að með því sé mikið unnið.

Það, sem vér þó í þessu máli verðum að leggja sérstaka áherzlu á, er, að 10 ára sveitfestutíminn er ósanngjarn í garð landsveitanna. Það er vitanlegt, að fólkið streymir úr sveitunum til sjávarins árlega, og fer sá fólksstraumur æ vaxandi. Við þetta minnar gjaldþol landsveitanna að mun, og virðist því í meira lagi óréttlátt að þær eigi að taka við ósjálfbjarga, útslitnum vinnukrafti, sem þær hafa upp alið, en sjávarsveitirnar haft öll notin af.

Við nákvæma íhugun höfum vér komist að þeirri niðurstöðu, að heppilegra mundi að fara eigi lengra í þetta sinn en niður í 5 ár, bæði af því, að jafnan er varhugavert að taka stórt stökk í málum, sem hafa almenna þýðingu

fyrir allt þjóðfélagið, og svo þótti rétt að hafa nokkura hliðsjón af því, að sama árafjölda þarf til að vinna sér sveit í öðrum hlutum ríkisins.

Samkvæmt þessu leyfum vér oss að koma með svolátandi breyting-artillögur:

Orðin »frá 14 maímánaðar 1902« falli furt.

Í staðinn fyrir »þrjú« komi: »fimm«.

Við bætist ný 2. grein:

»Lög þessi öðlast gildi 14. maí 1902«.

Neðri deild alþingis, 15. júlí 1901.

Guðl. Guðmundsson
form.

Magnús Torfason
skrifari og framsm.

Þórður Guðmundsson.

Við undirritaðir höfum eigi getað orðið háttv. samnefndarmönnum okkar samferða, aðallega af þeim ástæðum, að við álitum breytingu þá, sem hér er farið fram á, kák eitt við fátækralöggjöfina, er mundi geta orðið þess valdandi, að frekari aðgjörðum í fátækramálinu mundi verða enn slegið á frest, og að það er svo langt frá því, að við álitum hana vera til bóta með því fyrirkomulagi á fátækramálum að öðru leyti, sem nú er, að við þykjumst þess fullvissir, að breytingin, ef hún kemst á, mundi hafa í för með sér aukinn hrakning á þurfalíngum og þrengja enn meira að atvinnutíreisi manna.

Í því trausti, að samþykkt verði, að setja millipinganefnd í sveitarstjórnar- og fátækramálið, leggjum við það því til, að frumvarp þetta verði felt.

Jóh. Jóhannesson.

Jósafat Jónatansson.

Nd.

92. Nefndarálit

um frumvarp til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.

Eftir að vér höfum athugað vandlega hið fyrirbyggjandi frumvarp leyfum vér oss að láta uppi álit vort og tillögur um málið á þessa leið:

Á þinginu 1899 var samþykkt frv. með þeim tilgangi, að gera það mögulegt, að koma fram ábyrgð á hendur þeim mönnum, er kynni að gerast hjálparmenn útlendra eða innlendra botnverpinga í því að brjóta lög landsins, eða, sem njósarmenn þeirra, væri þeim til aðstoðar til að forðast varðskipið og komast undan handsömun og hegning. Jafnframt var það tilgangur þingsins, að fyrirbyggja hin siðspillandi og hættulegu viðskifti landsmanna við þessi skip, þar sem þau mundu án efa leiða til þess, að menn, sem legðu þau í vana sinn, yrðu þá um leið fyrir mjög sterkri freisting til þess, að ljá þessum yfirgangsmönnum lið til að brjóta fiskiveiðalögin, auk þess sem slíkar eftirlitslausar samgöngur við þessi skip, sem, án nokkurs læknis-efirlits, eru afgreidd beint til fiskistöðvanna hér, oft frá sýktum stöðum, t. d. sérstaklega á Skotlandi og Englandi, eru beinn voði fyrir þjóðina, því það er óhætt að telja það alveg víst, að haldi þessu enn fram um nokkurn tíma, þá flytja þessir menn inn í landið skæðar drepróttir fyrir en varir. Því er enda haldið fram, að sýki, er nú gengur hér yfir nokkurn hluta landsins, sé innflutt á þennan hátt, og nefndinni er kunnugt, að það hefir þegar bakað land-

inu kostnað, er nemiur tugum þúsunda, auk annars tjóns og manndaða nokkurs, er af þessu hefir leitt.

Frv. það, er þingið samþykkti 1899, var þannig úr garði gjört, að með því hefði verið mögulegt í öllu verulegu að ná hvorutveggju takmarkinu, að hegna innlendum aðstoðarmönnum ránsmannanna og fyrirbyggja hina voðalegu sóttnæmis-hættu, er þjóðinni er búin af hinum taumlausu viðskifta- og snikjuferðum lands-manna út í þessi skip, og það skal skýrt tekið fram, að það var að eins fyrir öflugt fylgi stjórnarfulltrúans á þinginu 1899, að frv. gekk í gegnum þingið með þannig löguðum viðtækum ákvæðum, þar sem hann með ljósum rökum benti á, að eins og hér háttar til við landið, mundu öll takmarkandi ákvæði gjöra það að verkum, að lögin yrði í framkvæmdinni þýðingarlaus. Nú hefir stjórn vor erlendis fundið það frv. þessu til foráttu, að ákvæði þess hafi verið „viðtækari en þörf er á“ og „tiltækilegt er vegna hinna almennu reglna, sem gilda um viðskifti þjóðanna á milli“. Engin rök eru færð fyrir þessum staðhæfingum og nefndin telur þær heldur eigi á rökum byggðar. Það voru færð ljós rök fyrir því 1899, að ákvæðin hlyti að vera viðtæk, ef þau ætti að koma að nokkuru gagni; og að því er alþjóðarétt snertir, þá er nefndinni eigi ljóst, við hvert ákvæði frv. stjórnin á, en það skal tekið fram, að hegningarsvið það, er frv. beitti við ákvæði sín, var eigi viðtækara en réttur landsins er, og viðskiftabannið náði að eins til héraðra manna.

Í frv. því, er stjórnin hefir lagt fyrir þingið, og nefndin hefir haft til meðferðar, er nú að eins höfð fyrir augum önnur hlið þessa máls, sú að koma fram ábyrgð á hendur liðsmönnum botnverpinga við hinar ólöglegu veiðar, en stjórnin heldur því fram, að skipverjar á skipi því, er hlut á að hinum ólöglegu veiðum, eigi að vera undanþegnir hegning.

Um það atriði verður nefndin að halda fram annari skoðun. Það er, ef til vill, ástæða til að undanþiggja skipsmenn hegningu fyrir það, að stuðla að því, að hinir brotlegu sleppi við handsömun og hegning, að svo miklu leyti því ekki fylgir neinn sá verknaður, sem heyrir undir önnur hegningarákvæði, brot móti valdstjórn eða slíku. En að því er það snertir, að leiðbeina botnverpingum við slíkar veiðar, þá virðist nefndinni rétt og nauðsynlegt, að skipverjar séu eigi undanþegnir hegning fyrir það athæfi. Annars mundi og ákvæðið þýðingarlaust, því menn, sem gera sér slíkt að atvinnu, mundu þegar láta lögskrá sig á skipin, en þar sem gert er ráð fyrir að verk þessi séu framin í landhelgi við Ísland, á fiskiskipum, hvort heldur eru útlend eða innlend, þá getur nefndin eigi séð, að farið sé út fyrir það svið, er hegningarvaldi landsins er markað gagnvart öðrum þjóðum.

Enn fremur vill nefndin leggja það til, að þeir menn héraendir, sem, án þess að vera lögskráðir skipsmenn, leggja það í vana sinn, að vera á skipum þessum, eða sem eru á botnvörpuskipi, þegar það er að ólöglegum veiðum í landhelgi hér á land, séu látnir sæta sektum hinum sömu sem frv. stjórnarinnar fer fram á fyrir þá, er leiðbeina við slíkar veiðar.

Þá vill nefndin og leggja það til, að auk sekta þeirra, er lög 6. apr. 1898 ákveða skipstjóra þeim, er lögin brýtur, skuli það ákveðið, að fyrir brot á lögnum um botnvörpuveiðar í landhelgi skuli enn fremur dæma skipstjóra í viðaukahegn-

ing, einfalt fangelsi eigi skemur en 14 daga. Nefndin hefir það fyrir augum, að fjárútlát þau, er nú leiðir af slíkum brötum, lenda, eins og nú er, öll á útgerð skipanna, en hinir eiginlegu sökudólgar, skipstjórnarnir sjálfir, sleppa að öllu leyti við hegning.

Samkvæmt hinu framanritaða hefir nefndin komið sér saman um, að gera breytingartillögur þær, er hér fara á eftir, við frv. sjórnarinnar:

1. Frumvarpsgreinin verði 1. gr. og orðist þannig:

Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar framar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji, skal sæta 50—1000 kr. sektum.

Sömu hegning skal og hver sá maður sæta, er hjálpar til að koma undan handsömun eða hegningu þeim, er sekur hefir orðið um ólöglegar botnvörpuveiðar, nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ólöglegu veiðum, enda falli brot hans eigi undir önnur þyngri hegningarákvæði.

2. Við bætist ný 2. gr.

Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn, að dvelja á útlendum botnvörpuskipum við veiðar þeirra, eða er í botnvörpuskipi þegar það er að veiðum í landhelgi við Ísland, án þess að hann geti gert þá grein fyrir dvöl sinni á skipinu, að auðsætt sé, að hann eigi enga hlutdeild í veiðiskap þess, skal, sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu, sæta sektum eftir 1. gr.

3. Við bætist ný 3. gr.

Hver sá skipstjóri, er sekur verður um brot á lögum nr. 17, 6. apríl 1898 1. eða 2. gr., skal, auk sekta þeirra, er ákveðnar eru í nefndum lögum, sæta fangelsi, eigi minna en 14 daga einföldu fangelsi.

4. Við bætist ný 4. gr.

Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð og mál um brot gegn lögum þessum skulu rekin sem opinber lögreglumál.

Viðvíkjandi hinni annari hlið þessa máls, sykingarhættu þeirri, er vofirýfir þjóðinni út af samgöngum landsmanna við botnverpinga, eins og þær eru nú, vill nefndin taka það fram, að bráður voði getur af því stafað fyrir landið, ef eigi er að gert í tíma, en nefndin veit eigi, hverjar ráðstafanir gegn þessari hættu stjórnarráðið hefir hugsað sér, og nefndin hefir eigi orðið þess vör, að neitt liggi fyrir þinginu sérstaklega um þetta efni, og telur nefndin það mjög illa farið. Botnvörpuskipin frá útlöndum munu sjaldnast vera gjörð út til þess, að hafa viðskifti við land hér á Íslandi og hafa því sjaldan eða aldrei heilbrigðisvottorð frá heima-stöð sinni. Um þau er því talsvert öðru máli að gegna „en um önnur skip, sem koma frá útlöndum“, og nefndinni er eigi ljóst, við hvað stjórnarráðið á með þessum orðum. En það er víst, að með samgöngur landsmanna við hin útlendu botnvörpuskip er sérstaklega ástatt, af þeim stafar *sérstakleg* sótt næmis-hætta, sem skyldugt var að reisa *sérstaklegar* skorður við, hvað sem líður hinum „almennu sóttvarnarlögum“, úr því synjað var um staðfesting á frv. þingsins 1899. Málið polir, að vorri hyggju, engan drátt, og vér verðum að telja þjóðinni stofnað í tals-

verðan voða, þar sem nú er eigi útlit fyrir, að neitt verði gert til þess að fyrirbyggja þessa hættu um næstu 2 ár.

Með þessum ummælum felum vér hinni háttv. deild mál þetta til hinna heppilegustu úrslita.

Neðri deild alþingis, 15. júlí 1901.

H. Hafstein,
form.

Guðl. Guðmundsson,
skrifari og framsögum.

Björn Kristjánsson.

Nd.

93. Frumvarp

til laga um ófriðun á sel.

Flutningsmenn: Sig. Sigurðsson og Hannes Þorsteinsson.

1. gr.

Í ám, vötnum og lónum, ósum og fyrir ósamynnum, þar sem lax gengur, skal selur hvarvetna ófriðaður, og skal þar um seladráp farið eftir hinum gildandi almennu veiðilögum. Á tímabilinu frá 15. apríl til 15. júlí má þó eigi skjóta sel nær löglega friðuðu æðarvarpi en einn fjórðung mflu.

2. gr.

Hagi svo til eftir staðháttum og fjarlægð, að vafasamt er, hvort friðað selalátur, sem í nánd er, geri laxagöngu mein, skal sýslumaður sá, er í hlut á, kveðja 4 menn valinkunna og óhlutdræga í gerðardóm, sem hann sjálfur skal vera oddviti í, og skal sá dómur kveða á um það til fullnustu, hvort friðun þess selaláturs skuli haldast við eða eigi.

3. gr.

Nú vill maður, sem á land eða landsnytjar beggja megin við ár, vötn, lón eða ósa, þar sem selur fer um eða heldur sér, eða fleiri vilja, sem land eiga eða landsnytjar sinn hvoru megin, viðhalda sel á þeim stöðvum, og skal hverjum manni, meti gjörðardómur, skipaður samkvæmt 2. gr., að laxaför sé hindruð með þeim, vera heimilt að skjóta þar sel, þannig, að sá, er landsnytjar á, eignist tvo þriðju hluti sels þess, er drepinn er, en sá, er drepur, þriðjung.

4. gr.

Þá er geðardómur er skipaður, samkvæmt 2. og 3. gr., skal þeim, er hlut eiga að máli eða umboðsmönnum þeirra, jafnan gefinn kostur á, að skýra frá málavöxtum á undan málsúrslitum. Um kostnað við gerðardóminu fer á sama hátt og í landamerkjumálum.

5. gr.

Lög þessi ná ekki til þjórsár.

Nd.

94. Frumvarp

til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar. Flutningsmenn: H. Hafstein, Jóh. Jóhannesson, Stefán Stefánsson pm. Skf.

1. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar er til miðaftans bönnuð öll sú vinna, hvort heldur er inni eða úti, er hefir þann hávaða í för með sér, eða fer fram á þeim stað, eða með þeim hætti, að hún hlýtur að raska friði helgidagsins.

Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó öröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera, að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér.

Þau verk, sem talin eru í annari málsgrein þessarar greinar, á húsbóndi heimting á, að hjú hans vinni, jafnt á helgum dögum sem virkum dögum.

2. gr. Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar í sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur.

Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki á þeim tíma, sem tiltekinn er í 1. gr.

3. gr. Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar.

4. gr. Á tíma þeim, sem til er tekinn í 1. gr., má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðrar hávaðasama fundi.

5. gr. Á þeim tíma, sem til er tekinn í 1. gr., má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað.

6. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveita- eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómsstörfum. Ekki skal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýn nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmanni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur.

7. gr. Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar, fyr en guðspjónustugjörð er lokið á þeim stað. Þá er guðspjónustan fer fram eftir kl. 4 e. h., er þó heimilt að halda almenna fundi um leið, sé þess gætt, að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðspjónustan verði trufluð af því.

8. gr. Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrri helgidag þeirra þriggja stórhátíða.

9. gr. Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnættis.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga þá, sem nefndir eru í undanfarandi grein, eru allar almennar skemtanir bannaðar.

10. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr.; auk þess má með dómi svara manni rétti til að hafa veitingahús eða annan almennan veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum brotið lög þessi. Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lögreglumál.

11. gr. Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé sprottið af afsakanlegum misskilningi, og skal hann þá að eins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar.

12. gr. Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og öll önnur lagaákvæði um sunnu- og helgi-dagahald, eru feld úr gildi.

Ed.**95. Breytingartillaga**

við frv. til laga fyrir Island um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norður-sjónum.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

Frá: Kristjáni Jónssyni, Magnúsi Andrésyni og Hallgr. Sveinssyni.

1. Við 1. gr. Fyrir: »halda á góðri reglu«, komi: halda uppi góðri reglu.
2. Við 1. gr. Fyrir: »að menn fylgi« komi: að fylgt sé.
3. Við 2. gr. Fyrir: »þessa skrásetning skipanna« komi: skrásetning skipanna eftir 1. gr.
4. Við 2. gr. Á eftir: »merking« í 2. málsg. komi: skipanna.
5. Við 4. gr. Síðari málsgrein orðist þannig: »og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur óhaggaður, er gjörður var í Haag 6. maí-mán. 1882 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum«.

Ed.**96. Nefndarálit**

í málinu: Frv. til laga um breyting á 1. gr. í lögum 13. okt. 1899 um skipun læknaþéraða á Íslandi o. fl.

Undirskrifaðir, sem hin háttvirta deild hefur kosið í nefnd í málinu: frv. til laga um breyting á 1. gr. í lögum 13. okt. 1899 um skipun læknaþéraða á Íslandi og fl., höfum rætt málið á fundi og hefur oss komið saman um, að ráða hinni heiðruðu deild til að samþykkja frumv. óbreytt.

Alþingi, 15. júlí 1901.

J. Jónassen,
formaður.

Eiríkur Briem,
skrifari.

Guðjón Guðlaugsson,
framsögumaður.

Ed.**97. Frumvarp**

til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir og afnotarétt yfir jarðeign-um á Íslandi.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.)

1. gr. Engir aðrir en þeir, er heimilisfastir eru í ríki Danakonungs, eða félög, er stjórn þeirra á þar aðsetur og stjórnarmenn allir eru þar heimilisfastir, mega, nema eftir sérstökum lögum, öðlast eignarrétt yfir jarðeignum hér á landi, hvorki með frjálsu afsali, né nauðungarráðstöfun að manni lifanda, né með hjónabandi, né að erfðum. Eigi heldur mega þessir menn eða félög, nema með sérstöku leyfi, er konungur veitir, eða sá, er hann fær umboð til þess, eignast afnotarétt yfir jarðeignum á fyrrgreindan hátt, lengur en 10 ár. Leyfið veitist eigi fyrir lengri tíma en 50 ár. Með afnotarétti yfir jarðeignum telst alls konar veiðiréttur, réttur til námugraftar, réttur til að nota vatnsafl, réttur til að láta hús standa á lóð, svo og hvers konar ítaksréttur.

2. gr. Eigi verður krafist fullnustugjörðar á neinni ráðstöfun til afhendingar, sem heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., nema hún sé áður fengin. Fáist hún eigi, er ráðstöfunin ógild, og andvirði það, er greitt hefir verið, skal endurborga.

3. gr. Ef krafist er þinglýsingar á skjali, er snertir afsal eða leigusamning, er heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., og eigi er um leið sannað fyrir hlutaðeigandi valdsmanni, að heimildin sé þegar fengin, skal hann skrá athugasemd um þetta og tafarlaust skýra amtmanni frá því.

4. gr. Hafi skjal verið þinglesið, slíkt sem um ræðir í 3. gr., eða maður hefir, án þess að fullnægja skilyrðunum í 1. gr. hér á undan, keypt fasteign, eða afnotarétt yfir fasteign, skal amtmaður, þegar er hann verður þess vís, setja kaupanda frest, til þess að útvega sér heimild þá, er hann vantar, eða, ef hún fæst eigi, til þess að rifta kaupunum (sbr. 2. gr.), eða, ef seljandi vill eigi láta kaupin ganga aftur, þá til þess að afsala eignar- eða afnotaréttinn öðrum manni, er fullnægir skilyrðunum fyrir að mega öðlast hann. Frestur þessi má eigi styttri vera en 3 mánuðir og eigi lengri en 3 ár.

Ákvæði um þetta lætur amtmaður innrita fyrir fram í veðmálabók þá, er við á, til þinglýsingar svo fljótt, sem unt er, á varnarþingi fasteignarinnar. Frestinn skal telja frá innritunar- eða þinglýsingardegi.

5. gr. Nú hefir kaupandi eigi, áður en fresturinn er út runninn, fengið amtmanni lögmat skilríki fyrir því, að fullnægt hafi verið skilyrðunum eftir 4. gr., og lætur þá amtmaður selja eignar- eða afnotaréttinn við nauðungaruppboð á kostnað kaupanda og er salan skuldbindandi fyrir hann og alla þá, er réttindi eiga í jarðeigninni. Um uppboðið fer eftir fyrirætlum 10. gr. í tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febr. 1847, eftir því sem þeim verður við komið. Uppboðsauglýsingin skal í málum þessum birt kaupanda í stað skuldunauts, og sé hann eigi staddur á jarðeigninni, má löglega birta hann hverjum manni öðrum, er þar er fyrir; en sé enginn þar staddur, þá næstu grönnum.

Kaupandi fær greiddan slíkan hluta uppboðsverðsins, sem honum hefði borið, ef hann hefði verið löglega að eign eða afnotarétti kominn.

6. gr. Nú er kona eigandi jarðeignar eða afnotaréttar yfir henni, og giftist manni, er fullnægir ekki skilyrðum laga þessara fyrir því, að mega fá eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, og getur réttur þessi þá eigi orðið eign félagsbúsins fyrir en maður hennar fullnægir nefndum skilyrðum. Þangað til er hann séreign konunnar.

7. gr. Nú erfir maður eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, sá er eigi getur orðið löglegur eigandi að honum nema eftir sérstakri heimild, og skal skiftaráðandi þá þegar gera amtmanni viðvart, og fer síðan um það mál eins og segir í 4. og 5. gr. með breytingum, er leiða af eðli málsins.

8. gr. Hið sama er eg, ef maður sá verður heimilisfastur utan ríkis Danakonungs, er hlotið hefir eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign eftir að lög þessi öðlast gildi, svo og ef stjórn þess félags, er eftir þann tíma hefir fengið eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, hættir að hafa aðsetur í ríki Danakonungs, eða ef einhver í stjórn félagsins er þar eigi lengur heimilisfastur.

9. gr. Hver maður, sem er heimilisfastur erlendis, þótt í ríki Danakonungs sé, og á jarðeign á Íslandi eða afnotarétt yfir jarðeign, er skyldur til að hafa umboðsmann fyrir sig, er sé heimilisfastur í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur, til þess að andsvara af sinni hendi málum öllum og hvers konar ráðstöfunum, er eignina varða, svo að jafngilt sé sem hann sjálfur hefði gert það.

Skýra skal valdsmanninum í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur, frá nafni og heimili umboðsmanns, og skal þinglesa það á varnarþingi eignarinnar og skrá í dalk hennar. Ef eigi hefir verið skýrt frá þessu og það þinglesið, getur valdsmaður eftir beiðni hvers þess, er að máli stendur, skipað umboðsmann fyrir eiganda og á kostnað hans látið þinglesa og skrá umboðið.

10. gr. Lögum þessum verður eigi breytt þar sem það kæmi í bága við samninga við aðrar þjóðir, er gerðir hafa verið áður en lög þessi ganga í gildi.

Nd.

98. Frumvarp.

til laga um stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi, frá þeim Arntzen og Warburg.

For yderligere at fremme den ved Lov af 16de September 1885 om Landsbanken tilsigtede Ordning af Islands Pengevæsen, og for endmere at lette og befordre Islands Pengeomsætning, dets Handels, Fiskeris, Industris og Agerbrugs Udvikling, bemyndiges Ministeriet for Island til at meddele et ved d'Herrer Højesteretssagfører Ludvig Arntzen, R. af Dbg., og Grosserer Alexander Warburg — begge af København — repræsenteret Consortium til Dan-nelsen af en Aktie-Bank under Navnet »Islands Bank«, Eneret for et Tidsrum af fyrretyve Aar til at udstede Sedler betalbare paa Anfordring til Ihændehaveren med Guldmönt paa følgende nærmere Betingelser:

1.

Der gives Indbyggerne paa Island, hvad enten det er private, offentlige Kasser eller Stiftelser, fortrinsvis Ret til at tegne Aktier i Banken, enten ved kontant al pari at indbetale Aktiernes Paalydende eller for samme at give Forskrivninger med 1ste Prioritets Panteret i Grundejendomme paa Island, indenfor 20⁰/₁₀ af disses Taxationsværdi, svarende en Rente af 4⁰/₁₀ p. A., hvilken Rente garanteres af Landskassen. — Forskrivningerne maa lyde paa fulde Hundreder. — Det staar til enhver Tid Obligationsudstederne og efterfølgende Ejere af den paagældende Ejendom frit at indfri Laanet mod kontant efter Opsigelse med 6 Maaneders Varsel til en 11te Juni eller 11te December Termin.

2.

Bankens Aktiekapital skal mindst være 2 Millioner Kroner, fuldt indbetalt. Con-cessionshaverne ere forpligtede til al pari at skaffe tegnet, hvad der, efter at Fortrinsretten til Aktietegning efter Par. 1 er benyttet, maatte mangle i 2 Millioner Kroner.

3.

Det skal være Banken tilladt, paa Basis af de ved Aktietegningen ifølge Par. 1 modtagne Prioritetsobligationer, at udstede Bankobligationer til samme Beløb, hvorfor de nævnte Prioritetsobligationer tjene som Sikkerhed. Ved eventuelle Indfrielser af de i Par. 1 omtalte Forskrivninger skal et tilsvarende Beløb af heromhandlede Bankobligationer efter forudgaaende Lodtrækning indløses mod kontant Betaling af deres paalydende Beløb.

4.

Islands Bank skal være bemyndiget til at udstede Sedler indtil et Beløb af 2¹/₂ Millioner Kroner betalbare paa Anfordring til Ihændehaverne med Guldmönt, imod at Banken

1. i sin Besiddelse har et Metalfond for mindst Halvdelen af de til enhver Tid i Omløb værende Sedler;

2. til Sikkerhed for den Del af Seddelmassen, som ikke dækkes af Metalfondet, og for Bankens øvrige paa Anfordring skyldige Forpligtelser har i sit Eje let realisable sikre Aktiver af samme Størrelse.

5.

Metalfondet maa bestaa af:

- a. lovlig gangbar Mönt efter sammes paalydende Værdi.
- b. Guld i Barrer og fremmede Guldmönter til Værdi 2480 Kroner pr. Kilogram fint Guld.
- c. Tilgodehavender betalbare paa Anfordring hos Nationalbanken i Köbenhavn, Norges Bank og Bank of England (eller Scotland), imod at den Banken paa samme Vilkaar paahvilende Gæld til de nævnte Banker fradrages Metalfondet.
- d. Sedler udgivne af:
 - Nationalbanken i Köbenhavn
 - Norges Bank
 - Sveriges Riksbank
 - Bank of England
 - Bank of Scotland
 - Banque de France og
 - Deutsche Reichsbank

De under c. og d. nævnte Dele af Metalfondet maa tilsammen ikke overstige $\frac{1}{4}$ af det pligtige Metalfond.

6.

Den Del af Metalfondet, der er tilstede i lovlig gangbar Mönt, maa altid mindst udgøre $\frac{1}{4}$ Del af den omløbende Seddelmasse, og deraf skal igen Halvdelen være nordisk Guldmönt.

Denne Del af Metalfondet skal være beroende paa Island, dog skal det være tilladt at medregne som værende tilstede i denne Del af Metalfondet, hvad der kan legitimeres som værende undervejs til Island indtil 200,000 Kroner ad Gangen.

Guldbarrar, som Islands Bank maatte have overleveret den kongelige Mönt i Köbenhavn til Udmöntning, kuune henregnes til Bankens Möntbeholdning.

7.

Til Aktiver, som kunne tjene til Sikkerhed for de ikke ved Metalfondet dækkede Seddelbeløb og for Bankens øvrige paa Anfordring skyldige Forpligtelser, ere navnlig at henregne:

Forskrivninger for Laan mod haandfaaet Pant; Vexler paa Ind- og Udlandet.

Paa Anfordring betalbare Tilgodehavender hos fremmede Korrespondenter.

Offentlige Papirer efter Börskurs og i Behold værende Bankobligationer iflg. Concessionens Par. 3.

8.

Islands Bank skal være og forblive det eneste i Island berettigede Institut til repræsentative Betalingsmidlers Udgivelse, og bestemmes det til Betryggelse for Islands Bank og Ihændehaverne af dens Sedler, at der ikke, saalænge denne Concession er gældende, skal blive udgivet eller tilstedes at udgives noget repræsentativt Betalingsmiddel; men at derimod Islands Banks Sedler skulle være det eneste, der som saadant skal kunne være gældende imellem Mand og Mand og modtages ved alle offentlige Kasser, hvor det skal gælde som lovligt Betalingsmiddel, lige med rede Guld.

9.

Af Hensyn til Bankens Seddeludgivelsesret underkastes Banken Regeringens Kontrol efter nærmere Bestemmelser i Bankens Statuter, der ville være at stadfæste af Ministeriet for Island, der ligeledes approberer den Form, hvori og de Summer, hvorpaa Sedlerne skulle udfærdiges.

10.

For den, som eftergör eller forfalsker de af Islands Bank udstedte Sedler, fastsættes samme Straf som i alm. Straffelov af 25de Juni 1869 § 266 fastsat for Eftergørelse eller Forfalskning af dansk Mønt eller Nationalbankens Sedler. Forbrydelsen er fuldbrydet, naar Sedlen er bleven forfærdiget eller forfalsket, om den end ikke er udgivet.

11.

Islands Bank overtager Udbetalingen af Landsbankens Guld og Indkrævninger af dens udestaaende Tilgodehavender samt Indlösningen af de circulerende Sedler. — Over Afviklingen aflægges behørigt Regnskab til Landskassen, for hvis Regning og Risiko Afviklingen sker. — Landsbankens Reservefond og andre gældfri Aktiver tilfalder Landskassen. —

12.

De af Regeringen paa Landskassens Vegne udstedte Sedler maa aldrig forøges, men skal indkaldes til Indløsning med et Varsel af højst 3 Aar, efter at Islands Bank har begyndt sin Virksomhed, og er de Sedler, som da ikke maatte være fremkomne til Indløsning, uden Gyldighed. Alle Sedler, som saaledes inddrages, lader Banken under Kontrol af Landskassen tilintetgøre, og hver Gang en saadan Tilintetgørelse har fundet Sted, bekendtgøres, hvor stor en Sum der er tilintetgjört.

13.

Islands Bank indtræder i enhver Henseende i Landsbankens Forhold til Hypothekafdelingen.

14.

Til Landskassen betaler Islands Bank en aarlig Afgift, der svarer til 10% af Bankens Aarsoverskud, efter at Aktionærerne have erholdt 4%.

15.

Islands Bank skal, saalænge denne Koncession er gældende, ikke kunne belastes med nogen Afgift udover den i Par. 14 nævnte.

16.

Den i Danmark til enhver Tid gældende Mønt skal være den, som Banken bruger i sine Omsætninger, og hvori dens Böger føres. —

17.

Bankens Sedler, Böger, Assignmenter samt alle Slags Forskrivninger, som fra den og i dens Navn udfærdiges, Forskrivninger, hvorved noget overleveres Banken som haandfaaet Pant, Bankens Aktier, Transport paa samme, samt Transport paa de i Par. 3 omtalte Bankobligationer, skulle, saalænge denne Concession er gældende, ikke kunne paabyrdes nogen Stempelafgift, selv om en saadan iøvrigt maatte blive indført paa Island.

18.

Banken skal som Haandpanthaver, hvor Andet ikke er vedtaget, være beføjet til at iværksætte Pantets Realisation ved offentlig Auktion efter derom vidnefast at have advaret Pantsætteren med 20 Dages Varsel, eller, dersom denne ikke kendes eller hans Bopæl ikke vides, efter med 30 Dages Varsel at have indkaldt Vedkommende til at løse Pantet ved en offentlig Bekendtgørelse i de til andre retslige Kundgørelser bestemte Aviser. —

19.

Banken skal have Hovedkontor og Værnething i Reykiavik og Filialer paa de største Handelspladser paa Island, fornemlig i Seydisfjord, Akureyri og Isafjord.

20.

Bankens Repræsentantskab skal bestaa af 11 Medlemmer, hvoraf Althinget vælger de 5 og Aktionærene 5. — Ministeren for Island er selvskreven Formand i Bankraadet, men Landshövdingen er Ministerens Suppleant og træder i Ministerens Fraværelse i enhver Henseende i dennes Sted.

Bankens Generalforsamling skal holdes i Reykiavik. Dog kan Bankraadet bestemme et andet Mødested, naar det finder det nødvendigt. — Hvis Landskassen er Aktionær i Banken, vælger Althinget i enhver Session 2 Repræsentanter for to Aar for at møde paa Landskassens Vegne paa Generalforsamlingen, hvor de hver for sig har et lige Antal Stemmer.

21.

Saafernt fornævnte Forpligtelser ikke ere opfyldte af de ovenfor nævnte Concessionshavere inden 12 Maaneder fra Lovens Ikrafttræden, er Ministeriet bemyndiget til at meddele en lignende Concession til et andet Selskab, som maatte være i Stand til at fyldestgøre de aststillede Vilkaar. —

Nd.

99. Nefndarálit

um frumvarp til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

Við undirskrifaðir, sem falið hefir verið að athuga frumvarp þetta, höfum komist að þeirri niðurstöðu, að ákvæðið um heilbrigðissamþykkt í 6. gr. frumvarpsins sé þess eðlis, að æskilegt sé að það komist í gildi víðar en í kaupstaðnum Reykjavík, og álitur nefndin óþarft að biða eftir óskum eða áskorunum þaralútandi. Að vísu telur nefndin æskilegast, að almennt heilbrigðislög verði sett fyrir landið, í líkingu við hin sænsku heilbrigðislög frá 25. sept. 1874, en slíkt mundi þurfa mikinn undirbúning. Til bráðabirgða álitur nefndin mikla bót í því, að samþykktir um heilbrigðismálefni, er framfylgt geti orðið með lagaþvingun, geti orðið settar þar, sem þeirra er einkum þörf, og eftirlitið með því, að þeim sé hlýtt, er auðveldast, en það er í kaupstöðum, kaптúnunum og sjóþorpum landsins. Að því er snertir kaupstaðina eru að vísu ýmsar mikilsvarðandi ákvarðanir um alment hreinlæti og þrifnað í lögreglusamþyktunum, fyrir Reykjavík frá 15. nóv. 1890, Akureyri 28. marz 1891, Ísafjörð 21. nóv. 1893 og Seyðisfjörð 14. nóv. 1895, en þessi ákvæði eru þó eigi fullnægjandi, og er brýn þörf á ítarlegri og ákveðnari ákvæðum um ýms heilbrigðismálefni en þar eru sett. Viðvíkjandi sveitum er að vísu svo ákvæðið í tilsk. um sveitarstjórn 4. maí 1872, 15. gr., að hreppsnefndirnar skuli hver í sínum hreppi hafa gætur á heilbrigðisásigkomulagi í hreppnum, samkvæmt þeim reglum, sem amtsráðið eða landshöfðingi skipa fyrir um það. En slíkar reglur hafa ekki verið út gefnar, enda geta í ýmsu tilliti átt við aðrar reglur í kaптúnunum og sjóþorpum en þær, er átt gætu við allan hreppinn í heild sinni. Vér höfum því leyft oss að koma fram með sérstakt frumvarp um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, verzl-

unarstöðum og sjóþorpum, er vér ráðum hinni heiðruðu þingdeild til að samþykkja, og tellur þá burt 6. gr. hins fyrirbyggjandi frumvarps.

Að öðru leyti leggjum vér til, að frumvarpið verði samþykkt með fáeinum orðabreytingum, og þeirri einu efnisbreyting, sem nefndin hefir tekið upp eftir ósk bæjarfógetans í Reykjavík, að bæjarstjórnin sé ekki skuldbundin til að velja einn mann utan bæjarstjórnar í hafnarnefnd, en megi einnig, ef svo ber undir, kjósa báða nefndarmennina úr sínum hóp.

Breytingartillögur vorar eru þessar:

1. grein orðist þannig:

Störf þau, sem hafnarnefndinni eru talin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands skal þó staðfesta alla taxta um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar.

Við 2. gr. Í stað orðanna: »viðvíkjandi byggingarnefnd« komi: »um stofnun byggingarnefndar«.

Við 3. gr. 1, í stað orðanna: »Að svo miklu leyti sem samþykktin fyrir kaupstaðinn ákveður« komi: »Eftir því sem ákveðið verður í samþykktinni um stjórn bæjarmalefna kaupstaðarins«.

2, í stað orðanna: »annar þeirra úr hennar flokki« komi: »að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki«.

6. grein falli burt.

Við 4., 5., 7. og 8. gr. frumvarpsins höfum vér engar breytingartillögur gjört, jafnvel þótt orðalagið í 5. gr. virðist ekki sem viðfeldnast, en úr fyrirsögn frumvarpsins verður að fella burt orðin »viðauka við og«, ef tillaga vor um að fella 6. gr. burt úr þessu frumvarpi nær fram að ganga.

Neðri deild alþingis, 15. júlí 1901.

Jóh. Jóhannesson
formaður.

H. Hafstein
skrifari og framsögumaður.

Þórður Guðmundsson.

Nd.

100. Frumvarp

til laga um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kaптúnunum og sjóþorpum á Íslandi.

Frá nefndinni í málinu um viðauka við og breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í Reykjavík (Jóh. Jóhanneseyni, H. Hafstein og Þórði Guðmundssyni).

1. gr.

Um heilbrigðismálefni kaupstaðanna má skipa fyrir með heilbrigðissamþykktum. Bæjarstjórnirnar skulu með ráði hlutaðeigandi héraðslæknis semja frumvarp til samþykktar fyrir kaupstaðinn og senda það landshöfðingja, er ber það undir landlækni, og staðfestir það svo, eða sýnjar því staðfestingar.

Sýslunefndum er og heimilt eftir tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda og með ráði

héraðslæknis að gera sams konar samþykktir fyrir kaupsún og sjóþorp í sýslunni. Frumvörpin skulu send hlutaðeigandi amtmanni, er ber þau undir landlækni og leggur þau síðan fyrir amtsráðið, er staðfestir þau eða hafnar þeim.

Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur þá hlutaðeigandi stjórnarvald málið af nýju fyrir þá bæjarstjórn eða sýslunefnd, er samdi frumvarpið, ásamt leiðbeiningu um, hverjar breytingar þurfi að gjöra, til þess frumvarpið geti öðlast staðfesting.

2. gr.

Í heilbrigðisnefndum í kaupstöðum skulu sitja bæjarfógeti, héraðslæknir og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin til þess kýs, og skal hún sjá um, að heilbrigðissamþyktni sé fylgt. Bæjarfógeti er formaður nefndarinnar. — Í kaupsúnum og sjóþorpum skulu hlutaðeigandi hreppsnefndir ásamt einum manni, er sýslunefnd tilnefuir af íbúum kaupstúnsins eða sjóþorpsins, hafa sams konar eftirlit á hendi, undir yfirlýsning hlutaðeigandi héraðslæknis.

3. gr.

Staðfestar heilbrigðissamþykktir skal prenta á kostnað hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, og birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. gr.

Fyrir brot gegn staðfestum heilbrigðissamþykktum má í þeim ákveða sektir, alt að 200 króna, er renni í hlutaðeigandi bæjarsjóð eða sveitarsjóð.

5. gr.

Með mál, er rísa út af brotum gegn samþykktum þessum, skal farið sem með opinber lögreglumál.

Nd.

101. Frumvarp

til vörumerkjalaga. Flutningsmenn: Björn Kristjánsson, Sig. Sigurðsson, Þórður J. Thoroddsen.

1. gr. Sá er vill hafa sérstakt merki á verzlunarvöru sinni, til þess að geta aðgreint hana frá vörum annara, getur látið innfæra það á vörumerkjaskrá. Þennan sama rétt hefir Búnaðarfélag Íslands, þótt sjálft verзли það eigi með vöru, þannig lagaðan, að það má hafa vörumerki, og setja á (eða heimila að setja á) vörur, sem framleiddar eru undir umsjá þess eða það lætur rannsaka áður en þær eru sendar á markaðinn.

2. gr. Vörumerkjaskrána heldur 3 manna nefnd, er landshöfðingi skipar; skal einn þeirra vera lögfræðingur. Verði einkaréttarlög leidd í lög, skal einkaréttarnefndin einnig vera vörumerkjanefnd.

Skriflega á að tilkynna vörumerkjanefndinni vörumerki til innfærslu á vörumerkjaskrána og verður að fylgja tilkynningunni skýrsla um það, við hvers konar vöru merkið á að notast. Svo verður að skýra greinilega frá, hvernig merkið á að líta út. Vörumerkjanefndin ákveður nánara, hvernig tilkynningu þessari skuli hagað.

Umsókninni til vörumerkjanefndarinnar skulu fylgja 15 krónur, og hve nær sem innritun merkis er endurnýjuð á vörumerkjaskránni, sem gera skal á 10 ára fresti, greiðast 5 krónur. Ef synjað er um að taka vörumerki inn á skrána,

fær umsækjandi að eins endurgoldnar 10 kr. af þeim 15 kr., er tilkynningu hans fylgdu.

3. gr. Vörumerkjaskráin skal tilgreina:

1. Móttökudag umsóknarinnar.
2. Hvaða upplýsingar hafi fylgt tilkynningunni samkv. 2. gr.
3. Nafn og heimili þess, sem á merkið og umboðsmanns hans, ef nokkur er, svo og breytingar þær, er verða kunna á eiganda eða umboðsmanni.
4. Sá dagur, er merkið fellur úr gildi.
5. Hve nær endurnýja á tilkynninguna.

Öllum er heimilt að sjá vörumerkjaskrána. Hve nær sem vörumerki er sett á skrána eða strikað út af henni, skal auglýsa það á sama hátt og stjórnarvalda-auglýsingar eru birtar. Þar að auki auglýsir vörumerkjanefndin við og við yfirlit yfir, hvaða merki bætast á skrána og hver eru afmáð.

4. gr. Vörumerki má ekki innrita á skrána:

1. Þau sem að eins eru tölustafir, bókstafir, orð, sem tilgreina vörutegund, framleiðslutíma eða stað, vöruútlit, verzlunarskilmála, verð, mergð eða vigt.
2. Merki sem fela í sér skjaldmerki einhvers lands, héraðs, bæjar eða sveitarfélags innan lands eða utan lands.
3. Merki, sem eru ósæmileg eða þannig gjörð, að þau séu sýnilega ósamræmileg við vöruna, sem merkið á að tákna, eða þau, sem geta valdið villu.

Merki, sem eru útstrikuð, má enginn nýr eigandi taka upp aftur fyrir sömu eða samkynja vöru fyr en liðin eru 2 ár frá því, er merkið var strikað út af vörumerkjaskránni.

5. gr. Ef vörumerkjanefndin álitur, að vörumerki, sem tilkynt er til innritunar á skrána, sé tiltakanlega líkt vörumerki fyrir sömu vöru eða líka vörutegund, sem áður er búið að innrita á skrána, þá skal hún aðvara þann um tilkynninguna, er áður átti merkið innritað á skrána. Ef hann þá ekki með næstfyrstu pósthferð eftir móttöku aðvörunarinnar andmælir innritun merkisins, þá skal innrita merkið á skrána. En hefji hann mótmæli, fellir vörumerkjanefndin úrskurð um, hvort merkin séu of lík.

6. gr. Nú fellur úrskurður vörumerkjanefndar samkvæmt 5. gr. þannig, að merkin geti ekki talist of lík, og skal þá færa vörumerkið inn á vörumerkjaskrána, en annars ekki. Ef umsækjandi þrátt fyrir úrskurð vörumerkjanefndarinnar um að merkin séu of lík, álitur að hann hafi rétt til að fá merkið innfært á skrána, getur hann höfðað mál gegn þeim merkiseiganda, er andmælti, að hann fengi merkið innritað. Slíkt mál skal höfðað fyrir landsyfrrétti, og verður hans úrskurði ekki áfrýjað. Falli dómur áfrýjanda í vil, gildir merkið frá þeim degi, sem hann sótti um að það væri tekið inn á skrána.

7. gr. Réttur vörumerkiseiganda gengur að erfðum; svo má eigandi selja öðrum réttinn til vörumerkisins. Vörumerkið verður þó að notast fyrir sömu vörutegund og það var upphaflega notað.

Vörumerkið hefir ekkert gildi fyrir nýjan eiganda fyr en búið er að innfæra nafn hans á vörumerkjaskrána, en það skal gert eftir beiðni hins nýja eiganda, enda færi hann fullar sannanir fyrir samþykki öður afsali fyrri eiganda.

8. gr. Hve nær sem eigandi vörumerkis æskir, getur hann látið draga

merkið út af vörumerkjaskránni. En rétt hefir nefndin til að strika vörumerki út af skránni án leyfis hlutaðeiganda:

1. Þegar 10 ár eru liðin frá því er merkið var innfært á skrána eða endurnýjað.
2. Ef synja hefði átt um upptöku merkisins á skrána.

Ef draga skala merki út af vörumerkjaskránni, án þess eigandinn biðji um, verður nefndin að gera honum aðvart um það. Mótmæli hann þá ekki innan 3 mánaða útstrikuninni, þá fer hún fram.

Nú hefur eigandi mótmæli gegn útstrikuninni og fellir vörumerkjaneфndin þá úrskurð um málið. Ef útstrikunin á að fara fram vegna þess, að 10 ár eru liðin, og ekki hefir verið tilkynnt endurnýjun innritunarinnar, þá má ekki strika merkið út af skránni, ef eigandi þess eftir aðvörun hefir greitt endurnýjunargjaldið 5 kr. innan 3 mánaða frá því hann fær aðvörun frá nefndinni, og gildir þá endurnýjunin frá þeim degi, er gjaldið hefði átt að greiðast.

9. gr. Þriðji maður getur sótt um, að strikað sé út vörumerki af skránni:

1. Ef umsækjandi á það merki innfært á skránni, samkvæmt eldri tilkynningu, fyrir sömu eða samkynja vöru.
2. Ef merkiseigandi er hættur að verzla með eða framleiða þá vörutegund, er merkið var ákveðið fyrir.
3. Ef það verður ljóst, að vörumerkið er sýnilega ósamræmilegt við vöru þá, sem það á að hagnýtast við, eða getur valdið villu.

Umsókn til útstrikunar verður að gjörast með kæru til nefndarinnar yfir eiganda merkisins; sker hún úr málinu, en fá má þeim úrskurði breytt með málssókn, og gilda um hana sömu fyrirmæli sem í 6. grein.

10. gr. Þá er vörumerkjaneфndin á að fella úrskurð um tilkynningu vörumerkis, um eigandaskifti merkis, eða um mótmæli gegn útstrikun merkis, skal hún aðvara málsaðila. Sá málsaðili, sem úrskurðurinn fellur á móti, getur innan 3 mánaða frá því honum var sendur úrskurðurinn höfðað mál fyrir yfirrétti samkv. 6. gr. til að fá úrskurðinum breytt.

Allar aðvaranir til málsaðila skal senda í ábyrgðarbréfi.

11. gr. Vörumerkjaneфndin er skyld að gefa yfirdóminum álit sitt, ef hann óskar þess, um mál, er snerta innrituð vörumerki, svo framarlega sem fyrir dómi liggja gagnstæð álitsskjöl manna, sem bera gott skyn á þræuatridin.

12. gr. Innritun vörumerkis veitir þeim, sem merkið innritar, einum rétt til að nota vörumerkið og til að setja það á hinar tilteknu vörur eða umbúðir þeirra, svo og á verðskrár, verzlunarbréf, meðmælingar, reikninga og því um líkt. Nú er vörumerki, sem á skrá stendur, strikað út, og hefir það þá engan rétt veitt eigandanum um þá tíð, sem eigi voru lögástæður til að það stæði þar.

13. gr. Innfærsla vörumerkis á skrá getur engan annan hindrað frá að setja á vöru sína eða umbúðir hennar nafn sitt eða verzlunarnafn, heimilisfang eða tíma og stað, þar sem og þegar varan er framleidd, tegund vörunnar, ásigkomulag, verð, mergð, eða vigt, hvort heldur fullum stöfum eða skammstafað.

14. gr. Hver sá sem vísvitandi, eða af skeytingarleysi hagnýtir sér í heimildarleysi vörumerki annars á vörum, umbúðum, auglýsingum, verðlistum og þess háttar, eða selur auðkendar vörur með merkjum, sem koma í bága við lög

þessi, eða býður þær til sölu, er skyldur að bæta þeim tjónið, sem misgjört er við. Hafi einhver gert sig vísvitandi sekan í þessu, skal hann auk þess gjalda sekt 100—5000 kr. eða sæta fangelsi alt að einu ári. Mál út af þessu skal að eins höfða, ef sá kærir, er misgjört er við. Ef kæran er tekin aftur áður en dómur er uppkveðinn, fellur málið niður.

15. gr. Hver, sem í sviksamlegum tilgangi, í verzlun og viðskiftum út býr vörur eða umbúðir þeirra, eður auglýsingar, verðskrár, verzlunarbréf og þess háttar á þann hátt, sem í því verzlunarumdæmi gildir sem auðkenni sams konar vöru annars manns, án leyfis hans, eða selur eða hefir á boðstólum vörur með slíkum útbúnaði, skal bæta þeim skaðann, sem misgjört er við, og sæta auk þess sektum 50—2000 króna eða fangelsi alt að 3 mánuðum.

Mál út af þessu skal að eins höfða eftir kæru þess, sem misgjört er við, og má afturkalla kærana samkv. 14. gr.

16. gr. Hver sá, sem í heimildarleysi notar skjaldmerki lands eða skjaldmerki eða nafn bæja, sveitarfélags eða héraðs á vörum, sem hann hefir á boðstólum eða lætur hafa á boðstólum, eða umbúðum þeirra, auglýsingum, verðlistum, verzlunarbréfum eða þess konar. í því skyni að tákna gæði vöru eða verðmæti hennar á villandi hátt, sæti sekt 100—5000 kr., eða fangelsi alt að einu ári.

17. gr. Nú er flutt hingað til lands útlend vara, sem útbúin er á ólöglegan hátt, og má þá leggja lögðald á vöruna, en setja verður lögðaldsbeiðandi tryggingu, ef krafist er. Og hafi móttakandi þá ekki fært fullar sannanir fyrir innan mánaðar, að merkið sé réttmætt, skal selja vöruna við uppboð og rennur andvirðið í landssjóð.

18. gr. Sá er skaðabóta krefst eftir lögum þessum á rétt á, hvort heldur hann vill, að höfða einkamál til skaðabóta, eða koma fram með skaðabótakröfu sína við þá opinberu málshöfðun, er af brotinu leiðir, en þá má eigi í hærri skaðabætur dæma en 10 þúsund krónur. Komi málsaðili fram með skaðabótakröfu sína við opinbera málshöfðun, getur hann gert það á hverju stigi málsins, áður en það er tekið til dóms, en eigi getur hann þá á eftir höfðað einkamál út af sama tilefni.

19. gr. Sé maður dæmdur í sekt eða skaðabætur samkvæmt lögum þessum, skal ákærði dæmast til að ónýta hið ólöglega vörumerki á vörum þeim, er finnast í vörzlum hans, og ef ekki er hægt að ónýta merkin, án þess að skemma vöruna, skal varan, sem merkin eru á, ónýtast.

Ef dómur dæmir mann í sekt eða skaðabætur samkvæmt lögum þessum, hefir kærandi rétt til að krefjast, að ákærði sé dæmdur til að bera allan kostnað af því, ef kærandi vill birta dóminn; skal dómurinn ákveða, á hvern hátt dómurinn skuli birtur og innan hvaða tíma birtingin skuli fram fara.

20. gr. Lögum þessum má beita, þótt að eins lítils háttar afbrigði sé í ritun nafna, verzlunarnafna eða táknun teikna og skjaldmerkja eða öðrum kenniteiknum á vörum, ef líkingin er svo mikil, að hætt er við, að menn villist á, þrátt fyrir þessi afbrigði.

21. gr. Lög þessi veita að eins réttarvernd þeim, sem búsettir eru hér á landi, eða eiga hér fasta verzlun eða verksmiðjur; séu þeir eigi sjálfir búsettir hér

á landi, verða þeir að hafa umboðsmann hér búsettan, er að öllu leyti gengur í þeirra stað að því er til þessara laga kemur.

Útlendingar geta einnig öðlast sama rétt og innlendir menn eftir þessum lögum, ef land það, sem þeir eru búsettir í, veitir Íslenskum mönnum fyllilega sams konar tryggingu. En þá verður sá útlendingur, er slíkt vill nota, að hafa hér búsettan umboðsmann, er að öllu leyti gangi í hans stað að því er lög þessi snertir, og vilji hann fá vörumerkið innritað á skrá, verður hann að sanna, að það vörumerki hafi þegar fengið sams konar lagavernd, þar sem hann á heima, og þessa sönnun verður hann að láta í té í hvert sinn, er hann vill endurnýja innritun vörumerkisins.

22. gr. Vörumerkjanefndin fær að launum úr landssjóði fyrir starfa sinn 300 krónur á ári, nema fjárlögin ákveði aðra borgun, og skiftist hún jafnt á milli nefndarmanna.

23. gr. Innritunargjöld og sektir samkvæmt lögum þessum falla í landssjóð.

Ed. 102. Breytingartillaga

við frv. til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir og afnotarétt yfir jarðeignum á Íslandi.

Frá: Eiríki Briem, Guttormi Vigfússyni og Guðjóni Guðlaugssyni.

Við 1. gr. Í stað orðanna: »réttur til að láta hús standa á lóð« komi: leiguréttur yfir lóð.

Nd. 103. Nefndarálit

Í málinu: »Frumvarp til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík o. fl.«

Vér undirritaðir, sem kosnir vorum af hinnari háttvirtu neðri deild til þess að íhuga »frumvarp til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík o. fl.«, höfum nú lokið starfa vorum, og leyfum oss hér með að láta uppi álit vort um málið.

Eins og hinnari háttvirtu deild er kunnugt, samþykkti síðasta alþingi frumvarp, er fór í þá átt, að í Reykjavík skyldi reistur landsspítali fyrir 24 sjúklinga og skyldi landssjóður leggja til þess 40,000 kr., og var auk þess áskilið, að bæjarsjóður Reykjavíkur legði til byggingarinnar 10,000 kr. — Áður en stjórnin sæi sér fært að leggja til, að frumvarp þetta næði staðfesting konungs, sneri hún sér til byggingameistara í Kaupmannahöfn og leitaði álita hans um, hvort audið væri að reisa viðunanlegan spítala, er rúmað gæti þennan sjúklingafjölda, fyrir þessa upphæð. Álit byggingameistara þessa varð það, að ekki mundi til-tækilegt að koma upp svona spítala, er samsvaraði kröfum nútímans, fyrir minna en tæpar 106,000 kr. — Eftir þessu sá stjórnin sér ekki fært að sinna áðurnefndu frumvarpi þingsins, en leggur nú fyrir alþingi nýtt frumvarp, og er fjárveitingin til spítalans í því miðuð við áætlanir byggingameistarans. Hefir stjórnin leitað fyrir sér hjá bæjarstjórn Reykjavíkur, hvort hún vildi hækka til-

lag sitt til spítalabyggingarinnar að nokkuru, og hefir árangurinn af þeim mála-leitunum orðið sá, að bæjarstjórnin hefir boðist til að leggja fram 18,000 kr., ef spítali verði reistur ekki óveglegri en byggingameistarinn gjörir ráð fyrir.

Nefndin verður nú að vera á þeirri skoðun, að mjög æskilegt sé, að spítali, er samsvarar kröfum nútímans, væri reistur í Reykjavík, og telur það enda nauðsynlegt bæði vegna þess, að af öllu landinu leita sjúklingar alt af meir og meir til Reykjavíkur, og sérstaklega vegna læknakenslunnar. Og þegar á þetta tvent er litið út af fyrir sig, virðist ekkert eðlilegra, en að spítali sá sé að öllu leyti reistur og kostaður af landsfé. En á hinn bóginn dylst nefndinni ekki, að gagnið af slíkum spítala, að því er sjúklinga snertir, yrði mest fyrir þau héruð, sem næst spítalanum liggja, og þá aðallega fyrir Reykjavík. Fyrir því virðist eðlilegast, að þessi héruð, í líkingu við það sem gert hefir verið annarsstaðar á landinu, þar sem spítalar hafa verið reistir, styrktu að byggingunni að einhverju eða nokkuru leyti og létu enda eitthvað af hendi rakna til hins árlega kostnaðar, eftir að spítalinn er kominn upp, enda þótt landssjóður bæri mestan kostnaðinn, sérstaklega vegna gagns þess, er hann gerði læknamentun landsins.

Eins og hinni háttvirtu deild er kunnugt, hefir áður verið farið þess á leit við sýslufélög hér í Suðurlandinu, að þau legðu eitthvað af mörkum til fyrirhugaðrar landsspítalabyggingar í Reykjavík; en öll, að einu undanteknu, hafa tjáð sig ófær og ófús til þess. Reykjavíkurborgin aftur á móti hefir frá byrjun snúist vel í málið og býður nú fram 18,000 kr. til byggingarinnar, eins og áður er á vikið, auk tilboðs um afsal á hinu núverandi spítalahúsi landinu í hendur.

Þar sem nú nefndinni að einu leytinu virðist nauðsynlegt, að reistur sé góður spítali í Reykjavík fyrir sjúklinga þá, sem þangað leita víðs vegar af landinu, þar sem nefndin verður að telja að einna mest trygging sé fyrir beztri læknishjálp nú og eftirleidis, og að hinu leytinu, að landssjóði sé skylt að hlynna að hinni innlendu læknakenslu, þá vill hún fastlega ráða til þess, að svona lagður spítali sé byggður, enda þótt sýslufélögm utan Reykjavíkur hafi skorast undan þeirri, að því er virðist eðlilegu skyldu, að leggja fé fram til byggingarinnar og nefndin að hinu leytinu ekki sér tók á að neyða þau til þess. Aftur á móti virtist nefndinni Reykjavíkurborgin, að öllu athuguðu, sérstaklega því, að verði landsspítali ekki reistur, þá neyðist bæjarfélagið sjálft til innan skamms að byggja sér sjúkrahús, gæti vel staðið sig við að láta eitthvað meira af hendi rakna en hann hingað til hefir boðið. — Fyrir því var það, að nefndin ritaði bæjarstjórninni og spurðist fyrir hjá henni, hvort hún væri fús á að heita 500 króna árlegu tillagi úr bæjarsjóði Reykjavíkur til spítalans eftir að hann væri kominn upp. Þessu erindi nefndarinnar svaraði bæjarstjórnin, samkv. bréfi bæjarfógetans dags. 13. þ. m., á þá leið, að hún tjáði sig fúsa á annaðhvort að greiða hið umrædda 500 kr. árlega gjald, þegar spítalinn sé kominn til framkvæmda, eða stað þess að hækka hið áður lofaða tillag úr 18,000 kr. upp í 25,000 kr., með sama skilyrði, um að fá lán til þess úr landssjóði, og er það tekið fram, að þetta tillagsloforð bæjarins sé bundið því skilyrði, að spítalabyggingin verði sam-

þykt á þessu þingi með eigi ómyndarlegra fyrirkomulagi en stjórnarfrumvarpið gerir ráð fyrir.

Enda þótt nefndinni virðist í sjálfu sér eðlilegra, að Reykjavíkurborgarstaður leggi fram árlegt gjald til spítalans, vill hún þó ýmissa orsaka vegna ráða hinna háttvirtu deild til að aðhyllast fremur það tilboð bæjarstjórnarinnar, að hækka hið áðurnefnda tillag úr 18,000 kr. upp í 25,000 kr., og álitur að þingið megi nú sæmilega við una.

Samkvæmt ofanrituðu leggjum vér til, að hið fyrirbyggjandi frumvarp verði samþykkt, þó með nokkurum breytingum. Stafa breytingar þessar að sumu leyti af hinu hækkaða tilboði Reykjavíkurborgarstaðar, og að sumu leyti af því, að nefndinni virtist, eftir að hafa athugað áætlanir þær og skjöl, sem fyrir þinginu liggja, svo og eftir að hafa borið sig saman við byggingameistara Thuren, sem hér var staddur og áætlanirnar og teikningarnar hefir gert, að fremur vel væri lagt í hinn áætlaða kostnað, og telur, að komast megi af með minna fé til byggingarinnar en gjört er ráð fyrir í stjórnarfrumvarpinu, enda þótt spítalinn verði ekki óveglegri en ætlast er til. Nefndin gerir og ráð fyrir, að landstjórnin telji sér skylt að viðhafa allan sparnað, þegar um landsté er að ræða, og vill leyfa sér að benda henni á, hvort ekki muni heppilegt, að hafa undirboð, er til þess kemur að reisa á spítalann.

Að ókeypis vist sé veitt í spítalanum, enda þótt um fátæklinga sé að ræða, telur nefndin hvorki heppilegt né nauðsynlegt, og vill ráða til að ákvæði það í frumvarpinu, er fer í þá átt, sé felt burt.

Breytingartillögur nefndarinnar verða því þessar:

1. Fyrri málsgrein 1. gr. orðist svo:

Landsspítala skal byggja í Reykjavík og má verja til þess allt að 65,000 kr. úr landssjóði, og til útbúnaðar 10,000 kr., gegn því að Reykjavíkurborgarstaður leggi til byggingarinnar 25,000 kr.

2. Í stað orðanna í 2. gr.: »í neðangreindri reglugjörð« komi »í reglugjörð hans«.

3. 3. gr. orðist þannig: Landshöfðingi semur reglugjörð fyrir spítalann og starfsmenn hans og um spítalahaldið eftir tillögum spítalastjórnarinnar. Þar skal og ákveðið, hversu mikið sjúklingar skulu greiða fyrir lækningar og spítalavist.

4. Fyrir »að launa þá« í 4. gr. komi »að launa þeim«.

5. Síðasta málsgrein 4. gr. orðist svo:

Kennararnir í útvortis- og innvortislækningum við læknaskólann skulu takast á hendur yfirlæknastörfun hvor í sinni grein, nema öðruvísi verði ákveðið.

6. Síðari málsgrein 6. gr. orðist svo:

Verja má allt að 1200 kr. til þess að gera við sjúkrahúsbygginguna og breyta henni svo, að hún verði notuð til húsnæðis fyrir læknaskólann.

Nedri deild alþingis 15. júlí 1901.

Einar Jónsson
formaður.

Þórður Thoroddsen
skrifari og framsögumaður.

Björn Bjarnarson
þingm. Dalam.

Stefán Stefánsson
þm. Skf.

Tryggvi Gunnarsson.

Ed.**104. Breytingartillaga**

við frv. til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Island.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr.).

Frá nefndinni.

I 1. gr. 1. línu: Eftir: »fiskiveiðar» bætist inn í orðunum: þar á meðal síldveiðar.

Í sömu línu, eftir orðunum: »þegnar Danakonungs» komi orðin: hvort heldur eru einstakir menn eða hlutafélög, þar sem alt hlutafélagið er eign þegna Danakonungs.

Ed.**105. Nefndarálit**

í málinu: frv. til laga um bólusetningar.

Vér undirritaðir, sem hin háttvirta deild kaus í nefnd til að íhuga frumvarp þetta, skulum nú láta í ljósi álit vort á því.

Vér ráðum eindregið deildinni til að fallast á þær aðalbreytingar á bólusetningarlöggjöfinni, sem stjórnin hefir stungið upp á í þessu frumvarpi. Vér teljum það rétt, að skipa svo fyrir, að börn séu alment bólusett á því ári, þegar þau eru fullra 3 ára, og endurbólusett á því ári, þegar þau eru fullra 13 ára. Sömuleiðis þykir oss það eiga mjög vel við, að yfirsetukonum sé falin bólusetningin á hendur. Eins og stjórnin tekur fram í ástæðunum fyrir frumvarpinu, má telja, að yfirsetukonur séu samkvæmt stöðu sinni fyrir margra hluta sakir öðrum hæfari til að leysa þetta starf af hendi; líka yrði þetta til þess, að auka dálítið tekjur þeirra, og með tilliti til þess erum vér því samþykkir, að borgunin fyrir bólusetningu verði nú rífari en áður, og að bólusetjarar fái 25 aura fyrir hvern, sem bólusettur er eða endurbólusettur, hvort sem bólan kemur út eða ekki.

Aðalbreyting sú, sem vér leyfum oss að leggja til að gerð verði á frumvarpinu, er fullkomlega í samræmi við stefnu þess, og er hún sú, að yfirsetukonunum sé alstaðar falið að bólusetja, þar sem héraðslæknar álita þær færar til þess, eins í þeim umdæmum, þar sem héraðslæknarnir gætu sjálfir annast bólusetninguna. Vér sjáum ekki, að neitt geti verið varúðarvert við þessa breytingu, því að sé yfirsetukonan fær um að vera bólusetjari, þá er engin ástæða til að nota hana ekki eins í því umdæmi, sem er nálægt læknum, eins og hinum; það má meira að segja telja það óhættara, að þær séu bólusetjarar einmitt í þeim umdæmunum, þar sem eftirlitið frá hálfu læknisins er fullkomnast. Það væri heldur ekki réttlátt, ef þetta er skoðað sem umbót á kjörum yfirsetukvenna, að láta sumar yfirsetukonur ekki njóta góðs af þessum tekjuauka, jafnvel þó þær væru vel færar til að annast bólusetninguna.

Aðrar breytingar, sem vér leggjum til að gerðar verði á frumvarpinu, miða aðallega til þess, að gera ákvæði þess einföld og óbrotin, svo sem unt er. Vér leggjum til, að 7. gr. falli burt, bæði af því að ákvæði hennar koma í bága við 2. gr., eins og vér höfum orðað hana, og svo höfum vér ekki trú á því, að

Þessi ákvæði muni koma að notum í framkvæmdinni. Með þeim ákvæðum, sem eru í 4. gr. og 7. gr. (8. gr. frumvarpsins), teljum vér nægilega trygt, að menn ekki vandræki að láta bólusetja og endurbólusetja börn sín.

Af hinum fyrri breytingum leiðir það, að 2. málsgrein 12. gr. frumvarpsins verður óþörf, og leggjum vér til, að hún falli burt.

Að endingu höfum vér stungið upp á þeirri breytingu á 14. gr. frumvarpsins, að hún sé orðuð nokkuð öðruvísi, og að orðið »prestur« falli burt. Vér álitum alveg óþarft, að prestar haldi bólusetningarbækur eða gefi skýrslur um bólusetningar aðrar en þær, sem standa í sambandi við ferminguna. Úr því bólusetningarstarfið er tekið alveg úr höndum prestanna, þá sýnist oss ekki vera ástæða til að láta þá hafa eftirlitið með bólusetningum með héraðslæknunum, enda er það óþarft, því að yfirsetukonunum mun engu síður kunnugt um en prestunum, hvaða börn eru á bólusetningaraldri. Þar á móti höfum vér látið það ákvæði standa óbreytt (í 15. gr.), að prestur, sem fermir barn, án þess það sýni bólusetningavottorð, skuli sæta sektum frá 20—100 kr.

Vér ráðum hinni heidruðu deild til að samþykkja frumvarpið með eftirfylgjandi breytingum:

1. gr. orðist þannig:

Héraðslæknar skulu hver í sínu héraði hafa gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum.

2. gr. orðist þannig:

Hverju læknishéraði skal skift í bólusetningarumdæmi, þannig, að hvert yfirsetukvennaumdæmi sé jafnframt bólusetningarumdæmi, og skal hlutaðeigandi yfirsetukona vera bólusetjari í sínu umdæmi með eftirliti héraðslæknis. Nú telur héraðslæknir yfirsetukonu ekki færa til þess að annast bólusetningu, og skipar hann þá einhvern annan, karl eða konu, sem bólusetjara í umdæminu.

Héraðslæknirinn er skyldugur til að veita bólusetjurum í héraði sínu ókeypis kenslu í að bólusetja, ef þeir ekki hafa frá lækni vottorð um, að þeir kunni að bólusetja.

Yfirsetukonur njóta kauplausrar kenslu í bólusetningu um leið og þær nema yfirsetukvennafræði.

3. gr. orðist þannig:

Bólusetjarar skulu skyldugir til, eftir áður að hafa auglýst það, að bólusetja árlega hver í sínu umdæmi að minsta kosti á tveim stöðum á tímabilinu frá 1. maí til 30. sept., og síðan á 6—9 náttu fresti að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru.

4. gr. orðist þannig:

Hvert barn skal bólusetja, áður en það er fullra 3 ára að aldri, ef eigi er sannað með læknavottorði, að það hafi haft bólusótt. Sé barnið veikt á þeim tíma, sem bólusett er, skal fresta bólusetningunni til næsta árs.

Nú er barn orðið fullra 5 ára og hefir ekki verið bólusett, sökum þess, að foreldrar þess eða þeir, sem ganga því í foreldra stað, hafa vanrækt, án þess barnið hafi verið veikt eða önnur lögleg forföll verið fyrir hendi, að færa það

til bólusetningar á þeim stað og tíma, sem auglýstur er samkvæmt 3. gr., skulu þá foreldrarir eða þeir, sem ganga barninu í foreldra stað, greiða 2—20 kr. í sekt, og þar að auki greiða allan kostnað við bólusetning barnsins og skoðun eftir á eftir úrskurði lögreglustjóra.

5. gr. orðist þannig:

Hvert barn skal endurbólusetja á því ári, er það verður fullra 13 ára, ef ekki sannast með vottorði frá löggiltum bólusetjara, að það hafi verið bólusettt og bóla hafi komið út á því á síðustu 5 árum.

6. gr. orðist þannig:

Ef bóla kemur ekki út á barni, sem bólusettt er samkvæmt 4. gr. eða endurbólusettt samkvæmt 5. gr., er sá o. s. frv.

7. gr. falli burt.

8. gr., sem verður 7. gr., orðist þannig:

Bólusetjarar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá héraðslækninum, og aldrei taka bóluefni úr börnum eða fullordnum, nema læknir vísi þeim á þá, er taka skuli úr bóluefnið; en ef héraðslæknir bólusetur sjálfur, er honum heimilt að taka bóluefni úr hverjum þeim, er bólusettur hefir verið að tilhlutun hins opinbera.

9. gr. óbreytt verður 8. gr.

10. gr. verður 9. gr.

Orðin í síðustu málsgrein: »Samkvæmt auglýsingu . . . er 14. gr. getur um« falli burt.

11. gr. verði 10. gr.

Í stað: »Sveitarstjórnir« komi: Bæjarstjórnir og sveitarstjórnir.

12. gr. verði 11. gr.

Í fyrstu málsgrein komi fyrir: »samkvæmt 4.—7. og 10. gr.« samkvæmt 4.—6. og 9. gr.

Önnur málsgrein: »Fyrir ferðir . . . bólusetjari« falli burt.

13. gr. óbreytt verði 12. gr.

14. gr. verði 13. gr. og orðist þannig:

Í reglugjörð, sem landlæknir semur og landshöfðingi staðfestir, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskóðanir. Þar skal til tekið, hvaða bækur héraðslæknar og bólusetjarar skulu hver um sig halda og hverjar skýrslur þeir skuli gefa og á hvaða tíma, enn fremur skal þar vera ákvörðun um skyldur héraðslækna til að hafa o. s. frv.

15. gr. verði 14. gr.

Í 5. málsgrein komi fyrir: »14. gr.« 13. gr.

Í 6. málsgrein komi fyrir: »9. greinar« 8. greinar.

16. gr., 17., 18. gr. verði óbreyttar 15. gr., 16. gr. 17. gr.

Eftir deild alþingis, 16. júlí 1901.

J. Jónassen,

Ólafur Ólafsson.

formaður og framsögumaður.

Sigurður Jensson,
skrifari.

Ed.

106. Frumvarp

til laga um tékk-ávisanir.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Tékk-ávisun skal svo gjöra, að hún tilgreini:
 nafnið tékk-ávisun eða check með berum orðum í sjálfum textanum;
 hve mikla peninga borga skuli;
 þann, er taka á við borguninni;
 nafn þess, er á að leysa til sín tékk-ávisunina (greiðanda);
 hvar borgun skuli greiða;
 stað og dag, er tékk-ávisun er útgefin, og
 undirskrifað nafn útgefanda.

Tékk-ávisun má að eins hljóða um borgun jafnskjótt sem hún er sýnd (við sýning, þegar krafist verður, eða því um líkt); álíta skal að gjalddagi sé við sýning hennar, þegar enginn gjalddagi er nefndur.

Sá staður, er getið er við nafn greiðanda, skal vera greiðslustaður, þegar annar staður er eigi til tekinn.

Sé fjárhæð sú, er greiða skal, nefnd oftast en einu sinni, og eigi hin sama, gildir hin minsta upphæð.

Sé í tékk-ávisun gefið loforð um vexti, skal álíta loforð það sem óskráð.

2. gr. Tékk-ávisun má hljóða um borgun til handhafa. Ef hún hljóðar um borgun til nafngreinds manns eða handhafa, skal álíta, að hún sé gefin út til handhafa, nema að því, er snertir ákvæði 10. greinar.

3. gr. Ákvæði þau, sem sett eru í víxillögum fyrir Ísland 13. janúar 1882 um framsal víxla,
 um ábyrgð útgefanda og framseljanda,
 um borgun víxla,
 um fullnustu fyrir greiðslufall og
 um fyrning á víxilkröfum,

skulu, með þeim breytingum, sem leiðir af ákvæðum laga þessara, einnig gilda um tékk-ávisanir.

4. gr. Framsal tékk-ávisunar verður eigi, svo gilt sé, ritað á eftirrit af henni.

5. gr. Hljóði tékk-ávisun um borgun til handhafa, má með framsalsáritun ákveða, að hana skuli borga til nafngreinds manns.

6. gr. Með framsali á tékk-ávisun til greiðanda fær hann ekki fullnusturétt gegn útgefanda eða framseljendum, nema greiðandi hafi fleiri en eina starfsdeild, og framselt hafi verið annari deild en þeirri, sem á tékk-ávisuninni er tilgreind sem greiðandi.

Tékk-ávisun, sem framseld hefur verið greiðanda, má ekki síðan framselja öðrum.

7. gr. Ef orðin »til banka eða bankara« eða önnur áritun, er þýðir hið sama, stendur milli tveggja þverstrika framan á tékk-ávisun, má ekki greiða borgun fyrir hana neinum öðrum en banka eða bankara. Ef nafn ákveðins

banka eða bankara stendur á milli strikanna, má að eins greiða honum borgunina.

Ráðstöfun þessa getur bæði útgefandi gjört og hver eigandi tékk-ávísunar, og má eigi taka hana aftur né breyta henni; þó má síðar bæta við nafni ákveðins banka eða bankara, sé hann eigi áður til tekinn.

Að því er ákvæði greinar þessarar snertir teljast allir sparisjóðir með bönkum.

8. gr. Ef samþykki er ritað á tékk-ávísun, er sú áritun þýðingarlaus.

9. gr. Ef eigandi tékk-ávísunar vill halda fullnusturétti sínum gegn útgefanda og framseljendum, verður hann að sýna tékk-ávísunina til borgunar innan þess frests, sem settur er í 10. gr. Að hún hafi sýnd verið og borgun eigi fengist, skal sanna annaðhvort með því, að láta innan loka sýningarfrestsins fram fara afsagnargjörð samkvæmt reglunum um víxilafsagnir, eða með yfirlýsing á tékk-ávísuninni, sem undirrituð er af greiðanda eða einhverjum fyrir hans hönd, og sem til greinir þann dag, er sýnt var. Sé hin síðar greinda aðferð höfð, skal telja frestinn til tilkynningar þeirrar, er 45. gr. víxillaganna ákveður, frá þeim degi, er yfirlýsingin segir að sýnt hafi verið.

Áskorun um að afsagnargjörð skuli eigi fram fara, hefir þær afleiðingar, sem 42. gr. víxillaganna ákveður.

10. gr. Tékk-ávísun, sem borga skal á sama stað hér á landi og hún er gefin út, skal sýna til borgunar í síðasta lagi innan þriggja náttu frá útgáfu hennar, ef hún hljóðar um borgun annaðhvort til handhafa, eða til nafngreinds manns á þeim stað (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki). Aðrar tékk-ávísanir, sem borga á hér á landi, skal í seinasta lagi sýna til borgunar innan tíu náttu frá útgáfudegi þeirra, eða, ef lengri tíma en fimm daga þarf til þess að senda þær á venjulegan hátt frá útgáfustaðnum til fyrsta móttakanda og frá honum til greiðslustaðarins, í síðasta lagi innan fimm náttu frá því sá tími er liðinn, sem þörf var á til að senda þær. Ef í tékkávísun, sem hljóðar um borgun til nafngreinds manns (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki), hjá nafni mannsins er tilgreindur staður, skal álíta, að hann búi á hin um tilgreinda stað.

Ef frestur sá, er ákveðinn er hér á undan, er á enda á sunnudegi eða öðrum almennum helgidegi, má svo gilt sé sýna tékk-ávísunina næsta virkan dag. Á sama hátt koma ákvæði 92. gr. víxillaganna til greina.

Sýningartími tékk-ávísana, sem borgast eiga erlendis, fer eftir reglum þeim, sem gilda á greiðslustaðnum.

11. gr. Sex mánaða- eða ársfrestur sá, sem fullnustukrafa eiganda tékk-ávísunar fyrnist á (78. gr. víxillaganna), telst frá útgáfudegi ávísunarinnar.

12. gr. Sé fullnustukrafan fyrnd eða týnd fyrir vangeymslu á henni koma ákvæði 93. gr. víxillaganna hér til greina. Skal álíta, að útgefandi hafði unnið svo mikið fé úr hendi eiganda tékk-ávísunar, sem hún hljóðaði um, nema annað verði gjört sennilegt.

13. gr. Ef tékk-ávísun hefir glatast, má, hvort sem hún hljóðar á nafn

eða á handhafa, fá ógildingardóm á henni samkvæmt gildandi ákvæðum um ógildingardóma á skuldabréfum alment. Þegar í ógildingarmálinu er löglega birt, er útgefandi skyldur að gefa út nýja tékk-ávísun.

14. gr. Ákvæðin í 84.—86. gr. víxillaganna um það, hve útlend lög koma til greina, eiga og við um tékk-ávísanir; þegar þessum lögum er beitt, skal þó álíta peningaávísun sem gilda tékk-ávísun, ef hún er gjörð samkvæmt reglum þeim, er gilda á greiðslustaðnum um tékk-ávísanir.

15. gr. Um mál, er sótt er til fullnustu fyrir tékk-ávísanir, ter eftir ákvæðum laga 13. janúar 1882 um víxilmál og víxilafsagnir.

16. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nd.

107. Frumvarp

til laga um manntal í Reykjavík. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.)

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari huta októbermánaðar ár hvert, eftir ítarlegum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur eða all-langa dvöl í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins. Skal tilgreina fult nafn hvers manns, fæðingardag, ef þess er kostur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hve nær hann hafi fluzt til kaupstaðarins og lögheimili hans, sé það annarstaðar

Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá. Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og lögreglustjóri fær vitneskju um það.

2. gr. Að viðlagðri alt að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa skýrsluna fyrir sína hönd.

Að viðlagðri sömu hegningu er hann skyldur að tilkynna sögreglustjóra innan tveggja sólarhringa, er einhver maður, er setja ber á manntalsskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk lögregluþjónanna.

Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfa örk og minni hluta úr örk.

4. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál.

5. gr. Öllum störfum við manntal og samning manntalsskrár er hédan í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt sálmaregistur, að hann eftir því geti samið hina venjulegu fólkestalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Ed.**108. Frumvarp**

til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Fiskiveiðar í landhelgi mega eigi aðrir reka en þegnar Danakonungs. Þó mega hlutafélög, er þegnar annarra ríkja eiga hlut í, reka fiskiveiðar í landhelgi, ef meir en helmingur félagsstjársins er eign þegna Danakonungs, og félagið hefir heimilisfang á Íslandi og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs, enda sé meiri bluti hennar heimilisfastur á Íslandi.

2. gr.

Áður en hlutafélag tekur til starfa, skulu samþykktir þess sýndar lög-reglustjóra, þar sem félagið hefir heimilisfang, eða, ef félagið hefir ekki heimilisfang á Íslandi, þar sem fiskiveiðar er byrjað að reka. Eins skal að fara í hvert sinn sem samþyktunum verður breytt. Í samþyktunum skal meðal annars standa ákvæði um, að öll hlutabréfin skuli hljóða upp á nafn, og að engin afhending hlutabréfa sé gild, nema stjórn félagsins sé skýrt skriflega frá henni, en hún skal halda bók yfir alla hlutabréfaeigendur og tilgreina þar, hve mikla upphæð í hlutabréfum hver eigi. Lögreglustjórar skulu gæta þess, að samþyktirnar séu lögum samkvæmar.

3. gr.

Félög þessi eru að því fiskiveiðar snertir háð landslögum um fiskiveiðar í landhelgi.

4. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál; varða brotin sektum frá 20 til 400 kr, er renna í landssjóð, og skal hið ólögsmæta veiðifang eða andvirði þess gjört upptækt og falla til landssjóðs.

5. gr.

Lög nr. 7, 19. júní 1888 um síldveiði félaga í landhelgi eru úr gildi numin.

Nd.**109. Frumvarp**

til laga um niðurfærslu á gjaldi til fátækra af fiskiafla á helgum dögum.

Flutningsmenn: Valtýr Guðmundsson. H. Hafstein.

1. gr. Gjald það til fátækra, sem ákveðið er í fátækra-reglugjörð 8. jan. 1834, 14. gr. 4., af öllum fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta, hvort heldur þeir eru útbúnir með færi, lóðir eða net, skal fært niður þannig, að hlutaðeigandi sveitasjóðir og bæjarsjóðir fái að eins jafnan hlut við hvern háseta á bátnum.

2. gr. Formenn á opnum bátum, er fisk afla á helgum dögum, skulu skyldir til að láta hreppsnefndinni, þar er aflinn kemur á land, í té skýrslu upp á æru og samvizku um tölu og verðmæti aflans eftir gangverði á staðnum, og sé fátækra-

hluturinn ekki þegar afhentur hreppsnefndinni, má taka lögtaki hjá hlutaðeigandi formanni þá upphæð, er nemur fátækrahlutnum eftir gangverði.

3. gr. Með lögum þessum eru úr lögum numin ákvæðin um upphæð fátækrahlutar í 4. lið 14. greinar í tilsk. 8. jan. 1834 og kgsbr. 28. apríl 1836.

Nð.

110. Nefndarálit

í málinu: »Frumvarp til laga um viðauka við lög 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri«.

Nefnd sú, er hin háttvirta neðri deild hefir kosið til þess að ihuga »frumvarp til laga um viðauka við lög 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri«, hefir nú lokið starfi sínu og leyfir sér að láta uppi álit sitt um málið.

Eins og kunnugt er, er lagasetningin um aðflutningsgjald á útlendum vörum mjög á við og dreif í lögum vorum. Hin elztu lög í því efni er tilskipunin frá 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, og síðan hafa ekki færri en 6 lög verið útgefin um aðflutningsgjöld, sem að sumu leyti eru breytingar og að sumu leyti viðaukar við þá tilskipun, og eru þau öll gildandi að meira eða minna leyti. Ákvæðin um tollheimtu og tollskil og annað þar að lútandi í eldri lögum eru og mjög ófullnægjandi og í ýmsum atriðum óglögg, enda ekki það samræmi í löggjöfinni, er nefndinni virðist nauðsynlegt. Fyrir því var það, að nefndin tók sér fyrir hendur að endurskoða alla tolllöggjöf landsins, og réð það af, að gjöra tilraun til, að steypa öllum núgildandi tolllögum saman í eina heild, og leitaðist þá jafnframt við að gjöra ýmsar eldri ákvarðanir gleggri og skýrari, svo og að bæta inn ýmsum ákvæðum um tollheimtu og tollskil, og endurgreiðslu á tolli, er henni virðist vanta í hin eldri lög. Vonast nefndin til, að tolllöggjöf landsins verði á þennan hátt aðgengilegri og ljósari en verið hefir.

Að því er frumvarp það snertir, er nefndinni var fengið til yfirvegunar, þá er hún á því, að setja skuli aðflutningsgjald á þá vörutegund, sem þar er nefnd; að eins finst henni gjaldið vera of lágt ákvæðið í frumvarpinu, og vill leggja til, að það sé hækkað upp í 30 aura á hverju pundi. Ennfremur er nefndin þeirrar skoðunar, að tolla megi fleiri vörutegundir, er nú flytjast til landsins, og leyfir sér að gjöra tillögur um, að tegras, súkkulade, allar tilbúnar brauðtegundir og niðursodin matvæli séu tolluð. Fleira mætti finna; en nefndin vill ekki ráða til að bætt sé við að svo komnu fleiri vörutegundum, en vill láta staðar numið að sinni.

Samkvæmt ofanrituðu leyfir nefndin sér að gjöra þær tillögur:

1. að »frumvarp til laga um viðauka við lög 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri« sé felt, en
2. að samþykkt sé nýtt »frumvarp til toll-laga fyrir Island«, er nefndin leyfir sér að leggja fyrir deildina.

Neðri deild alþingis, 17. júlí 1901.

H. Hafstein

Þórður J. Thoroddsen

form. og framsögum.

ritari.

Björn Bjarnarson, Bf.

Ólafur Briem.

Björn Kristjánsson.

Nd.

III. Frumvarp

til tolllaga fyrir Ísland.

(Frá tollmálanefndinni).

1 gr.

Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú skal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:

1. af öli alls konar	5	aura	af hverjum potti.	
2. — brennivíni með 8 ^o styrkleika eða minna . .	30	—	—	—
— brennivíni yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika .	45	—	—	—
— brennivíni yfir 12 ^o styrkleika	60	—	—	—
Af 16 ^o vínanda, sem aðfluttur er til eldsneytis eða iðnaðar og gjörður óhæfur til drykkjar undir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða.				
3. — öðrum brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki, whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8 ^o styrkleika eða minna	50	—	—	—
— yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika	75	—	—	—
— yfir 12 ^o styrkleika	100	—	—	—
4. — rauðum og hvítum borðvínunum og messuvíni .	15	—	—	—
5. — öllum öðrum vínföngum	50	—	—	—
6. — bittersamsetningum, sem ætlaðar eru óblandaðar til drykkjar	75	—	—	—
7. — öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess háttar)	100	—	—	pela
eða minni flátum. Eftir sama hlutfalli skal greiða toll, sé drykkjarvaran aðflutt í stærri flátum.				
Séu vörutegundir þær, sem taldar eru undir tölulið 3. 4. 5. og 6., fluttar í flátum, er rúmi minna en 2 merkur, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum, sem af potti í stærri flátum.				
8. — tóbaki alls konar, hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjólí) . .	50	—	—	hverju pundi
9. — vindlum og vindlingum (sigarettum) . . .	200	—	—	—
Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfirvalds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutningsgjaldi.				
10. — kaffi og katfibæti alls konar.	10	—	—	—
11. — sykri og sirópi	5	—	—	—
12. — tegrasi	50	—	—	—
13. — súkkulade og kakaofufti	15	—	—	—
14. — öllum brjóstsýkur- og konfekttegundum . .	30	—	—	—

15. af skonroki og skipskexi 3 auru af hverju pundi
 16. — öllum öðrum tilbúnum brauðtegundum . . . 10 — — — —
 17. — öllum niðursöðnum matvælum 20 — — — —

Enskt pund reiknast til tollgreiðslu sem danskt pund. — Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir, skulu talin sem heil toll-eining, en minni brotum skal slept.

Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, skal eigi toll greiða, enda sé skipsforðinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkast hefur til þessa. Akvörðun lögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja.

2. gr.

Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi, eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið á fyrst að sýna skipsskjöl sín eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofn-
 anir í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, ef nægileg skilríki, sem innheimtumaður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, til-
 vísunarbréfum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinar tollskyldu vörur.

3. gr.

Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyrir en skipstjóri eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá sam-
 stundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint annaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsforðann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjóri sekur alt að 100 krónum.

4. gr.

Eigi má án samþykkis innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur, fyrir en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrir mæli varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lög-
 reglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gjört. —
 Að því er snertir fastar verzlunar gilda þó fyrir mæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar varan er aðflutt.

5. gr.

Lögreglustjóri hefir vald til þess, hve nær sem vera skal, að heimta af hverjum búsettum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fá gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það, hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafist, að viðtakendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörurnar snerta. Reynist þá svo, að eigi hafi greitt verið fult gjald af þess konar vörum, skal sá, er við hefir tekið, þegar í stað gjalda það, er á vantar, enda sé eigi þyngri ábyrgð fallin á hann eftir þessum lögum.

Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda.

6. gr.

I tollskrár skipa og vöruskráir skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sinn kostnað láti rannsaka hinar aðfluttu vörur og fá vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra.

Að því er snertir vörur þær er taldar eru í töluliðum 8—17 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrár og vöruskráir skipanua. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskrárni eða vöruskráirni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann er af þessu leiðir, skal landssjóður greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast ónákvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vörum taka.

7. gr.

Nú verður maður uppvis að því, að hafa sagt visvitandi rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða af ásettu ráði gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigi skeytt því, samkvæmt 4. gr., að skýra lögreglustjóra frá vörum, er hann hefir tekið við, og skal hann þá, ef brotið varðar eigi þyngri hegning að lögum, sæta sektum alt að 1000 kr., og gjaldi auk þess sekt, er sé tvöföld við þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga undan.

8. gr.

Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sektunum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörurnar hafi verið afhentar viðtakanda. Séu ekki tollskil gjörð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörurnar, án undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkningar tolli og sektum. Það skal gjöra á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglustjóri krefjast borgunar við hamarshögg.

9. gr.

Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttur til Íslands, að nokkuð af þeim hafi á leiðinni ónýzt eða rýrnað, vinföng lekið niður, eða vörurnar hafi með einhverju móti farið forgörðum áður en viðtakandi fær þær, sbr. þó 1. gr. laga um tollgreiðslu 22. maí 1890, — skal ekkert gjald greiða af því, sem farist hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra eða umboðsmanns hans, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiðast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáiist eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnæði frádregnum.

10. gr.

Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

11. gr.

Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta.

12. gr.

Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningskil.

Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1.—11. tölulið 1. gr., svo og af sektum, fær innheimtnaður 2 af hundraði í innheimtulaun, en af öðrum tollskyldum vörum 4 af hundraði.

13. gr.

Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skírteini þar að lútandi. Ef hann síðan skilar því skírteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skírteininu, sé þangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum.

14. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum.

15. gr.

Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danska og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbýtingar til kaupmanna og skipstjóra.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nd.

112. Frumvarp

til laga um vinnuhjú og daglaunamenn.

Flutningsmenn: Hermann Jónasson og Ólafur Briem.

I. kafli.

Um vinnuhjú.

1. gr. Hver maður, sem er fullra 16 ára að aldri, má að lögum ráða sig hjú, þó með ráði og vilja prests síns, sé hann ófermdur. Vistarráðum þeirra, sem eru yngri en 16 ára, ráða foreldrar eða aðrir forráðamenn.

2. gr. Engin vistarráð skulu vera bindandi fyrir lengri tíma en 12 mánuði í senn; en gild skulu vistarráð, þótt skemur sé um samið, þó því að eins, að þau standi til næsta hjúaskildaga á eftir.

3. gr. Heimilt skal hjúi, eins og verið hefir, að vista sig hjá tveimur eða fleirum til helminga, þriðjunga o. s. fr.

4. gr. Hinn almenni skildagi vinnuhjúa skal vera á ári hverju 14. dag maímánaðar.

5. gr. Nú ræður einhver hjú, sem hann veit að er ráðið hjá öðrum, og verður hann fyrir það sekur um 10—20 kr., og skal hann auk þess skyldur að greiða skaðabætur eftir óvilhallra manna mati.

6. gr. Húsbóndi skal, nema öðruvísi sé um samið, láta sækja vistráðið hjú sitt í ákveðinn tíma og farangur þess, er ekki nemi meiru en klyffjum á einn hest, og skal húsbóndi annast þann flutning á sinn kostnað, og ekki láta það rýra umsamið kaup. — Ef húsbóndi vitjar ekki hjúsins á réttum tíma, skal hann annast um, að koma því fyrst um sinn fyrir á öðrum stað og greiða því, auk umsamins kaups, allan þann kostnað, sem dvöl þess annarstaðar hefir í för með sér; en hjúi skal skylt að vinna húsbónda allt það gagn, sem það getur, á þeim stað, sem það dvelur á um stundarsakir. Vitji húsbóndi ekki hjúsins fyrir þingmarlumessu eða semji fyrir þann tíma við það um, að vistarráðin haldist, þótt það sé eigi sótt, er hjúið ekki lengur bundið við vistarráðin, og varðar það húsbónda eftir 11. gr. Hið sama er og, ef hjúið flytur sig sjálf á hann, og hann ekki vill veita því viðtöku án löglegra orsaka, og skal hann þá að auki greiða því sanngjarnan ferðakostnað fram og til baka.

7. gr. Húsbóndi getur neitað að vitja hjús, er hann hefir ráðið í vist til sín, eður að veita því móttöku, af þessum ástæðum: 1. Ef hjúið, eftir að það var ráðið í vistina, hefir drýgt einhvern glæp, sem að almenningsáliti er sviðilegur. 2. Ef hjúið um það leyti, sem það á að fara í vistina, hefir einhvern næman eða viðhjóslegan sjúkdóm eður þau veikindi eður líkamamein, að vissa sé fyrir því, að það verði ófært til vinnu allt fram að þingmarlumessu eða lengur. Hið sama gildir, þótt hjúið sé heilbrigt, ef næmur sjúkdómur gengur á dvalarstað þess, svo að ástæða sé til að ætla, að það flytji sótt næmið. Þó getur hjúið krafist vistarinnar, þegar það sýnir læknisvottorð um, að það sé albata eða geti eigi valdið sótt næmi, hafi það lagt til jafngildan mann í stað sinn, meðan það mátti eigi flytja í vistina, eða boðið aðra fullgilda borgun fyrir vinnumissinn.

3. Ef hjúíð kann ekki til þeirra verka, sem áskilið var að það skyldi kunna, þá er það var ráðið í vistina, og sem það þá þóttist kunna til, eður ef það hefir einhverja þá ókosti, er það þá neitaði að hafa. 4. Ef hjúíð hefir tælt húsbóndann á sér með fölsuðum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín.

8. gr. Hverju hjúi er skylt að fara þegar í vistina, er húsbóndi vitjar þess. Ef húsbóndi fyrst um sinn fær því annan samastað (sbr. 6. gr.), þá er því og skylt að fara þangað. Ef hjúíð færirst undan þessu án lögmætra orsaka, þá er húsbóndinn eigi lengur bundinn við vistarráðin, og varðar það hjúinu eftir 12. gr. Hið sama er og, ef svo hefir verið um samið, að hjúíð skuli flytja sig sjálft í vistina, og það að nauðsynjalausú dregur ferð sína viku lengur. Nú getur hjúíð eigi farið í vistina, þegar húsbóndi vitjar þess, og er því eigi sjálfu um að kenna, þá er húsbónda eigi skylt að vitja þess aftur, heldur skal hjúíð sjálft kosta ferð sína í vistina og leggja af stað jafnskjótt og það getur; en dragi það að nauðsynjalausú ferð sína viku lengur, varðar það eftir 12. gr.

9. gr. Hjú getur neitað að fara í vist af þessum ástæðum: 1. Ef húsbóndi eða húsmóðir hefir, eftir að hjúíð var ráðið í vistina, drýgt glæp, sem að almenningsáliti er svívirðilegur. 2. Ef um það leyti, sem hjúíð á að fara í vistina, gengur á heimilinu næmur sjúðómur. Þó er því skylt að fara síðar í vistina, ef húsbóndi krefst þess og sýnir læknisvottorð um, að sótnæmið sé horfið, og hafi hann séð hjúinu fyrir samastað á meðan. 3. Ef húsbóndinn flytur, eftir að vistarráðin eru gerð, en áður en vistartíminn byrjar, þrjár þingmannaleiðir á landi eða 5 vikur sjávar burt frá þeim bústað hans, þar sem hjúíð átti að fara í vist. Ef húsbóndi flytur af landi burt, skal hann að auki greiða hjúinu kaup og skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta, nema því að eins, að hann útvegi því aðra vist í góðum stað, eða hjúíð kjósi heldur að ráða sig sjálft.

10. gr. Ef húsbóndi á ólöglegan hátt heldur hjúi kyrru í vist hjá sér eftir skildaga, þá skal hann, ef önnur lög ekki ákveða meiri hegningu, eftir því sem málið er lagað, sektast um 4 til 50 kr. og gjalda skaðabætur fyrir það tjón, sem af þessu hlýzt. Varni hann hjúinu að komast í tækan tíma í aðra vist, er það hefi ráðið sig í, og hjúíð fyrir þá sök missir af vistinni, þá greiði hann hjúinu allt það kaup, er því var heitið í þeirri vist, er það átti að fara í, og þar að auki skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

11. gr. Ef húsbóndi riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal hann gjalda hjúi kaup fyrir umsaminn vistartíma og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

12. gr. Ef hjú riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann hefði átt að gjalda því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

13. gr. Eigi má húsbóndi með neinum samningi afsala öðrum vistarráð yfir hjúi sínu, nema það samþykki. Nú deyr húsbóndinn og skal þá vistarráð

um áfram haldið með ekkju hans eður búi, ef búnaður stendur, en ef búi er brugðið, skulu vistarráðin ógild.

14. gr. Húsbóndi skal veita hjúi sínu viðunanlegt og nægilegt fæði, venjulegan rúmfatnað, verkfæri til vinnu, skæðaskinn og þjónustu. Þó leggur hjúið til það, sem þarf til þjónustunnar, svo sem efni til bóta, sápu, handklæði og því um líkt. Leggi hjúið sér til rúmfatnað, borgar húsbóndinn það sanngjarnlega.

15. gr. Hve mikið hjúið skal hafa í kaup, í hverju og hve nær það skuli goldið, skal komið undir því, er húsbóndinn og hjúið hafa orðið ásátt um. Nú hefir ekki verið ákveðið um upphæð kaupsins, og skal hjúið hafa svo mikið í kaup, sem þar er sveitarvenja að gjalda hjúum á því reki. Geti hjú sökum klæðleysis eigi gengið að allri vinnu, hefir húsbóndi heimting á, að það taki nægileg fót upp í kaup sitt, þótt hjúið hafi áskilið sér það í öðrum eyri, og skal það koma jafnt niður á alla aura, ef kaupið er áskilið í ýmsum ákveðnum aukum. Rétt goldnir eru hjúi í kaup peningar og allir aðrir aurar þeir, er gjaldgengir eru í kaup eftir sveitarvenju, hafi ekki verið ákveðið milli húsbónda og þess, í hverju greiða skuli kaupið. Hafi ekki verið öðruvísi um samið, skal einn dagi kaupgjaldsins vera undir eins og vistartíminn er á enda.

16. gr. Hjúið skal vera háð þeirri stjórn og reglu, er húsbóndinn setur á heimilinu, eður sá, sem fyrir hans hönd á yfir því að segja, og vera honum auðsveipið. Það skal af ítrasta megni stunda gagn húsbónda síns, og ganga til allra verka, er því eru skipuð, nema einhver sérstakur, óvanalegur háski fylgi þeim, og leysa þau af hendi eftir fremstu kröftum. — Nú er hjú ráðið til ákveðinna starfa, og skal því þó skylt að ganga að öllum heimilisverkum og öðrum störfum, sem eru samboðin stöðu þess, þegar þörf krefur og ekki er öðrum á að skipa.

17. gr. Eigi má hjú án samþykkis húsbónda fá annan til að gegna verkum sínum.

18. gr. Hjú skal bæta húsbónda sínum hvert það tjón eður skemdir, er það veldur honum vísvitandi eður af skeytingarleysi, eður af því, að það kann eigi til þeirra verka, er það lézt kunna, er það réðst í vistina, og eins hvert annað tjón eður skemdir, er húsbóndi biður fyrir óhlýðni þess eða ótrúmensku. Svo á hjú og að greiða húsbónda skaðabætur fyrir vinnutjón það, er hann biður fyrir það, að hjú er sett undir lagaákæru sökum glæpa, er það fremur. Skal húsbónda heimilt að halda jafnmiklu eftir af kaupinu, sem skaðabótunum nemur.

19. gr. Fyrir óhlýðni, þrjúzku, mótpróa eður illyrði við húsbændur sína eða þann, sem fyrir þeirra hönd á yfir því að segja, skal hjúið sektast um 2—40 kr., en setji það sig upp á móti þeim eður áreiti þá í verkum, þá sektist það um 10—100 kr., nema svo sé, að það hafi unnið til meiri hegningar eftir öðrum lögum.

20. gr. Ef hjú slasast eður veikist, og er um að kenna ótilhlýðilegru breytni húsbónda, hvort heldur af því, að hann hefir skipað hjúinu þau verk,

er hann mátti sjá að því voru um megn, eður og óvanalegan starfa þann, er einhverjum sérstaklegum háska er bundinn, eður af einhverri annarri orsök, er húsbónda verður gefin sök á, þá skal hann kosta lækning hjúsins, gjalda því ákveðið kaup og fæði og greiða því skaðabætur fyrir verkatjón þess, ef nokkurt verður, eftir að það er frá honum farið. Eftir atvikum skal húsbóndi þar að auki sæta sektum frá 4 til 100 kr., nema hann hafi bakað sér þyngri hegningu eftir öðrum lögum.

21. gr. Nú veikist hjú eða slasast án þess að húsbónda þess verði gefin sök á því, og skal það þá sjálft greiða þann kostnað, er leiðir af lækning þess og sérstakri aðhjúkrun, endurgjalda húsbónda fæði, meðan það er frá verkum, og eigi á það heimting á kaupi á meðan.

22. gr. Ef hjú gegnir eigi vinnu sinni fyrir drykkjuskap, sviksemi, bæjaslór eða annað tómlæti, er húsbóndi getur ekki komið í veg fyrir, þá dregst af kaupi þess jöfn upphæð og þyrfti að gjalda jafnoka hjúsins á hinum sama tíma. Auk þess borgi hjúð þann tæðiskostnað, er á fellur.

23. gr. Samningur milli húsbónda og hjús um, að vistinni skuli lokið, ef hjúð sýkist svo, að auðsætt virðist, að það geti eigi fullnægt kröfum vistarráðanna, er því að eins bindandi fyrir hjúð, að það þurfi eigi að flytja sig eða telji sig vel ferðafært, en eigi má flytja það burtu, enda þótt vistartíminn sé liðinn, nema læknir lýsi yfir því álit, að hjúinu sé ekkert mein þar at búið, né öðrum, ef sýkin er sótt næm. Nú flytur húsbóndi samt hjúð burt, og skal hann sæta sektum eftir 20. gr. eður og þyngri hegningu eftir öðrum lögum, og standast að auki allan kostnað af hjúkrun og lækning sjúklingsins.

24. gr. Þegar hjú, sem sýkist eður slasast í vistarverunni, á eftir lögum þessum sjálft að greiða legu- og fæðiskostnað, en hefir eigi efni á því, skal þann kostnað endurgjalda húsbóndanum, ef hann krefst þess, af sveitarsjóðnum, þar sem hjúð er í vist, er aftur skal fá það endurgoldið af framfærsluhrepp hjúsins. Deyi hjú í vist, skal húsbóndi annast greftrun þess, ef erfingjar gjöra það eigi, en fái aftur kostnaðinn endurgoldinn af eigum hjúsins, og að því, er þær eigi hrökkva til, af sveitarsjóðnum, samkvæmt því, sem nú var sagt.

25. gr. Húsbóndi má þegar reka hjú úr vist fyrir þær sakir, er nú skal greina: 1. Ef hjúð leggur hönd á húsbóndann eður vandamenn hans á heimilinu eða aðra, sem fyrir hans hönd eiga yfir því að segja, eða meiðir þá með illyrðum. 2. Ef hjúð sýnir húsbóndanum itrekaða þrjúzku, skeytingarleysi, ótrúmensku, eða neitar að vinna skylduverk sín. 3. Ef hjúð leitast við að tæla börn eða vandamenn húsbónda á heimilinu til ósiðsemi eða einhvern þar til illverka, svo og ef nokkrum á heimilinu er hætta búin af breytni þess eða getur eigi dvalið á heimilinu sökum ósvífni þess við sig. 4. Ef hjúð af varmensku skemmir eigur húsbóndans, eður misþýrmir skepnum þeim, er hann á eður hefir undir hendi. 5. Ef hjúð sýnir af sér varhugavert skeytingarleysi með ljós, eld, sótt næmi eða annan vöða, er skaði getur hlotist af á heimilinu. 6. Ef hjúð er aftur og aftur svo drukkíð, þrátt fyrir áminningar húsbóndans, að það geti ekki gengið til allra verka. 7. Ef hjúð með illlyndi eða rógi raskar friði og reglu á

heimilinu og lætur eigi af því, þrátt fyrir ítrekaðar áminningar húsbóndans. 8. Ef hjúíð drýgir einhvern þann glæp, sem að almenningsáliti er svivirðilegur. 9. Ef hjúíð er haldið næmri eður viðbjóðslegri veiki, þegar það á að fara í vist ína, eður fær slíka veiki í vistinni sökum ósiðsamlegs lífernís. 10. Ef hjúíð hefir tælt húsbóndann með fólsumdum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín. 11. Ef hjúíð kann eigi til þeirra verka, er áskilið var að það skyldi kunna og það sjálft lézt kunna, er það réðst í vistina, eður það hefir nokkra þá ókosti, sem það þá neitaði að hafa. 12. Ef hjúíð fer af heimilinu, þótt á helgum degi sé, án vilja og vitundar húsbónda eða þess, sem er í hans stað.

26. gr. Þegar hjú er rekið burt úr vist af einhverjum þeim ástæðum, sem tilgreindar eru í 25. gr., eður það hleypur burt úr vistinni án löglegra orsaka, skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann átti að greiða því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta. Þó skal þar frá dregið það, sem því ber í kaup eftir tiltölu rétttri fyrir þann tíma, sem það hefir verið í vistinni. Auk þess skal hjúíð sæta hegningu þeirri, er það með broti sínu að öðru leyti kann að hafa bakað sér.

27. gr. Þá hefir hjú löglega ástæðu til að ganga þegar úr vistinni: 1. Ef húsbóndi misþýrmir hjúinu. — 2. Ef húsbóndi leitast við að tæla hjúíð til illverka eða lauslætis, eður ef aðrir heimilismenn gjöra sig bera í slíku og húsbóndi veitir ekki hjúinu tilhlýðilega verndun, þótt það beri sig upp undan því við hann. — 3. Ef húsbóndi lætur hjúíð búa að staðaldri við illa og ónóga tæðu, — 4. Ef húsbóndi meiðir treklega mannorð hjúsins eður ber því á brýn glæpi, sem það er saklaus af. — 5. Ef hjúíð fær ekki kaup sitt í ákveðinn tíma. — 6. Ef lífi eður heilsu hjúsins er hætta búin af veru þess á heimilinu. — 7. Ef húsbóndinn flytur af landi burt. — 8. Ef einhver á heimilinu misþýrmir hjúinu eða meiðir það freklega með illyrðum eða rógi, og húsbóndi veitir því ekki tilhlýðilega vernd, þegar það beiðist þess.

28. gr. Ef hjú fer úr vist fyrir nokkurar þær sakir, sem greindar eru í 27. gr., eður húsbóndi rekur það úr vist án löglegra orsaka, þá á það heimting á kaupi fyrir vistartíma þann, er um var samið, og skaðabótum að auki eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta. Auk þess skal húsbóndi sæta þeirri hegningu, sem hann annars kann að hafa bakað sér með framferði sínu.

29. gr. Í þrotabúi húsbónda hefir hjú forgöngurétt til kaups, eftir því sem fyrir er mælt í skiftalögum 12. apríl 1878, 83. gr. b. 5.

30. gr. Fyrir eins árs kaupi, er þó má eigi vera frá eldri tíma en ári því, er var á enda á næsta hjúaskildaga á undan, getur hjúíð látið gera fjárnám hjá húsbónda, ef hann mótmælir eigi kröfunni.

31. gr. Fógeti eður hreppstjóri, sem fjárnám gjörir fyrir kaupi, er hjú á hjá húsbónda, á eigi heimting á neinni borgun fyrir fjárnámið, nema hún geti fengist hjá húsbónda, eftir að hjúíð er búíð að fá sína kröfu borgaða að fullu.

II. kafli.

Um daglaunamenn.

32. gr. Hver, sem ræður sig í vinnu hjá öðrum, án þess að vera hjú hans samkvæmt I. kafla, skal sjálfur annast flutning á sér og farangri sínum til þess staðar, þar sem hann er ráðinn í vinnuna, nema öðruvísi sé um samið.

33. gr. Vilji húsbóndi, án löglegra orsaka, ekki taka á móti daglaunamanni, sem hjá honum er ráðinn, er daglaunamaðurinn ekki bundinn við vinnusamninginn, og varðar það húsbónda eftir niðurlagi 6. gr. og eftir 11. gr.

34. gr. Nú kemur daglaunamaður án löglegra orsaka eigi á ákveðnum tíma í vinnuna, varðar það hann eftir 12. gr.

35. gr. Daglaunamaður skal leggja sér til verkfæri til þeirrar aðalvinnu, sem hann gengur að, og halda þeim á sinn kostnað í góðu lagi, svo og skæðaskinn og þjónustu. Þó á hann heimting á að fá þjónustuna hjá húsbónda sínum fyrir sanngjarna borgun.

36. gr. Ákvæði 5., 7., 9.—13., 15.—20., 25.—31. gr. gilda um daglaunamenn og húsbændur þeirra, að svo miklu leyti, sem þau geta gilt um þá.

III. kafli.

37. gr. Mál, er snerta það efni, sem um er rætt í lögum þessum, eiga fyrir lögreglurétt. Brot á móti 23 gr. skulu sæta opinberri ákæru, en að öðru leyti skal fara með öll mál, er rísa út af lögum þessum, eins og lögreglumál einstakra manna.

38. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin tilskipun um vinnuhjú á Íslandi 27. jan. 1866 og 7. gr. í lögum um leysing á sóknarbandi 12. maí 1882

Ed.

113. Tillaga

til þingsályktunar.

(Frá Sigurði Jenssyni).

Efri deild alþingis ályktar að skipa 3 manna nefnd til að íhuga, hvernig sjá eigi farborða ekkjum, börnum og öðrum eftirlifandi ómögum þeirra manna, er í sjó drukna.

Nd.

114. Frumvarp

til laga um brúargerð á Jökulsá í Öxarfirði.

Flutningsmaður: Pétur Jónsson.

Stjórninni veitist heimild til að láta gera brú á Jökulsá í Öxarfirði nálægt Ferjubakka, og verja til þess allt að 50,000 króna úr landssjóði.

Ed.

115. Frumvarp

til laga um kjörgengi kvenna.

(Eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.)

Ekkjur og aðrar ógiftar konur, sem standa fyrir búi, eða á einhvern hátt eiga með sig sjálfar, skulu hafa kjörgengi, þegar kjósa á í hreppsnefnd, sýslunefnd, bæjarstjórn, sóknarnefnd og safnaðarfulltrúa, ef þær fullnægja öllum þeim skilyrðum, sem lög ákveða fyrir þessum réttindum, að því er karlmenn snertir.

Nd.

116. Frumvarp

til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir og afnotarétt yfir jarðeignum á Íslandi.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

1. gr. Engir aðrir en þeir, er heimilisfastir eru í ríki Danakonungs, eða félög, er stjórn þeirra á þar aðsetur og stjórnarmenn allir eru þar heimilisfastir, mega, nema eftir sérstökum lögum, öðlast eignarrétt yfir jarðeignum hér á landi, hvorki með frjálsu afsali, né nauðungarráðstöfun að manni lifanda, né með hjónabandi, né að erfðum. Eigi heldur mega þessir menn eða félög, nema með sérstöku leyfi, er konungur veitir, eða sá, er hann fær umboð til þess, eignast afnotarétt yfir jarðeignum á fyrgreindan hátt, lengur en 10 ár. Leyfið veitist eigi fyrir lengri tíma en 50 ár. Með afnotarétti yfir jarðeignum telst alls konar veiðiréttur, réttur til námugraftar, réttur til að nota vatnsafl, leiguréttur yfir lóð, svo og hvers konar ítaksréttur.

2. gr. Eigi verður krafist fullnustugjörðar á neinni ráðstöfun til afhendingar, sem heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., nema hún sé áður fengin. Fáist hún eigi, er ráðstöfunin ógild, og andvirði það, er greitt hefir verið, skal endurborga.

3. gr. Ef krafist er þinglýsingar á skjali, er snertir afsal eða leigusamning, er heimildar þarf til samkvæmt 1. gr., og eigi er um leið sannað fyrir hlutaðeigandi valdsmanni, að heimildin sé þegar fengin, skal hann skrá athugasemd um þetta og tafarlaust skýra amtmanni frá því.

4. gr. Hafi skjal verið þinglesið, slíkt sem um ræðir í 3. gr., eða maður hefir, án þess að fullnægja skilyrðunum í 1. gr. hér á undan, keypt fasteign, eða afnotarétt yfir fasteign, skal amtmaður, þegar er hann verður þess vís, setja kaupanda frest, til þess að útvega sér heimild þá, er hann vantar, eða, ef hún fæst eigi, til þess að rifta kaupunum (sbr. 2. gr.), eða, ef seljandi vill eigi láta kaupin ganga aftur, þá til þess að afsala eignar- eða afnotaréttinn öðrum manni, er fullnægir skilyrðunum fyrir að mega öðlast hann. Frestur þessi má eigi styttri vera en 3 mánuðir og eigi lengri en 3 ár.

Ákvæði um þetta lætur amtmaður innrita fyrir fram í veðmálabók þá, er við á, til þinglýsingar svo fljótt, sem unt er, á varnarþingi fasteignarinnar. Frestinn skal telja frá innritunar- eða þinglýsingardegi.

5. gr. Nú hefir kaupandi eigi, áður en fresturinn er út runninn, fengið amtmanni lögmæt skilríki fyrir því, að fullnægt hafi verið skilyrðunum eftir 4. gr., og lætur þá amtmaður selja eignar- eða afnotaréttinn við nauðungaruppboð á kostnað kaupanda og er salan skuldbindandi fyrir hann og alla þá, er réttindi eiga í jarðeigninni. Um uppboðið fer eftir fyrirmælum 10. gr. í tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febr. 1847, eftir því sem þeim verður við komið. Uppboðsauglýsingin skal í málum þessum birt kaupanda í stað skuldunauts, og sé hann eigi staddur á jarðeigninni, má löglega birta hann hverjum manni öðrum, er þar er fyrir; en sé enginn þar staddur, þá næstu grönnum.

Kaupandi fær greiddan slíkan hluta uppboðsverðsins, sem honum hefði borið, ef hann hefði verið löglega að eign eða afnotarétti kominn.

6. gr. Nú er kona eigandi jarðeignar eða afnotaréttar yfir henni, og giftist

manni, er fullnægir eðli skilyrðum laga þessara fyrir því, að mega fá eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, og getur réttur þessi þá eigi orðið eign félagsbúsins fyrir en maður hennar fullnægir nefndum skilyrðum. Þangað til er hann séreign konunnar.

7. gr. Nú erfir maður eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, sá er eigi getur orðið löglegur eigandi að honum nema eftir sérstakri heimild, og skal skiftaráðandi þá þegar gera amtmanni viðvart, og fer síðan um það mál eins og segir í 4. og 5. gr. með breytingum, er leiða af eðli málsins.

8. gr. Hið sama er og, ef maður sá verður heimilisfastur utan ríkis Danakonungs, er hlotið hefir eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign eftir að lög þessi öðlast gildi, svo og ef stjórn þess félags, er eftir þann tíma hefir fengið eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign, hættir að hafa aðsetur í ríki Danakonungs, eða ef einhver í stjórn félagsins er þar eigi lengur heimilisfastur.

9. gr. Hver maður, sem er heimilisfastur erlendis, þótt í ríki Danakonungs sé, og á jarðeign á Íslandi eða afnotarétt yfir jarðeign, er skyldur til að hafa umboðsmann fyrir sig, er sé heimilisfastur í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur, til þess að andsvara af sinni hendi málum öllum og hvers konar ráðstöfunum, er eignina varða, svo að jafngilt sé sem hann sjálfur hefði gert það.

Skýra skal valdsmanninum í því lögsagnarumdæmi, þar er eignin liggur frá nafni og heimili umboðsmanns, og skal þinglesa það á varnarþingi eignarinnar og skrá í dálk hennar. Ef eigi hefir verið skýrt frá þessu og það þinglesið, getur valdsmaður eftir beiðni hvers þess, er að máli stendur, skipað umboðsmann fyrir eiganda og á kostnað hans látið þinglesa og skrá umboðið.

10. gr. Lögum þessum verður eigi beitt þar sem það kæmi í bága við samninga við aðrar þjóðir, er gerðir hafa verið áður en lög þessi ganga í gildi.

Ed.

117. Frumvarp

til póstlaga.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.)

I. kafli.

Um stjórn póstmála.

1. gr. Póstmeistarinn í Reykjavík hefir á hendi stjórn hinna íslensku póstmála innanlands undir yfirstjórn landshöfðingjans yfir Íslandi.

2. gr. Til flutnings með póstum frá einni póststöð til annarar skal veita móttöku:

a. *Lausum bréfum*; skal þar til telja:

1. Hvað eina, sem er með bréfalagi (almenn bréf og spjaldbréf);
 2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða að eins samanbrotið eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru og snið;
- skulu sendingar þessar vera með utanáskrift og eigi þyngri en 50 kvint, en hvorki má skrifa á þær verð né að aðrir munir fylgi þeim.

Sendingarnar eru skodaðar *abyrgðarsendingar*, ef utan á þeim stendur »mælt með», »á hendur falið» eða »NB.» og undir þær er borgað fyrirfram að fullu.

Öll þau bréf *skulu* vera ábyrgðarbréf, sem lögð er inn í gjaldgeng mynt, bréfpeningar, handhafaskuldabréf eða aðrar skuldajátningar, sem eru nýtar handhafa, án þess að verðupphæð sé tilgreind.

b. *Peningabréfum*; telst þar undir alt, sem er með bréfalagi, eigi þyngra en 50 kvint og svo á sig komið, sem fyrir er mælt í staflíð a, þegar verð hins innlagða er tilgreint og það er annaðhvort peningar eða verðbréf. Fulla upphæð þarf ekki að tilgreina, nema sá beiðist tölu á, sem sendir, þegar hann afhendir sendinguna.

c. *Böglum*; teljast þar undir allar aðrar sendingar en tilgreindar eru í staflíð-unum a. og b., sem hægt er að senda með póstum og vísað er til ákveð-inna móttakenda og eru í lokuðum umbúðum, svo sem hlýðir.

Öllum böglum skal fylgja fylgibréf, þannig lagað, sem póststjórnin legg-ur fyrir. Í fylgibréfið má leggja alment bréf verðlaust og ábyrgðarlaust. Fylgibréfið má ekki vera yfir 3 kvint að þyngd, en verður ekki talið þyngra, þótt lykill að sendingunni fylgi. Fylgibréf má ekki fylgja öðrum sending-um en böglum.

d. *Póstávisunum*, þ. e. ávísunum á peningaupphæðir, sem eru borgaðar inn á einu pósthúsi, en eiga að borgast út á öðru.

Til póstávisana má að eins nota eyðublöð þau, sem póststjórnin gefur út.

e. *Blöðum og tímaritum*, sem menn skrifa sig fyrir; skal þar til telja sérhvert blað eða rit, sem prentað er eða margfaldað á líkan hátt, þegar það á að koma út einu sinni eða oftár á ári í heftum, sem hafa sameiginlegan titil og hvert fyrir sig vegur eigi yfir 25 kvint.

3. gr. Póstar, fylgdarmenn eða samferðamenn þeirra, yfirmenn, starfs-menn, skipverjar eða farþegar á póstskipum og vagnstjórar eða farþegar á póstvögnum mega ekki flytja sjálfir eða hafa meðferðis sendingar, sem taldar eru í 2. gr. a. 1. og b.

Þó gilda þessar undanþágur:

1 Þegar póstsjóður verður ekki fyrir neinum tekjumissi við það, að sending-arnar eru eigi fluttar með pósti.

2. Þegar einhver flytur sendingar fyrir sjálfan sig eða fyrir mann, sem hann er háður eða sent hefir hann með þær.

Útgjörðarmenn póstskipa og póstvagna mega nota þessi flutningsgögn sín til að flytja bréf og peningasendingar í þágu útgjörðarinnar einnar, milli stjórndanna og starfsmanna þeirra og starfsmannanna sín á milli.

4. gr. Póststjórnin ákveður, hversu mikið af munum þeim, sem getið er um í 2. gr., póstur geti tekið til flutnings og ráðstöfunar m. m., svo og hver skilyrði skuli gjörð og hverjar reglur settar í slíkum greinum. Hún ákveður, hve nær póststofur, póstaðgreiðslu- og bréfhirðingastaðir skuli taka á móti og afhenda póstsendingar, og hve nær og hvernig póstávisanaviðskifti geti byrjað innan lands, svo og hvaða pósthús geti tekið þátt í þeim.

5. gr. Með póstum má ekki flytja:

a. Hluti, sem bannað er að breiða út;

- b. Hluti, sem að ytra útliti bera með sér eitthvað ólögsmætt, ósæmilegt eða móðgandi;
- c. Hluti, sem hætta er búin að flytja, t. d. eldfima, sprenghætta, etandi eða þess konar hluti, svo og daunilla hluti.

Sé þagað um innihald þess konar sendinga eða rangt skýrt frá um það, á póststjórnin heimting á bótum fyrir þann skaða, sem af þeim hlýzt.

6. gr. Fyrir utan þau störf, sem nefnd eru í 2. og 4. gr., hefir póststjórnin heimild til að taka að sér önnur störf, sem samrýmanleg eru við ætlunarverk hennar, svo sem að láta bera út bréf með hraðbera og að annast um flutning á innansveitar- og innanbæjarsendingum. Hún ákveður þá burðar- og flutningegjaldið og setur reglur fyrir slíkum framkvæmdum.

II. kafli.

Um póstferðir og póstflutning.

7. gr. Póststjórnin sér um, að póstflutningur komist reglulega áfram, annaðhvort með þeim fargögnum, sem hún sjálf á, eða öðrum fararþeim, eftir því, sem hentast þykir, miðað við stærð og gildi sendinganna.

8. gr. Hver sá, se mheldur uppi reglubundnum fólksflutningum á landi milli tiltekinna staða, er skyldur til, ef þess er krafist, að flytja póst milli endastöðvanna og póststöðvanna á leiðinni, alt að 50 punda þunga í hverri ferð. Hann skal auk þess, að minsta kosti 24 stundum áður en hann í fyrsta skifti leggur af stað, skýra næsta pósthúsi frá flutningum þessum og ferðaáætlun og á sama hátt skýra frá breytingum þeim, sem þar á kunna að verða gjörðar.

Póstflutninginn skal geyma á óhultum stað, sem óviðkomandi menn komast ekki að, og skylt er að skila póstflutningnum á réttum stöðum.

Sé eigi öðruvísi um samið, skal borga 5 auro fyrir hvert pund eða minni þunga af því, sem póstflutningurinn nemur alls í hverri ferð.

9. gr. Hvert skip, sem afgreitt er frá höfn á Íslandi, er skyldugt til, eftir áskorun póststjórnarinnar, að taka til flutnings þær sendingar, sem nefndar eru í 2. gr. staflaðar. Sé skipið haft í reglubundnum flutningaferðum, er það einnig skyldugt til að taka til flutnings þær sendingar aðrar, sem nefndar eru í 2. gr., og skal póststjórninni heimilt að hengja upp á skipum þessum, þar sem hentugast þykir, læsta póstbréfaþakka og heimta, að fyrir peningabréf og böglar sé autt rúm að minsta kosti 40 teningsfet á stærð.

Útgjörðarmaður eða skipstjóri þess skips, sem senda á í reglubundnar flutningaferðir, er skyldur til í tækan tíma og í síðasta lagi samtímis hinni fyrstu auglýsing sinni um ferðirnar, að segja póststjórninni til um leið skipsins, viðkomustaði, farartíma og komutíma, og einnig um sérhverja þá breyting, sem gjörð verður á ferðum þessum síðar.

Hafi póststjórnin annaðhvort við sérstakt tækifæri, eða með almennri auglýsing fyrir þau skip yfir höfuð, sem eiga leiðir á ákveðna staði, krafist þess, að póstflutningur verði hafður meðferðis, þá skulu skipstjórnarar á skipum þessum, ef þau eru eigi höfð í reglubundnum flutningaferðum, segja til þess í tækan tíma á pósthúsinu á þeim stað, sem þeir byrja ferð sína frá, og í seinasta

lagi 24 klukkustundum áður, hvaða dag og stund þeir ætla sér að halda í burt og mega þeir þá ekki fyr fara, nema póstsendingar séu á skip komnar.

Á leiðinni skal skipstjóri geyma sendingarnar á þeim stað, þar sem þeim er óhætt og óviðkomandi menn komast ekki að þeim, og annast um þær sérstaklega, hve nær sem einhver hættu ber að höndum.

Neyðist skipstjóri til að leita annarrar hafnar en þeirrar, er ferðinni var heitið til, skal hann segja til á pósthúsinu þar, að hann hafi póstsendingar meðferðis. Sé þar ekkert pósthús, skal hann láta þann embættismann, sem hann annars kann að hitta, vita það, og fara eftir þeim ráðstöfunum, sem þá kunna að verða gjörðar og honum verður frá skýrt.

Þegar skipstjóri kemur þangað, sem ferðinni var heitið, skilar hann tafarlaust af sér póstsendingunum á pósthúsinu, er hann er lagstur við akkeri.

Ef eigi er annað um samið, borgar póststjórnin fyrir flutning sendinga þeirra, er hér um ræðir, fyrir alt, sem tekið er til flutnings í einni ferð, eftir þyngd með umbúðum:

- a. Milli hafna á Íslandi 10 aura fyrir hver 3 pund eða þar undir;
- b. Milli annarra staða 10 aura fyrir hver 3 pund eða þar undir fyrir hverjar 50 mílur af beinni leið.

Ókeypis skulu flutt aftur bréf, sem eigi ná að komast til skila, tómir póstpokar, töskur eða annað því um líkt.

10. gr. Verði póstarnir eða fargögn þau, sem póstflutningur er fluttur með, fyrir slysum á leiðinni, eða ef þeir þurfa aðstóðar við af öðrum ástæðum til að halda áfram ferð sinni, skal hver og einn skyldur til þess þegar í stað að veita póstum alla þá hjálp, er hann getur í té látið, mót sanngjarnri borgun.

Þá borgun greiðir póststjórn eftir samkomulagi við hlutadeigendur eða eftir úrskurði hlutadeigandi lögreglustjóra, ef samkomulag næst eigi.

Skyldir eru menn til að víkja úr vegi fyrir póstum, ef þörf gjörist, þegar merki er gefið með póstlúðrinum í hæfilegri fjarlægð.

III. kafli.

Um burðargjald og aðrar póstgreiðslur.

11. gr. Burðargjald fyrir póstsendingar þær, sem nefndar eru í 2. gr., er svo sem nú skal greina:

a. Fyrir lausabréf:

1. Almenn bréf, sem borgað er undir fyrirfram með frimerkjum, ef þau vega 3 kvint eða þar undir 10 aurar
- ef þau vega yfir 3 kvint að 25 kvintum 20 —
- ef þau vega yfir 25 kvint að 50 kvintum 30 —

Séu eigi viðhöfð frimerki, verður burðargjaldið tvöfalt við það, sem hér er ákveðið.

Burðargjald fyrir óborguð bréf til eða frá stjórnarvöldum og sveitar- eða bæjarstjórnnum tvöfaldast ekki.

- Spjaldbréf. 5 aurar
- Spjaldbréf með borguðu svari 10 —

2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða að eins samanbrotið

eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru eða snið, þegar frímerki eru höfð, 3 aurar fyrir hver 10 kvint eða minni þunga.

Ef á póstsendingar þessar er skrifað eitthvað, sem eigi er leyft af póststjórninni, eða ef umbúðirnar, sem eiga að vera þannig lagaðar, að hægt sé að kanna, hvað í þeim er, eru með öðru móti en hún hefir fyrir lagt, þá fer um borgunina sem fyrir er mælt um almenn bréf, þegar frímerki eru ekki viðhöfð.

3. 16 aurar greiðist enn fremur fyrir ábyrgð hvernar sendingar, sem talin er í 1. og 2.

b. Fyrir peningabréf:

5 aurar í ábyrgðargjald fyrir hverjar 100 krónur eða minni upphæð, sem tilfærð er utan á bréfinu, þó ekki minna en 16 aurar, og þar að auki burðargjald eins og fyrir almenn bréf.

Sé þess krafist, að talið sé í peningabréfi á pósthúsinu, þar sem það er afhent, hvort heldur er gjaldgeng mynt eða bréfpeningar, handhafaskuldabréf eða önnur slík bréf, skal borgunin fyrir það vera:

fyrir 500 kr. upphæð eða þar undir	10 aurar
og fyrir hverjar 1000 kr. eða þar undir af því, sem fram yfir er	5 —

Borgun fyrir talning fellur til hlutaðeigandi pósthúss.

c. Fyrir böglar:

1. Með landpóstum:

Frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni þunga 30 aurar

Frá 15. október til 15. apríl undir hver 25 kvint eða minni þunga 25 —

2. Með skipum, ef eigi á og að senda yfir land:

10 aurar fyrir hvern böggul og að auki 10 aurar fyrir hvert pund, sem böggullinn vegur. Brot úr pundi skal talið sem heilt pund.

Fyrir böglar, sem rúmfrekir eru í hlutfalli við þyngd sína, svo og böglar, sem eftir ásigkomulagi sínu útheimta, að varlega sé með þá farið, skal borgað 50% meira.

Sé verð tilgreint í böglinum, skal enn fremur greiða ábyrgðargjald það, sem ákveðið er í staflid b.

Sé í böglinum gjaldgeng mynt, bréfpeningar, handhafaskuldabréf eða önnur slík verðbréf, og sé beiðst tölu á því fé, þá skal borga fyrir talning sem um peningabréf segir; en ekki er hægt að heimta tölu á stærri upphæð en 2000 kr. í mótuðum peningum í einni sendingu.

Undir fylgibréf á ekki að borga sérstaklega.

d. Fyrir póstdótsanir:

10 aurar fyrir hverjar 25 kr. eða minni upphæð.

e. Fyrir blöð og tímarit:

Á tímabilinu frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni þunga 10 aurar

Á tímabilinu frá 15. október til 15. apríl undir hvert pund eða minni þunga 30 aurar

Það skal alt vegið í einu, sem í einu er látið á pósthúsið af sama blaði eða tímariti, þótt sendingar séu fleiri og til ýmsra.

Póststjórnin setur nánari reglur um þessar sendingar.

Sé miði látinn fylgja ábyrgðarbréfum, peningabréfum eða böglum til kvittunar af hálfu viðtakenda, verður undir hann að borga sem fyrir alment bréf.

Þegar peningabréf eða böggulsendingar, sem eigi hafa farið úr vörzlum póststjórnarinnar, verða sendar aftur frá þeim stað, sem þær áttu að fara til, eða þeim verður komið lengri veg, gjaldast í aukagjald fyrir þann flutning 2 aurar fyrir hverjar 100 kr., ef peningar eru sendir eða verðmætir munir, og fyrir böggulsendingar hálfur burðareyrir, eins og hann er ákveðinn í staðið c.

12. gr. Borgun sú, sem ákveðin er í 11. gr., skal greiðast fyrirfram fyrir:

ábyrgðarbréf;

póstávisanir;

móttökukvittanir;

-krossbandssendingar, og blöð og tímarit, sem flutt eru samkvæmt 11. gr. e.;

sendingar til konungs og konungsættingja;

sendingar til stjórnvalda og sveitar- eða bæjarstjórnar, að undanskildum sendingum, sem eru frá öðrum en þess konar mönnum, þegar þær að eins eru umbeðnar eða krafðar skýrslur eða umsagnir, og sendandi hefir með eiginhandar undirskrift vottað það á sendingunni;

spjaldbréf og bréf, sem eru opin eða utan á þau er ritað svo, að móttakandi getur ályktað af því, hvað þau hafa inni að halda.

Borgunina fyrir allar þær póstsendingar, sem eigi eru nefndar að framan í þessari grein, má greiða eftir því, sem sendandi óskar, annaðhvort á pósthúsinu, sem sendingin er send frá, eða því, sem hún er send til, eða að nokkurum hluta á báðum stöðum. En þegar burðargjald er að eins greitt að nokkurum hluta fyrirfram með frimerkjum, skal heimta burðargjald fyrir sendinguna eins og ekkert hefði verið gildið, að frádregnu verði þeirra frimerkja, sem állmíð hafa verið.

Einstakir menn, sem senda eitthvað með pósti, eru skyldir til að borga eftir á ógoldna póstpeninga fyrir sendingar, sem eigi eru leystar inn af þeim, sem við á að taka, ef þess verður krafist af póststjórninni.

13. gr. Burðargjald greiðist fyrir fram með því að líma á bréf, peningabréf og fylgibréf með böglum frimerki.

Burðargjald fyrir blöð og tímarit, sem send eru samkvæmt 11. gr. e, borgast í peningum.

Frimerki, spjaldbréf opin og sem loka má, er póststjórninni heimilt að láta búa til með þeim verðupphæðum, sem hún álitur haganlegt, og verða þau til sölu á öllum póststöðvum. Fyrir hvert hundrað af frimerkjum eða 25 spjaldbréf, sem loka má, sem keypt eru í einu, borgar kaupandi 4% minna en þau hljóða upp á. Póststjórnin lætur og búa til eyðublöð undir póstávisanir, fylgibréf og póstkvittanabækur, og tiltekur verðið á þeim.

14. gr. Til þess að borga undir sendingar, sem landssjóður endurborgar burðargjaldið fyrir eftir reikningi, má nota þjónustufrimerki. Hinar nánari regl-

ur um þetta, svo og um reikningsskilin, verða gefnar í reglugjörð þeirri, sem getur um í 27. gr.

15. gr. Fyrir störf þau, sem nefnd eru hér á eftir, skal sendandi greiða þessi gjöld, er renna til hlutaðeigandi pósthúss:

- a. Fyrir hverja viðurkenning fyrir, að eitthvað sé látið á póst, 5 aura. Þó ska sá, sem sendir, eigi þurfa að borga fyrir þessa viðurkenning, ef hann hefir póstkviitunarbók með sér, sem póststjórnin hefir fyrirskipað, og hefir innfært alt viðvíkjandi sendingunni í rétta dálka, svo að póstmaður þarf ekki annað en að skrifa nafn sitt. Póstkviitanabækur skulu vera til sölu á póstaðgreiðslustöðum.

Kvittanir fyrir, að sendingar með þjónustufrimerkjum hafi verið afhentar á póst, skulu gefnar ókeypis. Í kvittunum fyrir blöð og tímarit skal tilgreint, hve nær þau voru látn á póstin. Ef margar sendingar frá sama sendanda til sama móttakanda eru látnar í einu á póstin, má krefjast þess, að þær séu allar settar á sömu kvittan.

Kvittanir fyrir lausum bréfum, sem engin ábyrgð er á, verða eigi heimtaðar.

- b. 5 aura fyrir hvert af þeim störfum, sem hér eru nefnd:
- fyrir að leggja til lakk til innsiglið á sendingu;
 - fyrir að setja á merki, sem þörf er á;
 - fyrir að búa um peningabréf;
 - fyrir utanaskrift eða fyrir að fylla út fylgibréf.

IV. kafli.

Um skaðabótaskyldu póststjórnarinnar.

16. gr. Glatist á byrgðarbréf í vörzlum póststjórnarinnar, skal greiða þeim, sem sendi, 20 kr. í skaðabætur.

Glatist peningabréf meðan það var í vörzlum póststjórnarinnar, bætir póststjórnin það, sem greint var á bréfinu um verðið; glatist eitthvað af innihaldi þess, bætir hún það, sem vantar á það, sem tilgreint var.

Týnist böggulsending eða skemmist eða glatist eitthvað af innihaldi hennar, meðan hún er í vörzlum póststjórnarinnar, bætir póststjórnin sendanda skaðann, þó ekki fram yfir 1 krónu fyrir hvert pund af vigt sendingarinnar með umbúðum. En hafi verð verið tilgreint, má heimta skaðabætur eins og fyr er sagt um peningabréf.

Sé sending týnd með öllu, skal og borga aftur burðargjald það, sem greitt hefir verið.

Sendingar eru í vörzlum póststjórnarinnar frá því að þeim er veitt móttaka á pósthúsinu og þar til þær eru afhentar eftir því sem utanaskriftin segir, eða, sé staður sá, sem sending á að fara til, fyrir utan íslenskt póstumdæmi, þá þangað til hún er afhent til frekari fyrirgreiðslu hlutaðeigandi póststjórn erlendis. Glatist póstsending eða skemmist í erlendu póstumdæmi, hefir póststjórnin skyldu til að bæta sendanda skaðann eftir þeim póstsamningum, sem gjörðir hafa verið við hlutaðeigandi land.

Skadabætur greiðast ekki:

- a. þegar skaðinn kemur eingöngu af eðli þess, sem sent er, eða orsakast af ill-um umbúðum;
- b. þegar sending hefir eigi skaddast að utan á umbúðum eða innsigli svo, að því verði kent um, að sendingin sjálf hafi skemst eða aflagast; þó skal bæta þann skaða, sem verður á peningum og verðbréfum, hvort sem umbúðir eða innsigli eru ósködduð eða ekki, ef það fé var talið á pósthúsinu, þegar því var skilað þar.

Bætur þær, sem póststjórnin á að gjalda eftir því, sem nú er sagt, ná að eins til verðs þess hlutar, sem glatast hefir, eða þeirrar rýrnunar, sem hinir skemdu munir hafa orðið fyrir, en eigi skal bæta ábata- eða afnotamissi eða peningaverðfall eða yfir höfuð neinar óbeinlínis afleiðingar skadans.

Fyrir aðrar sendingar en þær, sem taldar eru í þessari grein, skal eng-ur skadabætur greiða.

17. gr. Skylda til skadabóta fellur burtu, ef þeirra er eigi krafist af póststjórninni innan árs frá því, er sendingin var látin á póstinn.

V. kafli.

Um brot gegn póstlögnum.

18. gr. Brot á móti ákvæðunum í 3. gr. varðar sektum frá 2 til 10 kr. fyrir hverja þá sending, er nefnd er í 2. gr. a. 1. og b. og flutt hefir verið ólöglega, hvort sem sendingin hefir verið flutt fyrir borgun eða ekki, og auk þess skal borga venjulegt burðargjald fyrir sendinguna. Sektaféð og burðargjaldið má heimta annaðhvort af sendanda eða þeim, sem tekið hefir sendinguna til flutnings. Þegar ákveða skal sekt á hendur sendanda, kemur það mjög til greina, hvort hann sjálfur eða sá, sem flutti sendinguna, er í þjónustu póststjórnarinnar.

19. gr. Fyrir að senda peninga eða aðra verðmæta muni, sem nefndir eru í 2. gr., staflíð a., síðustu málsgrein, tilsagnarlaust í lausum bréfum án ábyrgðar, skal liggja við sekt, er sé fimtungan af verði því, sem leynt er, þó ekki yfir 20 krónur.

20. gr. Embættismenn þeir eða sýslunarmenn, sem nota þjónustufrimerki til annarra sendinga en þeirra, er leyft er, eða láta aðra menn fá þau til þess, sem þeim er ekki leyft, eða með öðru móti verða þess valdandi, að heimtað verði af landssjóði meira fé fyrir burðargjald en þeim ber, skulu sæta 10 til 100 króna sektum.

21. gr. Fyrir misferli af hálfu þeirra, sem halda uppi fólksflutningum á landi og skipsútgjörðarmanna og skipstjóra á því, sem þeim er gjört að skyldu í 8. og 9. gr., skal greiða 5 til 20 króna sekt. Valdi þau misferli póststjórninnar ábyrgðar til skadabóta, skal hlutaðeigandi þar að auki endurgjalda henni skaða- bætur þær, sem hún á að inna af hendi.

Sömu hegningu skal sá sæta, er veitir eigi póstunum tafarlaust þá hjálpu sem um er rætt í 10. gr., svo og sá, sem eigi hlýðir ákvæðinu í síðasta hluta sömu greinar um að víkja úr vegi fyrir póstum.

22. gr. Sektir þær, sem um er rætt í 18.—21. gr., ákveður póststjórnin og skal úrskurður hennar standa óhaggaður, nema hlutaðeigandi innan 14 daga

frá því, er honum var birtur úrskurðurinn, heimti, að málið gangi til dóms, og skal þá með það farið sem alment lögreglumál.

Póststjórninni er heimilt, ef ástæða virðist til þess í stöku tilfelli, að færa niður ofangreindar sektir eða gefa þær upp með öllu.

23. gr. Sektir þær, sem nefndar eru í 18.—20. gr., falla til þess, sem með frásögu sinni kemur því leiðar, að hin drýgðu brot komast upp. Aðrar sektir og burðargjald, sem undan hefir verið dregið, renna í póstsjóð.

VI. kafli.

Ýmisleg ákvæði.

Sá, sem látið hefir eitthvað á póst, hefir ráð yfir því, þangað til því er skilað.

Þessar sendingar má afhenda öðrum en þeim, er skila átti:

- a. Sendingar frá mönnum, sem eru í varðhaldi eða fangelsi, eða til þeirra, má afhenda eftir því, sem reglugjörð fangelsins mælir fyrir, eða rannsóknar-dómaranum.
- b. Abyrgðarbréf, peningabréf og böгла má, ef bú móttakanda er undir skiftum, afhenda þeim, er fyrir skiftunum ráða.

Sendingar, sem eigi komast til skila (26. gr.), skulu opnaðar og með þær farið eins og póststjórnin leggur fyrir.

Annars má enginn, sem er í póstpjónustu, gefa nokkrum manni út í frá neina vísbendingu um það, sem annar maður sendir með pósti, og eigi má heldur neitt af því, sem látið er á póst til flutnings, með vitund póstmanna opna né lesa af óviðkomandi mönnum.

25. gr. Þegar greiða skal sekt, burðargjald eða skaðabætur út af einhverjum hlut, sem er í vörzlum póststjórnarinnar, er henni heimilt að halda honum eftir eða því, sem hann hefir inni að halda, unz borgað er, og verði eigi borgað, að ráða með öllu yfir hlutnum eða því, sem hann hefir inni að halda.

Ef skera á úr því, hvort eitthvað hafi með löglegu móti verið látið á póstin eða sent með honum, og úrskurður þessi er kominn undir því, hvers eðlis eða innihalds sendingin er, og hún er í vörzlum póststjórnarinnar, má hún heimta, að sendingin verði í víðurvist póstmanns opnuð og rannsökuð af móttakanda eða þá sendanda. Verði þessu eigi hlýtt, má póststjórnin ráða yfir hlutnum, eins og áður var getið.

26. gr. Póstsendingar þær, sem eigi er hægt að skila þeim, sem við átti að taka, skal selja póstsjóði í hag. En ef sá segir til sín innan missiris frá því, er selt var, fær hann andvirðið vaxtalaust að frádregnum kostnaði.

27. gr. Reglugjörðir um framkvæmd á lögum þessum semur stjórnarráð Íslands eftir þörfum, eða landshöfðinginn samkvæmt fyrirskipun þess.

28. gr. Með lögum þessum er úr lögum namin tilskipun um póstmál á Íslandi 26. febrúar 1872, svo og lögin um breytingar á greindri tilskipun frá 15. október 1875, 10. október 1879 og 9. janúar 1890, og enn fremur sérhver önnur ákvæði, sem koma í bága við reglur þær, sem settar eru í þessum lögum, og ekki byggjast á samningi eða samkomulagi.

29. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1902.

Ed.**118. Frumvarp**

til laga um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík
(eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.)

1. gr. Hver sá, er staðist hefir hið meira stýrimannapróf á stýrimannaskólanum í Reykjavík, getur krafist þess, að hann sé reyndur í gufuvélafræði, þegar próf er haldið á skólanum

2. gr. Til prófs þess, sem getur um í 1. gr., útheimtist þekking í því, er nú skal greina: Undirstöðuatriðum afþræðinnar og hitafræðinnar, sérstaklega að því er snertir eðli vatnsgufunnar og hagnýting hennar til vinnu; gufuvélum þeim, sem nú tíðkast mest, ásamt kötlum og því, er þeim fylgir; hestaafl gufuvæla; meðferð gufuvæla; frumknýingu og kolaeyðslu; helztu hlutum skips og skiftingu þess í vatnsheld hólfi; tæmingaráhöldum og slökkvitólum; ryði og vörn gegn því; hjálparvélum á skipum og lagaákvæðum um gufuskip, er snerta trygging á lífi manna og gössi.

3. gr. Prófið er að eins munnlegt og skal haldið opinberlega af prófnefnd, og skal fyrir því standa sá af nefndarmönnum, sem landshöfðingi skipar sem oddvita. Í prófnefndinni er hinn fasti kennari við skólann og tveir aðrir menn, er landshöfðingi setur til þess í hvert skifti, annan eftir uppástungu stiftsyfirvaldanna, en hinn eftir uppástungu bæjarstjórnarinnar í Reykjavík.

4. gr. Stjórnarráð Íslands setur ákvarðanir þær, sem með þarf, viðvíkjandi tilhögun á prófinu.

Þeim, sem prófið hefir tekið, skal veitt skírteini um það, og skal þar telja hinar lögboðnu kröfur til prófsins, og tilgreina í tölum einkunn þa, sem gefin er, og jafnframt bæði hina lægstu tölu, er útheimtist til að standast prófið, og hina hæstu tölu, sem unt er að ná við það, og skulu allir nefndarmenn undirskrifa skírteinið.

Nöfn þeirra, sem undir próf ganga, skal rita í bók, sem til þess er löguð og stiftsyfirvöldin geyma; skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers eins, fæðingarstað og fæðingardegi, svo og frá einkunn þeirri, sem gefin var við prófið.

5. gr. Hver sá, er staðist hefir próf það, er um er greint í lögum þessum, á kost á að fá viðaukaskírteini það um þekkingu á gufuvélum, er getur um í 12. gr. laga um atvinnu við siglingar frá 26. október 1893.

Nd.**119. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um síldarnætur.

Frá nefndinni.

I 2. gr. Fyrir »200 kr.« komi: 500 kr.

Nd.

120. Nefndarálit

um stjórnarskipunarmálið.

A. Frá meiri hluta nefndarinnar.

Nefnd sú, er hin háttv. deild hefir kosið til að láta uppi álit sitt um stjórnarskipunarmálið, hefir tekið það til vandlegrar athugunar, bæði hið upphaflega frv. á þingskjal 28, og einnig frv. á þingskj. 39, er síðar var vísað til nefndarinnar.

Nefndin hefir, þrátt fyrir ítarlegar tilraunir í þá átt, eigi getað orðið á eitt mál sátt um tillögur sínar í málinu.

Vér, meiri hluti nefndarinnar, viljum mjög eindregið leggja með því, að þingdeildin haldi fast fram þeirri stefnu, að koma fram hinum nauðsynlegustu verklegu umbótum á stjórnarfarinu í landsins sérstöku málum, svo fullkomnum, sem kostur er á, án þess að farið sé fram á jafnframt að breytt sé eða raskað í nokkru hinu pólitiska sambandi milli Íslands og Danmerkur. Oss virðist þessi grundvöllur fyrir samningunum við vora eigin ráðgjafastjórn um umbætur á stjórnarfarinu skýr og hættulaus, og skulum vér um það efnileyfa oss að vitna í hinar glöggu og afdráttarlausu yfirlýsingar af stjórnarinnar hendi, er komu fram á alþingi 1899, þar sem fulltrúi stjórnarinnar gaf ítarlegar yfirlýsingar um hin helztu atriði í breyting þeirri á stjórnarfarinu, er fram á er farið, og tekur það fram, að með því sé eigi að neinu leyti rýrt sjálfstæði Íslands né landsréttindi í sambandi þess við konungsríkið, né á neinn veg raskað hinu pólitiska sambandi landanna. Það var þá og skýrt tekið fram, af hálfu þeirra manna, er stjórnarþóttinu voru fylgjandi, að þetta væri af þeirra hálfu skilyrði fyrir samningum um málið og með því fororði léti þeir ágreining þann um stöðu Íslands í ríkinu, er á sér stað milli þingsins á aðra hlið og hinnar dönsku stjórnar á hina hliðina, liggja milli hluta að svo komnu máli, þar sem það eigi verður talið brýnt nauðsynlegt né hyggilegt, hvorki fyrir stjórn né þing, að láta þann ágreining vera til fyrirstöðu þeim verklegum umbótum, er þjóðin alls eigi getur án verið, á fullkomna og réttmæta kröfu til, eigi hún að njóta jafnréttar við aðra þegna konungsríkisins, og mögulegt er að koma fram, án þess hreyft sé við sambandi Íslands og Danmerkur.

Að því er enn fremur snertir afstöðu stjórnarinnar til þessa máls, hefir hún frá sinni hlið lýst því yfir, að um þær umbætur á stjórnarfari Íslands, er eigi ríða í bága við þennan grundvöll, sé hún faanleg til að semja við þingið og hefir lýst því yfir, að hún muni styðja að staðfesting á þannig löguðum breytingum, ef þær fái fylgi þingsins.

Um þetta atriði leyfum vér oss að vitna í ráðgjafabréf 26. maí 1899, ræðu stjórnarfulltrúans 28. júlí 1899 (Alþ.tíð. 1899. B. bls. 176 og 181), og boðskap H. H. konungsins til alþingis 17. maí 1901:

Óskir þær, er menn engu að síður hafa á Íslandi um breytingar á þessari undirstöðu, hafa hingað til ekki fengið fylgi alþingis með þeirri takmörkun á þeim, er geri það hægt yfirleitt að verða við þeim, eða í þeirri mynd sérstaklega, er stjórn Vor hefir á tveim síðustu þingum lýst aðgengilega, án þess hún hafi sjálf borið málið fram; en fáist fylgi alþingis til þess í ár, er það framvegis ætlun Vor, að synja ekki, er til kemur, um samþykki Vort til þess, að þannig breytt skipun megi komast á.

Vér verðum þess vegna að skoða þetta svo, sem fyrir liggi skýr yfirlýsing um, að nauðsynlegum og hyggilegum breytingum á stjórnarskipun landsins muni eigi synjað um samþykki af hálfu H. H. konungsins, ef þær fá fylgi meiri hlutans á þinginu og eigi raska hinu pólitiska sambandi milli Íslands og Danmerkur.

Þegar vér svo athugum hín fyrirbyggjandi frumvörp með þetta fyrir augum, hvort

þau raski sambandi landanna og hvort breytingar þær, er farið er fram á í þeim, séu nauðsynlegar og hyggilegar, viljum vér taka fram til athugunar fyrir þingdeildina það, er nú skal greina:

1. Um frv. á þingskjali 28.

Aðal-atriði frumvarpsins, þau að ráðgjafinn skuli eigi öðrum stjórnarstörfum gegna, tala og rita íslenska tungu, bera stjórnskipulega ábyrgð á allri stjórnarathöfn og mæta á alþingi, felast í 1. og 2. og 9. gr. frumvarpsins. Í frumvarpi því, er fyrir alþingi var 1899, voru þessi ákvæði orðrétt samhljóða þessum greinum, en um það frumvarp tók fulltrúi stjórnarinnar það skýrt fram (Alp.tíð. 1899. B. bls. 176), að hann áliti það »aðgengilegt bæði fyrir þing og stjórn«. Jafnframt tók hann það fram, að hann teldi það eigi vonlaust »að þær breytingar á stjórnarskránni, sem stjórnin álitur að komi ekki í bága við pólitískt samband Íslands og Danmerkur, gæti fengist« með viðaukum við frumvarp þetta. Um þau viðauka-ákvæði, er, samkvæmt áskorun þjóðarinnar, hafa verið tekin upp í frumvarp það, er hér liggur fyrir, verður eigi með neinum rökum sagt, að neitt þeirra snerti á nokkurn hátt samband landanna, þar sem þessi atriði að eins snerta tölu þingmanna og skifting þeirra milli deilda, kosningarrétt til alþingis og starfsreglur fyrir þingið og að því er það snertir, að breyting 61. gr. hinnar núgildandi stjórnarskrár er slept í þessu frv., þá hefir aldrei neinum komið til hugar, að segja, að ákvæði hennar snerti á nokkurn veg sambandið milli landanna, og það fer þannig alls eigi út fyrir þann grundvöll fyrir samningum, er markaður er með orðum konungsins, þótt sú grein haldist óbreytt. Þar sem nú þess er af hálfu þjóðarinnar eindregið óskað, að þessi ákvæði séu látin standa óbreytt, þá teljum vér bæði nauðsynlegt og hyggilegt fyrir þingið og stjórnina, að breyta eigi stjórnarskránni í þessu atriði; með því er eigi neinu raskað í því ástandi, sem nú er og hefir verið síðan 1874 og áhrif þessa stjórnarskrárákvæðis geta undir hinu fyrirhugaða breytta fyrirkomulagi eigi orðið í neinum verulegum atriðum önnur, en þau til þessa hafa verið.

Um hin einstöku ákvæði þessa frumvarps (þgskj. 28) skulum vér að öðru leyti taka fram það, er nú skal greina:

Vér álitum nauðsynlegt, að það sé tekið fram með skýrum orðum, í stjórnarskránni sjálfri, að Íslandsráðgjafinn geti talað og ritað íslenska tungu. Að öðrum kosti mundi ákvæðið um þingsetu hans missa mjög þýcing sína og með þessum ákvæðum er fengin svo mikil trygging, sem hægt er, án þess að skerða drottinvald Hans H. konungsins, fyrir því, að ráðgjafi Íslands verði ætíð innboriinn Íslendingur. Stjórnin hefir, þegar 1897, látið lýsa því yfir á alþingi, að eftir hennar skilningi hlyti þetta að sjálfsögðu að felast í ákvæðinu um þingsetu ráðgjafans, og frá því sjónarmiði ætti því ekki að vera neitt á móti því, að ákvæðið væri tekið fram með berum orðum í stjórnarskránni, og vér álitum þessi ákvæði svo þýðingarmikil, að vér ráðum hinni háttv. þingdeild til að halda eindregið fast við þau. Þótt að visu eigi sé ástæða til verulegrar tortryggni gagnvart vorri eigin stjórn um, að hún muni framkvæma ákvæði stjórnarskrárinnar á þann hátt, er Íslandi er hollast, þá getum vér þó ekki varist þess að benda á, að þegar hin íslenska stjórnardeild var stofnuð, var því heitið og það talið sjálfsgagt, að henni stýrði innbörinn Íslendingur, kunnagur högum lands og þjóðar, með áhuga á framförum þess og viðreisn. Þetta hefir þó eigi verið efut af hálfu stjórnarinnar og það út af fyrir sig hefir vakið talsverða óánægju, svo að á alþingi 1893 kom jafnvel til orða að lýsa henni opinberlega. Um þetta efni viljum vér því nú, að því er ráðgjafann snertir, hafa svo orðfull tryggingarákvæði, sem kostur er á. Það virðist eigi þurfa að fara í bága við orð eða anda greinarinnar, þótt sá maður, er kynni að verða skipaður ráðgjafi til bráðabirgða í for-

föllum, fjarvist eða við dauða ráðgjafans, ekki fullnægði þessum skilyrðum, þar sem orðin eiga við þann, er fasta skipan hefir.

Ákvæði frumvarpsins í 3. og 4. gr. fara fram á það, að breyta tölu þjóðkjörinna þingmanna þannig, að tala þeirra verði 34 í stað 30, eins og nú, og að þeim 4 nýju þingsætum sé bætt tveim við hvora deild þingsins. Það má óhætt fullyrða, að hvort sem lítið er til kjósendatölunnar í landinu, eins og hún er nú og eins og hún var 1875, eða starfa þeirra, er nú hvíla á þinginu, móts við þau störf, er þá hvíldu á því, þótt eigi sé víkið að því forgönguleysi af hálfu stjórnardeildarinnar erlendis, sem verið hefir miklu tilfinnalegra hin síðari ár en fyrst var framan af, þá hefir þessi tillaga hin fylstu rök fyrir sér. Kjósendur hefðu tiltölulega eigi fleiri fulltrúa, heldur færri, og starfskraftur þingsins yrði tiltölulega engu meiri með 34 þjóðkjörnum þingmönnum nú, en 1874 var með 30 þjóðkjörnum þingmönnum. Að visu raskast hlutfallið milli tölu þjóðkjörinna og konungkjörinna þingmanna í efri deild alþingis, þannig, að meiri hluti deildarinnar verða þjóðkjörnir menn. En þegar til þess er lítið, að konungkjörnir þingmenn eru eigi tilnefndir með það aðallega fyrir augum, að hafa stjórnfylgisflokk á þinginu, heldur með það eitt fyrir augum, að tryggja það, að þingið sé ætíð skipað nokkrum mönnum, er hafa sérstaka þekkingu á rekstri opinberra mála, þá virðist oss þetta ákvæði ekki geta orðið að neinu ágreiningsefni. Benda má og á það, að þar sem alþingi er í raun og veru ein-deildar-þing með tveim málstofum, þá hverfur nær því alveg þýðing slíks flokks, auk þess sem reynsla undanfarinna ára sýnir það glögt, að konungkjörnir menn flokka sig um skoðanir á málefnum á sama hátt og þjóðkjörnir þingmenn, án tillits til skoðana stjórnarmanna.

Í 5. gr. frumvarpsins er farið fram á, að rýmka nokkuð kosningarrétt í landinu til alþingis og er breytingin aðallega fölginn í því, að sérkenna kjósendaflokkana réttari og nokkuð víðtækari nöfnum en áður, en óheppilegt orðalag stjórnarskrárinnar í þessu efni hefir til þessa svift menn kosningarrétti, sérstaklega í sjávarplássum og kaupstöðum. Auk þess er farið fram á, að færa gjald það, er skilyrði er fyrir kosningarrétti, niður úr respective 8 og 12 kr. í 4 kr. Þessi ákvæði verðum vér að telja hagkvæm og réttlát og í alla staði nauðsynleg. En af því að greinin virðist eigi heppilega orðuð í frv., flytjum vér tillögu um breyting á henni. Vér þykjumst geta gengið að því visu, að þetta atriði gæti eigi orðið að ágreiningsefni, þar sem skattgjald er eigi skilyrði fyrir almennum kosningarrétti í konungsríkinu og kosningaréttur til bæjarstjórna hér á landi er miðaður við sviplíkt mark, cfr. Alþ.tíð. 1895 C. bls. 94—95, lög 2. okt. 1895, 1. gr., 8. okt. 1883, 4. gr. (Akureyri), 8. okt. 1893, 5. gr. (Ísa-fjörður) og 8. maí 1894. 5. gr. Viðvíkjandi ákvæðunum í 6. og 7. gr. frv. finnum vér eigi ástæðu til að gera neinar séstakar athugasemdir.

Um breytingar þær á 28. og 36. gr. stjórnarskrárinnar, er innifelast í 8. og 10. gr. frv., skulum vér taka það fram, að þessi breyting hefir fengið mikið fylgi í landinu, og vér álitum hana á rökum bygða. Vér getum heldur eigi ætlað, að hún geti valdið ágreiningi, þar sem tillaga stjórnarinnar sjálfar á alþingi 1867 fór í sömu átt, þannig að nægja skyldi, ef meira en helmingur þingmanna væri á fundi. En eftir tillögu eins af þingmönnum var þessu með 14 atkv. af 27 breytt í $\frac{2}{3}$ (Alþ.tíð. 1867. II. bls. 19, 581 og 583). enda virðist þessi breyting eigi neitt varhugaverð hér, þar sem staðhættir gjöra það að verkum, að því nær enginn þingmaður fer burtu frá aðsetursstað þingsins, meðan á þingtímanum stendur.

Vér gerum enn fremur ráð fyrir að flytja viðauka-tillögur við frv. þetta, um að þingtíminn verði eftirleiðis ákveðinn 8 vikur, því reynslan hefir nú um mörg ár sýnt, að ómögulegt er að ljúka störfum þingsins á styttri tíma. Ákvæði um þetta er í frv. á þingskj. 39, 4. og tókum vér það upp sem breytingartillögu.

Viðvíkjandi 61. gr. hinnar gildandi stjórnarskrár og breyting á henni skulum vér

með tilvitnan til þess, er áður er sagt, taka það fram, að það er eindreginn vilji hjá miklum hluta þjóðarinnar, að halda henni óbreyttri, þótt það hafi eigi nærri alstaðar verið af þjóðarinnar hendi sett sem skilyrði fyrir öllum samningum um málið. Vér verðum því að leggja áherzlu á það, að hún haldist óbreytt. Ákvæði hennar snerta að eins afstöðu þingsins gagnvart hinni íslenzku ráðgjafastjórn, þegar þingið hefir samþykkt breyting á stjórnarskránni, en kemur eigi að neinu leyti við stöðu landsins í ríkinu, og eftir hinum skýru orðum í boðskap H. H. konungsins gerum vér oss vísa von um, að þetta atriði verði eigi gert að ágreiningsatriði af hálfu hinnar íslenzku stjórnar vorrar.

Vér álitum umbætur þær á stjórnarfari landsins, er hér eru taldar, þýðingarmiklar, og vér teljum oss eiga þess vísa von, að þær fái samþykki konungs, ef meiri hluti þingsins er þeim fylgjandi. Vér viljum því eindregið leggja það til, að þetta frv., með breytingum þeim, er vér höfum getið um, verði samþykkt. Þá er, í öllu falli um nokkurn tíma, bundinn viðunanlegur endi á þessa deilu, er nú hefir staðið yfir um langan aldur, til mikils tjóns fyrir önnur málefni landsins, og vér gjörum oss vísa von um, að þessar umbætur reynist gagnlegar og heillavænlegar fyrir land og þjóð, og að á þeim geti byggt bæði meiri verklegar framfarir og meira politískt sjálfstæði og frelsi fyrir Ísland, þegar tímar liða fram.

2. Um frv. á þingskjali 39. Þegar vér svo víkjum að frv. því, er vísað var til nefndarinnar og prentað er á þingskj. 39, þá er það aðallega 1., 2. og 3. gr. frv., er nefndina greinir á um. Að því er 4. gr. suertir, þá höfum vér gjört ráð fyrir, að taka hana upp sem breytingartillögu, og að því er 8. gr., 11. gr. — 13. gr. og 15. gr. snertir og enda einnig 7. gr., þá er eigi verulegur mismunur á þeim og tilsvareandi greinum í hinu fyrra frv. — 5. gr., 6. gr., 9. gr. 10. gr. og 16.—18. gr. getum vér að vísu eigi talið þýðingarmikil ákvæði, en verðum þó að mæla á móti því, að þau verði samþykkt, þótt þau væri borin upp sem breytingartillögur. — Hér er eigi, að því er oss virðist, spurning um gagngerða og endanlega endurskoðun stjórnarskrárinnar, því þá mundi þurfa að taka til athugunar mörg fleiri ákvæði hennar en hér er gert, heldur að eins um það, að fá bætt úr nokkrum helztu og tilfinnanlegustu göllunum, sem eru á stjórnarfari landsins, og þess vegna teljum vér réttara að láta hin þýðingarminni atriði að þessu sinni óhreyfð.

Hvað því næst snertir ákvæðin í 1. gr. frv., þá eru það aðalefni þeirra, að tekin eru upp ákvæðin úr 3. gr. laga 2. jan. 1871 um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu. Vér álitum hvorki rétt né nauðsynlegt, að taka þessi ákvæði úr stöðulögunum um samband Íslands og Danmerkur upp í stjórnarskrá um sérmál Íslands, og vegna þeirra landsréttinda, er vér viljum að Ísland haldi að öllu leyti óskertum, verðum vér að telja frumvarps-ákvæðið beinlínis viðsjárvert. Vér viljum, hvorki beinlínis né óbeinlínis, gefa tilefni til þess, að skýra megi framkomu þingsins eða ályktanir þess svo, sem það hafi endanlega fallið frá þeim kröfum um fullkomna sérstöðu í sambandinu, sem haldið hefir verið fram frá upphafi stjórnarbaráttu vorrar.

Þegar vér svo þessu næst víkjum að ákvæðum frv. í 2. og 3. gr. um það, að fyrir málum Íslands skuli standa tveir ráðgjafar, annar búsettur í Reykjavík og launaður af landsjóði, en hinn búsettur í Kaupmannahöfn og launaður af ríkissjóði, og skuli hann vera umboðsmaður ráðgjafans hér, án þess að hafa ályktarvald né bera fullkomna ráðgjafa-ábyrgð, nema í þeim málum, er eigi mega biða úrskurðar ráðgjafans hér, og að fyrirheiti sé tekið upp í stjórnarskrána um stofnun landsdóms hér á landi, þá skulum vér um þessi atriði taka fram það er nú skal greina:

Í ályktun þingsins 1895, þar sem teknar eru fram allar hinar þýðingamestu sjálfstjórnarkröfur landsins, er það tekið fram sem eitt af aðalatriðunum í þessum kröfum, að „hinn æðsti stjórnandi“ landsins sé hér búsettur. Um þetta atriði hefir landshöfðinginn í

bréfi 20. des. 1895 tekið það fram, að eins og hinum stjórnskipulegu hugmyndum manna nú háttar, sé þetta fyrirkomulag óhugsandi. Vér viljum taka það skýrt fram, að til þess að búseta stjórnarinnar hér geti orðið annað en nafnið eitt, þarf hún í sérámalum landsins að hafa nokkurt sjálfstætt ályktarvald, óháð allri annari stjórn í konungsríkinu, og til þess, að í rauu og veru verði sagt, að hin æðsta stjórn landsins sé hér búsett, getum vér eigi hugsað oss neinu veg annan en þann, er fram hefir komið áður fyrri í frv. þingsins, t. d. 1889 eða 1894, eða þá að skipaðir yrði ráðherrar hér á landi, er mynduðu sérstakt »landsráð«, er réði til lykta hér öllum þeim málum, er Ísland snerta sérstaklega. En meðan þær skoðanir eru ráðandi hjá Dönum, er gera það að verkum, að þeir alls eigi vilja að neinu leyti samþykkja, að sérámal Íslands séu borin fyrir konung annarstaðar en í ríkisráðinu, á meðan getum vér eigi gert oss von um, að þessu atíði, búsetu stjórnarinnar hér, verði ráðið svo til lykta, að tryggilegt sé og fullnægjandi fyrir Íslendinga.

Þessar stjórnskipulegu grundvallar-hugmyndir eru mjög gamlar og rótgrónar hjá Dönum, sérstaklega öllum lögfróðum mönnum þar í landi, alveg án tillits til flokkaskipunar, svo að vér getum eigi gjörð oss von um, að þær skoðanir taki nokkrum verulegum stakkaskiftum þótt svo annar pólitískur flokkur en sá, er nú situr að völdum, tæki þar við stjórn. Í öllu falli teljum vér það hið mesta óráð, að fresta nauðsynlegum umbótum á stjórnarfari voru, er fáanlegar eru nú þegar, fyrir slíka valta von.

Að því er snertir hin sérstaklegu ákvæði um réttarstöðu þeirra tveggja ráðgjafa, er fyrirhugaðir eru eftir frv., skulum vér taka það fram, að þau eru mjög ófullnægjandi fyrir Íslendinga, þar sem ráðgjafinn í Kaupmannahöfn verður alveg óháður öllum áhrifum frá þingi og þjóð og ókunnugur öllum landmálum, og þess vegna engu betri milliliður milli þingsins og konungsins en hinn danski ráðgjafi, er vér nú höfum. Auk þess teljum vér það mjög viðsjárvert að honum er falið fullkomið ályktarvald í þeim málum, er eigi þola bið og hann verður sjálfur að skera úr, hver þau mál eru, er svo er ástätt með. Á þann veg er allmikill flokkur sérámalanna skilinn undan áhrifum og aðgjörðum hinnar innlendu stjórnar og þingsins.

Vér teljum oss eigi þurfa, að taka fleira fram viðvíkjandi þessu frv. á þgsk. 39. Vér erum eigi í neinum vafa um, að þau verða af hendi stjórnarinnar talin óaðgengileg og vér teljum þau ófullnægjandi fyrir Íslendinga. Vér ráðum því hinni háttv. deild til að fella þetta frv.

Breytingartillögur vorar verða prentaðar á sérstöku þingskjali.

Neðri deild alþingis 17. júlí 1901.

Valtýr Guðmundsson

formaður.

Ólafur Briem.

Guðl. Guðmundsson

skrifari og framsögum.

Skúli Thoroddsen.

B. Frá minni hluta nefndarinnar.

Nefnd sú, er h. háttv. deild kaus til að íhuga frumvörp þau til stjórnskipunarlagar, er borin voru upp í deildinni af þingmanna hálfu og prentuð eru á þingskjöllum 28 og 39, hefir klofnað.

Meiri hlutinn hefir tekið nokkur minni háttar ákvæði upp úr frumvarpinu á þskj. 39, en fylgir að öðru leyti frumvarpinu á þskj. 28.

Meiri hlutinn telur búsetu ráðherrans hér á landi að *visu æskilega*, en býst hins vegar við, að henni mundi *eigi* verða *framgengt* hjá stjórninni. Aftur á móti lítur meiri

hlutinn svo á, sem bætt sé úr öllum tilfinnanlegustu þörfum vorum með frv. á þskj. 28, og telur jafnframt þannig löguðum breytingum vísa von um staðfestingu.

Minni hlutinn getur með engu móti fallist á þessar skoðanir meiri hlutans.

Minni hlutinn getur ekki kannast við, að bætt væri *viðunanlega* úr þörfum vorum, þótt frv. á þskj. 28 næði fram að ganga.

Helzta breytingin, sem þar er farið fram á, frá því sem nú er, er sú, að ráðherrann *megi* sækja fundi alþingis, og að hann skuli tala og rita íslenska tungu.

Að þessu *gæti* vitanlega orðið nokkurt lið; en alla tryggingu vantar fyrir því, að það *verði* til nokkurra verulegra bóta.

Í 9. gr. frumvarpsins stendur:

»Í forföllum ráðgjafa má hann veita öðrum manni umboð til þess, að mæta á alþingi fyrir sína hönd«. — En þess er eigi getið, *hver* forföll ráðherrann megi bera fyrir sig, og *heimild hans til að velja umboðsmanninn er allsendis ótakmörkuð*. Umboðsmaðurinn þarf hvorki að fullnægja hinum almennu kröfum til opinberra starfsmanna ríkisins, né heldur þarf hann að kunna íslensku.

En hvað sem þessu líður er engin trygging fengin fyrir því, að ráðherrann verði *kunnugur* höfum vorum og þörfum, enda er sú trygging ófáanleg, nema *því að eins, að* ráðherranum verði gjört að skyldu að eiga heima í landinu.

Það verður að vera *fyrsta* krafan til *hverrar* stjórnar sem er, lýðveldis sem einveldis og allra stjórnarháttanna, sem liggja þar á milli, að sá maður, sem á að ráða lögum og lofum landi, sé *búsettur í landinu*.

Þessi krafa er svo *viðurkend* út um allan heim, að ekki er hægt að benda á eit einasta land frjálst, annað en Ísland, er ekki hafi sína stjórn hjá sér.

En búseta ráðherrans á Íslandi er nauðsynleg *ekki* að eins vegna þess, að ráðherranum verður að vera kunnugur. Ráðherrann á að *lita eftir því*, að alt fari skipulega fram í landinu, en það getur hann *því að eins, að hann sé þar búsettur*.

Ráðherrann á að bera bæði lagalega og siðferðislega *ábyrgð* á gjörðum sínum, en þeirri ábyrgð verður *því að eins fram komið, að þjóðin nái allt af til hans*.

Minni hlutinn getur þannig ekki kannast við, að frv. á þskj. 28 *tryggi* oss nokkra verulegar bætur á stjórnarfari voru. Og er þá minna vert um hitt atriðið, von meiri hlutan um staðfestingu frumvarpsins; en þó viljum vér einnig lita á það atriðið. Og vill þá svo vel til, að vér höfum fyrir oss skýrar yfirlýsingar ráðherrans og landshöfðingja og enda eins af flutningsmönnum sjálfum. Í ráðherra-~~ráði~~ dags. 26. maí 1899, bindur stjórnin fylgi síu við frumvarp það, er þá var um að ræða og sem fór þó *miklu skemmra* en frumvarpið þskj. 28, við það, að 61. gr. stjórnarskrárinnar verði breytt svo, að eigi þurfi að leysa upi alþingi nema því að eins, að stjórnin sé á sama máli og þingið. Landshöfðingi lýsti því yfi í byrjun umræðnanna um stjórnarskrármálið á þessu þingi, að í frv. á þskj. 28 væri eitt á kvæði og vantaði annað ákvæði, er gjörði það *»næsta ólíklegt«*, að stjórnin gengi að frumvarpinu, og var ekki erfitt að skilja, að hann átti við 61. gr. með ákvæði því, er vantaði. — Höfuð-flutningsmaður þessa frumvarps, flokksmenn hans og blöð þau, er þeim fylgja, hafa o alt til þessa stöðugt látið það klingja, að ekki væri til neins að heimta það, að 61. gr. stæð óbreytt. Sú krafa ein út af fyrir sig yrði frumvarpinu að falli hjá stjórninni. Það er þannig ekkert fyrirheit og lítil von um það, að frumvarpið á þskj. 28 nái staðfestingu núverand stjórnar.

En sé nú frumvarpið á þskj. 28 bæði ónógt í sjálfu sér, og sé engin eða lítil von um, að það nái staðfestingu, virðist engin ástæða til að halda því fram *óbreyttu*.

Víkur þá máli að frumvarpinu á þskj. 39, og er aðalkjarninn í því, að maður sá, e

mestu ræður um mál vor, skuli vera *búsettur í landinu*, launaður af *landsfé* og bera ábyrgð á gjörðum sínum fyrir *innlendum dómi*. Það er óþarfi að eyða mörgum orðum að því, að lýsa yfirburðum slíkra ákvæða fram yfir fyrra frumvarpið. Krafan um búsetu hinnar æðstu stjórnar innanlands og um landsdóminn er jafngömul stjórnarbaráttu vorri. Henni hefir verið haldið fram óslitið fram að 1895. Á þinginu 1897 var í fyrsta skifti farið fram á að slaka til í kröfum vorum, en sú tilraun mun fremur hafa verið gjörð af ótta fyrir því, að fylstu kröfum vorum mundi eigi verða sint af þáverandi stjórn, heldur en af hinu, að krafan um sem innlendasta stjórn væri eigi í fylsta máta réttmæt og nauðsynleg, ef vel ætti að fara.

Og það er því síður ástæða til að fara langt út í þá sálma, sem meiri hlutinn finnur ekkert verulegt að höfuðákvæðunum í frumvarpinu. Meiri hlutinn leggur aðaláherzluna á, að slíkt frumvarp mundi ekki ná staðfestingu konungs, þess vegna sé ekki til neins að halda því fram; en þetta eru ekki annað en spádómar. Af hendi stjórnarinnar liggur *ekkert svar fyrir* um, að ekki mundi fást það fyrirkomulag, sem farið er fram á í frumvarpinu, enda er þess ekki að vænta, að stjórnin hafi svarað neinu til um það. Því er í *fyrsta* sinni hreyft í 10 manna frumvarpinu, að *auk* ráðherrans á Íslandi skuli vera *annar* ráðherra við hlið konungs í Kaupmannahöfn, er gangi í stað ráðherrans á Íslandi, þegar ekki næst til hans, og beri að öðru leyti fram fyrir konung þau mál, er embættisbróðir hans á Íslandi kann að fela honum. En þegar þessu næst er spurt um það, hvernig stjórnin mundi taka undir slík ákvæði, getum vér ekki betur séð, en að horfurnar séu að minsta kosti jafnvænlegar fyrir frumvarpið á þskj. 39 og frv. á þskj. 28. Meiri hlutinn telur þá skoðun ríkjandi hjá dönskum stjórnáráðmönnum, vinstri mönnum sem hægri mönnum, að sérmál vor beri að réttu lagi undir ríkisráðið, og dregur jafnframt út úr því þá ályktun, að það sé sama sem að segja, að ráðherrann skuli vera búsettur í Kaupmannahöfn. En hvorugt er rétt hermt. Það hafa bæði fyr og seinna verið mikilsmetnir meun í Danmörku, er hafa álitíð, að ráðherrann ætti að réttu lagi *ekki* sæti í ríkisráðinu, og nægir í því efni að vísa til hinna dönsku þingtíðinda 1874 bls. 200—205. Vinstrimannaforinginn Berg heldur þar fram því, að það sé enda brot á grundvallarlögum Dana, að ráðherrann fyrir sérmál Íslands *sitji* í ríkisráðinu. En þótt kynni að mega verja, að sérmál Íslands skuli borin fram í ríkisráðinu, þá leiðir engan veginn af því, að ráðherra Íslands þurfi að vera búsettur í Kaupmannahöfn, megi *ekki* vera búsettur á Íslandi. Sé um að eins einn ráðherra að ræða, dregur ríkisráðið vitanlega búsetu ráðherrans í Kaupmannahöfn eftir sér, en á þskj. 39 er gjört ráð fyrir *tveimur ráðherrum* og með því er *tjóðrið slitið*. Vitanlega má ráðherrann á Íslandi koma í ríkisráðið, meðan sú skoðun er ofan á, að hann eigi þar sæti, og hann mundi líklega nota þá heimild til að leggja þar sjálfur fram fyrir konung öll *meiri háttar* mál, og að eins nota embættisbróður sinn í Kaupmannahöfn til hinna minni framkvæmda.

En það þarf ekki að fara í dönsku þingtíðindin til þess að komast að skoðun vinstri-manna í Danmörku um það hvort ráðherrann megi vera hér búsettur. Flestir eða allir þjóðkjörnir þingmenn hafa nú um þingtímann heyrt merkan Íslending, búsettan í Kaupmannahöfn, hafa það eftir helztu foringjum hins svokallaða vinstrimannaflokks, að þeir teldu sjálfsagt og réttlátt, að sá maður, er réði úrslitum mála vorra, væri búsettur á Íslandi. Það er auk þess alkunnugt, að nú rennur hlýrri andi en nokkru sinni fyr til vor Íslendinga gegnum dönsku þjóðina alla, æðri sem lægri, og horfurnar á sigursælum úrslitum mála vorra hafa aldrei verið betri en nú, og verða kannske aldrei betri. Nú, *einmitt nú*, er því tími til að fara fram á það, er vér ekki þykjumst mega áu vera. Förun vér aftur á móti nú of skamt, fáum vér ef bezt gerir ekki meira en vér biðjum um, og við það mundi svo verða látið sitja um óákveðinn tíma.

Af því sem nú er sagt, má sjá, að minni hlutinn getur með engu móti ráðið háttv. deild til að samþykkja frumvarpið á þskj. 28. *óbreytt*. — Hins vegar getum vér eftir atvikum ekki búist við, að frumvarpið á þskj. 39 verði samþykkt óbreytt. Að vísu getum vér ekki

aðhýst þá mótbáru meiri hlutans gegn 1. gr. frv. á þskj. 39, að þar með sé sagt nokkuð af eða á um gildi stöðulaganna hér á landi. Vér verðum þvert á móti að álíta greinina þarfa, og að öllu leyti hættulaust, að taka slíkt ákvæði upp. Líku máli er að gegna um 5. gr. með þeirri breytingu, að í stað orðanna: »getað komið sér saman um þau« komi: »samþykkt fjárlög fyrir það fjárhaðstímabil«. Eins er um 6. gr. með þeirri orðabreytingu, að síðari hluti hennar orðist þannig: »Þó getur hann ekki gefið ráðherrunum upp hegningu, sem á þá kann að verða lögð út af embættisrekstri þeirra, nema með samþykki neðri deildar alþingis«. Svo er og um 10. gr. með þeirri orðabreytingu, að í stað orðanna: »gefur eða hlýðir þar að lútandi fyrirskipanir« komi: »gefur þar að lútandi fyrirskipanir eða hlýðir þeim«.

En vér viljum ekki gera það að kappsmáli, að halda fram þessum greinum að svo stöddu, og það því síður, sem meiri hlutinn hefir tekið nokkur atriði úr þessu frumvarpi upp í nefndartillögur sínar.

Að svo stöddu látum vér oss nægja að halda fram ákvæðunum í 2., 3. og 19. gr. frumvarpsins, og munum vér á sínum tíma koma fram með breytingartillögur í þá átt, en orðabreytingar höfum vér hugsað oss að gera nokkrar á 2. og 3. gr.

Í þessu sambandi skulum vér loks taka það fram, að vér getum með engu móti fallist á skoðun meiri hlutans um réttarstöðu ráðherranna innbyrðis. Meiri hlutinn heldur því fram, að Kaupmannahafnarráðherrann verði nokkurs konar »milliliður milli þingsins og konungsins«, hann verði ókunnugur öllum landsmálum og viðsjárvert sé að fela honum ályktunarvald í þeim málum, er eigi þola bið, og það því fremur, sem hann úrskurði sjálfur, hver þau mál séu. Að þessu liggja fyrst þau svör, að nefndarálit meiri hlutans gjörir sjálft neðst á bls. 2 og efst á bls. 3 ráð fyrir, að annar ráðherra verði skipaður »í forföllum, fjarvist eða við dauða« ráðgjafa þess, er ræðir um í frumvarpinu á þskj. 28. Eigi mótbáru meiri hlutans gegn ráðherraskipan vorri við rök að styðjast, gilda þær því eins um ráðherraskipan meiri hlutans og enda fremur, því að bráðabirgðaráðherranum eftir frumvarpinu á þskj. 28 er *enginn bás markaður*, en eftir frumvarpinu á þskj. 39 er verkahringur Kaupmannahafnarráðherrans *mjög takmarkaður*. En hér við bætist, að nýnefndar aðfinslur meiri hlutans eru rangar í sjálfu sér. Kaupmannahafnarráðherrann er alls ekki milliliður milli þings og konungs. Honum er að eins ætlað að bera fram þau mál, er ráðherrann á Íslandi *felur honum sérstaklega í hvert skifti*, svo og þau mál, er eigi má fresta. Það er engin ástæða til að ætla, að ráðherrann á Íslandi feli Kaupmannahafnarráðherranum fleiri mál en góðu hófi gegnir, því að hann á að bera aðalábyrgð slíkra mála. Gangi hann hins vegar um skör fram í því efni, má hann búast við lögsókn fyrir landsdómi. Það er álitið nauðsynlegt, að ávalt sé við hlið konungi ráðherra, er geti gert út um þau mál, er eigi má fresta, og eru þar einkum höfð í huga minni háttar bráðabirgðalög, svo sem lög um sóttvarnir, lög um hlutleysi í ófriði annara ríkja o. s. frv.

Þetta ályktunarvald hefir bráðabirgðaráðherrann eftir frumvarpinu á þskj. 28 ekki síður en Kaupmannahafnarráðherrann eftir frumvarpinu á þskj. 39, og þetta vald *verða* báðir ráðherrarnir að hafa vegna afstöðu Íslands. Það er engin ástæða til að ætla, að Kaupmannahafnarráðherrann fari þar lengra en bráðabirgðaráðherrann. Fari hann í því efni lengra en góðu hófi gegnir, má hann búast við málssókn fyrir hæstarétti. Þegar hann beitir sjálfstæðu ályktunarvaldi, ber hann einnig ábyrgð á efni ályktunarinnar.

Af ástæðum þeim, sem hér eru teknar fram, verðum vér að ráða háttvirtri deild til að samþykkja því að eins frumvarpið á þskj. 28, að samþykktar séu jafnframt breytingar og viðaukatillögur þær, sem vér munum koma fram með á sínum tíma, samkvæmar ákvæðunum í 2., 3. og 19. gr. frumvarpsins á þskj. 39.

Verði væntanlegar breytingartillögur af vorri hendi í þá átt hins vegar mót von feldar, verðum vér að ráða háttvirtri deild til að fella frumvarpið á þskj. 28.

Alþingi 19. júlí 1901.

Björn Bjarnarson, Bf.

H. Hafstein
frs.m. minni hlutans.

Lárus H. Bjarnason
skrifari minni hlutans.

Nd.

121. Frumvarp

til laga um að stofna slökkvilið á Seyðisfirði.

Flutningsmaður Jóh. Jóhannesson.

1. gr.

A Seyðisfirði skal stofna slökkvilið.

2. gr.

Allir bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu skyldir að mæta 4 sinnum á ári, til þess að æfa sig í að fara með slökkvivélar og önnur slökkvitól, eftir boði bæjartógetans eður yfirboðara þess, sem af bæjarstjórninni verður settur yfir slökkviliðið. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í bænum vera skyldir til að koma til brunans og gjöra allt það, sem þeim verður skipað af þeim, er ræður fyrir því, hvað gjöra skuli til þess að slökkva eða takmarka eldinn, eða aðstoðarmanni hans.

Bæjarstjórnin skal semja og leggja undir samþykki amtmanns reglugjörð fyrir slökkviliðið, og má í henni ákveða sektir allt að 20 kr. fyrir brot gegn ákvæðum hennar, er renni í bæjarsjóð.

3. gr.

Með mál út af brotum gegn reglugjörð þeirri, er ræðir um í 2. gr., skal farið sem með opinber lögreglumál.

Nd.

122. Breytingartillaga

við frv. til laga um viðauka við lög um prentsmiðjur 4. des. 1886. Flutningsmaður: Skúli Thoroddsen.

Í stað orðanna: »á skrifpappír« komi: «á góðum pappír».

Nd.

123. Breytingartillögur

við frv. til laga um viðauka við og breyting á tilsk. 20. apr. 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík. (Frá Einari Jónssyni).

Við 3. gr. Fyrri málsgrein greinarinnar orðist svo:

Hafnarnefndin annast störf þau, er nefnd eru í 1. gr., en byggingarnefndin þau störf, er 2. gr. ræðir um, eftir því sem samþykkt um bæjarstjórn í Reykjavík ákveður. Í hafnarnefndinni er bæjarfógeti og 2 menn aðrir, er bæjarstjórnin kýs, og skal að minsta kosti annar þeirra vera úr hennar flokki. Í bygg-

ingarnefndinni er bæjarfógeti og slökkviliðsstjórnin og 4 menn aðrir, er bæjarstjórnin kys; skulu 2 þeirra vera úr hennar flokki.

Fyrir orðin »skyldugir til« síðar í greininni komi: skyldir.

Við 6. gr. Fyrir »og einn af og úr . . . maður, og« komi: og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin kys til þess.

Nd.

124. Frumvarp

til laga um breyting á lögum 12. júlí 1878 um gjafsóknir.

Flutningsmenn: Skúli Thoroddsen. Pétur Jónsson.

Ákvæðin í 3. tölulið 2. gr. í lögum 12. júlí 1878, um gjafsóknarrétt embættismanna, eru úr lögum numin.

Skylda sú, er að lögum hefur hvílt á embættismönnum, að hreinsa sig af ærumeiðandi sakargiftum með dómi, samkvæmt skipun yfirboðara þeirra, er úr lögum numin.

Ed.

125. Frumvarp

til laga um breytingu á lögum 2. nóv. 1885 um breytingu á 1. gr. í lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla.

Flutningsmaður: Guðjón Guðlaugsson.

Árgjaldið 200 kr. í landssjóð af Prestsbakkabrauði í Strandaprófastsdæmi fellur niður frá fardögum 1902.

Ed.

126. Breytingartillögur

við frv. til laga um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr., þgskj. 118).

Frá Hallgr. Sveinssyni, Kristjáni Jónssyni, J. Jónassen.

Við 2. gr., eins og nefndin vill orða hana.

1. Fyrir »þekking í því« í 1. línu komi: þekking á því.

2. Fyrir »vörn« í næstsíðustu línu komi: vörnum.

Við 3. gr. 3. Fyrir orðin »skipar sem oddvita« í 2. línu komi: skipar oddvita.

4. Fyrir »tveir aðrir menn« í 3. línu komi: tveir menn aðrir.

Nd.

127. Frumvarp

til laga um viðauka við lög um prentsmiðjur 4. des. 1886.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr.).

1. gr. Af öllum tímaritum og hlöðum, er út eru gefin einu sinni á mánuði eða oftar, eru allar prentsmiðjur á Íslandi, er nú eru, eða síðar verða stofnaðar, skyldar að láta Landskjalasafninu í té ókeypis eitt eintak á góðum pappír.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1902.

Nd.

128. Breytingartilhögun

við frv. til tolllaga fyrir Ísland. Flutningsm. Skúli Thoroddsen.

1. Við 1. gr. 12. lið. Fyrir »50« komi: 25.
2. Við 1. gr. 13. lið. Fyrir »15« komi: 20.
3. Á eftir 17. lið 1. gr. komi nýr liður svo hljóðandi:

18. Af jarðeplum 1 eyrir af hverju pundi.

Nd.

129. Frumvarp

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Nordursjónum (eins og það var samp. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í Nordursjónum fyrir utan landhelgi, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um töluasetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda uppi góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær er þurfa þykir um eftirlit með því, að fylgt sé ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr. Lögreglustjórarnir í Reykjavík, á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr., og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, en kostnað við merking skipanna skulu skipaeigendur greiða; á þeim hvílir og sú skylda að halda við bókstötum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið.

3. gr. Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bak- að sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gjörð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæm- ast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur óhaggaður, er gjörður var í Haag 6. maímán. 1882 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Nordursjónum.

Ed.

130. Frumvarp

til laga um síldarnætur.

(Eins og það var samp. við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Þegar fluttar eru síldarnætur til landsins, skal skýra lögreglustjóra frá því. Síldarnætur þessar má eigi flytja aftur frá landinu næstu 6 mánuði.

2. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál, og varða brotin sektum frá 50 til 500 kr., er renna í landssjóð.

Nd.

131. Framvarp

til laga um breytingu á lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

Einholtssókn í Austurskaftafélisprófastsdæmi skal við næstu prestaskifti verða prestakall út af fyrir sig og nefnast Einholtsprestakall. Brauði þessu leggjast 300 krónur úr landssjóði.

Nd.

132. Framvarp

til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

1. gr.

Fiskiveiðar, þar á meðal silðveiðar í landhelgi, mega eigi aðrir reka en þegnar Danakonungs, hvort heldur eru einstakir menn eða hlutafélög, þar sem alt hlutaféð er eign þegna Danakonungs. Þó mega hlutafélög, er þegnar annarra ríkja eiga hlut í, reka fiskiveiðar í landhelgi, ef meir en helmingur félagsfjárins er eign þegna Danakonungs, og félagið hefir heimilisfang á Íslandi og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs, enda sé meiri bluti hennar heimilisfastur á Íslandi.

2. gr.

Áður en hlutafélag tekur til starfa, skulu samþykktir þess sýndar lögreglustjóra, þar sem félagið hefir heimilisfang, eða, ef félagið hefir ekki heimilisfang á Íslandi, þar sem fiskiveiðar er byrjað að reka. Eins skal að fara í hvert sinn sem samþyktunum verður breytt. Í samþyktunum skal meðal annars standa ákvæði um, að öll hlutabréfin skuli hljóða upp á nafn, og að engin afhending hlutabréfa sé gild, nema stjórn félagsins sé skýrt skriflega frá henni, en hún skal halda bók yfir alla hlutabréfaeigendur og tilgreina þar, hve mikla upphæð í hlutabréfum hver eigi. Lögreglustjórar skulu gæta þess, að samþyktirnar séu lögum samkvæmar.

3. gr.

Félög þessi eru að því fiskiveiðar snertir háð landslögum um fiskiveiðar í landhelgi.

4. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál; varða brotin sektum frá 20 til 400 kr., er renna í landssjóð, og skal hið ólögmæta veiðifang eða andvirði þess gjört upptækt og falla til landssjóðs.

5. gr.

Lög nr. 7, 19. júní 1888 um silðveiði félaga í landhelgi eru úr gildi numin.

Nd.

133. Frumvarp

til laga um tékk-ávisanir.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Tékk-ávisun skal svo gjöra, að hún tilgreini:

nafnið tékk-ávisun eða check með berum orðum í sjálfum textanum;

hve mikla peninga borga skuli;

þann, er taka á við borguninni;

nafn þess, er á að leysa til sín tékk-ávisunina (greiðanda);

hvar borgun skuli greiða;

stað og dag, er tékk-ávisun er útgefn, og

undirskrifað nafn útgefanda.

Tékk-ávisun má að eins hljóða um borgun jafnskjótt sem hún er sýnd (við sýning, þegar krafist verður, eða því um líkt); álíta skal að gjalddagi sé við sýning hennar, þegar enginn gjalddagi er nefndur.

Sá staður, er getið er við nafn greiðanda, skal vera greiðslustaður, þegar annar staður er eigi til tekinn.

Sé fjárhæð sú, er greiða skal, nefnd oftár en einu sinni, og eigi hin sama, gildir hin minsta upphæð.

Sé í tékk-ávisun gefið loforð um vexti, skal álíta loforð það sem óskráð.

2. gr. Tékk-ávisun má hljóða um borgun til handhafa. Ef hún hljóðar um borgun til natngreinds manns eða handhafa, skal álíta, að hún sé gefin út til handhafa, nema að því, er snertir ákvæði 10. greinar.

3. gr. Ákvæði þau, sem sett eru í víxillögum fyrir Ísland 13. janúar 1862

um framsal víxla,

um ábyrgð útgefanda og framseljanda,

um borgun víxla,

um fullnustu fyrir greiðslufall og

um fyrning á víxilkröfum,

skulu, með þeim breytingum, sem leiðir af ákvæðum laga þessara, einnig gilda um tékk-ávisanir.

4. gr. Framsal tékk-ávisunar verður eigi, svo gilt sé, ritað á eftirrit af henni.

5. gr. Hljóði tékk-ávisun um borgun til handhafa, má með framsalsáritun ákveða, að hana skuli borga til nafngreinds manns.

6. gr. Með framsali á tékk ávisun til greiðanda fær hann ekki fullnusturétt gegn útgefanda eða framseljendum, nema greiðandi hafi fleiri en eina starfsdeild, og framselt hafi verið annari deild en þeirri, sem á tékk-ávisuninni er tilgreind sem greiðandi.

Tékk-ávisun, sem framseld hefur verið greiðanda, má ekki síðan framselja öðrum.

7. gr. Ef orðin »til banka eða bankara« eða önnur áritun, er þýðir hið sama, stendur milli tveggja þverstrika framan á tékk-ávisun, má ekki greiða borgun fyrir hana neinum öðrum en banka eða bankara. Ef nafn ákvæðins

banka eða bankara stendur á milli strikanna, má að eins greiða honum borgunina.

Ráðstöfun þessa getur bæði útgefandi gjört og hver eigandi tékk-ávisunar, og má eigi taka hana aftur né breyta henni; þó má síðar bæta við nafni ákveðins banka eða bankara, sé hann eigi áður til tekinn.

Að því er ákvæði greinar þessarar snertir teljast allir sparisjóðir með bönkum.

8. gr. Ef samþykki er ritað á tékk-ávisun, er sú áritun þýðingarlaus.

9. gr. Ef eigandi tékk-ávisunar vill halda fullnusturétti sínum gegn útgefanda og framseljendum, verður hann að sýna tékk-ávisunina til borgunar innan þess frests, sem settur er í 10. gr. Að hún hafi sýnd verið og borgun eigi fengist, skal sanna annaðhvort með því, að láta innan loka sýningarfrestsins fram fara afsagnargjörð samkvæmt reglunum um víxilafsagnir, eða með yfirlýsing á tékk-ávisuninni, sem undirrituð er af greiðanda eða einhverjum fyrir hans hönd, og sem til greinir þann dag, er sýnt var. Sé hin síðar greinda aðferð höfð, skal telja frestinn til tilkynningar þeirrar, er 45. gr. víxillaganna ákveður, frá þeim degi, er yfirlýsingin segir að sýnt hafi verið.

Áskorun um að afsagnargjörð skuli eigi fram fara, hefir þær afleiðingar, sem 42. gr. víxillaganna ákveður.

10. gr. Tékk-ávisun, sem borga skal á sama stað hér á landi og hún er gefin út, skal sýna til borgunar í síðasta lagi innan þriggja náttu frá útgáfu hennar, ef hún hljóðar um borgun annaðhvort til handhafa, eða til nafngreinds manns á þeim stað (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki). Aðrar tékk-ávisanir, sem borga á hér á landi, skal í seinasta lagi sýna til borgunar innan tíu náttu frá útgáfudegi þeirra, eða, ef lengri tíma en fimm daga þarf til þess að senda þær á venjulegan hátt frá útgáfustaðnum til fyrsta móttakanda og frá honum til greiðslustaðarins, þá í síðasta lagi innan fimm náttu frá því sá tími er liðinn, sem þörf var á til að senda þær. Ef í tékkávisun, sem hljóðar um borgun til nafngreinds manns (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki), hjá nafni mannsins er tilgreindur staður, skal álita, að hann búi á hinum tilgreinda stað.

Ef frestur sá, er ákveðinn er hér á undan, er á enda á sunnudegi eða öðrum almennum helgidegi, má svo gilt sé sýna tékk-ávisunina næsta virkan dag. Á sama hátt koma ákvæði 92. gr. víxillaganna til greina.

Sýningartími tékk-ávisana, sem borgast eiga erlendis, fer eftir reglum þeim, sem gilda á greiðslustaðnum.

11. gr. Sex mánaða- eða ársfrestur sá, sem fullnustukrafa eiganda tékk-ávisunar fyrnist á (78. gr. víxillaganna), telst frá útgáfudegi ávisunarinnar.

12. gr. Sé fullnustukrafan fyrnd eða týnd fyrir vangeymslu á henni koma ákvæði 93. gr. víxillaganna hér til greina. Skal álita, að útgefandi hafi unnið svo mikið fé úr hendi eiganda tékk-ávisunar, sem hún hljóðaði um, nema annað verði gjört sennilegt.

13. gr. Ef tékk-ávisun hefir glatast, má, hvort sem hún hljóðar á nafni

eða á handhafa, fá ógildingardóm á henni samkvæmt gildandi ákvæðum um ógildingardóma á skuldabréfum alment. Þegar stefna í ógildingarmálinu er löglega birt, er útgefandi skyldur að gefa út nýja tékk-ávisun.

14. gr. Ákvæðin í 84.—86. gr. víxillaganna um það, hve útlend lög koma til greina, eiga og við um tékk-ávisanir; þegar þessum lögum er beitt, skal þó álta peningaávisun sem gilda tékk-ávisun, ef hún er gjörð samkvæmt reglum þeim, er gilda á greiðslustaðnum um tékk-ávisanir.

15. gr. Um mál, er sótt er til fullnustu fyrir tékk-ávisanir, fer eftir ákvæðum laga 13. janúar 1882 um víxilmál og víxilafsagnir.

16. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nð

134. Frumvarp

tillaga um eftirlaun. Flutningsm: Sigurður Sigurðsson, Stefán Stefánsson pm. Eyf., Þórður Guðmundsson, Stefán Stefánsson pm. Skf.

1. gr. Hver sá, sem fengið hefir konungsveitingu fyrir embætti og fær laun úr landssjóði, á rétt á að fá eftirlaun eftir lögum þessum, þegar honum er veitt lausn frá embætti fyrir aldurs sakir eða heilsulasleika, eða annarra orsaka vegna, sem honum eru ósjálfráðar.

2. gr. Eftirlaunin skulu greiðast úr landssjóði. Upphæð eftirlaunanna skal þannig reikna, að sá er fengið hefir lausn frá embætti, fái í eftirlaun $\frac{1}{5}$ þeirrar embættislaunaupphæðar, er hann hafði, þegar hann fékk lausn frá embættinu, og auk þess 20 kr. fyrir hvert ár, sem hann hefir þjónað embætti með eftirlaunarétti; þó komi eigi til greina fleiri þjónustuár en 35. Sá, sem er fullra 70 ára, á rétt á að fá lausn með eftirlaunum samkvæmt lögum þessum. Sá embættismaður, sem slasast þannig, þegar hann er að gegna embætti sínu, að hann verður að fá lausn frá embættinu, fær ávalt $\frac{2}{3}$ af embættistekjum sínum í eftirlaun. Ef eitthvert embætti er lagt niður, á sá embættismaður, er því gegnir, heimting á að njóta $\frac{2}{3}$ af embættistekjum sínum í 5 ár í biðlaun, en er þá undir eins skyldur til að taka aftur við hæfilegu embætti með sömu tekjum að minsta kosti, sem því embætti fylgdu, sem niður var lagt. Hafi hann ekki fengið embætti að 5 ára fresti, verða honum veitt eftirlaun. Þau ár, sem hann hefir notið biðlauna, skal álta sem þjónustuár, þegar farið verður síðar að reikna eftirlaun hans; en eftirlaunin skal reikna eftir þeim embættistekjum, er hann hafði, áður en hann fékk biðlaun. Ef hann tekur á móti embætti, sem minni tekjur fylgja, fær hann af þeim eftirlaunum, sem honum ber eftir hið meira embætti, er hann áður hafði, svo mikið sem tekjur hins nýja embættis vantar til að jafnast við tekjur hins fyrra embættis, er hann hafði, og ekki meira.

3. gr. Ef embættismaður, sem sökum heilsubrests hefir fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, kemst aftur til heilsu, er hann skyldur til að taka á móti embætti, sem landsstjórnin álítur við hans hæfi og skipar hann í, og séu launin eigi lægri en þess embættis, er hann fékk lausn frá. Séu launin minni, fær hann mismuninn greiddan úr landssjóði, sem viðbót fyrir sjálfan sig. Neiti embættismaðurinn að ganga að hinu nýja embætti og getur eigi fært fullnægjandi sönnur

á slíka vanheilsu, sem tálmi honum frá að gegna því, missir hann rétt til eftirlauna.

4. gr. Þær embættistekjur, sem teknar verða til greina, þegar reiknuð eru eftirlaun eða biðlaun samkvæmt 2. gr., eru: 1. viss árleg laun, 2. launaviðbót, sem veitt er manningnum sjálfum; 3. aukatekjur og hlunnindi, svo sem leigulaus bústaður, bújörð, eldiviður og ljós, sem með berum orðum eru veitt embættismanninum sem laun eða hluti af launum hans. Aukatekjurnar skulu taldar eins og þær hafa verið að meðaltali 5 síðustu árin, áður en embættismaðurinn fekk lausn frá embætti, eða öll þau ár, sem hann hefir embætti þjónað, hafi árin verið færri en 5.

5. gr. Sá, er fyringjörir embætti sínu, missir einnig rétt til eftirlauna.

6. gr. Þegar embættismanni er vikið frá fyrir einhverjar misfellur, sem ekki varða embættismissi, en veikja þó þá virðingu og traust, sem nauðsynlegt er fyrir stöðu hans, skal ákveða eftirlaun hans með sérstökum lögum.

7. gr. Eftirlaun eða biðlaun missast: 1. gjörsamlega eða að tiltölu þegar hlutaðeigandi fær aftur embætti og laun; 2. þegar hann án konungsleyfis gengur í þjónustu útlanda ríkja; 3. þegar hann tekur sér bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 4. þegar hann hefir ekki tekið eftirlaun sín eða biðlaun í 3 ár, og getur síðan ekki sannað lögmæt forföll; 5. þegar hann verður dæmdur sekur í þess konar athæfi, sem mundi hafa swift hann embætti, ef hann hefði þá í því verið, eða ef upp á hann sannast, að hann hafi orðið sekur í slíkri hegðun, áður en hann fekk lausn frá embættinu. Nú hefir embættismaður fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, og tekur við nýju embætti, hefir hann þá rétt til að fá eftirlaun þau, sem hann áður hafði, er hann sleppir þessu embætti.

8. gr. Hver kona, sem verður ekkja eftir embættismann, er hafði eftirlaunarétt, eða eftirlaun eftir lögum þessum, skal hafa rétt til að fá eftirlaun úr landssjóði með þeim undantekningum, sem til eru teknar í 9. gr. Eftirlaun ekkjunnar reiknast $\frac{1}{8}$ af launum mannsins, eins og þau eru talin eftir 2. og 4. gr. þessara laga, þegar þau eru lögð til grundvallar fyrir því, hvernig reikna skal eftirlaun hans; þó mega þau eftirlaun ekkjunnar, sem þannig reiknast, aldrei fara fram úr 1200 kr. né vera meiri en eftirlaun þau, sem maðurinn hefði getað fengið eða hafði þegar hann dó. Þegar ástæður virðast til, getur konungur í viðbót við eftirlaunin veitt 20—100 kr. árlega fyrir hvert barna ekkjunnar, sem hún hefir fyrir að sjá, þangað til hvert barn er orðið 16 ára; þó skal eftirlaunaviðbót þessi því að eins haldast, að ástæður þær, sem hún er bygd á, sé framvegis hinar sömu, og skal sanna það á hverju ári fyrir landsstjórninni.

9. gr. Þær embættismanns ekkjur hafa engan eftirlaunarétt, sem hafa gífst eldra manni en 60 ára eða á banasæng hans, eða eftir að hann fekk lausn frá embætti með eftirlaunum, eða ef hjónabandinu var gjörsamlega slitið, áður en maðurinn dó.

10. gr. Eftirlaun ekkna missast: 1. þegar ekkjan giftist af nýju; 2. þegar hún tekur sér bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 3. þegar hún hefir ekki hirt eftirlaunin í 3 ár, og getur síðan ekki sannað lögmæt forföll; 4. þegar hún verður dæmd sek í einhverri athöfn, sem að almenningssáliti er ósæmileg. — Þegar ekkja missir eftirlaun, af því að hún hefir gífst af nýju, á hún rétt á að fá aftur hin sömu eftirlaun, ef hún verður ekkja í annað sinn.

11. gr. Föðurlausum og móðurlausum börnum þeirra embættismanna, sem áttu rétt til eftirlauna, getur konungur veitt hverju um sig 40—200 kr. árlega, að svo miklu leyti, og svo lengi, sem þau þurfa við og eru þeirra verð, þó ekki lengur en þangað til þau eru 16 ára; þörf þeirra og verðleik skal árlega sanna fyrir landsstjórninni.

12. gr. Þeir sem eru í embættum þá er lög þessi öðlast gildi og hafa rétt til eftirlauna samkvæmt tilskipun 31. maí 1855, halda rétti til eftirlauna samkvæmt þeirri tilskipun. Að öðru leyti er sú tilskipun úr lögum numin með þessum lögum.

Ed.

135. Breytingartillaga

við frv. til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra. Frá nefndinni.

7. gr. orðist þannig:

Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður; skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í 3. gr. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófasts og biskups kemur til.

Ef enginn atkvæðisbærra sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niðurlagðan kirkjugarð og gera hann að grasreit, með umsjá sóknarnefndar eftir ákvæðum 2. og 4. gr., en sóknarmenn skulu vinna verkið.

Nú mótmælir einhver atkvæðisbærra sóknarmanna, og skal þá niðurlögðum kirkjugarði halda við með sómasamlegri gripheldri girðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef það verður ákveðið með meiri hlut atkvæða á almennum safnaðarfundum, sem stofnað er til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er viðhaldið, má þar jarða einstaka menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar til líkhringingar.

Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður var lagður niður og hætt að grafa þar alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggudum, ef þeir við halda þar sæmilegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara.

Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til haugstæðis né annarar slíkrar notkunar. Þar má og eigi hús byggja né neitt jarðrask gera, svo sem með skurðgreitti eða öðru slíku, er raskar friðhelgi grafanna.

Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornir legsteinar, en engir vandamenn hins látna á lífi, er annast um það, skal hlutadeigandi prestur þegar tilkynna það stiftsyfirvöldunum fyrir milligöngu prófasts. Leita stiftsyfirvöldin þá álits umsjónarmanns Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinum þá fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um, þegar sléttad er yfir niðurlagðan kirkjugarð og þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi neyra undir ákvæði síðustu málsgreinar, en

enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hversu með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með alt slíkt, og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er.

Ed.

136. Breytingartillögur

við frumvarp til póstlaga.

(Eins og það var samþykkt við 2. umræðu í efri deild).

Frá nefndinni.

1. Við 9. gr. 7. málsgrein a og b. í stað orðanna: »þar undir« komi: minna (á báðum stöðunum).
2. Við 11. gr. a, 1 og b. í stað orðanna á þessum stöðum: »þar undir«, komi: minna.
3. Við 16. gr. 3. málsgrein í stað: »vigt« komi: þyngd.
4. Við 16. gr. 5. málsgrein. í stað: »íslenzkt póstumdæmi«, komi: póstumdæmi Íslands.
5. Við sömu gr. í stað: »hefur póststjórnin skyldu til«, komi: er póststjórninni skylt.

Nð.

137. Tillaga

til þingsályktunar um íslenzka stafsetningu.

Flutningsmaður: Stefán Stefánsson, þm. Skf.

Nedri deild alþingis skorar á stjórnina, að hlutast til um:

1. Að skipuð sé nefnd manna til þess að gjöra tillögur um, hverri stafsetning skuli fylgja við kenslu í íslenzkri tungu.
2. Að öllum kenslustofunum og kennurum, sem njóta styrks af almannafé, sé gjört að skyldu, að kenna þá stafsetningu eina, er nefndin hefur álitid heppilegasta og stjórnin síðan samþykkt.
3. Að samdar séu ítarlegar ritreglur eða orðabók með hinni fyrirskipuðu stafsetningu, til leiðbeiningar fyrir kennara og þá aðra, er rétta stafsetning vilja nema tilsagnarlaust.

Nð.

138. Frumvarp

til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða. — Flutningsmenn: Stefán Stefánsson þm. Skf., Guðlaugur Guðmundsson, Magnús Torfason.

1. gr. Bannað skal að flytja ósútuð skinn eða húðir hingað til lands frá útlöndum.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum 200—1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð.

3. gr. Mál út af brotum á lögum þessum skulu rekin sem almenn lög-reglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nd.

139. Frumvarp

til laga um greiðslu verkkaups.

Flutningsmaður: Skúli Thoroddsen.

1. gr. Verkkaup skal greitt með gjaldgengum peningum starfsmönnum öllum og daglaunamönnum við verðlanir, verksmiðjur og náma, hásetum og öðrum starfsmönnum á þilskipum, sem á fiskiveiðar ganga eða hvalaveiðar, hvort sem eru seglskip eða gufuskip, nema verkkaupið sé hluti af aflaum sjálfum, svo og starfsmönnum og daglaunamönnum þeim, er á landi vinna hverja þá vinnu, er af útgerð skipanna leiðir, og má eigi greiða kaupið með skuldajöfnuði, nema svo hafi áður verið sérstaklega um samið.

2. gr. Nú vinnur maður ákveðið verk fyrir ákveðið kaup (accord) að einhverri þeirri atvinnugrein, er 1. gr. hljóðar um, og fer um greiðslu þess eins og segir í 1. gr.

Nd.

140. Nefndarálit

í málinu: Frumvarp til laga um viðauka við lög 6. nóv. 1897 um undirbúning verðlagsskráa. Frá búnaðarmálanefndinni.

Nefnt frv., er h. h. neðri deild vísaði til búnaðarmálanefndarinnar, ræður nefndin deildinni til að fella, en leggur aftur á móti til, að samþykkt verði fiv. til laga um verðlag, er nefndin leyfir sér að koma fram með á öðru þingskjali.

Alkunnugt er, hversu verðlagsskrár eru fjarri því að vera réttur mælikvarði gjalda. Nytsemi þeirra svarar því ekki til hinnar árlegu fyrirhafnar og kostnaðar við samning og útgáfu þeirra. Hafa margar kvartanir komið fram út af þessu, eins og þingmálafundir ýmsra héraða bera vott um, og aðrar raddir meðal alþýðu og þingmanna. Og enn einn vottur gegn hinum árl. verðlagsskrám er ofanefnt viðaukalagafrv., er nefndin leggur til að felt sé. Það hefir verið lagt til, að meðal-alin væri ákveðin með lögum, er auðvitað mætti svo breyta, er þess reyndist þörf, er að líkindum eigi yrði fyrir en eftir nokkurra ára bil; mætti þannig losast við hinar árlegu verðlagsskrár.

Við ítarlega rannsókn og athugun þessa máls hefir nefndin komist að þeirri niðurstöðu, að hagkvæmt mundi að nema úr gildi hinar árlegu verðlagsskrár, ef í stað þeirra er lögákveðið verðlag:

1. á meðal-alin,
2. - pundi tólgar,
3. - — smjörs,
4. - dagsverki um heyannir, og
5. - lambseidi, með því að flest eða öll gjöld, er samkvæmt lögum eða samningum

ber að greiða í landaurum eða peningum eftir landaura verði, eru miðuð við þessa liði verðlagsskráanna.

Samkvæmt þessu hefir nefndin samið frv. til laga um verðlag, og skal því viðvíkjandi geta þess, að sökum mismunandi verðlags um land alt hefir orðið að skifta lögsagnarumdæmunum í flokka, og hefir við flokkaskiftinguna undir *meðal-alin* verið lagt til grundvallar meðaltal af 10 ára (1891/92—1900/01) meðal-alin samanborið við sömu ára meðaltal af meðaltali álina í friðu og í ull, smjöri og tólg (fénaði og afurðum fénaðar) í hverju lögsagnarumdæmi.

Ákvæðisverð smjörs og tólgar hefir verið sett, með hliðsjón af 10 ára meðaltali, sem næst því, er söluverð þessara vörutegunda er fyrir peninga á þeim stöðum, þar sem gjöldin

sízt yrðu greidd í vörum þessum sjálfum (in natura). Hið sama er að segja um dagsverk um heyannir.

Lambseidi hefir aftur á móti verið ákveðið einungis með hliðsjón af 10 ára meðaltali, og þar sem verðlag þess er svo mismunandi, hefir í því tilliti orðið að skifta lögsagnarumdæmum í flokka.

Ákvæðið í niðurlagi 2. gr. um aðra landaura er í samræmi við lög og stjórnarbréf, hér að lútandi.

Töflur þær, er höfð hefir verið hliðsjón af við samning frv. eru prentaðar sem fylgiskjöl.

Neðri deild alþingis, 19. júlí 1901.

Björn Bjarnarson, þm. Bf.

Pétur Jónsson

Magnús Torfason

(skifari og framsögum.).

(form.).

(með fyrirvara).

Sig. Sigurðsson.

Hermann Jónasson.

Tafla

yfir meðalalin allra meðalálna á Íslandi á árunum 1891—92 til 1900—01, og meðaltal af þeim.

Fsk. 1

Þingskjal 140—

321

Nöfn sýslna og kaupstaða:	1891—92, alin	1892—93, alin	1893—94, alin	1894—95, alin	1895—96, alin	1896—97, alin	1897—98, alin	1898—99, alin	1899—00, alin	1900—01, alin	1891—1900, meðalalin
Austurskaftafellssýsla... ..	52	51	42	40	49	44	46	41	43	42	45,0
Vesturskaftafellssýslu	49	56	45	46	46	45	45	46	47	48	47,8
Rangárvallasýsla... ..	51	64	45	45	47	50	48	47	41	46	49,4
Vestmanneyjasýsla	51	57	43	45	50	45	40	42	43	46	49,2
Arnessýsla	57	59	52	51	51	53	51	50	56	50	54,0
Kjósar- og Gullbringusýsla og Reykjavík	59	61	53	53	54	55	53	52	50	50	54,0
Borgarfjarðarsýsla	58	62	53	53	54	55	55	54	60	58	56,0
Mýrasýsla... ..	59	59	53	53	54	56	54	54	60	51	55,6
Snæfellsness- og Hnappadalssýsla	62	62	55	54	56	59	56	56	64	47	57,8
Dalasýsla... ..	56	57	58	54	55	53	52	53	71	40	56,0
Barðastrandarsýsla	60	60	54	54	55	56	55	55	57	57	56,6
Ísafjarðarsýsla og kaupstaður	56	56	53	54	55	56	55	56	60	58	54,8
Strandasýsla... ..	57	56	52	53	53	54	53	51	55	54	54,2
Húnavatnussýsla... ..	53 ¹ / ₂	54	50	48	50	52 ¹ / ₂	52	51	54	53	51,1
Skagafjarðarsýsla... ..	54	52	48	48	49	50	48	48	48	48	50,2
Eyjafjarðarsýsla og Akureyrarkaupstaður	51	50 ¹ / ₂	46	46	47	47	46	45 ¹ / ₂	47	47	48,1
Þingeyjarsýsla	51 ¹ / ₂	50	46	47	49	48	48	47	45	47	48,7
Norðurmúlasýsla og Seyðisfjarðarkaupstaður	58 ¹ / ₂	53	50	54	51	52	52 ¹ / ₂	50	58	55	53,8
Suðurmúlasýsla	55	56	51	52	53	57 ¹ / ₂	53	51	58	53	53,4

Fsk. 2

Tafla

yfir meðalálnir í friðu og ull, smjöri og tólg á árunum 18^{91/92}—19^{00/01}, og meðaltal af þeim.

A.-Sk.		V.-Sk.		Rangv.		Vestm.		Arness.		Kj.og Gbr. og Rvík		Borgarf.		Mýras.		Sn.og Hn.		Dalas.	
Frið.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.
63	54	59	45	66	52	62	50	75	54	85	56	85	54	86	54	86	56	84	52
57	53	57	47	63	53	71	52	74	53	80	54	81	54	79	54	79	53	84	51
52	43	50	43	52	45	62	43	62	48	70	50	68	48	65	45	69	46	76	48
54	44	52	45	51	47	62	45	61	48	68	51	68	48	66	46	68	48	70	46
58	44	53	46	53	49	63	46	63	50	72	53	75	50	75	50	74	50	76	49
61	47	55	46	57	48	63	43	67	50	75	53	79	50	81	50	77	52	76	50
54	45	53	43	54	47	60	43	65	49	74	52	77	50	77	49	72	52	72	49
49	44	50	42	51	46	67	41	61	48	67	52	71	49	69	48	68	51	69	48
50	42	47	38	47	42	59	40	56	44	59	46	64	44	62	43	67	45	63	45
52	40	46	36	45	40	64	39	56	40	60	44	62	41	60	41	63	42	61	41
55	46	52	43	54	47	63	46	64	48	71	51	73	49	72	48	72	48	73	48
51		48		51		55		56		61		61		60		60		61	

Tafla

yfir meðalálnir í friðu og ull, smjöri og tólg á árunum 18^{91/92}—19^{00/01}, og meðaltal af þeim [Framh.].

Barðastr.		Ísafj. kaupst.		Stranda		Húnav.		Skagafj.		Eyjafj. Ak.kst.		Þingey.		N.-Múl. Sf.		S.-Múl.	
Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Fr.	U.	Frið.	U.s.t.	Frið.	U.s.t.	Frið.	U.s.t.
82	57	83	57	89	53	88	53	91	54	84	50	84	51	87	58	83	57
82	54	81	55	83	50	82	51	78	52	76	50	78	52	82	57	78	57
76	50	77	51	77	46	70	44	65	45	64	44	70	43	70	47	69	49
77	51	80	51	79	46	69	44	69	47	65	43	72	44	71	48	70	50
78	51	84	53	81	48	76	46	73	47	71	44	79	44	79	49	77	51
80	53	82	55	82	50	78	48	74	49	73	46	82	47	85	53	78	55
79	52	82	53	79	49	72	48	70	50	69	48	76	48	80	52	74	53
77	52	83	53	74	47	67	47	67	48	64	46	76	46	73	50	70	53
76	48	80	48	73	46	65	43	66	44	68	44	74	44	76	48	73	49
76	46	83	45	73	43	67	41	66	42	68	41	74	42	77	46	72	47
78	51	82	52	79	48	73	47	72	48	70	45	77	46	78	51	74	52
65		67		64		60		60		58		62		65		63	

Tafla

yfir meðalverð á smjöri og tólg á árunum 1891—92 til 1900—91, og meðaltal af því.

Fsk. 3

Fingskjal 140

2023

	91—92		92—93		93—94		94—95		95—96		96—97		97—98		98—99		99—00		00—01		1891-1901 meðaltal	
	s.	t.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	s.	t.	aur.	aur.	
A.-Skaftaf.....	57	22	59	23	56	23	57	23	54	23	58	23	55	21	54	19	55	20	55	20	m.	t.
V.-Skaftaf.	53	30	54	33	51	29	54	33	54	32	56	32	50	30	49	32	46	30	46	30	56.5	21.7
Rangárvallas.....	58	36	57	35	51	32	53	32	54	32	56	31	54	31	54	30	53	30	53	30	51.8	31.1
Vestmanneyjar.....	58	33	57	38	51	37	52	35	50	35	50	33	50	32	48	30	52	33	52	33	54.8	31.9
Arness.....	62	37	60	36	58	34	59	33	60	33	60	34	60	33	58	31	58	29	58	29	52.0	33.9
Borgarfj.	62	38	61	37	58	36	60	36	60	36	61	36	61	36	60	35	59	35	59	35	59.8	32.9
Mýras.....	61	39	60	40	58	31	59	32	60	35	59	36	59	34	58	34	58	31	58	31	60.1	36.0
Ísafjarðars.....	68	44	65	41	67	40	69	41	68	42	68	43	70	41	70	41	67	38	67	38	59.0	34.8
Barðastrandars.....	63	45	61	41	60	39	64	41	62	41	65	42	64	39	65	39	64	38	64	38	60.1	34.8
Gullbr.- og Kjósars..	66	40	63	39	64	37	66	37	65	38	65	36	64	35	63	35	62	32	62	32	63.2	40.3
Strandas.....	62	35	56	32	56	32	58	33	59	32	60	32	59	33	58	31	59	31	59	31	64.0	36.1
Snæf.- og Hnappad..	60	43	58	41	54	34	57	37	59	37	62	39	61	39	60	40	59	35	59	35	58.6	32.2
Dalas.....	58	37	56	36	57	35	56	33	59	35	58	35	58	36	59	33	59	32	59	32	58.8	38.0
Húnavatnss.....	58	33 ¹ / ₂	56	31 ¹ / ₂	54	26 ¹ / ₂	54	25	56 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	58 ¹ / ₂	27	58 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	58	28	57	24	57	24	57.9	34.4
Skagafj.	56 ¹ / ₂	35 ¹ / ₂	56 ¹ / ₂	33 ¹ / ₂	54 ¹ / ₂	29	55 ¹ / ₂	30 ¹ / ₂	58	30	58	30 ¹ / ₂	58	29	59	30	57	29	57	29	56.75	27.25
Eyjafj.	52 ¹ / ₂	27 ¹ / ₂	53	26 ¹ / ₂	51	27	50 ¹ / ₂	26	51	25	51 ¹ / ₂	25 ¹ / ₂	54 ¹ / ₂	25	57	26	56	26	56	26	57.0	30.6
Þingeyjars.....	51 ¹ / ₂	24	57 ¹ / ₂	25 ¹ / ₂	50	24 ¹ / ₂	51	24 ¹ / ₂	52	24	52	23	53	23	55	22	54	23	54	23	53.8	25.05
Norður-Múlas.....	64	31 ¹ / ₂	64 ¹ / ₂	31 ¹ / ₂	64	27 ¹ / ₂	64 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	62 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	64	28	66	27	64	27 ¹ / ₂	64	27	64	27	53.0	23.65
Suður-Múlas.....	67 ¹ / ₂	28 ¹ / ₂	68 ¹ / ₂	28	70 ¹ / ₂	27	71	27	70 ¹ / ₂	27 ¹ / ₂	74	28	71	29	70 ¹ / ₂	28 ¹ / ₂	68	29	68	29	64.15	28.0
																					69.95	28.15

Tafla

yfir meðalverð dagsverks og lambsfóðurs á árunum 1891—92 til 1900—01, og meðaltal af því

	91—92		92—93		93—94		94—95		95—96		96—97		97—98		98—99		99—00		00—01		1891-1901 meðaltal,	
	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	D.	L.	Dv. aur.	Lf. aur.
A.-Skafthafellssýsla	242	348	246	353	252	351	248	346	248	351	243	354	243	356	238	356	250	363	250	363	246	354
V.-Skafthafellssýsla	209	306	218	304	212	307	211	305	211	310	224	314	222	300	203	300	204	300	204	300	212	305
Rangárvallasýsla.....	218	317	222	311	217	319	213	302	210	302	225	305	218	302	217	309	210	300	210	300	216	307
Vestmanneyjasýsla	250	350	250	375	250	400	250	400	238	400	250	400	250	400	278	400	250	400	250	400	252	393
Arnessýsla	230	382	250	380	237	390	241	371	225	380	240	373	239	381	249	378	244	375	244	375	240	379
Borgarfjarðarsýsla	243	394	244	400	248	410	244	395	244	400	239	406	241	397	243	400	245	400	245	400	244	400
Mýrasýsla	262	420	249	408	249	418	258	405	265	405	261	400	259	405	278	400	274	407	274	407	263	408
Ísafjarðarsýsla og -kaupstaður	242	519	233	521	240	531	256	530	259	529	260	522	257	538	265	539	265	540	265	540	254	531
Barðastrandarsýsla ...	215	486	218	478	213	488	226	478	221	481	236	481	235	487	244	486	225	475	225	475	226	482
Gullbr.- og Kjósars. og Reykjavík	285	421	282	416	283	433	268	430	265	426	265	427	263	423	265	419	262	399	262	399	270	419
Strandasýsla	229	537	238	538	231	548	238	539	234	535	235	534	232	544	235	542	236	529	236	529	234	538
Snæfellsness og Hnappadalssýsla ...	296	468	285	465	290	473	293	464	298	461	308	471	294	463	298	456	295	447	295	447	295	462
Dalasýsla	270	480	272	463	290	490	298	463	280	484	272	455	268	459	275	443	281	433	287	433	279	460
Húnavatnssýsla.....	211½	401½	217½	403½	220	425	222	409	217	408½	224½	407½	223	423	236	428	215	398	215	398	220	410
Skagafjarðarsýsla.....	280	401½	233	400	234	412	236	407	239	404	238	406	241½	405½	247	404	231	397	231	397	241	403
Eyjafjarðarsýsla og Akureyri	235	415½	246	405½	236½	421½	233	419	233	412½	228	415	238	423	250	422	250	413	250	413	240	416
Þingeyjarsýsla.....	256	423	252½	427½	257	445	263	440	273½	437½	260	432	260	441	264	433	238	409	238	409	256	430
Norðurmúlasýsla og Seyðisfjörður.....	274½	414½	277½	401	255½	413	262	416	268½	401	272½	411½	266	411½	274	406	271	418	271	418	269	411
Suðurmúlasýsla.....	301	428	301½	431½	300½	437	303½	433½	290	419½	304	424	281	425	275	425	259	412	259	412	287	425

Nð. 141. Frumvarp

til laga um verðlag. Frá búnaðarmálanefndinni.

1. gr.

Verðlag meðalálnar skal vera:

Kr. a.

í Skaftafellssýslum báðum og Rangárvallasýslu	» 47
í Vestmanneyja-, Árnes-, Húnavatns-, Skagafjarðar-, Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslum og Akureyrarkaupstað	» 50
í Kjósar-, Gullbringu-, Borgarfjarðar-, Mýra-, Snæfellsnes-, Hnappadals-, Dala-, Stranda-, og báðum Múlasýslum, Reykjavíkur- og Seyðisfjarðar-kaupstað	» 53
í Barðastrandar- og Ísafjarðarsýslum og Ísafjarðarkaupstað	» 55

2. gr.

Nú eru gjöld ákveðin í tólg, smjöri, dagsverkum um heyannir eða lambseldum, hvort heldur eru lögákveðin gjöld, eða jarðaratgjöld samkvæmt byggingarbréfi, enda eigi goldin í aurum þessum sjálfum (in natura), og er þá ákvæðisverð:

á einu pundi af tólg, vel bræddri	» 28
- — — smjöri vel verkuðu	» 56
- dagsverki um heyannir	2 50
- lambseldi: í Austurskaftafellssýslu	3 50
- — — Vesturskaftafells- og Rangárvallasýslu	3 00
- — — Snæfellsnes-, Hnappadals-, Barðastrandar- og Dalasýslu	4 60
- — — Ísafjarðar- og Strandasýslu og Ísafjarðarkaupstað	5 00
- — — öðrum lögsagnarumdæmum landsins	4 00

Sé gjöld ákveðin í öðrum landaurum en nú eru nefndir, skulu þeir taldir eftir gangverði á gjalddaga.

3. gr.

Lög og laga-ákvæði öll um verðlagsskrár á Íslandi eru úr gildi numin.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi 16. maí 1902.

Nð. 142. Breytingartillögur

við frv. til tolllaga fyrir Ísland (þskj. 111). Flutningsmenn: Valtýr Guðmundsson, Stefán Stefánsson þm. Skagf.

- Við 1. gr. tölul. 2. Fyrir »45 aura« komi: 50 aura.
- Við 1. gr. tölul. 13. Fyrir »súkkulade og kakaódufti 15« komi: súkkulaði og kakaódufti 20.
- Við 1. gr. tölul. 17. Á eftir þessum tölulið bætist inn nýr töluliður svo hljóðandi:
Af mjöli 50 aura af hverjum 100 pundum.

Nd.**143. Tillaga**

til þingsályktunar. Flutningsm Tryggvi Gunnarsson.

Alþingi skorar á stjórnina, að undanskilja afnot af Arnarholstúni frá embættistekjum landshöfðingjans við næstu landshöfðingjaskifti, og láta þá Reykjavíkurkaupstað tónið falt til bygginga.

Nd.**144. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað 19. október 1877. Flutningsmaður Tryggvi Gunnarsson.

1. gr. Lóðargjald það, sem ákveðið er í 2. gr. laga 19. október 1877 um bæjargjöld í Reykjavíkurkaupstað, skal vera:

a, af húsum í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins 3—10 aurar af hverri ferhyrningsalin af flatarrúmi undir húsinu.

b, af hverri ferhyrningsalin óbygðrar lóðar $\frac{1}{4}$ eyrir—2 aura.

Bæjarstjórnin ákveður gjaldið árlega í fjárhagsáætlun kaupstaðarins innan þessara takmarka.

2. gr. Gjöld samkvæmt lögum þessum skal í fyrsta sinn greiða árið 1903.

Nd.**145. Frumvarp**

til laga um breyting á 1. gr. í lögum 2. febrúar 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík. Flutningsmaður: Tr. Gunnarsson.

1. gr. Ákvæði það í opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík, að ávalt skuli vera 10 álna svæði autt milli nágrannahúsa, skal úr lögum numið. Á steinhúsum mega þó eigi vera gluggar, dyr, né önnur op á veggjum þeim, er vita að annars manns lóð, nema því að eins, að veggurinn sé að minsta kosti 5 ál. frá lóðarmörkum, og að því er kemur til timburhúsa, þá skal hvert einstakt hús vera greint frá næsta húsi með eldvarnargaffi, ef bilið milli þeirra er minna en 10 ál., enda þyki byggingarnefndinni eigi viðsjárvert af sérstökum ástæðum, að húsinn standi svo nálægt hvort öðru.

Eldvarnargaffi er hér talinn veggur úr (tigul-)steini, einhlaðinn að minsta kosti og oplaus, er taki 6 þumlunga að minsta kosti upp yfir þ kið á hærra húsinu.

2. gr. Með lögum þessum er namin úr gildi 1. gr. í lögum 2. febr. 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík.

Ed.**146. Frumvarp**

til laga um forgangsrétt vedhafa fyrir vöxtum (eins og það var samp. við 2. umr. í Ed.).

Sé skuldunaut veittur gjaldfrestur á vöxtum af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eftir að þeir eru komnir í gjalddaga, þá helzt eigi forgangsréttur til veðsins fyrir vöxtum þessum gagnvart síðari veðhöfum lengur en eitt ár frá því þeir komu í gjalddaga.

Ed. 147. Frumvarp.

til laga um breyting á 1. gr. í lögum 13. október 1899 um skipun læknishéraða á Íslandi o. fl. (eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr. 1. Strandahérað nefnist Steingrímsfjarðarhérað og nái yfir norðurhluta Strandasýslu að Ennishöfða.
 2. Miðfjarðarhérað nefnist Hrútafjarðarhérað og nái yfir Óspakseyrar- og Bæjarhreppa í Strandasýslu, Staðar, Torfastaða (Fremri og Ytri) og Kirkjuhvammshreppa í Húnavatnssýslu.
 3. Blönduóshérað nái yfir hina aðra hreppa Húnavatnssýslu.
2. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar er þau hafa öðlast staðfestingu konungs.

Nd. 148. Frumvarp

til laga um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík
(eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.)

1. gr. Hver sá, er staðist hefir hið meira stýrimannapróf á stýrimannaskólanum í Reykjavík, getur krafist þess, að hann sé reyndur í gufuvélafræði, þegar próf er haldið á skólanum.

2. gr. Til prófs þess, sem getur um í 1. gr., útheimtist þekking á því, er nú skal greina: Undirstöðuatriðum aflfræðinnar og hitafræðinnar, sérstaklega að því er snertir eðli vatnsgufunnar og hagnýting hennar til vinnu; gufuvélum þeim, sem nú tíðkast mest, ásamt kötlum og því, er þeim fylgir; hestaafi gufuvéla; meðferð gufuvéla; framknýingu og kolaeyðslu; helztu hlutum skips og skiftingu þess í vatnsheld hölf; tæmingaráhöldum og slökkvitólum; ryði og vörnum gegn því; hjálparvélum á skipum og lagaákvæðum um gufuskip, er snerta trygging á lífi manna og góssi.

3. gr. Prófið er að eins munnlegt og skal haldið opinberlega af prófnefnd, og skal fyrir því standa sá af nefndarmönnum, sem landshöfðingi skipar oddvita. Í prófnefndinni er hinn fasti kennari við skólann og tveir menn aðrir, er landshöfðingi setur til þess í hvert skifti, annan eftir uppástungu stiftsyfirvaldanna, en hinn eftir uppástungu bæjarstjórnarinnar í Reykjavík.

4. gr. Stjórnarráð Íslands setur ákvarðanir þær, sem með þarf, viðvíkjandi tilhögun á prófinu.

Þeim, sem prófið hefir tekið, skal veitt skírteini um það, og skal þar telja

hinar lögboðnu kröfur til prófsins, og tilgreina í tölum einkunn þá, sem gefin er, og jafnframt bæði hina lægstu tölu, er útheimtist til að standast prófið, og hina hæstu tölu, sem unt er að ná við það, og skulu allir nefndarmenn undirskrifa skírteinið.

Nöfn þeirra, sem undir próf ganga, skal rita í bók, sem til þess er löguð og stiftsyfirvöldin geyma; skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers eins, fæðingarstað og fæðingardegi, svo og frá einkunn þeirri, sem gefin var við prófið.

5. gr. Hver sá, er staðist hefir próf það, er um er greint í lögum þessum, á kost á að fá viðaukaskírteini það um þekkingu á gufuvélum, er getur um í 12. gr. laga um atvinnu við siglingar frá 26. október 1893.

Nd.

149. Frumvarp

til póstlaga.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

I. kafli.

Um stjórn póstmála.

1. gr. Póstmeistarinn í Reykjavík hefir á hendi stjórn hinna íslensku póstmála innanlands undir yfirstjórn landshöfðingjans yfir Íslandi.

2. gr. Til flutnings með póstum frá einni póststöð til annarar skal veita móttöku:

a. *Lausum bréfum*; skal þar til telja:

1. Hvað eina, sem er með bréfalagi (almenn bréf og spjaldbréf);
2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða að eins samanbrotið eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru og snið;

skulu sendingar þessar vera með utanáskrift og eigi þyngri en 50 kvint, en hvorki má skrifa á þær verð né að aðrir munir fylgi þeim.

Sendingarnar eru skoðaðar *ábyrgðarsendingar*, ef utan á þeim stendur „mælt með“, „á hendur falið“ eða „NB.“ og undir þær er borgað fyrirfram að fullu.

Öll þau bréf *skulu* vera ábyrgðarbréf, sem lögð er inn í gjaldgeng mynt, bréfpennar, handhafaskuldabréf eða aðrar skuldajátningar, sem eru nýtar handhafa, án þess að verðupphæð sé tilgreind.

b. *Peningabréfum*; telst þar undir alt, sem er með bréfalagi, eigi þyngri en 50 kvint og svo á sig komið, sem fyrir er mælt í staflíð a, þegar verð hins innlagða er tilgreint og það er annaðhvort peningar eða verðbréf. Fulla upphæð þarf ekki að tilgreina, nema sá beiðist tölu á, sem sendir, þegar hann afhendir sendinguna.

c. *Böglum*; teljast þar undir allar aðrar sendingar en tilgreindar eru í staflíðunum a. og b., sem hægt er að senda með póstum og vísað er til ákveðinna móttakenda og eru í lokudum umbúðum, svo sem hlýðir.

Ollum böglum skal fylgja fylgibréf, þannig lagað, sem pósthjórnin leggur fyrir. Í fylgibréfið má leggja alment bréf verðlaust og ábyrgðarlaust. Fylgibréfið má ekki vera yfir 3 kvint að þyngd, en verður ekki talið þyngra, þótt lykll að sendingunni fylgi. Fylgibréf má ekki fylgja öðrum sendingum en böglum.

- d. *Póstávisunum*, þ. e. ávisunum á peningaupphæðir, sem eru borgaðar inn á einu pósthúsi, en eiga að borgast út á öðru.

Til pósthávisana má að eins nota eyðublið þau, sem pósthjórnin gefur út.

- e. *Blöðum og tímaritum*, sem menn skrifa sig fyrir; skal þar til telja sérhvert blað eða rit, sem prentað er eða margfaldað á líkan hátt, þegar það á að koma út einu sinni eða oftar á ári í heftum, sem hafa sameiginlegan titil og hvert fyrir sig vegur eigi yfir 25 kvint.

3. gr. Póstar, fylgdarmenn eða samferðamenn þeirra, yfirmenn, starfsmenn, skipverjar eða farþegar á póstskipum og vagnstjórar eða farþegar á pósthögnum mega ekki flytja sjálfir eða hafa meðferðis sendingar, sem taldar eru í 2. gr. a. 1. og b.

Þó gilda þessar undanþágur:

1. Þegar pósthjóður verður ekki fyrir neinum tekjumissi við það, að sendingarnar eru eigi fluttar með pósti.
2. Þegar einhver flytur sendingar fyrir sjálfan sig eða fyrir mann, sem hann er háður eða hefir sent hann með þær.

Útgjörðarmenn póstskaipa og pósthvagna mega nota þessi flutningsgögn sín til að flytja bréf og peningasendingar í þágu útgjörðarinnar einnar, milli stjórnhendanna og starfsmanna þeirra og starfsmannanna sín á milli.

4. gr. Pósthjórnin ákveður, hversu mikið af munum þeim, sem getið er um í 2. gr., póstur geti tekið til flutnings og ráðstöfunar m. m., svo og hver skilyrði skuli gjörð og hverjar reglur settar í slíkum greinum. Hún ákveður, hve nær pósthstofur, póstaðgreiðslu- og bréfhirðingastaðir skuli taka á móti og afhenda pósthendingar, og hve nær og hvernig pósthávisanaviðskifti geti byrjað innan lands, svo og hvaða pósthús geti tekið þátt í þeim.

5. gr. Með pósthum má ekki flytja:

- a. Hluti, sem bannað er að breiða út;
- b. Hluti, sem að ytra útliti bera með sér eitthvað ólögmaett, ósæmilegt eða móðgandi;
- c. Hluti, sem hætta er búin af að flytja, t. d. eldfima, sprenghætta, etandi eða þess konar hluti, svo og daunilla hluti.

Sé þagað um innihald þess konar sendinga eða rangt skýrt frá um það, á pósthjórnin heimting á bótum fyrir þann skaða, sem af þeim hlýzt.

6. gr. Fyrir utan þau störf, sem nefnd eru í 2. og 4. gr., hefir pósthjórnin heimild til að taka að sér önnur störf, sem samrýmanleg eru við ætluarverk hennar, svo sem að láta bera út bréf með hraðbera og að annast um flutning á innansveitar- og innanbæjarsendingum. Hún ákveður þá burðar- og flutningsgjaldið og setur reglur fyrir slíkum framkvæmdum.

II. kafli.

Um póstferðir og póstflutning.

7. gr. Póststjórnin sér um, að póstflutningur komist reglulega áfram, annaðhvort með þeim fargögnum, sem hún sjálf á, eða öðrum fararþeim, eftir því, sem hentast þykir, miðað við stærð og gildi sendinganna.

8. gr. Hver sá, sem heldur uppi reglubundnum fólksflutningum á landi milli tiltekinna staða, er skyldur til, ef þess er krafist, að flytja póst milli endastöðvanna og póststöðvanna á leiðinni, allt að 50 punda þunga í hverri ferð. Hann skal auk þess, að minsta kosti 24 stundum áður en hann í fyrsta skifti leggur af stað, skýra næsta pósthúsi frá flutningum þessum og ferðaáætlun og á sama hátt skýra frá breytingum þeim, sem þar á kunna að verða gjörðar.

Póstflutninginn skal geyma á óhultum stað, sem óviðkomandi menn komast ekki að, og skylt er að skila póstflutningnum á réttum stöðum.

Sé eigi öðruvísi um samið, skal borga 5 auru fyrir hvert pund eða minni þunga af því, sem póstflutningurinn nemur alls í hverri ferð.

9. gr. Hvert skip, sem afgreitt er frá höfn á Íslandi, er skyldugt til, eftir áskorun póststjórnarinnar, að taka til flutnings þær sendingar, sem nefndar eru í 2. gr. staflað a. Sé skipið haft í reglubundnum flutningaferðum, er það einnig skyldugt til að taka til flutnings þær sendingar aðrar, sem nefndar eru í 2. gr., og skal póststjórninni heimilt að hengja upp á skipum þessum, þar sem hentugast þykir, læsta póstbréfaþak og heimta, að fyrir peningabréf og böglar sé autt rúm að minsta kosti 40 teningsfet á stærð.

Utgjörðarmaður eða skipstjóri þess skips, sem senda á í reglubundnar flutningaferðir, er skyldur til í tækan tíma og í síðasta lagi samtímis hinni fyrstu auglýsing sinni um ferðirnar, að segja póststjórninni til um leið skipsins, viðkomustaði, farartíma og komutíma, og eins um sérhverja þá breyting, sem gjörð verður á ferðum þessum síðar.

Hafi póststjórnin annaðhvort við sérstakt tækifæri, eða með almennri auglýsing fyrir þau skip yfir höfuð, sem eiga leiðir á ákveðna staði, krafist þess, að póstflutningur verði hafður meðferðis, þá skulu skipstjórar á skipum þessum, ef þau eru eigi höfð í reglubundnum flutningaferðum, segja til þess í tækan tíma á pósthúsinu á þeim stað, sem þeir byrja ferð sína frá, og í seinasta lagi 24 klukkustundum áður, hvaða dag og stund þeir ætla sér að halda í burt og mega þeir þá ekki fyr fara, nema póstsendingar séu á skip komnar.

Á leiðinni skal skipstjóri geyma sendingarnar á þeim stað, þar sem þeim er óhætt og óviðkomandi menn komast ekki að þeim, og annast um þær sérstaklega, hve nær sem einhver hætta ber að höndum.

Neyðist skipstjóri til að leita annarrar hafnar en þeirrar, er ferðinni var heitið til, skal hann segja til á pósthúsinu þar, að hann hafi póstsendingar meðferðis. Sé þar ekkert pósthús, skal hann láta þann embættismann, sem hann annars kann að hitta, vita það, og fara eftir þeim ráðstöfunum, sem þá kunna að verða gjörðar og honum verður frá skýrt.

Þegar skipstjóri kemur þangað, sem ferðinni var heitið, skilar hann tafarlaust af sér póstsendingunum á pósthúsinu, er hann er lagstur við akkeri.

Ef eigi er annað um samið, borgar póststjórinn fyrir flutning sendinga þeirra, er hér um ræðir, fyrir alt, sem tekið er til flutnings í einni ferð, eftir þyngd með umbúðum:

- a. Milli hafna á Íslandi 10 aura fyrir hver 3 pund eða minna;
- b. Milli annarra staða 10 aura fyrir hver 3 pund eða minna fyrir hverjar 50 millur af beinni leið.

Ókeypis skulu flutt aftur bréf, sem eigi ná að komast til skila, tómir póstpokar, töskur eða annað því um líkt.

10. gr. Verði póstarnir eða fargögn þau, sem póstflutningur er fluttur með, fyrir slysum á leiðinni, eða ef þeir þurfa aðstoðar við af öðrum ástæðum til að halda áfram ferð sinni, skal hver og einn skyldur til þess þegar í stað að veita póstinum alla þá hjálp, er hann getur í té látið, mót sanngjarnri borgun.

Þá borgun greiðir póststjórinn eftir samkomulagi við hlutadeigendur eða eftir úrskurði hlutadeigandi lögreglustjóra, ef samkomulag næst eigi.

Skyldir eru menn til að vikja úr vegi fyrir póstum, ef þörf gjörist, þegar merki er gefið með póstlúðrinum í hæfilegri fjarlægð.

III. kafli.

Um burðargjald og aðrar póstgreiðslur.

11. gr. Burðargjald fyrir póstsendingar þær, sem nefndar eru í 2. gr., er svo sem nú skal greina:

a. *Fyrir laus bréf:*

1. Almennu bréf, sem borgað er undir fyrirfram með frímerkjum, ef þau vega 3 kvint eða minna 10 aurar
- ef þau vega yfir 3 kvint að 25 kvintum 20 —
- ef þau vega yfir 25 kvint að 50 kvintum 30 —

Séu eigi viðhöfð frímerki, verður burðargjaldið tvöfalt við það, sem hér er ákveðið.

Burðargjald fyrir óborguð bréf til eða frá stjórnarvöldum og sveitar- eða bæjarstjórnnum tvöfaldast ekki.

Spjaldbréf. 5 aurar

Spjaldbréf með borguðu svari 10 —

2. Prentað mál í krossbandi eða einbrugðnu bandi eða að eins samanbrotið eða þá opið spjaldblað, sýnishorn af vöru eða snið, þegar frímerki eru höfð, 3 aurar fyrir hver 10 kvint eða minni þunga.

Ef á póstsendingar þessar er skrifað eitthvað, sem eigi er leyft af póststjórninni, eða ef umbúðirnar, sem eiga að vera þannig lagðar, að hægt sé að kanna, hvað í þeim er, eru með öðru móti en hún hefir fyrir lagt, þá fer um borgunina sem fyrir er mælt um almenn bréf, þegar frímerki eru ekki viðhöfð.

3. 16 aurar greiðist enn fremur fyrir ábyrgð hverrar sendingar, sem talin er í 1. og 2.

b. *Fyrir peningabréf:*

5 aurar í ábyrgðargjald fyrir hverjar 100 krónur eða minni upphæð, sem tilfærð er utan á bréfinu, þó ekki minna en 16 aurar, og þar að auki burðargjald eins og fyrir almenn bréf.

Sé þess krafist, að talið sé í peningabréfi á pósthúsinu, þar sem það er afhent, hvort heldur er gjaldgeng mynt eða brétpeningar, handhafaskuldabréf eða önnur slík bréf, skal borgunin fyrir það vera:

fyrir 500 kr. upphæð eða minna 10 aurar
og fyrir hverjar 1000 kr. eða minna af því, sem fram yfir er 5 —

Borgun fyrir talning fellur til hlutaðeigandi pósthúss.

c. *Fyrir böгла:*

1. Með landpóstum:

Frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni þunga 30 aurar

Frá 15. október til 15. apríl undir hver 25 kvint eða minni þunga 25 —

2. Með skipum, ef eigi á og að senda yfir land:

10 aurar fyrir hvern böggul og að auki 10 aurar fyrir hvert pund, sem böggullinn vegur. Brot úr pundi skal talið sem heilt pund.

Fyrir böгла, sem rúmfrekir eru í hlutfalli við þyngd sína, svo og böгла, sem eftir ásigkomulagi sínu útheimta, að varlega sé með þá farið, skal borgað 50% meira.

Sé verð tilgreint í böglinum, skal enn fremur greiða ábyrgðargjald það, sem ákveðið er í staðið b.

Sé í böglinum gjaldgeng mynt, brétpeningar, handhafaskuldabréf eða önnur slík verðbréf, og sé beiðst tölu á því fé, þá skal borga fyrir talning sem um peningabréf segir; en ekki er hægt að heimta tölu á stærri upphæð en 2000 kr. í mótuðum peningum í einni sendingu.

Undir fylgibréf á ekki að borga sérstaklega.

d. *Fyrir póstaðvisanir:*

10 aurar fyrir hverjar 25 kr. eða minni upphæð.

e. *Fyrir blöð og tímarit:*

Á tímabilinu frá 15. apríl til 15. október undir hvert pund eða minni þunga 10 aurar

Á tímabilinu frá 15. október til 15. apríl undir hvert pund eða minni þunga 30 aurar

Það skal alt vegið í einu, sem í einu er látið á pósthúsið af sama blaði eða tímariti, þótt sendingar séu fleiri og til ýmissa.

Póststjórnin setur nánari reglur um þessar sendingar.

Sé miði látinn fylgja ábyrgðarbréfum, peningabréfum eða böglum til kvittunar af hálfu viðtakenda, verður undir hann að borga sem fyrir alment bréf.

Þegar peningabréf eða böggulsendingar, sem eigi hafa farið úr vörzlum póststjórnarinnar, verða sendar aftur frá þeim stað, sem þær áttu að fara til, eða þeim verður komið lengri veg, gjaldast í aukagjald fyrir þann flutning 2 aurar fyrir hverjar 100 kr., ef peningar eru sendir eða verðmætir munir, og fyrir böggulsendingar hálfur burðareyfir, eins og hann er ákveðinn í staðið c.

12. gr. Borgun sú, sem ákveðin er í 11. gr., skal greiðast fyrirfram fyrir:

abyrgðarbréf;

póstávisanir;

móttökukvittanir;

krossbandssendingar, og blöð og timarit, sem flutt eru samkvæmt 11. gr. e.;

endingar til konungs og konungsættingja;

endingar til stjórnarvalda og sveitar- eða bæjarstjórna, að undanskildum sendingum, sem eru frá öðrum en þess konar mönnum, þegar þær að eins eru umbeðnar eða krafðar skýrslur eða umsagnir, og sendandi hefir með eiginhandar undirskrift vottað það á sendingunni;

spjaldbréf og bréf, sem eru opin eða utan á þau er ritað svo, að móttakandi getur ályktað af því, hvað þau hafa inni að halda.

Borgunina fyrir allar þær póstsendingar, sem eigi eru nefndar að framman í þessari grein, má greiða eftir því, sem sendandi óskar, annaðhvort á pósthúsinu, sem sendingin er send frá, eða því, sem hún er send til, eða að nokkrum hluta á báðum stöðum. En þegar burðargjald er að eins greitt að nokkrum hluta fyrirfram með frímerkjum, skal heimta burðargjald fyrir sendinguna eins og ekkert hefði verið goldið, að frádregnu verði þeirra frímerkja, sem límd hafa verið á.

Einstakir menn, sem senda eitthvað með pósti, eru skyldir til að borga eftir á ógoldna póstpeninga fyrir sendingar, sem eigi eru leystar inn af þeim, sem við á að taka, ef þess verður krafist af póststjórninni.

13. gr. Burðargjald greiðist fyrir fram með því að líma á bréf, peningabréf og fylgibréf með böglum frímerkja.

Burðargjald fyrir blöð og timarit, sem send eru samkvæmt 11. gr. e, borgast í peningum.

Frímerkja, spjaldbréf opin og sem loka má, er póststjórninni heimilt að ákoma búa til með þeim verðupphæðum, sem hún álitur haganlegt, og verða þau til sölu á öllum póststöðvum. Fyrir hverhundrad af frímerkjum eða 25 spjaldbréf, sem keypt eru í einu, borgar kaupandi 4% minna en þau hljóða upp á. Póststjórnin lætur og búa til eyðublöð undir póstávisanir, fylgibréf og póstkvittanabækur, og tiltekur verðið á þeim.

14. gr. Til þess að borga undir sendingar, sem landssjóður endurborgar burðargjaldið fyrir eftir reikningi, má nota þjónustufrímerkja. Hinar nánari reglur um þetta, svo og um reikningsskilin, verða gefnar í reglugjörð þeirri, sem setur um í 27. gr.

15. gr. Fyrir störf þau, sem nefnd eru hér á eftir, skal sendandi greiða þessi gjöld, er renna til hlutadeigandi pósthúss:

1. Fyrir hverja viðurkenning fyrir, að eitthvað sé látið á póst, 5 aura. Þó skal sá, sem sendir, eigi þurfa að borga fyrir þessa viðurkenning, ef hann hefir póstkvitunarbók með sér, sem póststjórnin hefir fyrirskipað, og hefir innfært alt viðvíkjandi sendingunni í rétta dálka, svo að póstmaður þarf ekki ann-

að en að skrifa nafn sitt. Póstkvittanabækur skulu vera til sölu á póstaðsgreiðslustöðum.

Kvittanir fyrir, að sendingar með þjónustufrimerkjum hafi verið afhentar á póst, skulu gefnar ókeypis. Í kvittunum fyrir blöð og tímarit skal tilgreint, hve nær þau voru látn á póstinn. Ef margar sendingar frá sama sendanda til sama móttakanda eru látnar í einu á póstinn, má krefjast þess, að þær séu allar settar á sömu kvittan.

Kvittanir fyrir lausum bréfum, sem engin ábyrgð er á, verða eigi heimtaðar.

- b. 5 auru fyrir hvert af þeim störfum, sem hér eru nefnd:
 - fyrir að leggja til lakk til innsiglis á sendingu;
 - fyrir að setja á merki, sem þörf er á;
 - fyrir að búa um peningabréf;
 - fyrir utanáskrift eða fyrir að fylla út fylgibréf.

IV. kafli.

Um skaðabótaskyldu póststjórnarinnar.

16. gr. Glatist á byrgðarbréf í vörzlum póststjórnarinnar, skal greiða þeim, sem sendi, 20 kr. í skaðabætur.

Glatist peningabréf meðan það var í vörzlum póststjórnarinnar, bætur póststjórnin það, sem greint var á bréfinu um verðið; glatist eitthvað af innihaldi þess, bætur hún það, sem vantar á það, sem tilgreint var.

Týnist böggulsending eða skemmist eða glatist eitthvað af innihaldi hennar, meðan hún er í vörzlum póststjórnarinnar, bætur póststjórnin sendanda skaðann, þó ekki fram yfir 1 krónu fyrir hvert pund af þyngd sendingarinnar með umbúðum. En hafi verið verið tilgreint, má heimta skaðabætur eins og fyrir er sagt um peningabréf.

Sé sending týnd með öllu, skal og borga aftur burðargjald það, sem greitt hefir verið.

Sendingar eru í vörzlum póststjórnarinnar frá því að þeim er veitt mót taka á pósthúsinu og þar til þær eru afhentar eftir því sem utanáskriftin segir, eða, sé staður sá, sem sending á að fara til, fyrir utan póstumdæmi Íslands, þá þangað til hún er afhent til frekari fyrirgreiðslu hlutaðeigandi póststjórn erlendis. Glatist póstsending eða skemmist í erlendu póstumdæmi, er póststjórnin skylt að bæta sendanda skaðann eftir þeim póstsamningum, sem gjörðir hafa verið við hlutaðeigandi land.

Skaðabætur greiðast ekki:

- a. þegar skaðinn kemur eingöngu af eðli þess, sem sent er, eða orsakast af illum umbúðum;
- b. þegar sending hefir eigi skaddast að utan á umbúðum eða innsigli svo, að því verði kent um, að sendingin sjálf hafi skemst eða aflagast; þó skaðbæta þann skaða, sem verður á peningum og verðbréfum, hvort sem umbúðir eða innsigli eru ósködduð eða ekki, ef það fé var talið á pósthúsinu þegar því var skilað þar.

Bætur þær, sem póststjórnin á að gjalda eftir því, sem nú er sagt, ná

að eins til verðs þess hlutar, sem glatast hefir, eða þeirrar rýrnunar, sem hinir skemdu munir hafa orðið fyrir, en eigi skal bæta ábata- eða afnotamissi eða peningaverðfall eða yfir höfuð neinar óbeinlinis afleiðingar skaðans.

Fyrir aðrar sendingar en þær, sem taldar eru í þessari grein, skal engar skaðabætur greiða.

17. gr. Skylda til skaðabóta tellur burtu, ef þeirra er eigi krafist af póststjórninni innan árs frá því, er sendingin var látin á póstinn.

V. kafli.

Um brot gegn póstlögnum.

18. gr. Brot á móti ákvæðunum í 3. gr. varðar sektum frá 2 til 10 kr. fyrir hverja þá sending, er nefnd er í 2. gr. a. 1. og b. og flutt hefir verið ólöglega, hvort sem sendingin hefir verið flutt fyrir borgun eða ekki, og auk þess skal borga venjulegt burðargjald fyrir sendinguna. Sektatéð og burðargjaldið má heimta annaðhvort af sendanda eða þeim, sem tekið hefir sendinguna til flutnings. Þegar ákveða skal sekt á hendur sendanda, kemur það mjög til greina, hvort hann sjálfur eða sá, sem flutti sendinguna, er í þjónustu póststjórnarinnar.

19. gr. Fyrir að senda peninga eða aðra verðmæta muni, sem nefndir eru í 2. gr., staflíð a., síðustu málsgrein, tilsagnarlaust í lausum bréfum án ábyrgðar, skal liggja við sekt, er sé fimtunga af verði því sem leynt er, þó ekki yfir 20 krónur.

20. gr. Embættismenn þeir eða sýslunarmenn, sem nota þjónustufrimerki til annarra sendinga en þeirra, er leyft er, eða láta aðra menn fá þau til þess, sem þeim er ekki leyft, eða með öðru móti verða þess valdandi, að heimtað verði af landssjóði meira fé fyrir burðargjald en þeim ber, skulu sæta 10 til 100 króna sektum.

21. gr. Fyrir misterli af hálfu þeirra, sem halda uppi fólksflutningum á landi og skipsútgjörðarmanna og skipstjóra á því, sem þeim er gjört að skyldu í 8. og 9. gr., skal greiða 5 til 20 króna sekt. Valdi þau misferli póststjórninni ábyrgðar til skaðabóta, skal hlutaðeigandi þar að auki endurgjalda henni skaðabætur þær, sem hún á að inna af hendi.

Sömu hegningu skal sá sæta, er veitir eigi póstunum tafarlaust þá hjálp, sem um er rætt í 10. gr., svo og sá, sem eigi hlýðir ákvæðinu í síðasta hluta sömu greinar um að víkja úr vegi fyrir póstum.

22. gr. Sektir þær, sem um er rætt í 18.—21. gr., ákveður póststjórnin, og skal úrskurður hennar standa óhaggaður, nema hlutaðeigandi innan 14 daga frá því, er honum var birtur úrskurðurinn, heimti, að málið gangi til dóms, og skal þá með það farið sem alment lögreglunál.

Póststjórninni er heimilt, ef ástæða virðist til þess í stöku tilfellum, að færa nður ofangreindar sektir eða gefa þær upp með öllu.

23. gr. Sektir þær, sem nefndar eru í 18.—20. gr., falla til þess, sem með frásögn sinni kemur því leiðar, að hin drýgðu brot komast upp. Aðrar sektir og burðargjald, sem undan hefir verið dregið, renna í póstsjóð.

VI. kafli.

Ýmisleg ákvæði.

24. gr. Sá, sem látið hefir eitthvað á póst, hefir ráð yfir því, þangað til því er skilað.

Þessar sendingar má afhenda öðrum en þeim, er skila átti:

- a. Sendingar frá mönnum, sem eru í varðhaldi eða fangelsi, eða til þeirra, má afhenda eftir því, sem reglugjörð fangelsisins mælir fyrir, eða rannsóknar-dómaranum.
- b. Ahyrgðarbréf, peningabréf og böglar má, ef bú móttakanda er undir skiftum, afhenda þeim, er fyrir skiftunum ráða.

Sendingar, sem eigi komast til skila (26. gr.), skulu opnaðar og með þær farið eins og pósthjóninn leggur fyrir.

Annars má enginn, sem er í pósthjónustu, gefa nokkrum manni út í frá neina vísbendingu um það, sem annar maður sendir með pósti, og eigi má heldur neitt af því, sem látið er á póst til flutnings, með vitund póstmanna opna né lesa af óviðkomandi mönnum.

25. gr. Þegar greiða skal sekt, burðargjald eða skaðabætur út af einhverjum hlut, sem er í vörzlum pósthjónarinnar, er henni heimilt að halda honum eftir eða því, sem hann hefir inni að halda, unz borgað er, og verði eigi borgað, að ráða með öllu yfir hlutnum eða því, sem hann hefir inni að halda.

Ef skera á úr því, hvort eitthvað hafi með löglegu móti verið látið á póstin eða sent með honum, og úrskurður þessi er kominn undir því, hvers eðlis eða innihalds sendingin er, og hún er í vörzlum pósthjónarinnar, má hún heimta, að sendingin verði í viðurvist póstmanns opnuð og rannsökuð af móttakanda eða þá sendanda. Verði þessu eigi hlýtt, má pósthjóninn ráða yfir hlutnum, eins og áður var getið.

26. gr. Pósthjóningar þær, sem eigi er hægt að skila þeim, sem við átti að taka, skal selja pósthjóni í hag. En ef sá segir til sín innan missiris frá því, er selt var, fær hann andvirðið vaxtalaust að frádregnum kostnaði.

27. gr. Reglugjörðir um framkvæmd á lögum þessum semur stjórnnarráð Íslands eftir þörfum, eða landshöfðinginn samkvæmt fyrirskipun þess.

28. gr. Með lögum þessum er úr lögum namin tilskipun um póstmál á Íslandi 26. febrúar 1872, svo og lögin um breytingar á greindri tilskipun frá 15. október 1875, 10. október 1879 og 9. janúar 1890, og enn fremur sérhver önnur ákvæði, sem koma í bága við reglur þær, sem settar eru í þessum lögum, og ekki byggjast á samningi eða samkomulagi.

29. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1902.

Ed.**150. Breytingartillögur**

við breytingartillögur nefndarinnar við frv. til laga um bólusetningar.

(Frá nefndinni).

1. Við 2. gr. Eftir orðin »að annast bólusetningu« bætist »eða engin yfirsetukona er í umdæminu«.

2. — 2. gr. Eftir 1. málsgrein bætist: »Héraðslæknir getur og hve nær sem er vikið bóluusetjara frá, ef hann gerir ekki skyldu sína«.
3. — 11. gr. (frumvarpsins 12. gr.) bætist við eftir 1. málsgrein ný málsgrein svo hljóðandi: »Fyrir ferðir þær, er héraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir«.
4. — 12. gr. (frumv. 13. gr.) Fyrir »lögildum« komi: »lögiltum«.
5. — 14. gr. (frumv. 15. gr.) Í 5. málsgrein. Fyrir: »aðstoðarbóluusetjari« komi: »bóluusetjari«.

Nd. 151. Breytingartillaga

við frv. til laga um manntal í Reykjavík.

Frá Hannei Þorsteinssyni.

Við 1. gr. Í stað orðanna »all-langa dvöl« komi: »hafa ársfjórðungs dvöl«.

Nd. 152. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi. Frá Þórði Thoroddsen.

1. Við 2. málsgr. 1. greinar: Fyrir: »sjóþorp í sýslunni« komi: »hreppsfélög í sýslunni«.
2. Við 2. grein: á eftir »til þess kýs« komi: »til þriggja ára í senn«.
Í stað »Í kauptúnum og sjóþorpum . . . hlutadeigandi héraðslæknis« komi: »Í samþykktum kauptúna og hreppsfélaga skal ákveðið, hve margir og hvar tilsjónarmenn skuli vera á svæði því, er samþykktin nær yfir; skulu tilsjónarmenn þessir kosnir til þriggja ára í senn á hreppaskilabingum á vorin, og hafa eftirlit með því, að samþykktum sé fylgt, undir yfirumsjón hlutadeigandi héraðslæknis«.
3. Við 3. grein: á eftir »sveitarsjóða« komi: »eða sveitarsjóða, ef fleiri eru á samþyktarsvæðinu«.
4. Við fyrirsögnina: »í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi« falli burt.

Nd. 153. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárukalaga fyrir árin 1900 og 1901. (Frá landshöfðingja).

Við 3. gr. bætist undir B.

styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðarhyl (endurveiting) . 7500 kr.
Samlagningarnar breytast samkvæmt því.

Nd. 154. Breytingartillögur

við frumvarp til tolllaga fyrir Ísland. (Frá tollmálanefndinni).

1. Við 1. gr. 4. tölulið: Fyrir: »rauðum og hvítum borðvínnum og« komi: »rauðvíni og sams konar borðvínnum hvítum, svo og«.
2. Við 1. gr. 7. tölulið: Fyrir: »drykkjarvaran« komi: »varan«.

3. Við 1. gr. 17. tölulið: Fyrir: »öllum niðursoðnum matvælum« komi: »öllu niðursoðnu kjöt- og fiskmeti«.
4. Við 12. grein: Fyrir: »innheimtumaður« komi: »lögreglustjóri«.

Nð.

155. Nefndarálit

um frumvarp til laga um sölu þjóðjarðar.

Eins og mörgum er kunnugt, er það samhuga ósk Sauðárkróksbúa, að þjóðjörðin Sauða verði seld hreppsnefndinni í Sauðárhreppi. Í því skyni, að þeir geti með aðgengilegum kjörum fengið útmælda bletti til ræktunar, beit fyrir skepnur og mótak til eldsneytis í landi jarðarinnar. Slíkum samningum hafa þeir ekki náð við núveranda leiguliða jarðarinnar, en treysta því, að það gangi greiðara, ef jörðina kemst undir eignarumráð hreppsnefndarinnar.

Eftir að nefnd sú, er kosin var til að segja álit sitt um þetta mál, hefir íhugað það vandlega, verður meiri hlutinn (Guðl. Guðmundsson, Jóh. Jóhannesson, Herm. Jónasson, Þórður Guðmundsson), að hallast að þeirri skoðun, að ekki sé fullgild ástæða til í þessu tilfelli, að víkja frá þeirri reglu, sem alþingi hefir fylgt að undanfögnu, að selja ekki þjóðjarðir, sem liggja að löggiltum verzlunarstöðum, og verður þar að auki að leggja mikla áherzlu á yfirlýsing landshöfðingja, að sala téðrar jarðar til hreppsnefndarinnar mundi koma í bága við forkaupsrétt leiguliða samkvæmt konungsbréfi 22. desbr. 1797. Meiri hlutinn ræður því hinni háttvirtu deild til að fella frumvarpið þetta. Aftur á móti er það tillaga minni hlutans (Ólafs Briem), að frumvarpið verði samþykkt með viðauka á þingskj. 52.

Að því er snertir aðalástæðuna gegn sölunni, að hún komi í bága við þá venju þingsins, að gefa ekki kost á þjóðjörðum þeim til kaups, sem liggja að löggiltum verzlunarstöðum, leyfir minni hlutinn sér að benda á, að í þeim tilfellum, sem hér er um að ræða, hefir sjálft kaupsstöðin ekki verið undanskilið, eins og ætlast er til í frumvarpi því, sem fyrir liggur, en af nýjum lóðargjöldum getur einmitt orðið mestur tekjuauki fyrir landssjóðinn. Enn fremur ber þess að gæta, að áður hafa það verið einstakir menn, er falast hafa eftir kaupunum, en hér er það heilt sveitarfélag, og salan til hagsmuna fyrir hlutað eigandi kaupsbúa, og mun það meðfram hafa vakað fyrir þinginu, að tryggja sem bezt hagsmunum þeirra, en ekki eingöngu það, að útvega landssjóði sem mestar tekjur af jörðunum. Um hitt atriðið, hvort salan komi í bága við forkaupsrétt leiguliða, virðist vera nokkur vafi meðal lögfræðinga, og gefst stjórninni tækifæri til að athuga það nákvæmar, ef frumvarpið verður samþykkt.

Að öðru leyti er nefndin sammála um, að það sé næsta óviðurkvæmi leggt, að einstakur maður geti spornað á móti hagfeldum samningum í þessu efni og þar með staðið í vegi fyrir eðlilegri framför kaups þess, sem hér á í hlut. Og með því nefndin álitur mikilsvert, að fundið verði ráð til að tryggja Sauðárkróksbúum útmælingar í Sauðár landi, án þess leita þurfi samþykkis ábúana

ans, mun hún taka þetta atriði til nánari ihugunar, og ef til vill síðar koma fram með frumvarp eða tillögu þar að lútandi.

Alþingi 19. júlí 1901.

Guðl. Guðmundsson
form.

Ólafur Briem
skrifari.

Jóh. Jóhannesson.

Hermann Jónasson.
framsögum. meiri hlutans.

Þórður Guðmundsson

Nd. 156. Breytingartillögur

við frv. til stjórnarskipunarlaga á þingskj. 28.

A. Frá meiri hluta nefndarinnar.

1. Við 1. gr. Í stað „skilja og tala“ komi: „tala og rita“.

2. Á eftir 3. gr. bætist inn ný 4. gr. þannig orðuð:

4. gr. (5. gr. stj.skr.). Konungur stefnir saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkiskonungs má þingið eigi setu eiga lengur en 8 vikur. Akvæðum greinar þessarar má breyta með lögum.

3. 5. gr. orðist þannig:

5. gr. (17. gr. stj.skr.). Kosningarrétt til alþingis hafa:

a. allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, er með sérstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrétt sinn;

b. allir karlmenn í kaupstöðum og hreppum, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á ári sem aukaútsvar;

c. embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heimild til þess;

d. þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða við prestaskólann eða lækna skólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sé þeir í embættum, et þeir eru ekki öðrum háðir sem hjú.

Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða, hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp.

Með lögum má afnema auka-útsvarsgreiðsluna eftir stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrétti.

4. I innganginum bætist við á eftir: 3. gr. orðin „5. gr.“

Greinatalan breytist samkvæmt atkvæðagreiðslunni.

B. Frá minni hluta nefndarinnar í stjórnarskrármálinu.

1., í stað 1. gr. frumv. (2. gr. stj.skr.) komi svolátandi grein:

Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Hann hefir hið æðsta vald yfir

hinum sérstaklegu málefnum Íslands, með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðherra á Íslandi framkvæma það. Ráðherra þessi skal vera búsettur í Reykjavík, tala og rita íslenska tungu, vera launaður af landssjóði Íslands, og að jafnaði bera lög og önnur mikilsvarðandi málefni sjálfur fram fyrir konung. Auk þess nefnir konungur annan ráðherra fyrir Ísland, sem skal vera búsettur í Kaupmannahöfn. Skal sá ráðherra í fjarvist eða forföllum ráðherrans á Íslandi og í umboði hans bera mál þau, er konungur ræður úrslitum á, fram fyrir konunginn, og að öðru leyti framkvæma þær stjórnarathafnir, sem eigi má fresta, þangað til úrskurðar ráðherrans á Íslandi verður leitað.

Undirskrift konungs undir ályktanir þær, er snerta löggjöf og landsstjórn á Íslandi, veitir þeim gildi, ef annarhvor ráðherranna eða þeir báðir rita undir með honum.

2., í stað 2. gr. (3. gr. stj.skr.) komi svohljóðandi grein:

Ráðherrarnir bera ábyrgð á stjórnarathöfnum sínum. Þegar ráðherra sá, sem búsettur er í Kaupmannahöfn, ber lög og stjórnarathafnir undir konung í umboði ráðherrans á Íslandi, ber hann þó að eins ábyrgð á því, að málið sé rétt framflutt og afgreitt. — Konungur eða nedri deild alþingis getur kært ráðherrana fyrir embættisrekstur þeirra. Landsdómur á Íslandi dæmir þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherranum á Íslandi, en hæstiréttur þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherra þeim fyrir Ísland, er búsettur er í Kaupmannahöfn.

Ábyrgð ráðherranna, svo og fyrirkomulag landsdómsins, skal ákveðið með lögum.

Deyi ráðherrann á Íslandi eða sýkist svo, að hann fái eigi löglega ráðstöfun gjört um stjórnarstörf sín til bráðabirgða, þá annast sá valdsmaður í Reykjavík, er honum er næstur, og, ef tveir eða fleiri eru að því leyti jafnir, þá hinn elsti þeirra, stjórnarstörf þau, er eigi má fresta, þangað til konungur nefnir annan ráðherra á Íslandi, eða ráðherrann tekur aftur við stjórninni.

Þá er ráðherrann á Íslandi fer utan, eða á annan hátt er fjarlægur bústað sínum, felur hann á meðan öðrum manni á hendur stjórnarstörf sín innanlands á sína ábyrgð, en gæta verður hann þess, að sá maður fullnægi öllum þeim skilyrðum, sem heimtuð eru af mönnum til að gegna embætti á Íslandi.

3, í 5. grein (17. gr. stj.sk.) komi í stað liðanna b. og c. einn liður, er nefnist b, svo hljóðandi:

Allir karlmenn í kaupstöðum og breppum, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 krónur á ári sem aukaútsvar.

Liðirnir d. og e. verða resp. c. og d. Inn í greinina bætist, eftir liðinn d, svolátandi ákvæði:

Með lögum má veita ekkjum og öðrum ógiftum konum kosningarrétt til alþingis, ef þær fullnægja hinum sömu skilyrðum, sem sett eru um karlmenn.

Í stað síðustu málsgreinar í 5. gr. komi: Með lögum má afnema ákvæði in um aukaútsvarsgreiðslu í stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrétti:

4., í stað 9. gr. (34. gr. stj.skr.) komi svohljóðandi grein.

Ráðherranum á Íslandi skal heimilt vegna embættisstöðu sinnar að sitja á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum, eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa.

Ráðherrann getur einnig veitt öðrum manni umboð til þess á sína ábyrgð að mæta á alþingi, þegar sjúkdómar eða önnur slík forföll hamla honum frá því.

Atkvæðisrétt hefir ráðherrann eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

5., í stað 11. gr. (2. ákvæði um stundar sakir) komi:

Þangað til lög þau, sem getið er um í 2. málsgrein 2. greinar, koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma þau mál, er konungur eða neðrideild alþingis kann að höfða á hendur ráðherranum á Íslandi út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, er gilda við nefndan rétt.

Ed.

157. Breytingartillögur.

við frumvarp til laga um bólusetningar (eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed).

Frá landshöfðingja.

1. Við 2. gr.,

Á eftir orðunum: »ef hann gjörir ekki skyldu sína« bætist inn í: en skýra skal hann þá landlækni frá því með fyrstu pósthferð.

2. Við 4. gr.:

Upphaf greinariðinnar orðist þannig: Hvert barn skal bólusetja á því ári, er það verður fullra 3 ára, ef eigi, o. s. frv.

Ed.

158. Frumvarp

til laga um viðauka við lög om prentsmiðjur 4. des. 1886.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Af öllum tímanitum og blöðum, er út eru gefin einu sinni á mánuði eða oftar, eru allar prentsmiðjur á Íslandi, er nú eru, eða síðar verða stofnaðar, skyldar að láta Landskjalasafninu í té ókeypis eitt eintak á góðum pappír.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1902.

Ed.

159. Frumvarp

til laga um skifti á jörðinni Vallakoti í Reykdælahreppi, og jörðinni Parti í sama hreppi.

(Eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.).

Stjórnarráði Íslands veitist heimild til, að hafa jarðaskifti án milligjafar á jörðunni Vallakoti í Reykdælahreppi í Þingeyjarsýslu, sem er landssjóðseign, og bóndaeigninni Parti í sama hreppi.

Nð.**160. Frumvarp**

til laga um síldarnætur.

(Eins og það var samp. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Þegar fluttar eru síldarnætur til landsins, skal skýra lögreglustjóra frá því. Síldarnætur þessar má eigi flytja aftur frá landinu næstu 6 mánuði.

2. gr.

Mað brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál, og varða brotin sektum frá 50 til 500 kr., er renna í landssjóð.

Ed.**161. Frumvarp**

til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði eða grafreit, svo og hleðsluetni í girðingu, þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar liggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar.

2. gr.

Sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægjandi girðingu um kirkjugarð sinn með sálðra hliði og grind og halda henni við.

3. gr.

Þegar kirkjugarð þarf að bygja eða endurbygja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns safnaðarfundar með nægum fyrirvara og fundarefni skýrt fram teknu. Á þeim fundi skal ákveða fyrirkomulag girðingarinnar og úr hvaða efni hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknarmanna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum.

4. gr.

Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verkinu afloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann.— Niðurföfnun þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tærr vikur.

5. gr.

Nú vill einhver kæra niðurföfnun sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurföfnunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kæru til úrskurðar tveim vikum eftir, að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að lá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of goldið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði.

eftir, að niðurlögun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest.

Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar, og eftir fyrir-
komulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu,
eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr.

Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem
sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki.

7. gr.

Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður; skal þá boða til almenns
safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í 3. gr. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með
 $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófests og biskups kemur til.

Ef enginn atkvæðisbærra sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niður-
lagðan kirkjugarð og gera hann að grasreit, með umsjón sóknarnefndar eftir ákvæðum 2.
og 4. gr., en sóknarmenn skulu vinna verkið.

Nú mótmælir einhver atkvæðisbærra sóknarmanna og skal þá niðurlögðum kirkju-
garði halda með við sómasamlegri, gripheldri girðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef
það verður ákveðið með meiri hluta atkvæða á almennum safnaðarfundi, sem stofnað er
til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er við haldið, má þar jarða einstaka
menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar tillíkhringingar.

Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður var lagður niður og bætt að grafa þar
alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi
verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð
vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggðum
ef þeir viðhalda þar sæmilegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr-
er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara.

Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til haugstæðis né annarar slíkrar notkunar.
Þar má og eigi hús byggja né neitt jarðrask gera, svo sem með skurðgrefti eða öðru
slíku, er raskar friðhelgi grafanna.

Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornlegir steinar, en engir vanda-
menn hins látna á lífi, er annast um þá, skal hlutaðeigandi prestur þegar tilkynna það
stiftsyfirvöldunum fyrir milligöngu prófests. Leita stiftsyfirvöldin þá álits umsjónarmanns
Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinum þá
fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um. Þegar sléttu er yfir niðurlagðan kirkjugarð og
þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi heyra undir ákvæði síð-
ustu málsgreinar, en enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hvernig
með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með allt slíkt,
og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er.

8. gr.

Með reglugjörð, sem biskup semur og landshöfðingi staðfestir, skal nánar ákveðið
um ýms at íði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafreita,
tilhögun á grefti o. fl. þ. h.

9. gr.

Reglugjörð 17. júlí 1782, 15. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og
viðaukalög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnaðarmála og skipun
sóknarnefnda og bóndisnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr-
gildi numin.

Ed.**162 Frumvarp**

til laga um bólusetningar. (Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Héraðslæknar skulu hver í sínu héraði hafa gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum.

2. gr.

Hverju lækniishéraði skal skift í bólusetningarumdæmi, þannig, að hvert yfirsetukvennaumdæmi sé jafnframt bólusetningarumdæmi, og skal hlutaðeigandi yfirsetukona vera bólusetjari í sínu umdæmi með eftirliti héraðslæknis. Nú telur héraðslæknir yfirsetukonu ekki færa til þess að annast bólusetningu eða engin yfirsetukona er í umdæminu, og skipar hann þá einhvern annan, karl eða konu, sem bólusetjara í umdæminu. Héraðslæknir getur og hve nær sem er vikið bólusetjara frá, ef hann gerir ekki skyldu sína.

Héraðslæknirinn er skyldugur til að veita bólusetjurum í héraði sínu ókeypis kenslu í að bólusetja, ef þeir ekki hafa frá lækni vottorð um, að þeir kunni að bólusetja.

Yfirsetukonur njóta kauplausrar kenslu í bólusetningu um leið og þær nema yfirsetukvennafræði.

3. gr.

Bólusetjarar skulu skyldugir til, eftir áður að hafa auglýst það, að bólusetja árlega hver í sínu umdæmi að minsta kosti á tveim stöðum á tímabilinu frá 1. maí til 30. sept., og síðan á 6–9 náttu fresti að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru.

4. gr.

Hvert barn skal bólusetja, áður en það er fullra 3 ára að aldri, ef eigi er sannað með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt. Sé barnið veikt á þeim tíma, sem bólusett er, skal fresta bólusetningunni til næsta árs.

Nú er barn orðið fullra 5 ára og hefir ekki verið bólusett, sökum þess, að foreldrar þess eða þeir, sem ganga því í foreldra stað, hafa vanrækt, án þess barnið hafi verið veikt eða önnur lögleg forföll verið fyrir hendi, að færa það til bólusetningar á þeim stað og tíma, sem auglýstur er samkvæmt 3. gr., skulu þá foreldrarnir eða þeir, sem ganga barninu í foreldra stað, greiða 2–20 kr. í sekt, og þar að auki greiða allan kostnað við bólusetning barnsins og skoðun eftir á eftir úrskurði lögreglustjóra.

5. gr.

Hvert barn skal endurbólusetja á því ári, er það verður fullra 13 ára, ef ekki sannast með vottorði frá löggiltum bólusetjara, að það hafi verið bólusett og bóla hafi komið út á því á síðustu 5 árum.

6. gr.

Ef bóla kemur ekki út á barni, sem bólusett er samkvæmt 4. gr. eða endurbólusett samkvæmt 5. gr., er sá, sem færa á barnið til bólusetningar, skyldugur að færa það til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár, og ef bólan kemur ekki heldur þá út, að færa það einn þá einu sinni til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár þar á eftir.

7. gr.

Bólusetjarar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá héraðslækninum, og aldrei taka bóluefni úr börnum eða fullorðnum, nema læknir vísi þeim á þá, er taka skuli úr bóluefnið; en ef héraðslæknir bólusetur sjálfur, er honum heimilt að taka bóluefni úr hverjum þeim, er bólusettur hefir verið að tilhlutun hins opinbera.

8. gr.

Hver bólusetjari er skyldugur til að gefa út ókeypis vottorð um árangrinn af bólusetningu, er hann hefir annast.

Ekki má ferma barn, fyr en sannað er með slíku vottorði fyrir prestinum, að barnið hafi verið bólusett, eftir að það varð fullra 8 ára, eða með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt.

9. gr.

Ef bólusóttar verður vart í læknishéraði eða hætta er á, að hún berist þangað úr nálægum héruðum, skal lögreglustjóri eftir tillögum héraðslæknis skípa fyrir um almenna bólusetningu í öllu héraðinu eða svo miklum hluta þess, sem héraðslæknir telur nauðsyn til bera.

Landshöfðingi getur í samráði við landlækni fyrirskipað almenna bólusetningu um land allt.

Til þeirrar bólusetningar, er ræðir um í þessari grein, skulu öll börn færð og allir fullorðnir koma, sem ekki hafa annaðhvort haft bólusótt eða verið bólusettir á síðustu 5 árum og bólan komið út á.

10. gr.

Bæjarstjórnir og sveitarstjórnir skulu í samráði við hlutaðeigandi bólusetjara láta í té ókeypis húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana þeirra, er fyrirskipaðar eru í lögum þessum.

11. gr.

Kostnaður við opinbera bólusetningu greiðist úr landssjóði. Bólusetjara ber 25 auru fyrir hvern þann, er hann bólusetur eða endurbólusetur samkvæmt 4.—6. og 9. gr.

Fyrir ferðir þær, er héraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir.

Þá er opinber bólusetning fer fram, getur hver sá, sem þess æskir, látið hlutaðeigandi bólusetjara bólusetja sig fyrir borgun þá, er ákveðin er í þessari grein, og hann þá greiðir sjálfur.

12. gr.

Hverjum löggiltum lækni er heimilt að bólusetja, ef hann hagar sér eftir ákvæðum þeim, er gilda um bólusetningar.

13. gr.

Í reglugjörð, sem landlæknir semur og landshöfðingi staðfestir, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskoðanir. Þar skal til tekið, hvaða bækur héraðslæknar og bólusetjarar skulu hver um sig halda og hverjar skýrslur þeir skulu gefa og á hvaða tíma; enn fremur skal þar vera ákvörðun um skyldur héraðslækna til að hafa handa héruðum sínum birgðir af kúabóluefni frá hinni konunglegu kúabólusetningarstofnun í Kaupmannahöfn.

14. gr.

Nú kemur einhver ekki til almennrar bólusetningar, sem fyrirskipað er og auglýst samkvæmt 10. gr., og varðar það sektum frá 5—50 kr., nema lögleg forföll banni.

Ef héraðslækni er meinað að taka bóluefni úr manni, varðar það sektum frá 2—20 kr.

Nú er það barn innan 15 ára, sem eigi kemur til bólusetningar eða meinað hefir verið lækni að taka bóluefni úr, og greiða þá foreldrar þess sektina eða þeir, sem sjá fyrir því og ganga í foreldra stað.

Ef einhver fæst við bólusetningar án þess að hafa heimild til þess samkvæmt lögum þessum, þá sætir hann alt að 200 kr. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing samkvæmt almennum fyrirmælum laganna.

Ef bólusetjari brýtur skyldur þær, er á honum hvíla samkvæmt lögum þessum eða reglugjörð þeirri, er 13. gr. getur um, þá varðar það sektur alt að 100 kr.

Prestur sá, er brýtur ákvæðið í 2. hluta 8. gr., sætir sektum frá 20—100 kr.

Nú gætir bólusetjari eigi tilhlýðilegrar varkárni við bólusetning og verður þess valdandi, að næmur sjúkdómur berst á heilbrigða menn, og sætir hann frá 50—200 kr. sekt, ef eigi liggur þyngri refsing við samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. Sé það embættislæknir, er slíkt gjörir, getur það varðað hann embættismissi, ef miklar sakir eru.

15. gr.

Með mál um brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál.

16. gr.

Lög 26. febrúar 1898 um bólusetningar eru úr gildi numin.

17. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1903.

Ed.

163. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um kjörgengi kvenna.

Flutningsmaður: Guttormur Vigfússon.

Orðin: »eða á einhvern hátt eiga með sig sjálfar«, falli burtu.

Nd.

164. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 11. des. 1891 um samþykktir um kynbætur hesta. Flutningsmenn: Ólafur Briem og Pétur Jónsson.

1. gr. Bannað er að láta graðhesta, sem eru eigi ætlaðir til undaneldis samkvæmt löggiltri samþykkt eftir lögum 11. des. 1891, ganga lausa innan um

hross á afréttum eða í heimalöndum. Hittist slíkur hestur gæzlulaus annarstaðar en í heimalandi eiganda eða geymenda, skal fara með hann sem óskilafé.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 50 kr., er renna í sveitarsjóð. Mál, sem rísa út af slíkum brotum, skulu rekin sem almenn lög-reglumál.

Nd. 165. Frumvarp

til laga um breyting á 24. gr. í lögum um bæjarstjórn á Ísafirði frá 8. okt. 1883. Flutningsmenn: H. Hafstein og Lárus H. Bjarnason.

Gjaldalagi bæjargjalda í Ísafjarðarkaupstað skal eftirleiðis vera 15. janúar og 15. júlí ár hvert.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1902.

Nd. 166. Frumvarp

til laga um samþyktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi. (Landbúnaðarnefndin).

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþyktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi á þann hátt og með þeim takmörkunum og skilyrðum, sem sett eru með lögum nr. 34, 11. des. 1891 um kynbætur hesta, 2., 3. og 4. gr.

2. gr. Í samþyktum þessum skal kveða á um, hverir gripir og með hverjum skilyrðum þeir skuli teknir í ábyrgð, upphæð iðgjalda, greiðslu þeirra til ábyrgðarsjóðsins og eftir hvaða mælikvarða skaðabætur skulu goldnar.

3. gr. Í samþykt skal ávalt vera ákvæði um stjórn sjóðanna og eftirlit það, er þarf til þess að samþyktarinnar sé gætt, og hvernig kostnað við það skuli greiða.

4. gr. Iðgjöld má taka lög taki samkvæmt lögum 16. des. 1885.

5. gr. Fyrir brot mót löggilttri samþykt má ákveða sektir, 1—20 kr., er renni í ábyrgðarsjóð.

6. gr. Með brot gegn samþyktum skal fara sem almenn lögreglumál.

Nd. 167. Frumvarp

til laga um samþyktir til varnar skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði. Flutningsm.: Sig. Sigurðsson og Magnús Torfason.

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþyktir um vörn gegn skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

2. gr. Þegar sýslunefnd þykir þörf á, eða vera hagtelt að gjöra sam-

þykf fyrir alla sýsluna eða fyrir nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til almenns fundar í héraði því eða svæði, sem ætlast er til að samþykkt sú nái yfir, og eiga atkvæðisrétt á þeim fundi allir, er á svæði því búa og kosningarétt hafa til alþingis.

Sýslunefnd kveður á um fundarstað og fundardag með nægum fyrirvara, en sýslumaður sé fundarstjóri eða einhver sýslunefndarmanna, er nefndin kýst til þess, og skal hann hafa kjörskrá við höndina.

Ef fundarstjóri verður að takast ferð á hendur til þess að halda fundinn, ber að greiða honum 2 kr. á dag í dagpeninga og ferðakostnað að auki, eftir reikningi, er sýslunefndin úrskurðar, og greiðist það gjald úr sýslusjóði.

3. gr. Sýslunefndin semur frumvörp til samþykta þeirra, er hún vill koma á, og ber undir álit og atkvæði funda þeirra, er rætt er um í 2. gr.

Nú hafa fundarmenn fallist á frumvarp nefndarinnar með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra, er greidd hafa verið, og skal þá sýslunefndin senda amtmanni frumvarpið til staðfestingar. En ef breytingartillögur hafa verið gjörðar við frumvarpið á fundinum og samþykta með $\frac{2}{3}$ atkvæða, setur sýslunefndin þær inn í frumvarpið, ef henni þykja þær á rökum byggðar, og sendir síðan amtmanni til staðfestingar; en álit sýslunefndin að breytingartillögurnar eigi ekki að takast til greina, ber hún frumvarp sitt óbreytt af nýju undir atkvæði héraðsfundar, og verði það þá samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það amtmanni til staðfestingar.

Það frumvarp eða breytingaratkvæði við frumvarp, sem eigi hefir verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða á héraðsfundi, er fallið, og má eigi koma fram í nýju frumvarpi sýslunefndar fyr en að ári liðnu.

4. gr. Nú þykja amtmanni nokkur ákvæði samþykta ganga of nærri rétti manna eða atvinnufrelsi, eða að þær komi á einhvern hátt í bága við lög og grundvallarreglur laganna, og synjar hann þá um staðfesting sína, en skýra skal hann sýslunefndinni frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og kveður á, hve nær hún skuli öðlast gildi, og er hún upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa innan takmarka þess svæðis, sem samþykktin nær yfir.

Samþykkt þeirri, er amtmáður hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð á.

Amtmaður hlutast til um, að samþykktirnar séu prentaðar í B.-deild Stjórnartíðindanna.

5. gr. Í samþykkt skal ávalt kveða á um viðhald og eftirlit fyrirtækja þeirra, er samþykktin ræðir um, svo og um það, hvernig kostnaðurinn við það skuli greiddast.

6. gr. Fyrir brot mót löggiltri samþykkt má ákveða sektir, 2—25 kr., er renna í sýslusjóð.

7. gr. Með brot gegn samþykktum skal fara sem opinber lögreglumál,

8. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 4, 6. marz 1896, um samþykktir til hindrunar skemdum af vatna-ágangi.

Nd.

168. Breytingartillögur

við frumvarp til tollaga fyrir Ísland (þskj. 111).

Flutningsmaður: Valtýr Guðmundsson.

1. Við 1. gr. tölul. 7. Á eftir þessum tölulið bætist inn nýr töluliður svo hljóðandi:
 At alls konar óáfengum gosdrykkjum 5 aura af hverri flösku
2. Við 1. gr. tölul. 8. Á eftir þessum tölulið bætist inn í:
 Af óunnum tóbaksblöðum þó að eins 25 aura af hverju pundi.
3. Við 1. gr. tölul. 12. Fyrir >50 aura komi: 25 aura.
4. Við 1. gr. tölul. 13. Orðin: >og kakaóduft< falli burt.

Nd.

169. Breytingaruppástunga

við frv. til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.

Frá landshöfðingja.

Við niðurlag 1. gr.: í stað ordanna: >og félagið hefir heimilisfang — —
 — — heimilisfastur á Íslandi< komi: og félagið hefir heimilisfang á Íslandi eða
 í Danmörku og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs.

Nd.

170. Nefndarálit

um kláðamálið.

Vér, sem hin heiðraða neðrideild alþingis kaus í nefnd til þess að íhuga frumvarp til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. jan. 1866 o. s. frv., höfum nú athugað frumvarpið og kláðamálið í heild sinni all-ítarlega, og rætt það á mörgum nefndarfundum, og leyfum oss nú að koma fram fyrir hina heiðrðu deild með álit það og tillögur, er hér fara á eftir.

Nefndin er þeirrar skoðunar, að jafnvel þótt fjárkláði sé hvorki eins skaðleg sýki hér á landi og sumar aðrar, er geisa á sauðfé, né eins torvelt að lækna, þá stafi þó af kláðanum ein hættu sérstök, fremur hverri annari hér-
 lendri fjársýki, og hún er sú, að fjárkláðinn geti fyrir en varir spilt eða jafnvel algerlega komið í veg fyrir útflutning lifandi sauðfjár á erlendan markað. Í þessu er fólgin næg ástæða, ekki einungis til að réttlæta, heldur og til þess að gera bráðnaðsynlegt, að stjórnarvöldunum sé fengnar í hendur handhægar á-
 kvarðanir til þess að fá sem mest komið í veg fyrir þessa hættu.

Nú er á það að líta, að þeir, sem mest hafa um mál þetta fjallað um hrið, amtmennirnir, eru allmjög skiftra skoðana um það, hvort skipa skuli með lögum fyrir um algerða útrýming fjárkláðans sem fyrst, ellegar láta það nokkuð vera undir amtmönnunum komið, hvort ráðist sé í svo vafasamar og fjárfrekar tilraunir. Amtmaðurinn norðan og austan ræður eindregið til hins fyrnefnda,

en amtmaðurinn sunnan og vestan er á hinni síðarnefndu skoðun. Virðist og dýralæknir, Magnús Einarsson, samkv. bréfi til amtmannsins í S.- og V.- ömtunum 10. jan. þ. á. vera þeirrar skoðunar, að alger útrýming kláðans hér á landi sé nokkuð vafasöm og ærið kostnaðarsöm. Hefir og stjórnin hallast meir að skoðun amtmannsins í S.- og V.- ömtunum, og lagt nú framannefnt frumvarp fyrir þingið eftir hans tillögum.

En um það virðist amtmönnum og dýralækninum bera saman, að fullkomari aðgerða þurfi við en hingað til, kláðanum viðvíkjandi, svo að hinar árlegu framkvæmdir sé eigi árangurslaust kák og kostnaður. Þannig leggur dýralæknir Magnús Einarsson til í áðurnefndu bréfi:

1. Að fyrirskipuð sé ákveðin kláðalyf, sem vissa sé fyrir, að komið geti að gagni.
2. Að lækningar og umsjón með böðunum sé falið á hendur ákveðnum mönnum, er lært hafi hjá dýralækni.
3. Að eftirlitið sé falið ákveðnum mönnum, er lært hafi að þekkja kláða.
4. Að kostnaður við baðlyfjakaup, umsjón og eftirlit sé greiddur úr einhverjum opinberum sjóði.

Þessu er nefndin fyllilega samdóma, og felst á tillögur stjórnarinnar í þessa átt, bæði að því er snerir fjárveiting (sbr. fjárlagafrumv.) til þess að útvega kláðafróðan mann, er veitt geti þekking á kláða og kláðalækningum, og einnig að því er snertir nýmælin í fyrirliggjandi frumvarpi. Einungis virðist nefndinni 2. lið í tillögum dýralæknisins eigi vera fullnægt í nefndu frumvarpi, og álitur ástæðu til, að bæta við ákvæðum um eftirlitsmenn í hverri sýslu, sem innan skamms ættu að geta verið læriðir á kláðalækningar, og eftir því sem þörf gerðist, tekist á hendur framkvæmdarstjórn kláðalækninganna hver í sínu umdæmi.

Á hinn bóginn virðist nefndinni eigi næg ástæða til í þetta sinn að semja ný, allsherjar-kláðalög, sem fyrst og fremst *skipuðu beint fyrir um tilraunir til algerðrar útrýmingar fjárkláðans*, og þar að auki kæmi að öðru leyti í stað hinna núgildandi laga. Þess vegna hefir nefndin, eins og áður er bent á, hallast að því, að halda við grundvöll hins fyrirliggjandi frumvarps. Því jafnskjótt og það er orðið að lögum, og fáið fjárveiting sú til kláðafróðs manns, sem áður er nefnd, virðist ekkert því til fyrirsöðu, að byrjaður sé undirbúningur sá, er nauðsynlegur er og óhjákvæmilegur, svo að útrýmingartilraunir komist á að verulegu gagni. Vel mætti og byrja á útrýmingartilraunum á hentugu og litlu svæði, til þess að afla viklegrar kunnáttu. Ef svo þætti nauðsyn á allsherjar-útrýmingarlögum, er hægra að semja þau, þegar meiri þekking og kunnátta er fengin, og leiðbeiningar eru við hendina frá kláðafróðum og reyndum manni, sem kynt hefir sér hina ýmislegu staðhætti hér.

Auk viðauka þess við fyrirliggjandi frumvarp, sem þegar er nefndur, hefir nefndinni þótt rétt, að gera nokkra smærri viðauka og breytingar, svo sem:

1. Við 1. gr. ákvæði um einangran sauðfjár.
2. Við sömu grein ákvæði um, að amtmaður hafi dýralækni eða annan kláðafróðan mann sér til ráðaneytis, er hann fyrirskipar fjárbaðanir, o. s. frv.

3. Breyting á ákvæðum 2. gr. frumvarpsins í þýðlegri átr.
4. Breyting á sektarákvæðum fyrir brot á kláðalögnum, þannig, að sektirnar renni í sýslusjóð. Er þá hvorttveggja, að þetta er eðlilegt, þegar sýslusjóður ber eftirlitskostnað, enda verða sektarákvæðin þýðingarmeiri.
5. Ákvæði um, hversu fara skuli með mál, sem rísa út af broti á kláðalögnum.

Loks virðist nefndinni heppilegra, að breyta orðfæri á frumv. á ýmsum stöðum, þó efnisbreytingar sé ekki gerðar. Fyrir því tekur nefndin það ráð, að sníða frumvarpið upp í heild sinni.

Nefndin leyfir sér því að ráða hinni háttv. deild til, að tella hið fyrirbyggjandi frumvarp, en samþykkja nýtt frumvarp frá nefndinni, er inniheldur efni hins, með þeim viðaukum og breytingum, sem þegar er getið.

Alþingi 20. júlí 1901.

Lárus H. Bjarnason
formaður og framsögum.

Pétur Jónsson
skrifari.

Björn Bjarnarson, Bf.

Stefán Stefnsen.

Jósafat Jónatansson.

Nd.

171. Frumvarp

til laga um breyting á og viðauka við tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. Frá kláðanefndinni.

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna sköðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sóttthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdbodin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Í sýslu hverri skal vera eftirlitsmaður, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefuir manninn eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegni starfi sínu 3 ár í senn og se honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við í eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólaföstu og skulu hin- ar sjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi setji trygging fyrir því, að kindurnar verði læknaðar til fulls, en börga verður hann þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sóttthreinsunarlyf.

4. gr. Amtmenn annast um, að böðunar- og sóttthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvívetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglingaskipanna.

Hins vegar greiðist allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðruvísi stendur á en gert er ráð fyrir í næstu grein á undan, úr sjóði sýslu þeirrar eða kaupstaðar þess, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til skoðunarmanns.

6. gr. Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi 5. janúar 1860 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjóð þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem opinber lögreglumál.

7. gr. Ákvæðin í 3. gr. tilsk. 5. jan. 1866 er úr gildi numin að því, er snertir niðurjöfnun á þóknun fyrir stórt hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seiðni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Nð.

172. Breytingartillögur

við frv. til tolllaga fyrir Ísland. Frá Tryggva Gunnarssyni.

1. Við 1. gr. tölulið 15. Liður þessi falli niður.

2. Við 1. gr. tölulið 16 Þessi liður, sem verði 15. liður, orðist þannig: af öllum öðrum brauðtegundum en skonroki og skipskexi, hagldabrauði og tvíbököm, sem ekki er sykur í, greiðist 10 aurar af hverju pundi.

3. 17. liður 1. gr. verði 16. liður.

Nð.

173. Breytingartillögur

við breytingartillögur nefndarinnar í málinu: Frumvarp til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. Flutningsmaður Lárus H. Bjarnason.

1. Við 1. gr. Orðin: »framar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji« falli burt.

2. — 2. — a. Orðin: »eða er í botnvörpuskipi þegar það er að veiðum« falli burt.
b. Orðin: »sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu« falli burt.

3. -- 3. — a. Orðin: »eða 2. (3.) gr.« falli burt.
b. Í stað orðanna: »í nefndum lögum« komi: í 2. gr.

4. — 4. — Eftir orðin: »mál um brot gegn« komi: þeim, í stað orðanna: »lögum þessum«.

Nd.**174. Breytingartillögur**

við frumv. til tolllaga fyrir Ísland (þskj. 111). Flutningsm. Tryggvi Gunnarsson:

1. Við 1. gr. tölul. 17. Töluliður þessi falli burtu.
2. Við 1. gr. tölul. 17. Á eftir þessum tölulið bætast inn eftirfylgjandi nýir töluliðir:

Af rúsinum, grátikjum og svezkjum 5 auro af hverju pundi.

3. Við 6. gr. Fyrir: »í tollskrá og vöruskrá« komi: í tollskrá.
4. Við 6. gr. Setningin: sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða o. s. frv., falli burt.
5. Við 6. gr. Fyrir: »vörur á tollskránni eða vöruskránni« komi: vörur á tollskránni.
6. Við 6. gr. Orðin: »eða ef nauðsyn krefur, á þá« o. s. frv., falli burt.

Nd.**175. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

Vér undirskrifaðir, sem kosnir vorum í nefnd til þess að athuga frumvarp til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar, höfum vandlega yfirfarið frumvarp þetta, og með því að vér teljum í því mikla bót, ráðum vér h. h. deild til að samþykkja það með þeim breytingum, er nú skal greina:

Við 1. gr. Í stað orðanna »hvort heldur er inni eða úti« komi: »áti og inni«. Síðasti málslíður 1. greinar: »þau verk . . . virkum dögum«, falli burt.

Við 2. gr. Orðin »á þeim tíma, sem tiltekinn er í 1. grein« falli burt.

Við 7. gr. Í stað orðanna »fyr en guðspjónustugjörð er lokið á þeim stað«, komi »um nónbil«. Í sömu grein komi í stað orðanna »kl. 4. e. h.« »nón«, og í stað orðanna »um leið« komi »samþímis«.

Við 8. gr. Í stað orðanna »þeirra þriggja stórhátíða« komi »stórhátíðanna«; orðin »þá sem nefndir eru í undanfarandi grein« í síðari málslíð greinarinnar falli burt.

Við 10. gr. Í stað orðanna »brotið lög þessi« komi »sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum«.

Alþingi, 20. júlí 1901.

Jóh. Jóhannesson

formaður.

Magnús Torfason.

H. Hafstein

skrifari og frs.m.

Stefán Stefánsson pm. Skf.

Nd.**176. Frumvarp**

til laga um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík.

Flutningsmenn: H. Hafstein. Jóh. Jóhannesson.

Í kaupstöðunum Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði geta bæjarstjórnirnar krafist, að húseigendur láti sótara, er bæjarstjórnin skipar, hreinsa reykháfa í

húsum þeirra, svo oft, sem lögreglusamþykkt kaupstaðarins ákveður. Gjald fyrir breinsun reykháfa ákveður bæjarstjórnin með gjaldskrá, og má taka gjaldið lögtaki sem önnur bæjargjöld. Bæjarstjórnin setur með ráði slökkviliðsstjóra hinar nánari reglur um störf sótara.

Nd.

177. Frumvarp

til laga um bann gegn verðmerkjum og vöruseðlum.

Flutningsmenn: **H. Hafstein. Lárus Bjarnason. Björn Kristjánsson.**

1. gr.

Enginn má búa til, flytja inn eða gefa út neins konar verðmerki, hvorki myntir né seðla, er gengið geti manna milli sem gjaldeyrir, hvort sem ætlast er til, að verðmerkin séu innleyst með peningum eða vörum. Þó er brauðgjörðamönnum heimilt, að gefa út brauðseðla, eins og tíðkast hefur til þessa.

2. gr.

Þeir, sem gefið hafa út verðmerki eða vöruseðla til gjaldeyris við viðskiftamenn, áður lög þessi öðlast gildi, skulu hafa innleyst merkin og seðlana fyrir 1. júlí 1902. Eftir þann tíma eru þeir skyldir að borga handhöfum í peningum upphæð þá, er merkin eða seðlarnir hafa táknad að akvæðisverði.

3. gr.

Brot gegn 1. gr. varða sektum fra 100—1000 króna, er renna í landsjóð. Mál, er risa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almennu lögreglumál.

Nd.

178. Nefndarálit

um frv. til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901.

Fjárlaganefnin hefir athugað þetta frv. allrækilega og er álit hennar um það á þessa leið:

Um 2. gr.

Nefndin telur fjárveiting þá, er hér er farið fram á, til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógetaembættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík, nauðsynlega, en álitur að fá mundi mega hæfilega stóra skápa fyrir töluvert minna verð, og leggur því til, að upphæðin sé færð niður um 100 kr., úr 600 kr. í 500 kr.

Landshöfðingi hefir skrifað fjárlaganefndinni, að vitanum á Skagatá væri mikil hætta búin af brimi og sjávarróti, sem oft sé mjög mikið við Garðskaga og hafi þegar gert þar mikil landbrot, með því að jarðvegurinn sé sendinn og auðvelt fyrir brimið að vinna á honum. Þetta kom skjótt í ljós eftir að vitinn var bygður og 1898 var hlaðinn grjótagarður til að verja vitann fyrir sjávarbroti. En í stórbrimi 21. jan. þ. á. tók sjórinn þennan flóðgarð

burt á alllögum kafla, þar sem garðurinn lá fast upp að vitanum, og er vitinn því nú á þessu svæði varnarlaus á móti sjónum, sem í hverju miklu brimi skellur á vitanum. Umsjónarmaður vitanna hefir því álitð, að ekki verði hjá því komist, að gera öflugan 25 faðma langan flóðgarð steinlindan (eða úr steinsteypu) sunnan við vitann, til þess að taka af honum brimskellina, og er áætlað, að sá garður muni kosta um 2500 kr. Landshöfðingi hefir farið fram á, að þessi upphæð verði veitt í fjáráukalögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil, og með því nefndin er landshöfðingja samdóma um, að hér þurfi bráðra umbóta við, leggur hún til, að til þess verði veittar alt að 2500 kr.

Landshöfðingi hefir enn fremur farið fram á, að veittar yrðu á fjáráukalögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil 2000 kr. til þess að byggja íveruhús handa vitaverðinum á Gróttu. En með því nefndin hefir eigi enn getað aflað sér allra þeirra upplýsinga, er hún þykist þurfa viðvíkjandi þessum vita, geymir hún sér rétt til að koma fram með tillögur sínar um þetta atriði undir meðferð málsins í deildinni.

Stjórnin hefir á fjárlagafrv. fyrir árin 1902 og 1903, 10. gr. C. 5, farið fram á, að veittar yrðu 500 kr. hvort árið sem þókuun fyrir aðstoð, verkfróðs manns við endurskoðun á skipamælingum, og í athugasemdum sínum látið þess getið, að skrásetningaskrifstofan í Kaupmannahöfn telji sjálfsagt, að forstöðumaður stýrimannaskólans í Reykjavík gæti veitt þessa aðstoð, því að ætla megi, að hann samkvæmt stöðu sinni hafi næga þekkingu til þess, að gera þessar mælingar og útreikninga, og ef þörf sé á, geti hann á mjög stuttum tíma aflað sé þar á skrifstofunni þeirrar þekkingar, bæði bóklega og verklega. En landshöfðingi hefir í bréfi til fjárlaganefndarinnar, dags. 13. júlí þ. á., látið það álit sitt í ljósi, að forstöðumaður stýrimannaskólans mundi ekki hafa tíma til að sinna þessu starfi, og mundi því óhjákvæmilegt, að fela sérstökum manni þennan starfa og jafnframt veita honum nægilegt fé til utanfarar, til þess að afla sér nauðsynlegrar þekkingar til þess, að geta leyst hann af hendi, og farið fram á, að veittar yrðu í fjáráukalögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil 700 kr. í því skini. Með því nefndin verður að vera skrásetningarskrifstofunni samdóma um, að forstöðumaður stýrimannaskólans mundi geta tekið þennan starfa að sér, og henni hins vegar er kunnugt um, að hinn núverandi forstöðumaður skólans er staddur erlendis, virðist henni réttast, að landsstjórnin mæltist til, að hann notaði tækifærið til þess, að kynast skipamælingum á skrásetningarskrifstofunni og veitti honum nokkurn styrk til þess, og álitur nefndin, að 200 kr. upphæð mundi nægja til þess, og leggur því til, að sú upphæð verði veitt í fjáráukalögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Um 3. gr.

Nefndin verður eftir atvikum að fallast á, að þær 15000 kr., sem stjórnin fer fram á, að veittar séu sem viðbót við fjárveitinguna til flutningabrauta og þjóðvega fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil og nánar er gerð grein fyrir í athugasemdum stjórnarinnar við frv. séu veittar. En jafnframt getur nefndin ekki bundist þess, að láta í ljósi megna óánægju yfir svo stórkostlegum aukafjárveitingum, sem virðast benda á helzt til mikið fyrirhyggjuleysi og ófullnægjandi áætlanir um, hvað gera þarf á hverju fjárhagstímabili, þar sem hvað eftir annað er farið langt fram úr fjárveiting fjárlaganna.

Að því er snertir viðbótarstyrkinn til gufubátsferða í sunnulendingafjórðungi og á Faxaflóa, þá ámtur nefndin hann að visu of háan, en vill þó eftir atvikum mæla með því, að hann verði veittur í þetta sinn, af því sérstakar ástæður virðast að hafa gert veiting hans nauðsynlega, þar sem vafasamt er, hvort þessum ferðum, sem þó verða að teljast mjög nauðsynlegar, hefði annars verið haldið áfram.

Póstmeistariinn hefir í bréfi til fjárlaganefndariunar, dags. 15. júlí þ. á., farið fram á að fá endurgoldnar úr landssjóði 2669 kr. 10 au., sem hann hafi á árunum 1897—99 greitt í þarfir pósthjónnarinnar úr eigin sjóði um fram fjárveitingu í fjárlögum fyrir þau ár. Í þessari upphæð er falinn kostnaður við bygging á skúr við austurhlíð pósthússins, að upphæð 621 kr. 30 au. Nefndin hefir leitað álits landshöfðingja um þessa kröfu, og hefir hann í bréfi dags. 17. júlí þ. á. lýst því yfir, að honum virtist sanngirni mæla með því, að pósthjóstariinn fengi þennan kostnað að einhverju leyti endurgoldinn. Að því er snertir skúr þann, sem pósthjóstariinu hefir látið byggja, þá getur landshöfðingi þess, að hann sé eign pósthjóstarauns, en að hann sé honum samdóma um, að bezt færi á því, að skúrinu fylgdi pósthúsinu framvegis og að hann því væri keyptur af hendi landssjóðs fyrir það verð, sem um semdist.

Nefndin getur ekki talið rétt, að gefa embættismönnum uundir fótinu með að reisa byggingar á kostnað landssjóðs, að fjárveitingarvaldinu fornsparðu eða í von um endurgjald frá því, og leggur því til, að synja algerlega um fjárveitingu í því skyni. En að því er snertir þær 2047 kr. 80 au., sem eftir verða að kostnaðinum við skúrinn fráðregnum, þá er nefndinni að vísu ljóst, að hér getur ekki verið um neina réttarkröfu að ræða á hendur landssjóðinum, þar sem þetta eru útgjöld við störf, sem pósthjóstariinn hefir tekið að sér að iunna af hendi fyrir umsamið verð, samkvæmt fjárveiting fjárlaganna fyrir ungetið ár. En þar sem reikningar pósthjóstarauns hins vegar virðast benda á, að þessi útgjöld hafi verið nauðsynleg og fjárveiting þingsins því af mjög skornum skamti, er nefndin samdóma landshöfðingja um, að sanngirni mæli með því, að pósthjóstariinn fái þennan kostnað að einhverju leyti endurgoldinn, og leggur því til, að helmingur hinnar ungetuu upphæðar, eða 1023 kr. 90 au., verði veittar í fjárukalögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil.

Um 4. gr.

Þær fjárveitingar, sem farið er fram á í þessari grein, getur nefndin eftir atvikum fallist á, en vill þó jafnframt láta þess getið, að hún getur ekki álitit, að svo bráðlegið hafi á 2500 kr. fjárveitingunni til skógræktartilrauna hér á landi, að nauðsynlegt hafi verið að taka það fé upp á væntanlega aukafjárveitingu. Nefndin vonar, að stjórinn leggi slíkt ekki í vana sinn.

Í frv. til fjárlaga fyrir 1902 og 1903 er farið fram á að hækka »ýmisleg útgjöld« til stýrimannaskólans fyrir 1902 um 212 kr., er verja á til smábreytinga og viðgerðar á skólahúsinu. Með því nefndin telur heppilegast, að slík viðgerð verði framkvæmd sem fyrst, leggur hún til að taka þessa fjárveitingu upp í fjárukalögin fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil, en álfur að 200 kr. muni nægja.

Breytingartillögur nefndariunar verða samkvæmt þessu:

1. Við 2. gr. Greinin orðist svo:

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglustjór:

Við tölul. 4: til þess að kaupa elðtrausta járnskápa handa landfógetaembættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík alt að . . . 500 kr.

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við tölul. 11. d.: til að hlaða garð til varnar vitanum á Skagatá alt að . . . 2500 kr.

Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar . . . 200 kr. 2700 kr.
3200 kr.

2. Við 3. gr. Á eftir »veitast« bætist inn í:

Undir A. Til útgjalda við pósthjóstariuna:

Við tölul. 4. a: Viðbót við skrifstofukostnað pósthjóstarauns á tímabilinu

1897—99 . . . 1023 kr. 90 au.

3. Við 4. gr. Aftan við liðina undir B. bætist:

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til viðgerðar á skólahúsinu) alt að 200 kr. Samlagningin og tölurnar í 1. gr. breytast samkvæmt atkvæðagreiðslunni.

Neðri deild alþingis 22. júlí 1901.

Tryggvi Gunnarsson

formaður.

Stefán Stefánsson þm. Skf..

Einar Jónsson.

Valtýr Guðmundsson

skrifari og framsögumaður.

Pétur Jónsson.

Herman Jónasson.

Skúli Thoroddsen.

Nd.**179. Frumvarp**

til laga um að umsjón og fjárhald nokkurra landssjóðskirkna skuli fengið hlut-
aðeigandi söfnuðum í hendur. Frá fjárlaganefndinni.

Stjórninni veitist heimild til að selja söfnuðunum í hendur umsjón og
fjárhald þessara landssjóðskirkna:

1. Söfnuðinum í Langholtssókn í Vestur-Skaftafellsprófastsdæmi umsjón
og fjárhald Langholtskirkju með þeim kjörum, að henni fylgi í álag 3200 kr.

2. Söfnuðinum í Þykkvabæjarklausturssókn í Vestur Skaftafellsprófast-
dæmi umsjón og fjárhald Þykkvabæjarklausturskirkju með þeim kjörum, að
henni fylgi í álag 1800 kr., og fjörur þær, er kirkjunni eru taldar, verði afhent-
ar söfnuðinum ásamt kirkjunni.

3. Söfnuðinum í Vestmanneyjasókn í Rangárvallaprófastsdæmi umsjón
og fjárhald Vestmanneyjakirkju með þeim kjörum, að henni fylgi í álag
6500 kr.

Ed.**180. Nefndarálit**

í málinu: Frumvarp til laga um friðun hreindýra.

Vér, sem hin heiðraða efrideild alp. kaus í nefnd, til að ihuga frumv.
þetta, höfum nú rætt það á fundum, og komist að þeirri niðurstöðu, sem hér
skal greina.

Nefndin er einhuga á því, að frumvarp þetta fari í rétta átt, sem sé þá,
að koma í veg fyrir, að dýrategund sú, er hér um ræðir, verði að mestu eða
öllu leyti upprætt úr landinu á tiltölulega fáum árum, og henni dylst alls ekki,
að svo muni fara, ef ekki er alvarlega tekið í taumana nú þegar.

Eins og frumvarpið liggur nú fyrir, álitur nefndin þó, að þessum tilgangi
verði ekki náð nema að nokkru leyti, því á þeim tíma, þó stuttur sé, sem frv.
gjörir ráð fyrir að hreindýrin skuli ekki vera friðuð, mundu einstakir menn,
sem næstir búa aðalstöðvum dýranna, geta fækkað þeim enn að miklum mun,
með þeim skotvopnum, sem nú tíðkast, sérstaklega þegar tekið er tillit til þess,

að í júlí og ágúst mundi það helzt verða kvendýrið með kálfum, sem auðveldast væri að skjóta. — Nefndin vill því leggja til, að sporið sé stigið fult út í þessu máli, og þannig, að hreindýrin séu friðuð algjörlega fyrst um sinn í 10 ár; enda er það í samræmi við ályktun þá, sem gjörð var á þingmálafundum að Höfða í Suðurmúlasýslu, þar sem mál þetta var tekið til rækilegrar ihugunar.

Ennfremur áltur nefndin æskilegt, að hækka sektina fyrir að drepa hreyndýr, upp í 50 krónur, eða svo mikið, að undir engum kringumstæðum geti verið peningalegur vinningur við að brjóta lögin.

Vér ráðum því hinni háttvirtu deild til að samþ. frv. þetta með eftirfylgjandi breytingum:

1. Við 1. gr. Í stað orðanna: »frá 1. september til 15. júlí«, komi: alla tíma árs, fyrst um sinn í 10 ár, frá 1. janúar 1902 að telja.
2. Við 1. gr. Fyrir »20«, komi: 50.

J. Havsteen
formaður.

Guttormur Vigfússon
skrifari og framsögum.

A. V. Tulinius.

Nd.

181. Frumvarp

til laga um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Störf þau, sem hafnarnefndinni eru talin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands skal þó staðfesta alla taxta um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar.

2. gr.

Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmáður hafa á hendi samkvæmt opnu bréfi 29. maí 1839 um stofnun byggingarnefndar í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans.

3. gr.

Eftir því sem ákveðið verður í samþykktinni um stjórn bæjarmálefna kaupstaðarins, annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru í 2. gr., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðsstjórnin og 4 menn aðrir,

er bæjarstjórnin kýs, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldir að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.

4. gr.

Ef lóðareiganda þykir rétti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skj ta honum til landshöfðingja, er leggur fullnaðarúrskurd á málið.

5. gr.

Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefnarinnar og landshöfðingi staðfestir.

6. gr.

15. og 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falli úr gildi.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nd.

182. Frumvarp

til laga um manntal í Reykjavík. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.)

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari huta októbermánaðar ár hvert, eftir ítallegum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur eða hafa ársfjórðungs dvöl í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins. Skal tilgreina fult nafn hvers manns, fæðingardag, ef þess er kostur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hve nær hann hafi fluzt til kaupstaðarins og hægheimili hans, sé það annarstaðar.

Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá. Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og lögreglustjóri fær vitneskju um það.

2. gr. Að viðlagðri alt að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa skýrsluna fyrir sína hönd.

Að viðlagðri sömu beggngu er hann skyldur að tilkynna sögreglustjóra innan tveggja sólarhringa, er einhver maður, er setja ber á manntalsskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk lögregluþjónanna.

Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfu örk og minni hluta úr örk.

4. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál.

5. gr. Öllum störfum við manntal og samning manntalsskrár er hédan í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt sálmaregistrar, að hann eftir því geti samið hina venjulegu fólkstalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Nd.

183. Frumvarp

til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði eða grafreit, svo og hleðslu efni í girðingu, þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar leggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar.

2. gr.

Sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægjandi girðingu um kirkjugarð sinn með sálaðra hliði og grind og halda henni við.

3. gr.

Þegar kirkjugarð þarf að byggja eða endurbyggja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns samráðsfundar með nægum fyrirvara og fundar efni skýrt fram teknu. Á þeim fundi skal ákveða fyrirkomulag girðingarinnar og úr hvaða efni hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknarmanna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum.

4. gr.

Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verkinu afloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann.—Niðurfjöfnun þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tvær vikur.

5. gr.

Nú vill einhver kæra niðurfjöfnun sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurfjöfnunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kæru til úrskurðar tveim vikum eftir, að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði

sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að fá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of gildið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði eftir, að niðurlögðun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest.

Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar, og eftir fyrir-
komulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu,
eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr.

Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki.

7. gr.

Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður; skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í 3. gr. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófasts og biskups kemur til.

Ef enginn atkvæðisbærra sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niðurlagðan kirkjugarð og gera hann að grasreit, með umsjón sóknarnefndar eftir ákvæðum 2. og 4. gr., en sóknarmenn skulu vinna verkið.

Nú mótmælir einhver atkvæðisbærra sóknarmanna og skal þá niðurlögðum kirkjugarði halda með við sómasamlegri, gripheldri girðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef það verður ákveðið með meiri hluta atkvæða á almennum safnaðarfundu, sem stofnað er til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er við haldið, má þar jarða einstaka menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar tillíkringingar.

Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður var lagður niður og hætt að grafa þar alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggðum ef þeir viðhalda þar sæmilegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara.

Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til haugstæðis né annarar slíkrar notkunar. Þar má og eigi hús byggja né neitt jarðrask gera, svo sem með skurðgrefti eða öðru slíku, er raskar friðhelgi grafanna.

Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornlegir steinar, en engir vandamenn hins látna á lífi, er annast um þá, skal hlutaðeigandi prestar þegar tilkynna það stiftsýfirvöldunum fyrir milligöngu prófasts. Leita stiftsýfirvöldin þá álits umsjónarmanns Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinu þá fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um. Þegar sléttað er yfir niðurlagðan kirkjugarð og þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi heyra undir ákvæði síðustu málsgreinar, en enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hvernig með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með allt slíkt, og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er.

8. gr.

Með reglugjörð, sem biskup semur og landshöfðingi staðfestir, skal nánar ákveðið

um fms atíði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafrita, tilhögun á greftri o. fl. p. h.

9. gr.

Reglugjörð 17. júlí 1782, 15. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og viðaukakög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnadamála og skipun sóknarnefnda og héraðsnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr gildi numin.

Nð.

184. Frumvarp.

til laga um breyting á 1. gr. í lögum 13. október 1899 um skipun læknishéraða á Íslandi o. fl. (eins og það var samp. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. 1. Strindahérað nefnist Steingrímsfjarðarhérað og nái yfir norðurhluta Strandasýslu að Ennishöfða.
 2. Miðfjarðarhérað nefnist Hrútafjarðarhérað og nái yfir Ospakseyrar- og Bæjarhreppa í Strandasýslu, Staðar, Torfastaða (Fremri og Ytri) og Kirkjuhvammshreppa í Húnavatnssýslu.
 3. Blönduóshérað nái yfir hina aðra hreppa Húnavatnssýslu.
2. gr. Lög þessi öðlast gildi þegar er þau hafa öðlast staðfestingu konungs.

Nð.

185. Frumvarp

til laga um forgangsrétt vedhafa fyrir vöxtum (eins og það var samp. við 3. umr. í Ed.).

Sé skuldunaut veittur gjaldfrestur á vöxtum af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eftir að þeir eru komnir í gjalddaga, þá helzt eigi forgangsréttur til veðsins fyrir vöxtum þessum gagnvart síðari veðhöfum lengur en eitt ár frá því þeir komu í gjalddaga.

Nð.

186. Nefndarálit

um tillögu til þingsályktunar um millipínganefnd í fátækramálinu.

Nefnd sú, er háttvirt þingdeild hefir kosið til að láta uppi álit sitt um skipun millipínganefndar í fátækramálinu, bæði um tillöguna á þskj. 33 og breytingartillöguna á þgskj. 61, leyfir sér að koma fram með eftirtalдар tillögur:

Vér höfum allir orðið ásattir um, að kostnaðarins vegna sé varhugavert að skipa 5 menn í millipínganefnd, þar sem málið virðist eiga að geta fengið nægilegan undirbúning, þótt færri menn fjölluðu um það. Hins vegar getum vér ekki fallist á breytingartillöguna um, að fela einum manni starf þetta á hendur, enda þótt hann eigi kost á samvinnu við aðra menn, aðallega fyrir þá sök, að hætt er við að málið fái fremur einhliða undirbúning með þeirri meðferð. Sam-

kvæmt þessu verður það því tillaga vor, að 3 menn skipi nefndina, og verði fyrri liður tillögunnar orðaður þannig:

1. Alþingi ályktar að skora á landsstjórnina að skipa 3 manna nefnd milli þinga til þess:

að safna saman í eina heild fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf landsins og endursembja hana með þeim breytingum, er þurfa þykir;

að láta uppi álit um, hvort eigi væri heppilegt, að landssjóður legði ellihrumu alþýðufólki, sem eigi hefir þegið af sveit, ellistyrk til móts við og í sambandi við styrktarsjóði handa alþýðufólki;

að láta uppi tillögur um, hvort eigi muni ráðlegt að landssjóður styðji að stofnun ábyrgðarsjóðs, er veitir alþýðumönnum tækifæri til að tryggja sér ellistyrk.

Frumvörp og tillögur nefndarinnar um þessi málefni skulu lögð fyrir alþingi 1903.

Um einstaka liði ályktunarinnar skal tekið fram. Aðalstörf nefndarinnar á að vera falið í fyrstu málsgrein, og virðist þar einkum eiga að koma til ihugunar, hve langan dvalartíma þurfi til að vinna sér sveit, hve stór framfærsluumdæmin skuli vera, hvort heppilegt muni vera að skifta framtærinu milli dvalar- og framfærsluhreppsins, hvort ástæða sé til að koma upp fátækrahælum, og þá hvort það skuli vera þvingunarstofnanir eða uppeldisstofnanir fyrir ellihruma og munadarleysingja eða hvorttveggja, og, ef til kemur, sambandið milli þeirra.

Um tvær síðari málsgreinirnar lætur nefndin sér nægja að geta þess, að í þeim felist atriði, sem með tíð og tíma mundu minka fátækrabyrðina að mun, og vér því teljum þau verð þess, að vera tekin til rækilegrar meðferðar.

Í þeirri von, að háttvirt deild liti sömu augum og vér á, að hér sé um þýðingarmikið nauðsynjamál að ræða, felum vér henni það til góðrar og greiðrar meðferðar.

Neðri deild alþingis, 20. júlí 1901.

Guðl. Guðmundsson Magnús Torfason Þórður Guðmundsson.
form. og frams.m. skrifari.

Jósafat Jónatansson.

Jóh. Jóhannesson.

Nð.

187. Nefndarálit

um frumvarp til laga um niðurfærslu á gjaldi til fátækra af fiskiafla á helgum dögum.

Nefndin hefir athugað frumvarp þetta, og jafnvel þótt hún áliti eðlilegast, að gjald af fiskiafla á helgum dögum sé aftekið með öllu, þá hefir henni þótt varhugavert, að högga svo mikið skarð í tekjur sveitarsjóðanna í einu. Hins vegar verður nefndin að telja niðurfærslu á gjaldinu heppilega, og vill því ráða h. h. deild til að samþykkja frumvarpið með eftirfylgjandi breytingum:

1. Við 1. gr. Orðin: »hvort heldur . . . eða net« falli burt.

Í stað ordanna: »hlutaðeigandi sveitarsjóðir og bæjarsjóðir« komi: »sveitarsjóður eða bæjarsjóður«.

Við greinina bætist: »þó svo, að gjaldið nemi aldrei meiru en fimta hluta aflans«.

2. 2. grein orðist þannig:

Formenn á opnum bátum, er fisk afla á helgum dögum, skulu skyldir að láta hreppsnefnd eða bæjargjaldkyra, þar er aflinn kemur á land, í té skýrslu upp á æru og samvizku um tölu aflans, og verðmæti hans eftir gangverði á staðnum eða mati tveggja óvilhallra manna, er hreppsnefnd eða bæjargjaldkyri tekur gilda. Sé fátækrahlutur ekki þegar afhentur eða andvirði hans greitt, má taka það lögtaki hjá formanni eða útgerðarmanni.

3. Í stað 3. greinar komi ný grein, svo hljóðandi:

Brot gegn ákvæðum 2. gr. varða sektum alt að 40 krónum, er renni í sveitarsjóð eða bæjarsjóð, og skal farið með mál út af þeim sem með almenn lögreglumál.

3. gr. frumv. verði 4. gr.

Jóh. Jóhannesson

H. Hafstein

Stefán Stefánsson.

formaður.

skrifari og framsögum.

Magnús Torfason.

Þórður J. Thoroddsen.

Ed.

188. Frumvarp

til laga um breyting á lögum 16. desbr. 1885 um breyting á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra. (Frá nefndinni í málinu: Frumv. til laga um friðun hreindýra).

Hér á landi skulu þessar fuglategundir friðaðar fyrir allri veiði á hverjum tíma árs sem er: kríur, snjótitlingar, þúfútitlingar, marluerlur, steindeplar, prestir, rindlar, og auðnutitlingar; og allar aðrar fuglategundir, nema: ernir, valir, smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl, skulu friðaðar frá 1. apríl til 20. júlí ár hvert; þó skulu endur, aðrar en fiskiendur, friðaðar frá 1. apríl til 20. ágúst, lundir friðaðar frá 10. maí til 20. júní og fýll frá 1. marz til 10. ágúst. Net og skot má eigi hafa við lunda eða fýlaveiði. — Með lögum þessum eru lög 16. desbr. 1885 um breytingu á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra úr gildi namin.

Nd.

189. Breytingartillögur

við frumvarp til toll-laga fyrir Ísland. Frá tollmálanefndinni.

1. við 1. gr. 17. lið: »Enskt pund reiknast til tollgreiðslu sem danskt pund« falli burt.

2. við 4. gr.: Í stað orðanna »þegar varan er aðflutt« í enda greinarinnar komi: þegar skip það, er vörurnar flýtur, hefur hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða.
3. við 7. gr.: Orðin »vísvitandi« og »af ásettu ráði« falli burt.
4. við 9. gr.: Orðin »á leiðinni« falli burt.
- Fyrir »áður en viðtakandi . . . 22. maí 1890« komi: á leiðinni eða við uppskipun.

Nd.

190. Frumvarp

til laga um löggilding verzlunarstaðar við Sandgerðisvík í Gullbringusýslu.

Flutningsm.: Þórður J. Thoroddsen og Björn Kristjánsson.

Við Sandgerðisvík á Miðnesi í Gullbringusýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður.

Ed.

191. Breytingartillaga

við frv. til laga um bólusetningar, þingskjal 162.

Frá nefndinni.

Aftan við 14. gr. bætist svohljóðandi málsgrein:

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í landssjóð.

Nd.

192. Frumvarp

til stjórnarskipunarlaganna um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874.

(Eins og það var samþykkt við 2 umr. í Nd.).

Í staðinn fyrir 2. gr., 3. gr., 5. gr., 1. málsg. 14. gr., 15. gr., 17. gr., 19. gr., 1. lið 25. gr., 28. gr., 34. gr., 36. gr. og 2. ákvörðun um stundarsakir í stjórnarskránni komi svo hljóðandi greinar:

1. gr. (2. gr. stj.skr.).

Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sérstaklegu málefnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðgjafa fyrir Ísland framkvæma það. Ráðgjafinn fyrir Ísland má eigi hafa annað ráðgjafaembætti á hendi, og verður að tala og rita íslenska tungu.

Hið æðsta vald innanlands skal á ábyrgð ráðgjafans fengið í hendur landshöfðingja, sem konungur skipar og hefir aðsetur sitt á Íslandi. Konungur ákveður verkvið landshöfðingja.

2. gr. (3. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn ber ábyrgð á stjórnarathöfninni. Alþingi getur kært ráðgjafann fyrir embættisrekstur hans eftir þeim reglum, er nánara verður skipað fyrir um með lögum.

3. gr. (1. málgr. 14. gr. stj.skr.).

Á alþingi eiga sæti 34 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu.

4. gr. (5. gr. stj.skr.).

Konungur stefnir saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi setu eiga lengur en 8 vikur. Ákvæðum greinar þessarar má breyta með lögum.

5. gr. (15. gr. stj.skr.).

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og nedri þingdeild. Í efri deildinni sitja 14 þingmenn, í nedri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

6. gr. (17. gr. stj.skr.).

Kosningarrétt til alþingis hafa:

- a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, er með sérstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrétt sinn;
- b. allir karlmenn í kaupstöðum og hreppum, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á ári sem aukaútsvar;
- c, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heinild til þess;
- d, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða við prestaskólann eða lækna skólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sé þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir sem hjú.

Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða, hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp.

Með lögum má afnema auka-útsvarsgreiðsluna eftir stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrétti.

7. gr. (19. gr. stj.skr.).

Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. Breyta má þessu með lögum.

8. gr. (1. liður 25. gr. stj.skr.).

Fyrir hvert reglulegt alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland, fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr

hinum almenna ríkissjóði til hinna sérstaklegu gjalda Íslands, þó þannig, að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands, eins og þau verða ákveðin af konunginum.

9. gr. (28. gr. stj.skr.).

Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aftur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hér aftur gjörðar breytingar, fer frumvarpið af nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir þingið þá málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess, að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að meir en helmingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sé á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á móti að minsta kosti, að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, séu með frumvarpinu.

10. gr. (34. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn fyrir Ísland á samkvæmt embættisstöðu sinni sæti á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa. Í forföllum ráðgjafa má hann veita öðrum manni umboð til þess, að mæta á alþingi fyrir sína hönd, en að öðrum kosti mætir laudshöfðingi fyrir hönd ráðgjafa. Atkvæðisrétt hefir ráðgjafinn eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

11. gr. (36. gr. stj.skr.).

Hvorug þingdeildin má gjöra ályktun um neitt, nema meir en helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði.

12. gr. (2. ákv. um stundarsakir).

Þangað til lög þau, er getið er um í 2. gr. (3. gr. stj.skr.), koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma mál þau, er alþingi höfðar á hendur ráðgjafanum fyrir Ísland út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, sem gilda við téðan rétt.

Nd. 193. Breytingartillaga

við frumvarp til stjórnarskipunarlaga á þingskj. 192.

Frá meiri hluta nefndarinnar.

3. gr. frumvarpsins verði 4. gr., en 4. gr. verði 3. gr.

Ed. 194. Frumvarp

til laga um manntal í Reykjavík. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.)

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari huta októbermánaðar ár hvert, eftir

íta legum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur eða hafa ársfjórðungs dvöl í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins. Skal tilgreina fult nafn hvers manns, fæðingardag, ef þess er kostur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hve nær hann hafi fluzt til kaupstaðarins og lögheimili hans, sé það annarstaðar.

Hins vegar skal eigi setja gesti eða ferðamenn á skrá. Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskiótt og lögreglustjóri fær vitneskju um það.

2. gr. Að viðlagðri alt að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húshúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa skýrsluna fyrir sína hönd.

Að viðlagðri sömu hegningu er hann skyldur að tilkynna sögreglustjóra innan tveggja sólarbringa, er einhver maður, er setja ber á manntalskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk lögreglumál.

Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfu örk og minni hluta úr örk.

4. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál.

5. gr. Öllum störfum við manntal og samning manntalskrár er hédan í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt sálmaregistur, að hann eftir því geti samið hina venjulegu fólkstalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Ed.

195. Frumvarp

til laga um að stofna slökkvilið á Seyðisfirði.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Á Seyðisfirði skal stofna slökkvilið.

2. gr.

Allir bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu skyldir að mæta 4 sinnum á ári, til þess að æfa sig í að fara með slökkvivélar og önnur slökkvitól, eftir boði bæjartógetans eður yfirboðara þess, sem af bæjarstjórninni verður settur yfir slökkviliðið. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karl-

menn í bænum vera skyldir til að koma til brunans og gjöra alt það, sem þeim verður skipað af þeim, er ræður fyrir því, hvað gjöra skuli til þess að slökkva eða takmarka eldinn, eða aðstoðarmanni hans.

Bæjarstjórnin skal semja og leggja undir samþykki amtmanns reglugjörð fyrir slökkviliðið, og má í henni ákveða sektir alt að 20 kr. fyrir brot gegn ákvæðum hennar, er renni í bæjarsjóð.

3. gr.

Með mál út af brotum gegn reglugjörð þeirri, er ræðir um í 2. gr., skal farið sem með opinber lögreglumál.

Nd. 196. Breytingartillaga

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar við frv. til fjárlagalaga fyrir árin 1900 og 1901.

Frá landshöfðingja.

Við 2. gr. undir C.

I staðinn fyrir: Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar 200 kr.

komi: Styrkur til verkfróðs manns til að ferðast til Kaupmannahafnar og kynna sér þar skipamælingar 700 kr.

Nd. 197. Frumvarp

til laga um breytingu á lögum 2. nóv. 1885 um breytingu á 1. gr. í lögum 27. febr. 1880 um skipun prestakalla.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Árgjaldið 200 kr. í landssjóð af Prestsbakkabrauði í Strandaprófastsdæm fellur niður frá fardögum 1902.

Nd. 198. Breytingartillögur

við frumvarp til toll-laga fyrir Ísland. Frá Hannesi Þorsteinssyni, Valtý Guðmundssyni, Stefáni Stefánssyni þm. Skf., Magnúsi Torfasyni, Stefáni Stefánssyni þm. Eyf., Pétri Jónssyni og Birni Bjarnarsyni þm. Dal.

Við 12. gr. Orðin »í 1.—11. tölulið« falli burtu.

Við 12. gr. Síðasta línan »en af öðrum tollskyldum vörum 4 af hundræði« falli burtu.

Nd.

199. Frumvarp

til tolllaga fyrir Ísland.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1 gr.

Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú skal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:

1. af öli alls konar 5 aura af hverjum potti.
2. — brennivíni með 8° styrkleika eða minna . . . 30 — — — — —
 — brennivíni yfir 8° og alt að 12° styrkleika . . . 45 — — — — —
 — brennivíni yfir 12° styrkleika 60 — — — — —
 Af 16° vínanda, sem aðfluttur er til eldsneytis eða iðnaðar og gjörður óhæfur til drykkjar undir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða.
3. — öðrum brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki, whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8° styrkleika eða minna . . . 50 — — — — —
 — yfir 8° og alt að 12° styrkleika 75 — — — — —
 — yfir 12° styrkleika 100 — — — — —
4. — raudvíni og sams konar borðvínnum hvítum, svo og messuvíni 15 — — — — —
5. — öllum öðrum vínföngum 50 — — — — —
6. — bittersamsetningum, sem ætlaðar eru óblandaðar til drykkjar 75 — — — — —
7. — öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess háttar) 100 — — — — — pela
 eða minni flátum. Eftir sama blutfalli skal greiða toll, sé varan aðflutt í stærri flátum.
8. — tóbaki alls konar, hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli) . . . 50 — — — — — hverju pundi
9. — vindlum og vindlingum (sigarettum) 200 — — — — —
 Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfirvalds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutningsgjaldi.
10. — kaffi og kaffibæti alls konar. 10 — — — — —
11. — sykri og sírópi 5 — — — — —
12. — tegrasi 50 — — — — —
13. — súkkulaði og kakaódufti 15 — — — — —
14. — öllum brjóstsýkur- og konfekttegundum . . . 30 — — — — —

15. af skonroki og skipskexi 3 aura af hverju pundi
 16. — öllum öðrum tilbúnum brauðtegundum . . . 10 — — — — —
 17. — öllum niðursoðnu kjöti og fiskmeti 20 — — — — —

Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir, skulu talin sem heil tolleining, en minni brotum skal slept.

Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, skal eigi toll greiða, enda sé skipsforðinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkast hefur til þessa. Akvörðun lögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja.

2. gr.

Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi, eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið á fyrst að sýna skipsskjöl sín eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofnunar í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, ef nægileg skilríki, sem innheimtumaður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, tilvísunarbréfum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinar tollskyldu vörur.

3. gr.

Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyrir en skipstjóri eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá samtundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint aunaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsfordann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjóri sekur alt að 100 krónum.

4. gr.

Eigi má án samþykkis innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur, fyrir en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrir mæli varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lögreglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gjört. — Að því er snertir fastar verðlanir gilda þó fyrir mæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar skip það, er vörurnar flytur, hefir hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða.

5. gr.

Lögreglustjóri hefir vald til þess, hve nær sem vera skal, að heimta af hverjum búsettum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fáí gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það,

hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafist, að viðtakaendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörunar snerta. Reynist þá svo, að eigi hafi greitt verið fult gjald af þess konar vörum, skal sá, er við hefir tekið, þegar í stað gjalda það, er á vantar, enda sé eigi þyngri ábyrgð fallin á hann eftir þessum lögum.

Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda.

6. gr.

I tollskrár skipa og vöruskráir skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sinn kostnað láti rannsaka hinar aðfluttu vörur og fái vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra.

Að því er snertir vörur þær er taldar eru í töluliðum 8—17 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrár og vöruskráir skipanna. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskránni eða vöruskránni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann er af þessu leiðir, skal landssjóður greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast ónákvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vörum taka.

7. gr.

Nú verður maður uppvís að því, að hafa sagt rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigi skeytt því, samkvæmt 4. gr., að skýra lögreglustjóra frá vörum, er hann hefir tekið við, og skal hann þá, ef brotið varðar eigi þyngri hegning að lögum, sæta sektum alt að 1000 kr., og gjaldi auk þess sekt, er sé tvöföld við þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga undan.

8. gr.

Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sektunum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörunar hafi verið afhentar viðtakanda. Séu ekki tollskil gjörð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörunar, án undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkingar tolli og sektum. Það skal gjöra á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglustjóri krefjast borgunar við hamarshögg.

9. gr.

Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttar til Íslands, að nokkuð af þeim hafi ónýzt eða rýrnað, vínföng lekið niður, eða vörunar hafi með einhverju móti farið forgörðum á leiðinni eða við uppskipun, skal ekkert gjald greiða af því, sem farist hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði

lögreglustjóra eða umboðsmanns hans, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiðast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáiist eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnaði frádregnum.

10. gr.

Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

11. gr.-

Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta.

12. gr.

Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningsskil.

Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1.—11. tölulið 1. gr., svo og af sektum, fær lögreglustjóri 2 af hundraði í innheimtulaun, en af öðrum tollskyldum vörum 4 af hundraði.

13. gr.

Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skirteini þar að lútandi. Ef hann síðan skilar því skirteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skirteininu, sé þangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum.

14. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum.

15. gr.

Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danska og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbýtingar til kaupmanna og skipstjóra.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nd.**200. Frumvarp**

til viðaukalaga við lög 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma.

Flutningsmenn: Þórður J. Thoroddsen og Einar Jónsson.

Þegar einhver þeirra sjúkdóma, sem yfirvöldum samkv. 2. gr. laga nr. 2, 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma ætíð er skylt að verja almenning fyrir, er svo vægur, að landlæknis álit, að hann verður ekki talinn hættulegur lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að lítil líkindi eru til, að hann verði heftur, skal landshöfðingja heimilt að láta hætta sóttvörnum á þann hátt, er tæð lög fyrirskipa, enda samþykki landlæknir.

Nd.**201. Breytingartillögur**

við frv. til stjórnarskipunaralaga um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 (192).

Frá minni hluta nefndarinnar í stjórnarskrármálinu.

1. Í stað 1. greinar frumv. (2. gr. stj.skr.) komi svolátandi grein:

Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Hann hefir hið æðsta vald yfir hinum sérstaklegu málefnum Íslands, með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðherra á Íslandi framkvæma það. Ráðherra þessi skal vera búsettur í Reykjavík, tala og rita íslenzka tungu, vera launaður að landssjóði Íslands, og að jafnaði bera lög og önnur mikilsvardandi málefni sjálfur fram fyrir konung. Auk þess nefnir konungur annan ráðherra fyrir Ísland, sem skal vera búsettur í Kaupmannahöfn. Skal sá ráðherra, í fjarvist eða forföllum ráðherrans á Íslandi og í umboði hans, bera mál þau, er konungur ræður úrslitum á, fram fyrir konunginn, og að öðru leyti framkvæma þær stjórnarathafnir, sem eigi má fresta, þangað til úrskurðar ráðherrans á Íslandi verður leitað.

Undirskrift konungs undir ályktanir þær, er snerta löggjöf og landsstjórn á Íslandi, veitir þeim gildi, ef annarhvor ráðherranna eða þeir báðir rita undir með honum.

2. Í stað 2. gr. (3. gr. stj.skr.) komi svohljóðandi grein:

Ráðherrarnir bera ábyrgð á stjórnarathöfnum sínum. Þegar ráðherra sá, sem búsettur er í Kaupmannahöfn, ber lög og stjórnarathafnir undir konung í umboði ráðherrans á Íslandi, ber hann þó að eins ábyrgð á því, að málið sé rétt framflutt og afgreitt. — Konungur eða neðri deild alþingis getur kært ráðherrana fyrir embættisrekstur þeirra. Landsdómur á Íslandi dæmir þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherranum á Íslandi, en hæstiréttur þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherra þeim fyrir Ísland, er búsettur er í Kaupmannahöfn.

Ábyrgð ráðherranna, svo og fyrirkomulag landsdómsins, skal ákveðið með lögum.

Deyi ráðherrann á Íslandi eða sýkist svo, að hann fái eigi löglega ráðstöfun gjört um stjórnarstörf sín til bráðabirgða, þá annast sá valdsmaður í Reykjavík, er honum er næstur, og, ef tveir eða fleiri eru að því leyti jafnir,

þá hinn elzti þeirra, stjórnarstörf þau, er eigi má fresta, þangað til konungur nefnir annan ráðherra á Íslandi, eða ráðherrann tekur aftur við stjórninni.

Þá er ráðherrann á Íslandi fer utan, eða á annan hátt er fjarlægur bústað sínum, felur hann á meðan öðrum manni á hendur stjórnarstörf sín innanlands á sína ábyrgð, en gæta verður hann þess, að sá maður fullnægi öllum þeim skilyrðum, sem heimtuð eru af mönnum til að gegna embætti á Íslandi.

3. Í stað 12. gr. (2. ákvæði um stundar sakir) komi:

Þangað til lög þau, sem getið er um í 2. málsgrein 2. greinar, koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma þau mál, er konungur eða neðri deild alþingis kann að höfða á hendur ráðherranum á Íslandi út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, er gilda við nefndan rétt.

Nd. 202. Breytingartillaga

við frv. til toll-laga fyrir Ísland.

Flutningsmenn: Skúli Thoroddsen. Sig. Sigurðsson. Magnús Torfason.

Stefán Stefánsson, þm. Eyf. Þórður Guðmundsson.

Björn Bjarnarson, þm. Dal.

Við 1. gr. Á eftir 17. tölulið komi nýr liður svo látandi:

18. Af jarðeplum 1/2 eyrir af hverju pundi.

Ed. 203. Tillaga

til þingsályktunar um samgöngumál.

Frá Sigurði Jenssyni. Ólafi Ólafssyni. Guðjóni Guðlaugssyni.

Guttormi Vigfússyni.

Efri deild alþingis ályktar að skipa 3 manna nefnd til að ihuga samgöngumál landsins.

Nd. 204. Framvarp

til laga um bólusetningar. (Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Héraðslæknar skulu hver í sínu héraði hafa gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum.

2. gr.

Hverju læknishéraði skal skift í bólusetningarumdæmi, þannig, að hvert yfirsetukvennaumdæmi sé jafnframt bólusetningarumdæmi, og skal hlutaðeigandi yfirsetukona vera bólusetjari í sínu umdæmi með eftirliti héraðslæknis. Nú telur héraðslæknir yfirsetukonu ekki færa til þess að annast bólusetningu eða engin yfirsetukona er í umdæminu, og skipar hann þá einhvern annan, karl eða konu, sem bólusetjara í umdæminu. Héraðslæknir getur og hve nær sem er vikið bólusetjara frá, ef hann gerir ekki skyldu sína, en skýra skal hann þá landlækni frá því með fyrstu pósthæð.

Héraðslæknirinn er skyldugur til að veita bólusetjum í héraði sínu ókeypis kenslu í að bólusetja, ef þeir ekki hafa frá lækni vottorð um, að þeir kunni að bólusetja.

Yfirsetukonur njóta kauplausrar kenslu í bólusetningu um leið og þær nema yfirsetukvennafræði.

3. gr.

Bólusetjarar skulu skyldugir til, eftir áður að hafa auglýst það, að bólusetja árlega hver í sínu umdæmi að minsta kosti á tveim stöðum á tímabilinu frá 1. maí til 30. sept., og síðan á 6—9 náttu fresti að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru.

4. gr.

Hvert barn skal bólusetja, áður en það er fullra 3 ára að aldri, ef eigi er sannað með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt. Sé barnið veikt á þeim tíma, sem bólusett er, skal fresta bólusetningunni til næsta árs.

Nú er barn orðið fullra 5 ára og hefir ekki verið bólusett, sökum þess, að foreldrar þess eða þeir, sem ganga því í foreldra stað, hafa vanrækt, án þess barnið hafi verið veikt eða önnur lögleg forföll verið fyrir hendi, að færa það til bólusetningar á þeim stað og tíma, sem auglýstur er samkvæmt 3. gr., skulu þá foreldrarnir eða þeir, sem ganga barninu í foreldra stað, greiða 2—20 kr. í sekt, og þar að auki greiða allan kostnað við bólusetning barnsins og skoðun eftir á eftir úrskurði lögreglustjóra.

5. gr.

Hvert barn skal endurbólusetja á því ári, er það verður fullra 13 ára, ef ekki sannast með vottorði frá löggiltum bólusetjara, að það hafi verið bólusett og bóla hafi komið út á því á síðustu 5 árum.

6. gr.

Ef bóla kemur ekki út á barni, sem bólusett er samkvæmt 4. gr. eða endurbólusett samkvæmt 5. gr., er sá, sem færa á barnið til bólusetningar, skyldugur að færa það til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár, og ef bólan kemur ekki heldur þá út, að færa það enn þá einu sinni til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár þar á eftir.

7. gr.

Bólusetjarar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá héraðslækninum, og aldrei taka bóluefni úr börnum eða fullorðnum, nema læknir vísi þeim á þá, er taka skuli úr bóluefnið; en ef héraðslæknir bólusetur sjálfur, er honum heimilt að taka bóluefni úr hverjum þeim, er bólusettur hefir verið að tilhlutun hins opinbera.

8. gr.

Hver bólusetjari er skyldugur til að gefa út ókeypis vottorð um árangurinn af bólusetningu, er hann hefir annast.

Ekki má ferma barn, fyr en sannað er með slíku vottorði fyrir prestinum, að barnið hafi verið bólusett, eftir að það varð fullra 8 ára, eða með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt.

9. gr.

Ef bólusóttar verður vart í læknishéraði eða hættu er á, að hún berist þangað úr nálægum héruðum, skal lögreglustjóri eftir tillögum héraðslæknis skipa fyrir um almenna bólusetningu í öllu héraðinu eða svo miklum hluta þess, sem héraðslæknir telur nauðsyn til bera.

Landshöfðingi getur í samráði við landlækni fyrirskipað almenna bólusetningu um land allt.

Til þeirrar bólusetningar, er ræðir um í þessari grein, skulu öll börn færð og allir fullorðnir koma, sem ekki hafa annaðhvort haft bólusótt eða verið bólusettir á síðustu 5 árum og bólan komið út á.

10. gr.

Bæjarstjórnir og sveitarstjórnir skulu í samráði við hlutadeigandi bólusetjara láta í té ókeypis húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana þeirra, er fyrirskipaðar eru í lögum þessum.

11. gr.

Kostnaður við opinbera bólusetningu greiðist úr landssjóði. Bólusetjara ber 25 aura fyrir hvern þann, er hann bólusetur eða endurbólusetur samkvæmt 4.—6. og 9. gr.

Fyrir ferðir þær, er héraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir.

Þá er opinber bólusetning fer fram, getur hver sá, sem þess æskir, látið hlutadeigandi bólusetjara bólusetja sig fyrir borgun þá, er ákveðin er í þessari grein, og hann þá greiðir sjálfur.

12. gr.

Hverjum löggiltum lækni er heimilt að bólusetja, ef hann hagar sér eftir ákvæðum þeim, er gilda um bólusetningar.

13. gr.

Í reglugjörð, sem landlæknir semur og landshöfðingi staðfestir, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskoðanir. Þat skal til tekið, hvaða bækur héraðslæknar og bólusetjarar skulu hver um sig halda og hverjar skýrslur þeir skuli gefa og á hvaða tíma; enn fremur skal þar vera ákvörðun um skyldur héraðslækna til að hafa handa héruðum sínum birgðir af kúabóluefni frá hinni konunglegu kúabólusetningarstofnun í Kaupmannahöfn.

14. gr.

Nú kemur einhver ekki til almennrar bólusetningar, sem fyrirskipuð er og auglýst samkvæmt 10. gr., og varðar það sektum frá 5—50 kr., nema lögleg forföll banni.

Ef héraðslækni er meinað að taka bóluefni úr manni, varðar það sektum frá 2—20 kr.

Nú er það barn innan 15 ára, sem eigi kemur til bólusetningar eða meinað hefir verið lækni að taka bóluefni úr, og greiða þá foreldrar þess sektina eða þeir, sem sjá fyrir því og ganga í foreldra stað.

Ef einhver fæst við bólusetningar án þess að hafa heimild til þess samkvæmt lögum þessum, þá sætir hann alt að 200 kr. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing samkvæmt almennum fyrirmælum laganna.

Ef bólusetjari brýtur skyldur þær, er á honum hvíla samkvæmt lögum þessum eða reglugjörð þeirri, er 13. gr. getur um, þá varðar það sektur alt að 100 kr.

Prestur sá, er brýtur ákvæðið í 2. hluta 8. gr., sætir sektum frá 20—100 kr.

Nú gætir bólusetjari eigi tilhlýðilegrar varkárni við bólusetning og verður þess valdandi, að næmur sjúkdómur berst á heilbrigða menn, og sætir hann frá 50—200 kr. sekt, ef eigi liggur þyngri refsing við samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. Sé það embættislæknir, er slíkt gjörir, getur það varðað hann embættismissi, ef miklar sakir eru. Sektir samkvæmt lögum þessum renna í landssjóð.

15. gr.

Með mál um brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál.

16. gr.

Lög 26. febrúar 1898 um bólusetningar eru úr gildi numin.

17. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1903.

Ed.

205. Frumvarp

til laga um friðun fugla. (Frá nefndinni í málinu: Frumv. til laga um friðun hreindýra).

1. gr. Hér á landi skulu þessar fuglategundir friðaðar fyrir allri veiði á hverjum tíma árs sem er: kríur, snjótitlingar, þúfútitlingar, maríuerlur, steindeplar, prestir, rindlar, og auðnutitlingar; og allar aðrar fuglategundir, nema: ernir, valir, smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl, skulu friðaðar frá 1. apríl til 20. júlí ár hvert; þó skulu endur, aðrar en fiskiendur, friðaðar frá 1. apríl til 20. ágúst, lundi friðaður frá 10. maí til 20. júní og fýll frá 1. marz til 10. ágúst. Net og skot má eigi hafa við lunda eða fýlaveiði. — Með lögum þessum eru lög 16. desbr. 1885 um breytingu á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra úr gildi numin.

2. gr. Fyrir hvern fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 50 aura sekt, er tvöfaðast fyrir hvert brot alt að 16 kr.

3. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í landsjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

4. gr. Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra, og lög 16. desbr. 1885, um breytingu á lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra.

Nd.

206. Frumvarp

til laga um eignarrétt á sömdu máli. Flutningsm. Hermann Jónasson, Stefán Stefánsson þm. Eyf.

1. gr. Höfundur hver á eignarrétt á því, er hann hefir samið og eigi út gefið, þannig, að enginn annar má án hans leyfis gefa það út á prenti eður margfalda það á annan þvílíkan hátt. Sama rétt öðlast sá, er við gjöf, arf, kaup eða á annan löglegan hátt hefir fengið útgáfuréttinn.

2. gr. Hafi höfundur gefið út rit á íslenzku hér á landi, þá má enginn annar en hann gefa það út aftur eða sá, sem þann rétt hefir öðlast samkvæmt þessum lögum. Nú gefur höfundur út hér á landi rit á öðru máli en íslenzku, og á þá hver maður rétt á að gefa út þýðing á íslenzku af því, nema höfundur gefi út sjálfur slíka þýðing innan árs, enda hafi hann á titilblaði rits síns áskilið sér slíkan rétt eða lýst því, að hann mundi neyta hans.

3. gr. Íslenzk rit, sem prentuð eru erlendis, njóta sömu verndar hér á landi að því er til eignarréttur kemur, ef höfundur þeirra, útgefandi eða kostnaðarmaður eru hérlendir. Sömuleiðis njóta útlendir meann, er gefa út hérlendir rit á íslenzku máli, verndar á eignarrétti sínum eftir lögum þessum.

4. gr. Nú selur maður prentarétt að riti sínu og nær þá eignarréttur kaupanda til einnar prentunar (útgáfu) að eins, nema berlega sé öðruvísi um samið. Enginn samningur eða gjörningur um kaup eða sölu á útgáfurétti rits er gildur, nema skriflegur sé, og við vitundarvotta gjörður.

5. gr. Nú hefir höfundur birt ritgjörð í blaði, tímariti eða ritsafni, enda sé ritgjörðin eigi að vöxtum verulegasti hluti safnsins, og á þá kostnaðarmaður eða útgefandi eignarrétt á ritgjörðinni í 5 ár, nema öðruvísi sé um samið, nema blað það, tímarit, eða ritsafn, eða sá hluti þess, sem ritgjörðin er í, verði fyrir uppseldur eða ófáanlegur við upphaflegu verði hjá útgefanda. En þá hverfur eignarréttur aftur til höfundar.

6. gr. Eignarréttur að sömdu máli gengur í arf til ekkju höfundar eður ekkils, ef höfundurinn var kona, en hafi höfundur verið ókvæntur eða ógift, þá gangi rétturinn að erfðum til næstu lögarfa hans.

7. gr. Arfleiða má höfundur hvern, er hann vill, að eignarrétti samins máls eður og selja eða gefa eignarréttinn eftir sig látinn. Ef hann arfleiðir annan að eignarréttinum, eða gefur hann sem dánargjöf, þá skal rétturinn eigi til verðs metinn gagnvart öðrum eftirlátnum eigum hans, nema hann hafi sjálfur svo til skilið.

8. gr. Eignarréttur að sömdu máli, svo sem nú var greint, helzt lífstíð höfundar alla, og 50 ár eftir hann látinn. Nú er rit eða ritgjörð eftir höfund ekki gefin úr fyrir en að honum látnum, og helzt þá eignarréttur á ritinu í 50 ár frá því er það kom út fyrsta sinn. Eftir þennan tíma er hverjum frjálst, er vill, að gefa út ritin. Rit, sem koma út án nafns höfundar, njóta sömu verndar í 50 ár frá því þau koma út í fyrsta sinn. Nú gefur höfundur sjálfur nafn sitt til kynna, eða einhver annar nefnir hann, er hefir umboð hans til þess, annaðhvort á nýrri prentun (útgáfu) ritsins, eða með auglýsingu, sem birt er á sama hátt, sem lögboðin er eða verður fyrir auglýsingar, er almenning varðar, og fer

þá um eignarrétt á ritinu eins og höfundur hefði nafngreint sig þegar í fyrstu, er ritið kom út.

9. gr. Nú hefir rit, sem áður kom út, eigi verið faanlegt hjá kostnaðarmanni þess eða umboðsmanni hans í 5 ár, og má þá hver sem vill prenta ritið.

10. gr. Þýðingar af öðru máli á íslenzku njóta sama réttar sem frumrit. En heimilt er að gefa út nýja, sjálfstæða þýðing á riti, þótt annar höfundur hafi áður þýtt hið sama rit.

Viðbætur, athugasemdir og skýringar við eldri rit skodast sem frumrit, þannig, að ef eignarréttur að aðalritinu er undir lok liðinn, má þó enginn gefa það út með þessum viðbótum, athugasemdum eða skýringum, nema höfundur þeirra, meðan eignarréttur helst á þeim.

11. gr. Það er brot gegn lögum þessum, að prenta upp rit, er annar á eignarrétt á, þótt á því séu gjörðar óverulegar eða þýðingarlausar breytingar, hvort heldur breytingarnar eru fölgjar í efni eða orðfæri.

12. gr. Heimilt er blöðum eða tímaritum að taka upp greinar úr blöðum eða öðrum tímaritum, án þess það varði við lög þessi, nema við þær greinar hafi prentað verið, að eftirprentun væri bönnuð, en tilgreina skal þá blað það eða tímarit, sem greinin er úr tekin, ella varði við lög sem eftirprentun.

13. gr. Eigi er það saknæm eftirprentun, að tilfæra orð eða setningar úr annars manns riti. Sama er um það, að heimilt er að taka einstök kvæði, ritgjörðir eða ritgjörðarkafla upp í sýnisbækur af bókmentum (anthologjur og chrestomatjur), alþýðlegar lesbækur eða önnur slík ritsöfn, eða sem sýnishorn í bókmentasögur, ritdómlegar bækur eða ritgjörðir eða því um líkt, en aldrei má í sýnisbókum taka eftir einn höfund meira en nemi $\frac{1}{10}$ bindisins, sem það er úr tekið, án samþykkis þess eða þeirra, er réttan hlut eiga að máli.

14. gr. Nú kemur rit út í fleiri bindum en einu, og skal þá það, sem á einu ári kemur út af því, skodast sem eitt rit, að því er til ákvæða þessara laga kemur.

15. gr. Að því, er til þeirra rita kemur, sem eldri eru en gildi laganna, skulu allir frestir teljast frá gildisdegi laga þessara, nema fresturinn í 8. og 9. gr.; hann gildir jafnt um eldri rit sem nýrri.

16. gr. Þá er brot gegn lögum þessum fullkomnað, er eitt eintak er fullprentað.

17. gr. Ræður á alþingi, í amtsráðum, sýslunefndum, hreppsnefndum, kjörþingum og hvers kyns samkomum um almenn mál má hver prenta, er vill, nema höfundur hafi sjálfur gefið hana út á undan öðrum.

Lög, dóma, dómsskjöl og önnur skjöl, er fyrir rétt hafa lögð verið eða þinglesin, eða hvers konar skjöl, er í embættisnafni eða almennri þjónustu hafa skráð verið, má hver prenta, sem vill; dómsskjöl í einkamálum þó að eins með samþykki annarshvors málsaðila.

18. gr. Brot gegn 12. gr. laga þessara varðar sektum frá 10—100 krónum, hvort heldur það er af ásetningi eða vangá orðið.

19. gr. Brot gegn öðrum ákvæðum laga þessara sæti 10—1000 kr. sektum. Bæta skal höfundi eða eiganda prentréttar fullum bótum alt tjón, er

af þessu leiðir fyrir hann, eftir mati óvilhallra, dómkvaddra mauna; hafi ritið áður verið útgefið, skal meta bæturnar með hliðsjón af bóksöluverði því, er áður var á því, og tölu þeirra eintaka, er líklegt má ætla að seld hafi verið. Eintök þau, sem ólöglega eru prentuð, og ekki eru seld, skulu upptæk vera, og falla til þess, er útgáfuréttinn átti, ef hann vill, nema rétti þriðja manns verði með því hallað. En eigi skal tillit taka til þess, þá er bætur eru ákveðnar, þó að eigandi útgáfuréttar fái eintök þessi sér afhent.

20. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Ed.

207. Frumvarp

til laga um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Störf þau, sem hafnarnefndinni eru falin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands skal þó staðfesta alla taxta um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar.

2. gr.

Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmaður hafa á hendi samkvæmt opnu bréfi 29. maí 1839 um stofnun byggingarnefndar í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans.

3. gr.

Eftir því sem ákveðið verður í samþyktnni um stjórn bæjarmálefna kaupstaðarins, annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru gr. 2., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðsstjórinn og 4 menn aðrir, er bæjarstjórnin kys, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kornir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldir að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.

4. gr.

Ef lóðareiganda þykir rétti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skjóta honum til landshöfðingja, er leggur fullnaðarúrskurð á málið.

5. gr.

Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefningarinnar og landshöfðingi staðfestir.

6. gr.

15. og 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falli úr gildi.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Ed.

208. Frumvarp

til laga um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi.

(Eins og það var samþ. 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Um heilbrigðismálefni kaupstaðanna má skipa fyrir með heilbrigðissamþykktum. Bæjarstjórnirnar skulu með ráði hlutaðeigandi héraðslæknis semja frumvarp til samþykktar fyrir kaupstaðinn og senda það landshöfðingja, er ber það undir landlækni, og staðfestir það svo, eða synjar því staðfestingar.

Sýslunefndum er og heimilt eftir tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda og með ráði héraðslæknis að gera sams konar samþykktir fyrir kauptún og sjóþorp í sýslunni. Frumvörpin skulu send hlutaðeigandi amtmanni, er ber þau undir landlækni og leggur þau síðan fyrir amtsráðið, er staðfestir þau eða hafnar þeim.

Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur þá hlutaðeigandi stjórnarvald málið af nýju fyrir þá bæjarstjórn eða sýslunefnd, er samdi frumvarpið, ásamt leiðbeiningu um, hverjar breytingar þurfi að gjöra, til þess frumvarpið geti öðlast staðfesting.

2. gr.

Í heilbrigðisnefndum í kaupstöðum skulu sitja bæjarfógeti, héraðslæknir og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin til þess kveður, og skal hún sjá um, að heilbrigðissamþykktinni sé fylgt. Bæjarfógeti er formaður nefndarinnar. — Í kauptúnum og sjóþorpum skulu hlutaðeigandi hreppsnefndir ásamt einum manni, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kaupfélagsins eða sjóþorpsins, hafa sams konar eftirlit á hendi, undir yfirumsjón hlutaðeigandi héraðslæknis.

3. gr.

Staðfestar heilbrigðissamþykktir skal prenta á kostnað hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, og birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. gr.

Fyrir brot gegn staðfestum heilbrigðissamþykktum má í þeim ákveða sektir, allt að 200 króna, er renni í hlutaðeigandi bæjarsjóð eða sveitarsjóð.

5. gr.

Með mál, er rísa út af brotum gegn samþykktum þessum, skal farið sem með opinber lögreglumál.

Nd.**209. Viðaukatillaga**

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar við frv. til fjáraukalaga fyrir árin 1900 og 1901.

(Frá fjárlaganefndinni).

Við 1. gr. bætist undir C, á undan síðasta lið:

Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta hsbýli þar alt að 2,500 kr.

Nd.**210. Breytingartillaga**

við frv. til laga um sildarnætur.

Frá Stefáni Stefánssyni þm. Eyf., Stefáni Stefánssyni þm. Skf.

Orðin «næstu 6 mánuði» í 1. gr. falli niður.

Nd.**211. Breytingartillögur**

við frumvarp til toll-laga fyrir Ísland.

Frá nefndinni.

Við 1. gr. 7. Fyrir orðin «2 merkur» komi: 1 pott.

Við 1. gr. 16. Orðið «tilbúnum» falli burt.

Við 6. gr. á eftir orðunum «þessara laga» í 1. málslíð bætist: nema víntöngin flytjist í flöskum, er taki 3 þela eða minna.

Nd.**212. Frumvarp**

til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík o. fl. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Landsspítala skal byggja í Reykjavík, og má verja til þess alt að 65,000 kr. úr landssjóði og 10,000 kr. til útbúnaðar, gegn því, að Reykjavík-kaupstaður leggi til byggingarinnar 25,000 kr.

Þá upphæð, sem kaupstaðurinn leggur til, má veita honum að láni úr landssjóði með þeim kjörum, að hann borgi á ári í vexti og afborgun 6 af hundræði af hinni upprunalegu lásupphæð, og eru vextir 4 af hundræði af þeirri upphæð, sem stendur eftir af láninu á hverjum tíma, en hitt afborgun.

2. gr. Í stjórn spítalans eru amtmaðurinn yfir suðuramtinu og landlæknir. Ræður hún lækna og starfsmenn við spítalann og segir þeim upp, og hefir á hendi yfirstjórn og umsjón með spítalanum og reikningum hans samkvæmt ítarlegri reglum, er settar verða í reglugjörð hans.

3. gr. Landshöfðingi semur reglugjörð fyrir spítalann og starfsmenn hans, og um spítalahaldið, eftir tillögum spítalastjórnarinnar. Þar skal ákveðið, hversu mikið sjúklingar skulu greiða fyrir lækningar og spítalavist.

4. gr. Við spítalann skal skipa tvo yfirlækna, og má verja alt að 1200 kr. á ári til að launa þeim, eftir því sem spítalastjórnin með samþykki landshöfðingja nánara ákveður, einn aðstoðarlækni, sem hefir 600 kr. í laun á ári, ráðsmann, með 600 kr. launum á ári, ráðskonu og yfirhjúkrunarkonu, sem hvor um sig hefir 400 kr. í laun, gjaldkera með 200 kr. launum, svo og hjúkrunarkonur og vinnufólk eins og þörf er á.

Aðstoðarlæknirinn, ráðskonan og yfirhjúkrunarkonan fá þar að auki fæði og húsnæði á spítalanum.

Kennararnir í útvortislækningum og innvortislækningum við læknaskólann skulu takast á hendur yfirlæknastörfn, hvor í sinni grein, nema öðruvísi verði ákveðið.

5. gr. Kostnaðurinn við spítalahaldið greiðist úr landssjóði, og skal veita hin árlegu útgjöld í fjárlögunum.

6. gr. Stjórninni skal heimilt að taka við hinu núverandi sjúkrahúsi í Reykjavík með grunni og öllum húsgögnum og áhöldum sem eign landssjóðs, gegn því, að skuld sú til landssjóðs, sem á því hvílir, falli niður.

Verja má alt að 1200 kr. til þess að gera við sjúkrahúsbygginguna og breyta henni svo, að hún verði notuð til húsnæðis fyrir læknaskólann.

Ed.

213. Frumvarp

til laga um friðun hreindýra.

(Eins og það var samp. við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Hreindýr skulu friðhelg vera alla tíma árs fyrst um sinn í 10 ár, frá 1. janúar 1902 að telja, og varðar 50 króna sekt fyrir dýr hvert, ef drepit er.

2. gr. Mál um brot gegn lögum þessum eru almenn lögreglumál. Rennur hellingur sektafjárins í sveitarsjóð þar, sem brotið er framið, en hinn hellingur ber uppljóðarmanni.

3. gr. Hér með er úr gildi numin 3. gr. í lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra.

Enn fremur skal sú ákvörðun í tilskipun um veiði á Íslandi 20. júní 1849 § 7: »Hreini má veiða og elta hvar sem er«, úr lögum numin.

Ed.

214. Framhaldsnefndarálit

í málinu: Frv. til laga um manntal í Reykjavík.

Nefndin, sem skipuð var í mál þetta, hefir íhugað þá einu breytingu, sem neðri deild hefir gjört á frv., sem sé að setja: »hafa árstjórnungs dvöl« í stað »eiga all-langa dvöl«, í 1. gr. frv.

Þessi breyting virðist oss eigi koma heim við þann tilgang frv., að lögreglustjóri geti á hverjum tíma vitað, hverjir menn dvelji í lögsagnarumdæminu, og álitum heppilegra að hafa þetta orðatiltæki eigi svo ákveðið, með því ætlast

er til, að hinar ítarlegri reglur, sem landshöfðingi getur, skýri þetta atriði nákvæmara en unt er að gjöra í lagagreinum.

Samkv. þessu ráðum vér h. h. deild til að samþ. frv. með þessum breytingum.

1. 2. málsg. 1. gr. orðist þannig: A skrá þessa skal telja alla, er eiga fast aðsetur í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins eða hafa þar dvöl; þó skal eigi telja gesti eða ferðamenn. Skal tilgreina fult nafn o. s. frv.

2. Orðin seinna í sömu gr. »hins vegar skal o. s. frv. — á skrá« falli burt.

Um leið viljum vér benda á tvær prentvillur:

1. í 1. línu 1. gr. »huta« í stað »hluta«.

2. í 2. málsg. 2. gr.: »ögreglustjóri« í stað »lögreglustjóri.

Efri deild alþingis 26. júlí 1901.

Hallgr. Sveinsson
formaður.

Magnús Andrésson.

J. Jónassen
skrifari.

Nð. 215. Breytingartillögur

við frumvarp til tolllaga fyrir Ísland.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason, Magnús Torfason, Stefán Stefánsson þm. Skf., Hermann Jónasson, Björn Bjarnarson þm. Dalam., Pétur Jónsson.

1, við 1. gr. 3. lið: orðin »svo sem« falli burt.

2, við 1. gr. 9. lið: í stað orðanna »af hverju pundi«, komi: »af hverju hundraði«.

3, við 4. gr. Við 2. málsg. eftir orðin: »ef það er eigi þegar gert«, bætist: »vanræki viðtakandi að segja lögreglustjóra í tækan tíma til um móttöku varanna, varðar það alt að 500 kr. sekt«.

4, við 5. gr. Setningin: »Reynist þá svo, að eigi hafi greitt verið fult gjald« o. s. frv. málsg. út, falli burt.

En við greinina bætist:

»Nú segir maður rangt til um gjaldskyldar vörur, er hann hefir tekið við, og gjaldi hann þá tvöfalda þá upphæð, er hann ella hefði átt að gjalda, enda hafi hann ekki af ásetningi skýrt rangt frá.

Segi hann hins vegar af ásettu ráði rangt til um gjaldskylda vöru, gjaldi hann fimmfalda þá upphæð, er hann reyndi að draga undan og sæti að auki alt að 2000 kr. sekt«.

5, við 6. gr. Eftir orðin: »svo sem með þarf«, komi: »hvorttveggja á kostnað vörueiganda«.

Setningin: »Kostnað þann, er af þessu leiðir«, gr. út, falli burt.

6, 7. gr. falli burt.

8. gr. verði 7. gr. o. s. frv.

Nd.**216. Frumvarp**

til laga um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872.

Flutningsmenn: Þórður J. Thoroddsen og Björn Kristjánsson.

1. grein.

Niðurföfnun sú eftir efnum og ástæðum, er ræðir um í 1. gr. í lögum 9. jan. 1880 um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872, nær til allra þeirra manna, er hafa aðsetur í hreppnum, svo og til þeirra, er þar reka einhverja atvinnu, enda þótt þeir hafi ekki fast aðsetur þar. Þeir skulu greiða þar fult gjald eftir öllum efnahag sínum og atvinnurekstri, nema þeir á gjaldárinu líka hafi fast aðsetur annarstaðar eða reki þar atvinnu; sé svo, má ekki leggja hærra gjald á þá en samsvari þeim tíma, er þeir hafa haft aðsetur í hreppnum eða þeim arði, er þeir hafa af þessari atvinnu sinni. Sömu leiðis má leggja gjald á ábúð á jörðu eða jarðarhluta, notkun ítaka á jörðum eða hlunninda, slægna, veiði eða veiðiréttar í ám eða vötnum, fastar og lausar verðlanir, svo og á allar aðrar arðsamar stofnanir og fyrirtæki í hreppnum, þótt eigendur þeirra eigi hafi þar fast aðsetur. — Á þessa stofna skal leggja gjald, er samsvari útsvarinu eftir efnum og ástæðum, eftir því, er hæta þykir eftir árlegri veltu og arði, án þess að tillit sé haft til annara tekja eða eigna þess, er í hlut á.

2. grein.

Með lögum þessum eru úr gildi númin lög 9. ágúst 1889 um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872, svo og 2. gr. í lögum 19. júní 1888 um bátfiski á fjörðum.

Ed.**217. Frumvarp**

til laga um breytingu á lögum nr. 28 14. des. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum. Flutningsm. Guðjón Guðlaugsson.

Fella má úr gildi fiskiveidasamþykkt, sem gjörð hefir verið samkvæmt lögum nr. 28, 14. des. 1877, svo og gjöra breytingu á henni, er miðar til að rýmka atvinnufrelsi manna, ef það er samþykkt af meiri hluta atkvæðisbærra manna á fundi þeim, sem um er rætt í 2. gr. nefndra laga, og skilyrðum laganna í þessu efni að öðru leyti fullnægt.

Ed.**218. Frumvarp**

til stjórnarskipunarlaga um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

Í staðinn fyrir 2. gr., 3. gr., 5. gr., 1. málsg. 14. gr., 15. gr., 17. gr., 19. gr., 1. lið 25. gr., 28. gr., 34. gr., 36. gr. og 2. ákvörðun um stundarsakir í stjórnarskránni komi svo hljóðandi greinar:

1. gr. (2. gr. stj.skr.).

Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sérstaklegu málefnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðgjafa fyrir Ísland framkvæma það. Ráðgjafinn fyrir Ísland má eigi hafa annað ráðgjafaembætti á hendi, og verður að tala og rita íslenska tungu.

Hið æðsta vald innanlands skal á ábyrgð ráðgjafans fengið í hendur landshöfðingja, sem konungur skipar og hefir aðsetur sitt á Íslandi. Konungur ákveður verkswið landshöfðingja.

2. gr. (3. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn ber ábyrgð á stjórnarathöfninni. Alþingi getur kært ráðgjafann fyrir embættisrekstur hans eftir þeim reglum, er nánara verður skipað fyrir um með lögum.

3. gr. (5. gr. stj.skr.).

Konungur stefnir saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi setu eiga lengur en 8 vikur. Ákvæðum greinar þessarar má breyta með lögum.

4. gr. (1. málsg. 14. gr. stj.skr.).

Á alþingi eiga sæti 34 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu.

5. gr. (15. gr. stj.skr.).

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 14 þingmenn, í neðri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

6. gr. (17. gr. stj.skr.).

Kosningarrétt til alþingis hafa:

- a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, er með sérstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrétt sinn;
- b. allir karlmenn í kaupstöðum og hreppum, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á ári sem aukautsvar;
- c, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heimild til þess;
- d, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða við presta-skólann eða læknaskólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sé þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir sem hjú.

Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða, hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp.

Með lögum má afnema auka-útsvarsgreiðsluna eftir stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrétti.

7. gr. (19. gr. stj.skr.).

Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. Breyta má þessu með lögum.

8. gr. (1. liður 25. gr. stj.skr.).

Fyrir hvert reglulegt alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland, fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sérstaklegu gjalda Íslands, þó þannig, að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands, eins og þau verða ákveðin af konunginum.

9. gr. (28. gr. stj.skr.).

Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aftur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hér aftur gjörðar breytingar, fer frumvarpið af nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir þingið þá málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess, að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að meir en helmingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sé á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á móti að minsta kosti, að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, séu með frumvarpinu.

10. gr. (34. gr. stj.skr.).

Ráðgjafinn fyrir Ísland á samkvæmt embættisstöðu sinni sæti á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa. Í forföllum ráðgjafa má hann veita öðrum manni umboð til þess, að mæta á alþingi fyrir sína hönd, en að öðrum kosti mætir landshöfðingi fyrir hönd ráðgjafa. Atkvæðisrétt hefir ráðgjafinn eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

11. gr. (36. gr. stj.skr.).

Hvorug þingdeildin má gjöra ályktun um neitt, nema meir en helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði.

12. gr. (2. ákv. um stundarsakir).

Þangað til lög þau, er getið er um í 2. gr. (3. gr. stj.skr.), koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma mál þau, er alþingi höfðar á hendur ráðgjafanum fyrir Ísland út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, sem gilda við téðan rétt.

Nð.**219. Nefndarálit**

um athugasemdir yfirskoðunarmanna við landsreikningana 1898 og 1899.

I. Reikningurinn 1898.**Tekjubálkurinn.****9. Tekjur af póstferðum.**

1. Eins og yfirskoðunarmenn hafa tekið fram, er í þessum tekjulið landsreikningsins fólgin upphæð skemdra frímerkja kr. 41,88, er stafar af því, að upphæð þessi er talin með tekjum í póstreikningnum. Til að leiðrétta þessa skekkju, hafa yfirskoðunarmenn lagt það til, að tekjur af póstferðum í landsreikningnum verði færðar niður um kr. 41,88. Nefndin álitur réttara, að áður en breyting er gerð á landsreikningnum í þessu atriði, sé upphæðin lagfærð í póstreikningnum.

4. Samkvæmt athugasemdinni, er landshöfðingi hefir viðurkent rétta, er það, sem dönsku póstatjórninni ber af pósttekjunum, vantalíð um kr. 0.20.

10. Afgjöld af jarðeignum landssjóðs.

2. Yfirskoðunarmenn hafa hreyft því, að einn af leiguliðum landssjóðsins, er fengið hefir 300 kr. styrk til húsaþýggingar, hafi sætt hörðum kjörum, þar sem landssjóður hafi fyrir téða upphæð eignast timburhús, virt 1425 kr., og afgjald jarðarinnar hafi enn fremur verið bækkad um 12 kr. á ári. Samkvæmt skýrslum, er nefndin hefir átt kost á að kynna sér, fekk leiguliðinn fyrir téð timburhús ekki að eins umræddan byggingarstyrk, heldur einnig bæjarhús þau, er áður voru á jörðinni, virt 200 kr., og álag það, er þeim átti að fylgja. Að öðru leyti álitur nefndin nauðsynlegt, að settar verði ítarlegri reglur og hagkvæmari skilyrði fyrir hluttöku landssjóðs í kostnaði við húsabætur og jarðabætur á þjóðjörðum.

Gjaldabálkurinn.**13. Kostnaður við alþingi.**

Meðan brunabóta- og sótaragjaldi fyrir opinberar byggingar er haldið sérstökum útgjaldalið í fjárlögunum (10. gr. C. 3.), getur eigi komið til tals að sleppa þeim lið úr landsreikningnum. En eftir bendingu yfirskoðunarmanna mun nefndin bera sig saman við fjárlaganefndina um það, hvort réttara sé að sleppa þessum sérstaka gjaldlið fjárlaganna, og telja gjöldin með öðrum gjöldum hlutaðeigandi stofnana.

16. Ýmisleg útgjöld.**4. Upphæðir þær, sem greiddar eru umfram fjárveitingu:**

til vitans á Reykjanesi		kr. 346 02
— — - Skagatá...		— 240 49

eru teknar eru í frumvarp til fjárlagalaga 1898 og 1899, 2. gr.

6. Með kostnaði við eftirlitsferðir embættismanna eru taldar 18 kr. til landritarans, þótt eigi sé heimild til að greiða úr landssjóði ferðakostnað annara embættismanna en landshöfðingja, amtmanna, biskups og landlæknis. En þar eð það er upplýst, að landritariun fór hina umræddu embættisferð fyrir landshöfðingja í forföllum hans, er nefndin yfirskoðunarmönnum samdóma um, að við svo búið megi standa.

17. Útgjöld við læknaskipunina.

1. Yfirskoðunarmenn hafa vakið athygli á því, að lækni Ólafi Thorlacius, er 1. ágúst 1898 var settur til að þjóna 15. læknishéraði og jafnframt gegndi aukalæknissýslan, hafi verið greidd full héraðslæknislaun til ársloka, kr. 791,67, og hálf aukalæknisþóknun kr. 208,34, í stað þess, að honum hafi samkvæmt 4. gr. laga um laun íslenskra embættismanna 15. okt. 1875 að réttu lagi borið að eins hálf héraðslæknislaun kr. 395,84 og full aukalæknis-

póknun kr. 416,67, og því hafi hann fengið ofhorgað úr landssjóði kr. 187,50. Landshöfðingi hefir skýrt frá, að þessi afbrigði hafi verið gerð af sérstökum ástæðum upp á væntanlegt samþykki fjárveitingarvaldsins, er nefndin leggur til að verði veitt.

3. Umframgreiðslan til ársútgjalda við hold^sveikraspítalans kr. 5183,81 er tekin í frumvarp til fjárukalaga 1898 og 1899, 3. gr.

18. Útgjöld við póststjórnina.

1. Upphæðir þær, sem greiddar eru umfram fjárveitingu:

til póstafræiðslumanna		kr.	182 00
— póstflutninga		—	3936 88
— áhalda		—	2402 39

eru teknar í frumvarp til fjárukalaga 1898 og 1899, 4. gr.

19. Til vegabóta.

2. Yfirskoðunarmenn hafa fundið að því, að kostnaður við ferðir verkfræðingsins vegna brúarinnar á Örnólfsdalsá sé talið sem kostnaður við brúna (í gjaldliðnum: Fjárgreiðslur samkvæmt fjárukalögum og nýjum lögum), í stað þess, að ferðakostnaðurinn ætti að vera talinn með öðrum ferðakostnaði verkfræðingsins. Jafnvel þó nefndin sé yfirskoðunarmönnum samdóma um þetta, álitur hún eigi nauðsynlegt að breyta landsreikningnum að þessu leyti.

6. Nefndin aðhyllist tillögu yfirskoðunarmanna um, að verkfræðingur landsins annist framvegis öll kaup á vegabóta-áhöldum fyrir landssjóðinn.

20. Í þarfir andlegu stéttarinnar.

2. Yfirskoðunarmenn álíta, að uppbót til Akureyrarprestakalls samkvæmt lögum 13. des. 1895 hafi ekki verið greidd fyrir en frá 6. des. 1897, og þykir undarlegt, þar sem jörðin Hrafnagil var afhent Grundarþingum í fardögum. Til skýringar skal þess getið, að uppbótin er greidd frá 6. júní 1896, sjá Landsreikningana 1896 bls. 84 og 1897 bls. 86.

24. Stýrimannaskólinn.

Upphæðir þær sem greiddar eru umfram fjárveitingu:

til áhaldakaupa		kr.	632 38
— skólahúsbyggingar		—	410 81

eru teknar í frumvarp til fjárukalaga 1898 og 1899, 5. gr.

25. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta.

Út af athugasemd yfirskoðunarmanna um vantandi trygging fyrir viðhaldi skálans á Þingvöllum, er reistur var með styrk úr landssjóði, hefir landshöfðingi skírskotað til laga »Skálafélagsins« 14. gr., og jafnframt getið þess, að viðhaldssjóðurinn hafi 25. sept. 1900 verið kr. 231,59. Til þess að 14. gr. í lögum »Skálafélagsins« sé veruleg trygging í þessu efni, virðist nefndinni nauðsynlegt að sett sé ákvæði um, að téðri grein megi ekki breyta, nema með samþykki landshöfðingja.

22. Óviss gjöld.

2. Yfirskoðunarmenn halda því fram, að flutningsgjald fyrir kassa til landshöfðingjadæmisins (með frímerki) kr. 5,89 hefði átt að tilfæra með kostnaði við póststjórnina en ekki með óvissum gjöldum. Nefndin finnur ekki ástæðu til, að fara fram á breytingu þar að lútandi.

28. Fjárgreiðslur samkvæmt fjárukalögum og nýjum lögum.

2. Umfram fjárveitingu hefir verið varið til brúarinnar á Blöndu kr. 116,18, og leggur nefndin til, að upphæð þessi verði tekin í frumvarp til fjárukalaga 1898 og 1899,

II. Reikningurinn 1899.

Tekjubálkurinn.

4. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum o. fl.

Yfirskoðunarmenn finna að því, að sumir reikningshaldarar breyti eigi eftir 5. gr. reglugjörðar 13. febr. 1873 um opiðber reikningsskil, að því er snertir þá fyrirskipun, að sérhverri upphæð, sem borguð er í landssjóðstekjur, skuli fylgja bréf, er skýri frá, hverjar tekjugreinir sé ætlast til að borgaðar verði með upphæðinni. Leggja þeir til, að þess sé krafist, að landsstjórnin fylgi fram reglugerð 13. febr. 1873, 5. gr., með fullum strangleik, og er nefndin á sama máli.

Gjaldabálkurinn.

9. Endurgjald skyndilána til embættismanna.

Um leið og yfirskoðunarmenn láta þess getið, að málaflutningsmanni við yfirdóminn hafi verið veitt skyndilán eða fyrirframgreiðsla á launum eftir reglunum í opnu bréfi 31. maí 1855, 5. gr., lýsa þeir því álitu sínu, að í téðri lagagrein sé eigi fólgu heimild til að veita slík lán öðrum en embættismönnum, en þar til teljist eigi málaflutningsmenn. Aftur á móti hefir landshöfðingi haldið fram þeim skilningi, að umrædd lagaákvæði séu eigi einskorðuð við embættismenn, heldur nái einnig til sýslunarmanna, er fá laun úr landssjóði. Nefndin álitur sanngjarnt, að málaflutningsmenn við yfirdóminn njóti sömu hlunninda og embættismenn, að því er snertir fyrirframgreiðslu á launum, og verður að hallast að þeirri skoðun, að ákvæðin í 5. gr. opins bréfs 31. maí 1855 megi heimfæra til þeirra, sbr. konungsúrskurð 19. marz 1858.

11. Ýmisleg gjöld.

1. Þær 4000 kr., sem í fjárlögunum fyrir 1898 og 1899 voru veittar til búnaðarfélags landsins, ef það yrði stofnað á fjárhagstímabilinu, hafa verið útborgaðar, en yfirskoðunarmenn álíta, að eigi hafi verið heimilt að nota fjárveiting þessa, af þeirri ástæðu, að Vesturamtíð hafi ekki gengið í félag með hinum ömtunum og alshérjar-búnaðarfélag fyrir alt landið hafi því ekki komist á fót á fjárhagstímabilinu. Landshöfðingi hefir í svari sínu vísað til bréfs frá stjórn búnaðarfélagsins dags. 27. f. m., þar sem það er tekið fram, að lög fyrir Búnaðarfélag Íslands hafi fengið gildi og landsbúnaðarfélagið þær með verið stofnað í byrjun júlímánaðar 1899. Samkvæmt þessu verður nefndin að álíta, að skilyrðinu fyrir útborgun landsjóðsstyrksins hafi verið fullnægt.

2. Umframgreiðslan til vitans á Reykjanesi, alls kr. 937.22, og sömuleiðis til vitans á Skagatá kr. 140.14, er tekin í frumvarp til fjaraukalaga 1898 og 1899, 2. gr.

3. Af þeim 600 kr., er veittar voru til að rannsaka hafnarstæði og lendingar við suðausturströnd landsins, hafa 111 kr. verið greiddar Erlendi Zakaríassyn fyrir rannsókn á lendingum í Grindavík, Þorlákshöfn og Stokkseyri. Yfirskoðunarmenn álíta, að rannsókn sú, er þingið veitti fé til, hefði að sjálfsögðu átt að vera framkvæmd af verkfræðingi. Eftir atvikum leggur nefndin til, að svo búið megi standa.

12. Útgjöld við læknaSKIPUNINA.

1. Laun hins setta héraðslæknis í 15. læknishéraði fyrir janúar og febrúar 1899 hafa verið reiknað á sama hátt og síðari hluta ársins 1898, sbr. 17. gr. athugasemdanna við landsreikninginn s. á., og hefir honum samkvæmt athugasemdiinni verið ofbargað úr landssjóði kr. 75.00.

2. Settur héraðslæknir í 5. læknishéraði, Sigurður Magnússon, hefir auk fullra launa fyrir mánuðina maí, júní og júlí 1899, fengið greiddan hálfan styrk sem aukalæknir í Dýrafirði, að upphæð kr. 125.00. Landshöfðingi hefir viljað réttlæta þetta með því, að fyrirmælin

í 4. gr. launalaganna 15. okt. 1875 eigi ekki við um téða launagreiðslu, með því Sigurður læknir Magnússon hafi hvorki verið embættismaður né sýslunarmaður, heldur að eins praktiserandi læknir með styrk úr landssjóði. Með tilliti til þess, að ágreiningsefni það, sem hér er um að ræða, getur ekki komið fyrir framvegis, þar eð styrkur til aukalækna er afnuminn, leggur nefndin til, að við svo búið megi standa.

4. Umframgreiðslan til ársútgjalda við holdsveikraspítalann kr. 6344.10 er tekin í frumvarp til fjáráukalaga 1898 og 1899 3. gr.

5. Fyrir 11 húskveðjur yfir holdsveikum mönnum, er dáið hafa á spítalanum, hafa spítalapresti verið greiddar 55 kr. Þótt ekki sé lagaheimild fyrir borgun þessari, felst nefndin á tillögu yfirskoðunarmanna, að við svo búið megi standa.

13. Útgjöld við póststjórnina.

Upphæðir þær, sem greiddar eru umfram fjárveitingu:

Til póstaðgreiðslumanna	...	...	...	...	...	...	...	...	...	kr. 220.00
— bréfhirðingamanna	...	...	...	...	...	...	...	...	...	— 617.35
— póstflutnings	...	...	...	...	...	...	...	...	...	— 3762.15
Fyrir prentun...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	— 2140.64
Til áhalda	...	...	...	...	...	...	...	...	...	— 753.85

eru teknar í frumvarp til fjáráukalaga 1898 og 1899, 4. gr.

14. Til vegabóta.

Umframgreiðslan á fjárhagstímabilinu til flutningabrauta kr. 2235.46 er tekin upp í frumvarp til fjáráukalaga 1898 og 1899, 4. gr.

15. Í þarfir andlegu stéttarinnar.

2. Til viðgerðar á prestssetrinu Útskálum hafa verið greiddar 300 kr. af fjárveitingunni til bráðabirgðaruppbótar fátækum brauðum. Í þessu efni hefir landshöfðingi vísað til bréfs frá biskupi dags. 30. ágúst 1899, þar sem því er haldið fram sem ástæðu fyrir téðri veitingu, að álagseftirstöðvar á Útskálum hafi reynst ófáanlegar, að upphæð kr. 224.30, og að viðgerð á íbúðarhúsinu hafi verið nauðsynleg. Nefndin getur ekki álitid, að svona löguð ráðstöfun á fénu til uppbótar fátækum brauðum sé fullkomlega réttlætt með ástæðum þeim, sem fram hafa verið færðar, og vill auk þess benda á, að útborgaðar hafa verið 150 kr. umfram fjárveiting. Nefndin finnur þó eigi alveg næga ástæðu til að leggja það til, að krafist sé endurborgunar á upphæðinni, þar sem hér eru nokkuð sérstaklegar ástæður, er prestur hafði stókið frá brauðinu, og millibilsprestur var settur til að þjóna því, en á brauðinu hvílir nokkuð stórt lán úr landssjóði.

16. Til prestaskólans.

Umframgreiðslan til ýmislegra útgjalda við prestaskólann kr. 40,60 sýnist ekki þurfa að koma til aukafjárveitingar, með tilliti til þess, að um litla upphæð er að ræða, og fénu varið til nauðsynlegra gjalda.

19. Stýrimannaskólinn.

Umframgreiðslan til ýmislegra útgjalda við stýrimannaskólann kr. 303,49 er tekin í frumvarp til fjáráukalaga 1898 og 1899, 5. gr.

Neðri deild alþingis 26. júlí 1901.

Ólafur Briem,
form. og framsögum.

Þórður J. Thoroddsen,
skrifari.

Guðl. Guðmundsson.

Nd.**220. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898 og 1899.

1. Samkvæmt athugasemdum yfirskoðunarmannanna við landsreikninginn 1898, 9. gr., 4. tölul. eru tekjur af póstferðum oftaldar um kr. 0,20.

2. Í gjaldlið 4 eru taldar kr. 187,50, er settur læknir í 15. læknishéraði hefir fengið ofborgaðar úr landssjóði 1898, og kr. 75,00, er sami maður fekk ofborgaðar 1899. Í þessum gjaldlið eru einnig fólgnar kr. 125,00, er settur læknir í 5. læknishéraði álagt að hafa fengið umfram þau laun, er honum bar. Og loks eru í sama gjaldlið taldar kr. 55,00, er presturinn við holdsveikraspítalann hefir fengið borgaðar fyrir húskveðjur án sjerstakrar heimildar. Í álitinu um athugasemdir yfirskoðunarmannanna, I. 17. gr. 1. tölul. og II. 12. gr., 1., 2. og 5. tölul. hefir nefndin lagt það til, að greiðslur þessar verði samþykktar eða við svo búið megi standa.

3. Í gjaldlið 6. A. eru taldar kr. 300,00, er varið hefir verið til viðgerðar á prestssetrinu á Útskálum af fénu til uppbótar fátækum brauðum. Nefndin hefir í álitinu um athugasemdir yfirskoðunarmannanna II. 15. gr. 2. tölul. lagt það til, að eigi verði krafist endurborgunar á upphæð þessari.

Við frumvarpið höfum vér ekkert frekara að athuga og leggjum til, að það verði samþykkt með þessum breytingum.

1. við 12. Tekjur af póstferðum. Fyrir »68,414 33« komi: 68,414 13.

2. — Tekjuhalla. Fyrir »41073 35« komi: 41,073 55.

Gjaldliðirnir 4. og 6. A. séu hvor um sig bornir sérstaklega upp til atkvæða.

Neðri deild alþingis 26. júlí 1901.

Ólafur Briem

Þórður J. Thoroddsen

form. og framsögum.

skrifari.

Guðl. Guðmundsson.

Nd.**221. Nefndarálit**

um frumvarp til fjáráukalaga fyrir árin 1898 og 1899.

Hin auknu útgjöld, sem farið er fram á að veita fé til í frumvarpi þessu, stafa sumpart af því, að áætlanir þær, er gerðar hafa verið við undirbúning fjárlaganna, hafa reynst of lágar, og sumpart af því, að nauðsynlegum endurbótum hefir ekki mátt fresta.

Þó skal þess getið, út af hinni stórkostlegu umframgreiðslu til holdsveikraspítalans, að við það að kynna sér reikningana hefir nefndin komist að raun um, að ekki hafi í öllum greinum verið farið svo byggilega með fé spítalans, sem æskilegt hefði verið, og telur hún nauðsynlegt, að bæði spítalastjórnin, fjárveitingarvaldið og yfirskoðunarmenn landsreikninganna hafi framvegis sterkar gætur á því, að ekki sé að óþörfu eða um skör fram eytt fé til þeirrar stofnunar.

Með skirskotun til nefndarálitsins um athugasemdir yfirskoðunarmanna við landsreikningana 1898 og 1899 I. 28. gr. 2. tölul., leggjum vér til, að frumvarpið verði samþykkt með þessum breytingum:

1. Við 4. gr. Fyrir »þjóðvega« komi: flutningabrauta.

2. Við 5. gr. Fyrir »1899« komi: 1898.

3. Á eftir 6. gr. komi ný grein svolátandi:

Sem viðbót við fjárgreiðslur samkvæmt fjáraukalögum og nýjum lögum, sbr. lög 2. okt. 1895 og fjáraukalög 22. sept. 1899 veitast:

Til brúargerðar á Blöndu, 1898 116—18

Neðri deild alþingis 26. júlí 1901.

Ólafur Briem Þórður J. Thoroddsen Guðl. Guðmundsson.
form. og framsögum. skrifari.

Nd.

222. Frumvarp

il fjáraukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Eins og það var samþ. við 2. umr. í nd.

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901 og fjáraukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 38,123 kr. 90 a. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglusjórn:

Við tölulið 4. Til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógeta-embættinu og bæjartógetaembættinu í Reykjavík alt að kr. 500

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við tölulið 11. d.: Til að hlaða garð til varnar vitanum á Skagatá alt að — 2500

Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta híbýli þar alt að — 2500

Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar . . . — 200

kr. 5700

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 4. a.: Viðbót við skrifstofukostnað póstmeistara á tímabilinu 1897—99 kr. 1023 90

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta kr. 10,000

Við tölulið 4. til þjóðvega — 5,000

Styrkur til brúargjörðar á Hörga við Staðar-

hyl (endurveiting) — 7,500 — 22,500 00

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi
og á Faxaflóa — 2,500 00
kr. 26,023 90

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna,
veitast:

Undir A — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stéttarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í
Reykjavík kr. 600
2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr.
fjárukalaganna 22. september 1899 fyrir árið
1898 og 1899, til að byggja steinlímdan fyrirstöðu-
garð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða,
með því skilyrði, að hlutaðeigandi prestur lengi á
eigin kostnað garð þann, sem þegar er byggður,
um 8 faðma — 300 kr. 900

Undir B. Til kenslumála:

Við III. c. 6:

námsstyrkur við lærða skólann kr. 2,000

Við V. b. 2:

til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum — 800

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til

viðgerðar á skólahúsinu) alt að — 200 — 3,000

Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja
og bókmenta:

Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til til-
rauna við skógarrrækt hér á landi — 2,500
kr. 6,400

Ed.

223. Frumvarp

til laga um breyting á ýmsum atriðum, er snerta sveitarsjóði og sýslusjóði.

Flutningsm. Ólafur Ólafsson.

1. gr. Reikningsár sveitarsjóðanna skal eftirleiðis talið frá nýári til ný-
árs. Reikningshaldarinn skal fyrir lok janúarmánaðar gera reikning yfir tekjur
og gjöld hreppsins árið, sem leið, í því formi, sem fyrirskipað er eða fyrirskipað
verður. Öll hreppsnefndin skal rannsaka reikninginn, og skal hann síðan ásamt
fylgiskjöllum liggja hreppsþúum til sýnis á hentugum stað, sem birtur hefir verið
á venjulegan hátt, frá 15.—22. febrúar. Síðan skal innan febrúarloka senda reiku-
ninginn ásamt fylgiskjöllum til sýslunefndarinnar.

2. gr. Eindagi á sveitargjöldum skal vera að hálfu fyrir lok janúarmán-
aðar og að hálfu fyrir lok ágústmanaðar það ár, sem gjaldið er á lagt fyrir.

3. gr. Hreppavegagjald og sýsluvegagjald skal afnumið sem sérstakt gjald, en kostnaður til hreppsvega og sýsluvega borgist af sveitarajóðum og sýslusjóðum sem aðrar hreppa- og sýsluþarfir. Hreppsvegasjóðir og sýsluvegasjóðir þeir, sem nú eru, renni saman við sveitarajóðinn og sýslusjóðinn.

4. gr. Kosnað þann við flutning þurfamanna, sem samkvæmt o. br. 17. apríl 1868 ber að jafna niður á hreppana, skal eftirleiðis greiða úr sýslusjóði.

5. gr. Með lögum þessum eru úr lögum numin þau ákvæði í 20. gr. um sveitarstjórn 9. jan. 1886, í 3. og 4. kafla um vegi 13. apríl 1894 og í o. br. um kostnað við þurfamannaflutning 17. apríl 1868 og önnur þau ákvæði, er koma kunna í bága við lög þessi.

Nd.

224. Frumvarp

til laga um að landið kaupi jörðina Laug við Geysi. Flutningsmenn Hannes Þorsteinsson, Sigurður Sigurðsson.

1. gr. Landsstjórninni veitist heimild til að kaupa handa landssjóðnum jörðina Laug í Biskupstungnahreppi, jafnskjótt sem hún fæst til kaups. Til þessa veitist allt að 3000 kr. úr landssjóði.

2. gr. Þá er kaup þessi eru fullgerð, semur landshöfðingi reglur um afnot og ábúð jarðarinnar.

Nd.

225. Breytingartillaga

við frv. til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901 (þgskj. 222). Frá fjárlaganefndinni.

Aftan við frv. bætist (undir c.):

Til þess að bæta eignaskemdir, er urðu við báthvolf við botnvörpuskipið »Royalist« í október 1899, allt að 250 kr.

Nd.

226. Breytingartillaga

við tillögu til þingsályktunar um íslenzka stafsetningu (þgskj. 137). Frá Valtý Guðmundssyni.

Fyrir: »Neðri deild alþingis« í byrjun tillögunnar komi: Alþingi.

Nd.

227. Breytingartillaga

við frumvarp til tolhaga fyrir Ísland.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason, Magnús Torfason, Stefán Stefánsson þm. Skf., Björn Bjarnarson þm. Dalam., St. Stefánsson þm. Eyf., Jósafat Jónatansson þm. Hv.

Við 1. gr. 9. tölul.:

Í stað orðanna:

»af vindlum og vindlingum 200 aura af hverju pundi«
komi:

af vindlum 200 aura af hundr. hverju
af vindlingum 100 — — — —

Nd. 228. Breytingartillaga

við frumvarp til viðaukalaga við lög 11. des. 1891 um samþykktir um kynbætur hesta. Frá Ólafi Briem og Péttri Jónssyni.

Við 1. gr. Greinin orðist þannig:

Bannað er að láta graðhesta eldri en árgamla ganga lausa innan um hross á afréttum eða í heimalöndum. Hittist slíkur hestur gæzlulaus annarstaðar en í heimalandi eiganda eða geymanda, skal fara með hann sem óskilafé.

Bann þetta nær eigi til graðhesta, sem ætlaðir eru til undaneldis samkvæmt löggiltri samþykkt eftir lögum 11. des. 1891.

Nd. 229. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um stofnun landsspítala í Reykjavík o. fl. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í n. d.). Frá nefndinni.

Við 1. gr.

1. Fyrir »65,000 kr.« komi: »55,000 kr.«.
2. Aftan við 1. málsgrein bætist: »og jafnaðarsjóður Suðuramtsins 10,000 kr.«.
3. Fyrir »þá upphæð . . . má veita honum« komi: »þær upphæðir, sem Reykjavíkurkaupstaður og jafnaðarsjóður Suðuramtsins leggja til, má veita þeim«.
4. Fyrir »hann borgi« komi: »greitt sé«.
5. Aftan við greinina bætist: »Amtsráðið jafnar hinum árlegu afborgunum og vöxtum niður á allar sýslur í amtinu, nema Vestur-Skaftafellssýslu, eftir sama mælikvarða og önnur jafnaðarsjóðsgjöld«.

Nd. 230. Frumvarp

til laga um síldarnætur.

(Eins og það var samp. við 2. umr. í Nd.).

1. gr.

Pegar fluttar eru síldarnætur til landsins, skal skýra lögreglustjóra frá því. Síldarnætur þessar má eigi flytja aftur frá landinu.

2. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál, og varða brotin sektum frá 50 til 500 kr., er renna í landssjóð.

Nd. 231. Nefndarálit

um frumvarp til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

Þótt nefndinni dyljist ekki, að öruggast væri að banna algjörlega inn-

flutning allra ósútaðra skinna og húða, eins og frumvarpið fer fram á, þá hefir hún þó orðið ásátt um vegna kvartana um skæðaskinnseklum, að leggja það til, að söltuð skinn og húðir væru undanskilin banninu. Eftir upplýsingum, sem lágu fyrir nefndinni, eru mjög lítil líkindi til, að hætta geti stafað af þeim söltuðu húðum, sem innfluttar yrðu. Þær koma allar, eftir því sem næst verður komist, frá Norðurláfunni, einkum Norðurlöndum, Bretlandi, Þýzkalandi og Frakklandi, en í öllum þessum löndum er strangt eftirlit með því, að ekkert sé notað af pestdaudum skepnum. Hertu húðirnar, sem hingað flytjast, eru þar á móti nær eingöngu frá öðrum heimsálfum, einkum Atríku og Ameríku, þar sem ekkert slíkt eftirlit er, eða þá mjög slægt. Nefndin þykist því sannfærð um, að lög með þeirri breytingu, sem nefndin stingur upp á, verði til stórmikilla bóta, þar sem þau hljóta að afstýra að miklu eða öllu leyti voða þeim, sem þjóðinni er búinn af þessari vöru, en girða á hinn bóginn ekki fyrir það, að menn geti fengið ódýrt skæðaskinn frá útlöndum. Skæðaskinnsekla í sumum héruðum landsins var eina mótbáran, sem reist varð gegn hinu upprunalega frumvarpi. Nú er hún lögð með viðauka nefndarinnar, og því væntir hún þess eindregið, að hin háttvirta Nd. fyrst og fremst og þingið í heild sinni fallist á frumvarp þetta.

1. gr. frumvarpsins orðist þannig:

1. gr. Bannað skal að flytja ósútuð skinn eða húðir hingað til lands frá útlöndum, nema söltuð séu og óhert.

Neðri deild alþingis 27. júlí 1901.

Björn Kristjánsson
formaður

Stefán Stefánsson pm. Skf.
skrifari og framsögum.

Hermann Jónasson.

Ed.

232. Tillaga

til þingsályktunar um millipínganefnd í fátækramálum, eins og hún var sp. við síðari umr. í Nd.

1. Alþingi ályktar að skora á landsstjórnina að skipa 3 manna nefnd milli þinga til þess:

að safna saman í eina heild fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf landsins og endursemja hana með þeim breytingum, er þurfa þykir;

að láta uppi álit um, hvort eigi væri heppilegt, að landssjóður legði ellihrumu alþýðufólki, sem eigi hefir þegið af sveit, ellistyrk til móts við og í sambandi við styrktarsjóði handa alþýðufólki;

að láta uppi tillögur um, hvort eigi muni ráðlegt, að landssjóður styðji að stofnun ábyrgðarsjóða, er veitir alþýðumönnum tækifæri til að tryggja sér ellistyrk.

Frumvörp og tillögur nefndarinnar um þessi málefni skulu lögð fyrir alþingi 1903.

2. Alþingi skorar á landstjórnina að leggja fyrir embættismenn og sveitarstjórnarvöld landsins, að láta nefndinni í té allar þær skýrslur og upplýsingar, sem þeim er unt og nefndin kynni að óska eftir.

Nð.

233. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. Frá kláðanefndinni.

1. Í staðinn fyrir 1. gr. frumvarpsins komi svohljóðandi grein:

Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sóttthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdboðin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. Við bætist sem ný 2. grein:

Eftirlitsmann má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir manninn eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. Í stað 2 gr. komi svohljóðandi 3. grein:

Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólaföstu, og skulu hinar sjáku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunum stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sóttthreinsunarlyf.

4. Í stað 3. gr. komi svohljóðandi 4. grein:

Amtmenn annast um, að böðunar- og sóttthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvívetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjauna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglinga-skipanna, en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinn kostnað.

Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðruvísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði sýslu þeirrar eða kaupstaðar þess, er hlut á að máli.

5. Í stað 4. gr. komi svohljóðandi 5. grein:

Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annarshvors.

6. Í stað 5. gr. komi svohljóðandi 6. grein:

Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi 5. janúar 1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjód þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

7. Við bætist svohljóðandi grein sem ný 7. grein:

Ákvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi númin að því, er snertir niðurjöfnun á þókaun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra,

samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Nd.

234. Breytingartillaga

við frv. til laga um síldarnætur. Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Dal., Guðl. Guðmunds-
syni, Einari Jónssyni, L. H. Bjarnason, H. Hafstein og Olafi Briem.

Við 1. gr. í stað: »þessar« komi: er notaðar hafa verið við veiðar hér
við land.

Nd.

235. Breytingartillögur

við frumvarp til tolllaga fyrir Ísland. Frá nefndinni.

1, Við 1. gr. 9. lið:

Töluliðurinn orðist þannig:

a, af vindlum 200 aurar af hverju hundraði.

b, af vindlingum 100 aurar af hverju hundraði.

2, í 1. gr. 10. lið ritist í stað strikanna: »aurar af hverju pundi.

3, í 1. gr. 17. lið komi í stað orðanna: »öllum niðursoðnu kjöti og fiskmeti«
komi: »öllu niðursoðnu kjöt- og fiskmeti«.

4, í 5. gr. Orðið »búsettum« falli burt.

5, í 6. gr. 2. málsgrein komi í stað orðanna »töluliðum 8—17. 1. gr.«:
töluliðunum 8 og 10—17 í 1. gr.

Orðin: »Reynist þá svo — eftir þessum lögum« falli burt.

6, í 7. gr. komi í stað orðanna: »samkvæmt 4. gr. — draga undan«
að skýra lögreglustjóra frá tollskyldum vörum, er hann hefir inn-
flutt eða tekið við, innan þess tíma, er segir í 4. grein, og skal
hann þá sæta sektum alt að 1000 krónum, og gjaldi auk þess
þrefalda þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga
undan.

Við ákvörðun sektanna skal taka sérstakt tillit til þess, hvort við-
takandi hefir haft ástæðu til að álíta, að lögreglustjóri hefði af
tollskrá eða öðrum slíkum skilríkjum fengið vitneskju um vöru þá,
sem um er að ræða.

7, Við 8. gr. Attan við greinina bætist:

»Nú næst eigi til vöru þeirrar, er tollinn átti af að greiða, og má
þá án undanfarandi birtingar gjöra lögtak fyrir tolli og sektum í
öðrum eigum viðtakanda, og selja hið lögtekna á sama hátt og að
framan greinir um hina tollskyldu vöru.

Nd. 236. Breytingartillaga

við frv. til laga um umsjón og fjárhald nokkurra landssjóðskirkna skuli fengið hlutaðeigandi söfnuðum í hendur.

Frá Þórði Guðmundssyni.

Við 1. gr. í staðinn fyrir »3200 kr.« komi: 3000 kr.

Við 3. gr. í staðinn fyrir »6500 kr.« komi: 6000 kr.

Nd. 237. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um breytingu á 1. gr. í lögum 2. febrúar 1894 o. s. frv. (Þingskj. 145). Flutningsm.: Björn Kristjánsson, Sig. Sigurðsson, Pétur Jónsson, H. Hafstein, Björn Bjarnarson, Þm. Dal., Jóh. Jóhannesson.

Við 1. grein, aðra málsgrein bætist:

»og sé ei minna en 7—8 þumlungar þykkur«.

Nd. 238. Breytingartillögur

við breytingartillögur á Þskj. 215. við frumvarp till toll-laga fyrir Ísland.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason, Björn Bjarnarson, Þm. Dal., Einar Jónsson, Valtýr Guðmundsson, Guðl. Guðmundsson, Jóh. Jóhannesson.

Við 4. gr. Eftir orðin: »Segi hann hins vegar af ásettu ráði rangt til um gjaldskylda vöru« komi: eða segi ekki til hennar.

Nd. 239. Breytingartillögur.

við frv. til toll-laga fyrir Ísland.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason, Björn Bjarnarson, Þm. Dal., Einar Jónsson.

Valtýr Guðmundsson, Guðl. Guðmundsson, Jóh. Jóhannesson.

1. Eftir töluna 10 í 10. stafl. 1. gr. komi: af hverju pundi.

2. Í stað orðanna: »í töluliðum 8—17 1. gr.« í 6. gr. 2. málsg. komi: í töluliðunum 8 og 10—17 1. gr.

Nd. 240. Nefndarálit

í laxveiðamálinu.

Vér undirritaðir, sem kosnir vorum í nefnd til að athuga frumvarp til laga um laxveiðar, höfum rætt málið all-ítarlega á mörgum nefndarfundum og leggjum hér með álit vort fram fyrir hina háttvirtu deild.

Síðan lög um friðun á laxi 19. febr. 1886 gengu í gildi, hafa nokkurum sinnum komið óskir úr ýmsum áttum til þingsins um, að fá lögum þessum breytt, en þeim hefir hingað til ekki verið sint, svo að engin breyting á hinum núgildandi laxalögum hefir náð samþykki þingsins. Þetta er því undarlegra, sem hér er að ræða um mjög þýðingarmikla tekjugrein fyrir marga landsbúa, er löggjafarvaldinu er skylt að hlynna að, svo að hún hvorki rýrni né falli ef til vill algerlega niður að lokum, sem hætt er við, ef hagfeldar ráðstafanir eru ekki gerðar í tíma til að sporna gegn því. Nú hefir reynslan sýnt, að á síðari árum

hefir laxveiði í landinu fremur gengið til þurðar og hafa laxafróðir menn eignað það helzt miður heppilegum ákvæðum hinna gildandi laxalaga, sérstaklega of löngum veiðitíma og ónógri friðun laxins.

Í janúarmánuði 1899 ritaði fiskifræðingur landsins hr. Bjarni Sæmundsson helztu laxveiðendum í landinu og leitaði álits þeirra um, hver ráð þeir héldu heppilegust til að vernda og efla þessa atvinnugrein, og hverra breytinga þeir óskuðu helzt á laxalögum frá 1886. Féllu svörin flest á eina leið, að stytta þyrfti veiðitímann og auka friðunina m. fl. Þessi skjöl hefir nefndin haft tækifæri til að kynna sér. Með hliðsjón af þessum skýrslum laxveiðenda samdi hr. Bjarni Sæmundsson frumvarp til nýrra laxveiðilaga, sem var að mestu leyti sambljóða frumvarpinu á þgsk. 74; að eins höfðu flutningsmenn þess leyft sér að breyta einstöku smáatriðum, er ekki suertu grundvallaratriði málsins.

Nú höfum vér athugað frumvarp þetta í nefndinni og gert oss hið ítrasta far um að gera það svo úr garði, að góð réttarbót yrði, enda vonum vér, að breytingar vorar verði að teljast til bóta, einkum í því að kveða skýrar á um einstök atriði, svo að sem minstur vafi geti orðið á um skilning laganna.

Það hlýtur að vera aðalmark slíkra laga sem þessara, að haga svo veiðiaðferð og veiðireglum, að lax hafi sem greiðasta göngu um ár og vötn, en gæta þess jafnframt, að veiðiréttur hvers einstaks manns sé ekki takmarkaður um skör fram. Að gæta þessa hvorstveggja, svo að í góðu horfi sé, er aðalvandhæfið við þessa lagasmíð, eftir því, sem hagar til hér á landi, þar sem svo erfitt er að gera laxveiðendum, sem búa ofarlega, og þeim, sem búa neðarlega við laxárnar, svo til hæfis, að öllum líki og einskis veiðirétti sé um of hallað. Til þess að þræða sem mest fyrir þessi sker og skifta »guðs gjöf« nokkurn veginn jafnt á milli veiðieigenda að því, er í manna valdi stendur, höfum vér haft það markmið fyrir augum, að gefa sýslunefndum, er hlut eiga að máli, sem rýmst ákvæðisvald í ýmsum atriðum, er ekki rekur brýna nauðsyn til að taka upp í lögin, því að það mundi reynast afar óhentugt og óheppilegt fyrirkomulag, ef héruðunum væri varnað þess með lögum, að kveða nánar á um einstök atriði innan endimarka laganna, eftir því, sem bezt hagar til og bezt á við á þeim og þeim stað, enda væri ógerningur, að rigbinda alla laxveiði í landinu við sömu reglurnar í öllum atriðum. Áskoranir frá ýmsum þingmálaföndum hafa einnig gengið í þá átt, að sýslufélögin fengju sem rýmst samþykktarvald innanhéraðs í þessu máli, og verður nefndin að vera á þeirri skoðun, að það sé fyllilega réttmæt ósk, eftir því sem hagar til hér á landi.

Að því, er suertir breytingar nefndarinnar á frumvarpinu (þskj. 74), mun verða gerð grein fyrir þeim við framsögu málsins. Þess skal þó getið, að höfuðbreytingarnar, sem frumvarp þetta gerir á gömlu lögnum, eru þær, að veiðitíminn er styttnur um hálfan mánuð, en friðun á veiðitímanum ákveðin alls 7 sólarhringar í stað 36 kl. stunda friðunar á viku hverri og möskvastærð laxaneta ákveðin 11 þunlungar í stað 9 þunlungar áður. Að því, er suertir bilið milli veiðivéla, þótti nefndinni ekki ráðlegt að auka það frekar en um 20 faðma frá því, sem ákvæðið er í eldri lögnum. Jafnframt þótti henni ástæða til að taka það beinlínis fram, að enginn megí hafa lagur nær annars manns landi en 25 faðma frá landamerkjum, því að víða getur staðið svo á, að veiðieigandi eigi að eins örlitla landspildu meðfram ánni og gæti þá nágranni hans bægt honum ef til vill frá veiði með því að setja lög sín þétt við landamerki. Einnig þótti rétt að koma í veg fyrir, að settar væru lagur út í miðja á, frálausar landlögnum, án þess gætt væri hins rétta millibils milli þeirra, eins og sumstaðar mun hafa tíðkast. Nýtt ákvæði um svo nefndar fráhrundningalagur hefir nefndin sett í frv. Að heimila stangaveiði lengur en aðra veiði þótti meiri hluta nefndarinnar ekki rétt, enda mundi það valda óánægju, en millibilsfriðun á veiðitímanum hefir verið slept, að því er þessa veiðisuert-

ir. Ennfremur hefir nefndin sett nánari ákvæði um afskipti sýslunefnda af samveiði manna og kveðið skýrar á um upptöku ólöglegra veiðihalda og veiðigagna heldur en gert er í frumvarpinu. Jafnframt hefur nefndin sett nýja ákvörðun um að þau ein veiðigögn skuli upptæk ger og seld, er ólögleg séu í sjálfu sér. Loks virtist nefndinni óþarft og óhagfelt, að láta menn, sem ekki stunda veiði né eiga veiðirétt í ánni, skera úr því, hvort laxveiðendur beittu ólöglegri veiðiaðferð eða ekki. Þótti nefndinni engin vissa fyrir því, að menn þessir skildu lögin rétt eða hefðu næga þekkingu á þessum veiðiskap, og gæti því verið varhugavert, að láta veiðieigendur hlíta úrskurði þeirra. Hefir því nefndin lagt til, að ákvæði um þetta í 11. gr. frv. féllu burtu.

Vér ráðum hinni háttvirtu deild til að samþykkja frumvarpið á þingskjali 74 með þeim breytingum, er hér skal greina.

1. Við 1. gr.: Í stað »30. ágúst« komi: 31. ágúst.

2. Við sömu gr.: Tilvísun til 5. gr. falli burtu.

3. 4. gr. orðist svo: Hvergi má vera skemmra en 50 faðmar eftir endilangri ánni milli lagna eða veiðivéla, hvort sem þær eru sama megin eða sín hvoru megin í ánni. Enginn má hafa lagnir nær annars manns landi en svo, að 25 faðmar séu frá landamerkjum. Lagnir mega því að eins vera andspænis hvor annarri, að bilið milli þeirra þvers yfir ána sé aldrei minna en 50 faðmar milli yztu enda lagnanna.

Nú vill einhver setja niður framhaldslögn alt að miðju árinna frá lausalandlögn sinni og gilda þá hin sömu millibilsákvæði milli þeirra lagna sem annarra. Eigi má þvergirða á með áveitustíflum né selanótum með minni móska en 24 þumlungum.

Nú hleður einhver garða eða stíflur úti í á til þess að bægja laxi í veiðivélar ofar í ánni og skulu þá slíkir garðar þeljast sem veiðilagnir, enda þótt veiðivélar séu ekki við þá festar.

4. Við 5. gr.: »en með stöng — —« til enda greinarinnar falli burt.

5. Við 7. gr.: Í stað »lagnetum« komi: »öllum laxanetum«.

6. 8. gr. orðist svo: Nú vill meiri hluti veiðieigenda í á, sem laxveiði er í, veiða í félagi, og skulu þá þeir, er félagsveiði vilja hafa, leggja málið fyrir hlutaðeigandi sýslunefnd. Samþykki sýslunefndin með $\frac{3}{4}$ hluta atkvæða, að samveiði skuli eiga sér stað, og á líti, að einskis rétti sé hallað, skal hún semja reglur fyrir veiðiaðferðinni og skiftingu á veiðinni, og eru allir hlutaðeigendur skyldir því að hlíta, er staðfesting amtmanns kemur til. Þegar iæða er um samveiði í á, skal höfuðáin og allar laxveiðiar, sem í hana falla, álfast sem ein á.

7. Við 9. gr.: Orðið »fult« falli burt.

8. 10. gr. orðist þannig: Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 100 kr er renna að helmingi í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þeirra hreppa, er veiðin fer fram í, en að helmingi til uppljóstrunarmanns. Alt ólöglegt veiðifang skal upptækt, og andvirði þess renna í sveitarsjóð eða sveitarsjóði.

Lögreglustjóri skal tafarlaust nema burtu allar ólöglegar girðingar, og taka upp öll ólögleg veiðigögn. Séu veiðigögnin þannig gerð, að þau megi ekki nota við veiðina samkv. lögum þessum, skulu þau upptæk, og andvirði þeirra renna í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þá, er hlut eiga að máli.

9. 11. gr. falli burt.

10. 12. gr. verði 11. gr.

11. 13. gr. verði 12. gr.

Neðri deild alþingis 29. júlí 1901.

Jóh. Jóhannesson

Hannes Þorsteinsson

Sigurður Sigurðsson.

formaður.

skrifari og framsögumaður.

Þórður Guðmundsson.

Hermann Jónasson.

Nð.**241. Frumvarp**

til laga um löggildingu verzlunarstaðar á Hjallasandi í Neshreppi utan Ennis innan Snæfellsness- og Hnappadalssýslu. Flutningsm.: Lárus H. Bjarnason.

Á Hjallasandi í Neshreppi utan Ennis skal vera löggiltur verzlunarstaður.

Ed.**242. Frumvarp**

til fjárukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Eins og það var samp. við 3. umr. í nd.

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901 og fjárukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 38,373 kr. 90 a. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglusjórn:

Við tölulið 4. Til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógeta-embættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík alt að kr. 500

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við tölulið 11. d.: Til að hlaða garð til varnar vitanum á Skagatá alt að — 2500
Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta híbýli þar alt að — 2500
Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar . . . — 200
kr. 5700

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 4. a.: Viðbót við skrifstofukostnað póstmeistara á tímabilinu 1897—99 kr. 1023 90

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta kr. 10,000
Við tölulið 4. til þjóðvega — 5,000
Styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðar-
hyl (endurveiting) — 7,500 — 22,500 00

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa — 2,500 00
kr. 26,023 90

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stéttarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í Reykjavík kr. 600
2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr.

fjáraukalaganna 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899, til að byggja steinlímdan fyrirstöðugarð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða, með því skilyrði, að hlutaðeigandi prestur lengi á eigin kostnað garð þann, sem þegar er byggður, um 8 faðma — 300 kr. 900

Undir B. Til kenslumála:

Við III. c. 6:

námsstyrkur við lærða skólann kr. 2,000

Við V. b. 2:

til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum — 800

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til

viðgerðar á skólahúsinu) alt að — 200 — 3,000

Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta:

Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til til-

rauna við skógarrrækt hér á landi — 2,500

Til þess að bæta eignaskemdir, er urðu við báthvolf við botnvörpuskipið »Royalist» í október 1899, alt að — 250 kr. 6,650

Ed.

243. Frumvarp

til laga um breyting á 1. gr. í lögum 2. febrúar 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík (eins og það var samp. við 3. umf. í Nd.).

1. gr. Ákvæði það í opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík, að ávalt skuli vera 10 álna svæði autt milli nágrannahúsa, skal úr lögum numið. Á steinhúsum mega þó eigi vera gluggar, dyr, né önnur op á veggjum þeim, er vita að annars manns lóð, nema því að eins, að veggurinn sé að minsta kosti 5 ál. frá lóðarmörkum, og að því er kemur til timburhúsa, þá skal hvert einstakt hús vera greint frá næsta húsi með eldvarnargafi, ef bilið milli þeirra er minna en 10 ál., enda þyki byggingarnefndinni eigi viðsjárvert af sér-
stöðum ástæðum, að húsin standi svo nálægt hvort öðru.

Eldvarnargafi er hér talinn veggur úr (tigul-)steini, einhlaðinn að minsta kosti og oplaus, er taki 6 þumlunga að minsta kosti upp yfir þakið á hærra húsinu, og sé ei minna en 7—8 þumlunga þykkur.

2. gr. Með lögum þessum er númer 1. gr. í lögum 2. febr. 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík.

Nd.

244. Breytingartillaga

við frumv. til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Dal., Hermannni Jónassyni, Magnúsi Torf-
syni, Þórði Guðmundssyni, Péttri Jónssyni og Þórði J. Thoroddsen.

Aftan við 5. gr. bætist: nema lögreglustjóri með samþykki sóknarprests leyfi.

Nd.

245. Frumvarp

til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar er til miðaftans bönnuð öll sú vinna, úti og inni, er hefir þann hávaða í för með sér, eða fer fram á þeimstað, eða með þeim hætti, að hún hlýtur að raska friði helgidagsins.

Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó óröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera, að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér.

2. gr. Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur.

Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki.

3. gr. Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar.

4. gr. Á tíma þeim, sem til er tekinn í 1. gr., má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðra hávaðasama fundi.

5. gr. Á þeim tíma, sem til er tekinn í 1. gr., má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað.

6. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveita- eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómssörfum. Ekki skal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýn nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmanni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur.

7. gr. Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar, fyr en um nónbil. Þá er guðspjónustan fer fram eftir nónn, er þó heimilt að halda almenna fundi samtímis, sé þess gætt, að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðspjónustan verði trufluð af því.

8. gr. Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrra helgidag stórhátíðanna.

9. gr. Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnættis.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eru allar almennar skemtanir bannaðar.

10. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr., auk þess má með dómi svifta mann rætti til að hafa veitingahús eða annan almennan veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum.

Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lög-reglumál.

11. gr. Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé spröttið af afsakanlegum misskilningi, og skal hann þá að eins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar.

12. gr. Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og öll önnur lagaákvæði um sunnu- og helgi-dagahald, eru feld úr gildi.

Ed. 246. Frumvarp til laga um síldarnætur.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Þegar fluttar eru síldarnætur til landsins, skal skýra lögreglustjóra frá því. Síldarnætur, er notaðar hafa verið við veiðar hér við land, má eigi flytja aftur frá landinu.

2. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál, og varða brotin sektum frá 50 til 500 kr., er renna í landssjóð.

Ed. 247. Frumvarp til tolllaga fyrir Ísland.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1 gr.

Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú skal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:

1. af öli alls konar	5 aura af hverjum potti.
2. — brennivíni með 8 ^o styrkleika eða minna	30 — — — — —
— brennivíni yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika	45 — — — — —
— brennivíni yfir 12 ^o styrkleika	60 — — — — —
Af 16 ^o vínanda, sem aðfluttur er til eldsneytis eða iðnaðar og gjörður óhæfur til drykkjar undir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða.	
3. — öðrum brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki, whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8 ^o styrkleika eða minna	50 — — — — —
— yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika	75 — — — — —
— yfir 12 ^o styrkleika	100 — — — — —
4. — rauðvíni og sams konar borðvínnum hvítum, svo og messuvíni	15 — — — — —
5. — öllum öðrum vínföngum	50 — — — — —
6. — bittersamsetningum, sem ætlaðar eru óblandaðar til drykkjar	75 — — — — —

7. — öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess háttar) 100 aura af hverjum pela.
eða minni flátum. Eftir sama blutfalli skal greiða toll, sé varan aðflutt í stærri flátum.

Séu vörutegundir þær, sem taldar eru undir tölulið 3. 4. 5. og 6., fluttar í flátum, er rúmi minna en 1 pott, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum, sem af potti í stærri flátum.

8. — tóbaki alls konar, hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli) . . . 50 — — — hverju pundi
9. a, af vindlum 200 — — — — hndr.
- b, af vindlingum (sigarettum) 100 — — — — —
- Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfirvalds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutningsgjaldi.
10. af kaffi og katfibæti alls konar. 10 — — — — pundi
11. — sykri og sírópi 5 — — — — —
12. — tegrasi 50 — — — — —
13. — súkkulaði og kakaódufti 15 — — — — —
14. — öllum brjóstsykur- og konfekttegundum . . . 30 — — — — —
15. af skonroki og skipskexi 3 aura af hverju pundi
16. — öllum öðrum brauðtegundum 10 — — — — —
17. — öllu niðursöðnu kjöt- og fiskmeti 20 — — — — —

Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir, skulu talin sem heil tolleining, en minni brotum skal slept.

Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, skal eigi toll greiða, enda sé skipsforðinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkast hefur til þessa. Akvörðun lögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja.

2. gr.

Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi, eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið á fyrst að sýna skipsskjöl sín eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofnanir í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, ef nægileg skilríki, sem innheimtumáður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, tilvísunarbréfum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinar tollskyldu vörur.

3. gr.

Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyrir en skipstjóri eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku

um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá samstundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint annaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsfordann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjóri sekur alt að 100 krónum.

4. gr.

Eigi má án samþykkis innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur, fyr en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrir mæli varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lögreglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gjört. — Að því er snertir fastar verðlanir gilda þó fyrir mæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar skip það, er vörurnar flytur, hefir hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða.

5. gr.

Lögreglustjóri hefir vald til þess, hve nær sem vera skal, að heimta af hverjum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fái gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það, hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafist, að viðtakendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörurnar snerta.

Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda.

6. gr.

Í tollskrá skipa og vöruskrám skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga, nema vínföngin flytjist í flöskum, er taki 3 pela eða minna. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sinn kostnað láti raunsaka hinar aðfluttu vörur og fái vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra.

Að því er snertir vörur þær er taldar eru í töluliðunum 8 og 10—17 í 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrá og vöruskrám skipanna. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskránni eða vöruskránni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann er af þessu leiðir, skal landsjódur greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast ónákvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vörum taka.

7. gr.

Nú verður maður uppvís að því, að hafa sagt rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigiskeytt því, að skýra lögreglustjóra frá tollskyldum vörum, er hann hefir innflutt eða tekið við, innan þess tíma, er segir í 4. gr., og skal hann þá sæta sektum alt að 1000 krónum, og gjaldi auk þess þrefalda þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga undan.

Við ákvörðun sektanna skal taka sérstakt tillit til þess, hvort viðtakandi hefir haft ástæðu til að álíta, að lögreglustjóri hefði af tollskrá eða öðrum slíkum skilríkjum fengið vitneskju um vöru þá, sem um er að ræða.

8. gr.

Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sektunum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörurnar hafi verið afhentar viðtakanda. Séu ekki tollskil gjörð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörurnar, án undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkningar tolli og sektum. Það skal gjöra á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglustjóri krefjast borgunar við hamarshögg. Nú næst eigi til vöru þeirrar, er tollinn átti af að greiða, og má þá án undanfarandi birtingar gjöra lögtak fyrir tolli og sektum í öðrum eigum viðtakanda, og selja hið lögteknna á sama hátt og að framan greinir um hina tollskyldu vöru.

9. gr.

Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttar til Íslands, að nokkuð af þeim hafi ónýzt eða rýrnað, vinföng lekið niður, eða vörurnar hafi með einhverju móti farið forgörðum á leiðinni eða við uppskipun, skal ekkert gjald greiða af því, sem farist hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra eða umboðsmanns hans, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiðast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáiist eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnaði frádregnum.

10. gr.

Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

11. gr.

Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta.

12. gr.

Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningsskil.

Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1. gr., svo og af sektum, fær lögreglustjóri 2 af hundraði í innheimtulaun.

13. gr.

Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skirteini þar að lúttandi. Ef hann síðan skilar því skirteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skirteininu, sé þangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum.

14. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á breunivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum.

15. gr.

Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danöku og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbýtingar til kaupmanna og skipstjóra.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Edl.

248. Nefndarálit

um frv. til laga um breyting á tilsk. 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík. Vér undirskráðir höfum verið kosnir í nefnd til að athuga frv. þetta, sem er stjórnarmáfrumvarp, og nú er komið til Edl. frá hv. Nd.

Fr. þetta er upprunalega samið eftir ósk bæjarstjórnarinnar í Rvík, og var fyrir áþingi 1899 til meðferðar, en stjórnin þóttist þá eigi geta samþykkt frv. það, er alþingi samdi. Fyrir því hefir hún lagt þetta frv. fyrir þingið, og fer það í öllu varulegu í sömu átt og hafið upprunalega frv. bæjarstjórnarinnar. Þó eru ákvæðin um heilbrigðissamþykkt fyrir kaupstaðnum tekið úr þessu frv., og sett í sérstakt lagafrumv., sem Edl. nú einnig hefir til meðferðar.

Vér erum stefnu frv. og aðalákvæðum þess samþykkir, en þau miða að því, að rýmka valdavið bæjarstjórnarið að því er hafnarmál og byggingarmál kaustabarns, suertir, og að leggja stjórn bæjarstjórnarinnar á þessum málum undir yfirstjórn landshöfðingja, og úrskurðarvald hans, þar sem þau hingað til að nokkru leyti hafa heyrt undir úrskurðarvald amtmanna. Vér leggjum það því til, að frv. verði samþykkt, en þó með nokkrum breytingum.

Hinn rétti titill op. br. 29. maí 1839 er: »op. br. viðvíkjandi byggingarnefnd í Reykjavík, og leggjum vér til, að hann sé hafður þannig í tilvitnaninni í 2. gr.

Í 3. gr. er prentvilla, nl., »gr. 2« í staðinu fyrir: »í 2. gr.«.

4. grein frv. verður að skilja svo, eftir því, hvernig hún er orðuð, að löðareigendur geti eigi leitað úrlausnar dómstólanna um deilumál þau, sem þar er gert ráð fyrir, en að æðsti valdsmaður landsins skuli ráða þeim til lykta með úrskurði. Þetta álitum vér, að sé eigi í samkvæmni við almennar grundvallarreglur laganna, þær sem sé, að hver privat-maður megi skjóta máli sínu til úrlausnar dómstólanna, þegar honum þykir traðkað rétti sinum, sé-

staklega eignar-rétti eða umráðarétti yfir eign. Vér leggjum því til, að síðustu orðin í 4. gr. falli burt (»er leggur« o. s. frv.). Stendur þá réttur einstaklingsins í þessu efni óhaggaður, eins og hann hefir verið að undanfögnu.

Með því að frv.greinin um heilbrigðissamþykktir og heilbrigðismál er feld úr frv., er eigi rétt að nema úr gildi með þessum lögum alla 16. gr. í bæjarstjórnartilsk. 20. apríl 1872, því að 2. liður þessarar greinar ræðir um heilbrigðisnefndir.

Samkvæmt þessu verða breytingartillögur vorar þessar:

Við 2. gr. Fyrir: »um stofnun byggingarnefndar« komi: »viðvíkjandi byggingarnefnd«.

Við 3. gr. Fyrir: »sem nefnd eru gr. 2« komi: »sem nefnd eru í 2. gr.«.

Við 4. gr. Niðurlagsorðin: »er leggur fullnaðarúrskurð á málið« falli burt.

Við 6. gr. Fyrir: »15. og 16. gr.« komi: »15. gr. og fyrri málslíður 16. gr.«.

Efri deild alþingis, 29. júlí 1901.

J. Havsteen
formaður.

Kristján Jónsson
skrifari og framsögum.

Eiríkur Briem.

Nd.

249. Frumvarp

til laga um manntal í Reykjavík. (Eins og það var samþykkt við eina umr. í Ed.)

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari hluta októbermánaðar ár hvert, eftir ítarlegum reglum, er landshöfðingi setur, gjöra nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast aðsetur í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins eða hafa þar dvöl; þó skal eigi telja gesti og ferðamenn. Skal tilgreina fult nafn hvers manna, fæðingardag, ef þess er kostur, fæðingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hve nær hann hafi flúzt til kaupstaðarins og lögheimili hans, sé það annarstaðar.

Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal hann engu að síður tekinn í manntalið.

Manntal þetta skal skráð í manntalsbók, er gjörð sé eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar, sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og lögreglustjóri fær vitneskju um það.

2. gr. Að viðlagðri alt að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skipa fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir fyrir lögreglustjóra og hefur aðsetur í kaupstaðnum, gefa skýrsluna fyrir sína hönd.

Að viðlagðri sömu hegningu er hann skyldur að tilkynna lögreglustjóra innan tveggja sólarhringa, er einhver maður, er setja ber á manntalsskrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.

3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við manntalið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð o. fl., svo og laun til aðstodarmanna, sem með þurfa auk lögregluþjónanna.

Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk hverja, og hálfu minna fyrir hálfu örk og minni hluta úr örk.

4. gr. Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem með almenn lögreglumál.

5. gr. Öllum störfum við manntal og samning manntalsskrár er hédan í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkjuprestinum, en hins vegar er hann eins og

lingað til einnig fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt sálmregistur, að hann eftir því geti samið hina venjulegu fólktalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

Nd.

250. Bréf

sankti. Josephs systra til alþingis viðvíkjandi stofnun spítala í Reykjavík.

Reykjavík d. 25. Juli 1901.

Til
det høje Alting.

Da det af Altingets Forhandlinger i Dag fremgik, at det høje Alting ønskede nærmere Oplysninger angaaende Sct. Josephs-Søstrenes Forslag om Opførelsen af et Hospital i Reykjavík, skulle vi tillade os her at sammenfatte vore tidligere Breve og vedføje nogle Punkter, som vi haabe, det høje Alting vil anse for fyldestgørende med Hensyn til de ønskede Oplysninger.

Vi tillade os derfor at sammenfatte vort Forslag under følgende Punkter:

1. Vi ønske et Laan fra Landskassen paa 60,000 Kr., der forrentes og afbetales paa 28 Aar med 6% p. A. Første Prioritet i Bygningen med tilhørende Lod yder Garanti for nævnte Laan.
2. Endvidere ønskes fra Landskassen et aarligt Tilskud, foreløbigt i 28 Aar, af 3,000 Kr. til Hospitalets Drift.
3. Hospitalet opføres paa den af os erhvervede Del af Landakots Jord.
4. Hospitalet opføres til mindst 35 Senge efter Nutidens Fordringer i Samraad med det henværende medicinske Facultet.
5. Søstrene forestaa Hospitalets økonomiske Ledelse.
6. Enhver Læge i Landet har Ret til at indlægge Patienter og forestaa deres Behandling.
7. Patienter optages uden Hensyn til deres Trosbekendelse og Paavirkning i konfessionel Henseende udelukkes.
8. Den daglige Betaling for indenlandske Patienter ansættes til 1 Kr. 50 Öre paa Fællestue og til 3 Kr. paa Enestue, alt iberegnet, undtagen Lægehonorar og Forbindingssager. Ved Indlæggelsen kræves Garanti for Betalingen.
9. Lægerne kunne holde Klinik paa Hospitalet for medicinske Studerende.

Ærbødigst

Sr. Louise des Anges

Priorinde

for de henværende Sct. Josephs-Søstre.

Nd.

251. Breytingartillögur

við frumv. til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra. Frá Einari Jónssyni.

Við 2. gr. »sálaðra« falli burt.

Við 3. gr. Eftir »og« í 2. línu komi: taka, en »tekin« í 3. línu falli burt.

Aftan við greinina bætist:

þó því að eins, að helmingur atkvæðisbærra manna hafi mætt. Nú mætir eigi helmingur og skal þá aftur boða til fundar á sama hátt, og gildir þá ályktun $\frac{2}{3}$ þeirra atkvæðisbærra manna, er á fund koma, þó að eigi hafi mætt helmingur, enda hindri eigi farsótt eða ófært veður.

Við 7. gr. fyrsta lið: Fyrir »í 3. gr.« komi: í upphafi 3. greinar.

Við 8. gr. á eftir »biskup semur« komi: prestastefna (synodus) samþykkir.

Nd.

252. Skrá

um Áskoranir og beiðslur og önnur skjöl, er komið hafa til fjárlaganefndar á alþingi 1901.

1. Bænaraskrá frá Sigfúsi stúdent Einarssyni í Kaupmannahöfn um styrk til að afla sér söngmentunar í útlöndum (2 fylgiskj.).
2. Útdráttur úr gjörðabók sýslunefndarinnar í Suðurmúlasýslu um að fé verði veitt til akbrautargerðar á Fagradal.
3. Bænaraskrá frá cand. mag. Guðmundi Finnbogassyni um styrk til utanfarar til að kynna sér uppeldis- og mentamál (3 fylgiskj.).
4. Beiðni frá Bjarna Þorkelssyni í Ólafsvík um styrk til utanferðar til þess að fullkomnast í báta- og skipasmíði (1 fylgiskj.).
5. Beiðni frá Rögnvaldi stúdent Ólafssyni um styrk til að nema húsaagerðarlist (arkitektúr) (3 fylgiskj.).
6. Beiðni frá landlækni um að upphæðin til óvissra útgjalda við lækna skólann verði hækkuð upp í 200 kr.
7. Beiðni frá Halldóri Guðmundssyni í Kaupmannahöfn um styrk til að nema þelektroteknika (4 fylgiskj.).
8. Beiðni frá síra Péttri Jónssyni um, að Kálfafellsstaðarprestakall í Austur-Skaftafellssýslu verði bætt upp með 200 kr. á ári á næsta fjárhagstímabili (3 fylgiskj.).
9. Beiðni frá Guðmundi héraðslækni Björnssyni um styrk til að koma á prent lagasafni handa læknum (1 fylgiskj.).
10. Beiðni frá Jónínu Sigurðardóttur frá Draflastöðum um styrk til að stunda nám við hústjórnarskóla í Noregi (1 fylgiskj.).
11. Beiðni frá búendum í Einholtssókn í Austur-Skaftafellssýslu um að sóknin verði gerð að sérstöku prestakalli með 300 kr. árlegri uppbót (3 fylgiskj.).
12. Beiðni frá Hallgrími Þorsteinssyni á Sauðárkrók um styrk til að fullkomna sig í söngfræðispekkingu (1 fylgiskj.).
13. Beiðni frá búendum á Sauðárkrók um styrk til að veita í sjó fram vatni, er leitar niðar í kaupstaðinn.
14. Beiðni frá Magnúsi Einarssyni á Akureyri um styrk til að kenna organslátt og kirkju-söng (4 fylgiskj.).
15. Beiðni frá Sigurði búfræðing Sigurðssyni í Kaupmannahöfn um styrk til að stunda búnaðarnám við búnaðarháskólann í Khöfn (4 fylgiskj.).
16. Beiðni frá Stepháni Jónssyni um styrk til að byggja grjótgarð fyrir framan verzlunarhús sín á Sauðárkróki til varnar sjóargangi (4 fylgiskj.).
17. Beiðni Péturs uppgjafaprests Guðmundssonar um ellistyrk og eftirlaunabót.
18. Beiðni Valgerðar ekkjufrúar Þorsteinsdóttur um 300 kr. ellistyrk.
19. Beiðni frá Ásgeiri Torfassyni um styrk til fjöllistanáms (2 fylgiskj.).
20. Beiðni frá Sigsteini Stefánssyni um styrk til náms við landbúnaðarháskólann danska.
21. Beiðni frá cand. mag. Helga Jónssyni um styrk til að halda áfram grænafræðisrannsóknunum á Íslandi (4 fylgiskj.).
22. Beiðni frá Jósafat Jónassyni um styrk til ættfræðarannsóknna (2 fylgiskj.).
23. Beiðni frá Júlíusi lækni Halldórassyni um uppbót á launamissi (7 fylgiskj.).
24. Áskorun frá forstöðumanni Möðruvallaskólans um að byggja nýtt skólahús á Akureyri (2 fylgiskj.).
25. Beiðni frá Birni lækni Blöndal um uppbót á launamismun.
26. Tillaga frá synodus um ráðningu sveitakennara og styrk til þeirra og barnaskóla.

27. Beiðni frá Arnbirni Ólafssyni í Keflavík um lán til að kaupa fiskiskip með hennu til að halda fiskinum lifandi.
28. Áskorun frá forstöðumönnum Landsbókasafns, Forngripasafns, Landskjalasafns og Náttúrugripasafns til alþingis um að reist verði hið allra-bráðasta, að hægt er, stórhýsi handa hinum opinberu söfnum landsins.
29. Beiðni frá formanni Náttúrfræðisfélagsins cand. mag. Helga Péturssyni um að lands-sjóðsstyrkurinn til Náttúrugripasafnsins sé hækkaður.
30. Beiðni frá cand. mag. Helga Péturssyni um styrk (1903) til framhalds jarðfræðis-rannsóknnum (3 fylgiskj.).
31. Beiðni frá G. O. Bjarnasyni í Reykjavík um styrk til að nema »fotografavæð erlendis (2 fylgiskj.).
32. Áskorun frá þingmönnum Árnesinga og Rangæinga um að veittar verði 16000 kr. af landsfé til að bæta innsiglingu og höfn á Stokkseyri (2 fylgiskj.).
33. Beiðni frá Helga Valtýssyni á Seyðisfirði um styrk til utanfarar til að kytana sér fyrirkomulag norðra og suðra kennarskóla (4 fylgiskj.).
34. Beiðni frá síra Jes A. Gíslasyni um að Eyvindarhólaprestakalli í Rangárvallaprófasts-dæmi verði veitt 500 kr. árlag uppbót.
35. Beiðni frá Guðjóni Ásgeirssyni frá Kýrrunnarstöðum um styrk til að nema vefnaðariðn á húsnæðarskóla í Noregi (3 fylgiskj.).
36. Beiðni frá Ásgrími Jónssyni í Khöfn um styrk til að nema málaraðist á Þýskalandi (6 fylgiskj.).
37. Beiðni frá Einari myndasmið Jónssyni frá Galtafelli um styrk til að halda áfram myndasmíði erlendis (2 fylgiskj.).
38. Beiðni frá Magnúsi dýralækni Einarssyni um launaviðbót.
39. Beiðni frá A. E. Berg um lán úr landssjóði til þess að fullkomna sötunarverkstofu sína á Seyðisfirði (2 fylgiskj.).
40. Beiðni frá nokkrum mönnum á Seyðisfirði um lán til að koma á fót klæðaverkstofu (1 fylgiskj.).
41. Beiðni frá Iðnaðarmannafélaginu í Reykjavík um landssjóðsstyrk til að halda kvöld-skóla fyrir iðnnemendur.
42. Beiðni frá forstöðunefnd brúarbyggingarinnar á Úlfarsá í Mosfellssveit um að alþingi veiti fé til akvegjarlagningar að Leirvogsaárbrú frá Helliðsbeidarakbraut hjá Árbæ.
43. Beiðni frá Jóni snikkara Gíslasyni í Kaupmannahöfn um styrk til að ganga á teikni-skóla (4 fylgiskjöl).
44. Beiðni frá Sighvati Grímssyni Borgfirðingi um styrk til að rannsaka og afrita handrit af íslenskum prestasögum.
45. Beiðni frá Guðlaugi sýslumanni Guðmundssyni fyrir hönd þingmálafundar Vestur-Skaftfellinga um að veittar verði alt að 2000 kr. úr landssjóði til að rannsaka hafnar- og lendingarstæði undir Dyrhólaey í Mýrdal (1 fylgiskj.).
46. Beiðni frá Stúdentafélaginu í Reykjavík um 2000 kr. landssjóðsstyrk til að koma á fót hér háskólafræðslu fyrir almeining (University Extension).
47. Áskorun frá Lárusi sýslumanni Bjarnason fyrir hönd þingmálafundar Snæfellinga til alþingis um að veittar verði úr landssjóði 1650 kr. til vitabyggingar á Elliðaey á Breiðafirði (3 fylgiskjöl).
48. Beiðni frá Einari málara Jónssyni á Oddeyri um styrk til að nema skrautmálan (Dekorationsmalning; 1 fylgiskj.).
49. Áskorun frá sýslunefnd Húnavatnssýslu um að kvennaskólanum þar verði veittur

- 2500 kr. árlegur styrkur úr landssjóði og alt að 7000 kr. styrkur til skólahússbyggingar.
50. Áskorun frá Lárusi sýslumanni Bjarnason fyrir hönd Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, að veittar verði 10000—15000 kr. til framhalds vegarins milli Stykkishólms og Borgarness vestan Hítarár.
 51. Beiðni frá adjunkt Geir T. Zoëga um styrk til að ljúka við íslensk-enska orðabók.
 52. Beiðni um að létt verði af Prestsbakkaprestakalli í Strandasýslu 200 kr. árgjaldi til landssjóðs (2 fylgiskj.).
 53. Beiðni frá Þorkeli Þorkelssyni um 500 kr. styrk til að stunda vélafræði (2 fylgiskj.).
 54. Beiðni frá frú Thóru Melsteð um að stofnuð verði heimilisiðnaðardeild við kvennaskólann í Reykjavík.
 55. Beiðni frá síra Jóni Jónssyni prófasti í Stafafelli um uppbót á tekjumissi.
 56. Beiðni frá síra Árna Björnssyni á Sauðárkrók um að nema úr lögum ákvæðið um 300 kr. afborgun af Reynistaðarprestakalli.
 57. Beiðni frá Halldóri bankagjaldkera Jónssyni og Indriða revisor Einarssyni um að hækka ellistyrk Ólínu ekkju Sigurðar fornfræðings Vigfússonar.
 58. Áskorun frá sex efri-deildar þingmönnum, að Valdemar prófasti Briem verði veittar 800 kr. í viðurkenningarskyni.
 59. Áskorun frá sýslunefnd Dalasýslu um, að alþingi stuðli til, að sérstakur gufubátur verði látinn ganga á Breiðafirði í sambandi við strandferðaskipin.
 60. Skjöl viðvíkjandi vitabyggingu á Arnarnesi við Skutilsfjörð ásamt teikningu.
 61. Áskorun frá verzlunarfélagi Skagfirðinga og Húnavetninga um, að stofnaður verði verzlunarskóli á landinu.
 62. Beiðni frá Indriða revisor Einarssyni f. h. stórstúku Íslands um að styrkurinn til hennar verði hækkaður upp í 1500 kr. á ári.
 63. Beiðni frá Páli Erlingssyni um ákveðna árlega þóknun fyrir sundkenslu.
 64. Beiðni frá »Alþýðuskóla Reykjavíkur« um styrk úr landssjóði.
 65. Beiðni frá sjómannafélaginu »Báran« um styrk til skólahalds.
 66. Beiðni frá Guðmundi búfr. Bergssyni um styrk til að kynna sér vatsveitingar erlendis.
 67. Beiðni frá Jóni cand. philos. Jónssyni um 1200 kr. styrk til sagnfræðarannsóknar.
 68. Beiðni frá Halldóri kennara Briem um styrk til að skrifa kenslubók í sögu Íslands.
 69. Bænaraskrá til alþingis frá Jóhanni Halldórssyni í Látravík.
 70. Beiðni frá síra Jóh. Jóhannessyni á Kvinnabrekku um, að ekkjueftirlaun þau, er hvíla á Suðurdalalþingum, verði greidd úr landssjóði.
 71. Beiðni frá »Leikfélagi Rvíkur« um 500 kr. styrk hvort árið.
 72. Beiðni frá Jóhannesi Jóhannessyni Reykdal um 10000 kr. lán til þess að koma á fót trésmíða-verksmiðju í Rvík.
 73. Beiðni frá snikkurum í Rvík um 15000 kr. lán til þess að koma á fót timburvinnuvélum.
 74. Beiðni frá Stefáni B. Jónssyni um styrk til að koma á fót trévinnuverksmiðju í Rvík.
 75. Beiðni frá Stefáni Eiríkssyni um 1200 kr. styrk á ári til að halda uppi kenslu í dráttarlist.
 76. Beiðni frá Þórarni málara Þorlákssyni um styrk til að fullkomna sig í málalalist.
 77. Beiðni frá Friðfinni prentara Guðjónssyni um styrk til að læra mynda-ætsning.
 78. Beiðni frá sýslunefnd Rangæinga um styrk til hengibrúar hjá Árbæ yfir Ytri-Ranga (3 fylgiskj.).
 79. Beiðni frá sýslunefnd Skagfirðinga um friferjur við dragferjurnar á Héraðsvötnum (1 fylgiskj.).

80. Beiðni frá fyrra þingmanni Eyfirðinga og öðrum þingmanni Skagfirðinga um fé til Hörgárbrúarinnar.
81. Beiðni sýslunefndar Vestur-Skaftafellssýslu um fé til brúar yfir Skaftá (3 fylgiskj.).
82. Beiðni frá Guðm. lækni Magnússyni um styrk til utanfarar.
83. Beiðni frá Hannesi Hanssyni pósti um eftirlaun.
84. Beiðni frá cand. med. Sigurjóni Jónssyni um styrk til að fullnema læknafræði erlendis.
85. Beiðni frá Hannesi Þorsteinssyni alþm. f. h. sýslum. í Árness. um fjarveitingu til brúargerðar á Sogið við Alviðru.
86. Áskorun frá H. Kr. Friðrikssyni og Jóni skjalaverði Þorkelssyni um 1500 kr. árlega fjarveit. handa Landsbóka- og Landskjalasafninu til að gefa út heimildarrit að sögu Íslands.
87. Beiðni frá Jóni söðlasmið Jónssyni frá Hlíðarendakoti um ellistyrk.
88. Beiðni frá Sigfúsi bóksala Eymundssyni um styrk til að gefa út »Eira«.
89. Beiðni frá Guðbrandi Þorkelssyni í Ólafsvík um styrk til að fullgera róðrarvél sína.
90. Beiðni frá Einarí G. Þórðarsyni um styrk til að ljúka námi sínu við Jonstrups Seminarium.
91. Beiðni frá Ólafi Þorsteinssyni á Lækjarbotnum um styrk til uppbotar fyrir átröðning af umferð ferðamanna.
92. Beiðni frá eigendum og umráðamönnum jarðanna Litla-Hrauns, Stóru-Háeyrar, Skúmstaða og Óseyrarness um styrk til skurðagjörða til þess að veita burt vatni, er rennur á engi þeirra frá skurðunum meðfram flutningabrautinni frá Eyrarbakka að Ölfue-árbrú.
93. Beiðni frá Þorsteini J. Davidsson um styrk til líkvagns í Reykjavík.
94. Beiðni frá Guðmundi lækni Hannessyni um að fá að halda styrk þeim til að halda aðstoðarlækni, er honum var veittur í síðustu fjárlögum, og að hann verði aukinn.
95. Beiðni frá Kl. sýslumanni Jónssyni um, að tillagið til sjúkrahúsins á Akureyri verði hækkað.
96. Beiðni frá hreppsnefnd Hólahrepps í Ísafjarðarsýslu um 2000 kr. styrk til brúargerðar á Ósinn í Bolungarvík.
97. Áskorun til fjárlaganefndar frá alþingismanni Myramanna um flutningabraut frá Borgarnesi um Norðungu til Norðurárdals.
98. Áskorun frá samgöngumálanefndinni til fjárlaganefndar um 3750 kr. framlag til vega-gerðar yfir Breiðadalshéði í Önuðarfirði.
99. Beiðni frá Guðmundi prentara Magnússyni um 300 kr. hvort árið til þess að afla sér mentunar (með fylgiskjöllum í ljóðum).
100. Áskorun um fjárframlög til Ólafsdalskólans.
101. Beiðni frá mag. Benedikt Gröndal um óskertan styrk þann áfram, sem hann hefir haft.

Nd.

253. Frumvarp

til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr.

Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði eða grafreit, svo og hleðsluetni í girðingu, þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar liggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar.

2. gr.

Sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægandi girðingu um kirkjugarð sinn með hliði og grind og halda henni við.

3. gr.

Þegar kirkjugarð þarf að byggja eða endurbyggja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns safnaðarfundar með nægum fyrirvara og taka fundarefni skýrt fram. Á þeim fundi skal ákveða fyrirkomulag girðingarinnar og úr hvaða efni hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknarmanna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum, þó því að eins, að helmingur atkvæðisbærra manna hafi mætt. Nú mætir eigi helmingur og skal þá aftur boða til fundar á sama hátt, og gildir þá ályktun $\frac{2}{3}$ þeirra atkvæðisbærra manna, er á fund koma, þó að eigi hafi mætt helmingur, enda hindri eigi farsótt eða ófært veður.

4. gr.

Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verknu aðloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann.— Niðurfjöfnan þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tæær vikur.

5. gr.

Nú vill einhver kæra niðurfjöfnun sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurfjöfnunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kæru til úrskurðar tveim vikum eftir, að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að lá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of galdið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði eftir, að niðurfjöfnun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest.

Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar, og eftir fyrirkomulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu, eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr.

Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki.

7. gr.

Ná vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður; skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í upphafi 3. greinar. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófests og biskups kemur til.

Ef enginn atkvæðisbærra sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niðurlagðan kirkjugarð og gera hann að grásreit, með umsjón sóknarnefndar eftir ákvæðum 2. og 4. gr, en sóknarmenn skulu vinna verkið.

Nú mótmælir einhver atkvæðisbærra sóknarmanna og skal þá niðurlögðum kirkjugarði halda með við sómasamlegri, gripheldri girðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef það verður ákveðið með meiri hluta atkvæða á almennum safnaðarfund, sem stofnað er til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er við haldið, má þar jarða einataka menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar tillikhringingar.

Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður var lagður niður og hætt að grafa þar alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggðum ef þeir viðhalda þar sæmlegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara.

Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til hangstæðis né annarar slíkrar notkunar. Þar má og eigi hús byggja né neitt jarðrask gera, svo sem með skurðgrefti eða öðru slíku, er raskar friðhelgi grafanna.

Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornlegir steinar, en engir vandamenn hins látna á lífi, er annast um þá, skal hlutáðeigandi prestur þegar tilkynna það stiftsyfirvöldunum fyrir milligöngu prófests. Leita stiftsyfirvöldin þá álits umsjónarmanns Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinna þá fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um. Þegar sléttad er yfir niðurlagðan kirkjugarð og þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi heyra undir ákvæði síðustu málsgreinar, en enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hvernig með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með alt slíkt, og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er.

8. gr.

Með reglugjörð, sem biskup semur, prestastefna (synodus) samþykkir og landshöfðingi staðfestir, skal nánar ákveðið um ýms atriði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafreita, tilhögun á grefti o. fl. þ. h.

9. gr.

Reglugjörð 17. júlí 1782, 16. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og viðaukalög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknarnefnda og héraðsnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr gildi numin.

Nd.

254. Frumvarp

til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sótthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdboðin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Eftirlitsmann má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir manninn eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólaföstu, og skulu hinarsjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunum stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sótthreinsunarylf.

4. gr. Amtmenn annast um, að böðunar- og sóttþreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvívetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglinga-skipanna, en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinn kostnað.

Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðru-vísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði sýslu þeirrar eða kaupstaðar þess, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða að-stoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annarshvors.

6. gr. Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjár-veikindi 5. janúar '1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjód þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

7. gr. Akvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi numin að því, er snertir niðurfjöfnun á þókaun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Nd.

255. Frumvarp

til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

Stefán Stefánsson þm. Skf., Guðlaugur Guðmundsson, Magnús Torfason.

1. gr. Bannað skal að flytja ósútuð skinn eða húðir hingað til lands frá útlöndum nema söltuð sé og óehrt.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum 200—1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjód.

3. gr. Mál út af brotum á lögum þessum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nd.

256. Breytingartillaga

við frv. til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf., Sig. Sigurðsson, Pétur Jónsson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Björn Kristjánsson, Jósafat Jónatansson.

Við 7. gr., 5. málsgrein:

Málslíðurinn »þar má og eigi fríðhelgi grafanna« breytist svo: Þar má eigi neitt jarðrask gera, svo sem með kjallaragrefti, skurðagjörð eða öðru slíku, fyr en líðin eru 50 ár frá því grafreiturinn síðast var notaður til líkgreftunar.

Nd.

257. Nefndarálit

um frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Nefnd sú, er hin háttv. deild hefir falið frv. þetta til athugunar, hefir yfirfarið það og rætt rækilega á fundum sínum og sömuleiðis þær bænarskrár og aðrar málaleitanir, sem nefndinni hafa borist, og skulum vér skýra frá álitinu voru og tillögum á þessa leið:

I.

Tekjukaflinn.

2. gr.

Vér leggjum til, að gerðar séu breytingar á ýmsum tölum í þessum kafla. Þannig virðist oss óhætt að hækka 2., 3. 5. og 7. tölul. 2. gr. um 500 kr. hvort árið. Húsaskatturinn (2. tölul.) fer stöðugt vaxandi og nam síðastliðið ár (1900) rúmum 7152 kr., svo að óhætt virðist að áætla hann 6500 kr. Tekjuskatturinn (3. tölul.) nam síðastliðið ár 14848 kr. og virðist því, eftir því sem framtíðarhorfur eru nú, engin áhætta að áætla hann 14500 kr. Erfta-fjárskatturinn (5. tölul.) hefir á tímabilinu 1895—1900 jafnan numið nokkru á fjórða þúsund króna, og virðist því hæfilegt að telja hann 3000 kr. Stjórnin hefir álitnið, að gjöld fyrir leyfisbréf mundu minka töluvert, af því gjöldin fyrir leyfisbréf til hjónabands hafi með lögum 22. sept. 1899 verið færð niður um helming. En nefndin telur ekki líklegt, að mikil brögð verði að lækkun á þessu gjaldi fyrir þá sök, að því fleiri muni kaupa leyfisbréfin, sem gjaldið er lægra, enda bendir reynsla síðastliðins árs á, að svo muni fara, þar sem þessi gjöld námu þá rúmum 2973 kr. (en á tímabilinu 1895—99 að meðaltali rúmlega 3246 kr. árlega). Nefndin telur því óhætt að áætla þennan tekjulið 2500 kr.

Útflutningsgjald af fiski og lýsi m. fl. (8. tölul.) leggur nefndin til að sé talið 55000 kr. og virðist þá varlega farið, þar sem þetta gjald nam síðastliðið ár (1900) 69653 kr. og gera má ráð fyrir, að hin mikla fjölgun þilskipa hin síðustu ár muni fremur auka útflutning á fiski og gera þessa tekjugrein stöðugri en áður.

Aðflutningsgjald af kaffi og sykri (11. tölul.) leggur nefndin til að sé talið 195,000 kr. hvort árið. Þetta gjald nam síðastliðið ár rúmum 204,747 kr. og er lítil ástæða til að ætla að það fari minnkandi, þar sem kaffi- og sykurreyzla fer stöðugt vaxandi í landinu.

Nefndin leggur til að að tekjur af pósthæðum (13. tölul.) séu taldar 35,000 kr. hvort árið, þar sem gera má ráð fyrir að þessar tekjur fari sívaxandi með bættum samgöngum, enda námu þessar tekjur síðastliðið ár rúmum 37,240 kr.

3. gr.

Nefndin leggur til að afgjöld af jarðeignum landssjóðs séu ekki talin nema 23,000 kr. hvort árið, með því að búast má við, að þessi tekjuliður kunni að minka töluvert, ef heimildin til að fá styrk til húsabóta á þjóðjörðum verður notuð að nokkuru ráði. Jafnframt leyfir nefndin sér að beina þeirri áskorun til landsstjórnarinnar, að hún auglýsi eða á annan hátt gjöri mönnum kunnugt, hvað útheimtist til þess, að verða þessa styrks aðnjótandi.

II.

Gjaldakaflinn.

10. gr. B. 3. c.

Bæjarfógetinn á Seyðisfirði hefir sent fjárlaganefndinni beiðni um fé til að byggja fangahús á Seyðisfirði, sem áætlað er að muni kosta með nauðsynlegum útbúnaði um 2000 kr. Nefndin álitur að ekki verði hjá því komist, að reisa slíkt hús í jafnfjölmennum kaupstað, eins og hinum öðrum kaupstöðum landsins, og leggur því til að hin umbeðna upphæð verði veitt.

10. gr. C. 5.

Nefndin verður að vera skrásetningarskrifstofunni í Kaupmannahöfn samdóma um, að forstöðumaður stýramannaskólans muni geta veitt landshöfðingja nauðsynlega aðstoð við endurskoðun á skipamælingum, og að ekki sé nauðsynlegt að fela sérstökum manni þennan starfa, eins og landshöfðingi helzt æskir (sbr. álit nefndariunnar um fjáráukalög fyrir 1900 og 1901). Það er ekki líklegt, að þetta starf verði mjög umfangsmikið, því varla er ráð fyrir því gerandi, að skipamælingar verði eins tíðar eftirleiðis eins og þær hafa verið síðastliðin ár, sem mest hefir stafað af hinum miklu þilskipakaupum, er af sérstökum ástæðum hafa verið óvanalega mikil. Nefndin álitur því, að þetta starf væri fullvel launað með 300 kr. árlega, og leggur því til að upphæð frumvarpsins sé færð niður úr 500 kr. í 300 kr. hvort árið.

11. gr. 6. a.

Nefndin leggur til, að laun starfsmanna við Holdsveikraspítalann séu lækkuð um 120 kr. Samkvæmt frv. eru hvorum vinnumanna spítalans ætlaðar 250 kr. í árskaup, en 200 kr. kaup virðist fullhætt og mundi jafnvel mega fá næga vinnumenn fyrir minna. Oss virðist heldur engin ástæða til að hækka kaup handa ræstingarkonunum úr 80 kr. upp í 90 kr., eins og stungið er upp á í frv. Jafnframt verður nefndin að láta þess getið, að henni virðist kaup margra af starfsmönnum spítalans alt of hátt, og álitur, að yfir höfuð mundi mega komast af með töluvert minni útgjöld til spítalans, ef meiri hagsýni væri við höfð.

Yfirmaður Oddfellow-reglunnar, Dr. Beyer, sem hefir áskilið sér rétt til að ráða yfirhjúkrunarkonu (eða húsmóður) við spítalann, hefir skýrt oss frá, að núverandi yfirhjúkrunarkona sé ófáanleg til að halda áfram starfi sínu við spítalann, nema laun hennar séu hækkuð úr 600 kr. upp í 1000 kr. og því farið fram á 400 kr. viðbót handa henni. Nefndinni virðist nú að vísu að 600 kr. séu nægilega há laun, en þar sem miklu lofsorði er lokið á hina núverandi yfirhjúkrunarkonu, svo óþægilegt gæti orðið fyrir spítalann að missa hana, og Dr. Beyer hins vegar hefir lýst því yfir, að sér mundi verða ómögulegt að útvega hafa hjúkrunarkonu í hennar stað fyrir minna kaup, hefir nefndin ekki séð sér annað fært en að verða við þessari beiðni, og leggur því til, að veittar séu 400 kr. sem persónuleg launaviðbót handa hinnu núverandi yfirhjúkrunarkonu.

11. gr. 6. e.—f.

Nefndinni þykir kolaeyðslan við spítalann geipimikil, þar sem áætlað er, að hann muni þurfa 1000 skpd. um árið. Nefndin telur mjög vel í lagt að áætla 800 skpd., og þar sem verð á kolum er nú lægra en næstliðið ár, sem miðað er við í frv., leggjum vér til, að upphæð sú, sem farið er fram á í frv. til eldneysis, sé færð niður úr 4615 kr. í 3000 kr. um árið.

Nefndinni virðist og, að útgjöldin til ljósmetis séu alt of hátt sett, og leggur því til að sá liður sé lækkaður um 100 kr. hvort árið.

11. gr. 6. g.

Stjórnin fer fram á, að auk hinna vanalegu 1200 kr. til viðhalds á húsum spítalans séu fyrri árið veittar 2400 kr. til þess að mála öll hús spítalans að utan. En áætlun sú um kostnað inn við þetta, sem legið hefir fyrir nefndinni, er sýnilega alt of há, og nefndin leggur því til að lækka þennan útgjaldalið um 400 kr. (3600 kr. fyrir 1902 niður í 3200 kr.).

11. gr. 6. i.

Stjórnin fer fram á 800 kr. til kostnaðar við þvott og ræsting, eða 200 kr. hærr en undanfarin ár. Þetta telur nefndin of mikið, ekki sízt þar sem að auki er farið fram 120 kr. fjárveiting handa nýrri (þriðju) þvottakonu, og leggur því til, að þessi liður sé lækkaður niður í 600 kr.

11. gr. 6. o.

Stjórnin fer fram á, að hækka þennan gjaldalið úr 1000 kr. upp í 1200 kr. En þessa hækkun getur nefndin ekki fallist á, og leggur því til, að ekki séu veittar nema 1000 kr., eins og að undanfögnu.

11. gr. 6. p.

Stjórnin fer fram á 4000 kr. fjárveiting fyrir 1902 til þess að byggja útihús við spítalann, til þess að geyma í kol, olíu, vistir og fleira, og gerir jafnframt ráð fyrir, að rifinn verði járnskúr sá, er byggður var haustið 1898 og nú er hafður til vagnskýlis og heygeymslu. Nefndin telur hyggilegra að láta hinn gamla skúr standa óhaggaðan og byggja aðeins nýtt geymslubús í viðbót við hann. Til þess álitur nefndin, að 1500 kr. muni nægja, og leggur því til, að sú upphæð sé veitt í stað hinna umbeðnu 4000 kr.

11. gr. 8. b.

Stjórn spítalans á Akureyri hefir farið fram á, að styrkurinn til spítalans væri hækkaður upp í 1000 kr. á ári. Þessa beiðni hefir nefndin ekki séð sér fært að taka til greina, en með því að hún viðurkennir að þessi spítali geri stórmikið gagn og vill sýna þá viðurkenning sína í verkinu, leggur hún til að spítalanum sé veittur 800 kr. viðbótarstyrkur fyrir árið 1902, en annars haldist tillagið til hans óbreytt og sé hið sama og til hinna annarra fjórðungaspítala, á Ísafirði og Seyðisfirði.

11. gr. 8. h.

Læknaskólakennari Guðmundur Magnússon hefir sent nefndinni beiðni um 1500 kr. styrk til utanfarar, til þess að kynna sér af sjón og reynd helztu framfarir síðustu ára í læknisfræðinni, sérstaklega útortislækningum. Lækni þessum hefir fyrir 10 árum verið veittur styrkur til utanarar, og mun það allra álit, að því fé hafi verið vel varið og borið hina bestu ávexti. Nefndin telur engan vafa á því, að það mundi geta haft stórmikla þýðingu fyrir hann, læknaskólann og þá sem hans leita sem læknis, að honum gæfist nú aftur kostur á, að kynna sér með eigin augum þær miklu framfarir, sem síðan hafa orðið í læknisfræðinni að ýmsu leyti, og leggur því til, að beiðni hans sé tekin til greina, og honum veittur 1200 kr. styrkur til utanfarar fyrir árið 1902.

12. gr. A. 4. b.

Að undanfögnu hafa póstmistararnum verið veittar um 200 kr. (10/100) fyrir ábyrgð á mistalningu. En þar sem nú eru skipaðir 2 póstaufgreiðslumenn á pósthúsið í Reykjavík á eigin ábyrgð, virðist nefndinni réttast, að þessi upphæð sé veitt póststjórniinni yfirleitt, en hún ekki bundin við póstmistarann einan, og leggur því til, að orðin »til sama« við þennan lið í frv. stjórnarinnar falli burt.

12. gr. B.

Viðhaldskostnaðurinn við flutningabrautir og þjóðvegi er orðinn svo gífurlegur, að brátt virðist að því reka, að alt það fé, sem landssjóði er fært að leggja fram til vegabóta á hverju fjárhagstímabili, gangi eingöngu til viðhalds, svo að engu verði varið til nýrra vegagerða. Það virðist því nauðsynlegt, að taka til rækilegrar athugunar, hvort eigi mundi mega koma því svo fyrir, að landssjóður legði að eins fram fé til nýrra vegagerða, en héruðin önnuðust viðhaldið — ef til vill fyrst í stað með einhverjum styrk úr landssjóði, sem smámsaman hyrfi. En þetta gæti að eins orðið með því móti, að um það væru samin ný lög.

Það virðist heldur ekki nema eðlilegt, að þau héruðin, þar sem mest er varið af fé landssjóðs til vegabóta, leggi að tiltölu meira fram af sinni hálfu til viðhalds á vegum sínum. Þetta mundi og að líkindum geta leitt til þess, að meiri jöfnuður yrði á hlutdeild hinna einstöku héraða í vegafénu en að undanfögnu, sem hingað til hefir verið næsta ójöfn. Líti maður á, hvernig vegafé landsins (til flutningabrauta, þjóðvega og fjallvega) hefir verið varið

á 10 ára tímabilinu 1892—1901, þá hafa upphæðir þær, sem komið hafa á hverja sýslu, verið sem hér segir:

1. Skaftafellssýslur	kr. 20,130
2. Rangárvallasýsla	— 33,800
3. Árnessýsla	— 193,800
4. Gullbringu- og Kjósarsýsla	— 96,160
5. Borgarfjarðarsýsla	— 31,000
6. Mýrasýsla	— 65,200
7. Snæfellsnessýsla	— 2,000
8. Dalasýsla	— 36,900
9. Barðastrandarsýsla... ..	— 6,900
10. Ísafjarðarsýsla	— 700
11. Strandasýsla	— 12,800
12. Húnavatnssýsla	— 38,700
13. Skagafjarðarsýsla	— 32,100
14. Eyjafjarðarsýsla	— 50,600
15. Suður-Þingeyjarsýsla	— 10,300
16. Norður-Þingeyjarsýsla	— 1,100
17. Norður-Múlasýsla	— 30,500
18. Suður-Múlasýsla	— 16,100

Í þessu yfirliti eru ótaldar allar fjárveitingar til brúagjörða, sem veittar hafa verið með sérstökum lögum.

12. gr. B. 3.

Landshöfðingi hefir skýrt nefndinni frá, að til viðhalds á flutningabrautum mundu ganga 12—13,000 kr. hvort árið, og þar sem nauðsynlegt virðist að fullgera flutningabraut þá fram Eyjafjörðinn, sem þegar hefir verið byrjað á, og sem ætla má að 12—14,000 kr. muni ganga til að ljúka við, verður ekki mögulegt að vinna neitt að nýjum flutningabrautum á næsta fjárhagstímabili, ef ekki á að fara fram úr þeirri fjárveiting, sem stjórnin hefir lagt til að veita, nefnilega 40,000 kr. fyrir fjárhagstímabilið. Þar sem þessi upphæð er í sjálfa sér töluvert há og nefndin álitur, að umbætur á þjóðvegum landsins eigi að sitja í fyrirrúmi fyrst um sinn, leggur hún til að upphæð sú, sem stjórnin hefir stungið upp á, sé látin halda sér, en henni að eins skift svo niður, að veittar séu 28,000 kr. fyrir árið 1902, en 12,000 kr. fyrir 1903, og ætlast nefndin til, að af fjárveitingunni fyrir fyrra árið sé varið því, sem með þarf til að fullgera flutningabrautina í Eyjafirði, en annað gangi eftir þörfum til viðhalds á eldri flutningabrautum.

12. gr. B. 4.

Nefndin leggur til að upphæð sú, sem stjórnin hefir stungið upp á til þjóðvega, haldist óbreytt, en vill jafnframt taka fram, að hún ætlast til að því fé verði varið á þá leið, sem hér segir:

1. Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá Urriðaa til Hítarar ...	kr. 25,000
2. Til brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýslan leggi til það, sem á vantar...	— 7,000
3. Til vegagerðar á Hrutafjarðar- og Miðfjarðarhálsi	— 12,000
4. Til viðhalds og vegabóta í Suður- og Vesturamtinu	— 16,000
5. Til vegabóta í Norðuramtinu	— 20,000
6. Til vegabóta í Múlasýslunum (þar af 8—10,000 kr. til vegagerðar á Fjarðarheiði)...	— 20,000
	kr. 100,000

Nefndin vill og sérstaklega taka fram, að hún álitur, að þeir vegir, sem fjölfarnastir eru, eigi að ganga fyrir öðrum, og álitur því, að mesta áherzlu eigi að leggja á að bæta aðalpóstleiðina milli Reykjavíkur — Akureyrar og Seyðisfjarðar, sem einmitt er hin fjölfarnasta.

12. gr. B. 5.

Nefndin leggur til, að á eftir þessum lið sé bætt inn í tveim nýjum liðum svo hljóðandi:

6. tillag til sýsluvega	9800—5300
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stokkseyri gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum	16000

Að því er fyrri liðinn snertir, þá ætlast nefndin til, að þeirri fjárveiting sé varið sem hér segir:

Í frv., sem prentað er á þingskjali 65, var farið fram á, að vegurinn yfir Breiðadalshéiði, frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, yrði tekinn upp í tölu þjóðvega og landstjórninni heimilað að verja 5000 kr. til vegagerðar á þessu svæði hvort árið 1902 og 1903. Samgöngumálanefndin, sem hefir haft frv. þetta til meðferðar, hefir rétt frá, að frv. þetta verði gert að lögum, en telur hins vegar bráðnaðsýnlegt, að vegurinn gerður yfir Breiðadalshéiði, en álitur, að það sé hlutaðeigandi sýslufélagi ofvaxið, að leggja hann á sinn kostnað eingöngu. Samgöngumálanefndin hefir því sent fjárlaganefndinni tillögur um, að veittar verði í fjárlögum fyrir næsta fjárhagstímabil 3750 kr. hvort árið, gegn 1250 kr. tillagi hvort árið frá hlutaðeigandi sýslubúum. Fjárlaganefndin álitur að vísu, að ástæða sé til að blaupna undir bagga með sýslubúum, að því er þennan veg snertir, en getur þó ekki gengið eins langt í því efni, eins og samgöngumálanefndin hefir lagt til, einkum þar sem henni virðist það mjög viðsjárverð stefna hjá þinginu, að bæta tillögum til sýsluvega ofan á allt það fé, sem landssjóður verður að leggja fram til flutningabrauta, þjóðvega og fjallvega. Fjárlaganefndin leggur því til, að veittar séu af ofangreindu tillagi til sýsluvega 2500 kr. hvort árið til vegagerðar á Breiðadalshéiði gegn jafnumiklu tillagi frá hlutaðeigandi sýslubúum.

Fjárlaganefndinni hefir og borist beiðni um styrk til vegagerðar á Hellisheiði m. m. í Norðurmúlasýslu, sem líkt er ástatt með og með Breiðadalshéiðarveginn, og leggur nefndin til, að veita sömu upphæð (2500 kr. hvort árið) til þess vegar af tillaginu til sýsluvega og að sú fjárveiting sé bundin hinum sömu skilyrðum.

Sýslunefnd Skagafjarðarsýslu hefir sótt um 800 kr. árlegan fjárstyrk til þess að koma á friferjum við dragferjurnar á Héraðsvötnunum. Sérstaklega með tilliti til þess, hve ötulir Skagfirðingar hafa verið í því að koma upp brúm í héraði sínu og leggja á sig hátt gjald til samgöngubóta (sem nú er ákveðið 12 aurar á hvert lausafjárhundrað og hvern verkfæran mann), virðist nefndinni ástæða til að sinna þessari beiðni að nokkru leyti, og leggur því til, að af tillaginu til sýsluvega verði veittar 300 kr. hvort árið (1902 og 1903) til Skagafjarðarsýslu sem styrkur til dragferjuhalds á Héraðsvötnunum.

Í fjárlögum fyrir 1898 og 1899 voru veittar 7500 kr. til brúargerðar á Hörgá, eða helmingurinn af hinum áætlaða kostnaði, sem nam 15000 kr. En sökum ýmislegra óhappa hefir allur kostnaðurinn við bygging brúarinnar orðið um 19000 kr., og hafa nú þeir menn, sem staðið hafa fyrir framkvæmdum í þessu brúarmáli, sent þinginu beiðni um 4000 kr. að bótastyrk úr landssjóði. Þar sem brú þessi liggur á póstið og hlutaðeigandi hérað hefir lagt á sig mikið gjald til hennar, virðist nefndinni rétt að hlaupa nokkuð undir bagga með þeim, og leggur því til, að af tillaginu til sýsluvega sé fyrir árið 1902 veittur 2500 kr. að bótastyrkur til brúargerðar á Hörgá.

Þá hefir fjárlaganefndinni enn borist beiðni um styrk til að gera brú yfir Ósinn í Bolungarvík í Ísafjarðarsýslu, sem mikil nánðsyn er á, þar sem um fjölfarinn veg er að ræða, og hefir nefndin álitid rétt að taka þá beiðni til greina. Hún leggur því til, að af tillaginu til sýsluvega verði fyrir 1902 veittar alt að 2000 kr. til þessarar brúargerðar, gegn því að hlutaðeigandi héraðsmenn leggi fram jafnmikla upphæð.

Að því er hinn síðara nýja tölulíð snertir, sem nefndin leggur til, að bætt sé inn í frv., skal það tekið fram, að þingmenn Rangæinga og Árnesinga hafa sent nefndinni beiðni um 16000 kr. fjárveiting til þess að bæta innsigling og höfn á Stokkseyri ásamt ýmsum fylgiskjöllum og uppdrætti yfir skipaleiðina og áætlun um kostnað við verkið eftir norskan manuvirkjafræðing, sem sýsluufndirnar í Rangárvalla- og Árnessýslum hafa fengið til að skoða höfnina og gera áætlun um kostnaðinn við nauðsynlegar endurbætur á henni. Samkvæmt áætlun hans nemur kostnaðurinn 24,000 kr. og hafa hlutaðeigandi sýslufélög skuldbundið sig til að ábyrgjast þriðjuunginn af þeirri upphæð (8,000 kr.), greiddan sumpart úr hlutaðeigandi sýslusjóðum og sumpart úr sveitarsjóði Stokkseyrarhrepps og af kaupmönum á Stokkseyri. Þar sem sýslufélaginu þannig hafa sýnt lofsverðan áhuga á þessu máli og bæði lagt fram fé til að útvega því nauðsynlegan undirbúning og heitið allmiklu tillagi til framkvæmdanna sjálfra, þá virðist nefndinni ástæða til að styðja þetta fyrirtæki, sem öllum er ljóst að hlyti að hafa stórmikla þýðingu fyrir verzlunarástandið á Suðurlandsundirlöndinu. Nefndin leggur því til, að í þessu skyni verði veittar fyrir árið 1902 16,000 kr. gegn því, að hlutaðeigandi héraðsbúar leggi fram það, sem á vantar, að minsta kosti 8,000 kr.

12. gr. E. a.

Nefndinni getur ekki skilist, að starf umsjónarmannsins við vitana við Faxaflóa sé svo umfangsmikið, að þörf sé á að launa það með 300 kr. á ári, og leggur því til að lækka þennan gjaldlíð niður í 150 kr.

12. gr. E. c. 1.

Stjórnin fer fram á að hækka laun vitavarðarins við Reykjanesvitann úr 1200 kr. upp í 1500 kr., eða um 300 kr. á ári. Svo mikla hækkun getur nefndin ekki fallist á; hún leggur til að launin séu talin 1200 kr. eins og að undanförmu, en aftan við liðinn bætt 100 kr. fjárveiting sem persónulegri launaviðbót handa hinum núverandi vitaverði.

13. gr. A. b. 1.

Tillögin til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880 námu árið 1899 rúmum 8872 kr., og virðist nefndinni því hæfilegt að veita í þessu skyni 9000 kr. hvort árið, en sér enga ástæðu til að hækka þessa fjárveiting um 500 kr. fyrir 1903, eins og gert er í frv. stjórnarinnar.

13. gr. A. b. 2.

Fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil hafa verið veittar 1700 kr. til bráðabirgða-uppbótar fátækum branðum, hvort árið, en stjórnin hefir farið fram á, að hækka þessa fjárveiting upp í 2500 kr. Með því nefndinni nú hafa borist bænarskrár um bráðabirgðauppbót til þriggja prestakalla, sem henni virðist ástæða til að taka til greina, leggur hún til að upphæð sú, sem stjórnin fer fram á, sé veitt, en að tekið sé fram, að af henni skuli greiða uppbót til þriggja ákveðinna prestakalla, nefnilega 300 kr. til Reynistaðarprestakalls, 100 kr. til Kálfafellsprestakalls og 100 kr. til Stafafellsprestakalls, og mun framsögumaður nefndarinnar skýra þetta nánara við umræðurnar um málið í deildinni.

13. gr. A. 8.

Nefndin leggur til að þessi liður falli burt, og vill að enn á ný sé leitast við að fá hlutaðeigandi söfnuði til að taka að sér umsjón og fjárhald þessara kirkna með riflegu álagi, og ber upp frv. til laga í þá átt.

13. gr. A. 10.

Nefndin leggur til að þessi liður falli burt. Meiri hluti hennar verður að vera á þeirri skoðun, að þegar kirkjufjórðin Reykjavík var gefin eða afhent kaupstaðnum Reykjavík, þá hafi samkvæmt almennum lagareglum sú kvöð hlotið að fylgja fjórðinni, að hún legði til kirkjugarðsstæði handa dómkirkjunni. Nefndin vill því, að um þetta atriði sé leitað úrskurðar dómstólanna og því ekki að sinni veita hina umbeðnu upphæð, enda virðist ekki liggja svo mjög á að stækka kirkjugarðinn fram yfir það sem orðið er, þar sem töluverð upphæð hefir þegar verið veitt í fjárákallögum fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil til að stækka hann nokkuð. Meiri hluti nefndarinnar vill heldur ekki taka boði Reykjavíkurbæjar um, að hann greiði 600 kr. fyrir réttindaafsal landssjóðs til lóðar kirkjugarðs þess, sem lagður var niður 1837. Nefndiuni virðist enginn vafi geta á því verið, að þessi lóð sé eign landsins, og vill láta leita úrskurðar dómstólanna um það atriði.

Fjárlaganefndinni var falið að taka til athugunar tillögu til þingsályktunar, sem fram kom í neðri deild, um það, að Lundabrekkukirkju væri gefin upp 1200 kr. skuld við landssjóðinn. Nefndinni þykir ísjárvert að leysa kirkjuna frá þessari skuld með lögum, og byggur, að það gæti haft óþægileg eftirköst. En með skírskotun til skjala þeirra, sem fylgdu þessari málaleitan, og meðmæla stiftsyfirvaldanna, og enn fremur með tilliti til þess, að hér á hlut að máli fátækur söfnuður, sem hefir sýnt sérlega rækt kirkju sinni, en kirkjan tvívegis orðið fyrir óvenjulegum slysum, þá leggur nefndin til, að söfnuðinum séu veittar 600 kr., svo sem til þess að bæta hið síðara slys, en ætlast þó til, að þær verði látnar ganga til afborgunar á skuld kirkjunnar til landssjóðs.

13. gr. B. I. b. 2.

Nefndinni er ekki kunnugt um, að ástæða sé til að veita hærri námastyrk til lærisveina við prestaskólann fyrir 1903 en fyrir 1902 og leggur því til, að sama upphæð sé veitt í þessu skyni fyrir bæði árin, sem sé 800 kr. hvort árið.

13. gr. B. II. b. 2.

Til eldiviðar, ljósa og ræstingar við lækna skólann hafa að undanförnu verið veittar 200 kr. Stjórnin fer nú fram á að hækka þessa fjárveitingu upp í 300 kr., en nefndin áltur að 250 kr. muni nægja.

13. gr. B. II. b. 3.

Stjórnin fer fram á, að hækka fjárveitinguna til bóka kaupa og kensluáhalda við lækna skólann um 100 kr. og getur nefndin að visu fallist á þessa hækkun, en vill um leið til skilja, að samin sé skrá yfir bækur og kensluáhöld skólans á hverju ári, sem þinginu eða fjárlaganefnd þess sé gefinn kostur á að kynna sér. Þessi athugasemd gildir og um aðrar kenslustofnanir, að svo miklu leyti sem upplýsingar um bækur þeirra og kensluáhöld eigi liggja fyrir í opinberum skólaskýrslum.

13. gr. B. III. c. 1.

Nefndin telur eigi ástæðu til að veita svo mikið fé til bókasafns lærða skólans, eins og farið er fram á, þar sem landsbókasafnið er orðið svo öflugt og hægt að ná til þess fyrir kennara og lærisveina skólans. Vér leggjum því til að þessi liður sé færður niður úr 720 kr. í 500 kr. hvort árið.

13. gr. B. III. c. 2.

Stjórnin hefir farið fram á að hækka fjárveitingu til eldiviðar og ljósa í latínaskólann um 1200 kr. upp í 1500 kr., sumpart vegna þess, að kol hafi hækkað í verði, og sumpart vegna þess, að 2 nýir ofnar hafi verið settir í bókhölduna og leikfímishúsið. En þar sem kol hafa nú aftur lækkað í verði, áltur nefndin, að 200 kr. hækkun muni nægja, og leggur því til, að ekki séu veittar nema 1400 kr. í þessu skyni.

13. gr. B. III. c. 3.

Stjórnin fer fram á, að veita auk hinna venjulega 1400 kr. útgjalda til viðhalds á latínuskólanum utan og innan fyrir árið 1902 2400 kr., og ætlast til að af þeim sé 600 kr. varið til þess, að útvega lesborð og bekkir í 2 kenslustofur, en 1800 kr. gangi til þess að byggja girðing úr steini um lóð skólans. Nefndin hefir, eftir að hafa aflað sér ýmissa upplýsinga um málið, komist að þeirri niðurstöðu, að heppilegra mundi, að girðingin væri úr tré, stólpagirðing, sem líka mundi mun ódýrari. Nefndin álitur og, að auk girðingarinnar þyrfti að hlaða upp lækjarbakkann fyrir neðan skólahúsið, og álitur að til þessa hvorstveggja muni nægja um 1200 kr. Bæði læknir skólans, leikfímiskennarinn og skólastjóri hafa og fastlega mælt með, að skúrinn við leikfímishúsið væri stækkaður og þar sett upp steypiböð í sambandi við leikfímiskensluna, og annar af yfirstjórnendum skólans hefir fallist á það. Þessu hefir stjórnin ekki viljað sinna og bæði landshöfðingi, og amtmaður hafa látið í ljósi, að heilsu lærisveinanna mundi jafnvel geta verið hætta búin af hinum fyrirhuguðu steypiböðum. Nefndin verður að vera á alveg gagnstæðri skoðun, og álitur steypiböðin bráðnauðsynleg fyrir heilsu lærisveinanna og ómissandi skilyrði fyrir því, að full not verði af leikfímisæfingunum. Hún leggur því til, að skúrinn sé stækkaður og steypiböðunum komið upp, og álitur að 600 kr. fjárveiting muni nægja til þess. Nefndin leggur því til, að þessi gjaldaliður haldist óbreyttur, eins og hann er í frv. stjórnarinnar, en að fénu sé að eins varið á annan veg, samkvæmt því, sem hér hefir verið tekið fram.

13. gr. B. III. c. 6.

Nefndin leggur til, að námsstyrkurinn til lærisveina latínuskólans sé lækkaður um 500 kr. hvort árið (úr 4500 kr. í 4000 kr.) og vill um leið láta þess getið, að hún ætlast til, að þessu fé sé aðallega varið til styrktar efnilegum og fátækum piltum, sem eiga heimili utan Reykjavíkur.

13. gr. B. III. c. 12.

Styrkurinn til að gefa út kenslubækur handa lærða skólauum hefir ekki verið notaður að undanförmu, sem ef til vill kemur af því, að hann hefir verið nokkuð lítill. Nefndin leggur því til, að veita framvegis 30 kr. fyrir hverja örk (í staðinn fyrir 25 kr.), og óskar að gangskór sé gerð að því, að kenslubækur verði samdar.

13. gr. B. IV. b. 1. og 4.

Nefndin leggur til að hækka fjárveitinguna til bóka- og áhaldakaupa handa Möðruvallaskólanum um 100 kr. hvort árið, en lækka aftur að sama skapi upphæð þá, sem veitt er til ýmislegra útgjalda.

13. gr. B. V. b. 2.

Í frv. stjórnarinnar stendur til áhaldakaupa o. fl. við stýrimannaskólann 200 kr. fyrra árið, en 300 kr. síðara árið. En samlagningin sýnir, að þetta er að eins prentvilla, sem nefndin leggur til að sé leiðrétt, svo að upphæðin verði hin sama (200 kr.) fyrir bæði árin.

13. gr. B. V. b. 4.

Nefndin leggur til, að ýmisleg útgjöld við stýrimannaskólann séu færð niður í 400 kr. hvort árið, sem forstöðumaður skólans hefir talið nægilegt. Að því er suertir þær 220 kr., sem farið er fram á aukreitis fyrra árið til viðgerðar á skólahúsinu, þá hefir 200 kr. upphæð í því skyni samkvæmt tillögum nefndarinnar þegar verið tekin upp í frv. til fjáralaga fyrir yfirstandandi fjárhagstímabil og náð samþykki deildarinnar.

13. gr. B. VI. a. 1.

Forstöðukona kvennaskólans í Reykjavík hefir sótt um styrk til þess að stofna sérstaka deild við skólann, þar sem eingöngu fari fram kensla í innlendum heimilisiðnaði, alls

konar vefnaði og öllum gömlum og merkilegum, þjóðlegum hannyrðum, sem fyr tókuðust töluvert hér á landi, en eru nú farnar að fynast og leggjast niður. Gerir hún ráð fyrir, að kostnaðurinn við að koma slíkri kenslu á fót (til að kaupa vefstaði, rokka, flosgrindur og margvísleg áhöld, sem útheimtist til ullarvinnu, auk verkefnis) muni verða um 1200 kr., en árlegur kostnaður (kensla og húsaleiga) muni nema minst 300 kr. Nefndin álitur rétt að styðja slíka tilraun til að efla íslenzkan heimilisiðnað, og leggur því til, að skólanum verði í þessu skyni veittar 1500 kr. fyrra árið, en 300 kr. síðara árið.

13. gr. B. VI. b. 2.

Cand. mag. Guðmundur Finnbogason hefir farið fram á, að honum yrði veittur 5000 kr. styrkur fyrir næsta fjárhagstímabil (2500 kr. hvort árið) til þess að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis, og vonar, að hann á þann hátt mundi geta aflað sér svo viðtækrar þekkingar og svo margra upplýsinga, að á þeim mætti byggja skynsamlegar tillögur um nauðsynlegar endurbætur á uppeldi og mentun hinnar uppvaxandi kynslóðar. Nefndin kannast við, að hér sé um þýðingarmikið mál að ræða, og að varla sé von til, að unt sé að koma mentamálum vorum í viðunanlegt horf, nema einhver sé styrktur til þess að afla sér nauðsynlegrar þekkingar til að koma fram með heppilegar tillögur um nýja og betri tilhögun á fyrirkomulagi þeirra en hingað til. Og þar sem hér liggur fyrir tilboð frá ungum og efni- legum manni, sem þegar hefir aflað sér einmitt þeirrar undirbúningsmentunar, sem telja má einna best skilyrði fyrir að geta tekið að sér slíkan starfa, um að hann vilji verja kröftum sínum í þessa stefnu, þá álitur nefndin rétt að sinna þessu tilboði, og leggur því til, að hon- um verði veittar 2000 kr. í þessu skyni fyrir hvort árið, að því tilskildu, að hann eftir á leggi fram árangurinn af rannsóknum sínum, og komi fram með ákveðnar tillögur um það fyrirkomulag á uppeldis- og mentamálum vorum, sem hann telur heppilegast.

13. gr. B. VI. f.

Stjórn stúdentafélagsins í Reykjavík hefir farið fram á, að félaginu yrðu veittar 1000 kr. hvort árið, til þess að gera tilraun til að koma á fót svonefndri háskólafræðslu (University Extension) hér á landi. Nefndin álitur ekki, að skilyrði séu fyrir hendi til þess, að slíkri fræðslu verði hér komið á, eða hún geti orðið að notum. Aftur á móti virðist henni ástæða til að styðja að því, að haldið verði uppi alþýðufyrirlestrum þeim, sem stúdentafélag- ið hefir gengist fyrir að undanförmu, og leggur því til að félaginu verði í því skyni veittar 300 kr. hvort árið.

13. gr. B. VI. g.

Söngkennari Magnús Einarsson á Akureyri hefir sent alþingi beiðni um 600 kr. ár- legan styrk til þess að kenna organspil og kirkjusöng. Þar sem þessi maður hefir um mörg undanfarin ár sýnt dæmafaán áhuga og elju á að efla framfarir í sönglist, og kent fjölda manns fyrir litla sem enga borgun, virðist nefndinni hann fyllilega eiga nokkra viðurkenning skilið, og leggur því til, að honum sé veittur 300 kr. styrkur hvort árið, svo að hann geti nú á elliárum sínum haldið áfram þessari lofsverðu starfsemi sinni, og þurfi ekki framvegis að verja eins miklu af tíma sínum til þess að afla sér lífsviðurværis með líkamlegri vinnu.

13. gr. B. VI. i—j.

Nefndin hefir ekki að þessu siuni viljað hreyfa neitt við fjárveitingunni til kenslu heyrnar- og málleysingja, þó henni virðist hún nokkuð rifleg, heldur að eins láta þess getið, að engar skýrslur hafa legið fyrir nefndinni um það, hvernig þessari fjárveiting er varið, og vonar að ráðin verði bót á því, ef ekki þegar í stað, þá að minsta kosti framvegis, svo að þingið þurfi ekki að veita þetta fé í blindni.

13. gr. B. VII. a.

Sundkennarinn við laugarnar í Reykjavík hefir sent fjárlaganefndinni beiðni um, að

styrkurinn til sundkenslunnar yrði aukinn upp í 400 til 450 kr. á ári, svo að kenslan geti farið fram tvo mánuði að vorinu og einn mánuð að haustlagi (í september). Þar sem haustkenslan einkum er ætluð til þess, að sjómenn geti tekið þátt í henni (sem ekki geta notað kensluna á vorin) og nefndin verður að álíta mjög nauðsynlegt að sjómönnum gefist kostur á slíkri kenslu, hefir nefndin álitid rétt, að taka beiðni sundkennarans að nokkuru leyti til greina, og leggur því til, að styrkurinn til sundkenslu í Reykjavík verði hækkaður um 100 kr. (úr 200 kr. upp í 300 kr.) hvort árið, með því skilyrði, að kenslan fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð að haustinu og að lærisveinar latínuskólans njóti kenslunnar ókeypis.

13. gr. B. VIII.

Tréskeri Stefán Eiríksson hefir sent fjárlaganefndinni beiðni um, að styrkur sá, sem hann nú nýtur til þess að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík, verði fyrir næsta fjárhagstímabil hækkaður upp í 1200 kr. hvort árið. Þar sem kensla þessi er mjög þörf og virðist hafa borið góða ávexti, álitur nefndin rétt að taka þessa beiðni til greina, en álitur heppilegra að haga fjárveitingunni þannig, að veittar séu 1400 kr. fyrra árið, en 1000 kr. síðara árið. Er þetta gert í því skyni, að kennaranum veiti hægra að koma fótum undir kensluna og útvega sér hin nauðsynlegustu kensluáhöld. Þegar kenslan er komin á fastan fót, álitur nefndin að 1000 kr. styrkur muni nægja, með því engin ástæða virðist til að taka jafnlitla borgun fyrir kensluna og að undanförmu af þeim, sem efni hafa á að greiða hæfilegt kenslukaup. Styrkurinn er því aðallega ætlaður til þess að veita hinum fátækari nemendum kenslu með vægari kjörum, og örsnaðum nemendum jafnvel ókeypis, — auk kostnaðar við húsnæði, ljós og hita.

14. gr. A.

Þar sem nú í nokkur undanfarin ár jafnan hefir verið veitt nokkurt fé til lista eða listanáms, og gera má ráð fyrir, að svo verði oftast framvegis, virðist nefndinni réttast, að fyrir sögnin fyrir þessum kafla verði: »til vísinda, bókmenta og lista«.

14. gr. A. 1. c.

Stjórnarnefnd Landsbókasafnsins hefir farið fram á, að þessi liður verði hækkaður um 500 kr. á ári, sumpart til þess, að vinna að spjaldskrá yfir safnið, svo henni geti orðið lokið á skemmri tíma, og sumpart til að láta skrifa upp ýms skjöl, sem farin eru að skemmast og mást, og eins nokkur skjöl, sem bókasafnið getur fengið að láni úr handritasafni Árna Magnússonar í Kaupmannahöfn. Fjárlaganefndin telur ástæðu til að verða við þessari beiðni og leggur því til, að þessi liður sé hækkaður um 500 kr. (úr 4000 kr. upp í 4500 kr.).

14. gr. A. 3. b.

Nefndin leggur til að þessi liður sé lækkaður niður í 1000 kr., sem henni virðist muni nægja.

14. gr. A. 6. b.

Þessi liður var á síðustu fjárlögum hækkaður úr 400 kr. upp í 600 kr. og var svo til ætlast, að hinar viðbættu 200 kr. gengju til þess að launa aðstoðarmanni við sýning safnsins. Nefndinni hefir nú verið skýrt frá, að mjög litlu af þeim muni nú vera varið til þess, og leggur því nefndin til, að aftan við liðinn sé bætt þeirri athugasemd, að af þeim 600 kr., sem veittar eru til umsjónar við Forngripasafnið, skuli 100 kr. varið til aðstoðarmanns við sýning á safninu.

14. gr. A. 8.

Formaður Náttúrufræðisfélagsins hefir farið fram á, að styrkurinn til safnsins verði hækkaður upp í 1000 kr. á ári og megi af þeim verja 500 kr. á ári til umsjónar við nátt-

úrugripasafnið. Nefndin kannast við, að styrkurinn til félagsins sé helzt til lítill til þess, að hægt sé að auka safnið að nokkrum mun og halda því í bærilegu standi, og leggur því til, að hann sé hækkaður upp í 800 kr. á ári, og að af þeim megi verja 200 kr. á ári til umsjónar við náttúrugripasafnið.

14. gr. A. 12.

Nefndin leggur til, að á eftir þessum lið sé bætt inn í frv. tveimur nýjum liðum:

1. til cand. phil. Þorsteins Erlingssonar 500 kr. hvort árið og
2. til síra Valdemars Briem 800 kr. hvort árið.

Að því er fyrra liðinn snertir, þá vill nefndin taka fram, að Þorsteini Erlingssyni hefir áður verið veittur styrkur á fjárlögum sem skáldi, meðan kringumstæður hans voru sem örðugastar. En á síðustu þingum var fjárveitingin til hans ekki endurtekin, af því hann hafði þá allgóða atvinnu og hagur hans því stóð betur. Nú er hann aftur orðinn atvinnulaus og heilsu hans ekki sem best farið, svo að full ástæða virðist til að veita honum nokkurn styrk, þar sem hann má teljast í fremstu röð meðal hinna yngri skálda vorra og hefir jafnvel af sumum útlandum ritdómurum verið talið bezta skáld landsins (»bedre Skjald har Island ikke«).

Að því er síðara liðinn snertir, styrkinn til síra Valdemars Briem, þá hefir nefndinni borist beiðni um, að hann yrði veittur, frá stiftsyfirvöldunum og fjórum öðrum þingmönnum í efri deild alþingis. Þar sem hér er um mann að ræða, sem af öllum er viðurkendur sem mesta sálmaskáld nútíðarinnar á íslenska tungu, og sem á við fremur þröngan efnahag að búa, virðist nefndinni rétt að sýna honum viðurkenning af þjóðariunar hálfu fyrir kveðskap hans, og efar ekki, að það muni mælast vel fyrir hjá allri alþýðu manna.

14. gr. A. 16.

Nefndin leggur til, að styrkurinn til cand. mag. Boga Melsteds sé feldur burt. Fyrst og fremst þykir nefndinni lítill árangur hafa orðið af styrk þeim, sem hann hefir haft um mörg undanfarin ár, og meðal annars af þeirri ástæðu feldi síðasta alþingi styrkveiting til hans í burtu. Í öðru lagi nýtur þessi maður sem stendur 1600 kr. styrks til sögurannsóknna sinna úr öðrum sjóðum (ríkissjóði og sjóði Árna Magnússonar) og mun hafa um 3000 kr. í árstekjur, svo að lítil von mundi um, að hann afkastaði meiru, þó enn væri við hann bætt úr landssjóði.

Hins vegar leggur nefndin til, að sagnfræðingi Jóni Jónssyni verði veittur 1200 kr. styrkur fyrir hvort árið (1902 og 1903) til þess að rannsaka og rita um sögu Íslands og halda sagnfræðislega fyrirlestra í Reykjavík. Manni þessum var á þinginu 1897 veittur nokkur styrkur til sagnfræðislegra rannsókna, og verður ekki annað sagt, en að sá styrkur hafi borið góðan árangur. Nú hefir hann sótt um svo riflegan styrk, að hann geti gert sögurannsóknina að aðalstarfi sínu og lifað nokkuru veginn áhyggjulaust, og látið þess getið, að styrkurinn mætti þá ekki minni vera en 1200 kr., enda óskaði hann ekki eftir, að sér yrði veittur neinn styrkur, ef þingið treysti sér ekki til að veita þá upphæð. Þar sem hér er um mjög efnilegan mann að ræða, sem hefir þegar sýnt, að honum er þetta starf lagið, hefir nefndinni þótt rétt að verða við beiðni hans, en vill um leið sérstaklega taka það fram, að hún ætlast til, að hann bæði í raunskóknum sínum og fyrirlestrum einkum snúi sér að sögu landsins á hinum síðari öldum (eftir 1400) og mundi sérstaklega kunna honum þökk fyrir ritgerðir og fyrirlestra um sögu hins íslenska landbúnaðar alt frá landnáms tíð og niður til nútímans.

14. gr. A. 17.

Nefndin getur að vísu fallist á, að hinu íslenska Biblíufélagi sé veittur styrkur til að gera nýja þýðingu á gamla testamentinu, en treystir sér þó ekki til að fara lengra í því

efni en að til þess sé veittur 1000 kr. styrkur hvort árið, og leggur því til að þessi liður sé lækkaður um 500 kr. hvort árið.

14. gr. A. 19.

Nefndinni er ekki kunnugt um, að síðasta alþingi hafi ætlast til, að styrkurinn til Halldórs Lárussonar til að fullkomna sig í hraðritun yrði veittur nema fyrir eitt fjárhagstímabil, og sér heldur enga ástæðu til þess, og leggur því til, að þessi liður falli burt.

Sighvatur Grímsson Borgfirðingur, sem mörg undanfarin ár hefir unnið að því, að rita æfisögu íslenzkra presta, hefir sótt um nokkurn styrk til þess að ljúka við þetta verk mitt, og einkum til þess, að geta ferðast til Reykjavíkur í því skyni, að kynna sér ýms skjöl og handrit, er að þessu lúta, í Landsbókasafninu og öðrum skjalasöfnum hér. Með því hér er um bláfátækan mann að ræða, sem hefir sýnt frábæra elju og áhuga á sagnaritun og verk hans er að dómi merkra manna eigi allltils virði, virðist nefndinni rétt að styðja hann með dálitlum fjáratyrk, og leggur því til að honum séu veittar 200 kr. í eitt skifti fyrir öll fyrir árið 1902, og er styrkurinn ætlaður til þess, að honum gefist kostur á að ferðast til Reykjavíkur, til þess að kynna sér skjalasöfn landsins.

Myndhöggvari Einar Jónsson, sem um næst undanfarin þrjú fjárhagstímabil hefir notið styrks úr landssjóði til að stunda nám á listaskólanum í Kaupmannahöfn, hefir sótt um, að sér yrði veittur 2000—2400 kr. styrkur til þess að geta nú, er hann hefir lokið námi sínu, haldið áfram sjálfstæðri myndasmíð erlendis, og sérstaklega tekið fram, að hann hefði í hyggju, að vinna að standmynd af Ingólfi Arnarsyni, hinum fyrsta landnámsmanni og frumbyggja Reykjavíkur. Þar sem hér er um mann að ræða, sem að allra þeirra dómi, sem skyn bera á fagrar listir, er mjög efnilegur og því líklegur til að geta orðið landi sínu til sóma, ef féleysi hamlar honum ekki frá að geta notið sín, virðist nefndinni rétt að verða við beiðni hans, og leggur því til, að honum verði í eitt skifti fyrir öll veittur 2000 kr. styrkur fyrir árið 1902.

Leikfélag Reykjavíkur, sem á þessu fjárhagstímabili hefir notið 300 kr. ársstyrks úr landssjóði, hefir sótt um, að því yrði veittar 500 kr. fyrir hvort árið 1902 og 1903. Þar sem nefndinni er ljóst, að veruleg leiklist ekki muni geta eflst eða þrífist hér á landi nema með styrk af opinberu fé, en álitur hins vegar, að sýningar góðra skáldleikja mundi jafnt hér sem í öðrum löndum geta haft holl áhrif á hugsunarhátt manna, þá virðist henni full ástæða til að taka þessa beiðni til greina, og leggur því til, að Leikfélaginu sé veittur sami styrkur og að undanfögnu, 300 kr. árlega, gegn því að bæjarsjóður Reykjavíkur veiti félaginu að minsta kosti helming á móts við landssjóðsstyrki. Jafnframt vill nefndin taka fram, að hún vonar að Leikfélagið geri sér far um að sýna svo mikið af þeim frumsömdu íslenzku skáldleikjum, sem það með nokkru móti sér sér fært.

14. gr. B. 1. b.

Nefndin leggur til að hækka styrkinn til búnaðarfélaga úr 18,000 kr. (hvort árið) upp í 20,000 kr. Þessi styrkur hefir sýnilega borið góðan árangur og eigi alllitið stutt að því, að efla áhuga manna á jarðabótum og öðrum framförum í búnaði.

14. gr. B. 1. c.

Búnaðarfélag Íslands hefir farið fram á, að árstyrkurinn til þess verði hækkaður upp í 15,000 kr., með því félagið hafi mikið verkefni með höndum (t. d. kynbóatilraunir o. fl. auk þess, sem það hefir þegar byrjað að starfa að). Nefndin telur sjálfsagt að verða við óskum félagsins um aukinn styrk, en treystir sér þó ekki til að mæla með svo háum styrk sem félagið fer fram á, heldur leggur til, að styrkurinn til þess sé hækkaður upp í 12,000 kr. fyrir hvort ár fjárhagstímabilsins.

14. gr. B. 1. d.

Stjórn Búnaðarfélags Íslands hefir ennfremur farið fram á, að styrkur sá, sem því nú er veittur (1500 kr.) til kenslu í mjólkurmeðferð, verði hækkaður upp í 2000 kr. á ári, og að auk þess verði veittar fyrra árið í eitt skifti fyrir öll 4000 kr. til húsbýggingar á Hvanneyri fyrir mylkisskóla og 2000 kr. til húsbúnaðar og áhaldar. Með því slík fjárveiting er líkleg til að geta haft stórkostlega þýðingu fyrir framtíð hins íslenska landbúnaðar, telur nefndin rétt að verða við þessari beiðni, og leggur því til, að félaginu verði veittar til kenslunnar í mjólkurmeðferð 8000 kr. fyrir árið 1902 og 2000 kr. fyrir 1903.

14. gr. B. 1. e.

Nefndin leggur til, að á eftir þessum staflíð bætist inn í nýr staflíður svo hljóðandi: til skógræktartilrauna 6000 kr. — 4000 kr.

Á síðustu fjárlögum var kapteini í sjóliði Dana, Ryder, veittur 1000 kr. styrkur til skógræktartilrauna þeirra hér á landi, sem hann um nokkur undanfarin ár með lofsverðum áhuga hefir unnið að. Nú hefir hann ásamt prófessor í skógræktarfræði við landbúnaðarháskólann danska sent þinginu beiðni um, að veittar yrðu 14000 kr. fyrir næsta fjárhagstímabil, og er í umsókninni gerð ítarleg grein fyrir, hvernig ætlast er til, að þeirri fjárveiting skuli varið. Nefndinni er ljóst, að hér er um þýðingarmikið mál að ræða og telur nauðsynlegt að gera eitthvað til þess, að koma upp skógrækt hér á landi, en treystir sér þó ekki til að mæla með, að svo miklu fé sé varið í þessu skyni, sem umsóknin fer fram á. Hún leggur því til, að veittar séu til skógræktartilrauna fyrra árið 6000 kr., en síðara árið 4000 kr., og mun framsögumaður nefndarinnar undir meðferð málsins í deildinni náðara skýra frá, hvernig nefndin hugsar sér, að þessu fé verði varið.

14. gr. B. 1. g.

Nefndin leggur til, að þessi staflíður sé feldur burt, þar sem Búnaðarfélag Íslands hefir nú tekið að sér útgáfu Búnaðarritsins.

Nefndinni hefir borist umsókn frá Sauðárkróksbúum, þar sem þeir biðja um 500 kr. styrk úr landssjóði til að verja lóðir kaupsins gegn vatnságangi. Þar sem hér er um landssjóðseign að ræða, álitur nefndin, að ástæða sé til að taka þessa beiðni til greina, og leggur því til að veittar sé í þessu skyni 250 kr. fyrir árið 1902, með því skilyrði, að íbúar kaupsins leggi sjálfir fram það, sem á vantar, eða að minsta kosti jafnmikið fé og landssjóðsstyrkurinn nemur.

14. gr. B. 6.

Á síðustu fjárlögum var Stefáni kennara Stefánssyni veittur 1000 kr. ársstyrkur til þess að rannsaka fódur- og beitijurtir og stjórnin hefir lagt til, að honum verði veittur sami styrkur fyrir næsta fjárhagstímabil. Þótt nefndin nú að vísu kannist við að slíkar rannsóknir muni geta haft mikla þýðingu fyrir íslenska búfræði, vill hún þó ekki að sinni leggja til, að þessi styrkur verði veittur nema fyrir hið fyrra ár næsta fjárhagstímabils. Styrkþegi hefir sem sé skýrt nefndinni frá, að ófyrirsjáanleg óhöpp hafi orðið þess valdandi, að enn sé ekki mögulegt að leggja fram árangurinn af rannsóknum hans hingað til, með því þær efnafræðisrannsóknir á fódurjurtum, sem hann hafi látið gera erlendis, hafi dregist lengur en hann ætlaðist til. Nefndin álitur því rétt, að veita ekki fast tillag til þessara rannsókna fyrir en skýrsla liggur fyrir um árangurinn af þeim, en álitur hins vegar heldur ekki rétt, að gera þær alt of endasleppar.

Cand. mag. Helgi Pétursson hefir sent þinginu beiðni um, að honum verði veittur 1000 kr. styrkur til jarðfræðisrannsókna hér á landi fyrir árið 1903. Þar sem slíkar rannsóknir geta haft mikla þýðingu og hér er um mjög efuilegan mann að ræða, sem um undan-

anfarin ár hefir notið-töluverðs styrks til slíkra rannsókna af útlendu fé og áunnið sér lof fyrir raunsoðknir sínar og nýjar athuganir, telur nefndin rétt að verða við þessari beiðni og leggur til að hin umbeðna upphæð verði veitt.

Þá hefir og nefndinni borist umsókn frá stud. polyt. Ásgeiri Torfasyni, sem um nokkur undanfarin ár hefir stundað efnafræðisnám við fjölistaskólann í Kaupmannahöfn og nú lokið fyrri hluta prófsins í þeirri grein, um að honum verði veittur 800 kr. styrkur á ári fyrir næsta fjárhagstímabil, til þess að ljúka þessu námi sínu. Með því að nefndin telur nauðsynlegt, að sem fyrst verði kostur á manni, sem tekið geti að sér efnarannsóknir hér á landi, og umsækjandinn er af öllum talinn mjög efnilegur maður, enda hefir lagt fram hin beztu vottorð frá kennurum sínum, þá telur nefndin rétt að taka þessa beiðni til greina, og leggur því til að honum verði veittur 600 kr. styrkur á ári fyrir næsta fjárhagstímabil.

14. gr. B. 8.

Iðnaðarmannafélagið í Reykjavík hefir farið fram á, að því yrði veittur — auk styrks þess, sem því nú er veittur til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til utanfarar til að fullkomna sig í iðu sinni — 1600 kr. styrkur fyrra árið og 1300 kr. styrkur síðara árið til þess að koma á fót kvöldskóla fyrir iðnaðarmenn og halda honum við. Nefndin telur þetta þarflegt fyrirtæki, en treystir sér eigi til að mæla með svo miklu fjárframlagi úr landssjóði til þess. Nefndinni virðist ekki ósanngjarnt að ætlast til þess, að meistara greiði nokkurt skólagjald fyrir þá sveina, sem fastráðnir eru hjá þeim, og hagi vinnutímanum svo, að þeim yrði mögulegt að sækja skólann. Með því mundi skólinn geta borið sig með minni styrk en ella. Nefndin leggur því til að fjárveitingin til Iðnaðarmannafélagsins sé hækkuð upp í 1200 kr. á ári, en félaginu sett í sjálfs vald, hvernig það ver honum, að eins að honum sé varið til eflingar iðnaði og að minsta kosti helmingnum af honum sé varið til þess, að styrkja efnilega iðnaðarmenn til að fullkomna sig í iðu sinni erlendis. Vill nefndin jafnframt láta þess getið, að henni þætti vel við eiga, að nokkuru af utanfararstyrknum væri varið til þess, að styrkja einn eða fleiri til þess að búa sig undir að verða byggingameistarar.

14. gr. B. 9.

Nefndin leggur til, að þessi töluúður sé feldur burt, með því sams konar styrkveiting hefir þegar verið tekin til greina af nefndinni við 13. gr. B. VI. a. 1.

Cand. phil. Rögnvaldur Ólafsson hefir sent þinginu beiðni um, að honum verði veittur 700 kr. ársstyrkur fyrir næsta fjárhagstímabil, til þess að nema húsagerðarlist (arkitektúr) í Kaupmannahöfn. Þar sem þessi umsókn er studd af hium beztu meðmælum og vottorðum merkra manna um hæfileika umsækjandans, og landinu hins vegar er mikil þörf á, að einhver Islendingur leggi stund á þessa list, álitur nefndin rétt, að taka beiðni þessa til greina, og leggur til, að umsækjandanum verði í þessu skyni veittur 600 kr. ársstyrkur fyrir næsta fjárhagstímabil.

Fjarlaganefndinni hefir enn fremur borist beiðni frá Lífsábyrgðarfélagi sjómanna á þilskipum við Faxaflóa um 4000 kr. styrk í eitt skifti fyrir öll til stofnsjóðs félagsins, svo að það geti betur staðist áföll, meðan það er að koma fótum undir sig, og aðgengilegra verði fyrir menn að ganga í félagið og tryggja þar líf sitt. Nefndin telur stofnuu félagsins mjög þarfa og þess verða, að hún sé styrkt, og leggur því til, að veita því hina umbeðnu upphæð, en þó með því skilyrði, að félagið breyti nafni sínu og lögum, þannig, að félagið verði fyrir land alt, svo að sjómönnum á öllum íslenskum þilskipum gefist kostur á að tryggja líf sitt í félaginu með sömu kjörum.

16. gr.

Nefndinni hefir borist beiðni um, að hækkaður verði ellistyrkurinn til frú Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar heitins fornfræðings Vigfússonar. Þar sem þessi ekkja er nú komin á

níðæðisaldur og orðin svo hrum og sjúk, að heita má að hún sé komin í kör, leggur nefndin til, að styrkurinn til hennar sé hækkaður (úr 160 kr.) upp í 250 kr. árlega.

Fyrverandi prestur í Grímsey síra Pétur Guðmundsson hefir farið fram á, að honum yrði veittur 100 kr. árlegur styrkur sem viðbót við eftirlaun hans, og auk þess 600 kr. styrkur í eitt skifti fyrir öll. Þar sem nefndinni er kunnugt um, að þessi prestur á við mjög þröngan kost að búa, og heita má að hann hafi sanngirniskröfu á hendur landstjórninni, þar sem fyrirheit það, sem honum var gefið, er honum var veitt Grímseyjarprestakall, var aldrei uppfyllt, leggur nefndin til, að kjör hans séu bætt að nokkru, en sér ekki fært að mæla með, að honum verði veitt alt það, sem hann biður um, heldur leggur til, að honum verði að eins veittar 100 kr. árlega sem viðbót við hin lögakveðnu eftirlaun hans.

Ekkjufrú Valgerður Þorsteinsdóttir hefir sent þinginu beiðni um, að henni verði veittur 300 kr. árlegur ellistyrkur, þar sem hún sé nú orðin hnigin að aldri og biluð á heilsu og hafi ekki nema 100 kr. eftirlaun sér til lífsuppheldis. Þar sem þessi heiðurskona um því nær tvo áratugi hefir haft opinbert starf á hendi sem forstöðukona kvennaskóla á Norðurlandi, virðist nefndinni full ástæða til að styrkja hana nú á elliárum hennar, er fjárhagur hennar er orðinn þröngur, og leggur því til, að henni verði veittur 250 kr. ellistyrkur árlega.

Nefndin leggur enn fremur til, að ekkjunni Solveigu Þórðardóttur sem misti mann sinn við báthvolfið, sem varð á Dýrafirði í aðför við botnvörpuskipið »Royalist« í október 1899, verði veittur 200 kr. árlegur styrkur, meðan börn hennar eru í ómegð. Henni voru með dómi hæstaréttar í málinu dæmdar 3600 kr. í skaðabætur, en af þeim skaðabótum hefir hún ekkert fengið, með því alt það fé, sem náðist, raun til landssjóðs og ríkissjóðs upp í æktir og málskostnað. Þar sem ekkjau nú situr í fátækt með 4 ung börn og maður hennar hefir farist í erindum, er hann var kvaddur til af yfirvaldi í þarfir hins opinbera, virðist öll sanngirni mæla með því, að henni sé veittur nokkur styrkur, og það því fremur, sem landsjóður græddi 3000 kr. á hinni umgetnu aðför.

Refaskytta Jóhann Halldórsson hefir sent þinginu beiðni um ellistyrk, til þess að hann, sem nú er orðinn blindur og getur ekki lengur unnið fyrir sér, þurfi ekki að verða sveitarþurfi. Þar sem þessi maður hefir um 40 ára bil unnið mörgum sveitum gagu sem framúrskarandi refaskytta, og lagt að velli um 800 refi, virðist nefndinni ástæða til að verða við beiðni hans, og leggur því til, að honum sé veittur 150 kr. árlegur ellistyrkur.

19. gr.

Nefndin leggur til, að aftan við frv. sé bætt nokkrum athugasemdum um ýmsar lánveitingar til eflingar atvinnuvegum landsins, sem návar mun gerð grein fyrir undir meðferð málsins í deildinni.

Breytingartillögur nefndarinnar verða prentaðar á sérstöku þingskjali.

Neðri deild alþingis 30. júlí 1901.

Tryggvi Gunnarsson
formaður.

Valtýr Guðmundsson
skrifari og framsögumaður.

Hermann Jónasson.

Skúli Thoroddsen.

Pétur Jónsson.

Einar Jónsson.

Stefán Stefánsson.

Nð.

258. Nefndarálit

um frumvarp til laga um stofnun brunabótasjóðs.

Á síðastliðnum 10 árum hefir því oft sinnis verið breytt bæði utan þings og innan, að hér á landi yrði stofnað félag, er tæki hús í ábyrgð fyrir eldsvöða, svo að þar með kæmist á fót innlendur brunabótasjóður, er væri arðberandi í landinu, og jafnframt hefir verið gjört ráð fyrir, að brunabótagjöldin gætu orðið

lægri í slíku félagi en þau iðgjöld, er landsmenn greiða nú útlendum ábyrgðarfélagum fyrir váttryggingar á húsum sínum.

Það, sem meðfram hefir styrkt menn í þeirri skoðun, að innlendur brunabótasjóður gæti staðist, er sú reynsla, sem fengin er í Reykjavík, síðan bærinn gekk í hið almenna brunabótafélag hinna dönsku kaupstaða samkvæmt tilskipun 14. febr. 1874. En auðvitað ber einnig að taka tillit til reynslu þeirra félaga, er váttrygt hafa húseignir út um land, og hefir nefndin leitað sér upplýsinga í því efni. Það brunabótafélag, er mesta útbreiðslu hefir hér á landi utan Reykjavíkur, hefir á síðustu 12 árum fengið í brunabótagjöld tæp 70,000 kr. og á sama tímabili greitt um 65,000 kr. í brunabætur fyrir eldsvoða hér á landi. Í 21 tilfelli hefir alt brunnið og brunabætur numið mest um 7000 kr.; 25 sinnum hefir félagið borgað skaðabætur fyrir smáeldsvoða, er tekist hefir að kæfa niður, minst 10 kr. Áðurnefnad iðgjöld (tæp 70,000 kr.) eru innheimt á öllu landinu, þar af frá Reykjavíkur kaupstað 10,000 kr. fyrir endurtrygging á húsum og mikið fyrir ábyrgð á búsgögnum og verzlunarvörum, en þangað hafa eigi runnið nema nokkur hundruð krónur af skaðabótafénu.

Í fljótu bragði sýnist reynsla þessa félags, að því er húseignir snertir, ekki vera sérlega glæsileg, en virðist þó engan veginn fráfélandi, þegar þess er gætt, að í því eru váttrygðar húseignir á víð og dreif um landið að eins eftir ósk eigenda, og þær með öllu eftirlitslausar. Því að það virðist auðsætt, að brunahætta hljóti að verða tiltölulega minni, ef allir helztu verzlunarstaðir landsins mynda eitt sameiginlegt félag, með því fyrirkomulagi, að skylduábyrgð hvíli á öllum húseignum, að eftirlit sé haft með byggingarlagi húsa, einkum að því er snertir eldstæði og reykháfa, og að slökkvitól séu til á hverjum stað.

Eftir vandlega íhugun verður nefndin að hallast að þeirri skoðun, að stofnun innlands brunabótafélags hafi mikla þýðingu fyrir landið, ekki að eins í fjárhagslegu tilliti, heldur einnig að því er sjálfstæði snertir. En á hinn bóginn álitur hún nauðsynlegt, að allrar varúðar sé gætt við stofnun slíks félags. Sérstaklega vill hún benda á þessi atriði:

1. Að fyrst um sinn, meðan varasjóður væri að myndast, ættu hin áskildu iðgjöld ekki að vera lægri en 5 af þúsundi, eins og nú tíðkast.
2. Að ekki væri lögð á félagið sú skylda, að greiða uppbót (bonus) til húseigenda, en aftur á móti kæmi það til álita, að lækka iðgjöldinn, þegar varasjóðurinn hefði náð tiltekinni upphæð.
3. Að þegar félagið tæki að sér váttryggingar, er nema meiru en 5000 krónum, væri því ávalt skylt að endurbyggja það, sem ábyrgðin fer fram yfir téða upphæð.

Um verksvið félagsins og fyrirkomulag að öðru leyti vill nefndin taka það fram, að ef Reykjavík yrði skylduð til að ganga í hið fyrirhugaða brunabótafélag, mundi það mæta svo mikilli mótspyrnu og örðugleikum, að naumast sé ráðlegt að halda því fram, en aftur á móti álitur nefndin tiltækilegt, að lögð verði skylduábyrgð á fleiri verzlunarstaði en ætlast hefir verið til að undanfærnu. Ennfremur álitur nefndin haganlegt, að mönnum verði gefinn kostur á að fá bálhluti og annað lausafé váttrygt hjá félaginu. Og loks telur hún eðlileg-

ast, að félagið standi undir sérstakri fulltrúastjórn, er hlutaðeigendur sjálfir kjósi, en að það sé háð eftirliti af hálfu landstjórnarinnar.

Samkvæmt þessu hefir nefndin samið nýtt frumvarp til laga um stofnun brunabótafélags, er hún ræður hinni háttv. deild til að samþykkja, en frumvarp það, er nefndinni var fengið til athugunar, mun verða tekið aftur af flutningsmönnum.

Nedri deild alþingis 30. júlí 1901.

Skúli Thoroddsen

Ólafur Briem

formaður.

skrifari og frs.m.

Stefán Stefánsson þm. Eyf. Björn Kristjánsson. Tryggvi Gunnarsson.

Nd.

259. Frumvarp

til laga um stofnun brunabótafélags. Frá brunabótasjóðsnefndinni.

I. kafli.

Stofnun félagsins.

1. gr. Brunabótafélag skal stofna hér á landi, svo sem fyrir er mælt í lögum þessum.

2. gr. Í kaupstöðunum Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði, og verzlunarstöðunum Vestmanneyjum, Stokkseyri, Eyrarbakka, Keflavík, Hafnarfirði, Akranesi, Borgarnesi, Ólafsvík, Stykkishólmi, Flatey, Patreksfirði, Bíldudal, Þingeyri, Flateyri, Bórðeyri, Blönduós, Sauðárkrók, Siglufirði, Húsavík, Vopnafirði, Eskifirði og Djúpaná skal öllum húseignum, hvort sem þær eru eign almennings eða einstakra manna, haldið í brunabótaábyrgð samkvæmt lögum þessum.

3. gr. Eigendur húsa og bæja á öðrum stöðum en þeim, sem nefndir eru í 2. gr., geta fengið brunabótaábyrgð á þeim, ef stjórn félagsins samþykkir það. Félagið tekur einnig í ábyrgð búsgögn og annað lausafé, eftir því sem nánara verður ákveðið í reglugjörð félagsins.

4. gr. Þegar félagið kemst á fót, fer fram virðing á öllum húseignum á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr. Virðingargjörðir skulu framkvæmdar af 3 mönnum, er bæjarfógeti eða sýslumaður útnefnir fyrir rétti til 6 ára, nema þar sem skipaður er slökkviliðsstjóri, þá er hann sjálfkjörinn þriðji virðingarmaður. Fyrir virðingargjörðir þessar skal greiða hverjum virðingarmanni 4 kr. á dag. Borgun þessa greiða húseigendur allir á hverjum stað, samkvæmt niðurfjöfnun bæjarfógeta eða sýslumanns, eftir virðingarverði húseignanna.

5. gr. Virðingargjörðir á húseignum, sem teknar eru í brunabótaábyrgð utan þeirra staða, sem nefndir eru í 2. gr., skulu sömuleiðis framkvæmdar af 3 mönnum, er sýslumaður útnefnir í hvert skifti. Fyrir starf sitt fá þeir sömu borgun, eins og segir í 4. gr., og greiðir gjörðarbeiðandi hana.

6. gr. Bæjarstjórnir og hreppsnefndir skulu hafa eftirlit með virðingargjörðum þeim, sem haldnar verða til þess að taka hús í ábyrgð, og láta uppi álit sitt um verð það, sem sett er á hverja einstaka eign; verður engin húseign tekin í ábyrgð fyrir meiru en þær álíta hæfilegt.

7. gr. Stjórn félagsins skal hafa heimild til að láta virðingarmenn halda al-

menna skoðunargjörð 10. hvert ár, á kostnað eigendanna, á öllum þeim húseignum, sem eru í ábyrgð félagsins, og skulu þeir þá virða upp aftur þau hús, sem þeir álíta að lækkad hafi í verði. Enn fremur hefir stjórn félagsins heimild til að láta virða að nýju einstakar húseignir. Kostnaðinn við þá virðingargjörð greiðir húseigandi, ef húsið lækkar í virðingu; ella greiðist hann af félagssjóði. Sömuleiðis getur hver, sem tryggir húseign í félaginu, heimtað virðingu á sinn kostnað, ef hann hefir byggt við hana eða endurbætt hana, og fengið brunabótaábyrgðina hækkada því samkvæmt.

8. gr. Brunabótagjaldið hvílir á húseign þeirri, sem vátrygðer, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldum, sem á húseigninni kunna að hvíla, nema sköttum til landssjóðs. Brunabótagjaldið, svo og borgun fyrir virðingu, má taka lögtaki eftir þeim reglum, er gilda um lögtak á sköttum til landssjóðs.

9. gr. Þegar húseignir á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr., eru byggðar að nýju, skal á þær leggja eldtraust þak. Þó hefir félagsstjórnin vald til að veita undanþágu frá boði þessu, að því er snertir útihús, og sömuleiðis að því er önnur hús snertir, ef eigandinn er efnalaus. Til að sporna við eldsvoðahættu getur stjórn félagsins ákveðið, að víst bil sé á milli húsa, og að ekki megi nema í afskektum húsum hafa þá starfsemi, sem sérstök brunahætta er samfara.

10. gr. Það er skylda kaupstaða þeirra og verzlunarstaða, sem nefndir eru í 2. gr., að hafa slökkvitól þau, er félagsstjórnin ákveður, og halda þeim vel við. Allir bæjarbúar eða íbúar verzlunarstaðar, sem til þess verða álitnir hætir, skulu vera skyldir að mæta tvisvar á ári til slökkviliðsæfinga. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í kaupstaðnum eða verzlunarstaðnum vera skyldir að koma til brunans og gera allt, sem þeim verður skipað af slökkviliðsstjóra eða aðstoðarmanni hans.

II. kafli.

Stjórn félagsins.

11. gr. Landshöfðingi hlutast til um kosningu á fulltrúum félagsins, og skulu þeir kosnir þannig:

1. Vestmanneyjar, Stokkseyri og Eyrarbakki kys í fulltrúa.
2. Hafnarfjörður og Keflavík — 1 —
3. Akranes og Borgarnes — 1 —
4. Ólafsvík, Stykkishólmur og Flatey . . . — 1 —
5. Patreksfjörður og Bíldudalur — 1 —
6. Þingeyri og Flateyri — 1 —
7. Ísafjörður — 1 —
8. Borðeyri og Blönduós — 1 —
9. Sauðárkrúkur og Siglufjörður — 1 —
10. Akureyri — 1 —
11. Húsavík og Vopnafjörður — 1 —
12. Seyðisfjörður, Eskifjörður og Djúpvogur . — 1 —

Í kaupstöðunum velja bæjarstjórnirnar fulltrúana, í verzlunarstöðunum hreppsnefndirnar. Hver bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður greiðir einum manni atkvæði. Skýrslu um atkvæðagreiðsluna skal senda landshöfðingja, er telur saman atkvæðin og leggur úrskurð á kosninguna. Þeir eru rétt kjörnir fulltrúar, er flest fá atkvæði. Fáir tveir eða fleiri jöfn atkvæði, ræður hlutkesti. Kosningin gildir fyrir 6 ár í senn. Ef fulltrúi dýr

eda fatlast svo, að kjósa þurfi annan í hans stað, hlutast landshöfðingi til um nýja kosningu, og gildir hún fyrir þann tíma, sem sá átti eftir, er frá fór.

12. gr. Landshöfðingi boðar fulltrúana í fyrsta sinn á fund í Reykjavík, og greiðist þeim úr landssjóði ferðakostnaður eftir sanngjörnum reikningi og 4 kr. á dag, í fæðispeninga. Landshöfðingi úrskurðar reikninga þeirra og ávísar þeim.

13. gr. Fulltrúafundur semur reglugjörð fyrir brunabótafélagið og skal þar ákveðið, hvernig stjórn félagsins skal skipuð, hvert er verksvið hennar og hver laun hún skal hafa; hvernig reikningsfærslu félagsins skal haga; hvar félagið skal hafa lögheimili og varnarþing; hve oft fulltrúafundir skulu haldnir; hvers konar húseignir og hvarja muni félagið tryggir; hvernig hinar váttrygðu húseignir skulu vera bygðar og þeim bældið við til að tryggja þær fyrir eldsvoða; hve oft skal virða váttrygðar húseignir upp aftur; á hvern hátt skada af eldsvoða skal meta og hvernig hann skal endurgjalda; hvernig skera skal ár ágreiningi einstakra manna, verzlunarstæða eða kaupstæða og félagsstjórnarmanna; hve há lögjöld skal greiða fyrir váttryggingar; hverja borgun félagið má taka fyrir tryggingarskirteini eða önnur vottorð; hvernig sjóð félagsins skal ávaxta; hve mikla fé má veita til kostnaðar við framkvæmdarstjórn og endurskoðun. Enn fremur ákveður reglugjörðin, að hve mikla leyti félagið endurtryggir hjá öðrum brunabótafélögum, og má það eigi minna vera en það, sem einstakar váttryggingar, er félagið tekur að sér, eru hærrí en 5000 kr.

Reglugjörð þessa staðfestir landshöfðingi, og verður henni eigi breytt nema með samþykki fulltrúafundar og landshöfðingja.

14. gr. Landshöfðingi getur vikið hverjum af stjórnendum brunabótafélagsins frá um stundar sakir, þegar honum þykir ástæða til, og skipað annan mann í staðinn. Hann skal þó með næstu pósthferð tilkynna öllum fulltrúum brunabótafélagsins frávikinguna og tilefnið til hennar, og sömuleiðis skýra þeim frá, hvern hann hefir skipað í stað þess, sem vikið er frá. Hafi fulltrúarnir kosið varamann til að ganga í stjórnina, skal hann skipaður, nema sérstakar ástæður séu því til fyrirstöðu.

15. gr. Stjórn félagsins skal ávalt skyld að gefa landshöfðingja allar þær upplýsingar um félagið og hag þess, sem honum kann að þykja ástæða til að heimta. Landshöfðingi getur og, hve nær sem er, látið rannsaka allan hag félagsins.

16. gr. Endurskoðunarmenn skulu vera tveir, og kys fulltrúafundur annan þeirra, en hinn skal kosinn af hinu sameinaða alþingi til 2 ára í senn. Endurskoðunarmenn rannsaka reikning félagsins í hverju einstöku atriði og bera hann saman við bækur félagsins og heimafélð. Þeir skulu að minsta kosti tvisvar á ári sannreyna, hvort heimafélé félagsins og verðskjöl séu fyrir hendi. Þeir skulu sjá um, að munir félagsins séu skrifadír upp árlega, og heimta áreiðanlegt vottorð fyrir því, að þeir munir séu til, sem annarstæðar kunna að vera en á heimili félagsins. Landshöfðingi úrskurðar og kvittar hina endurskoðaða reikning félagsins.

17. gr. Hinn úrskurðaða reikning félagsins skal birta í Stjórnartíðindunum, peildinni B. Þar að auki skal félagsstjórnin gefa landshöfðingja eftir hvern ársfjórðung stutt yfirlit yfir hag félagsins, sem birtist á sama hátt. Reikningsár félagsins er almanaksárið.

III. kafli.

Skyldur félagsins.

18. gr. Engin húseign fellur úr ábyrgð fyrir það, þó brunabóttagjaldið hafi eigi verið borgað.

19. gr. Allir þeir, sem hafa hús eða muni í brunabótaábyrgð félagsins, skulu láta föfla bættan af sjóði þess allan þann skaða, er þau verða fyrir af eldsvöða eða af eldningum eða fyrir það, að hús, skógarðar eða annað, sem ásamt húseigninni er virt til brunabóta, er ríft niður eða skemt til að slökkva eld. Farist slík hús alveg, skal félagið borga út það, sem þau hafa verið virt til brunabóta, en farist þau að eins að einhverju leyti, skal meta skaðann.

20. gr. Félagið ábyrgist ekki skaða af hernaðarvöldum eða skaða, sem kemur af því, að eigandinn er sjálfur valdur að brunanum, annaðhvort með vilja eða fyrirvitavert aðgæðuleysi. Sé eigandinn viljandi eða fyrirvitavert gáleysi valdur að brunanum, geta þeir, sem þingfýst veð áttu í húseigninni, fengið váttryggingarupphæðina útborgaða, þó eigi meira en þarf til lúkningar veðskuldinni ásamt 1 árs vöxtum.

21. kr. Ávallt, þegar félagið greiðir brunabætur fyrir húseign, skal brunabótaféru útganga varð til þess að byggja upp aftur hús þau, er brenna, eða til aðgjörðar á þeim.

22. gr. Félagstjórninni er skylt, hve nær sem þess er krafist, að gefa hlutadegandi lögreglustjóra borgunarlaust skýrslu um, hver hús eða bæir séu trygd til brunabóta af hans umdæmi, og, ef brennur, að gefa upplýsingar um, hve hátt byggingin eða bærinn, sem brann, er váttrygð.

IV. kafli.

Ábyrgð landsjóðs.

23. gr. Landsjóður ábyrgist, að brunabótafélagið geti staðið í skilum, með 300,000 krónum. Ef félagið býður svo mikinn skaða af eldsvöða, að það getur ekki bætt hann af sjóði sínum, greiðir landsjóður það, sem á vantar. Þó greiðir hann aldrei meira en sem ábyrgðarupphæðinni svarar. Fé þetta endurborgar félagið landsjóði sem vaxtalaust lán með því, sem það hefir afgangi útgjöldum sínum árlega.

24. gr. Landstjórnin sér um, að lög þessi komi til framkvæmda svo fljótt, sem hæfir má.

Nd.

260. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Frá fjárlaganefndinni.

I. Tekjukaflinn.

Við 2. gr. 2.	Fyrir:	6000	—	6000	—	12000
	komi:	6500	—	6500	—	13000
— 2. — 3.	Fyrir:	14000	—	14000	—	28000
	komi:	14500	—	14500	—	29000
— 2. — 5.	Fyrir:	2500	—	2500	—	5000
	komi:	3000	—	3000	—	6000
— 2. — 7.	Fyrir:	2000	—	2000	—	4000
	komi:	2500	—	2500	—	5000

— 2. — 8.	Fyrir: 50000 — 50000 — 100000
	komi: 55000 — 55000 — 110000
— 2. — 11.	Fyrir: 185000 — 185000 — 370000
	komi: 195000 — 195000 — 390000
— 2. — 13.	Fyrir: 34000 — 34000 — 68000
	komi: 35000 — 35000 — 70000

Fyrirsögn 2. greinar breytist samkvæmt atkvæðagreiðslunni.

Við 3. gr. 1.	Fyrir: 34000 (innanstriks) komi: 32000, og
	Fyrir: 25000 — 25000 — 50000
	komi: 23000 — 23000 — 46000

Fyrsta grein breytist samkvæmt atkvæðagreiðslunni um tekjukaflann.

II. Útgjaldakaflinn.

Við 10 gr. B. 3. c.	Á eftir þessum lið komi nýr liður: d. til byggingar fangahúss á Seyðisfirði alt að 2000 kr.
Við 10. gr. C. 1. b.	Á undan »43 kr.« bætist inn í: alt að.
Við 10. gr. C. 5.	Fyrir: 500 — 500
	komi: 300 — 300
Við 11. gr. 3.	Fyrir »hlutaðeigandi hreppsþúum«
	komi: í öllum hreppum hlutaðeigandi læknishéraðs.
Við 11. gr. 6 a.	Fyrir: 5185 — 5185
	komi: 5065 — 5065
	Á eftir þessum lið bætist inn í:
	persónuleg launaviðbót handa núverandi yfirhjúkrunarkonu 400 Kr.
Við 11. gr. 6. e.	Fyrir: 4615 — 4615
	komi: 3000 — 3000
Við 11. gr. 6. f.	Fyrir: 525 — 525
	komi: 425 — 425
Við 11. gr. 6. g.	Fyrir: 3600 — 1200
	komi: 3200 — 1200
Við 11. gr. 6. i.	Fyrir: 800 — 800
	komi: 600 — 600
Við 11. gr. 6. o.	Fyrir: 1200 — 1200
	komi: 1000 — 1000
Við 11. gr. 6. p.	Fyrir: 4000 —
	komi: 1500 —
Við 11. gr. 8. b.	Á eftir þessum lið bætist inn í nýr liður svo látandi:
	Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 800 kr.
	(Allir stafliðir í 8. lið til samans 6624 kr. fyrra árið og 5824 kr. síðara árið).
Við 11. gr. 8. h.	Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
	9. styrkur til utanfarar til læknskólakennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrra árið).
Við 12. gr. A. 4.	Orðin: »til sama« falli burt.
Við 12. gr. B. 3.	Fyrir: 20000 — 20000
	komi: 28000 — 12000
Við 12. gr. B. 5.	Á eftir þessum lið komi 2 nýir liðir svo hljóðandi:
	6. tillag til sýsluvega 9800 — 5300

7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stokkseyri alt að 16000 kr. gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.
Fyrir: 9000 — 9500
komi: 9000 — 9000
- Við 13. gr. A. b. 1. Aftan við þennan lið bætist:
Þar af til Reynistaðarprestakalls 300 kr., til Kálfafellsprestakalls 100 kr. og til Stafafellsprestakalls 100 kr. til allra hvort árið.
— 13. gr. A. b. 2. Þessi liður falli burt.
— 13. gr. A. 8. Þessi liður ásamt athugasemdiinni falli burt, en í stað hans komi nýr liður svo látandi:
— 13. gr. A. 10. Til Lundabrekkukirkju til viðgerðar 600 kr. (fyrri árið).
— 13. gr. B. I. b. 2. Fyrir: 800 — 1000
komi: 800 — 800
— 13. gr. B. II. b. 2. Fyrir: 300 — 300
komi: 250 — 250
— 13. gr. B. III. c. 1. Fyrir: 720 — 720
komi: 500 — 500
— 13. gr. B. III. c. 2. Fyrir: 1500 — 1500
komi: 1400 — 1400
— 13. gr. B. III. c. 6. Fyrir: 4500 — 4500
komi: 4000 — 4000
— 13. gr. B. III. c. 12. Fyrir: 25 kr. komi: 30 kr.
— 13. gr. B. IV. b. 1. Fyrir: 400 — 400
komi: 500 — 500
— 13. gr. B. IV. b. 4. Fyrir: 500 — 500
komi: 400 — 400
— 13. gr. B. V. b. 2. Fyrir: 200 — 300
komi: 200 — 200
— 13. gr. B. V. b. 4. Fyrir: 720 — 500
komi: 400 — 400
— 13. gr. B. VI. a. 1. Aftan við þennan lið bætist nýr liður svo hljóðandi:
Til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannyrðum 1500 — 300
Við 13. gr. B. VI. b. 2. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og menta-
mál erlendis 2000—2000.
Við 13. gr. B. VI. f. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum 300—300.
Við 13. gr. B. VI. g. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og organslátt á Akur-
eyri 300—300.
Við 13. gr. B. VII. a. Fyrir: 200—200
komi: 300—300
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kenslan fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latinuskólans njóti kenslunnar ókeypis.
Við 13. gr. B. VIII. Fyrir: 600—600
komi: 1400—1000

- Við 14. gr. A.** Fyrir: Til vísinda og bókmenta:
komi: Til vísinda, bókmenta og lista:
- Við 14. gr. A. 1. c.** Fyrir: 4000 (innanstriks)
komi: 4500
- Við 14. gr. A. 3. b.** Fyrir: 1330 komi 1000
- Við 14. gr. A. 6. b.** Aftan við þennan lið bætist:
Þar af til aðstoðarmanns við sýning safnsins 100 kr.
- Við 14. gr. A. 8.** Fyrir: 500—500
komi: 800—800
Fyrir: 100 kr. (í athugasemdiuni) komi: 200 kr.
- Við 14. gr. A. 12.** Á eftir þessum lið bætist inn í 2 nýir liðir svo hljóðandi:
Til Þorsteins Erlingssonar 500—500
Til síra Valdimars Briem 800—800
- Við 14. gr. A. 16.** Þessi liður falli burt, en í staðinn fyrir hann komi:
styrkur til Jóns Jónssonar sagufræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands og halda sagnfræðislega fyrirlestra í Reykjavík 1200—1200.
- Við 14. gr. A. 17.** Fyrir: 1500—1500
komi: 1000—1000
- Við 14. gr. A. 19.** Þessi liður falli burt, en í staðinn fyrir hann komi þrír nýir liðir svo hljóðandi:
styrkur til Sighvats Grímssonar til að semja prestaefir 200 kr. (fyrra árið).
til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000 kr (fyrra árið).
til Leikfélags Reykjavíkur alt að 300—300
styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjarstjórn Reykjavíkur veiti félaginu helming á móts við styrkinn úr landsþjóði.
- Við 14. gr. B. 1. b.** Fyrir: 18000—18000
komi: 20000—20000
- Við 14. gr. B. 1. c.** Fyrir: 7000—7000
komi: 12000—12000
- Við 14. gr. B. 1. d.** Fyrir: 1500—1500
komi: 8000—2000
- Við 14. gr. B. 1. e.** Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til skógræktartilrauna 7000—3000
- Við 14. gr. B. 1. g.** Þessi stafliður falli burt, en í stað hans komi:
til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnsáungi alt að 200 (fyrra árið).
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að íbúar kaupfélagsins leggja fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.
- Við 14. gr. B. 6.** Fyrir: 1000—1000
komi: 1000 (að eins fyrra árið).
- Við 14. gr. B. 7.** Á eftir þessum lið komi tveir nýir liðir svo hljóðandi:
til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisnámskenns — 1000 (síðara árið).
til stud. polyt. Ásgeirs Þorfasonar til fjölliðanámns 600—600
- Við 14. gr. B. 8.** Þessi liður orðist svo:
til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði 1200—1200

Við 14. gr. B. 9.

Af styrk þessum skal verja að minsta kosti helmingnum til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.

Þessi liður falli burt, en í stað hans komi tveir nýir liðir svo hljóðandi:

til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar, til þess að nema húsagerðarlist 600—600

til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa 4000 (fyrri árið).

Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið.

Við 16. gr.

Fyrir 160 kr. (til Ólínu Vigfússon) komi 250 kr.

Aftan við greinina bætist (á undan orðunum »til allra þeirra hvort árið):

til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 100 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr.

Við 19. gr.; aftan við greinina bætist:

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, séu afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meira en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meira en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum og þilskipabygginga hér á landi. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtist með 3%. Afborgun þarf eigi að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði; telst til þess veð í skipið, sjálfu alt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meira en 5000 kr. til hvers skips.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 15,000 kr. lán til ísgeymslufélaga eða einstakra manna, er byggja ísgeymsluhús. Lán þessi ávaxtist með 3%, sé fyrsta árið afborgunarlaus,

en endurborgist síðan á 7 árum og veitist að eins gegn fulltryggu veði. Telst þar til veð í húsunum sjálfum, ásamt sjálfskuldarábyrgð, og sé eigi lánað meira en 3000 kr. í hvern stað.

Úr viðlagsjóði má veita alt að 50,000 kr. lán til þess að byggja þurra þilskipakví við Faxaflóa, gegn fulltryggu veði og $3\frac{1}{2}\%$ árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Ed. 261. Frumvarp

til laga um sölu þjóðjarðar.

Flutningsm.: Olafur Ólafsson.

1. gr. Ráðgjafanum fyrir Ísland veitist heimild til að selja ábúandanum þjóðjörðina Horn í Nesjahreppi í Austur-Skaftafellssýslu fyrir að minsta kosti 3500 kr.

2. gr. Landshöfðingi gerir þær ráðstafanir, sem með þarf, um sölu á ofannefndri jörð.

3. gr. Fjórðungur kaupverðsins greiðist um leið og kaupbréf er gefið út fyrir jörðunni. Hinir þrír fjórðungar kaupverðsins greiðast á 28 árum með 6% í vexti og afborgun. Hin selda jörð skal standa sem veð fyrir því, sem ólokið er af andvirðinu, með fyrsta veðrétti, þangað til jarðarverðið er greitt að fullu. Kaupandi gefur út skuldabréf fyrir þeim hluta jarðarverðsins, sem ekki er greiddur, um leið og kaupin eru gerð, og skal það samið eins og skuldabréf, sem gefin eru út fyrir ómyndugrafé.

4. gr. Heimild sú, er til sölu þessarar er veitt, gildir að eins til 31. desember 1904.

Ed. 262. Frumvarp

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febrúar 1872, um síldar- og ufsaveiði með nót. Flutningsmenn: J. Havsteen, A. V. Tulinius.

1. gr. Þilskipum má ekki leggja við testar á haustin, eða í vetrarlegu svo nálægt landi, þar sem tíðkast síldar- eða ufsaveiði með nót, eða þar, sem þeirrar veiði er von, og góð landtaka fyrir síldar- og ufsanætur, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni; en sé það samt sem áður gjört, hefir landeigandi eða ábúandi eða nótformaður fulla heimild til að flytja skip það úr stað, sem þannig er lagt til fyrirstöðu veiðinni, upp á kostnað og ábyrgð þess eða þeirra, sem skipið eiga, svo langt undan landi, að nót verði lögð með minst 180—200 fadma streng, svo framarlega sem skipseigandi eða eigendur ekki sjái sjálfir tafarlaust um, að það verði flutt, eftir að honum hefir verið gjört aðvart um, að það liggi í vegi og spilli veiðinni.

2. gr. Kostnað þann, sem leiðir af flutningi skips, samkvæmt 1. grein, má taka lögtaki hjá þeim, sem í hlut á.

NE.

263. Framvarp

til fjárankalaga fyrir árin 1898 og 1899. (Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1898 og 1899 og fjárraukalögunum 22. september 1899 fyrir hin sömu ár, veitast 32,399 kr. 64 aurar til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—7. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. C. 7. fjárlaganna, veitast:
Við staflíð c. til vitans á Reykjanesi:

fyrir 1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	346 kr. 02 au.
— 1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	937 — 22 —
										<u> </u> 1,283 kr. 24 au.

Við staflið d. til vitans á Skagatá:

frais	1898		240 kr.	49 au.
—	1899		140 —	14 —
				380 — 63 —
				1,663 kr. 87 au.

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í 11. gr. fjárlaganna til læknaþkipunarinnar, veitast til útgjalda við holdsveikraspítalann:

år	1898 ..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5,183 kr.	81 au.
—	1899 ..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	6,344 —	10 —
																	<u>11,527</u>	<u>kr. 91 au.</u>

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna og í 3. gr. fyr-
greindra fjárfélagalaga til samgöngumála, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 1:

b. **Handa póstafréðslamónnum:**

1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

182 kr. 00 —.

220 — 00 —

c. Handa bréfhirðingamönnum:

1899 617 — 35 —

Vís töluhlíf 2. Til póstflutnings:

1898	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3,936	—	88	—
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3,762	—	15	—

Við tölulið 3. Önnur útgjöld:

Við d. Fyrir prentun:

1899 2,140 — 64 —

Við e. Til áhalda:

1898	...	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2,462	—	39	—
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	753	—	85	—

Öndir B. Til vegabóta:

Væð tölað 4. Til flutningabrauta

1898 og 1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2,235	—	46	—
											16,250	kr. 72	sm.

5. gr. Sam viðbót við gjöld þau, er talin eru í 13. gr. fjárlaganna til kirkju- og kenslumála, veitast:

Undir B. V. b. til annara útgjalda við stýrimannaskólann:

Víð tölulíð 2.	Til áhaldakaupa o. fl. 1898		632 kr. 38 au.
Víð tölulíð 5.	Til skólahúsbyggingar 1898		410 — 81 —
Víð tölulíð 6.	Ýmisleg útgjöld		303 — 49 —
			1,346 kr. 68 au.

6. gr. Sem viðbót við upphæð þá, sem talin er í 16. gr. til óvissra útgjald, veitast 1,494 kr. 28 au.

7. gr. Sem viðbót við fjárgreiðslur samkvæmt fjáráukalögum og nýjum lögum, sbr. lög 2. okt. 1895 og fjáráukalög 22. sept. 1899, veitast:

Til brúargerðar á Blöndu 1898 116 kr. 18 au.

Nd.

264. Nefndarálit

um frumvarp til laga um breyting á lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.

Með frumvarpi því, er hér liggur fyrir, er farið fram á það af hendi stjórnarinnar, að botnvörpuskipum verði leyft að fara ferða sinna, varpa akkerum o. s. frv. í landhelgi við Ísland, á sama hátt og öðrum fiskiskipum er heimilt. Þó skuli botnvörpuskipum gjört að skyldu, að hafa allar botnvörpur í búlka, meðan þau eru í landhelgi. — Lög þau um þetta efni, er áður hafa verið gefin hér á landi, hafa verið nokkru strangari gagnvart botnvörpuskipum en öðrum fiskiskipum, en ástæðan til þess, að farið er nú fram á þessa ívilnun gagnvart þeim, er sú, að þetta hefir af Englands hálfu verið sett sem skilyrði fyrir því, að viðurkenna þá rýmkun á landhelgissviðinu kringum Ísland, er felst í samningi þeim, er gjörður er um þetta efni 24. f. m.

Nefndin leggur með því, að þetta frv. stjórnarinnar verði samþykkt, með sérstöku tilliti til þess, að rýmkun á landhelgissvæðinu eftir samningnum 24. júlí 1901 verður að teljast þýðingarmikil, en hins vegar eigi neinum verulegum rétti spilt, þar sem undanþágurnar í 3. gr. laga 6. apríl 1898, eins og því ákvæði löggjafarinnar er framfylgt, þegar gefa botnvörpuskipum að heita má óhindraðan aðgang að höfnum við landið.

Nefndin leggur til, að frv. greinin 2. og 3. málslíður orðist þannig:

Nú hittist fiskiveiðaskip í landhelgi með botnvörpu og er þó eigi að veiðum, þá varðar það 200 til 2000 kr. sekt til landssjóðs, nema öll veiðarfæri sé höfð í búlka innanborðs þann tíma allan, er skipið er í landhelgi.

Leggja má löghald á skip, afla og veiðarfæri og selja að undangengnu tjárnami til lúkningar sektum eftir þessari grein, svo og kostnaði.

Neðrideild alþingis 30. júlí 1901.

H. Hafstein
formaður.

Guðl. Guðmundsson
skrifari og framsögum.

Björn Kristjánsson.

Nd.

265. Frumvarp

til laga um samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898 og 1899.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

	Fjárveiting		Reikningur	
	kr.	a.	kr.	a.
I. Tekjur:				
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða og á lausafé ...	84,000	»	91,355	47
2. Húsaskattur ...	9,600	»	13,007	25
3. Tekjuskattur ...	26,000	»	28,736	46
4. Aukatekjur ...	50,000	»	60,238	93
5. Erfðafjárskattur ...	4,000	»	7,360	27
6. Vitagjald ...	17,000	»	16,002	02
7. Gjöld fyrir leyfisbréf ...	4,000	»	6,431	42
8. Útflutningsgjald af fiski og lýsi, að fráðregnum 2% í innheimtulaun ...	90,000	»	91,209	64
9. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að fráðregnum 2% í innheimtulaun ...	250,000	»	238,447	32
10. Aðflutningsgjald af tóbaki, að fráðregnum 2% í innheimtulaun ...	150,000	»	145,094	89
11. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að fráðregnum 2% í innheimtulaun ...	300,000	»	372,827	52
12. Tekjur af pósthæðum ...	56,000	»	68,414	13
13. Óvissar tekjur ...	5,000	»	53,867	93
14. Tekjur af fasteignum landssjóðs, að fráðregnum umboðs-kostnaði, prestsmötu, m. m. ...	46,000	»	46,863	27
15. Tekjur af kirkjum ...	600	»	959	45
16. Tekjur af silfurbergsgnámunum í Helgustaðafalli ...	2,000	»	4,197	82
17. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðs ...	68,000	»	83,444	76
Borgað upp í lán, fjárveiting: 48,949 kr. 42 a., reikningur: 79,293 kr. 37 a.				
18. Leigur af láni landssjóðs til landsbankans ...	10,000	»	12,886	54
19. Innborganir frá brauðum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	4,000	»	7,287	73
20. Endurborganir skyndilána til embættismanna ...	1,200	»	3,039	05
21. Endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum ...	4,000	»	18,161	91
22. Tillag úr ríkissjóði ...	127,000	»	127,000	»
alls ...	1,308,400	»	1,496,833	79
Tekjuhalli ...			41,073	55
			1,537,907	34
II. Gjöld:				
1. Til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi ...	26,800	»	26,800	»
2. Til alþingis og kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna	39,600	»	38,923	19
3. Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzlu og lögreglustjórn m. fl.:				
A. Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál ..	49,966	67	50,591	67
B. Dómgæzla og lögreglustjórn ...	179,400	»	174,874	29
C. Ýmisleg útgjöld ...	103,670	»	105,807	92
Flutt	399,436	67	396,997	07

	Fluttar	Fjárveiting		Reikningur	
		kr.	a.	kr.	a.
4. Til útgjalda við læknaskipunina		399,436	67	396,997	07
5. Til samgöngumála:		161,321	»	163,727	13
A. Til útgjalda við póststjórnina		112,100	»	126,613	68
B. Til vegabóta... ..		185,250	»	183,536	57
C. Til gufuskipaferða		135,000	»	136,800	»
D. Til ritsíma		35,000	»	»	»
6. Til kirkju- og kenslumála:					
A. Í þarfir andlegu stéttarinnar		48,250	»	47,549	32
B. Til kenslumálefna		237,476	»	224,118	95
C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta		60,500	»	60,250	»
7. Til skyndilána handa embættisönnum og lögboðinna fyrir- framgreiðslna		5,200	»	23,823	63
8. Eftirlaun og styrktarfé... ..		84,000	»	90,828	77
9. Til óvissra útgjalda		3,000	»	4,494	28
10. Til pósthúsbyggingar úr steini í Reykjavík		30,000	»	30,000	»
11. Til brúargjörðar á Lagarfljóti... ..		75,000	»	37	25
12. Fjáraukaveitingar og útborganir samkvæmt nýjum lögum		...	...	49,130	69
alls ...		1,571,533	67	1,537,907	34

Eignir viðlagasjóðs voru 31. desember 1899	1,227,586 kr. 38 a.
Tekjueftirstöðvar landssjóðs s. d.	37,892 — 93 —
Peningaforði landssjóðs s. d.	271,090 — 22 —
Í landabankanum á hlaupareikningi s. d.	120,000 — » —

Ed. 266. Frumvarp

til laga um almannafríð á helgidögum þjóðkirkjunnar.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar er til miðaftans bönnuð öll sú vinna, úti og inni, er hefir þann hávaða í för með sér, eða fer fram á þeimstað, eða með þeim hætti, að hún hlýtur að raska fríði helgidagsins.

Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó óröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera, að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér.

2. gr. Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur.

Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki.

3. gr. Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar.

4. gr. Á tíma þeim, sem til er tekinn í 1. gr., má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðra hávaðasama fundi.

5. gr. Á þeim tíma, sem til er tekinn í 1. gr., má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað, nema lögreglustjóri með samþykki sóknarprests leyfi.

6. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveita- eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómstörfum. Ekki skal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýn nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmanni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur.

7. gr. Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar, fyr en um nónbil. Þá er guðspjónustan fer fram eftir nón, er þó heimilt að halda almenna fundi samtímis, sé þess gætt, að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðspjónustan verði trufluð af því.

8. gr. Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrra helgidag stórhátíðanna.

9. gr. Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnætis.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eru allar almennar skemtanir bannaðar.

10. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr.; auk þess má með dómi svifta mann rétti til að hafa veitingahús eða annan almennan veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum. Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lögreglumál.

11. gr. Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé spröttið af afsakanlegum misskilningi, og skal hann þá að eins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar.

12. gr. Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og öll önnur agaákvæði um sunnu- og helgi-dagahald, eru feld úr gildi.

Ed.

267. Breytingartillaga

við frv. til fjárukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Frá landshöfðingja.

Við 2. gr. Undir C. ýmisleg útgjöld: Til verktróðs manns til að kynna sér skipamælingar

fyrir »200» komi: »700».

Ed.

268. Frumvarp

til laga um friðun fugla.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Hér á landi skulu þessar fuglategundir friðaðar fyrir allri veiði á hverjum tíma árs sem er: kríur, snjótitlingar, þúfutitlingar, mariuerlur, steindeplar,

prestir, rindlar, og auðnutitlingar; og allar aðrar fuglategundir, nema: ernir, valir, smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl, skulu friðaðar frá 1. apríl til 20. júlí ár hvert; þó skulu endur, aðrar en fiskiendur, friðaðar frá 1. apríl til 20. ágúst, lundi friðaður frá 10. maí til 20. júní og fýll frá 1. marz til 10. ágúst. Net og skot má eigi hafa við lunda- eða fýlaveiði.

2. gr. Fyrir hvern fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 50 aura sekt, er tvöfaldast fyrir hvert brot alt að 16 kr.

3. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í landskjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

4. gr. Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra, og lög 16. desbr. 1885, um breyting á lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra.

Ed.

269. Nefndarálit

um frumvarp til laga um sildarnætur.

Vér undirrituð nefnd, sem upphaflega kom fram með frumvarp til laga um sildarnætur, höfum athugað frumvarpið eins og það hefir verið samþykkt við 3. umræðu í neðri deild. Á því hefir verið gjörð sú breyting í neðri deildinni, að í 1. gr. hefir í stað orðanna: »Sildarnætur þessar« verið sett orðin: »Sildarnætur, er notaðar hafa verið við veiðar hér við land«, og að bannið gegn útflutningi þeirra er látið gilda alment, í stað þess að gilda að eins um 6 mánuði.

Báðar þessar breytingar getum vér fallist á, og ráðum því hinni heiðrðu deild til að samþykkja frumvarpið óbreytt.

Alþingi 30. júlí 1901.

Eiríkur Briem
formaður.

A. V. Tulinius
skrifari og framsögum.

Guðjón Guðlaugsson.

Nd.

270. Nefndarálit

um frv. til laga um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.

Frumvarp það, er hér liggur fyrir, er nálega orðrétt samhljóða frumvarpi því um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Nórðursjónum utan landhelgi, er þegar er afgreitt frá deildinni, og stendur framkoma þessa frumv. í sambandi við það, að hin almennu ákvæði Haag-samningsins 6. maí 1882 um landhelgisrými m. fl. að því er Nórðursjóinn snertir hafa með samningi milli Englands og Danmerkur 24. f. m. verið af Englands hálfu samþykkt að því er snertir hafið umhverfis Ísland (og Færeyjar). Í 31. gr. samningsins hafa semjendur skuldbundið sig til, að leita samþykkis hins löggefandi valds í hvoru ríki um sig, til þess að fá í lög leidd þau ákvæði, sem eru nauðsynleg skilyrði fyrir því, að samningurinn geti til framkvæmdar komið.

Það, sem stjórnin með frumv. þessu vill leiða í lög, er sérstakleg einkening, o: sérstakleg skrásetning, tölumerking o. s. frv., fyrir öll skip og báta, er fiskiveiðar stunda utan landhelgi við Ísland. Að því er snertir skip þau, er þegar eru mælingarskyld, virðist nú

ekkert verulegt að athuga. En þar sem regla þessi einnig virðist eiga að ná til opinna báta, alt frá tveggja-manna-förum upp í tí- og tólf-æringa, þá dylst nefndinni það eigi, að þessu hlýtur að verða samfara mikið umstang og mjög mikill kostnaður. Sérstaklega verður það í allmörgum umdæmum hér á landi gersamlega ókleift verk fyrir lögreglustjórana, að framkvæma þetta starf sjálfa, og þeir hljóta því að hafa til þess umboðsmenn, að svo miklu leyti hægt er að fá þá. En það verðum vér að álíta frágangssök, að skylda þessa embættismenn til þess að borga þann kostnað úr sínum vasa og verður því að álíta nauðsynlegt að þessi kostnaður verði greiddur úr landssjóði, eins og annar kostnaður við þetta verk. Br.till. í þessa átt mun nefndin því koma fram með síðar.

Það sést af ástæðunum fyrir frumv., að landshöfðinginn hefir í tillögum sínum um málið farið fram á, að íslenzkir opnir bátar væru undanþegnir þessum ákvæðum samningsins um skrásetning og tölumerking, en þessum tillögum, sem nefndin verður að álíta að hafi haft og hafi við mjög mikil rök að styðjast, eins og hér háttar til, hefir stjórnin tekið mjög fjarri og eigi talið, gerandi að fylgja þeim. Nefndin hefir því eigi treyst sér til að koma með neina breytingartillögu í þessa átt.

Neðri deild alþingis 30. júlí 1901.

H. Hafstein,
form.

Guðl. Guðmundsson,
skrifari og framsögum.

Björn Kristjánsson.

Nd.

271. Breytingartillaga

við frumv. til laga um samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898—1899.

Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf., Sig. Sigurðsson, Þórður Guðmundsson, Pétur Jónsson, Magnús Torfason, Hermann Jónasson.

Við II. 6. A. síðara dálki (undir »Reikningur») fyrir »47,549,32»
komi: 47,249,32.

Nd.

272. Breytingartillaga

við frv. til laga um samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898—1899. Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf., Sig. Sigurðsson, Þórður Guðmundsson, Pétur Jónsson, Magnús Torfason, Hermann Jónasson.

Við II. 6. A. síðara dálki (undir »Reikningur») fyrir »47,549,32»
komi: 47,399,32.

Nd.

273. Breytingartillaga

við frv. til laga um viðauka við og breyting á tilsk. (o. s. frv.; þingskj. 254).
Frá nefndinni.

1. við 2. gr. fyrir orðin »og sé honum... sýslusjóði» komi: sýslunefnd ákveður þóknun fyrir störf hans, og sé hún greidd úr sýslusjóði.
2. við 3. gr. Fyrir »lækningunum» komi: lækningu.
3. við 5. gr. Aftan við hana bætist: þeirra.

Nd.**274. Breytingartillaga**

við frv. til laga um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland. Frá nefndinni.

Við 2. gr.: Síðari málslíður frá orðunum »Fyrir þetta — — —« út greinina orðist þannig:

Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með talin borgun til lögreglustjórans og aðstoðarmanna hans, skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skírteinis né merking skipanna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett hafa verið.

Nd.**275. Frumvarp**

til laga um heimild til að veita undanþágur frá lögum um bann gegn botnvörpuveiðum nr. 8., 6. apríl 1898.

Flm. Guðl. Guðmundsson.

1. gr.

Landshöfðingjanum yfir Íslandi veitist heimild til þess, eftir tillögum sýslunefndanna í Skaftafellssýslum, að veita með sérstöku leyfisbréfi hérlandum mönnum eða hlutafélögum, er rétt hafa til fiskiveiða í landhelgi, undanþágu frá banni því, er 1. gr. laga 6. apríl 1898 inniheldur, að því er snertir landhelgis sviðið úti fyrir Skaftafellssýslunum, með þeim skilyrðum og takmörkunum, er settar eru í þessum lögum.

2. gr.

Eigi má veita neinum undanþágu þá, er í 1. gr. er nefnd, um lengri tíma en 50 ár.

3. gr.

Í leyfisbréfi því, er landshöfðingi gefur út, skulu tekin fram öll þau skilyrði, er leyfishafa verða sett, þar á meðal, hvert endurgjald leyfishafa ber að inna af hendi fyrir þann skaða, er fiskiveiðar Skaftafellssýslunnanna bíða, og ákveðið verður eftir tillögum sýslunefndanna í héraðinu, hvort heldur endurgjald þetta er falið í ákveðnum framkvæmdum, eða í peningagjaldi eitt skifti eða árlega, það skal ætíð sett sem skilyrði, að leyfishafi, um leið og leyfisbréfið er honum afhent, setji veð eftir ákvæði landshöfðingja fyrir því, að hann haldi skilyrði þau, er honum eru sett og fullnægi skuldbindingum sínum, að minsta kosti 150,000 kr.

4. gr.

Takmörk þess sjávarsvæðis, er undanþágan gildir fyrir, skulu nákvæmlega ákveðin í leyfisbréfinu og á kostnað leyfishafa auðkend með merkjum á landi, eftir því, er landshöfðingi ákveður.

5. gr.

Fyrir leyfisbréfið skal greiða í eitt skifti 500 kr. Ennfremur skal leyfishafi greiða árlega fyrir hvert skip, er hann notar til að veiða með botnvörpu í landhelgi, 100 kr., og að auki 3 kr. fyrir smálest hverja í þeim fiski eða flutningaskipum, er hann notar við þennan atvinnurekstur. Gjöld þessi renna í landssjóð, en

hellingi gjaldsins skal eftir tillögum sýslunefndanna varið í héraðinu til styrktar landbúnaði, til vega- eða brúagjörða, eða til leiðarljósa.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er þau eru staðfest.

Nd.

276. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga 1902—1903. Frá Guðl. Guðmundssyni.

1. Við 12. gr. B.

Á eftir tölul. 5. bætist nýr liður:

Til þess að rannsaka hafnarstöði undir Dyrhólaey og við Vík í Mýrdal, gegn 1000 kr. tillagi frá Vestur-Skaftafellssýslu, alt að 2000 kr.

2. Við 14. gr. B. 1. b.

Á eftir liðnum bætist inn athugasemd:

Við skifting þessarar fjárveitingar skal 1 dagsverk í jarðabótum á opinberum eignum metið tvöfalt móts við dagsverk á eignum einstakra manna.

3. Við 14. gr. B. 1. g.

Á eftir staflaðnum bætist nýr liður:

Til þess með vatnsveitingum að verja þjóðjarðir í Leiðvallahreppi fyrir sandfoki 2000 kr.

Styrknum sé varið eftir tillögum landsbúnaðarfélagsins og er hann bundinn því skilyrði, að ábúendur leggi að minsta kosti 500 kr. til þessa verks.

4. Við 14. gr. B. 9.

Á eftir töluliðnum bætist nýr liður:

Til Halldórs Guðmundssonar í Kaupmannahöfn til að nema »Elektroteknik«

600 — 600.

Nd.

277. Breytingartillaga

við frv. til laga um samþykkt á landsreikningunum fyrir 1898—1899. Flm.: Hermann Jónsson, Björn Bjarnarson, Bf., Þórður Guðmundsson, Pétur Jónsson, Sig. Sigurðsson, Stefán Stefánsson pm. Eyf.

Við II. 4. (til útgjalda við læknaskipanina), síðari dálki (undir »Reikningur«):

Fyrir: 163,727,13

Komi: 163,339,63

Samlagningin breytist samkvæmt br.till. þessari og br.till. á þingskjölunum 271 eða 272, ef þær verða samþykktar.

Ed.

278. Frumvarp

til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sótthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdböðin, en hafa verður amt-

maður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Eftirlitsmann má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir manninn eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, ef hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólaföstu, og skulu hinarsjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunni stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sóthreinsunarlyf.

4. gr. Amtmenn. annast um, að böðunar- og sóthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvívetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglinga-skipanna, en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinn kostnað.

Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðru vísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði sýslu þeirrar eða kaupstaðar þess, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annarshvors.

6. gr. Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi 5. janúar 1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjóð þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

7. gr. Akvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi numjin að því, er snertir niðurjöfnun á þókaun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Ed.

279. Frumvarp

til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

Stefán Stefánsson þm. Skf., Guðlaugur Guðmundsson, Magnús Torfason.

1. gr. Bannað skal að flytja ósútuð skinn eða húðir hingað til lands frá útlöndum nema söltuð sé og óhert.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum 200—1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð.

3. gr. Mál út af brotum á lögum þessum skulu rekin sem almenn lög-reglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nd.**280. Nefndarálit**

um frumvarp til póstlaga.

Vér, sem hin háttvirta deild hefir kosið til að ihuga frumvarp þetta, höfum vandlega yfirfarið það og finnum ekkert verulegt athugavert við það. Því ráðum vér deildinni til að samþykkja frumvarpið óbreytt.

Neðri deild alþingis, 1. ágúst 1901.

Stefán Stefánsson þm. Skf.
formaður.

Magnús Torfason.
skrifari og framsm.

Ólafur Briem.

Nd.**281. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um vinnuhjú og daglaunamenn.

Nefndin hefir athugað frumvarp þetta rækilega og ekki fundið ástæðu til að koma fram með neinar verulegar breytingar á því. Eina efnisbreytingin er í 21. gr., sem nú verður 22. gr., þar sem farið er fram á, að húsbóndi skuli skyldur að fæða hjúð endurgjaldslaust mánaðartíma, þótt það sé frá verkum sökum veikinda. Nefndinni þótti ekki ráðlegt að létta alveg af húsbændunum þeirri skyldu, sem 23. gr. vinnuhjúatilskipunarinnar leggur þeim á herðar, en vildi fara þann milliveg, sem hér er bent á.

Nefndin ræður hinni h. deild til að samþykkja frumvarpið með þeim breytingum er nú skal greina:

1. Við 3. gr. »eins og verið hefir« falli burt.
2. Við 4. gr. Í stað orðanna »Hinn almenni skildagi vinnuhjúa« komi »Skildagi vinnuhjúa«.
3. Við 5. gr. Í stað orðanna »og skal hann auk þess skyldur« komi »Skyldur er hann og«.
4. Við 6. gr. Orðin »því, auk umsamins kaup«, í annari málsgrein og »sjálft« í síðustu málsgrein falli burt. Í stað »til baka« síðast í greininni komi »aftur«.
5. Við 7. gr. Í stað »móttöku« í fyrstu málsgrein komi »viðtöku«.
6. Við 7. gr. Orðin »einhvern« í fyrsta og öðrum tölulið falli burt.
7. Við 7. gr. Í stað »eða geti eigi valdið sótt næmi« í 2. tölulið komi »eða geti eigi flutt sótt næmi«.
8. Við 7. gr. Aftan af sama töluliði sé slept frá »hafi það lagt til jafugildan mann« o. s. frv.
9. Við 7. gr. Í 3. tölulið sömu greinar falli burt »og sem það neitaði að hafa«.
10. Við 7. gr. Í 4. tölul. »á sér« falli burt.
11. Við 13. gr. Í stað »afsala öðrum vistarráð yfir hjúi sínu, nema það samþykki« komi »afsala öðrum vistarráð nema hjúð samþykki«.
12. Við 13. gr. Í stað »Nú deyr húsbóndinn« o. s. frv. út greinina komi: »Nú deyr húsbóndi, og skal þá vistarráðum áfram haldið með ekkju hans eður búi; en ef búi er brugðið, skulu vistarráðin ógild«.
13. Við 14. gr. Síðasta málsgreinin: »Leggi hjúð sér til rúmfatnað« o. s. frv. falli burt.
14. Við 15. gr. Í 2. málsgrein »í« falli burt.
15. Við 15. gr. Í stað »undir eins og vistartíminn er á enda« síðast í greininni komi: »við lok vistartímans«.
16. Við 16. gr. Í stað »ganga til allra verka« í 2. málsgrein, komi »vinna öll þau verk«.

17. Við 16. gr. Í stað »og skal því þó skylt«, síðast í greininni og út, komi: »og skal því þó skylt að ganga að öllum heimilisverkum og öðrum störfum, þegar þörf krefur«.

18. Við 18. gr. »Hvert« og »hvert annað« í fyrstu málsgrein falli burt — Í stað »fyrir það« komi »við það«. — Í stað »sökum glæpa« komi »fyrir glæp«.

19. Eftir 19. gr. frumvarpsins komi ný grein, sem verður 20. gr.:

»Nú sýkist hjú eður slasast, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni sjálfs þess, þá skal það sjálft kosta lækninguna og endurgjalda húsbónda fæði og hjúkrun, meðan það var sjúkt, og eigi á það heimting á kaupi fyrir þann tíma, sem það er frá verkum«.

20. 20. gr. frumvarpsins verður 21., og orðin »þann« og »eiuhverjum« í fyrstu málsgrein falli burt.

21. 21. gr. frumvarpsins verður 22. gr. og orðist þannig:

»Nú sýkist hjú eða slasast af öðrum atvikum en nú voru talin (20. og 21. gr.), og skal það þá sjálft greiða kostnað þann, er leiðir af lækning þess og sérstakri aðhjúkrun, og eigi á það heimting á kaupi, meðan það er frá verkum, en húsbónda skal ekki skylt að fæða það endurgjaldslaust, lengur en einu mánuð vistarársins, þótt það sé lengur frá verkum«.

22. Við 23. gr. Í stað »Nú flytur húsbóndi samt hjúðið burt«, komi: »Nú flytur húsbóndi hjúðið burt engu að síður«.

23. Við 24. gr. Í stað »slasast í vistarverunni, á eftir«, komi »slasast og á eftir«.

24. Við 24. gr. Í stað »af sveitarsjóðnum þar, sem hjúðið er í vist«, komi »sveitar-sjóð dvalarhreppsins«.

25. Við 24. gr. Í stað »deyi hjú í vist« komi »deyi hjú«.

26. Við 25. gr. Aftan við 3. tölulið bætist nýr töluliður, sem verður 4. tölul.:

»ef hjúðið meiðir mannorð húsbænda eða vandamanna þeirra á heimilinu«.

27. Við 25. gr. Í 11. tölulið falli burtu orðin »og það sjálft lézt kuuna«.

28. Við 26. gr. Aftan af greininni falli síðasta málsgreiniu: »Auk þess« o. s. frv.

29. Við 28. gr. Síðasta málsgreiniu: »Auk þess« o. s. frv. falli burt.

30. Við 35. gr. Í stað »svo og skæðaskinn og þjónustu« komi: »svo og fæði, skó og þjónustu«.

31. Við 35. gr. Í stað »þó á hann heimtingu á að fá þjónustuna«, komi: »þó á hann heimting á að fá fæði og þjónustu«.

32. 37. gr., sem verður 38. gr., orðist þannig:

»Mál út af brotum gegn 23. gr. skulu rekin sem almenn lögreglumál, en að öðru leyti« o. s. frv.

Neðri deild alþingis 1. ágúst 1901.

Ólafur Briem,
form.

Stefán Stefánsson þm. Skagf.
skrifari.

Björn Bjarnarson þm. Bf.

Sig. Sigurðsson.

Hermann Jónasson,
framsögumaður.

Ed

282. Frumvarp

tillaga um eftirlaun. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Hver sá, sem fengið hefir konungsveitingu fyrir embætti og fær laun úr landssjóði, á rétt á að fá eftirlaun eftir lögum þessum, þegar honum er veitt lausn frá embætti fyrir aldurs sakir eða heilsulasleika, eða annarra orsaka vegna, sem honum eru ósjálfráðar.

2. gr. Eftirlaunin skulu greiðast úr landssjóði. Upphæð eftirlaunanna skal þannig reikna, að sá er fengið hefir lausn frá embætti, fái í eftirlaun $\frac{1}{5}$ þeirrar embættislaunaupphæðar, er hann hafði, þegar hann fékk lausn frá embættinu, og auk þess 20 kr. fyrir hvert ár, sem hann hefir þjónað embætti með eftirlaunarétti; þó komi eigi til greina fleiri þjónustuár en 35. Sá, sem er fullra 70 ára, á rétt á að fá lausn með eftirlaunum samkvæmt lögum þessum. Sá embættismaður, sem slasast þannig, þegar hann er að gegna embætti sínu, að hann verður að fá lausn frá embættinu, fær ávalt $\frac{2}{3}$ af embættistekjum sínum í eftirlaun. Ef eitthvert embætti er lagt niður, á sá embættismaður, er því gegnir, heimting á að njóta $\frac{2}{3}$ af embættistekjum sínum í 5 ár í biðlaun, en er þá undir eins skyldur til að taka aftur við hæfilegu embætti með sömu tekjum að minsta kosti, sem því embætti fylgdu, sem niður var lagt. Hafi hann ekki fengið embætti að 5 ára fresti, verða honum veitt eftirlaun. Þau ár, sem hann hefir notið biðlauna, skal álta sem þjónustuár, þegar farið verður síðar að reikna eftirlaun hans; en eftirlaunin skal reikna eftir þeim embættistekjum, er hann hafði, áður en hann fékk biðlaun. Ef hann tekur á móti embætti, sem minni tekjur fylgja, fær hann af þeim eftirlaunum, sem honum ber eftir hið meira embætti, er hann áður hafði, svo mikið sem tekjur hins nýja embættis vantar til að jafnast við tekjur hins fyrra embættis, er hann hafði, og ekki meira.

3. gr. Ef embættismaður, sem sökum heilsubrests hefir fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, kemst aftur til heilsu, er hann skyldur til að taka á móti embætti, sem landsstjórnin álitur við hans hæfi og skipar hann í, og séu launin eigi lægri en þess embættis, er hann fékk lausn frá. Séu launin minni, fær hann mismuninn greiddan úr landssjóði, sem viðbót fyrir sjálfan sig. Neiti embættismaðurinn að ganga að hinu nýja embætti og getur eigi fært fullnægjandi sönnur á slíka vanheilsu, sem tálmi honum frá að gegna því, missir hann rétt til eftirlauna.

4. gr. Þær embættistekjur, sem teknar verða til greina, þegar reiknuð eru eftirlaun eða biðlaun samkvæmt 2. gr., eru: 1. viss árleg laun, 2. launaviðbót, sem veitt er mannum sjálfum; 3. aukatekjur og hlunnindi, svo sem leigulaus bústaður, bújörð, eldiviður og ljós, sem með berum orðum eru veitt embættismanninum sem laun eða hluti af launum hans. Aukatekjurnar skulu taldar eins og þær hafa verið að meðaltali 5 síðustu árin, áður en embættismaðurinn fékk lausn frá embætti, eða öll þau ár, sem hann hefir embætti þjónað, hafi árin verið færri en 5.

5. gr. Sá, er fyrirgjörir embætti sínu, missir einnig rétt til eftirlauna.

6. gr. Þegar embættismanni er vikið frá fyrir einhverjar misfellur, sem ekki varða embættismissi, en veikja þó þá virðingu og traust, sem nauðsynlegt er fyrir stöðu hans, skal ákveða eftirlaun hans með sérstökum lögum.

7. gr. Eftirlaun eða biðlaun missast: 1. gjörsamlega eða að tiltölu þegar hlutaðeigandi fær aftur embætti og laun; 2. þegar hann án konungsleyfis gengur í þjónustu útlendra ríkja; 3. þegar hann tekur sér bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 4. þegar hann hefir ekki tekið eftirlaun sín eða biðlaun í 3 ár, og getur síðan ekki sannað lögmæt forföll; 5. þegar hann verður dæmdur sekur í þess konar athæfi, sem mundi hafa svift hann embætti, ef hann hefði þá í

því verið, eða ef upp á hann sannast, að hann hafi orðið sekur í slíkri hegðun, áður en hann fekk lausn frá embættinu. Nú hefir embættismaður fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, og tekur við nýju embætti, hefir hann þá rétt til að fá eftirlaun þau, sem hann áður hafði, er hann sleppir þessu embætti.

8. gr. Hver kona, sem verður ekkja eftir embættismann, er hafði eftirlaunarétt, eða eftirlaun eftir lögum þessum, skal hafa rétt til að fá eftirlaun úr landssjóði með þeim undantekningum, sem til eru teknar í 9. gr. Eftirlaun ekkjunnar reiknast $\frac{1}{8}$ af launum mannsins, eins og þau eru talin eftir 2. og 4. gr þessara laga, þegar þau eru lögð til grundvallar fyrir því, hvernig reikna skal eftirlaun hans; þó mega þau eftirlaun ekkjunnar, sem þannig reiknast, aldrei fara fram úr 1200 kr. né vera meiri en eftirlaun þau, sem maðurinn hefði getað fengið eða hafði þegar hann dó. Þegar ástæður virðast til, getur konungur í viðbót við eftirlaunin veitt 20—100 kr. árlega fyrir hvert barna ekkjunnar, sem hún hefir fyrir að sjá, þangað til hvert barn er orðið 16 ára; þó skal eftirlaunaviðbót þessi því að eins haldast, að ástæður þær, sem hún er byggð á, sé framvegis hinar sömu, og skal sanna það á hverju ári fyrir landsstjórninni.

9. gr. Þær embættismanns ekkjur hafa engan eftirlaunarétt, sem hafa gifst eldra manni en 60 ára eða á banasæng hans, eða eftir að hann fekk lausn frá embætti með eftirlaunum, eða ef hjónabandinu var gjörsamlega slitið, áður en maðurinn dó.

10. gr. Eftirlaun ekkna missast: 1, þegar ekkjan giftist af nýju; 2, þegar hún tekur sér bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 3, þegar hún hefir ekki hirt eftirlaunin í 3 ár, og getur síðan ekki sannað lögmæt forföll; 4, þegar hún verður dæmd sek í einhverri athöfn, sem að almenningsáliti er ósæmileg. — Þegar ekkja missir eftirlaun, af því að hún hefir gifst af nýju, á hún rétt á að fá aftur hin sömu eftirlaun, ef hún verður ekkja í annað sinn.

11. gr. Föðurlausum og móðurlausum börnum þeirra embættismanna, sem áttu rétt til eftirlauna, getur konungur veitt hverju um sig 40—200 kr. árlega, að svo miklu leyti, og svo lengi, sem þau þurfa við og eru þeirra verð, þó ekki lengur en þangað til þau eru 16 ára; þörf þeirra og verðleik skal árlega sanna fyrir landsstjórninni.

12. gr. Þeir sem eru í embættum þá er lög þessi öðlast gildi og hafa rétt til eftirlauna samkvæmt tilskipun 31. maí 1855, halda rétti til eftirlauna samkvæmt þeirri tilskipun. Að öðru leyti er sú tilskipun úr lögum numin með þessum lögum.

Ed. 283. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma.

(Eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.).

Þegar einhver þeirra sjúkdóma, sem yfirvöldum samkv. 2. gr. laga nr. 2, 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma ætíð er skylt að verja almenning fyrir, er svo vægur, að landlæknis áliti, að hann verður ekki talinn hættulegur lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að lítil líkindi eru til, að hann verði heftur, skal landshöfðingja heimilt að láta hætta sóttvörnum á þann hátt, er tæð lög fyrirskipa, enda samþykki landlæknir.

Ed.**284. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum 12. júlí 1878 um gjafsóknir.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Ákvæðin í 3. tölulið 2. gr. í lögum 12. júlí 1878, um gjafsóknarrétt embættismanna, eru úr lögum numin.

Skylda sú, er að lögum hefur hvílt á embættismönnum, að hreinsa sig af ærumeiðandi sakargiftum með dómi, samkvæmt skipun yfirboðara þeirra, er úr lögum numin.

Ed.**285. Frumvarp**

til laga um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Í kaupstöðunum Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði geta bæjarstjórnirnar krafist, að húseigendur láti sótara, er bæjarstjórnin skipar, hreinsa reykháfa í húsum þeirra, svo oft, sem lögreglusamþykkt kaupstaðarins ákveður. Gjald fyrir hreinsun reykháfa ákveður bæjarstjórnin með gjaldskrá, og má taka gjaldið lögtaki sem önnur bæjargjöld. Bæjarstjórnin setur með ráði slökkviliðsstjóra hinar nánari reglur um störf sótara.

Ed.**286. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um heilbrigðissamþyktir í kaupstöðum, kaupsýslunum og sjóþorpum á Íslandi.

Vér, sem efri deild fól á hendur að athuga frumvarp þetta, ráðum til nokkurra orðabreytinga á því og einnar efnisbreytingar, við 2. gr. Í þeirri grein er ákveðið, að hreppsnefndir, ásamt einum manni, er sýslunefnd tilnefnd af íbúum kaupsýslunnar eða sjóþorps, skuli hafa þar eftirlit með heilbrigðismálefnum. Vér hugsum, að það mundi oft valda vafningum og draga úr framkvæmdum, að ætla svo mörgum (6, eða minnst 4) mönnum eftirlit þetta, enda hafa hreppsnefndir nóg annað að starfa. Eius og bæjarfógeti á í kaupstöðum, eftir frumvarpinu, að vera sjálfkjörinn í heilbrigðisnefnd og vera formaður hennar, þannig sýnist oss liggja næst, að í kaupsýslunum og sjóþorpum sé sýslumaðurinn sjálfkjörinn í nefnd þessa, ef hann hefir þar aðsetur, og sé hann þá og formaður hennar, en ella hreppstjóri. En með sýslumanni eða hreppstjóra sem formanni viljum vér hafa í nefndinni að eins 2 menn aðra, og kjósi hreppsnefnd annan, en sýslunefnd hinn.

Breytingarnar, sem vér ráðum til að gjöra við frumvarpið, eru þá þessar:

Við 1. gr.

1. Í stað: »heilbrigðissamþyktum« (í 1. línu) komi: »samþyktum.
2. Í stað: »Bæjarstjórnirnar skulu með ráði hlutaðeigandi héraðslæknis« (í 2. línu) komi: Skál bæjarstjórn með ráði héraðslæknis.
3. Orðið »hlutaðeigandi« í 1. línu 2. málsgreinar falli burt.
4. Orðin »sams konar« í 2. línu sömu málsgreinar falli burt, en í stað orðsins »samþyktir« (í sömu línu) komi: heilbrigðissamþyktir.
5. Í stað: »Frumvörpin skulu send hlutaðeigandi amtmanni, er ber þau undir landlækni« (í 2. og 3. línu 2. málsgreinar) komi: Frumvarpið skal sent amtmanni, er ber það undir landlækni. Jafnframt breytist »þau« í »það« og »þeim« í »því« (í 3. og 4. (seinustu) línu málsgreinarinnar).

Við 2. gr.

1. Í stað: »Í heilbrigðisnefndum« (í 1. línu greinarinnar) komi: Í heilbrigðisnefnd.
2. Í stað: »hún« (í 2. línu greinarinnar) komi: nefndin.
3. Í stað seinni hluta greinarinnar frá strikiu (—) komi: Í kaптúnunum og sjóporpum skal hreppstjóri, einu maður kosinn af hreppsnefnd, og annar, er sýslunefnd til nefnir af íbúum kaптúnsins eða sjóporpsins, hafa eftirlit með heilbrigðismálefnum undir yfirmensjón héraðslæknis. Hreppstjóri er formaður nefndarinnar.

Ef sýslumaður býr í kaптúni eða sjóporpi, situr hann í nefndinni í stað hreppstjóra.

Með þessum breytingum ráðum vér deildinni til að samþykkja frumvarpið.

Efri deild alþingis 1. ágúst 1901.

J. Jónassen,

Magnús Andrésson,

formaður og framsögumaður.

skrifari.

Hallgr. Sveinsson.

Ed.

287. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 28, 14. des. 1877 um ýms atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum. Flutningsm.: Guðjón Guðlangsson, Eiríkur Briem, Kristján Jónsson.

Greinin orðist þannig:

Fiskiveiðasamþyktir, sem gjörðar eru samkvæmt lögum nr. 28, 14. des. 1877, standa eigi í gildi lengur en 10 ár í senn, en endurnýja má fiskiveiðasamþykt fyrir jafnlangan tíma í senn á sama hátt og hún hefir verið sett.

Fiskiveiðasamþyktir þær, sem nú eru, falla þó eigi úr gildi samkvæmt lögum þessum fyr en ár er liðið frá því, að lögin öðlast gildi.

Nd.

288. Nefndarálit

í málinu: Frumvarp til laga um að lög 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs skuli úr gildi numin.

Frumvarpi þessu hefir hin háttv. deild vísað til samgöngumálanefndarinnar og hún komist að þeirri niðurstöðu, að eigi væri rétt að ráða deildinni til þess að samþykkja það. Nefndin býst nú reyndar eigi við því, að landssjóðsútgerðin verði tekin upp aftur, en þó gæti svo farið, að grípa yrði til þess, og væri þá óráð að vera búinn að fella úr gildi lögin frá 25. október 1895, jafnvel þótt þinginu kynni að þykja annað fyrirkomulag á útgerðinni heppilegra en það, sem þau lög skipa fyrir um.

Samningur sá, um gufuskifaferðir milli landa og kringum Ísland, er stjórnarráð Íslands gjörði við sameinaða gufuskipafélagið 1. nóvember 1897, gengur úr gildi 1. janúar 1903, en samgöngumálanefndinni er það kunnugt, að samningur þessi hefir verið endurnýjaður fyrir árið 1903, að því áskildu, að alþingi veiti í ár sömu upphæð til gufuskifaferða fyrir árið 1903 og veitt hefir verið síðustu árin. Hins vegar koma lögin frá 25. október til framkvæmda 1. jan. 1903, ef hið fyrirliggjandi frumvarp verður felt, án þess frekara sé aðgjört.

Samgöngumálanefndin hefir því samið frumvarp til laga um frestun á framkvæmd lagauna frá 1895 til 1. janúar 1904, og ræður h. h. deild til þess að samþykkja það, en fella frumvarp stjórnarinnar.

Alþingi, 1. ágúst 1901.

Ólafur Briem, formaður.

Jóh. Jóhannesson, skrifari og framsögumaður.

H. Hafstein.

Björn Kristjánsson.

Björn Bjarnarson, þingm. Dalam.

Nð.**289. Frumvarp**

til laga um frestun á framkvæmd laga 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgjörð þess á kostnað landssjóðs. Frá samgöngumálanefndinni.

Framkvæmd laga 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgerð þess á kostnað landssjóðs skal frestað til 1. janúar 1904.

Nð.**290. Breytingartillaga**

við breytingartillögur nefndarinnar í málinu: Frumvarp til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.

Flutningmaður: L. H. Bjarnason.

Við 1. gr. 2. málsg. Orðin „nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ólöglegu veiðum“ falli burt.

Nð.**291. Breytingartillaga**

við frumv. til fjárlaga 1902 og 1903. Flutningsm.: Jósafat Jónatansson.

Við 13. gr. B. VI. a.

Á eftir 3. tölulið komi nýr töluliður, er verður:

4. Styrkur til að byggja skólahús á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga. 5,000

Nð.**292. Breytingartillaga**

við frumv. til laga um bólusetningar. Flutningsm.: Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Björn Bjarnarson, þm. Bf., Jósafat Jónatansson, Þórður Guðmundsson, Hermann Jónasson, Pétur Jónsson.

Við 11. gr., 1. málsg. Fyrir „endurbólusetur samkvæmt 4.—6. og 9. gr.“ komi: endurbólusetur og skoðar samkvæmt 3., 4.—6. og 9. gr., hafi bólan komi út, en að öðrum kosti 10 aura.

Nð.**293. Breytingartillaga**

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903. Flutningsm. Stefán Stefánsson, þm. Eyf.

Við 13. gr. B. VI. a.

2. töluliður breytist þannig: til kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga 2,500
3. — — — — : til kvennaskóla Eyfirðinga 2,500

Nð.**294. Breytingartillögur**

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar á þskj. 260. Frá Magnúsi Torfasyni.

1. Við 13. gr. A. b. 2. Orðin „og til Stafafellsprestakalls 100 kr.“ falli burt.
2. Við sömu gr. Aftan við orðin: „til Kálfaellsprestakall 100 kr.“ bætist: og til Eyvindarhólaprestakalls 300 kr.

295. Frumvarp

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1898 og 1899 og fjárukallögunum 22. september 1899 fyrir hin sömu ár, veitast 32,399 kr. 64 aurar til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—7. gr. hér á eftir.

Við staflið c. til vitans á Reykjanesi:

fyrir 1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	346 kr. 02 au.
— 1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	937 — 22 —
										1,283 kr. 24 au.

fyrir 1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	240 kr. 49 au.
— 1899	..	...	...	...	...	...	...	...	...	140 — 14 —
										380 — 63 —
										<u>1,663 kr. 87 au.</u>

árið	1898	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	5,183	kr. 81	au.
—	1899	..	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6,344	— 10	—
																11,527	kr. 91	au.

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina.

b. Handa póstaðgreiðslumönnum.

1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	182	kr.	00	au.
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	220	—	00	—

c. Handa bréfhirðingamönnum:

1899 617 — 35 —

Við tölulið 2. Til pósthlutnings:

1898	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3,936	—	88	—
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3,762	—	15	—

Við tölulið 3. Önnur útgjöld:

Við d. Fyrir prentun:

1899	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2,140	—	64	—
------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-------	---	----	---

Við e. Til áhalda:

1898	...	...	..	...	...	...	...	..	..	...	...	...	...	2,402	—	39	—
1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	753	—	85	—

Undir B. Til vegabóta:

Við tölulið 4. Til flutningabrauta

1898 og 1899	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2,235	—	46	—
												16,250 kr. 72 au.			

5. gr. Sem viðbót við gjöld þau, er talin eru í 13. gr. fjárlaganna til kirkju- og kenslumála, veitast:

Undir B. V. b. til annara útgjalda við stýrimannaskólann:

Víð tölulið 2.	Til áhaldakaupa o. fl. 1898		632 kr. 38 au.
Víð tölulið 5.	Til skólahúsbyggingar 1898		410 — 81 —
Víð tölulið 6.	Ýmisleg útgjöld		303 — 49 —
			1,346 kr. 68 au.

6. gr. Sem viðbót við upphæð þá, sem talin er í 16. gr. til óvissra útgjald, veitast 1,494 kr. 28 au.

7. gr. Sem viðbót við fjárgreiðslur samkvæmt fjáráukalögum og nýjum lögum, sbr. lög 2. okt. 1895 og fjáráukalög 22. sept. 1899, veitast:

Til brúargerðar á Blöndu 1898 116 kr. 18 au.

Ed.

296. Frumvarp

til laga um greiðslu verkkaups.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.)

1. gr. Verkkaup skal greitt með gjaldgengum peningum starfsmönnum öllu mog daglaunamönnum við verðlanir, verksmiðjur og náma, hásetum og öðrum starfsmönnum á þilskipum, sem á fiskiveiðar ganga eða hvalaveiðar, hvort sem eru seglskip eða gufuskip, nema verkkaupið sé hluti af aflaum sjálfum, svo og starfsmönnum og daglaunamönnum þeim, er á landi vinna hverja þá vinnu, er af útgerð skipanna leiðir, og má eigi greiða kaupið með skuldajöfnuði, nema svo hafi áður verið sérstaklega um samið.

2. gr. Nú vinnur maður ákveðið verk fyrir ákveðið kaup (accord) að einhverri þeirri atvinnugrein, er 1. gr. hljóðar um, og fer um greiðslu þess eins og segir í 1. gr.

Nd.

297. Frumvarp.

til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. (Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar framar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji, skal sæta 50—1000 kr. sektum.

Sömu hegning skal og hver sá maður sæta, er hjálpar til að koma undan handsömun eða hegningu þeim, er sekur hefir orðið um ólöglegar botnvörpuveiðar, nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ólöglegu veiðum, enda falli brot hans eigi undir önnur þyngri hegningarákvæði.

2. gr. Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn, að dvelja á útlendum botnvörpuskipum við veiðar þeirra, eða er í botnvörpuskipi, þegar það er að veiðum í landhelgi við Ísland, án þess að hann geti gert þá grein fyrir dvöl sinni á skipinu, að auðsætt sé, að hann eigi enga blutdeild í veiðiskap þess, skal sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu, sæta sektum eftir 1. gr.

3. gr. Hver sá skipsjóri, er sekur veiður um brot á lögum nr. 8 6. apríl 1898 1. gr., skal, auk sekta þeirra, er ákveðnar eru í 2. gr., sæta fangelsi, eigi minna en 14 daga einföldu fangelsi.

4. gr. Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð og mál um brot gegn þeim skulu rekin sem opinber lögreglumál.

Ed.

298. Frumvarp

til laga um samþykkt á landsreikningnum fyrir 1898 og 1899.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

I. Tekjur:

	Fjárveiting		Reikningur	
	kr.	a.	kr.	a.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða og á lausafé	84,000	»	91,355	47
2. Húsaskattur	9,600	»	13,007	25
3. Tekjuskattur	26,000	»	28,736	46
4. Aukatekjur	50,000	»	60,238	93
5. Erfðafjárskattur... ..	4,000	»	7,360	28
6. Vitagjald... ..	17,000	»	16,002	02
7. Gjöld fyrir leyfisbréf	4,000	»	6,431	42
8. Útflutningsgjald af fiski og lýsi, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	90,000	»	91,209	64
9. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	250,000	»	238,447	32
10. Aðflutningsgjald af tóbaki, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	150,000	»	145,094	89
11. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	300,000	»	372,827	52
12. Tekjur af pósthæðum	56,000	»	68,414	13
13. Óvissar tekjur	5,000	»	53,867	93
14. Tekjur af fasteignum landssjóðs, að fráðregnum umboðs-kostnaði, prestsmötu, m. m.	46,000	»	46,863	27
15. Tekjur af kirkjum	600	»	959	45
16. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	2,000	»	4,197	82
17. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðs	68,000	»	83,444	76
Borgað upp í lán, fjárveiting: 48,949 kr. 42 a., reikningur: 79,293 kr. 37 a.				
18. Leigur af láni landssjóðs til landsbankans	10,000	»	12,886	54
19. Innborgarir frá brauðum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	4,000	»	7,287	73
20. Endurborgarir skyndilána til embættismanna	1,200	»	3,039	05
21. Endurborgarir á öðrum fyrirframgreiðslum	4,000	»	18,161	91
22. Tillag.úr rikissjóði	127,000	»	127,000	»
alls	1,308,400	»	1,496,833	79
Tekjuhalli			41,073	55
			1,537,907	34

II. Gjöld:

1. Til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnar-innar á alþingi	26,800	»	26,800	»
2. Til alþingis og kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna	39,600	»	38,923	19
3. Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reiknings-mál, svo og við dómgæzlu og lögreglustjórn m. fl.:				
A. Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál	49,966	67	50,591	67
B. Dómgæzla og lögreglustjórn... ..	179,400	»	174,874	29
C. Ýmisleg útgjöld... ..	103,670	»	105,807	92
Flutt	399,436	67	396,997	07

	Fjárveiting		Reikningur	
	kr.	a.	kr.	a.
Fluttar	399,436	67	396,997	07
4. Til útgjalda við læknaskipunina	161,321	»	163,727	13
5. Til samgöngumála :				
A. Til útgjalda við póststjórnina	112,100	»	126,613	68
B. Til vegabóta.. ..	185,250	»	183,536	57
C. Til gufuskifaferða	135,000	»	136,800	»
D. Til ritsíma	35,000	»	»	»
6. Til kirkju- og kenslumála :				
A. Í þarfir andlegu stéttarinnar	48,250	»	47,549	32
B. Til kenslumálefna	237,476	»	224,118	95
C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta	60,500	»	60,250	»
7. Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrir- framgreiðslna	5,200	»	23,823	63
8. Eftirlaun og styrktarfé... ..	84,000	»	90,828	77
9. Til óvissra útgjalda	3,000	»	4,494	28
10. Til pósthúsbyggingar úr steini í Reykjavík	30,000	»	30,000	»
11. Til brúargjörðar á Lagarfljóti... ..	75,000	»	37	25
12. Fjáráukaveitingar og útborganir samkvæmt nýjum lögum	...	...	49,130	69
alls ...	1,571,533	67	1,537,907	34

Eignir viðlagasjóðs voru 31. desember 1899	1,227,586 kr. 38 a.
Tekjueftirstöðvar landssjóðs s. d.	37,892 — 93 —
Peningaforði landssjóðs s. d.	271,090 — » —
Í landsbankanum á hlaupareikningi s. d... ..	120,000 — 22 —

Ed.**299. Frumvarp**

til laga um bólusetningar. (Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Héraðslæknar skulu hver í sínu héraði hafa gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum.

2. gr.

Hverju læknishéraði skal skift í bólusetningarumdæmi, þannig, að hvert yfirsetukvennaumdæmi sé jafnframt bólusetningarumdæmi, og skal hlutaðeigandi yfirsetukona vera bólusetjari í sínu umdæmi með eftirliti héraðslæknis. Nú telur héraðslæknir yfirsetukonu ekki færa til þess að annast bólusetningu eða engin yfirsetukona er í umdæminu, og skipar hann þá einhvern annan, karl eða konu, sem bólusetjara í umdæminu. Héraðslæknir getur og hve nær sem er vikið bólusetjara frá, ef hann gerir ekki skyldu sína, en skýra skal hann þá landlækni frá því með fyrstu pósthæð.

Héraðslæknirinn er skyldugur til að veita bólusetjurum í héraði sínu ó-

keypis kenslu í að bólusetja, ef þeir ekki hafa frá lækni vottorð um, að þeir kunni að bólusetja.

Yfirsetukonur njóta kauplausrar kenslu í bólusetningu um leið og þær nema yfirsetukvennafræði.

3. gr.

Bólusetjarar skulu skyldugir til, eftir áður að hafa auglýst það, að bólusetja árlega hver í sínu umdæmi að minsta kosti á tveim stöðum á tímabilinu frá 1. maí til 30. sept., og síðan á 6—9 náttu fresti að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru.

4. gr.

Hvert barn skal bólusetja, áður en það er fullra 3 ára að aldri, ef eigi er sannað með læknavottorði, að það hafi haft bólusótt. Sé barnið veikt á þeim tíma, sem bóluset er, skal fresta bólusetningunni til næsta árs.

Nú er barn orðið fullra 5 ára og hefir ekki verið bóluset, sökum þess, að foreldrar þess eða þeir, sem ganga því í foreldra stað, hafa vanrækt, án þess barnið hafi verið veikt eða önnur lögleg forföll verið fyrir hendi, að færa það til bólusetningar á þeim stað og tíma, sem auglýstur er samkvæmt 3. gr., skulu þá foreldrarnir eða þeir, sem ganga barninu í foreldra stað, greiða 2—20 kr. í sekt, og þar að auki greiða allan kostnað við bólusetning barnsins og skoðun eftir á eftir úrskurði lögreglustjóra.

5. gr.

Hvert barn skal endurbólusetja á því ári, er það verður fullra 13 ára, ef ekki sannast með vottorði frá löggiltum bólusetjara, að það hafi verið bóluset og bóla hafi komið út á því á síðustu 5 árum.

6. gr.

Ef bóla kemur ekki út á barni, sem bóluset er samkvæmt 4. gr. eða endurbóluset samkvæmt 5. gr., er sá, sem færa á barnið til bólusetningar, skyldugur að færa það til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár, og ef bólan kemur ekki heldur þá út, að færa það enn þá einu sinni til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár þar á eftir.

7. gr.

Bólusetjarar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá héraðslækninum, og aldrei taka bóluefni úr börnum eða fullorðnum, nema læknir vísi þeim á þá, er taka skuli úr bóluefnið; en ef héraðslæknir bólusetur sjálfur, er honum heimilt að taka bóluefni úr hverjum þeim, er bólusettur hefir verið að tilhlutun hins opinþera.

8. gr.

Hver bólusetjari er skyldugur til að gefa út ókeypis vottorð um árangurinn af bólusetningu, er hann hefir annast.

Ekki má ferma barn, fyr en sannað er með slíku vottorði fyrir prestinum, að barnið hafi verið bóluset, eftir að það varð fullra 8 ára, eða með læknavottorði, að það hafi haft bólusótt.

9. gr.

Ef bólusóttar verður vart í læknishéraði eða hætta er á, að hún berist

þangað úr nálægum héruðum, skal lögreglustjóri eftir tillögum héraðslæknis skipa fyrir um almenna bólusetningu í öllu héraðinu eða svo miklum hluta þess, sem héraðslæknir telur nauðsyn til bera.

Landshöfðingi getur í samráði við landlækni fyrirskipað almenna bólusetningu um land allt.

Til þeirrar bólusetningar, er ræðir um í þessari grein, skulu öll börn færð og allir fullorðnir koma, sem ekki hafa annaðhvort haft bólusótt eða verið bólusettir á síðustu 5 árum og bólan komið út á.

10. gr.

Bæjarstjórnir og sveitarstjórnir skulu í samráði við hlutaðeigandi bólusetjara láta í té ókeypis húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana þeirra, er fyrirskipaðar eru í lögum þessum.

11. gr.

Kostnaður við opinbera bólusetningu greiðist úr landssjóði. Bólusetjara ber 25 aura fyrir hvern þann, er hann bólusetur eða endurbólusetur og skoðar samkvæmt 3., 4.—6. og 9. gr., hafi bólan komið út, en að öðrum kosti 10 aura.

Fyrir ferðir þær, er héraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir.

Þá er opinber bólusetning fer fram, getur hver sá, sem þess æskir, látið hlutaðeigandi bólusetjara bólusetja sig fyrir borgun þá, er ákveðin er í þessari grein, og hann þá greiðir sjálfur.

12. gr.

Hverjum löggiltum lækni er heimilt að bólusetja, ef hann hagar sér eftir ákvæðum þeim, er gilda um bólusetningar.

13. gr.

Í reglugjörð, sem landlæknir semur og landshöfðingi staðfestir, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskoðanir. Þar skal til tekið, hvaða bækur héraðslæknar og bólusetjarar skulu hver um sig halda og hverjar skýrslur þeir skuli gefa og á hvaða tíma; enn fremur skal þar vera ákvörðun um skyldur héraðslækna til að hafa handa héruðum sínum birgðir af kúabóluefni frá hinni konunglegu kúabólusetningarstofnun í Kaupmannahöfn.

14. gr.

Nú kemur einhver ekki til almennrar bólusetningar, sem fyrirskipað er og auglýst samkvæmt 10. gr., og varðar það sektum frá 5—50 kr., nema lögleg forföll banni.

Ef héraðslækni er meinað að taka bóluefni úr manni, varðar það sektum frá 2—20 kr.

Nú er það barn innan 15 ára, sem eigi kemur til bólusetningar eða meinað hefir verið lækni að taka bóluefni úr, og greiða þá foreldrar þess sektina eða þeir, sem sjá fyrir því og ganga í foreldra stað.

Ef einhver fæst við bólusetningar án þess að hafa heimild til þess samkvæmt lögum þessum, þá sætir hann alt að 200 kr. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing samkvæmt almennum fyrirmælum laganna.

Ef bólusetjari brýtur skyldur þær, er á honum hvíla samkvæmt lögum

Þessum eða reglugjörð þeirri, er 13. gr. getur um, þá varðar það sektur alt að 100 kr.

Prestur sá, er brýtur ákvæðið í 2. hluta 8. gr., sætir sektum frá 20—100 kr.

Nú gætir bólusetjari eigi tilhlýðilegrar varkárni við bólusetning og verður þess valdandi, að næmur sjúkdómur berst á heilbrigða menn, og sætir hann frá 50—200 kr. sekt, ef eigi liggur þyngri refsing við samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. Sé það embættislæknir, er slíkt gjörir, getur það varðað hann embættismissi, ef miklar sakir eru. Sektir samkvæmt lögum þessum renna í landsjóð.

15. gr.

Með mál um brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál.

16. gr.

Lög 26. febrúar 1898 um bólusetningar eru úr gildi numin.

17. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1903.

Nd.

300. Breytingartillögur

við br.till. fjármálanefndar Nd. við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf.

1. Við 12. gr. B. 5. Fyrir: »6. tillag til sýsluvega 9,800—5,300«
komi: 6. tillag til sýsluvega 9,800—8,300.

Þar af til Borgarfjarðarsýslu, til að gjöra veg milli Hvítaness og Urriðaár, 3000,00 síðara árið, með því skilyrði, að sýslubúar leggi að öðru leyti fram fé til vegarins, að minsta kosti jafnmikla upphæð.

2. — 13. — B. VI. b. 2. (við nýjan lið): Fyrir »til Guðmundar Finnbogasonar« komi: styrkur til manns.
3. — 14. — B. 6. Fyrir: «1000 (að eins fyrri árið) komi: 500 (að eins fyrri árið).

Nd.

301. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf.

1. Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir: »2,500—2,500«
komi: 2,000—2,000.

2. — 14. — — 12. Liðurinn falli burt.
3. — 14. — — 17. Liðurinn falli burt.

Nd.

302. Frumvarp

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverf is Færeyjar og Ísland, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning.

skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær, er þurfa þykir, um eftirlit með því, að menn fylgi ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Hlutaðeigandi lögreglustjórar annast um þessa skrásetning skipanna, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna.

Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með talin borgun til lögreglustjórans og aðstoðarmanna hans, skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skírteinis né merking skipanna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett hafa verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr. má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi standa meðan í gildi er samningur sá um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, er gerður var í Lundúnum 24. júní 1901.

Ed.

303. Frumvarp

til laga um að umsjón og fjárhald nokkurra landssjóðskirkna skuli fengið hlutaðeigandi söfnuðum í hendur, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Stjórninni veitist heimild til að selja söfnuðunum í hendur umsjón og fjárhald þessara landssjóðskirkna:

1. Söfnuðinum í Langholtssókn í Vestur-Skaftafellsprófastsdæmi umsjón og fjárhald Langholtskirkju með þeim kjörum, að henni fylgi í álag 3200 kr.

2. Söfnuðinum í Þykkvabæjarklausturssókn í Vestur-Skaftafellsprófastsdæmi umsjón og fjárhald Þykkvabæjarklausturskirkju með þeim kjörum, að henni fylgi í álag 1800 kr., og fjörur þær, er kirkjunni eru taldar, verði afhentar söfnuðinum ásamt kirkjunni.

3. Söfnuðinum í Vestmanneyjasókn í Rangárvallaprófastsdæmi umsjón og fjárhald Vestmanneyjakirkju með þeim kjörum, að henni fylgi í álag 6500 kr.

Nd.**304. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. (Eins og það var sp. við 2. umr. í Nd.).

Í stað 3. gr. í lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum, er fellur úr gildi, skulu koma þessi ákvæði:

Nu hittist fiskiveiðaskip í landhelgi með botnvörpu og er þó eigi að veiðum, þá varðar það 200 til 2000 kr. sekt til landssjóðs, nema öll veiðarfæri sé höfð í búlka innanborðs þann tíma allan, er skipið er í landhelgi.

Leggja má löghald á skip, afla og veiðarfæri og selja að undangengnu fjárnámi til lúkingar sektum eftir þessari grein, svo og kostnaði.

Nd.**305. Breytingartillaga**

við br.till. á þingskj. 260 við fjárlög 1902—1903.

Flutningsm.: Björn Kristjánsson og Þórður J. Thoroddsen.

Við viðaukatill. við 19. gr. í síðasta málslið.

Í stað: »50,000 kr. — við Faxaflóa« komi:

»30,000 kr. lán til þess að gjöra tvær dráttarbrautir (slip), svo að draga megi þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík«.

Nd.**306. Breytingartillaga**

við br.till. á þingskj. 260 við fjárlög 1902—1903.

Flutningsm.: Þórður J. Thoroddsen og Björn Kristjánsson.

Við viðaukatill. við 19. gr. 5. málsgrein:

Fyrir: »30,000 kr.« komi: 60,000 kr., og fyrir »5000 kr.« í sömu málsgrein komi: 6000 kr.

Ed.**307. Breytingartillögur**

við frumvarp til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febrúar 1872 um síldar- og ufsaveiði með nót. Frá Eiríki Briem.

1. Við 1. gr. Á eftir orðunum í upphafi greinarinnar: »Þilskipum má ekki« bætist inn orðin: »nema með samþykki landeiganda eða ábúanda«.
2. Við 1. gr. Orðin í miðri greininni: »eða nótaformaður« falli burt.

Ed.**308. Frumvarp**

til laga um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Störf þau, sem hafnarnefndinni eru talin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands ská

þó staðfesta alla taxa um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar.

2. gr.

Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmaður hafa á hendi samkvæmt opnu bréfi 29. maí 1839 viðvíkjandi byggingarnefnd í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans.

3. gr.

Eftir því sem ákveðið verður í samþyktnni um stjórn bæjarmálefna kaupstaðarins, annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru í 2. gr., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðsstjórinn og 4 menn aðrir, er bæjarstjórnin kys, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldir að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.

4. gr.

Ef lóðareiganda þykir rétti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skjóta honum til landshöfðingja.

5. gr.

Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefnarinnar og landshöfðingi staðfestir.

6. gr.

15. og fyrri málslíður 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falli úr gildi.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Nð.

309. Frumvarp

til laga um friðun fugla.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Hér á landi skulu þessar fuglategundir friðaðar fyrir allri veiði á hverjum tíma árs sem er: kríur, snjótitlingar, þúfutitlingar, maríuerlur, steindeplar, prestir, rindlar, og auðnutitlingar; og allar aðrar fuglategundir, nema: ernir, valir, smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl, skulu friðaðar frá 1. apríl til 20. júlí ár hvert; þó skulu endur, aðrar en fiskiendur, friðaðar frá 1. apríl til 20. ágúst, lundi friðaður frá 10.

maí til 20. júní og fyll frá 1. marz til 10. ágúst. Net og skot má eigi hafa við lunda- eða fýlaveiði.

2. gr. Fyrir hvern fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 50 aura sekt, er tvöfaldast fyrir hvert brot alt að 16 kr.

3. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í lands-sjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

4. gr. Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra, og lög 16. desbr. 1885, um breyting á lögum 17. marz 1882, um frið-un fugla og hreindýra.

Nd. 310. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga 1902 og 1903.

Flutningsm.: St. Stefánsson, þm. Skf., og Lárus H. Bjarnason.

Við 14. gr. A. bætist nýr 20. liður:

Til kand. mag. Helga Jónssonar 1000 kr. — 1000 kr.

Nd. 311. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Frá mentamála nefndinni.

1. Við 13. gr. B. VI. b. 1. í stað »5500—5500« komi: 7000—7000.

2. — — — — — bætist nýr 2. töluliður:

Til barnaskólabygginga utan kaupstaða 10,000 kr. — 10,000 kr.

Styrkurinn veitist með því skilyrði, að til byggingarinnar sé lagt jafnmikið fé annarsstaðar frá og landssjóðsstyrknum nemur, enda fari hann ekki fram úr 5000 kr. til hvers skóla.

3. — — — — — 2. sem þá verður töluliður 3:

í stað: »5500 kr. — 5500 kr.« komi: 7000 kr. — 7000 kr.

4. — — — — — d. liðurinn orðist þannig:

Til kennarafræðslu 3200 kr. — 3200 kr. Þar af til áhaldakaupa 400 kr. hvort árið (innanstriks).

5. — — — — — e. liðurinn orðist þannig:

Námsstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum (innanstriks) 600 kr. — 600 kr. (utanstriks).

Ed. 312. Nefndarálit

um frumvarp til stjórnarskipunarlaganna um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874.

Nefndin, sem hin háttv. Ed. kaus til að íhuga frumvarp þetta, hefir rætt það ítarlega á fundum sínum, bæði málið alt í heild sinni, og hverja grein frv. fyrir sig, en hefir eigi getað orðið öll sammála um álit sitt á málinu og tillögur um frumvarpið.

Vér, meiri hluti nefndarinnar, leggjum það til, að hv. Ed. samþykki frv. óbreytt eins og það kom frá hv. Nd, og skulum vér nú leyfa oss að tilgreina ástæður fyrir þessari tillögu vorri.

Það hefir ótvíræðlega komið í ljós bæði í ræðu og riti, í blöðunum og á mannfund-

um, einkanlega á síðustu kjörfundum og á undirbúningsfundum undir alþingi, að mikill þorri þjóðar vorrar æskir breytingar á stjórnarskipun landsins og það beint í þá átt, sem frv. fer; og nú hefir öll Nd. alþingis tjáð sig fylgjandi þessari framsóknar-stefnu, þótt sumir vilji fara nokkru lengra en aðrir. Vér álitum það nú sjálfsagða skyldu þessarar þingdeildar, að leggjast á eitt með háttv. Nd. og framfylgja áminstum óskum þjóðarinnar, og það því fremur, sem vér nefndarmenn sjálfir álitum þessa stefnu þjóðarinnar rétta, óskir hennar réttmætar, og framsókn hennar í málinu skynsamlega. Á hinn bóginn hefir vor allramildasti konungur og stjórn vor tjáð sig hlynta framsókn vorri í málinu, og gefið heitorð um, að samþykki muni fást til breyttrar skipunar á stjórnarfyrríkomulagi landsins, ef alþingi æskir hennar, og breytingarnar fara eigi út yfir viss takmörk. Í þessu efni má einkanlega vitna í boðskap hans hát. konungsins til alþingis 17. maí 1901, þar er segir meðal annars:

»Óskir þær, er menn engu að síður hafa á Íslandi um breytingar á þessari undirstöðu (o: stjórnarskránni frá 1874) hafa hingað til ekki fengið fylgi alþingis með þeim takmörkunum á þeim, er geri það hægt yfirleitt að verða við þeim, eða í þeirri mynd sérstaklega, er »stjórn vor hefir á tveim síðustu þingum lýst aðgengilega, án þess hún hafi sjálf borið málið »fram; en fáist fylgi alþingis til þess í ár, er það framvegis ætlun vor, að synja ekki, er til »kemur, um samþykki vort til þess, að þannig breytt skipun megi komast á.

Þessi orð eru ótvíræð í þá átt, að ef vér kunnum hóflega að takmarka kröfur vorar, þá muni óskum vorum í máli þessu verða veitt áheyrn; jafnframt má vitna til ráðgjafafréfs 26. maí 1899 og ítrekaðra yfirlýsinga stjórnarfulltrúans á alþingi 1899, einkum í ræðu 28. júlí. — Það er nú eigi orðið vafasamt, hver þau takmörk eru, sem hér er átt við og eigi má fara út yfir, ef vér eigum að geta vænst fylgis stjórnariunnar og samþykkis H. H. konungsins fyrir breytingar þær á stjórnarskránni, sem vér förum fram á; en þau eru, að breytingarnar séu eigi þess eðlis, að þær raski stöðu Íslands í alr/kinu eða hinu lögskipaða sambandi þess við konungsríkið, eins og þetta er skoðað og skilið at stjórn vorri, sbr. kgl. auglýs. til Íslandinga 2. nóv. 1885. Eftir nýnefndum náðarsamlegum konungsboðskap megum vér vænta þess, að stjórn vor nú muni samþykkja allar aðrar breytingar á stjórnarskránni, ef vér æskjum þeirra, og þær eru á skynsamlegum rökum bygðar, og styðjast við þörf og vilja þjóðarinnar.

Vér teljum það nú fullkomið óráð, að fara í kröfum vorum eða óskum út yfir þau takmörk, sem hér er bent á, því að vér erum fullvissir um, að þá muni tillögum þingsins eigi verða gaumur gefinn, eftir þeim atvikum, sem fyrir hendi eru, og væri þá aðferð þingsins líkari barnaleik en aðgjörðum ráðinna og roskinna manna, fulltrúa þjóðarinnar, sem eiga að vita, hvað þeir vilja, og eigi mega vilja annað en það, sem mögulegleiki er fyrir að geti fengist.

Þegar vér nú eftir þessar almennu athugasemdir lítum á frv., þá hyggjum vér, að það hafi þrætt þann meðalveg, sem nauðsynlegt var að fara í þessu efni; á aðra hliðina hafa verið tekin upp í það öll þau ákvæði um endurbætur á stjórnarfyrríkomulaginu, sem nauðsynleg mega álitast til þess að afla því fylgi þjóðarinnar, og á hina hliðina hafa engin ákvæði verið tekin upp í það, sem fyrrisjáanlega mundu verða því valdandi, að stjórn vor synji um að bera frumv. upp fyrir H. H. konungi til staðfestingar.

Aðalákvæði frv. eru fólgin í 1., 2. og 10. gr., og eru þau, að ráðgjafi Íslands skuli eigi hafa annað ráðgjafaembætti á hendi, skuli tala og rita íslenska tungu, bera ábyrgð á stjórnarathöfninni yfirleitt, og mæta á alþingi (eiga sæti á alþingi). Oss blandast eigi hugur um það, að þessi ákvæði miða til mjög mikilla bóta á stjórnarástandinu, og hyggjum vér, að það sé viðurkent af öllum þeim, sem líta hleypidómalaust á málið. Þessi ákvæði tryggja oss það, að ráðgjafi vor geti af eigin sjón og heyrn haft þekkingu á málum vorum, og að hann sjálfur vinni að þeim ásamt alþingi; hann mundi með þessu móti kynnast landi og þjóð, sem hann nú alls eigi á kost á, og með þessu móti mundi samvinna milli hans og æðsta valda-

manns hér á landi geta orðið auðveldari, happasælli og notadrygri en hún nú virðist vera. Á hinn bóginn teljum vér það vafalaust, að ef vér viljum hafa von um staðfestingu frv., þá megum vér eigi taka upp í það ákvæði um, að ráðgjafiinn skuli vera búsettur hér á landi, eða annarstaðar en í aðsetursstað konungs. Um þetta atriði eru yfirlýsingar stjórnarinnar, bæði eldri og yngri, svo afdráttarlausar, sem frekast má vera, sjá anglýs. 2. nóv. 1885 og ráðgjafabréf 29. maí 1897. En þá sjáum vér eigi, að ákvæðin geti verið önnur um þessi atriði en þau, sem sett eru í frv., eða farið lengra en ákvæði frv. fara.

Í 3. gr. er farið fram á það, að ákveða alþingistímann 8 vikur, eins og hann í raun og veru hefir verið um mörg undanfarin ár, þótt hinn lögákveðni tími hafi eigi verið nema 6 vikur. Þessi breyting sýnist því sjálfsgöð og eðlileg.

Í 4. gr. er farið fram á fjölgun alþingismanna, þannig, að þjóðkjörnir þingmenn verði 34. Þetta er og eðlileg breyting, þegar litð er til mannfjölgunar í landinu síðan 1874, og til þess, að sum kjördæmi verða nú mjög út undan, er þau senda fulltrúa til alþingis, t. d. Reykjavík. Það má búast við því, að ný kjördæmaskifting verði gjörð, ef frv. fær framgang, enda er hún orðin bráðnaðsynleg.

Skifting þingmanna í deildir þingsins virðist hæfileg eftir 5. gr. frv., ef áminst fjölgun þeirra verður samþykkt.

Rýmkunin á kosningarrétti til alþingis, sem felst í 6. gr. frv., einkum lækkun á aukaútavarsupphæðinni, sem er skilyrði fyrir kosningarrétti, virðist hafa fylgi allrar neðri deildar þingsins, enda sýnist oss hún vera réttlát og alls óhættuleg. Svo eru og í þessari grein skýrar tekur fram og einkendir flokkar kjósenda en í stjórnarskránni.

Í 7. gr. er bætt við ákvæðinu: »Breyta má þessu með lögum«, og er það í samræmi við önnur lík ákvæði stjórnarskrárinnar, og virðist ekkert geta verið við það athugavert.

Breytingin, sem felst í 8. gr., er sjálfsgöð afleiðing af breytingum þeim, sem þegar eru á orðnar (»auka-tillagið«), og af ákvæðum þessa frv. í 10. gr.

Breytingarnar í 9. og 11. gr. á 28. og 36. gr. stjórnarskrárinnar eru þær, að í sameinuðu þingi (»þegar alþingi myndar eina málstofu«) skuli til þess, að fullnaðarályktun verði gjörð, útheimtað, að meir en helmingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sé á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni, og að hvorug þingdeildin megi gjöra nokkra ályktun, nema meir en helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði. Tilsvaramandi ákvæði í stjórnarskránni heimta, að $\frac{2}{3}$ þingmanna úr hvorri þingdeildinni um sig og að $\frac{2}{3}$ þingdeildarmanna séu á fundum og greiði atkvæði. Þessi breyting er gjörð eftir óskum þjóðarinnar, eins og þær hafa ljósast komið fram, og virðist í sjálfu sér eðlileg og allsendis óhættuleg. Á hinn bóginn gefa ákvæði stjórnarskrárinnar litlum minnihluta tækifæri til þess að ónýta framgang mála, sem annars hafa fylgi mikils meiri hluta þingsins, ef minnihlutinn að eins er nógu einbeittur til þess að ganga af þingi og neita að gjöra þingskyldu sína, og eru dæmi til þess, en það getur, hvernig sem á er litið, með engu móti álitist réttmætt.

Breytingin í 12. gr. er í samræmi við 2. gr. frv.

Eftir að vér þannig höfum með fáum orðum minnst á breytingar þær, sem frv. gjörir á stjórnarskrá vorri, getum vér ítrekað það, að þær eru engar þess eðlis, að þær raski stöðu Íslands í ríkinu, eða að þær taki til sambandsins milli Íslands og konungsríkisins; vér þykjumst hafa bent á, að þær eigi við skynsamleg og sennileg rök að styðjast, og vér fullyrðum, að þær séu eigi svo víðtækar eða óhóflegar, að nokkur ástæða sé til að ætla, að stjórn vor láti þær verða því til fyrirstöðu, að frumvarpið fái framgang, úr því að það er ómótmælanlegt, að þær eru gjörðar eftir óskum og vilja þjóðarinnar, sem mest á í húfi, og ein mundi hafa hag eða skaða af breytingunum. Vér hyggjum, að landsstjórnin muni, og enda eigi, að láta sig þessar breytingar litlu skifta.

A undanförunum þingum hefir verið farið fram á það í stjórnarskrárbreytingarfrv., að breyta 61. gr., og var þar farið að vilja stjórnarinnar. Nú er eigi farið fram á þetta, og hyggjum vér það rétt vera. Um þetta atriði hefir fengist afdráttarlaus yfirlýsing þjóðarinnar, á stjórn mála fundum og í almenningsblöðum, í þá átt, að þjóðin vill eigi, að breyting sé gjörð á þessari grein. Þennan yfirlýsta vilja þjóðarinnar teljum vér rétt að taka til greina, og þykir oss engin skynsamleg ástæða geta verið til þess, að bera kvíðboga fyrir því, að stjórnin telji það svo mikilsvert mál, að fá grein þessari breytt, að hún láti það ráða úrslitum málsins. Greinin hefir verið í stjórnarskránni óbreytt, síðan stjórnarskráin var gefin út 1874, og vér höfum eigi ástæðu til að ætla, að stjórn vor vilji gjöra það að kappsmáli, að fá nokkurri grein stjórnarskrárinnar breytt. Stefna hennar er eðlilega sú, að fá sem minstu breytt að auðið er, og söguleg rök höfum vér fyrir því, að stjórn vor er eigi breytingagjörn. Eins og vér þykjumst mega treysta því, að hún muni vera tilleiðanleg til að fallast á þær breytingar, sem skynsamlegar eru og þjóð vor af alhuga óskar að fá framgengt, þannig þykir oss mega gjöra ráð fyrir því sem vísu, að hún leggi eigi kapp á það, að gjörðar séu aðrar eða fleiri breytingar á stjórnarskránni.

Að svo mæltu ítrekum vér þá tillögu vora, að h. þingdeild samþykki óbreytt stjórnarskrárfumvarpið, sem vér höfum haft til meðferðar.

Efri deild alþingis, 3. ágúst 1901.

Hallgrímur Sveinsson
formaður.

Kristján Jónsson
skrifari og framsögum.

Magnús Andrésson.

Við undirskrifaðir höfum eigi getað orðið samdóma hinum háttvirtu meðnefndarmönnum okkar um stjórnarskrárfumvarp það, sem við höfum haft til meðferðar. Sum ákvæði þess, t. d. ákvæðin í 1. gr., eru svo löguð, að ef stjórnin á annað borð er þeim fylgjandi, þá þarf eigi stjórnarskrárbreytingu til að fá þeim framgengt; ákvæðin í 2. gr. og í sambandi við þau ákvæðin í 10. gr. verður að meta eigi að eins með hliðsjón af því fyrirkomulagi, sem er, heldur og með hliðsjón af því fyrirkomulagi á stjórn vorri, sem stjórnarskráin heimilar, auk þess sem taka má tillit til þess, að umtalsmál getur verið um öðruvísi lagaða breytingu á stjórnarskránni. Með ákvæðum þessum er feldur burtu sá vísir til innlendrar stjórnar, sem felst í seinni lið 3. greinar í núgildandi stjórnarskrá, sbr. niðurlag 2. greinar, og fyrirkomulag það, sem með þeim er ákveðið, getum vér eigi álitit að muni fullnægja óskum og þörfum Íslendinga; á hinn bóginn má álíta að þannig löguð ákvæði og yfirlýsing um, að vér séum fúsir til að sleppa þeim vísi til innlendrar stjórnar, sem felst í núgildandi stjórnarskrá, muni geta orðið til fyrirstöðu þeirri breytingu á stjórnarskránni síðar, sem fánleg kynni að vera og betur fullnægði óskum vorum og þörfum.

Hin önnur ákvæði frumvarpsins eru yfir höfuð svo þýðingarlítill, að varla mun vera umtalsmál að gera stjórnarskrárbreytingu þeirra einna vegna, enda álitum við sum af þeim eigi til neinna bóta.

Við verðum því að ráða hinni háttvirtu deild frá að samþykkja frumvarp þetta.

Alþingi 3. ágúst 1901.

Eiríkur Briem.

Guttormur Vigfússon.

Nd.

313. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga 1902 og 1903. Flutningsm.: Lárus H. Bjarnason.

Við 12. gr. B. 4. bætist: þar af 5000 kr. fyrra árið til vegagjörðar við Stykkishólm samkvæmt lögum nr. 14, 9. sept. 1899.

Við 12. gr. C. 1. Eftir orðin »skulu einnig vera sömu viðkomustaðir sem á nefnd-
um ferðaaðætlunum« komi: Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og
viti verður reistur á Elliðaey.

Við 14. gr. B. bætist nýr 10. liður svohljóðandi:

Til Bjarna Þorkelssonar í Ólafsvík til þess að fara utan og fullkomna sig í báta- og
skipasmíði 1200 kr.

Nd. 314. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Frá Sig. Sigurðssyni.

Við 14. gr. A. 17. Þessi liður falli burtu.

Nd. 315. Viðaukatillaga

við frumv. til fjárlaga 1902 og 1903. Frá Sigurði Sigurðssyni.

Við 14. gr. B. Á eftir 1. tölulið komi nýr liður:

Til að útvega verkfræðing til að rannsaka og gera áætlanir um stærri fyrir-
tæki til vatnsveitinga, allt að 3000 kr. hvort árið. Fé þessu skal varið eftir
tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Nd. 316. Viðaukatillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Frá Sig. Sigurðssyni.

Við 12. gr. B. Á eftir 3. tölulið komi nýr liður:

Til að verja flutningabrautina frá Eyrarbakka að Ölfusárbrú fyrir vatna-
ágangi 1500 kr.; þar af til eigenda og umráðamanna jarðanna Litla-Hrauns,
Stóru-Háeyrs, Skúmstaða og Óseyrarness 500 kr.

Nd. 317. Breytingartillaga

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar á þingskj. 260. Frá Stefáni Stefánssyni, pm. Eyf.

Við 16. gr.

Fyrir »til síra Péturs Guðmundssonar viðbót við hin lögákveðnum eftirlaun hans 100
kr.«

komi: til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans
150 kr.

Nd. 318. Breytingartillaga

við breytingartill. fjárlaganefndarinnar á þingskj. 260.

Frá Stefáni Stefánssyni, pm. Eyf.

Við 19. gr. 4. málsgrein.

Fyrir »til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði«

Komi: til lánveitingar handa hlutafélagi á Akureyri eða Seyðisfirði.

Nd.**319. Breytingartillaga**

við br.till. fjárlaganefndarinnar (260). Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson og Sig. Sigurðsson.
Við 14. gr. A. 19. Fyrir: »Til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000 kr. fyrra árið«
komi: Til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000—1000.

Nd.**320. Breytingartillögur**

við frumv. til fjárlaga 1902—1903. Frá Guðl. Guðmundssyni og Hannesi Þorsteinssyni.
Við 14. gr. A. 3.

1. Við bætist nýr staflíður
f., til að kaupa hin eldri íslenzku blöð, tímarit og lagasöfn 200—200.
2. Við bætist nýr tölulíður
4. Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sameining til þess að
gefa út heimildarrit að sögu Íslands 1000—1000.

Nd.**321. Breytingartillaga.**

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson, Björn Bjarnarson, þingm. Dalam., Lárus H. Bjarnason.
Við 14. gr. B. 1. c. Fyrir: »7000—7000«
komi: 13000—13000.

Af Fé þessu skal varið 1000 kr. hvort árið til verðlauna handa 5—8
bændum, er sýnt hafa sérstakan dugnað og framkvæmdir við jarð-
bætur og annað, er að búnaði lýtur, miðað við efni og ástæður. Verð-
laun þessi veitast af landshöfðingja eftir tillögum búnaðarfélagsins.

Nd.**322. Breytingartillaga**

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Flutningsmaður Hannes Þorsteinsson.
Við 14. gr. A. 1. c. Liðurinn orðist þannig:

Fyrir bækur, handrit, bókbænd, prentun á ritaukaskrá og til að afrita
gömul skjöl 4200 (innanstriks).

Nd.**323. Breytingartillaga**

við br.till. nefndarinnar við frv. til fjárlaga 1902—1903 (þsk. 260).

Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson, Björn Bjarnarson, þingm. Dalam.

Fyrir síðari viðaukatill. nefndarinnar við 14. gr. A. 12. komi:

Heiðursgjöf til síra Valdimars Briem í eitt skifti fyrir öll 1000 kr.

Nd.**324. Breytingartillaga**

við breytingartill. nefndarinnar (260) við frv. til fjárlaga.

Flutningsm.: Hannes Þorsteinsson, Lárus H. Bjarnason, B. Bjarnarson, þm. Dal., H.
Hafstein.

Fyrir br.till. n. við 13. gr. B. VI. b. 2. komi:

Styrkur til eins manns til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendir 2000—2000

Styrkur þessi veitist af landshöfðingja eftir tillögum stiftsfisvalda.

Nd.

325. Breytingartillaga

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þingm. Dalam.

H. Hafstein. Hannes Þorsteinsson.

Við 14. gr. A. 17. Liðurinn falli burt.

Nd.

326. Frumvarp.

til laga um umboð þjóðjarða.

Flutningsm.: Stefán Stefánsson, þm. Eyf., og Þórður J. Thoroddsen.

1. gr. Jafnóðum og umboð losna, skal landshöfðingi fela sýslumanni þess héraðs, sem umboðsjarðir liggja í, á hendur umsjón alla og yfirráð þau, er umboðsmenn nú hafa yfir jörðunum.

Í ómakslaun fá sýslumenn 4% af atgjöldum jarðanna.

2. gr. Skyldir skulu hreppstjórar í hreppum, þar sem umboðsjarðir liggja, að hafa eftirlit með ábúð jarðanna, og aðstoda sýslumann við byggingu þeirra, gegn 2% þóknun af jarðarafgjöldunum.

Nd.

327. Breytingartillaga

við breytingartillögur nefndarinnar við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Frá landshöfðingja.

Við 14. gr. B. 1. e: fyrir »7000—3000«

komi: 6000—5000.

Nd.

328. Breytingartillaga

við breyttill. á þingskj. 260 við fjárlögin 1902—1903.

Flutningsm.: Björn Kristjánsson.

Við 14. gr. B. 8. Í stað »1200—1200« komi: 2200—1900.

Nd.

329. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Frá fjárlaganefndinni.

Við 12. gr. A. 2. Fyrir: 40,000—40,000

komi: 41,000—41,000

• Aftan við liðinn bætist:

Þar af 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Wathnes Arvinger« fyrir að flytja alls konar póstsendingar (þar með taldar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðar-bréf), og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaaætlu, sem auglýst sé fyrirfram.

Við 12. gr. E. a.

Fyrir: 300

komi: 150

Við 12. gr. E. c. 1.

Fyrir: 1500

komi: 1200

Aftan við liðinn bætist:

Til viðbótar við sjálfan hann 100.

Fyrir »vitamauns« í liðunum c., d., e. og g. komi: vitavarðar.

- Við 12. gr. E. i. Á eftir þessum staflíð komi þrír nýir liðir svo hljóðandi:
til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði 4200 kr. gegn því, að hlutaðeigandi
sýslufélag annist hann að öðru leyti; til vita á Elliðaey á Breiðafirði
1650 kr. gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru
leyti; til sjómerkja við innsigling á ýmsar hafnir 1000 kr. (fyrri árið).
- Við 14. gr. B. 1. b. Á eftir þessum lið komi svo látandi athugasemd:
Við skifting þessarar fjárveitingar skulu 2 dagsverk í jarðabótum á
landssjóðsjörðum og prestssetrum metin til jafns við 3 dagsverk á
öðrum jörðum.
- Við 14. gr. B. 1. e. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til skógræktartilrauna 6000 kr.—4000 kr.

Nd.

330. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Flutningsm.; H. Hafstein.

1. Við 12. gr. C. 2. b. Í stað: »2500 kr.« (innanstriks) komi: 4000 krónur. Samlagninga-
tölurnar utanstriks breytist eftir því.
2. — 12. — D. Í stað orðanna: »Að því tilskildu . . . efni og áhöld þess«
komi: Það er áskilið, að sæsímminn sé lagður á land í Reykjavík, eða svo
nálægt Reykjavík, sem föng eru á.
3. Í 12. gr. E. bætist við nýr staflíður j, svo hljóðandi:
1., til vitabyggingar á Arnarnesi í Ísafjarðarsýslu 4500 kr.
2., til árlegra útgjalda við vitann 500 —

Nd.

331. Breytingartillaga

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 á
þingskjal 260. Flutningsm.: H. Hafstein, Björn Kritjánsson.

Við br.till. við 12. gr. B. 5.

Í stað: »6. Tillag til sýsluvega 9800—5300

komi: 6. Tillag til sýsluvega 11050—6550.

Þar af til vegagjörðar á veginum frá Seljalandsbrú að Breiðadal í
Ísafjarðarsýslu 3750 kr. hvort árið, gegn 1250 kr. tillagi hvort árið
frá hlutaðeigandi sýslufélögum.

Nd.

332. Viðaukatillaga

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar á þingskj. 260 við 19. gr. 4. lið.

Flutningsm.: Jóh. Jóhannesson, Björn Kristjánsson, Þórður J. Thoroddsen, H. Hafstein.

Aftan við liðinn bætist:

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru huta-
félagi lánið með sömu skilmálum.

Nd.

333. Breytingartillögur

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar á þingskj. 260. Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Dal.

1. Við 12. gr. C. 2 bætist nýr liður c. á Breiðafirði síðara árið alt að 10,000 kr.
2. Við 13. gr. A. b. 2. Á eftir orðunum »til Reynistaðarprestakalls 300 kr.« komi: til Suð-
urdalapinga 150 kr. .

Nd.

334. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir 1902—1903.

Frá Þórði J. Thoroddsen og Birni Kristjánssyni.

Við 12. gr. B. 4. Fyrir »50,000« (fyrra árið) komi: 60,000.

Við 12. gr. E. h. Fyrir »50« komi: 100.

Nd.

335. Viðaukatillögur

við breytingartillögur fjárlaganefndarinnar á þingskjali 260. Frá Þórði J. Thoroddsen.

1. Við 11. gr. 8. h. 9. Við bætist svo látandi liðir:

10. Styrkur til lækna skólakandidats Sigurjóns Jónssonar til að framast í læknisfræði í útlöndum 1200 kr. (fyrra árið).

11. Til héraðslæknis Júlíusar Halldórssonar 3000 kr. (fyrra árið).

2. Við 13. gr. A. b. 2. Á eftir: »til Stafafellsprestakalls 100 kr.«

komi: »og til Kálfatjarnarprestakalls 125 kr.«

3. Við 14. gr. B. 9. Aftan við liðinn komi nýr liður svolátandi:

»til Þorkels Þorkelssonar til að stunda véla- og rafmagnsfræði 500—500«.

Nd.

336. Bréf

Knúds mannvirkjafræðings Zimsens um rannsóknir til undirbúnings klæðaverksmiðju á Íslandi.

Reykjavík 2. dag ágústmánaðar 1901.

Til

hins háa alþingis Íslendinga.

Samkvæmt lögum 21. júní 1900 um undirbúning og stofnun klæðaverksmiðju á Íslandi fól stjórnin mér í vetur að gjöra allar nauðsynlegar rannsóknir þessu viðvíkjandi. Hefi eg ferðast um Danmörku, Noreg og Þýskaland til að kynna mér fyrirkomulag á klæðaverksmiðjum þar og verð á vélum. Síðan hefi eg ferðast hér á landi til að rannsaka, hvar álitlegast mundi vera að setja upp klæðaverksmiðju. Skal eg leyfa mér með fáum orðum, að skýra hinu háa alþingi frá árangrinum af þessum rannsóknum mínum.

I. Verksvið verksmiðju.

Samkvæmt landhagsskýrslum er árlega flutt út frá Íslandi hér um bil $1\frac{1}{2}$ milj. pund af ull, auk þess sem sent er til vinnu í dönskum og norskum verksmiðjum, og er það líklega í kringum 60 þús. pund. Þá er enn ótalin sú ull, sem unnin er í landinu sjálfu. Það er þannig til nóg verkefni fyrir verksmiðjur, þótt fleiri væru. Eg álit samt ekki heppilegt fyrst um sinn að setja upp verksmiðju, sem eingöngu ynni dúka fyrir eigin reikning til sölu hér á landi og erlendis. Til þess að slík verksmiðja gæti borið sig, þyrfti fyrst að fá góðan útlendan markað fyrir dúka úr íslenzkri ull. Aftur á móti held eg, að lítil verksmiðja, sem vildi vinna mestmegnis úr aðsendri ull, mundi geta fengið næga atvinnu. Gæti hún þá jafnframt unnið lítið eitt fyrir eigin reikning og smámsaman skapað bæði innlendan og útlendan markað fyrir vöru sína. Í skýrslu minni hér á eftir á eg því eingöngu við þannig lagaða verksmiðju.

II. Stærð og stofnfé.

Heppilegast tel eg, að gjöra verksmiðjuna þannig úr garði, að hún geti unnið úr 80 þús. pundum af ull á ári og mundi hún þá að líkindum fá næga atvinnu þegar fyrstu árin

Samt ætti búa að svo um þegar við byggingu verksmiðjunnar, að hægt væri með tiltölulega litlum kostnaði að færa út kvíarnar, svo vinna mætti úr 120 þús. pundum árlega. Hygg eg, að ekki muni líða mörg ár áður en þessa gjörist þörf. Verksmiðjuna þarf að búa út með hinum beztu og fullkomnustu vélum, og mun kostnaðurinn við að koma henni upp verða um 105 þús. krónur, sé hún sett þar, sem haganlegur vatnskraftur er fyrir hendi. Mátulegt starfsfé fyrir verksmiðjuna tel eg að væri 25 þús. krónur og má það trauðla vera minna. Alt stofnfé verður þannig 130 þús. krónur.

III. Er fyrirtækið arðvænlegt?

Eg á hér við verksmiðju af þeirri stærð, sem um er getið, og sem rekin sé með vatnsafl. Munu hin árlegu útgjöld nema c. 49500 krónum, þar af vinnulaun 24500 krónur og viðhaldskostnaður 6000 krónur. Er þessi síðasti liður hátt reiknaður, en þá ætlast eg til, að það sem afgangs verður, sé haft til að mynda varasjóð. Eru öll gjöld reiknuð svo hátt, að þau verða naumast meiri, meðan ekki stækkar verksmiðjan.

Hvað árstekjunum viðvíkur, hefi eg áætlað þær fyrir fyrsta árið og munu þær verða um 68500 krónur. Hefi eg þá gjört ráð fyrir, að einungis sé unnið úr 60000 pundum af ull og af þeim að eius kembt og spunnið úr 20000 pundum. Þar að auki hefi eg áætlað, að verksmiðjan veri látin þæfa, lóska og pressa 10000 álnir af heimaofnu vaðmáli, en líta 8000 álnir. Eg skal taka það fram, að eg ætlast til, að verksmiðjan taki sömu borgun fyrir vinnu sína og norsku verksmiður þær, er nú vinna úr íslenzkri ull.

Samkvæmt þessu ætti hreinn ágóði verksmiðjunnar fyrsta árið að verða 19000 krónur, en það eru 14,6% af stofnfénu, sem eg ætlast til að sé 130000 krónur. Næstu árin mun ágóðinn verða meiri, þar sem eg býst við, að verksmiðjan gæti þá unnið úr 80000 pundum.

Eg skal hér geta þess, að ef gufuafli væri notað í stað vatnsafls, mundi árskostnaðurinn verða um 7500 krónum meiri, auk þess sem stofnféð yrði einnig nokkuð meira.

IV. Hvar er haganlegast verksmiðjustæði?

Verksmiðjan þarf fyrst um sinn um 50 hesta afl, en 80, þegar búið er að stækka hana um þriðjung, og er þá fyrsta skilyrðið, að þetta vatnsfall sé fyrir hendi og sé hentugt til afnota. Annað skilyrðið er það, að góð höfn sé nálægt, þar sem allir landsmenn gætu að öðrum kosti ekki haft not af verksmiðjunni. Samgöngur verða að vera greiðar, svo sendingar geti fljótt komist til verksmiðjunnar og frá henni. Þá þarf og að vera bygð nálægt svo mikil, að ekki þurfi að reisa hús handa verkafólki, og einu fremur er æskilegast, að verksmiðjan sé í ullarríku héraði, þar sem ull er góð.

Skal eg nú stuttlega lýsa þeim stöðum á landinu, sem eg hefi skoðað og líklegir hafa þótt til að setja þar upp klæðaverksmiðju.

Húsa vík. Í gegnum kaupstaðinn rennur svo kölluð Búðará, og er hún í alla staði hentug til afnota í þessum tilgangi. Svo eru og önnur skilyrði fyrir hendi, en það til fyrirstöðu, að höfnin er mjög slæm, svo samgöngur eru ekki greiðar. Auk þess getur það viljað til, að höfnin lokist af hafis töluverðan tíma árs.

Hrúteyri við Reyðarfjörð. Foss er hér góður og staðurinn mun liggja vel við, ef akbraut verður lögð yfir Fagradal, en nú sem stendur væri ekki heppilegt að setja verksmiðjuna upp þar.

Borgarfjörður er ullarríkt hérað og foss er ágætur í Aadakílsá, en hann er fremur langt frá sjó. Langárfossinn liggur öllu betur við, en er miklu óhentugri til afnota. Hjá hvorugum fossinum er bygð svo mikil, að komist yrði hjá að reisa hús handa verka-

fólki. Enn fremur er sá galli á báðum þessum stöðum, að til Borgarness, sem er næsta kaupún, eru skipgöngur að eins frá Reykjavík, og mundi því allur flutningur verða ördugur og kostnaðarsamur.

Varmá í Ölfusi. Í þeirri á er foss fyrir neðan Reyki, en ekki er hann vel hentugur til afnota í þessum tilgangi. Hann hefir þann kost, að vatnið frýs aldrei. Þær sveitir, sem að liggja, eru ullaðar, en geta ekki talist með beztu ullaðerum á landinu. Að öðru leyti eru hér engin skilyrði fyrir hendi.

Korpúlfsstaða í Mosfellssveit mætti nota vatnsins vegna, en að öðru leyti er sá staður óhentugur.

Varmá í Mosfellssveit. Í þeirri á er Álafoss, þar sem nú hafa verið kambi- og spunavélar nokkur ár og hafa á þessu ári verið settir þar upp 2 vefstólar og aðrar nauðsynlegustu vélar til klæðagjörðar, svo að nú er þar upp komin fyrsta klæðaverksmiðjan á Íslandi, þótt ekki sé hún fullkomin. — Svo stóra verksmiðju, sem hér er um að ræða, álit eg ekki heppilegt að setja upp á þessum stað, þar sem áin er ekki stærri en það, að verksmiðjan þyrfti að vera í tvennu lagi. Áin hefir þann kost, að frjósa aldrei; en að öðru leyti finst mér staðurinn óhentugur.

Reykjavík. Ef verksmiðju skyldi setja upp í Reykjavík, þyrfti að nota gufuslífi stað vatnsafls og finst mér það frágangssök vegna kostnaðaraukans. En við Elliðaárnar mætti setja upp verksmiðjuna, þótt það sé nokkuð langt fyrir verkafólk að ganga þangað til vinnu úr Reykjavík. Auk þess eru árnar eign Englendinga, og er óvíst, að hann leyfti að setja þar upp klæðaverksmiðju, nema þá fyrir mikla borgun, þar sem laxaganga upp fyrir Skorarhylsfossinn mundi ef til vill spillast, er mikið vatn væri tekið úr honum til afnota fyrir verksmiðju.

Þá eru ótaldir tveir staðir, og eru það þeir, er eg tel lang-bezt fallna til að setja upp hina umræddu klæðaverksmiðju, en þessir staðir eru Akureyri og Seyðisfjörður. Um báða þessa staði er það að segja, að vatnsafl er þar nægilegt, en þó hentuga til afnota á Seyðisfirði. Vatnsleiðslan og umbúningurinn á ánni mun verða að mun dýrari á Akureyri en á Seyðisfirði. Frá báðum þessum stöðum er flutt út mikil og góð ull. Þó er flutt út öllu meiri ull af Seyðisfirði og er líklega best ull þaðan. Á árunum 1896—98 var að meðaltali flutt út af Akureyri 115,181 pund af ull og var meðalverðið 58,9 aurar, en af Seyðisfirði var meðalútlutningurinn á ári 126,274 pund og meðalverðið 63,8 aurar. Ekki er þó víst, að allur þessi verðmunur komi til af meiri ullargæðum, heldur getur ástæðunnar fyrir honum verið að leita í verzlunarfyrrkomulaginu.

Hvað samgöngur snertir, tel eg báða staðina jafnvel setta, nema að því leyti, að hafi getur tept samgöngur við Akureyri lengri tíma árs en við Seyðisfjörð og hefir líklega gjört það öllu oftar.

Á Akureyri eru innlend matvæli nokkuð ódýrari en á Seyðisfirði, og er því líklegt, að þar megi fá öllu ódýrari vinnukraft. Þar eru og þegar komnar upp kembangar- og spunavélar, og væri því að nokkuru leyti eðlilegt, að byggja ofan á þann grundvöll. Þess verður þó að gæta, að vélarnar eru ekki nærri eins góðar og nýjar vélar, og það mundi líklega vera peningalegur óhagur fyrir félag, sem vildi setja upp fullkomna klæðaverksmiðju, að taka við vélum þessum fyrir 15000 krónur, sem mun vera upphæð láns þess, sem á fyrirtækinu hvílir.

Hvað Seyðisfirði viðvíkur, þá finst mér hann betur settur að því leyti, að þar eru aðalumboðsmenn flestra norsku verksmiðjanna og ættu þeir miklu óhægara með að kenna við verksmiðju þar, en ef hún væri annarstaðar á landinu. Innlanda verksmiðjan mundi þannig standa betur að vígi í samkeppninni við Norðmenn, ef hún væri á Seyðisfirði.

Eins og áður er tekið fram álit eg að heppilegast og sjálfsagt sé, að verksmiðjan verði sett á Akureyri eða Seyðisfirði, og mundi eg fyrir mitt leyti kjósa Seyðisfjörð.

V. Hvernig skal koma verksmiðjunni upp?

Þingið 1899 ætlaðist til, að stofnað yrði hlutafélag, sem landssjóður styrkti með því að taka alt að helming hlutabréfanna. En þá ættu jafnframt mest ráðin að vera í höndum landstjórnarinnar, og væri það að öllu leyti mjög óheppilegt, enda mundu þá fáir fást til að leggja fé í fyrirtækið. Ákjósanlegast væri, ef einhver einn maður vildi setja upp verksmiðjuna; en þar sem engin von er til, að það verði, er eina ráðið, að hlutafélag setji hana upp. Væri þá æskilegt, að landssjóður vildi styrkja slíkt hlutafélag með láni, sérstaklega til þess að styðja að því, að verksmiðjan kæmist sem fyrst á fót, þar sem erfitt mundi vera í fljótu bragði að safna öllu stofnfénu með öðru móti. En best væri með tilliti til samkeppniunar við útlendu verksmiðjurnar, að innlend verksmiðja kæmist upp sem fyrst.

Landssjóður gæti einnig styrkt fyrirtækið með gjöf; en þetta tel eg mjög óheppilegt, þar sem svo mikið útlit er fyrir, að fyrirtækið sé mjög arðvænlegt.

VI. Hagur fyrir landið.

Ef klæðaverksmiðja er reist hér á landi með nýjustu og beztu vélum og duglegur maður fenginn til að veita henni forstöðu, þá tel eg vist, að eftir nokkur ár muni hætta útflutningur á ull til vinnu í erlendum verksmiðjum. Eg tel og líklegt, að með tímanum geti fengist markaður fyrir dúka úr íslenskri ull, og þá gætu þrífist fleiri verksmiðjur hér á landi, og þá fyrst væri von um, að ullarverðið hækkaði.

Í verksmiðjuani mundu fyrst um sinn 34 manns fá atvinnu, og gætu 30 af þeim líklega verið Íslendingar þegar frá upphafi. Með tímanum mundi þá myndast ný atvinnugrein, og ekki ólíklegt, að þegar iðnaður væri byrjaður í landinu, þá smámsaman kæmist annar iðnaður upp. Tel eg klæðagjörð þá iðnaðargrein, sem liggur beinast við fyrir oss Íslendinga að leggja stund á, og því best að byrja með klæðaverksmiðju.

Skal eg svo að síðustu leyfa mér að láta í ljósi það álit mitt, að mjög æskilegt væri, að hið háa alþingi sæi sér fært að einhverju leyti að styðja að því, að klæðaverksmiðja kæmist sem fyrst á fót hér á landi.

Með mestu virðingu

K. Zimsen.

Nd.

337. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga 1902—1903.

Frá landbúnaðarnefndinni.

Við 14. gr. B 1. Á eftir lið e. komi nýr liður: til sama félags til undirbúnings stofnun slátrunarhúss í Reykjavík . . . 2000 kr. (fyrri árið)

Nd.

338. Breytingartillaga.

við frumv. til fjárlaga 1902—1903. Frá Sig. Sigurðssyni.

Við 14. gr. A. Aftan við bætist nýr liður svo hljóðandi:

Handa sjómannafél. »Báran« til bókakaupa 150 kr. fyrri árið.

Nd.

339. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga 1902 og 1903.

Flutningsm.: Stefán Stefánsson, þm. Skf., Skúli Thoroddsen, Magnús Torfason.

Við 13. gr. B. VI. Á eftir 3. töluliður komi nýr töluliður, er verður 4. töluliður.

Styrkur til að byggja skólalúsi í Akureyrarkaupstað handa kvennaskóla Eyfirðinga 5000 kr. fyrri árið.

Ed.**340. Frumvarp**

til laga um samþykktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþykktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi á þann hátt og með þeim takmörkunum og skilyrðum, sem sett eru með lögum nr. 34, 11. des. 1891 um kynbætur hesta, 2., 3. og 4. gr.

2. gr. Í samþykktum þessum skal kveða á um, hverir gripir og með hverjum skilyrðum þeir skuli teknir í ábyrgð, upphæð iðgjalda, greiðslu þeirra til ábyrgðarsjóðsins og eftir hvaða mælikvarða skaðabætur skulu goldnar.

3. gr. Í samþykkt skal ávalt vera ákvæði um stjórn sjóðanna og eftirlit það, er þarf til þess að samþykktarinnar sé gætt, og hvernig kostnað við það skuli greiða.

4. gr. Iðgjöld má taka löftaki samkvæmt lögum 16. des. 1885.

5. gr. Fyrir brot mótt löggiltri samþykkt má ákveða sektir, 1—20 kr., er renni í ábyrgðarsjóð.

6. gr. Með brot gegn samþykktum skal fara sem almenn lögreglumál.

Ed.**341. Frumvarp**

til laga um samþykktir til varnar skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþykktir um vörn gegn skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

2. gr. Þegar sýslunefnd þykir þörf á, eða vera hagtelt að gjöra samþykkt fyrir alla sýsluna eða fyrir nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til almenns fundar í héraði því eða svæði, sem ætlast er til að samþykkt sú nái yfir, og eiga atkvæðisrétt á þeim fundi allir, er á svæði því búa og kosningarétt hafa til alþingis.

Sýslunefnd kveður á um fundarstað og fundardag með nægum fyrirvara, en sýslumaður sé fundarstjóri eða einhver sýslunefndarmanna, er nefndin kys til þess, og skal hann hafa kjörskrá við höndina.

Ef fundarstjóri verður að takast ferð á hendur til þess að halda fundinn, ber að greiða honum 2 kr. á dag í dagpeninga og terðakostnað að auki, eftir reikningi, er sýslunefndin úrskurðar, og greiðist það gjald úr sýslusjóði.

3. gr. Sýslunefndin semur frumvörp til samþykta þeirra, er hún vill koma á, og ber undir álit og atkvæði funda þeirra, er rætt er um í 2. gr.

Nú hafa fundarmenn fallist á frumvarp nefndarinnar með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra, er greidd hafa verið, og skal þá sýslunefndin senda amtmanni frumvarpið til staðfestingar. En ef breytingartillögur hafa verið gjörðar við frumvarpið á fundinum og samþykktar með $\frac{2}{3}$ atkvæða, setur sýslunefndin þær inn í frumvarpið, ef henni þykja þær á rökum byggðar, og sendir síðan amtmanni til staðfestingar; en álit sýslunefndin að breytingartillögunar eigi ekki að takast til greina, ber hún frumvarp sitt óbreytt af nýju undir atkvæði héraðsfundar,

og verði það þá samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það amtmanni til staðfestingar.

Það frumvarp eða breytingaratkvæði við frumvarp, sem eigi hefir verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða á héraðsfundi, er fallið, og má eigi koma fram í nýju frumvarpi sýslunefndar fyrir en að ári liðnu.

4. gr. Nú pykja amtmanni nokkur ákvæði samþykktar ganga of nærri rétti manna eða atvinnufrelsi, eða að þær komi á einhvern hátt í bága við lög og grundvallarreglur laganna, og synjar hann þá um staðfesting sína, en skýra skal hann sýslunefndinni frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og kveður á, hve nær hún skuli öðlast gildi, og er hún upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa innan takmarka þess svæðis, sem samþykktin nær yfir.

Samþykkt þeirri, er amtmaður hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð á.

Amtmaður hlutast til um, að samþykktirnar séu prentaðar í B.-deild Stjórnartíðindanna.

5. gr. Í samþykkt skal ávalt kveða á um viðhald og eftirlit fyrirtækja þeirra, er samþykktin ræðir um, svo og um það, hvernig kostnaðurinn við það skuli greiddast.

6. gr. Fyrir brot mót löggiltri samþykkt má ákveða sektir, 2—25 kr., er renna í sýslusjóð.

7. gr. Með brot gegn samþykktum skal fara sem opinber lögreglumál,

8. gr. Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 4, 6. marz 1896, um samþykktir til hindrunar skemdu af vatna-ágangi.

Ed.

342. Breytingartillögur

við frumvarp til stjórnarskipunarlaganna um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands, 5. jan. 1874. Frá J. Havsteen og J. Jónassen.

1. 1. gr. falli burt.

2. Við 2. gr. Í stað orðanna: »Alþingi getur« komi: »Alþingi fyrir sitt leyti getur«.

3. 4. gr. falli burt.

4. 5. gr. falli burt.

5. 6. gr. falli burt.

6. Á eftir 11. gr., sem verður 7. gr., komi 2 nýjar greinar.

a. 8. gr. Ákvæðunum í 14. gr. um tölu konungkjörinna alþingismanna og ákvæðunum í 16. og 17. gr. stjórnarskrárinnar má breyta með lögum.

b. 9. gr. (2. málsgrein 61. gr. stj.skr.):

Nái uppástungan um breytingu á stjórnarskránni samþykki beggja þingdeilda, og vilji stjórnin styðja málið, skal leysa alþingi upp þá þegar, og stofna til amennra kosninga af nýju.

7. Í forsendum frumvarpsins falli burtu »2. gr.«, »1. málsgr. 14. gr.«, »15. gr.«, »17. gr.«, en í þær bætist: »2. málsgr. 61. gr.« á eftir »36. gr.«.

Nd.

343. Atkvæðaskrá

í frumvarpi til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903

(við 2. umr. í Nd.).

[Stjórnarfrumvarp;

Nefndarálit 234;

Breytingartillögur nefndarinnar 260, 329 (þar sem einskis þingskjals er getið, eru breytingartillögurnar frá nefndinni).

Breytingartillögur 276, 291, 293, 294, 300, 301, 305, 306, 311, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 327, 328, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 333].

1. Við 11. gr. 3. Fyrir »hlutaðeigandi hreppsbum« (þgskj. 260)
komi: í öllum hreppum hlutaðeigandi lækniðhéraðs.
2. Við 11. gr. 6. a. Fyrir: 5185—5185
komi: 5065—5065
Á eftir þessum lið bætist inn í:
persónuleg launaviðbót handa núverandi yfirhjúkrunarkonu 400 kr.
3. Við 11. gr. 6. e. Fyrir: 4615—4615
komi: 3000—3000
4. Við 11. gr. 6. f. Fyrir: 525— 525
komi: 425— 425
5. Við 11. gr. 6. g. Fyrir: 3600—1200
komi: 3200—1200
6. Við 11. gr. 6. i. Fyrir: 800— 800
komi: 600— 600
7. Við 11. gr. 6. o. Fyrir: 1200—1200
komi: 1000—1000
8. Við 11. gr. 6. p. Fyrir: 4000—
komi: 1500—
9. Við 11. gr. 8. b. Á eftir þessum lið bætist inn í nýr liður svo látandi:
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 800 kr.
(Allir staflíðir í 8. lið til samans 6624 kr. fyrra árið og 5824 kr. síðara árið).
10. Við 11. gr. 8. h. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
9. styrkur til utanfarar til læknaðólakennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrra árið).
Viðaukatillaga við þessa breytingartill. (335).
- Við 11. gr. 8. h. 9. Viðbætist svo látandi liður:
10. Styrkur til læknaðólakandidats Sigurjóns Jónssonar til að fræmast í læknaðfræði í útöndum 1200 kr. (fyrra árið)
11. Til héraðslæknað Júlíusar Halldórssonar 3000 kr. (fyrra árið)
11. Við 12. gr. A. 2. Fyrir: 40,000—40,000 (þak. 329)
komi: 41,009—41,000
Aftan við liðinn bætist:
Þar af 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Wathnes Arvingar« fyrir að flytja alls konar póstsendingar (þar með talðar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðarbréf) og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðasetlan, sem auglýst sé fyrir fram.

12. Við 12. gr. A. 4. Orðin »til sama« falli burt (260)
13. Við 12. gr. B. 3. Fyrir: 20,000—20,000
komi: 28,000—12,000
14. Við 12. gr. B. Á eftir 3. tölulið komi nýr liður (316)
Til að verja flutningabrautina frá Eyrarbakka að Ölfusárbrú fyrir vatna-ágangi 1500 kr.
Þar af til eigenda og umráðamanna jarðanna Litla-Hrauns, Stóru-Háeyrar, Skúmstaða og Óseyrarness 500 kr.
15. Við 12. gr. B. 4. Fyrir: »50,000« (fyrri árið)
komi: »60,000« (334)
16. Við 12. gr. B. 4. bætist: Þar af 5000 kr. fyrri árið til vegagjörðar við Stykkis-hólm, samkv. lögum nr. 14, 9. sept. 1899 (313).
17. Við 12. gr. B. 5. Á eftir þessum lið komi 2 nýir liðir svo hljóðandi:
6. tillag til sýsluvega 9800—5300
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stokkseyri alt að 16000 kr. gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi hérðum (260).
(Breytingartillaga við þessa brttill. 300):
Fyrir: »6. tillag til sýsluvega 9,800—5,300«
komi: 6. tillag til sýsluvega 9,800—8,300.
Þar af til Borgarfjarðarsýslu, til að gera veg milli Hvítaness og Urriðaár, 3000 kr. síðara árið, með því skilyrði, að sýslubúar leggi að öðru leyti fram fé til vegarins, að minsta kosti jafnmikla upphæð (þsk. 300).
— — —
(Breytingartillaga við sömu breytingartill. 331):
Í stað: »6. Tillag til sýsluvega 9800—5300«
komi: 6. Tillag til sýsluvega 11050—6550.
Þar af til vegagerðar á veginum, frá Seljalandsbrú að Breiðadal í Ísafjarðarsýslu 3750 kr. hvort árið, gegn 1250 kr. tillagi hvort árið frá hlutaðeigandi sýslufélögum.
— — —
(Brttill. 276):
Á eftir tölulið 5. bætist nýr liður:
Til þess að rannsaka hafnarstæði undir Dyrhólaey og við Vík í Mýrdal, gegn 1000 kr. tillagi frá Vestur-Skaftafellssýslu, alt að 2000 kr.
18. Við 12. gr. C. 1: Eftir orðin: »skulu einnig vera sömu viðkomustaðir sem á nefndum ferðaáætlunum« komi: »Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkis-hólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey« (þsk. 313).
19. Við 12. gr. C. 2. b. Í stað 2500 kr. innanstriks komi: »4000 kr. Samlagningartölurnar utanstriks breytist eftir því. (330).
20. Við 12. gr. C. 2. bætist nýr liður (333): c. á Breiðafirði síðara árið alt að 10000 kr.
21. Við 12. gr. D: Í stað orðanna. »Að því tilskildu — — — efni og áhöld til þess« komi: »Það er áskilið, að sæsímunn sé lagður í land á Reykjavík, eða svo nálægt Reykjavík, sem fong eru á (330).
22. Við 12. gr. E. a: Fyrir: 300 komi: »150« (þgsk. 329).
23. Við 12. gr. E. c. 1. Fyrir: 1500
komi: 1200
Aftan við liðinn bætist:

Til viðbótar við sjálfan hann 100.

Fyrir: »vitamanns« í liðunum c, d, e, og g komi vitavarðar (þsk. 329).

24. Við 12. gr. E. h. Fyrir: »50« komi: »100« (334).

25. Við 12. gr. E. bætist nýr stafliður j. svohljóðandi:

1, til vitabyggingar á Arnarnesi í Ísafjarðarsýslu 4500 kr.

2, til árlegra útgjald við vitann 500 kr. (þsk. 330).

Við 12. gr. E. i: Á eftir þessum staflið komi þrír nýir liðir svohljóðandi:

»Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði 4200 kr. gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti«.

»Til vita á Elliðaey á Breiðafirði 1650 kr. gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti«.

»Til sjómerkja við innsigling á ýmsar hafnir 1000 kr. fyrra árið (329).

26. Við 13. gr. A. b. 1. Fyrir: 9000—9500

komi: 9000—9000

27. Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir: 2500—2500

komi: 2000—2000 (þskj. 301)

— 13. gr. A. b. 2. Aftan við þennan lið bætist:

Þar af til Reynistaðarprestakalls 300 kr., til Kálfafellsprestakalls 100 kr. og til Stafafellsprestakalls 100 kr., til allra hvort árið.

Breyt.till. við þessa breyt.till. (335).

— 13. gr. A. b. 2. Á eftir »til Stafafellsprestakalls 100 kr.«

komi: og til Kálfatjarnarprestakalls 125 kr.

(Breyt.till. við sömu breyt.till. 333).

— 13. gr. A. b. 2. Á eftir orðunum »til Reynistaðarprestakalls 300 kr.«

komi: til Suðurdalapinga 150 kr.

— 13. gr. A. b. 2. Orðin »og til Stafafellsprestakalls 100 kr.« falli burt. (294)

— sömu gr. Aftan við orðin: »til Kálfafellsprestakalls 100 kr.«

bætist: og til Eyvindahólaprestakalls 300 kr. (294).

28. — 13. gr. A. 8. Þessi liður falli burt.

29. — 13. gr. A. 10. Þessi liður ásamt athugasemdinni falli burt, en í stað hans komi nýr liður svo látandi:

Til Lundabrekkukirkju til viðgerðar 600 kr. (fyrra árið).

30. — 13. gr. B. I. b. 2. Fyrir: 800 — 1000

komi: 800 — 800

31. — 13. gr. B. II. b. 2. Fyrir: 300 — 300

komi: 250 — 250

32. — 13. gr. B. III. c. 1. Fyrir: 720 — 720

komi: 500 — 500

33. — 13. gr. B. III. c. 2. Fyrir: 1500 — 1500

komi: 1400 — 1400

34. — 13. gr. B. III. c. 6. Fyrir: 4500 — 4500

komi: 4000 — 4000

35. — 13. gr. B. III. c. 12. Fyrir: 25 kr. komi: 30 kr.

36. — 13. gr. B. IV. b. 1. Fyrir: 400 — 400

komi: 500 — 500

37. — 13. gr. B. IV. b. 4. Fyrir: 500 — 500

komi: 400 — 400

38. Við 13. gr. B. V. b. 2. Fyrir: 200 — 300
komi: 200 — 200
39. — 13. gr. B. V. b. 4. Fyrir: 720 — 500
komi: 400 — 400
40. — 13. gr. B. VI. a. 1. Aftan við þennan lið bætist nýr liður svo hljóðandi:
Til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannyrðum 1500— 300
41. — 13. gr. B. VI. a. (psk. 293).
2. Töluliður breytist þannig: til kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga . . . 2,500
42. 3. — — — — — til kvennaskóla Eyfirðinga 2,500
- 43.a. Við 13. gr. B. VI. a.

Á eftir 3. tölulið komi nýr töluliður, er verður:

4. Styrkur til að byggja skólahús á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga 5,000 (pskj. 291)

- 43.b. Á eftir 3. tölulið komi nýr töluliður, er verður 4. töluliður.

Styrkur til að byggja skólahús í Akureyrarkaupstað handa kvennaskóla Eyfirðinga 5000 kr. (fyrra árið)

44. Við 13. gr. B. VI. b. 1. í stað »5500—5500« komi: 7000—7000.

45. — — — — — bætist við nýr 2. töluliður (311):

Til barnaskólabygginga utan kaupstaða 10,000—10,000 kr.

Styrkurinn veitist með því skilyrði, að til byggingarinnar sé lagt jafnmikið fé annarstaðar frá og landssjóðsstyrknum nemur, enda fari hann ekki fram úr 5000 kr. til hvers skóla.

46. — — — — — 2., sem þá verður töluliður 3: (311)

í stað »5500 kr. — 5500 kr.« komi: 7000 kr. — 7000 kr.

47. — — — — — d. liðurinn orðist þannig: (311)

Til kenningarfræðslu 3200 kr. — 3200 kr. Þar af til áhaldakaupa 400 kr. hvort árið (innanstriks).

48. — — — — — e. liðurinn orðist þannig: (311)

Námastyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum (innanstriks) 600 kr. — 600 kr. (utanstriks)

49. — — — — — b. 2. a. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:

til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og menta-
mál erlendis 2000—2000.

(Brttill. við þessa brt.):

Fyrir: »til Guðmundar Finnbogasonar« komi: styrkur til
manns (psk. 300).

(Brtt. við sömu brtt.):

Styrkur til eins manns til að kynna sér uppeldis- og menta-
mál erlendis 2000—2000 (psk. 324).

50. — — — — — VI. f. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:

til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum 300—300.

51. — — — — — g. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:

til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og organalátt á Akureyri 300—300.

52. — — — — — VII. a. Fyrir 200—200

komi: 300—300

Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kenslan fari fram að

minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínuskólans njóti kenslunnar ókeypis.

53. Við — — — VIII. Fyrir: 600—600
komi: 1400—1000
54. — 14. gr. A. Fyrir: Til vísinda og bókmenta:
komi: Til vísinda, bókmenta og lista:
55. Við 14. gr. A. 1. c. Fyrir: 4000 (innanstriks)
komi: 4500
Liðurinn orðist þannig: (322)
Fyrir bækur, handrit, bókband, prentun á ritaukaskrá og til að afrita gömul skjöl 4200 (innanstriks).
56. Við 14. gr. A. 3. b. Fyrir: 1330 komi 1000
57. Við 14. gr. A. 3. (320)
1. Viðbætist nýr stafliður
f., til að kaupa hin eldri íslenzku blöð, tímarit og lagasöfn
200—200.
2. Viðbætist nýr tölulíður
4. Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sameiningu til
þess að gefa út heimildarrit að sögu Íslands 1000—1000.
58. Við 14. gr. A. 6. b. Aftan við þennan lið bætist:
Þar af til aðstoðarmanns við sýning safnsins 100 kr.
59. Við 14. gr. A. 8. Fyrir: 500—500
komi: 800—800
Fyrir: 100 kr. (í athugasemdiinni) komi: 200 kr.
60. Við 14. gr. A. 12. Liðurinn falli burt (301).
61. Við 14. gr. A. 12. Á eftir þessum lið bætist inn í 2 nýir liðir svo hljóðandi:
Til Þorsteins Erlingssonar 500—500
Til síra Valdimars Briem 800—800
(Breyt.till. við þessa breyt.till. 323).
Fyrir síðari viðaukatill. nefndarinnar við 14. gr. A. 12. komi:
Heiðursgjöf til síra Valdimars Briem í eitt skifti fyrir öll 1000 kr.
62. Við 14. gr. A. 16. Þessi liður falli burt, en í staðinn fyrir hann komi:
styrkur til Jóns Jónssonar sagufræðings til að rannsaka og rita
um sögu Íslands og halda sagufræðislega fyrirlestra í Reykjavík
1200—1200.
63. Við 14. gr. A. 17. Liðurinn falli burt (301, 314, 325).
— — — Fyrir: 1500—1500
komi: 1000—1000
64. Við 14. gr. A. 19. Þessi liður falli burt, en í staðinn fyrir hann komi þrír nýir liðir
svo hljóðandi:
styrkur til Sighvats Grímssonar til að semja prestaæfir 200 kr.
(fyrri árið).
til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000 kr (fyrri árið).
til Leikfélags Reykjavíkur alt að 300—300
styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjarsjóður Reykjavíkur
veiti félaginu helming á móts við styrkinn úr landsejði.
(Breyt.till. við miðlið þessarar breyt.till. 319).

- Fyrir: »Til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000 kr. fyrra árið«
komi: Til Einars Jónssonar myndhöggvara 2000—1000.
65. Við 14. gr. A. bætist nýr 20. liður: (343)
Til kand. mag. Helga Jónssonar 1000—1000.
66. Við 14. gr. A. Aftan við bætist nýr liður svo hljóðandi: (338)
Handa sjómannafél. »Báran« til bókakaupa 150 kr. fyrra árið.
67. Við 14. gr. B. 1. b. Fyrir: 18000—18000
komi: 20000—20000
- Við 14. gr. B. 1. b. Á eftir þessum lið komi svo látandi athugasemd:
Við skifting þessarar fjárveitingar skulu 2 dagsverk í jarðabótum á landssjóðsjörðum og prestssetrum metin til jafns við 3 dagsverk á öðrum jörðum (329).
- Við 14. gr. B. 1. b. (276).
Á eftir liðnum bætist inn athugasemd:
Við skifting þessarar fjárveitingar skal 1 dagsverk í jarðabótum á opinberum eignum metið tvöfalt móts við dagsverk á eignum einstakra manna.
68. Við 14. gr. B. 1. c. Fyrir: 7000—7000
komi: 12000—12000
- Við 14. gr. B. 1. c. Fyrir: »7000—7000«
komi: 13000—13000.
Af fé þessu skal varið 1000 kr. hvort árið til verðlauna handa 5—8 bændum, er sýnt hafa sérstakan dugnað og framkvæmdir við jarðabætur og annað, er að búnaði lýtur, miðað við efni og ástæður. Verðlaun þessi veitast af landshöfðingja eftir tillögum búnaðarfélagsins (321).
69. Við 14. gr. B. 1. d. Fyrir: 1500—1500
komi: 8000—2000
70. Við 14. gr. B. 1. e. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til skógræktartilrauna 7000—3000
——— (Breyt.till. við þessa breyt.till. 327 frá landsh.)
Fyrir: 7000—3000
komi: 6000—5000
- Á eftir þessum lið komi nýr liður svo hljóðandi:
til skógræktartilrauna 6000—4000 (329)
- Á eftir lið e. komi nýr liður:
til sama félags til undirbúnings stofnun slátrunarhúss í Reykjavík 2000 kr. (fyrra árið). (349).
71. Við 14. gr. B. 1. g. Þessi staflíður falli burt, en í stað hans komi:
til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi alt að 250 (fyrra árið).
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að fbúar kaupsins leggi fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.
- Á eftir staflíðnum bætist nýr liður (276):
Til þess með vatnsveitingum að verja þjóðjarðir í Leiðvallarhreppi fyrir sandfoki 2000 kr.
Styrknum sé varið eftir tillögum landsbúnaðarfélagsins og er hann

- bundinn því skilyrði, að ábúendur leggi að minsta kosti 500 kr. til þessa verks.
72. Við 14. gr. B. Á eftir 1. tölulið komi nýr liður (315):
Til að útvega verkfræðing til að rannsaka og gera áætlanir um stærri fyrirtæki til vatnsveitinga, alt að 3000 kr. hvort árið. Fé þessu skal varið eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands.
73. Við 14. gr. B. 6. Fyrir: 1000—1000
komi: 1000 (að eins fyrra árið).
Fyrir: 1000 (að eins fyrra árið)
komi: 500 (að eins fyrra árið). (300).
74. Við 14. gr. B. 7. Á eftir þessum lið komi tveir nýir liðir svo hljóðandi:
til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrannsókna — 1000 (síðara árið).
til stud. polyt. Ásgeirs Þorfasonar til fjöllistanáms 600—600
75. Við 14. gr. B. 8. Þessi liður orðist svo:
til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði 1200—1200
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti helmingnum til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.
(Breyt.till. við þessa breyt.till. 328):
Í stað 1200—1200 komi: 2200—1900.
76. Við 14. gr. B. 9. Þessi liður falli burt, en í stað hans komi tveir nýir liðir svo hljóðandi:
til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist 600—600
til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa 4000 (fyrra árið).
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið.
Á eftir töluliðnum bætist nýr liður (276):
Til Halldórs Guðmundssonar í Kaupmannahöfn til að nema »Elektroteknik« 600—600.
Aftan við liðinn komi nýr liður svo látandi (335):
til Þorkels Þorkelssonar til að stunda véla- og rafmagnsfræði 500—500.
Við 14. gr. B. bætist nýr 10. liður svohljóðandi (313):
Til Bjarna Þorkelssonar í Ólafsvík til þess að fara utan og fullkomna sig í báta- og skipasmíði 1200 kr.
77. Við 16. gr. Fyrir 160 kr. (til Ólínu Vigfússon) komi 250 kr.
Aftan við greinina bætist (á undan orðunum »til allra þeirra hvort árið«):
til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögakveðnu eftirlaun hans 100 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr.
(Brtt. við þessa brtt. 317):

Fyrir: »til síra Péturs Guðmnudssonar viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 100 kr.«

komi: til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.

78. Við 19. gr.

aftan við greinina bætist:

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurhúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

79. ———

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af lánu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

80. ———

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa súlara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélaga. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

81. ———

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

(Brtt. við þenna lið brtt. 318):

Fyrir: »til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði«

komi: til lánveitingar handa hlutafélagi á Akureyri eða Seyðisfirði.

(Viðaukatillaga við þenna lið, 332):

Aftan við liðinn bætist:

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

82. ———

Úr viðlagasjóði má verja alt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipa-kaupa frá útlöndum og þilskipabygginga hér á landi. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtist með 3%. Afborgun þarf eigi að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði; telst til þess veð í skipinu sjálfu, alt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 5000 kr. til hvers skips.

(Brtt. við þessa brtt. 306):

Fyrir: »30,000 kr.« komi: 60,000 kr., og fyrir: »5000 kr.« í sömu málsgrein komi: 6000 kr.

83. ———

Úr viðlagasjóði má veita alt að 15,000 kr. lán til ísgeymslufélaga

eða einstakra manna, er byggja ísgeymsluhús. Lán þessi ávaxtist með 3%, sé fyrsta árið afborgunarlaus, og endurborgist síðan á 7 árum og veitist að eins gegn fulltryggu veði. Telst þar til veð í húsunum sjálfum, ásamt sjálfskuldarabyrgð, og sé eigi lánað meira en 3000 kr. í hvern stað.

84 ———

Úr viðlagasjóði má veita alt að 50,000 kr. lán til þess að byggja þurra þilskipakví við Faxaflóa, gegn fulltryggu veði og 3½% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

(Brtt. við þessa viðaukatill. 305):

Í stað: »50,000 kr. — við Faxaflóa« komi:

»30,000 kr. lán til þess að gera tvær dráttarbrautir (slip), svo að draga megi þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík.

Ed.

344. Breytingartillaga

við frv. til laga um skipun sótara í kaupstöðum öðrum en Reykjavík.

Frá Kristjáni Jónssyni.

Á eftir orðunum »með gjaldskrá«, komi: er landshöfðingi staðfestir.

Nd

345. Frumvarp

til laga um breytingu á lögum nr. 28 14. des 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum.

(Eins og það var samþykkt við 3 umr. Ed.).

Fiskiveiðasamþykktir, sem gjörðar eru samkvæmt lögum nr. 28, 14. des. 1877, standa eigi í gildi lengur en 10 ár í senn, en endurnýja má fiskiveiðasamþykkt fyrir jafnlangan tíma í senn á sama hátt og hún hefir verið sett.

Fiskiveiðasamþykktir þær, sem nú eru, falla þó eigi úr gildi samkvæmt ögum þessum fyr en ár er liðið frá því, að löginn öðlast gildi.

Ed.

346. Framhaldsnefndarálit

í málinu: Frv. til laga um bólusetningar.

Neðri deild hefir gjört eina breytingu á frv. eins og það kom frá efri deild, sem sé að færa bólusetningu niður í 10 a., ef bólan kemur ekki út.

Meiri hluti nefndarinnar er þessu algjörlega mótfallinn og ræður hinni háttv. deild til að samþykkja svolátandi breytingartillögu:

Við 11. gr. 1. málsg. »hafi bólan komið út, en að öðrum kosti 10 ára« falli burt.

Efri deild alþingis, 5. ág. 1901.

J. Jónassen.

Ólafur Ólafsson.

Sigurður Jensson.

Nd.**347. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um verðlag.

Frá búnaðarmálanefndinni.

1. Önnur grein falli burt.
2. Þriðja grein, sem verður 2 gr., orðist svo :
Öll eldri laga-ákvæði um meðalalin eru hér með úr gildi numin.
3. Fjórdða grein verður 3. gr.

Nd.**348. Frumvarp**

til laga um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis 14. sept. 1877.

Flutningsm.: H. Hafstein.

Vestur-Ísafjarðarsýsla og Norður-Ísafjarðarsýsla ásamt Ísafjarðarkaupstað skulu vera tvö kjördæmi, og kjósa 1 alþingismann hvort kjördæmið.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er staðfesting þeirra er auglýst í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nd.**349. Breytingartillaga**

við breyt.till. á þskj. 260 við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Dal.

Aftan við 19. gr. bætist:

Úr viðlagasjóði má verja alt að 8000 krónum til lánveitingar handa Stefáni snikkara B. Jónssyni í Reykjavík til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meira en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4⁰/₁₀ vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Ed.**350. Frumvarp**

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febrúar 1872, um síldar- og ufsaveiði með nót.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Þilskipum má ekki nema með samþykki landeiganda eða ábúanda leggja við festar á haustin, eða í vetrarlegu svo nálægt landi, þar sem tíðkast síldar- eða ufsaveiði með nót, eða þar, sem þeirrar veiði er von, og góð landtaka fyrir síldar- og ufsanætur, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni; en sé það samt sem áður gjört, hefir landeigandi eða ábúandi fulla heimild til að flytja skip það úr stað, sem þannig er lagt til fyrirstöðu veiðinni, upp á kostnað og ábyrgð þess eða þeirra, sem skipið eiga, svo langt undan landi, að nót verði lögð með minst 180—200 fadma streng, svo framarlega sem skipseigandi eða eigendur ekki sjái sjálfir tafarlaust um, að það verði flutt, eftir að honum hefir verið gjört aðvart um, að það liggi í vegi og spilli veiðinni.

2. gr. Kostnað þann, sem leiðir af flutningi skips, samkvæmt 1. grein, má taka lögtaki hjá þeim, sem í hlut á.

Nd.

351. Nefndarálit

um bankamálið.

Frá meiri hluta nefndarinnar.

Vér undirskrifaðir, sem kosnir vorum af hinu háttvirtu neðri deild til þess að í huga bankamál landsins og gjöra tillögur um það, höfum nú rætt það ítarlega og frá mörgum hliðum á fundum, svo og athugað skjöl þau um málið, er stjórnin hefir lagt fyrir þingið, og skulum nú leyfa oss að gjöra grein fyrir álitinu voru.

Þegar athuga skal mál þetta, eru að voru álitu ýms atriði, sem koma þurfa til ihugunar, og er þá fyrst það, hvort nauðsyn sé á öflugri peningastofnun í landinu en nú er, og ef svo er, þá hvað mikið fjármagn álita megi að landið þarfnist nú sem stendur og í næstu framtíð, og loks, á hvern hátt tiltækilegast sé að afla sér þeirrar peningastofnunar, er fullnægt geti þörfum landsins og verða megi til hags og heilla landi og lýð.

Að því er fyrsta atriðið snertir, skal það tekið fram, að allir munu á einu máli um það, að brýna nauðsyn beri til, að fá sem fyrst öflugri peningastofnun í landið en nú er. Starfsfé það, sem hinn núverandi landsbanki hefir, er að allra dómi svo lítið, að það nægir ekki nema að nokkuru litlu leyti þörfum landsins, og er slíkt að nefndarinnar álitu lítt viðunanlegt lengur, ef um það er hugsað, að Ísland nái í framtíðinni nokkurum verulegum framförum. Atvinnuvegirinnir, sem nú eiga erfitt uppdráttar, þurfa að blómgast, verzlunin, sem enn er að mestu í höndum útlendra kaupmanna, kaupmanna, sem með vöruskiptunum halda að mestu allri gjaldgengri mynt frá viðskiftunum, þarf að umsteypast, og iðnaður upp að rísa í landinu. En til alls þessa þarf peninga, ekki peninga, sem sóttir eru í vasa útlendra auðmanna, til þess að endurborgast með margföldum vöxtum, heldur peninga, sem feugnir eru með viðunanlegum kjörum hjá peningastofnun í landinu sjálfu.

Að öflug peningastofnun í landinu sjálfu geti orðið atvinnuvegunum að ómetanlegu gagni og að öðru leyti eftir framfarir landsins, er að nefndarinnar álitu ekkert efamál, enda er það almenn skoðun, ekki að eins Íslendinga einna, heldur og útlendra manna. Viljum vér í því tilliti benda á álitsskjal það um bankamálið frá þjóðbankanum danska, sem nefndinni hefir verið fengið til athugunar. Þar er meðal annars komist svo að orði, að enginn efi sé á því, að (hlutfélagsbanki) með hæfilegu fjármagni muni geta veitt atvinnuvegum landsins þá stoð, sem ekki megi líta smáum augum á, og að stjórn þjóðbankans verði að vera á þeirri skoðun, að banki, sem fullnægt geti öllum saungjörnum kröfum, muni án efa styðja að framförum landsins.

Ef vér nú að hinu leytinu lítum á eignir landsmanna og afurðir þær, sem landið gefur af sér, þá dylst oss ekki, að í eignunum hvíla þeir bundnu kraftar, sem losa þarf til framleiðslu nýrra eigna og afurða, og að afurðir landsins eru nú þegar svo miklar, að peningastofnun, þótt öflug sé, ef hún er réttilega notuð og með hagsýni, fær nægan markað fyrir fé sitt. Þessu máli voru til sönnunar skulum vér að eins leyfa oss að benda á, að samkvæmt síðustu skýrslum um virðingarverð húseigna á Íslandi, sem prentaðar eru í Stjórnartíðindunum, hafa húseignir einstakra manna verið virtar árið 1899 umfram þinglýstar veðskuldir á 4,584,000 kr., að búpeningur landsins er árið 1897 talið 10,234,000 kr. virði, að ótöldum öllum jarðeignum einstakra manna á landinu. Enda þótt nefndinni sé það ljóst, að allmiklar skuldir muni hvíla á þessum eignum, þá er það eins víst, að mikið af þeim er á óheppilegum stöðum, sem æskilegt væri að breyta um, og að ekki all-lítill hluti þeirra er skuldlaus, en vegna ónógs lánsmarkaðar heftur frá að gjörast arðberandi á annan hátt. Og þegar þess er gætt, að útfluttar vörur frá landinu munu vera á ári hverju um 6—7 miljón króna virði, þá virðist andsett, að öflug peningastofnun hafi nóg starfsvið hér á landi, og sé nauðsynleg.

Að því er það atriði snertir, hvaða fjármagn banki, sem stofnaður yrði í landinu, þyrfti að bafa nú sem stendur, svo að öllum sanngjörnum kröfum yrði fullnægt, virðist nefndinni örðugra að svara. Slíkt er komið undir því, hvað mikla peningaveltuna megí álíta í landinu á yfirstandandi tíma, en það er ljóst, að fjármagnið þarf í fyrstu ekki eins mikið eins og seinna, þegar bankinn er búinn að efla framfarir í landinu bæði að því er snertir iðnað, verzlun og atvinnuvegi, og landsmenn sjálfir eru farnir að kunna að nota slíka peningastofnun og meta það gagn, er af henni getur leitt.

Þjóðbankinn danski hefir í álitsskjali sínu, sem áður er nefnt, leitast við að svara þessari spurningu, og getur þess, að það leiði af sjálfu sér, að land, sem litlum framförum hefir tekið, þurfi minna fé, reiknað á hvern einstakan íbúa, en það land, sem meiri framförum hefir náð. Fyrir 20 árum, segir hann, var svo álitð, að peningaveltan væri að meðaltali 37 kr. á hvern íbúa í hinum þrem Norðurlandarikjum, og nú á tímum sé álitð, að peningaveltan sé í þeim löndum ekki meiri en 40—45 kr. á hvern mann. Álitur hann, að peningavelta Íslands sé ekki nærri svo mikil, og að hana megí ekki álíta meiri en sem svarar 30 kr. á hvern íbúa landsins. Styður þjóðbankinn, að því er virðist, meðal annars þessa skoðun sína á umsögn laudshöfðingja til stjórnarinnar í bréfi dags. 28. ágúst f. á., þeirri, að fróðir menn álíti peningaveltu laudsins að minsta kosti $1\frac{1}{2}$ miljón króna, auk utanríkispeninga. Telur þjóðbankinn því vel í lagt, ef peningavelta Íslands sé álitin 2— $2\frac{1}{4}$ miljón krónur.

Án þess vér viljum gjöra lítið úr þessu áliti þjóðbankans, verðum vér þó að álíta, að þetta takmark sé nú þegar of lágt sett. Enda þótt Ísland megí teljast á eftir tímanum í öllum greinum, og verði ekki talið meðal hinna eiginlegu framfaralanda, þá er nefndin þó þess fullviss, að peningaveltan nú er tiltölulega meiri eftir íbúatölu en í þeim löndum, sem lengra eru áleiðis komin á framfarabrautinni. Leyfum vér oss í því tilliti að eins að benda á, að checks og aðrar ávísanir, sem víða í öðrum löndum ganga manna á milli í peninga stað, eru nær því óþektar hér á landi. Auk þess er landið strjálbyggt og örðugar samgöngur, og alt þetta er þess valdandi, að peningahald landsins er tiltölulega meira en í þeim löndum, þar sem samgöngur eru greiðari, viðskiftin örari og þar af leiðandi hringferð peninga fljótari.

En þótt nú að fallast mætti á, að peningavelta landsins sé ekki meiri en 2— $2\frac{1}{4}$ miljón kr., eins og þjóðbankinn álitur, þá virðist nefndinni það ljóst, að svo framarlega sem laudið fær peningastofnun, er leyft sé að gefa þessa upphæð út í seðlum, til þess að þeir peningar, sem nú liggja bundnir í eignum landsmanna, fái að losna til eflingar atvinnuvega og annara framfara í landinu, þá muni brátt koma í ljós, að aukning verðmiðla sé nauðsynleg.

Að því er nú það snertir, hver vegur sé tiltækilegastur til þess að afla sér þeirrar peningastofnunar í landinu, er fullnægt geti þörfum mauna, þó ekki væri að öllu leyti, þá bætt úr brynustu nauðsyn, eins og hún nú er álitin að vera, þá skal það tekið fram, að menn hafa, eins og kunnugt er, ekki verið á eitt sattir um það. Hafa sumir haldið því fram, að auka mætti landsbankann svo, að hann nægði þörfum landsmanna í bráðina, og ætla, að hann með tímanum geti eflst svo og aukist, sem þörf er á eftir framförum landsins. Aftur hafa aðrir talið þessa leið ófaraní, en álitð eina ráðið, að stofnaður væri hlutafélagsbanki með rétti til útgáfu innleysanlegra seðla í landinu, og þar sem þeir álíta, að ekki sé hægt að fá Íslendinga sjálfa til þess að stofnsetja slíkan banka, enda þótt, ef til vill, nægileg efni séu til þess í landinu, telja þeir nauðsynlegt, að útlent fé sé fengið til þess, og vilja, að stofnaður sé banki með líku fyrirkomulagi og hlutafélagsbanki sá hefði, er var til umræðu á síðasta þingi.

Í sambandi hér við skulum vér leyfa oss að skýra frá áliti þjóðbankans um þetta efni. Hann segir svo í álitsskjali sínu:

»Stjórn þjóðbankans verður að vera þeirrar skoðunar, að meðan ekki þarf að auka seðlaútgáfuna fram yfir það takmark, sem nú er sett, þ. e. 750 þús. kr., eða enda þótt hann þurfi að auka upp að 1 miljón króna, þá sé óhætt að halda því fyrirkomulagi með seðlaútgáfuna, sem nú á sér stað, þó því að eins, að landsbankinn og landssjóður, ef á þarf að halda, sé ávallt svo útbúinn með löglegri, gjaldgengri mynt (gulli og silfri), að hægt sé að sinna kröfum um iunlausn, er koma kunna, enda þótt þær kröfur kunni að verða nokkuð frekar (t. d. 100 þús. kr.), áu tillits til þess, að engin lagaleg skylda hvílir á þeim í því efni, og að hið góða fjárhagsástand, sem nú er, bæði að því er landsbankann snertir og lands-sjóð, haldist við sem trygging fyrir gildi seðlanna. Komi það aftur í ljós, að þarfir landsins útheimti meira en útgáfu 1 miljón króna í seðlum, verðum vér að álíta nauðsynlegt, að seðlaútgáfan sé grundvölluð á annan hátt, og gæti það að líkindum naumast orðið með öðru móti en með stofnun hlutafélagsbanka með seðlaútgáfurétti«.

Af ofanrituðu virðist það ljóst, að þjóðbankinn gerir ekki ráð fyrir neinum beinni veg til að auka seðla fram yfir 1 miljón krónur í óinnleysanlegum seðlum, sem þó séu tryggðir með 100 þús. kr. í gulli, en þá, að bankanum sé um leið breytt í hlutafélagsbanka, sem þá eðlilega yrði að hafa gullforða nægan til tryggingar seðlum sínum.

Þar sem hér er um álit helztu bankafróðra manna í Danmörku að ræða, sem taka verður alt tillit til, virtist oss í fyrstu ekki tiltök að hugsa um nokkra aukning á hinum núverandi landsbanka, því að láta sér það lynda, að bæta að eins 250 þús. kr. í seðlum við þá óinnleysanlegu seðla, sem fyrir eru, gat nefndin með engu móti. En bæði af því, að oss var vitanlegt, að sumir hér á landi hafa gert sér í hugarlund, að auðið væri að hafa landsbanka þann, sem nú er, fyrir grundvöll seðlabanka, er landið sjálft stofnaði, og að opinberlega hafa komið fram ýmsar tillögur og ráð um, hvernig að því skyldi fara, að sumum af nefndarmönnum virtist, að æskilegast væri að landið sjálft gæti átt sinn seðlabanka, ef nokkur tók væru til þess, þá tókum vér oss fyrir hendur, þrátt fyrir áðurnefnd ummæli þjóðbankans, að rannsaka þær tillögur og þau ráð, sem fram hafa komið í því efni.

En áður en vér skýrum frá rannsóknnum vorum um þessar tillögur, álitum vér rétt að geta um það, hvaða réttindi vér viljum veita seðlabanka, sem stofnaður yrði í landinu, og hverjar kröfur vér viljum gera til hans aðallega.

Eins og áður er á vikið, álitur þjóðbankinn danski, að landið geti nú sem stendur ekki borið meiri seðla en 2—2½ milj. króna. Enda þótt vér séum þeirrar skoðunar, að landið kynni, ef til vill, að geta þolað meiri seðlaútgáfu, viljum vér ekki að svo komnu gefa rétt til meiri útgáfu, og vér teljum líka nauðsynlegt, að út sé gefið alt að þeirri upphæð, og liggja auk þess, sem áður er tekið fram um peningabörf landsins, til þess orsakis þær, er nú skal greina.

Með lögum 18. sept. 1885 um stofnun landsbanka er svo ákveðið í 9. gr., að landsbankinn skuli, svo fljótt sem auðið er, með samþykki landshöfðingja setja á stofn aukabanka eða framkvæmdarstofur fyrir utan Reykjavík, einkum á Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði. Þessu ákvæði laganna hefir landsbankinn enu þá ekki, nú í full 15 ár, getað fullnægt, enda þótt hann auk seðlafúlgunnar hafi haft talsvert annað fé undir höndum. Orsökina til þessa hlýtur að vera of lítið og óhentugt starfsfé, enda mundi slíkt hafa talsverðan kostnað í för með sér.

Vér verðum nú að álíta bráðnauðsynlegt, að slíkir aukabankar séu settir á stofn og það sem fyrst, að minsta kosti á þessum þrem stöðum, sem nefndir eru, og virðist nefndinni,

að þessir kaupstaðir hafi fulla heimting á, að þessum lagafyrirmælum væri fullnægt og þó fyr hefði verið. Álitum vér, að hið allraminsta, sem hægt sé að komast af með í hverju slíku útibúi, séu 200 þús. kr. til að byrja með, bæði til þess að fullnægja einhverjum hluta af viðskiftaþörfinni í þeim stöðum, svo og til þess að unnist geti upp sá kostnaður, er stofnun og rekstur slíks útibús hefði að sjálfsgöðu í för með sér. Öll útibúin þyrftu þá 600 þús. kr. starfsfé til að byrja með. Væri seðlabanki þá stofnaður í landinu með 1 milj. króna gullforða og 2 milj. króna seðlaútgáfurétti, mundi hann hafa 1400 þús. kr. starfsfé fyrst í stað á aðalbúi sínu í Reykjavík, og teljum vér það ekki um of.

Í sambandi við þetta skulum vér geta þess, að verði slíkur seðlabanki stofnsettur, þá teljum vér heppilegast og eðlilegast, að sparisjóður Reykjavíkur, sem nú er sameinaður landsbankanum, sé skilinn frá honum og settur sem sérstök stofnun, þar sem það af auðskildum ástæðum er álit í öllum löndum, að seðlabanki eigi ekki og megi ekki binda sig við sparisjóðsfé. Slíkt gæti reyndar aukið honum starfsfé í bili, en á hinn bóginn mundi það geta leitt hann út á brautir, sem honum væri miður hollar, eins og líka aðrar hættur og óþægindi eru því samfara fyrir starfandi seðlabanka.

Sem tryggingu fyrir seðlum hér á landi álitur þjóðbankinn að þurfi að liggja fyrir í gulli eða gullsigildi upphæð, er nemur helmingi þeirrar seðlaupphæðar, sem úti er, á hvaða tíma sem er. — Vér treystumst ekki að efa, að slíkt sé nauðsynlegt, og viljum halda oss við það takmark.

Að svo mæltu vér snúa oss að tillögum þeim og ráðum, er fram hafa komið í því skyni, að útvega landinu gullforða, svo að hægt sé að efla og auka hinn núverandi landsbanka.

Þau ráð, sem vér höfum tekið til yfirvegunar, eru þessi:

1. Að landsbankinn sé með lögum skyldaður til að leggja frá árlega í trygga geymslu ákveðna upphæð, t. d. 30. þús. kr. í gulli, er hann mætti gefa seðla út á.

2. Að farið sé fram á það við stjórn Dana og ríkisþingið, að það borgaði Íslandi út 750 þús. kr., gegn því að færa ríkissjóðstillagið úr 60 þús. kr. árlega niður í 30 þús. kr., og yrði þeirri upphæð varið til tryggingar seðlum.

3. Að taka alt að 1 milj. kr. lán í gulli í útlöndum með afborgun á mörgum árum t. d. 28 árum gegn því, að veðsetja annaðhvort jarðeignir landssjóðs, eða 60 þús. kr. tillagið úr ríkissjóði, eða tolla landsins, til tryggingar árlegri afborgun og vöxtum.

Einn má nefna eitt, sem fram kom í nefndinni:

4. Að ákveða með lögum, að tvenns konar seðlar skuli vera í landinu, aðrir óinnleysanlegir á sama hátt og nú eru þeir, þannig, að þau 750 þús. kr., sem þegar hafa verið gefin út á ábyrgð landssjóðs, haldist, og aðrir innleysanlegir að upphæð 750 þús. kr. eða meir, og sé tekið 500 þús. kr. lán í gulli þeim til tryggingar.

Að því er fyrstu tillöguna snertir um það, að landsbankanum sé gert að skyldu að leggja frá árlega einhverja vissa upphæð, er gefa mætti seðla út á, þá fær nefndin ekki séð, að hagur bankans eða ástæður að öðru leyti séu svo lagaðar, að hann sé þess megnugur, svo að nokkru munaði. Slíkt væri mjög seinfær vegur til umbóta peningaástandsins í landinu, sem nefndin alls ekki getur fallist á, og mundi auk þess að því sleptu alls ekki vera ráðlegt, meðan það fyrirkomulag helzt, sem nú er, að sparisjóður er sameinaður bankanum.

Hinar aðrar tillögur byggjast allar á því, eins og eðlilegt er, að landssjóður taki lán í útlöndum til tryggingar seðlum. Það leiðir af sjálfu sér, að ætlast er til, að landssjóður setji veð fyrir því láni, og hefir bæði verið talað um jarðeignir landssjóðs, ríkissjóðstillagið og tolla landsins að einhverju eða öllu leyti.

Að því er lán gegn veði í jarðeignum landssjóðs snertir, skulum vér taka það fram, að vér efumst um, að lán fáið í útlöndum gegn slíku veði. Lán gegn veði í jörðum eins og þær gerast upp og niður á Íslandi mundi ekki verða alítið trygt veð í útlöndum, og þótt það fengist, þá yrði lán það svo óverulegt, að lítið um það munaði. Svo er og þess að gæta, að því ótryggilegra sem veðið er í augum lánardrottins, því hærri vexti og styttri afborgunartíma mundi hann án efa heimta. Vér álitum því, að slíkt geti ekki komið til nokkurra mála í þessu efni.

Að því er snertir lán gegn veði í 60 þús. kr. tillaginu úr ríkissjóði, viljum vér taka það fram, að vér ekki getum skilið, að lánveitandinn og heldur ekki hin danska stjórn vor og ríkisþingið mundi gera sig ánægt með þá ráðstöfun. Orsökina til þessa er sú, að tillag þetta er áður veðsett á vissan hátt. Viljum vér í því tilliti benda á 6. gr. grein stöðulaganna, þar sem svo er ákveðið, að verði nokkurt gjald lagt á pósthæðir milli Íslands og Danmerkur til hins sérstaklega sjóðs Íslands, þá verði jafumikið dregið af árstíllaginu, svo og á 25. gr. stjórnarskrárinnar, er segir, að greiða skuli fyrirfram af tillaginu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi, eins og þau verða ákveðin af konunginum. — Það getur því að voru álitir ekki verið fram á það farandi, að ríkissjóðstillagið sé sett sem trygging fyrir slíku láni, og af sömu ástæðu telur nefndin árangurslaust að fara fram á það, að ríkissjóðstillaginu sé skilað sem höfuðstól Íslandi í hendur, hvort heldur heilu eða hálfu. — En þó að nú svo yrði, að stjórnin og ríkisþingið vildi skila tillaginu á þennan hátt, þá teljum vér ekki, að fé landssjóðs sé með því varið með hagsýni, og álitum, að landssjóður hafi ekki ráð á að leggja svo mikið fé til hliðar frá öðrum nauðsynlegum útgjöldum, þar sem þá líka tvísýna gæti á því verið, hvern arð eða árangur það mundi gefa landssjóðnum.

Hið eina, sem takandi er í mál að veðsetja til tryggingar vaxtaborgana og afborgunar, ef lán væri tekið, eru tollar landsins, enda þótt vér verðum að játa, að slík aðferð er óviðkunnanleg; en sé það nauðsynlegt og eina úrræðið í þessu máli, og líkindi jafnframt til að landið hefði hag af, mundum vér ekki víla fyrir oss að leggja það til.

Hvort tiltækilegt mundi nú vera að ráðast í slíka lántöku handa landsbankanum, er eingöngu undir því komið, með hvaða kjörum lánið fengist. Vér erum í engum efa um það, að auðið mundi að fá lán í útlöndum gegn veði í tollum landsins; en hins vegar getum vér enga vissa hugmynd gjört oss um það, hve háir vextir mundu verða heimtaðir af slíku láni, og heldur ekki, með hvaða afborgunarskilmálum það fengist. Vér verðum að telja það mjög óheppilegt og enda lítt afsakanlegt, þegar um slíkt áhugamál þjóðarinnar er að ræða, að þeir menn, sem hafa hugsað sér, að bætt yrði úr peningabörfum landsins á þann hátt, að auka landsbankann með lántöku gulls, og sem það mál stóð næst, skuli hafa verið svo fyrirhyggjulausir og áhugalitlir í þessu efni, að þeir skuli ekki hafa grenslast eftir því í útlöndum, svo á því sé byggjandi fyrir þingið, með hvaða kjörum slíkt lán mundi fást. Vöxtur og viðgangur landsbankans á slíkum grundvelli væri þó undir því kominn, og yfir höfuð að tala, hvort slíkt fyrirkomulag væri framkvæmanlegt. Það er auðsætt, að bankinn yrði að lána fé sitt til landsmanna með þess hærri vöxtum, þess hærri vexti sem hann sjálfur yrði að greiða af sínu láni, og þess styttri sem afborgunartíminn væri, til þess að hann auk þessarar afborgana- og vaxtagreiðslu gæti haft fé til að standast nauðsynleg útgjöld við rekstur fyrirtækisins, og hefði auk þess umfram eitthvað til þess að leggja í varasjóð sem trygging fyrir óhöppum, er upp á kynnu að koma. Útlánsvextir yrðu fyrst og fremst ekki að eins að vera þeim mun hærri en lánsvextirnir, sem upphæð hinnar árlegu afborgunar ákveður í samanburði við veltufé bankans, heldur og að auki að fara eftir kostnaði við bankahaldið og gjaldinu til varasjóðs.

Auk þess þá, að háir útlánsvextir gætu orðið tilfinnanlegur skattur á lánpiggjendur, eins gæti það verið óþægilegt fyrir bankann, að vera bundinn með útlánsvexti sína vegna lánsvaxtanna, hvernig svo sem útlánsvextir í umheiminum breytast. Að stofna banka með lánsfé með skuldbundinni vaxtagreiðslu og árlegum afborgunum væri að sínu leyti eins og að stofna hlutafélagsbanka, sem tækist á hendur skuldbindingar um, að hann ábyrgðist að gefa hluthöfum sínum vissa ákveðna upphæð í vexti af hlutafénu, svarandi til lánsvaxtanna, og auk þess árlegan arð svarandi til hinnar árlegu afborgunar í banka þeim, sem byggður væri á láni. Slíka ábyrgð álitum vér, að hlutafélagsbanki hvorki mundi vilja né geta tekið upp á sig.

Til þess að auðið sé þó að gera sér einhverja hugmynd um, hvernig seðlabanki, grundvallaður á 1 miljón króna láni í gulli, mundi starfa fyrst í stað, höfum vér sett, að lán fengist með $4\frac{1}{2}\%$ vöxtum og 2% árlegri afborgun. Vér gerum ekki ráð fyrir, að lán fengist handa Íslandi fyrir minni vexti, hvar sem leitað væri, og meiri líkur til að vextirnir mundu verða hærri, ef nú ætti að leita að því í Danmörku. Almennir bankavextir á stuttum lánum munu þar nú vera 5% . Ætti því þar að leita, mundu vextir af lánum til langs tíma eitthvað verða þar fyrir ofan, því að reglan mun vera, að því lengur sem lán eiga að standa, því hærri vextir eru heimtaðir, einkum ef þar við bætist, að trygging í augum lánardrottist ekki er sem best.

Til samanburðar skulum vér geta þess, að eftir því sem vér höfum fengið upplýst, þá hafa lán, sem tekin hafa verið af ríkjum á síðari árum, verið með þeim vöxtum, er nú skal greina:

Lán Montenegro með		6% vöxtum.
— Ítalíu	— $4\frac{1}{2}$ —6%	—
— Niðurlanda	— 5 —6%	—
— Tyrklands	— 4 —7%	—
— Rússlands	— $4\frac{1}{2}$ —6%	—
— Búlgaríu	— 5%	—
— Canada	— 3 —6%	—
— Brasilíu	— 4—5—6%	—
— Kína	— 5 —7%	—

Vér ætlum því, að lán, er Ísland tæki, mundi að öllum líkindum fremur vera fyrir ofan $4\frac{1}{2}\%$ en fyrir neðan.

Vér gerum ráð fyrir, að bankinn starfi svo fyrsta árið, að enda þótt hann hafi leyfi til að gefa út seðla allt að 2 milj. krónum, þá mundi hann í fyrstunni ekki koma öllum sínum seðlum út. Líka hagar viðskiftunum svo hér á landi, að peningabörfin er ekki jöfn alt árið. Verzlunarmenn, útvegsmenn og aðrir atvinnurekendur þurfa á peningum að halda síðari hlut vetrar og á vorin, en greiða þá svo aftur inn í bankann á haustin. Afleiðingin er sú, að vetrarmánuðina liggur arðlaust fé í bankanum, og álitum vér því, að hæfilegt sé að reikna, að ekki nema 80% af allri seðlamergðinni gefi sem svarar ársvöxtum. Að því er útlánsvextina snertir, þá getum vér ekki hugsað oss þá hærri en $5\frac{1}{2}\%$ að öllum jafnaði. Væru þeir hærri yfirleitt, mundi svo tilfinnanlegur skattur verða lagður á lántakendur, að slíkt væri lítt viðunandi, og efasamt, hvort bankanum mundi líðast að hafa þá svo háa, sérstaklega þau árin, sem þeir væri lægri í útlöndum. Vér ætlumst til, eins og áður er á vikið, að stofnuð séu 3 útibú og að sparisjóðseildin sé skilin frá bankanum í Reykjavík. Vér getum ekki ímyndað oss, að hvert útibú mundi kosta minna en 5 þús. kr. og aðalbúið í Reykjavík sama og nú, sem er 20 þús. kr. Reyndar mundu störfn þar minka við aðskilnað sparisjóðsins, en svo mundu aftur falla ný gjöld á bankann, svo sem seðlagjörð o. fl., sem

nú eingöngu hvíflir á landssjóði. Svo gerum vér og ráð fyrir, að bankastjórnin yrði aukin að mönnum, sérstaklega vegna útibúanna og eftirlits með þeim.

Gjöld bankans yrðu þá þessi:

1. Vextir af 1 millj. króna lánsfé $4\frac{1}{2}\%$	...	...	...	...	...	...	...	45 þús. kr.
2. Afborgun á því 2%	...	...	...	...	...	...	...	20 — —
3. Kostnaður við bankahald í Reykjavík	...	...	...	...	...	...	...	20 — —
4. Kostnaður við bankahald á 3 útibúum á 5 þús. kr.	...	...	...	...	...	...	...	15 — —
5. Til varasjóðs $\frac{1}{4}\%$ af seðlaupphæðinni	...	...	...	...	...	...	...	5 — —
Gjöld alls.								105 þús. kr.

Tekjur bankans yrðu;

1. Vextir af 1600 þús. kr. útlánuðum $5\frac{1}{2}\%$	...	...	...	...	...	...	...	88 þús. kr.
2. Provision og aðrar tekjur	...	...	...	...	...	...	...	3 — — 91 — —
Vantar þá								14 þús. kr.

til þess að tekjurnar standist á við gjöldin.

Af þessu virðist ljóst að það er ekki viðlit að stofna banka með 3 útibúum, er grundvallaður sé á gullláni, er greiða verður af $4\frac{1}{2}\%$ í vöxtu og endurborgist á 28 árum. Vextirnir mega ekki hærri vera er 3% og útlánsvextirnir þó $2\frac{1}{2}\%$ hærri, til þess að slíkur banki geti staðist.

Þar næst tókum vér oss fyrir hendur að raunsaða þá tillögu, er fer fram á, að tvenns konar seðlum sé haldið í landinu, 750 þús. kr. óinnleysanlegum, sem nú eru, og 750 þús. kr. innleysanlegum gegn 500 þús. kr. gullláni þeim til tryggingar. Sumum nefndarmönnum virtist bæði óviðkunnalegt og euda óþarft að hafa þetta fyrirkomulag, þar sem 500 þús. kr. gulltrygging mundi nægja fyrir $1\frac{1}{2}$ milljón seðla; á hinn bóginn gæti það og haft illar afleiðingar í för með sér fyrir seðlahafa, og álitu, að því að eins bæri að leyfa þetta fyrirkomulag, að óinnleysanlegu seðlarnir væru smátt og smátt kallaðir inn til innlausnar, og innleysanlegir gefnir út í staðinn, þar til þeim væri öllum lokið.

Fyrsta árið mundi þessi banki hafa þessi gjöld, reiknuð á líkan hátt og fyr:

1. Vextir af 500 þús. kr. lánsfé $4\frac{1}{2}\%$	...	...	...	...	...	...	...	22,500 kr.
2. Afborgun á því 2%	...	...	...	...	...	...	...	10,000 —
3. Kostnaður við bankahaldið í Reykjavík og á 3 útibúum	...	...	...	...	...	...	...	35,000 —
4. Til landssjóðs 1% af 750 þús. kr. seðlaláni	...	...	...	...	...	...	...	7,500 —
5. Til varasjóðs	...	...	...	...	...	...	...	3,500 —
Gjöld alls								78,500 kr.

Tekjur bankans yrðu:

1. Vextir af áætluðum 1300 þús. kr. sem arðberandi alt árið $5\frac{1}{2}\%$	...	...	...	...	...	...	...	72,500 kr.
2. Provision og aðrar tekjur	...	...	...	...	...	...	...	3,000 — 75,500 —
Vantar þá								3,000 kr.

til þess að tekjurnar standist á við gjöldin.

Banki með þessu fyrirkomulagi mundi eftir þessu komast betur af en hinn fyrnefndi. En aftur á móti mundi starfsfé hans verða svo lítið, að það ekki nægði þörfum landsins, og sérstaklega mundi lítið fé vera til útlána á aðalbúinu í Reykjavík, eftir að búið væri að taka sparissjóðinn frá bankanum, og skulum vér nú leitast við að sýna, að svo muni verða.

Vér höfum áður gert ráð fyrir, að ekki væri hverju útibúi ætlandi minna en 200 þús. kr. starfsfé, eða öllum þrem 600 þús. kr., þá yrðu eftir handa aðalbúinu í Reykjavík 900 þús. kr. — Nú eru aktiva hins núverandi landsbanka, samkvæmt reikningi hans 31. desember 1900, þessi:

1.	Fasteignarveðskuldabréf	...	...	...	...	...	...	c. 715 þús. kr.
2.	Sjálfsskuldarábyrgðarbréf	...	...	...	...	...	...	- 288 — —
3.	Handveðsábyrgðarbréf	...	...	...	...	...	...	- 112 — —
4.	Skuldabréf fyrir lánum sveita- og bæjarfélaga	...	...	...	...	...	...	- 55 — —
5.	Konungleg ríkisskuldabréf	...	...	...	...	...	...	- 81 — —
6.	Önnur erlend verðbréf	...	...	...	...	...	...	- 220 — —
7.	Bankavxtabréf	...	...	...	...	...	...	- 341 — —
8.	Skuldabréf Reykjavíkur	...	...	...	...	...	...	- 2 — —
9.	Vixlar	...	...	...	...	...	...	- 151 — —
10.	Ávísanir	...	...	...	...	...	...	- 4 — —
11.	Fasteignir	...	...	...	...	...	...	- 7 — —
12.	Húseignir í Reykjavík	...	...	...	...	...	...	- 34 — —
13.	Nýtt bankahús	...	...	...	...	...	...	- 86 — —
14.	Hjá Landmands-bankanum	...	...	...	...	...	...	- 157 — —
15.	Útistandandi vextir	...	...	...	...	...	...	- 14 — —
16.	Peningar í sjóði	...	...	...	...	...	...	- 116 — —
Samtals								2383 þús. kr.

Af þessu fé á sparisjóðurinn:

1.	Innstæðufé	...	...	...	...	...	c.	1209	þús. kr.
2.	Varasjóður fyrirverandi sparisjóðs Reykjavíkur	...	...	...	...	...	-	13	— —
3.	Hluti af varasjóði bankans áætlaður	...	...	...	...	...	-	50	— —
								1272	þús. kr.
en bankinn								1111	þús. kr.

Sparisjóðnum yrði að leggja út sína eign, t. d. þannig:

1.	Í fasteignarveðskuldabréfum	...	...	...	...	...	...	...	c.	350	þús. kr.
2.	- sjálfsskuldarábyrgðabréfum	...	...	...	...	...	...	...	-	150	— —
3.	- handveðsábyrgðarbréfum	...	...	...	...	...	...	...	-	60	— —
4.	- konunglegum ríkisskuldabréfum	...	...	...	...	...	...	...	-	50	— —
5.	- öðrum erlendum verðbréfum	...	...	...	...	...	...	...	-	150	— —
6.	- bankavxtabréfum	...	...	...	...	...	...	...	-	250	— —
7.	- húseignum og fasteignum	...	...	...	...	...	...	...	-	20	— —
8.	- peningum	...	...	...	...	...	...	...	-	242	— —
Samtals										1272	þús. kr.

Hefði landsbankinn þá aktiva sín alt að helmingi föst í lánum, sem hann sem seðla-banki alls ekki má gefa sig við.

Að öllu þessu athuguðu sáum vér oss ekki fært að leggja það til, að fjármagn í landinu væri aukið á þann hátt, að gull-lán væri tekið handa landsbankanum, og varð því að leita annarstaðar fyrir sér.

Eins og hinni háttvirtu deild er kunnugt, var lagt fyrir þingið 1899 frumvarp til heimildarlaga um stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi. Var frumvarp það svo til orðið, að þeir hæstaréttarmálaflutningsmaður Ludvig Arntzen og stórkaupmaður Alexander Warburg buðust til að gangast fyrir stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi með 6 milj. kr. hlutafé gegn því, að þeir fengju einkarétt til seðlaútgáfu á Íslandi um 90 ár. Þingið tók málið til meðferðar og komst það eftir talsverðar ekki þýðingarlitlar breytingar gegn um allar umræður í neðri deild, og var nefnd skipuð í málið í efri deild. En þar sem ekki var tími til að ræða það til lykta á því þingi, en málið þótti af meiri hluta þingmanna takandi til greina, var send áskorun til stjórnarinnar frá báðum deildum alþingis þess efnis, að svo framarlega sem hún eftir nákvæma athugun geti fallist á, að frumvarpið eftir þess stefnu og meginákvæðum, væri vel til

þess fallið að verða leitt í lög, þá leggi hún eftir nauðsynlegan undirbúning slíkt frumvarp fyrir alþingi svo fljótt sem kostur er á. — Stjórnin brást vel við áskorun þessari í fyrstu og leitaði álits þjóðbankans danska um málið eins og það kom frá síðustu umræðu alþingis. Finnur þjóðbankinn ýmislegt að frumvarpinu, eins og það kom frá þinginu, og gefur í áliti sínu margar góðar og mikilsverðar bendingar, og skulum vér nú í stuttu máli skýra frá því helzta í því efni.

Eins og vér áður höfum getið um í þessu nefndaráli, álitur þjóðbankinn, að fyrst um sinn muni Íslandi nægja seðlaupphæð, er nemi 2 miljónum króna, en tekur það fram, að ekki sé frágangssök, að færa leyfi til seðlaútgáfu nú þegar upp í $2\frac{1}{2}$ miljón króna. Helmingur af seðlum þeim, sem úti eru í hvert skifti, álitur hann að þurfi að tryggjast með gulli, og til stofnunar bankans álitur hann nægja 2 milj. króna hlutfé. Að einkarétturinn til seðla útgáfu sé gefinn um 90 ár, kveður hann ekki ráðlegt; bendir á, að á síðari tímum séu slík leyfi veitt til miklu skemmri tíma en áður tíðkaðist, og telur heppilegast, að veita einkaréttinn ekki lengur en til 25 ára, enda þótt nauðsynlegt kunni að vera, að veita hann í 40 ár, vegna sérstakra ástæðna að því er Ísland snertir. Telur efasamt, hvort landssjóður muni nota sér réttinn til að gerast hluthafi að svo miklu fé, sem frumvarpið til tekur. Með tilliti til málforðans bendir hann á, að nauðsynlegt muni vera að ákveða, að sí hluti málforðans, sem er í inneignum hjá erlendum börkum og í seðlum þeirra, megi ekki vera meira en fjórðungur alls forðans, vegna örðugleikans á því að koma slíku í gull frá Íslandi. Ennfremur að ákveða þurfi, að helmingur peningaforðans sé Norðurlanda-gullpeningar, svo og, að gert verði að skyldu, að það af gjaldgengri mynt, sem tilheyri málforðanum, sé látið liggja á Íslandi. Telur óráð, að seðlabanki láni út á fasteignir, enda sé engin þörf á því, þar sem nú sé veðdeild komin upp. Efast um, að ástæða sé til að ákveða gjald af bankanum til landssjóðs, og sé einkaréttartíminu stytur, þá sé heldur engin ástæða til að gefa landssjóði heimild til að leysa til sín hlutabréfin eftir ákveðinn tíma. Hann álitur, að ekki sé ástæða til að setja fleiri ákvæði í lögina en gert er í frumvarpinu. — Að því er sparissjóð þann snertir, sem nú er sameinaður landsbankanum, tekur þjóðbankinn fram, að það sé órétt, að seðlabanki hafi sparissjóð sér sameinaðan, þar sem hann geti sett bankann í vandræði ef svo ber undir; telur því heppilegast, að hann sé sérstök stofnun.

Að því er uppkast það snertir til stofnskrár, sem fyrir þinginu lá, tekur þjóðbankinn það fram, að eigi sé nauðsynlegt að hafa sérstaka bankastofu í Kaupmannahöfn; telur enda að það geti komið í bága við einkarétt þjóðbankans til seðlaútgáfu í Danmörku. Hann telur og nauðsynlegt að taldar séu upp í stofnskránni þær sýslanir, sem bankinn má gefa sig við, svo að ekki sé hætt við að bankinu steypi sér um of í vafasöm fyrirtæki. Stjórn bankans, eins og hún er ákveðin í frumvarpinu, telur hann að muni reynast í framkvæmdinni of kostnaðarsöm, ef hlutféð sé lækkað eins og hann gerir ráð fyrir, og rétturinn til seðlaútgáfu ekki veittur meiri en að framan er nefnt. Að endingu telur þjóðbankinn réttast, að það sé beinlínis tekið fram í stofnskránni, að öll stjórnin skuli sitja í Reykjavík.

Þetta eru nú aðalatriðin í áliti þjóðbankans, og eftir að stjórnin hafði fengið það í hendur, fjallaði hún um málið bæði skriflega og munnlega við þá herra Arntzen og Warburg. Urðu þau leikslok að endingu, að þeir Arntzen og Warburg kváðust fúsir á að taka flestar tillögur þjóðbankans til greina, ef til þess kæmi, að þeim væri veitt heimild til að gangast fyrir stofnun bankans. — Þrátt fyrir það sá stjórnin sér ekki fært að leggja frumvarp fyrir þingið, og má í Stjórnartíðindunum, deild B. bls. 59—61 í bréfi frá ráðgjafanum 22. maí þ. á. lesa ástæðurnar fyrir því.

Nefndinni hefir nú borist í bendur uppkast til frumvarps frá þeim Arntzen og Warburg, byggt á sama grundvelli sem hið áður nefnda frumvarp, og eru þar teknar til greina

allar tillögur þjóðbankans. Tjá þeir sig fúsa til að gangast fyrir bankastofnun eftir fyrir-
mælum þess frumvarps, ef alþingi vilji veita heimild til þess. Hefir nefndin látið prenta
frumvarp þetta á frummálinu sem þingskjal nr. 45.

Vér hikum eigi við að leggja það til, að frumvarp í líku sniði og þetta sé tekið til
umræðu í deildinni, og munum leyfa oss að leggja það fyrir hana, þó með nokkrum breyting-
um, er aðallega miða að því, að tryggja rétt Íslendinga til þess að skrifa sig fyrir hlutum í
bankanum, gera seðlaleyfið styttra og stjórnina kostnaðarmiinni. Má að öðru leyti sjá breyt-
ingar þær, sem vér viljum gera, með því að bera saman bæði frumvörpin, það, sem vér leggj-
um fyrir deildina, og það sem prentað er á frummálinu. — Kostirnir fram yfir þær banka-
stofnanir, sem vér höfum gert að umtalsefni hér að framan, eru auðsæir. Landssjóði er eng-
inn baggi bundinn. Hlutféð er meira, enda þótt rétturinn til seðlaútgáfu sé hinn sami;
bankinn fær því meira starfsfé yfir að ráða, þótt sama skylda hvíli á um gullforða. Þessi
banki getur haft fyrsta árið $3\frac{1}{4}$ milj. kr. á móts við 2 milj. kr. og $1\frac{1}{2}$ milj. kr. hjá þeim
bönkum, sem áður er um talað. Vér óttumst alls ekki, eins og stjórnin gefur í skyn, að
bankinn mundi fara að leita út fyrir Ísland með starfsfé sitt, þar eð vér erum þess fullviss-
ir, að nóg þörf er fyrir það í landinu, og hafi bankinn negan markað fyrir peninga sína
hér á landi, þá er engin sennileg ástæða fyrir því að ætla, að hann fari að leita að markaði
fyrir þá í öðrum löndum. Það væri líkt og ef kaupmaður, búsettur t. d. norður á Langa-
nesi, sem gæti selt allar vörur sínar þar með sama verði og annarstaðar, færi að flytja vör-
urnar til Reykjavíkur til að selja þær þar.

Oss blandast ekki hugur um, að svona lagaður banki, byggður á hlutfé, stendur
langt um betur að vígi, að því er arðsvon snertir af fyrirtækinu, heldur en bankar þeir, sem
áður eru nefndir. Fyrst er þess að geta, að veltuféð er meira, og, að kostnaði jöfnum, er
meiri arður af meira fé. Þá er og á það að líta, að bankar byggðir á láni eru bundnir við
vexti þá, sem þeir verða að gjalda af láni sínu, en hlutfélagsbanki er við ekkert slíkt bund-
inn; að eins gefur hann hluthöfum sínum þá vexti, sem svara til þess arðs, sem hann hefir,
hvort heldur arðurinn er lítill eða mikill. Á lánsbönkunum hvílir skyldan að afborga lán
sín; það er árlegur kostnaður um lengri eða skemmri tíma, sem hlutfélagsbanki ekki hefir.
Hlutféð, sem svarar til afborganalánsins hjá hinum bönkunum, er óuppsegjanlegt lán.

Ef vér líka athugum, hvernig hlutfélagsbankinn mundi starfa fyrstu árin, reiknað
á sama hátt og fyr með lánsbankana, og enda þótt kostnaður sé taliinn meiri, kemur mun-
urinn fljótt í ljós:

Tekjur bankans yrðu:

1. Vextir af 2,600,000 kr. starfsfé $5\frac{1}{2}\%$	143 þús. kr.
2. Provision og aðrar tekjur	5 — —
Tekjur alls 148 þús. kr.	

Gjöld yrðu:

Kostnaður við bankahald í Reykjavík og á 3 útibúum	45 — —
Afgangur 103 þús. kr.	
Samkvæmt frumvarpinu á fyrst að taka af arðinum 4% til hluthafa	80 þús. kr.
eftir 23 þús. kr.	
Þar af á landsjóður samkv. frumvarpinu að fá 10%	$2\frac{1}{3}$ þús. kr.
verður þá afgangur $20\frac{2}{3}$ þús. kr.	

sem skiftist milli hluthafa, starfsmanna og til varasjóðs.

Að svo mæltu felum vér hinni háttv. deild mál þetta.

Neðri deild alþingis 5. ág. 1901.

Guðl. Guðmundsson
form.

Þórður J. Thoroddsen
skrifari og framsögumaður.

Björn Kristjánsson.

Frá minni hluta nefndarinnar.

Háttv. meiri hluti nefndarinnar gaf okkur ekki færi á að láta umsögn okkar fylgja álit meiri hlutans. Álitsskjali meiri hlutans var útbýtt í gær, og við höfum þess vegna svo sem engan tíma haft til þess að gera grein fyrir skoðun okkar.

Minni hlutinn er háttvirtuð meiri hluta sammála um það, að þjóðin þurfi á meira fé að halda en landsbankinn nú hefir banda milli, svo og um það, að fjármagn landsins muni eigi verða aukið á annan hátt en með aukning gjaldmiðla.

Hins vegar eru skoðanir manna skiftar um það, hve fjárþörfin sé rík. Minni hlutinn treystir sér ekki, fremur en meiri hlutinn, til að svara þeirri spurningu áreiðanlega.

Geri maður ráð fyrir, að hverjum manni nægi 30 kr., ættu $1\frac{1}{2}$ —2 milj. kr. í seðlum að fullnægja öllum sanngjörnum þörfum landsmanna.

Slík aukning yrði vitanlega ekki byggð á sama grundvelli og seðlaútgáfa landsbankans. Seðlarnir yrðu að vera innleysanlegir og seðlaútgáfurettinn yrði að fá banka í landinu sjálfu. Um þetta eru allir á eitt sáttir. En spurningin er um það, hvernig lagaður sá banki skyldi vera. Nefndin var öll á einu máli um það, að æskilegast væri, að landsmenn ættu sjálfir sinn banka. Með því fyrirkomulagi einu er full trygging fengin fyrir því, að starfsfé bankans sé eingöngu brúkað í landinu sjálfu og með því móti einu er landinu tryggtur hinn beini arður af slíku fyrirtæki. En háttv. meiri hluti sá engin tók á því, að slíkur banki mundi geta borið sig, og hefir því ráðið háttv. deild til að hallast að stofnun hlutafélagsbanka.

Meiri hlutinn gerir ráð fyrir því, að lánid taki að láni annaðhvort 1 milj. kr. eða $\frac{1}{2}$ milj., lánid sé tekið til 28 ára og gegn $4\frac{1}{2}\%$, lánid sé fengið landsbankanum og bankanum svo veittur réttur til að gefa út á það 2 milj. kr. eða 750 þús. kr. í seðlum, auk óinnleysanlegu seðlanna. Bankinn stofni 3 útibú, og sparisjóður Reykjavíkur sé skilinn frá bankanum. Meiri hlutinn býst enn fremur við, að ekki mundu verða úti nema svo sem 80% af seðlunum, og kemst með þessu móti að þeirri niðurstöðu, að töluverðan tekjuhalla mundi leiða af hvorutveggja fyrirkomulaginu; en minni hlutinn getur ómögulega fallist á þetta.

Meiri hlutinn gengur út frá því, að þjóðin þurfi að halda á meira en 2 milj. kr. í seðlum og ætlar hlutafélagsbankanum að hafa úti 2600 þús. kr. Eftir því mætti gera ráð fyrir að alt starfsfé landsbankans yrði úti, en við skulum þó að eins búast við, að 90% yrðu úti. Við skulum enn fremur ganga út frá því, að lánid fái ekki til lengri tíma en til 28 ára og ekki gegn lægri vöxtum en $4\frac{1}{2}\%$, að stofnuð yrðu 3 útibú og $\frac{1}{4}\%$ lagt í varasjóð. Við gerum líka ráð fyrir því, að sparisjóður yrði skilinn frá bankanum, en af því leiddi, að kostnaður við bankahaldið yrði miklum mun minni. Sparisjóðsstörfín eru engu minni en bankastörfín og ætti kostnaður við bankann því að minsta kosti að lækka um $\frac{1}{4}$.

Við gerum ráð fyrir því, að útibúin þyrftu ekki að kosta nema 12,000 kr. Vald þeirra yrði að vera alltakmarkað, ef bankastjórnin ætti að bera ábyrgð á gjörðum þeirra, en af því leiddi aftur, að mannahaldið við útibúin yrði ódýrara. Bankinu mun nú hafa um 2000 kr. í provision, og sýnist eftir því ekki of mikið að ætla honum 4000 kr. með miklu meira fé.

Eftir þessu yrði útkoman nokkuð á annan veg en háttv. meiri hluti fær út (sjá bls. 503). Við skulum skýra þetta með dæmum, eins og meiri hlutinn hefir gert.

Væri 1 milj. kr. tekin að láni og gefnar út á hana 2 milj. kr. í seðlum, yrði útkoman þessi:

Tekjur:

1. Vextir af 1800 þús. kr., $5\frac{1}{2}\%$	99 þús. kr.	
2. Provision	4 — —	103 þús. kr.

Gjöld:

1. Vextir af 1 milj. kr., $4\frac{1}{2}\%$	45 þús. kr.	
2. Afborgun 2%	20 — —	
3. Kostnaður við bankahald í Reykjavík	15 — —	
4. Kostnaður við 3 útibú	12 — —	
5. Til varasjóðs $\frac{1}{2}\%$	5 — —	97 þús. kr.
yrði þá tekjuafgangur		6 þús. kr.

Væri að eins $\frac{1}{4}$ milj. kr. tekin að láni, og gefin út á það $\frac{3}{4}$ milj. kr. í innleysanlegum seðlum, auk $\frac{1}{4}$ milj. í óinnleysanlegum seðlum, yrði niðurstaðan þessi:

Tekjur:

1. Vextir af 1350 þús. kr. $5\frac{1}{2}\%$	kr. 74,250	
2. Provision	— 4,000	kr. 78,250

Gjöld:

1. Vextir af 500 þús. kr. $4\frac{1}{2}\%$	kr. 22,500	
2. Afborgun 2%	— 10,000	
3. Bankahald í Reykjavík	— 15,000	
4. Útibú á 3 stöðum	— 12,000	
5. Til landssjóðs 1% af 750 þús. kr.	— 7,500	
6. Til varasjóðs $\frac{1}{2}\%$	— 3,750	kr. 70,750
yrði þá tekjuafgangur		kr. 7,500

Hér við bætist, að reikningslega ætti móti gjaldlið 2 í báðum dæmunum að koma nýr tekjuliður, jafnhár gjaldliðnum, og yrði því í raun rétttri tekjuafgangurinn eftir fyrra dæminu 26 þús. kr., en eftir seinna dæminu 17,500 kr.

Eftir báðum dæmunum *græddi* bankinn enda fyrsta árið, og alt af ykist gróðinn. Eftir 28 ár *ætti bankinn sig sjálfur*.

Skulum við svo víkja nokkurum orðum að hlutafélagsbankanum.

Háttv. meiri hluti hefir á þskj. 98 látið prenta á dönsku frumvarp til bankalaga frá herrunum Arntzen og Warburg og má því ætla, að meiri hlutinn hugsi sér bankanum komið fyrir svo sem þar segir. Minni hlutinn fekk því ekki til leiðar komið, að frumvarpið væri rætt í nefndinni.

Minni hlutinn játar að slíkt fyrirkomulag geti vel komið til skoðunar, ef ekki yrði hjá því komist að flýja á náðir útlendinga. Þó telur minnihlutinn óráðlegt, að einkaleyfið yrði veitt til lengri tíma en 25, í hæsta lagi 28 ára. Þá virðist það og ærið óviðkunnanlegt, að binda árgjald bankans til landssjóðs fyrir seðlaútgáfuréttinn við ársgróðann. Eftir 14. gr. frumv. er hlutaeigendum ætlaðir 4% af ársgróðanum og landssjóði 10% af því, sem þá verður eftir. Eftir útreikningi meiri hlutans (sjá bls. 506) bæri landssjóður að eins $2\frac{1}{3}$ þús. kr. úr bytum af hlutafélagsbankanum en af landsbankanum fær hann nú 7500 kr. —

Annars er hætt við, að menn geri sér helzt til glæsilegar vonir um slíkan banka. Hann verður alt of dýr, hann á eftir 14. gr. frv. að svara hlutaeigendum 4% og kostaðurinn verður miklu meiri en við landsbankann. Hann getur aldrei tekið miuna en $5\frac{1}{2}\%$, en tekur eðlilega alt af sömu vexti og teknir eru erlendis, en þar taka diskontobankar mjög oft mikið bærri vexti.

Við minnihlutamenn höfðum hugsað okkur að bera fram frumvarp, er skipaði fyrir um nýtt fyrirkomulag á landsbankanum, en það er hvorttveggja að tíminn var alt of

naumur til þess, enda brestur okkur nægan kunnugleika á slíkum málum. Nú er og engin bráð hætta á ferðum. Hlutfélagsbankanum yrði ekki komið á fyr en haustið 1902, enda þótt þingið aðhlytist hann nú. Hins vegar er fyrirsjáanlegt, að aukabætur verður haldið næsta sumar. Það er því engu spilt. Landsbankinn verður að duga landinu á meðan, hvort sem er, og hann getur það. Hann hefir næga peninga til næsta vors, og getur alt af bætt við sig um 300 þús. kr. Hann hefir handbær rúm 400 þús. kr. í bankavaxtabréfum og getur alt af fengið út á þau 70—80% eða 280—220 þús. kr. Gæti svo stjórnin notað tímann til næsta þings til að rannsaka alt bankamálið frá rótum. Það hefir aldrei verið gert. Stjórnin hefir aðeins látið rannsaka frumvarp það til hlutfélagsbanka, er lá fyrir þinginu 1899. En eins og bent er til að ofan eru fleiri vegir hugsanlegir. Það mætti auka landsbankann með láni, og eins mætti kannske lofa landsbankanum að standa eins og hann er nú, þótt hlutfélagsbanki væri stofnaður. Landsbankinn yrði engan veginn óþarfur þar fyrir. Hlutfélagsbanki mundi aðallega lána út á víxla. Hann mundi hins vegar ekki lána gegn sjálfskuldarábyrgð, og yfir höfuð ekki til jafnlangs tíma og landsbankinn lánar nú. Slíkum lánum mundi landsbankinn halda og enn fremur gæti hann stutt veðdeildina. Sæi stjórnin hins vegar ekki tök á að auka landsbankann með nokkru móti, gæti hún lagt fyrir næsta þing frumvarp til laga um stofnun hlutfélagsbanka í stað landsbankans eða við hlið landsbankans.

Við leyfum okkur því að ráða háttv. deild til að samþykkja svolátandi

Tillögu til þingsályktunar:

Neðri deild alþingis skorar á stjórnina að taka bankamál landsins til rækilegrar ihugunar, sérstaklega það atriði, hversu ráðlegast væri að auka landsbankann svo, að hann gæti fullnægt peningabörf landsins, og skorar deildin jafnframt á stjórnina að leggja fyrir næsta alþingi frumvarp í þá átt.

Alþingi 7. ágúst 1901.

Tryggvi Gunnarsson

Lárus H. Bjarnason.

Nð.

352. Breytingartillaga

við frumv. til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveidum. Frá nefndinni.

Við 3. gr.: Á eftir orðunum „ákveðnar eru í 2. gr.“ bætist inn: nefndra laga.

Nð.

353. Viðaukatillaga

við br.till. nefndarinnar (þskj. 260). Flutningsm. Hannes Þorsteinsson.

Aftan við br.till. n. við 14. B. 1. c. bætist:

Af fé þessu skal varið 1000 kr. hvort árið til verðlauna handa 5—8 bændum, er sýnt hafa sérstakan dugnað og framkvæmdir við jarðabætur og annað, er að búnaði lýtur, miðað við efni og ástæður. Verðlaun þessi veitast af landshöfðingja samkvæmt tillögum búnaðarfélags Íslands.

Nð.

354. Breytingartillaga

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903 og við br.till. á þingskj 300.

Frá Jósafat Jónatanssýni.

Við 14. gr. B. 6. Þessi liður falli niður.

Nð.**355. Breytingartillaga**

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903. Frá búnaðarmálanefndinni.

14. gr. B 1 f orðist þannig:

Til sama félags að undirbúa stofnun slátrunarhúss og til kjötsölutilraunar í útlöndum 2000 kr. (fyrri árið).

Ed.**356. Viðaukatillaga**við frumvarp til viðaukalaga við lög 31. jan. 1896, um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma.
Frá Eiríki Briem.

Aftan við frumvarpið bætist: Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Ed.**357. Frumvarp**

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febrúar 1872, um síldar- og ufsaveiði með nót.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Þilskipun má ekki nema með samþykki landeiganda eða ábúanda leggja við festar á haustin, eða í vetrarlegu svo nálægt landi, þar sem tíðkast síldar- eða ufsaveiði með nót, eða þar, sem þeirrar veiði er von, og góð landtaka fyrir síldar- og útsanætur, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni; en sé það samt sem áður gjört, hefir landeigandi eða ábúandi fulla heimild til að flytja skip það úr stað, sem þannig er lagt til fyrirstöðu veiðinni, upp á kostnað og ábyrgð þess eða þeirra, sem skipið eiga, svo langt undan landi, að nót verði lögð með minnst 180—200 faðma streng, svo framarlega sem skipseigandi eða eigendur ekki sjái sjálfir tafarlaust um, að það verði flutt, eftir að honum hefir verið gjört aðvart um, að það liggi í vegi og spilli veiðinni.

2. gr. Kostnað þann, sem leiðir af flutningi skips, samkvæmt 1. grein, má taka lögtaki hjá þeim, sem í hlut á.

Nð.**358. Frumvarp**

til laga um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Störf þau, sem hafnarnefndinni eru talin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands skal þó staðfesta alla taxta um hafnargjöld.

Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar.

2. gr.

Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmaður hafa á hendi samkvæmt opnu bréfi 29. maí 1839 viðvikjandi byggingarnefnd í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans.

3. gr.

Eftir því sem ákveðið verður í samþykktinni um stjórn bæjarmálefna kaupstaðarins, annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru í 2. gr., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðsstjórinn og 4 menn aðrir, er bæjarstjórnin kys, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldir að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.

4. gr.

Ef lóðareiganda þykir rétti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skjóta honum til landshöfðingja.

5. gr.

Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði tyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefnarinnar og landshöfðingi staðfestir.

6. gr.

15. og fyrri málsliður 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falli úr gildi.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Ed.

359. Breytingartillaga

við frv. til laga um bólusetningar.

Frá Kristjáni Jónssyni og Eiríki Briem.

Við 4. gr. 2. málgr. upphafið:

Fyrir: »nú er barn orðið fullra 5 ára« komi: nú er barn, sem bólusetja skal, orðið fullra 3 ára.

Ed.

360. Nefndarálit

í málinu: Tillaga til þingsályktunar um millipinganefnd í fátækramálum, og:

Fr. til laga um breyting á ýmsum atriðum, er snerta sveitarsjóði og sýslusjóði.

Á síðasta áratug hafa þær raddir orðið æ háværari hér á landi, og þær óskir æ ákveðnari, sem heimta gagugjörða endurskoðun á fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöfinni. Þetta virðist og alþingi hafa talið áhugamál. En á hinn bóginn hefir það komið jafnskýrt fram í afskiftum þingsins af þessu máli, einkum N.deildarinnar, að hún telur þingið eigi fært um, að

ráða þessum málum til lykta og semja frv. þau, er hér að lúta, án undirbúnings og aðstoðar af hálfu utanþingsnefnda. Þetta sést glögglega meðferð N.deildar á sveitarstjórnarfrumvörpum þeim, sem fram hafa komið á undanfarandi þingum 1897 og 1899, tillögum hennar í málinu, og meðferð hennar nú á því.

Þegar þessu er nú þannig varið, og vér á hinn bóginn verðum að viðurkenna það, að tilefni muni vera til þess, að endurskoða aðalfátækralög vor, sem nú eru 70 ára gömul, og því edilega eigi geta í öllum greinum átt við ástand vort, eins og það nú er orðið, og fyrir því þurfa umbóta við í ýmsum greinum, þá þykir oss það rétt, að skipuð verði millipinganefnd til að fjalla um mál þetta allt saman.

Að því er verksvið hinnar væntanlegu nefndar snertir, getum vér og fallist á ákvæði tillögunnar; þó viljum vér taka það skýrt fram, að eigi er ætlast til þess, að hendur nefndarinnar séu bundnar eða tillöguréttur hennar takmarkaður með ákvæðunum undir tölul. 1, öðrum og þriðja málslíð. Vér búumst við því, að hin væntanlega millipinganefnd muni benda á hvern þann veg, sem henni kann að þykja heppilegastur til þess, að tryggja alþýðufólki elli-styrk, svo sem stofnuu ábyrgðarsjóðs fyrir almenning í þessu skyni, styrkveitingu úr lands-sjóði á móts við styrkveitingar úr alþýðustyrktarsjóðunum, eða hvað annað ráð, sem henni kann að þykja tiltækilegt.

Samkvæmt þessu leggjum vér það til, að tillagan verði samþykkt óbreytt.

Jafnframt skulum vér geta þess, að flutningsmaður frv. til laga um breyting á ýmsum atriðum, sem snerta sveitarjóði og sýslusjóði, er nefndin einnig hefir fengið til meðferðar, mun taka áminst frv. aftur, með því að aðalefni þess mun heyra undir verksvið hinnar væntanlegu millipinganefndar, og fyrir því þykir miður við eiga, að fara nú að semja lög um það og taka þannig fram fyrir hendur á hinn væntanlegu nefnd, en efni frv. eigi er þess eðlis, að bráð nauðsyn sé á nýmælum um það.

Efrideild alp. 6. ágúst 1901.

J. Havsteen	Kristján Jónsson
formaður og framsögum.	skrifari.
Eiríkur Briem.	Guðjón Guðlaugsson. Ólafur Ólafsson.

Ed.

361. Breytingartillaga

við frv. til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

Frá Eiríki Briem, Kristjáni Jónssyni og Guttormi Vigfússyni.

Aftan við 1. gr. bætist: »og þeim fylgi embættisvottorð frá yfirvaldi eða hinum danska ræðismanni á staðnum, þaðan er þau voru flutt, um að eigi sé ástæða til að óttast sóttkveikju af þeim«.

Nd.

362. Breytingartillögur

við frnmvarp til fjárlaga 1902—1903, 12. gr. C, 2. a. Frá Þórði Guðmundssyni, Magnúsi Torfasyni, Sig. Sigurðssyni, Birni Bjarnarsyni Bf., Guðl. Guðmundssyni, Hannesi Þorsteinssyni:

1. Í staðinn fyrir: »10000 kr.« komi: »10200 kr.«
2. Á eftir athugasemdiinni: »Áætlun — bæjarstjórnar og sýslunefnda« komi svolátandi athugasemd:

Af upphæðinni undir stafl. a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Skokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtavara.

Nd.**363. Tillaga**

til þingsályktunar um póstferðir. Frá Skúla Thoroddsen.

Neðri deild alþingir ályktar að skora á landstjórnina, að hlutast til um:

1. Að aukapóstur verði látinn ganga milli Holts og Valþjófsdals í Öfundarfirði í Ísafjarðarsýslu.
2. Að aukapósturinn mills Ísafjarðarkaupstaðar og Botns í Súgandafirði verði látinn ganga alla leið að Suðureyri í Suðureyrarhreppi.
3. Að aukapóstur sá, er fer milli Ísafjarðarkaupstaðar og Traðar í Álftafirði, fari alla leið að Eyri í Seyðisfirði.
4. Að aukapóstur sé látinn ganga frá Stað í Grunnavík að Furufirði á Hornströndum, eftir komu aukapóstsins frá Ísafirði.
5. Að aukapóstur fari jafnan frá Hesteyri í Sléttuhreppi að Höfn í sama hreppi eftir komu aukapóstsins frá Ísafirði til Hesteyrar.

Ed.**364. Frumvarp**

til laga um að landið kaupi jörðina Laug við Geysi, (eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.)

1. gr. Landsstjórninni veitist heimild til að kaupa handa landssjóðnum jörðina Laug í Biskupstungnahreppi, jafnskjótt sem hún fæst til kaups. Til þessa veitist alt að 3000 kr. úr lardssjóði.

2. gr. Þá er kaup þessi eru fullgerð, semur landshöfðingi reglur um afnot og ábúð jarðarinnar.

Ed.**365. Frumvarp**

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland (eins og það var samp. við 3. umr. í Nd.)

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær, er þurfa þykir, um eftirlit með því, að menn fylgi ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Hlutadeigandi lögreglustjórar annast um þessa skrásetning skipanna, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hin- um almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna.

Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með talin borgun til lögreglustjór-ans og aðstoðarmanna hans, skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skírteinis né merking skip-anna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett hafa verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr. má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæm-ast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi standa meðan í gildi er samningur sá um löggæzlu við fiski-veiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, er gerður var í Lundúnum 24. júní 1901.

Ed.

366. Frumvarp

til laga um breyting á lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. (Eins og það var sp. við 3. umr. í Nd.).

Í stað 3. gr. í lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum, er fellur úr gildi, skulu koma þessi ákvæði:

Nú hittist fiskiveiðaskip í landhelgi með botnvörpu og er þó eigi að veið-um, þá varðar það 200 til 2000 kr. sekt til landssjóðs, nema öll veiðarfæri sé höfð í búlka innanborðs þann tíma allan, er skipið er í landhelgi.

Leggja má löghald á skip, afla og veiðarfæri og selja að undangengnu fjárnámi til lúkuingar sektum eftir þessari grein, svo og kostnaði.

Ed.

367. Frumvarp.

til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. (Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í land-helgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar framar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji, skal sæta 50—1000 kr. sektum.

Sömu hegning skal og hver sá maður sæta, er hjálpar til að koma undan handsömun eða hegningu þeim, er sekur hefir orðið um ólöglegar botnvörpu-veiðar, nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ó-löglegu veiðum, enda falli brot hans eigi undir önnur þyngri hegningarákvæði.

2. gr. Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn, að dvelja á útlend-um botnvörpuskipum við veiðar þeirra, eða er í botnvörpuskipi, þegar það er að veiðum í landhelgi við Ísland, án þess að hann geti gert þá grein fyrir dvöl-sinni á skipinu, að auðsætt sé, að hann eigi enga hlutdeild í veiðiskap þess, skal, sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu, sæta sektum eftir 1. gr.

3. gr. Hver sá skipstjóri, er sekur verður um brot á lögum nr. 8, 6. apríl 1898 1. gr., skal, auk sekta þeirra, er ákveðnar eru í 2. gr. nefndra laga, sæta fangelsi, eigi minna en 14 daga einföldu fangelsi.

4. gr. Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð og mál um brot gegn þeim skulu rekin sem opinber lögreglumál.

Nd. **368. Breytingartillaga**
við frumvarp til viðaukalaga við lög 11. des. 1891 um samþykktir um kynbætur hesta. Frá Ólafi Briem og Péttri Jónssyni.

Við 1. gr. Fyrir: »ársgamla« komi: $1\frac{1}{2}$ árs gamla.

Nd. **369. Frumvarp**
til viðaukalaga við lög 11. des. 1891 um samþykktir um kynbætur hesta, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Bannað er að láta gráðhesta eldri en ársgamla ganga lausa innan um hross á afréttum eða í heimalöndum. Hittist slíkur hestur gæzlulaus annarstaðar en í heimalandi eiganda eða geymanda, skal fara með hann sem óskilafé.

Bann þetta nær eigi til gráðhesta, sem ætlaðir eru til undaneldis samkvæmt löggiltri samþykkt eftir lögum 11. des. 1891.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 50 kr., er renna í sveitarsjóð. Mál, sem rísa út af slíkum brotum, skulu rekin sem almenn lögreglumál.

Ed. **370. Nefndarálit**

í málinu: frumvarp til tolllaga fyrir Ísland.

Vér undirskrifaðir höfum á nokkrum fundum íhugað frumvarp þetta til tolllaga, er h. neðri deild hefir samþykkt.

Oss líkar það vel, að hér er safnað í eitt öllum lögum um tolla og tollheimtu, og höfum vér ekki fundið, að neinum nauðsynlegum ákvæðum sé slept úr. En ekki getum vér verið samdóma h. Nd. um það, að hafa vörutegundirnar eins margar, þær er tollaðar eru, þar sem tollgæslan sem stendur er næsta ófullkomin. Af þessari ástæðu ráðum vér h. efri deild til að fella úr frumvarpinu nokkrar vörutegundir, sem neðri deild vill tolla, og höfum vér helzt valið þær tegundir, sem kalla má nauðsynjavörur og lítið mundu auka tekjur landsjóðs, þótt tollaðar yrðu. Þessar vörutegundir eru: kakaóduft, tilbúnar brauðtegundir, niðursoðið kjöt- og fiskmeti. Enn fremur leggur meiri hluti nefndarinnar til, að lækka tollinn á tegrasi í 30 a. og á súkkulaði í 10 a. Aftur á móti hefir nefndin komist að þeirri niðurstöðu, að helzt sé gjörlegt að auka tekjur landssjóðs með því, að hækka tollinn á áfenginu.

Vér leyfum oss að ráða hinni h. deild til að samþykkja frumvarpið með þessum breytingum:

1.	Við 1. gr.	2. tölul.	fyrir	30 komi	40
2.	— - —	—	—	45 —	60
3.	— - —	—	—	60 —	80
4.	— - —	3.	—	50 —	60

5.	—	-	—	-	—	—	75	—	90
6.	—	-	—	-	—	—	100	—	120
7.	—	-	—	5.	—	—	50	—	55
8.	—	-	—	12.	—	—	50	—	30
9.	—	-	—	13.	—	»og kakaódufti« falli burt.			
10.	—	-	—	-	—	fyrir 15 komi 10			
11.	—	-	—	15.,	16.				

Efri deild 6. ágúst 1901.

J. Havsteen

formaður og framsögumaður.

Sigurður Jensson

skrifari.

Guðjón Guðlaugsson.

Ed.

371. Frumvarp

til laga um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík.

(Eins og það var samp. við 2. umr. í Ed.).

Í kaupstöðunum Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði geta bæjarstjórnirnar krafist, að húseigendur láti sótara, er bæjarstjórnin skipar, breinsa reykháfa í húsum þeirra, svo oft, sem lögreglusamþykkt kaupstaðarins ákveður. Gjald fyrir breinsun reykháfa ákveður bæjarstjórnin með gjaldskrá, er landshöfðingi staðfestir, og má taka gjaldið lögtaki sem önnur bæjargjöld. Bæjarstjórnin setur með ráði slökkviliðsstjóra hinar nánari reglur um störf sótara.

Ed.

372. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma.

(Eins og það var samp. við 2. umr. í Ed.).

Þegar einhver þeirra sjúkdóma, sem yfirvöldum samkv. 2. gr. laga nr. 2, 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma ætíð er skylt að verja almenning fyrir, er svo vægur, að landlæknis áliti, að hann verður ekki talinn hættulegur lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að litil líkindi eru til, að hann verði heftur, skal landshöfðingja heimilt að láta hætta sóttvörnum á þann hátt, er tæð lög fyrirskipa, enda samþykki landlæknir.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Ed.

373. Frumvarp

til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinnu og húða.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Bannað skal að flytja ósútuð skinn eða húðir hingað til lands frá útlöndum nema söltuð sé og óhert, og þeim fylgi embættisvottorð frá yfirvaldi eða hinum danska ræðismanni á staðnum, þaðan er þau voru flutt, um að eigi sé ástæða til að óttast sóttkveikju af þeim.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum 200—1000 kr., og liggi

pó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð.

3. gr. Mál út af brotum á lögum þessum skulu rekin sem almenn lög-reglumál.

4. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Ed.

374. Frumvarp

til laga um heilbrigðissamþyktir í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr.

Um heilbrigðismálefni kaupstaðanna má skipa fyrir með samþykktum. Skal bæjarstjórn með ráði héraðslæknis semja frumvarp til samþyktar fyrir kaupstaðinn og senda það landshöfðingja, er ber það undir landlækni, og staðfestir það svo, eða synjar því staðfestingar.

Sýslunefndum er og heimilt eftir tillögum hreppsnefnda og með ráði héraðslæknis að gera heilbrigðissamþyktir fyrir kauptún og sjóþorp í sýslunni. Frumvarpið skal sent amtmanni, er ber það undir landlækni og leggur það síðan fyrir amtsráðið, er staðfestir það eða hafnar því.

Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur þá hlutaðeigandi stjórnarvald málið af nýju fyrir þá bæjarstjórn eða sýslunefnd, er samdi frumvarpið, ásamt leiðbeiningu um, hverjar breytingar þurfi að gjöra, til þess frumvarpið geti öðlast staðfesting.

2. gr.

Í heilbrigðisnefnd í kaupstöðum skulu sitja bæjarfógeti, héraðslæknir og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin til þess kýs, og skal nefndin sjá um, að heilbrigðissamþykttinni sé fylgt. Bæjarfógeti er formaður nefndarinnar. — Í kauptúnum og sjóþorpum skal hreppstjóri, einn maður kosinn af hreppsnefnd og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kauptúnsins eða sjóþorpsins, hafa eftirlit með heilbrigðismálum undir yfrumsjón héraðslæknis. Hreppstjóri er formaður nefndarinnar.

Ef sýslumaður býr í kauptúni eða sjóþorpi, situr hann í nefndinni í stað hreppstjóra.

3. gr.

Staðfestar heilbrigðissamþyktir skal prenta á kostnað hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, og birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. gr.

Fyrir brot gegn staðfestum heilbrigðissamþykktum má í þeim ákveða sektir, alt að 200 króna, er renni í hlutaðeigandi bæjarsjóð eða sveitarsjóð.

5. gr.

Með mál, er rísa út af brotum gegn samþykktum þessum, skal farið sem með opinber lögreglumál.

Nd.

375. Tillaga

til þingsályktunar um byggingu handa söfnum landsins. Flutningsm. Stefán Stefánsson pm. Skf.

1. Alþingi skorar á stjórnina, að leggja fyrir næsta þing uppdrátt af steinbyggingu fyrir söfn landsins og áætlun um, hve mikið slík bygging mundi kosta.
2. Í byggingu þessari ætti að vera: Landsbókasafnið með lestrarsal einum eða tveim,

- Landsskjalasafnið, Forngripasafnið, Náttúrugripasafnið og Málver'asafnið, vinnustofur fyrir safnverði og aðra starfsmenn safnanna, einn stór fyrirlestrasalur og annar minni. Þar ætti og að ætla rúm landbúnaðar-, fiskiveiða- og iðnaðarsafni.
3. Húsræði það, er hverju safni væri ætlað, ætti að vera svo rúmgott, að söfnin gætu aukist að miklum mun áður en fullássett yrði, og auk þess skyldi byggingunni svo hagað, að hægt væri að auka við hana síðar eftir þörfum.

Nð.

376. Frumvarp

til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi. (Frá meiri hluta nefndarinn í bankamálinu).

Til frekari umbóta á fyrirkomulaginu um peningamál Íslands, sem lög 18. sept. 1885 miða að, og til þess enn fremur að greiða fyrir og efla framfarir í verzlun, fiskiveiðum, iðnaði og búnaði landsins, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilað að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmálaflutningsmaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, og myndað er til þess að stofna hlutabanka, er nefnist „Íslands banki“, einkarétt um 30 ára tímabil til þess að gefa út seðla, er greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er — með þeim nánari skilyrðum, sem hér segir:

1. gr.

Íslendingar, hvort sem eru einstakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því, að borga hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því, að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1. veðrétti í fasteignum á Íslandi, er þó nemi ekki meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna. Af skuldabréfum þessum greiðast 4% í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði. Skuldabréfin mega að eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega, eftir vild, hve nær sem þeir vilja borga lánið með peningum með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember gjalddaga.

2. gr.

Hlutafé bankans skal fyrst um sinn eigi nema meira en 2 miljónum króna. Stofnendur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir samkvæmt 1. grein.

3. gr.

Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikill upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkv. 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru skuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum bankaskuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði.

4. gr.

Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftapörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að 2½ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn

1) hafi í vörzlum sínum málmforða, er ekki nemur minna verði en helming af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;

2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmforðanum, er nemur jafnmiklu verði.

5. gr.

Til málmforða má teljast:

a.) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir;

b.) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2180 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli;

c.) kröfur, er gjaldist þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka og Englands banka (eða Skotlands), gegn því, að kröfur þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmforðans;

d.) seðlar gefnir út af Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,

Noregsbanka,

Ríkisbanka Svía,

Englandsbanka,

Skotlandsbanka,

Frakklandsbanka,

og hinum þýzka ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir tölulíð c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

6. gr.

Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sannað er um, að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200 þús. krónur í einu. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmíðu í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

7. gr.

Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn næg-
ir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði.

Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis.

Kröfur á hendur útlendum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er.

Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein.

8. gr.

Íslands banki skal vera nú og framvegis sú einasta stofnun á Íslandi, sem rétt hefi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað myntaðra peninga, og ákveðst það til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan

gjaldmiðil; en þar á móti skulu seðlar Íslands banka vera þeir einustu, sem þannig geti gilt manna á milli, og sem tekið skuli á móti í alla opinbera sjóði, en þar skulu seðlarnir takast gildir sem lögleg borgun til jafns með reiðu gullu.

9. gr.

Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftirliti stjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu. Ráðaneytið samþykkir. í hverju formi seðlarnir skuli gefnir út, og hverju upphæð hvers einstaks má nema.

10. gr.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem útgefni eru af Íslands banka eða falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er fullkomnaður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti.

11. gr.

Íslands banki tekur að sér útborgun á skuldum landsbankans og innköllun á útstandandi eigum hans; hann leysir og inn seðla þá, sem landsbankinn á úti. Íslands banki gjörir landssjóði viðunanleg skil fyrir innköllun þessari og útborgunum, en landssjóður ábyrgist vanhöld öll. Varasjóður landsbankans og aðrar skuldausar eigur hans renna í landssjóð.

12. gr.

Seðlar þeir, sem útgefni eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, mega aldrei aukast fram yfir það, sem nú er, en skulu innkallast og innleysast í síðasta lagi 3 árum eftir að Íslands banki hefir tekið til starfa, og eru seðlar þeir ógildir, sem þá ekki eru komnir til innlausnar.

Alla seðla, sem þannig eru kallaðir inn, lætur bankinn undir hæfilegri tilsjón af landssjóðs hendi, ónýta, og í hvert skifti sem seðlar hafa þannig verið ónýttir, tilkynnist almenningi, hve mikil upphæð hafi verið ónýtt.

13. gr.

Íslands banki skal taka að sér veðdeild landsbankans með öllum hinum sömu skyldum og réttindum, er landsbankinn nú hefir.

14. gr.

Íslands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, sem er 10% af árlegum arði bankans, þegar búið er að úthluta hluthöfum 4% af honum.

15. gr.

Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 14. grein, meðan hann hefir heimild til seðlaútgáfu samkvæmt lögum þessum.

16. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörk á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

17. gr.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávisanir né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum hand-

veðsrétt, h'utabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskulda-
bréf þau, sem nefnd eru í 2. greiu.

18. gr.

Bankinn skal sem handveðshafandi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 20 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeigandi með 30 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

19. gr.

Bankinn skal hafa aðalskrifstofu sína og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaптúnnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Akureyri og Ísafirði.

20. gr.

Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn, og kys alþingi 3 þeirra, en hlutafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður bankaráðsins, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann er eigi sjálfur viðstaddur.

Aðalfundir bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar, þegar því þykir nauðsyn til bera.

Nú er landssjóður hluthafi í bankanum, og kys alþingi þá á hverju þingi 2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd, og hafa þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða.

21. gr.

Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verður fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Nd. **377. Breytingartillögur**

við frv. til laga um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis 14. sept. 1877.
Flutningsm.: St. Stefánsson, pm. Skf., og Valtýr Guðmundsson.

Fyrri partur frumvarpsgreinarinnar orðist svo:

Ísafjarðarsýslu, Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu og Eyjafjarðarsýslu skal hverri um sig skift í tvö kjördæmi, er hvert kjósi einn alþingismað. Í Ísafjarðarsýslu skal Vestur-Ísafjarðarsýsla mynda annað kjördæmið, en Norður-Ísafjarðarsýsla ásamt Ísafjarðarkaupstað hitt kjördæmið. Í Húnavatnssýslu skulu Vindhælishreppur, Engihlíðarhreppur, Bólstaðarhlíðarhreppur, Svínavatnshreppur, Torfalekjarhreppur og Áshreppur mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar sýslunnar hitt. Í Skagafjarðarsýslu skulu Skefilsstaðahreppur, Sauðárhreppur, Holtshreppur, Fellshreppur, Hofshreppur, Hólahreppur og Viðvíkurhreppur mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar sýslunnar hitt kjördæmið. Í Eyjafjarðarsýslu skulu Öngulsstaðahreppur, Saurbæjarhreppur, Hrafnagilshreppur ásamt Akureyrarkaupstað mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar sýslunnar hitt kjördæmið.

Nd.**378. Frumvarp**

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húsaskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf... ..	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun..	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að frá-dregnum umboðslaunum, prests-mötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

Fluttar
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi
jarðar-afgjöldin, að verja alt að helmingi afgjalda
í hverju umboði um sig til þess að láta gera um-
bætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.

Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skil-
yrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$
kostnaðarins.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
	23,000	23,000	46,000
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaða- fjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er suerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað:			
á árinu 1902 45,855 kr. 75 a.			
— — 1903 51,821 — 05 —			
97,676 kr. 80 a.			
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismauna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,616,143 kr. 03 a. samkvæmt þeim
gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innaulands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru
talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 258,626 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
2. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda... .. 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna... ..	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
1902. 1903.			
a. laun umsjónarmannsins.. 1,000 kr. 1,000 kr.			
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns	200 —	200 —	
þóknun handa dómkirkjuprestinum	100 —	100 —	
þóknun handa lækni	60 —	60 —	
b. viðurværi handa föngum, 42 a. á dag	1,225 —	1,225 —	
3 skammtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e.	230 —	230 —	
þvottur	30 —	30 —	
til eldiviðar og ljósa	520 —	520 —	
Flutt	kr.	kr	
	77,700	77,700	53,566 67

				1902.	1903.	alla.
				kr.	kr.	kr.
	1902.	1903				
	Fluttar 3,365 kr.	3,365 kr.		77,700	77,700	53,566 67
útgjöld við húsið sjálft						
og áhöld	400 —	400 —				
til þess að útvega verk-						
efni	500 —	500 —				
ýmisleg útgjöld	150 —	150 —				
	4,415 kr.	4,415 kr.				
arður af verkum talinn..	615 —	615 ..				
	3,800 kr.	3,800 kr.				
c. kostnaður við viðhald						
fangelsanna	300 —	300 —				
d. til byggingar fangahúss						
á Seyðisfirði alt að ..	2000 —	» —	6,100	4,100		
4. önnur útgjöld :						
a. þóknun handa tveimur settum						
málaflutningsmönnum við yfirrétt-						
inn		1,600 kr.				
b. laun sendiboðans við yfirréttinn...		50 —				
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum ..		50 —				
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,						
o. fl.		50 —				
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-						
mál		3,000 —				
f. kostnaður við gjafsóknarmál... ..		300 —				
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15						
kr. fyrir hverja örkin		150 —				
h. útgjöld við sáttamál		50 —	5,250	5,250		
			89,050	87,050		176,100 00
C.						
Ýmisleg útgjöld :						
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-						
skýrslur :						
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna						
m. fl.		450 kr.				
b. til pappírs og prentunar B-deildar						
stjórnartíðindanna (30 arkir) og						
landshagsskýrslna (30 arkir), alt						
að 43 kr. örkin		2,580 —				
c. til kostnað við sending með póstum		450 —				
	Flutt	3,480 kr.				229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkina... .. 1,200 —			
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf	4,680	4,680	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar bygg- ingar	2,500	2,500	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... ..	1,000	1,000	
6. tillag til veðdeildar landsbankans	300	300	
	5,000	5,000	
	14,480	14,480	28,960
Samtals	...	...	258,626 67

11.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 226,274 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... ..	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs	150	150	300
4. a. styrkur til angulækis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í angulækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hins sama maðns til lekningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr.	300	300	600
5. styrkur til tannlækis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:		76 500	76,500	153,000
	Fluttar			
	1902 1903			
	kr. a. kr. a.			
a. laun til starfsmanna ...	5,065 5,065			
Persónuleg launaviðbót				
handa núverandi yfirhjókrunarkonu ...	400 400			
b. viðurværi: kr. a.				
1. handa 60 sjúklingum, 38 a. á dag... ..	8,322			
2. handa 18 starfsmönnum 219				
kr. 51 e. á ári 3,951,18				
	12,273,18 12,373,18			
c. klæðnaður sjúklinga... ..	600 600			
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400 1,400			
e. eldsneyti	3,000 3,000			
f. ljósmeti	425 425			
g. viðhald á húsum	3 200 1,200			
h. húsbúnaður og áhöld ...	600 600			
i. þvottur og ræsting... ..	600 600			
k. greiftrunarkostnaður ...	500 500			
l. flutningskostnaður	75 75			
m. til að skemta sjúklingum	200 200			
n. hesta- og hænnaöður ...	225 225			
o. ýmisleg útgjöld	1 000 1,000			
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500			
		31,063 18	27,563 18	58,626 36
7. útgjöld við bólusetningar... ..		500	500	1,000
8. önnur útgjöld:				
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.			
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —			
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —			
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —			
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðisfirði	400 —			
e. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík fyrir hana sjálfa	24 —			
f. til náms yfirsetukvenna	2,000 —			
g. til verkfæra handa yfirsetukonum	400 —			
h. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma 31. jan. 1896... ..	1 000 —			
Flutt 6,624 kr.		108,063 18	104,563 18	212,626 36

		1902.	1893.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 6,624 kr.	108,063 18	104,563 18	212,626 36
9. styrkur til utanfarar til lækna skóla-				
kennara Guðmundar Magnússonar 1200				
kr. (fyrra árið)	1,200 —	7,824	5,824	13,648
	Samtals...	115,887 18	110,387 18	226,274 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 505,442 kr.

		1902.	1902.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við póststjórnina:				
1. laun:				
a. handa póstmeistararum	3,000 kr.			
b. 1. handa póstaðgreiðslumönnum utan				
Reykjavíkur	8,500 —			
2. handa tveim póstaðgreiðslumönnum				
um í Reykjavík	2,500 —			
c. handa bréfhirðingamönnum	6,000 —			
		20,000	20,000	
2. Póstflutningur		41,000	41,000	
Þar af 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Wathnes Arvinger« fyrir að flytja allskonar póstsendingar (þar með taldar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðarbréf) og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaáætlun, sem auglýst sé fyrir fram.				
3. til póstvagnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póststjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að		600	600	
Landshöfðingi samþykkir ferðaáætlun og flutningsgjald með vögnunum.				
4. önnur útgjöld:				
a. endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans	2,000 kr.			
b. fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₁₀₀ um	200 —			
c. fæðispeningar og ferðakostnaður sama	200 —			
	Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	2,400 kr.		61,600	61,600	
d.	fyrir prentun á ýmsu	1,000 —				
e.	til áhalda	1,500 —				
f.	til bréfaburðar í Reykjavík	400 —				
g.	til bréfaburðar í öðrum kaupstöðum	100 —				
h.	óviss útgjöld	200 —				
i.	til viðhalds húsi og ahöldum	100 —		5,700	5,700	
5.	til að útvega eldtrausta járnskápa hauda póstaftgreiðslumönnum			500		
				67,800	67,300	135,100
B.						
Til vegabóta:						
1.	Til verkfræðings til aðstoðar landsstjórn og héraðsstjórn um við hinar stærri samgöngubætur:	kr.	kr.			
a.	laun	3,000				
b.	ferðakostnaður og fæðispeningar á ferðum með strandbátum	500	3,500	3,500	3,500	
2.	til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur alt að			1,500	1,500	
3.	til flutningabrauta			28,000	12,000	
4.	til þjóðvega			50,000	50,000	
	Þar af 5000 kr. fyrra árið til vegagjörðar við Stykkishólm, samkv. lögum nr. 14, 9. sept. 1899					
5.	til fjallvega			5,000	5,000	
6.	tillag til sýsluvega			9,800	5,300	
7.	til þess að bæta inusigling og skipalægi við Stokkseyri alt að			16,000		
	gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.			113,800	77,300	191,100
C.						
1.	Til gufuskifaferða; til hins sameinaða gufuskipafélags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskifaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina					
	Flutt					326,200

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlög- unum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C., þó skulu ákvæðin um hringferðir í þrem fyrstu atriðum at- hugasemdarinnar I. 4, breytast á þessa leið: í hringferðinni í marz á leiðinni til Reykjavíkur og í hringferðinni í október á leiðinni frá Reykjavík skulu vera allir hinir sömu viðkomustaðir og í samsvarandi ferðum á ferðaáætlunum síðustu ára. Í ferðunum til Vesturlandsins, sem að minsta kosti skulu vera 3, skulu einnig vera sömu viðkomu- staðir sem á nefndum ferðaáætlunum. Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafuskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	326,200
2. til gufubátaferða:			
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,000 kr.			
b. á Ísafjarðardjúpi, alt að 2,500 —	12,500	12,500	
Áætlun um ferðirnar undir staflíð a. sam- þykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir feng- ið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda. Styrkurinn undir staflíð a. og b. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsend- ingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthús- um á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalds.	62,500	62,500	125,000
D.			
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagu- ingar á ritsíma yfir laud milli þess staðar, er sæsiminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsiminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagu- inguna og til að útvega efni og áhöld til þess.			
Samtals...			486,200

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				486,200
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi:	kr.		
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar við sjálfan hann ...	100		
2.	fyrir olíu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,390	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt...		5,216		486,200

				1902.	1903.	alla.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				18,500	18,500	
tjarnarprestakalls 125 kr. og til Eyvindar- hólaprestakalls 300 kr.						
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...			600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi			200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...			200	200	
6.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafa- prestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum			3,000	3,000	
7.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Bene- diktssonar í Bjarnanesi			100	100	
8.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofu- kostnað			1,000	1,000	
9.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar			600		
				24,200	23,600	47,800
B.						
Til kenslumála.						
I. Til prestaskólans:						
a.	laun			9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	húsaleigustyrkur	kr.	kr.			
	handa 12 lærisveinum 1902					
	og 16 1903	960	1,280			
2.	námsstyrkur	800	800			
	Styrkurinn til hvers nem- anda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
3.	til tímakenslu	100	100			
4.	til bókakaupa	300	300			
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150			
6.	til umsjónar	100	100			
7.	ýmisleg útgjöld	200	200			
8.	til þess að gefa úr kenslu- bækur handa prestaskólan- um, 25 kr. fyrir örkina, alt að	250	250			
				2,860	3,180	
				12,060	12,380	24,440
Flutt						72,240

				1902.	1903.	alla.
				kr.	kr.	kr.
				Fluttar		
II. Til lækna skólans.						72,240
a.	laun	...	...	3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		kr.			
1.	námsstyrkur	...	1,200			
	Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2.	eldiviður, ljós og ræsting	...	250			
3.	til bóka kaupna og kensluáhalda	...	600			
4.	ferðastyrkur handa læknaefnum	...	300			
5.	húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjnm	...	1,280			
6.	þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	200			
7.	til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	200			
8.	ýmisleg útgjöld	...	100	4,130	4,130	
				7,330	7,330	14,660
III. Til hins lærða skóla:						
a.	laun	...	...	19,200	19,200	
b.	aðstoðarfé:		kr.			
	handa söngkennaranum	...	600			
	— fimleikakennaranum	...	700			
	— dyra verði	...	1,000			
	fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	200	2,500	2,500	
c.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	til bókasafns skólans	500 kr.	500 kr.			
2.	til eldiviðar og ljósa	1,400 —	1,400 —			
3.	til skólahússins utan og innan	3,800 —	1,400 —			
4.	til tímakenslu og prófdómenda	1,050 —	1,050 —			
5.	laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara	1,300 —	1,300 —			
6.	námsstyrkur	4,000 —	4,000 —			
Flutt		12,050 kr.	9,650 kr.	21,700	21,700	86,900

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar	12,050 kr.	9,650 kr.		21,700	21,700	86,900
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
7. húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr. handa hverjum	720 —	720 —				
8. þóknun handa lækni...	100 —	100 —				
9. ýmisleg útgjöld...	930 —	930 —				
10. fyrir prestsverk...	48 —	48 —				
11. til visindalegra áhalda við kenslu:						
a. í náttúrusögu ...	200 —	200 —				
b. í eðlisfræði ...	400 —	400 —				
12. til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr. fyrir örkina	600 —	600 —				
13. til áhalda við fimleika-kenslu... ..	200 —	200 —		15,248	12,848	
				36,948	34,548	71,496
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a. laun				6,600	6,600	
b. önnur útgjöld:	1902	1903				
1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna	500 kr.	500 kr.				
2. til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —				
3. til skólahússins utan og innan	200 —	200 —				
4. ýmisleg útgjöld	400 —	400 —				
5. til styrkveitingar náms-piltum	400 —	400 —		2,000	2,000	
				8,600	8,600	17,200
V. Til stýrimannaskólans:						
a. laun				3,200	3,200	
b. önnur útgjöld:	1902	1903				
1. til tímakenslu	1,200 kr.	1,200 kr.				
Flutt	1,200 kr.	1,200 kr.		3,200	3,200	175,596

			1902.	1903.	alls.
			kr.	kr.	kr.
Fluttar 1,200 kr. 1,200 kr.			3,200	3,200	175,596
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 — 200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ..	500 — 500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 — 400 —	2,300	2,300	
			5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:					
a.	til kvennaskóla:	1902 1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr. 2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.				
2.	til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannirðum ...	1,500 — 300 —			
3.	til kvennaskóla Húnavetninga ...	2,200 — 2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ...	2,200 — 2,200 —	8,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..		7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd kenslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á móts við styrkinn úr landssjóði.				
	2. til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....		7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsyfirvaldanna.				
	3. til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis ..		2,000	2,000	
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...		2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu. (þar af til áhaldakaupa 400 kr. hvort árið) ...		3,200	3,200	
e.	námstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....		600	600	
f.	til skólaiðnaðar-kenslu ...		500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum ...		300	300	
h.	til kennara í organslætti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík ...		1,000	1,000	
Flutt			32,500	31,300	186,596

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	32,500	31,300	186,596
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anslátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að semja og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
	38,250	37,050	75,300
VII. Til sundkenslu:			
a. Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,400	1,000	2,400
Samtals			266,896

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 185,300 kr.

A.

Til vísinda, bókmenta og lista:

1. til landsbókasafnsins:

a. laun bókavardar	1,500 kr.
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —
c. fyrir bækur, handrit, bókband og	
Flutt	2,400

1902.	1903.	alls.
kr.	kr.	kr.

			1902.	1903.	alla.
			kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.					
prentun á ritaukaskrá og til sam-					
ings spjaldsskrár 4,500 —					
d.	til eldiviðar og áhalda m. m.	450 —			
e.	brunnaábyrgðargjald fyrir safnið	300 —			
2.	a. til amtsbókasafns Norðuramtsins	500 —	7,650	7,650	
	b. til ——— Austuramtsins	400 —			
	c. til ——— Vesturamtsins	400 —			
			1,300	1,300	
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeig-					
andi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafn-					
mikla upphæð.					
3.	til landsskjalasafnsins:	1902 1903			
a.	laun skjalavardar, er				
	landshöfðingi skipar ...	1,200 kr. 1,200 kr.			
b.	til bókaskápakaupa o. fl.	1,000 —			
c.	til að binda inn og búa				
	um skjöl o. fl.	875 — 875 —			
d.	til að afrita merk skjöl				
	og bækur í skjalasafn-				
	inu... ..	350 — 350 —			
e.	til að gefa út skrá yfir				
	skjalasafnið	250 — 250 —			
			3,675	2,675	
4.	Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sam-				
	einingu til þess að gefa út heimildarrit að sögu				
	Íslands		1,000	1,000	
5.	til deildar hins íslenzka Bókmentafélags í Reykja-				
	vík		2,000	2,000	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að Bók-					
mentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslenzku					
fornbréfasafni, eða sem því svarar af registri.					
6.	til Þjóðvinafélagsins		750	750	
7.	til Forngripasafnsins:				
a.	til að útvega forngrípi og til áhalda	1,000 kr.			
b.	til umsjónar... ..	600 —			
c.	til húsnæðis og hita	2,000 —			
			3,600	3,600	
8.	til Fornleifafélagsins:				
	til útgáfu árbókar		300	300	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélags-					
ins komi út hvort árið.					
9.	til nátturufraeðisfélagsins		800	800	
Þar af til umsjónar við nátturugripasafnið 200					
kr. á ári.					
Flutt			21,075	20,075	

	1903. kr.	1903. kr.	alls kr.
Fluttar	21,075	20,075	
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að náttúrugripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir almenning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.			
10. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið	800	800	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.			
11. til að vinna að texta-útgáfu á íslenzku fornbréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt sem auðið er, eftir að það er komið út	800	800	
12. til Brynjólfs Jónssonar til forumenjarannsóknar ...	300	300	
13. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
14. til Þorsteins Erlingssonar... ..	500	500	
15. til síra Valdimars Briem's	800	800	
16. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
17. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	300	300	
18. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
19. styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands og halda sagnfræðislega fyrirlestra í Reykjavík	1,200	1,200	
20. til hins íslenska biflúfélags; hluttaka í kostnaði við að gera nýja þýðingu á gamla testamentinu...	1,000	1,000	
21. styrkur til amtmanns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina... ..	200	200	
22. styrkur til Sighvats Grímssonar til að semja prestæfir (fyrri árið)	200		
23. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á móts við styrkinn úr landssjóði.			
24. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000	1,000	
Flutt	31,275	28,575	59,850
			59,850

		1902.	1903.	alis.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				59,850
B.				
Til verklegra fyrirtækja:				
1. styrkur til eflingar búnaði:				
a. til búnaðarskóla:	kr.			
1. til skólans í Ólafsdal	2,500			
2. - — á Hólum	2,500			
3. - — á Eiðum	2,500			
4. - — á Hvanneyri	2,500			
		10,000	10,000	
b. til búnaðarfélaga... ..		20,000	20,000	
Við skifting þessarar fjárveitingar skulu 2 dagsverk í jarðabótum á landssjóðsjörðum og prestssetrum metin til jafns við 3 dagsverk á öðrum jörðum.				
c. til búnaðarfélags Íslands		12,000	12,000	
d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...		8,000	2,000	
e. til sama félags til gróðrartilrauna		2,000	2,000	
f. til sama félags til undirbúnings stofnunar slátr-unarhúss í Reykjavík 2000 kr.		2,000		
g. til skógræktartilrauna		6,000	5,000	
h. til verðlauna fyrir útflutt smjör		500	500	
i. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi alt að 250		250		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að í-búar kaupþúsins leggi fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.				
2. a. laun handa 2 dýralæknum... ..		2,400	2,400	
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík		400	400	
3. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu		300	300	
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhags-tímabilinu		6,000		
5. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar, 600 kr. til hvors		1,200	1,200	
6. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fóður- og beitijurtir... ..		1,000		
7. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiski-rannsókna		800	800	
8. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrann-sókna — 1000			1,000	
9. til stud. polyt. Ásgeirs Þorfasonar til fjöllistanáms		600	600	
Flutt		73,450	58,200	59,850

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	73,450	58,200	59,850
10. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til efflingar iðnaði	1,200	1,200	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti helmingnum til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.			
11. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	600	600	
12. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa 4000 (fyrra árið).	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið.			
	79,250	60,000	139,250
Samtals...			199,100

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 100,000 kr.; þar af til præp. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakóbínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr. — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 82,539 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé af borgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárisins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum og þilskipabygginga hér á landi. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtist með 3%. Afborgun þarf eigi að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði; telst til þess veð í skipinu sjálfu, alt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 5000 kr. til hvers skips.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 15,000 kr. lán til ísgeymslufélaga eða einstakra manna, er byggja ísgeymsluhús. Lán þessi ávaxtist með 3%, sé fyrsta árið afborgunarlaus, og endurborgist síðan á 7 árum og veitist að eins gegn fulltryggu veði. Telst þar til veð í húsunum sjálfum, ásamt sjálfskuldarábyrgð, og sé eigi lánað meira en 3000 kr. í hvern stað.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að gera tvær dráttarbrautir (slip), svo að draga megi þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 3½% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Ed.

378 b. Nefndarálit

í málinu um sölu þjóðjarðar.

Vér undirskrifaðir, sem hin háttvirta efri deild kaus í nefnd til þess að íhuga mál þetta, höfum komist að þeirri niðurstöðu, sem nú skal greina.

Sumir af oss nefndarmönnum eru að vísu ekki hlyntir þjóðjarðasölu yfir höfuð, en teljum samt ástæðu til að vera ekki mótfallnir sölu þessarar jarðar, af þeim sérstöku ástæðum, sem fyrir hendi eru. Það, sem einkum mælir með því, að ábúandanum sé gefinn kostur á að fá keypta þessa jörð, er það, að hann hefir búið á henni í afar-langan tíma og að dómi

kunnugra og skilorðra manna setið hana fremur vel, þykir oss vel hlýða, að niðjar hans geti notið mest og best ávaxtanna af dugnaði hans og iðjusemi. Mætti það vera öðrum hvöt og uppörvun til þess að sitja ábýlisjarðir sínar bæði vel og lengi; búnaðarástand landsins hefir þess mikla og sára þörf. Þá lítum vér á hitt, að alþingi hefir áður, árið 1895, gert ábúand- anum kost á að geta fengið jörðina keypta, og að líkur benda í þá átt, að honum hafi ekki verið það sjálfrátt, að ekki varð af kaupunum. Eftir nákvæma íhugun og rannsókn erum vér og komnir að þeirri niðurstöðu, að ekki sé fyrirsjáanlegt, að jörð þessi eigi neina þá framtíð fyrir höndum, sem geri söluna ísjárverða fyrir landssjóð, og að höpp þau, sem þar hafa borið að höndum, séu hvorki svo tíð né mikil, að ástæða sé til að láta þau standa í vegi fyrir sölunni. En með því að jarðir þar eystra hafa yfir höfuð hækkað í verði á síðari árum, mest fyrir framfarir og vaxandi atorku bænda, þá viljum vér leggja það til, að verð jarðar þessarar sé hækkað og hún gerð fól fyrir 4000 krónur. Fær landssjóður hálfu meiri vexti af þeim bófuðstól heldur en alt afgjald jarðarinnar nemur.

Vér leggjum það því til, að hin háttvirta efri deild samþykki frumvarpið, en þó með þeirri breytingu, að í 1. gr. frv. í stað orðanna »3500 kr.« komi: »4000 kr.«

Efri deild alþingis 7. ágúst 1901.

Hallgr. Sveinsson
form.

Ólafur Ólafsson
skrifari og framsögumaður.

Guttormur Vigfússon.

Nd.

379. Frumvarp

til laga um verðlag, (eins og það var samþ. við 2. umr. - Nd.).

1. gr.

Verðlag meðalálunar skal vera:

Kr. a.

í Skaftafellssýslum báðum og Rangárvallasýslu	» 47
í Vestmanneyja-, Árnes-, Húnavatns-, Skagafjarðar-, Eyjafjarðar- og Þing- eyjarsýslum og Akureyrarkaupstað	» 50
í Kjósar-, Gullbringu-, Borgarfjarðar-, Mýra-, Snæfellsnes-, Hnappadal-, Dala-, Stranda-, og báðum Múlasýslum, Reykjavíkur- og Seyðisfjarðar- kaupstað	» 53
í Barðastrandar- og Ísafjardarsýslum og Ísafjardarkaupstað	» 55

2. gr.

Öll eldri laga-ákvæði um meðalalin eru hér með úr gildi numin.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1b. maí 1902.

Nd.

380. Frumvarp

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febrúar 1872, um síldar- og ufsaveiði með nót.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Þilskipum má ekki nema með samþykki landeiganda eða ábúanda leggja við testar á haustin, eða í vetrarlegu svo nálægt landi, þar sem tíðkast síldar- eða ufsaveiði með nót, eða þar, sem þeirrar veiði er von, og góð landtaka

fyrir sildar- og ufsanætur, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni; en sé það samt sem áður gjört, hefir landeigandi eða ábúandi fulla heimild til að flytja skip það úr stað, sem þannig er lagt til fyrirstöðu veiðinni, upp á kostnað og ábyrgð þess eða þeirra, sem skipið eiga, svo langt undan landi, að nótt verði lögð með minst 180—200 faðma streng, svo framarlega sem skipseigandi eða eigendur ekki sjá sjálfir tafarlaust um, að það verði flutt, eftir að honum hefir verið gjört aðvart um, að það liggi í vegi og spilli veiðinni.

2. gr. Kostnað þann, sem leiðir af flutningi-skipa, samkvæmt 1. grein, má taka lögtaki hjá þeim, sem í hlut á.

Nd.

381. Tillaga

til þingsályktunar um skilyrði og reglur fyrir veiting á styrk úr landssjóði til búnaðarfélaga.

Frá búnaðarmálanefndinni.

Alþingi ályktar, að skilyrði fyrir styrkveitingu úr landssjóði til búnaðarfélaga og reglur fyrir úthlutun styrksins, skuli, þangað til alþingi gerir nýjar ráðstafanir, vera á þessa leið:

A. Almenn skilyrði.

1. Að 8 menn eða fleiri í félagi hverju hafi á næsta ári á undan því, er styrkurinn er veittur, unnið að jarðyrkjustörfum þeim, er til greina eru tekin við styrkveitingu, samkvæmt eftirfylgjandi reglum, og að félagið hafi á nefndu ári unnið að minsta kosti 12 dagsverk fyrir hvern búanda, sem í félaginu er, að nefndum störfum.
2. Að félagið hafi sett sér lög og stjórn.
3. Að bónarbréf um styrkinn sé stilað og sent til landshöfðingja; skulu því fylgja:
 - a. Afrit af lögum félagsins í eitt skifti (næsta ár) og síðan í hvert sinn, er efnisbreyting er gjörð á þeim.
 - b. Reikningur um tekjur og gjöld félagsins síðastliðið félagsár.
 - c. Skýrsla um unnar jarðabætur í félaginu á síðastliðnu félagsári, út gefin af stjórn félagsins. Skal skýrslan samin eftir formi (skema), er landshöfðingi semur og úthlutar, og tiltaka stærð hvernjar jarðabótar, svo og dagsverkatölu hjá hverjum félagsmanni.
4. Að skoðunarmaður, er sýslunefnd eða bæjarstjórn hefir til nefnt, rannsaki og mæli allar þær jarðabætur, er í skýrslu eru teknar og votti á skýrslunni, að þær séu þær rétt talðar, vel af hendi leystar samkvæmt tilgangi sínum, og hlíti að öðru leyti þeim skilyrðum, sem sett eru fyrir styrkveitingu. Skoðunarmenn þessir skulu eigi fleiri vera en 3 í sýslu hverri.

B. Reglur.

1. Þessar jarðabætur skulu teknar til greina við styrkveitingu:
 - a. Túnasléttur (paksléttur og grónar flagsléttur).
 - b. Sáðreitir, nýyrktir (flatarmálið).

- c. Gripheldar girðingar um tún, sáðreiti, fjárbæli og engi, svo og hestaréttir.
- d. Varnarskurðir gripheldir.
- e. Flóðgarðar (uppistöðugarðar).
- f. Stíflugarðar.
- g. Vatnsveitingaskurðir.
- h. Lokræsi.
- i. Áburðarhús og lagheldar safnþrór með þaki.

Endurbætur á gömlum jarðabótum, þeim er búnaðarfélag hefir stutt að, skal eigi telja á skýrslu, né heldur þær jarðabætur, sem eigi eru fullgerðar samkvæmt reglum þessum.

2. Jarðabætur skulu lagðar í dagsverk, þannig:

- a. Túnasléttur 12 ☐ faðm.
- b. Sáðreitir byltir og blandaðir 20 — —
- c. Girðingar gripheldar:
 - 1. Grjótgarðar einhlaðnir 4' á hæð 4 faðm.
 - 2. ——— tvíhlaðnir 4' — 2 —
 - 3. ——— úr höggnu grjóti 4' — 1 —
 - 4. Garðar úr torfi og grjóti 4' — 3 —
 - 5. ——— úr torfi 3' á hæð og 4—5' á breidd að neðan 4 —
- d. Varnarskurðir 6'—7' á breidd, 2'—3' á dýpt og garður hlaðinn á bakkann 2'—3' á hæð 5 —
- e. Flóðgarðar 200 ten.fet
- f. Stíflugarðar 150 —
- g. Vatnsveitingaskurðir:
 - 1. Einstungnir 500 —
 - 2. Tveggja feta djúpir 400 —
 - 3. Þriggja — — 350 —
- h. Lokræsi:
 - 1. Með grjóti (malræsi). 3 faðm.
 - 2. Með hnaus (holræsi). 6 —
 - 3. Með pípum (pípuræsi). 4 —
- i. Áburðarhús og þrór:
 - 1. Áburðarhús (5—6' vegghæð). 80 ten.fet
 - 2. Safnþrór úr grjóti steinlímdar 50 —
 - 3. ——— úr öðru efni 100 —

- 3. Styrkveitingar skal miða við dagsverkatölu, er að framangreindum jarðabótum hafa verið unnin í félagi hverju næsta félagsár á undan. En félagsár hvers félags skal vera annað tveggja almanaksár eða fardagaár, og skulu lög félagsins og ársreikningar bera með sér, hvort er.
- 4. Bónarbréf um styrkinn eiga að vera komið til landshöfðingja fyrir 1. ágúst það ár, sem styrkurinn er veittur.

C. Til skýringar skoðunarmönnum.

1. Jarðabætur, sem eigi mega fullgerðar teljast, eru meðal annars: sáðgarðar, fjárbæli og hestaréttir, ef girðing er eigi komin gripheld á alla vegu.
2. Sé girðing eigi gripheld að álitu skoðunarmanns, enda þótt hún að hæð og breidd fullnægi reglum þessum, og skal hún því að eins fullgerð talin, að hún sé gerð gripheld með vírstreng, eður á annan jafntryggan hátt. Sama gildir og um varnarskurði (sbr. B. 2. d.).
3. Með tvíhlöðnum grjótgörðum má telja þá garða, er hafa sjálfstæða hleðslu úr grjóti varnarmegin, en upp með henni tryggilega torfhleðslu.
4. Úr torfi og grjóti eru þeir garðar taldir, er hafa grjót og torflög á víxl.
5. Hestaréttir teljist því að eins til jarðabóta, að þær séu við tún eða bæ og tilheyri heimilinu.
6. Stíflugarðar teljast allar fyrirhleðslur í ár, læki, farvegu, jarðföll eða siki, enda sé þær meiri að hæð og þykt en venjulegir flóðgarðar.
7. Með rúmmáli áburðarhúsa skal eigi telja risið né það rúm annað, sem vera kann ofan við 6 feta vegg hæð (innanvert).
8. Lagheldar safnþróir teljast, auk þeirra, sem steinlímdar eru, þær, sem eru annaðhvort alþiljaðar, eða þéttar með vatnsheldum leir í botninn og hlaðnar tryggilegri torfhleðslu (streng) alt í kring upp í gegn.

Nd.

382. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

Frá landshöfðingja.

Við 10. gr. B. 2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík:

Í staðinn fyrir 1400—1400

komi 2850—2850

Við 12. gr. E. c. 1. Til viðbótar við sjálfan hann:

í staðinn fyrir 100 komi 300.

Við 13. gr. B. IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:

3. til skólahússins utan og innan

fyrir 200—200

komi 2200—200

Ed.

383. Viðaukatillaga

við frv. til laga um heilbrigðisnefndir í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi.

Frá Kristjáni Jónssyni, Hallgr. Sveinssyni og Sigurði Jenssyni.

Við frumv. bætist ný grein, er verði 6. gr., svo hljóðandi:

Með lögum þessum er síðari málsliður 16. gr. í tilsk. um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík 20. apríl 1872 feldur úr gildi.

Nd.**384. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um verðlag.

Frá Skúla Thoroddsen. Stefáni Stefánssyni, þm. Skf. B. Bjarnarsyni, þm. Dal.

Birni Kristjánssyni. Valtýr Guðmundssyni. H. Hafstein.

1. gr. frumvarpsins orðist svo :

Verðlag meðaláltnar skal vera 50 a.

Nd.**385. Breytingartillögur**

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

Frá Þórði J. Thoroddsen. Birni Kristjánssyni. Sk. Thoroddsen. Tryggva Gunnarssyni.

Lárusi H. Bjarnarsyni. Pétri Jónssyni.

Við 19. grein: Fyrir »30,000 kr.« (lán til þilskipakaupa)

komi »45,000 kr.«

Fyrir »5,000 kr.« í sömu málsgrein

komi »6,000 kr.«

Ed.**386. Breytingar- og viðaukatillögur**

við frumvarp til stjórnarskipunarlaga um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874.

Flutningsm.: Guðjón Guðlaugsson og Guttormur Vigfússon.

1. Í stað 1. gr. frumv. (2. gr. stj.skr.) komi svo hljóðandi grein:

Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Hann hefir hið æðsta vald yfir hinum sérstaklegu málefnum Íslands, með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðherra búsettan í Reykjavík og launaðan af landssjóði framkvæma það. Ráðherra þessi verður að tala og rita íslenska tungu.

Hann skal að jafnaði bera lög og önnur mikilsvarðandi málefni sjálfur fram fyrir konung. Auk þess nefnir konungur annan ráðherra fyrir Ísland, sem skal vera búsettur í Kaupmannahöfn. Skal sá ráðherra í fjarvist eða forföllum ráðherrans á Íslandi og í umboði hans bera mál þau, er konungur ræður úrslitum á, fram fyrir konunginn, og að öðru leyti framkvæma þær stjórnarathafnir, sem eigi má fresta, þangað til úrskurðar ráðherrans á Íslandi verður leitað.

Undirskrift konungs undir ályktanir þær, er snerta löggjöf og landsstjórn á Íslandi, veitir þeim gildi, ef annarhvor ráðherranna eða þeir báðir rita undir með honum.

2. Í stað 2. gr. (3. gr. stj.skr.) komi svo hljóðandi grein:

Ráðherrarnir bera ábyrgð á stjórnarathöfnum sínum. Þegar ráðherra sá, sem búsettur er í Kaupmannahöfn, ber lög og önnur stjórnarmálefni undir konung í umboði ráðherrans á Íslandi, ber hann að eins ábyrgð á því, að málið sé rétt framflutt og afgreitt. Konungur eða neðri deild alþingis getur kært ráðherrana fyrir embættisrekstur þeirra. Landsdómur á Íslandi dæmir þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherranum á Íslandi, en hæstiréttur þau mál, er höfðuð kunna að verða gegn ráðherra þeim fyrir Ísland, sem búsettur er í Kaupmannahöfn.

Ábyrgð ráðherranna, svo og fyrirkomulag landsdómsins skal ákveðið með lögum.

Deyi ráðherrann á Íslandi eða sýkist svo, að hann fái eigi löglega ráðstöfun gjört um stjórnarstörf sín til bráðabirgða, þá annast sá valdsmaður í Reykjavík, sem honum

er næstur, og, ef tveir eða fleiri eru að því leyti jafnir, þá hinn elsti þeirra stjórnararstörf þau, er eigi má fresta, þangað til konungur nefnir annan ráðherra á Íslandi, eða ráðherrann tekur aftur við stjórninni.

Þá er ráðherrann á Íslandi fer utan, eða á annan hátt er fjarlægur bústað sínum, felur hann á meðan öðrum manni á hendur stjórnararstörf sín innanlands á sína ábyrgð, en gæta verður hann þess, að sá maður fullnægi öllum þeim skilyrðum, sem heimtuð eru af mönnum til að gegna embætti á Íslandi.

3. 6. gr. (17. gr. stj.skr.). Byrjun greinarinnar a.—d. orðist svo:

Kosningarrétt til alþingis hefir hver maður, er greiðir í beina skatta til landssjóðs og í hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarsjóð að samtöldu 8 krónur á ári, ef hann er ekki háður öðrum einstökum manni sem hjú eða fastur fæðis- og atvinnuþiggjandi hans mestan hluta ársins.

4. 6. gr. Síðasta málsgrein »Með lögum« o. s. frv. falli burt, en í stað hennar komi ný málsgrein svo hljóðandi:

Með lögum má veita ekkjum og öðrum ógiftum konum kosningarrétt til alþingis, ef þær fullnægja hinum sömu skilyrðum, sem sett eru um karlmenn.

5. 7. gr. (19. gr. stj.skr.) Síðasta málsgrein »Breyta . . . lögum« orðist þannig:

Breyta má samkomudegi alþingis með lögum.

6. 10. gr. (34. gr. stj.skr.) orðist svo:

Ráðherranum á Íslandi skal heimilt vegna embættisstöðu sinnar, að sitja á alþingi, og á hann rétt á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa.

Ráðherrann getur einnig veitt öðrum manni umboð til þess á sína ábyrgð, að mæta á alþingi, þegar sjúkdómar eða önnur slík forföll hamla honum frá því.

Atkvæðisrétt hefir ráðherrann eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingismenn.

7. Í stað 12. gr. (1.—2. ákv. um stundarsakir stj.skr.) komi:

Ákvarðanir um stundarsakir.

1. Þangað til öðruvísi verður ákveðið með lögum, skulu kosningarlögin frá 14. sept. 1877 gilda um kosningar til alþingis að öðru leyti en því, sem leiðir af 4. og 5. gr. í þessum stjórnarskipunarlögum.

Þeirri tölu hinna þjóðkjörnu alþingismauna, sem ákvörðuð er í 4. gr., skal, þangað til öðruvísi verður mælt fyrir með lögum, skift þannig niður, að þau kjördæmi, er nú skal greina:

1. Reykjavíkurbær, 2. Gullbringu- og Kjósar, 3. Árnes, 4. Rangárvalla, 5. Húnavatns, 6. Skagafjarðar, 7. Eyjafjarðar, 8. Norður-Múla og 9. Suður-Múla sýslur kjósa 2 alþingismenn hver, en 1. Ísafjarðar, 2. Akureyrar, og 3. Seyðisfjarðar kaupstaðir, 4. Austur-Skaftafells, 5. Vestur-Skaftafells, 6. Vestmanneyja, 7. Borgarfjarðar, 8. Mýra, 9. Snæfellsnes- og Hnappadals, 10. Dala, 11. Barðastrandar, 12. Vestur-Ísafjarðar, 13. Norður-Ísafjarðar, 14. Stranda, 15. Suður-Þingeyjar og 16. Norður-Þingeyjar sýslur kjósa 1 alþingismann hver.
2. Þangað til lög þau, sem getið er um í 2. málsg. 2. gr., koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma þau mál, er konungur eða neðri deild alþingis kann að höfða móti ráðherranum á Íslandi út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, er gilda við nefndan rétt.

Í byrjun frumvarpsins í stað »og 2. ákvörðun um stundarsakir« komi: og 1. og 2. ákvörðun um stundarsakir.

Nd. 387. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga 1902—1903.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

Frá Sig. Sigurðssyni. B. Bjarnarsyni, þm. Dal. Lárusi H. Bjarnason.

Magnúsi Torfasyni. Þórði Guðmundssyni. Hannesi Þorsteinssyni.

Við 14. gr. A. 20. Liðurinn falli burt.

Nd. 388. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

(Eins og það var samþykkt við 2. umræðu í neðri deild).

Flutningsmenn: Stefán Stefánsson, þm. Eyf. Lárus H. Bjarnason. Pétur Jónsson.

J. Jónatansson. Hannes Þorsteinsson. Björn Bjarnarson, þm. Dal.

Við 19. grein: Orðin »á Seyðisfirði« (í 4. málsgrein) falli burt.

Orðin »Ef hlutafélag . . . með sömu skilyrðum«, falli burt.

Nd. 389. Breytingartillögur

við breytingartillögur á þingskjali 377.

Flutningsmenn: Sig. Sigurðsson og Þórður J. Thoroddsen.

Á eftir orðin »Skagafjarðarsýslu og Eyjafjarðarsýslu« komi: Gullbringu- og Kjósarsýslu, Arnessýslu og Rangárvallasýslu.

Aftan við breyt.till. bætist: Í Gullbringu- og Kjósarsýslu skal Kjósarsýsla með Seltjarnarnesshreppi mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar Gullbringusýslu hitt kjördæmið. Í Arnessýslu skal Selvogshreppur, Ölfushreppur og Flóahrepparnir 6, að meðtöldum Eyrarbakka, vera annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar Arnessýslu í hinu kjördæminu. Í Rangárvallasýslu skulu Eyjafjalla-, Landeyja- og Fljótshlíðarhreppar mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar sýslunnar hitt kjördæmið.

Nd. 390. Viðaukatillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir 1902—1903.

Frá B. Bjarnarsyni, þm. Dal. Magnúsi Torfasyni. Þórði J. Thoroddsen. H. Hafstein.

Guðl. Guðmundssyni. Þórði Guðmundssyni. Lárusi H. Bjarnason.

Aftan við 13. gr. bætist nýr liður svo hljóðandi:

Styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu 1000 kr. hvort árið.

Nd. 391. Viðaukatillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir 1902—1903.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.)

Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson, Sigurður Sigurðsson, Þórður Thoroddsen,

Lárus H. Bjarnason, Pétur Jónsson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf.

Aftan við 10. gr. C. 6. bætist nýr liður:

Til millipinganefndar, er landsstjórnin skipar til að fhuga fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf landsins, alt að 2000 kr.

Nd.

392. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (eins og það var samþykkt við 2. umr.).

Flutningsm.: Stefán Stefánsson, þm. Skf., H. Hafstein, Lárus H. Bjarnason, Björn Bjarnarson, þm. Bf., Hannes Þorsteinsson, Björn Bjarnarson, þm. Dal.

Við 14. gr. A. 3. Nýr liður bætist við:

f, til að kaupa hin eldri íslenzku blöð, tímarit og lagasöfn alt að 400 kr. (fyrri árið).

Nd.

393. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Flutningsmenn: Ólafur Briem. Björn Bjarnarson, þm. Borgf. Sig. Sigurðsson.

Björn Bjarnarson, þm. Dal. Þórður Guðmundsson. Stefán Stefánsson, þm. Eyf.

1. Við 11. gr. 6. a. Fyrir »400—400« komi: 200—200
2. — 14. gr. B. 1. b. Athugasemdin falli burt
3. — 14. gr. B. 1. g. Liðurinn komi næst á eftir stafl. e.
og orðist þannig:
til sama félags til skógræktartilrauna o. s. frv.

Nd.

394. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason. Björn Bjarnarson, þm. Dal. Einar Jónsson.

Valtýr Guðmundsson. H. Hafstein. Björn Bjarnarson, þm. Borgf.

Við gr. 13. gr. VI. b. bætist nýr 4. töluliður:

Til Jóns skólastjóra Þórarinssonar í Flensborg fyrir að líta eftir barna-skólahaldi í landinu og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að 1000—1000.

Féð gangi til greiðslu ferðakostnaðar skólastjóra og greiðist honum eftir reikningi, er landshöfðingi úrskurðar.

Nd.

395. Breytingartillögur

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (eins og það var samþ. við 2. umr. í n. d.).

Flutningsm.: H. Hafstein, J. Jónatansson, Björn Bjarnarson Bf., Lárus H. Bjarnason, Björn Bjarnarson þm. Dalam., Hannes Þorsteinson, Stefán Stefánsson þm. Eyf.

1. Í 12. gr. 6. Aftan við töluliðinn bætist svo hljóðandi ákvæði: Þar af til vegagjörðar á Breiðadalsheiðarveginum frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði 2500 kr. hvort árið, gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélög leggi til 2500 kr., er skiftist niður á bæði árin.
2. Við 12. gr. C. 2. b. Í staðinn fyrir »2500« komi: »3500«.
3. Við 12. gr. E. Staflíður j. orðist þannig:
 1. Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði 4200 kr.
 2. Styrkur til árlegra útgjalda við vitann 500 kr. hvort árið.
4. Við 19. gr. síðasta málsgrein:

Á undan orðunum: »gjöra 2 dráttarbrautir»
komi: »byggja skipakví eður«.

Nd.

396. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (þgskj. 310). Frá fjárlaganefndinni.

Við 11. gr. 8. h. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo látandi:

- i. til sjúkrahúss í Reykjavík, er hafi að minsta kosti 35 sjúkrarúm, sé til fullra afnota fyrir lækunaskólann, standi undir læknuisumsjón lækunaskólakennaranna og taki ekki meira en 1 kr. 50 au. á dag fyrir almenn sjúkrarúm (síðara árið) 4000 kr.

Við 12. gr. A. 2. Á eftir »ábyrgðarbréf« í athugasemdinni bætist inn í: milli Íslands og útlanda, váttryggja þær (o. s. frv.),

Við 12. gr. B. 4. Aftan við athugasemdina bætist:

og til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skaftafellsýslu 3000 kr.

Við 12. gr. C. 1. Orðin: »Þó skulu ákvæðin — nefndum ferðaáætlunum« falli burt.

Við 12. gr. C. 2. b. Fyrir: 2,500

komi: 3,500

Á eftir þessum lið komi nýr liður svo látandi:

c. á Breiðafirði, alt að 7000 kr. (síðara árið).

Í fyrri athugasemdinni komi fyrir »staflíð a«: staflíðunum a. og c.

Fyrir »staflíð a. og b.« í síðari athugasemdinni komi: staflíðunum a., b. og c.

Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir: 2500—2500

komi: 2800—2800

Fyrir »og« (til Eyvindahólaprestakalls) komi: , (komma).

Aftan við athugasemdina bætist:

til Staðarprestakalls í Grunnavík 120 kr.

og til Staðarprestakalls í Aðalvík 120 kr.

Við 14. gr. A. 7. b. 2. Aftan við þennan lið bætist:

Þar af til umsýðunar við sýning safnsins 100 kr.

Við 14. gr. B. 1. b. Fyrir »prestssætrum« í athugasemdinni komi: lénsjörðum presta.

Við 14. gr. B. 1. i. Á eftir þessum lið komi svo látandi nýr staflíður:

- j. til þess að varna skemmdum á Örfirisey, gegn því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggi til að minsta kosti jafnmikið fé, alt að 2250 kr. (fyrri árið).

Við 19. gr. Á eftir síðustu athugasemdinni komi svo hljóðandi ný athugasemd:

Úr viðlagasjóði má lána alt að 60,000 kr. til byggingar sjúkrahúss í Reykjavík, er hafi að minsta kosti 35 sjúkrarúm, fullnægi að öllu leyti kröfum tímans að áliti læknuisfróðra og byggingarfróðra manna, sé lækunaskólanum til fullra afnota, standi undir læknuisumsjón lækunaskólakennaranna, á þann hátt, sem landshöfðingja og spítalaeiganda semur um, og taki ekki meira en 1 kr. 50 a. fyrir almennu sjúkrarúm á dag. Lónið veitist gegn fyrsta veðrétti í spítalastofnuninni eða gegn ábyrgð bæjarfélagsins, og endurborgist með 6% á 28 árum.

Nd.

397. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um stofnun brunabótafélags. Frá nefndinni.

1. Við 11. gr., 1.—12. tölul. orðist þannig:

- 1. Ísafjörður . . . , . . . kýs í fulltrúa
- 2. Akureyri — í —
- 3. Seyðisfjörður — í —

4.	Vestmanneyjar, Stokkseyri og Eyrarbakki	kýs	1	fulltrúa
5.	Keflavík, Hafnarfjörður og Akranes	—	1	—
6.	Borgarnes, Ólafsvík og Stykkishólmur	—	1	—
7.	Flatey, Patreksfjörður og Bíldudalur	—	1	—
8.	Þingeyri og Flateyri	—	1	—
9.	Borðeyri og Blönduós	—	1	—
10.	Sauðárkrúkur og Siglufjörður	—	1	—
11.	Húsavík og Vopnafjörður	—	1	—
12.	Eskifjörður og Djúpivogur	—	1	—

2. Á eftir 23. gr. komi ný grein, svo látandi:

Ef ábyrgðarupphæð landssjóðs skerðist meira en svo, að nemi 100,000 krónum, skal vinna það upp með því, að leggja á aukaiðgjöld, sem jafna má niður á váttyggjendur, þó ekki hærri en 1 af þúsundi á ári.

Ed.

398. Nefndarálit

Í málinu um styrk fyrir ekkjur, börn og aðra eftirlifandi ómaga þeirra manna, er í sjó drukna.

Nefndin hefir ihugað þetta mál á mörgum fundum, og er hún öll samdóma um það, að hér sé um sannarlegt nauðsynjamál að ræða. Þar sem bátfiski er stundað, koma iðulega fyrir druknanir, og manntjónið er þá stundum svo mikið, að heilar sveitir komast fyrir það í stór vandræði. Hættan er að vissu leyti minni, þegar um þilskip er að ræða, einkum séu skipin sterk og vönduð og allur útbúnaður í góðu lagi; en þó má ávalt búast við því, að slys komi fyrir endrum og sinnum, og það því fremur, sem þilskipaútvegurinn eykst hér á landi. Það er líka aðgætandi, að þegar þilskipi hlekkist á, þá verður manntjónið ávalt mikið, og kemur það tjón þá venjulega að mestu leyti niður á einu og sama bygðarlaginu.

Það er tvent, sem nefndinni hefir hugkvæmst að gjöra mætti í þessu máli.

Það væri að vorri skoðun mjög nauðsynlegt, að stofnaður væri félagsskapur milli sjómanna á þilskipum, er gengi í þá átt, að veita þeim fyrir eitthvað árlegt gjald, sem væri greitt um leið og lögskráning fer fram, trygging fyrir því, að séð verði fyrir fjölskyldum þeirra, ef þeir drukna meðan vertíðin stendur yfir. Af því nefndin hefir komist að því, að verið er að gangast fyrir slíkum félagsskap meðal sjómanna og þilskipaeigenda, og hefiri góða von um, að þetta muni takast, helzt ef landssjóður veitir eitthvað fé til að hvetja menn til framkvæmda í þessu, þá hefir nefndin komist að þeirri niðurstöðu, að blanda sér ekki í það mál, í þeirri von, að þingið verði fúst til að sinna tillögu þessu viðvíkjandi, sem væntanlega kemur fram í fjárlögum.

Hið annað, sem nefndinni hefir hugkvæmst í þessu máli, er það, að hvetja hin einstöku sveitarfélög, þar sem stundaðar eru fiskiveiðar, til þess að koma upp styrktarsjóðum fyrir fjölskyldur sjódruknaðra manna. Vér ætlumst til, að þessir styrktarsjóðir verði bæð fyrir þá, sem stunda bátfiski, og líka fyrir sjómenn á þilskipum, verði yfir höfuð til að bæta úr tjóni, er verður við druknanir. Nefndin hefir komið sér saman um að semja frumvarp til laga fyrir slíka styrktarsjóði, enda þótt hún hafi fundið til þess, að það er mjög mikið vandaverk, að leysa það verk vel af hendi á jafnstuttum tíma, sem nefndin hefir haft til starfa. En þótt þessu frumvarpi sé í mörgu ábótavant, þá vonar nefndin, að aðaltilgangur þess ætti þó að geta náðst, en hann er sá, að hvetja til sjóðsöfnunar í hinum einstöku sveitum. Ef þessir sjóðir kæmst upp í sem flestum sveitum, þá má vænta þess, að þeir í fram-

tíðinni geti styrkt hver annan og hjálpað hinum einstöku sveitarfélögum til að bæta nokkuð úr því tjóni, sem fyrir kann að koma.

Vér leyfum oss því að leggja fyrir hina h. deild svo hljóðandi

Frumvarp

til laga um styrktarsjóði fyrir fjölskyldur sjóðrúknaða manna.

1. gr. Í hverjum hreppi, þar sem stofnaður verður styrktarsjóður fyrir fjölskyldur sjóðrúknaðra manna undir eftirliti hreppsnefndarinnar og eftir almennum reglum, sem landshöfðingi setur, skal í þennan sjóð renna gjald það, sem ákveðið er í fátækrareglugjörð 8. jan. 1834. 14. gr. 4, að skuli ganga til fátækra af fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta; ennfremur skulu ganga til sjóðs þessa allar sektir, sem til falla í hreppnum fyrir brot á sunnu- og helgidagalöggjöfnni.

2. gr. Hreppsnefndin skal sjá um, að fé því, sem sjóðurinn eignast samkvæmt 1. gr. eða með gjöfum, samskotum eða á annan hátt, verði árlega komið á vöxtu eftir ákvæðum landshöfðingja og ársreikningur gjörður. Fé það, sem sjóðurinn eignast á árinu, skal vera komið á vöxtu fyrir lok marzmánaðar næsta ár á eftir. Sjóður hvers hrepps skal hafður út af fyrir sig og ávaxtaður, og að eins varið til styrktar fjölskyldum sjóðrúknaðra manna eftir reglum þeim, sem settar eru í lögum þessum.

3. gr. Fyrst um sinn í 10 ár frá því lög þessi öðlast gildi skal úr landssjóði verja 2000 kr. árlega til að auka sjóði þessa, og skal fé þessu skift milli sjóða hinna einstöku hreppa í réttu hlutfalli við tekjur hvers sjóðs næsta ár á undan. Fé þetta skal ávaxtað með öðru fé hvers sjóðs.

Ennfremur má á hverju ári næstu 10 ár eftir að lög þessi öðlast gildi verja alt að 1000 kr. úr landssjóði til styrktar eftirlifandi ómögum sjóðrúknaðra manna, ef slys koma fyrir á þessu tímabili, svo að þörf þykir á styrk. Þeim styrk úthlutar landshöfðingi eftir tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda og sýslumanns alt að 100 kr. til hverrar fjölskyldu.

4. gr. Nú kemur fyrir á þessum 10 árum, sem talað er um í 3. gr., slys svo stórkostlegt, að ekki nægir styrkur sá, sem nefndur er í síðari málsgrein 3. gr., má í þeim hreppi, þar sem slysið vill til, eða þeir menn áttu lögheimili, sem druknuðu, verja alt að helmingi sjóðsins, sem hreppurinn á, til styrktar fjölskyldum hinna druknuðu. Upphæðin skal ákveðin af landshöfðingja eftir tillögum hreppsnefndar og sýslumanns. Jafnmikil upphæð og tekin er úr sjóði hreppsins skal útborguð í sama skyni úr öllum hinum styrktarsjóðunum til samans eftir úrskurði landshöfðingja, og skal þeirri upphæð jafnað niður á hina einstöku sjóði í réttu hlutfalli við inneign hvers sjóðs.

5. gr. Þá er 10 ár eru liðin frá því lög þessi öðlast gildi, fellur burt til lagið úr landssjóði til styrktarsjóðanna. Eftir þann tíma getur hver hreppsnefnd varið úr styrktarsjóði hreppsins alt að $\frac{9}{10}$ af ársvöxtunum til að styrkja fjölskyldur sjóðrúknaðra manna, í hvert skifti sem druknanir koma fyrir. Ef slys kemur fyrir svo stórkostlegt, að þessi styrkur nægi ekki, þá getur hreppsnefndin með ráði sýslumanns og samþykki landshöfðingja varið alt að helmingi styrkt-

arsjóðsins fjölskyldum hinna druknuðu til styrktar, og skal þá alt að tvöfalt meiri upphæð, eftir úrskurði landshöfðingja, borguð til hinna sömu úr öllum hinum styrktarsjóðunum til samans. Þessari upphæð skal jafnað niður á hina einstöku styrktarsjóði í réttu hlutfalli við eign hvers sjóðs.

Alþingi 8. ágúst 1901.

Hallgrímur Sveinsson
formaður.

Sigurður Jensson
skrifari og framsögumaður.

Eiríkur Briem.

Nd.

399. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga 1902 og 1903.

Flutningsmenn: Hermann Jónasson. J. Jónatansson. Þórður Guðmundsson.

H. Hafstein. Lárus H. Bjarnason. Björn Bjarnarson, þm. Dal.

Við 13. gr. B. VI. a.

A eftir 4. tölulið komi nýr töluliður, er verður:

5. Styrkur til byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga 4,000 kr. (fyrra árið).

Ed.

400. Frumvarp

til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Eins og það var samþ. við 2. umr. í ed.

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901 og fjáráukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 38,873 kr. 90 a. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglusjórn:

Við tölulið 4. Til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógeta-embættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík alt að kr. 500

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við tölulið 11. d.: Til að hlaða garð til varnar vitanum á Skagatá alt að — 2500

Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta híbýli þar alt að — 2500

Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar — 700

kr. 6200

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. Til útgjalda við pósthjórna:

Við tölulið 4. a.: Viðbót við skrifstofukostnað pósthjórna á tímabilinu 1897—99 kr. 1023 90

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta kr. 10,000

Við tölulið 4. til þjóðvega — 5,000

Styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðar-

hyl (endurveiting) — 7,500 — 22,500 00

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi
og á Faxaflóa — 2,500 00
kr. 26,023 90

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna,
veitast:

Undir A — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stéttarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í
Reykjavík kr. 600
2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr.
fjárukalaganna 22. september 1899 fyrir árin
1898 og 1899, til að byggja steinlímdan fyrirstöðu-
garð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða,
með því skilyrði, að hlutaðeigandi prestur lengi á
eigin kostnað garð þann, sem þegar er bygður,
um 8 fadma — 300 kr. 900

Undir B. Til kenslumála:

Við III. c. 6:

námsstyrkur við lærða skólann kr. 2,000

Við V. b. 2:

til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum — 800

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til

viðgerðar á skólahúsinu) alt að — 200 — 3,000

Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja
og bókmenta:

Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til til-

rauna við skógarækt hér á landi — 2,500

Til þess að bæta eignaskemdir, er urðu við báthvolf við
botnvörpuskipið »Royalist« í október 1899, alt að — 250
kr. 6,650

Nd.

401. Frumvarp

til laga um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra
réttarverk frá 13. jan 1882.

Flutningsm.: H. Hafstein. Skúli Thoroddsen. Lárus H. Bjarnason.

Þegar vöruflutningaskip eða önnur skip, sem atgreiðslugjald eiga að
greiða til landssjóðs samkvæmt lögum nr. 1, 2. febr. 1894, hafna sig á stöðum,
þar er lögreglustjóri er ekki búsettur, skulu þau, auk gjalds þess, sem ákveðið
er í 56. gr. nefndra laga, greiða þeim, er ritar á skipaskjölin í umboði lögreglu-
stjóra, alt að 5 aukum af smálest hverri, nema skipstjórar kjósi heldur að senda
skipaskjölin tafarlaust til lögreglustjóra, og fá áritun hans á þau.

Nd.**402. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum nr. 33 frá 13. des. 1895 um breytingu á lögum 13. janúar 1882 um borgun til hreppstjóra og annara, sem gera réttarverk.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason og H. Hafstein.

1. gr.

Til hreppstjóra í hverjum hreppi skal ár hvert greiða úr landssjóði þóknun, er nemi 1 kr. fyrir hvern innanhreppsmann, sem býr á jörðu eða jarðarparti er metinn sé til dýrleika eigi minna en 5 hundruð eftir gildandi jarðamati, og ennfremur 1 kr. fyrir hvern innanhreppsmann, er á haustþingi telur til tíundar eigi minna en $\frac{1}{2}$ lausafjárhundrað. Þóknun til hreppstjóra má þó aldrei vera undir 50 kr.

2. gr.

Auk uppboðslauna þeirra, sem getur um í 5. gr. nefndra laga 13. des. 1895, skal endurgjalda hreppstjóra ferðakostnað og dagpeninga eftir ákvæðum laga 13. janúar 1882 um borgun til hreppstjóra og annara sem, gera réttarverk

3. gr.

Hina árlegu þóknun eftir 1. gr. laga þessara skal gjalda á fyrstu manntalsþingum eftir að lög þessi öðlast gildi, og er 1. gr. laga nr. 33 frá 13. des. 1895 þá jafnframt úr gildi gengin.

Nd.**403. Breytingartillaga**

við fjárlagafrumvarpið (þingskjal 310).

Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Borgf. Þórði Guðmundssyni. Hannesi Þorsteinssyni.

Birni Kristjánssyni. Guðl. Guðmundssyni. Birni Bjarnarsyni, þm. Dal.

Við 14. gr. A. 24. Eftir þennan lið komi:

25. Til Halldórs Lárussonar til að kenna hraðritun 400—400

Nd.**404. Breytingartillaga**

við frumv. til fjárlaga 1902—1903.

Frá Guðl. Guðmundssyni. Birni Kristjánssyni. Sig. Sigurðssyni. Birni Bjarnarsyni, þm. Dal.

Birni Bjarnarsyni, þm. Borgf. Lárusi H. Bjarnason.

Við 14. gr. B. 11.

Á eftir þessum lið bætist nýr liður:

Til Halldórs Guðmundssonar í Kaupmannahöfn til að nema »Elektroteknik« 600—600.

Nd.**405. Breytingartillaga**

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903.

Frá Magnúsi Torfasyni. Þórði Guðmundssyni. Sig. Sigurðssyni. Birni Bjarnarsyni, þm. Dal.

Valtý Guðmundssyni. Stefáni Stefánssyni, þm. Skagf.

14. gr. A. 4.

Liðurinn falli burt.

Sp.

406. Skýrsla

um »Gjöf Jóns Sigurðssonar« á tímabilinu frá 27. júlí 1899 til 27. júlí 1901.

Tekjur:

1. Eign sjóðsins eftir skýrslu, dagsettri 27. júlí 1899:

a.	innritunarskírteini ltra A. fol 92	...	...	kr.	8400,00	
b.	veðskuldabréf	...	...	—	3100,00	
c.	í landsbankanum með sparisjóðskjörum	...	...	—	1320,04	kr. 12,820,04

2. Tekjur á ofan nefndu tímabili:

a.	ársvextir af innritunarskírteini til $\frac{11}{6}$ 1900	...	...	—	294,00	
b.	— - bankavaxtabréfum til $\frac{2}{1}$ og $\frac{1}{7}$ 1901	...	...	—	360,00	
c.	— - veðskuldabréfum til $\frac{11}{6}$ '00	...	...	—	147,41	
d.	— - sömu til $\frac{11}{6}$ '01	...	...	—	164,00	
e.	— - fé í landsbankanum til $\frac{31}{12}$ 1899	...	...	—	36,21	
f.	— - sama til $\frac{31}{12}$ 1900	...	...	—	20,53	— 1022,15

3.	Selt innritunarskírteini ltra A. fol. 92	...	...	—	7697,76	
	Samtals			kr.	21539,95	

Útgjöld:

1. Verðlaun veitt úr sjóðnum:

a.	Jóni prófasti Jónssyni á Stafafelli	...	...	kr.	400,00	
b.	Ólafi cand. phil. Davíðssyni	...	...	—	300,00	kr. 700,00

2. Keypt bankavaxtabréf með vöxtum til $\frac{6}{11}$ 1900

— 8126,00

3. Til jafnaðar færirst mismunur á nafnverði innritunarskírteinis og bankavaxtabréfa

— 400,00

4. Eign sjóðsins 27. júlí 1901:

a.	bankavaxtabréf	...	...	—	8000,00	
b.	veðskuldabréf	...	...	—	4100,00	
c.	í landsbankanum með sparisjóðskjörum	...	...	—	173,95	
d.	ógoldnir vextir til $\frac{11}{6}$ '01	...	...	—	40,00	— 12313,95
	Samtals			kr.	21539,95	

Reykjavík 27. júlí 1901.
Landshöfðinginn yfir Íslandi.
Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.

Ed.

407. Frumvarp

til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæð eða grafreit, svo og hleðslu efni í girðingu, þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar liggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar.

2. gr.

Sóknarmörnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægjandi girðingu um kirkjugarð sinn með hliði og grind, og halda henni við.

3. gr.

Þegar kirkjugarð þarf að byggja eða endurbyggja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns safnaðarfundar með nægum fyrirvara og taka fundarefni skýrt fram. Á þeim fundi skal ákveða fyrirkomulag girðingarinnar og úr hvaða efni hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknarmanna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum, þó því að eins, að helmingur atkvæðisbærra manna hafi mætt. Nú mætir eigi helmingur og skal þá aftur boða til fundar á sama hátt, og gildir þá ályktun $\frac{2}{3}$ þeirra atkvæðisbærra manna, er á fund koma, þó að eigi hafi mætt helmingur, enda hindri eigi farsótt eða ófært veður.

4. gr.

Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verkinu afloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann.— Niðurfjöfnun þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tvær vikur.

5. gr.

Nú vill einhver kæra niðurfjöfnun sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurfjöfnunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kæru til úrskurðar tveim vikum eftir, að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að fá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of galdið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði eftir, að niðurfjöfnun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest.

Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar, og eftir fyrirkomulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu, eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr.

Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki.

7. gr.

Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður; skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í upphafi 3. greinar. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófests og biskups kemur til.

Ef enginn atkvæðisbærri sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niðurlagðan kirkjugarð og gera hann að grasreit, með umsjón sóknarnefndar eftir ákvæðum 2. og 4. gr., en sóknarmenn skulu vinna verkið.

Nú mótmælir einhver atkvæðisbærri sóknarmanna og skal þá niðurlögðum kirkjugarði halda með við sómasamlegri, gripheldrigirðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef það verður ákveðið með meiri hluta atkvæða á almennum safnaðarfundum, sem stofnað er til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er við haldið, má þar jarða einstaka menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar til líkhringingar.

Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður var lagður niður og hætt að grafa þar alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggudum ef þeir viðhalda þar sæmilegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara.

Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til haugstæðis né annarar slíkrar uotkunar. Þar eigi neitt jarðrask gera, svo sem með kjallaragrefti, skurðagjörð eða öðru slíku, fyr en liðin eru 50 ár frá því grafreiturinn var síðast motaður til líkgræftrunar.

Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornlegir steinar, en engir vandamenn hins látna á lífi, er annast um þá, skal hlutaðeigandi prestur þegar tilkynna það stiftsyfirvöldunum fyrir milligöngu prófests. Leita stiftsyfirvöldin þá álits umsýðarmanns Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinna þá fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um. Þegar sléttað er yfir niðurlagðan kirkjugarð og þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi heyra undir ákvæði síðustu málsgreinar, en enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hvernig með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með alt slíkt, og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er.

8. gr.

Með reglugjörð, sem biskup semur, prestastefna (synodis) samþykkir og landshöfðingi staðfestir, skal nánar ákveðið um fýs atríði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafreita, tilhögun á greftri o. fl. þ. h.

9. gr.

Reglugjörð 17. júlí 1782, 15. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og víðaukalög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknarnefnda og bóndisnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr gildi numin.

Ed.

408. Frumvarp

til laga um bann gegn verðmerkjum og vöruseðlum, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Enginn má búa til, flytja inn eða gefa út neins konar verðmerki, hvorki myntir né seðla, er gengið geti manna milli sem gjaldeyrir, hvort sem ætlast er til, að verðmerkin séu innleyst með peningum eða vörum. Þó er braudgjörðamönnum heimilt, að gefa út braudseðla, eins og tíðkast hefur til þessa.

2. gr.

Þeir, sem gefið hafa út verðmerki eða vöruseðla til gjaldeyris við viðskiftamenn, áður lög þessi öðlast gildi, skulu hafa innleyst merkin og seðlana fyrir 1. júlí 1902. Eftir þann tíma eru þeir skyldir að borga handhöfum í peningum upphæð þá, er merkin eða seðlarnir hafa táknad að akvæðisverði.

3. gr.

Brot gegn 1. gr. varða sektum fra 100—1000 króna, er renna í landskjóð. Mál, er rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

Nd. 409. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga 1902—1903.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

Frá fjárlaganefndinni.

- Við 14. gr. A. 8. Eftir þennan staflíð komi nýr liður 9. svo hljóðandi:
 »Til útgáfu ritsins Eirar (minst 10 arkir) 300 kr.
- Við 14. gr. B. 1. i. Eftir þennan staflíð komi nýr liður j. svo hljóðandi:
 Til yfirmatsmanna (vragara) á gæðum fiskfarma, er seldir eru með farmskrá, enda séu yfirmatsmenn þessir útnefndir af landshöfðingja, eftir tillögum bæjarstjórna og fái erindisbréf hjá honum, alt að 1800 kr.
 Þar af til 1 manns í Reykjavík alt að 1000 kr.
 og 1 manns á Ísafirði alt að 800 kr.

Nd. 410. Atkvæðaskrá

frumvarpi til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 við 3. umr. í Nd.

1. Við 10. gr. B. 2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík:
 Í staðinn fyrir 1400—1400
 komi 2850—2850 (382. frá landsh.)
2. Aftan við 10. gr. C. 6. bætist nýr liður (391.):
 Til milliþinganefndar, er landsstjórnin skipar til að íhuga fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf landsins, alt að 2000 kr.
3. Við 11. gr. 6. a. Fyrir »400—400« komi: 200—200 (393.)
4. — 11. — 8. h. Á eftir þessum lið komi nýr liður svo látandi (396, frá nefnd.):
 i. til sjúkrahúss í Reykjavík, er hafi að minsta kosti 35 sjúkrahúsum, sé til fullra afnota fyrir lækna skólann, standi undir lækna- og lækna skólakennaranna og taki ekki meira en 1 kr. 50 a. á dag fyrir almennu sjúkrarúm (síðara árið) 4000 kr.
5. — 12. gr. A. 2. Á eftir »ábyrgðarbréf« í athugasemdinni bætist inn í: milli Íslands og útlanda, vatryggja þær (o. s. frv.) (396, frá nefndinni).
6. — 12. — B. 4. Aftan við athugasemdina bætist (396, frá nefndinni):
 og til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu 3000 kr.
7. — 12. — B. 6. Aftan við tölulíðinn bætist svo hljóðandi ákvæði: Þar af til vegagerðar á Breiðadalshéðarveginum frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði 2500 kr. hvort árið, gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélög leggi til 2500 kr., er skiftist niður á bæði árin (395.)
8. — 12. — C. 1. Orðin: »Þó skulu ákvæðin — nefndum ferðaáætlunum« falli burt (396, nefndin).
9. — 12. — C. 2. a. Í staðinn fyrir »10000 kr.« komi: »10200 kr.« (362.)
10. — 12. — C. 2. b. Í staðinn fyrir »2500« komi: »3500« (395 og 396, nefndin).
 Á eftir þessum lið komi nýr liður svo látandi:
 — — — c. á Breiðafirði alt að 7000 kr. (síðara árið).
 Í fyrri athugasemdinni komi fyrir »staflíðunum a. og c. Fyrir »staflíð a. og b.« í síðari athugasemdinni komi: staflíðunum a., b. og c. (396, nefndin).

10. Við 12. gr. C. 2. Á eftir athugasemdinni: »Áætlun — bæjarstjórna og sýslnefnda« komi svo látandi athugasemd (362.):
Af upphæðinni undir staflíð a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtavara
11. — 12. — E. c. 1. Til viðbótar við sjálfan hann:
í staðinn fyrir 100 komi 300 (382, frá landsh.).
12. — 12. — E. j. Staflíður j. orðist þannig:
1. Til vita á Arnarnesi í Skutulsfirði 4200 kr.
2. Styrkur til árlegra útgjalda við vitann 500 kr. hvort árið (395).
13. — 13. — A. b. 2. Fyrir 2500—2500
komi: 2800—2800
Fyrir »og« (til Eyvindarhólaprestakalls) komi, (komma).
Aftan við athugasemdina bætist:
til Staðarprestakalls í Grunnavík 120 kr.
og til Staðarprestakakalls í Aðalvík 120 kr. (396, nefndin).
14. — 13. — B. IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:
3. til skólahússins utan og innan
fyrir 200—200
komi 2200—200 (382, frá landsh.)
15. — 13. — B. IV. a. (399.)
Á eftir 4. tölulið komi nýr töluliður, er verður:
5. Styrkur til byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvenna-skóla Húnavetninga og Skagfirðinga 4,000 kr. (fyrri árið).
16. — 13. — VI. b. bætist nýr 4. töluliður (394.):
Til Jóns skólastjóra Þórarinssonar í Flensborg fyrir að líta eftir barnaskólahaldi í landinu og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að 1000—1000.
Féð gangi til greiðslu ferðakostnaðar skólastjóra og greiðist honum eftir reikningi, er landshöfðingi úrskurðar.
17. Aftan við 13. gr. bætist nýr liður svo hljóðandi (390.):
Styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu 1000 kr. hvort árið.
18. Við 14. gr. A. 3. Nýr liður bætist við (Landsksjalasafn) (392):
f, til að kaupa hin eldri íslensku blöð, tímarit og lagasöfn alt að 400 kr. (fyrri árið).
19. Við 14. gr. A. 4. (405, Landsskjala- og landsbókasafn): Liðurinn falli burt.
20. Við 14. gr. A. 7. b. 2. Aftan við þennan lið bætist:
Þar af til aðstoðar við sýning safnsins 100 kr. (396, nefndin).
21. Við 14. gr. A. 8. Eftir þennan staflíð komi nýr liður, 9., svo hljóðandi (409, nefndin):
Til útgáfu ritsins Eirar (minst 10 arkir)... 300 kr.
22. Við 14. gr. A. 20. Liðurinn falli burt (387).
23. Við 14. gr. A. 24. Eftir þennan lið komi (403):
25. Til Halldórs Lárussonar til að kenna hraðritun ... 400—400
24. Við 14. gr. B. 1. b. Athugasemdin falli burt (393).
— — — B. 1. b. Fyrir »prestssætrum« í athugasemdinni komi: lénsjörðum presta (396, nefndin).
25. Við 14 gr. B. 1. f. Liðurinn orðist þannig (376):

- Til sama félags til að undirbúa stofnun slátrunarhúss og til kjöt-sölutilraunar í útlöndum 2000 kr. (fyrri árið).
26. Við 14. gr. B. 1. g. Liðurinn komi næst á eftir stafl. e. og orðist þannig (393):
til sama félags til skógræktartilrauna o. s. frv.
27. Við 14. gr. B. 1. i. j. Á eftir þessum lið komi svo látandi nýr staflíður (396, nefndin):
til þess að varna skemdum á Örfirisey, gegn því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggi til að minsta kosti jafnmikið fé, alt að 2250 kr. (fyrri árið).
28. Við 14. gr. B. 1. i. Eftir þennan staflíð komi nýr liður j. svo hljóðandi (409, nefndin):
Til yfirmatsmanna (vragara) á gæðum fiskfarma, er seldir eru með farmskrá, enda séu yfirmatsmenn þessir útnefndir af landshöfðingja eftir tillögum bæjarstjórna og fái erindisbréf hjá honum, alt að 1800 kr.
Þar af til 1 manns í Reykjavík alt að 1000 kr.
og 1 manns á Ísafirði alt að 800 kr.
29. — 14. gr. B. 11. (404).
Á eftir þessum lið bætist nýr liður:
Til Halldórs Guðmundssonar í Kaupmannahöfn til að nema »Elektrotekník« 600—600
30. — 19. grein. Orðin »á Seyðisfirði« (í 5. málsgrein) falli burt.
Orðin »Ef hlutafélag . . með sömu skilmálum« falli burt. (388)
31. — 19. grein. Fyrir »30,000 kr.« (lán til þilskipakaupa)
komi »45,000 kr.«
Fyrir »5,000 kr.« í sömu málsgrein
komi »6,000 kr.« (385)
32. — 19. grein. síðasta málsgrein (395):
Á undan orðunum: »gjöra 2 dráttarbrautir«
komi: »byggja skipakví eður«.
33. — 19. grein. Á eftir síðustu athugasemdinni komi svo hljóðandi ný athugasemd (396, nefndin):
Úr viðlagasjóði má lána alt að 60,000 kr. til byggingar sjúkrahúss í Reykjavík, er hafi að minsta kosti 35 sjúkrarúm, fullnægi að öllu leyti kröfum tímans að áliti læknisfróðra og byggingarfróðra manna, sé læknskólanum til fullra afnota, standi undir læknis-umsjón læknskólakennaranna, á þann hátt, sem landshöfðingja og spítalaeiganda semur um, og taki ekki meira en 1 kr. 50 a. fyrir almenn sjúkrarúm á dag. Lánið veitist gegn fyrsta veðrétti í spítalastofnuninni eða gegn ábyrgð bæjarfélagsins, og endurborgist með 6% á 28 árum.

Ed.

411. Breytingartillaga

við frv. til laga um samþykktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.)

Frá Hallgrími Sveinssyni. Ólafi Ólafssyni. Sigurði Jenssyni.

Við 2. gr. Orðið »þeir« falli burt.

Nd. **412. Frumvarp**
til viðaukalaga við lög 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma.
(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Þegar einhver þeirra sjúkdóma, sem yfirvöldum samkv. 2. gr. laga nr. 2, 31. jan. 1896 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma ætíð er skylt að verja almenning fyrir, er svo vægur, að landlæknis álit, að hann veður ekki talinn hættulegur lífi og heilsu manna, og hefur náð svo mikilli útbreiðslu, að lítil líkindi eru til, að hann verði heftur, skal landshöfðingja heimilt að láta hætta sóttvörnum á þann hátt, er það lög fyrirskipa, enda samþykki landlæknir.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nd. **413. Frumvarp**
til laga um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík.
(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).
Í kaupstöðunum Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði geta bæjarstjórnirnar krafist, að húseigendur láti sótara, er bæjarstjórnin skipar, hreinsa reykháfa í húsum þeirra, svo oft, sem lögreglusamþykkt kaupstaðarins ákveður. Gjald fyrir hreinsun reykháfa ákveður bæjarstjórnin með gjaldskrá, er landshöfðingi staðfestir, og má taka gjaldið lögtaki sem önnur bæjargjöld. Bæjarstjórnin setur með ráði slökkviliðsstjóra hinar nánari reglur um störf sótara.

Nd. **414. Frumvarp**
til laga um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kaupsíðum og sjóþorpum á Íslandi.
(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Um heilbrigðismálefni kaupstaðanna má skipa fyrir með samþykktum. Skal bæjarstjórn með ráði héraðslæknis semja frumvarp til samþykktar fyrir kaupstaðinn og senda það landshöfðingja, er ber það undir landlækni, og staðfestir það svo, eða synjar því staðfestingar.

Sýslunefndum er og heimilt eftir tillögum hreppsnefnda og með ráði héraðslæknis að gera heilbrigðissamþykktir fyrir kaupsíð og sjóþorp í sýslunni. Frumvarpið skal sent amtmanni, er ber það undir landlækni og leggur það síðan fyrir amtsráðið, er staðfestir það eða hafnar því.

Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur þá hlutaðeigandi stjórnarvald málið af nýju fyrir þá bæjarstjórn eða sýslunefnd, er samdi frumvarpið, ásamt leiðbeiningu um, hverjar breytingar þurfi að gjöra, til þess frumvarpið geti öðlast staðfesting.

2. gr.

Í heilbrigðisnefnd í kaupstöðum skulu sitja bæjarfógeti, héraðslæknir og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin til þess kveður, og skal nefndin sjá um, að heilbrigðissamþykktinni sé fylgt. Bæjarfógeti er formaður nefndarinnar. — Í kaupsíðum og sjóþorpum skal hreppstjóri, einn maður kosinn af hreppsnefnd og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kaupsíðsins eða sjóþorpsins, hafa eftirlit með heilbrigðismálum undir yfirumsjón héraðslæknis. Hreppstjóri er formaður nefndarinnar.

Ef sýslumaður býr í kaupsíð eða sjóþorpi, situr hann í nefndinni í stað hreppstjóra.

3. gr.

Staðfestar heilbrigðissamþyktir skal prenta á kostnað hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, og birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

4. gr.

Fyrir brot gegn staðfestum heilbrigðissamþyktum má í þeim ákveða sektir, allt að 200 króna, er renni í hlutaðeigandi bæjarsjóð eða sveitarsjóð.

5. gr.

Með mál, er rísa út af brotum gegn samþyktum þessum, skal farið sem með opinber lögreglumál.

6. gr.

Með lögum þessum er síðari málsliður 16. gr. í tilsk. um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík 20. apríl 1872 feldur úr gildi.

Nd.

415. Nefndarálit

um frumvarp til laga um brúargerð á Jökulsá í Öxarfirði. Frá meiri hluta fjárlaganefndarinnar.

Fjárlaganefndinni var falið að athuga frumvarp þetta og alla málavöxtu, og hefir aflað sér upplýsinga frá vegfræðingi landsins herra Sig. Thoroddsen. Hefir vegfræðingurinn gefið þær upplýsingar, að brúarstæðið sé tryggilegt, og að áætlun sú, er hann gerði 22. maí 1897 um kostnað við brúarbygging þessa, sé eftir þeirri reynslu, er hann hefir fengið síðan um brúarbyggingar hér á landi, nægilega há.

Eigi að síður hefir fjárlaganefndin eigi orðið á eitt sátt um tillögur sínar í þessu máli, með því þrír af nefndarmönnum eru framgangi þess móthverfir að svo komnu. En vér, meiri hluti nefndarinnar, álítum, að brúargerð þessi sé svo framarlega í röð sams konar fyrirtækja hér á landi, að ekki sé nema lítið tímaspursmál um að tefla, að brúin verði byggð á landssjóðs kostnað. Virðist þá á litlu standa af hálfu landssjóðs, hvort slíkt fyrirtæki er framkvæmt 2—4 árum fyr eða síðar.

En fyrir hérað það, sem hlut á að máli, og alla þá ferðamenn, þar á meðal einn af stærstu aukapóstum landsins, er það þýðingarmikið, að brúin komist upp sem fyrst, enda hefir brúarmál þetta verið oftan en einu sinni til meðferðar hér á þingi áður, og verið að eins skotið á frest um stundarsakir.

Á hinn bóginn virðist meiri hluta nefndarinnar rétt, þar sem brú þessi eigi er á aðalpostleið né á flutningabraut samkvæmt vegalögunum, að gæzla og viðhald hennar hvíli á hlutaðeigandi héruðum.

Meiri hlutinn leggur því til, að frumvarpið sé samþykkt með viðauka þannig, að aftan við frumvarpsgreinina bætist:

með því skilyrði, að sýslufélag Norður-Þingeyinga, Norðuramtið og Austuramtið taki að sér gæzlu og viðhald brúarinnar, eftir þeim hlutföllum, sem nefnd héraðsvöld koma sér saman um.

Alþingi 9. ágúst 1901.

Pétur Jónsson Hermaun Jónasson. Stefán Stefánsson. Einar Jónsson.
framsögumaður meiri hl.

Minni hluti fjárlaganefndarinnar álítur að vísu, að full þörf sé á brú á Jökulsá, en sér sér þó ekki fært að ráða hinni háttv. deild til að samþykkja frv. í þá átt á þessu þingi. Minni hlutinn álítur, að fjárhagurinn leyfi ekki, að öllu meira fé sé veitt til samgöngubóta á næsta fjárhagstímabili, en þegar hefir verið lagt til og samþykkt í deildinni í frv. til fjárlaga

fyrir 1902 og 1903. Þar sem hér er um mjög strjálbyggt hérað að ræða, svo að umferð um þessa brú mundi verða tiltölulega lítil, álitum vér, að þær samgöngubætur, sem koma fleirum að notum, verði að sitja í fyrirrúmi fyrst um sinn.

Alþingi 9. ágúst 1901.

Skúli Thoroddsen.

Valtýr Guðmundsson.

Tryggvi Gunnarsson.

Ed.

416. Tillaga

til þingsályktunar. (Eins og hún var sp. við eina umr. í Nd.).

Alþingi skorar á stjórnina, að undanskilja afnot af Arnarhólstúni frá embættis-tekjum landshöfðingjans við næstu landshöfðingjaskifti, og láta þá Reykjavíkurborg kaupstað tónið falt til bygginga.

Nd.

417. Frumvarp

til laga um geðveikrastofnun. Frá fjárlaganefndinni.

1. gr. Heimilt er landsstjórninni að láta í té eina af jarðeignum lands-sjóðs til leigulausra afnota fyrir geðveikrastofnun.

Fáist eigi hentug jörð, er landssjóður á, þá er landsstjórninni heimilt, að verja alt að 5 þús. krónum af landsfé, til þess að kaupa jörð, eða jarðarhluta, í nefndu skyni, enda sé jörðin, eða jarðarhlutinn, eign landssjóðsins upp frá því.

2. gr. Af jörð þeirri, eða jarðarhluta, sem getur um í 1. gr., má afhenda ókeypis grunn undir stofnunina, sem þurfa þykir, sem og grunn undir í-búðarhús eiganda hennar og lóð, er húsunum fylgja, sem þó eigi sé stærri en 36 þús. ferhyrningsálnir. Séu húsin lögð niður, hverfur lóðin og húsgrunnarnir aftur til landssjóðs endurgjaldslaust.

3. gr. Þegar geðveikrastofnun er komin á fót, er að minsta kosti geti veitt móttöku 16 sjúklingum í senn, má greiða úr landssjóði kostnað við rekstur stofnunarinnar, eftir reikningi eiganda, en þó eigi meira en 10 þús. kr. á ári.

4. gr. Landshöfðingi ákveður, í samráði við eiganda stofnunarinnar, hvað greiða skuli með sjúklingi hverjum, og rennur gjald það í landssjóð.

Amtmenn taka á móti umsóknum, hver úr sínum ömtum, um inntöku á stofnunina, og sker eigandi síðan úr því, hverjum móttaka verður veitt, enda annist amtmenn um innheimtu gjaldsins.

Ed.

418. Breytingartillögur

við frv. til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland (þingskjal 365).

Frá Hallgrími Sveinssyni.

1. Við 1. gr. Fyrir »að menn fylgi« í næstsíðustu línu komi: að fylgt sé.

2. Við 2. gr. Fyrir »þessa skrásetning skipanna« komi: skrásetning skipanna eftir 1. gr.

3. Við 4. gr. Greinin orðist þannig:

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B.-

deild Stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur óhaggaður, er gjörður var í Lundúnum 24. júní 1901 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.

Nd.

419. Viðaukatillaga.

við br.till. nefndarinnar í laxveiðamálinu (þskj. 240). Frá nefndinni.

Aftan við 2. málsg. 4. greinar bætist:

eða á annan hátt þannig, að lax hafi ekki greiða göngu eftir henni.

Ed.

420. Frumvarp

til laga um bann gegn því að reka botnvörpuveiðar frá Íslandi.

Flutningsm.: Axel V. Tulinius.

1. gr.

Öllum, hvort heldur einstökum mönnum eða hlutafélögum, sem reka veiðar með botnvörpu, er bönnuð búseta á Íslandi.

2. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 1,000 kr. til 10,000 kr., er renna í landssjóð, og mál út af þeim skal farið með sem almenn lögreglumál.

Ed.

421. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.

Flutningsm.: Axel V. Tulinius.

1. Í 2. gr. eftir orðunum »í botnvörpuskipi« í 2. línu komi: »eða á bát við skipshliðina«.

2. Fyrir orðin: »á skipinu« í sömu grein komi: »þar«.

Nd.

422. Frumvarp

til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Eins og það var samþ. við 3. umr. í ed.

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1900 og 1901 og fjáráukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 38,873 kr. 90 a. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglusjórn:

Við töluð 4. Til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógeta-embættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík alt að kr. 500

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við töluð 11. d.: Til að hlaða garð til varnar vitanum á Skagatá alt að — 2500

Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta híbýli þar alt að — 2500

Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar . . . — 700

kr. 6200

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 4. a.: Viðbót við skrifstofukostnað póstmeistara á tímabilinu 1897—99 kr. 1023 90

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta kr. 10,000

Við tölulið 4. til þjóðvega — 5,000

Styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðar-

hyl (endurveiting) — 7,500 — 22,500 00

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa — 2,500 00
kr. 26,023 90

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stéttarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í Reykjavík kr. 600

2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr. fjárlaganna 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899, til að byggja steinlímdan fyrirstöðugarð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða, með því skilyrði, að hlutaðeigandi prestur lengi á eigin kostnað garð þann, sem þegar er bygður, um 8 faðma — 300 kr. 900

Undir B. Til kenslumála:

Við III. c. 6:

námsstyrkur við lærða skólann kr. 2,000

Við V. b. 2:

til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum — 800

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til

viðgerðar á skólahúsinu) alt að — 200 — 3,000

Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta:

Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til tilrauna við skógarrrækt hér á landi — 2,500

Til þess að bæta eignaskemdir, er urðu við báthvolf við botnvörpuskipið „Royalist“ í október 1899, alt að — 250
kr. 6,650

Nd.**423. Nefndarálit**

í málinu: Frumvarp til laga um breyting á 1. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

Nefnd sú, sem h. h. n.d. hefir skipað til þess að láta uppi álit sitt um þetta mál, hefir nú athugað frumvarp stjórnarinnar og skrásetningarlögin í heild sinni og komist að þeirri niðurstöðu, að ráða deildinni til þess að samþykkja frumvarpið með viðauka.

Breyting sú á 1. gr. skrásetningarlaganna, sem stjórnarfrumvarpið fer fram á, er edlileg og sjálfsögð, og er lögin voru samin, var svo tilætlast, að greinin að efninu til væri eins og í frumvarpinu, og má sjá það á hinn dönsku þýðingu laganna, sem er samhljóða þýðingunni á frumvarpi því, er fyrir þingið var lagt — enda er það í samræmi við skrásetningarlögin dönsku; en við samningu íslenzka textans hefir ósamkvæmni slæðst inn og eigi verið tekið eftir henni hvorki af stjórninni, áður en hún lagði frumvarpið fyrir þingið, né af þinginu.

Hins vegar virðist nefndinni fleira vera athugavert við skrásetningarlögin, og þar sem farið er að hreyfa við þeim, virðist rétt, að laga helzta gallann á þeim um leið.

Í 3 gr. stöðulaganna frá 2. janúar 1871 er svo ákveðið meðal annars, að fiskiveiðar, verzlun og siglingar séu sér mál Íslands — og til þess konarmála verða skrásetningarmál að áliti nefndarinnar að teljast, en í 4. gr. skrásetningarlaganna er stjórn og umsjón þeirra mála falin yfirvaldi því, er konungur skipar til þess, og með konungsúrskurði 20. marz 1896, sbr. ráðherrabréf 25. s. m., er yfirumsjón skrásetningarmálanna falin aðalstjórn skattamálanna eða al-dönsku yfirvaldi. Þetta finst nefndinni ótækt, ekki að eins vegna þess, að sér mál Íslands eru fengin dönsku yfirvaldi í hendur, heldur einnig af því, að það hefir sýnt sig, að mjög mikil óþægindi, atvinnutjón og fyrirhöfn getur leitt af því fyrir íslenzka borgara og íslenzk félög, að þurfa að láta dönsk yfirvöld skera úr því, hvort fullnægt sé skilyrðum þeim, sem sett eru í 9. gr. skrásetningarlaganna fyrir því, að skipin verði skrásett hér sem íslenzk eign. Til þess að skera úr því, hvort skilyrðum þessum sé fullnægt, þarf enga sérfræðisþekkingu aðra en þá, er menn með lögfræðisprófi hafa, svo að af þeirri ástæðu þarf eigi að leggja úrskurð þeirra í hendur dönsku yfirvaldi.

Nefndin hefir því komið sér saman um það, að ráða h. h. deild til þess, að samþykkja þá breytingu á 4. gr. skrásetningarlaganna, að yfirumsjón skrásetningarmálanna verði framvegis falin landshöfðingjanum yfir Íslandi, með takmörkunum þeim, er lögin sjálf hafa inni að halda, og svo þær aðrar breytingar á lögnum, sem leiðir af þessari aðalbreytinu.

Þar sem íslenzk skip hins vegar sigla undir dönsku flaggi og það er áriðandi fyrir bæði löndin, Danmörku og Ísland, að aðrar þjóðir beri fult traust til þess, að íslenzk skip séu rétt mæld — en til þess að endurskoða skipamælingar til fullnustu þarf sérfræðislega þekkingu og mikla æfingu — og það virðist hagkvæmt, að skipaskirteinin séu hin sömu fyrir dönsk og íslenzk skip, hefir nefndin eigi viljað fara fram á neina breytingu á því fyrirkomulagi, að skrásetn-

ingar- og skipamælingarskrifstofan í Kaupmannahöfn yfirskoði framvegis skipamælingarnar og gefi út hin endilegu þjóðernis- og skrásetningarskírteini fyrir íslensk skip.

Nefndin verður að telja það í sjálfu sér óþarft og óheppilegt, að hvert lögsagnarumdæmi á landinu sé skrásetningarumdæmi út af fyrir sig, og álitur nægilegt, að landinu væri skift í 4–6 skrásetningarumdæmi. Með því fyrirkomulagi mætti búast við því, að bæði skipamælingar og skipaskrásetningar yrðu hér betur af hendi leystar. En þar sem búið er að útvega mælingarverkfæri og skipaskrár í öll lögsagnarumdæmin, finnur nefndin eigi næga ástæðu til þess að ráða til að breyta þessu nú þegar.

Breytingar þær, sem nefndin leyfir sér að ráða b. h. deild til þess að samþykkja, eru þessar:

- 1) Frumvarpsgreinin verði 1. gr.; eftir hana komi svohljóðandi
2. gr.

4. gr. skrásetningarlaganna orðist svo:

Skrásetning skipa er undir stjórn og umsjón landshöfðingja, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, og á Íslandi skulu lögreglustjórnir annast hana, og hvert lögsagnarumdæmi í landinu vera skrásetningarumdæmi fyrir sig.

Á aðalskrá skrásetningar- og skipamælingarstofunnar í Kaupmannahöfn yfir skip þau, sem skrásett eru í ríkinu, skal einnig rita skip, sem skrásett eru á Íslandi, eftir að mælingin hefir verið þar endurskoðuð, og skulu þjóðernis- og skrásetningarskírteini þau, sem um er rætt í annari grein, gefin út á þeirri skrifstofu.

- 2) Við bætist ný svohljóðandi

3. gr.

Störf þau, sem stjórnin hefir á hendi eftir 5., 9., 14. og 15. gr. skrásetningarlaganna, skulu framvegis falin landshöfðingjanum yfir Íslandi.

- 3) Við bætist ný svohljóðandi

4. gr.

10. gr. skrásetningarlaganna orðist svo:

Þegar búið er á skrásetningarskrifstofu þeirri, sem í hlut á, að rita það, sem með þarf um skrásetninguna og um mælinguna í skjal, sem gjört er þar um, skal senda það (með fylgiskjöllum) þegar í stað til landshöfðingja, og þegar hann ekki hefir neitt fram að færa á móti því, að skipið sé viðurkent sem danskt, gefur hann út handa því bráðabirgða-þjóðernisskírteini, er samið sé eftir formála, sem stjórnin nákvæmar til tekur; sendir hann skrásetningarskrifstofunni það til þess, að hún skili því til skipsins, og ber honum um leið að sjá um, að markað sé á skipið netto-smálestatalið og skrásetningarstafir þeir, sem landshöfðingi hefir tekið til. Aður en skipið er afgreitt, skal þar að auki á skrásetningarskrifstofunni rita nafn skipstjóra á skírteinið og upplýsingu um heimild hans til að vera skipstjóri. Skýrslu þá, sem landshöfðingi hefir fengið frá skrásetningarskrifstofunni um gjörðina með fylgiskjöllum, skal hann senda skrásetn-

ingar- og skipamælingarskrifstofunni í Kaupmannahöfn. Skal þar yfirskoða mælinguna, og má, ef þess þykir þörf, krefjast þess, að skipið sé mælt að nýju að öllu eða nokkru leyti. Að því búnu skal skipið sett á aðalskrána samkvæmt skrásetningarskjölum þess.

4) Fyrirsögn frumvarpsins orðist þannig:

Frumvarp til laga um breyting á 1., 4., 5., 9., 10., 14. og 15. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetningu skipa.

Alþingi 10. ágúst 1901.

Skúli Thoroddsen
formaður.

Jóh. Jóhannesson
skrifari og framsöguma.

Björn Kristjánsson.

Nd.

424. Viðaukatillaga

við frumvarp til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Islandi. Frá Péttri Jónssyni.

1. Aftan við 1. gr. bætist ný málsgrein þannig:

Landssjóður hefir heimild til, að gerast hluthafi í bankanum fyrir allt að $\frac{2}{5}$ hluta fjárins.

Nd.

425. Tillaga

til þingsályktunar um framkvæmd kosningarlaganna frá 14. sept. 1877.

Flutningsmaður: Skúli Thoroddsen.

Alþingi ályktar að skora á landsstjórnina, að brýna fyrir öllum alþingiskjörstjórnaroddvítum landsins, að fylgja nákvæmlega fyrirmælum laga nr. 16, frá 14. sept. 1877.

Ed.

426. Frumvarp

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf... ..	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frádregnum 2% í innheimtulaun	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frádregnum 2% í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að frádregnum 2% í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frádregnum 2% í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að frádregnum umboðslaunum, prestsmötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	23,000	23,000	46,000
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðar-afgjöldin, að verja alt að helmingi afgjalda í hverju umboði um sig til þess að láta gera umbætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.			
Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skilyrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr. :

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað :			
á árinu 1902 45,855 kr. 75 a.			
— — 1903 51,821 — 05 —			
97,676 kr. 80 a.			
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr. :

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismauna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,651,389 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 260,626 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
2. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda... 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar... 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna...	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra —	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
1902. 1903.			
a. laun umsjónarmannsins.. 1,000 kr. 1,000 kr.			
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns 200 — 200 —			
þókrun handa dómkirkjuprestinum 100 — 100 —			
þóknun handa lækni 60 — 60 —			
b. viðurværi handa fögum, 42 a. á dag 1,225 — 1,225 —			
3 skamtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e. 230 — 230 —			
þvottur 30 — 30 —			
til eldiviðar og ljósa 520 — 520 —			
Flutt kr. kr	77,700	77,700	53,566 67

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				3,365 kr.	3,365 kr.	77,700
útgjöld við húsið sjálft						77,700
og áhöld ..				400 —	400 —	53,566 67
til þess að útvega verk-						
efni ..				500 —	500 —	
ýmisleg útgjöld ..				150 —	150 —	
				4,415 kr.	4,415 kr.	
arður af verkum talinn..				615 —	615 —	
				3,800 kr.	3,800 kr.	
c. kostnaður við viðhald						
fangelsanna ...				300 —	300 —	
d. til byggingar fangahúss						
á Seyðisfirði alt að ..				2000 —	» —	6,100
4. önnur útgjöld :						4,100
a. þóknun handa tveimur settum						
málaflutningsmönnum við yfirrétt-						
inn ...				1,600 kr.		
b. laun sendiboðans við yfirréttinn...				50 —		
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum ...				50 —		
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,						
o. fl. ...				50 —		
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-						
mál ...				3,000 —		
f. kostnaður við gjafsóknarmál...				300 —		
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15						
kr. fyrir hverja ör				150 —		
h. útgjöld við sáttamál ...				50 —		
				5,250	5,250	
				89,050	87,050	176,100 00
C.						
Ýmisleg útgjöld :						
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-						
skýrslur :						
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna						
m. fl. .				450 kr.		
b. til pappírs og prentunar B-deildar						
stjórnartíðindanna (30 arkir) og						
landshagsskýrslua (30 arkir), alt						
að 43 kr. örkin ...				2,580 —		
c. til kostnað við sending með póstum				450 —		
Flutt				3,480 kr.		229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkina... .. 1,200 —	4,680	4,680	
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf 2,500	2,500	2,500	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar bygg- ingar 1,000	1,000	1,000	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða 1,000	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... .. 300	300	300	
6. tillag til veðdeildar landsbankans 5,000	5,000	5,000	
7. til millipinganefundar, er landsstjórnin skipar, til að fhuga fátækra-og sveitarstjórnarlöggjöf landsins alt að	2,000		
	16,480	14,480	30,960
Samtals			260,626 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 226,274 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun 72,250	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... .. 800	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga 150	150	150	300
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs			
4. a. styrkur til augnlækis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í augnlækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 2,000	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hús sama mauns til lækningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr.	300	300	600
5. styrkur til tannlækis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 1,000	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

			1902.	1903.	alls.
			kr.	kr.	kr.
Fluttar			76,500	76,500	153,000
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:	1902	1903			
	kr. a.	kr. a.			
a. laun til starfsmanna ...	5,065	5,065			
Persónuleg launaviðbót					
handa núverandi yfirhjúkr-					
unarkonu	400	400			
b. viðurværi: kr. a.					
1. handa 60 sjúkl-					
ingum, 38 a. á					
dag... ..	8,322				
2. handa 18 starfs-					
mönnum	219				
kr. 51 e. á ári	3,951,18				
	12,273,18	12,273,18			
c. klæðnaður sjúklinga... ..	600	600			
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400	1,400			
e. eldsneyti	3,000	3,000			
f. ljósmeti	425	425			
g. viðhald á húsum	3,200	1,200			
h. húsbúnaður og áhöld ...	600	600			
i. þvottur og ræsting... ..	600	600			
k. greftrunarkostnaður ...	500	500			
l. flutningskostnaður	75	75			
m. til að skemta sjúklingum	200	200			
n. hesta- og hæsnafóður ...	225	225			
o. ýmisleg útgjöld	1,000	1,000			
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500				
			31,063 18	27,563 18	58,626 36
7. útgjöld við bólusetningar... ..			500	500	1,000
8. önnur útgjöld:					
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.				
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —				
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —				
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —				
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðis-					
firði	400 —				
e. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík					
fyrir hana sjálfa	24 —				
f. til náms yfirsetukvenna	2,000 —				
g. til verkfæra handa yfirsetukonum...	400 —				
h. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um					
varnir gegn útbreiðslu næmra sjúk-					
dóma 31. jan. 1896... ..	1,000 —				
Flutt	6,624 kr.		108,063 18	104,563 18	212,626 36

		1902.	1893.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar	6,624 kr.	108,063 18	104,563 18	212,626 36
9. styrkur til utanfarar til læknaskóla- kennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrri árið)	1,200 —	7,824	5,824	13,648
Samtals...		115,887 18	110,387 18	226,274 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 514,842 kr.

	1902.	1902.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til útgjalda við póststjórnina:			
1. laun:			
a. handa póstmeistarannum	3,000 kr.		
b. 1. handa póstaðgreiðslumönnum utan Reykjavíkur	8,500 —		
2. handa tveim póstaðgreiðslumönnum um í Reykjavík	2,500 —		
c. handa bréfhirðingamönnum	6,000 —		
	20,000	20,000	
2. Póstflutningur	41,000	41,000	
Þar af 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Wathnes Arvinger« fyrir að flytja allskonar póst- sendingar (þar með taldar böggulsendingar, pen- inga- og ábyrgðarbréf) milli Íslands og útlanda, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaáætlun, sem auglýst sé fyrir fram.			
3. til póstvagnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póst- stjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að	600	600	
Landshöfðingi samþykkir ferðaáætlun og flutn- ingsgjald með vögnunum.			
4. önnur útgjöld:			
a. endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans	2,000 kr.		
b. fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₀₀ um	200 —		
c. fæðispeningar og ferðakostnaður sama	200 —		
Fluttar	2,400 kr.	61,600	61,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	
d. fyrir prentun á ýmsu	1,000 —			
e. til áhalda	1,500 —			
f. til bréfaburðar í Reykjavík	400 —			
g. til bréfaburðar í öðrum kaupstöð- um	100 —			
h. óviss útgjöld	200 —			
i. til viðhalds húsi og ahöldum... ..	100 —	5,700	5,700	
5. til að útvega eldtrausta járnskápa handa pósta- greiðslumönnum	500	67,800	67,300	135,100
B.				
Til vegabóta:				
1. Til verkfræðings til aðstoðar landsstjórn og héraðsstjórn- um við hinar stærri sam- göngubætur:	kr. kr.			
a. laun	3,000			
b. ferðakostnaður og fæðis- peningar á ferðum með strandbátum	500 3,500	3,500	3,500	
2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur alt að		1,500	1,500	
3. til flutningabrauta		28,000	12,000	
4. til þjóðvega		50,000	50,000	
Þar af 5000 kr. fyrra árið til vegagjörðar við Stykkishólm, samkv. lögum nr. 14, 9. sept. 1899, og til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skaftafells- sýslu 3000 kr.				
5. til fjallvega		5,000	5,000	
6. tillag til sýsluvega		9,800	5,300	
Þar af til vegagjörðar á Breiðadalsheiðarveginum frá Seljalandsósi í Skutulsfirði að Neðri-Breiðdal í Önundarfirði 2500 kr. hvort árið, gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélög leggi til 2500 kr., er skift- ist niður á bæði árin.				
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stokkseyri alt að		16,000		
gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.				
		113,800	77,300	191,100
Flutt				326,200

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar			326,200
C.			
1. Til gufuskípaferða; til hins sameinaða gufuskípa- félags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskípaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlög- unum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C. Auk þess komi miðsvevtrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	
2. til gufubátaferða:			
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,200 kr.			
b. á Ísafjarðardjúpi, alt að 3,500 —			
c. á Breiðafirði síðara árið, alt að 7,000 —	13,700	20,700	
Áætlun um ferðirnar undir staflidunum a. og c. samþykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda. Af upphæðinni undir staflid a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara. Styrkurinn undir staflidunum a., b. og c. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsend- ingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthús- um á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalds.	63,700	70,700	134,400
D.			
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímamann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagn- ingar á ritsíma yfir land milli þess staðar, er sæsiminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsiminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagn- inguna og til að útvega efni og áhöld til þess.			
Samtals...			495,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				495,600
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi:	kr.		
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar við sjálfan hann ...	100		
2.	fyrir olíu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,390	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt...		5,216		495,600

		1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.	kr.
g. til tveggja vita við leiðina inn á Hafnar- fjörð:	5,216			495,600
	kr.			
1. til vitavarðar	400			
2. fyrir olfu	175			
3. — lampakveiki o. fl. ...	150			
4. til viðhalds á húsum og á- höldum	80			
5. flutningakostnaður	50			
	855			
h. styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga ...	50			
i. styrkur til ljóskers á Skipaskaga	75			
Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eftir auglýsingu landshöfð- ingja 31. maí 1894.				
j. Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði	4,200			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag ann- ist hann að öðru leyti.				
k. Til vita á Elliðaey á Breiðafirði	1,650			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag ann- ist hann að öðru leyti.				
l. Til sjómerkja við innsigling á ýmsar hafnir fyrra árið.	1,000			
		13,046	6,196	19,242
samtals ...				514,842

13. gr.

Til kirkju- og kenslumála veitast 275,496 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Í þarfir andlegu stéttarinnar:			
a. laun biskupsins	7,000	7,000	
b. önnur útgjöld:			
1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000	9,000	
2. til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum þar af til Reynistaðarprestakalls 300 kr., til Kálfafellsstaðarprestakalls 100 kr., til Kálfa-	2,800	2,800	
Flutt	18,800	18,800	»

					1902.	1903.	alls.
					kr.	kr.	kr.
Fluttar					18,800	18,800	
tjarnarprestakalls 125 kr. til Eyvindarhólapresta- kalls 300 kr., til Staðarprestakalls í Grunna- vík 120 kr. og til Staðarprestakalls í Aðal- vík 120 kr.							
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...				600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkjjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi				200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...				200	200	
6.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafa- prestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum				3,000	3,000	
7.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Bene- diktssonar í Bjarnanesi				100	100	
8.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofu- kostnað				1,000	1,000	
9.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar				600		
					24,500	23,900	48,400
B.							
Til kenslumála.							
I. Til prestaskólans:							
a.	laun				9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903				
1.	húsaleigustyrkur	kr.	kr.				
	handar 12 lærisveinum 1902						
	og 16 1903	960	1,280				
2.	námsstyrkur	800	800				
	Styrkurinn til hvers nem- anda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
3.	til tímakenslu	100	100				
4.	til bókakaupa	300	300				
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150				
6.	til umsjónar	100	100				
7.	ýmisleg útgjöld	200	200				
8.	til þess að gefa úr kenslu- bækur handa prestaskólan- um, 25 kr. fyrir örkina, alt að	250	250				
					2,860	3,180	
					12,060	12,380	24,440
Flutt							72,840

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar						72,840
II. Til lækna skólans.						
a.	laun	...	...	3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		kr.			
1.	námsstyrkur	...	1,200			
	Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2.	eldiviður, ljós og ræsting	...	250			
3.	til bókakaupa og kensluáhalda	...	600			
4.	ferðastyrkur handa læknaefnum	...	300			
5.	húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjum	...	1,280			
6.	þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	200			
7.	til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	200			
8.	ýmisleg útgjöld	...	100	4,130	4,130	
				7,330	7,330	14,660
III. Til hins lærða skóla:						
a.	laun	...	...	19,200	19,200	
b.	aðstoðarfé:		kr.			
	handa söngkennaranum	...	600			
	— fimleikakennaranum	...	700			
	— dyraverði	...	1,000			
	fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	200	2,500	2,500	
c.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	til bókasafns skólans	500 kr.	500 kr.			
2.	til eldiviðar og ljósa	1,400 —	1,400 —			
3.	til skólahússins utan og innan	3,800 —	1,400 —			
4.	til tímakenslu og próf-dómenda	1,050 —	1,050 —			
5.	laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara	1,300 —	1,300 —			
6.	námsstyrkur	4,000 —	4,000 —			
Flutt		12,050 kr.	9,650 kr.	21,700	21,700	87,500

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 12,050 kr. 9,650 kr.				21,700	21,700	87,500
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
7.	húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr. handa hverjum			720 —	720 —	
8.	þóknun handa lækni...			100 —	100 —	
9.	ýmisleg útgjöld...			930 —	930 —	
10.	fyrir prestsverk...			48 —	48 —	
11.	til vísindalegra áhalda við kenslu:					
	a. í náttúrusögu ...			200 —	200 —	
	b. í eðlisfræði			400 —	400 —	
12.	til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr. fyrir örkina			600 —	600 —	
13.	til áhalda við fimleika- kenslu... ..			200 —	200 —	
				15,248	12,848	
				36,948	34,548	71,496
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a.	laun			6,600	6,600	
b.	önnur útgjöld:			1902	1903	
	1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna			500 kr.	500 kr.	
	2. til eldiviðar og ljósa ...			500 —	500 —	
	3. til skólahússins utan og innan			2,200 —	200 —	
	4. ýmisleg útgjöld			400 —	400 —	
	5. til styrkveitingar náms- piltum			400 —	400 —	
				4,000	2,000	
				10,600	8,600	19,200
V. Til stýrimannaskólans:						
a.	laun			3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:			1902	1903	
	1. til tímakenslu			1,200 kr.	1,200 kr.	
Flutt 1,200 kr. 1,200 kr.				3,200	3,200	178,196

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,196
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 —	200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 —	400 —	2,300	2,300	
				5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:						
a.	til kvennaskóla:	1902	1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr.	2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.					
2.	til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hanu-irðum ...	1,500 —	300 —			
3.	til kvennaskóla Húnavetninga ...	2,200 —	2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ...	2,200 —	2,200 —			
5.	Styrkur til að byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga ...	4,000 —	—	12,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd kenslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á móts við styrkinn úr laudssjóði.					
	2. til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsyfirvaldanna.					
	3. til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis... ..			2,000	2,000	
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...			2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu			3,200	3,200	
	þar af til áhaldakaupa 400kr. hvort árið.					
e.	námstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....			600	600	
f.	til skólaiðnaðar-kenslu			500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum			300	300	
h.	til kennara í organslætti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík			1,000	1,000	
Flutt				36,500	31,300	189,196

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	36,500	31,300	189,196
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anslátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að semja og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
m. styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu	1,000	1,000	
	43,250	38,050	81,300
VII. Til sundkenslu:			
a. Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,400	1,000	2,400
Samtals			275,496

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 200,550 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til vísinda, bókmenta og lista:			
1. til landsbókasafnsins:			
a. laun bókavarðar	1,500 kr.		
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —		
c. fyrir bækur, handrit, bókband og			
Flutt	2,400		

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.			
prentun á ritaukaskrá og til samn- ings spjaldsskrár 4,500 —			
d. til eldiviðar og áhalda m. m. ... 450 —			
e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið ... 300 —			
2. a. til amtsbókasafns Norðuramtsins ... 500 —	7,650	7,650	
b. til ——— Austuramtsins .. 400 —			
c. til ——— Vesturamtsins ... 400 —			
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeig- andi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafn- mikla upphæð.	1,300	1,300	
3. til landsskjalasafnsins: 1902 1903			
a. laun skjalavarðar, er landshöfðingi skipar ... 1,200 kr. 1,200 kr.			
b. til bókaskápaupa o. fl. 1,000 —			
c. til að binda inn og búa um skjöl o. fl. 875 — 875 —			
d. til að afrita merk skjöl og bækur í skjalasafn- inu... .. 350 — 350 —			
e. til að gefa út skrá yfir skjalasafnið 250 — 250 —			
4. Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sam- einingu til þess að gefa út heimildarrit að sögu Íslands 1,000	3,675	2,675	
5. til deildar hins íslenska Bókmentafélags í Reykja- vík 2,000	1,000	1,000	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að Bók- mentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslenzku fornbréfasafni, eða sem því svarar af registri.	2,000	2,000	
6. til Þjóðvinafélagsins 750	750	750	
7. til Forngripasafnsins:			
a. til að útvega forngripi og til áhalda 1,000 kr.			
b. til umsjónar... .. 600 —			
c. til húsnæðis og hita 2,000 —			
8. til Fornleifafélagsins:	3,600	3,600	
til útgáfu árbókar 300	300	300	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélags- ins komi út hvort árið.			
9. til nátturufraeðisfélagsins 800	800	800	
Þar af til umsjónar við nátturugripasafnið 200 kr. á ári.			
Flutt	21,075	20,075	

	1903. kr.	1903. kr.	alls kr.
Fluttar	21,075	20,075	
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að náttúrugripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir almenning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.			
10. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið	800	800	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.			
11. til að vinna að texta-útgáfu á íslensku fornbréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt sem auðið er, eftir að það er komið út	800	800	
12. til Brynjólfs Jónssonar til forumenjarannsókna ...	300	300	
13. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
14. til Þorsteins Erlingssonar... ..	500	500	
15. til síra Valdimars Briem's	800	800	
16. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
17. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	300	300	
18. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
19. styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands og halda sagnfræðislega fyrirlestra í Reykjavík	1,200	1,200	
20. styrkur til auctmanns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina... ..	200	200	
21. styrkur til Sighvats Grímssonar til að semja prestaæfir (fyrri árið)	200		
22. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á mótis við styrkinn úr landssjóði.			
23. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000	1,000	
	30,275	27,575	57,850
Flutt			57,850

		1902.	1903.	alis.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				57,850
B.				
Til verklegra fyrirtækja:				
1. styrkur til eflingar búnaði:				
a. til búnaðarskóla:	kr.			
1. til skólans í Ólafsdal	2,500			
2. - — á Hólum	2,500			
3. - — á Eiðum	2,500			
4. - — á Hvanneyri	2,500			
		10,000	10,000	
b. til búnaðarféлага... ..		20,000	20,000	
c. til búnaðarfélags Íslands		12,000	12,000	
d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...		8,000	2,000	
e. til sama félags til gróðrartilrauna		2,000	2,000	
f. til sama félags til að undirbúa stofnun slátr- unarhúss og til kjötsölutilrauna í útlöndum 2000 kr.		2,000		
g. til skógræktartilrauna		6,000	5,000	
h. til verðlauna fyrir útflutt smjör		500	500	
i. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi alt að 250		250		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að í- búar kaupþínsins leggi fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.				
j. til þess að varna skemdum á Örfirisey, gegn því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggi til að minsta kosti jafnmikið fé, alt að		2,250		
2. a. laun handa 2 dýralæknum... ..		2,400	2,400	
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík		400	400	
3. styrkur til Hólmeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu		300	300	
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhags- tímabilinu		6,000		
5. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar, 600 kr. til hvors		1,200	1,200	
6. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fôður- og beitijurtir... ..		1,000		
7. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiski- rannsókna		800	800	
8. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrann- sókna — 1000			1,000	
9. til stud. polyt. Ásgeirs Torfasonar til fjöllistanáms		600	600	
Flutt		75,750	58,200	57,850

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	75,700	58,200	57,850
10. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði	1,200	1,200	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti helmingnum til þess að styrkja efuilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.			
11. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	600	600	
12. til Halldórs Guðmundssonar í Kaupmannahöfn til að nema »Elektroteknik«	600	600	
13. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa 4000 (fyrri árið).	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið.			
	82,100	60,600	142,700
Samtals...			200,550

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præp. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr. — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 115,989 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúnum. Lán þessi veitast eltir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og ahöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láni greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé af borgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum og þilskipabygginga hér á landi. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtist með 3%. Afborgun þarf eigi að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði; telst til þess veð í skipinu sjálfu, alt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 6000 kr. til hvers skips.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 15,000 kr. lán til ísgeymslufélaga eða einstakra manna, er byggja ísgeymsluhús. Lán þessi ávaxtist með 3%, sé fyrsta árið afborgunarlaus, og endurborgist síðan á 7 árum og veitist að eins gegn fulltryggu veði. Telst þar til veð í húsum sjálfum, ásamt sjálfskuldarábyrgð, og sé eigi lánað meira en 3000 kr. í hvern stað.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að byggja skipakví eða gera tvær dráttarbrautir(slip), svo að draga meg þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 3½% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Nd.

427. Viðaukatillaga

við frumvarp til laga um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872.

Frá Ólafi Briem.

Við 1. gr. Á undan síðustu málsgrein bætist inn í:

Enn fremur má leggja ankaútsvar á afgjöld af jörðum einstakra manna og aðrar tekjur af jarðeignum í þeim hreppi, þar sem jarðirnar liggja, þótt eigendur þeirra hafi þar ekki aðsetur.

Ed.**428. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. jan. 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi og tilsk. 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa.

Vér, sem efri deild kaus til að athuga frumvarp þetta, skulum nú skýra frá skoðun vorri á því.

Hin einu lög, sem nú gilda um fjárkláða, eru tilskipanir þær, er þegar eru nefndar, tilsk. 5. jan. 1866 og 4. marz 1871. Þær eru miðaðar við nokkuð annað ástand en nú er í þessu efni og eiga því í sumum greinum ekki við. Oss kom því fyrst til hugar, að taka inn í frumvarpið öll þau ákvæði, er oss þóttu enn geta við átt í tilskipunum þessum, en nema þær að öðru leyti úr gildi, svo að vér hefðum að eins ein kláðalög. Þá hefðum vér orðið að semja nýtt frumvarp. En vér þóttumst sjá fram á, að það gæti ekki orðið útrætt á þessu þingi, þar sem svo skamt er eftir þingmans. Fyrir því sleptum vér þessu ráði, og það því fremur, sem í frumvarpi því, er hér liggur fyrir, er höfð fyrir augum ný stefna í máli þessu, sú, að gjöra á allt annan hátt en að undanfögnu tilraun til að *útrýma fjárkláðanum algerlega*; búumst vér við, að reynslan muni sýna, áður en mörg ár liða, að til þess verði þörf á einhverjum nýjum lagaákvæðum, og yrði þá að líkindum hentugra tækifæri en nú til að safna öllum lögum um þetta efni saman í eitt.

Tilgangurinn með núgildandi kláðatilskipunum var sá, að stöðva útbreiðslu fjárkláðans og útrýma honum. Reynslan hefir sýnt, að til þess duga þær ekki, heldur hefir sýki þessi breiðst út meir og meir og er nú komin í flestar sýslur landsins. Þótt því yfirvöldin hafi ekki látið sitt eftir liggja að nota þessar tilskipanir til að gera tilraun til að útrýma henni, og hafi í því skyni svo að segja á ári hverju gefið út margar fyrirskipanir og leiðbeiningar, þá hafa þær aldrei náð *aðal*-tilganginum: *algjörðri* útrýmingu veikinnar, heldur að eins stuðlað til þess, að halda henni í skefjum, svo að hun nái hvergi að verða mjög mögnuð. Orsökinn til þess, að ekki hefir orðið meir ágengt í þessu efni, er eflaust að nokkru leyti misjafnleg baðlyf og skortur á kunnáttu og vandvirkni hjá sumum mönnum við baðanir og meðferð kláðasjúkra kinda. En þótt allt *þetta* væri í góðu lagi, mundi samt, að ætlan vorri, aldrei takast að útrýma kláðanum algjörlega með sömu aðferð að öðru leyti og höfð hefir verið að undanfögnu, og með sömu skilyrðum.

Ef gjöra skal tilraun til algjörðrar útrýmingar fjárkláðans, þarf að leggja alt vel niður, búa alt vel undir, hafa nægilega marga aðstoðarmenn, er lærðir eru á kláðalækningar, hafa næg og áreiðanleg baðlyf, einangra svæði það, er fyrir er tekið, láta fjáreigendur þar *vita* fyrir fram, hver fyrirætlunin sé, og þá fyrst, er alt er þannig undirbúið, að gera allsherjar-atlögu að kláðanum.

Þetta er haft fyrir augum í frumvarpi því, er hér liggur fyrir, og höfum vér í öllu verulegu getað fallist á það. Í 2. gr. er amtmanni gefin heimild til að setja eftirlitsmann í hverri sýslu. Vér ætlum, að í sumum sýslum væri eftirlitið ofvaxið einum manni, og leggjum til að þeir *megi* vera fleiri. Til þess að eins, að varna því, að kláðinn magnist mjög á þokkuru heimili, þarf nú orðið síð-

ur afskifti yfirvalda, þar sem nálega hver fjáreigandi kann — fyrir ítrekaðar leiðbeiningar dýralækna — svo mikið að kláðalækningum, að hann getur hæglega læknað hann í bráðina, og almenningsálitið, þar sem vér þekkjum til, lætur varla neinum manni haldast uppi til lengdar, að sýna mikið hirduleysi í þessu efni.

Í 4. gr. er kveðið svo á, að amtinn skuli annast um, að böðunar- og sóttthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvarvetna, þar sem þörf er á, og að andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði. Þetta þykir oss gott ákvæði. Með því er meiri trygging en áður fengin fyrir því, að lyfin séu áreiðanleg, og ástæðan til að spara bádlyf meir en má vegna fátæktar fellur þá burt. En oss þykir vanta í grein þessa ákvörðun um borgun fyrir geymslu lyfjanna og afhending, og viljum bæta slíkri ákvörðun við.

Eftir síðari málsgrein þessarar (4.) greinar á að borga kostnað þann, er þar ræðir um, úr sýslusjóði. Sýslusjóðsgjald í sumum sýslum er nú orðið mjög hátt og er greitt í peningum, sem jafnast niður á gjaldendur, en hörgull mikil á peningum. Vér ætlum því, að bæði fyrir þessa sök og af fleiri ástæðum sé heppilegra að borgun þessi greiðist úr hreppssjóði.

Breytingarnar, sem nefndin stingur upp á við frumvarpið, verða þá þessar:

Við 2. gr.

1. Á eftir: »eftirlitsmann« (í upphafi greinarinnar) komi: »eða eftirlitsmenn«.
2. Í stað: »manninn« (í 2. línu gr.) komi: »eftirlitsmann«.
3. Á eftir orðunum: »sauðfjár í sýslunni« (í 4. línu gr.) komi: »eða þeim hluta sýslu, sem honum er falin til eftirlits«.

Við 4. gr.

1. Á eftir orðinu: »strandsiglingaskipanna« (í 3. og 4. línu gr.) komi: »geymsla þeirra og afhending«.
2. Í stað: »sýslu þeirrar eða kaupstaðar þess« (í seinustu línu greinarinnar) komi: »hrepps þess eða kaupstaðar«.

Með þessum breytingum ráðum vér til að samþykkja frumvarpið.

Efri deild alþingis 10. ágúst 1901.

J. Havsteen

Magnús Andrésson

formaður og framsögur.

skrifari.

Guðjón Guðlaugsson.

Ed.

429. Breytingartillaga

við frumv. til laga um samþykktir til varnar skemdur til vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

Frá Kristjáni Jónssyni, Magnúsi Andréssyni, Eiríki Briem.

Við 6. gr. Fyrir: »2—25 kr.« komi: »5—100 kr.«.

Ed.**430. Frumvarp**

til laga um verðlag, (eins og það var samþ. við 3. umr. - Nd.).

1. gr.

Verðlag meðalálnar skal vera:

Kr. a.

i Skaftafellssýslum báðum og Rangárvallasýslu	» 47
i Vestmanneyja-, Árnes-, Húnavatns-, Skagafjarðar-, Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslum og Akureyrarkaupstað	» 50
i Kjósar-, Gullbringu-, Borgarfjarðar-, Mýra-, Snæfellsnes-, Hnappadals-, Dala-, Stranda-, og báðum Múlasýslum, Reykjavíkur- og Seyðisfjarðar-kaupstað	» 53
i Bárðastrandar- og Ísafjarðarsýslum og Ísafjarðarkaupstað	» 55

2. gr.

Öll eldri laga-ákvæði um meðalalín eru hér með úr gildi numin.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1b. maí 1902.

Ed.**431. Frumvarp**

til laga um frestun á framkvæmd laga 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgjörð þess á kostnað landssjóðs, (eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

Framkvæmd laga 25. október 1895 um leigu eða kaup á eimskipi og útgjörð þess á kostnað landssjóðs skal frestað til 1. janúar 1904.

Ed.**432. Frumvarp**

til viðaukalaga við lög 11. des. 1891 um samþykktir um kynbætur hesta, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Bannað er að láta graðhesta eldri en $1\frac{1}{2}$ árs gamla ganga lausa innan um hross á afréttum eða í heimalöndum. Hittist slíkur hestur gæzlulaus annarstaðar en í heimalandi eiganda eða geymenda skal fara með hann sem óskilafé.

Bann þetta nær eigi til graðhesta, sem ætlaðir eru til undaneldis samkvæmt löggiltri samþykkt eftir lögum 11. des. 1891.

2. gr. Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 50 kr., er renna í sveitarsjóð. Mál, sem rísa út af slíkum brotum, skulu rekin sem almenn lög-reglumál.

Ed.**Breytingartillaga**

við frv. til toll-laga fyrir Ísland, og það var samþykkt við 2. umr. í efri deild.

Frá landshöfðingja.

Við 1. gr. 9. tl. a og b.

Fyrir »af hverju hundraði« komi: af hverju pundi.

Ed.**434. Breytingartillaga**

við frv. til toll laga fyrir Ísland. (Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

Frá Kristjáni Jónssyni, Hallgr. Sveinssyni og G. Vigfússyni.

Við 1. gr. 5. tölul.

Fyrir: »55 aura« komi: »60 a.«.

Nð.**435. Tillaga**

til þingsályktunar um frimerki.

Flutningsmaður Hannes Þorsteinsson.

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að láta búa til ný íslensk frimerki, að einhverju leyti frábrugðin núgildandi frimerkjum, og lögleiða þau annaðhvort samhliða núgildandi íslenskum frimerkjum, meðan þær frimerkjabirgðir endast, sem nú eru til, eða gera núgildandi frimerki ógild um leið og nýju frimerkin verða lögleidd.

Ed.**436. Frumvarp**

til laga um sölu þjóðjarðar.

(Eins og það var samþ. við aðra umr. í Ed.).

1. gr. Ráðgjafanum fyrir Ísland veitist heimild til að selja ábúandanum þjóðjörðina Horn í Nesjahreppi í Austur-Skaftafellssýslu fyrir að minsta kosti 4000 kr.

2. gr. Landshöfðingi gerir þær ráðstafanir, sem með þarf, um sölu á ofannnefndri jörð.

3. gr. Fjórðungur kaupverðsins greiðist um leið og kaupbréf er gefið út fyrir jörðunni. Hinir þrír fjórðungar kaupverðsins greiðast á 28 árum með 6⁰/₁₀ í vexti og afborgun. Hin selda jörð skal standa sem veð fyrir því, sem ólokið er af andvirðinu, með fyrsta veðrétti, þangað til jarðarverðið er greitt að fullu. Kaupandi gefur út skuldabréf fyrir þeim hluta jarðarverðsins, sem ekki er greiddur, um leið og kaupin eru gerð, og skal það samið eins og skuldabréf, sem gefin eru út fyrir ómyndugrafé.

4. gr. Heimild sú, er til sölu þessarar er veitt, gildir að eins til 31. desember 1904.

Nð.**437. Frumvarp**

til laga um samþyktir til varnar skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþyktir um vörn gegn skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

2. gr. Þegar sýslunefnd þykir þörf á, eða vera hagtelt að gjöra samþykt fyrir alla sýsluna eða fyrir nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til almenns fundar í héraði því eða svæði, sem ætlast er til að samþykkt sú nái yfir,

og eiga atkvæðisrétt á þeim fundi allir, er á svæði því búa og kosningarétt hafa til alþingis.

Sýslunefnd kveður á um fundarstað og fundardag með nægum fyrirvara, en sýslumaður sé fundarstjóri eða einhver sýslunefndarmanna, er nefndin kys til þess, og skal hann hafa kjörskrá við höndina.

Ef fundarstjóri verður að takast ferð á hendur til þess að halda fundinn, ber að greiða honum 2 kr. á dag í dagpeninga og ferðakostnað að auki, eftir reikningi, er sýslunefndin úrskurðar, og greiðist það gjald úr sýslusjóði.

3. gr. Sýslunefndin semur frumvörp til samþykta þeirra, er hún vill koma á, og ber undir álit og atkvæði funda þeirra, er rætt er um í 2. gr.

Nú hafa fundarmenn fallist á frumvarp nefndarinnar með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra, er greidd hafa verið, og skal þá sýslunefndin senda amtmanni frumvarpið til staðfestingar. En ef breytingartillögur hafa verið gjörðar við frumvarpið á fundinum og samþykta með $\frac{2}{3}$ atkvæða, setur sýslunefndin þær inn í frumvarpið, ef henni þykja þær á rökum byggðar, og sendir síðan amtmanni til staðfestingar; en álit sýslunefndin að breytingartillögurnar eigi ekki að takast til greina, ber hún frumvarp sitt óbreytt af nýju undir atkvæði héraðsfundar, og verði það þá samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það amtmanni til staðfestingar.

Það frumvarp eða breytingaratkvæði við frumvarp, sem eigi hefir verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða á héraðsfundi, er fallið, og má eigi koma fram í nýju frumvarpi sýslunefndar fyrir en að ári liðnu.

4. gr. Nú þykja amtmanni nokkur ákvæði samþykta ganga of nærri rétti manna eða atvinnufrelsi, eða að þær komi á einhvern hátt í bága við lög og grundvallarreglur laganna, og synjar hann þá um staðfesting sína, en skýra skal hann sýslunefndinni frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og kveður á, hve nær hún skuli öðlast gildi, og er hún upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa innan takmarka þess svæðis, sem samþykktin nær yfir.

Samþykkt þeirri, er amtmaður hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð á.

Amtmaður hlutast til um, að samþykktirnar séu prentaðar í B.-deild Stjórnartíðindanna.

5. gr. Í samþykkt skal ávalt kveða á um viðhald og eftirlit fyrirtækja þeirra, er samþykktin ræðir um, svo og um það, hvernig kostnaðurinn við það skuli greiðast.

6. gr. Fyrir brot mótt löggilttri samþykkt má ákveða sektir, 5—100 kr., er renna í sýslusjóð.

7. gr. Með brot gegn samþykktum skal fara sem opinber lögreglumál,

8. gr. Með lögum þessum eru úr gildi númer lög nr. 4, 6. marz 1896, um samþykktir til hindrunar skemdum af vatna ágangi.

Nd.

438. Frumvarp

til laga um samþyktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþyktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi á þann hátt og með þeim takmörkunum og skilyrðum, sem sett eru með lögum nr. 34, 11. des. 1891 um kynbætur hesta, 2., 3. og 4. gr.

2. gr. Í samþyktum þessum skal kveða á um, hverir gripir og með hverjum skilyrðum skuli teknir í ábyrgð, upphæð iðgjalda, greiðslu þeirra til ábyrgðarsjóðsins og eftir hvaða mælikvarða skaðabætur skulu goldnar.

3. gr. Í samþykkt skal ávalt vera ákvæði um stjórn sjóðanna og eftirlit það, er þarf til þess að samþyktarinnar sé gætt, og hvernig kostnað við það skuli greiða.

4. gr. Iðgjöld má taka lög taki samkvæmt lögum 16. des. 1885.

5. gr. Fyrir brot mótt löggiltri samþykkt má ákveða sektir, 1—20 kr., er renni í ábyrgðarsjóð.

6. gr. Með brot gegn samþyktum skal fara sem almenn lögreglumál.

Nd.

439. Frumvarp

til tollaga fyrir Ísland.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1 gr.

Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú skal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:

1. af öli alls konar	5 aura af hverjum potti.
2. — brennivíni með 8 ^o styrkleika eða minna	40 — — — — —
— brennivíni yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika	60 — — — — —
— brennivíni yfir 12 ^o styrkleika	80 — — — — —
Af 16 ^o vinanda, sem aðfluttur er til eldsneytis eða iðnaðar og gjörður óhæfur til drykkjar undir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða.	
3. — öðrum brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki, whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8 ^o styrkleika eða minna	60 — — — — —
— yfir 8 ^o og alt að 12 ^o styrkleika	90 — — — — —
— yfir 12 ^o styrkleika	120 — — — — —
4. — rauðvíni og sams konar borðvínnum hvítum, svo og messuvíni	15 — — — — —
5. — öllum öðrum vínföngum	55 — — — — —
6. — bittersamsetningum, sem ætlaðar eru óblandaðar til drykkjar	75 — — — — —
7. — öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess háttar)	100 aura af hverjum pela eða minni flátum. Eftir sama hlutfalli skal

greiða toll, sé varan aðflutt í stærri flátum.

Séu vörutegundir þær, sem taldar eru undir tölulið 3. 4. 5. og 6., fluttar í flátum, er rúmi minna en 1 pott, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum, sem af potti í stærri flátum.

8. —	tóbaki alls konar, hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli)	50	—	—	hverju pundi
9. a,	af vindlum	200	—	—	hndr.
b,	af vindlingum (sigarettum)	100	—	—	—
- Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfirvalds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutningsgjaldi.
10. af	kaffi og kaffibæti alls konar	10	—	—	pundi
11. —	sykri og sírópi	5	—	—	—
12. —	tegrasi	30	—	—	—
13. —	súkkulaðe	10	—	—	—
14. —	öllum brjóstsykur- og konfekttegundum	30	—	—	—

Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir, skulu talin sem heil tolleining, en minni brotum skal slept.

Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, skal eigi toll greiða, enda sé skipsforðinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkast hefur til þessa. Akvörðun tögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja.

2. gr.

Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi, eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið á fyrst að sýna skipsskjöl sín eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofnanir í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, ef nægileg skilríki, sem innheimtumaður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, tilvísunarbréfum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinar tollskyldu vörur.

3. gr.

Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyr en skipstjóri eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá samstundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint annaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsforðann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjóri sekur alt að 100 krónum.

4. gr.

Eigi má án samþykkis innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur, fyr en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrirmæli varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lög-reglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gjört. — Að því er snertir fastar verðlanir gilda þó fyrirmæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar skip það, er vörurnar flytur, hefir hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða.

5. gr.

Lögreglustjóri hefir vald til þess, hve nær sem vera skal, að heimta af hverjum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fái gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það, hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafist, að viðtakendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörurnar snerta.

Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda.

6. gr.

I tollskrár skipa og vöruskrám skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga, nema vínföngin flytjist í flöskum, er taki 3 pela eða minna. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sinn kostnað láti rannsaka hinar aðfluttu vörur og fái vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra.

Að því er snertir vörur þær er taldar eru í tölulíðunum 8 og 10—17 í 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrár og vöruskrám skipanna. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskrárni eða vöruskránni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann er af þessu leiðir, skal landssjóður greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast ónákvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vörum taka.

7. gr.

Nú verður maður uppvís að því, að hafa sagt rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigriskeytt því, að skýra lögreglustjóra frá tollskyldum vörum, er hann hefir innflutt eða tekið við, innan þess tíma, er segir í 4. gr., og skal hann þá sæta sektum alt að 1000 krónum, og gjaldi auk þess þrefalda þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga undan.

Við ákvörðun sektanna skal taka sérstakt tillit til þess, hvort viðtakandi hefir haft ástæðu til að álíta, að lögreglustjóri hefði af tollskrá eða öðrum slíkum skilríkjum fengið vitneskju um vöru þá, sem um er að ræða.

8. gr.

Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sektunum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörurnar hafi verið afhentar viðtakanda. Séu ekki tollskil gjörð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörurnar, án undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkningar tolli og sektum. Það skal gjöra á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglustjóri krefjast borgunar við hamarshögg. Nú næst eigi til vöru þeirrar, er tollinn átti af að greiða, og má þá án undanfarandi birtingar gjöra lögtak fyrir tolli og sektum í öðrum eigum viðtakanda, og selja hið lögtekna á sama hátt og að framan greinir um hina tollskyldu vöru.

9. gr.

Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttar til Íslands, að nokkuð af þeim hafi ónýzt eða rýrnað, vínföng lekið niður, eða vörurnar hafi með einhverju móti farið forgörðum á leiðinni eða við uppskipun, skal ekkert gjald greiða af því, sem farist hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra eða umboðsmanns hans, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiðast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáiast eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnaði frádregnum.

10. gr.

Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

11. gr.

Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta.

12. gr.

Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningsskil.

Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1. gr., svo og af sektum, fær lögreglustjóri 2 af hundrði í innheimtulaun.

13. gr.

Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skirteini þar að lútandi. Ef hann síðan skilar því skirteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skirteininu, sé pangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum.

14. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum.

15. gr.

Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danska og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbýtingar til kaupmanna og skipstjóra.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Ed. 440. Breytingaratkvæði

við frumvarp til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða. (Eins og það var samþykkt við 2. umræðu í Ed.).

Frá Magnúsi Andréssyni, J. Havsteen, Kristjáni Jónssyni, Hallgrími Sveinssyni.

1. 1. gr. orðist þannig:

Stjórnarráðinu fyrir Ísland veitist heimild til að banna að flytja hing- að til lands frá útlöndum ósútaðar húðir eða ósútuð skinn, nema trygging sé fyrir því, að ekki felist í þeim sóttnæmi.

2. Við 2. gr.

Í stað orðanna: »Brot gegn lögum þessum« komi: »Brot gegn slíku banni«.

3. Við 3. gr.

Í stað: »brotum á lögum þessum« komi: »téðum lögum«.

4. 4. gr. falli burt.

Nd. 441. Frumvarp

til laga um stofnun brunabótafélags, (eins og það var sp. við 2. umr. í Nd.).

I. kafli.

Stofnun félagsins.

1. gr. Brunabótafélag skal stofna hér á landi, svo sem fyrir er mælt í lögum þessum.

2. gr. Í kaupstöðunum Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði, og verzlunarstöðunum Vestmanneyjum, Stokkseyri, Eyrarbakka, Keflavík, Hafnarfirði, Akranesi, Borgarnesi, Ólafsvík, Stykkishólmi, Flatey, Patreksfirði, Bíldudal, Þingeyri, Flateyri, Borðeyri, Blönduós, Sauðárkrók, Siglufirði, Húsavík, Vopnafirði, Eskifirði og Djúpavogi skal öllum húseignum, hvort sem þær eru eign almennings eða einstakra manna, haldið í brunabótaábyrgð samkvæmt lögum þessum.

3. gr. Eigendur húsa og bæja á öðrum stöðum en þeim, sem nefndir eru í 2 gr., geta fengið brunabótaábyrgð á þeim, ef stjórn félagsins samþykkir það. Félagið tekur einnig í ábyrgð búsgögn og annað lausafé, eftir því sem nánara verður ákveðið í reglugjörð félagsins.

4. gr. Þegar félagið kemst á fót, fer fram virðing á öllum húseignum á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr. Virðingargjörðir skulu framkvæmdar af 3 mönnum, er bæjarfógeti eða sýslumaður útnefnir fyrir rétti til 6 ára, nema þar sem skipaður er slökkviliðsstjóri, þá er hann sjálfkjörinn þriðji virðingarmaður. Fyrir virðingargjörðir þessar skal greiða hverjum virðingarmanni 4 kr. á dag. Borgun þessa greiða húseigendur allir á hverjum stað, samkvæmt niðurföfnun bæjarfógeta eða sýslumanns, eftir virðingarverði húseignanna.

5. gr. Virðingargjörðir á húseignum, sem teknar eru í brunabótaábyrgð utan þeirra staða, sem nefndir eru í 2. gr., skulu sömuleiðis framkvæmdar af 3 mönnum, er sýslumaður útnefnir í hvert skifti. Fyrir starf sitt fá þeir sömu borgun, eins og segir í 4. gr., og greiðir gjörðarbeiðandi hana.

6. gr. Bæjarstjórnir og hreppsnefndir skulu hafa eftirlit með virðingargjörðum þeim, sem haldnar verða til þess að taka hús í ábyrgð, og láta uppi álit sitt um verð það, sem sett er á hverja einstaka eign; verður engin húseign tekin í ábyrgð fyrir meiru en þær álíta hæfilegt.

7. gr. Stjórn félagsins skal hafa heimild til að láta virðingarmenn halda almenna sköðunargjörð 10. hvert ár, á kostnað eigendanna, á öllum þeim húseignum, sem eru í ábyrgð félagsins, og skulu þeir þá virða upp aftur þau hús, sem þeir álíta að lækkað hafi í verði. Enn fremur hefir stjórn félagsins heimild til að láta virða að nýju einstakar húseignir. Kostnaðinn við þá virðingargjörð greiðir húseigandi, ef húsið lækkar í virðingu; ella greiðist hann af félagssjóði. Sömuleiðis getur hver, sem tryggir húseign í félaginu, heimtað virðingu á sinn kostnað, ef hann hefir byggt við hana eða endurbætt hana, og fengið brunabótaábyrgðina hækkada því samkvæmt.

8. gr. Brunabótagjaldið hvílir á húseign þeirri, sem vátrygðer, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldum, sem á húseigninni kunna að hvíla, nema sköttum til landssjóds. Brunabótagjaldið, svo og borgun fyrir virðingu, má taka lögtaki eftir þeim reglum, er gilda um lögták á sköttum til landssjóds.

9. gr. Þegar húseignir á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr., eru byggðar að nýju, skal á þær leggja eldtraust pak. Þó hefir félagsstjórnin vald til að veita undanþágu frá boði þessu, að því er snertir útihús, og sömuleiðis að því er önnur hús snertir, ef eigandinn er efnalaus. Til að sporna við eldsvoðahættu getur stjórn félagsins ákveðið, að víst bil sé á milli húsa, og að ekki megi nema í afskektum húsum hafa þá starfsemi, sem sérstök brunahætta er samfara.

10. gr. Það er skylda kaupstaða þeirra og verzlunarstaða, sem nefndir eru í 2. gr., að hafa slökkvitól þau, er félagsstjórnin ákveður, og halda þeim vel við. Allir bæjarbúar eða íbúar verzlunarstaðar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu vera skyldir að mæta trisvar á ári til slökkviliðsæfinga. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í kaupstaðnum eða verzlunarstaðnum vera skyldir að koma til brunans og gera alt, sem þeim verður skipað af slökkviliðsstjóra eða aðstöðarmanni hans.

II. kafli.

Stjórn félagsins.

11. gr. Landshöfðingi hlutast til um kosningu á fulltrúum félagsins, og skulu þeir kosnir þannig:

1. Ísafjörður	kýs 1 fulltrúa
2. Akureyri	— 1 —
3. Seyðisfjörður	— 1 —
4. Vestmanneyjar, Stokkseyri og Eyrarbakki	— 1 —
5. Keflavík, Hafnarfjörður og Akranes	— 1 —
6. Borgarnes, Ólafsvík og Stykkishólmur	— 1 —
7. Flatey, Patreksfjörður og Bíldudalur	— 1 —
8. Þingeyri og Flateyri	— 1 —
9. Borðeyri og Blönduós	— 1 —
10. Sauðárkrúkur og Siglufjörður	— 1 —
11. Húsavík og Vopnafjörður	— 1 —
12. Eskifjörður og Djúpivogur	— 1 —

Í kaupstöðunum velja bæjarstjórnirnar fulltrúana, í verzlunarstöðunum hreppsnefndirnar. Hver bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður greiðir einum manni atkvæði. Skýrslu um atkvæðagreiðsluna skal senda landshöfðingja, er telur saman atkvæðin og leggur úrskurð á kosninguna. Þeir eru rétt kjörnir fulltrúar, er flest fá atkvæði. Fáir tveir eða fleiri jöfn atkvæði, ræður hlutkesti. Kosningin gildir fyrir 6 ár í senn. Ef fulltrúi deyr eða fatlast svo, að kjósa þurfi annan í hans stað, hlutast landshöfðingi til um nýja kosningu, og gildir hún fyrir þann tíma, sem sá átti eftir, er frá fór.

12. gr. Landshöfðingi boðar fulltrúana í fyrsta sinn á fund í Reykjavík, og greiðist þeim úr landssjóði ferðakostnaður eftir sanngjörnum reikningi og 4 kr. á dag í fæðispeninga. Landshöfðingi úrskurðar reikninga þeirra og ávísar þeim.

13. gr. Fulltrúafundur semur reglugjörð fyrir brunabótafélagið og skal þar ákveðið, hvernig stjórn félagsins skal skipuð, hvert er verkvið hennar og hver laun hún skal hafa; hvernig reikningsfærslu félagsins skal haga; hvar félagið skal hafa lögheimili og varnarping; hve oft fulltrúafundir skulu haldnir; hvers konar húseignir og hverja muni félagið tryggir; hvernig hinar váttrygðu húseignir skulu vera byggðar og þeim haldið við til að tryggja þær fyrir eldsvoða; hve oft skal virða váttrygðar húseignir upp aftur; á hvern hátt skaða af eldsvoða skal meta og hvernig hann skal endurgjalda; hvernig skera skal úr ágreiningi einstakra manna, verzlunarstaða eða kaupstaða og félagsstjórnarinnar; hve há iðgjöld skal greiða fyrir váttryggingar; hverja borgun félagið má taka fyrir tryggingarskírteini eða önnur vottorð; hvernig sjóð félagsins skal ávaxta; hve miklu fé má verja til kostnaðar við framkvæmdarstjórn og endurskoðun. Enn fremur ákveður reglugjörðin, að hve miklu leyti félagið endurtryggir hjá öðrum brunabótafélögum, og má það eigi minna vera en það, sem einstakar váttryggingar, er félagið tekur að sér, eru hærri en 5000 kr.

Reglugjörð þessa staðfestir landshöfðingi, og verður henni eigi breytt nema með samþykki fulltrúafundar og landshöfðingja.

14. gr. Landshöfðingi getur vikið hverjum af stjórnendum brunabótafélagsins frá um stundar sakir, þegar honum þykir ástæða til, og skipað annan mann í staðinn

Hann skal þó með næstu pósthferð tilkynna öllum fulltrúum brunabótafélagsins frávíkinguna og tilefnið til hennar, og sömuleiðis skýra þeim frá, hvern hann hefir skipað í stað þess, sem vikið er frá. Hafi fulltrúarnir kosið varamann til að ganga í stjórnina, skal hann skipaður, nema sérstakar ástæður séu því til fyrirstöðu.

15. gr. Stjórn félagsins skal ávalt skyld að gefa landshöfðingja allar þær upplýsingar um félagið og hag þess, sem honum kann að þykja ástæða til að heimta. Landshöfðingi getur og, hve nær sem er, látið rannsaka allan hag félagsins.

16. gr. Endurskoðunarmenn skulu vera tveir, og kýs fulltrúafundur annan þeirra, en hinn skal kosinn af hinu sameinaða alþingi til 2 ára í senn. Endurskoðunarmenn rannsaka reikning félagsins í hverju einstöku atriði og bera hann saman við bækur félagsins og heimaféð. Þeir skulu að minsta kosti tvisvar á ári sannreyna, hvort heimafé félagsins og verðskjöl séu fyrir hendi. Þeir skulu sjá um, að munir félagsins séu skrifðir upp árlega, og heimta áreiðanlegt vottorð fyrir því, að þeir munir séu til, sem annarsstaðar kunna að vera en á heimili félagsins. Landshöfðingi úrskurðar og kvittar hinn endurskoðaða reikning félagsins.

17. gr. Hinn úrskurðaða reikning félagsins skal birta í Stjórnartíðindunum, deildinni B. Þar að auki skal félagsstjórnin gefa landshöfðingja eftir hvern ársfjórðung stutt yfirlit yfir hag félagsins, sem birtist á sama hátt. Reikningsár félagsins er almanaksárið.

III. kafli.

Skyldur félagsins.

18. gr. Engin húseign fellur úr ábyrgð fyrir það, þó brunabótagjaldið hafi eigi verið borgað.

19. gr. Allir þeir, sem hafa hús eða muni í brunabótaábyrgð félagsins, skulu fá að fullu bættan af sjóði þess allan þann skaða, er þau verða fyrir af eldsvoða eða af eldingum eða fyrir það, að hús, skíðgarðar eða annað, sem ásamt húseigninni er virt til brunabóta, er rífið niður eða skemt til að slökkva eld. Farist slík hús alveg, skal félagið borga út það, sem þau hafa verið virt til brunabóta, en farist þau að eins að einhverju leyti, skal meta skaðann.

20. gr. Félagið ábyrgist ekki skaða af hernaðarvöldum eða skaða, sem kemur af því, að eigandinn er sjálfur valdur að brunanum, annaðhvort með vilja eða fyrir vítavert aðgæzluleysi. Sé eigandinn viljandi eða fyrir vítavert gáleysi valdur að brunanum, geta þeir, sem þinglýst veð áttu í húseigninni, fengið váttryggingarupphæðina útborgaða, þó eigi meira en þarf til lúkningar veðskuldinni ásamt 1 árs vöxtum.

21. gr. Ávalt, þegar félagið greiðir brunabætur fyrir húseign, skal brunabótafénu eingöngu varið til þess að byggja upp aftur hús þau, er brenna, eða til aðgjörðar á þeim.

22. gr. Félagsstjórninni er skylt, hve nær sem þess er krafist, að gefa hlutaðeigandi lögreglustjóra borgunarlaust skýrslu um, hver hús eða bæir séu trygð til brunabóta í hans umdæmi, og, ef brennur, að gefa upplýsingar um, hve hátt byggingin eða bærinn, sem brann, er váttrygð.

IV. kafli.

Ábyrgð landssjóðs.

23. gr. Landssjóður ábyrgist, að brunabótafélagið geti staðið í skilum, með

300,000 krónum. Ef félagið býður svo mikinn skaða af eldsvoða, að það getur ekki bætt hann af sjóði sínum, greiðir landssjóður það, sem á vantar. Þó greiðir hann aldrei meira en sem ábyrgðarupphæðinni svarar. Fé þetta endurborgar félagið landssjóði sem vaxtalaust lán með því, sem það hefir afgangs útgjöldum sínum árlega.

24. gr. Ef ábyrgðarupphæð landssjóðs skerðist meira en svo, að nemi 100,000 krónum, skal vinna það upp með því, að leggja á aukaiðgjöld, sem jafna má niður á váttryggjendur, þó ekki hærri en 1 af þúsundi á ári.

25. gr. Landstjórnin sér um, að lög þessi komi til framkvæmda svo fljótt, sem verða má.

Nd

442. Frumvarp

til laga um laxveiðar.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Eigi má veiða lax í sjó, ám eða vötnum lengur en $2\frac{1}{2}$ mánuð á hverju ári. Má veiðitíminn hvergi enda síðar en 31. ágúst. Sýslunefnd skal í hverri sýslu ákveða, hvenær veiðitíminn skuli byrja þar og enda. Þar sem á skiftir sýslum, skal veiðitíminn vera hinn sami báðum megin í ánni.

Á veiðitíma þessum skal vera 7 sólarhringa hlé á allri laxveiði, nema stanga-veiði, og ákveður sýslunefnd, hvernig friðunioni skuli skift. Þar sem sérstakar ástæður þykja til, skal þó hlé þetta mega byrja fyr við neðri hluta árinna og enda þar fyr. Ákveður svo sýslunefnd, hvar takmörkin skuli vera milli efri og neðri hluta árinna.

2. gr.

Meðan veiðihléð stendur yfir, skulu öll laxanet og silunganet í ám, sem laxveiði er í, tekin upp, og allar fastar veiðivélar standa opnar, svo lax hafi frjálsa göngu. Net þau, sem svo eru gerð, að lax getur ekki fest sig í þeim, teljast með föstum veiðivélum. Ekki má heldur á meðan styggja lax á nokkurn hátt frá uppgöngu. Til vísindalegra þarfa og laxaklaks má veiða lax á öllum tímum árs.

3. gr.

Ekki má leggja net, setja garða eða aðrar fastar veiðivélar lengra út í eina á en í hana miðja, og þó þannig, að sá hlutinn, sem ekki er þvergirtur, geti álitist jafngreiður göngu fyrir lax og hinn, sem þvergirtur er. Þar sem á fellur í tveim eða fleiri kvíslum, má enginn þvergirða neina, nema jafnmikil eða meiri laxför sé í annari, og þó því að eins, að hann eigi einn veiði í þeirri kvísl.

4. gr.

Hvergi má vera skemmra en 50 faðmar eftir endilangri ánni milli lagna eða veiðivéla, hvort sem þær eru sama megin eða sín hvoru megin í ánni. Enginn má hafa lagnir nær annars manns landi en svo, að 25 faðmar séu frá landamerkjum. Lagnir mega því að eins vera andspænis hvor annari, að bilið milli þeirra þvers yfir ána sé aldrei minna en 50 faðmar milli yztu enda lagnanna.

Nú vill einhver setja niður framhaldslögn alt að miðju árinna frá lausalandlögn sinni og gilda þá hin sömu millibilsákvæði milli þeirra lagna sem annara. Eigi má þvergirða á með áveitustíflum né selanótum með minni möskva en 24 þumlungum, eða á annan hátt þannig, að lax hafi ekki greiða göngu eftir henni.

Nú hleður einhver garða eða stíflur úti í á til þess, að bægja laxi í veiðivélar ofar í ánni, og skulu þá slíkir garðar teljast sem veiðilagnir, enda þótt veiðivélar séu ekki við þá festar.

5. gr.

Eigi má leggja net eða setja veiðivél úti fyrir í stöðuvötn eða sjó, þar sem lax gengur, þannig, að fór hans sé hindruð. Ádráttarveiði má við hafa; þó má ekki draga á fyrir neinn fisk í ám, sem laxveiði er í, nema frá dagmálum til náttmála, og að eins 4 síðustu dagana í hverri viku, nema þar sem dregið er á með bátum. Eigi má draga á fyrir silung í ám, sem laxveiði er í, eftir að laxveiðitími er úti. Eigi má veiða lax með sting eða krók.

6. gr.

Hverjum manni er heimilt að skjóta sel og styggja í ám og árósum, er lax gengur um; þó má ekki raska þinglesinni friðun eggvera og sellátra, nema fult gjald komi fyrir, slíkt er dómkvaddi menn meta.

7. gr.

Möskvar í öllum laxanetum skulu eigi vera minni en 11 þumlungar ummáls, þá votir eru. Hvorki lagnet né ádráttarnet mega vera tvöföld. — Á hverri laxveiðivél skulu vera svo stór op, að enginn lax minni en 11 þuml. ummáls, þar sem hann er gildastur, geti fest sig í henni. Séu grindur í vélinni, skulu rimlar standa lóðrétt upp og niður, og sé eigi skemmra en 2 þuml. bil milli þeirra.

8. gr.

Nú vill meiri hluti veiðieigenda í á, sem laxveiði er í, veiða í félagi, og skulu þá þeir, er félagsveiði vilja hafa, leggja málið fyrir hlutadeigandi sýslunefnd. Samþykki sýslunefndin með $\frac{3}{4}$ hluta atkvæða, að samveiði skuli eiga sér stað, og álití, að einskis rétti sé hallað, skal hún semja reglur fyrir veiðiaðferðinni og skiftingu á veiðinni, og eru allir hlutadeigendur skyldir því að hlíta, er staðfesting amtmanns kemur til. Þegar ræða er um samveiði í á, skal höfuðáin og allar laxveiðiár, sem í hana falla, álitast sem ein á.

9. gr.

Nú er svo háttað á einhverjum stað, að nauðsyn pykir til bera, að kveða skýrara á um eitthvað það, sem fyrir er mælt í lögum þessum, og er sýslunefnd, einni eða fleirum, heimilt að setja um það reglugjörð, en þó svo, að grundvallarreglum laga þessara um friðun laxins og frjálsa göngu sé í engu haggð. Reglugjörðir sýslunefnda, sem getið er í þessari grein og 8. gr., skal amtmaður staðfesta, og fá þær þá fult lagagildi um næstu 10 ár.

10. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum allt að 100 kr., er renna að helmingi í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þeirra hreppa, er veiðin fer fram í, en að helmingi til upp-ljóstrunarmanns. Alt ólöglegt veiðifang skal upptækt, og andvirði þess renna í sveitarsjóð eða sveitarsjóði.

Lögreglustjóri skal tafarlaust nema burtu allar ólöglegar girðingar, og taka upp öll ólögleg veiðigögn. Séu veiðigögnin þannig gerð, að þau megi ekki nota við veiðina samkvæmt lögum þessum, skulu þau upptæk, og andvirði þeirra renna í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þá, er hlut eiga að máli.

11. gr.

Mál um brot gegn lögum þessum eða staðfestum samþykktum eru almenn lög-

reglumál. Þó getur sá, sem fyrir sök er hafður, komist hjá málsókn, ef hann játar brot sitt og greiðir sektir og skaðabætur að fullu, eftir því, sem amtmaður ákveður. Rétt er og, að sá, sem fyrir skaða hefir orðið af ólöglegri veiði annara, reki málið sem einkalögreglumál.

12. gr.

Lög um friðun á laxi frá 19. febr. 1886 og aðrar eldri ákvarðanir um laxveiði eru hér með úr lögum numin.

Nd.

443. Nefndarálit

um frumvarp til laga um gagnfræðaskóla í Akureyrarkaupstað. Frá mentamálanefndinni.

Frumvarpið fer fram á, að gagnfræðaskólinn á Möðruvöllum verði fluttur að Akureyri, og að til þess verði veittar alt að 25 þús. krónur úr landssjóði. Skólastjóri hefir kvartað undan því, bæði við landshöfðingja og alþingi, að skólahúsið á Möðruvöllum væri orðið alt of lítið og svo úr sér gengið, að varla sé lengur við unandi. Það þurfi því að byggja nýtt hús, og þá sé réttara að reisa það á Akureyri en á Möðruvöllum; bæði sé skólinn þar betur settur í sjálfu sér, og einnig mundi skólahaldið verða þar ódýrara; þar mætti sameina báða skólana, gagnfræðaskólann og kvennaskólann.

Nefndin verður nú að vísu að kannast við það, að skólahúsið á Möðruvöllum sé, eftir lýsingu skólastjóra, of lítið, og að því sé ábótavant í ýmsu, en úr hvorutveggja mætti vitanlega bæta, án þess skólinn yrði fluttur, enda færir skólastjóri sem ástæðu fyrir flutningi skólans að Akureyri það helzt til, að skólahaldið yrði þar ódýrara. Það má nú og vel vera, að sú yrði raunin á; en á það atriði út af fyrir sig má þó ekki eingöngu líta. Það er mikið komið undir því, hvaða fyrirkomulag maður hugsar sér á skólanum. Yrði skólinn sameinaður kvennaskóla fyrir Norðurland, væri bætt við kenslugreinum og ætlast til að skólinn gæti tekið við um 120 nemendum, eins og farið hefir verið fram á, yrði eflaust að flytja hann frá Möðruvöllum og í kaupstað, og lægi þá líklega næst, að flytja hann að Akureyri. En að svo stöddu getur nefndin þó ekki ráðið til slíks flutnings.

Nú er í ráði, að maður fari utan til þess, á landssjóðs kostnað, að kynna sér uppeldis- og mentamál, og koma fram með tillögur um, hvernig þeim skuli haga hér á landi; verður nefndin að álíta réttast, að eigi sé ráðist í jafnmikla breytingu á skólafyrirkomulagi landsins áður en hans tillögur eru fram komnar, enda varhugavert fyrir landssjóð að leggja út í slíkan kostnað að svo stöddu, meðan eigi hefir verið bent á neinn veg til þess, að hafa þó nokkuð upp úr skólahúsunum á Möðruvöllum.

Alþingi, 11. ágúst 1901.

Einar Jónsson

(formaður).

Hannes Þorsteinsson.

Hermanu Jónasson.

Lárus H. Bjarnason

(skrifari og frams.m.).

Valtýr Guðmundsson.

Björn Bjarnarson

(þingm. Dalam.).

Ekki samþykktur.

Stefán Stefánsson.

Ed.

444. Nefndarálit

í málinu frumvarp til laga um kirkjugarða og viðhald þeirra. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

Vér undirritaðir, sem höfðum mál þetta til athugunar áður en það fór til h. neðri deildar, höfum nú tekið það til athugunar á ný, ásamt þeim litlu breytingum, er frumvarpið hefir fengið í h. neðri deild.

Breytingar þessar eru fremur lítilfjörlegar og breyta í engu aðalatriðum frumvarpsins, og þar sem vér verðum að álíta þær heldur til bóta, þá ráðum vér h. efri deild til þess að samþykja frumvarpið, eins og það nú er, að undanskildum nokkrum prentvillum, sem þarf að laga, og sem vér hyggjum, að megi gera á skrifstofu þingsins.

1. í fyrstu línu 1. gr. vantar í í kirkjugarðsstæði.
2. í 5. gr. er »of goldið« á að vera ofgoldið.
3. í 7. gr. þarf að laga töluna 15 á fyrri staðnum.
4. í sömu gr. er: »þar eigi neitt jarðrask« á að vera: þar má eigi neitt jarðrask o. s. frv.
5. í sömu gr. er »motaður« fyrir notaður.
6. í sömu gr. er »fornlegir steinar« á að vera fornir legsteinar.
7. í 8. gr. skammstöfunin útfærist í heil orð (og fleira þess háttar).

Alþingi 12. ágúst 1901.

Hallgr. Sveinsson
form.

Ólafur Ólafsson
framsögum.

Guðjón Guðlaugsson
skrifari.

Nd.

445. Frumvarp

til laga um heimild til að vedsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka.

(Frá meiri hluta nefndarinnar í bankamálinu).

1. gr.

Heimilt skal landsstjórninni að skrifa sig fyrir landssjóðs hönd fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, sem stofnaður kann að verða á Íslandi, með því að gefa út skuldabréf fyrir hlutaupphæðinni með 1. vandrætti í jarðeignum landssjóðs. Hlutaupphæðin má þó ekki nema meira en 20% af virðingarverði þeirra jarðeigna, sem vedsettar eru.

2. gr.

Landsstjórnin annast um, að jarðeignirnar verði virtar, og greiddist kostnaðurinn við virðingargjörðirnar af landssjóði.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd.

446. Frumvarp

il laga um sparisjóð í Reykjavík.

(Frá meiri hluta nefndarinnar í bankamálinu).

1. gr.

Sparisjóðsfé það, sem nú er í landsbankanum, skal eftirleidis mynda sérstakan sjóð, er nefnist sparisjóður Reykjavíkur.

2. gr.

Stjórn sjóðsins skipar landshöfðingi, og skulu í henni vera 1 framkvæmdarstjóri og 2 gæzlumenn.

3. gr.

Eftir tillögum sparisjóðsstjórnarinnar ákveður landshöfðingi með reglugjörð um tilhögun alla og fyrirkomulag sjóðsins.

4. gr.

Stjórn sparisjóðsins skal veita móttöku fé sparisjóðsins af stjórn landsbankans.

Rísi ágreiningur út af afhendingunni, sker landshöfðingi úr honum.

5. gr.

Af varasjóði landsbankans skulu sparisjóðsstjórninni afhentar 40,000 kr. til varasjóðs sparisjóðsins, auk annara eigna, er til heyra sparisjóðsdeild landsbankans eða fyrverandi sparisjóð Reykjavíkur.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd.

447. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík. (Frá meiri hluta nefndarinnar í bankamálinu).

1. gr. Heimilt skal veðdeild landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar kunna að verða fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lánsupphæðin fari aldrei fram úr helmingi virðingarverðs fasteignarinnar.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed.

448. Breytingartillaga

við breytingartillögu við frumvarp til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

Frá Magnúsi Andréssyni

Fyrirsögn frumvarpsins orðist þannig: Frumvarp til laga um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða.

Nd.

449. Breytingartillögur

við frv. til laga um breyting á lögum um kosningar til alþingis. Frá nefndinni.

I. kafl.

1. Við 2. gr.: á eftir »1870« bætist »eða lögum nr. 21, 6. nóv. 1897«.

2. Við 3. gr. Í stað orðanna: »sem eigi er gjaldþrota« komi:

»sé hann eigi fjár síns ráðandi eða sé bú hans undir skiftameðferð sem gjaldþrota«.

3. Við 6. gr.: Greinin orðist þannig:

Um kjörgengi til alþingis fer eftir ákvæðum stjórnarskrárinnar um hin sérstaklegu málefni Íslands.

II. kafli.

4. Við 7. gr. Greinin orðist þannig:

Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn. Sitja í henni sýslumaður eða bæjarfógeti og 2 menn, er sýslunefnd eða bæjarstjórn kys, annan úr sínum flokki, en hinn meðal almennum kjósenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn.

Nú deyr eða sýkist annarhvor hinna kosnu manna í yfirkjörstjórninni og kemur þá varamaður af sama flokki í hans stað. Verði yfirkjörstjórn fyrir einhverja sök samt sem áður eigi fullskipuð, þá tilnefnir sýslumaður eða bæjarfógeti mann eða menn í stað þess eða þeirra manna, er vantar. Sýslumaður eða bæjarfógeti er formaður yfirkjörstjórnar.

5. Við 9. gr.: 2. málslíður »undirkjörstjórar o. s. frv.« falli burt.

6. Við 10. gr. Greinin falli burt.

III. kafli.

7. Við 11. gr.: »(26. gr.)« falli burt.

8. Við 14. gr. Greinin orðist þannig:

Kjörskrá skal semja í janúarmánuði, svo að hún sé fullbúin 1. dag febrúarmán. og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum í hrepp eða kaupstað. 14 dögum áður en kjörskrá er fram lögð, skal það birta á þann hátt, sem títt er að birta almennar auglýsingar í hverjum stað, hvar kjörskráin skuli frammi liggja, en hún skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram. Staðfest eftirrit af skránni má hafa til þess að leggja fram.

9. Við 15. gr. Í stað »Mánudag þann er« komi »Þegar«.

10. Við 15. gr. 2.—4. málslíður falli burt.

11. Við 16. gr.: Greinin orðist þannig:

Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru fram komnar, skal hlutaðeigandi sveitar eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem skal haldinn áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvaddir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningarnar, og þeir, sem mælt er á móti. Samkvæmt þeim skjölum, sem málspartarnir leggja fram, og framburði vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreining þann, sem fram er kominn, og hann ritaður með fám orðum í hina venjulegu gjörðabók sveitar eða bæjarstjórnarinnar. Þegar húið er að leiðrétta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal öll hreppsnefndin rita nafn sitt undir þær. Eftir þetta verður á því ári engin breyting gjörð á kjörskránum, nema dómur sé á undan genginn.

12. Ný grein bæist við þannig orðuð:

Kjörskrár skulu alstaðar sámdar í tvennu lagi, og skal önnur skráin fyrir 1. dag aprilmánaðar send oddvita yfirkjörstjórnar þeirrar, er í hlut á. Hann skal fyrir 1. dag maímánaðar skýra landshöfðingja frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskránum, en ef svo er ekki, hverjar vanti. Lands-

höfðingi skal sjá um, að skrár þær, er vantar, verði tafarlaust samdar, og beita hæfilegum þvingunarsektum, ef á þarf að halda.

13. Ný grein bætist við þannig:

Sá sem er óánægður með úrskurð þann, er synjar honum kosningarréttar, má heimta, að sér verði fengið eftirrit af úrskurðinum kauplaust, og getur hann sótt málið fyrir dómi. Mál út af þessu skal farið með sem gestaréttarmál. Réttargjöld skulu engin greidd fyrir undirrétti og skal hið opinbera skipa mann fyrir hönd sveitar- eða bæjarstjórnar, er stefnt er. Verði það dæmt, að sækjandi málsins eigi kosningarrétt, skal taka hann upp á kjörskrá þegar er hann leggur fram eftirrit af dóminum.

14. Ný grein bætist við þannig:

Kjörskrár gilda frá 1. júlí til 30. júní árið eftir, að báðum dögum meðtöldum. Samkvæmt þessum skráum skulu allar kosningar til alþingis fara fram á því ári. Þeir menn, er standa á aukakjörskrá (13. gr.), hafa rétt til að greiða atkvæði, ef þeir fyrir kjördag hafa fullnægt þeim skilyrðum, er sett eru um aldur og heimili. Fari fram kosning oftár en einu sinni hið sama ár, skal við hinar síðari kosningar nota eftirrit af kjörskránum, er hreppsnefud eða bæjarstjóra staðfestir.

IV. kafli.

15. Við 17. gr.: Greinin falli burt.

16. Við 18. gr.: Í stað orðanna í 1. málslíð »prenta kjörseðla — fram að fara« komi: »búa til kjörseðla fyrir kjördæmi sitt«.

17. Við 18. gr.: Í stað: »prentaðir vera á« í sama málslíð komi: »búnir til úr«.

18. Við 18. gr. 2. málslíð: Orðið: »prenta« falli burt.

Í stað: »stóru lettri« komi: »stóru prentlettri skrá«.

19. Við 18. gr. 4. málslíð

»Jón Jónsson, Hóli

Jón Jónsson, úrsmíður

Kristján Björnsson, cand. phil«

falli burt.

20. Við 19. gr.: Greinin orðist þannig:

Landshöfðingi annast um prentun á eyðublöðum undir kjörseðla og sendir þau yfirkjörstjórnnum. Yfirkjörstjórn annast útbúning kjörseðlanna að öðru leyti og skal vandlega gæta þess, að eigi séu fullgjörðir fleiri seðlar en þeir, er sendir verða undirkjörstjórnnum, og forðast skal hún, að láta nokkurn mann sjá kjörseðlana, áður en hún sendir þá.

21. Við 20. gr. Í stað: »fullprentaðir« komi: »fullgjörðir«. Í stað: »pósthúsið« komi »næstu póststöð«.

Á eftir orðunum »undirkjörstjórn hverri« bætist: »nema nauðsynlegt sé að senda hraðboða með þá«; í stað: »hverri þeirra« komi: »undirkjörstjórn hverri«.

22. Við 21. gr. Orðin: »í Reykjavík« falli burt.

Niðurlag gr. »Hér með« o. s. frv. falli burt.

VI. kafli.

23. Við 23. gr. Í stað »9 vikum« komi: »4 vikum«.

I stað: »afhendir« komi: »varðveitir«; orðin »landfógeta til varðveizlu« falli burt.

24. Við 23. gr. Á tveim stöðum í 1. málslíð komi: » $\frac{1}{3}$ « í stað: » $\frac{1}{4}$ «.

25. Við 23. gr. 3. málslíður: »Nú deyr« o. s. frv. falli burt.

VII. kafli.

26. Við 25. gr. Í stað: »fyrsti dagur nóvembermánaðar« komi: »tiundi dagur septembermánaðar«.

VIII. kafli.

27. Við 26. gr. 1. málslíð. Í stað: »kjörstjórninni« og »undirkjörstjórninni« komi á báðum stöðum »yfirkjörstjórninni«, »og með auglýsing í kirkjudyrum« falli burt.

28. Við 26. gr. 2. málslíð:

Niðurlagið: »Ef bæjarstjórnin« o. s. frv. falli burt.

IX. kafli.

29. Við 31. gr. Orðin: »eða tveir« falli burt.

30. Við 34. gr. Aftan við gr. bætist:

»nema hann með vottorði hreppsnefndar eða sýslumanns sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá í kjördæminu«.

31. Við 36. gr. Í stað orðanna »sína kjörskrána hvor« komi: »hvor sitt eftirrit af kjörskránni«.

32. Við 42. gr. Í stað orðanna: »verður þá síðar úr því skorið (sjá 51. gr.)« komi: »sker alþingi úr því síðar«.

33. Við 46. gr. Greinin orðist þannig:

Þegar búið er að loka öllum umslögunum með kjörseðlunum, skal kjörstjórnin leggja þau öll þegar í stað í aðalumslagið og setja innsigli sitt fyrir; svo á og umboðsmaður hvers frambjóðanda rétt á að setja fyrir aðalumslagið innsigli sitt á lakki á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist. Síðan skal senda áreiðanlegan mann með bréfið og kjörbókina til formanns yfirkjörstjórnar og viðurkenning hans tekin fyrir.

X. kafli.

34. Við 47. gr.

Ur greininni falli burt:

»eins eða fleiri umdæma«

»næsta dag«

»í blaði því — allan bæinn«.

35. Við 47. gr.

Á eftir »kjörstöðum« bætist »í kjördæminu«.

Á eftir »skal hún« bætist:

»á ákveðnum degi, er auglýstur hefir verið á undan kosningunni«.

36. Við 48. gr. 1.

Í stað »tvo« komi »einn«, »viðstadda« verði »viðstaddan«.

37. Við 48. gr. 2.

»3« falli burt.

38. Við 49. gr.

Í stað »úrskurðar um gildi ágreiningsseðlanna«
komi »mætur gildi ágreiningsseðlanna«.

39. Við sömu gr.

Í stað »nú býr — afhendir þá« komi »leggur yfirkjörstjórnin í umslag,
innsigilir það og sendir«.

40. Við 50. gr.

I stað »kastar kjörstjórn« komi »varpar yfirkjörstjórn«.

I stað »sitt — seðil« komi »á jafnstóra seðla hvert um sig«.

Í stað »ílát«, »ílátinu« komi »hylki« »hylkinu«.

3. málslíður: »þannig — er lokið« falli burt.

41. Við 51. gr.

Greinin orðist þannig:

Þá er upptalning atkvæða hefir farið fram, skal yfirkjörstjórn þegar í stað
senda landshöfðingja tilkynning um úrslit kosningarinnar í kjördæminu og
birtir hann það í B.-deild Stjórnartíðindanna.

42. Við 52. gr. 1.

Í stað »sunnudag« komi »dag«.

43. Við 52. gr. 2.

Málslíðurinn orðist þannig:

Komi atkvæðaseðlar eða kjörbók eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning
hefir farið fram, lætur yfirkjörstjórn nýja kosning fara fram í hreppnum
og fer um hana að öllu leyti á sama hátt og segir í fyrra málslíð þessarar
greinar.

XI. kafli.

44. Við 53. gr.

Í stað »landshöfðingja« komi »formanni yfirkjörstjórnar«.

Á eftir »samritinu« bætist:

»og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til landshöfðingja«.

Í stað »hitt — alþingi« komi »hitt skal lagt fyrir alþingi«.

XII. kafli.

45. Við 54. gr.

Orðin »til bera« falli burt.

Orðin »blaði — auglýsingar« falli burt, en í stað þeirra komi
»B.-deild Stjórnartíðindanna«.

46. Við 55. gr.

Í stað orðanna »og skal — svo að hún« komi

»og ákveður þá konungur kjördag, er auglýstur skal yfirkjörstjórnnum í tæka
tíð, svo að þær«.

47. Við 56. gr.

Orðin »en kjörskrá — sama hátt« falli burt.

XIII. kafli.

48. Í stað »lögjöld« komi »kostnaður«.

49. Við 57. gr. Greinin orðist svo:

Kjörstjórar í yfirkjörstjórn og í undirkjörstjórn fá í þóknun fyrir ferða-
kostnað og fæðispeninga 4 kr á dag, er þeir vegna kosningarinnar eru frá
heimili sínu, svo og endurgjald fyrir kostnað til ritfanga, sendiferða, hús-
næðis og því umlíks.

Borgun til yfirkjörstjórna skal greiða úr sýslusjóði, en kostnað allan við
undirkjörstjórn skal greiða úr sveitar- eða bæjarsjóði, er í hlut á.

50. 58. gr. falli burt.

XIV. kafli.

51. Við 59. gr. Greinin orðist svo:

Nú hefir hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð og varðar það
hvern nefndarmann alt að 2 kr. sekt fyrir hvern dag, er fram yfir líður. —
Sýslumaður úrskurðar dagsektir og innheimtir þær með lögtaki, og getur
hann á kostnað sveitarsjóðs þess, er í hlut á, gjört aðrar nauðsynlegar ráð-
stafanir til þess, að kjörskrá sé samín svo fljótt, sem kostur er á.

52. Við 60. gr. Greinin falli burt.

53. Við 61. gr.

Í stað »landssjóð« komi »sýslusjóð«.

54. Við 62. gr. Greinin orðist þannig:

Beiti kjörstjórnir af ásettu ráði ofríki við kosningarathöfn eða gjöri sig
seka í frekari rangsleitni, varðar það fangelsi eða betrunarhússvinnu alt að
2 árum, ef miklar sakir eru.

Kjörstjóri, er reynir að hafa áhrif á atkvæðagreiðslu kjósanda meðan á
kosningarathöfn stendur, eða skoðar atkvæðissedil kjósanda, áður en kjós-
andi leggur hann í atkvæðahylkið, skal sæta sektum eða fangelsi

55. Við 63. gr. Greinin orðist svo:

Hver sem býr til kjörseðla, er líkjast kjörseðlum þeim, er notaðir eru
við kosninguna, og hagnýtir þá sjálfur eða lætur þá frá sér, svo aðrir geti
hagnýtt þá, sæti fangelsi, eigi minna en 3 mánaða einföldu fangelsi.

Greinatalan breytist eftir atkvæðagreiðslunni.

Nd.

450. Tillaga

til þingsályktunar um skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til barnakenslu. Frá menta-
málanefndinni.

Alþingi ályktar, að skilyrðin fyrir styrkveitingu úr landssjóði til barna-
kenslu skuli vera þessi:

I. Til barnaskóla, annarsstaðar en í kaupstöðum.

1. Að kent sé, auk kristindóms, að minsta kosti móðurmálið (lestur,
réttritun og æfing í því að setja fram eigin hugsanir skriflega), skrift, reikningur,
meginatriði landfræðinnar, einkum Íslands, helztu kaflar úr sögu landsins og

grundvallaratriði náttúrufræðinnar og heilsufræðinnar, — samkvæmt reglugjörð, er stiftsyfirvöldin samþykkja.

2. Að skólinn standi eigi skemur en 6 mánuði af árinu og að minsta kosti 12 nemendur njóti þar tilsagnar allan kenslutímamann og gangi undir árspróf í þeim námsgreinum, sem skylt er að kenna, samkv. reglugjörð skólans.

3. Að skólinn standi undir stjórn 3 manna nefndar, kenslunefndar, og séu í henni sóknarpresturinn og 2 menn aðrir, annar kosinn af hreppsnefnd, en hinn af sýslunefnd.

4. Að við próf, sem haldið skal við lok hvers kenslutímabils, sé, auk kennarans, viðstaddur prófdómandi, er kenslunefndin tilnefnir.

5. Að skólinn njóti að minsta kosti eins mikils styrks annarsstaðar að, eins og honum er veittur úr landssjóði.

6. Að nauðsynlegustu kensluáhöld séu til við hvern skóla, til afnota við kensluna, eftir því sem stiftsyfirvöldin nánara ákveða.

Styrkbeiðnum frá skólunum skal jafnan fylgja nákvæm skýrsla um síðasta árspróf skólans, kenslutilhögun, kensluáhöld og um ástand skólahússins, svo og endurrit af síðasta ársreikningi yfir tekjur og gjöld skólans.

II. Til sveitakennara.

1. Að kennarinn sé ráðinn af kenslunefnd, er skipuð sé á sama hátt og kenslunefnd barnaskólanna.

2. Að lagt sé fram til kenslunnar annarsstaðar að svo mikið fé, er nemi helmingi landssjóðsstyrksins, auk fæðis og húsnæðis handa kennaranum þann tíma, sem kenslan stendur yfir.

3. Að kent sé, auk kristindóms, að minsta kosti móðurmálið, skrift og reikningur. Kristindómsfræðslu má þó sleppa með samþykki sóknarprests.

4. Að kennarinn kenni að minsta kosti 5 mánuði af árinu, og kemur ekkert barn til greina við styrkveitinguna, sem notið hefir skemur tilsagnar en 2 mánuði.

5. Umsóknarbréfum um styrk til sveitakenslu skal jafnan fylgja nákvæm skýrsla um kensluna (próf, ef það hefir verið haldið), tölu nemenda, hvað kent hafi verið og hve lengi hver nemandi hafi notið tilsagnar, svo og vottorð hlutaðeiganda prests fyrir hönd kenslunefndarinnar um framfarir nemendanna.

Kennarar skulu ráðnir, hvort heldur er til barnaskóla eða til sveitakenslu, með skriflegum samningi og þriggja mánaða uppsagnarfresti frá beggja hálfu.

Sé kostur á kennara, sem staðist hefir opinbert kennarapróf, skal hann, að öðru jöfnu, tekiinn fram yfir óæfðan, próflausan kennara, þegar kennari er ráðinn.

Nd.

451. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um laxveiðar, 1. gr., síðari málsgrein.

Flutningsmenn: Magnús Torfason. Valtý Guðmundsson. Stefán Stefánsson, þm. Skf.

Lárus H. Bjarnarson. Björn Bjarnarson, þm. Dal. Skúli Thoroddsen.

Í staðinn fyrir: »7 sólarhringa« komi: »10 sólarhringa«.

Nd. 452. Breytingartillaga

við tillögu til þingsályktunar um bankamálið.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason. Herm. Jónasson. Björn Bjarnarson, þm. Dal.

Stefán Stefánsson, þm. Eyf. J. Jónatansson. Hannes Þorsteinsson.

Björn Bjarnarson, þm. Borgf.

Í stað: »Neðri deild . . . tillöguna út, komi:

Alþingi skorar á stjórnina, að taka bankamál landsins til rækilegrar íhugunar, sérstaklega það atriði, hvort tiltækilegt sé, að auka landsbankann svo, að hann gæti fullnægt peningabörf landsins.

Sé þess kostur, er skorað á stjórnina, að leggja fyrir næsta þing frumvarp í þá átt, en reynist það ókleift, þá að leggja fyrir þingið frumvarp um stofnun hlutafélagsbanka með svipuðu fyrirkomulagi og farið er fram á í frumvarpi því, sem nú liggur fyrir þinginu.

Nd. 453. Framhalds-nefndarálit

um frumv. til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Hin háttv. efri deild hefir gert þá breytingu á frumv. þessu, að hún hefir hækkað styrkinn til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar úr 200 kr. upp í 700 krónur. Hinn hæstv. landshöfðingi fór fram á þessa sömu upphæð bæði við fjárlaganefndina og við hina háttv. neðri deild með breytingartillögu við frv., er það lá fyrir deildinni til 2. umr., en bæði nefndin og deildin neitaði að taka þá tillögu til greina af þeim ástæðum, sem skýrt er frá í nefndaráliti voru á þingskjali 178.

Þar sem engar nýjar upplýsingar hafa komið fram síðan atkvæðagreiðsla fór fram í deildinni um málið, heldur nefndin fast við hina fyrri skoðun sína um, að þetta starf beri að fela forstöðumanni stýrimannaskólans, og að honum muni nægja 200 kr. í því skyni, að kynna sér skipamælingar, ef hann getur komið því við á ferð sinni erlendis, en annars muni hann þegar hafa næga sérkunnáttu til að endurskoða þær skipamælingar, sem ætla má að fyrir komi hér á landi í nánustu framtíð, svo nokkur styrkur til utanfarar í því skyni muni jafnvel vera allsendis óþarfur.

Nefndin ræður því hinni háttv. deild til að samþykkja svofelda breytingartillögu við frumv., eins og það nú liggur fyrir:

Við síðasta lið 2. gr. fyrir 700 kr. komi: 200 kr.

Neðri deild alþingis 12. ágúst 1901.

Tryggvi Gunnarsson,
formaður.

Valtýr Guðmundsson,
skrifari og framsögum.

Herm. Jónasson.

Einar Jónsson. Stefán Stefánsson, þm. Skf. Skúli Thoroddsen. Pétur Jónsson.

Nd. 454. Frumvarp

til laga um breyting á 1., 4., 5., 9., 10., 14. og 15. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Til þess að skip, sem er eign hlutafélags, geti með skrásetning á Íslandi öðlast rétt til að hafa danskt flagg, verður stjórn félagsins að hafa aðsetur sitt á Íslandi eða í Danmörku, og allir stjórnarmenn að vera hluthafar í félaginu, er annaðhvort hafa rétt innborinna manna og eigi eru þegnar annars

rikis, eða hafa fengið dönsk þegnréttindi með því, að vera orðnir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

2. gr. Skrásetning skipa er undir stjórn og umsjón landshöfðingja, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, og á Íslandi skulu lögreglu-stjórnarnir annast hana, og hvert lögsögnarumdæmi í landinu vera skrásetningar-umdæmi fyrir sig.

Á aðalskrá skrásetningar- og skipamælingarstofunnar í Kaupmannahöfn yfir skip þau, sem skrásett eru í ríkinu, skal einnig rita skip, sem skrásett eru á Íslandi, eftir að mælingin hefir verið þar endurskoðuð, og skulu þjóðernis- og skrásetningarskrifteini þau, sem um er rætt í annari grein, gefin út á þeirri skrifstofu.

3. gr. Störf þau, sem stjórnin hefir á hendi eftir 5., 9., 14. og 15. gr. skrásetningarlagna, skulu framvegis falin landshöfðingjanum yfir Íslandi.

4. gr. Þegar búið er á skrásetningarskrifstofu þeirri, sem í hlut á, að rita það, sem með þarf um skrásetninguna og um mælinguna í skjal, sem gjört er þar um, skal senda það (með fylgiskjölum) þegar í stað til landshöfðingja, og þegar hann ekki hefir neitt fram að færa á móti því, að skipið sé viðurkennt sem danskt, gefur hann út handa því bráðabirgða-þjóðernisskrifteini, er samið sé eftir formála, sem stjórnin nákvæmar til tekur; sendir hann skrásetningarskrifstofunni það til þess, að hún skili því til skipsins, og ber honum um leið að sjá um, að markað sé á skipið netto-smálestatalið og skrásetningarstafir þeir, sem landshöfðingi hefir tekið til. Áður en skipið er afgreitt, skal þar að auki á skrásetningarskrifstofunni rita nafn skipstjóra á skirteinið og upplýsingu um heimild hans til að vera skipstjóri. Skýrslu þá, sem landshöfðingi hefir fengið frá skrásetningarskrifstofunni um gjörðina með fylgiskjölum, skal hann senda skrásetningar- og skipamælingarskrifstofunni í Kaupmannahöfn. Skal þar yfirköða mælinguna, og má, ef þess þykir þörf, krefjast þess, að skipið sé mælt að nýju að öllu eða nokkru leyti. Að því búnu skal skipið sett á aðalskrána samkvæmt skrásetningarskjölum þess.

Ed.

455. Frumvarp.

til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum. (Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar framar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji, skal sæta 50—1000 kr. sektum.

Sömu hegning skal og hver sá maður sæta, er hjálpar til að koma undan handsömun eða hegningu þeim, er sekur hefir orðið um ólöglegar botnvörpuveiðar, nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ólöglegu veiðum, enda falli brot hans eigi undir önnur þyngri hegningarákvæði.

2. gr. Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn, að dvelja á útlend-um botnvörpuskipum við veiðar þeirra, eða er í botnvörpuskipi eða á bát við skipshliðina, þegar það er að veiðum í landhelgi við Ísland, án þess að hann

geti gert þá grein fyrir dvöl sinni þar, að auðsætt sé, að hann eigi enga blutdeild í veiðiskap þess, skal, sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu, sæta sektum eftir 1. gr.

3. gr. Hver sá skipstjóri, er sekur verður um brot á lögum nr. 8, 6. apríl 1898, 1. gr., skal, auk sekta þeirra, er ákveðnar eru í 2. gr. nefndra laga, sæta fangelsi, eigi minna en 14 daga einföldu fangelsi.

4. gr. Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð, og mál um brot gegn þeim skulu rekin sem opinber lögreglumál.

Ed.

456. Frumvarp

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland (eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær, er þurfa þykir, um eftirlit með því, að fylgt sé ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Hlutaðeigandi lögreglustjórar annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr. og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna.

Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með talin borgun til lögreglustjórans og aðstoðarmanna hans, skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skírteinis né merking skipanna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett hafa verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur óhaggaður, er gerður var í Lundúnum 24. júní 1901 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.

Ed. 457. Breytingartillaga

við frumv. um að landið kaupi jörðina Laug.

Frá Hallgr. Sveinssyni. Kristjáni Jónssyni. G. Vigfússyni.

Fyrirsögn frumv. verði:

Frumvarp til laga um, að landssjóður Íslands kaupi jörðina Laug.

Ed. 458. Tillaga

til þingsályktunar um ávarp til konungs.

Frá Hallgr. Sveinssyni. Kristjáni Jónssyni.

Efri deild alþingis ályktar að kjósa 3 menn í nefnd til að semja ávarp til konungs.

Nd. 459. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um breyting á 1., 4., 5., 9., 10., 14. og 15. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

Frá nefndinni.

Við 2. gr.

1. Orðin »4. gr. skrásetningarlaga« orðist svo« falli burt.

2. Við 4. gr.

a. Orðin »10. gr. skrásetningarlaga« orðist svo« falli burtu.

b. Í stað orðanna »að því búnu« í síðustu setningu greinarinnar komi orðin: þegar þessar upplýsingar eru fengnar.

3. Við bætist ný svohljóðandi:

5. gr. Fjórða og tíunda gr. skrásetningarlaga 13. desember 1895 eru úr gildi feldar.

Ed. 460. Frumvarp

til laga um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis 14. sept. 1877.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. Nd.).

Vestur-Ísafjarðarsýsla og Norður-Ísafjarðarsýsla ásamt Ísafjarðarkaupstað skulu vera tvö kjördæmi, og kjósa 1 alþingismaun hvort kjördæmið.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er staðfesting þeirra er auglýst í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nd. 461. Tillaga

til þingsályktunar um stjórnarskrármálið.

Flutningsm.: Lárus H. Bjarnason.

Neðri deild alþingis skorar á stjórnina, að leggja fyrir næsta þing frumvarp til stjórnarskipunarlaga fyrir Ísland, er veiti þjóðinni ríflegri bætur á stjórnarfari hennar og innlendari stjórn en farið er fram á í frumvarpi því, er nú er samþykkt í báðum deildum, en útkljáð var í neðri deild áður en kunnugt var orðið um stjórnarskiptin í Danmörku.

Nd.**462. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um sparisjóði í Reykjavík. (Frá meiri hluta nefndarinnar í bankamálinu).

2. gr. orðist svo:

Í stjórn sparisjóðsins eru: forstjóri, er landshöfðingi skipar, og tveir gæzlumenn. Kys bæjarstjórn Reykjavíkur annan þeirra, en amtsráð Suðuramtsins hinn.

Nd.**463. Breytingartillaga**

við frv. til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík. Frá Sk. Thoroddsen.

Í stað »helmingi virðingarverðs« komi: $\frac{3}{5}$ virðingarverðs.

Nd.**464. Breytingartillaga**

við frumvarp til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka.

(Frá Pétri Jónssyni).

1. Fyrsta grein orðist þannig:

Heimilt er landsstjórninni að gerast hluthafi í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi með þeim hætti:

1. Taka lán til hlutabréfakaupa allt að 800,000 krónum með allt að 4% árs-vöxtum og árlegum afborgunum allt að 2% gegn veði í tekjum landssjóðs.
2. Gefa út skuldabréf með 1. veðrétti í jarðeignum landssjóðs, er hlutafélagsbanki á Íslandi tekur gild gegn hlutabréfum sínum.

2. Fyrirsögnin orðist þannig:

Frumvarp til laga um heimild fyrir landsstjórnina til hluttöku í hlutafélagsbanka á Íslandi.

Nd.**465. Frumvarp**

til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, (eins og það var sp. við 2. umr. í Nd.).

Til frekari umbóta á fyrirkomulaginu um peningamál Íslands, sem lög 18. sept. 1885 miða að, og til þess ennfremur að greiða fyrir og efla framfarir í verzlun, fiskiveiðum, iðnaði og búnaði landsins, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilað að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmálaflutningsmaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, og myndað er til þess að stofna hlutabanka, er nefnist „Íslands banki“, einkarétt um 30 ára tímabil til þess að gefa út seðla, er greiðist handhafa eða gullmynt, þegar krafist er — með þeim hinari skilyrðum, sem hér segir:

1. gr.

Íslendingar, hvort sem eru einstakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því, að borga hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því, að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1. veðrétti í fasteignum á Íslandi, er þó nemi ekki meiru en 20% af virðingarverði

fasteignanna. Af skuldabréfum þessum greiðast 4% í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði. Skuldabréfin mega að eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega, eftir vild, hve nær sem þeir vilja borga lánið með peningum með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember gjalddaga. Landssjóður hefur heimild til, að gerast hluthafi í bankanum fyrir allt að $\frac{2}{5}$ hluta fjárins.

2. gr.

Hlutafé bankans skal fyrst um sinn eigi nema meira en 2 miljónum króna. Stofnendur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir samkvæmt 1. grein.

3. gr.

Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikill upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkv. 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru skuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum banka-skuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði.

4. gr.

Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi allt að $2\frac{1}{2}$ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn

1) hafi í vörzlum sínum málmforða, er ekki nemur minna verði en helming af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;

2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmforðanum, er nemur jafnmiklu verði.

5. gr.

Til málmforða má teljast:

a.) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir;

b.) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2480 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli;

c.) kröfur, er gjaldist þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka og Englands banka (eða Skotlands), gegn því, að kröfur þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmforðans;

d.) seðlar gefnir út af Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,
Noregsbanka,
Ríkisbanka Svía,
Englandsbanka,
Skotlandsbanka,
Frakklandsbanka,
og hinum þýzka ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir tölulíð c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

6. gr.

Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og

skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sann- að er um, að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200 þús. krónur í einu. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmiðju í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

7. gr.

Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn næg- ir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði.

Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis.

Kröfur á hendur útlendum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er.

Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein.

8. gr.

Íslands banki skal vera nú og framvegis sú einasta stofnun á Íslandi, sem rétt hefir til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað myntaðra peninga, og á- kveðst það til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil; en þar á móti skulu seðlar Íslands banka vera þeir einustu, sem þann- ig geti gilt manna á milli, og sem tekið skuli á móti í alla opinbera sjóði, en þar skulu seðlarnir takast gildir sem lögleg borgun til jafns með reiðu gullu.

9. gr.

Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftir- liti stjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu. Ráðaneytið samþykkir, í hverju formi seðlarnir skuli gefnir út, og hverju upphæð hvers einstaks má nema.

10. gr.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem útgefnir eru af Íslands banka eða falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er fullkomnaður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti.

11. gr.

Íslands banki tekur að sér útborgun á skuldum landsbankans og innköllun á útistandandi eigum hans; hann leysir og inn seðla þá, sem landsbankinn á úti. Íslands banki gjörir landssjóði viðunanleg skil fyrir innköllun þessari og útborgun- um, en landssjóður ábyrgist vanhöld öll. Varasjóður landsbankans og aðrar skuld- lausar eigur hans renna í landssjóð.

12. gr.

Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, mega aldrei aukast fram yfir það, sem nú er, en skulu innkallast og innleysast í síðasta lagi 3 árum ettir að Íslands banki hefir tekið til starfa, og eru seðlar þeir ógildir, sem þá ekki eru komnir til innlausnar.

Alla seðla, sem þannig eru kallaðir inn, lætur bankinn undir hæfilegri tilsjón af landssjóðs hendi, ónýta, og í hvert skifti sem seðlar hafa þannig verið ónýttir, tilkynnist almenningi, hve mikil upphæð hafi verið ónýtt.

13. gr.

Íslands banki skal taka að sér veðdeild landsbankans með öllum hinum sömu skyldum og réttindum, er landsbankinn nú hefir.

14. gr.

Íslands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, sem er 10% af árlegum arði bankans, þegar búið er að úthluta hluthöfum 4% af honum.

15. gr.

Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 14. grein, meðan hann hefir heimild til seðlaútgáfu samkvæmt lögum þessum.

16. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörk á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

17. gr.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, h utabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskulda-
bréf þau, sem nefnd eru í 3. greiu.

18. gr.

Bankinn skal sem handveðshafandi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 20 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeigandi með 30 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

19. gr.

Bankinn skal hafa aðalskrifstofu sína og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaupúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Akureyri og Ísafirði.

20. gr.

Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn, og kys alþingi 3 þeirra, en hlut-
hafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður bankaráðsins, en lands-
höfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann
er eigi sjálfur viðstaddur.

Aðalfundur bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið á-
kveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar, þegar því þykir nauðsyn til bera.

Nú er landssjóður hluthafi í bankanum, og kys alþingi þá á hverju þingi
2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd, og hafa
þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða.

21. gr.

Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verð-
ur fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast
gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem
kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Ed.**466. Tillaga**

til þingsályktunar um byggingu handa söfnum landsins.

(Eins og hún var samþ. við eina umr. í Nd.).

1. Alþingi skorar á stjórnina, að leggja fyrir næsta þing uppdrátt af steinbyggingu fyrir söfn landsins og áætlun um, hve mikið slík bygging mundi kosta.
2. Í byggingu þessari ætti að vera: Landsbókasafnið með lestrarsal einum eða tveim, Landsskjalasafnið, Forngripasafnið, Náttúrugripasafnið og Málverkasafnið, vinnustofur fyrir safnverði og aðra starfsmenn safnanna, einn stór fyrirlestrasalur og annar minni. Þar ætti og að ætla rúm landbúnaðar-, fiskiveiða- og iðnaðarsafni.
3. Húsræði það, er hverju safni væri ætlað, ætti að vera svo rúmgott, að söfnin gætu aukist að miklum mun áður en fullásett yrði, og auk þess skyldi byggingunni svo hagað, að hægt væri að auka við hana síðar eftir þörfum.

Ed.**467. Breytingartillaga**

við breyt.till. á þingskj. 440 við frumv. til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

Frá Magnúsi Andræssyni.

Við tölul. 3. Fyrir: »tédum lögum« komi: »tédum brotum«.

Ed.**468. Viðanka- og breytingartillögur**við frv. til laga um styrktarsjóði fyrir fjölskyldur sjóðrukaðra manna (398).
Frá nefndinni.

1. Á eftir 1. gr. bætist inn svohljóðandi ný málsgrein:

Í þeim hreppum, þar sem þegar er til slíkur sjóður, getur hreppsnefndin sótt um til landshöfðingja, að sá sjóður komist inn undir þessi lög, og veitir landshöfðingi það, svo framarlega sem hann álltur ekkert vera því til fyrirstöðu eftir lögum sjóðsins og öðrum atvikum.

2. Á milli fyrstu og annarar málsgreinar 3. greinar bætist inn svohljóðandi málsgrein:

Enginn sjóður getur fengið hlutdeild í styrknum úr landssjóði, nema eign sjóðsins hafi við síðustu árslok á undan styrkveitingunni numið að minsta kosti 100 kr. og árstekjur hans verið 10 kr. eða meira.

3. Í 4. gr. á eftir orðinu má í 3. línu bætist inn þá.

4. Í 4. gr. Orðin: »slysið vill til eða« falli burt.

Nd.**469. Breytingartillögur**

við frumv. til laga um laxveiðar.

Flutningsmenn: Einar Jónsson. Þórður Thoroddsen. Guðl. Guðmundsson.

Skúli Thoroddsen. Björn Bjarnarson, þm. Dal. Tr. Gunnarsson.

1. Við 4. gr. Aðaltillaga: Orðin »Enginn má hafa lagnir landamerkjum« falli burt.

Varatillaga: Aftan við »landamerkjum« bætist: nema sá, er land á að, sam-

þykki; þó gildir eigi þetta ákvæði, ef hæfileg lög er eigi til í landi manns fjær landamerkjum en nemi 25 föðmum.

2. Á eftir 11. gr. komi ný grein, er verði 12. gr., þannig.

Ákvæði laga þessara ná eigi til þeirra veiðistöðva, þar sem laxveiði er eigi aðalveiðin, þó að lax komi þar við og við í net, sem ætluð eru til silungaveiða.

3. 12. gr. verði 13. gr.

Ed.

470. Nefndarálit

í málinu: Frumvarp til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

Hv. Ed. hefir kosið oss undirskrifaða í nefnd til að ihuga frv. þetta, og leyfum vér oss að láta uppi eftirfarandi álit vort um málið, sem vér höfum vandlega rætt og ihugað á nokkurum fundum.

Það er eigi tilgangur frv. að gefa ákvæði um hvíldartíma vinnulýðsins, eða um hvíld þá, sem erfiðismenn hafa þörf fyrir og ber að tryggja þeim. Ákvæði um þetta eiga að voru álitni heima í lögum um vinnuhjú og daglaunamenn, og þykir oss rétt, að frv. leiði þau hjá sér. Hvíldartími vinnulýðsins verður að fara eftir fornri venju í hverju bygðarlagi, og r eðlilega bundin við þá daga, þá er eigi má vinna alla vinnu vegna helgi dagsins, en þarf þó eigi að öllu leyti að vera það.

Aftur á móti er það tilgangur frv. að kveða á um það, hve nær verulegar athafnir (líkamleg vinna, skemtanir o. s. frv.) eru bannaðar vegna guðspjónustu á helgum dögum og vegna helgi dagsins yfirleitt, þannig, að lögregluvaldið (valdstjórnin) á að gæta þess, að banninu sé hlýtt, og að brotum á því sé hegnt eða að minsta kosti að þau séu vítt af yfirvaldi. Vér hyggjum nú, að ákvæði frv. hér að lútandi, rétt skilin, séu fult eins verudandi fyrir opinbera guðsdyrkun vora og fyrir sæmlegt helgidagahald, eins og ákvæðin í gildandi lögum, einkum tilsk. 28. marz 1855. — Þess ber að gæta, að eftir 1. gr. frv. er eigi að eins bönnuð öll sú vinna, sem hefir þann hávaða í för með sér, að hún raskar friði helgidagsins, heldur og öll önnur vinna, sem fer fram á þeim stað eða með þeim hætti, að hún eftir almennt tilfinningu raskar þeim friði, sem á að eiga sér stað á helgum dögum. Þetta ákvæði verndar helgidaginn eigi síður en ákvæði núgildandi laga, sem banna alla ónauðsynlega vinnu.

Með því að vér getum fallist á þetta aðalákvæði frv., leggjum vér til, að það verði samþykkt með nokkurum breytingum, sem eigi eru mjög mikilsverðar.

Vér leggjum það til, að vinna sú, sem bönnuð er á helgidögum, sé bönnuð allan daginn eða til kvölds, eins og lög hafa verið í 40 ár (Op. br. 26. sept. 1860); þykir oss eigi ástæða til að breyta þessum lögum, og óttumst vér, að það mundi geta orðið til þess, að íþyngt yrði vinnulýðnum með harðari vinnukröfum en æskilegt er, því að það teljum vér mikilsvert, að þeirri reglu sé haldið, að, að minsta kosti 7. hver dagur allur skuli vera hvíldardagur fyrir vinnandi fólk. — Á hinn bóginn þykir oss rétt, að lögleyfðar séu veizlur og almennir fundir, þótt hávaðasamir séu, á veitingastöðum eftir miðaftan, svo og eftir sama tíma almennar skemtanir yfirleitt og hávaðasamar athafnir, ef lögreglustjóri leyfir þær, og viljum vér eigi blanda sóknarpresti í það mál.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eiga allar almennar skemtanir að vera bannaðar eftir miðaftan, og viljum vér taka það skýrt fram.

Vér förum fram á þá breytingu á 12. gr., að eigi séu önnur lög úr gildi feld en þau, sem koma í boga við frv. þetta, ef það verður að lögum. Ákvæði frv. eru athugasaverð, þar sem þau segja, að öll lagaákvæði um sunnu- og helgidagahald skuli úr gildi falla undantekningarlaust, og án tillits til þess, hvort nokkuð er sett í staðinn.

Breytingartillögur vorar eru þessar:

- Við 1. gr. Orðin: »til miðaftans« falli burt.
 — 1. — Fyrir: »hlýtur að raska« komi: »raskar«.
 — 2. — Á eftir: »þjóðkirkjunnar« komi: »í«.
 — 4. — Fyrir: »Á tíma þeim, sem til er tekinn í 1. gr.« komi: »Á helgidögum þjóðkirkjunnar«.
 — 4. — Aftan við greinina bætist: »fyr en eftir miðaftan«.
 — 5. — Fyrir: »Á þeim tíma, sem til er tekinn í 1. gr.« komi: »Á helgidögum þjóðkirkjunnar«.
 — 5. — Orðin: »með samþykki sóknarprests« falli burt.
 — 5. — Aftan við greinina bætist: »fyr en eftir miðaftan«.
 — 6. — Fyrir: »brýn« komi: »brýna«.
 — 9. — Á eftir: »skemtanir bannaðar« í niðurlagi greinarinnar komi: »eftir miðaftan«.
 — 10. — Á eftir orðunum: »100—200 kr.« komi: »er renna í sveitarsjóð«.
 — 12. — Orðið: »öll« falli burt.
 — 12. — Á eftir orðinu: »helgidagahald« komi: »er koma í bága við lög þessi«.

Efri deild alþingis, 13. ágúst 1901.

Hallgr. Sveinsson
(form. og frams.m.)

Kristján Jónsson
(skrifari).

Magnús Andrésson.

Nd.

471. Breytingartillaga

við tillögu til þingsályktunar um stjórnarskipunarmálið (þingskj. 461)

Flutningsm. H. Hafstein.

Tillögugreinin orðist þannig:

Neðri deild alþingis skorar á stjórnina, að leggja fyrir næsta alþingi frumvarp til stjórnarskipunarlaganna um hin sérstaklegu málefni Íslands, er komi í stað frumvarps þess um breyting á stjórnarskránni, er nú er samþykkt af báðum deildum alþingis, en útkljáð var í neðri deild, áður kunnugt var orðið um stjórnarskiptin í Danmörku, og sé í því frumvarpi skipað fyrir um alinulenda stjórn, eftir því sem frekast má við koma án þess skert sé eining ríkisins, eður að minsta kosti sú breyting gjörð á fyrirkomulagi hinnar æðstu stjórnar í sérmálum Íslands, að hér búsettur, innlendur maður, er mæti á alþingi og beri ábyrgð á allri stjórnarathöfninni fyrir innlendum dómstóli, hafi yfirstjórn sérmálanna á hendi.

Ed.

472. Frumvarp

til laga um stofnun Brunnabótafélags, (eins og það var sp. við 3. umr. í Nd.).

I. kafli.

Stofnun félagsins.

1. gr. Brunnabótafélag skal stofna hér á landi, svo sem fyrir er mælt í lögum þessum.

2. gr. Í kaupstöðunum Isafirði, Akureyri og Seyðisfirði, og verzlunarstöðunum Vestmanneyjum, Stokkseyri, Eyrarbakka, Keflavík, Hafnarfirði, Akranesi,

Borgarnesi, Ólafsvík, Stykkishólmi, Flatey, Patreksfirði, Bíldudal, Þingeyri, Flateyri, Borðeyri, Blönduós, Sauðárkrúk, Siglufirði, Húsavík, Vopnafirði, Eskifirði og Djúpavogi skal öllum húseignum, hvort sem þær eru eign almennings eða einstakra manna, haldið í brunabótaábyrgð samkvæmt lögum þessum.

3. gr. Eigendur húsa og bæja á öðrum stöðum en þeim, sem nefndir eru í 2 gr., geta fengið brunabótaábyrgð á þeim, ef stjórn félagsins samþykkir það. Félagið tekur einnig í ábyrgð búsgögn og annað lausafé, eftir því sem nánara verður ákveðið í reglugjörð félagsins.

4. gr. Þegar félagið kemst á fót, fer fram virðing á öllum húseignum á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr. Virðingargjörðir skulu framkvæmdar af 3 mönnum, ei bæjarfógeti eða sýslumaður útnefnið fyrir rétti til 6 ára, nema þar sem skipaður er slökkviliðsstjóri, þá er hann sjálfkjörinn þriðji virðingarmaður. Fyrir virðingargjörðir þessar skal greiða hverjum virðingarmanni 4 kr. á dag. Borgun þessa greiða húseigendur allir á hverjum stað, samkvæmt niðurföfnun bæjarfógeta eða sýslumanns, eftir virðingarverði húseignanna.

5. gr. Virðingargjörðir á húseignum, sem teknar eru í brunabótaábyrgð utan þeirra staða, sem nefndir eru í 2. gr., skulu sömuleiðis framkvæmdar af 3 mönnum, er sýslumaður útnefnið í hvert skifti. Fyrir starf sitt fá þeir sömu borgun, eins og segir í 4. gr., og greiðir gjörðarbeiðandi hana.

6. gr. Bæjarstjórnir og hreppsnefndir skulu hafa eftirlit með virðingargjörðum þeim, sem haldnar verða til þess að taka hús í ábyrgð, og láta uppi álit sitt um verð það, sem sett er á hverja einstaka eign; verður engin húseign tekin í ábyrgð fyrir meiru en þær álíta hæfilegt.

7. gr. Stjórn félagsins skal hafa heimild til að láta virðingarmenn halda almenna skodunargjörð 10. hvert ár, á kostnað eigendanna, á öllum þeim húseignum, sem eru í ábyrgð félagsins, og skulu þeir þá virða upp aftur þau hús, sem þeir álíta að lækkað hafi í verði. Enn fremur hefir stjórn félagsins heimild til að láta virða að nýju einstakar húseignir. Kostnaðinn við þá virðingargjörð greiðir húseigandi, ef húsið lækkar í virðingu; ella greiðist hann af félagssjóði. Sömuleiðis getur hver, sem tryggir húseign í félaginu, heimtað virðingu á sinn kostnað, ef hann hefir byggt við hana eða endurbætt hana, og fengið brunabótaábyrgðina hækkada því samkvæmt.

8. gr. Brunabótagjaldið hvílir á húseign þeirri, sem vátrygðer, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldum, sem á húseigninni kunna að hvíla, nema sköttum til landssjóðs. Brunabótagjaldið, svo og borgun fyrir virðingu, má taka lögtaki eftir þeim reglum, er gilda um lögtak á sköttum til landssjóðs.

9. gr. Þegar húseignir á þeim stöðum, sem nefndir eru í 2. gr., eru byggðar að nýju, skal á þær leggja eldtraust pak. Þó hefir félagsstjórnin vald til að veita undanþágu frá boði þessu, að því er snertir útihús, og sömuleiðis að því er önnur hús snertir, ef eigandinn er efnalaus. Til að sporna við eldsvoðahættu getur stjórn félagsins ákveðið, að víst bil sé á milli húsa, og að ekki megi nema í afsæktum húsum hafa þá starfsemi, sem sérstök brunahætta er samfara.

10. gr. Það er skylda kaupstaða þeirra og verzlunarstaða, sem nefndir eru í 2. gr., að hafa slökkvitól þau, er félagsstjórnin ákveður, og halda þeim vel við. Allir bæjarbúar eða íbúar verzlunarstaðar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu vera skyldir að mæta tvisvar á ári til slökkviliðsætinga. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir

karlmenn í kaupstaðnum eða verzlunarstaðnum vera skyldir að koma til brunans og gera alt, sem þeim verður skipað af slökkviliðsstjóra eða aðstoðarmanni hans.

II. kafli.

Stjórn félagsins.

11. gr. Landshöfðingi hlutast til um kosningu á fulltrúum félagsins, og skulu þeir kosnir þannig:

1. Ísafjörður	kýs 1 fulltrúa
2. Akureyri	— 1 —
3. Seyðisfjörður	— 1 —
4. Vestmanneyjar, Stokkseyri og Eyrarbakki	— 1 —
5. Keflavík, Hafnarfjörður og Akranes	— 1 —
6. Borgarnes, Ólafsvík og Stykkishólmur	— 1 —
7. Flatey, Patreksfjörður og Bíldudalur	— 1 —
8. Þingeyri og Flateyri	— 1 —
9. Borðeyri og Blönduós	— 1 —
10. Sauðárkrúkur og Siglufjörður	— 1 —
11. Húsavík og Vopnafjörður	— 1 —
12. Eskifjörður og Djúpivogur	— 1 —

Í kaupstöðunum velja bæjarstjórnirnar fulltrúana, í verzlunarstöðunum hreppsnefndirnar. Hver bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður greiðir einum manni atkvæði. Skýrslu um atkvæðagreiðsluna skal senda landshöfðingja, er telur saman atkvæðin og leggur úrskurð á kosninguna. Þeir eru rétt kjörnir fulltrúar, er flest fá atkvæði. Fá tveir eða fleiri jöfn atkvæði, ræður blutkesti. Kosningin gildir fyrir 6 ár í senn. Ef fulltrúi deyr eða fatlast svo, að kjósa þurfi annan í hans stað, hlutast landshöfðingi til um nýja kosningu, og gildir hún fyrir þann tíma, sem sá átti eftir, er frá fór.

12. gr. Landshöfðingi boðar fulltrúana í fy sta sinn á fund í Reykjavík, og greiðist þeim úr landssjóði ferðakostnaður eftir sanngjörnum reikningi og 4 kr. á dag í fæðispeninga. Landshöfðingi úrskurðar reikninga þeirra og ávísar þeim.

13. gr. Fulltrúafundur semur reglugjörð fyrir brunabótafélagið og skal þar ákveðið, hvernig stjórn félagsins skal skipuð, hvert er verksvið hennar og hver laun hún skal hafa; hvernig reikningsfærslu félagsins skal haga; hvar félagið skal hafa lögheimili og varnarþing; hve oft fulltrúafundur skulu haldnir; hvers konar húseignir og hverja muni félagið tryggir; hvernig hinar váttrygðu húseignir skulu vera bygðar og þeim haldið við til að tryggja þær fyrir eldsvöða; hve oft skal virða váttrygðar húseignir upp aftur; á hvern hátt skaða af eldsvöða skal meta og hvernig hann skal endurgjalda; hvernig skera skal úr ágreiningi einstakra manna, verzlunarstaða eða kaupstaða og félagsstjórnarinnar; hve há iðgjöld skal greiða fyrir váttryggingar; hverja borgun félagið má taka fyrir tryggingarskirteini eða önnur vottorð; hvernig sjóð félagsins skal ávaxta; hve miklu fé má verja til kostnaðar við framkvæmdarstjórn og endurskoðun. Enn fremur ákveður reglugjörðin, að hve miklu leyti félagið endurtryggir hjá öðrum brunabótafélögum, og má það eigi minna vera en það, sem einstakar váttryggingar, er félagið tekur að sér, eru hærri en 5000 kr.

Reglugjörð þessa staðfestir landshöfðingi, og verður henni eigi breytt nema með samþykki fulltrúafundar og landshöfðingja.

14. gr. Landshöfðingi getur vikið hverjum af stjórnendum brunabótafélagsins frá um stundar sakir, þegar honum þykir ástæða til, og skipað annan mann í staðinn. Hann skal þó með næstu póstferð tilkynna öllum fulltrúum brunabótafélagsins frávíkinguna og tilefnið til hennar, og sömuleiðis skýra þeim frá, hvern hann hefir skipað í stað þess, sem vikið er frá. Hafi fulltrúarnir kosið varamann til að ganga í stjórnina, skal hann skipaður, nema sérstakar ástæður séu því til fyrirstöðu.

15. gr. Stjórn félagsins skal ávalt skyld að gefa landshöfðingja allar þær upplýsingar um félagið og hag þess, sem honum kann að þykja ástæða til að heimta. Landshöfðingi getur og, hve nær sem er, látið rannsaka allan hag félagsins.

16. gr. Endurskoðunarmenn skulu vera tveir, og kys fulltrúafundur annan þeirra, en hinn skal kosinn af hinu sameinaða alþingi til 2 ára í senn. Endurskoðunarmenn rannsaka reikning félagsins í hverju einstöku atriði og bera hann saman við bækur félagsins og heimafélð. Þeir skulu að minsta kosti tvisvar á ári sannreyna, hvort heimafélé félagsins og verðskjöl séu fyrir hendi. Þeir skulu sjá um, að munir félagsins séu skrifadír upp árlega, og heimta áreiðanlegt vottorð fyrir því, að þeir munir séu til, sem annarsstaðar kunna að vera en á heimili félagsins. Landshöfðingi úrskurðar og kvittar hinn endurskoðaða reikning félagsins.

17. gr. Hinn úrskurðaða reikning félagsins skal birta í Stjórnartíðindunum, deildinni B. Þar að auki skal félagsstjórnin gefa landshöfðingja eftir hvern ársfjórðung stutt yfirlit yfir hag félagsins, sem birtist á sama hátt. Reikningsár félagsins er almanaksárið.

III. kafli.

Skyldur félagsins.

18. gr. Engin húseign fellur úr ábyrgð fyrir það, þó brunabótagjaldið hafi eigi verið borgað.

19. gr. Allir þeir, sem hafa hús eða muni í brunabótaábyrgð félagsins, skulu fá að fullu bættan af sjóði þess allan þann skaða, er þau verða fyrir af eldsvoða eða af eldingum eða fyrir það, að hús, skíðgarðar eða annað, sem ásamt húseigninni er virt til brunabóta, er rífið niður eða skemt til að slökkva eld. Farist slík hús alveg, skal félagið borga út það, sem þau hafa verið virt til brunabóta, en farist þau að eins að einhverju leyti, skal meta skaðann.

20. gr. Félagið ábyrgist ekki skaða af hernaðarvöldum eða skaða, sem kemur af því, að eigandinn er sjálfur valdur að brunanum, annaðhvort með vilja eða fyrir vítavert aðgæzluleysi. Sé eigandinn viljandi eða fyrir vítavert gáleysi valdur að brunanum, geta þeir, sem þinglýst veð áttu í húseigninni, fengið váttryggingarupphæðina útborgaða, þó eigi meira en þarf til lúkningar veðskuldinni ásamt 1 árs vöxtum.

21. kr. Ávalt, þegar félagið greiðir brunabætur fyrir húseign, skal brunabótafénu eingöngu varið til þess að byggja upp aftur hús þau, er brenna, eða til aðgjörðar á þeim.

22. gr. Félagsstjórninni er skylt, hve nær sem þess er krafist, að gefa hlutaðeigandi lögreglustjóra borgunarlaust skýrslu um, hver hús eða bæir séu trygð til brunabóta í hans umdæmi, og, ef brennur, að gefa upplýsingar um, hve hátt byggingin eða bærinn, sem brann, er váttrygð.

IV. kafli.

Ábyrgð landssjóðs.

23. gr. Landssjóður ábyrgist, að brunabótafélagið geti staðið í skilum, með 300,000 krónum. Ef félagið bíður svo mikinn skaða af eldsvöðum, að það getur ekki bætt hann af sjóði sínum, greiðir landssjóður það, sem á vantar. Þó greiðir hann aldrei meira en sem ábyrgðarupphæðinni svarar. Fé þetta endurborgar félagið landssjóði sem vaxtalaust lán með því, sem það hefir afgangsgjöldum sínum árlega.

24. gr. Ef ábyrgðarupphæð landssjóðs skerðist meira en svo, að nemi 100,000 krónum, skal viuna það upp með því, að leggja á aukagjöld, sem jafna má niður á váttyggjendur, þó ekki hærri en 1 af þúsundi á ári.

25. gr. Landsstjórnin sér um, að lög þessi komi til framkvæmda svo fljótt, sem verða má.

Nd.

473. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi (eins og það var samþykkt við 2. umræðu í neðri deild).

(Frá meiri hluta nefndarinnar í bankamálinu).

Við 2. grein: Fyrir »eigi nema meira«
komi: eigi nema minna.

Við 11. grein: Fyrir »viðunanleg«
komi: fullnægjandi.

Nd.

474. Frumvarp

til laga um niðurfærslu á gjaldi til fátækra af fiskiafla á helgum dögum.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Gjald það til fátækra, sem ákveðið er í fátækraeðlugjörð 8. jan. 1834, 14. gr. 4., af öllum fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta, skal fært niður þannig, að sveitarsjóður og bæjarsjóður fái að eins jafnan hlut við hvern háseta á bátinum, þó svo, að gjaldið nemi aldrei meira en fimta hluta aflans.

2. gr. Formenn á opnum bátum, er fisk afla á helgum dögum, skulu skyldir að láta hreppsnefnd eða bæjargjaldkera, þar er aflinn kemur á land, í té skýrslu upp á æru og samvizku um tölu aflans og verðmæti hans eftir gangverði á staðnum, eða mati tveggja óvilhallra manna, er hreppsnefnd eða bæjargjaldkeri tekur gilda. Sé fátækrahlutur ekki þegar afhentur eða andvirði hans greitt, má taka það lögtaki hjá formanni eða útgerðarmanni.

3. gr. Brot gegn ákvæðum 2. gr. varða sektum allt að 40 krónum, er renni í sveitarsjóð eða bæjarsjóð, og skal farið með mál út af þeim sem með almenn lögreglumál.

4. gr. Með lögum þessum eru úr lögum numin ákvæðin um upphæð fátækrahlutar í 4. lið 14. greinar í tilsk. 8. jan. 1834 og kgsbr. 28. apríl 1836.

Nd.

475. Frumvarp

til laga um vinnuhjú og daglaunamenn.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

I. kafli.

Um vinnuhjú.

1. gr. Hver maður, sem er fullra 16 ára að aldri, má að lögum ráða sig hjú, þó með ráði og vilja prests síns, sé hann ófermdur. Vistarráðum þeirra, sem eru yngri en 16 ára, ráða foreldrar eða aðrir forráðamenn.

2. gr. Engin vistarrád skulu vera bindandi fyrir lengri tíma en 12 mánuði í senn; en gild skulu vistarrád, þótt skemur sé um samið, þó því að eins, að þau standi til næsta hjúaskildaga á eftir.

3. gr. Heimilt skal hjúi, að vista sig hjá tveimur eða fleirum til helminga, þriðjunga o. s. fr.

4. gr. Skildagi vinnuhjúa skal vera á ári hverju 14. dag maímánaðar.

5. gr. Nú ræður einhver hjú, sem hann veit að er ráðið hjá öðrum, og verður hann fyrir það sekur um 10—20 kr. Skyldur er hann og, að greiða skaðabætur eftir óvilhallra manna mati.

6. gr. Húsbóndi skal, nema öðruvísi sé um samið, láta sækja vistráðið hjú sitt í ákveðinn tíma og farangur þess, er ekki nemi meiru en klyfjum á einn hest, og skal húsbóndi annast þann flutning á sinn kostnað, og ekki láta það rýra umsamið kaup. — Ef húsbóndi vitjar ekki hjúsins á réttum tíma, skal hann annast um, að koma því fyrst um sinn fyrir á öðrum stað og greiða allan þann kostnað, sem dvöl þess annarstaðar hefir í för með sér; en hjúi skal skylt að vinna húsbónda allt það gagn, sem það getur, á þeim stað, sem það dvelur á um stundarsakir. Vitji húsbóndi ekki hjúsins fyrir þingmariumessu eða semji fyrir þann tíma við það um, að vistarráðin haldist, þótt það sé eigi sótt, er hjúid ekki lengur bundið við vistarráðin, og varðar það húsbónda eftir 11. gr. Hið sama er og, ef hjúid flytur sig á hann, og hann ekki vill veita því viðtöku án löglegra orsaka, og skal hann þá að auki greiða því sanngjarnan ferðakostnað fram og aftur.

7. gr. Húsbóndi getur neitað að vitja hjús, er hann hefir ráðið í vist til sín, eður að veita því viðtöku, af þessum ástæðum: 1. Ef hjúid, eftir að það var ráðið í vistina, hefir drýgt glæp, sem að almenningsáliti er svívirðilegur. 2. Ef hjúid um það leyti, sem það á að fara í vistina, hefir næman eða viðbjóðslegan sjúkdóm eður þau veikindi eður líkamamein, að vissa sé fyrir því, að það verði ófært til vinnu allt fram að þingmariumessu eða lengur. Hið sama gildir, þótt hjúid sé heilbriggt, ef næmur sjúkdómur gengur á dvalarstað þess, svo að ástaða sé til að ætla, að það flytji sóttnæmið. Þó getur hjúid krafist vistarinnar, þegar það sýnir læknisvottorð um, að það sé albata eða geti eigi flutt sóttnæmi. 3. Ef hjúid kann ekki til þeirra verka, sem áskilið var að það skyldi kunna, þá er það var ráðið í vistina. 4. Ef hjúid hefir tælt húsbóndann með fölsuðum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín.

8. gr. Hverju hjúi er skylt að fara þegar í vistina, er húsbóndi vitjar þess. Ef húsbóndi fyrst um sinn fær því annan samastað (sbr. 6. gr.), þá er því og skylt að fara þangað. Ef hjúið færist undan þessu án lögmætra orsaka, þá er húsbóndinn eigi lengur bundinn við vistarráðin, og varðar það hjúinu eftir 12. gr. Hið sama er og, ef svo hefir verið um samið, að hjúið skuli flytja sig sjálft í vistina, og það að nauðsynjalausú dregur ferð sína viku lengur. Nú getur hjúið eigi farið í vistina, þegar húsbóndi vitjar þess, og er því eigi sjálfu um að kenna, þá er húsbónda eigi skylt að vitja þess aftur, heldur skal hjúið sjálft kosta ferð sína í vistina og leggja af stað jafnskjótt og það getur; en dragi það að nauðsynjalausú ferð sína viku lengur, varðar það eftir 12. gr.

9. gr. Hjú getur neitað að fara í vist af þessum ástæðum: 1. Ef húsbóndi eða húsmóðir hefir, eftir að hjúið var ráðið í vistina, drýgt glæp, sem að almenningsáliti er svívirðilegur. 2. Ef um það leyti, sem hjúið á að fara í vistina, gengur á heimilinu næmur sjúðómur. Þó er því skylt að fara síðar í vistina, ef húsbóndi krefst þess og sýnir læknisvottorð um, að sóttnæmið sé horfið, og hafi hann séð hjúinu fyrir samastað á meðan. 3. Ef húsbóndinn flytur, eftir að vistarráðin eru gerð, en áður en vistartíminn byrjar, þrjár þingmannaleiðir á landi eða 5 vikur sjávar burt frá þeim bústað hans, þar sem hjúið átti að fara í vist. Ef húsbóndi flytur af landi burt, skal hann að auki greiða hjúinu kaup og skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta, nema því að eins, að hann útvegi því aðra vist í góðum stað, eða hjúið kjósi heldur að ráða sig sjálft.

10. gr. Ef húsbóndi á ólöglegan hátt heldur hjúi kyrru í vist hjá sér eftir skildaga, þá skal hann, ef önnur lög ekki ákveða meiri hegningu, eftir því sem málið er lagað, sektast um 4 til 50 kr. og gjalda skaðabætur fyrir það tjón, sem af þessu hlýzt. Varni hann hjúinu að komast í tækan tíma í aðra vist, er það hefi ráðið sig í, og hjúið fyrir þá sök missir af vistinni, þá greiði hann hjúinu alt það kaup, er því var heitið í þeirri vist, er það átti að fara í, og þar að auki skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

11. gr. Ef húsbóndi riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal hann gjalda hjúi kaup fyrir umsaminn vistartíma og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

12. gr. Ef hjú riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann hefði átt að gjalda því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

13. gr. Eigi má húsbóndi með neinum samningi afsala öðrum vistarrád nema hjúið samþykki. Nú deyr húsbóndi, og skal þá vistarrád um áfram haldið með ekkju hans eða búi; en ef búi er brugðið, skulu vistarráðin ógild.

14. gr. Húsbóndi skal veita hjúi sínu viðunanlegt og nægilegt fæði, venjulegan rúmfatnað, verkfæri til vinnu, skæðaskinn og þjónustu. Þó leggur hjúið til það, sem þarf til þjónustunnar, svo sem efni til bóta, sápu, handklæði og því um líkt.

15. gr. Hve mikið hjúið skal hafa í kaup, í hverju og hve nær það skuli goldið, skal komið undir því, er húsbóndinn og hjúið hafa orðið ásátt um. Nú hefir ekki verið ákveðið um upphæð kaupsins, og skal hjúið hafa svo mikið kaup, sem þar er sveitarvenja að gjalda hjúum á því reki. Geti hjú sökum klæðleysis eigi geggið að allri vinnu, hefir húsbóndi heimting á, að það taki nægileg fót upp í kaup sitt, þótt hjúið hafi áskilið sér það í öðrum eyri, og skal það koma jafnt niður á alla aura, ef kaupið er áskilið í ýmsum ákveðnum aukum. Rétt goldnir eru hjúi í kaup peningar og allir aðrir aurar þeir, er gjaldgengir eru í kaup eftir sveitarvenju, hafi ekki verið ákveðið milli húsbónda og þess, í hverju greiða skuli kaupið. Hafi ekki verið öðruvísi um samið, skal eindagi kaupgjaldsins vera við lok vistartímans.

16. gr. Hjúið skal vera háð þeirri stjórnu og reglu, er húsbóndinn setur á heimilinu, eður sá, sem fyrir hans hönd á yfir því að segja, og vera honum auðsveipið. Það skal af ítrasta megni stunda gagn húsbónda síns, og vinna öll þau verk, er því eru skipuð, nema einhver sérstakur, óvanalegur háski fylgi þeim, og leysa þau af hendi eftir fremstu kröftum. — Nú er hjú ráðið til ákveðinna starfa, og skal því þó skylt að ganga að öllum heimilisverkum og öðrum störfum, þegar þörf krefur.

17. gr. Eigi má hjú án samþykkis húsbónda fá annan til að gegna verkum sínum.

18. gr. Hjú skal bæta húsbónda sínum það tjón eða skemdir, er það veldur honum visvitandi eða af skeytingarleysi, eða af því, að það kann eigi til þeirra verka, er það lézt kunna, er það réðst í vistina, og eins annað tjón eða skemdir, er húsbóndi biður fyrir óhlýðni þess eða ótrúmensku. Svo á hjú og að greiða húsbónda skaðabætur fyrir vinnutjón það, er hann biður við það, að hjú er sett undir lagaákæru fyrir glæp, er það fremur. Skal húsbónda heimilt að halda jafnmiklu eftir af kaupinu, sem skaðabótunum nemur.

19. gr. Fyrir óhlýðni, þrjózku, mótpróa eður illyrði við húsbændur sína eða þann, sem fyrir þeirra hönd á yfir því að segja, skal hjúið sektast um 2—40 kr., en setji það sig upp á móti þeim eður áreiti þá í verkum, þá sektist það um 10—100 kr., nema svo sé, að það hafi unnið til meiri hegningar eftir öðrum lögum.

20. gr. Nú sýkist hjú eður slasast, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni sjálfs þess, þá skal það sjálft kosta lækninguna og endurgjalda húsbónda fæði og hjúkrun, meðan það var sjúkt, og eigi á það heimting á kaupi fyrir þann tíma, sem það er frá verkum.

21. gr. Ef hjú slasast eður veikist, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni húsbónda, hvort heldur af því, að hann hefir skipað hjúinu þau verk, er hann mátti sjá, að því voru um megn, eða og óvanalegan starfa, er sérstaklegum háska er bundinn, eða af einhverri annarri orsök, er húsbónda verður gefin sök á, þá skal hann kosta lækning hjúsins, gjalda því ákveðið kaup og fæði og greiða því skaðabætur fyrir verkatjón þess, ef nokkurt verður, eftir að það er frá honum farið. Eftir atvikum skal húsbóndi þar að auki

sæta sektum frá 4 til 100 kr., nema hann hafi bakað sér þyngri hegningu eftir öðrum lögum.

22. gr. Nú sýkist hjú eða slasast af öðrum atvikum en nú voru talin (21. og 22. gr.) og skal það þá sjálft greiða kostnað þann, er leiðir af lækning þess og sérstakri aðhjúkrun, og eigi á það heimting á kaupi, meðan það er frá verkum, en húsbónda skal ekki skylt að fæða það endurgjaldslaust lengur en einn mánuð vistarársins, þótt það sé lengur frá verkum.

23. gr. Ef hjú gegnir eigi vinnu sinni fyrir drykkjuskap, sviksemi, bæjaslór eða annað tómlæti, er húsbóndi getur ekki komið í veg fyrir, þá dregst af kaupi þess jöfn upphæð og þyrfti að gjalda jafnoka hjúsins á hinum sama tíma. Auk þess borgi hjúid þann tæðiskostnað, er á fellur.

24. gr. Samningur milli húsbónda og hjús um, að vistinni skuli lokið, ef hjúid sýkist svo, að auðsætt virðist, að það geti eigi fullnægt kröfum vistar-ráðanna, er því að eins bindandi fyrir hjúid, að það þurfi eigi að flytja sig eða telji sig vel ferðafært, en eigi má flytja það burtu, enda þótt vistartíminn sé liðinn, nema læknir lýsi yfir því álit, að hjúinu sé ekkert mein þar at búið, né öðrum, ef sýkin er sótt næm. Nú flytur húsbóndi hjúid burt engu að síður, og skal hann sæta sektum eftir 20. gr. eða og þyngri hegningu eftir öðrum lögum, og standast að auki allan kostnað af hjúkrun og lækning sjúklingsins.

25. gr. Þegar hjú, sem sýkist eða slasast, og á eftir lögum þessum sjálft að greiða legu- og fæðiskostnað, en hefir eigi efni á því, skal þann kostnað endurgjalda húsbóndanum, ef hann krefst þess, af sveitarsjóð dvalarhreppsins, er altur skal fá það endurgoldið af framfærsluhrepp hjúsins. Deyi hjú, skal húsbóndi annast greftrun þess, ef erfingjar gjöra það eigi, en fái aftur kostnaðinn endurgoldinn af eigum hjúsins, og að því, er þær eigi hrökkva til, af sveitarsjóðnum, sankvæmt því, sem nú var sagt.

26. gr. Húsbóndi má þegar reka hjú úr vist fyrir þær sakir, er nú skal greina: 1. Ef hjúid leggur hönd á húsbóndanum eða vandamenn hans á heimilinu eða aðra, sem fyrir hans hönd eiga yfir því að segja, eða meidir þá með illyrðum. 2. Ef hjúid sýnir húsbóndanum ítrekaða þrjúzkú, skeytingarleysi, ótrúmensku, eða neitar að vinna skylduverk sín. 3. Ef hjúid leitast við að tæla börn eða vandamenn húsbónda á heimilinu til ósiðsemi eða einhveru þar til illverka, svo og ef nokkrum á heimilinu er hætta búin af breytni þess eða getur eigi dvalið á heimilinu sökum ósvífni þess við sig. 4. Ef hjúid meidir mannorð húsbænda eða vandamanna þeirra á heimilinu. 5. Ef hjúid af varmensku skemmir eigur húsbóndans, eða misþýrmir skepnum þeim, er hann á eða hefir undir hendi. 6. Ef hjúid sýnir af sér varhugavert skeytingarleysi með ljós, eld, sótt næmi eða annan vöða, er skaði getur hlotist af á heimilinu. 7. Ef hjúid er aftur og aftur svo drukkíð, þrátt fyrir áminningar húsbóndans, að það geti ekki gengið til allra verka. 8. Ef hjúid með illlyndi eða rógi raskar friði og reglu á heimilinu og lætur eigi af því, þrátt fyrir ítrekaðar áminningar húsbóndans. 9. Ef hjúid drýgir einhveru þann glæp, sem að almenningsálit er svívirðilegur. 10. Ef hjúid er haldið næmri eða viðbjóðslegri veiki, þegar það á að fara í vistina, eða fær slíka veiki í vistinni sökum ósiðsamlegs lífennis. 11. Ef hjúid hefir

tælt húsbóndann með fölsuðum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín. 12. Ef hjúið kann eigi til þeirra verka, er áskilið var að það skyldi kunna, er það réðst í vistina, eða það hefir nokkra þá ókosti, sem það þá neitaði að hafa. 13. Ef hjúið fer af heimilinu, þótt á helgum degi sé, án vilja og vitundar húsbónda eða þess, sem er í hans stað.

27. gr. Þegar hjú er rekið burt úr vist af einhverjum þeim ástæðum, sem tilgreindar eru í 25. gr., eða það hleypur burt úr vistinni án löglegra orsaka, skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann átti að greiða því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta. Þó skal þar frá dregið það, sem því ber í kaup eftir tiltölu rétttri fyrir þann tíma, sem það hefir verið í vistinni.

28. gr. Þá hefir hjú löglega ástæðu til að ganga þegar úr vistinni: 1. Ef húsbóndi misþýrmir hjúinu. — 2. Ef húsbóndi leitast við að tæla hjúið til illverka eða lauslætis, eða ef aðrir heimilismenn gjöra sig bera í slíku og húsbóndi veitir ekki hjúinu tilhlýðilega verndun, þótt það beri sig upp undan því við hann. — 3. Ef húsbóndi lætur hjúið búa að staðaldri við illa og ónóga fæðu. — 4. Ef húsbóndi meiðir freklega mannorð hjúsins eða ber því á brýn glæpi, sem það er saklaus: af. — 5. Ef hjúið fær ekki kaup sitt í ákveðinn tíma. — 6. Ef lífi eða heilsu hjúsins er hætta búin af veru þess á heimilinu. — 7. Ef húsbóndinn flytur af landi burt. — 8. Ef einhver á heimilinu misþýrmir hjúinu eða meiðir það freklega með illyrðum eða rógi, og húsbóndi veitir því ekki tilhlýðilega vernd, þegar það beiðist þess.

29. gr. Ef hjú fer úr vist fyrir nokkurar þær sakir, sem greindar eru í 27. gr., eða húsbóndi rekur það úr vist án löglegra orsaka, þá á það heimting á kaupum fyrir vistartíma þann, er um var samið, og skaðabótum að auki eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

30. gr. Í protabúi húsbónda hefir hjú forgöngurétt til kaups, eftir því sem fyrir er mælt í skiftalögum 12. apríl 1878, 83. gr. b. 5.

31. gr. Fyrir eins árs kaupum, er þó má eigi vera frá eldri tíma en ári því, er var á enda á næsta hjúaskildaga á undan, getur hjúið látið gera fjárnám hjá húsbónda, ef hann mótmælir eigi kröfunni.

32. gr. Fógeti eða hreppstjóri, sem fjárnám gjörir fyrir kaupum, er hjú á hjá húsbónda, á eigi heimting á neinni borgun fyrir fjárnámið, nema hún geti fengist hjá húsbónda, eftir að hjúið er búið að fá sína kröfu borgaða að fullu.

II. kafli.

Um daglaunamenn.

33. gr. Hver, sem ræður sig í vinnu hjá öðrum, án þess að vera hjú hans samkvæmt I. kafla, skal sjálfur annast flutning á sér og farangri sínum til þess staðar, þar sem hann er ráðinn í vinnuna, nema öðruvísi sé um samið.

34. gr. Vilji húsbóndi, án löglegra orsaka, ekki taka á móti daglaunamanni, sem hjá honum er ráðinn, er daglaunamaðurinn ekki bundinn við vinnusamninginn, og varðar það húsbónda eftir niðurlagi 6. gr. og eftir 11. gr.

35. gr. Nú kemur daglaunamaður án löglegra orska eigi á ákveðnum tíma í vinnuna, varðar það hann eftir 12. gr.

36. gr. Daglaunamaður skal leggja sér til verkfæri til þeirrar aðalvinnu, sem hann gengur að, og halda þeim á sinn kostnað í góðu lagi, svo og fæði, skó og þjónustu. Þó á hann heimting á að fá fæði og þjónustu hjá húsbónda sínum fyrir sanngjarna borgun.

37. gr. Ákvæði 5., 7., 9.—13., 15.—20., 25.—31. gr. gilda um daglaunamenn og húsbændur þeirra, að svo miklu leyti, sem þau geta gilt um þá.

III. kafli.

38. gr. Mál út af brotum gegn 24. gr. skulu rekin sem almenn lög-reglumál, en að öðru leyti skal fara með öll mál, er rísa út af lögum þessum, eins og lögreglumál einstakra manna.

39. gr. Með lögum þessum eru úr gildi númin tilskipun um vinnuhjú á Íslandi 27. jan. 1866 og 7. gr. í lögum um leysing á sóknarbandi 12. maí 1882.

Ed.

476. Frumvarp

til laga um styrktarsjóði fyrir fjölskyldur sjóðruknaða manna.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Í hverjum hreppi, þar sem stofnaður verður styrktarsjóður fyrir fjölskyldur sjóðruknaðra manna undir eftirliti hreppsnefndarinnar og eftir almennum reglum, sem landshöfðingi setur, skal í þennan sjóð renna gjald það, sem ákveðið er í fátækrareglugjörð 8. jan. 1834. 14. gr. 4, að skuli ganga til fátækra at fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta; ennfremur skulu ganga til sjóðs þessa allar sektir, sem til falla í hreppnum fyrir brot á sunnu- og helgidagalöggjöfinni.

Í þeim hreppum, þar sem þegar er til slíkur sjóður, getur hreppsnefndin sótt um til landshöfðingja, að sá sjóður komist inn undir þessi lög, og veitir landshöfðingi það, svo framarlega sem hann álitur ekkert vera því til fyrirstöðu eftir lögum sjóðsins og öðrum atvikum.

2. gr. Hreppsnefndin skal sjá um, að fé því, sem sjóðurinn eignast samkvæmt 1. gr. eða með gjöfum, samskotum eða á annan hátt, verði árlega komið á vöxtu eftir ákvæðum landshöfðingja og ársreikningur gjörður. Fé það, sem sjóðurinn eignast á árinu, skal vera komið á vöxtu fyrir lok marzmánaðar næsta ár á eftir. Sjóður hvers hrepps skal hafður út af fyrir sig og ávaxtaður, og að eins varið til styrktar fjölskyldum sjóðruknaðra manna eftir reglum þeim, sem settar eru í lögum þessum.

3. gr. Fyrst um sinn í 10 ár frá því lög þessi öðlast gildi skal úr landssjóði verja 2000 kr. árlega til að auka sjóði þessa, og skal fé þessu skift milli sjóða hinna einstöku hreppa í réttu hlutfalli við tekjur hvers sjóðs næsta ár á undan. Fé þetta skal ávaxtað með öðru fé hvers sjóðs.

Enginn sjóður getur fengið hlutdeild í styrknum úr landssjóði, nema eign sjóðsins hafi við síðustu árslok á undan styrkveitingunni numið að minsta kosti 100 kr. og árstekjur hans verið 10 kr. eða meira.

Ennfremur má á hverju ári næstu 10 ár eftir að lög þessi öðlast gildi verja allt að 1000 kr. úr landssjóði til styrktar eftirlifandi ómögum sjóðrukn- aðra manna, ef slys koma fyrir á þessu tímabili, svo að þörf þykir á styrk. Þeim styrk úthlutar landshöfðingi eftir tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda og sýslumanns allt að 100 kr. til hverrar fjölskyldu.

4. gr. Nú kemur fyrir á þessum 10 árum, sem talað er um í 3. gr., slys svo stórkostlegt, að ekki nægir styrkur sá, sem nefndur er í síðari málsgrein 3. gr., má þá í þeim hreppi, þar sem þeir menn áttu lögheimili, sem druknuðu, verja allt að helmingi sjóðsins, sem hreppurinn á, til styrktar fjölskyldum hinna druknuðu. Upphæðin skal ákveðin af landshöfðingja eftir tillögum hreppsnefndar og sýslumanns. Jafnmikil upphæð og tekin er úr sjóði hreppsins skal útborguð í sama skyni úr öllum hinum styrktarsjóðunum til sam- ans eftir úrskurði landshöfðingja, og skal þeirri upphæð jafnað niður á hina ein- stöku sjóði í réttu hlutfalli við inneign hvers sjóðs.

5. gr. Þá er 10 ár eru liðin frá því lög þessi öðlast gildi, fellur burt til- lagið úr landssjóði til styrktarsjóðanna. Eftir þann tíma getur hver hreppsnefnd varið úr styrktarsjóði hreppsins allt að $\frac{9}{10}$ af ársvöxtunum til að styrkja fjöl- skyldur sjóðrukn aðra manna, í hvert skifti sem druknanir koma fyrir. Ef slys kemur fyrir svo stórkostlegt, að þessi styrkur nægi ekki, þá getur hreppsnefnd- in með ráði sýslumanns og samþykki landshöfðingja varið allt að helmingi styrkt- arsjóðsins fjölskyldum hinna druknuðu til styrktar, og skal þá allt að tvöfalt meiri upphæð, eftir úrskurði landshöfðingja, borguð til hinna sömu úr öllum hin- um styrktarsjóðunum til samans. Þessari upphæð skal jafnað niður á hina ein- stöku styrktarsjóði í réttu hlutfalli við eign hvers sjóðs.

Nd.

477. Frumvarp

til tolllaga fyrir Ísland.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1 gr.

Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú skal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:

1. af öli alls konar	5 auru af hverjum potti.
2. — brennivíni með 8 ^o styrkleika eða minna	40 — — — — —
— brennivíni yfir 8 ^o og allt að 12 ^o styrkleika	60 — — — — —
— brennivíni yfir 12 ^o styrkleika	80 — — — — —
Af 16 ^o vínanda, sem aðfluttur er til eldsneytis eða iðnaðar og gjörður óhæfur til drykkjar undir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða.	
3. — öðrum brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki, whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8 ^o styrkleika eða minna	60 — — — — —
— yfir 8 ^o og allt að 12 ^o styrkleika	90 — — — — —
— yfir 12 ^o styrkleika	120 — — — — —

4. — rauðvíni og sams konar borðvínunum hvítum, svo og messuvíni 15 — — — — —
5. — öllum öðrum vínföngum 60 — — — — —
6. — bittersamsetningum, sem ætlaðar eru óblandaðar til drykkjar 75 — — — — —
7. — öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess háttar) 100 aura af hverjum pela eða minni flátum. Eftir sama hlutfalli skal greiða toll, sé varan aðflutt í stærri flátum.

Séu vörutegundir þær, sem taldar eru undir tölulið 3. 4. 5. og 6., fluttar í flátum, er rúmi minna en 1 pott, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum, sem af potti í stærri flátum.

8. — tóbaki alls konar, hvort heldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli) . . . 50 — — hverju pundi
9. a, af vindlum 200 — — — — —
- b, af vindlingum (sigarettum) 100 — — — — —
- Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfirvalds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutningsgjaldi.
10. af kaffi og kaffibæti alls konar. 10 — — — — —
11. — sykri og sírópi 5 — — — — —
12. — tegrasi 30 — — — — —
13. — súkkulaði 10 — — — — —
14. — öllum brjóstsykur- og konfekttegundum . . . 30 — — — — —

Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir, skulu talin sem heil tolleining, en minni brotum skal slept.

Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, skal eigi toll greiða, enda sé skipsfordinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkast hefur til þessa. Akvörðun tögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja.

2. gr.

Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi, eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið á fyrst að sýna skipsskjöl sín eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofnanir í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, ef nægileg skilríki, sem innheimtumaður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, tilvísunarbréfum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinar tollskyldu vörur.

3. gr.

Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyr en skipstjóri

eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá samstundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint annaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsfordann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjóri sekur alt að 100 krónum.

4. gr.

Eigi má án samþykkis innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur, fyr en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrir mæli varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lögreglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gjört. — Að því er snertir fastar verðlanir gilda þó fyrir mæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar skip það, er vörurnar flytur, hefir hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða.

5. gr.

Lögreglustjóri hefir vald til þess, hve nær sem vera skal, að heimta af hverjum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fái gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það, hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafist, að viðtakendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörurnar snerta.

Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda.

6. gr.

I tollskrár skipa og vöruskrár skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga, nema vínföngin flytjist í flöskum, er taki 3 pela eða minna. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sínum kostnað láti rannsaka hinar aðfluttu vörur og fái vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra.

Að því er snertir vörur þær er talðar eru í tölulíðunum 8—14 í 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrár og vöruskrár skipanna. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskránni eða vöruskránni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann er af þessu leiðir, skal landssjóður greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast óná-

kvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vör-um taka.

7. gr.

Nú verður maður uppvís að því, að hafa sagt rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigiskeytt því, að skýra lögreglustjóra frá tollskyldum vörum, er hann hefir innflutt eða tekið við, innan þess tíma, er segir í 4. gr., og skal hann þá sæta sektum alt að 1000 krónum, og gjaldi auk þess þrefalda þá upphæð gjalds-ins, er hann hefir reynt að draga undan.

Við ákvörðun sektanna skal taka sérstakt tillit til þess, hvort viðtakandi hefir haft ástæðu til að álita, að lögreglustjóri hefði af tollskrá eða öðrum slík-um skilríkjum fengið vitneskju um vöru þá, sem um er að ræða.

8. gr.

Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sekt-unum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörurnar hafi verið afhentar viðtak-anda. Séu ekki tollskil gjörð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörurnar, áu undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkningar tolli og sekt-um. Það skal gjöra á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglu-stjóri krefjast borgunar við hamarshögg. Nú næst eigi til vöru þeirrar, er toll-inn átti af að greiða, og má þá án undanfarandi birtingar gjöra lögtak fyrir tolli og sektum í öðrum eigum viðtakanda, og selja hið lögtekna á sama hátt og að framán greinir um hina tollskyldu vöru.

9. gr.

Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttar til Íslands, að nokk-uð af þeim hafi ónýzt eða rýrnað, vínföng lekið niður, eða vörurnar hafi með einhverju móti farið forgörðum á leiðinni eða við uppskipun, skal ekkert gjald greiða af því, sem farist hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra eða umboðsmanns hans, að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiðast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáið eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnaði frádregnum.

10. gr.

Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

11. gr.

Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta.

12. gr.

Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningsskil.

Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1. gr., svo og af sektum, fær lögreglustjóri 2 af hundraði í innheimtulaun.

13. gr.

Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skírteini þar að lútandi. Ef hann síðan skilar því skírteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skírteininu, sé þangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum.

14. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum.

15. gr.

Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danska og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbýtingar til kaupmanna og skipstjóra.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

Nð.

478. Frumvarp

til laga um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Stjórnarráðinu fyrir Ísland veitist heimild til að banna að flytja hingað til lands frá útlöndum ósútaðar húðir eða ósútuð skinn, nema trygging sé fyrir því, að ekki felist í þeim sóstnæmi

2. gr. Brot gegn slíku banni varða sektum 200—1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð.

3. gr. Mál út af téðum brotum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

Nð.

479. Frumvarp

til laga um að landssjóður Íslands kaupi jörðina Laug.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Landsstjórninni veitist heimild til að kaupa handa landssjóðnum jörðina Laug í Biskupstungnahreppi, jafnskjótt sem hún fæst til kaups. Til þessa veitist alt að 3000 kr. úr landssjóði.

2. gr. Þá er kaup þessi eru fullgerð, semur landshöfðingi reglur um afnot og ábúð jarðarinnar.

Nd.**480. Frumvarp**

til laga um sölu þjóðjarðar.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Ráðgjafanum fyrir Ísland veitist heimild til að selja ábúandanum þess jörðina Horn í Nesjahreppi í Austur-Skaftafellssýslu fyrir að minsta kosti 4000 kr.

2. gr. Landshöfðingi gerir þær ráðstafanir, sem með þarf, um sölu á ofannetndri jörð.

3. gr. Fjórðungur kaupverðsins greiðist um leið og kaupbréf er gefið út fyrir jörðunni. Hinir þrír fjórðungar kaupverðsins greiðast á 28 árum með 6⁰/₀ í vexti og afborgun. Hin selda jörð skal standa sem veð fyrir því, sem ólokið er af andvirðinu, með fyrsta veðrétti, þangað til jarðarverðið er greitt að fullu. Kaupandi gefur út skuldabréf fyrir þeim hluta jarðarverðsins, sem ekki er greiddur, um leið og kaupin eru gerð, og skal það samið eins og skuldabréf, sem gefin eru út fyrir ómyndugrafé.

4. gr. Heimild sú, er til sölu þessarar er veitt, gildir að eins til 31. desember 1904.

Nd.**481. Breytingartillögur**

við frumvarp til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi.

Flutningsm.: Lárus H. Bjarnason, J. Jónatansson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Pétur Jónsson, H. Hafstein, Björn Bjarnarson, þm. Dalam.

1. Við innganginn:

Í stað: »30 ára«, komi: 25 ára.

2. Við 2. grein:

Orðin: »fyrst um sinn« falli burt.

3. Við 7. gr. 5. málgr.:

Málgreinin orðist svo:

»Bankavaxtabréf veðdeildarinnar og önnur opinber verðbréf eftir gangverði, svo og« o.s. frv.

4. Við 8. gr.

Greinin orðist svo:

Íslands banki skal, á meðan lög þessi eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi, er rétt hafi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli á þessu tímabili gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs skulu þó vera í fullu gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir og seðlar Íslands banka skulu vera hinir einu seðlar, er gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í alla opinbera sjóði sem reiðu gull væri.

5. 11. gr. falli burt.

6. 12. gr. falli burt.

7. 13. gr. falli burt.

8. Við 14., er verður 11. gr.

Greinin orðist svo:

Íslands banki skal greiða landssjóði árlegt gjald, er fyrstu 10 árin nemi 5000 kr., næstu 10 ár 7,500 kr. og seinustu 5 árin 10,000 krónum.

9. Við 18. gr., er verðar 15. gr.
Fyrir: »20«, komi: 30.
Fyrir: »30«, komi: 60.
10. 19. gr. verði 16. gr.
Í stað: »aðalskrifstofu« komi: skrifstofu.
11. 20. gr. verði 17. gr. og orðist svo:
Málefnum bankans stýrir 7 manna ráð. Það nefnist bankaráð og heldur fundi sína í Reykjavík. Alþingi kys þrjá menn í bankaráðið til tveggja ára og hluthafar jafnmarga til jafnlangs tíma. Æðsti valdsmaðurinn innanlands er sjálfkjörinn formaður bankaráðsins, en varamaður sá er honum er næstur að völdum, og gengur hann að öllu leyti í stað landshöfðingja, þegar landshöfðingi mætir ekki.
Aðaliundir hluthafa skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar á landinu, þegar því þykir nauðsyn bera til.
Nú á landssjóður hluti í bankanum, og kys alþingi þá tvo menn til tveggja ára til þess, að mæta á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd og hafa þeir hvor um sig jafnt afl atkvæða.
12. Við bætist ný 18. gr. svo hljóðandi:
Bankaráðinu er skylt að svara til saka í þeim málum, sem höfðuð kunna að verða gegn Íslands banka, en forstjóri hvers útibús svari til saka í þeim málum, er varða útibúið sérstaklega.
13. Við bætist ný 19. gr.
Fullnægi bankinn ekki skyldum þeim, sem lög þessi leggja honum á. Herðar, hefir hann fyrirgjört einkarétti sínum til seðlaútgáfu og á landsstjórnin sókn sakar út af því.
14. 21. gr. verður 20. gr.

Nd.

482. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi.

Flutningsmenn: Pétur Jónsson, H. Hafstein, Stefán Stefánsson pm. Eyf., J. Jónatansson, Hermann Jónasson, Jóh. Jóhannesson.

Inngangur frumvarpsins orðist þannig:

Ráðaneytinu fyrir Ísland heimilast að veita hlutafélagi, er þeir hæstaréttarmálafærslumaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, leyfi til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, er nefnist »Íslandsbanki«, og hafi einkarétt um 25 ára tímabil til að gefa út seðla, er greiðast handhafa með mótuðu gulli, þegar krafist er. Skal það vera tilgangur Íslandsbanka, að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð bæta úr peningahögum landsins, svo sem lög 18. sept. 1885 hafa að auginni.

Nánari skilyrði fyrir einkarétti þessum ern þau, er hér segir:

Nd.

483. Breytingartillaga

við breytingartillögu fjárlaganefndarinnar við frumv. til fjárukalaga fyrir árin 1900 og 1901.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

Frá landshöfðingja.

Við síðasta lið 2. gr.: fyrir 200 komi 500.

Nd.

484. Nefndarálit

í málinu: Frumvarp til laga um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.

Nefnd sú, sem falið var að íhuga frumvarp þetta og láta uppi álit sitt um það, hefir, eftir nákvæma yfirvegun, komist að þeirri niðurstöðu, að ráða hinni háttvirtu deild til þess að samþykkja það óbreytt.

Eftir lögum 19. júní 1888 um sildveiði félaga í landhelgi mega félög eigi reka aðrar fiskiveiðar en sildveiðar í landhelgi við Ísland, er þegnar annara ríkja eiga hlut í, hversu lítill sem hann er, og hvar sem félagið hefir heimilisfang sitt eða hveruig því er fyrir komið að öðru leyti. Á þessu gerir frumvarpið þá breytingu, að eftir því mega hlutafélög reka alls konar fiskiveiðar í landhelgi, ef þau fullnægja skilyrðum þeim, sem þar eru sett, en þau eru hin sömu og lögin frá 1888 setja fyrir réttinum til sildveiða í landhelgi.

Nefndin fær eigi betur séð en að ákvæði þessi séu til bóta, sérstaklega þegar lítið er til þess, hve lítið fé er í landinu og hve erfitt er að koma á hlutafélögum með stofnfé, svo nokkru nemi af innlendu fé, og álitur að þau geti orðið sjávarútveginum til eflingar.

Ákvæðin í 2. gr. frumvarpsins getur nefndin felt sig vel við; þau eru nokkru fyllri og ítarlegri en ákvæðin í 2. gr. laganna frá 1888, og er eigi vanþörf á því.

Um 3., 4. og 5. gr. er ekkert sérlegt að athuga.

Alþingi 14. ágúst 1901.

Jóh. Jóhannesson

skrifari og framsögumaður.

Skúli Thoroddsen.

Björn Kristjánsson.

Nd.

485. Breytingartillaga

við frumv. til laga um heimild til að stofna hlutafélagabanka á Íslandi.

Flutningsmenn: Lárus H. Bjarnason. Björn Bjarnarson, þm. Dal. Herm. Jónasson.

Stefán Stefánsson, þm. Eyf. J. Jónatansson. Björn Bjarnarson, þm. Bf.

Við 4. gr., 1. málsg.:

Í stað »2 $\frac{1}{2}$ miljón«

komi: 2 miljónum.

Nd.

486. Breytingartillaga

við frv. til laga um stofnun hlutafélagabanka á Íslandi. Frá meiri hluta nefndarinnar.

Við 14. gr. Orðin »af honum« falli burt.

Nd.

487. Frumvarp

til laga um friðun breindýra.

(Eins og það var samp. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Hreindýr skulu friðhelg vera alla tíma árs fyrst um sinn í 10 ár, frá 1. janúar 1902 að telja, og varðar 50 króna sekt fyrir dýr hvert, ef drepíð er.

2. gr. Mál um brot gegn lögum þessum eru almenn lögreglumál. Rennur helmingur sektafjárins í sveitarsjóð þar, sem brotið er framið, en hinn helmingur ber uppljóðarmanni.

3. gr. Hér með er úr gildi numin 3. gr. í lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra.

Enn fremur skal sú ákvörðun í tilskipun um veiði á Íslandi 20. júní 1849 § 7: „Hreini má veiða og elta hvar sem er“, úr lögum numin.

Nd.

488. Frumvarp.

til laga um umboð þjóðjarða, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Jafnóðum og umboð losna, skal landshöfðingi fela sýslumanni þess héraðs, sem umboðsjarðir liggja í, á hendur umsjón alla og yfirráð þau, er umboðsmenn nú hafa yfir jörðunum.

Í ómakslaun fá sýslumenn 4% af atgjöldum jarðanna.

Ed.

489. Frumvarp

til laga um löggildingu verzlunarstaðar við Sandgerðisvík í Gullbringusýslu, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Við Sandgerðisvík á Miðnesi í Gullbringusýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður.

Ed.

490. Frumvarp

til laga um löggildingu verzlunarstaðar á Hjallasandi í Neshreppi utan Ennis innan Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Á Hjallasandi í Neshreppi utan Ennis skal vera löggiltur verzlunarstaður.

Ed.

491. Frumvarp

til fjáráukalaga fyrir árin 1900 og 1901. Eins og það var samþ. við eina umr. í nd.

1. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögum fyrir árin 1900 og 1901 og fjáráukalögum 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899 veitast 38,673 kr. 90 a. til gjalda þeirra, sem talin eru í 2.—4. gr. hér á eftir.

2. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 10. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir B. Dómgæzla og lögreglusjórn:

Við tölulið 4. Til þess að kaupa eldtrausta járnskápa handa landfógetaembættinu og bæjarfógetaembættinu í Reykjavík alt að kr. 500

Undir C. Ýmisleg útgjöld:

Við tölulið 11. d.: Til að hlaða garð til varnar vitanum á
Skagatá alt að — 2500
Til þess að kaupa býlið Gróttu og endurbæta híbýli þar alt að — 2500
Til verkfróðs manns til að kynna sér skipamælingar . . . — 500
kr. 6000

3. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 12. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A. Til útgjalda við póststjórnina:

Við tölulið 4. a.: Viðbót við skrifstofukostnað póstmeistara á tímabilinu 1897—99 kr. 1023 90

Undir B.

Við tölulið 3. til flutningabrauta kr. 10,000

Við tölulið 4. til þjóðvega — 5,000

Styrkur til brúargjörðar á Hörgá við Staðar-

hyl (endurveiting) — 7,500 — 22,500 00

Undir C.

Við tölulið 2. a. til gufubátaferða í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa — 2,500 00
kr. 26,023 90

4. gr. Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 13. gr. fjárlaganna, veitast:

Undir A — b. Önnur útgjöld í þarfir andlegu stéttarinnar.

1. til bráðabirgðar-stækkunar á kirkjugarðinum í Reykjavík kr. 600

2. sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í 4. gr. fjárlaganna 22. september 1899 fyrir árin 1898 og 1899, til að byggja steinlímdan fyrirstöðugarð til varnar túns og engja á prestsetrinu Höfða, með því skilyrði, að hlutaðeigandi prestur lengi á eigin kostnað garð þann, sem þegar er bygður, um 8 faðma — 300 kr. 900

Undir B. Til kenslumála:

Við III. c. 6:

námsstyrkur við lærða skólann kr. 2,000

Við V. b. 2:

til áhaldakaupa handa stýrimannaskólanum — 800

Við V. b. 4: Viðbót við ýmisleg útgjöld (til

viðgerðar á skólahúsinu) alt að — 200 — 3,000

Undir C. Til vísindalegra og verklegra fyrirtækja og bókmenta:

Við tölulið 24. Til kapteins í sjóliðinu Ryders til tilrauna við skógarrækt hér á landi — 2,500

Til þess að bæta eignaskemdir, er urðu við báthvolf við botnvörpuskipið »Royalist« í október 1899, alt að — 250
kr. 6,650

Ed.**492. Frumvarp**

til laga um breyting á 1., 4., 5., 9., 10., 14. og 15. gr. laga 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Til þess að skip, sem er eign hlutafélags, geti með skrásetning á Íslandi öðlast rétt til að hafa danskt flagg, verður stjórn félagsins að hafa aðsetur sitt á Íslandi eða í Danmörku, og allir stjórnarmenn að vera hluthafar í félaginu, er annaðhvort hafa rétt innborinna manna og eigi eru þegnar annars ríkis, eða hafa fengið dönsk þegnarréttindi með því, að vera orðnir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

2. gr. Skrásetning skipa er undir stjórn og umsjón landshöfðingja, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, og á Íslandi skulu lögreglu-stjórnarnir annast hana, og hvert lögsögnarumdæmi í landinu vera skrásetningar-umdæmi fyrir sig.

Á aðalskrá skrásetningar- og skipamælingarstofunnar í Kaupmannahöfn yfir skip þau, sem skrásett eru í ríkinu, skal einnig rita skip, sem skrásett eru á Íslandi, eftir að mælingin hefir verið þar endurskoðuð, og skulu þjóðernis- og skrásetningarskirteini þau, sem um er rætt í annari grein, gefin út á þeirri skrifstofu.

3. gr. Störf þau, sem stjórnin hefir á hendi eftir 5., 9., 14. og 15. gr. skrásetningarlaganna, skulu framvegis falin landshöfðingjanum yfir Íslandi.

4. gr. Þegar búið er á skrásetningarskrifstofu þeirri, sem í hlut á. að rita það, sem með þarf um skrásetninguna og um mælinguna í skjal, sem gjört er þar um, skal senda það (með fylgiskjölum) þegar í stað til landshöfðingja, og þegar hann ekki hefir neitt fram að færa á móti því, að skipið sé viðurkennt sem danskt, gefur hann út handa því bráðabirgða-þjóðernisskirteini, er samið sé eftir formála, sem stjórnin nákvæmar til tekur; sendir hann skrásetningarskrifstofunni það til þess, að hún skili því til skipsins, og ber honum um leið að sjá um, að markað sé á skipið netto-smálestatalið og skrásetningarstafir þeir, sem landshöfðingi hefir tekið til. Áður en skipið er afgreitt, skal þar að auki á skrásetningarskrifstofunni rita nafn skipstjóra á skirteinið og upplýsingu um heimild hans til að vera skipstjóri. Skýrslu þá, sem landshöfðingi hefir fengið frá skrásetningarskrifstofunni um gjörðina með fylgiskjölum, skal hann senda skrásetningar- og skipamælingarskrifstofunni í Kaupmannahöfn. Skal þar yfir: koda mælinguna, og má, ef þess þykir þörf, krefjast þess, að skipið sé mælt að nýju að öllu eða nokkru leyti. Þegar þessar auglýsingar eru fengnar, skal skipið sett á aðalskrána samkvæmt skrásetningarskjölum þess.

5. gr. Fjórdá og tíunda gr. skrásetningarlaganna 13. des. 1895 eru úr gildi feldar.

Nd.**493. Framhalds-nefndarálit**

um frumvarp til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.

Breytingar þær, er hin háttvitta efri deild hefir gjört á þessu frv., er að eins þær. að í 2. gr. er bætt inn »eftir 1. gr.« og orðalagi 4. gr. er dálítið breytt, og því bætt við, að lögin öðlist gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B.-deild Stjórnartíðindanna.

Breytingar þessar eru eigi þýðingarmiklar, en verða að teljast fremur til bóta.

Vér leggjum því til, að frv. verði samþykkt óbreytt.

Neðri deild, 15. ág. 1901.

H. Hafstein
form.

Guðl. Guðmundsson
skrifari og frams.m.

Björn Kristjánsson.

Nd.

494. Framhalds-nefndarálit

um frumvarp til laga um viðauka við lög 6. apr. 1898 um bann gegn botn-vörpuveidum.

Háttv. efri deild hefir í 2. gr. þessa frv. bætt inn orðunum »eða á bát, við skipshliðina«. Við þessa viðbót höfum vér ekki neitt verulegt að athuga, og teljum ekki neitt varhugavert, að samþykkja hana.

Vér leggjum því til, að frv. verði samþykkt óbreytt.

Neðri deild alþingis, 15. ág. 1901.

H. Hafstein
form.

Guðl. Guðmundsson
skrifari og frams.m.

Björn Kristjánsson.

Nd.

495. Frumvarp

til laga fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Með konunglegri tilskipun má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær, er þurfa þykir, um eftirlit með því, að fylgt sé ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu.

2. gr.

Hlutaðeigandi lögreglustjórar annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr. og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna.

Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með talin borgun til lögreglustjór-ans og aðstoðarmanna hans, skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skirteinis né merking skip-anna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett hafa verið.

3. gr.

Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi fyrirmælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, alt að 200 kr.

Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæm-ast, fer sem um opinber lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B deild Stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur ó-haggaður, er gerður var í Lundúnum 24. júní 1901 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.

Nð.

496. Frumvarp.

til laga um viðauka við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveidum. (Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar frammar en hann kann að vera skyldur til, sé hann lögskráður skipverji, skal sæta 50—1000 kr. sektum.

Sömu hegning skal og hver sá maður sæta, er hjálpar til að koma undan handsömun eða hegningu þeim, er sekur hefir orðið um ólöglegar botnvörpu-veiðar, nema hann sé lögskráður skipverji á skipi því, er hlut átti að hinum ó-löglegu veiðum, enda falli brot hans eigi undir önnur þýngri hegningarákvæði.

2. gr. Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn, að dvelja á útlend-um botnvörpuskipum við veiðar þeirra, eða er í botnvörpuskipi eða á bát við skipshliðina, þegar það er að veiðum í landhelgi við Ísland, án þess að hann geti gert þá grein fyrir dvöl sinni þar, að auðsætt sé, að hann eigi enga hlut-deild í veiðiskap þess, skal, sé hann eigi lögskráður skipverji á skipinu, sæta sektum eftir 1. gr.

3. gr. Hver sá skipstjóri, er sekur verður um brot á lögum nr. 8, 6. apríl 1898, 1. gr., skal, auk sekta þeirra, er ákveðnar eru í 2. gr. nefndra laga, sæta fangelsi, eigi minna en 14 daga einföldu fangelsi.

4. gr. Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð, og mál um brot gegn þeim skulu rekin sem opinber lögreglumál.

Ed.

497. Frumvarp

til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. (Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sótthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdboðin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralækuis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Eftirlitsmenn má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir eftirlitsmann eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi gölggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni, eða þeim hluta sýslu, sem honum er falið til eftirlits, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólaföstu, og skulu hinarsjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunni stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sótthreinsunarlyf.

4. gr. Amtmenn annast um, að böðunar- og sótthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvívetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglingaskipanna, geymslu þeirra og afhending; en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinn kostnað.

Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðruvísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði hrepps þess eða kaupstaðar, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annatshvors.

6. gr. Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi 5. janúar 1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjód þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

7. gr. Akvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi numin að því, er snertir niðurfjöfnun á þókaun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Nd.

498. Nefndarálit

um frv. til laga um heimild til að veita undanþágur frá lögum um bann gegn bornvörpuveidum nr. 8, 6. apríl 1898.

Nefnd sú, er hin háttvirta deild hefir falið að athuga þetta frv., hefir íhugað málið, en eigi getað orðið á eitt mál sátt um tillögur sínar.

Meiri hluti nefndarinnar litur svo á þetta mál, að eigi séu neinar líkur

til, að það geti haft neinn skaða í för með sér fyrir fiskiveiðar annara héraða, eða orðið til neins tjóns fyrir landið. Bæði er það, að engin líkindi eru fyrir því, eftir álitu fiskifróðra manna, að fiskigöngur komi frá þessu svæði til annara fjarlægari veiðistöðva við landið, og svo ber auk þess hér að gæta þess, að einmitt á þessu svæði er nú mjög mikið um óleyfilegar botnvörpuveiðar. Þar sem öll löggæzla er á miklum hluta þessa svæðis óframkvæmanleg af hálfu þessa eina varðskips, er hér er, verður að telja það ofalaust, enda alkunnugt, að á þessu svæði notar hinn útlendi botnverpinga-floti landhelgina hispurslaust. Það eru því miklar líkur til, að eigi yrði meira um botnvörpuveiðar á þessu svæði, þótt leyfi væri gefið, eins og frv. fer fram á, heldur en nú er, án alls leyfis og í forboði laganna, sem þar hefir reynst nær því ómögulegt að fylgja fram.

Íllinsvegar er það augljóst, að þetta mál getur orðið til mikils hagnaðar fyrir héruð þau, er hér eiga hlut að máli, og jafnframt nokkur tekjugrein fyrir landssjóðinn, og þar sem hér er um réttindi að ræða, sem án tjóns fyrir önnur héruð og án skaða fyrir landið geta orðið þessum afskektu héruðum til mikillar viðreisunar bæði beinlínis og óbeinlínis, þá viljum vér leggja með því, að frv. verði samþykkt, með sérstakri hliðsjón af því, að héraðsbúar hafa óskað þess, að slíkt leyfi væri veitt.

• Vér litum svo á málið, að það beri aðallega að skoða sem héraðsmál þessara sýslna, er þær eigi að geta sem mestu ráðið um, undir eftirliti landsstjórnarinnar, og erum vér að því leyti samdóma stefnu frv.; en við hin einstöku atriði frv. flytjum vér nokkrar breytingartillögur í þá átt, að herða nokkuð á skilyrðum og fyrirbyggja, að leyfið verði misbrúkað.

1. Við 1. gr. Á eftir »hérlandum mönnum« bætist:
»er hafa verið búsettir á Íslandi í 3 hin síðustu ár og eiga jarðeign í landinu«.
2. Við 2. gr. Í stað: »50« komi: »20«.
3. Við 3. gr. Í stað: »150,000« komi: »250,000«.
4. Aftan við greinina bætist:
»Vedféð skal lagt inn í peningastofnun þá hér á landi, er landshöfðingi ákveður, og má hún nota það sem starfsfé; en landssjóður ábyrgist skil á vedfénu, að áskildum 2 ára fyrirvara fyrir afturköllun þess«.
5. Við 4. gr. Í stað: »skulu« komi »innan þeirra marka, er nefnd eru í 1. gr., skulu eftir tillögum sýslunefndanna í Skaftafellssýslum«.
6. Við 5. gr. Í stað: »500« komi: »2000«.
7. Við 5. gr. Í stað: »100« komi: »300«.
8. Við 5. gr. »eða flutninga« falli burt.

Neðri deild alþingis 15. ág. 1901.

H. Hafstein

Guðl. Guðmundsson

form.

skrifari og framsögum.

H. meiri hluti hefir komist að þeirri niðurstöðu, að rétt sé að veita fé lagi rétt til þess að fiska með botnvörpum í landhelgi á öllu svæðinu fyrir báðum Skaftafellssýslum, eða frá Jökulsá á Sólheimasandi austur að Eystra-Horni.

Þetta hefi eg ekki getað fallist á. Eg verð að aðhyllast þá skoðun, er felst í skjali því, sem 24 skipstjórar hafa sent þinginu, að það mundi geta spilt fyrir fiskigöngum, ef veiði með botnvörpum væri leyfð á þessu svæði. Þeir segja: »Það er óræk reynsla fyrir því, að fiskurinn kemur fyrst að landi á vetr-um á þessu svæði (fyrir Skaftafellssýslum), og þarf til þess ekki annað en benda á, að Frakkar byrja fiskiveiðar sínar í febrúarmánuði í kringum Ingólfs-höfða og fara svo vestur með landi eftir því sem fiskurinn færist vestur með því, og að þau skip úr Faxaflóa, sem til þess eru fær, byrja fiskiveiðar sínar í marzmánuði austur við Vestmanneyjar og austar, og fylgja svo fiskinum vestur með landi«.

Eg verð að vera á sömu skoðun og fyrnefndir 24 skipstjórar um það, að engu aðgengilegra sé að veita innlendum mönnum leyfi til að veiða með botnvörpum í landhelgi heldur en útlendingum, þar sem sá fiskur, sem veiddur yrði á innlendum botnvörpuskipum, mundi verða sendur á hinn útlenda markað sem innlend vara, og mundi því geta spilt því áliti, sem innlendir saltfiskur hefir haft í útlöndum, áliti, sem á engan hátt má veikja. Það er fengin óræk reynsla fyrir því, að sá fiskur, sem veiddur er með botnvörpum, er mjög óútgengileg vara fyrir hinn útlenda markað, og aldrei hefir innlendir saltfiskur frá Faxaflóa verið í jafn-litlu áliti eins og einmitt þann tímann, sem botnvörpu-veiðahlutafélagið »Ísafold« og kaupmaður Ward veiddu hér þorsk með botnvörpum og sendu hann á markaðinn sem innlendan saltfisk. Verzlun kaupmanns Ward með þennan fisk lauk svo, að hann varð að selja allmikið af verkuðum saltfiski, sem veiddur var í botnvörpum, til sveitabænda hér á landi; en fisk þennan hafði hann keypt af öðrum í því skyni, að senda hann á útlendan markað.

Eg get ekki talið það til hagsmuna fyrir landið, þó innlendum mönnum sé ætluð atvinna á botnvörpuveiðaskipunum, því eg verð að álíta, að hér sé fremur skortur á vinnuafli, bæði við landbúnað og sjávarútveg, heldur en að menn þurfi að vera aðgjörðalausir, og að kaupgjald sé orðið svo hátt bæði við sjávarsíðuna og í sveitum, að ekki sé ástæða til að styðja að því í brád, að það verði hærri.

Væð það, sem þeim manni eða félagi, sem veita á leyfið til að veiða í landhelgi með botnvörpum er gert að skyldu að setja fyrir því, að haldnir verði samningar þeir, sem botnvörpuveiðamenn gjöra við sýslunefndirnar eða lands-höfðingja, virðist vera nægilega hátt sett; en það virðist missa með öllu þýðingu sína, þegar þess er gætt, að írúmarpið veitir enga tryggingu fyrir, að brotum verði komið upp, og leggur engum lögreglu eftirlitið á herðar. Og eg tel næsta ólíklegt, að danska strandvarnarskipið geti annað því, að hafa nokkurt verulegt eftirlit með fiskiveiðunum á öllu þessu svæði, og lít svo á, sem ástæða sé til að draga í efa, hvort strandvarnarskipið vilji taka að sér strandgæzlu á því svæði, þar sem Íslendingar sjálfir hafa leyft botnvörpuveiðar. Og sé ekki hægt að setja næga tryggingu fyrir því, að öflugri strandgæzlu verði haldið uppi á þessu svæði, virðist augljóst, að botnvörpuveiðafélagið, sem ekki virðist geta orðið innlent nema að nafninu, gæti komið sér hjá að kaupa leyfisbréf til botn

vörpuveida, nema að eins fyrir t. d. 2—4 skip, og gæti það svo leyft svo mörgum skipum, sem það vildi, að fiska á þessu svæði, fyrir sérstaka borgun, er rynni til félagsins sjálfs, og látið svo sín fáu skip, er veiðileyfið hefðu, vera á verði til þess að gera viðvart botnvörpuskipunum, sem ekki hefðu innlent veiðileyfi, ef nokkura strandgæzlu væri að óttast.

Yrði þá arður hlutaðeigandi sýslufélaga nauðalftill, og sízt ástæða til fyrir þann arð, að teffa svo á tvær hættur, sem hér er farið fram á.

Neðri deild alþingis, 15. ágúst 1901.

Björn Kristjánsson.

Nd. 499. Breytingartillaga

við frumv. til laga um friðun fugla.

Frá Pétri Jónssyni og Valtý Guðmundssyni

1. Við 1. gr. Á eftir orðunum: Þó skulu, bætist inn í:
rjúpur friðaðar frá 10. marz til 10. september.
2. Við 1. gr. Á eftir orðinu »net« bætist inn í:
(nema háfa).

Nd. 500. Breytingartillaga

við breytingartillögu á þingskj. 499.

Frá Pétri Jónssyni.

Í staðinn fyrir: 10. marz til 10. september

komi: 20. marz til 30. september.

Nd. 501. Breytingartillaga

við frumvarp til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík frá Pétri Jónssyni.

1. Fyrsta grein orðist þannig:

Fé veðdeildarinnar má lána gegn veði í jarðeignum eða húseignum. Með jarðeignum teljast venjuleg jarðarhús, samkvæmt löglegri úttektargjörð. Húseignir eru því að eins veðhæfar:

1. að þær — að undanteknum úthýsum á jörð — sé váttrygðar í váttryggingarstofnun, er bankastjórnin telur góða og gilda.
2. að þær stardi á og sé nauðsynlegar til ábúðar á jörð þeirri, er jafnframt er að veði sett, eða standi í kaupstöðum eða verzlunarstöðum með lóð eða lóðarrétti, er bankastjórn telur óhultan og fullnægjandi.

Timburhús á jörð, þó til jarðarhúsa sé talin eftir úttektargjörð, eru því að eins veðhæf, að þau séu váttrygð eins og að ofan er fyrir mælt.

Eigi má lána nema gegn fyrsta veðrétti, þó með þeirri undantekning, að lána má gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar kunna að verða fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnsettur kann að verða á Íslandi, nemi hlutaupphæð sú eigi meira en 20% af virðingarverði hinnar veðbundnu jarðeignar.

Lánsupphæðin má eigi fara fram úr helmingi af virðingarverði fasteignar.

2. Á eftir þessari grein komi ný 2. gr., er orðist þannig:

Með lögum þessum er numin úr gildi 7. gr. í lögum 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík.

3. Fyrirsögn frumvarpsins orðist þannig:

Frumvarp til laga um breyting á 7. gr. laga 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík.

Ed.

502. Frumvarp

til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, (eins og það var sp. við 3. umr. í Nd.).

Ráðaneytinu fyrir Ísland heimilast að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmálafærslumaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, leyfi til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, er nefnist „Íslands banki“, og hafi einkarétt um 30 ára tímabil til að gefa út seðla, er greiðist handhafa með mótuðu gulli, þegar krafist er. Skal það vera tilgangur Íslandsbanka, að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð bæta úr peningahögum landsins, svo sem lög 18.sept. 1885 hafa að augnamiði.

Nánari skilyrði fyrir einkarétti þessum eru þau, sem hér segir:

1. gr.

Íslendingar, hvort sem eru einstakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því, að borga hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því, að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1. veðrétti í fasteignum á Íslandi, er þó nemi ekki meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna. Af skuldabréfum þessum greiðast 4% í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði. Skuldabréfin mega að eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega, eftir vild, hve nær sem þeir vilja borga lánið með peningum með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember gjalddaga. Landssjóður hefir heimild til, að gerast hluthafi í bankanum fyrir alt að $\frac{2}{5}$ hluta fjárins.

2. gr.

Hlutafé bankans skal fyrst um sinn eigi nema minna en 2 miljónum króna. Stofnendur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir samkvæmt 1. grein.

3. gr.

Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikill upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkv. 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru skuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum bankaskuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði.

4. gr.

Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftapörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að $2\frac{1}{2}$ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn

1) hafi í vörzlum sínum málmforða, er ekki nemur minna verði en helming af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;

2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmforðanum, er nemur jafnmiklu verði.

5. gr.

Til málmforða má teljast:

a.) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir;

b.) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2480 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli;

c.) kröfur, er gjaldist þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka og Englands banka (eða Skotlands), gegn því, að kröfur þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmforðans;

d.) seðlar gefnir út af Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,

Noregsbanka,

Ríkisbanka Svía, [

Englandsbanka,

Skotlandsbanka,

Frakklandsbanka,

og hinum þýzka ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir tölulíð c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

6. gr.

Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sannað er um, að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200 þús. krónur í einu. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmíðu í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

7. gr.

Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn næg-
ir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði.

Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis.

Kröfur á hendur útlendum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er.

Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein.

8. gr.

Íslands banki skal vera nú og framvegis sú einasta stofnun á Íslandi, sem rétt hefir til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað myntaðra peninga, og ákveðst það til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil; en þar á móti skulu seðlar Íslands banka vera þeir einustu, sem þannig geti gilt manna á milli, og sem tekið skuli á móti í alla opinbera sjóði, en þar skulu seðlarnir takast gildir sem lögleg borgun til jafns með reiðu gullu.

9. gr.

Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftirliti stjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu. Ráðaneytið samþykkir, í hverju formi seðlarnir skuli gefnir út, og hverju upphæð hvers einstaks má nema.

10. gr.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem útgefnir eru af Íslands banka eða falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er fullkomnaður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti.

11. gr.

Íslands banki tekur að sér útborgun á skuldum landsbankans og innköllun á útistandandi eignum hans; hann leysir og inn seðla þá, sem landsbankinn á úti. Íslands banki gjörir landssjóði fullnægjandi skil fyrir innköllun þessari og útborgunum, en landssjóður ábyrgist vanhöld öll. Varasjóður landsbankans og aðrar skuldausar eigur hans renna í landssjóð.

12. gr.

Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, mega aldrei aukast fram yfir það, sem nú er, en skulu innkallast og innleysast í síðasta lagi 3 árum eftir að Íslands banki hefir tekið til starfa, og eru seðlar þeir ógildir, sem þá ekki eru komnir til innlausnar.

Alla seðla, sem þannig eru kallaðir inn, lætur bankinn undir hæfilegri tilsjón af landssjóðs hendi, ónýta, og í hvert skifti sem seðlar hafa þannig verið ónýttir, tilkynnist almenningi, hve mikil upphæð hafi verið ónýtt.

13. gr.

Íslands banki skal taka að sér veðdeild landsbankans með öllum hinum sömu skyldum og réttindum, er landsbankinn nú hefir.

14. gr.

Íslands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, sem er 10% af árlegum arði bankans, þegar búið er að úthluta hluthöfum 4%

15. gr.

Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 14. grein, meðan hann hefir heimild til seðlaútgáfu samkvæmt lögum þessum.

16. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörk á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

17. gr.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, h'utabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskulda-
bréf þau, sem nefnd eru í 2. greiu.

18. gr.

Bankinn skal sem handveðshafandi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeigandi með 60 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

19. gr.

Bankinn skal hafa aðalskrifstofu sína og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaupþúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Akureyri og Ísafirði.

20. gr.

Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn, og kys alþingi 3 þeirra, en hlut-hafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður bankaráðsins, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann er eigi sjálfur viðstaddur.

Aðalfundur bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar, þegar því þykir nauðsyn til bera.

Nú er landssjóður hluthafi í bankanum, og kys alþingi þá á hverju þingi 2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd, og hafa þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða.

21. gr.

Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verður fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Ed. **503. Breytingartillaga**
við frumvarp til laga um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis 14. sept. 1877. (460).

Frá Ólafi Ólafssyni.

Fyrri partur frumvarpsins orðist svo:

Ísafjarðarsýslu, Húnavatnssýslu, Kjósar- og Gullbringusýslu og Arnes-sýslu skal hverri um sig skift í tvö kjördæmi, er hvert kjósi einu alþingismann. Í Ísafjarðarsýslu skal Vestur-Ísafjarðarsýsla mynda annað kjördæmið, en Norður-Ísafjarðarsýsla ásamt Ísafjarðarkaupstað hitt kjördæmið. Í Húnavatnssýslu skulu

Vindhælishreppur, Engihlíðahreppur, Bólstaðarhlíðahreppur, Svínavatnshreppur, Torfalækjarhreppur og Áshreppur mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar sýslunnar hitt. Í Kjósar- og Gullbringusýslu skal Kjósarsýsla með Seltjarnarneshreppi mynda annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar Gullbringusýslu hitt kjördæmið. Í Árnessýslu skal Selvogshreppur, Ölfushreppur og Flóahrepparnir 6, að meðtöldum Eyrarbakka, vera annað kjördæmið, en hinir aðrir hreppar Arnessýslu í hinu kjördæminu.

Ed.

304. Viðaukatillaga

við frumvarp til laga um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis í 14. september 1877.

Frá Axel V. Tulinius.

Á eftir fyrri málsgrein frumvarpsins komi:

Suður-Múlasýsla skal vera tvö kjördæmi og hvort kjördæmið kjósa einn alþingismann. Í öðru kjördæminu skulu vera: Mjóafjarðarhreppur, Norðfjarðarhreppur, Reyðarfjarðarhreppur, Fáskrúðstjarðarhreppur og Stöðvarfjörður úr Breiðdaldshreppi; en í hinu kjördæminu: hinn bluti Breiðdalshrepps, Geithellnahreppur, Berunesshreppur, Skriðdalshreppur, Vallahreppur og Eiðahreppur.

Nd.

505. Breytingartillögur

við tillögu til þingsályktunar um skilyrði og reglur fyrir veiting á styrk úr landssjóði til búnaðarféлага.

Frá Ólafi Briem.

1. Við B. 2. c. Á eftir 5. tölulið komi nýr liður:

Gaddavirsgirðingar með járnstólpum og undirstöðusteinum 5 faðm.

2. Við B. 2. g. 3. Fyrir »350« komi: 300.

Sp.

506. Skilagrein

fyrir sölu og afhendingu Alþingistíðindanna 1899.

A. Sölureikningur.

Tekjur:

1. Seld alþingistíðindi 1899, 27 eint. á 3 kr.	kr. 81,00
2. Ávísað úr landssjóði	— 47,73
Samtals	kr. 128,73

Gjöld:

1. Ómakslaun við afhendingu 452 eint. af alþingistíðindum 1899: 8% af kr. 1356	kr 108,48
2. Sölulaun af alþingistíðindum 1899: 25% af kr. 81,00	— 20,25
Samtals	kr. 128,73

B. Afhendingarskýrsla.

1. Alþingistíðindi afhent ókeypis :

a, til sveitarfélaga og kaupstaða	382 eint.
b, — stjórnarráðsins fyrir Ísland og landshöfð.	21 —
e, — alþingismanna	36 —
d, — bókasafna	8 —
e, — afnota við samningu registurs	1 —
f, — »Rigsdagens Bureau«	1 —
g, — »Statistisk Bureau«	1 —
h, tvísent Seyðisfjarðarhreppi vegna póstvanskila	2 —
2. Seld alþingistíðindi	27 —
3. Óseldur afgangur (þar í vantar 100 af C. 1—2)	221 —

Samtals 700 eint.

Alþingi 16. ágúst 1901.

Árni Thorsteinsson.

Kl. Jónsson.

Nd.

507. Breytingartillaga

við frv. til laga um vinnuhjú og daglaunamenn. Flutningsm.: Einar Jónsson, Hermann Jónasson, Pétur Jónsson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Tryggvi Gunnarsson, Stetán Stefánsson, þm. Skf.

1. Við 22. gr. Á eftir orðunum: »sérstakri aðhjúkrun« komi: Eigi skal skerða kaup hjús, ef það er eigi lengur frá verkum, sökum veikinda þeirra, er hér ræðir um, en 6 daga virka, þá er að heyskap er unnið eða róið til fiskjar, eða 12 daga virka á öðrum tíma sumars, eða 4 vikur á vetri. Ef hjú er lengur frá verkum, skerðist kaup þess fyrir þann tíma svo sem tala rennur til. Ef hjú er lengur frá verkum en 8 vikur, endurgeldur það húsbónda fæði fyrir hvern dag, er um fram er, eftir því sem um semur, eða óvilhallir menn meta. Þó er húsbóndi eigi skyldur, að leggja hjúi fæði utan heimilis eða borga það.

2. 20. gr. verði 21. gr., en 21. gr. verði 20. gr.

3. Á eftir 22. gr. komi ný grein, er verði 23. gr., þannig (og breytist þá önnur greinatala):

Þá er ákveða skal kaup til að fullnægja 21. og 22. gr., og húsbónda og hjúi semur eigi, skulu óvilhallir menn meta kaupið, og taka bæði tillit til þess, hve arðsamur tíminn er, sem hjúið er frá verkum, og hve hátt kaup það er, sem um var samið. Þá er hjú deyr, skal meta kaup þess á sama hátt, ef húsbónda semur eigi við erfingja eða skiftaráðanda.

4. Við 27. gr. Orðin »eftir tiltölu rétttri« falli burt, en aftan við greinina bætist: og skal þá telja jafnt kaup um hvern dag vistartímans.

Nð.**508. Breytingartillaga**

við frv. til laga um heimild til að veita undanþágur frá lögum um bann gegn botnvörpuveiðum nr. 8., 6. apr. 1898.

Frá Einari Jónssyni.

Aftan við aðra grein bætist:

Fella má leyfi þetta úr gildi að 4 árum liðnum, ef sú verður raun á, að hinar umræddu botnvörpuveiðar spilli fiskigöngu fyrir öðrum héruðum lands.

Nð.**509. Breytingartillaga (til vara)**

við breytingartillögu við frv. til laga um heimild til að veita undanþágur frá lögum um bann gegn botnvörpuveiðum nr. 8., 6. apr. 1898.

Frá Guðl. Guðmundssyni.

Í stað »4«, komi: »5«.

Í stað »ef sú verður raun á«, komi: »ef það sannast«.

Nð.**510. Breytingartillaga**

við breytingartillögu á þingskj. 499.

Frá Péttri Jónssyni og Stefáni Stefánssyni, þm. Skf.

Í staðinn fyrir: 10. marz til 10. september

komi: 1. marz til 10. september.

Nð.**511. Frumvarp**

til laga um sparisjóð í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr.

Sparisjóðsfé það, sem nú er í landsbankanum, skal eftirleidis mynda sérstakan sjóð, er nefnist sparisjóður Reykjavíkur.

2. gr.

Í stjórn sparisjóðsins eru: forstjóri, er landshöfðingi skipar, og tveir gæzlumenn. Kýs bæjarstjórn Reykjavíkur annan þeirra, en amtsráð Suðuramtsins hinn.

3. gr.

Eftir tillögum sparisjóðsstjórnarinnar ákveður landshöfðingi með reglugjörð um tilhögun alla og fyrirkomulag sjóðsins.

4. gr.

Stjórn sparisjóðsins skal veita móttöku fé sparisjóðsins af stjórn landsbankans.

Rísi ágreiningur út af afhendingunni, sker landshöfðingi úr honum.

5. gr

Af varasjóði landsbankans skulu sparisjóðsstjórninni afhentar 40,000 kr. til varasjóðs sparisjóðsins, auk annara eigna, er til heyra sparisjóðsdeild landsbankans eða fyrverandi sparisjóð Reykjavíkur.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd. **512. Frumvarp**
til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Heimilt skal veðdeild landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar kunna að verða fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lánsupphæðin fari aldrei fram úr $\frac{3}{5}$ virðingarverðs fasteignarinnar.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd. **513. Nefndarálit**
í málinu frv. til laga um ófriðun á sel.

Nefnd sú, er hin háttv. neðri deild alþingis kaus til þess að láta uppi álit sitt um frv. til laga um ófriðun á sel, hefir rætt mál þetta ítarlega á nefndarfundum, en eigi getað orðið á eitt mál sátt.

Meiri hluti nefndarinnar lítur svo á, að því að eins gæti komið til mála, að fyrirskipa ófriðun á sel í ám, vötnum og lónum, ósum og fyrir ósamynnum, þar sem lax gengur, að selveiðaeigendum væru þá jafnframt ákveðnar fullar skadabætur. Slíkar skadabætur væri eðlilegast, að þeir laxveiðaeigendur greiddu, er hag hafa af sela-ófriðuninni á hverjum stað, nema heppilegra þætti, að auka útflutningsgjald af laxi, sem skadabótunum nemur, og láta svo greiða þær úr landssjóði.

En þar sem meiri hluti nefndarinnar telur vafasamt, að laxveiðaeigendum mundi þykja tilvinnandi, að fá ófriðun selsins á komið á þann hátt, sem að framan er nefnt, og skýrslur um arð af selveiði þess utan fremur ófullkomnar og ónógar, faust meiri hlutanum eigi ástæða til þess, að koma með nýtt frv. um þetta efni.

Við ráðum því hinni háttv. deild til þess að fella ofanefnt frv.

Neðri deild alþingis 16. ág. 1901.

Skúli Thoroddsen	Þórður Guðmundsson
form. og skrifari meiri hlutans.	framsögumaður.

Ósamþykktur meiri hluta nefndarinnar. Ræð hinni háttvirtu deild til að samþykkja frumvarpið.

Sigurður Sigurðsson.

Nd. **514. Frumvarp**
til laga um styrktarsjóði fyrir fjölskyldur sjóðrukaða manna.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Í hverjum hreppi, þar sem stofnaður verður styrktarsjóður fyrir fjölskyldur sjóðrukaðra manna undir eftirliti hreppsnefndarinnar og eftir almennum reglum, sem landshöfðingi setur, skal í þennan sjóð renna gjald það, sem ákveðið er í fátækrareglugjörð 8. jan. 1834. 14. gr. 4, að skuli ganga til fá-

tækra af fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta; ennfremur skulu ganga til sjóðs þessa allar sektir, sem til falla í hreppnum fyrir brot á sunnu- og helgidagalöggjöfnni.

Í þeim hreppum, þar sem þegar er til slíkur sjóður, getur hreppsnefndin sótt um til landshöfðingja, að sá sjóður komist inn undir þessi lög, og veitir landshöfðingi það, svo framarlega sem hann álitur ekkert vera því til fyrirstöðu eftir lögum sjóðsins og öðrum atvikum.

2. gr. Hreppsnefndin skal sjá um, að fé því, sem sjóðurinn eignast samkvæmt 1. gr. eða með gjöfum, samskotum eða á annan hátt, verði árlega komið á vöxtu eftir ákvæðum landshöfðingja og ársreikningur gjörður. Fé það, sem sjóðurinn eignast á árinu, skal vera komið á vöxtu fyrir lok marz mánaðar næsta ár á eftir. Sjóður hvers hrepps skal hafður út af fyrir sig og ávaxtaður, og að eins varið til styrktar fjölskyldum sjóðrúknaðra manna eftir reglum þeim, sem settar eru í lögum þessum.

3. gr. Fyrst um sinn í 10 ár frá því lög þessi öðlast gildi skal úr landssjóði verja 2000 kr. árlega til að auka sjóði þessa, og skal fé þessu skift milli sjóða hinna einstöku hreppa í réttu hlutfalli við tekjur hvers sjóðs næsta ár á undan. Fé þetta skal ávaxtað með öðru fé hvers sjóðs.

Enginn sjóður getur fengið hlutdeild í styrknum úr landssjóði, nema eign sjóðsins hafi við síðustu árslok á undan styrkveitingunni numið að minsta kosti 100 kr. og árstekjur hans verið 10 kr. eða meira.

Ennfremur má á hverju ári næstu 10 ár eftir að lög þessi öðlast gildi verja alt að 1000 kr. úr landssjóði til styrktar eftirlifandi ómögum sjóðrúknaðra manna, ef slys koma fyrir á þessu tímabili, svo að þörf þykir á styrk. Þeim styrk úthlutar landshöfðingi eftir tillögum hlutadeigandi hreppsnefnda og sýslumanns alt að 100 kr. til hverrar fjölskyldu.

4. gr. Nú kemur fyrir á þessum 10 árum, sem talað er um í 3. gr., slys svo stórkostlegt, að ekki nægir styrkur sá, sem nefndur er í síðari málsgrein 3. gr., má þá í þeim hreppi, þar sem þeir menn áttu lögheimili, sem druknuðu, verja alt að helmingi sjóðsins, sem hreppurinn á, til styrktar fjölskyldum hinna druknuðu. Upphæðin skal ákveðin af landshöfðingja eftir tillögum hreppsnefndar og sýslumanns. Jafnmikil upphæð og tekin er úr sjóði hreppsins skal útborguð í sama skyni úr öllum hinum styrktarsjóðunum til samans eftir úrskurði landshöfðingja, og skal þeirri upphæð jafnað niður á hina einstöku sjóði í réttu hlutfalli við inneign hvers sjóðs.

5. gr. Þá er 10 ár eru liðin frá því lög þessi öðlast gildi, fellur burt til lagið úr landssjóði til styrktarsjóðanna. Eftir þann tíma getur hver hreppsnefnd varið úr styrktarsjóði hreppsins alt að $\frac{9}{10}$ af ársvöxtunum til að styrkja fjölskyldur sjóðrúknaðra manna, í hvert skifti sem druknanir koma fyrir. Ef slys kemur fyrir svo stórkostlegt, að þessi styrkur nægi ekki, þá getur hreppsnefndin með ráði sýslumanns og samþykki landshöfðingja varið alt að helmingi styrktarsjóðsins fjölskyldum hinna druknuðu til styrktar, og skal þá alt að tvöfalt meiri upphæð, eftir úrskurði landshöfðingja, borguð til hinna sömu úr öllum hin-

um styrktarsjóðunum til samans. Þessari upphæð skal jafnað niður á hina einstöku styrktarsjóði í réttu hlutfalli við eign hvers sjóðs.

Nð 515. Breytingartillaga

við tillögu til þingsályktunar um stjórnarskrármálið (þgskj. 461).

Flutningsmenn: Valtýr Guðmundsson. Ólafur Briem. Skúli Thoroddsen.

Jóh. Jóhannesson. Guðl. Guðmundsson. Sig. Sigurðsson.

Þórður J. Thoroddsen. Þórður Guðmundsson. Magnús Torfason.

Stefán Stefánsson, þm. Skf. Björn Kristjánsson.

Tillögungreinin orðist þannig:

Neðri deild alþingis ályktar, að fela nefnd þeirri, er skipað var í stjórnarskrármálinu, að semja ávarp til konungs.

Ed 516. Frumvarp

til laga um laxveidar.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.)

1. gr.

Eigi má veiða lax í sjó, ám eða vötnum lengur en $2\frac{1}{2}$ mánuð á hverju ári. Má veiðitíminn hvergi enda síðar en 31. ágúst. Sýslunefnd skal í hverri sýslu ákveða, hvenær veiðitíminn skuli byrja þar og enda. Þar sem á skiftir sýslum, skal veiðitíminn vera hinn sami báðum megin í ánni.

Á veiðitíma þessum skal vera 7 sóla-hringa hlé á allri laxveiði, nema stanga-veiði, og ákveður sýslunefnd, hvernig friðuninni skuli skift. Þar sem sérstakar ástæður þykja til, skal þó hlé þetta mega byrja fyr við neðri hluta árinna og enda þar fyr. Ákveður svo sýslunefnd, hvar takmörkin skuli vera milli efri og neðri hluta árinna.

2. gr.

Meðan veiðihléð stendur yfir, skulu öll laxanet og silunganet í ám, sem laxveiði er í, tækin upp, og allar fastar veiðivélar standa opnar, svo lax hafi frjálsa göngu. Net þau, sem svo eru gerð, að lax getur ekki fest sig í þeim, teljast með föstum veiðivélum. Ekki má heldur á meðan styggja lax á nokkurn hátt frá uppgöngu. Til vísindalegra þarfa og laxaklaks má veiða lax á öllum tímum árs.

3. gr.

Ekki má leggja net, setja garða eða aðrar fastar veiðivélar lengra út í eina á en í hana miðja, og þó þannig, að sá hlutinn, sem ekki er þvergirtur, geti álitist jafngreiður göngu fyrir lax og hinn, sem þvergirtur er. Þar sem á fellur í tveim eða fleiri kvíslum, má enginn þvergirða neina, nema jafnmikil eða meiri laxfór sé í annari, og þó því að eins, að hann eigi einn veiði í þeirri kvísl.

4. gr.

Hvergi má vera skemmra en 50 faðmar eftir endilangri ánni milli lagna eða veiðivéla, hvort sem þær eru sama megin eða sín hvoru megin í ánni. Enginn má hafa lagnir nær annars manns landi en svo, að 25 faðmar séu frá landamerkjum. Laguir mega því að eins vera andspænis hvor annari, að bilið milli þeirra þvers yfir ána sé aldrei minna en 50 faðmar milli yztu enda lagnanna.

Nú vill einhver setja niður framhaldslögn alt að miðju árinna frálausu landlögn sinni og gilda þá hin sömu millibilsákvæði milli þeirra lagna sem annara. Eigi má þvergríða á með áveitustíflum né selanótum með minni möskva en 24 þumlungum, eða á annan hátt þannig, að lax hafi ekki greiða göngu eftir henni.

Nú hleður einhver garða eða stíflur úti í á til þess, að bæggja laxi í veiðivélar ofar í ánni, og skulu þá slíkir garðar teljast sem veiðilagnir, enda þótt veiðivélar séu ekki við þá festar.

5. gr.

Eigi má leggja net eða setja veiðivél úti fyrir í stöðuvötn eða sjó, þar sem lax gengur, þannig, að för hans sé hindruð. Ádráttarveiði má við hafa; þó má ekki draga á fyrir neinn fisk í ám, sem laxveiði er í, nema frá dagmálum til náttmála, og að eins 4 síðustu dagana í hverri viku, nema þar sem dregið er á með bátum. Eigi má draga á fyrir silung í ám, sem laxveiði er í, eftir að laxveiðitími er úti. Eigi má veiða lax með sting eða krók.

6. gr.

Hverjum manni er heimilt að skjóta sel og styggja í ám og árósum, er lax gengur um; þó má ekki raska þinglesinni friðun eggvera og selláttra, nema fult gjald komi fyrir, slíkt er dómkvaddir menn meta.

7. gr.

Möskvar í öllum laxanetum skulu eigi vera minni en 11 þumlungar ummáls, þá votir eru. Hvorki lagnet né ádráttarnet mega vera tvöföld. — Á hverri laxveiðivél skulu vera svo stór op, að enginn lax minni en 11 þuml. ummáls, þar sem hann er gildastur, geti fest sig í henni. Séu grindur í völinni, skulu rimlar standa lóðrétt upp og niður, og sé eigi skemmra en 2 þuml. bil milli þeirra.

8. gr.

Nú vill meiri hluti veiðieigenda í á, sem laxveiði er í, veiða í félagi, og skulu þá þeir, er félagsveiði vilja hafa, leggja málið fyrir hlutadeigandi sýslunefnd. Sampykki sýslunefndin með $\frac{3}{4}$ hluta atkvæða, að samveiði skuli eiga sér stað, og álití, að einskis rétti sé hallað, skal hún semja reglur fyrir veiðiaðferðinni og skiftingu á veiðinni, og eru allir hlutadeigendur skyldir því að hlíta, er staðfesting amtmanns kemur til. Þegar ræða er um samveiði í á, skal höfuðáin og allar laxveiðiár, sem í hana falla, álitast sem ein á.

9. gr.

Nú er svo háttað á einhverjum stað, að nauðsyn þykir til bera, að kveða skýrara á um eitthvað það, sem fyrir er mælt í lögum þessum, og er sýslunefnd, einni eða fleiri, heimilt að setja um það reglugjörð, en þó svo, að grundvallarreglum laga þessara um friðun laxins og frjálsa göngu sé í engu haggð. Reglugjörðir sýslunefnda, sem getið er í þessari grein og 8. gr., skal amtmaður staðfesta, og fá þær þá lagagildi um næstu 10 ár.

10. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 100 kr., er renna að helmingi í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þeirra hreppa, er veiðin fer fram í, en að helmingi til upp-ljóstrunarmanns. Alt ólöglegt veiðifang skal upptækt, og andvirði þess renna í sveitar-sjóð eða sveitarsjóði.

Lögreglustjóri skal tafarlaust nema burtu allar ólöglegar girdingar, og taka upp

öll ólögleg veidigögn. Séu veidigögnin þannig gerð, að þau megi ekki nota við veiðina samkvæmt lögum þessum, skulu þau upptæk, og andvirði þeirra renna í sveitarsjóð eða sveitarsjóði þá, er hlut eiga að máli.

11. gr.

Mál um brot gegn lögum þessum eða staðfestum samþykktum eru almenn lög-reglumál. Þó getur sá, sem fyrir sök er hafður, komist hjá málsókn, ef hann játar brot sitt og greiðir sektir og skaðabætur að fullu, eftir því, sem amtmaður ákveður. Rétt er og, að sá, sem fyrir skaða hefir orðið af ólöglegri veiði annara, reki málið sem einka-lögreglumál.

12. gr.

Ákvæði laga þessara ná eigi til þeirra veiðistöðva, þar sem laxveiði er ekki að-alveiðin, þó að lax komi þar við og við í net, sem ætluð eru til silungaveiða.

13. gr.

Lög um friðun á laxi frá 19. febr. 1886 og aðrar eldri ákvarðanir um laxveiði eru hér með úr lögum numin.

Ed.

517. Frumvarp

til laga um niðurfærslu á gjaldi til fátækra af fiskiafla á helgum dögum.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Gjald það til fátækra, sem ákvæðið er í fátækra-reglugjörð 8. jan. 1834, 14. gr. 4., af öllum fiskiafla, sem fæst á helgidögum á opna báta, skal fært niður þannig, að sveitarsjóður og bæjarsjóður fái að eins jafnan hlut við hvern há-seta á bátum, þó svo, að gjaldið nemi aldrei meira en fimta hluta aflans.

2. gr. Formenn á opnum bátum, er fisk afla á helgum dögum, skulu skyld-ir að láta hreppsnefnd eða bæjargjaldkera, þar er aflinn kemur á land, í té skýrslu upp á æru og samvizku um tölu aflans og verðmæti hans eftir gangverði á staðn-um, eða mati tveggja óvilhallra manna, er hreppsnefnd eða bæjargjaldkeri tekur gilda. Sé fátækrahlutur ekki þegar afhentur eða andvirði hans greitt, má taka það lögtaki hjá formanni eða útgerðarmanni.

3. gr. Brot gegn ákvæðum 2. gr. varða sektum alt að 40 krónum, er renni í sveitarsjóð eða bæjarsjóð, og skal farið með mál út af þeim sem með almenn lög-reglumál.

4. gr. Með lögum þessum eru úr lögum numin ákvæðin um upphæð fá-fækrahlutar í 4. lið 14. greinar í tilsk. 8. jan. 1834 og kgsbr. 28. apríl 1836.

Ed.

518. Frumvarp

til laga um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk frá 13. jan 1882, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Þegar vöruflutningaskip eða önnur skip, sem afgreiðslugjald eiga að greiða til landssjóðs samkvæmt lögum nr. 1, 2. febr. 1894. hafna sig á stöðum, þar er lögreglustjóri er ekki búsettur, skulu þau, auk gjalds þess, sem ákvæðið er í 56. gr. nefndra laga, greiða þeim, er ritar á skipaskjölinu í umboði lögreglu-

stjóra, alt að 5 aurum af smálest hverri, nema skipstjórar kjósi heldur að senda skipaskjölin tafarlaust til lögreglustjóra, og fá áritun hans á þau.

Ed.

519. Frumvarp

til laga um vinnuhjú og daglaunamenn.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

I. kafli.

U m v i n n u h j ú.

1. gr. Hver maður, sem er fullra 16 ára að aldri, má að lögum ráða sig hjú, þó með ráði og vilja prests síns, sé hann ófermdur. Vistarráðum þeirra, sem eru yngri en 16 ára, ráða foreldrar eða aðrir forráðamenn.

2. gr. Engin vistarrád skulu vera bindandi fyrir lengri tíma en 12 mánuði í senn; en gild skulu vistarrád, þótt skemur sé um samið, þó því að eins, að þau standi til næsta hjúaskildaga á eftir.

3. gr. Heimilt skal hjúi, að vista sig hjá tveimur eða fleirum til helminga, þriðjunga o. s. fr.

4. gr. Skildagi vinnuhjúa skal vera á ári hverju 14. dag maímánaðar.

5. gr. Nú ræður einhver hjú, sem hann veit að er ráðið hjá öðrum, og verður hann fyrir það sekur um 10 – 20 kr. Skyldur er hann og, að greiða skaðabætur eftir óvilhallra manna mati.

6. gr. Húsbóndi skal, nema öðruvísi sé um samið, láta sækja vistráðið hjú sitt í ákveðinn tíma og farangur þess, er ekki nemi meiru en klyffjum á einn hest, og skal húsbóndi annast þann flutning á sinn kostnað, og ekki láta það rýra umsamið kaup. — Ef húsbóndi vitjar ekki hjúsins á réttum tíma, skal hann annast um, að koma því fyrst um sinn fyrir á öðrum stað og greiða ailan þann kostnað, sem dvöl þess annarstaðar hefir í för með sér; en hjúi skal skylt að vinna húsbónda alt það gagn, sem það getur, á þeim stað, sem það dvelur á um stundarsakir. Vitji húsbóndi ekki hjúsins fyrir þingmaríumessu eða semji fyrir þann tíma við það um, að vistarráðin haldist, þótt það sé eigi sótt, er hjúið ekki lengur bundið við vistarráðin, og varðar það húsbónda eftir 11. gr. Hið sama er og, ef hjúið flytur sig á hann, og hann ekki vill veita því viðtöku án löglegra orsaka, og skal hann þá að auki greiða því sanngjarnan ferðakostnað fram og aftur.

7. gr. Húsbóndi getur neitað að vitja hjús, er hann hefir ráðið í vist til sín, eður að veita því viðtöku, af þessum ástæðum: 1. Ef hjúið, eftir að það var ráðið í vistina, hefir drýgt glæp, sem að almenningssáliti er svívirðilegur. 2. Ef hjúið um það leyti, sem það á að fara í vistina, hefir næman eða viðbjóðslegan sjúkdóm eður þau veikindi eður líkamamein, að vissu sé fyrir því, að það verði ófært til vinnu alt fram að þingmaríumessu eða lengur. Hið sama gildir, þótt hjúið sé heilbrigt, ef næmur sjúkdómur gengur á dvalarstað þess, svo að ástæða sé til að ætla, að það flytji sóttneimið. Þó getur hjúið krafist vistar-

innar, þegar það sýnir læknisvottorð um, að það sé albata eða geti eigi flutt sótt-næmi. 3. Ef hjúíð kann ekki til þeirra verka, sem áskilið var að það skyldi kunna, þá er það var ráðið í vistina. 4. Ef hjúíð hefir tælt húsbóndann með fölsuðum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín.

8. gr. Hverju hjúí er skylt að fara þegar í vistina, er húsbóndi vitjar þess. Ef húsbóndi fyrst um sinn fær því annan samastað (sbr. 6. gr.), þá er því og skylt að fara þangað. Ef hjúíð færist undan þessu án lögmætra orsaka, þá er húsbóndinn eigi lengur bundinn við vistarráðin, og varðar það hjúinu eftir 12. gr. Hið sama er og, ef svo hefir verið um samið, að hjúíð skuli flytja sig sjálft í vistina, og það að nauðsynjalausu dregur ferð sína viku lengur. Nú getur hjúíð eigi farið í vistina, þegar húsbóndi vitjar þess, og er því eigi sjálfu um að kenna, þá er húsbónda eigi skylt að vitja þess aftur, heldur skal hjúíð sjálft kosta ferð sína í vistina og leggja af stað jafnskjótt og það getur; en dragi það að nauðsynjalausu ferð sína viku lengur, varðar það eftir 12. gr.

9. gr. Hjú getur neitað að fara í vist af þessum ástæðum: 1. Ef húsbóndi eða húsmóðir hefir, eftir að hjúíð var ráðið í vistina, drýgt glæp, sem að almenningssáliti er svívirðilegur. 2. Ef um það leyti, sem hjúíð á að fara í vistina, gengur á heimilinu næmur sjúðómur. Þó er því skylt að fara síðar í vistina, ef húsbóndi krefst þess og sýnir læknisvottorð um, að sótt-næmið sé horfið, og hafi hann séð hjúinu fyrir samastað á meðan. 3. Ef húsbóndinn flytur, eftir að vistarráðin eru gerð, en áður en vistartíminn byrjar, þrjár þingmannaleiðir á landi eða 5 vikur sjávar burt frá þeim bústað hans, þar sem hjúíð átti að fara í vist. Ef húsbóndi flytur af landi burt, skal hann að auki greiða hjúinu kaup og skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta, nema því að eins, að hann útvegi því aðra vist í góðum stað, eða hjúíð kjósi heldur að ráða sig sjálft.

10. gr. Ef húsbóndi á ólöglegan hátt heldur hjúí kyrru í vist hjá sér eftir skildaga, þá skal hann, ef önnur lög ekki ákveða meiri hegningu, eftir því sem málið er lagað, sektast um 4 til 50 kr. og gjalda skaðabætur fyrir það tjón, sem af þessu hlýzt. Varni hann hjúinu að komast í tækan tíma í aðra vist, er það hefi ráðið sig í, og hjúíð fyrir þá sök missir af vistinni, þá greiði hann hjúinu alt það kaup, er því var heitið í þeirri vist, er það átti að fara í, og þar að auki skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

11. gr. Ef húsbóndi riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal hann gjalda hjúí kaup fyrir umsaminn vistartíma og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

12. gr. Ef hjú riftar vistarráðum án lögmætra orsaka, þá skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann hefði átt að gjalda því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

13. gr. Eigi má húsbóndi með neinum samningi afsala öðrum vistarráð nema hjúíð samþykki. Nú deyr húsbóndi, og skal þá vistarráðum áfram haldið með ekkju hans eða búi; en ef búi er brugðið, skulu vistarráðin ógild.

14. gr. Húsbóndi skal veita hjúi sínu viðunanlegt og nægilegt fæði, venjulegan rúmfatnað, verkfæri til vinnu, skæðaskiun og þjónustu. Þó leggur hjúið til það, sem þarf til þjónustunnar, svo sem efni til bóta, sápu, handklæði og því um líkt.

15. gr. Hve mikið hjúið skal hafa í kaup, í hverju og hve nær það skuli goldið, skal komið undir því, er húsbóndinn og hjúið hafa orðið ásátt um. Nú hefir ekki verið ákveðið um upphæð kaupsins, og skal hjúið hafa svo mikið kaup, sem þar er sveitarvenja að gjalda hjúum á því reki. Geti hjú sökum klæðleysis eigi gengið að allri vinnu, hefir húsbóndi heimting á, að það taki nægileg fót upp í kaup sitt, þótt hjúið hafi áskilið sér það í öðrum eyri, og skal það koma jafnt niður á alla aura, ef kaupið er áskilið í ýmsum ákveðnum aukum. Rétt goldnir eru hjúi í kaup peningar og allir aðrir aurar þeir, er gjaldgengir eru í kaup eftir sveitarvenju, hafi ekki verið ákveðið milli húsbónda og þess, í hverju greiða skuli kaupið. Hafi ekki verið öðruvísi um samið, skal eindagi kaupgjaldsins vera við lok vistartímans.

16. gr. Hjúið skal vera háð þeirri stjórn og reglu, er húsbóndinn setur á heimilinu, eður sá, sem fyrir hans hönd á yfir því að segja, og vera honum auðsveipið. Það skal af ítrasta megni stunda gagn húsbónda síns, og vinna öll þau verk, er því eru skipuð, nema einhver sérstakur, óvanalegur háski fylgi þeim, og leysa þau af hendi eftir fremstu kröftum. — Nú er hjú ráðið til ákveðinna starfa, og skal því þó skylt að ganga að öllum heimilisverkum og öðrum störfum, þegar þörf krefur.

17. gr. Eigi má hjú án samþykkis húsbónda fá annan til að gegna verkum sínum.

18. gr. Hjú skal bæta húsbónda sínum það tjón eða skemdir, er það veldur honum vísvitandi eða af skeytingarleysi, eða af því, að það kann eigi til þeirra verka, er það lézt kunna, er það réðst í vistina, og eins annað tjón eða skemdir, er húsbóndi biður fyrir óhlýðni þess eða ótrúmensku. Svo á hjú og að greiða húsbónda skaðabætur fyrir vinnutjón það, er hann biður við það, að hjú er sett undir lagaákæru fyrir glæp, er það fremur. Skal húsbónda heimilt að halda jafnmiklu eftir af kaupinu, sem skaðabótunum nemur.

19. gr. Fyrir óhlýðni, þrjózku, mótpróa eður illyrði við húsbændur sína eða þann, sem fyrir þeirra hönd á yfir því að segja, skal hjúið sektast um 2—40 kr., en setji það sig upp á móti þeim eður áreiti þá í verkum, þá sektist það um 10—100 kr., nema svo sé, að það hafi unnið til meiri hegningar eftir öðrum lögum.

20. gr. Ef hjú slasast eður veikist, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni húsbónda, hvort heldur af því, að hann hefir skipað hjúinu þau verk, er hann mátti sjá, að því voru um megn, eða og óvanalegan starfa, er sérstaklegum háska er bundinn, eða af einhverri annarri orsök, er húsbónda verður gefin sök á, þá skal hann kosta lækning hjúsins, gjalda því ákveðið kaup og fæði og greiða því skaðabætur fyrir verkatjón þess, ef nokkurt verður, eftir að það er frá honum farið. Eftir atvikum skal húsbóndi þar að auki

sæta sektum frá 4 til 100 kr., nema hann hafi bakað sér þyngri hegningu eftir öðrum lögum.

21. gr. Nú sýkist hjú eður slasast, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni sjálfs þess, þá skal það sjálft kosta lækninguna og endurgjalda húsbónda fæði og hjúkrun, meðan það var sjúkt, og eigi á það heimting á kaupí fyrir þann tíma, sem það er frá verkum.

22. gr. Nú sýkist hjú eða slasast af öðrum atvikum en nú voru talin (20. og 21. gr.) og skal það þá sjálft greiða kostnað þann, er leiðir af lækning þess og sérstakri aðhjúkrun. Eigi skal skerða kaup hjús, ef það er eigi lengur frá verkum, sökum veikinda þeirra, er hér ræðir um, en 6 daga virka, þá er að heyskap er unnið eða róið til fiskjar, eða 12 daga virka á öðrum tíma sumars, eða 4 vikur á vetri. Ef hjú er lengur frá verkum, skerðist kaup þess fyrir þann tíma tíma svo sem tala rennur til. Ef hjú er lengur frá verkum en 8 vikur, endurgeldur það húsbónda fæði fyrir hvern dag, er um fram er, eftir því sem um semur, eða óvilhallir menn meta. Þó er húsbóndi eigi skyldur að leggja hjúi fæði utan heimilis eða borga það.

23. gr. Þá er ákveða skal kaup til að fullnægja 21. og 22. gr., og húsbónda og hjúi semur eigi, skulu óvilhallir menn meta kaupið, og taka bæði til lit til þess, hve arðsamur tíminn er, sem hjúið er frá verkum, og hve hátt kaup það er, sem um var samið. Þá er hjú deyr, skal meta kaup þess á sama hátt, ef húsbónda semur eigi við erfingja eða skiftaráðanda.

24. gr. Ef hjú gegnir eigi vinnu sinni fyrir drykkjuskap, sviksemi, bæjaslór eða annað tómlæti, er húsbóndi getur ekki komið í veg fyrir, þá dregst af kaupí þess jöfn upphæð og þyrfti að gjalda jafnoka hjúsins á hinum sama tíma. Auk þess borgi hjúið þann fæðiskostnað, er á fellur.

25. gr. Samningur milli húsbónda og hjús um, að vistinni skuli lokið, ef hjúið sýkist svo, að auðsætt virðist, að það geti eigi fullnægt kröfum vistaráðanna, er því að eins bindandi fyrir hjúið, að það þurfi eigi að flytja sig eða telji sig vel ferðafært, en eigi má flytja það burtu, enda þótt vistartíminn sé liðinn, nema læknir lýsi yfir því álit, að hjúinu sé ekkert mein þar at búið, né öðrum, ef sýkin er sótt næm. Nú flytur húsbóndi hjúið burt engu að síður, og skal hann sæta sektum eftir 20. gr. eða og þyngri hegningu eftir öðrum lögum, og standast að auki allan kostnað af hjúkrun og lækning sjúklingsins.

26. gr. Þegar hjú, sem sýkist eða slasast, og á eftir lögum þessum sjálft að greiða legu- og fæðiskostnað, en hefir eigi efni á því, skal þann kostnað endurgjalda húsbóndanum, ef hann krefst þess, af sveitarsjóð dvalarhreppsins, er aftur skal fá það endurgoldið af framfærsluhrepp hjúsins. Deyi hjú, skal húsbóndi annast greftrun þess, ef erfingjar gjöra það eigi, en fái aftur kostnaðinn endurgoldinn af eigum hjúsins, og að því, er þær eigi hrökkva til, af sveitarsjóðnum, samkvæmt því, sem nú var sagt.

27. gr. Húsbóndi má þegar reka hjú úr vist fyrir þær sakir, er nú skal greina: 1. Ef hjúið leggur hönd á húsbóndann eða vandamenn hans á heimilinu eða aðra, sem fyrir hans hönd eiga yfir því að segja, eða meiðir þá með

illyrðum. 2. Ef hjúíð sýnir húsbóndanum ítrekaða þrjózku, skeytingarleysi, ótrúmensku, eða neitar að vinna skylduverk sín. 3. Ef hjúíð leitast við að tæla börn eða vandamenn húsbónda á heimilinu til ósiðsemi eða einhvern þar til illverka, svo og ef nokkrum á heimilinu er hætta búin af breytni þess eða getur eigi dvalið á heimilinu sökum ósvífní þess við sig. 4. Ef hjúíð meiðir mannorð húsbænda eða vandamanna þeirra á heimilinu. 5. Ef hjúíð af varmensku skemmir eigur húsbóndans, eða misþyrmir skepnum þeim, er hann á eða hefir undir hendi. 6. Ef hjúíð sýnir af sér varhugavert skeytingarleysi með ljós, eld, sóttnæmi eða annan vöða, er skaði getur hlotist af á heimilinu. 7. Ef hjúíð er aftur og aftur svo drukkið, þrátt fyrir áminningar húsbóndans, að það geti ekki gengið til allra verka. 8. Ef hjúíð með illyndi eða rógi raskar friði og reglu á heimilinu og lætur eigi af því, þrátt fyrir ítrekaðar áminningar húsbóndans. 9. Ef hjúíð drýgir einhvern þann glæp, sem að almenningsáliti er svivirðilegur. 10. Ef hjúíð er haldið næmri eða viðbjóðslegri veiki, þegar það á að fara í vistina, eða fær slíka veiki í vistinni sökum ósiðsamlegs líferniss. 11. Ef hjúíð hefir tælt húsbóndann með fölsuðum vitnisburðum, þá er hann réð það til sín. 12. Ef hjúíð kann eigi til þeirra verka, er áskilið var að það skyldi kunna, er það réðst í vistina, eða það hefir nokkra þá ókosti, sem það þá neitaði að hafa. 13. Ef hjúíð fer af heimilinu, þótt á helgum degi sé, án vilja og vitundar húsbónda eða þess, sem er í hans stað.

28. gr. Þegar hjú er rekið burt úr vist af einhverjum þeim ástæðum, sem tilgreindar eru í 27. gr., eða það hleypur burt úr vistinni án löglegra orsaka, skal það greiða húsbónda slíkt, sem hann átti að greiða því í kaup fyrir vistartíma þann, er um var samið, og auk þess skaðabætur eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta. Þó skal þar frá dregið það, sem því ber í kaup fyrir þann tíma, sem það hefir verið í vistinni, og skal þá telja jafnt kaup um hvern dag vistartímans.

29. gr. Þá hefir hjú löglega ástæðu til að ganga þegar úr vistinni: 1. Ef húsbóndi misþyrmir hjúinu. — 2. Ef húsbóndi leitast við að tæla hjúíð til illverka eða lauslætis, eða ef aðrir heimilismenn gjöra sig bera í slíku og húsbóndi veitir ekki hjúinu tilhlýðilega verndun, þótt það beri sig upp undan því við hann. — 3. Ef húsbóndi lætur hjúíð búa að stadaldri við illa og ónóga fæðu. — 4. Ef húsbóndi meiðir treklega mannorð hjúsins eða ber því á brýn glæpi, sem það er saklaus af. — 5. Ef hjúíð fær ekki kaup sitt í ákveðinu tíma. — 6. Ef lífi eða heilsu hjúsins er hætta búin af veru þess á heimilinu. — 7. Ef húsbóndinn flytur af landi burt. — 8. Ef einhver á heimilinu misþyrmir hjúinu eða meiðir það freklega með illyrðum eða rógi, og húsbóndi veitir því ekki tilhlýðilega vernd, þegar það beiðist þess.

30. gr. Ef hjú fer úr vist fyrir nokkurar þær sakir, sem greindar eru í 29. gr., eða húsbóndi rekur það úr vist án löglegra orsaka, þá á það heimting á kaupi fyrir vistartíma þann, er um var samið, og skaðabótum að auki eftir því, sem óvilhallir menn kunna að meta.

31. gr. Í protabúi húsbónda hefir hjú forgöngurétt til kaups, eftir því sem fyrir er mælt í skiftalögum 12. apríl 1878, 83. gr. b. 5.

32. gr. Fyrir eins árs kaupí, er þó má eigi vera frá eldri tíma en ári því, er var á enda á næsta hjúaskildaga á undan, getur hjúíð látið gera fjárnám hjá húsbónda, ef hann mótmælir eigi kröfunni.

33. gr. Fógeti eða hreppstjóri, sem fjárnám gjörir fyrir kaupí, er hjú á hjá húsbónda, á eigi heimting á neinni borgun fyrir fjárnámið, nema hún geti fengist hjá húsbónda, eftir að hjúíð er búíð að fá sína kröfu borgaða að fullu.

II. kafli.

Um daglaunamenn.

34. gr. Hver, sem ræður sig í vinnu hjá öðrum, án þess að vera hjú hans samkvæmt I. kafla, skal sjálfur annast flutning á sér og farangri sínum til þess staðar, þar sem hann er ráðinn í vinnuna, nema öðruvísi sé um samið.

35. gr. Vilji húsbóndi, án löglegra orsaka, ekki taka á móti daglaunamanni, sem hjá honum er ráðinn, er daglaunamaðurinn ekki bundinn við vinnusamninginn, og varðar það húsbónda eftir niðurlagi 6. gr. og eftir 11. gr.

36. gr. Nú kemur daglaunamaður án löglegra orsaka eigi á ákveðnum tíma í vinnuna, varðar það hann eftir 12. gr.

37. gr. Daglaunamaður skal leggja sér til verkfæri til þeirrar aðalvinnu, sem hann gengur að, og halda þeim á sinn kostnað í góðu lagi, svo og fæði, skó og þjónustu. Þó á hann heimting á að fá fæði og þjónustu hjá húsbónda sínum fyrir sanngjarna borgun.

37. gr. Ákvæði 5., 7., 9.—13., 15.—21., 26.—33. gr. gilda um daglaunamenn og húsbændur þeirra, að svo miklu leyti, sem þau geta gilt um þá.

III. kafli.

39. gr. Mál út af brotum gegn 25. gr. skulu rekin sem almenn lögreglumál, en að öðru leyti skal fara með öll mál, er rísa út af lögum þessum, eins og lögreglumál einstakra manna.

40. gr. Með lögum þessum er úr gildi numin tilskipun um vinnuhjú á Íslandi 26. jan. 1866 og 7. gr. í lögum um leysing á sóknarbandi 12. maí 1882.

Nd.

520. Breytingartillaga

við frumv. til laga um friðun fugla.

Frá Tryggva Gunnarssyni.

Aftan við 1. gr. bætist ný málsgrein, svo hljóðandi:

Álftir skulu friðaðar frá 20. apríl til 20. sept.

Nd.

521. Breytingartillögur

við till. til þingsál. á þingskj. 381.

Frá búnaðarmálanefndinni.

1. Við B. 2. c. 5. Eftir þenna lið komi nýr liður:

6. Gaddavírsgirðingar með að minsta kosti 3 strengjum, og vírnetsgirðingar, 3 feta háar, með járnstólpum og tryggri undirstöðu . . . 5 faðm.

2. — — — e.: Fyrir: 200 komi: 250.
 3. — C. 5. Eftir þenna lið komi nýr liður, er verður:
 6. Undirstöðu gaddavírs- eða vírnetsgirðingar má því að eins telja tryggja, að járnstólpanir séu festir í berg eða stöðuga undirstöðusteina, eða á annan hátt svo um stólpana búið, að þeir eigi raskist, þótt gripir ráðist á girðinguna.
 4. — — 6. 6. verður 7. tölul. o. s. frv.

Nd.**522. Breytingartillaga**

við frumv. til laga um friðun fugla (þskj. 309).

Flutningsmaður Hannes Þorsteinsson.

1. Í stað 1. gr. komi sválatandi grein:

Ernir, valir, smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl skulu ekki friðaðir vera á neinum tíma árs.

Aðrar fuglategundir skulu friðaðar svo sem hér segir.

a) kríur, snjótitlingar, þúfutiltlingar, maríuerlur, steindeplar, prestir, Óðinshonar, Þórshonar, jaðrakar, rauðbrystingar, lóur, lóuprælar, tjaldar, stelkir, rindlar og auðnutitlingar skulu friðaðir fyrir hvers kyns veiði á sérhverjum tíma árs. b) rjúpur skulu friðaðar frá 20. marz til 30. september. c) áltfir frá 15. maí til 15. september. d) lundi frá 10. maí til 20. júní. e) fyll frá 1. marz til 10. ágúst. f) endur aðrar eu fiskiendur frá 1. apríl til 15. sept.

Allar þær fuglategundir, sem hér eru ekki taldar, skulu friðaðar frá 1. apríl til 1. september.

Net og skot má eigi hafa við lunda- eða fylaveiði.

Nd.**523. Framhalds-nefndaralit**

um frumvarp til toll-laga fyrir Ísland.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr.

Breytingar þær, er hin háttvirta efri deild hefir gjört við frumvarp þetta, eru í því fölgna:

1. Að hækkaður hefir verið tollur á vínföngum öllum, að undanskildu rauðvíni og sams konar hvítum borðvínum og messuvíni, bittersamsetningum og öðrum bittertegundum, um 10—20 aura af hverjum potti.
2. Að lækkaður hefir verið tollur á súkkulade um 5 aura og af tegrasi um 20 a
3. Að slept hefir verið, sem tollfrjálsu, kakaódufti, skonroki og skipskexi, og öllum öðrum brauðtegundum, svo og öllu niðursoðnu kjöti og fiskmeti.

Enda þótt nefndin verði að álíta þessar breytingar miður heppilegar, verður hún að leggja það til, að frumvarpið sé samþykkt óbreytt, þar sem hún á aðra hliðina álitur, að mikil réttarbót sé að því, að öll toll-lög landsins hafa verið sett sam- an í eina heild, þar sem bætt er úr ýmsum misfellum og ósamkvæmni í gildandi lagabálkum um aðflutningsgjald, og á hina hliðina verður að vera þeirra skoðunar, að líkindi sé til, að toll-lög þessi verði til þess, að auka tekjur landssjóðs að einhverju leyti, eins og þau eru nú úr garði gerð.

Neðri deild alþingis, 15. ágúst 1901.

H. Hafstein,

Ólafur Briem.

Björn Kristjánsson.

form.

Nefndaráliti þessu erum vér samþykkir að öðru en því, að vér álitum í alla staði óviðurkvæmilegt og órétt, að auka tekjur landssjóðs með auknum vínfangatolli.

Björn Bjarnarson, þm. Bf.

Þórður J. Thoroddsen.

Nd.

524. Nefndarálit

um frumvarp til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febr. 1872 um sildar- og ufsaveiði með nót.

Vér, sem kosnir vorum til að athuga þetta frumv., höfum fallist á að koma fram með breytingar í þá átt, er trygðu betur rétt skipseiganda gegn jarðareiganda eða ábúanda.

Samkvæmt frv. efri deildar gat auðveldlega svo farið, að jarðeigandi, beitti því gjörræði gagnvart skipseiganda, að hann færði skip að óþörfu úr vetrarlagi á annan ótryggari stað. Fyrir þetta þykjumst vér hafa gitt með því, að ákveða, að skip megí alis ekki færa, nema eftir áliti kunnugra, óvilhallra manna, og að tilvisun lögreglustjóra.

Ræður því nefndin til, að samþ. frv. með eftirfarandi breytingum.

1., 1. gr. frumvarpsins orðist þannig:

Þilskipum má ekki án samþykkis landeiganda eða ábúanda leggja við festar að haustinu eða í vetrarlegu þar, sem tíðkast sildar- eða ufsaveiði með nót, þannig, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni. Sé það gjört, kærir landeigandi eða ábúandi fyrir lögreglustjóra, er kveður með sér tvo kunnuga, óvilhalla menn, til að álita, hvort skipið liggí svo, að það tálmi veiðinni. Úrskurði þeir, að svo sé, er heimilt að færa skipið úr stað eftir tilvisan lögreglustjóra, svo framarlega að eigandi skipsins eða umsjónarmaður þess ekki gjörir það tafarlaust, eftir að honum hefir verið birtur úrskurðurinn.

2., 2. gr. frv. orðist þannig:

Kostnað þann, sem leiða kann af færslu skipsins, skal skipseigandi greiða. Ferðakostnað lögreglustjóra og borgun fyrir álitsgjörðina greiðist af gjörðarbeiðanda samkvæmt 5. gr. laga 13. marz 1891.

Nedri deild alþingis, 16. ágúst 1901.

Stefán Stefánsson, þm. Skf.

Stefán Stefánsson, þm. Eyf.

formaður og framsögumaður.

skrifari.

Tryggvi Gunnarsson.

Nd.

525. Breytingartillaga

við frumv. til laga um friðun fugla.

Frá Sigurði Sigurðssyni.

Á eftir orðunum »hverjum tíma árs, sem er«, komi: áltítr, tjaldar, jaðrakan, lóur, stelkir, lóuprælar, Óðinshonar.

Nd.

526. Breytingartillaga

við frumv. til laga um friðun fugla.

Frá Sig. Sigurðssyni.

A eftir orðunum »hverjum tíma árs sem er«, komi: áltítr.

Ed.

527. Nefndarálit

um: Frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Nefnd sú, sem hv. Ed. kaus til að íhuga fjárlagafrumvarpið, eins og það kom frá hv. Nd., hefir eftir föngum athugað það á hinum örskamma tíma, sem henni hefir verið leyfður til þess, og er álit vort og athugasemdir um frv. á þessa leið:

Yfirleitt höfum vér getað látið oss lynda meðferð Nd. á málinu, og verða þá tillögur vorar til breytinga hvorki margar né viðtækar. Það sem aðallega hefir ráðið tillögum vorum er sú skoðun, að eigi megi samþykkja önnur gjöld en þau, sem nauðsynleg eru, eða að minsta kosti afararíðandi, sakir þess, hve augljóslega gagnsamleg þau eru. Vér förum því í öllum verulegum atriðum í þá átt, að spara fé landssjóðs, hafandi fyrir augum hinn mikla tekjuhalla, sem 18. gr. laganna sýnir. Og vér leggjum eigi til, að ný gjöld sé tekin upp í fjárlögin, nema þau sem vér álitum óhjákvæmileg einhverra orsaka vegna. Á hinn bóginn viljum vér láta í ljósi það álit vort, að fjárhagur landsins sé, þegar á alt er litið, fremur góður, og að eigi sé útlit fyrir, að honum fari hnignandi, eftir því, hvernig nú lætur í ári, en að öðru leyti er eigi unt að spá um framtíðina í þessu efni með nokkurri áreiðanlegri vissu.

Við tekjukaflið gjörðum vér engar breytingartillögur, þó að oss virðist 2 tekjugreinar áætlaðar fremur hátt, nl. útflutningsgjald af fiski og lýsi, og aðflutningsgjald af kaffi og sykri. Getum vér ímyndað oss, og berum enda kvíðboga fyrir því, að hv. Nd. hafi áætlað þessar tekjugreindir nokkuð óvarlega og að það geti vel komið fyrir, að þær reynist í raun og veru lægri á sínum tíma. En þó leggjum vér það eigi til, að þessum tekju-liðum sé breytt.

Við gjaldabálkin gjörum vér fýmsar breytingartillögur, og skal hér sérstaklega minst á þinar helztu þeirra.

Vér teljum ástæðulítið að hækka laun yfirhjúkrunarkonunnar við holdsveikraspítalan, en erum því þó eftir atvikum eigi mótfallnir, að taka tillögur Dr. Petrus Beyers í þessu efni til greina að nokkuru leyti, þannig, að launin séu hækkuð um 200 kr. árlega. Það er svo að sjá, sem Dr. Beyer hafi fylgt þessari tillögu sinni með miklum áhuga, og eftir afstöðu hans gagnvart spítalanum þykir varhugavert að gefa tillögum hans engan gaum, en á hinn bóginn getum vér eigi kannast við, að hann geti fyrirskrifað oss lög í þessu efni. Samkvæmt þessu leggjum vér það til, að upphæðin í frv. í 11. gr. C. a. 400 kr. verði færð niður í 200 kr. bæði árin.

Vér höfum meðtekið bænarskrá um nokkurn styrk til spítalans á Patreksfirði, sem nú er upp kominn og kostaður er aðallega af sýslufélaginu í Barðastandarsýslu. Með því að Patreksfjörður er einn af aðalsóttvarnarstöðum landsins, þykir oss rétt að styrkja spítalan með 200 kr. á ári, og gjörum vér breytt. till. í þá átt.

Oss hefir borist bænarskrá eða málaleitun frá Júlíusi lækni Halldórssyni þess efnis, að honum verði veittar bætur, 5000 kr., fyrir það, að hann sökum hinnar nýju læknaSKIPUNAR og eftir skipun stjórnarvaldanna hafi orðið að rífa sig upp frá eignar- og ábúðarjörð sinni Klómbrum, þar er hann hafi búið í 25 ár, og flytja til Blönduóss, kaupa þar eða byggja í-búðarhús, en láta jörðina standa óbygða, og steinhús það, sem hann hefir byggt þar með miklum kostnaði, standa án íbúðar og leigulaust. Nefndin verður að kannast við það, að nefndur lækni hafi óverðskuldað orðið fyrir miklu skakkafalli og fjártjóni, og sem annaðtveggja stafar beint af ákvæðum hinna nýju læknaSKIPUNARLAGA, eða af því, hvernig þeim hefir verið beitt af hálfu stjórnarinnar, og viljum vér því leggja það til, að honum sé veitt nokkur uppbót fyrir þetta fjártjón, og höfum vér komið oss saman um, að leggja það til, að uppbótin sé 2500 kr. Þetta verður viðaukatillaga við 11. gr.

Nefndin er eigi mótfallin því, að upphæðin til pósthlutninga (12. gr. A. 2.) sé hækkuð um 1000 kr., eins og gjört hefir verið, en vér álitum eigi rétt, að fjárveitingar-hækkunin sé

ætluoð ákveðnum mönnum eða félagi, en ætlumst til, að pósthjórinn hafi frjálssar hendur í þessu efni. Vér leggjum því til, að athugas. við 12. gr. A. 2. falli burt.

Að því er vegaféð snertir, álitum vér, að eigi muni þurfa nema 12000 kr. til að fullgera akbraut fram Eyjafjörð, og að hæfilegt sé að ætla 12000 kr. hvort árið til viðhalds akbrauta. Þá ætlum vér til akbrautar á Fagradal í Múlasýslu 8000 kr., og til flutningabrautarinnar upp Borgarfjörð (frá Borgarnesi að Hábrekkum) 6000 kr. Vér teljum það mjög nauðsynlegt, að byrjað sé á þessum vegum, sem eru flutningabrautir eftir lögum 13. apríl 1894.

Til þjóðvegarins um Mýrar frá Urriðaað að Hítará hyggjum vér að muni mega komast af með 20000 kr., og ætlumst eigi til þess, að veginum sé haldið lengra áfram að sinni. Til vegabóta á Fjarðarheiði í Múlasýslu getum vér eigi lagt til að meira sé veitt en 6000 kr., og er það all-álitleg upphæð, en í mörg horn er að líta. Til vegagjörðar á Hrutafjarðarhálsi viljum vér veita 8000 kr., en sleppa Miðfjarðarhálsi. Það sem til hans kann að þurfa, verður að taka af því fé, sem ætlað er til viðhalds vega í Norðuramtinu.

Til brúar á Skaftá og til vegar á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu vill nefndin ætla hið sama og Nd. (7000 kr og 3000 kr.) og með sama skilyrði, að því er brúna snertir. Til vegagjörðar í Snæfellsnessýslu samkv. lögum 9. sept. 1899 vill nefndin einnig ætla 5000 kr. og til vegarins frá Hrutafjarðarbotni að Gilsfjarðarbotni (sbr. lög 12. jan. 1900) álitur nefndin sanngjart að lögð sé nokkur upphæð, og leggur til að hún sé 2000 kr. Til óákveðinna vegabóta leggur nefndin enn fremur til að þetta sé ætlað: í Múlasýslum 6000 kr., í Norðuramtinu 20000 kr., og í Suður- og Vesturamtinu 13000 kr. — Þetta, sem hér er farið fram á, teljum vér eigi mjög verulegar breytingar á tillögum Nd., og vonum að samkomulag muni um þær fást.

En vér ætlumst til að þessar tillögur vorar um ráðstöfun vegafjárins verði teknar upp í sjálft frumvarpið, og komum með breytingartillögu í þá átt.

Vér viljum samþykkja tillögur Nd. um tillag af vegafé til sýsluvega, en viljum að ákvæði um ráðstöfun fjárins sé tekið upp í sjálft frv., og munum koma með breytt. till. í þá átt.

Til gufubátsferða á Ísafjarðardjúpi (12. gr. C. 2. b.) ætlum vér nægilegt að veita 3000 kr., til þess að tryggja það, að viðunanlegar ferðir haldi þar áfram. Leggjum því til, að fjárveitingin sé færð niður um 500 kr.

Vér teljum það mjög nauðsynlegt, að gufubátsferðir geti komist á á Breiðafirði, og teljum fjárveitinguna í þessu skyni of lága; hyggjum vér, að eigi verði komist af með minna en 8000 kr., og leggjum til, að sú upphæð sé ákveðin fyrir síðara árið — í staðinn fyrir upphæðina í frv. (7000 kr.).

Um ritsmann kemur nefndin með enga breytingartillögu. En vér viljum láta það í ljósi, að vér álitum það æskilegt, hvernig sem á stendur, að stjórinn láti vera að nota þá heimild, sem henni er veitt til að verja 75000 kr. til landsímalagningar, þótt hin formlegu skilyrði fyrir því kynnu að vera fyrir hendi, fyr en alþingi af nýju hefir fengið tækifæri til að athuga málið. —

Upphæðin til vörðuvita á Gerðatanga (12. gr. E. h.) leggjum vér til að verði hækkuð upp í 75 kr., með því að vér, eftir þeim skýrslum, sem vér höfum fengið, óttumst, að engin gæzla verði höfð á honum að öðrum kosti.

Að því er brauða-uppbætur snertir, leggjum vér það til, að aðalupphæðin (2500 kr.) verði hækkuð upp í 3000 kr., og er það eigi nein veruleg hækkan. Jafnframt leggjum vér það til, að Gufudalsprestakall sé tekið upp í athugas. með 300 kr. tillagi, sem vér álitum mjög sanngjarnt og mikla þörf fyrir, en að á hinn bóginn sé tillagið til Reynistaðarpresta-

kalls fært niður um 100 kr., svo að það sé 200 kr.; þá umst vér við því, að þetta prestakall fari öðrum batnandi, að því er tekjur snertir, með því að Sauðárkrókur er í miklum uppgangi.

Með því að eigi er ólíklegt, að innan skamms verði gjörð algjörð breyting á Möðruvallaskólanum, skólinn ef til vill fluttur og skólahúsinu ráðstafað á annan veg, viljum vér eigi að svo komnu leggja til, að veitt sé meira fé aukreitis en 1000 kr. fyrra árið til aðgjörðar á honum. Leggjum því til við 13. gr. B. IV. b. 3, að 2200 kr. sé fært niður í 1200 kr.

Nefndin hefir eigi viljað koma með tillögur til breytingar á hinu árlega tillagi til kvennaskólanna, en vill láta í ljósi, að unjög væri æskilegt, að kvennaskólar Húnavetninga og Eyfirðinga sameinuðust í einn skóla fyrir allt Norðurland.

Nefndin treystir sér eigi til þess, að leggja með því, að landssjóður styrki kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga með 4000 kr. framlagi aukreitis, og leggur til, að upphæð þessi verði feld burtu (13. gr. B. VI. a. 5.).

Þá leggur nefndin það til, að styrkur til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og organslátt á Akureyri 300 kr. hvort árið falli niður. Álitur nefndin, að landssjóður eigi ekki að svo komnu fjárhagsins vegna, að styrkja slíka kenslu með fjárframlagi nema á einum stað á landinu, sem sé í Reykjavík. Breytingartill. í þessa átt verður því gjörð við 13. gr. B. VI. i.

Þá treystir nefndin sér eigi til að leggja með styrk til unglingaskóla í Dalasýslu (13. gr. B. VI. m.), með því að hún hyggur það mál eigi svo undirbúið enn eða svo langt á veg komið, að nokkur trygging sé fyrir því, að sæmilegur eða gagnlegur skóli komist þar á fót, þótt styrkurinn væri veittur eins og farið er fram á í frv.

Vér leggjum til, að styrkurinn til landsbókasafnsins og landsskjalasafnsins til útgáfu heimildarrita að sögu landsins, 1000 kr. hvort árið, falli burtu. Þykir oss eigi vera ástæða til að leggja þetta gjald á landssjóð, eins og fjárhagnum nú er varið, enda teldum heppilegra, að veita Bókmentafélaginu fé í þessu skyui, ef það annars álitist nauðsynlegt. Breyt. till. í þessa átt verður við 14. gr. A. 4.

Af styrknum til Bókmentafélagsins (14. gr. A. 5.) leggjum vér til, að að eins 500 kr. séu, eins og í núgildandi fjárlögum bundnar skilyrði því, sem hnýtt er við fjárveitinguna.

Vér leggjum til að styrkurinn til Fornleifafélagsins (14. gr. A. 8) sé hækkaður um 100 kr. hvort árið, með því að oss hefir verið skýrt frá því, að félagið hafi mikilsvert og nokkuð kostnaðarsamt starf í áformi (rannsókn á afar-förnum hörgum norður í Þingeyjar. sýslu), en er annars einlægt févana. Þá leggjum vér til að orðin: »til útgáfu bóka« við þennan gjaldlið falli burt sem óþörf.

Vér leggjum til, að styrkurinn til Þorsteins Erlingssonar, 500 kr. hvort árið (14. gr. A. 14), falli burt; þó að hann sé laglegt skáld og gáfumaður mikill, þykir oss hann eigi hafa unnið þau afrek oss til þjóðþrifa, að rétt sé, að veita honum árlega heiðursviðurkenningu, sem að sjálfsgöðu mundi verða æfilöng.

Sömu leiðis leggjum vér það til, að styrkurinn til Jóns Jónssonar sagnfræðings, 1200 kr. hvort árið, (14. gr. A. 19), falli í burtu; þykir oss eigi fjárhagsástæðurnar leyfa slíkar fjárveitingar, enda vafasamt, að þær verði að verulegu almenningsgagni, þótt styrkþegi sé álitinn efnismaður.

Aftur á móti leggjum vér það til, að Biblíufélaginu sé veittur 1000 kr. styrkur hvort árið til útgáfu nýrrar þýðingar á gamla testamentinu. Hvernig sem á er litið að öðru leyti, er þetta rit svo stórmerkilegt, að mjög er æskilegt, að eiga það vel útlagt og í góðri útgáfu, en það eigum vér ekki sem stendur. Af eigin rannsókn er Biblíufélagið eigi fært um, að kosta útgáfuna og útlekkinguna, ásamt öðrum þeim útgáfum (á nýja testamentinu),

sem það hefir með höndum, þótt það eyddi til þess öllum sjóði sínum, sem þó er viðurlitamikið.

Styrkur til Sighvats Grímssonar 200 kr. fyrra árið (14. gr. A. 21) leggjum vér til að falli burt. Vér höfum eigi trú á því, að styrkur þessi verði að tilætluðu gagni, þótt hér sé um fróðleiksmann að ræða.

Styrkur til Einars Jónssonar myndhöggvara (14. gr. A. 23) leggjum vér til að falli burt fyrir síðara árið (1000 kr.). Maður þessi hefir eigi sótt um nema 2000—2400 kr., og virðist því varla ástæða til að veita honum meira en 2000 kr., en sú tillaga er gjörð fyrir fyrra árið.

Í stjórnarfrumvarpinu er tillaga um styrk til Halldórs Lárussonar til að fullkomna sig í hraðritun, 400 kr. hvort árið. Vér álitum rétt að halda þessari styrkveitingu, sem Nd. hefir felt niður, með því að vér teljum það vafasamt, að þessar styrkveitingar hafi tilætlaðan árangur, nema því að eins, að þær séu að minsta kosti til 4 ára. Styrkþegi hefir notið styrksins í 2 ár, og vér ætlumst til, að hann fái að njóta hans í 2 ár enn. Breyt.till. í þessa átt gjörum vér, en orðum hana nokkuð öðruvísi en stjórnarfrv. orðar liðinn.

Styrkinn til búnaðarfélags Íslands (14. gr. B. 1. c) álitum vér óþarflega haan, og hækkunina (úr 7000 kr. á stj.frv. upp í 12000 kr.) meiri en nauðsynlegt er. Þetta er að vísu álitamál, en vér leggjum til, að upphæðin sé færð niður um 2000 kr. hvort árið.

Vér leggjum til, að styrkur til sama félags, 2000 kr. fyrra árið, til að undirbúa stofnun slátrunarhúss og til kjötsölu-tilrauna í útlöndum, sé feldur burtu, með því að vér álitum, að þetta eigi eftir eðli sínu að vera fyrirtæki einstakra manna, sem þá ef til vill mætti styrkja af almannafé, ef þess væri óskað. Vér verðum og að álíta, að málið vanti nauðsynlegan undirbúning, að því er til búnaðarfélagsins tekur.

Styrkurinn til skógræktartilrauna, 5000 kr. síðara árið (14. gr. B. 1. g), leggjum vér til að setja jafnbáan og fyrra árið, sem sé 6000 kr. Vér álitum þessar tilraunir mjög mikilsverðar og álitum afar-áreiðandi, að þær séu gerðar af alvöru og með krafti, og hyggjum vér að minna fé en þetta megí ekki ætla til þeirra, ef svo á að vera, eftir því, sem skógræðingur Flensborg hefir tjáð oss.

Vér höfum fengið yfirlýsingu frá bæjarstjórninni í Reykjavík, þar sem hún óskar þess, að landssjóður leggi fram allan hinn nauðsynlega kostnað til varnar skemdum á Örfirisey, sem áætlaður er alt að því 4500 kr., en tjáir sig fúsa til, að kaupa eyna fyrir verð, er sé jafnhátt og kostnaðurinn við varnarráðstafanirpar verður, ef heimild fæst til sólunnar, en nú er eigi tími til að útvega þá lagaheimild. Með því að eyjan er landssjóðs eign, og með því að enginn vafi er á því, að nauðsyn er á því, að gjöra einhverjar ráðstafanir til þess, að verja hana skemdum og eyðileggingu, en bæjarstjórn Rvíkur á hinu bóginn vill skuldbinda sig til þess, að kaupa eyna fyrir jafumikið verð og varið er til skemdabóta á henni, þykir oss réttast að leggja það til, að landssjóður leggi fram alt að 4500 kr. fyrra árið til að varna skemdum á eyuni, og munum vér gjöra breyttill. við 14. gr. B. 1. j. í þessa átt.

Vér höfum fengið bænarskrá frá dýralækninum í Reykjavík um að launahækkun hans verði ákveðin að minsta kosti 700 kr. Laun hans eru mjög lág og mælir öll sanngirni með, að veita honum töluverða launaviðhót, og leggjum vér til að hún sé 600 kr. árlega; verða launin þá árl. 1800 kr., og er þetta 200 kr. hækkun á upphæðum frv. fyrir hvort árið. Breyt.till. gjörum vér í þessa átt.

Vér leggjum til að gjaldliðurinn undir 14. gr. B. 4. 6000 kr. fyrra árið til að fá aðstoð kláðafróðs manns o. s. frv., sé færður niður í 4000 kr. Vér teljum þessa upphæð hæfilega, ef eigi er ætlast til að hinn kláðafróði maður dvelji hér lengur en 1 ár, en á hinn bóginn eru 6000 kr. vafalaust of lág upphæð, ef ætlast er til, að hann dvelji hér 2 ár eða leng-

ur. Vér gerum ráð fyrir að hann þurfi eigi að dvelja hér lengur en 1 ár, og að honum sé þá fullborgað með 4000 kr.

Styrkurinn til Bjarna Sæmundssonar til fiskirannsóknna (14. gr. B. 7.) viljum vér fella niður síðara árið, og teljum, að þessum rannsóknum megi þá vera lokið að sinni.

Styrkian til Rögnvalds Ólafssonar (14. gr. B. 11) viljum vér færa upp í 700 kr. hvort árið, eins og hann hefir sótt um; hyggjum vér að hann geti alls eigi komist af með minna fé, með því að hann er alveg félaus og á engan styrktarmann; á hinn bóginn er hann mesti efnismaður, og þetta nám hans ætti að geta orðið oss til mikillar nytsemdar.

Styrkurinn til Halldórs Guðmundssonar 600 kr. hvort árið (14. gr. B. 12) viljum vér fella burtu; vér þekkjum eigi manninn, og höfum ekki getað sannfært oss um það, að styrkveitingin mundi verða til gagnsemdar fyrir almenning.

Við athugas. við 14. gr. B. 13 viljum vér bæta ákvörðun um, að landshöfðingi staðfesti lög félagsins, og að það sé háð eftirliti landsstjórnarinnar.

Vér getum eigi kannast við, að nægileg ástæða sé til að veita refaskyttu Jóhann Halldórssyni 150 kr. árlega úr landssjóði í notum þess, hve marga refi hann hefir unnið; þetta er auðsælega fátækrastrýkur, og virðist oss eigi ástæða til að landssjóður gjörist fátækra sjóður í þessu tilfelli. Breyt. till. verður gjörð í þessa átt við 16. gr. frv.

Vér höfum fengið áskorun um, að leggja það til, að kirkjum og prestaköllum sé áskilinn réttur til lána úr landssjóði með venjulegum kjörum, þegar nauðsyn er til lántöku þeirra vegna. Með því að oss er kunnugt um það, að slíka nauðsyn ber oft að höndum, en kirkjur og prestaköll eiga þá mjög erfitt með að fá lán annarsstaðar, svo sem í landsbankanum, leggjum vér til að ákvæði í þessa átt verði tekið upp í 19. gr. frv.

Lánveiting sú, sem 19. gr. ætlar Hirti Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík, væntum vér að verði veitt Hirti þannig, að einn af félögum hans sé snikkari Stefán B. Jónsson, sem hefir sent þinginu bænarskrá um samskonar styrkveitingu, er búsettur í Reykjavík og hefir mikinn áhuga á máli þessu.

Vér leggjum til, að heimildir til lána úr viðlagasjóði til þilskipakaupa og þilskipabygginga hér á landi og til ísgeymslufélaga og einstakra manna, er byggja ísgeymsluhús, verði feldar úr 19. gr. Vér teljum nú eigi lengur brýna þörf fyrir þær, enda mjög undir hælinn lagt, að nokkuð gæti orðið úr þessum lánveitingum á fjárhagstímabilinu, og væru þá ákvæðin um útlánsheimildir þessar að eins til ginningar.

Lánið til skipakvíaarinnar eða dráttarbrautanna (19. gr. síðasti liður) viljum vér að ávaxtist með venjulegum vöxtum 4%; þykir oss eigi vera ástæða til annars, og komum með breyt. till. í þá átt.

Efri deild alþingis, 16. ágústm. 1901.

Eiríkur Briem
formaður.

Kristján Jónsson
skrifari og framsm.

Sigurður Jensson.

Guðjón Guðlaugsson.

Magnús Andrésson.

BREYTINGARTILLÖGUR

vorar verða þessar:

Við 11. gr. 6. a. Fyrir »400—400« komi: 200—200.

Við 11. gr. 8.

Á eftir d. bætist inn nýr liður svo hljóðandi:

Styrkur til sjúkrahússins á Patreksfirði (innan striks) 200 kr.

Við 11. gr.

Aftan við greinina bætist nýr liður, er verði: 10. Uppbót til læknis Júlíusar Halldórssonar fyrir flutning til Blönduóss fyrra árið 2500 kr.

Við 12. gr. A. 2.

Við 12. gr. B.

Athugasemdin: »þar af 1000 kr.« o. s. frv. falli burt.

Fyrir »til flutningabrauta 28000—12000 komi:

Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhagstímabilið kr. 12000,00	
— flutningabrautar á Fagradal, sömul....	8000,00
— flutningarbrautar upp Borgarfjörð, frá Borgarnesi að Hábrekkum, sömul.	6000,00
— viðhalds flutningabrauta, 12000 kr. hvort árið	24000,00
	<u>kr. 50,000,00</u>

Við 12. gr. B. 4.

Í staðinn fyrir þennan tölulið komi:

Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá Urriðaað að Hítará samkv. lögum 9/9 '99 ...	kr. 20000,00
— brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýslan leggi til það, sem á vantar...	7000,00
— vegagerðar á Hrútafjarðarhálsi...	8000,00
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu ...	6000,00
— vegagerðar á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu	3000,00
— vegagerðar við Stykkishólm samkv. lögum 9/9 '99	5000,00
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lögum 12/1 1900	2000,00
— vegabóta og viðhalds í Múlasýslum ...	6000,00
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu ..	20000,00
— vegabóta og viðhalds í Suður- og Vesturamtinu	13000,00
	<u>kr. 90,000,00</u>

allar þessar upphæðir fyrir fjárhagstímabilið.

Við 12. gr. B. 6.

Fyrir þennan tölul. komi svo hljóðandi grein:

6. Tillag til sýsluvega:

a, til vegagerðar á Breiðadalsheiðarveginum frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufélög leggi til 2500 kr.,	1902	1903
er skiftist niður á bæði árin ...	2500,00	2500,00
b. til vegagerðar á Hellisheiði í Múlasýslu	2500,00	2500,00
gegn því að hlutaðeigandi sýslufélag leggi til 2500 kr., er skiftist bæði á árin.		
c, til dragferjuhalds á Héraðsvötnunum í Skagafirði ...	300,00	300,00
d, viðbótarstyrkur til brúargerðar á Hörgá í Eyjafirði, fyrra árið ...	2500,00	
e, til brúargerðar yfir Ósinn í Bolungarvík,	2000,00	
gegn því að hlutaðeigandi héraðsmenn leggi til jafnmikla upphæð fyrra árið.		
	<u>9800,00</u>	<u>5300,00</u>

Við 12. gr. C. 2. b.

Fyrir »3500« innan striks komi: 3000.

Við 12. gr. C. 2. c.

Fyrir »7000« innan striks komi: 8000.

Við 12. gr. E. h.

(vörðuvita á Gerðatanga). Fyrir »50« innan striks komi: 75.

Við 13. gr. A. b. 2.

Á eftir »þar af« komi: til Gufudalsprestakalls 300 kr.

Fyrir »til Reynistaðarprestakalls 300 kr.« komi: til Reynistaðarprestakalls 200 kr.

Við 13. gr. B. IV. 3.

(Til skólahússins). Fyrir »2200« komi: 1200.

- Við 13. gr. B. VI. a. 2. Fyrir framan »til kenslu« komi: til sama.
 Við 13. gr. B. VI. a. 5. (Styrkur til byggingar skólahúss). Töluliðurinn falli burt.
 Við 13. gr. B. VI. i. (Magnús Einarsson). Töluliðurinn falli burt.
 Við 13. gr. B. VI. m. Töluliðurinn falli burt.
 Við 13. gr. B. VIII. (Styrkur til Stefáns Eiríksson).
 Fyrir »1400—1000« komi: 1200—800.
 Við 14. gr. A. 4. (Til landsskjalasafnsins). Tölul. falli burt.
 Við 14. gr. A. 5. Fyrir »Styrkur þessi veitist« í athugasemdinni komi: 500 kr. af styrk þessum veitast.
 Við 14. gr. A. 8. Orðin »til útgáfu árbókar« falli burt.
 Við 14. gr. A. 8. Fyrir: »300—300«, komi: »400—400«.
 — 14. gr. A. 14. (Þorsteinn Erlingsson) tölul. falli burt.
 Á eftir 14. gr. A. 18. komi nýr tölul. svohljóðandi:
 Styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu á ritum gamla testamentisins 1000—1000.
 Við 14. gr. A. 19. (Jón sagnfræðingur) tölul. falli burt.
 Við 14. gr. A. 21. (Sighv. Grímsson) tölul. falli burt.
 Við 14. gr. A. 23. Upphæðin síðara árið: »1000 kr.« falli burt.
 Á eftir 14. gr. A. 23. komi nýr tölul. svohljóðandi:
 Styrkur til Halld. Larussonar til að kenna hraðritun og semja kenslubækur í hraðritun 400—400.
 Við 14. gr. B 1 c. (Búnaðarfélag Ísl.):
 Fyrir: »12000—12000« komi: »10000—10000«.
 Við 14. gr. B. 1. f. (Slátrunarhús) tölul. falli burt.
 Við 14. gr. B. 1. g. Fyrir: »5000 kr.« síðara árið komi: »6000 kr.
 Við 14. gr. B. 1. j. (Örfirisey) tölul. orðist þannig:
 »Til þess að varna skemdlum á Örfirisey, fyrra árið alt að 4500 kr.«.
 Við 14. gr. B. 2. b. (launaviðbót dýral.)
 Fyrir: »400—400« komi: »600—600«.
 Við 14. gr. B. 4. (kláða-aðstoð)
 Fyrir: »6000 kr.« komi: 4000 kr.
 Við 14. gr. B. 7. (Bjarni Sæmundsson)
 Á eftir: »rannsókn« komi: »fyrra árið«
 »800 kr.« síðara árið falli burt.
 Við 14. gr. B. 8. (Helgi Pétursson)
 Fyrir: »1000« innan striks, komi: »síðara árið«.
 Við 14. gr. B. 11. (Rögnvaldur Ólafsson)
 »Fyrir: »600—600« komi: »700—700«.
 Við 14. gr. B. 12. (Halldór Guðmundsson)
 Tölul. falli burt.
 Við 14. gr. B. 13. Aftan við athugasemdina bættist:
 »svo og að landshófdingi staðfesti lög þess, og að það sé háð eftirliti landsstjórnarinnar«.
 Við 16. gr. Orðin: til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr.«, falli burt.

- Við 19. gr. Á eftir 1. málsgrein bætist inn í svo hljóðandi grein:
 Úr viðlagasjóði má verja til lána handa kirkjum og presta-
 köllum 15000 kr. hvort árið.
- Lánin veitist gegu 4⁰/₁₀ vöxtum og afborgun í 15—25 ár.
- Við 19. gr. 7. málsgrein (þilskipakaup) falli burt.
- Við 19. gr. 8. málsgrein (ísgeymslufélög) falli burt.
- Við 19. gr. Fyrir: »3¹/₂ ⁰/₁₀« í síðustu málsgrein komi: »4⁰/₁₀».

Nd. 528. Breytingartillaga

við þingsályktun um stjórnarskrármálið.

Flutningsmaður: Lárus H. Bjarnason.

Í stað orðanna: »riflegri bætur á stjórnarfari hennar og innlendari stjórn«
 komi: innlenda stjórn eða að minsta kosti riflegri bætur á stjórnarfari hennar.

Ed. 529. Breytingartillögur

við frumv. til laga um breyt. á 1., 4., 5., 9., 10., 14. og 15. gr. laga 13. desbr. 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Frá Kristjáni Jónssyni.

Við 4. gr. Fyrir: »og ber honum um leið að sjá um«, komi: »og ber henni um leið að sjá um«.

— Fyrir: »auglýsingar« í næstsiðustu línu, komi: »skýrslur«.

Við 5. gr. Greinin orðist þannig: Feldar eru úr gildi 4. og 10. gr. skrásetningarlaganna 13. desbr. 1895, svo og önnur þau ákvæði í greindum lögum, sem koma í bága við lög þessi.

Fyrirsögn frumvarpsins verði: Frv. til laga um breyting á lögum 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

Nd. 530. Breytingartillaga

við breytingartillögu (þingskj. 471) við tillögu til þingsályktunar um stjórnarskipunarmálið.

Flutningsmaður: Hannes Þorsteinsson.

»Án þess skert sé eining ríkisins« o. s. frv., til enda greinariunnar, falli burt.

Nd. 531. Breytingartillaga

við breytingartillögu á þingskj. 471.

Frá Birni Bjarnarsyni, þm. Borgf. og Hannesi Þorsteinssyni.

Orðin: »án þess ríkisins« falli burt.

Ed. 532. Nefndarálit

í málinu um, að umsjón og fjárhald nokkurra landssjóðskirkna skuli fengið hlut-
 aðeigandi söfnuðum í hendur.

Vér undirritaðir, sem hin háttvirta efri deild kaus í nefnd til þess að
 íhuga mál þetta, leyfum oss að leggja álit vort fram fyrir hina heiðruðu deild.

Vér höfum ihugað og rætt mál þetta nákvæmlega og rannsakað skýrslur þær og skjöl, sem málinu fylgdu, og aflað oss þeirra upplýsinga, sem föng voru á. Teljum vér það í alla staði hentast, hvernig sem á er litið, að hlutaðeigandi söfnuðir taki við umræddum kirkjum og annist þær eftirleiðis, ef þeir eru fánlegir til þess. Það er ljóst af fyrirliggjandi skilríkjum, að kirkjurnar þurfa allmikilla umbóta og aðgerða við; er það ólíku hentara og hægara fyrir söfnuðina sjálfa, eða sóknarnefndirnar fyrir þeirra hönd, að framkvæma eða láta framkvæma umbætur þessar, heldur en landsstjórnina. Þá lítum vér og á hitt, að með hverju árinu, sem líður, komast æ fleiri kirkjur í umsjón safnaðanna, og teljum vér þá stefnu í alla staði rétta og viljum efla hana, og það engu síður að því, er snertir landssjóðskirkjur, en aðrar. Vér getum heldur ekki annað en álitid, að kjör þau, sem hér er farið fram á, séu sæmileg, og að söfnuðunum sé engin skaðavon að ganga að þeim, enda viljum vér á engan hátt, að hlutur safnaða þeirra, sem hér eiga hlut að máli, sé í nokkru fyrir borð borinn. Vér teljum, að í frumvarpinu sé heppilega þræddur saungjarn vegur milli landssjóðs á aðra hliðina og safnaðanna á hina.

Af framantöldum ástæðum leyfum vér oss því, að ráða hinni háttvirtu deild til að samþykkja frumvarp þetta óbreytt.

Alþingi 16. ágúst 1901.

Sigurður Jensson
formaður.

Hallgr. Sveinsson.

Ólafur Ólafsson
skrifari og framsögumaður.

Ed.

533. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903.

Frá J. Havsteen og J. Jónassen.

Við 11. gr. 6. a.	Fyrir: 5065—5065 komi: 5185—5185.
— — — e.	Fyrir: 3000—3000 komi: 3750—3750.
— — — f.	Fyrir: 425— 425 komi: 525— 525.
— — — g.	Fyrir: 3200—1200 komi: 3350—1200.
— — — i.	Fyrir: 600— 600 komi: 800— 800.
— — — o.	Fyrir: 1000—1000 komi: 1200—1200.
— — — p.	Fyrir: 1500— komi: 4000—

Ed.

534. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir 1902—1903.

Frá J. Havsteen.

Við 11. gr. 9. Fyrir 1200 komi 1500.

Nd. 535. Breytingartillaga

við breytingartillögu á þingskj. 522.

Frá Sigurði Sigurðssyni.

1. Við staflíð a.
Liður þessi byrji þannig:
a. Áltir
2. Staflíður c. falli burt.

Nd. 536. Viðaukatillaga

við frv. til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka.

Frá Pétri Jónssyni. Birni Bjarnarsyni, þm. Bf. Hermanni Jónassyni. H. Hafstein.

Birni Bjarnarsyni, þm. Dal. J. Jónatanssyni.

Aftan við fyrstu grein bætist ný grein, sem verður 2. gr., þannig hljóðandi:

1. Enn fremur er landsstjórninni heimilt að taka lán fyrir landssjóðs hönd, alt að 100,000 krónur, með alt að $4\frac{1}{2}\%$ ársrentu og árlegri afborgun alt að 2% gegn veði í eignum eða tekjum landssjóðs, og skal láinu þá varið til hlutabréfakaupa samkvæmt 1. gr.
2. Fyrirsöguin orðist þannig:

Frumvarp til laga um heimild fyrir landsstjórnina til hluttöku í hlutafélagsbanka á Íslandi.

Nd. 537. Breytingartillaga

við tillögu til þingsályktunar um skilyrði og reglur fyrir veiting á styrk úr landssjóði til búnaðarfélaga. Frá Stefáni Stefánssyni, þm. Skf., Valtý Guðmundssyni, Þórði Guðmundssyni,

J. Jónatanssyni, Ólafi Briem, Skúla Thoroddsen.

Við B. 3. Fyrir »næsta félagsár á undan« komi: næsta almanaksár á undan því, sem styrkurinn er veittur.

Við B. 3. »En félagsár . . . hvort er« falli burt.

Nd. 538. Breytingartillögur

við breytingartillögur á þingskj. 521. Frá Stefáni Stefánssyni, þm. Skf., Hermanni Jónassyni,

Valtý Guðmundssyni, Stefáni Stefánssyni, þm. Eyf., J. Jónatanssyni, Skúla Thoroddsen.

1. Við 1. B. 2. c. 6. Í stað »gaddavírgirðingar« komi: vírgirðingar.
2. Við 3. C. 6. Í stað »gaddavírs« komi: vír-
3. Við 3. C. 6. Atan við liðin bætist svo hljóðandi málsgrein:
Vírgirðingar má því að eins taka gildar, að þær séu gjörðar úr gadda-vír eða galvaniseruðum $\frac{1}{8}$ þml. gildum járnvír.

Ed. 539. Breytingartillögur

við breytingartillögur nefndarinnar við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Frá landshöfðingja.

- Við 12. gr. B. 4. Til vegagerðar á Hrutafjarðarhálsi, fyrir »8000« komi: 10000.
Til vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu, fyrir »20000« komi: 18000.
- Á eftir 12. gr. B. 5. komi nýr liður svo hljóðandi:
til að kaupa áhöld og verkfæri til vegagjörða 10000.

Ed. 540. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.

Frá landshöfðingja.

1. Við 10. gr. B. 2. ríttfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík:
fyrir: »1400—1400« komi: 2200—2200.
2. — 10. — C. 7. til millipinganefundar . . . fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf landsins:
fyrir: »2000« komi: eftir reikningum alt að 3000 kr.
3. — 12. — A. 4. e. í staðinn fyrir: »fæðispeningar og ferðakostnaður sama« komi: fæðispeningar og ferðakostnaður póstmeistarans.
4. — 12. — E. c. 1. til launa vitavardar:
Til viðbótar við sjálfan hann: fyrir »100« komi: 300.
5. — 14. — B. 13. »4000 fyrra árið« innan striks falli burt.
6. Aftan við 19. gr. bætist: Öll þessi lán veitast þó því að eins, að fé sé fyrir hendi í viðlagasjóði, sem án megi vera.

Nd. 541. Frumvarp

til laga um viðauka við og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa. (Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sótthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdböðin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Eftirlitsmann eða eftirlitsmenn má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir eftirlitsmann eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjárlífs sýslunni, eða þeim hluta sýslu, sem honum er falin til eftirlits, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláðavart frá byrjun rétta til jólafostu, og skulu hinarsjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunni stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sótthreinsunarlyf.

4. gr. Amtmenn annast um, að böðunar- og sótthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvervetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglingaskipanna, geymslu þeirra og afhending; en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinn kostnað.

Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðruvísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði hrepps þess eða kaupstaðar, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og

skal þá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annarshvors.

6. gr. Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi 5. janúar 1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjóð þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

7. gr. Akvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi númin að því, er snertir niðurfjöfnun á þókaun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Ed.

542. Frumvarp

til laga um geðveikrastofnun, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Heimilt er landsstjórninni að láta í té eina af jarðeignum landssjóðs til leigulausra afnota fyrir geðveikrastofnun.

Fáist eigi hentug jörð, er landssjóður á, þá er landsstjórninni heimilt, að verja alt að 5 þús. krónum af landsfé, til þess að kaupa jörð, eða jarðarhluta, í nefndu skyni, enda sé jörðin, eða jarðarhlutinn, eign landssjóðsins upp frá því.

2. gr. Af jörð þeirri, eða jarðarhluta, sem getur um í 1. gr., má afhenda ókeypis grunn undir stofnunina, sem þurfa þykir, sem og grunn undir íbúðarhús eiganda hennar og lóð, er húsunum fylgja, sem þó eigi sé stærri en 36 þús. ferhyrningsálnir. Séu húsin lögð niður, hverfur lóðin og húsgrunnarnir aftur til landssjóðs endurgjaldslaut.

3. gr. Þegar geðveikrastofnun er komin á fót, er að minsta kosti geti veitt móttöku 16 sjúklingum í senn, má greiða úr landssjóði kostnað við rekstur stofnunarinnar, eftir reikningi eiganda, en þó eigi meira en 10 þús. kr. á ári.

4. gr. Landshöfðingi ákveður, í samráði við eiganda stofnunarinnar, hvað greiða skuli með sjúklingi hverjum, og rennur gjald það í landssjóð.

Amtmenn taka á móti umsóknunum, hver úr sínum ömtum, um inntöku á stofnunina, og sker eigandi síðan úr því, hverjum móttaka verður veitt, enda annist amtmenn um innheimtu gjaldsins.

Ed.

543. Tillaga

til þingsályktunar um frimerki, (eins og það var samþ. við eina umr. í Nd.).

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að láta búa til ný íslensk frimerki, að einhverju leyti frábrugðin núgildandi frimerkjum, og lögleiða þau annaðhvort samhliða núgildandi íslenskum frimerkjum, meðan þær frimerkjabirgðir endast, sem nú eru til, eða gera núgildandi frimerki ógild um leið og nýju frimerkin verða lögleidd.

Nd.

544. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 28, 14. des. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum.

Frá Skúla Thoroddsen, Þórði J. Thoroddsen, P. Jónssyni, Birni Bjarnarsyni, þm. Bf., Ólafi Briem, Sig. Sigurðssyni.

Niðurlagsorð frumvarps-greinarinnar »fyr en ár er liðið frá því, að lögin öðlast gildi«, falli burtu.

1. varatillaga: Í stað ofan nefndra orða komi: fyr en 10 ár eru liðin frá því, er lögin öðlast gildi.
2. varatillaga: Í stað oft nefndra orða komi: fyr en 5 ár eru liðin frá því, er lögin öðlast gildi.

Nd.

545. Nefndarálit

um frumvarp til laga um breytingar á kosningum til alþingis.

Nefnd sú, er hin háttvirta deild hefir skipað til þess að athuga þetta mál, hefir rætt það mjög ítarlega, og hefir komist að þeirri niðurstöðu, að nauðsynlegt sé, að gjöra verulegar breytingar á nokkurum atriðum í frumvarpinu, til þess, að ráðlegt sé að gjöra það að lögum.

Að því er snertir hin mikilvægustu atriði í kosninga-aðferðinni, er farið er fram á að breyta, þá er nefndin þeim samþykk; en þau eru, að kosið sé skriflega og leynilega, í stað þess er kosning fer nú fram munulega og í heyranda hljóði, og að kosið sé í hreppi hverjum, í stað þess, að kosning nú fer fram á einum sameiginlegum kjörstað í kjördæmi hverju. En af því leiðir það, að nokkurir erfiðleikar hljóta að verða á því, að láta endurkosning fara fram, þegar svo vill til, að þingmannsefni eigi fær meir en helming allra greiddra atkvæða, og nefndin hefir því hallast að því, að það mundi rétt, að telja þann löglega kosinn þingmann, er fengið hefir flest atkvæði af þeim, er greidd hafa verið í kjördæminu. Nefndin telur eigi líklegt, að þetta ákvæði muni geta orðið hættulegt, og telur sennilegt, að ákvæði þau um veðfé af hendi þingmannaefna, er frv. inniheldur, muni nokkuð fyrirbyggja tilraunir í þá átt, að tvístra atkvæðum með mörgum frambjóðendum, enda muni slíkt bráðlega hverfa með vaxandi pólitískum proska hjá kjósendunum.

Aftur á móti hefir nefndin eigi getað aðhýlst það fyrirkomulag, að hafa eina kjörstjórn fyrir land allt. Það fyrirkomulag mundi gjöra allan gang kosninganna svo þunglamalegan og seinfæran, og undirbúning allan undir kosningarnar svo margbrotinn, kostnaðarsaman og óhagkvæman, að nefndin ræður hiklaust frá því, að koma þessu þannig fyrir. Það verður að telja alveg nauðsynlegt, að yfirkjörstjórn sé í hverju kjördæmi.

Eins verður nefndin að fylgja því fram, að afskipti landsýfirdóms af þessum málum eigi að falla burt, að öðru leyti en hinar almennu réttarfarsreglur mæla fyrir, og vill því, að það fyrirkomulag, er nú er, haldist óbreytt, þannig, að sá, er telur sér ranglega slept af kjörskrá, geti sótt það mál fyrir dómi, en að kjörskrá verði eigi á annan hátt breytt, eftir það er kærufrestur er liðinn, eða kjörskrá endanlega úrskurðuð.

Að því er snertir ákvæði frv. í I. kafla um kosningarrétt og kjörgengi, þá þykir rétt, að taka upp í lögin tilvitnun til laga nr. 21, 6. nóv. 1897 um uppreist æru ánkonungs-úrskurðar, og að því er kjörgengi snertir, að vísa að eins til ákvæðanna í stjórnarskrá Íslands, án þess þau séu tekin upp orð fyrir orð.

Um samningu kjörskráa hefir frv. í III. kafla ýms ákvæði, er miðuð eru við eina yfirkjörstjórn í Reykjavík. Þessum ákvæðum hefir nefndin orðið gagngjört að breyta, og hefir

hagað þessu sem líkast því, er nú ern gildandi lög. Nefndin hefir gjört nokkurar breytingar á tímatakmörkum fyrir samningu kjörskrána, er hún taldi hagkvæmari en núgildandi ákvæði.

Við ákvæði frumvarpsins í IV. kafla um undirbúning kosninganna af hendi kjörstjórnanna hefir nefndin orðið að gjöra nokkuð víðtækar breytingar, vegna þess, að það virtist eigi mögulegt, að fela hann að öllu leyti yfirkjörstjórnunum, hverri í sínu kjördæmi, en hins vegar hefði það, sérstaklega að því er kjörseðlana snertir, leitt með sér mikinn drátt, lenging á framboðsfrestum, talsverðan kostnað o. s. frv., ef allir kjörseðlar hefði, eins og ráðgjört var í frv., átt að fullprentast fyrir alt landið á einum stað með nöfnum þingmannaefna o. s. frv. Nefndinni dylst það eigi, að þetta er í raun og veru mjög vandráðið atriði, ef alt á að vera sem tryggilegast, bæði það, að kjörseðlarnir séu að öllu leyti útbúnir undir tryggu, opinberu eftirliti, og þannig, að eigi sé hægt að eftirgjöra þá eða falsa, né heldur að þeir berist út fyrir kosning, og að þeir að hinu leytnu sé allir eins um land alt við hina sömu kosning, og svo skýrir, bæði línur, hringir og nöfu, að enginn nokkurn veginn læs kjósandi geti vilst á þeim.

Nefndin hefir nú lagt það til, að landshöfðingjanum verði falið, að láta búa til eyðublaða-arkir, með eftirmyndun kjörseðla, eins og fyrir er mælt í frumvarpinu, með auðum línunum. Þessar eyðublaða-arkir sé sendar yfirkjörstjórnunum, svo margar sem þörf er á, en yfirkjörstjórn skiftir þessum eyðublöðum niður í kjörseðla (línufjöldi hinn sami sem tala þingmannaefna), eins marga og senda þarf undirkjörstjórnunum, og skrásetur nöfn þingmannaefnanna á seðlana. Þetta telur nefndin nauðsynlegt að gert sé með prentletri, en nöfnin eigi skrifuð, þar sem þá gæti verið hætt við, ef rithönd er óglögg eða þvl., að kjósandinn gæti eigi áttað sig á seðlinum. Til þessa yrði yfirkjörstjórnir að hafa stimpla með lausu lettri, er setja mætti saman úr nöfn þingmannaefnanna, þar sem hér á landi er mjög fátítt enn, að nota »typewriters« við embætta-skrifstofur sýslumanna eða bæjarfógeta.

Á kjördæmaskiftingu í landinu, þótt hún sé að ýmsu leyti óhagfeld, hefir nefndin eigi viljað gjöra neinar breytingar, með fram vegna þess, að það mál hefir ekki fengið neinn undirbúning í landinu. En ettir því, er fram kom í umræðum um málið, leyfir nefndin sér að vænta þess, að stjórnin veiti þessu atriði sérstaklega athygli og undirbúi það sem fyrst fong eru á, með því einkanlega, að leita álita yfirvalda og héraðastjórna um það, hvernig heppilegast mundi að skifta landinu í kjördæmi, með hlíðsjón af íbúa- og kjósendafjölda og landsháttum, og nefndin verður að telja það eðlilegast fyrirkomulag, að hvert kjördæmi út af fyrir sig kjósi einn fulltrúa.

Viðvíkjandi framboðum þingmannaefna telur nefndin 4 vikna frest hæfilegan. Hins vegar álitur nefndin, að sá, er eigi nær $\frac{1}{3}$ af þeim atkvæðafjölda, er nægir til þess að verða kosinn, þar sem ekki er um meiri hlut allra atkvæða að ræða, eigi ekki heimting á að fá tryggingarfé sitt endurgoldið.

Nefndin telur ákvæðið í VII. kafla frv. um, að kosning skuli fara fram hinn sama dag um land alt, fremur til bóta, en álitur daginn eigi heppilega valinn, og leggur því til, að hann verði tiltekin 10. september, því þann dag mundu flestir geta notað kosningarrétt sinn.

Við IX.—XII. kafla frumvarpsins hefir nefndin eigi farið fram á verulegar efnisbreytingar aðrar en þær, er leiðir að sjálfsgöðu af þeim aðalbreytingum á fyrirkomulaginu, sem áður eru teknar fram.

Að því er snertir borgun til undir- og yfirkjörstjórna, þá hefir nefndin lagt það til, að undirkjörstjórnir fengi kostnað sinn borgaðan úr hrepps- eða bæjarsjóði, en yfirkjörstjórnir

úr sýslusjóði, og þykir nefndinni eigi rétt, að ætla kjör-stjórum minna en 4 kr. á dag í ferða-kostnað og fæðispeninga, hvort heldur er í undir- eða yfirkjörstjórn.

Svo hefir nefndin og gjört nokkrar breytingar á hegningarákvæðum frumvarpsins, er virtust óþarflega hörð og um of einstrengd.

Nefndin vill að endingu taka það fram, að í þessum umfangsmikla og margbrotna lagabálk eru án efa mörg þau atriði, er nefndinni hefir sést yfir að leiðrétta eða færa í hinn hagfeldasta búning, enda verður að teljast lítt mögulegt fyrir þingnefnd, sem hefir ótal öðrum störfum að gegna og að eins hefir stuttan tíma til starfa, að ganga svo frá jafn-vanda-sömu lagaboði, eins og almennum kosningarlög eru, að á þeim verði eigi misfellur, þegar breyta þarf verulegum atriðum frá rótum. Slíkt á að vera stjórnarinnar hlutverk, en eigi þing-nefndar.

Neðri deild, 17. ágúst 1901.

P. J. Thoroddsen
(form.).

H. Hafstein.

Guðl. Guðmundsson
(skrif. og frams.m.).

Hannes Þorsteinsson.

Með fyrirvara

Björn Kristjánsson.

Nd.

546. Framhalds-nefndarálit

um frv. til laga um bann gegn innflutningi ósútaðra skinna og húða.

Hin háttvirta Ed. hefir ekki getað fallist á frv., eins og það kom frá Nd. Hún hefir fyrst og fremst breytt því í þá átt, að lögin yrðu heimilandi í stað þess að vera skipandi, og sér nefndin ekkert á móti því; telur það jafnvel fult eins heppilegt. Enn fremur hefir hún felt burt ákvæðið um, að söltuð skinn og húðir skuli vera undanþegin banninu. En hins vegar er stjórninni óbeinlínis heimilað að leyfa innflutning ósútaðra skinna og húða, »sé trygging fyrir því, að ekki felist í þeim sóttuæmi«. Eftir frv., eins og það nú liggur fyrir, getur stjórnin bannað allan innflutning. Þótt nú meiri hluti nefndarinnar verði að telja það æskilegast, að algjörlegt innflutningsbann komist á, sjáum vér oss ekki fært að svo komnu, að leggja það til, að hin háttvirta deild samþykki lagafrumvarp, sem heimilar stjórninni að fyrirskipa að engar ósútaðar húðir eða skinn megi flytja til landsins, og það mest fyrir þá sök, að vér teljum vafasamt, að h. deild færi að tillögu vorri. Vér höfum því komið oss sama um að leggja það til, að söltuð skinn og húðir væru undanþegin bannheimildinni. Vér höfum í fyrri áliti voru sýnt fram á, að þetta væri mikil bót frá því sem er, þó vér engan veginn álitum það fullnægjandi, en betri er hálfur hleifur en enginn. Reynist þetta ekki fulltryggilegt, er hægast að breyta því seinna. Þetta, sem hér er farið fram á, er spor í áttina, stig úr ófærinni á þurt land.

BREYTINGARTILLÖGUR:

1. Við 1. gr. Á eftir: »ósútuð skinn, nema»
komi: söltuð séu og óhert, -
2. Við 2. gr. Í stað: »trygging sé fyrir því,»
komi: eða enn frekari trygging sé fyrir því,

Alþingi, 17. ágúst 1901.

Björn Kristjánsson
(form.).

Stefán Stefánsson, þm. Skf.
(skrifari og frams.m.).

Hermann Jónasson.

Nd.

547. Breytingartillaga

við frumvarp til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík.

Frá Pétri Jónssyni, Herm. Jónassyni, Birni Bjarnarsyni þm. Dalam., J. Jónatanssyni, Birni Bjarnarsyni, Bf., og H. Hafstein.

Fyrsta grein orðist þannig:

Fé veðdeildarinnar má lána gegn veði í jarðeignum eða húseignum. Með jarðeign teljast regluleg jarðarhús, eftir löglegri úttektargjörð. Húseignir eru því að eins veðhæfar, að þær sé váttrygðar í váttryggingarstofnun, er banka-stjórnin telur góða og gilda, og að húseignirnar sé með lóð og standi í kaupstað eða verzlunarstað, eða á jörð þeirri, er jafnframt er að veði sett, enda sé nauðsynleg fyrir ábúð á heuni. Timburhús á jörð, þó til jarðarhúsa sé talin, hækka því að eins veðmætti jarðar, að þau sé váttrygð eins og sérstakar húseignir. Eigi má lána nema gegn fyrsta veðrétti, og fari lánsupphæðin eigi fram úr helmingi af virðingarverði fasteignar. — Þó er sú undantekning frá þessu, að heimilt er að lána gegn öðrum veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar kunna að verða fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lánsupphæðin fari aldrei fram úr $\frac{3}{5}$ virðingarverðs fasteignarinnar.

Ed.

548. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga 1902 og 1903.

Frá J. Jónassen.

Við 13. gr. B. II. 3. Orðist: til bókakaupa, verkfæra og kensluáhalda 600 kr. hvort árið.

Við 13. gr. B. II. 8. Fyrir »100—« komi: 200 kr. hvort árið.

Við 14. gr. B. 6. Töluliðurinn falli burt.

Ed.

549. Breytingar og viðaukatillögur

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903. Frá G. Vigfússyni.

1. við 11. gr. Töluliðurinn 3 með athugasemd falli burt.

2. við 13. gr. A. 2. Fyrir »2800—2800« komi: alt að 3800—3800.

3. við 13. gr. A. 2. Athugasemdin orðist þannig:

Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir tillögum biskups.

4. við 13. gr. A. 3. 4. og 5. töluliður falli burt.

5. við 14. gr. B. Á eftir tölul. »4« komi svo hljóðandi athugasemd:

Skólunum verður því að eins útborgaður styrkur þessi, að þeir haldi uppi bóklegri og verklegri búnaðarkenslu yfir árið..

6. við 14. gr. B. 11. Þessi töluliður falli burt.

Nd.

550. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um sparisjóð í Reykjavík. Frá meiri hluta nefndarinnar.

Við 1. gr. Á eftir »skal« bætist inn: ef landsbankinn hættir störfum sínum eða verður lagður niður.

Ed.

551. Nefndarálit

í málinu um stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi (þingskjal 502).

Vér, sem h. efri deild alþingis kaus í nefnd til að segja álit vort um ofangreint málefni, höfum tekið það til íhugunar á nokkrum fundum, svo rækilega sem vér höfum átt kost á, með hinum nauma tíma, sem oss var afskamt-
aður, og skulum nú lýsa yfir áliti voru á þessu málefni.

Því miður hefir oss ekki auðnast að verða fyllilega á eitt sáttir um hlut-
töku landssjóðs í hlutafélagsbankanum. Eftir frv. er landssjóði heimilað að ger-
ast hluthafi í bankanum fyrir allt að $\frac{2}{5}$ hlutafjárins. Meiri hluta nefndarinnar
þætti það nú að vísu tryggilegast, til þess að geta ávalt haft nægilega hönd í
bagga með allri stjórn og ráðsmensku á bankanum, að hér væri *skylda í stað*
heimildar, og jafnvel að settur væri helmingur í stað $\frac{2}{5}$. En þar sem við að
einu leytinu verðum að telja allviðunanlega tryggingu í þessu efni fóligna í við-
auka þeim við 20. gr., sem öll nefndin ræður til að samþykkja, og að hinu leyti-
inu viljum með engu móti stofna í vöða frv. þessu, sem að okkar ætlun er orð-
ið mikið áhugamál stórs meiri hluta þjóðarinnar að ná fram að ganga, sem
allra fyrst þótti okkur eigi tiltækilegt að *skylda* landssjóð til svo víðtækra fjár-
framlaga, sem hér er um að ræða, og sem yrðu að fara vaxandi með þeirri
aukningu hlutafjárins síðar meir, sem gera má ráð fyrir, ef bankafyrirtækinu
farnast vel, og bent er til í 2. grein. Því að bæði getur nokkur áhætta verið
samfara slíkri ráðstöfun á landsfé, þótt við ætlum hana fremur litla, og svo er
það kunnugt, að bæði fyrverandi ráðherra Íslands, er nýlega er farinn frá völd-
um, og landshöfðingi vor, hafa tjáð sig þessu máli mótfallna, og er því ekki ó-
líklegt, að það gæti heft framgang bankamálsins, ef í frv. yrðu sett ákvæði um,
að landssjóður væri skyldaður til að eiga allt að helmingi hlutafjárins. Við vilj-
um því láta heimildarákvæðið standa. En hér getur minni hlutinn ekki orðið
okkur samferða.

Í sambandi við þetta stendur ágreiningur í nefndinni um orðun á upp-
hafi 2. gr. — Meiri hlutinn vill frá sínu sjónarmiði ákveða, hvað hlutaféð megi
vera miðst, en leyfa að það sé meira, ef svo vill verkast; hins vegar vill minni
hlutinn hafa upphæð þess fast ákveðna, til þess að setja hluttökuskyldu lands-
sjóðs ákveðin takmörk.

Loks þykir allri nefndinni hluti landssjóðs af arði bankans ákveðinn í
allra lægsta lagi í 14. gr., sem sé 10% af því, sem eftir verður, þegar búið er
að greiða 4% af hlutafénu. Eftir lauslegri ágizkun verður þetta töluvert minna
en gjald það, sem nú rennur í landssjóð frá Landsbankanum, og mætti því virð-
ast, að ástæða væri til að hækka það til muna og setja það allt að helmingi
hærra. — En bæði er það, að stjórn Þjóðbankans telur í áliti sínu efamál, hvort
ástæða sé til að leggja nokkurt slíkt gjald á bankann, þar sem allmikill kostn-
aður hlýtur að leggjast á hann til stofnunar og reksturs útbúanna, sem að öll-
um líkindum mundu ekki bera sig mörg fyrstu árin, en stofnun þeirra þó verð-
ur að teljast í almenningsspágu; og hins vegar höfum vér að svo komnu enga
vissu um, að stofnendum bankans þyki stórvægileg hækkun þessa gjalds að.

gengileg. Af þessum ástæðum telur meiri hlutinn ísjárvert, að breyta ákvæðum frv. í þessu efni, en áskilur sér þó að athuga þetta atriði betur til 2. umræðu. — Minni hlutinn aftur á móti mælir með, að hækka gjaldið upp í 20%.

Í öðrum atriðum en þessum er nefndin að mestu leyti á eitt sátt. Telur meiri hluti hennar frv. í heild sinni aðgengilegt og miða til verulegrar rífkunar á peningahögum landsins. Þó gjörum vér tillögur um eigi allfáar breytingar á því; miða nokkurar að því að bæta málið, sem ekki er sem vandaðast; aðrar að því, að gjöra ýms ákvæði fyllri og skýrari en þau nú eru og auka samræmi; en önnur lúta að því, að bæta inn ákvæðum, sem vér hyggjum úr fallin af vangá, eða auka við ákvæðum, sem vér teljum nauðsynleg til viðunanlegrar tryggingar eða að minsta kosti æskileg, til að girða fyrir aðgæzluverðan misskilning.

Breytingartillögur nefndarinnar, sem vér ráðum h. efri deild alþingis til að fallast á, eru þá þær, sem hér fara á eftir, og eru þær frá nefndinni allri, þar sem annars er ekki getið.

- a. Við 1. gr. síðasta málslíð, fyrir orðin: »hefir heimild til að« komi: skal (minni hlutinn).
- b. — 1. — í síðustu línu: »hluta fjárins« verði: hlutafjárins.
- c. — 2. — Orðin: »fyrst um sinn« falli burt (misprentað).
- d. — 2. — fyrir orðin: »eigi nema minna en 2 miljónum króna«, komi: vera 2 miljónir króna (minni hl.).
- e. — 3. — fyrir: »jafnmikill« í fyrstu línu, komi: jafnmikilli (prentvilla).
- f. — 3. — fyrir: »skuldabréf« í 3. línu, komi: veðskuldabréf.
- g. — 4. — undir 1. og 2. fyrir orðið: »nemur« komi: nemi.
- h. — 4. — á eftir: »málmfordanum« í síðustu línu bætist inn: svo og öðrum kröfum, sem á bankanum hvíla.
- i. — 5. — undir c. fyrir orðin: »er gjaldist« komi: »sem greiddar verða.
- j. — 5. — d. orðin: »Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn« setjist sem ný lína, á undan Noregs banka.
- k. — 8. — fyrir »einasta« í 1. línu komi: »eina« og fyrir: »einnustu« í 5. línu komi: einu.
- l. — 8. gr. fyrir orðin: »til jafns með« í síðustu línu, komi: jafnt.
- m. — 9. — fyrir: »stjórnarinnar« í 2. línu, komi: landsstjórnarinnar.
- n. — 9. — Á eftir: »ráðaneytinu« í 3. línu bætist inn: fyrir Ísland.
- o. — 9. — Síðasti málslíður orðist svo: Ráðaneytið samþykkir lögun seðlanna og krónutölu hvers þeirra.
- p. — 10. — fyrir: »fullkomnaður« í næstsíðustu línu, komi: drýgður.
- q. — 14. — fyrir orðin: »sem er« komi: er sé.
- r. — 14. — fyrir: »10%« komi: 20% (minni hl.).
- s. — 14. — í enda greinarinnar bætist við: »af hlutafé þeirra«.
- t. — 18. — fyrir: »handveðshafandi« í 1. línu, komi: handveðshafi.
- u. — 19. — á eftir: »skal hafa« bætist inn: heimili sitt, en »sína« í 1. línu falli burt.
- v. — 19. — fyrir: »Akureyri og Ísafirði« komi: Ísafirði og Akureyri.
- x. — 20. — fyrir: »bankaráðsins« í 2. línu, komi: fulltrúaráðsins.

y. Við 20. gr. I enda fyrstu málsgreinar bætist inn: Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík.

z. — 20. — Á eftir 2. málsgrein komi 2 svo hljóðandi nýjar málsgreinar:

Á aðalfundum ræður afi atkvæða, þannig, að hver fundarmaður hefir atkvæði í hlutfalli við þá hlutabrétaupphæð, sem hann á eða sýnir umboð fyrir.

Nú þykir ráðgjafanum fyrir Ísland einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir inngangsorðum þessara laga, og getur hann þá felt þá ákvörðun úr gildi.

p. Byrjun síðustu málsgreinar orðist þannig: Alþingi kýs á hverju þingi (minni hl.)

Hallgr. Sveinsson

Magnús Andrússon.

(skrifari og frams.m.).

Þar eð eg er eigi viss um, að næg trygging sé fyrir því, að landið hafi það gagn af hinum fyrirhugaða hlutafélagsbanka, enda þótt breytingartillögur mínar séu samþykktar, er standi í eðlilegu hlutfalli við þau miklu hlunnindi, sem honum eru veitt, þá tel eg efumál að það sé rétt, að ljúka málinu á þessu þingi, og að réttara sé að láta það biða aukabingsins að sumri.

Eiríkur Briem

(form.).

Nð.

552. Neðdarálit

um frumvarp til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir og afnotarétt yfir jarðeignum á Íslandi.

Vér, sem háttv. neðri deild kaus í nefnd til að íhuga frumvarp þetta, höfum nú athugað það og leyfum oss að skýra frá skoðun vorri á því.

Það verður varla sagt, að brýna nauðsyn beri til að setja lög um þetta efni. Útlendingar hafa, enn sem komið er, ekki ásælst landið eða framleiðslutæki þess, svo að ískyggilegt sé. Því verður hins vegar ekki neitað, að útlendingar kynnu, einkum ef nýjar auðsuppsprettur fyndust í landinu, að fara sig upp á skaftið, og væri þá gott að hafa lög til taks, er girtu fyrir hættu úr þeirri átt.

En nú eru engin tæk á því að banna heimilisföstum mönnum í Danaveldi rétt til slíkra umráða, og verður því að einskorða lögin við utanríkismenn, eins og gjört er í frumvarpinu.

Á hinn bóginn sjáum vér ekki fulla ástæðu til, að aðrar reglur gildi um leyfi til eignar-umráða en til afnota-umráða, sízt er afnotaréttinn má heimila til jafn-langs tíma og gjört er ráð fyrir í 1. gr. frumv.

Vér alítum eðlilegast, að umboðsvaldið veiti þetta leyfi, sem önnur leyfi, og sjáum ekki betur en að hagsmunum þjóðarinnar sé full-tryggilega gætt á þann hátt, enda óþarflega umsvifamikið að heimta leyfi löggjafarvaldsins um hversu ómerkilegt eignar-afsal sem um væri að ræða.

Vér leyfum oss því að leggja til, að 1. gr. frumv. orðist svo:

Engir aðrir en þeir, er heimilisfastir eru í ríki Danakonungs, eða félög, e. stjórn

peirra á þar aðsetur og stjórnarmenn allir eru þar heimilisfastir, mega, nema með sérstöku leyfi öðlast eignarrétt yfir jarðeignum hér á landi né heldur afnotarétt yfir þeim um lengri tíma en 10 ár. Sem afnotaréttur yfir jarðeignum telst alls konar veiðiréttur, réttur til námugraftar, réttur til að nota vatnsafl, leiguréttur yfir lóð, svo og hvers konar ítaksréttur.

Leyfi til þess að eignast afnotarétt má þó eigi veita til lengri tíma en 50 ára.

Konungur veitir leyfið eða sá, er hann fær umbod til þess.

Að öðru leyti leggjum vér til, að gjörðar verði eftirfarandi orðabreytingar á frumvarpinu.

Við 2. gr. Í stað: »nema hún sé áður fengin« komi: nema heimild sé áður fengin.

Við 5. gr. Í stað: »má löglega birta hann« komi: má löglega birta hana.

Við sömu grein. Í stað: »þá næstu grönnum« komi: þá 2 næstu grönnum.

Við 6. gr. Í stað: »þangað til er hann« komi: þangað til er eignar- eða afnotarétturinn o. s. frv.

8. gr. orðist svo:

Nú verður maður, er hlotið hefir eignar- eða afnotarétt yfir jarðeign eftir að lög þessi gengu í gildi, heimilisfastur utan ríkis Danakonungs eða stjórn félags, er öðlast hefur slíkan rétt eftir þann tíma, hættir að hafa þar aðsetur eða einhver úr félagsstjórninni á þar eigi lengur heimili, og er þá valdsmanni skylt að gjöra amtmanni vart við, enda fari að öðru leyti um málið eftir 4. og 5. gr.

Neðri deild alþingis 18. ág. 1901.

Ólafur Briem,
formaður.

Lárus H. Bjarnason,
skrifari og framsögum.

Guðl. Guðmundsson.

Ed.

553. Breytingartillögur

við breytingartillögur nefndarinnar um frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

Flutningsm.: Hallgr. Sveinsson.

Við 12. gr. B. Fyrir: Til flutningabrautar á Fagradal, sömul. 8000

komi: Til flutningabrautar á Fagradal, sömul. 6000

Við 12. gr. B. 4. Fyrir: Til vegabóta og viðhalds í Múlasýslum 6000

komi: Til vegabóta og viðhalds í Norðurmúlasýslu 4000

Til vegabóta og viðhalds í Suðurmúlasýslu 4000

Við 12. gr. B. 6. b. Fyrir: Til vegagerðar á Hellisheiði í Múlasýslu

komi: Til vegagerðar á sýsluveginum frá Fossvöllum norður á Brekknaheiði í Norðurmúlasýslu.

Við 13. gr. B. VI. Á eftir b. 3 bætist inn nýr liður, sem verði tölul. 4, svo hljóðandi:

Til Jóns Þórarinssonar skólastjóra, fyrir að kynna sér ásigkomulag barnaskóla landsins (skólahúsin, kensluáhöld o. fl.) og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að 800 kr. — 800 kr.

Féð gangi til ferðakostnaðar skólastjóra eftir reikningi, sem landshöfðingi úrskurðar.

Við 14. gr. B. 10.

Í stað 1200 — 1200 komi: 1400 — 1400.

Í athugasemdiinni komi: 600 kr. hvort árið, í stað: helmingnum.

Ed.

554. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Flutningsm.: Axel V. Tulinius.

Á eftir 14. gr. A. 21. komi nýr tölul. svo hljóðandi:

Styrkur til »Leikfimis- og skotfélags Eskifjarðar« (fyrri árið) 400 kr.

Nd

555. Breytingar- og viðaukatillaga

við breytingartill. á þingskjali 547. Frá Péttri Jónssyni.

1. Orðin: »enda sé nauðsynleg fyrir ábúd á jörðunni«, falli burt.

2. Aftan við breytingartillöguna bætist þrír nýir tölul.:

a. aftan við 1. gr. frv. komi ný grein þannig hljóðandi:

Með lögum þessum er numin úr gildi 7. gr. laga 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík.

b. 2. gr. frumv. verði 3. gr.

c. Fyrirsögn frumv. orðist svo:

Frumvarp til laga um breyting á 7. gr. laga 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík.

Ed.

556. Breytingartillaga

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Flutningsmaður: Guðjón Guðlaugsson.

Við 13. gr. B. 1. a. eftir 4. komi nýr liður svo hljóðandi:

5. til Vesturamtsins, styrkur til þess að kaupa búnaðarskólann í Ólafsdal með tilheyrandi jörðum og húi 12000 (fyrri árið).

Nd.

557. Nefndarálit

um frumvarp til laga um tékk-ávísanir. (Frá bankamálsnefndinni).

Nefnd sú, sem fékk mál þetta til athugunar, hefir vandlega íhugað það og komist að þeirri niðurstöðu, að rétt sé að ráða hinni háttvirtu deild til að samþykkja það, enda þótt engin brýn nauðsyn sé á því, að lögleidd séu hér á landi ákvæði um tékkávísanir, þar sem víxlar í flestum tilfellum gera hið sama gagn.

Orðalag frumvarpsins virðist nefndinni á sumum stöðum ekki sem heppilegast; þó ber ekki svo mikið á því, að meining raskist. Þar sem því svo langt er liðið á þingtímann, vill nefndin ekki koma í veg fyrir framgang málsins, með því að koma með breytingartillögur þar að lútandi.

Neðri deild alþingis 19. ágúst 1901.

Guðl. Guðmundsson

Þórður J. Thoroddsen

formaður.

skrifari og framsögumaður.

Björn Kristjánsson.

Lárus H. Bjarnason.

Tryggvi Gunnarsson.

Nd.**558. Nefndarálit**

um frumvarp til laga um sölu þjóðjarðar.

Nefnd sú, er hin háttvirta neðri deild hefir falið að athuga frumvarp þetta, hefir eigi getað orðið á eitt mál sátt.

Um jörð þá, sem nefnd er í frumvarpinu, Horn í Nesjabreppi í Astur-Skaftafellssýslu, er þess að geta, að hún er 24,5 hundruð að dýrleika og eftirgjald hennar 135 meðalálnir. Núverandi leiguliði hefir búið á jörðinni rúm 40 ár og setið hana vel og vill nú kaupa hana til að tryggja niðjum sínum ábúð á henni. Með lögum 13. des. 1895 var stjórninni veitt heimild til að selja jörð þessa, en sú heimild gildi að eins til ársloka 1897, og var það fyrir óhapp, að leiguliðinu var þá ekki búinn að fá kaupunum framgengt. Að visu hefir því verið hreyft, að jörðina ætti ekki að gera fala, sökum þess, að hún lægi nærri löggiltu kauptúni (Hornafjarðarós), en þar sem verzlunarstaðurinn er ekki í landi jarðarinnar, og engar líkur til, að hann færist þangað, sýnist þetta ekki geta verið nein veruleg ástæða gegn sölunni.

Meiri hluti nefndarinnar verður að álíta, að sú meginregla, er alþingi fylgdi í þjóðjarðasölumálinu um all-langt árabíl fyrir 1897, hefði við góð rök að styðjast, sú regla, að gefa leiguliðum kost á að fá ábylisjarðir sínar keyptar fyrir fult verð, að því leyti sem engar sérstakar ástæður væru því til fyrirstöðu, og með því oss er ekki kunnugt um nein þau atvik, er geri sölu þeirrar jarðar, er hér ræðir um, varhugaverða fyrir landssjóð, leggjum vér það til, að frumvarpið verði samþykkt óbreytt.

Guðl. Guðmundsson

formaður og framsögum.

Þórður Guðmundsson.

Ólafur Briem

skrifari.

Jóh. Jóhannesson.

Ósamþykktur, og ræð háttvirtri deild til að samþykkja frumvarpið eigi.

Hermann Jónasson.

Ed.**559. Breytingartillaga**

við frumv. til laga um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, frá 13. jan. 1882.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Frá Kristjáni Jónssyni.

Fyrir: »alt að 5 aurum« komi: »5 aura«.

Ed.**560. Breytingartillaga**

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Frá nefndinni.

Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir »2800—2800« komi: 3000—3000.

Ed.**561. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Til þess að skip, sem er eign hlutafélags, geti með skrásetning á Islandi öðlast rétt til að hafa danskt flagg, verður stjórn félagsins að hafa að-

setur sitt á Íslandi eða í Danmörku, og allir stjórnarmenn að vera hluthafar í félaginu, er annaðhvort hafa rétt innborinna manna og eigi eru þegnar annars ríkis, eða hafa fengið dönsk þegnréttindi með því, að vera orðnir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

2. gr. Skrásetning skipa er undir stjórn og umsjón landshöfðingja, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, og á Íslandi skulu lögreglu-stjórnir annast hana, og hvert lögsögnarumdæmi í landinu vera skrásetningar-umdæmi fyrir sig.

Á aðalskrá skrásetningar- og skipamælingarstofunnar í Kaupmannahöfn yfir skip þau, sem skrásett eru í ríkinu, skal einnig rita skip, sem skrásett eru á Íslandi, eftir að mælingin hefir verið þar endurskoðuð, og skulu þjóðernis- og skrásetningarskirteini þau, sem um er rætt í annari grein, gefin út á þeirri skrifstofu.

3. gr. Störf þau, sem stjórnin hefir á hendi eftir 5., 9., 14. og 15. gr. skrásetningarlaganna, skulu framvegis falin landshöfðingjanum yfir Íslandi.

4. gr. Þegar búið er á skrásetningarskrifstofu þeirri, sem í hlut á, að rita það, sem með þarf um skrásetninguna og um mælinguna í skjal, sem gjört er þar um, skal senda það (með fylgiskjöllum) þegar í stað til landshöfðingja, og þegar hann ekki hefir neitt fram að færa á móti því, að skipið sé viðurkennt sem danskt, gefur hann út handa því bráðabirgða-þjóðernisskirteini, er samið sé eftir formála, sem stjórnin nákvæmar til tekur; sendir hann skrásetningarskrifstofunni það til þess, að hún skili því til skipsins, og ber henni um leið að sjá um, að markað sé á skipið netto-smálestatalið og skrásetningarstafir þeir, sem landshöfðingi hefir tekið til. Áður en skipið er afgreitt, skal þar að auki á skrásetningarskrifstofunni rita nafn skipstjóra á skirteinið og upplýsingu um heimild hans til að vera skipstjóri. Skýrslu þá, sem landshöfðingi hefir fengið frá skrásetningarskrifstofunni um gjörðina með fylgiskjöllum, skal hann senda skrásetningar- og skipamælingarskrifstofunni í Kaupmannahöfn. Skal þar yfir:koða mælinguna, og má, ef þess þykir þörf, krefjast þess, að skipið sé mælt að nýju að öllu eða nokkru leyti. Þegar þessar skýrslur eru fengnar, skal skipið sett á aðalskrána samkvæmt skrásetningarskjöllum þess.

5. gr. Feldar eru úr gildi 4. og 10. gr. skrásetningarlaganna 13. des. 1895, svo og önnur þau ákvæði í greindum lögum, sem koma í bága við lög þessi.

Ed.

562. Frumvarp

til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar er bönnuð öll sú vinna, úti og inni, er hefir þann hávaða í för með sér, eða fer fram á þeim stað, eða með þeim hætti, að hún raskar friði helgidagsins.

Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó öröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera,

að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér.

2. gr. Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar í sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur.

Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki.

3. gr. Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar.

4. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðra hávaðasama fundi fyrir en eftir miðaftan.

5. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað, nema lögreglustjóri leyfi, fyrir en eftir miðaftan.

6. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveitar eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómsstörfum. Ekkskal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýna nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmanni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur.

7. gr. Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar fyrir en um nónbil. Þá er guðspjónustan fer fram eftir nón, er þó heimilt að halda almenna fundi samtímis, sé þess gætt, að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðspjónustan verði trufluð af því.

8. gr. Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrra helgidag stórhátíðanna.

9. gr. Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnættis.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eru allar almennar skemtanir bannaðar eftir miðaftan.

10. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr., er renna í sveita sjóð; auk þess má með dómi svifta mann rétti til að hafa veitingarhús eða annan almennan veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum. Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lögreglumál.

11. gr. Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé sprottið af afsakanlegum misskilning, og skal hann þá að eins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar.

12. gr. Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og önnur lagaákvæði um sunnu- og helgi-dagahald, er koma í bága við lög þessi, eru feld úr gildi.

Nd.**563. Frumvarp**

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Island 12. febr. 1872 um sildar- og ufsaveiði með nót, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Nd.).

1. gr.

Pilskipum má ekki án samþykkis landeiganda eða ábúanda leggja við festar að haustinu eða í vetrarlegu þar, sem tíðkast sildar- eða ufsaveiði með nót, þannig, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni. Sé það gjört, kærir landeigandi eða ábúandi fyrir lögreglustjóra, er kveður með sér tvo kunnuga, óvilhalla menn, til að álita, hvort skipið liggi svo, að það tálmi veiðinni. Urskurði þeir, að svo sé, er heimilt að færa skipið úr stað eftir tilvísan lögreglustjóra, svo fram- arlega að eigandi skipsins eða umsjónarmaður þess ekki gjörir það tafarlaust, eftir að honum hefir verið birtur úrskurðurinn.

2. gr.

Kostnað þann, sem leiða kann af færslu skipsins, skal skipseigandi greiða. Ferðakostnað lögreglustjóra og borgun fyrir álitsgjörðina greiðist af gjörðarbeiðanda samkvæmt 5. gr. laga 13. marz 1891.

Ed.**564. Frumvarp**

til laga um sparisjóð í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Sparisjóðsfé það, sem nú er í landsbankanum, skal, ef landsbankinn hættir störfum sínum eða verður lagður niður, eftirleiðis mynda sérstakan sjóð, er nefnist sparisjóður Reykjavíkur.

2. gr.

Í stjórn sparisjóðsins eru: forstjóri, er landshöfðingi skipar, og tveir gæzlumenn. Kýs bæjarstjórn Reykjavíkur annan þeirra, en amtsráð Suðuramtsins hinn.

3. gr.

Eftir tillögum sparisjóðsstjórnarinnar ákveður landshöfðingi með reglu- gjörð um tilhögun alla og fyrirkomulag sjóðsins.

4. gr.

Stjórn sparisjóðsins skal veita móttöku fé sparisjóðsins af stjórn landsbankans.

Rísi ágreiningur út af afhendingunni, sker landshöfðingi úr honum.

5. gr.

Af varasjóði landsbankans skulu sparisjóðsstjórninni afhentar 40,000 kr. til varasjóðs sparisjóðsins, auk annara eigna, er til heyra sparisjóðsdeild landsbankans eða fyrverandi sparisjóð Reykjavíkur.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed. **565. Frumvarp**
til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Heimilt skal landsstjórninni að skrifa sig fyrir landssjóðs hönd fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, sem stofnaður kann að verða á Íslandi, með því að gefa út skuldabréf fyrir hlutaupphæðinni með 1. veðrétti í jarðeignum landssjóðs. Hlutaupphæðin má þó ekki nema meira en 20% af virðingarverði þeirra jarðeigna, sem veðsettar eru.

2. gr.

Landsstjórnin annast um, að jarðeignirnar verði vltar, og greiðist kostnaðurinn við virðingargjörðirnar af landssjóði.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed. **566. Frumvarp**
til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Heimilt skal veðdeild landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar kunna að verða fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lásupphæðin fari aldrei fram úr $\frac{2}{5}$ virðingarverðs fasteignarinnar.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd. **567. Frumvarp**

til laga um friðun fugla.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Nd.).

1. gr. Ernir, valir, smyrklar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, mávar, fiskiendur, himbrimar, lómar og bjargfugl skulu ekki friðaðir vera á neinum tíma árs.

Aðrar fuglategundir skulu friðaðir svo sem hér segir:

a) álfir, kríur, snjótitlingar, þúfútitlingar, maríuerlur, steindeplar, prestir, Óðinshonar, Þórshonar, jaðrakan, rauðbrystingar, lóur, lóuprælar, tjaldar, stelkir, rindlar og auðnutitlingar skulu friðaðir fyrir hvers kyns veiði á sérhverjum tíma árs. b) rjúpur skulu friðaðar frá 1. marz til 10. september. c) lundir frá 10. maí til 20. júní. d) fýll frá 1. marz til 10. ágúst. e) endur aðrar en fiskiendur frá 1. apríl til 15. september.

Allar þær fuglategundir, sem hér eru ekki taldar, skulu friðaðar frá 1. apríl til 1. september.

Net (nema háfa) og skot má eigi hafa við lunda- eða fýlaveiði.

2. gr. Fyrir hvern fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 50 aura sekt, er tvöfaldast fyrir hvert brot alt að 16 kr.

3. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í lands-sjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

4. gr. Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra, og lög 16. desbr. 1885 um breyting á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra.

Ed.

568. Tillaga

til þingsályktunar um skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til barnakenslu, (eins og hún var samþ. við síðari umr. í Nd.).

Alþingi ályktar, að skilyrðin fyrir styrkveitingu úr landssjóði til barnakenslu skuli vera þessi:

I. Til barnaskóla, annarsstaðar en í kaupstöðum.

1. Að kent sé, auk kristindóms, að minsta kosti móðurmálið (lestur, réttritun og æfing í því að setja fram eigin hugsanir skriflega), skrift, reikningur, meginatriði landfræðinnar, einkum Íslands, helztu kaflar úr sögu landsins og grundvallaratriði náttúrufræðinnar og heilsufræðinnar, — samkvæmt reglugjörð, er stiftsyfirvöldin samþykkja.

2. Að skólinn standi eigi skemur en 6 mánuði af árinu og að minsta kosti 12 nemendur njóti þar tilsagnar allan kenslutímamann og gangi undir árspróf í þeim námsgreinum, sem skylt er að kenna, samkv. reglugjörð skólans.

3. Að skólinn standi undir stjórn 3 manna nefndar, kenslunefndar, og séu í henni sóknarpresturinn og 2 menn aðrir, annar kosinn af hreppsnefnd, en hinn af sýslunefnd.

4. Að við próf, sem haldið skal við lok hvers kenslutímabils, sé, auk kennarans, viðstaddur prófdómandi, er kenslunefndin tilnefnir.

5. Að skólinn njóti að minsta kosti eins mikils styrks annarsstaðar að, eins og honum er veittur úr landssjóði.

6. Að nauðsynlegustu kensluáhöld séu til við hvern skóla, til afnota við kensluna, eftir því sem stiftsyfirvöldin nánara ákveða.

Styrkbeiðnum frá skólunum skal jafnan fylgja nákvæm skýrsla um síðasta árspróf skólans, kenslutilhögun, kensluáhöld og um ástand skólahússins, svo og endurrit af síðasta ársreikningi yfir tekjur og gjöld skólans.

II. Til sveitakennara.

1. Að kennarinn sé ráðinn af kenslunefnd, er skipað sé á sama hátt og kenslunefnd barnaskólanna.

2. Að lagt sé fram til kenslunnar annarsstaðar að svo mikið fé, er nemi helmingi landssjóðsstyrksins, auk fæðis og húsnæðis handa kennaranum þann tíma, sem kenslan stendur yfir.

3. Að kent sé, auk kristindóms, að minsta kosti móðurmálið, skrift og reikningur. Kristindómsfræðslu má þó sleppa með samþykki sóknarprests.

4. Að kennarinn kenni að minsta kosti 5 mánuði af árinu, og kemur ekkert barn til greina við styrkveitinguna, sem notið hefir skemur tilsagnar en 2 mánuði.

5. Umsóknarbréfum um styrk til sveitakenslu skal jafnan fylgja nákvæm skýrsla um kensluna (próf, ef það hefir verið haldið), tölu nemenda, hvað kent hafi verið og hve lengi hver nemandi hafi notið tilsagnar, svo og vottorð hlutadeiganda prests fyrir hönd kenslunefndarinnar um framfarir nemendanna.

Kennarar skulu ráðnir, hvort heldur er til barnaskóla eða til sveitakenslu, með skriflegum samningi og þriggja mánaða uppsagnarfresti frá beggja hálfu.

Sé kostur á kennara, sem staðist hefir opinbert kennarapróf, skal hann, að öðru jöfnu, tekinn fram yfir óæfðan, próflausan kennara, þegar kennari er ráðinn.

Nd.

569. Breytingartillaga

við frv. til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febr. 1872 um síldar- og ufsaveiði með nót. Frá Stefáni Stefánssyni þm. Skf., Magnúsi Torfasyni, Stefáni Stefánssyni þm. Eyf., H. Hafstein, Jóh. Jóhannessyni, Guðl. Guðmundssyni.

Við 2. gr. Aftan við »laga« bætist: um að fá útmældar lóðir í kaupstöðum og löggiltum kaupúnum o. fl.

Ed.

570. Tillaga

til þingsályktunar um friðun á Halormsstaðaskógi. Flutningsm. G. Vigfússon.

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að framfylgja sem fyrst lögum $\frac{5}{12}$ 1899 um friðun á Hallormsstaðarskógi, þó þannig, að innstæðukúgildi þau sem fylgja jörðunni Hallormsstað, afhendist Vallanesspresstakalli.

Ed.

571. Breytingartillaga

við breytingartillögu við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (þingskj. 549).

Frá G. Vigfússyni.

Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir »3800—3800« komi: 3000—3000.

Nd.

572. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902--1903.

Frá G. Vigfússyni.

1. Við 14. gr. Á eftir tölul. 19. bætist inn í:

Til Halldórs kennara Briem, fyrir að semja alþýðlega Íslands sögu 10—12 arkir, f. á. kr. 400.

Upphæðin borgast út, þegar ritið er prentað.

2. Við 12. gr. B. Á eftir tölulið »7.« komi:

8. Til brúargjörðar á Lagarfljót, auk áður veittrar upphæðar f. á. 15,000 krónur.

Nd. 573. Breytingartillaga

við frv. til laga um umboð þjóðjarða (þingskj. 488).

Frá Stefáni Stefánssyni, þm. Eyf., Birni Bjarnarsyni, þm. Bf., Þórði Guðmundssyni, Hermanni Jónassyni, J. Jónatanssyni, Skúla Thoroddsen.

1. Við 1. málsgrein bætist: og ákveður landsstjórnin nánar fyrir um það með reglugjörð.
2. Í 2. málsgrein. Fyrir »40/0« komi: 60/0.

Nd. 574. Breytingartillaga

við frumv. til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febr. 1872, um síldar- og ufsaveiði með nót.

Frá Stefáni Stefánssyni, þm. Eyf. Birni Bjarnarsyni, þm. Bf. Þórði Guðmundssyni. Hermanni Jónassyni. J. Jónatanssyni. Skúla Thoroddsen.

- Við 1. gr. Eftir orðin: »Úrskurði þeir að svo sé« bætist inn í:
og að annað jafntrygt lægi sé fánlegt í nánd.

Ed. 575. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um geðveikrastofnun.

Frá J. Havsteen.

- Við 4. gr. Við greinina bætist: »sem má taka lögtaki á kostnað landssjóðs, ef til kemur«.

Ed. 576. Atkvæðaskrá

í frumv. til fjárlaga fyrir 1902 og 1903 við 2. umr. í Ed.

[Frumvarpið á þingskj. 426.

Breytingartillögur nefndarinnar 527.

Breytingartillögur annara þingmanna 533, 534, 539, 540, 548, 549, 553, 554, 556, 560, 571, 572.

Sé ekki getið þingskjals hér á skránni, eru breytingartillögurnar frá nefndinni].

1. Við 10. gr. B. 2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík:
fyrir: »1400—1400« komi: 2200—2200. (540, landsh.)
2. — 10. — C. 7. til millipinganeftir . . . fátækra- og sveitarstjórnarlöggjöf
landsins: fyrir: »2000« komi: eftir reikningum alt að 3000 kr.
(540, landsh.)
3. Við 11. gr. Tölulíðurinn 3 með athugasemd falli burt. (539)
4. Við 11. gr. 6. a. Fyrir: 5065—5065 komi: 5185—5185. (533)
5. — — 6. a. Fyrir »400—400« komi: 200—200.
6. Við 11. gr. 6. e. Fyrir: 3000—3000 komi: 3750—3750. (533)
7. — — f. Fyrir: 425— 425 komi: 525— 525. (533)
8. — — g. Fyrir: 3200—1200 komi: 3350—1200. (533)
9. — — i. Fyrir: 600— 600 komi: 800— 800. (533)
10. — — o. Fyrir: 1000—1000 komi: 1200—1200. (533)
11. — — p. Fyrir: 1500— komi: 4000— (533)
12. Við 11. gr. 8. Á eftir d. bætist inn nýr líður svo hljóðandi:
Styrkur til sjúkrahússins á Patreksfirði (innan striks) 200 kr.

13. Við 11. gr. 9. Fyrir 1200 komi 1500. (534)
14. Við 11. gr. Aftan við greinina bætist nýr liður, er verði: 10. Uppbót til læknis Júlíusar Halldórssonar fyrir flutning til Blönduóss fyrri árið 2500 kr.
15. Við 12. gr. A. 2. Athugasemdin: »þar af 1000 kr.« o. s. frv. falli burt.
16. — 12. — A. 4. c. í staðinn fyrir: »fæðispeningar og ferðakostnaður sama« komi: fæðispeningar og ferðakostnaður póstmistarans. (540, landsh.)
17. Við 12. gr. B. 3. Fyrir »til flutningabrauta 28000—12000 komi:
Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhagstímabilið kr. 12000,00
— flutningabrautar á Fagradal, sömul. ... — 8000,00
— flutningarbrautar upp Borgarfjörð, frá Borgarnesi
að Hábrekkum, sömul. ... — 6000,00
— viðhalds flutningabrauta, 12000 kr. hvort árið — 24000,00
kr. 50,000,00
- (Breytingartill. við þessa br.till., 2. lið, 553):
Fyrir: Til flutningabrautar á Fagradal, sömul. 8000.
komi: Til flutningabrautar á Fagradal, sömul. 6000 (553)
18. Við 12. gr. B. 4. Í staðinn fyrir þennan tölulið komi:
Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá Urriðaað að Hítará samkv. lögum $\frac{9}{9}$ '99 ... kr. 20000,00
— brúagerðar á Skaftá, gegn því að sýslan leggi til það, sem á vantar ... — 7000,00
— vegagerðar á Hrútafjarðarhálsi ... — 8000,00
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu ... — 6000,00
Til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skaftafellssýslu kr. 3000,00
— vegagerðar við Stykkishólum samkv. lögum $\frac{9}{9}$ '99 — 5000,00
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lögum $\frac{12}{1}$ 1900 — 2000,00
— vegabóta og viðhalds í Múlasýslum ... — 6000,00
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu .. — 20000,00
— vegabóta og viðhalds í Suður- og Vesturamtinu — 13000,00
kr. 90,000,00
- allar þessar upphæðir fyrir fjárhagstímabilið.
(Breytingartill. við 3. lið þessarar br.till., 539, landsh.):
Til vegagerðar á Hrútafjarðarhálsi, fyrir »8000« komi: 10000.
(Breytingartillaga við 8. lið sömu br.till. 553):
Fyrir: Til vegabóta og viðhalds í Múlasýslum 6000.
komi: Til vegabóta og viðhalds í Norðurmúlasýslu 4000
Til vegabóta og viðhalds í Suðurmúlasýslu 4000
(Breytingartillaga við 9. lið sömu br.till. 539, landsh.).
Til vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu, fyrir »20000«
komi: 18000.
19. Á eftir 12. gr. B. 5. komi nýr liður svo hljóðandi (539, landsh.):
til að kaupa áhöld og verkfæri til vegagjörða 10000.
20. Við 12. gr. B. 6. Fyrir þennan tölul. komi svo hljóðandi grein:
6. Tillag til sýsluvega:
a, til vegagerðar á Breiðadalshéðarveginum frá Seljalandsósi í

Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufélag leggi til 2500 kr.,				1902	1903
er skiftist niður á bæði árin				2500,00	2500,00
b. til vegagerðar á Hellisheiði í Múlasýslu				2500,00	2500,00
gegn því að hlutaðeigandi sýslufélag leggi til 2500 kr., er skiftist bæði á árin.					
c. til dragferjuhalds á Héraðsvötnum í Skagafirði				300,00	300,00
d. viðbótarstyrkur til brúargerðar á Hörgá í Eyjafirði, fyrra árið				2500,00	
e. til brúargerðar yfir Ósinn í Bolungarvík, gegn því að hlutaðeigandi héraðsmenn leggi til jafnmikla upphæð fyrra árið.				2000,00	
				9800,00	5300,00

(Breytingartill. við þessa br.till., lið b, 553).

Fyrir: Til vegagerðar á Hellisheiði í Múlasýslu

komi: Til vegagerðar á sýsluveginum frá Fossvöllum norður á Brekknaheiði í Norðurmúlasýslu.

20. Við 12. gr. B. A.

Á eftir tölulið »7.« komi: (572).

8. Til brúargerðar á Lagarfljót, auk áður veittrar upphæðar f. á. 15,000 krónur.

21. Við 12. gr. C. 2. b.

Fyrir »3500« innan striks komi: 3000.

22. Við 12. gr. C. 2. c.

Fyrir »7000« innan striks komi: 8000.

23. Við 12. — E. c. 1.

til launa vitavarðar:

Til viðbótar við sjálfan hann: fyrir »100« komi: 300.
(540, landsh.)

24. Við 12. gr. E. h.

(vörðuvita á Gerðatanga). Fyrir »50« innan striks komi: 75.

25. við 13. gr. A. 2.

Fyrir »2800—2800« komi: alt að 3800—3800. (549)

(Breyt.till. við þessa breyt.till. 571):

Fyrir »3800—3800« komi: 3000—3000.

(Breytingartill. nefndarinnar, 560, við þenna lið frv.):

Fyrir »2800—2800« komi: 300—3000.

26. við 13. gr. A. 2.

Athugasemdin orðist þannig (549)

Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir tillögum biskups.

Á eftir »þar af« komi: til Gufudalsprestakalls 300 kr.

Fyrir »til Reynistaðarprestakalls 300 kr.« komi: til Reynistaðarprestakalls 200 kr.

27. Við 13. gr. A. 3—5:

3., 4. og 5. töluliður falli burt. (549)

28. Við 13. gr. B. II. 3.

Orðist: til bókakaupa, verkfæra og kensluáhalda 600 kr. hvort árið. (548)

29. Við 13. gr. B. II. 8.

Fyrir »100—« komi: 200 kr. hvort árið. (548)

30. Við 13. gr. B. IV. 3.

(Til skólahússins). Fyrir »2200« komi: 1200.

31. Við 13. gr. B. VI. a. 2.

Fyrir framan »til kenslu« komi: til sama.

32. Við 13. gr. B. VI. a. 5.

(Styrkur til byggingar skólahúss). Töluliðurinn falli burt.

33. Við 13. gr. B. VI.

Á eftir b. 3 bætist inn nýr liður, sem verði tölul. 4, svo hljóðandi: (553)

Til Jóns Þórarinssonar skólastjóra, fyrir að kynna sér ásig-

komulag barnaskóla landsins (skólahúsin, kensluáhöld o. fl.) og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að 800 kr.—800 kr.

Féð gangi til ferðakostnaðar skólastjóra eftir reikningi, sem landshöfðingi úrskurðar.

(Magnús Einarsson). Töluliðurinn falli burt.

Töluliðurinn falli burt.

(Styrkur til Stefáns Eiríkssonar).

Fyrir »1400—1000« komi: 1200—800.

(Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins). Tölul. falli burt.

Fyrir »Styrkur þessi veitist« í athugasemdinni komi: 500 kr. af styrk þessum veitast.

Orðin »til útgáfu árbókar« falli burt.

Fyrir: »300—300«, komi: »400—400«.

(Þorsteinn Erlingsson) tölul. falli burt.

komi nýr tölul. svohljóðandi:

Styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu ritum gamla testamentisins 1000—1000.

(Jón sagunfræðingur) tölul. falli burt.

Á eftir tölul. 19. bætist inn í: (572)

Til Halldórs kennara Briem, fyrir að semja alþýðlega Íslands sögu 10—12 arkir, f. á. kr. 400.

Upphæðin borgast út, þegar ritið er prentað.

(Sighv. Grímsson) tölul. falli burt.

komi nýr tölul. svo hljóðandi. (554)

Styrkur til »Leikfimis- og skotfélags Eskifjarðar« (fyrri árið) 400 kr.

Upphæðin síðara árið: »1000 kr.« falli burt.

komi nýr tölul. svohljóðandi:

Styrkur til Halld. Lárussonar til að kenna hraðritun og semja kenslubækur í hraðritun 400—400.

Á eftir tölul. »4« komi svo hljóðandi athugasemd: (549)

Skólunum verður því að eins útborgaður styrkur þessi, að þeir haldi uppi bóklegri og verklegri búnaðarkenslu yfir árið.

eftir 4. komi nýr liður svo hljóðandi: (556)

5. til Vesturamtsins, styrkur til þess að kaupa búnaðarskólann í Ólafsdal með tilheyrandi jörðum og búi 12,000 kr.

(fyrri árið).

(Búnaðarfé. Ísl.):

Fyrir: »12000—12000« komi: »10000—10000«.

(Slátrunarhús) tölul. falli burt.

Fyrir: »5000 kr.« síðara árið komi: »6000 kr.

(Örfirisey) tölul. orðist þannig:

»Til þess að varna skemdum á Örfirisey, fyrri árið alt að 4500 kr.«.

(launaviðbót dýral.)

Fyrir: »400—400« komi: »600—600«.

34. Við 13. gr. B. VI. i.

35. Við 13. gr. B. VI. m.

36. Við 13. gr. B. VIII.

37. Við 14. gr. A. 4.

38. Við 14. gr. A. 5.

39. Við 14. gr. A. 8.

40. Við 14. gr. A. 8.

41. Við 14. gr. A. 14.

42. Á eftir 14. gr. A. 18.

43. Við 14. gr. A. 19.

44. Við 14. gr. A.

45. Við 14. gr. A. 21.

46. Á eftir 14. gr. A. 21.

47. Við 14. gr. A. 23.

48. Á eftir 14. gr. A. 23.

49. Við 14. gr. B. 1. a.

50. Við 14. gr. B. 1. a.

51. Við 14. gr. B. 1. c.

52. Við 14. gr. B. 1. f.

53. Við 14. gr. B. 1. g.

54. Við 14. gr. B. 1. j.

55. Við 14. gr. B. 2. b.

56. Við 14. gr. B. 4. (kláða-aðstoð)
Fyrir: »6000 kr.« komi: 4000 kr.
57. Við 14. gr. B. 6. Töluliðurinn falli burt. (548)
58. Við 14. gr. B. 7. (Bjarni Sæmundsson)
Á eftir: »rannsókn« komi: »fyrri árið«
»800 kr.« síðara árið falli burt.
59. Við 14. gr. B. 8. (Helgi Pétursson)
Fyrir: »1000« innan striks, komi: »síðara árið«.
60. Við 14. gr. B. 10. Í stað 1200—1200 komi: 1400—1400. (553)
Í athugasemdinni komi: 600 kr. hvort árið, í stað:
hellingnum. (553)
61. Við 14. gr. B. 11. Þessi töluliður falli burt. (549)
62. Við 14. gr. B. 11. (Rögnvaldur Ólafsson)
»Fyrir: »600—600« komi: »700—700«.
63. Við 14. gr. B. 12. (Halldór Guðmundsson)
Tölul. falli burt.
64. Við 14. gr. B. 13. »4000 fyrri árið« innan striks falli burt. (540, landsh.)
65. Við 14. gr. B. 13. Aftan við athugasemdina bætist:
»svo og að landshöfðingi staðfesti lög þess, og að það sé háð
eftirliti landsstjórnarinnar«.
66. Við 16. gr. Orðin: til refaskyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr.,
falli burt.
67. Við 19. gr. Á eftir 1. málsgrein bætist inn í svo hljóðandi grein:
Úr viðlagasjóði má verja til lána handa kirkjum og presta-
köllum 15000 kr. hvort árið.
Lánin veitist gegn 4⁰/₁₀ vöxtum og afborgun í 15—25 ár.
68. Við 19. gr. 7. málsgrein (þilskipakaup) falli burt.
69. Við 19. gr. 8. málsgrein (ísgeymslufélög) falli burt.
70. Við 19. gr. Fyrir: »3¹/₂ 0/0« í síðustu málsgrein komi: »4⁰/₁₀».
71. Aftan við 19. gr. bætist: Öll þessi lán veitast þó því að eins, að fé sé fyrir hendi í
viðlagasjóði, sem án megi vera. (540, landsh.)

Ed.**577. Breytingartillaga**

við breytingartillögu á þingskj. 556 við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902--1903.

Frá G. Viðfússyni og Axel V. Tulinius.

Í staðinn fyrir »12,000« komi: 10,000.

Nð.**578. Breytingartillaga**

við breytingartillögur um frumvarp til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir
og afnotarétt yfir jarðeignum á Íslandi.

Frá nefndinni.

Eftir orðin: »allir eru þar heimilisfastir, mega« komi: hvorki með frjálsu afsali, né
nauðungarráðstöfun að manni lifanda, né með hjónabandi eða erfðum.

Ed. **579. Tillaga**
til þingsályktunar um skilyrði og reglur fyrir veiting á styrk úr landssjóði til búnaðarfélaga.

(Eins og hún var samþ. við síðari umr. í Nd.).

Frá búnaðarmálanefndinni.

Alþingi ályktar, að skilyrði fyrir styrkveitingu úr landssjóði til búnaðarfélaga og reglur fyrir úthlutun styrksins, skuli, þangað til alþingi gerir nýjar ráðstafanir, vera á þessa leið:

A. Almenn skilyrði.

1. Að 8 menn eða fleiri í félagi hverju hafi á næsta ári á undan því, er styrkurinn er veittur, unnið að jarðyrkjustörfum þeim, er til greina eru tekin við styrkveitingu, samkvæmt eftirfylgjandi reglum, og að félagið hafi á nefndu ári unnið að minsta kosti 12 dagsverk fyrir hvern búanda, sem í félaginu er, að nefndum störfum.
2. Að félagið hafi sett sér lög og stjórn.
3. Að bónarbréf um styrkinn sé stílað og sent til landshöfðingja; skulu því fylgja:
 - a. Afrit af lögum félagsins í eitt skifti (næsta ár) og síðan í hvert sinn, er efnisbreyting er gjörð á þeim.
 - b. Reikningur um tekjur og gjöld félagsins síðastliðið félagsár.
 - c. Skýrsla um unnar jarðabætur í félaginu á síðastliðnu félagsári, út gefin af stjórn félagsins. Skal skýrslan samin eftir formi (skeiða), er landshöfðingi semur og úthlutar, og tiltaka stærð hverrar jarðabótar, svo og dagsverkatölu hjá hverjum félagsmanni.
4. Að skoðunarmaður, er sýslunefnd eða bæjarstjórn hefir til nefnt, rannsaki og mæli allar þær jarðabætur, er í skýrslu eru teknar og votti á skýrslunni, að þær séu þar rétt taldar, vel af hendi leystar samkvæmt tilgangi sínum, og hlíti að öðru leyti þeim skilyrðum, sem sett eru fyrir styrkveitingu. Skoðunarmenn þessir skulu eigi fleiri vera en 3 í sýslu hverri.

B. Reglur.

1. Þessar jarðabætur skulu teknar til greina við styrkveitingu:
 - a. Túnasléttur (þaksléttur og grónar flagsléttur).
 - b. Sáðreitir, nýyrktir (flatarmálið).
 - c. Gripheldar girðingar um tún, sáðreiti, fjárbæli og engi, svo og hestaréttir.
 - d. Varnarskurðir gripheldir.
 - e. Flóðgarðar (uppistöðugarðar).
 - f. Stíflugarðar.
 - g. Vatnsveitingaskurðir.
 - h. Lokræsi.
 - i. Áburðarhús og lagheldar safnprór með þaki.

Endurbætur á gömlum jarðabótum, þeim er búnaðarfélag hefir stutt

að, skal eigi telja á skýrslu, né heldur þær jarðabætur, sem eigi eru fullgerðar samkvæmt reglum þessum.

2. Jarðabætur skulu lagðar í dagsverk, þannig:

- a. Túnasléttur 12 ☐ faðm.
- b. Sáðreitir byltir og blandaðir 20 — —
- c. Girðingar gripheldar:
 1. Grjótgarðar einhlaðnir 4' á hæð 4 faðm.
 2. ——— tvíhlaðnir 4' — 2 —
 3. ——— úr höggnu grjóti 4' — 1 —
 4. Garðar úr torfi og grjóti 4' — 3 —
 5. — úr torfi 3' á hæð og 4—5' á breidd að neðan 4 —
 6. Virgirdingar með að minsta kosti 3 strengjum, og virnetsgirdingar, 3 feta háar, með járnstólpum og tryggri undirstöðu 5 —
- d. Varnarskurðir 6' - 7' á breidd, 2'—3' á dýpt og garður hlaðinn á bakkaun 2'—3' á hæð 5 —
- e. Flóðgarðar 250 ten.fet
- f. Stíflugarðar 150 —
- g. Vatnsveitingaskurðir:
 1. Einstungnir 500 —
 2. Tveggja feta djúpir 400 —
 3. Þriggja — — 350 —
- h. Lokræsi:
 1. Með grjóti (malræsi) 3 faðm.
 2. Með hnaus (holræsi) 6 —
 3. Með pípum (pípuræsi) 4 —
- i. Áburðarhús og þrór:
 1. Áburðarhús (5—6' vegghæð) 80 ten.fet
 2. Safnþróur úr grjóti steinflúmdar 50 —
 3. — úr öðru efni 100 —

3. Styrkveitingar skal míða við dagsverkatölu, er að framangreindum jarðabótum hafa verið unnið í félagi hverju næsta almanaksár á undan því, sem styrkurinn er veittur.
4. Bónarbréf um styrkinn eiga að vera komin til landshöfðingja fyrir 1. ágúst það ár, sem styrkurinn er veittur.

C. Til skýringar sköðunarmönnum.

1. Jarðabætur, sem eigi mega fullgerðar teljast, eru meðal annars: sáðgarðar, fjárbæli og hestaréttir, ef girðing er eigi komin gripheld á alla vegu.
2. Sé girðing eigi gripheld að álitni sköðunarmanns, enda þótt hún að hæð og breidd fullnægi reglum þessum, og skal hún því að eins fullgerð talin, að

hún sé gerð gripheld með vírstreng, eður á annan jafntryggan hátt. Sama gildir og um varnarskurði (sbr. B. 2. d.).

3. Með tvíhlöðnum grjótgörðum má telja þá garða, er hafa sjálfstæða hleðslu úr grjóti varnarmegin, en upp með henni tryggilega torfhleðslu.
4. Úr torfi og grjóti eru þeir garðar taldir, er hafa grjót og torflög á vixl.
5. Hestaréttir teljist því að eins til jarðabóta, að þær séu við tún eða bæ og tilheyri heimilinu.
6. Undirstöðu vir- eða vírnetsgirðingar má því að eins telja tryggja, að járnstólparnir séu festir í berg eða stöðuga undirstöðusteina, eða á annan hátt svo um stólpana búið, að þeir eigi raskist, þótt gripir ráðist á girðinguna. Virgirðingar má því að eins taka gildar, að þær séu gjörðar úr gadda-vir eða galvaníseruðum $\frac{1}{8}$ þul. gildum járnvir.
7. Stíflugarðar teljast allar fyrirhleðslur í ár, læki, farvegu, jarðföll eða sfki, enda sé þær meiri að hæð og þykt en venjulegir flóðgarðar.
8. Með rúmmáli áburðarhúsa skal eigi telja risið né það rúm annað, sem vera kann ofan við 6 feta vegghæð (innanvert)
9. Lagheldar safnþrór teljast, auk þeirra, sem steinlímdar eru, þær, sem eru annaðhvort alþiljaðar, eða þéttar með vatnsheldum leir í botninn og hlaðnar tryggilegri torfhleðslu (streng) alt í kring upp í gegn.

Ed.

580. Frumvarp

til laga um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða.

(Eins og það var samþykkt við eina umr. í Nd.).

1. gr. Stjórnarráðinu fyrir Ísland veitist heimild til að banna að flytja hingað til lands frá útlöndum ósútaðar húðir eða ósútuð skinn, nema söltuð sé og óhert, eða enn ítrekari trygging sé fyrir því, að ekki felist í þeim sótnæmi.

2. gr. Brot gegn slíku banni varða sektum, 200 – 1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð.

3. gr. Mál út af téðum brotum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

Ed.

581. Frumvarp

til laga um breytingu á lögum nr. 28, 14. des. 1877 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum.

(Eins og það var samþykkt við 3 umr. Nd.).

Fiskiveiðasamþykktir, sem gjörðar eru samkvæmt lögum nr. 28, 14. des. 1877, standa eigi í gildi lengur en 10 ár í senn, en endurnýja má fiskiveiðasamþykkt fyrir jafnlangan tíma í senn á sama hátt og hún hefir verið sett.

Fiskiveiðasamþykktir þær, sem nú eru, falla þó eigi úr gildi samkvæmt lögum þessum fyr en 5 ár eru liðin frá því, að lögin öðlast gildi.

Nd.**582. Breytingartillaga**

við breytingartill. á þingskj. 552 við frumvarp til laga um rétt utanríkismanna til að eignast jarðeignir o. s. frv.

Flutningsm.: Björn Kristjánsson.

Við 1. grein, annan málslíð:

Fyrir: »til lengri tíma en 50 ára«

komi: »lengur en 100 ár í senn«.

1. varatillaga: Í stað ofannefndra orða komi: »lengur en 75 ár í senn«.
2. varatillaga: Í stað ofannefndra orða komi: »lengur en 50 ár í senn«.

Nd.**583. Breytingartillögur**

við frumv. til laga um friðun fugla.

Frá Stefáni Stefánssyni, þm. Skf. Herm. Jónassyni. J. Jónatanassyni. M. Torfasyni.

B. Bjarnarsyni, þm. Dal. Valtý Guðmundssyni.

1. Við 1. gr. Á eftir »smýrlar« komi: uglur, hegrar.
2. — — — Í stað »mávar tíma árs« komi: veiðibjöllur og aðrar mávategundir, kríur, skarfar, súlur, himbrimar, lómar, sefandir, svartfugl, fiskiendur, helsingjar og aðrar gæsattegundir skulu réttdræpir árið um kring.
3. — — — fyrir staflíð a.—d. komi: a) rjúpur frá 1. marz til 15. september. b) allar andategundir aðrar en þær, sem þegar eru taldar, frá 1. apríl til 15. september. c) svanir frá 15. maí til 15. september. d) fyll frá 1. marz til 10. ágúst. e) lundi frá 10. maí til 20. júní.
4. — — — Í stað: »1. september« í síðustu málsgrein komi: 10. ágúst.

Nd.**584. Breytingartillaga**

við br.till. (þskj. 583) við frv. til laga um friðun fugla.

Flutningsmenn: Hannes Þorsteinsson, Sigurður Sigurðsson, Stefán Stefánsson, þm. Eyf., Skúli Thoroddsen, Jóh. Jóhannesson, Lárus H. Bjarnason.

Á undan stafl. a) »Rjúpur« o. s. frv. komi nýr staflíður, er verði:

a) Auðnutitlingar, snjótitlingar, þúfutitlingar, mariuerlur, steindeplar, prestir, rindlar, Óðinshannar, Þórshamar, jaðrakan, rauðbrystingar, lóuprælar, sandlóur, kríur skulu friðaðir árið um kring.

Staflíðatalan breytist eftir atkvæðagreiðslunni.

Ed.**585. Breytingartillaga**

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.

Frá landshöfðingja.

Við 11. gr. 6. a. Persónuleg launaviðbót handa núverandi yfirhjúkrunarkonu: fyrir 200—200 komi 400—400.

Við 12. gr. E. a. 1. Til launa vitavardar: til viðbótar fyrir sjálfan hann fyrir 100 komi 200.

Ed.

586. Frumvarp

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 2. umr. í Ed.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húsaskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að frá- dregnum umboðslaunum, prests- mötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	23,000	23,000	46,000
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðar-afgjöldin, að verja alt að helmingi afgjalda í hverju umboði um sig til þess að láta gera umbætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.			
Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skilyrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað:			
á árinu 1902 45,855 kr. 75 a.			
— — 1903 51,821 — 05 —			
97,676 kr. 80 a.			
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismauna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,651,459 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 261,626 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
2. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
	1902.	1903.	
a. laun umsjónarmannsins. 1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns 200 —	200 —	200 —	
þóknun handa dómkirkjuprestinum 100 —	100 —	100 —	
þóknun handa lækni 60 —	60 —	60 —	
b. viðurværi handa füngum,			
42 a. á dag 1,225 —	1,225 —	1,225 —	
3 skammtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e. 230 —	230 —	230 —	
þvottur 30 —	30 —	30 —	
til eldiviðar og ljósa 520 —	520 —	520 —	
Flutt	kr.	kr.	
	77,700	77,700	53,566 67

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				3,365 kr.	3,365 kr.	77,700
útgjöld við húsið sjálft						
og áhöld				400 —	400 —	
til þess að útvega verk-						
efni				500 —	500 —	
ýmisleg útgjöld ...				150 —	150 —	
				4,415 kr.	4,415 kr.	
arður af verkum talinn..				615 —	615 ...	
				3,800 kr.	3,800 kr.	
c. kostnaður við viðhald						
fangelsanna ...				300 —	300 —	
d. til byggingar fangahúss						
á Seyðisfirði alt að ..				2000 —	» —	6,100
4. önnur útgjöld :						4,100
a. þóknun handa tveimur settum						
málaflutningsmönnum við yfirrétt-						
inn ...					1,600 kr.	
b. laun sendiboðans við yfirréttinn...					50 —	
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum...					50 —	
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,						
o. fl. ...					50 —	
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-						
mál ...					3,000 —	
f. kostnaður við gjafsóknarmál...					300 —	
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15						
kr. fyrir hverja örk ...					150 —	
h. útgjöld við sáttamál ...					50 —	
				5,250	5,250	
				89,050	87,050	176,100 00
C.						
Ýmisleg útgjöld :						
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-						
skýrslur :						
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna						
m. fl.					450 kr.	
b. til pappírs og prentunar B-deildar						
stjórnartíðindanna (30 arkir) og						
landshagsskýrslua (30 arkir), alt						
að 43 kr. örkin ...					2,580 —	
c. til kostnað við sending með póstum					450 —	
Flutt				3,480 kr.		229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkina... ..	1,200 —		
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf	4,680	4,680	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opiuberar bygg- ingar	2,500	2,500	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... ..	1,000	1,000	
6. tillag til veðdeildar landsbankans	300	300	
7. til millipinganefundar, er landsstjórnin skipar, til að fhuga fátækra-og-sveitarstjórnarlöggjöf landsins, eftir reikningum alt að	5,000	5,000	
	3,000		
	17,480	14,480	31,960
Samtals	...	...	261,626 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 226,894 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Haunessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... ..	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Öræfinga	150	150	300
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs			
4. a. styrkur til augnlæknis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í augnlækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hins sama mauns til lækningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr.	300	300	600
5. styrkur til tannlæknis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
				76,500	76,500	153,000
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:						
	1902	1903	Fluttar			
	kr. a.	kr. a.				
a. laun til starfsmanna ...	5,065	5,065				
Persónuleg launaviðbót						
handa núverandi yfirhjúkr-						
unarkonu ...	200	200				
b. viðurværi: kr. a.						
1. handa 60 sjúkl-						
ingum, 38 a. á						
dag... ..	8,322					
2. handa 18 starfs-						
mönnum	219					
kr. 51 e. á ári	3,951,18					
	12,273,18	12,273,18				
c. klæðnaður sjúklinga...	600	600				
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400	1,400				
e. eldsneyti	3,000	3,000				
f. ljósmeti	425	425				
g. viðhald á húsum ...	3,200	1,200				
h. húsbúnaður og áhöld ...	600	600				
i. þvottur og ræsting...	800	800				
k. greftrunarkostnaður ...	500	500				
l. flutningskostnaður ...	75	75				
m. til að skemta sjúklingum	200	200				
n. hesta- og hæsnafóður ...	225	225				
o. ýmisleg útgjöld	1,000	1,000				
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500					
				31,063 18	27,563 18	58,626 36
7. útgjöld við bólusetningar...				500	500	1,000
8. önnur útgjöld:						
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.					
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —					
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —					
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —					
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðis-						
firði	400 —					
e. styrkur til sjúkrahúss á Patreksfirði	200 —					
f. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík						
fyrir hana sjálfa	24 —					
g. til náms yfirsetukvenna	2,000 —					
h. til verkfæra handa yfirsetukonum...	400 —					
i. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um						
varnir gegn útbreiðslu næmra sjúk-						
dóna 31. jan. 1896... ..	1,000 —					
	Flutt	6,824 kr.		108,063 18	104,563 18	212,626 36

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar	6,824 kr.	108,063 18	104,563 18	212,626 36
9. styrkur til utanfarar til læknaskóla- kennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrri árið)	1,200 —			
10. Uppbót til læknis Júlíusar Halldórs- sonar fyrir flutning til Blönduóss, fyrri árið	2,500 —			
		10,324	6,024	16,348
Samtals...		118,387 18	110,587 18	228,974 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 514,892 kr.

		1902.	1903.	alla.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við pósthjórna:				
1. laun:				
a. handa pósthjórnum	3,000 kr.			
b. 1. handa pósthjórslumönnum utan Reykjavíkur	8,500 —			
2. handa tveim pósthjórslumönnum um í Reykjavík	2,500 —			
c. handa bréfhjórslumönnum	6,000 —			
		20,000	20,000	
2. Pósthjórningur		41,000	41,000	
3. til pósthjórnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji pósthjór samkvæmt samningi við pósthjór- stjórna og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að		600	600	
Landsbjórslingi samþykkir ferðaáætlun og flutn- ingsgjald með vögnunum.				
4. önnur útgjöld:				
a. endurgjald fyrir skrifstofukostnað pósthjórslans	2,000 kr.			
b. fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₁₀₀ um	200 —			
c. fæðispeningar og ferðakostnaður pósthjórslans	200 —			
Fluttar	2,400 kr.	61,600	61,600	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	
d. fyrir prentun á ýmsu	1,000 —		
e. til áhalda	1,500 —		
f. til bréfaburðar í Reykjavík	400 —		
g. til bréfaburðar í öðrum kaupstöð- um	100 —		
h. óviss útgjöld	200 —		
i. til viðhalds húsi og ahöldum... ..	100 —		
	5,700	5,700	
5. til að útvega eldtrausta járnskápa handa póstafl- greiðslumönnum	500		
	67,800	67,300	135,100
B.			
Til vegabóta:			
1. Til verkfræðings til aðstoðar landsstjórn og héraðsstjórn- um við hinar stærri sam- göngubætur:	kr.	kr.	
a. laun	3,000		
b. ferðakostnaður og fæðis- peningar á ferðum með strandbátum	500	3,500	
		3,500	7,000
2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur alt að	1,500	1,500	3,000
3. til flutningabrauta			48,000
Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhags- tímabilið	kr. 12000,00		
Til flutningabrautar á Fagradal fyrir fjárhagstímabilið	6000,00		
Til flutningarbrautar upp Borgarfjörð, frá Borgarnesi að Hábrekkum, fyr- ir fjárhagstímabilið	6000,00		
Til viðhalds flutningabrauta, 12000 kr. hvort árið	24000,00		
	kr. 43,000,00		
4. til þjóðvega			92,000
Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá Urriðafelli að Hitará samkv. lögum 9/9 '99 20000 kr.			
— brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýsl- an leggi til það, sem á vantar	7000 —		
— vegagerðar á Hrútafjarðarhálsi... ..	10000 —		
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu	6000 —		
Flutt 43000 kr.			285,100

	1902	1903	alls
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 43000 kr.			285,100
Til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skafta fellsýslu 3000 —			
— vegagerðar við Stykkishólm samkv. lögum ⁹ / ₉ '99 5000 —			
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lög- um ¹² / ₁ 1900 2000 —			
— vegabóta og viðhalds í Norðurmúla sýslu 4000 —			
— til vegabóta og viðhalds í Suðurmúla- sýslu 4000 —			
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu 18000 —			
— vegabóta og viðhalds í Suður- og Vesturamtinu 13000 —			
92000 kr.			
5. til fjallvega 5,000	5,000	5,000	10,000
6. tillag til sýsluvega 9,800	9,800	5,300	15,100
a, til vegagerðar á Breiðadalsheiðarveginum frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufé- lög leggi til 2500 kr., 1902 1903 er skiftist niður á bæði árin 2500,00 2500,00			
b. til vegagerðar á sýsluvegin- um frá Fossvöllum norður á Brekknaheiði í Norðurmúla- sýslu 2500,00 2500,00 gegn því að hlutaðeigandi sýslufélag leggi til 2500 kr., er skiftist bæði á árin.			
c, til dragferjuhalds á Héraðs vötnunum í Skagafirði ... 300,00 300,00			
d, viðbótarstyrkur til brúar- gerðar á Hörgá í Eyjafirði, fyrri árið 2500,00			
e, til brúargerðar yfir Ósinn í Bolungarvík, 2000,00 gegn því, að hlutaðeigandi héraðsmenn leggi til jafn- mikla upphæð fyrri árið.			
9800,00 5300,00			
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stokkseyri alt að gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.	16,000		16,000
Flutt			326,200

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				326,200
C.				
1.	Til gufuskifaferða; til hins sameinaða gufuskipa-félags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskifaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlög-unum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C. Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	
2.	til gufubátaferða:			
a.	í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,200 kr.			
b.	á Ísafjarðardjúpi, alt að 3,000 —			
c.	á Breiðafirði síðara árið, alt að... .. 8,000 —	13,200	21,200	
Áætlun um ferðirnar undir staflidunum a. og c. samþykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda.				
Af upphæðinni undir staflid a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara.				
Styrkurinn undir staflidunum a., b. og c. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsendingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthúsum á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalda.		63,200	71,200	134,400
D.				
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000	
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagn-ingar á ritsíma yfir land milli þess staðar, er sæsíminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsíminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagn-inguna og til að útvega efni og áhöld til þess.				
Samtals...				495,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				495,600
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi: kr.			
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar við sjálfan hann ...	100		
2.	fyrir olíu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,390	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt...		5,216		495,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 5,216			495,600
g.	til tveggja vita við leiðina inn á Hafnarfjörð:			
	kr.			
1.	til vitavarðar 400			
2.	fyrir olfu 175			
3.	— lampakveiki o. fl. ... 150			
4.	til viðhalds á húsum og áhöldum 80			
5.	flutningakostnaður 50			
	855			
h.	styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga ... 75			
i.	styrkur til ljóskers á Skipaskaga 75			
	Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eftir auglýsingu landshöfðingja 31. maí 1894.			
j.	Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði 4,200			
	gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti.			
k.	Til vita á Elliðaey á Breiðafirði 1,650			
	gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti.			
l.	Til sjómerkja við innsigling á ýmsar hafnir fyrra árið. 1,000			
		13,071	6,221	19,292
				
	samtals ...			514,892

13. gr.

Til kirkju- og kenslumála veitast 268,296 kr.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Í þarfir andlegu stéttarinnar:				
a.	laun biskupsins	7,000	7,000	
b.	önnur útgjöld:			
1.	til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000	9,000	
2.	til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir tilögum biskups.	3,000	3,000	
	Flutt	19,000	19,000	»

					1902.	1903.	alls.
					kr.	kr.	kr.
Fluttar					19,000	19,000	
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...				600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kviabekkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi				200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...				200	200	
6.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum				3,000	3,000	
7.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi				100	100	
8.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofukostnað				1,000	1,000	
9.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar				600		
					24,700	24,100	48,800
B.							
Til kenslumála.							
I. Til prestaskólans:							
a.	laun				9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903				
1.	húsaleigustyrkur	kr.	kr.				
	handa 12 lærisveinum 1902						
	og 16 1903	960	1,280				
2.	námsstyrkur	800	800				
	Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
3.	til tímakenslu	100	100				
4.	til bókakaupa	300	300				
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150				
6.	til umsjónar	100	100				
7.	ýmisleg útgjöld	200	200				
8.	til þess að gefa úr kenslubækur handa prestaskólunum, 25 kr. fyrir örkiña, alt að	250	250				
					2,860	3,180	
					12,060	12,380	24,440
Flutt							73,240
							92

					1902.	1903.	alls.
					kr.	kr.	kr.
							73,240
II. Til lækna skólans.							
a. laun	...	...	...	...	3,200	3,200	
b. önnur útgjöld:				kr.			
1. námsstyrkur	...	...	...	1,200			
Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.							
2. eldiviður, ljós og ræsting	...	...	...	250			
3. til bókakaupa, verkfæra og keaslu-áhalda	...	...	...	600			
4. ferðastyrkur handa læknaefnum	...	...	...	300			
5. húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjnm	...	...	...	1,280			
6. þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	...	...	200			
7. til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	...	...	200			
8. ýmisleg útgjöld	...	...	...	200			
					4,230	4,230	
					7,430	7,430	14,860
III. Til hins lærða skóla:							
a. laun	...	...	...	...	19,200	19,200	
b. aðstoðarfé:				kr.			
handa söngkennaranum	...	...	...	600			
— fimleikakennaranum	...	...	...	700			
— dyraverði	...	...	...	1,000			
fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	...	...	200			
					2,500	2,500	
c. önnur útgjöld:	1902	1903					
1. til bókasafns skólans	500 kr.	500 kr.					
2. til eldiviðar og ljósa	1,400 —	1,400 —					
3. til skólahússins utan og innan	3,800 —	1,400 —					
4. til tímakenslu og próf-dómenda	1,050 —	1,050 —					
5. laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara	1,300 —	1,300 —					
6. námsstyrkur	4,000 —	4,000 —					
Flutt	12,050 kr.	9,650 kr.			21,700	21,700	88,100

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	12,050 kr.	9,650 kr.	21,700	21,700	88,100
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
7.	húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr. handa hverjum			720 —	720 —	
8.	þóknun handa lækni...			100 —	100 —	
9.	ýmisleg útgjöld...			930 —	930 —	
10.	fyrir prestaverk...			48 —	48 —	
11.	til vísindalegra áhalda við kenslu:					
	a. í náttúrusögu ...	200 —	200 —			
	b. í eðlisfræði ...	400 —	400 —			
12.	til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr. fyrir örkina			600 —	600 —	
13.	til áhalda við fimleika- kenslu... ..			200 —	200 —	
				15,248	12,848	
				36,948	34,548	71,496
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
laun				6,600	6,600	
önnur útgjöld:		1902	1903			
1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna		500 kr.	500 kr.			
2. til eldiviðar og ljósa ...		500 —	500 —			
3. til skólahússins utan og innan		1,200 —	200 —			
4. ýmisleg útgjöld		400 —	400 —			
5. til styrkveitingar náms- piltum		400 —	400 —	3,000	2,000	
				9,600	8,600	18,200
V. Til stýrimannaskólans:						
laun				3,200	3,200	
önnur útgjöld:		1902	1903			
1. til tímakenslu		1,200 kr.	1,200 kr.			
	Flutt	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	177,796

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	177,796
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 —	200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ..	500 —	500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 —	400 —	2,300	2,300	
				5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:						
a.	til kvennaskóla:	1902	1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr.	2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.					
2.	til sama til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannirðum...	1,500 —	300 —			
3.	til kvennaskóla Húsvetninga ...	2,200 —	2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ..	2,200 —	2,200 —	8,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd kenslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á móts við styrkinn úr laudssjóði.					
2.	til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsyfirvaldauna.					
3.	til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis ..			2,000	2,000	
4.	Til Jóns Þórarinssonar skólastjóra, fyrir að kynna sér ásigkomulag barnaskóla landsins (skólahúsin, kensluáhöld o. fl.) og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að...			800	800	
	Féð gangi til ferðakostnaðar skólastjóra eftir reikningi, sem landshöfðingi úrskurðar.					
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...			2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu ...			3,200	3,200	
	þar af til áhaldakaupa 400kr. hvort árið.					
e.	námsstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....			600	600	
f.	til skólaíðnaðar-kenslu ...			500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum ...			300	300	
h.	til kennara í organsletti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík ...			1,000	1,000	
Flutt				33,300	32,100	188,796

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	33,300	32,100	188,796
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anslátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að semja og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
m. styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu	1,000	1,000	
	40,050	38,850	78,900
VII. Til sundkenslu:			
a. Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,200	800	2,000
Samtals			272,296

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 202,150 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til vísinda, bókmenta og lista:			
1. til landsbókasafnsins:			
a. laun bókavarðar	1,500 kr.		
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —		
c. fyrir bækur, handrit, bókband og			
Flutt	2,400		

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.						
prentun á ritaukaskrá og til samnings spjaldsskrár 4,500 —						
d. til eldiviðar og áhalda m. m. ... 450 —						
e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið ... 300 —						
2.	a.	til amtsbókasafns Norðuramtsins ...	500 —	7,650	7,650	
	b.	til ——— Austuramtsins ..	400 —			
	c.	til ——— Vesturamtsins ...	400 —	1,300	1,300	
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeigandi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafnmikla upphæð.						
3.	til landsskjalasafnsins:	1902	1903			
	a.	laun skjalavarðar, er landshöfðingi skipar ...	1,200 kr. 1,200 kr.			
	b.	til bótaskápakaupa o. fl.	1,000 —			
	c.	til að binda inn og búa um skjöl o. fl.	875 — 875 —			
	d.	til að afrita merk skjöl og bækur í skjalasafninu... ..	350 — 350 —			
	e.	til að gefa út skrá yfir skjalasafnið	250 — 250 —	3,675	2,675	
4.	til deildar hins íslenska Bókmentafélags í Reykjavík			2,000	2,000	
500 kr. af styrk þessum veitast með því skilyrði, að Bókmentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslensku fornbréfasafni, eða sem því svarar af registri.						
5.	til Þjóðvinafélagsins			750	750	
6.	til Forngripasafnsins:					
	a.	til að útvega forngrípi og til áhalda	1,000 kr.			
	b.	til umsjónar... ..	600 —			
	c.	til húsnæðis og hita	2,000 —	3,600	3,600	
7.	til Fornleifafélagsins:...			400	400	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélagsins komi út hvort árið.						
8.	til nátturufræðisfélagsins			800	800	
Þar af til umsjónar við nátturugripasafnið 200 kr. á ári.						
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að nátturugripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir al-						
Flutt				20,175	19,127	

	1903. kr.	1903. kr.	alls kr.
Fluttar	20,175	19,127	
menning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.			
9. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið			
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.	800	800	
10. til að vinna að texta-útgáfu á íslenskum fornbréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt sem auðið er, eftir að það er komið út	800	800	
11. til Brynjólfs Jónssonar til forumenjarannsóknar ...	300	300	
12. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
13. til síra Valdimars Briem's	800	800	
14. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
15. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	300	300	
16. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
17. styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu á ritum gamla testamentisins	1,000	1,000	
18. styrkur til Jóns Jónssonar sagufræðings til að raunsaka og rita um sögu Íslands og halda sagufræðislega fyrirlestra í Reykjavík	1,200	1,200	
19. Til Halldórs kennara Briem, fyrir að semja alþýðlega Íslands sögu 10—12 arkir	400		
Upphæðin borgast út, þegar ritið er prentað.			
20. styrkur til amtmanns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina ...	200	200	
21. Styrkur til »Leikfimis- og skotfélags Eskifjarðar«	400		
22. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á móts við styrkinn úr landssjóði.			
23. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000		
	31,475	26,175	57,650
Flutt			57,650

	1902.	1903.	alis.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	31,475	26,175	57,650
24. Styrkur til Halldórs Lárússonar til að kenna hrað- ritun og semja kenslubækur í hraðritun	400	400	
Samtals			58,050

B.

Til verklegra fyrirtækja:

1. styrkur til eflingar búnaði:

a. til búnaðarskóla:

kr.

1. til skólans í Ólafsdal 2,500

2. - — á Hólum 2,500

3. - — á Eiðum 2,500

4. - — á Hvanneyri 2,500

5. til Vesturamtsins, styrkur til að kaupa
búnaðarskólaun í Ólafsdal með til-
heyrandi jörðum og búi 10,000
(fyrri árið).

b. til búnaðarfélaga

c. til búnaðarfélags Íslands

d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...

e. til sama félags til gróðrartilrauna

f. til skógræktartilrauna

g. til verðlauna fyrir útflutt smjör

h. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi
alt að 250Styrkun þessi er bundinn því skilyrði, að í-
búar kaupsinsins leggi fram að minsta kosti
jafnmikið fé sjálfir.i. til þess að varna skemmdum á Örfirisey, gegn
því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggi til að
minsta kosti jafnmikið fé, alt að

2. a. laun handa 2 dýralæknum

b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í
Reykjavík3. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda
dýralækningar í Vesturamtinu4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn
fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhags-
tímabilinu5. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar,
600 kr. til hvors

Flutt

20,000

10,000

20,000

20,000

10,000

10,000

8,000

2,000

2,000

2,000

6,000

6,000

500

500

250

2,250

2,400

600

600

300

300

4,000

1,200

1,200

77,500

55,000

58,050

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	77,500	55,000	58,050
6. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fóður- og beitijurtir... ..	1,000		
7. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiskirannsóknna, fyrra árið	800		
8. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrannsóknna, síðara árið		1,000	
9. til stud. polyt. Ásgeirs Þorfasonar til fjöllistanáms	600	600	
10. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði	1,400	1,400	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti 600 kr. hvort árið til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.			
11. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	700	700	
12. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið, svo og að landshöfðingi staðfesti lög þess, og að það sé háð eftirliti landsstjórnarinnar.			
	86,000	58,100	144,100
Samtals...			202,150

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præp. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismana-efna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 116,059 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnar-skrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja til lána handa kirkjum og prestaköllum 15,000 kr hvort árið. Lánin veitist gegn 4% vöxtum, og afborgun í 15—25 ár.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöld-um, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé af borgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meir en helm- ingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxt- ist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborg- unum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hluta- félagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að byggja skipakví eða gera tvær dráttarbrautir(slip), svo að draga megí þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 4½% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Öll þessi lán veitast þó því að eins, að fé sé fyrir hendi í viðlagasjóði, sem án megí vera.

Ed.**587. Breptingartillaga**

við frumv. til laga um breyting á lögum 13. desbr. 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

Frá Kristjáni Jónssyni, Hallgr. Sveinssyni og G. Vigfússyni.

Við 2. gr. Fyrir: »sem um er rætt í annari grein« í síðari málsgreininni komi: sem um er rætt í 2. gr. skrásetningarlaga.

Nd.

• 588. Framhalds-álit

nefndarinnar í kláðamálinu.

H. Ed. hefir gjört tvær breytingar við frv. Sú er hin fyrri, að eftirlitsmenn megi vera fleiri en einn í sýslu, og er ekkert verulegt við það að athuga. Önnur breytingin er sú, að hreppssjóður greiði kostnað þann, er frv. nd. lagði á sýslusjóð.

Vér álitum að þessi breyting sé fremur til skemda en hitt. Hins vegar er tíminn orðinn svo naumur, að ekki er til neins að fara nú fram á að kippa þessu í lag, og ráðum vér því háttv. deild til að samþykkja frumvarpið óbreytt.

Neðri deild alþingis, 21. ágúst 1901.

Lárus H. Bjarnason

Pétur Jónsson

Björn Bjarnarson, Bf.

form. og frsm.

skrifari.

Stefán Stefánsson, þm. Eyf.

J. Jónatansson.

Nd.

589. Tillaga

til þingsályktunar

Frá Einari Jónssyni.

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að fara þess á leit við stjórn og þing Norðmanna, að feldur verði úr lögum í Noregi innflutningstollur á söltuðu sauðakjöli frá Íslandi.

Ed.

590. Breytingartillaga

við frumvarp til laga um geðveikrastofnun.

Frá J. Havsteen.

Við frumvarpið bætist sem 5. gr.:

Sþítalinn skal standa undir umsjón landlæknis eftir reglum, sem landshöfðingi gefur út með ráði hans.

Ed.

591. Frumvarp

til laga um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febr. 1872 um sildar- og ufsaveiði með nót, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Þilskipum má ekki án samþykkis landeiganda eða ábúanda leggja við festar að haustinu eða í vetrarlegu þar, sem tíðkast sildar- eða ufsaveiði með nót, þannig, að þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni. Sé það gjört, kærir landeigandi eða ábúandi fyrir lögreglustjóra, er kveður með sér tvo kunnuga, óvilhalla menn, til að álíta, hvort skipið liggi svo, að það tálmi veiðinni. Úrskurði þeir, að svo sé, og annað jafntrygt lægi sé fánlegt í nánd, er heimilt að færa skipið úr stað eftir tilvísan lögreglustjóra, svo framarlega að eigandi skipsins eða umsjónarmaður þess ekki gjörir það tafarlaust, eftir að honum hefir verið birtur úrskurðurinn.

2. gr.

Kostnað þann, sem leiða kann af færslu skipsins, skal skipseigandi greiða.

Ferðakostnaður lögreglustjóra og borgun fyrir álitsgjörðina greiðist af gjörðarbeiðanda samkvæmt 5. gr. laga um að fá útmældar lóðir í kaupstöðum og löggiltum kauptúnum o. fl. 13. marz 1891.

Ed.

592. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga 1902 og 1903.

Frá Ólafi Ólafssyni, Sigurði Jenssyni, A. V. Tulinius.

14. gr. A. 14. Fyrir »800—800« komi: 1000—1000.

Nð.

593. Frumvarp

til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar er bönnuð öll sú vinna, úti og inni, er hefir þann hávaða í för með sér, eða fer fram á þeim stað, eða með þeim hætti, að hún raskar friði helgidagsins.

Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó öröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera, að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér.

2. gr. Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar í sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur.

Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki.

3. gr. Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar.

4. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðra hávaðasama fundi fyr en eftir miðaftan.

5. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað, nema lögreglustjóri leyfi, fyr en eftir miðaftan.

6. gr. Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveitar eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómsstörfum. Ekk-skal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýna nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmanni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur.

7. gr. Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar fyr en um nónbil. Þá er guðspjónustan fer fram eftir nónn, er þó heimilt að halda almenna fundi samtímis, sé þess gætt, að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðspjónustan verði trufluð af því.

8. gr. Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrra helgidag stórhátíðanna.

9. gr. Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnættis.

Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eru allar almennar skemtanir bannaðar eftir miðaftan.

10. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr., er renna í sveita sjóð; auk þess má með dómi svifta mann rétti til að hafa veitingarhús eða annan almennan veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum. Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lögreglumál.

11. gr. Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé sprottið af afsakanlegum misskilning, og skal hann þá að eins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar.

12. gr. Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og önnur lagaákvæði um sunnu- og helgi-dagahald, er koma í bága við lög þessi, eru feld úr gildi.

Nd.

594. Frumvarp

til laga um breyting á lögum 13. desember 1895 um skrásetning skipa.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Til þess að skip, sem er eign hlutafélags, geti með skrásetning á Íslandi öðlast rétt til að hafa danskt flagg, verður stjórn félagsins að hafa aðsetur sitt á Íslandi eða í Danmörku, og allir stjórnarmenn að vera hluthafar í félaginu, er annaðhvort hafa rétt innbörinna manna og eigi eru þegnar annars ríkis, eða hafa fengið dönsk þegnréttindi með því, að vera orðnir heimilisfastir á Íslandi eða í Danmörku.

2. gr. Skrásetning skipa er undir stjórn og umsjón landshöfðingja, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, og á Íslandi skulu lögreglustjórnarnir annast hana, og hvert lögsögnarumdæmi í landinu vera skrásetningarumdæmi fyrir sig.

Á aðalskrá skrásetningar- og skipamælingarstofunnar í Kaupmannahöfn yfir skip þau, sem skrásett eru í ríkinu, skal einnig rita skip, sem skrásett eru á Íslandi, eftir að mælingin hefir verið þar endurskoðuð, og skulu þjóðernis- og skrásetningarskirteini þau, sem um er rætt í 2. grein skrásetningarlaganna, gefin út á þeirri skrifstofu.

3. gr. Störf þau, sem stjórnin hefir á hendi eftir 5., 9., 14. og 15. gr. skrásetningarlaganna, skulu framvegis falið landshöfðingjanum yfir Íslandi.

4. gr. Þegar búið er á skrásetningarskrifstofu þeirri, sem í hlut á, að rita það, sem með þarf um skrásetninguna og um mælinguna í skjal, sem gjört er þar um, skal senda það (með fylgiskjöllum) þegar í stað til landshöfðingja, og þegar hann ekki hefir neitt fram að færa á móti því, að skipið sé viðurkennt sem

danskt, gefur hann út handa því bráðabirgða-þjóðernisskírteini, er samið sé eftir formála, sem stjórnin nákvæmar til tekur; sendir hann skrásetningarskrifstofunni það til þess, að hún skili því til skipsins, og ber henni um leið að sjá um, að markað sé á skipið netto-smálestatalið og skrásetningarstafir þeir, sem landshöfðingi hefir tekið til. Áður en skipið er afgreitt, skal þar að auki á skrásetningarskrifstofunni rita nafn skipstjóra á skírteinið og upplýsingu um heimild hans til að vera skipstjóri. Skýrslu þá, sem landshöfðingi hefir fengið frá skrásetningarskrifstofunni um gjörðina með fylgiskjöllum, skal hann senda skrásetningar- og skipamælingarskrifstofunni í Kaupmannahöfn. Skal þar yfirkoða mælinguna, og má, ef þess þykir þörf, krefjast þess, að skipið sé mælt að nýju að öllu eða nokkru leyti. Þegar þessar skýrslur eru fengnar, skal skipið sett á aðalskrána samkvæmt skrásetningarskjöllum þess.

5. gr. Feldar eru úr gildi 4. og 10. gr. skrásetningarlaganna 13. des. 1895, svo og önnur þau ákvæði í greindum lögum, sem koma í bága við lög þessi.

Ed.

595. Frumvarp

til laga um friðun fugla.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

1. gr. Ernir, valir, smyrlar, uglur, heggar, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur og aðrar mávategundir, kríur, skartar, súlur, himbrimar, lómar, sefandir, svartfugl, fiskiendur, helsingjar og aðrar gæsategundir skulu réttðræpir árið um kring.

Aðrar fuglategundir skulu friðaðir svo sem hér segir:

a) rjúpur frá 1. marz til 15. september. b) allar andategundir aðrar en þær, sem þegar eru taldar, frá 1. apríl til 15. september. c) svanir frá 15. maí til 15. september. d) fýll frá 1. marz til 10. ágúst. e) lundi frá 10. maí til 20. júní.

Allar þær fuglategundir, sem hér eru ekki taldar, skulu friðaðar frá 1. apríl til 1. september.

Net (nema háfa) og skot má eigi hafa við lunda- eða fýlaveiði.

2. gr. Fyrir hvern fugl, er friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 50 auro sekt, er tvöfaldast fyrir hvert brot alt að 16 kr.

3. gr. Mál þau, er rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, eru opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í landssjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni.

4. gr. Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra, og lög 16. desbr. 1885 um breyting á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra.

Ed.**596. Frumvarp**

til laga um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, frá 13. jan 1882, (eins og það var samb. við 2. umr. í Ed.).

Þegar vöruflutningaskip eða önnur skip, sem atgreiðslugjald eiga að greiða til landssjóðs samkvæmt lögum nr. 1, 2. febr. 1894, hafna sig á stöðum, þar er lögreglustjóri er ekki búsettur, skulu þau, auk gjalds þess, sem ákveðið er í 56. gr. nefndra laga, greiða þeim. er ritar á skipaskjölin í umboði lögreglustjóra, 5 auro af smalest hverri, nema skipstjórar kjósi heldur að senda skipaskjölin tafarlaust til lögreglustjóra, og fá áritun hans á þau.

Nd.**597. Frumvarp**

til laga um breyting á lögum um kosningar til alþingis.

(Eins og það varsamþykkt við 2. umr. í Nd.).

I. kafli.**Kosningarréttur og kjörgengi.**

1. gr. Kosningarrétt til alþingis hafa allir þeir, sem stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands veitir rétt til kosninga, með þeim takmörkunum, sem nákvæmar eru teknar fram hér á eftir.

2. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann hafi óflekkað mannorð, en sá verður eigi talinn að hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar, samkvæmt tilskipun 12. marz 1870, eða lögum nr. 21, 6. nóv. 1897.

3. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sé hann eigi fjár síns ráðandi eða sé bú hans undir skiftameðferð sem gjaldþrota.

4. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sem þiggur af sveit eða hefir þegið sveitarstyrk, nema hann sé annaðhvort endurgoldinn, eða honum hafi verið gefinn hann upp.

5. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann, þá er kosningin fer fram, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár. Sá, sem hefir fast aðsetur á fleiri stöðum, segir sjálfur til, á hverjum staðnum hann vilji nýta kosningarréttar síns.

6. gr. Um kjörgengi til alþingis fer eftir ákvæðum stjórnarskrárinnar um hin sérstaklegu málefni Íslands.

II. kafli.**Kjörstjórnir.**

7. gr. Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn. Sitja í henni sýslumaður eða bæjarfógeti og 2 menn, er sýslunefnd eða bæjarstjórn kýs, annan úr sínum flokki, en hinn meðal almennra kjósenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn.

Nú deyr eða sýkist annarhvor hinna kosnu manna í yfirkjörstjórninni og

kemur þá varamaður af sama flokki í hans stað. Verði yfirkjörstjórn fyrir einhverja sök samt sem áður eigi fullskipuð, þá tilnefnir sýslumaður eða bæjarfógeti mann eða menn í stað þess eða þeirra manna, er vantar. Sýslumaður eða bæjarfógeti er formaður yfirkjörstjórnar.

8. gr. Yfirkjörstjórn skal hafa gjörðabók, löggilta af landshöfðingja, og bóka í hana allar gjörðir sínar, útsending og viðtöku kjörseðla, bréfa o. s. frv., og úrskurði, samtölu atkvæða, úrslit kosninga o. s. frv.

9. gr. Undirkjörstjórn skal vera í hverjum hrepp, og sitja í henni hreppstjóri (sáu tveir hreppstjórar, þá sá eldri), oddviti hreppsnefndarinnar og einn maður af öðrum kjósendum, er hreppsnefnd kýs. Nú er hreppstjóri í einum hrepp bæði hreppstjóri og oddviti, og kýs hreppsnefnd þá tvo menn í kjörstjórnina. Í kaupstað velur bæjarstjórnin undirkjörstjórn, eina fyrir hverja kjöri deild, eða eina fyrir kaupstaðinn, ef hann er óskiftur. Undirkjörstjórnir, hvort heldur í hreppum eða kaupstöðum, velja sér sjálfar oddvita og skifta að öðru leyti með sér verkum.

III. kafli.

Samning kjörskrár.

10. gr. Kjörskrár semja bæjarstjórnir í kaupstöðum, en hreppsnefndir í sveitum. Hafi bæjarstjórn skift kaupstaðnum í kjördeildir skal semja sérstaka kjörskrá fyrir hverja kjördeild.

11. gr. Á kjörskrá skal taka alla þá menn í hverjum kaupstað eða hrepp, sem kosningarrétt hafa; skal setja í sérstaka dálka fult nafn kjósanda, stétt, heimili og aldur. Kjósendum á hverri kjörskrá skal raða eftir stafrófsröð.

12. gr. Kjörskrár skulu samdar einu sinni á ári. Á skrá sér skulu þeir settir, sem ekki hafa kosningarrétt, þá er skráin er samin, en vitanlegt þykir, að fullnægja muni þeim skilyrðum, sem til kosningarréttar þurfa, einhvern tíma á árinu, og skal um leið tilgreina þann dag, er hver þeirra öðlast kosningarrétt.

13. gr. Kjörskrá skal semja í janúarmánuði, svo að hún sé fullbúin 1. dag febrúarmán., og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum í hrepp eða kaupstað. 14. dögum áður en kjörskrá er fram lögð, skal það birta á þann hátt, sem títt er að birta almennar auglýsingar í hverjum stað, hvar kjörskráin skuli frammi liggja, en hún skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram. Staðfest eftirrit af skránni má hafa til þess að leggja fram.

14. gr. Þegar þrjár vikur eru liðnar frá því er kjörskráin var fram lögð, skal hver sá, sem kæra vill yfir, að einhverjum sé slept af skrá eða ofaukið þar, hafa afhent oddvita kæru sína með þeim rökum og gögnum, er hann vill fram færa til stuðnings máli sínu. Sé kært yfir því, að einhver sé á skrá tekinn, skal oddviti innan 3 daga senda þeim, er yfir er kært, eftirrit af kærinni, og skal gagnert senda með það til viðtakanda.

15. gr. Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru fram komnar, skal hlutaðeigandi sveitar eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem skal haldinn áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvaddir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningu.

arnar, og þeir, sem mælt er á móti. Samkvæmt þeim skjölum, sem máls-partarnir leggja fram, og framburði vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreining þann, sem fram er kominn, og hann ritaður með fám orðum í hina venjulegu gjörðabók sveitar eða bæjarstjórnarinnar. Þegar búið er að leiðrétta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal öll hreppsnefndin rita nafn sitt undir þær. Eftir þetta verður á því ári engin breyting gjörð á kjörskránum, nema dómur sé á undan genginn.

16. gr. Kjörskrár skulu alstaðar sámdar í tvennu lagi, og skal önnur skráin fyrir 1. dag aprilmánaðar send oddvita yfirkjörstjórnar þeirrar, er í hlut á. Hann skal fyrir 1. dag maímánaðar skýra landshöfðingja frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskránum, en ef svo er ekki, hverjar vantí. Landshöfðingi skal sjá um, að skrár þær, er vantar, verði tafarlaust sámdar, og beita hæfilegum þvingunarsektum, ef á þarf að halda.

17. gr. Sá sem er óánægður með úrskurð þann, er synjar honum kosningarréttar, má heimta, að sér verði fengið eftirrit af úrskurðinum kaupaust, og getur hann sótt málið fyrir dómi. Mál út af þessu skal farið með sem gestaréttarmál. Réttargjöld skulu engin greidd fyrir undirrétti og skal hið opinbera skipa mann fyrir hönd sveitar eða bæjarstjórnar, er stefnt er. Verði það dæmt, að sækjandi málsins eigi kosningarrétt, skal taka hann upp á kjörskrá þegar er hann leggur fram eftirrit af dóminum.

18. gr. Kjörskrár gilda frá 1. júlí til 30. júní árið eftir, að báðum dögum meðtöldum. Samkvæmt þessum skráum skulu allar kosningar til alþingis fara fram á því ári. Þeir menn, er standa á aukakjörskrá (12. gr.), hafa rétt til að greiða atkvæði, ef þeir fyrir kjördag hafa fullnægt þeim skilyrðum, er sett eru um aldur og heimili. Fari fram kosning oftár en einu sinni hið sama ár, skal við hinar síðari kosningar nota eftirrit af kjörskránum, er hreppsnefnd eða bæjarstjórn staðfestir.

IV. kafli.

Undirbúningur af kjörstjórnar hendi.

19. gr. Þá er útrunninn er frestur sá, er settur er fyrir framboðum þingmannaefna (24. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta búa til kjörseðla fyrir kjördæmi sitt, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæmi heldur en kjósa skal, þarf þar engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin frambjóðandann eða frambjóðendurna kosið eða kosna í einu hljóði. Kjörseðlar skulu allir búnaðir til úr pappír, sem prent eða skrift sést ekki í gegnum, þegar seðillinn hvolfir, svo að letrið snýr frá auganu; þeir skulu svo skornir, að allir séu nákvæmlega jafnstórir og eins í lagi og allir með sama lit.

Á hvern seðil skal skrá með skýru og stóru prentlettri nöfn allra frambjóðenda í því kjördæmi og skulu þau standa í stafrófsröð.

Eigi tveir eða fleiri frambjóðendur að öllu samnefnt, hvort heldur þeir eru frambjóðendur eða í sama kjördæmi eða ekki, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu, fullu lettri eða skammstafað.

Hvert frambjóðanda nafn skal vera sér í línu og ríflegt millibil milli lína. Góð spássía skal vera framan við nöfnin og á spássíunni beint fram undan nafni hvers frambjóðanda skal vera feitur hringur prentaður, sem ekki sé minni að þvermáli að innan en $\frac{1}{4}$ úr dönskum þumlungi og u.þ.gjörð hringsins eigi minni en $\frac{1}{12}$ þumlungs á þykt. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:

○	
○	
○	

Seðillinn skal allur vera um 5 þumlunga á breidd.

20. gr. Landshöfðingi annast um prentun á eyðublöðum undir kjörseðla og sendir þau yfirkjörstjórnnum. Yfirkjörstjórn annast útbúning kjörseðlanna að öðru leyti og skal vandlega gæta þess, að eigi séu fullgjörðir fleiri seðlar en þeir, er sendir verða undirkjörstjórnnum, og forðast skal hún, að láta nokkurn mann sjá kjörseðlana, áður en hún sendir þá.

21. gr. 5 dögum eftir að framboðsfrestur er útrunninn skulu kjörseðlarnir allir fullgerðir, og skal yfirkjörstjórnin næsta dag þar á eftir athenda til flutnings á næstu pósthöð sem ábyrgðarsending þá seðla, sem senda skal undirkjörstjórn hverri, nema nauðsynlegt sé að senda hraðboda með þá, en undirkjörstjórn hverri skal senda jafnmarga seðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hennar umdæmi og 10% fram yfir. Seðlarnir skulu sendir í vönduðum umbúðum þannig innsigluðum af yfirkjörstjórninni með embættisinnsigli hennar, að eigi sé auðið að opna umbúðirnar og ná út seðlum án þess að brjóta innsiglið.

22. gr. Jafnframt og yfirkjörstjórnin sendir undirkjörstjórnnum kjörseðla, skal hún láta hverri sendingu fylgja umslög fóðruð sterku lérefti og áprentaða utanáskrift til yfirkjörstjórnarinnar. Hver kjörstjórn skal fá 10 umslög og skal á tvö þeirra prentað vera á neðra framhorni: »gildir seðlar«, á tvö: »ógildir seðlar«, á tvö: »ágreiningssedlar«, á tvö: »ónýttir seðlar«, og á tvö: »afgangssedlar«.

Umslög þessi skulu vera svo stór, að allir seðlar af hverri þessari tegund komist í eitt umslag, en hin umslögin eru til vara. Auk þess skal yfirkjörstjórnin leggja með eitt stórt og sterkt léreftsfóðrað umslag, með áprentaðri utanáskrift sinni, og í efra framhorni nafn undirkjördæmisins, sem leggja skal hin umslögin í.

V. kafli.

Kjördæmi.

23. gr. Sérhver sýsla á landinu skal vera eitt kjördæmi, að undanteknum Skaffafells og Þingeyjarsýslum, sem hvorri um sig skal skift í tvö sérstök kjördæmi, með þeim takmörkum, sem hingað til hafa verið. Kaupstaðurinn Reykjavík með því nágrenni, sem heyrir undir lögsagnarumdæmi bæjarins, skal vera kjördæmi fyrir sig.

Tölu hiuna þjóðkjörnu alþingismanna, sem ákveðin er í stjórnarskrá um

hin sérstaklegu málefni Íslands, 5. janúar 1874, 14. gr., skal skift niður á þann hátt, að tveir alþingismenn séu kosnir í sérhverju af kjördæmum þeim, sem hér skulu talin: Gullbringu- og Kjósarsýslu, Árnessýslu, Rangárvallasýslu, Ísafjardarsýslu ásamt Ísafjardarkaupstað, Húnavatnssýslu, Skagafjardarsýslu, Eyjafjardarsýslu ásamt Akureyrarkaupstað, Norðurmúlasýslu og Suðurmúlasýslu, en í hverju hinna kjördæmanna, sem eru hin 2 kjördæmi í Skaftafells og Þingeyjar sýslum, hvorri um sig, Vestmanneyjasýslu, Reykjavíkurkaupstaður, Borgarfjardarsýslu, Mýrasýslu, Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, Dalasýslu, Barðastrandarsýslu og Strandasýslu, skal kjósa einn alþingismann.

VI. kafli.

Framboð þingmannaefna og umboðsmenn.

24. gr. Nú vill maður bjóða sig fram sem þingmannsetni í einhverju kjördæmi, og skal hann þá tilkynna yfirkjörstjórninni framboð sitt skriflega svo tímanlega, að það komi henni í hendur eigi síðar en 4 vikum á undan kjördegi. Jafnframt framboði sínu skal frambjóðandi senda yfirkjörstjórninni 50 krónur. Þetta fé varðveittir yfirkjörstjórnin þangað til kosningum er lokið og hún hefir sjálf talið saman atkvæði og lýst yfir, hvern atkvæðafjölda hver frambjóðandi hafi hlotið. Nú nær frambjóðandi eigi $\frac{1}{3}$ þeirrar atkvæðatölu, er með þurfti til að ná kosningu, og fellur þá fjárframlag hans í landssjóð. Sama er ef hann tekur framboð sitt aftur fyrir kjördag. En nái frambjóðandi þeim atkvæðafjölda, $\frac{1}{3}$ eða meira, fær hann endurgoldið tryggingarfé sitt að fullu. Deyi frambjóðandi fyrir kjördag, svo að hann verði eigi í kjöri, skal endurgjalda búi hans tryggingarféð.

Framboðum skal og fylgja skrifleg yfirlýsing að minsta kosti fjögur kjósenda í kjördæmi því, sem frambjóðandi leitar þingmennsku í, um að þeir ætli að styðja kosningu hans.

25. gr. Hvert þingmannsefni á rétt á, sé hann ei sjálfur viðstaddur, að gefa einum manni eða tveimur í hverjum hrepp umboð sitt til að annast hagsmunum hans við kosninguna. Þessir umboðsmenn hafa rétt til að vera viðstaddir atkvæðagreiðsluna á kjörfundum og gæta þess, að alt fari þar löglega fram.

VII. kafli.

Kjördagur.

26. gr. Kjördagur, þá er almennar reglulegar kosningar fara fram, skal vera hinn sami um land alt, hinn tíundi dagur septembermánaðar. Beri þann dag upp á sunnudag, skal kosning fram fara næsta virkan dag.

VIII. kafli.

Kjörstaður, kjörherbergi, atkvæðakassi.

27. gr. Kjörstaður í hverjum hrepp skal vera þingstaður hreppsins. Ef húsbúni eða önnur slík atvik eða óhentug herbergi á þingstaðnum gera það mjög torvelt eða ómögulegt, að halda þar kjörfund, er yfirkjörstjórninni heimilt að ákveða annan kjörstað, þar sem fá má viðunandi herbergi, og sé sá stað-

ur svo nálægt þingstaðnum, sem vel má við koma. Sé kjörþing haldið annarstaðar en á þingstað hreppsins, skal yfirkjörstjórnin auglýsa það á kirkjufundum í hreppnum og í þinghúsi hreppsins 8 dögum á undan kjörfundi.

Bæjarstjórnir hafa heimild til að skifta kaupstað í 2 eða fleiri kjördeildir, ef henni þykir þess þörf, en sjá skal hún fyrir hæfilegu húsnæði til kosninga í hverri kjördeild. Kjördeildum skulu gefin tölunöfn (1., 2. kjördeild o. s. frv.).

28. gr. Í herbergi því, sem kosningin fer fram, skal vera afklefi eða annað herbergi inn af því, svo lagað að eigi verði í klefann eða herbergið gengið nema úr kjörherberginu. Sje ekki á slíku vól, má tjalda eitt horn herbergisins, svo að eigi verði inn þangað séð úr kjörherberginu.

Tjald skal festa fyrir glugga, er vera kynnu á herberginu eða kleanum eða hinu tjaldaða horni, svo að eigi verði inn þangað séð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sé audið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Tjald þetta skal á hæfilega mörgum stöðum fest niður á jöðrum með innsiglium kjörstjórnarmanna eða innsigli kjörstjórnar. Í herberginu eða kleanum skal vera lítið borð, sem skrifa má við.

29. gr. Hver undirkjörstjórn skal gera láta atkvæðakassa, ekki minni en $\frac{1}{2}$ alin að lengd, 8 þumlunga á breidd og 6 þumlunga á hæð, með loki á hjörum og læsingu fyrir. Á miðju loki skal vera rífa langs eftir lokinu, sem sé 6 þumlunga löng, $\frac{1}{4}$ þumlungs við að ofan, en víðari að neðan.

IX. kafli.

Kosningarathöfnin.

30. gr. Á hádegis skal kjörfund setja og skulu þá mættir á kjörstað allir undirkjörstjórnir; séu eigi allir mættir, kveðja þeir, sem við eru úr kjörstjórninni, valinkunnan mann eða menn af kjósendum til að taka sæti í kjörstjórninni, og halda þeir sæti sínu þótt hinir komi síðar að.

31. gr. Á meðan á kosningarathöfninni stendur, má aldrei nema einn úr kjörstjórninni ganga út í senn; felur hann öðrum úr kjörstjórninni verk sitt á meðan.

32. gr. Kjörstjórnin skal sitja við borð í kjörherberginu; auk kjörstjórnarinnar má enginn inni vera í kjörherberginu nema einn kjósandi í senn og einn umboðsmaður af hendi hvers frambjóðanda (sbr. 25. gr.), séu þeir eigi sjálfir viðstaddir.

33. gr. Athöfnin byrjar þá með því, að oddviti kjörstjórnarinnar leggur fram seðlaböggul þann, sem hann hefir fengið frá yfirkjörstjórninni, og skulu allir, sem við eru, gæta þess vel, hvort innsiglin eru heil, eða böggullinn ber þess merki, að hann hafi verið opnaður; skal þessa getið í kjörbókinni og riti kjörstjórn og umboðsmenn undir. Því næst opnar oddviti böggullinn, telur seðlana, en meðkjörstjórar og umboðsmenn telja líka; skal þess gætt, hvort tala seðlanna kemur heim við tölu þá, sem tilgreind er í bréfi því, er yfirkjörstjórnin skal tylgja láta hverjum seðilbögli. Þessa skal getið í kjörbókinni og skrifa kjörstjórar og umboðsmenn þar undir.

34. gr. Kjörstjórnin skal, áður en kosning byrjar, skipa til dyravörzlu 2 menn eða fleiri, sem skiftast á.

Nú segir kjörstjórn dyraverði til, að kosning byrji, og skal dyravörður þá hleypa inn kjósendum, einum í senn.

Sé ágreiningur um, í hverri röð kjósendur komist að, skal röðin á kjörskrá ráða, þannig, að dyravörður hleypir þeim fyr inn, sem framar stendur á kjörskrá, af þeim, sem gefa sig fram.

Kjósandin gengur til oddvita kjörstjórnarinnar, er hann kemur inn í herbergið, og fær oddviti honum einn kjörseðil, ef kjörstjórnin kannast við manninn og hann stendur á kjörskrá.

Þekki kjörstjórnin ekki manninn, er honum kostur ger að fá inn með sér 2 kjósendur, sem kjörstjórnin þekkir, og ef þeir vilja lýsa yfir því undir dreugskap sinn, að maðurinn sé sá, er hann kveðst vera, þá er það næg sönnun, en geta skal þess í kjörbókinni. Að því búnu ganga vitni þessi út, en kjósandi verður ettir.

35. gr. Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni nema hann með vottorði hreppsnefndar eða sýslumanns sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá í kjördæminu.

36. gr. Hverjum þeim kjósenda, er inn kemur, skal oddviti afhenda eion kjörseðil, en kjósandi fer með hann inn í klefann (afterbergið) að borði því, er þar stendur, og gerir skákross innan í hringinn, við það nafn eða þau nöfn, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjóсандinn vill velja, með blýanti, sem kjörstjórnin leggur til, en hún skal hafa næga blýanta, alla samlita og nákvæmlega af sama tægi. Síðan brýtur kjóсандinn seðilinn einu sinni saman, svo að letrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái, hvað á seðlinum er.

37. gr. Meðkjörstjórnirnar í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sér hvor sitt eftirrit af kjörskránni og gera merki við nafn hvers kjósenda, um leið og hann hefir neytt kosningarréttar síns.

38. gr. Áður en fyrsti kjósendi lætur seðil í kassann, skal kjörstjórnin og umboðsmenn gæta þess, að kassinn sje tómur.

39. gr. Láti kjósendi sjá, hvað á seðli hans er, er seðill hans ógildur, og hefir hann þá fyrirgert kosningarrétti sínum í það skifti.

Engin merki má á seðlinum gera önnur en krossinn í hringnum, hvorki rispu né blýantsstrik eða önnur slík einkenni, er gert geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, er slíkur seðill talinn ógildur.

40. gr. Nú setur kjósendi skakt kjörmerki á seðil, eða seðill merkist hjá honum af vangá, og má hann þá fá nýjan seðil, ef hann skilar kjörstjórninni hinum fyrra og greiðir þá atkvæði á síðari seðlinum.

Þá er kjósendi hefir lagt seðilinn í atkvæðakassann, fer hann út, en

næsti kjósandi kemur inn, og svo koll af kolli, umz atkvæðagreiðslu er lokið. En við og við skal kjörstjórnin hrista vel atkvæðakassann.

41. gr. Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram án þess hlé verði á; þá er ekki gefa sig fram fleiri, skal enn bíða $\frac{1}{2}$ klukkustund og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeirri $\frac{1}{2}$ klukkustund liðinni, meðan kjósendur gefa sig fram án þess að hlé verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu slíta, fyr en 3 klukkustundir eru liðnar frá því er byrjað var að taka við atkvæðum.

Að atkvæðagreiðslunni lokinni greiða umboðsmenn, ef þeir hafa kosningarrétt, svo og kjörstjórnin atkvæði þannig, að einn í senn fær einn kjörseðil, fer með hann inn í klefann og greiðir atkvæði alveg á sama hátt og aðrir kjósendur.

42. gr. Umboðsmenn frambjóðenda eiga rétt á að gæta þess, að kjörstjórn og kjósendur hegði sér lögum samkvæmt við kosningarathöfnina, og má hver þeirra átelja það, er honum þykir áfátt í því efni, við kjörstjórnina.

Nú þykir umboðsmanni eitthvað ólöglegt við kosningarathöfnina, og fær það eigi leiðrétt, og á hann þá rétt á að fá ágreiningsatkvæðið bókað þegar í stað í kjörbókina, og sker alþingi úr því síðar, hver áhrif það hefir á kosninguna.

43. gr. Þá er atkvæðagreiðslu er slitið, skal oddviti kjörstjórnarinnar opna atkvæðakassann og taka upp einn og einn miða í einu og lesa upp nafnið eða nöfnin, sem við er merkt á hverjum miða, og réttir hann miðann jafnótt umboðsmönnum til eftirsjónar, en meðkjörstjórar merkja á meðan á blað atkvæðatöluna við nafn hvers frambjóðanda. Komi öllum saman um, kjörstjórn og umboðsmönnum, að einhver kjörseðill sé ógildur, skal hann ógildan telja, og skal leggja alla slíka seðla í sérstakt umslag.

Verði ágreiningur milli kjörstjórnar og einhvers umboðsmanns um, hvort kjörseðill sé gildur eða ógildur, skal leggja alla slíka seðla í umslagið, sem til þess er gjört. Síðan skal telja saman þá seðla, er kjörstjórnin telur gilda, og leggjast þeir sér í umslag.

Alla seðla, sem ónýzt hafa, skal leggja í sérstakt umslag, en í umslag sér þá seðla, sem afgangs eru ónotaðir.

44. gr. Til alls þessa skal nota umslög þau, sem yfirkjörstjórnin hefir sent í þessu skyni. Í hvert umslag skal jafnframt leggja miða með samtölu seðlanna, sem í því eru, undirskrifadan af kjörstjórn og umboðsmönnum. Seðlatölunnar af hverju tægi skal geta í kjörbókinni.

45. gr. Þá er kosningarathöfninni er lokið og alt bókað í kjörbókina, skulu kjörstjórnir og umboðsmenn rita undir hana.

Neiti kjörstjórnin að bóka eitthvað fyrir umboðsmann á hverju stigi sem er, á hann rétt á að bóka það sjálfur og skrifi hann nafn sitt undir.

46. gr. Þegar búið er að loka öllum umslögum með kjörseðlunum, skal kjörstjórnin leggja þau öll þegar í stað í aðalumslagið og setja innsigli sitt fyrir; svo á og umboðsmaður hvers frambjóðanda rétt á að setja fyrir aðalum-

slagið innsigli sitt á lakki á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist. Síðan skal senda áreiðanlegan mann með bréfið og kjörbókina til formanns yfirkjörstjórnar og viðurkenning hans tekin fyrir.

X. kafli.

Kosningarúrlit.

47. gr. Þegar yfirkjörstjórn hafa borist í hendur kjörseðlar frá öllum kjörstöðum í kjördæminu, skal hún á ákveðnum degi, er auglýstur hefir verið á undan kosningunni, koma saman til að telja atkvæðin á rúmgóðum og hentugum stað, sem áður hefir verið auglýstur.

48. gr. Hvert þingmannsefni hefir rétt á að hafa einn fulltrúa viðstaddan meðan atkvæði eru talin upp úr því kjördæmi, er hann bauð sig fram í, sé hann eigi sjálfur viðstaddur. Að öðru leyti skal athöfn þessi framfara fyrir opnum dyrum, svo að hverjum gefist kostur á að vera við, sem vill, eftir því sem húsrúm leyfir.

Sé ekki þingmannsefni eða umboðsmenn hans viðstaddir, skal yfirkjörstjórnin kveðja valinkunna menn, helzt af ólíkum kjörfylgisflokkum, til að vera viðstaddir athöfnina.

49. gr. Í viðurvist og augsýn þessara manna opnar svo yfirkjörstjórnin atkvæðasendingarnar úr hverjum kjörstað kjördæmisins í senn og telur seðlana og metur gildi ágreiningssedlanna, unz öllum kjörstöðum í því kjördæmi er lokið. Þá telur hún saman atkvæðin úr öllu kjördæminu og lýsir þann kosinn, er flest hefir atkvæði hlotið. Ágreiningssedlana frá hverjum kjörstað fyrir sig leggur yfirkjörstjórnin í umslag, innsigliar það og sendir síðan landshöfðingja ásamt eftirriti af kjörbókum undirkjörstjórna og öðrum gögnum. Seðlana með sömu ummerkjum, eftirrit kjörbóka og önnur gögn leggur landshöfðingi síðan fyrir alþingi í þingbyrjun.

50. gr. Hafi tvö þingmannsefni eða fleiri jöfn atkvæði, varpar yfirkjörstjórn hlutkesti á þann hátt, að hún ritar nöfn þeirra þingmannsefna, sem jöfn hafa atkvæði, á jafnstóra seðla hvert um sig, lætur seðlana samanbrotna í hylki og breiðir yfir, og kveður til einhvern af óviðkomandi áhortendum, að draga einn seðil úr hylkinu, og segir nafnið á seðlinum til, að hann sé kosinn.

Nú á kjördæmið að kjósa tvo þingmenn, en þrír eða fleiri hafa jöfn atkvæði, og skulu þá tveir seðlar dregnir.

51. gr. Þá er upptalning atkvæða hefir farið fram, skal yfirkjörstjórn þegar í stað senda landshöfðingja tilkynning um úrlit kosningarinnar í kjördæminu og birtir hann það í B.-deild Stjórnartíðindanna.

52. gr. Nú ferst kosning fyrir í hrepp, af því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá undirkjörstjórn tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórninni, sem endurnýjar sendinguna svo fljótt sem verða má. Undir eins og sendingin kemur undirkjörstjórn í hendur, boðar hún til kjörfundar hinn næsta dag, sem til verður boðað með viku fyrirvara. Kjörfund skal þá boða með þingboði, er kjörstjórnin sendir gagnert á hvert heimili.

Komi atkvæðaseðlar eða kjörbók eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning hefir farið fram, lætur yfirkjörstjórn nýja kosning fara fram í breppunum, og fer um hana að öllu leyti á sama hátt og segir í fyrra málslíð þessarar greinar.

XI. kafli.

Úrskurður um kjörgengi.

53. gr. Nú kærir einhver kjósandi í kjördæmi yfir því, að þingmann þann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skal hann þá, innan þriggja mánaða frá því, er kosningarúrlit voru auglýst, senda formanni yfirkjörstjórnar kæru í tveim samritum, og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til landshöfðingja. Sendir landshöfðingi þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem yfir er kært, en hitt skal lagt fyrir alþingi.

XII. kafli.

Aukakosningar og kosningar til aukapings.

54. gr. Nú verður þingmannssæti autt, áður en kjörtímabil er á enda, og skal þá landshöfðingi fyrirskipa nýjar kosningar svo fljótt, sem því verður við komið eða þurfa þykir, og ákveður kjördag, og getur hann þá, ef þörf þykir, stýtt fresti þá, sem ákveðin eru í lögum þessum, og skal hann auglýsa kosningarfyrirskipun sína í B deild Stjórnartíðindanna, og jafnframt tilkynna yfirkjörstjórninni, svo að hún geti í tæka tíð sent undirkjörstjórnnum þau gögn, er lög þessi ákveða.

Að öðru leyti fer um kosninguna eins og lög þessi mæla fyrir.

55. gr. Nú er þing rofið og boðað til kosninga til aukapings, og ákveður þá konungur kjördag, er auglýstur skal yfirkjörstjórnnum í tæka tíð, svo að þær geti sent undirkjörstjórnnum lögboðin kjörgögn. Að öðru leyti fara þessar kosningar fram samkvæmt fyrirmælum laga þessara.

56. gr. Hve nær sem kosning á þingmanni eða þingmönnum fer fram á öðrum tíma árs en hinum lögskipaða kjördegi, skal fara eftir kjörskrá þeim, sem í gildi eru á þeim tíma, er kosningin fer fram.

XIII. kafli.

Kostnaður.

57. gr. Kjörstjórar í yfirkjörstjórn og í undirkjörstjórn fá í þóknun fyrir ferðakostnað og fæðispeninga 4 kr á dag, er þeir vegna kosningarinnar eru frá heimili sínu, svo og endurgjald fyrir kostnað til ritfanga, sendiferða, húsnæðis og því um líks.

Borgun til yfirkjörstjórna skal greiða úr sýslusjóði, en kostnað allan við undirkjörstjórn skal greiða úr sveitar- eða bæjarsjóði, er í hlut á.

XIV. kafli.

Afbrot og hegningar.

58. gr. Nú hefir hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð og varð-

ar það hvern nefndarmann alt að 2 kr. sekt fyrir hvern dag, er fram yfir liður. — Sýslumaður úrskurðar dagsektir og innheimtir þær með lög taki, og getur hann á kostnað sveitarsjóðs þess, er í hlut á, giört aðrarnauðsynlegar ráðstafanir til þess, að kjörskrá sé samin svo fljótt, sem kostur er á.

59. gr. Vanræki nokkur þau störf, sem honum eru á hendur fælin með lögum þessum, sæti hann 10—200 kr. sektum, ef eigi liggur þyngri hegning við að lögum.

Sektir allar samkvæmt lögum þessum renna í sýslusjóð.

60. gr. Beiti kjörstjórnir af ásettu ráði ofríki við kosningarathöfn eða gjöri sig seka í frekari rangsleitni, varðar það fangelsi eða betrunarhússvinnu alt að 2 árum, ef miklar sakir eru.

Kjörstjóri, er reynir að hafa áhrif á atkvæðagreiðslu kjósanda meðan á kosningarathöfn stendur, eða skoðar atkvæðisseðil kjósanda, áður en kjösandi leggur hann í atkvæðahylkið, skal sæta sektum eða fangelsi

61. gr. Hver sem býr til kjörseðla, er líkjast kjörseðlum þeim, er notaðir eru við kosninguna, og hagnýtir þá sjálfur eða lætur þá frá sér, svo aðrir geti hagnýtt þá, sæti fangelsi, eigi minna en 3 mánaða einföldu fangelsi.

XV. kafli.

Laun alþingismanna o. fl.

62. gr. Alþingismenn fá í endurgjald 6 krónur um hvern dag, bæði fyrir þann tíma, sem þeir þurfa til ferðarinnar til alþingis og frá því, og fyrir þann tíma, sem þeir eru á alþingi. Sömu leiðis fá þeir endurgoldinn ferðakostnað eftir reikningi, sem nefnd, kosin af hinu sameinaða alþingi, úrskurðar, og forseti í hlutaðeigandi þingdeild ávísar. Þessi útgjöld greiðast úr landssjóði.

64. gr. Með lögum þessum eru lög 14. sept. 1877 um kosningar til alþingis úr gildi numin, og aðrar ákvarðanir, sem koma í bág við þessi lög.

Ed.

598. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og þau voru samþ. við 2. umr. í Ed.).

Frá Ólafi Ólafssyni, Guttormi Vigfússyni og Guðjóni Guðlaugssyni.

Við 14. gr. A. Á eftir 3. staflíð komi svo hljóðandi liður, sem verði 4. liður:

Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sameiningu, til þess að gefa út heimildarrit að sögu Íslands frá síðari öldum 1000 kr. hvort árið.

Fyrir útgáfu þessara rita standi 5 manna nefnd, og sé í henni: 1., landsskjalavörðurinn; 2., maður sá úr landsbókasafnsnefndinni, er sú nefnd sjálf kys; 3., maður, er stjórn Ræykjavíkurdeildar Bókmentafélagsins kys; 4. og 5. mann í nefndina skipar landsstjórnin í landinu.

Ed.**599. Breytingartillögur**

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

Frá nefndinni.

Við 12. gr. B. 3.

Orðin »frá Borgarnesi að Hábrekkum« falli burt.

Við 12. gr. E. 1.

Liðurinn orðist þannig:

Til sjómerkja á Grímsey við Steingrímsfjörð, og við innsigling á ýmsar hafnir, fyrra árið 2000 kr.

Við 13. gr. B. III. c. 5.

Fyrir »1300—1300« innanstriks komi: 1600—1600.

Við 14. gr. A. 18.

Liðurinn orðist þannig:

Styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands, alt að 1200—1200

Af þessari upphæð greiðist 600 kr. hvort árið sem ritlaun fyrir sagnfræðislegar ritgerðir, 40 kr. fyrir hverja örk.

Við 14. gr. B. I. a. 5.

Liðurinn orðist þannig:

Styrkur til Vesturamtsins, ef það kaupir búnaðarskólann í Ólafsdal með tilheyrandi jörðum og búi, fyrra árið.

Við 19. gr. 6. málsgrein (um klæðaverksmiðju) verði 3. málsgrein.

Fyrir »4^{1/2}/₀« í 8. málsgrein komi: 4⁰/₀.

Ed.**600. Breytingartillaga**

við frumv. til fjárlaga 1902—1903.

Frá Ólafi Ólafssyni, Guttormi Vigfússyni og J. Jónassen.

Við 14. gr. B. Á eftir staflíð e, komi nýr liður:

Til sama félags til að undirbúa stofnun slátrunarbúss og til kjötsölutilrauna í útlöndum 2000 kr. (fyrra árið).

Nd.**601. Framhalds-nefndarálit**

um frumv. til laga um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

Nefndin, sem sett var í mál þetta af h. Nd. alþingis, hefir athugað breytingar þær, er h. Ed. hefir gjört á frv., og hefir komist að þeirri niðurstöðu, að þær séu ekki verulegar né þess eðlis, að þær breyti stefnu þess eða aðalatriðum. Helzta breytingin er sú, að bannið gegn hávaðasamri vinnu í 1. gr. er látið ná yfir allan daginn; en með því að þær skemtunar, fundir og aðrar athafnir, sem í frv. eru bannaðar á þeim tíma, sem tiltekinn var í 1. gr. frv., eru leyfðar með berum orðum eftir miðaftan í frumvarpinu, eins og það kemur frá h. Ed., álitum vér að efnisbreytingin sé mjög lítil í raun og veru. Ýmsar smábreytingar, sem efri deild hefir gjört, eru frv. til bóta, og ráðum vér því þingdeildinni til að samþykkja frv. óbreytt:

Í neðri deild alþingis, 22. ág. 1901.

Jóh. Jóhannesson

H. Hafstein.

form.

skrifari og framsögum.

Magnús Torfason.

Stefán Stefánsson, þm. Skf.

Þórður J. Thoroddsen.

Nd. 602. Framhalds-nefndarálit

frá skrásetningarlagi nefndinni.

Háttvirt Ed. hefir gjört nokkrar orðabreytingar við frumvarpið, þar á meðal breytt fyrirsögn þess. Þar sem vér teljum breytingar þessar til bóta, ráðum vér háttv. deild til þess, að samþykkja frumvarpið óbreytt, eins og það nú liggur fyrir.

Alþingi 22. ágúst 1901.

Skúli Thoroddsen,

Jóh. Jóhannesson,

formaður.

skrifari og framsögum.

Björn Kristjánsson.

Ed. 603. Breytingartillaga

við breyt.till. (þingskj. 600) við frv til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

Frá Ól. Ólafssyni.

Við 14. gr. B. Liðurinn orðist þannig:

til sama félags til þess að styrkja stofnun slátrunarhúss og tilraunir til kjötsölu í útlöndum 2000 kr. (fyrri árið).

Ed. 604. Breytingartillaga

við breyt.till. nefndarinnar í málinu um stofnun hlutafélagsbanka á Íslandi (þingskj. 551).

Frá Kristjáni Jónssyni.

Við staflíð a (í nefndarálitinu): síðasti málslíður 1. greinar orðist þannig: Landssjóður skal gjörast hluthafi í bankanum fyrir að minsta kosti $\frac{2}{5}$ hlutfjárnsins.

Sp. 605. Skýrsla

um háskólasjóðinn, frá 1. janúar 1899 til 17. ágúst 1901.

Tekjur:

I. Eftirstöðvar 1. janúar 1899:			
a. Innieign í sparisjóði Landsbankans:			
í sparisjóðsbók Nr. 2966	kr.	3169.42	
í ——— — 3378	—	2025.14	
b. Utistandandi skuld (ógoldið af orgelsverði	—	34.92	kr. 5229.48
II. Sparisjóðsvextir til 31. des. 1899 á spsb. Nr. 2966	kr.	105.61	
— — — 3378 —		67.50	
til 31. des. 1900 — — — 2966 —		113.21	
— — — 3378 —		72.48	— 358.80
III. Vextir af bankavaxtabréfum . kr. 5000 í 6 mán. á $4\frac{1}{2}\%$			— 112.50
Tekjur alls			kr. 5700.78

Gjöld:

I.	Vextir af bankavaxtabréfum til 11/3 1901 (kr. 5000)	kr. 44.38	
II.	Auglýsing í Þjóðólfi	— 7.56	kr. 51.94
III.	Eftirstöðvar 17. ágúst 1901:		
	a. 3 bankavaxtabréf á 1000 kr. (Nr. 145, 146, 147)	kr. 3000.00	
	b. 4 ——— — 500 kr. (Nr. 115, 116, 117, 118)	— 2000.00	
	c. Innieign í sparisjóði Landsbankans:		
	a, sparisjóðsbók Nr. 2966	kr. 501.47	
	b, ——— — 3378	— 147.37 — 648.84	— 5648.84
			<u>Gjöld alls kr. 5700.78</u>

Reykjavík 16. ágúst 1901.

Tryggvi Gunnarsson.

Reikning þennan höfum við rannsakað, og eigi fundið neitt athugavert við hann.

*Einar Jónsson.**Jón Þorkelsson.***Ed.****606. Nefndarálit**

í málinu: Frumv. til laga um sparisjód í Reykjavík.

Þingskjal 564.

Vér undirskrifaðir, sem h. Ed. kaus í nefnd í málinu um stofnun hluta-félagsbanka, höfum fengið ofannefnt frv. til meðferðar og athugunar, og viljum nú láta uppi álit vort um það, eftir að vér höfum rækilega íhugað það.

Með því að vér viðurkennum það nauðsynlegt, að sparisjóðurinn verði gerður að sérstakri stofnun, ef Landsbankinn hættir störfum sínum eða verður lagður niður, og hið fyrirliggjandi frv. hefir inni að halda þau ákvæði, sem í þessu efni er þörf á, ræður nefndin h. Ed. alþingis til að samþykkja það með þeim breytingum, sem hér skulu taldar.

1. Fyrsta gr. orðist svo:

Fé það, sem verður í sparisjóði Landsbankans 3 mánuðum eftir að birt hefir verið í B-deild Stjórnartíðindanna, að lög þessi séu komin í gildi, skal, ef Landsbankinn hættir störfum sínum, o. s. frv.

2. Fyrri málsgrein 4. greinar orðist svo:

Stjórn sparisjóðsins skal veita móttöku fé hans af stjórn Landsbankans, í peningum og verðbréfum, eftir ákvæði landshöfðingja.

3. 5. gr. orðist svo:

Af varasjóði Landsbankans skal sparisjóðsstjórninni afhent til varasjóðs upphæð, er nemi 6% af því fé, sem inni stendur í sparisjóðnum, þegar afhend-

ingin fer fram, auk annara eigna, er tilheyra sparisjóðsdeild Landsbankans og fyrverandi sparisjóði Reykjavíkur.

Efri deild alþingis, 22. ágúst 1901.

Eiríkur Briem
form.

Hallgr. Sveinsson
skrifari og frams.m.

Magnús Andrésson.

Ed.

607. Nefndarálit

í málinu: Frv. til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka. Þingskjal 565.

Oss undirskrifuðum, sem h. Ed. kaus í nefnd í málinu um stofnun hlutafélagsbanka, hefir verið fengið ofangreint frv. til athugunar; hötum vér í hugað það nákvæmlega og verður álit vort um það á þessa leið:

Þar sem gert er ráð fyrir því í 1. gr. frv. um stofnun hlutafélagsbanka, að landssjóður gerist hluthafi í bankanum, verður eigi hjá því komist, að setja með lögum ákvæði, er veiti landsstjórninni heimild til að útvega það fé, sem til slíkrar hluttöku útheimtist, og að því lýtur þetta frv.

Fé það, sem í þessu efni þarf á að halda, verður eftir ákvæðum hlutafélagsbankafrv. alt að 800,000 kr.; ætlast nefndin svo á, að af þessari upphæð megi fá 120 þús. eða freklega það með veðsetningu á jarðeignum landssjóðs, eins og 1. gr. þessa frv. gerir ráð fyrir. Enn fremur býst nefndin við, að af gangi verði af varasjóði Landsbankans til þessara nota 100 þús. kr. eða freklega það, og vantar þá hér um bil 600 þús. kr. Til þess að útvega þessa upphæð sjáum vér ekki annað ráð tiltækilegra en það, sem farið var fram á undir meðferð málsins í h. Nd. í viðaukatillögu, þingskjal 536, sem sé með lántöku fyrir landssjóðs hönd.

Vér leggjum því til, að h. Ed. samþykki frv. með þessum viðauka:

1. Á eftir 2. gr. komi svohljóðandi 3. gr.

Enn fremur er landsstjórninni heimilt að taka lán fyrir landssjóðs hönd, alt að 600,000 kr., með alt að 4½% ársrentu og árlegri afborgun 2% gegn ábyrgð landssjóðs og tryggingu í eignum hans, og skal láninu varið til hlutabréfa-kaupa samkv. 1. gr.

2. 3. gr. verði 4. gr.

3. Fyrirsögnin verði:

Frumvarp til laga um heimild fyrir landsstjórnina til hluttöku fyrir landssjóðs hönd í hlutafélagsbanka á Íslandi.

Efri deild alþingis, 22. ágúst 1901.

Eiríkur Briem
form.

Hallgr. Sveinsson
skrifari og framsögum.

Magnús Andrésson.

Ed.

608. Nefndarálit

í málinu: Frv. til viðaukalaga við lög 12. janúar 1900 um stofnun veðdeildar í Landsbankanum í Reykjavík. Þingskjal 566.

Nefndin í hlutafélagsbankamálinu hefir af h. Ed. alþingis verið falið of-
annefnt frv. til athugunar, og skulum vér, sem í þessa nefnd vorum kosnir,
lýsa álitinu voru á frv., eftir að vér höfum íhugað það.

7. gr. nýnefndra laga nr. 1, frá 12. janúar 1900 kveður svo á, að veð-
deildin megi ekki veita hærri lán en nemi helmingi virðingarverðs fasteigna,
og samkvæmt þessu ákvæði eru bankavaxtabréf veðdeildarinnar gefin út, með
þeirri órjúfanlegu skuldbindingu gagnvart eigendum bankavaxtabréfanna, að
ekki verði farið yfir nefnt takmark í lánveitingum út á fasteignir. Það getur
því með engu móti staðist, sem stendur í 1. gr. þessa frv., að lána megi gegn
2. veðrétti alt að $\frac{2}{3}$ virðingarverðs, með því að það væri gagnert samnings-
rof gegn eigendum bankavaxtabréfanna og mundi kippa fótunum undan trausti
manna á þeim.

Ráðum vér því h. Ed. alþingis til að samþykkja eftirtarandi breytingu
á frumvarpinu.

1. gr. orðist svo:

Heimilt skal veðdeild Landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarð-
eignum, sem veðbundnar eru fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, sem stofnaður
kann að verða á Íslandi, þó svo, að lán það, sem samtals hvílir á fasteigninni
gegn 1. og 2. veðrétti, fari aldrei fram úr helmingi virðingarverðs.

Efri deild alþingis, 22. ágúst 1901.

Eiríkur Briem
form.

Hallgr. Sveinsson
skrifari og frams.m.

Magnús Andrésson.

Nd. 609. Frumvarp

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húsaskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf... ..	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá- dregnum 2 ^o /o í innheimtulaun	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá- dregnum 2 ^o /o í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að frádrægnum 2 ^o /o í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frádrægnum 2 ^o /o í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að frádrægnum umboðslaunum, prests- mötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	23,000	23,000	46,000
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðar-afgjöldin, að verja alt að helmingi afgjalda í hverju umboði um sig til þess að láta gera umbætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.			
Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skilyrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr. :

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað :			
á árinu 1902 45,855 kr. 75 a.			
— — 1903 51,821 — 05 —			
97,676 kr. 80 a.			
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr. :

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismanna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,662,739 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 261,626 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
2. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda... 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar... 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna...	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra —	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
	1902.	1903.	
a. laun umsjónarmannsins.. 1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns	200 —	200 —	
þókrun handa dómkirkjuprestinum	100 —	100 —	
þóknun handa lækni	60 —	60 —	
b. viðurværi handa fongum, 42 a. á dag	1,225 —	1,225 —	
3 skamtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e.	230 —	230 —	
þvottur	30 —	30 —	
til eldiviðar og ljósa	520 —	520 —	
Flutt	kr.	kr	
	77,700	77,700	53,566 67
			96

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				3,365 kr.	3,365 kr.	77,700
útgjöld við húsið sjálft				400 —	400 —	53,566 67
og áhöld				400 —	400 —	
til þess að útvega verk-				500 —	500 —	
efni				150 —	150 —	
ýmisleg útgjöld				4,415 kr.	4,415 kr.	
arður af verkum talinn..				615 —	615 —	
				3,800 kr.	3,800 kr.	
c. kostnaður við viðhald				300 —	300 —	
fangelsanna						
d. til byggingar fangahúss				2000 —	» —	6,100
á Seyðisfirði alt að ..						4,100
4. önnur útgjöld :						
a. þóknun handa tveimur settum						
málaflutningsmönnum við yfirrétt-						
inn				1,600 kr.		
b. laun sendiboðans við yfirréttinn...				50 —		
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum...				50 —		
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,						
o. fl.				50 —		
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-						
mál				3,000 —		
f. kostnaður við gjafsóknarmál...				300 —		
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15						
kr. fyrir hverja örk				150 —		
h. útgjöld við sáttamál				50 —		
				5,250	5,250	
				89,050	87,050	176,100 00
C.						
Ýmisleg útgjöld :						
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-						
skýrslur :						
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna						
m. fl.				450 kr.		
b. til pappírs og prentunar B-deildar						
stjórnartíðindanna (30 arkir) og						
landshagsskýrslua (30 arkir), alt						
að 43 kr. örkin				2,580 —		
c. til kostnað við sending með póstum				450 —		
Flutt				3,480 kr.		229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkinu... .. 1,200 —			
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf	4,680	4,680	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar bygg- ingar	2,500	2,500	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... ..	1,000	1,000	
6. tillag til veðdeildar landsbankans	300	300	
7. til millipinganeftundar, er landsstjórnin skipar, til að fhuga fátækra-ogsveitarstjórnarlöggjöf landsins, eftir reikningum alt að	5,000	5,000	
	3,000		
	17,480	14,480	31,960
Samtals			261,626 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 230,374 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... ..	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga... ..	150	150	300
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs			
4. a. styrkur til augnlækis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í augnlækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hins sama mauns til lækningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr.	300	300	600
5. styrkur til tannlækis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... ..	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				76,500	76,500	153,000
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:						
	1902	1903				
	kr. a.	kr. a.				
a. laun til starfsmanna ...	5,065	5,065				
Persónuleg launaviðbót						
handa núverandi yfirhjúkr-						
unarkonu ...				400	400	
b. viðurværi:	kr. a.					
1. handa 60 sjúkl-						
ingum, 38 a. á						
dag... ..	8,322					
2. handa 18 starfs-						
mönnum	219					
kr. 51 e. á ári	3,951,18					
	12,273,18	12,273,18				
c. klæðnaður sjúklinga...	600	600				
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400	1,400				
e. eldsneyti	3,000	3,000				
f. ljósmeti	425	425				
g. viðhald á húsum	3,200	1,200				
h. húsbúnaður og áhöld ...	600	600				
i. þvottur og ræsting...	800	800				
k. greftrunarkostnaður ...	500	500				
l. flutningskostnaður	75	75				
m. til að skemta sjúklingum	200	200				
n. hesta- og hæsnafóður ...	225	225				
o. ýmisleg útgjöld	1,000	1,000				
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500					
				31,263 18	27,763 18	59,026 36
7. útgjöld við bólusetningar...				500	500	1,000
8. önnur útgjöld:						
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.					
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —					
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —					
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —					
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðis-						
firði	400 —					
e. styrkur til sjúkrahúss á Patreksfirði	200 —					
f. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík						
fyrir hana sjálfa	24 —					
g. til náms yfirsetukvenna	2,000 —					
h. til verkfæra handa yfirsetukonum ..	400 —					
i. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um						
varnir gegn útbreiðslu næmra sjúk-						
dóma 31. jan. 1896... ..	1,000 —					
Flutt	6,824 kr.			108,263 18	104,763 18	213,026 36

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 6.824 kr.	108,263 18	104,763 18	213,026 36
9.	styrkur til utanfarar til læknaskóla- kennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrri árið) 1,200 —			
10.	Uppbót til læknis Júlíusar Halldórs- sonar fyrir flutning til Blönduóss, fyrri árið 2,500 —			
		10,524	6,824	17,348
	Samtals...	118,787 18	111,587 18	230,374 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 516,092 kr.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við póststjórnina:				
1.	laun:			
a.	handa póstmeistarannum 3,000 kr.			
b.	1. handa póstafrgreiðslumönnum utan Reykjavíkur 8,500 —			
	2. handa tveim póstafrgreiðslumön- num í Reykjavík 2,500 —			
c.	handa bréfhirðingamönnum 6,000 —			
		20,000	20,000	
2.	Póstflutningur 41,000	41,000	41,000	
3.	til póstvagnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póst- stjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að 600	600	600	
Landshöfðingi samþykkir ferðaáætlun og flutn- ingsgjald með vögunum.				
4.	önnur útgjöld:			
a.	endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans 2,000 kr.			
b.	fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₀₀ um 200 —			
c.	fæðispeningar og ferðakostnaður póstmeistarans 200 —			
	Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	
d. fyrir prentun á ýmsu	1,000 —			
e. til áhalda	1,500 —			
f. til bréfaburðar í Reykjavík	400 —			
g. til bréfaburðar í öðrum kaupstöðum	100 —			
h. óviss útgjöld	200 —			
i. til viðhalds húsi og ahöldum	100 —	5,700	5,700	
5. til að útvega eldtrausta járnskápa handa póstafigreiðslumönnum	500	67,800	67,300	135,100
B.				
Til vegabóta:				
1. Til verkfræðings til aðstoðar landsstjórn og héraðsstjórn-um við hinar stærri samgöngubætur:	kr. kr.			
a. laun	3,000			
b. ferðakostnaður og fæðispeningar á ferðum með strandbátum	500	3,500		
		3,500	3,500	7,000
2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni samgöngubætur alt að		1,500	1,500	3,000
3. til flutningabrauta				48,000
Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhagstímabilið	kr. 12000,00			
Til flutningabrautar á Fagradal fyrir fjárhagstímabilið	6000,00			
Til flutningarbrautar upp Borgarfjörð, fyrir fjárhagstímabilið	6000,00			
Til viðhalds flutningabrauta, 12000 kr. hvort árið	24000,00			
	kr. 43,000,00			
4. til þjóðvega				92,000
Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá Urriðaað Hítará samkv. lögum 9/9 '99	20000 kr.			
— brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýslan leggi til það, sem á vantar	7000 —			
— vegagerðar á Hrutafjarðarhálsi	10000 —			
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu	6000 —			
	Flutt 43000 kr.			285,100

			1902	1903	alls
			kr.	kr.	kr.
Fluttar 43000 kr.					285,100
Til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skafta					
fellssýslu 3000 —					
— vegagerðar við Stykkishólm samkv.					
lögum ² / ₉ '99 5000 —					
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lög-					
um ¹² / ₁ 1900 2000 —					
— vegabóta og viðhalds í Norðurmúla					
sýslu 4000 —					
— til vegabóta og viðhalds í Suðurmúla-					
sýslu 4000 —					
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu 18000 —					
— vegabóta og viðhalds í Suður- og					
Vesturamtinu 13000 —					
92000 kr.					
5. til fjallvega			5,000	5,000	10,000
6. tillag til sýsluvega			9,800	5,300	15,100
a, til vegagerðar á Breiðadalshéiðarveginum frá					
Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í					
Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufé-					
lög leggi til 2500 kr.,	1902	1903			
er skiftist niður á bæði árin 2500,00	2500,00	2500,00			
b. til vegagerðar á sýsluvegin-					
um frá Fossvöllum norður					
á Brekknaheiði í Norðurmúla-					
sýslu 2500,00	2500,00	2500,00			
gegn því að hlutaðeigandi					
sýslufélag leggi til 2500 kr.,					
er skiftist bæði á árin.					
c, til dragferjuhalds á Héraðs					
vötnunum í Skagafirði ... 300,00	300,00	300,00			
d, viðbótarstyrkur til brúar-					
gerðar á Hörgá í Eyjafirði,					
fyrra árið 2500,00	2500,00				
e, til brúargerðar yfir Ósinn í					
Bolungarvík, 2000,00	2000,00				
gegn því, að hlutaðeigandi					
héraðsmenn leggi til jafn-					
mikla upphæð fyrra árið.					
9800,00	5300,00				
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við					
Stökkseyri alt að			16,000		16,000
gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.					
Flutt					326,200

		1902.	1903.	alla.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				326,200
C.				
1.	Til gufuskípaferða; til hins sameinaða gufuskípafélags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskípaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlögnum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C. Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	
2.	til gufubátaferða:			
a.	í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,200 kr.			
b.	á Ísafjarðardjúpi, alt að 3,000 —			
c.	á Breiðafirði síðara árið, alt að 8,000 —	13,200	21,200	
Áætlun um ferðirnar undir staflidunum a. og c. samþykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda. Af upphæðinni undir staflid a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara. Styrkurinn undir staflidunum a., b. og c. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsendingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthúsum á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalds.		63,200	71,200	134,400
D.				
Til	ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagningar á ritsíma yfir land milli þess staðar, er sæsíminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsíminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagninguna og til að útvega efni og áhöld til þess.				
Samtals...				495,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				495,600
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi:	kr.		
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar við sjálfan hann ...	200		
2.	fyrir olfu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,490	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olfu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olfu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og beyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt... 5,316				495,600

		1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.	kr.
	Fluttur 5,316			495,600
g. til tveggja vita við leiðina inn á Hafnarfjörð:				
	kr.			
1. til vitavarðar	400			
2. fyrir olíu	175			
3. — lampakveiki o. fl. ...	150			
4. til viðhalds á húsum og áhöldum	80			
5. flutningakostnaður	50			
	855			
h. styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga ...	75			
i. styrkur til ljóskers á Skipaskaga	75			
Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eftir auglýsingu landshöfðingja 31. maí 1894.				
j. Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði	4,200			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti.				
k. Til vita á Elliðaey á Breiðafirði	1,650			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti.				
l. Til sjómerkja á Grímsey við Steingrímsfjörð, og við innsigling á ýmsar hafnir fyrra árið	2,000			
		14,171	6,321	20,492
samtals ...				516,092

13. gr.

Til kirkju- og kenslumála veitast 272,896 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Í þarfir andlegu stéttariinnar:			
a. laun biskupsins	7,000	7,000	
b. önnur útgjöld:			
1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000	9,000	
2. til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir tilögum biskups.	3,000	3,000	
Flutt	19,000	19,000	»

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				19,000	19,000	
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...			600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi			200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...			200	200	
6.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafa-prestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum			3,000	3,000	
7.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi			100	100	
8.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofu-kostnað			1,000	1,000	
9.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar			600		
				24,700	24,100	48,800
B.						
Til kenslumála.						
I. Til prestaskólans:						
a.	laun			9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	húsaleigustyrkur	kr.	kr.			
	handa 12 lærisveinum 1902					
	og 16 1903	960	1,280			
2.	námsstyrkur	800	800			
	Styrkuriinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
3.	til tímakenslu	100	100			
4.	til bókakaupa	300	300			
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150			
6.	til umsjónar	100	100			
7.	ýmisleg útgjöld	200	200			
8.	til þess að gefa úr kenslubækur handa prestaskólanum, 25 kr. fyrir örkinu, alt að	250	250			
				2,860	3,180	
				12,060	12,380	24,440
Flutt						73,240

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
						73,240
II. Til lækna skólans.						
a.	laun	...	...	3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		kr.			
1.	námsstyrkur	...	1,200			
	Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2.	eldiviður, ljós og ræsting	...	250			
3.	til bóka kaupa, verkfæra og keaslu-áhalda	...	600			
4.	ferðastyrkur handa lækna efnum	...	300			
5.	húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjnm	...	1,280			
6.	þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	200			
7.	til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	200			
8.	ýmisleg útgjöld	...	200	4,230	4,230	
				7,430	7,430	14,860
III. Til hins lærða skóla:						
a.	laun	...	...	19,200	19,200	
b.	aðstoðarfé:		kr.			
	handa söngkennaranum	...	600			
	— fimleikakennaranum	...	700			
	— dyra verði	...	1,000			
	fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	200	2,500	2,500	
c.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	til bókasafns skólans	500 kr.	500 kr.			
2.	til eldiviðar og ljósa	1,400 —	1,400 —			
3.	til skólahússins utan og innan	3,800 —	1,400 —			
4.	til tímakenslu og próf-dómenda	1,050 —	1,050 —			
5.	laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem auka-kennara	1,600 —	1,600 —			
6.	námsstyrkur	4,000 —	4,000 —			
Flutt		12,350 kr.	9,950 kr.	21,700	21,700	88,100

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	12,350 kr.	9,950 kr.	21,700	21,700	88,100
	Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
7.	húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr. handa hverjum	720 —	720 —			
8.	þóknun handa lækni...	100 —	100 —			
9.	ýmisleg útgjöld	930 —	930 —			
10.	fyrir prestaverk	48 —	48 —			
11.	til vísindalegra áhalda við kenslu:					
	a. í náttúrusögu	200 —	200 —			
	b. í eðlisfræði	400 —	400 —			
12.	til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr. fyrir örkina	600 —	600 —			
13.	til áhalda við fimleika- kenslu... ..	200 —	200 —	15,548	13,148	
				37,248	34,848	72,096
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a.	laun			6,600	6,600	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
	1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna	500 kr.	500 kr.	.		
	2. til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —			
	3. til skólahússins utan og innan	1,200 —	200 —			
	4. ýmisleg útgjöld	400 —	400 —			
	5. til styrkveitingar náms- piltum	400 —	400 —	3,000	2,000	
				9,600	8,600	18,200
V. Til stýrimannaskólans:						
a.	laun			3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
	1. til tímakenslu	1,200 kr.	1,200 kr.			
	Flutt	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,396

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,396
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 —	200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 —	400 —	2,300	2,300	
				5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:						
a.	til kvennaskóla:	1902	1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr.	2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.					
2.	til sama til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannirðum...	1,500 —	300 —			
3.	til kvennaskóla Húsvetninga ...	2,200 —	2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ..	2,200 —	2,200 —	8,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd kenslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á móts við styrkinn úr landssjóði.					
	2. til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsýrvaldanna.					
	3. til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis ..			2,000	2,000	
	4. Til Jóns Þórarinssonar skólastjóra, fyrir að kynna sér ásigkomulag barnaskóla landsins (skólahúsiu, kensluáhöld o. fl.) og láta landsstjórninni í té skýrslur um það, alt að...			800	800	
	Féð gangi til ferðakostnaðar skólastjóra eftir reikningi, sem landshöfðingi úrskurðar.					
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...			2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu ...			3,200	3,200	
	Þar af til áhaldakaupa 400kr. hvort árið.					
e.	námstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....			600	600	
f.	til skólaíðnaðar-kenslu ...			500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum ...			300	300	
h.	til kennara í organsketti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík ...			1,000	1,000	
Flutt				33,300	32,100	189,396

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	33,300	32,100	189,396
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anslátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að semja og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
m. styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu	1,000	1,000	
	40,050	38,850	78,900
VII. Til sundkenslu:			
a. Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,200	800	2,000
Samtals			272,896

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 208,150 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til vísinda, bókmenta og lista:			
1. til landsbókasafnsins:			
a. laun bókavarðar	1,500 kr.		
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —		
c. fyrir bækur, handrit, bókband og			
Flutt	2,400		

			1902.	1903.	alla.
			kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.					
prentun á ritaukaskrá og til samun-					
ings spjaldsskrár 4,500 —					
d. til eldiviðar og áhalda m. m. ... 450 —					
e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið ... 300 —					
2. a. til amtsbókasafns Norðuramtsins ... 500 —			7,650	7,650	
b. til ——— Austuramtsins .. 400 —					
c. til ——— Vesturamtsins ... 400 —			1,300	1,300	
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeig-					
andi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafn-					
mikla upphæð.					
3.	til landsskjalasafnsins:	1902 1903			
a.	laun skjalavarðar, er				
	landshöfðingi skipar ...	1,200 kr. 1,200 kr.			
b.	til bótaskápakaupa o. fl.	1,000 —			
c.	til að binda inn og búa				
	um skjöl o. fl.	875 — 875 —			
d.	til að afrita merk skjöl				
	og bækur í skjalasafn-				
	inu... ..	350 — 350 —			
e.	til að gefa út skrá yfir				
	skjalasafnið	250 — 250 —	3,675	2,675	
4.	Til landsskjalasafnsins og landsbókasafnsins í sam-				
	einingu, til þess að gefa út heimildarrit að sögu				
	Íslands frá síðari öldum		1,000	1,000	
Fyrir útgáfu þessara rita standi 5 manna nefnd,					
og sé í henni: 1., landsskjalavörðurinn; 2., maður					
sá úr landsbókasafnsnefndinni, er sú nefnd sjálf					
kýs; 3., maður, er stjórn Reykjavíkurdeildar Bók-					
mentafélagsins kýs; 4. og 5. mann í nefndina skipar					
landsstjórnin í landinu.					
5.	til deildar hins íslenska Bókmentafélags í Reykja-				
	vík		2,000	2,000	
500 kr. af styrk þessum veitast með því skilyrði,					
að Bókmentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslenskum					
fornbréfasafni, eða sem því svarar af registri.					
6.	til Þjóðvinafélagsins		750	750	
7.	til Forngripasafnsins:				
a.	til að útvega forngripi og til áhalda	1,000 kr.			
b.	til umsjónar... ..	600 —			
c.	til húsnæðis og hita	2,000 —	3,600	3,600	
8.	til Fornleifafélagsins... ..		400	400	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélags-					
ins komi út hvort árið.					
9.	til Nátturufraðisfélagsins		800	800	
Þar af til umsjónar við nátturugripasafnið 200					
kr. á ári.					
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að náttúru-					
gripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir al-					
Flutt			21,175	20,175	

	1903. kr.	1903. kr.	alls kr.
Fluttar menning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.	21,175	20,175	
10. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið	800	800	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.			
11. til að vinna að texta-útgáfu á íslensku forubréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt semandið er, eftir að það er komið út	800	800	
12. til Brynjólfs Jónssonar til formenjaraunsókna ...	300	300	
13. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
14. til síra Valdimars Briem's	800	800	
15. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
16. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa ...	300	300	
17. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
18. styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu á ritum gamla testamentisins	1,000	1,000	
19. styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita sögu Íslands, alt að	1,200	1,200	
Af þessari upphæð greiðist 600 kr. hvort árið sem ritlaun fyrir sagnfræðislegar ritgerðir, 40 kr. fyrir hverja örk.			
20. Til Halldórs kennara Briem, fyrir að semja alþýðlega Íslands sögu 10—12 arkir	400		
Upphæðin borgast út, þegar ritið er prentað.			
21. styrkur til amtmauns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina	200	200	
22. Styrkur til »Leikfimis- og skotfélags Eskifjarðar« ...	400		
23. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á móts við styrkinn úr landssjóði.			
24. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000		
Flutt	31,475	27,175	57,650
			58,650
			98

		1902.	1903.	alis.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar	31,475	27,175	58,650
25. Styrkur til Halldórs Lárussonar til að kenna hraðritun og semja kenslubækur í hraðritun		400	400	
	Samtals			59,450
B.				
Til verklegra fyrirtækja:				
1. styrkur til eflingar búnaði:				
a. til búnaðarskóla:	kr.			
1. til skólans í Ólafsdal	2,500			
2. - — á Hólum	2,500			
3. - — á Eiðum	2,500			
4. - — á Hvanneyri	2,500			
5. styrkur til Vesturamtsins, ef það kaupir búnaðarskólaun í Ólafsdal með tilheyrandi jörðum og búi	10,000			
(fyrri árið).		20,000	10,000	
b. til búnaðarféлага...		20,000	20,000	
c. til búnaðarfélags Íslands		10,000	10,000	
d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...		8,000	2,000	
e. til sama félags til gróðrartilrauna		2,000	2,000	
f. til sama félags til þess að styrkja stofnun slátrunarhúss og tilraunir til kjötsölu í útlöndum (fyrri árið)		2,000		
g. til skógræktartilrauna		6,000	6,000	
h. til verðlauna fyrir útflutt smjör		500	500	
i. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatuságangi alt að 250		250		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að íbúar kaupsins leggja fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.				
k. til þess að varna skemmdum á Örfirisey, gegn því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggja til að minsta kosti jafnmikið fé, alt að		2,250		
2. a. laun handa 2 dýralæknum...		2,400	2,400	
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík		600	600	
3. styrkur til Hólmeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu		300	300	
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhagstímabilinu		4,000		
5. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar, 600 kr. til hvors		1,200	1,200	
	Flutt	79,500	57,000	59,450

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	79,500	57,000	59,450
6. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fóður- og beitijurtir... ..	1,000		
7. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiskirannsóknna, fyrra árið	800		
8. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrannsókna, síðara árið		1,000	
9. til stud. polyt. Ásgeirs Torfasonar til fjöllistanáms	600	600	
10. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði	1,400	1,400	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti 600 kr. hvort árið til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.			
11. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	700	700	
12. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið, svo og að landshöfðingi staðfesti lög þess, og að það sé hæð eftirliti landsstjórnarinnar.			
	88.000	60,700	148,700
Samtals...			208,150

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præp. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakóbínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hún lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 127,339 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja til lána handa kirkjum og prestaköllum 15,000 kr hvort árið. Lánin veitist gegn 4⁰/₁₀ vöxtum, og afborgun í 15--25 ár.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lásupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eitir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að byggja skipakví eða gera tvær dráttarbrautir (slip), svo að draga megí þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 4% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Öll þessi lán veitast þó því að eins, að fé sé fyrir hendi í viðlagasjóði, sem án megí vera.

Nd.

610. Tillaga

til þingsályktunar um friðun á Hallormsstaðarskógi.

(Eins og hún var samþ. við eina umr. í Ed.).

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að framfylgja sem fyrst lögum ⁵/₁₂ 1899 um friðun á Hallormsstaðarskógi.

Ed.**611. Breytingartillaga**

við tillögu til þingsályktunar um skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til barnakenslu.

Frá J. Havsteen, Kristjáni Jónssyni, Guðjóni Guðlaugssyni.

Við I. 1. Orðin: »og heilsufræðinnar« falli burt.

Við I. 3. Í stað orðanna: »annar kosinn af hreppsnefnd, en hinn af sýslunefnd« komi: »sem kosnir séu af hreppsnefnd, annar úr flokki hreppsnefndarmanna«.

Ed.**612. Tillaga**

til þingsályktunar um skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til barnakenslu, (eins og hún var samþ. við fyrri umr. í Ed.).

Alþingi ályktar, að skilyrðin fyrir styrkveitingu úr landssjóði til barnakenslu skuli vera þessi:

I. Til barnaskóla, annarsstaðar en í kaupstöðum.

1. Að kent sé, auk kristindóms, að minsta kosti móðurmálið (lestur, réttritun og æfing í því að setja fram eigin hugsanir skriflega), skrift, reikningur, meginatriði landfræðinnar, einkum Íslands, helztu kaflar úr sögu landsins og grundvallaratriði náttúrufræðinnar og heilsufræðinnar, — samkvæmt reglugjörð, er stiftsyfirvöldin samþykkja.

2. Að skólinn standi eigi skemur en 6 mánuði af árinu og að minsta kosti 12 nemendur njóti þar tilsagnar allan kenslutímann og gangi undir árspróf í þeim námsgreinum, sem skylt er að kenna, samkv. reglugjörð skólans.

3. Að skólinn standi undir stjórn 3 manna nefndar, kenslunefndar, og séu í henni sóknarpresturinn og 2 menn aðrir, annar kosinn af hreppsnefnd, en hinn af sýslunefnd.

4. Að við próf, sem haldið skal við lok hvers kenslutímabils, sé, auk kennarans, viðstaddur prófdómandi, er kenslunefndin tilnefnir.

5. Að skólinn njóti að minsta kosti eins mikils styrks annarsstaðar að, eins og honum er veittur úr landssjóði.

6. Að nauðsynlegustu kensluáhöld séu til við hvern skóla, til afnota við kensluna, eftir því sem stiftsyfirvöldin nánara ákveða.

Styrkbeiðnum frá skólunum skal jafnan fylgja nákvæm skýrsla um síðasta árspróf skólans, kenslutilhögun, kensluáhöld og um ástand skólahússins, svo og endurrit af síðasta ársreikningi yfir tekjur og gjöld skólans.

Ed.**613. Frumvarp**

til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, (eins og það var sp. við 2. umr. í Ed.).

Ráðaneytinu fyrir Ísland heimilast að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmálafræslumaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, leyfi til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, er nefnist „Íslands banki“, og hafi einkarétt um 30 ára tímabil

til að gefa út seðla, er greiðist handhafa með mótuðu gulli, þegar krafist er. Skal það vera tilgangur Íslandsbanka, að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð bæta úr peningahögum landsins, svo sem lög 18. sept. 1885 hafa að augnamiði.

Nánari skilyrði fyrir einkarétti þessum eru þau, sem hér segir:

1. gr.

Íslendingar, hvort sem eru einstakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því, að borga hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því, að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1. veðrétti í fasteignum á Íslandi, er þó nemi ekki meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna. Af skuldabréfum þessum greiðast 4% í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði. Skuldabréfin mega að eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega, eftir vild, hve nær sem þeir vilja borga lánið með peningum með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember gjalddaga. Landssjóður hefir heimild til, að gerast hluthafi í bankanum fyrir alt að $\frac{2}{5}$ hlutafjárins.

2. gr.

Hlutfé bankans skal eigi nema minna en 2 miljónum króna. Stofnendur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir samkvæmt 1. grein.

3. gr.

Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikilli upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkv. 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru veðskuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum bankaskuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði.

4. gr.

Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftapörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að $2\frac{1}{2}$ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn

1) hafi í vörslum sínum málmforða, er ekki nemi minna verði en helming af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;

2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmforðanum, svo og öðrum kröfum, er á bankanum hvílla, er nemi jafnmiklu verði.

5. gr.

Til málmforða má teljast:

a.) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir;

b.) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2.80 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli;

c.) kröfur, sem greiddar verða þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka og Englands banka (eða Skotlands), gegn því, að kröfur

þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmforðans;

d.) seðlar gefnir út af:

Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,

Noregsbanka,

Ríkisbanka Svía,

Englandsbanka,

Skotlandsbanka,

Frakklandsbanka,

og hinum þýzka ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir tölulíð c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

6. gr.

Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sann- að er um, að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200 þús. krónur í einu. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmíðu í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

7. gr.

Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn næg- ir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði.

Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis.

Kröfur á hendur útleendum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er.

Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein.

8. gr.

Íslands banki skal vera nú og framvegis sú eina stofnun á Íslandi, sem rétt hefi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað myntaðra peninga, og á- kveðst það til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil; en þar á móti skulu seðlar Íslands banka vera þeir einu, sem þann- ig geti gilt manna á milli, og sem tekið skuli á móti í alla opinbera sjóði, en þar skulu seðlarnir takast gildir sem lögleg borgun jafnt reiðu gullu.

9. gr.

Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftir- liti landsstjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu fyrir Ísland. Ráðaneytið samþykkir lögum seðlanna og krónutölu hvers þeirra.

10. gr.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem útgefnir eru af Íslands banka eða

falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er drýgður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti.

11. gr.

Íslands banki tekur að sér útborgun á skuldum landsbankans og innköllun á útistandandi eigum hans; hann leysir og inn seðla þá, sem landsbankinn á úti. Íslands banki gjörir landssjóði fullnægjandi skil fyrir innköllun þessari og útborgunum, en landssjóður ábyrgist vanhöld öll. Varasjóður landsbankans og aðrar skuldausar eigur hans renna í landssjóð.

12. gr.

Seðlar þeir, sem útgefir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, mega aldrei aukast fram yfir það, sem nú er, en skulu innkallast og innleysast í síðasta lagi 3 árum eftir að Íslands banki hefir tekið til starfa, og eru seðlar þeir ógildir, sem þá ekki eru komnir til innlausnar.

Alla seðla, sem þannig eru kallaðir inn, lætur bankinn undir hæfilegri tilsjón af landssjóðs hendi, ónýta, og í hvert skifti sem seðlar hafa þannig verið ónýttir, tilkynnist almenningi, hve mikil upphæð hafi verið ónýtt.

13. gr.

Íslands banki skal taka að sér veðdeild landsbankans með öllum hinum sömu skyldum og réttindum, er landsbankinn nú hefir.

14. gr.

Íslands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, er sé 10% af árlegum arði bankans, þegar búið er að úthluta hluthöfum 4% af hlutafé þeirra.

15. gr.

Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 14. grein, meðan hann hefir heimild til seðlaútgáfu samkvæmt lögum þessum.

16. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörk á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

17. gr.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, h utabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskulda-bréf þau, sem nefnd eru í 2. greiu.

18. gr.

Bankinn skal sem handveðshafi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutadeigandi með 60 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

19. gr.

Bankinn skal hafa heimili sitt, aðalskrifstofu og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaupþúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Ísafirði og Akureyri.

20. gr.

Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn, og kys alþingi 3 þeirra, en hluthafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður fulltrúaráðsins, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann er eigi sjálfur viðstaddur. Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík.

Aðalfundur bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar, þegar því þykir nauðsyn til bera.

Á aðalfundum ræður afl atkvæða, þannig, að hver fundarmaður hefir atkvæði í hlutfalli við þá hlutabréfaupphæð, sem hann á eða sýnir umboð fyrir.

Nú þykir ráðgjafanum fyrir Ísland einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir inngangsorðum þessara laga, og getur hann þá felt þá ákvörðun úr gildi.

Alþingi kys á hverju þingi 2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd, og hafa þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða.

21. gr.

Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verður fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Nd.

614. Breytingartillögur

við frv. til laga um breyting á lögum um kosningar til alþingis.

Frá nefndinni.

1. Við fyrirsögnina, orðin: »um breyting á lögum« falli burt.
2. — 15. gr. Á eftir »öll hreppsnefndin« bætist: »eða bæjarstjórnin«.
3. — 16. — Niðurlagið: »Landshöfðingi skal — að halda« orðist þannig:
Landshöfðingi hefir eftirlit með, að fylgt sé fyrirmælum þessarar greinar, og getur beitt hæfilegum þvingunarsektum, ef á þarf að halda.
4. — 19. — 3. málslíð. Á eftir: »fleiri frambjóðendur« bætist »í sama kjördæmi«; orðin: »hvort heldur — eða ekki« falli burt.
5. — 22. — Aftan við gr. bætist:
Löggilta kjörbók til afnota við kosninguna skal yfirkjörstjórn jafnframt senda hverri undirkjörstjórn í kjördæminu.
6. — 24. — Í stað: »í landssjóð« komi: í sýslusjóð.
7. — 57. — 2. málslíð: á eftir »sýslusjóði« bætist: og í kaupstöðum úr bæjarsjóði.
8. — 64. — Orðin: »og aðrar — þessi lög« falli burt.

Nd.

615. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, (eins og það var samþykkt við 3. umr. í ed.).

Flutningsm.: H. Hafstein.

1. Við 12. gr. C. 2. b.

Í staðinn fyrir: »3000« komi: 3500.

2. Við 12. gr. E. j.

Í stað orðsins: »hann« komi: byggingu hans.

Nd.

616. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.)

Flutningsmaður: Hannes Þorsteinsson.

Við 12. gr. B. 6. Aftan við stafl. e. bætist ný liður:

f. til brúargerðar á Sogið hjá Alviðiu 7500 (fyrri árið)
gegn því að sýslufélagið leggi til jafnmikla upphæð.

Við 13. gr. B. VI. b. 4. Liðurinn falli burt.

Við 14. gr. A. 22. Liðurinn falli burt.

——— 24. Fyrir 2000 (fyrri árið) komi: 2000—1000.

Nd.

617. Breytingartillögur

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed. Þingskjal 609). Frá fjárlaganefndinni.

Við 12. gr. A. 2.

Aftan við liðinn bætist:

Þar af alt að 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Watnes Arvinger« fyrir að flytja allskonar póstsendingar (þar með taldar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðarbréf) milli Íslands og útlanda og milli hafna á Íslandi, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnunum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaáætlan, sem auglýst sé fyrir fram.

Við 12. gr. B. 1.

Fyrir: »til verkfræðings til aðstoðar — samgöngubætur« komi: til verkfræðings landsins.

Aftan við töluliðinn bætist svolátandi athugasemd:

Verkfræðingnum skal undir yfirumsjón landshöfðingja falin á hendur öll framkvæmd á vegagerðum landsins og ráðning verkstjóra og verkamanna.

Við 13. gr. A. 5.

Á eftir þessum lið komi nýr liður svo látandi:

bráðabirgða-uppbót til Reynistaðarprestakalls 300—300.

Við 13. gr. B. IV. b. 5.

Á eftir þessum lið komi svolátandi athugasemd:

Amtmanninum í Norðuramtinu skal falin í hendur umsjón með skólunum.

Við 13. gr. B. VI. b. 4. Þessi liður falli burt.

Við 13. gr. B. VI. m. Þessi liður falli burt.

Við 13. gr. B. VIII. Fyrir: »800« (síðari árið) komi: 1000.

Við 14. gr. A. 4.	Þessi liður falli burt.
Við 14. gr. A. 12.	Á eftir þessum lið bætist inn nýr liður svo hljóðandi: til Þorsteins Erlingssonar 500—500.
Við 14. gr. A. 19.	Fyrri málsgrein þessa töluliðs orðist svo: styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands og halda sagnfræðislega fyrirlestra í Reykjavík
Við 14. gr. A. 20.	Á eftir þessum lið bætist inn í nýr liður svo hljóðandi: styrkur til Sighvats Grímssonar til að semja prestaæfir (fyrri árið) 200
Við 14. gr. A. 22.	Þessi liður flytjast til 13. gr. B. VI.
Við 14. gr. A. 24.	Fyrir »2000—« komi: 2000—1000.
Við 14. gr. A. 25.	Þessi liður falli burt.
Við 14. gr. B. 1. c.	Fyrir »10,000—10,000« komi: 12,000—12,000.
Við 14. gr. B. 1. g.	Fyrir »6000—6000« komi: 6000—5000.
Við 14. gr. B. 2. b.	Fyrir »600—600« komi: 400—400.
Við 14. gr. B. 11.	Fyrir »700—700« komi: 600—600.
Við 19. gr.	Fyrsta athugasemdin (lán handa kirkjum og prestaköllum) falli burt. Síðasta athugasemdin (»Öll þessi lán« o. s. frv.) falli burt.

Nd.

618. Breytingartillögur

við frumvarp til fjárlaga 1902—1903.

Frá Jósafat Jónatanssyni og Hermann Jónassyni.

13. gr. B. VI. a.

1. 3. töluliður orðist þannig, að fyrir Húnvetninga komi: Húnvetninga og Skagfirðinga.
2. Á eftir 4. tölulið komi nýr töluliður, er verður:
5. Styrkur til byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnvetninga og Skagfirðinga 4,000 kr. (fyrri árið).

Nd.

619. Viðaukatillaga

við fjárlögin 1902—1903, (eins og það var samþykkt við 3. umr. í ed.)

Flutningsm.: Þórður J. Thoroddsen og Björn Kristjánsson.

1. Við 14. gr. A. 20. Töluliðurinn falli burt.
2. Aftan við 19. gr. bætist við nýr málslíður:

Úr viðlagasjóði má veita allt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtast með 3%. Afborgun þarf ekki að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði, telst til þess veði í skipinu sjálfu, allt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 6000 kr. til hvers skips, og skulu sjávarbændur, og hlutafélög, ef þau eru eign sjávarbænda að meira en helming hlutafjárins, hafa forgangsrétt fyrir öðrum að fá þessi lán.

3. Síðasta málsgrein falli burt.

Nd. 620. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902—1903.

Flutningsm.: Jóh. Jóhannesson. Ólafur Briem. Sig. Sigurðsson. Pétur Jónsson. Þórður J. Thoroddsen. Stefán Stefánsson, þm. Eyf. J. Jónatansson. Björn Bjarnarson, þm. Dal. Björn Kristjánsson. Skúli Thoroddsen. Einar Jónsson. Stefán Stefánsson, þm. Skf.

Við 14. gr. B. 4. Eftir þennan lið komi nýr 5. liður svo hljóðandi:

Til jafnaðarsjóðs Austuramtsins endurgjald á tolli 600 pd. af tóbaki til fjárkláðalækninga (fyrri árið) kr. 210,00.

Töluliðirnir breytist samkvæmt þessu.

Ed. 621. Tillaga

til þingsályktunar

(Eins og hún var samþ. við eina umr. í Nd.)

Alþingi ályktar að skora á stjórnina, að fara þess á leit við stjórn og þing Norðmanna, að feldur verði úr lögum í Noregi innflutningstollur á söltuðu sauðakjöti frá Íslandi.

Nd. 622. Breytingartillaga

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

Flutningsmenu: Skúli Thoroddsen, Þórður J. Thoroddsen, Sig. Sigurðsson, Hannes Þorsteinsson.

Við 19. gr. Á eftir lánveitinguna til stofnunar mjólkurbúum, komi:

Úr viðlagasjóði má verja allt að 15,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa þurra-búðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. — Lánið veitist að eins gegn á hyrgð sýslufélaga, eftir tillögum hreppsnefuda, og eigi hærri upphæð en 400 kr. fyrir þurra-búðarmann hvern. — Lán þetta ávaxtist með $3\frac{1}{2}\%$, sé afborgunarlaust 4 fyrstu árin, og endurborgist síðan með jöfnum afborgunum á 20 árum.

Nd. 623. Breytingartillaga

við frv. til fjárlaga 1902 og 1903.

Frá Guðl. Guðmundssyni.

Við 12. gr. B. 4., 2. málslíð:

Í stað »það, sem á vantar« komi: 1000 kr.

Ed. 624. Frumvarp

til laga um kosningar til alþingis.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Nd.).

I. kafli.

Kosningarréttur og kjörgengi.

1. gr. Kosningarrétt til alþingis hafa allir þeir, sem stjórnarskrá um hín

sérstaklegu málefni Íslands veitir rétt til kosninga, með þeim takmörkunum, sem nákvæmar eru teknar fram hér á eftir.

2. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann hafi óflekkað mannorð, en sá verður eigi talinn að hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningssáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar, samkvæmt tilskipun 12. marz 1870, eða lögum nr. 21, 6. nóv. 1897.

3. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sé hann eigi fjár síns ráðandi eða sé bú hans undir skiftameðferð sem gjaldþrota.

4. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, sem þiggur af sveit eða hefir þegið sveitarstyrk, nema hann sé annaðhvort endurgoldinn, eða honum hafi verið gefinn hann upp.

5. gr. Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann, þá er kosningin fer fram, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár. Sá, sem hefir fast aðsetur á fleiri stöðum, segir sjálfur til, á hverjum staðnum hann vilji neyta kosningaréttar síns.

6. gr. Um kjörgengi til alþingis fer eftir ákvæðum stjórnarskrárinnar um hin sérstaklegu málefni Íslands.

II. kafli.

Kjörstjórnir.

7. gr. Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn. Sitja í henni sýslumaður eða bæjarfógeti og 2 menn, er sýslunefnd eða bæjarstjórn kýs, annan úr sínum flokki, en hinn meðal almennra kjósenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn.

Nú deyr eða sýkist annarhvor hinna kosnu manna í yfirkjörstjórninni og kemur þá varamaður af sama flokki í hans stað. Verði yfirkjörstjórn fyrir einhverja sök samt sem áður eigi fullskipuð, þá tilnefnir sýslumaður eða bæjarfógeti mann eða menn í stað þess eða þeirra manna, er vantar. Sýslumaður eða bæjarfógeti er formaður yfirkjörstjórnar.

8. gr. Yfirkjörstjórn skal hafa gjörðabók, löggilta af landshöfðingja, og bóka í hana allar gjörðir sínar, útsending og viðtöku kjörseðla, bréfa o. s. frv., og úrskurði, samtölu atkvæða, úrslit kosninga o. s. frv.

9. gr. Undirkjörstjórn skal vera í hverjum hreppi, og sitja í henni hreppstjóri (sáu tveir hreppstjórar, þá sá eldri), oddviti hreppsnefndarinnar og einn maður af öðrum kjósendum, er hreppsnefnd kýs. Nú er hreppstjóri í einum hrepp bæði hreppstjóri og oddviti, og kýs hreppsnefnd þá tvo menn í kjörstjórnina. Í kaupstað velur bæjarstjórnin undirkjörstjórn, eina fyrir hverja kjöri deild, eða eina fyrir kaupstaðinn, ef hann er óskiftur. Undirkjörstjórnir, hvort heldur í hreppum eða kaupstöðum, velja sér sjálfar oddvita og skifta að öðru leyti með sér verkum.

III. kafli.

Samning kjörskrár.

10. gr. Kjörskrár semja bæjarstjórnir í kaupstöðum, en hreppsnefndir

í sveitum. Hafi bæjarstjórn skift kaupstaðnum í kjördeildir skal semja sérstaka kjörskrá fyrir hverja kjördeild.

11. gr. Á kjörskrá skal taka alla þá menn í hverjum kaupstað eða hrepp, sem kosningarrétt hafa; skal setja í sérstaka dálka fult nafn kjósenda, stétt, heimili og aldur. Kjósendum á hverri kjörskrá skal ræða eftir stafrófsröð.

12. gr. Kjörskrár skulu samdar einu sinni á ári. Á skrá sér skulu þeir settir, sem ekki hafa kosningarrétt, þá er skráin er samín, en vitanlegt þykir, að fullnægja muni þeim skilyrðum, sem til kosningarréttar þurfa, einhvern tíma á árinu, og skal um leið tilgreina þann dag, er hver þeirra öðlast kosningarrétt.

13. gr. Kjörskrá skal semja í janúarmánuði, svo að hún sé fullbúin 1. dag febrúarmán., og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum í hrepp eða kaupstað. 14. dögum áður en kjörskrá er fram lögð, skal það birta á þann hátt, sem titt er að birta almennar auglýsingar í hverjum stað, hvar kjörskráin skuli frammi liggja, en hún skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram. Staðfest eftirrit af skránni má hafa til þess að leggja fram.

14. gr. Þegar þrjár vikur eru liðnar frá því er kjörskráin var fram lögð, skal hver sa, sem kæra vill yfir, að einhverjum sé slept af skrá eða ofaukið þar, hafa afhent oddvita kæru sína með þeim rökum og gögnum, er hann vill fram færa til stuðnings máli sínu. Sé kært yfir því, að einhver sé á skrá tekinn, skal oddviti innan 3 daga senda þeim, er yfir er kært, eftirrit af kærunni, og skal gagnert senda með það til viðtakanda.

15. gr. Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru fram komnar, skal hlutaðeigandi sveitar eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem skal haldinn áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvæðir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningarar. og þeir, sem mælt er á móti. Samkvæmt þeim skjölum, sem málspartarnir leggja fram, og framburði vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreining þann, sem fram er kominn, og hann ritadur með fám orðum í hina venjulegu gjörðabók sveitar eða bæjarstjórnarinnar. Þegar húið er að leiðrétta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal öll hreppsnefndin eða bæjarstjórnin rita nafn sitt undir þær. Eftir þetta verður á því ári engin breyting gjörð á kjörskránum, nema dómur sé á undan genginn.

16. gr. Kjörskrár skulu alstaðar samdar í tvennu lagi, og skal önnur skráin fyrir 1. dag aprilmánaðar send oddvita yfirkjörstjórnar þeirrar, er í hlut á. Hann skal fyrir 1. dag maímánaðar skýra landshöfðingja frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskránum, en ef svo er ekki, hverjar vanti. Landshöfðingi hefur eftirlit með, að fylgt sé fyrirmælum þessarar greinar, og getur beitt hæfilegum þvingunarsektum, ef á þarf að halda.

17. gr. Sá sem er óánægður með úrskurð þann, er sýjar honum kosningaréttar, má heimta, að sér verði fengið eftirrit af úrskurðinum kauplaust, og getur hann sótt málið fyrir dómi. Mál út af þessu skal farið með sem gestaréttarmál. Réttargjöld skulu engin greidd fyrir undirrétti og skal hið opinbera skipa mann fyrir hönd sveitar eða bæjarstjórnar, er stefnt er. Verði

það dæmt, að sækjandi málsins eigi kosningarrétt, skal taka hann upp á kjörskrá þegar er hann leggur fram eftirrit af dómnum.

18. gr. Kjörskrár gilda frá 1. júlí til 30. júní árið eftir, að báðum dögum meðtöldum. Samkvæmt þessum skráum skulu allar kosningar til alþingis fara fram á því ári. Þeir menn, er standa á aukakjörskrá (12. gr.), hafa rétt til að greiða atkvæði, ef þeir fyrir kjördag hafa fullnægt þeim skilyrðum, er sett eru um aldur og heimili. Fari fram kosning oftari en einu sinni hið sama ár, skal við hinar síðari kosningar nota eftirrit af kjörskránum, er hreppsnefnd eða bæjarstjórn staðfestir.

IV. kafli.

Undirbúningur af kjörstjórnar hendi

19. gr. Þá er útrunninn er frestur sá, er settur er fyrir framboðum þingmannaefna (24. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta búa til kjörseðla fyrir kjördæmi sitt, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæmi heldur en kjösa skal, þarf þar engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin frambjóðandaum eða frambjóðendurnar kosinn eða kosna í einu hljóði. Kjörseðlar skulu allir búnir til úr pappír, sem prent eða skrift sést ekki í gegnum, þegar sedillinn hvolfir, svo að letrið snýr frá auganu; þeir skulu svo skornir, að allir séu nákvæmlega jafnstórir og eins í lagi og allir með sama lit.

Á hvern sedil skal skrifa með skýru og stóru prentlettri nöfn allra frambjóðenda í því kjördæmi og skulu þau standa í stafrófsröð.

Eigi tveir eða fleiri frambjóðendur í sama kjördæmi að öllu samnefnt, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu, fullu lettri eða skammstafað.

Hvert frambjóðanda nafn skal vera sér í línu og riflegt millibil milli lina. Góð spássía skal vera framan við nöfnin og á spássíunni beint fram undan nafni hvers frambjóðanda skal vera fíttur hringur prentaður, sem ekki sé minni að þvermáli að innan en $\frac{1}{4}$ úr dönskum þumlungi og útgjörð hringins eigi minni en $\frac{1}{12}$ þumlungs á þykkt. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:

○	
○	
○	

Sedillinn skal allur vera um 5 þumlunga á breidd.

20. gr. Landshöfðingi annast um prentun og eyðublöðum undir kjörseðla og sendir þau yfirkjörstjórnunum. Yfirkjörstjórn annast útbúning kjörseðlanna að öðru leyti og skal vandlega gæta þess, að eigi séu fullgjörðir fleiri seðlar en þeir, er sendir verða undirkjörstjórnunum, og forðast skal hún, að láta nokkurn mann sjá kjörseðlana, áður en hún sendir þá.

21. gr. 5 dögum eftir að framboðsfrestur er útrunninn skulu kjörseðlarnir allir fullgjörðir, og skal yfirkjörstjórnin næsta dag þar á eftir athenda til

flutnings á næstu pósthöð sem ábyrgðarsending þá seðla, sem senda skal undirkjörstjórn hverri, nema nauðsynlegt sé að senda hraðboða með þá, en undirkjörstjórn hverri skal senda jafnmarga seðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hennar umdæmi og 10% fram yfir. Seðlarnir skulu sendir í vönduðum umbúðum þannig innsigliðum af yfirkjörstjórninni með embættisinsigli hennar, að eigi sé audið að opna umbúðirnar og ná út seðlum án þess að brjóta innsiglið.

22. gr. Jafnframt og yfirkjörstjórnin sendir undirkjörstjórnnum kjörseðla, skal hún láta hverri sendingu fylgja umslög fódruð sterku lérefti og áprentaða utanáskrift til yfirkjörstjórnariunnar. Hver kjörstjórn skal fá 10 umslög og skal á tvö þeirra prentað vera á neðra framhorni: »gildir seðlar«, á tvö: »ógildir seðlar«, á tvö: »ágreiningssedlar«, á tvö: »ónýttir seðlar«, og á tvö: »afgangssedlar«.

Umslög þessi skulu vera svo stór, að allir seðlar af hverri þessari tegund komist í eitt umslag, en hin umslögin eru til vara. Auk þess skal yfirkjörstjórnin leggja með eitt stórt og sterkt léreftsfóðrað umslag, með áprentaðri utanáskrift sinni, og í efra framhorni nafn undirkjördæmisins, sem leggja skal hin umslögin í. Löggilta kjörbók til afnota við kosninguna skal yfirkjörstjórn jafnframt senda hverri undirkjörstjórn í kjördæminu.

V. kafli.

Kjördæmi.

23. gr. Sérhver sýsla á landinu skal vera eitt kjördæmi, að undanteknum Skautafells og Þingeyjarsýslum, sem hvorri um sig skal skift í tvö sérstök kjördæmi, með þeim takmörkun, sem hingað til hafa verið. Kaupstaðurinn Reykjavík með því nágrenni, sem heyrir undir lögsagnarumdæmi bæjaris, skal vera kjördæmi fyrir sig.

Tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna, sem ákveðin er í stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands, 5. janúar 1874, 14. gr., skal skift niður á þann hátt, að tveir alþingismenn séu kosnir í sérhverju at kjördæmum þeim, sem hér skulu talin: Gullbringu- og Kjósarsýslu, Árnessýslu, Rangárvallasýslu, Ísafjarðarsýslu ásamt Ísafjarðarkaupstað, Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu, Eyjafjarðarsýslu ásamt Akureyrarkaupstað, Norðurmúlasýslu og Suðurmúlasýslu, en í hverju hinna kjördæmanna, sem eru hin 2 kjördæmi í Skautafells og Þingeyjar sýslum, hvorri um sig, Vestmanneyjasýsla, Reykjavíkurkaupstaður, Borgartjardarsýsla, Mýrasýsla, Snæfellsness- og Hnappadalsýsla, Dalasýsla, Barðastrandarsýsla og Strandasýsla, skal kjósa einn alþingismann.

VI. kafli.

Framboð þingmannaefna og umboðsmenn.

24. gr. Nú vill maður bjóða sig fram sem þingmannsetni í einhverju kjördæmi, og skal hann þá tilkynna yfirkjörstjórninni framboð sitt skriflega svo tímanlega, að það komi henni í hendur eigi síðar en 4 vikum á undan kjördegi. Jafnframt framboði sínu skal framboðandi senda yfirkjörstjórninni 50 krónur. Þetta fé varðveitir yfirkjörstjórnin þangað til kosningum er lokið og hún hefir

sjálf talið saman atkvæði og lýst yfir, hvern atkvæðafjölda hver frambjóðandi hafi hlotið. Nú nær frambjóðandi eigi $\frac{1}{3}$ þeirrar atkvæðatölu, er með þurfti til að ná kosningu, og fellur þá fjárframlag hans í sýslusjóð. Sama er ef hann tekur framboð sitt aftur fyrir kjördag. En nái frambjóðandi þeim atkvæðafjölda, $\frac{1}{3}$ eða meira, fær hann endurgoldið tryggingarfé sitt að fullu. Deyi frambjóðandi fyrir kjördag, svo að hann verði eigi í kjöri, skal endurgjalda búi hans tryggingarféð.

Framboðum skal og fylgja skrifleg yfirlýsing að minsta kosti fjöggra kjósenda í kjördæmi því, sem frambjóðandi leitar þingmennsku í, um að þeir ætli að styðja kosningu hans.

25. gr. Hvert þingmannsefni á rétt á, sé hann ei sjálfur viðstaddur, að gefa einum manni eða tveimur í hverjum hrepp umboð sitt til að annast hagsmuni hans við kosninguna. Þessir umboðsmenn hafa rétt til að vera viðstaddir atkvæðagreiðsluna á kjörfundum og gæta þess, að alt fari þar löglega fram.

VII. kafli.

Kjördagur.

26. gr. Kjördagur, þá er almennar reglulegar kosningar fara fram, skal vera hinn sami um land alt, hinn tíundi dagur septembermánaðar. Beri þann dag upp á sunnudag, skal kosning fram fara næsta virkan dag.

VIII. kafli.

Kjörstaður, kjörherbergi, atkvæðakassi.

27. gr. Kjörstaður í hverjum hrepp skal vera þingstaður hreppsins. Ef húsbúni eða önnur slík atvik eða óhentug herbergi á þingstaðnum gera það mjög torvelt eða ómögulegt, að halda þar kjörfund, er yfirkjörstjórninni heimilt að ákveða annan kjörstað, þar sem fá má viðunandi herbergi, og sé sá staður svo nálægt þingstaðnum, sem vel má við koma. Sé kjörþing haldið annarstaðar en á þingstað hreppsins, skal yfirkjörstjórnin auglýsa það á kirkjufundum í hreppnum og í þinghúsi hreppsins 8 dögum á undan kjörfundi.

Bæjarstjórnir hafa heimild til að skifta kaupstað í 2 eða fleiri kjördeildir, ef henni þykir þess þörf, en sjá skal hún fyrir hæfilegu húsnæði til kosninga í hverri kjördeild. Kjördeildum skulu gefin tölunöfn (1., 2. kjördeild o. s. frv.).

28. gr. Í herbergi því, sem kosningin fer fram, skal vera afklefi eða annað herbergi inn af því, svo lagað að eigi verði í klefaun eða herbergið gengið nema úr kjörherberginu. Sje ekki á slíku vól, má tjalda eitt horn herbergisins, svo að eigi verði inn þangað séð úr kjörherberginu.

Tjald skal festa fyrir glugga, er vera kynnu á herberginu eða klefanum eða hinu tjaldaða horni, svo að eigi verði inn þangað séð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sé audið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Tjald þetta skal á hæfilega mörgum stöðum fest niður á jöðrum með innsiglum kjörstjórnarmanna eða innsigli kjörstjórnar. Í herberginu eða klefanum skal vera lítið bord, sem skrifa má við.

29. gr. Hver undirkjörstjórn skal gera láta atkvæðakassa, ekki minni

en $\frac{1}{2}$ alin að lengd, 8 þumlunga á breidd og 6 þumlunga á hæð, með loki á hjörum og læsingu fyrir. Á miðju loki skal vera rífa langs eftir lokinu, sem sé 6 þumlunga löng, $\frac{1}{4}$ þumlungs víð að ofan, en víðari að neðan.

IX. kafli.

Kosningarathöfnin.

30. gr. Á háðegi skal kjörfund setja og skulu þá mættir á kjörstað allir undirkjörstjórnir; séu eigi allir mættir, kveðja þeir, sem við eru úr kjörstjórninni, valinkunnan mann eða menn af kjósendum til að taka sæti í kjörstjórninni, og halda þeir sæti sínu þótt hinir komi síðar að.

31. gr. Á meðan á kosningarathöfninni stendur, má aldrei nema einn úr kjörstjórninni ganga út í senn; felur hann öðrum úr kjörstjórninni verk sitt á meðan.

32. gr. Kjörstjórnin skal sitja við borð í kjörherberginu; auk kjörstjórnarinnar má enginn inni vera í kjörherberginu nema einn kjósandi í senn og einn umboðsmaður af hendi hvers frambjóðanda (sbr. 25. gr.), séu þeir eigi sjálfir viðstaddir.

33. gr. Athöfnin byrjar þá með því, að oddviti kjörstjórnarinnar leggur fram seðlaböggul þann, sem hann hefir fengið frá yfirkjörstjórninni, og skulu allir, sem við eru, gæta þess vel, hvort innsiglin eru heil, eða böggullinn ber þess merki, að hann hafi verið opnaður; skal þessa getið í kjörbókinni og riti kjörstjórn og umboðsmenn undir. Því næst opnar oddviti böggulinn, telur seðlana, en meðkjörstjórar og umboðsmenn telja líka; skal þess gætt, hvort tala seðlanna kemur heim við tölu þá, sem tilgreind er í bréfi því, er yfirkjörstjórnin skal fylgja láta hverjum seðilbögli. Þessa skal getið í kjörbókinni og skrifa kjörstjórar og umboðsmenn þar undir.

34. gr. Kjörstjórnin skal, áður en kosning byrjar, skipa til dyravörzlu 2 menn eða fleiri, sem skiftast á.

Nú segir kjörstjórn dyraverði til, að kosning byrji, og skal dyravörður þá hleypa inn kjósendum, einum í senn.

Sé ágreiningur um, í hverri röð kjósendur komist að, skal röðin á kjörskrá ráða, þannig, að dyravörður hleypir þeim fyr inn, sem framar stendur á kjörskrá, af þeim, sem gefa sig fram.

Kjósandin gengur til oddvita kjörstjórnarinnar, er hann kemur inn í herbergið, og fær oddviti honum einn kjörseðil, ef kjörstjórnin kannast við manninn og hann stendur á kjörskrá.

Þekki kjörstjórnin ekki manninn, er honum kostur ger að fá inn með sér 2 kjósendur, sem kjörstjórnin þekkir, og ef þeir vilja lýsa yfir því undir drengskap sinn, að maðurinn sé sá, er hann kveðst vera, þá er það næg sönnun, en geta skal þess í kjörbókinni. Að því búnu ganga vitni þessi út, en kjósandi verður eftir.

35. gr. Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni nema hann

með vottorði hreppsnefndar eða sýslumanns sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá í kjördæminu.

36. gr. Hverjum þeim kjósanda, er inn kemur, skal oddviti afhenda eion kjörseðil, en kjösandi fer með hann inn í klefann (afherbergið) að borði því, er þar stendur, og gerir skákross $\otimes$ innan í hringinn, við það nafn eða þau nöfn, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjösandinn vill velja, með blýanti, sem kjörstjórnin leggur til, en hún skal hafa næga blýanta, alla samlita og nákvæmlega af sama tægi. Síðan brýtur kjösandinn seðilinn einu sinni saman, svo að letrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái, hvað á seðlinum er.

37. gr. Meðkjörstjórnirnar í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sér hvor sitt eftirrit af kjörskránni og gera merki við nafn hvers kjósanda, um leið og hann hefir nýtt kosningarréttar síns.

38. gr. Áður en fyrsti kjösandi lætur seðil í kassann, skal kjörstjórnin og umboðsmenn gæta þess, að kassinn sje tómur.

39. gr. Láti kjösandi sjá, hvað á seðli hans er, er seðill hans ógildur, og hefir hann þá tyrirgert kosningarrétti sínum í það skifti.

Engin merki má á seðilinn gera önnur en krossinn í hringnum, hvorki rispu né blýantsstrik eða önnur slík einkenni, er gert geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, er slíkur seðill talinn ógildur.

40. gr. Nú setur kjösandi skakt kjörmerki á seðil, eða seðill merkist hjá honum af vangá, og má hann þá fá nýjan seðil, ef hann skilar kjörstjórninni hinum fyrra og greiðir þá atkvæði á síðari seðilinn.

Þá er kjösandi hefir lagt seðilinn í atkvæðakassann, fer hann út, en næsti kjösandi kemur inn, og svo koll af kolli, unz atkvæðagreiðslu er lokið. En við og við skal kjörstjórnin hrista vel atkvæðakassann.

41. gr. Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram án þess hlé verði á; þá er ekki gefa sig fram fleiri, skal enn bíða $\frac{1}{2}$ klukkustund og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeirri $\frac{1}{2}$ klukkustund liðinni, meðan kjósendur gefa sig fram án þess að hlé verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu slíta, fyr en 3 klukkustundir eru liðnar frá því er byrjað var að taka við atkvæðum.

Að atkvæðagreiðslunni lokinni greiða umboðsmenn, ef þeir hafa kosningarrétt, svo og kjörstjórnin atkvæði þannig, að einn í senn fær einn kjörseðil, fer með hann inn í klefann og greiðir atkvæði alveg á sama hátt og aðrir kjósendur.

42. gr. Umboðsmenn frambjóðenda eiga rétt á að gæta þess, að kjörstjórn og kjósendur hegði sér lögum samkvæmt við kosningarathöfnina, og má hver þeirra átelja það, er honum þykir áfátt í því efni, við kjörstjórnina.

Nú þykir umboðsmanni eitthvað ólöglegt við kosningarathöfnina, og fær það eigi leiðrétt, og á hann þá rétt á að fá ágreiningsatkvæðið bókað þegar í

stað í kjörbókina, og sker alþingi úr því síðar, hver áhrif það hefir á kosninguna.

43. gr. Þá er atkvæðagreiðslu er slitið, skal oddviti kjörstjórnarinnar opna atkvæðakakassann og taka upp einn og einn miða í einu og lesa upp nafnið eða nöfnin, sem við er merkt á hverjum miða, og réttir hann miðann jafnótt umboðsmönnum til eftirsjónar, en meðkjörstjórar merkja á meðan á blað atkvæðatöluna við nafn hvers frambjóðanda. Komi öllum saman um, kjörstjórn og umboðsmönnum, að einhver kjörseðill sé ógildur, skal hann ógildan telja, og skal leggja alla slíka seðla í sérstakt umslag.

Verði ágreiningur milli kjörstjórnar og einhvers umboðsmanns um, hvort kjörseðill sé gildur eða ógildur, skal leggja alla slíka seðla í umslagið, sem til þess er gjört. Síðan skal telja saman þá seðla, er kjörstjórnin telur gilda, og leggjast þeir sér í umslag.

Alla seðla, sem ónýzt hafa, skal leggja í sérstakt umslag, en í umslag sér þá seðla, sem afgangs eru ónotaðir.

44. gr. Til alls þessa skal nota umslög þau, sem yfirkjörstjórnin hefir sent í þessu skyni. Í hvert umslag skal jafnframt leggja miða með samtölu seðlanna, sem í því eru, undirskrifaðan af kjörstjórn og umboðsmönnum. Seðlatölnnar af hverju tægi skal geta í kjörbókiinni.

45. gr. Þá er kosningarathöfninni er lokið og alt bókað í kjörbókina, skulu kjörstjórnarnir og umboðsmenn rita undir hana.

Neiti kjörstjórnin að bóka eitthvað fyrir umboðsmann á hverju stigi sem er, á hann rétt á að bóka það sjálfur og skrifi hann nafn sitt undir.

46. gr. Þegar búið er að loka öllum umslögum með kjörseðlunum, skal kjörstjórnin leggja þau öll þegar í stað í aðalumslagið og setja innsigli sitt fyrir; svo á og umboðsmaður hvers frambjóðanda rétt á að setja fyrir aðalumslagið innsigli sitt á lakki á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist. Síðan skal senda áreiðanlegan mann með b.éfið og kjörbókina til formauns yfirkjörstjórnar og viðurkenning hans tekin fyrir.

X. kafli.

Kosningarúrlit.

47. gr. Þegar yfirkjörstjórn hafa borist í hendur kjörseðlar frá öllum kjörstöðum í kjördæminu, skal hún á ákveðnum degi, er auglýstur hefir verið á undan kosningunni, koma saman til að telja atkvæðin á rúmgóðum og hentugum stað, sem áður hefir verið auglýstur.

48. gr. Hvert þingmannsefni hefir rétt á að hafa einn fulltrúa viðstaddan meðan atkvæði eru talin upp úr því kjördæmi, er hann bauð sig fram í, sé hann eigi sjálfur viðstaddur. Að öðru leyti skal athöfn þessi framfara fyrir opnum dyrum, svo að hverjum gefist kostur á að vera við, sem vill, eftir því sem húsrúm leyfir.

Sé ekki þingmannsefni eða umboðsmenn hans viðstaddir, skal yfirkjörstjórnin kveðja valinkunna menn, helst af ólíkum kjörfylgisflokkum, til að vera viðstaddir athöfnina.

49. gr. Í viðurvist og augskýning þessara manna opnar svo yfirkjörstjórnin atkvæðasendingarnar úr hverjum kjörstað kjördæmisins í senn og telur seðlana og metur gildi ágreiningssedlanna, unz öllum kjörstöðum í því kjördæmi er lokið. Þá telur hún saman atkvæðin úr öllu kjördæminu og lýsir þann kosinn, er flest hefir atkvæði hlotið. Ágreiningssedlana frá hverjum kjörstað fyrir sig leggur yfirkjörstjórnin í umslag, innsiglar það og sendir síðan landshöfðingja ásamt eftirriti af kjörbókum undirkjörstjórna og öðrum gögnum. Seðlana með sömu ummerkjum, eftirrit kjörbóka og önnur gögn leggur landshöfðingi síðan fyrir alþingi í þingbyrjun.

50. gr. Hafi tvö þingmannaefni eða fleiri jöfn atkvæði, varpar yfirkjörstjórn hlutkesti á þann hátt, að hún ritar nöfn þeirra þingmannaefna, sem jöfn hafa atkvæði, á jafnstóra seðla hvert um sig. Lætur seðlana samanbrotna í hylki og breiðir yfir, og kveður til einhvern af óviðkomandi áhorfendum, að draga einn seðil úr hylkinu, og segir nafnið á seðlinum til, að hann sé kosinn.

Nú á kjördæmið að kjósa tvo þingmenn, en þrír eða fleiri hafa jöfn atkvæði, og skulu þá tveir seðlar dregnir.

51. gr. Þá er upptalning atkvæða hefir farið fram, skal yfirkjörstjórn þegar í stað senda landshöfðingja tilkynning um úrslit kosningarinnar í kjördæminu og birtir hann það í B.-deild Stjórnartíðindanna.

52. gr. Nú ferst kosning fyrir í hrepp, af því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá undirkjörstjórn tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórninni, sem endurnýjar sendinguna svo fljótt sem verða má. Undir eins og sendingin kemur undirkjörstjórn í hendur, boðar hún til kjörfundar hinn næsta dag, sem til verður boðað með viku fyrirvara. Kjörfund skal þá boðað með þingboði, er kjörstjórnin sendir gagnert á hvert heimili.

Komi atkvæðasedlar eða kjörbók eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning hefir farið fram, lætur yfirkjörstjórn nýja kosning fara fram í hreppnum, og fer um hana að öllu leyti á sama hátt og segir í fyrri málslíð þessarar greinar.

XI. kafli.

Úrskurður um kjörgengi.

53. gr. Nú kærir einhver kjósandi í kjördæmi yfir því, að þingmann þann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skal hann þá, innan þriggja mánaða frá því, er kosningarúrslit voru auglýst, senda formanni yfirkjörstjórnar kærnu í tvæm samritum, og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til landshöfðingja. Sendir landshöfðingi þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem yfir er kært, en hitt skal lagt fyrir alþingi.

XII. kafli.

Aukakosningar og kosningar til aukabings.

54. gr. Nú verður þingmannssæti autt, áður en kjörtímabil er á enda, og skal þá landshöfðingi fyrirskipa nýjar kosningar svo fljótt, sem því verður við komið eða þurfa þykir, og ákveður kjördag, og getur hann þá, ef þörf þyk-

ir, stýtt fresti þá, sem ákveðnir eru í lögum þessum, og skal hann auglýsa kosningarfyrirskipun sína í B deild Stjórnartíðindanna, og jafnframt tilkynna yfirkjörstjórninni, svo að hún geti í tæka tíð sent undirkjörstjórnnum þau gögn, er lög þessi ákveða.

Að öðru leyti fer um kosninguna eins og lög þessi mæla fyrir.

55. gr. Nú er þing rofið og boðað til kosninga til aukabings, og ákveður þá konungur kjördag, er auglýstur skal yfirkjörstjórnnum í tæka tíð, svo að þær geti sent undirkjörstjórnnum lögboðin kjörgögn. Að öðru leyti fara þessar kosningar fram samkvæmt fyrirmælum laga þessara.

56. gr. Hve nær sem kosning á þingmanni eða þingmönnum fer fram á öðrum tíma árs en hinum lögskipaða kjördegi, skal fara eftir kjörskrá þeim, sem í gildi eru á þeim tíma, er kosningin fer fram.

XIII. kafli.

Kostnaður.

57. gr. Kjörstjórnar í yfirkjörstjórn og í undirkjörstjórn fá í þóknun fyrir ferðakostnað og fæðispeninga 4 kr. á dag, er þeir vegna kosningarinnar eru frá heimili sínu, svo og endurgjald fyrir kostnað til ritfanga, sendiferða, húsnæðis og því um líks.

Borgun til yfirkjörstjórna skal greiða úr sýslusjóði og í kaupstöðum úr bæjarsjóði; en kostnað allan við undirkjörstjórn skal greiða úr sveitar- eða bæjarsjóði, er í hlut á.

XIV. kafli.

Afbrot og hegningar.

58. gr. Nú hefir hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð og varðar það hvern nefndarmann alt að 2 kr. sekt fyrir hvern dag, er fram yfir liður. — Sýslumaður úrskurðar dagsektir og innheimtir þær með lögtaki, og getur hann á kostnað sveitarsjóðs þess, er í hlut á, giört aðrarnauðsynlegar ráðstafanir til þess, að kjörskrá sé samin svo fljótt, sem kostur er á.

59. gr. Vanræki nokkur þau störf, sem honum eru á hendur fa in með lögum þessum, sæti hann 10—200 kr. sektum, ef eigi liggur þyngri hegning við að lögum.

Sektir allar samkvæmt lögum þessum renna í sýslusjóð.

60. gr. Beiti kjörstjórnir af ásettu ráði ofríki við kosningarathöfn eða gjöri sig seka í frekari rangsleitni, varðar það fangelsi eða betrunarhússvinnu alt að 2 árum, ef miklar sakir eru.

Kjörstjóri, er reynir að hafa áhrif á atkvæðagreiðslu kjósanda meðan á kosningarathöfn stendur, eða skoðar atkvæðisdeil kjósanda, áður en kjósandi leggur hann í atkvæðahylkið, skal sæta sektum eða fangelsi

61. gr. Hver sem býr til kjörseðla, er líkjast kjörseðlum þeim, er notaðir eru við kosninguna, og hagnýtir þá sjálfur eða lætur þá frá sér, svo aðrir geti hagnýtt þá, sæti fangelsi, eigi minna en 3 mánaða einföldu fangelsi.

XV. kafli.

Laun alþingismanna o. fl.

62. gr. Alþingismenn fá í endurgjald 6 krónur um hvern dag, bæði fyrir þann tíma, sem þeir þurfa til ferðarinnar til alþingis og frá því, og fyrir þann tíma, sem þeir eru á alþingi. Sömuleiðis fá þeir endurgoldinn ferðakostnað eftir reikningi, sem nefnd, kosin af hinu sameinaða alþingi, úrskurðar, og forseti í hlutadeigandi þingdeild ávísar. Þessi útgjöld greiðast úr landssjóði.

63. gr. Með lögum þessum eru lög 14. sept. 1877 um kosningar til alþingis úr gildi numin.

Ed.

625. Breytingartillögur

við frumvarp til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi.

(Eins og það var samþ. við 3. umr. í Nd.).

Frá landshöfðingja.

1., við 8. gr. Greinin orðist þannig:

Íslands banki skal, á meðan lög þessi eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi, er rétt hafi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, skulu þó vera í fullu gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir og seðlar Íslands banka skulu vera hinir einu seðlar, er gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í opinbera sjóði sem reiðu gull væri.

2., 11. gr. falli burt.

3., 12. gr. falli burt.

4., 13. gr. falli burt.

5., við 20. gr.: Á eftir: „að halda skuli aðalfund annarstaðar“
komi: innanlands.

Nd.

626. Breytingartillaga

við frumv. til fjárlaga 1902 og 1903.

Frá Tryggva Gunnarssyni.

Við 16. gr. aftast í greininni á undan orðunum »til allra . . . árið« komi: til refa-skyttu Jóhanns Halldórssonar 150 kr.

Ed.

627. Breytingartillaga

við frv. til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi (eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.).

Frá Kristjáni Jónssyni, Eiríki Briem, Guðjóni Guðlaugssyni.

Við 2. gr. frv. Á eftir orðunum »2 miljónum króna« komi: og eigi vera meira en 3 miljónir króna.

Aftan við 2. gr. frv. bætist: þó svo, að sú upphæð ekki nemi meira en $\frac{2}{5}$ af öllu hlutafénu.

Nd.**628. Frumvarp**

til laga um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, frá 13. jan 1882, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

Þegar vöruflutningaskip eða önnur skip, sem atgreiðslugjald eiga að greiða til landssjóðs samkvæmt lögum nr. 1, 2. febr. 1894, hafna sig á stöðum, þar er lögreglustjóri er ekki búsettur, skulu þau, auk gjalds þess, sem ákveðið er í 56. gr. nefndra laga, greiða þeim, er ritar á skipaskjölin í umboði lögreglustjóra, 5 aura af smálest hverri, nema skipstjórar kjósi heldur að senda skipaskjölin tafarlaust til lögreglustjóra, og fá áritun hans á þau.

Nd.**629. Viðaukatillaga**

við frumvarp til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

Flutningsm.: Ólafur Briem.

Við 14. gr. B. 4. Fyrir »4000« komi: 6000.

Nd.**630. Breytingartillaga**

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903. Frá Einari Jónssyni.

Við 12. gr. Á eftir B. 7. komi nýr liður:

8. Til að fullgera brúna á Lagarfljóti alt að 15,000 kr. fyrra árið.

Nd.**631. Viðaukatillaga**

við frv. til fjárlaga 1902 og 1903. Flutningsm.: Lárus H. Bjarnason, H. Hafstein, Pétur Jónsson.

Við 14. gr. A.

Aftan við tölulið 21. bætist nýr svo hljóðandi liður:

Til þess að gefa út handbók fyrir hreppstjóra alt að 250 kr. fyrra árið.

Nd.**632. Breytingartillaga**

við fjárlagafrv. (þingskj. 609).

Flutningsm.: Björn Bjarnarson, þm. Bf.

Við 14. gr. A. 14. Fyrir »800—800« komi: viðurkenning fyrra árið 1000.

Til vara: liðurinn falli burt.

Nd.**633. Álit**

meiri hluta nefndarinnar í málinu: »frumvarp til laga um óháð sjálfstjórnar-kirkjufélög á Íslandi«.

Nefnd sú, er skipuð var í þetta mál, gat eigi orðið á eitt sátt um það. Meiri hlutinn er þeirrar skoðunar, að frumvarpið miði í rétta stefnu: að læra kirkjumálin með tímanum, jafnóðum og þjóðin þroskast, smátt og smátt í hend-

ur safnaðanna. Jafnframt virðist oss frv. leysa mjög sanngjarnlega úr spurningunni um ráðstöfun kirknatjársins, þegar söfnuðir taka við umráðum kirkjunálanna.

Með því svo er áliðið þingtíma, að sýnt er, að málið kemst eigi fram á þessu þingi, virðist oss eigi ástæða til að fara ítarlegar út í málið nú, en með breytingartillögum þeim, er vér höfum leyft oss að gjöra við frv., og hér með tylgja, álitum vér það aðgengilegt, og ráðum h. deild til að samþykkja það.

Neðri deild alþingis, 23. ág. 1901.

Björn Bjarnarson Bf.
skrifari, framsm.

Hannes Þorsteinsson.

Björn Bjarnarson
þingm. Dalam.

Með því að við, sem í minni hluta erum í máli þessu, höfum eigi orðið þess varir, að nokkur þörf væri enn á slíkum lögum sem þeim, er hér ræðir um, getum við eigi lagt til, að það verði samþykkt í deildinni, og hárðum því eigi um að fara hér neitt út í efni málsins.

Einar Jónsson.

Magnús Torfason.

BREYTINGARTILLÖGUR

við frv. til laga um óháð sjálfstjórnarkirkjufélög á Íslandi, frá meiri hluta nefndarinnar.

1. Við 2. gr.: Í stað: »skal safnaðarfulltrúi eða fulltrúar« komi: skulu þeir.
2. — 2. —: »(sýslum. eða bæjarfög.)« falli burt.
3. — 2. —: Í stað: »Kostnað þann greiðslu hans« komi: Jafnframt tilkynningunni skal senda lögreglustjóra 100 kr., og skal af upphæð þessari greiða kostnað þann, er leiðir af útnefning og starfi atkvæðagreiðslustjóra, en það, sem afgangss kann að verða, skal endurgjalda hlutadeigendum, hafi myndun óháðs kirkjufélags náð samþykki í prestakallinu; að öðrum kosti fellur það til landssjóðs.
4. — 3. —: Í stað: »nægum« komi: 3 vikna.
5. — 3. —: 3.—4. línu. Í stað: »prestakallsbúa«, komi: þeirra.
6. — 3. —: Eftir: »18 ára að aldri«, komi: og eigi þiggja fátækrastyrk.
7. — 4. —: Eftir: »atkvæðisbærra prestakallsbúa«, komi: samkvæmt 3. gr.
8. — 5. —: Í stað: »og óska íbúar greiða atkvæði« komi: og skal þá íbúum þess, áður en brauðið er auglýst til umsóknar, gefinn kostur á að láta í ljósi, hvort þeir óska að mynda óháð kirkjufélag, og skulu þeir tilkynna það prófasti. Hafi prófastur fengið slíka tilkynning frá öllum söfnuðum prestakallsins innan 12 vikna frá því, er brauðið losnaði, skal prestkallsbúum heimilt að neyta atkvæðisréttar síns.
9. Við 5. gr.: fyrir: »fullægí« (prentv.), komi: fullnægí.
10. — 5. —: fyrir: »Nágrannaprestar annast«, komi: Kirkjustjórnin annast um.
11. — 6. —: fyrir: »áhrærir, eins og öll«, komi: snertir, og.

12. — 6. —: fyrir: »háðir reglum kirkjufélags«, komi: bundnir við reglur þær og ákvæði, er félagið setur.
13. — 6. —: fyrir: »gildandi lögum«, komi: lögum þeim, er gilda um þjóðkirkjuna á Íslandi.
14. — 7. —: bætist: er sendir skýrslurnar viðkomandi stjórnarvöldum.
15. — 9. —: Eftir »(beneficium)«, komi: og sjóðir þeirra.
16. — 8. —: Í stað: »messuáhöldum áhöldum« komi: messuáhöld, graftól og aðra muni eða áhöld.
17. — 10. —: Í stað: »virtar« komi: metnar.
18. — 11. —: Í stað: »4% af verði« komi: 4% af matsverði.
19. — 11. —: Í stað: »kirkjueignum« komi: kirkjueignunum.
20. — 14. —: Eftir: »bændakirkna« komi: skulu.
21. — 14. —: Í stað: »sem þeir söfnuði«, komi: eins og þeir hafa gagnvart presti og söfnuði í þjóðkirkjunni.
22. — 16. —: »lög 8. jan. . . . svo og« falli burt.

Nd.**634. Breytingartillaga**

við fjárlagafrumvarpið.

(Eins og það var samþykkt við 3. umr. í Ed.).

Flutningsm.: Sig. Sigurðsson og Þórður J. Thoroddsen.

Við 11. gr. 6. a. Fyrir: »400—400«
komi: »200—200«.

Ed.**635. Breytingartillaga**

við breytingartillögu á þingskj. 606 (Nefndarálit) við frv. til laga um sparisjóð í Reykjavík.

Frá Kristjáni Jónssyni.

Við 3. tölul. Fyrir: »6%« komi: »3%«.

Nd.**636. Breytingartillaga**

við frumv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903 (þgskj. 609).

Frá fjárlaganefndinni.

Við 13. gr. A. b. 2. Fyrir: 3000—3000
komi: 2800—2800.

Ed.

637. Frumvarp

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við eina umr. í Nd.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf... ..	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að frá-dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að frá-dregnum umboðslaunum, prests-mötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	23,000	23,000	46,000
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðar-afgjöldin, að verja allt að helmingi afgangda í hverju umboði um sig til þess að láta gera umbætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.			
Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skilyrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað:			
á árinu 1902 45,855 kr. 75 a.			
— — 1903 51,821 — 05 —			
97,676 kr. 80 a.			
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismanna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,668,349 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 261,626 kr. 67 a.

	1902. kr.	1903. kr.	alls. kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismauna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
2. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda... 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar... 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna...	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
	1902.	1903.	
a. laun umsjónarmannsins.. 1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns	200 —	200 —	
þókrun handa dómkirkjuprestinum	100 —	100 —	
þóknun handa lækni	60 —	60 —	
b. viðurværi handa föngum, 42 a. á dag	1,225 —	1,225 —	
3 skamtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e.	230 —	230 —	
þvottur	30 —	30 —	
til eldiviðar og ljósa	520 —	520 —	
Flutt	kr.	kr.	
	77,700	77,700	53,566 67

					1902.	1903.	alls.
					kr.	kr.	kr.
Fluttar					3,365 kr.	3,365 kr.	77,700
útgjöld við húsið sjálft							
og áhöld					400 —	400 —	
til þess að útvega verk-							
efni					500 —	500 —	
ýmisleg útgjöld					150 —	150 —	
					4,415 kr.	4,415 kr.	
arður af verkum talinn..					615 —	615 —	
					3,800 kr.	3,800 kr.	
c. kostnaður við viðhald							
fangelsanna					300 —	300 —	
d. til byggingar fangahúss							
á Seyðisfirði alt að ..					2000 —	» —	6,100
4. önnur útgjöld :							4,100
a. þóknun handa tveimur settum							
málaflutningsmönnum við yfirrétt-							
inn						1,600 kr.	
b. laun sendiboðans við yfirréttinn...						50 —	
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum ...						50 —	
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,							
o. fl. ...						50 —	
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-							
mál						3,000 —	
f. kostnaður við gjafsóknarmál...						300 —	
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15							
kr. fyrir hverja örkin						150 —	
h. útgjöld við sáttamál						50 —	
					5,250	5,250	
					89,050	87,050	176,100 00
C.							
Ýmisleg útgjöld :							
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-							
skýrslur :							
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna							
m. fl.						450 kr.	
b. til pappírs og prentunar B-deildar							
stjórnartíðindanna (30 arkir) og							
landshagsskýrslua (30 arkir), alt							
að 43 kr. örkin						2,580 —	
c. til kostnað við sending með póstum						450 —	
Flutt					3,480 kr.		229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkina... .. 1,200 —	4,680	4,680	
2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf 2,500	2,500	2,500	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar bygg- ingar 1,000	1,000	1,000	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða 1,000	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... .. 300	300	300	
6. tillag til veðdeildar landsbankans 5,000	5,000	5,000	
7. til millipinganefundar, er landsstjórnin skipar, til að fhuga fátækra-ogsveitarstjórnarlöggjöf landsins, eftir reikningum alt að 3,000	3,000		
	17,480	14,480	31,960
Samtals	...	...	261,626 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 230,374 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun 72,250	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... .. 800	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga 150	150	150	300
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs			
4. a. styrkur til augnlæknis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í augnlækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 2,000	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hins sama mauns til lækningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr.	300	300	600
5. styrkur til tannlæknis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 1,000	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
				76,500	76,500	153,000
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:	Fluttar					
	1902	1903				
	kr. a.	kr. a.				
a. laun til starfsmanna ...	5,065	5,065				
Persónuleg launaviðbót						
handa núverandi yfirhjúkr-						
unarkonu	400	400				
b. viðurværi: kr. a.						
1. handa 60 sjúkl-						
ingum, 38 a. á						
dag... ..	8,322					
2. handa 18 starfs-						
mönnum 219						
kr. 51 e. á ári	3,951,18					
	12,273,18	12,273,18				
c. klæðnaður sjúklinga... ..	600	600				
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400	1,400				
e. eldsneyti	3,000	3,000				
f. ljósmeti	425	425				
g. viðhald á húsum	3,200	1,200				
h. húsbúnaður og áhöld ...	600	600				
i. þvottur og ræsting... ..	800	800				
k. greftrunarkostnaður ...	500	500				
l. flutningskostnaður	75	75				
m. til að skemta sjúklingum	200	200				
n. hesta- og hæsnafóður ...	225	225				
o. ýmisleg útgjöld	1,000	1,000				
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500					
				31,263 18	27,763 18	59,026 36
7. útgjöld við bólusetningar... ..				500	500	1,000
8. önnur útgjöld:						
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.					
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —					
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —					
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —					
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðis-						
firði	400 —					
e. styrkur til sjúkrahúss á Patreksfirði	200 —					
f. til einnar yfirsetukouu í Reykjavík						
fyrir hana sjálfa	24 —					
g. til náms yfirsetukvenna	2,000 —					
h. til verkfæra handa yfirsetukouum...	400 —					
i. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um						
varnir gegn útbreiðslu næmra sjúk-						
dóma 31. jan. 1896... ..	1,000 —					
Flutt	6,824 kr.			108,263 18	104,763 18	213,026 36

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar	6,824 kr.	108,263 18	104,763 18	213,026 36
9. styrkur til utanfarar til lækna-skóla-kennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrri árið)	1,200 —			
10. Uppbót til læknis Júlíusar Halldórssonar fyrir flutning til Blönduóss, fyrri árið	2,500 —			
		10,524	6,824	17,348
Samtals...		118,787 18	111,587 18	230,374 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 517,092 kr.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við póststjórnina:				
1. laun:				
a. handa póstmeistarannum	3,000 kr.			
b. 1. handa póstafgreiðslumönnum utan Reykjavíkur	8,500 —			
2. handa tveim póstafgreiðslumönnum í Reykjavík	2,500 —			
c. handa bréfhirðingamönnum	6,000 —	20,000	20,000	
2. Póstflutningur		41,000	41,000	
Þar af alt að 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Watnes Arvinger« fyrir að flytja allskonar póstsendingar (þar með taldar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðarbréf) milli Íslands og útlanda og milli hafna á Íslandi, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaaætlan, sem auglýst sé fyrir fram.				
3. til póstvagnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægissíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póststjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að		600	600	
Landshöfðingi samþykkir ferðaaætlan og flutningsgjald með vögunum.				
4. önnur útgjöld:				
a. endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans	2,000 kr.			
b. fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₁₀₀ um	200 —			
c. fæðispeningar og ferðakostnaður póstmeistarans	200 —			
Fluttar	2,400 kr.	61,600	61,600	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	
d. fyrir prentun á ýmsu 1,000 —			
e. til áhalda 1,500 —			
f. til bréfaburðar í Reykjavík 400 —			
g. til bréfaburðar í öðrum kaupstöð-			
um 100 —			
h. óviss útgjöld 200 —			
i. til viðhalds húsi og ahöldum... .. 100 —	5,700	5,700	
5. til að útvega eldtrausta járnskápa handa póstafl-	500		
greiðslumönnum	67,800	67,300	135,100
B.			
Til vegabóta:			
1. Til verkfræðings landsins :	kr.	kr.	
a. laun 3,000			
b. ferðakostnaður og fæðis-			
peningar á ferðum með			
strandbátum 500	3,500	3,500	7,000
Verkfræðingnum skal undir yfirumsjón lands-			
höfðingja falin á hendur öll framkvæmd á vegagerð-			
um landsins og ráðning verkstjóra og verkamanna.			
2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni			
samgöngubætur alt að 1,500	1,500	1,500	3,000
3. til flutningabrauta			48,000
Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhags-			
tímabilið kr. 12000,00			
Til flutningabrautar á Fagradal fyrir			
fjárhagstímabilið — 6000,00			
Til flutningarbrautar upp Borgarfjörð,			
fyrir fjárhagstímabilið — 6000,00			
Til viðhalds flutningabrauta, 12000			
kr. hvort árið — 24000,00			
kr. 48,000,00			
4. til þjóðvega			92,000
Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá			
Urriðaað að Hítará samkv. lögum ⁹ / ₉ '99 20000 kr.			
— brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýsl-			
an leggi til 1000 kr. 7000 —			
— vegagerðar á Hrutafjarðarhálsi... .. 10000 —			
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu 6000 —			
Flutt 43000 kr.			285,100

				1902	1903	alls
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 43000 kr.						285,100
Til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skafta						
fellssýslu 3000 —						
— vegagerðar við Stykkishólm samkv.						
lögum ⁹ / ₉ '99 5000 —						
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lög-						
um ¹² / ₁ 1900 2000 —						
— vegabóta og viðhalds í Norðurmúla						
sýslu 4000 —						
— til vegabóta og viðhalds í Suðurmúla-						
sýslu 4000 —						
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu 18000 —						
— vegabóta og viðhalds í Suður- og						
Vesturamtinu 13000 —						
92000 kr.						
5. til fjallvega 5,000				5,000	5,000	10,000
6. tillag til sýsluvega 9,800				9,800	5,300	15,100
a, til vegagerðar á Breiðadalsheiðarveginum frá						
Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í						
Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufé-						
lag leggi til 2500 kr., 1902 1903						
er skiftist niður á bæði árin 2500,00 2500,00						
b. til vegagerðar á sýsluvegin-						
um frá Fossvöllum norður						
á Brekknaheiði í Norðurmúla-						
sýslu 2500,00 2500,00						
gegn því að hlutaðeigandi						
sýslufélag leggi til 2500 kr.,						
er skiftist bæði á árin.						
c, til dragferjuhalds á Héraðs						
vötnunum í Skagafirði .. 300,00 300,00						
d, viðbótarstyrkur til brúar-						
gerðar á Hörgá í Eyjafirði,						
fyrra árið 2500,00						
e, til brúargerðar yfir Ósinn í						
Bolungarvík, 2000,00						
gegn því, að hlutaðeigandi						
héraðsmenn leggi til jafn-						
mikla upphæð fyrra árið.						
9800,00 5300,00						
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við						
Stokkseyri alt að 16,000				16,000		16,000
gagn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.						
Flutt						326,200

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar			326,200
C.			
1. Til gufuskípaferða; til hins sameinaða gufuskípafélags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskípaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlög- unum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C. Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	
2. til gufubátaferða:			
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,200 kr.			
b. á Ísafjarðardjúpi, alt að 3,500 —			
c. á Breiðafirði síðara árið, alt að 8,000 —	13,700	21,700	
Áætlun um ferðirnar undir staflíðunum a. og c. samþykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda. Af upphæðinni undir staflíð a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara. Styrkurinn undir staflíðunum a., b. og c. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsendingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthús- um á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalds.	63,700	71,700	135,400
D.			
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímamann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagn- ingar á ritsíma yfir land milli þess staðar, er sæsiminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsiminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagn- inguna og til að útvega efni og áhöld til þess.			
Samtals...			496,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				496,600
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi:	kr.		
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar við sjálfan hann ...	200		
2.	fyrir olíu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,490	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt...		5,316		496,600

		1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.	kr.
	Fluttar 5,316			496,600
g. til tveggja vita við leiðina inn á Hafnarfjörð:				
	kr.			
1. til vitavarðar	400			
2. fyrir olú	175			
3. — lampakveiki o. fl. ...	150			
4. til viðhalds á húsum og áhöldum	80			
5. flutningakostnaður	50			
	855			
h. styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga ...	75			
i. styrkur til ljóskers á Skipaskaga	75			
Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eftir auglýsingu landshöfðingja 31. maí 1894.				
j. Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði	4,200			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist byggingu hans að öðru leyti.				
k. Til vita á Elliðaey á Breiðafirði	1,650			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag annist hann að öðru leyti.				
l. Til sjómerkja á Grímsey við Steingrímsfjörð, og við innsigling á ýmsar hafnir fyrra árið	2,000			
		14,171	6,321	20,492
samtals ...				517,092

13. gr.

Til kirkju- og kenslumála veitast 275,696 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Í þarfir andlegu stéttarinnar:			
a. laun biskupsins	7,000	7,000	
b. önnur útgjöld:			
1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000	9,000	
2. til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir tilögum biskups.	2,800	2,800	
Flutt	18,800	18,800	»

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				18,800	18,800	
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...			600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi			200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...			200	200	
6.	bráðabirgða-uppbót til Reynistaðarprestakalls.			300	300	
7.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum			3,000	3,000	
8.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi			100	100	
9.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofukostnað			1,000	1,000	
10.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar			600		
				24,800	24,200	49,000
B.						
Til kenslumála.						
I. Til prestaskólans:						
a.	laun			9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	húsaleigustyrkur		kr.			
	handa 12 lærisveinum 1902					
	og 16 1903	960	1,280			
2.	námsstyrkur	800	800			
	Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
3.	til tímakenslu	100	100			
4.	til bókaþaua	300	300			
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150			
6.	til umsjónar	100	100			
7.	yðmisleg útgjöld	200	200			
8.	til þess að gefa úr kenslubaekur handa prestaskólunum, 25 kr. fyrir örkinu, alt að	250	250			
				2,860	3,180	
				12,060	12,380	24,440
Flutt						73,440

				1902.	1903	alla.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar						73,440
II. Til læknaskólans.						
a.	laun	...	...	3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		kr.			
1.	námsstyrkur	...	1,200			
	Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2.	eldiviður, ljós og ræsting	...	250			
3.	til bóka kaupa, verkfæra og keaslu-áhalda	...	600			
4.	ferðastyrkur handa læknaefnum	...	300			
5.	húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjum	...	1,280			
6.	þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	200			
7.	til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	200			
8.	ýmisleg útgjöld	...	200	4,230	4,230	
				7,430	7,430	14,860
III. Til hins lærða skóla:						
a.	laun	...	...	19,200	19,200	
b.	aðstoðarfé:		kr.			
	handa söngkennaranum	...	600			
	— fimleikakennaranum	...	700			
	— dyraverði	...	1,000			
	fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	200			
				2,500	2,500	
c.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	til bókasafns skólans	500 kr.	500 kr.			
2.	til eldiviðar og ljósa	1,400 —	1,400 —			
3.	til skólahússins utan og innan	3,800 —	1,400 —			
4.	til tímakenslu og prófdómenda	1,050 —	1,050 —			
5.	laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem aukakennara	1,600 —	1,600 —			
6.	námsstyrkur	4,000 —	4,000 —			
Flutt				12,350 kr.	9,950 kr.	
				21,700	21,700	88,300

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar	12,350 kr.	9,950 kr.		21,700	21,700	88,300
Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
7.	húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kr.					
	handa hverjum ...	720 —	720 —			
8.	þóknun handa lækni...		100 —	100 —		
9.	ýmisleg útgjöld...		930 —	930 —		
10.	fyrir prestaverk...		48 —	48 —		
11.	til visindalegra áhalda við kenslu:					
	a. í náttúrusögu ...	200 —	200 —			
	b. í eðlisfræði ...	400 —	400 —			
12.	til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr.					
	fyrir örkina ...	600 —	600 —			
13.	til áhalda við fimleika- kenslu... ..		200 —	200 —		
				15,548	13,148	
				37,248	34,848	72,096
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a.	laun			6,600	6,600	
b.	önnur útgjöld:		1902 1903			
	1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna ...		500 kr. 500 kr.			
	2. til eldiviðar og ljósa ...		500 — 500 —			
	3. til skólahússins utan og innan		1,200 — 200 —			
	4. ýmisleg útgjöld ...		400 — 400 —			
	5. til styrkveitingar náms- piltum		400 — 400 —	3,000	2,000	
Amtmanninum í Norðuramtinu skal fálín á hendur umsýsón með skólanum.				9,600	8,600	18,200
V. Til stýrimannaskólans:						
a.	laun			3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		1902 1903			
	1. til tímakenslu ...		1,200 kr. 1,200 kr.			
	Flutt	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,596

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 1,200 kr. 1,200 kr.				3,200	3,200	178,596
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 —	200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 —	400 —	2,300	2,300	
				5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:						
a.	til kvennaskóla:	1902	1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr.	2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.					
2.	til sama til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannirðum...	1,500 —	300 —			
3.	til kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga	2,200 —	2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ..	2,200 —	2,200 —			
5.	Styrkur til byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga (fyrri árið).	4,000 —	—	12,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd keuslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á mótis við styrkinn úr landssjóði.					
	2. til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsyfirvaldanna.					
	3. til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis...			2,000	2,000	
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...			2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu ...			3,200	3,200	
	Þar af til áhaldakaupa 400kr. hvort árið.					
e.	námstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....			600	600	
f.	til skólaíðnaðar-kenslu ...			500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum ...			300	300	
h.	til kennara í organslætti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík ...			1,000	1,000	
Flutt				36,500	31,300	189,596

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	36,500	31,300	189,596
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anslátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að semja og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
m. styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu	1,000	1,000	
	43,250	38,050	81,300
VII. Til sundkenslu:			
a. Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,200	1,000	2,200
Samtals			275,696

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 209,960 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til vísinda, bókmenta og lista:			
1. til landsbókasafnsins:			
a. laun bókavardar	1,500 kr.		
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —		
c. fyrir bækur, handrit, bókband og			
Flutt	2,400		

	1902.	1903.	alla.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.			
prentun á ritaukaskrá og til samn-			
ings spjaldsskrár 4,500 —			
d. til eldiviðar og áhalda m. m. ... 450 —			
e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið ... 300 —	7,650	7,650	
2. a. til amtsbókasafns Norðuramtsins ... 500 —			
b. til ——— Austuramtsins .. 400 —			
c. til ——— Vesturamtsins ... 400 —	1,300	1,300	
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeig-			
andi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafn-			
mikla upphæð.			
3. til landsskjalasafnsins: 1902 1903			
a. laun skjalavarðar, er			
landshöfðingi skipar ... 1,200 kr. 1,200 kr.			
b. til bókaskápakaupa o. fl. 1,000 —			
c. til að binda inn og búa			
um skjöl o. fl. 875 — 875 —			
d. til að afrita merk skjöl			
og bækur í skjalasafn-			
inu... .. 350 — 350 —			
e. til að gefa út skrá yfir			
skjalasafnið 250 — 250 —	3,675	2,675	
4. til deildar hins íslenska Bókmentafélags í Reykja-			
vík 2,000	2,000	2,000	
500 kr. af styrk þessum veitast með því skilyrði,			
að Bókmentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslenzku			
fornbréfasafni, eða sem því svárar af registri.			
5. til Þjóðvinafélagsins 750	750	750	
6. til Forngripasafnsins:			
a. til að útvega forngrípi og til áhalda 1,000 kr.			
b. til umsjónar... .. 600 —			
c. til húsnæðis og hita 2,000 —	3,600	3,600	
7. til Fornleifafélagsins:... .. 400	400	400	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélags-			
ins komi út hvort árið.			
8. til Nátturufraeðisfélagsins 800	800	800	
Þar af til umsjónar við nátturugripasafnið 200			
kr. á ári.			
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að náttúru-			
gripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir al-			
Flutt	20,175	19,175	

	1903.	1903.	alls
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	20,175	19,175	
menning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.			
9. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið	800	800	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.			
10. til að vinna að texta-útgáfu á íslensku fornbréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt sem auðið er, eftir að það er komið út	800	800	
11. til Brynjólfs Jónssonar til forumenjarannsókna ...	300	300	
12. Til Þorsteins Erlingssonar	500	500	
13. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
14. til síra Valdimars Briem's	800	800	
15. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
16. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	300	300	
17. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
18. styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu á ritum gamla testamentisins	1,000	1,000	
19. styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands, og halda sagnfræðislega fyrirlestra,alt að	1,200	1,200	
Af þessari upphæð greiðist 600 kr. hvort árið sem ritlaun fyrir sagnfræðislegar ritgerðir, 40 kr. fyrir hverja örk.			
20. styrkur til auctmanns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina... ..	200	200	
21. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á móts við styrcinn úr landssjóði.			
22. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000	1,000	
Flutt	30,175	27,675	

	1902.	1903.	alis.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	30,175	27,675	
23. Styrkur til Halldórs Lárússonar til að kenna hrað- ritun og semja kenslubækur í hraðritun	400	400	
Samtals	30,575	28,075	58,650
B.			
Til verklegra fyrirtækja:			
1. styrkur til eflingar búnaði:			
a. til búnaðarskóla:	kr.		
1. til skólans í Ólafsdal	2,500		
2. - — á Hólum	2,500		
3. - — á Eiðum	2,500		
4. - — á Hvanneyri	2,500		
5. styrkur til Vesturamtsins, ef það kaupir búnaðarskólann í Ólafsdal með til- heyrandi jörðum og búi	10,000		
(fyrri árið).	20,000	10,000	
b. til búnaðarféлага	20,000	20,000	
c. til búnaðarfélags Íslands	12,000	12,000	
d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...	8,000	2,000	
e. til sama félags til gróðrartilrauna	2,000	2,000	
f. til sama félags til þess að styrkja stofnun slátrunarhúss og tilraunir til kjötsölu í útlönd- um (fyrri árið)	2,000		
g. til skógræktartilrauna	6,000	5,000	
h. til verðlauna fyrir útflutt smjör	500	500	
i. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi alt að 250	250		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að í- búar kaupsins leggja fram að minsta kosti jafnmikið fé sjálfir.			
k. til þess að varna skemdu á Örfirisey, gegn því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggji til að minsta kosti jafnmikið fé, alt að	2,250		
2. a. laun handa 2 dýralæknum	2,400	2,400	
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík	400	400	
3. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu	300	300	
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhags- tímabilinu	6,000		
5. til jafnaðarsjóðs Austuramtsins endurgjald á tolli af 600 pd. af tóbaki til fjárkláðalækninga (fyrri árið)	210		
6. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar, 600 kr. til hvors	1,200	1,200	
Flutt	83,510	55,800	58,650

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	83,510	55,800	58,650
7. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fódur- og beitijurtir... ..	1,000		
8. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiskirannsóknna, fyrra árið	800		
9. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrannsóknna, síðara árið		1,000	
10. til stud. polyt. Ásgeirs Þorfasonar til fjöllistanáms	600	600	
11. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði	1,400	1,400	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti 600 kr. hvort árið til þess að styrkja efuilega iðnaðarmenn til þess að fullkoma sig í iðn sinni erlendis.			
12. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	600	600	
13. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið, svo og að landshöfðingi staðfesti lög þess, og að það sé háð eftirliti landsstjórnarinnar.			
	91,910	59,400	151,310
Samtals...			209,960

15. gr.

Til skyndilæna hauda embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præp. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen, 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen, 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólínu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 132,949 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að lánsupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa þurra-búðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. — Lánið veitist að eins gegn ábyrgð sýslufélaga, eftir tillögum hreppsnefnda, og eigi hærri upphæð en 400 kr. fyrir þurra-búðarmann hvern. — Lán þetta ávaxtist með $3\frac{1}{2}\%$, sé afborgunarlaust 4 fyrstu árin, og endurborgist síðan með jöfnum afborgunum á 20 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofu, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að byggja skipakví eða gera tvær dráttarbrautir(slip), svo að draga megí þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 4% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtast með 3%. Afborgun þarf ekki að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði, telst til þess veð í skipinu sjálfu, alt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 6000 kr. til hvers skips, og skulu sjávarbændur og hlutafélög, ef þau eru eigu sjávarbænda að meira en helmingi hlutafjárins, hafa forgangsrétt fyrir öðrum að fá þessi lán.

Ed.

638.

Ávarp

til konungs frá efri deild alþingis.

Mildasti herra konungur.

Boðskapur Yðar Hátignar til alþingis þess, sem nú er að ljúka störfum sínum að þessu sinni, þar sem oss er heitið því, að Yðar Hátign muni ekki synja um staðfesting á þeirri breyting á stjórnarskrá vorri, er haldi sér innan þeirra takmarka, sem boðskapurinn afmarkar, ef fylgi alþingis fáist til slíkrar breytingar, hefir glatt oss hjartanlega. Í frumvarpi því til stjórnarskipunarlagi, sem nú hefir verið samþykkt af báðum deildum alþingis, höfum vér leitast við að sameina það tvent: að fara ekki út fyrir þann grundvöll, sem afmarkaður er í boðskap Yðar Hátignar, og jafnframt að taka til greina óskir þær frá hálfu þjóðar vorrar, er fram komu við kosningar til alþingis síðastliðið ár og endurteknar hafa verið á þingmálafundum á síðastliðnu vori, að svo miklu leyti sem þær halda sér innan nýnefndra takmarka, enda erum vér sannfærðir um, að sú breyting á stjórnarskipun vorri, sem farið er fram á í frumvarpi þessu, feli í sér umbætur á stjórnarfari voru, sem muni reynast oss mikilvægar og heillavænlegar og bezt samsvari högum vorum, eftir þeim skilningi á sambandi voru við Danmörku, sem hingað til hefir verið haldið fram af stjórn Yðar Hátignar. En vér teljum oss jafnframt skylt að láta þess getið, að hin íslenzka þjóð hefir aldrei verið fyllilega ánægð með það fyrirkomulag, sem bygt er á þessum skilningi, og það er sannfæring vor, að sú skoðun sé enn ríkjandi hjá þjóð vorri, að stjórnarskipun Íslands sé þá fyrst komin í það hoið, er fullkomlega samsvari þörfum vorum, þegar æðsta stjórn landsins í hinum sérstaklegu málefnum þess er búsett hér á landi, enda hefir þessi skoðun komið fram á þingi í sumar hjá mörgum þingmönnum.

Þar sem nú breyting sú, sem farið er fram á í hinu samþykta frumvarpi, að eins er komin hálfu leið og nú er fyrir höndum þingrof og nýjar kosningar, öllum vér þá von, að Yðar Hátign megi þóknast að láta uppi af Yðar hálfu og stjórnar Yðvarrar yfirlýsing um málið, og leyfum vér oss allra þegnsamlegast að taka það fram, að hver svo sem afstaða stjórnar Yðvarrar kynni að verða, þá mundi það að sjálfsögðu greiða mjög fyrir framgangi málsins og heillavænlegum úrslitum, ef Yðar Hátign mætti þóknast að skipa nú þegar sérstak an ráðgjafa fyrir Ísland, er geti helgað málum vorum krafta sína óskifta og verið í heillavænlegri samvinnu við alþingi. Væri hinn nýi ráðgjafi fyrir Ísland sjálfur staddur hér í Reykjavík um þingtímann næsta sumar, til þess ásamt landshöfðingja vorum að semja um málið við fulltrúa þjóðarinnar, væntum vér þess fastlega, að það mundi leiða til hinnar farsællegustu úrslita.

Jafnframt og vér með hjartanlegu þakklæti minnumst margra og dýrmætra velgjörða Yðvarrar Hátignar við land vort á liðinni tíð, biðjum vér algóðan Guð að blessa Yðar Konunglegu Hátign á ókomnum tíma, Yðar konunglegu ætt, lönd Yðar og ríki.

Ed.**639. Breytingartillögur**

við frv. til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903, (eins og það var samþ. við eina umræðu í nd.).

Frá landshöfðingja.

1. Við 12. gr. B. 1. Athugasemdi: »Verkfræðingnum skal — verkstjóra og verkamenn« falli burt.
2. — 14. — A. 13. (Þorsteinn Erlingsson) töluliðurinn falli burt.
3. — 14. — B. 2. b. fyrir: »400—400« komi: 600—600.
4. — 19. — Málslíðurinn um lánsveitingu til þurrabúðarmanna falli burt.
5. Aftan við 19. gr. bætist: Öll þessi lán veitast þó því að eins, að fé sé fyrir hendi í viðlagasjóði, sem án megi vera.

Ed.**640. Framhalds-nefndarálit**

um frv. til fjárlaga árið 1902 og 1903. (Frá fjárlaganefnd efri deildar).

Nefndin hefir íhugað frumvarpið af nýju, eins og það er komið frá h. Nd., og þótt ýmsar þær breytingar, sem gjörðar hafa verið á frumvarpinu, séu að voru áliti mjög óheppilegar, þá þykir oss eigi líklegt, að frumvarpið í heild sinni muni taka bótum, ef það kemur í sameinad þing, og fyrir því viljum vér leggja það til, að h. þingdeild samþykki það óbreytt.

Efri deild alþingis, 24. ágústm. 1901.

Eiríkur Briem

Kristján Jónsson

form.

skrifari og frams.m.

Guðjón Guðlaugsson. Sigurður Jensson. Magnúús Andrésson.

Ed.**641. Breytingartillaga**

við frumvarp til fjárlaga fyrir 1902—1903. Frá J. Havsteen.

Við 14. gr. B. 2. b. Fyrir: »400—400« komi: 600—600.

Nd.**642. Nefndarálit**

frá samgöngumálanefndinni.

Eins og til var ætlast, hefir samgöngumálanefndin gengið í gegnum allar þingmálatundargjörðir og sýslufundargjörðir, til þess að fá yfirlit yfir óskir þær, er komið hafa fram frá þjóðinni um breytingar á ferðunum milli útlanda og Íslands, og á strandferðunum kringum landið, og reynt að gjöra sér það ljóst, á hverjum rökum þær væru bygðar og hverjar þeirra bæri brýnasta nauðsyn til þess að teknar yrðu til greina. Að því búnu kallaði nefndin skipstjóra P. Christiansen, sem sameinada gufuskipafélagið hefir sent hingað upp til þess að semja við þingið fyrir sína hönd, á sinn fund mörgum sinnum og ræddi við hann um málið. Herra Christiansen skýrði nefndinni frá því, að svo hefði samist milli ráðaneytisins íslenska og gufuskipafélagsins, að samningur sá, er þessir málsháðilar gjörðu sín á milli 5. nóvbr. 1897, og gildir til 1. janúar 1903, skyldi framlengdur fyrir það ár, og gilda til 1. janúar 1904, svo framarlega sem al-

þingi veitti 50000 kr. til gufuskipaferðanna fyrir árið 1903, og nýr samningur kæmist eigi á milli þingsins í sumar og umboðsmanns þess, er félagið sendi til þess að semja við þingið. Þá skýrði hann og frá því, að félagið hefði svo lítinn arð af té því, sem það hefði sett í gufuskipaferðirnar íslenzku, að það sæi sér eigi fært að endurnýja samninginn um þær lengur en fyrir eitt ár, nema skilyrðunum yrði breytt eins og hér segir:

1. Að tillagið úr landssjóði verði fært upp úr 50000 kr. upp í 55000 kr. á ári.
2. Að farmgjaldið fyrir vörur þær, sem flytjast frá útlöndum með millilandskipum félagsins, en eru fluttar úr þeim yfir í strandferðaskipin og í þeim til viðtökustaðanna, verði hækkað um 25%.
3. Að farmgjaldskráin yrði endurskoðuð og gjörð sjálfri sér samkvæmari, án þess að farmgjaldið hækkaði yfirleitt.

Auk þess telur félagið það æskilegt fyrir sig, en skaðlaust fyrir landsmenn, að Vesta í fyrstu ferð sinni frá Reykjavík fari sunnan um land til Austurlandsins og þaðan beint út, í stað þess að fara norður um land, og rekja alla viðkomustaðina, þar sem reynslan hafi sýnt, að ekkert hafi verið til þess að flytja með skipinu frá Vestur- eða Norðurlandi í þessari ferð; að smærri viðkomustöðum þessa skips í tíundu ferð í báðum leiðum yrði fækkað; og loks að farþegum í 1. farrými á millilandskipunum yrði gjört að skyldu að kaupa kostinn um borð á ferðunum kringum landið, einkum vegna þess, að of mjög sæki af farþegum af öllum stéttum á 1. farrými, þar sem skamt væri milli hafna og látt fargjald.

Ef þessi breyting á skilyrðunum kæmist á, kvað hr. Christiansen gufuskipafélagið hins vegar mundu ganga að því, að skipin færu fram hjá Færeyjum í 1., 4. og 6. ferð hingað upp; að skipið kæmi við á Austurlandi í miðsvetrarferðinni á uppleið; og að nokkrum viðkomustöðum væri bætt við á ferðaáætlunum strandferðaskipanna.

Eftir nákvæma yfirvegun hlaut samgöngumálanefndin að vera þeirrar skoðunar, að umbætur þær á skipaferðunum, sem í boði voru, væru eigi svo verulegar og þýðingarmiklar fyrir landið í heild sinni, að þær gætu vegið á móti þeim auknu byrðum, er landsmönnum með hinum breyttu skilyrðum yrðu á herðar lagðar, en af þeim telur hún farmgjaldshækkunina viðsjárverðasta, einkum og sér í lagi af því, að jafnframt er farið fram á, að viðkomustöðum skipsins á uppleið í 10. ferð verði fækkað. Hún áleit því réttast, að láta samning þann um skipaferðirnar árið 1903, sem stjórnarráð Íslands og stjórn hins sameinaða gufuskipafélags hafa gjört sín í milli og getið er hér að framan, haldast óbreyttan í öllum aðalatriðunum. Hins vegar reyndi nefndin að fá að svo miklu leyti sem unt var frangengt óskum þeim um breytingar á ferðaáætlunum, sem fram höfðu komið og hún áleit vera til bóta, og lofaði hr. Christiansen, að allar þær óskir skyldu verða teknar til greina, er að eins fóru fram á breytingu á viðkomum strandbátanna í hinum einstöku ferðum, án þess að viðkomarnar fjölguðu. Ennfremur lofaði hann:

1. Að »Ceres« eða »Vesta« skyldi verða latin koma við í Christianssand á síðustu ferð frá Norðurlandi til Kaupmannahafnar.

2. Að „Laura“ skyldi koma við í Stykkishólmi í 1. ferð, þegar viti væri reistur á Elliðaey.
3. Að strandferðabátarnir skyldu verða látnir koma í Ker við Héraðsflóa og Hlaðsbót á Vesturlandi 2 sinnum til og frá Reykjavík.
4. Að strandferðabáturinn skyldi verða látinn koma í Breiðuvík á Vesturlandi einu sinni til og frá Reykjavík.
5. Að strandferðabáturinn skyldi koma einu sinni oftár en nú á Hvammsfjörð á leið til Reykjavíkur.

Hins vegar gaf nefndin það eftir, að farþegum í 1. farrými á millilanda-skipunum verði gjört að skyldu að kaupa kost um borð á ferðunum kringum landið, og að endurskoða mætti farmskrána og gera hana óbrottnari og sjálfri sér samkvæmari án þess að farmgjaldið verði hækkað.

Bréf herra Christiansens til nefndarinnar, dags. 8. þ. m., er prentað hér á eftir sem fylgiskjal.

Alþingi 23. ágúst 1901.

Ólafur Briem
formaður.

H. Hafstein.

Jóh. Jóhannesson
skrifari.

Björn Bjarnarson þm. Dal.
Björn Kristjánsson.

Reykjavík d. 8. Aug. 1901.

Til Formand i Samtærdseis Udvalget.

I Henhold til Samtale er jeg bekjendt med Udvalgets Beslutning, at det ikke kan gaa ind paa den af mig begjærede Forhøjelse af Tilskuddet fra Landskassen, stort 5000 Kr., og ei heller paa det begjærede Fragttillæg for Omladningsgoods af 25 pc., og er jeg derfor ligesom den ærede Formand af den Mening, at al videre Forhandling er unyttig.

Med Hensyn til Kystfartplanen vedlægger jeg hermed et Udkast, hvorpaa er anført de Ændringer af Dato og Anløb, som Udvalget begjærede, og skal dette blive taget til Følge.

Angaaende nye Stationer paa Kystfartplanen kan jeg *kun* indrømme Anløb af de Steder, som er anført paa vedlagte Bilag & Fartplan.

Ligeledes med Hensyn til Stykkesholm og Christianssand.

Alt paa den Betingelse, at alle Passagerer paa 1ste Plads i Mellemrigs-skibene betale Kostpenge, naar disse Skibe gaa rundt eller langs Landet;

at Fragttaksten omreguleres og simplificeres, dog uden nogen Forhøjelse.

Alle andre Spørgsmaal, der med mig har været behandlet med det ærede Udvalg, maa hermed bortfalde.

Med Højagtelse

P. Christiansen.

Nð.

643. Frumvarp

til laga um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, (eins og það var sp. við 3. umr. í Ed.).

Ráðaneytinu fyrir Ísland heimilast að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmálafærslumaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir, leyfi til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, er nefnist „Íslandsbanki“, og hafi einkarétt um 30 ára tímabil til að gefa út seðla, er greiðist handhafa með mótuðu gulli, þegar krafist er. Skal það vera tilgangur Íslandsbanka, að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð bæta úr peningahögum landsins, svo sem lög 18.sept. 1885 hafa að augnamiði.

Nánari skilyrði fyrir einkarétti þessum eru þau, sem hér segir:

1. gr.

Íslendingar, hvort sem eru einstakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því, að borga hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því, að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1. veðrétti í fasteignum á Íslandi, er þó nemi ekki meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna. Af skuldabréfum þessum greiðast 4% í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af landssjóði. Skuldabréfin mega að eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega, eftir vild, hve nær sem þeir vilja borga lánið með peningum með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember gjalddaga. Landssjóður hefir heimild til, að gerast hluthafi í bankanum fyrir alt að $\frac{2}{5}$ hlutafjárins.

2. gr.

Hlutafé bankans skal eigi nema minna en 2 miljónum króna. og eigi vera meira en 3 miljónir króna. Stofnendur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir samkvæmt 1. grein.

3. gr.

Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikilli upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkv. 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru veðskuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum bankaskuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði.

4. gr.

Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að $2\frac{1}{2}$ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn

1) hafi í vörzlum sínum málmsforða, er ekki nemi minna verði en helming af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti;

2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmsforðanum, svo og öðrum kröfum, er á bankanum hvíla, er nemi jafnmiklu verði.

5. gr.

Til málmforða má teljast:

a.) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir;

b.) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2180 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli;

c.) kröfur, sem greiddar verða þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka og Englands banka (eða Skotlands), gegn því, að kröfur þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmforðans;

d.) seðlar gefnir út af:

Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn,

Noregsbanka,

Ríkisbanka Svía,

Englandsbanka,

Skotlandsbanka,

Frakklandsbanka,

og hinum þýzka ríkisbanka.

Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir tölulíð c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans.

6. gr.

Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sannað er um, að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200 þús. krónur í einu. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmíðju í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans.

7. gr.

Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn næg-
ir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum:

Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði.

Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis.

Kröfur á hendur útlendum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er.

Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein.

8. gr.

Íslands banki skal, á meðan lög þessi eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi, er rétt hafi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, skulu þó vera í fullu gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir og seðlar Íslands banka skulu vera hinir einu seðlar, er gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í opinbera sjóði sem reiðu gull væri.

9. gr.

Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftirliti landsstjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu fyrir Ísland. Ráðaneytið samþykkir lögun seðlanna og krónutölu hvers þeirra.

10. gr.

Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem ú gefnir eru af Íslands banka eða falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er drýgður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti.

11. gr.

Íslands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, er sé 10% af árlegum arði bankans, þegar búið er að úthluta hluthöfum 4% af hlutfæ þeirra.

12. gr.

Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 14. grein, meðan hann hefir heimild til seðlaútgáfu samkvæmt lögum þessum.

13. gr.

Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörk á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni.

14. gr.

Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, h utabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskulda-bréf þau, sem nefnd eru í 3. greiu.

15. gr.

Bankinn skal sem handveðshafi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeigandi með 60 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar.

16. gr.

Bankinn skal hafa heimili sitt, aðalskrifstofu og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaupúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Ísafirði og Akureyri.

17. gr.

Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn, og kys alþingi 3 þeirra, en hlut-hafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður fulltrúaráðsins, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann er eigi sjálfur viðstaddur. Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík.

Aðalfundir bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar innanlands, þegar því þykir nauðsyn til bera.

Á aðalfundum ræður afl atkvæða, þannig, að hver fundarmaður hefir atkvæði í hlutfalli við þá hlutabréfaupphæð, sem hann á eða sýnir umboð fyrir.

Nú þykir ráðgjafanum fyrir Ísland einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir inngangsorðum þessara laga, og getur hann þá felt þá ákvörðun úr gildi.

Alþingi kys á hverju þingi 2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landssjóðs hönd, og hafa þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða.

18. gr.

Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verður fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Ed.

644. Frumvarp

til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir landssjóðs fyrir hlutum í hlutafélagsbanka.

(Eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.)

1. gr.

Heimilt skal landsstjórninni að skrifa sig fyrir landssjóðs hönd fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, sem stofnaður kann að verða á Íslandi, með því að gefa út skuldabréf fyrir hlutaupphæðinni með 1. veðrétti í jarðeignum landssjóðs. Hlutaupphæðin má þó ekki nema meira en 20% af virðingarverði þeirra jarðeigna, sem veðsettar eru.

2. gr.

Enn fremur er landsstjórninni heimilt að taka lán fyrir landssjóðs hönd, alt að 600,000 kr., með alt að $4\frac{1}{2}$ % ársrentu og árlegri afborgun 2%, gegn ábyrgð landssjóðs og tryggingu í eignum hans, og skal lánið varið til hlutabréta-kaupa samkv. 1. gr.

3. gr.

Landsstjórnin annast um, að jarðeignirnar verði virtar, og greiðist kostnaðurinn við virðingargjörðirnar af landssjóði.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed.

645. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 2. umr. í Ed.)

1. gr. Heimilt skal veðdeild landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar eru fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lán það, sem samtals hvílir á fasteigninni gegn 1. og 2. veðrétti, fari aldrei fram úr helmingi virðingarverðs.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed. 646. Breytingartillaga

við frumv. til laga um heimild til að veðsetja jarðeignir fyrir hlutum í hlutafélagsbanka.
Frá nefndinni.

Við 3. gr. (áður 2. gr.). Fyrir 600,000 kr. komi 800,000 kr.

Ed. 647. Frumvarp

til viðaukalaga við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í landsbankanum í Reykjavík, (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr. Heimilt skal veðdeild landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar eru fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lán það, sem samtals hvílir á fasteigninni gegn 1. og 2. veðrétti, fari aldrei fram úr helmingi virðingarverðs.

2. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Nd. 648. Frumvarp

til laga um heimild fyrir landsstjórnina til bluttöku fyrir landssjóðs hönd í hlutafélagsbanka á Íslandi (eins og það var samþ. við 3. umr. í Ed.).

1. gr.

Heimilt skal landsstjórninni að skrifa sig fyrir landssjóðs hönd fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, sem stofnaður kann að verða á Íslandi, með því að gefa út skuldabréf fyrir hlutaupphæðinni með 1. veðrétti í jarðeignum landssjóðs. Hlutaupphæðin má þó ekki nema meira en 20% af virðingarverði þeirra jarðeigna, sem veðsettar eru.

2. gr.

Landsstjórnin annast um, að jarðeignirnar verði virtar, og greiðist kostnaðurinn við virðingargjörðirnar af landssjóði.

3. gr.

Enn fremur er landsstjórninni heimilt að taka lán fyrir landssjóðs hönd, alt að 800,000 kr., með alt að 4½% ársrentu og árlegri afborgun 2%, gegn ábyrgð landssjóðs og tryggingu í eignum hans, og skal láninu varið til hlutabréfa-kaupa samkv. 1. gr.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

Ed.**649. Frumvarp**

til fjárlaga fyrir árin 1902 og 1903.

(Eins og það var samþykkt við eina umr. í Ed.).

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

A árunum 1902 og 1903 telst svo til, að tekjur Íslands verði 1,535,400 kr., og er það afrakstur af tekjugreinum þeim, sem getið er um í 2.—6. gr.

2. gr.

Af eftirfylgjandi sköttum og gjöldum eru tekjurnar taldar 1,255,000 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Skattur á ábúð og afnotum jarða, og á lausafé:			
a) á ábúð og afnotum jarða	17,000	17,000	34,000
b) á lausafé..	28,000	28,000	56,000
2. húsaskattur	6,500	6,500	13,000
3. tekjuskattur..	14,500	14,500	29,000
4. aukatekjur	30,000	30,000	60,000
5. erfðafjárskattur	3,000	3,000	6,000
6. vitagjald	8,500	8,500	17,000
7. gjöld fyrir leyfisbréf	2,500	2,500	5,000
Fyrir konunglega staðfesting á kaupmála hjóna greiðist ekkert gjald.			
8. útflutningsgjald af fiski og lýsi m. m., að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	55,000	55,000	110,000
9. aðflutningsgjald af áfengum drykkjum, að frá- dregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	100,000	100,000	200,000
10. aðflutningsgjald af tóbaki, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun	100,000	100,000	200,000
11. aðflutningsgjald af kaffi og sykri, að fráðregnum 2 ⁰ / ₀ í innheimtulaun... ..	195,000	195,000	390,000
12. leyfisbréfastgjöld og árgjöld af verzlun og veiting áfengra drykkja... ..	30,000	30,000	60,000
13. tekjur af pósthæðum	35,000	35,000	70,000
14. Óvissar tekjur	2,500	2,500	5,000
Samtals	627,500	627,500	1255,000

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 50,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Afgjald af jarðeignum landssjóðs, alls 32,000 kr. að fráðregnum umboðslaunum, prests- mötu o. fl., alls 9,000 —	23,000	23,000	46,000
Flutt	23,000	23,000	46,000

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	23,000	23,000	46,000
Heimilt er stjórninni, án þess að hækka þurfi jarðar-afgjöldin, að verja alt að helmingi afgjalda í hverju umboði um sig til þess að láta gera um-bætur og breytingar á leiguhúsum þjóðjarða.			
Styrkurinn til húsabóta sé bundinn því skil-yrði, að leiguliði leggi fram í minsta lagi $\frac{1}{3}$ kostnaðarins.			
2. tekjur af kirkjum	100	100	200
3. tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaða-fjalli	2,000	2,000	4,000
Samtals	25,100	25,100	50,200

4. gr.

Tekjur, er snerta viðlagasjóðinn, eru áætlaðar 101,000 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufé viðlagasjóðsins	43,000	43,000	86,000
Upp í lán verður borgað:			
á árinu 1902	45,855 kr. 75 a.		
— — 1903	51,821 — 05 —		
	97,676 kr. 80 a.		
2. leigur af láni landssjóðs til landsbankans	7,500	7,500	15,000
Samtals	50,500	50,500	101,000

5. gr.

Ýmislegar innborganir og endurgjöld verða talin 9,200 kr.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000
2. endurgjald skyndilána til embættismanna	600	600	1,200
3. endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	2,000	2,000	4,000
Samtals	4,600	4,600	9,200

6. gr.

Tillag úr ríkissjóði er talið 120,000, sem sé 60,000 kr. hvort árið.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Á árunum 1902 og 1903 veitast til útgjalda 1,668,349 kr. 03 a. samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem nákvæmar er skýrt frá í 8.—17. gr.

8. gr.

Gjöld til hinnar æðstu stjórnar innanlands og fulltrúa stjórnarinnar á alþingi eru talin fyrir árið 1902: 12,400 kr., og árið 1903: 14,400 kr., samtals: 26,800 kr.

9. gr.

Til kostnaðar við alþingi veitast 38,000 kr. Til kostnaðar við yfirskoðun landsreikninganna 1,600 kr., alls 39,600 kr.

10. gr.

Til útgjalda við umboðsstjórnina, gjaldheimtur og reikningsmál, svo og við dómgæzluna og lögreglustjórnina og fl. veitast 261,626 kr. 67 a.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Umboðsstjórn, gjaldheimtur og reikningsmál:			
1. laun embættismanna	18,266 67	18,300	36,566 67
2. endurgjald fyrir skrifstofukostnað o. fl.	4,200	4,200	8,400
3. hin umboðslega endurskoðun:			
a. laun endurskoðanda... 2,500 kr.			
b. viðbót fyrir hinn núverandi endurskoðanda 500 —			
c. skrifstofukostnaður 300 —			
d. handa föstum aðstoðarmanni, er landshöfðingi skipar 1,000 —			
	4,300	4,300	8,600
	26,766 67	26,800	53,566 67
B.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. laun:			
a. til dómara og sýslumanna...	68,300	68,300	
b. til hreppstjóra	8,000	8,000	
2. ritfé handa bæjarfógetanum í Reykjavík	1,400	1,400	
3. til hegningarhússins og fangelsanna:			
	1902.	1903.	
a. laun umsjónarmannsins.. 1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	
viðbót við laun núverandi umsjónarmanns	200 —	200 —	
þóknun handa dómkirkjuprestinum	100 —	100 —	
þóknun handa lækni	60 —	60 —	
b. viðurværi handa föngum,			
42 a. á dag	1,225 —	1,225 —	
3 skammtar af miðdegismat handa fangaverði			
21 e.	230 —	230 —	
þvottur	30 —	30 —	
til eldiviðar og ljósa	520 —	520 —	
Flutt	3,365 kr.	3,365 kr.	
	77,700	77,700	53,566 67

				1902.	1903.	alla.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar				3,365 kr.	3,365 kr.	77,700
útgjöld við húsið sjálft						77,700
og áhöld				400 —	400 —	53,566 67
til þess að útvega verk-						
efni				500 —	500 —	
ýmisleg útgjöld				150 —	150 —	
				4,415 kr.	4,415 kr.	
arður af verkum talinn..				615 —	615 ...	
				3,800 kr.	3,800 kr.	
c. kostnaður við viðhald						
fangelsanna				300 —	300 —	
d. til byggingar fangahúss						
á Seyðisfirði alt að ..				2000 —	» —	6,100
4. önnur útgjöld :						4,100
a. þóknun handa tveimur settum						
málaflutningsmönnum við yfirrétt-						
inn					1,600 kr.	
b. laun sendiboðans við yfirréttinn					50 —	
c. til eldiviðar í yfirréttarstofunum					50 —	
d. til viðhalds á yfirréttarstofunum,						
o. fl.					50 —	
e. kostnaður við sakamál og lögreglu-						
mál					3,000 —	
f. kostnaður við gjafsóknarmál...					300 —	
g. til að gefa út dómasafn, alt að 15						
kr. fyrir hverja ör					150 —	
h. útgjöld við sáttamál					50 —	
				5,250	5,250	
				89,050	87,050	
						176,100 00
C.						
Ýmisleg útgjöld :						
1. til þess að gefa út stjórnartíðindi og landshags-						
skýrslur :						
a. þóknun fyrir útgáfu tíðindanna						
m. fl.					450 kr.	
b. til pappírs og prentunar B-deildar						
stjórnartíðindanna (30 arkir) og						
landshagsskýrslua (30 arkir), alt						
að 43 kr. örkin					2,580 —	
c. til kostnaðar við sending með póstum					450 —	
Flutt				3,480 kr.		229,666 67

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 3,480 kr.			229,666 67
d. þóknun fyrir að semja landshags- skýrslur með prófarkalestri, alt að 40 kr. fyrir örkina... .. 1,200 —	4,680	4,680	
• 2. endurgjald handa embættismönnum fyrir burðar- eyri undir embættisbréf 2,500	2,500	2,500	
3. brunabóta- og sótaragjald fyrir opinberar bygg- ingar 1,000	1,000	1,000	
4. til embættiseftirlitsferða að svo miklu leyti sem landssjóði ber að greiða 1,000	1,000	1,000	
5. þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endur- skoðun á skipamælingum... .. 300	300	300	
6. tillag til veðdeildar landsbankans 5,000	5,000	5,000	
7. til millipinganefndar, er landsstjórnin skipar, til að shuga fátækra-ogsveitarstjórnarlöggjöf landsins, eftir reikningum alt að 3,000	3,000		
	17,480	14,480	31,960
Samtals	...	...	261,626 67

11. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 230,374 kr. 36 a.:

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
1. laun 72,250	72,250	72,250	144,500
2. styrkur til Guðm. læknis Hannessonar til að launa aðstoðarlækni á Akureyri... .. 800	800	800	1,600
3. fyrir 2 læknisferðir á ári til Örfæinga... .. 150	150	150	300
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að ferðir þessar séu auglýstar í öllum hreppum hlutaðeig- andi læknishéraðs			
4. a. styrkur til augnlækis Bjarnar Ólafssonar í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í augnlækningum, svo og til að halda ókeypis »klinik« handa fátæk- um mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 2,000	2,000	2,000	4,000
b. styrkur til hins sama mauns til lækningaferð- ar kringum landið á helztu viðkomustaði strand- skipa, eftir reikningi hvort árið alt að 300 kr. 300	300	300	600
5. styrkur til tannlækis í Reykjavík með skyldu til að veita stúdentum á læknaskólanum tilsögn í tannlækningum, svo og til að halda ókeypis »kli- nik« handa fátækum mönnum, að minsta kosti einu sinni á mánuði... .. 1,000	1,000	1,000	2,000
Flutt	76,500	76,500	153,000

			1902.	1903.	alls.
			kr.	kr.	kr.
Fluttar			76,500	76,500	153,000
6. útgjöld við holdsveikraspítalann:	1902	1903			
	kr. a.	kr. a.			
a. laun til starfsmanna ...	5,065	5,065			
Persónuleg launaviðbót					
handa núverandi yfirhjúkr-					
unarkonu ...	400	400			
b. viðurværi: kr. a.					
1. handa 60 sjúkl-					
ingum, 38 a. á					
dag... ..	8,322				
2. handa 18 starfs-					
mönnum 219					
kr. 51 e. á ári 3,951,18					
	12,273,18	12,273,18			
c. klæðnaður sjúklinga... ..	600	600			
d. meðul og sáraumbúnaður	1,400	1,400			
e. eldsneyti	3,000	3,000			
f. ljósmeti	425	425			
g. viðhald á húsum	3,200	1,200			
h. húsbúnaður og áhöld ...	600	600			
i. þvottur og ræsting... ..	800	800			
k. greiftrunarkostnaður ...	500	500			
l. flutningskostnaður	75	75			
m. til að skemta sjúklingum	200	200			
n. hesta- og hæsnafóður ...	225	225			
o. ýmisleg útgjöld	1,000	1,000			
p. til geymsluhússgjörðar ..	1,500				
			31,263 18	27,763 18	59,026 36
7. útgjöld við bólusetningar... ..			500	500	1,000
8. önnur útgjöld:					
a. styrkur til sjúkrahússins í Reykjavík	1,200 kr.				
b. styrkur til sjúkrahússins á Akureyri	400 —				
Viðbótarstyrkur fyrir árið 1902 ...	800 —				
c. styrkur til sjúkrahússins á Ísafirði	400 —				
d. styrkur til sjúkrahússins á Seyðis-					
firði	400 —				
e. styrkur til sjúkrahúss á Patreksfirði	200 —				
f. til einnar yfirsetukonu í Reykjavík					
fyrir hana sjálfa	24 —				
g. til náms yfirsetukvenna	2,000 —				
h. til verkfæra handa yfirsetukonum ..	400 —				
i. gjöld samkv. 13. gr. í lögum um					
varnir gegn útbreiðslu næmra sjúk-					
dóma 31. jan. 1896... ..	1,000 —				
Flutt	6,824 kr.		108,263 18	104,763 18	213,026 36

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
	Fluttar 6,824 kr.	108,263 18	104,763 18	213,026 36
9.	styrkur til utanfarar til lækna skólakennara Guðmundar Magnússonar 1200 kr. (fyrri árið)			
	1,200 —			
10.	Uppbót til læknis Júlíusar Halldórssonar fyrir flutning til Blönduóss, fyrri árið			
	2,500 —			
		10,524	6,824	17,348
	Samtals...	118,787 18	111,587 18	230,374 36

12. gr.

Til samgöngumála veitast 517,092 kr.

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
A.				
Til útgjalda við póststjórnina:				
1.	laun:			
a.	handa póstmeistararinn			
	3,000 kr.			
b.	1. handa póstafréttastöðum utan Reykjavíkur			
	8,500 —			
	2. handa tveim póstafréttastöðum í Reykjavík			
	2,500 —			
c.	handa bréfhirðingastöðum			
	6,000 —			
		20,000	20,000	
2.	Póstflutningur	41,000	41,000	
Þar af alt að 1000 kr. hvort árið til hlutafélagsins »O. Watnes Arvinger« fyrir að flytja allskonar póstsendingar (þar með taldar böggulsendingar, peninga- og ábyrgðarbréf) milli Íslands og útlanda og milli hafna á Íslandi, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnum, að því tilskildu, að skip félagsins sigli eftir fastri ferðaáætlun, sem auglýst sé fyrir fram.				
3.	til póstvagnaferða í viku hverri frá 5. júní til 1. október frá Reykjavík austur að Ægisíðu eða Odda, er flytji póst samkvæmt samningi við póststjórnina og taki að öðru leyti til flutnings menn og vörur, veitist alt að	600	600	
Landshöfðingi samþykkir ferðaáætlun og flutningsgjald með vögunum.				
4.	önnur útgjöld:			
a.	endurgjald fyrir skrifstofukostnað póstmeistarans			
	2,000 kr.			
b.	fyrir ábyrgð á mistalningu 1 ⁰ / ₁₀₀ um 200 —			
c.	fæðispeningar og ferðakostnaður póstmeistarans			
	200 —			
	Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.	61,600	61,600	
d. fyrir prentun á ýmsu 1,000 —			
e. til áhalda 1,500 —			
f. til bréfaburðar í Reykjavík 400 —			
g. til bréfaburðar í öðrum kaupstöð-			
um 100 —			
h. óviss útgjöld 200 —			
i. til viðhalds húsi og áhöldum... .. 100 —			
	5,700	5,700	
5. til að útvega eldtrausta járnskápa handa póstafl-	500		
greiðslumönnum	67,800	67,300	135,100
B.			
Til vegabóta:			
1. Til verkfræðings landsins :	kr.	kr.	
a. laun 3,000			
b. ferðakostnaður og fæðis-			
peningar á ferðum með			
strandbátum 500			
	3,500	3,500	7,000
Verkfræðingnum skal undir yfirumsjón lands-			
höfðingja falin á hendur öll framkvæmd á vegagerð-			
um landsins og ráðning verkstjóra og verkamanna.			
2. til verkfróðra aðstoðarmanna við hinar vandaminni			
samgöngubætur allt að 1,500	1,500	1,500	3,000
3. til flutningabrauta			48,000
Til flutningabrautar í Eyjafirði fyrir fjárhags-			
tímabilið kr. 12000,00			
Til flutningabrautar á Fagradal fyrir			
fjárhagstímabilið — 6000,00			
Til flutningarbrautar upp Borgarfjörð,			
fyrir fjárhagstímabilið — 6000,00			
Til viðhalds flutningabrauta, 12000			
kr. hvort árið — 24000,00			
	kr. 48,000,00		
4. til þjóðvega			92,000
Til þess að halda áfram veginum vestur Mýrar frá			
Urriðaa að Hítará samkv. lögum 9/9 '99 20000 kr.			
— brúargerðar á Skaftá, gegn því að sýsl-			
an leggi til 1000 kr. 7000 —			
— vegagerðar á Hrútafjarðarhálsi... .. 10000 —			
— vegagerðar á Fjarðarheiði í Múlasýslu 6000 —			
Flutt 43000 kr.			285,100

				1902	1903	alls
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 43000 kr.						285,100
Til vegagerðar á Mýrum í Austur-Skafta- fellssýslu 3000 —						
— vegagerðar við Stykkishólm samkv. lögum ⁹ / ₉ '99 5000 —						
— vegagerðar í Hrútafirði samkv. lög- um ¹² / ₁ 1900 2000 —						
— vegabóta og viðhalds í Norðurmúla- sýslu 4000 —						
— til vegabóta og viðhalds í Suðurmúla- sýslu 4000 —						
— vegabóta og viðhalds í Norðuramtinu 18000 —						
— vegabóta og viðhalds í Suður- og Vesturamtinu 13000 —						
92000 kr.						
5. til fjallvega				5,000	5,000	10,000
6. tillag til sýsluvega				9,800	5,300	15,100
a, til vegagerðar á Breiðadalshéiðarveginum frá Seljalandsósi í Skutilsfirði að Neðri-Breiðadal í Önundarfirði, gegn því að hlutaðeigandi sýslufé- lag leggi til 2500 kr., 1902 1903						
er skiftist niður á bæði árin 2500,00 2500,00						
b. til vegagerðar á sýsluvegin- um frá Fossvöllum norður á Brekkuaheiði í Norðurmúla- sýslu 2500,00 2500,00						
gegn því að hlutaðeigandi sýslufélag leggi til 2500 kr., er skiftist á bæði árin.						
c, til dragferjuhalds á Héraðs- vötnunum í Skagafirði ... 300,00 300,00						
d, viðbótarstyrkur til brúar- gerðar á Hörgá í Eyjafirði, fyrri árið 2500,00						
e, til brúargerðar yfir Ósinn í Bolungarvík, 2000,00						
gegn því, að hlutaðeigandi héraðsmennu leggi til jafu- mikla upphæð fyrri árið.						
9800,00 5300,00						
7. til þess að bæta innsigling og skipalægi við Stökkseyri alt að				16,000		16,000
gegn 8000 kr. tillagi frá hlutaðeigandi héruðum.						
Flutt						326,200

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar			326,200
C.			
1. Til gufuskípaferða; til hins sameinaða gufuskípafélags, með þeim skilyrðum, að félagið haldi uppi stöðugum gufuskípaferðum milli Íslands á eina hlið og Danmerkur og Stóra-Bretlands á hina, og umhverfis Ísland samkvæmt ákvæðunum í fjárlögnum fyrir 1898 og 1899, 12. gr. C. Auk þess komi miðsvetrarskipið við í Stykkishólmi jafnskjótt og viti verður reistur á Elliðaey	50,000	50,000	
2. til gufubátaferða:			
a. í Sunnlendingafjórðungi og á Faxaflóa, alt að 10,200 kr.			
b. á Ísafjarðardjúpi, alt að 3,500 —			
c. á Breiðafirði síðara árið, alt að... 8,000 —	13,700	21,700	
Áætlun um ferðirnar undir staflíðunum a. og c. samþykkir landshöfðingi, eftir að hann hefir fengið tillögur hlutaðeigandi bæjarstjórnar og sýslunefnda.			
Af upphæðinni undir staflíð a. má verja 200 kr. til sérstakra gufubátsferða, sem séu að minsta kosti tvær ferðir, milli Eyrarbakka, Stokkseyrar, Hallgeirseyjar og Holtsvara.			
Styrkurinn undir staflíðunum a., b. og c. greiðist með því skilyrði, að gufubátarnir flytji póstsendingar, vitji þeirra og skili þeim á pósthúsum á viðkomustöðum án sérstaks endurgjalds.	63,700	71,700	135,400
D.			
Til ritsíma milli Íslands og útlanda, fyrsta ársborgun af 20 ára tillagi, alt að		35,000	35,000
Að því tilskildu, að sá, er leyfi fær til að leggja ritsímann í sæ, veiti 300,000 kr. tillag til lagningar á ritsíma yfir laud milli þess staðar, er sæsíminn kemur á land á Íslandi og Reykjavíkur, má stjórnin ákveða, að sæsíminn sé lagður á land á Austurlandi. Auk þess er stjórninni heimilt, ef til þess kemur, að verja á fjárhagstímabilinu alt að 75,000 kr. til þess að undirbúa landsímalagninguna og til að útvega efni og áhöld til þess.			
Samtals...			496,600

		1902.	1903.	alls.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar				496,600
E.				
Til vita:				
a.	til umsjónarmanns við vitana við Faxa- flóa	kr. 300		
b.	til eftirlitsferða	100		
c.	til vitans á Reykjanesi: kr.			
1.	til launa vitavarðar	1,200		
	Til viðbótar fyrir sjálfan hann ...	200		
2.	fyrir olíu	200		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	150		
4.	— steinkol	160		
5.	flutningskostnaður	250		
6.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	300		
7.	eftirgjald eftir lóðina ...	30	2,490	
d.	til vita á Skagatá:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	150		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	200		
5.	steinkol	100		
6.	flutningskostnaður	75		
7.	eftirgjald fyrir lóðina ...	16	1,041	
e.	til vita við Gróttu:			
1.	til vitavarðar	400		
2.	fyrir olíu	125		
3.	— lampakveiki o. fl. ...	100		
4.	til viðhalds á húsi og áhöld- um	160		
5.	steinkol	60		
6.	flutningskostnaður	40	885	
f.	til árlegra útgjalda við vita á Dalatanga við Seyðisfjörð	500		
	Þar af 300 kr. til að gæta vitans og þeyta þokulúður, þegar þörf er á			
Flutt... 5,316				496,600

		1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.	kr.
Fluttar	5,316			496,600
g. til tveggja vita við leiðina inn á Hafnar- fjörð:				
	kr.			
1. til vitavarðar	400			
2. fyrir olíu	175			
3. — lampakveiki o. fl. ...	150			
4. til viðhalds á húsum og á- höldum	80			
5. flutningskostnaður	50			
	855			
h. styrkur til vörðuvítans á Gerðatanga ...	75			
i. styrkur til ljóskers á Skipaskaga	75			
Veitist með því skilyrði, að um tendrun á ljóskerinu fari eftir auglýsingu landshöfð- ingja 31. maí 1894.				
j. Til vita á Arnarnesi í Skutilsfirði	4,200			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag ann- ist byggingu hans að öðru leyti.				
k. Til vita á Elliðaey á Breiðafirði	1,650			
gegn því, að hlutaðeigandi sýslufélag ann- ist hann að öðru leyti.				
l. Til sjómerkja á Grímsey við Steingrímsfjörð, og við innsigling á ýmsar hafnir fyrra árið	2,000			
		14,171	6,321	20,492
Samtals ...				517,092

13. gr.

Til kirkju- og kenslumála veitast 275,696 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Í þarfir andlegu stéttarinnar:			
a. laun biskupsins	7,000	7,000	
b. önnur útgjöld:			
1. til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	9,000	9,000	
2. til bráðabirgða-uppbótar fátækum brauðum. Landshöfðingi úthlutar styrknum eftir til- lögum biskups.	2,800	2,800	
Flutt	18,800	18,800	»

					1902.	1903.	allt
					kr.	kr.	kr.
Fluttar					18,800	18,800	
3.	til nokkurra brauða í fyrverandi Hólastifti ...				600	600	
4.	bráðabirgða-uppbót á Kvíabekkkjarprestakalli í Eyjafjarðar-prófastsdæmi				200	200	
5.	bráðabirgða-uppbót á Meðallandsþingum ...				200	200	
6.	bráðabirgða-uppbót til Reynistaðarprestakalls.				300	300	
7.	viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum				3,000	3,000	
8.	bráðabirgða-uppbót til síra Þorsteins Benediktssonar í Bjarnanesi				100	100	
9.	endurgjald handa biskupi fyrir skrifstofukostnað				1,000	1,000	
10.	til Lundarbrekkukirkju til viðgerðar				600		
					24,800	24,200	49,000
B.							
Til kenslumála.							
I. Til prestaskólans:							
a.	laun				9,200	9,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903				
1.	húsaleigustyrkur		kr.	kr.			
	handa 12 lærisveinum 1902 og 16 1903	960	1,280				
2.	námsstyrkur	800	800				
	Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.						
3.	til tímakenslu	100	100				
4.	til bókakaupa	300	300				
5.	til eldiviðar og ljósa ...	150	150				
6.	til umsjónar	100	100				
7.	ýmisleg útgjöld	200	200				
8.	til þess að gefa út kenslubækur handa prestaskólunum, 25 kr. fyrir örkinu, alt að	250	250				
					2,860	3,180	
					12,060	12,380	24,440
Flutt							73,440

				1902.	1903	alls.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar						73,440
II. Til lækna skólans.						
a.	laun	...	...	3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:		kr.			
1.	námsstyrkur	...	...	1,200		
	Styrkur til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
2.	eldiviður, ljós og ræsting	...	...	250		
3.	til bóka kaupa, verkfæra og keislu-áhalda	...	...	600		
4.	ferðastyrkur handa lækna efnum	...	...	300		
5.	húsaleiga handa lærisveinum, 80 kr. handa hverjum	...	...	1,280		
6.	þóknun fyrir tímakenslu í efnafræði	...	...	200		
7.	til umbúða og annars kostnaðar við ókeypis »klinik«, alt að	...	...	200		
8.	ýmisleg útgjöld	...	...	200		
				4,230	4,230	
				7,430	7,430	14,860
III. Til hins lærða skóla:						
a.	laun	...	...	19,200	19,200	
b.	aðstoðarfé:		kr.			
	handa söngkennaranum	...	...	600		
	— fimleikakennaranum	...	...	700		
	— dyra verði	...	...	1,000		
	fyrir yfirumsjón með skólahúsinu og áhöldum skólans	...	...	200		
				2,500	2,500	
c.	önnur útgjöld:	1902	1903			
1.	til bókasafns skólans ..	500 kr.	500 kr.			
2.	til eldiviðar og ljósa ..	1,400 —	1,400 —			
3.	til skólahússins utan og innan	...	...	3,800 —	1,400 —	
4.	til tímakenslu og próf-dómenda	...	...	1,050 —	1,050 —	
5.	laun cand. mag. Bjarna Jónssonar sem auka-kennara	...	...	1,600 —	1,600 —	
6.	námsstyrkur	...	...	4,000 —	4,000 —	
Flutt				12,350 kr.	9,950 kr.	
				21,700	21,700	88,300

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	12,350 kr.	9,950 kr.	21,700	21,700	88,300
	Styrkurinn til hvers nemanda má eigi fara fram úr 200 kr. fyrir skólaárið.					
7.	húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum, 20 kl. handa hverjum	720 —	720 —			
8.	þóknun handa lækni...	100 —	100 —			
9.	ýmisleg útgjöld...	930 —	930 —			
10.	fyrir prestaverk...	48 —	48 —			
11.	til vísindalegra áhalda við kenslu:					
	a. í náttúrusögu ...	200 —	200 —			
	b. í eðlisfræði ...	400 —	400 —			
12.	til þess að gefa út kenslubækur handa lærða skólanum, 30 kr. fyrir örkina	600 —	600 —			
13.	til áhalda við fimleika- kenslu... ..	200 —	200 —	15,548	13,148	72,096
				37,248	34,848	
IV. Til gagnfræðaskólans á Möðruvöllum:						
a.	laun			6,600	6,600	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
	1. til bóka- og áhaldakaupa við kensluna	500 kr.	500 kr.			
	2. til eldiviðar og ljósa ...	500 —	500 —			
	3. til skólahússins utan og innan	1,200 —	200 —			
	4. ýmisleg útgjöld	400 —	400 —			
	5. til styrkveitingar náms- piltum	400 —	400 —	3,000	2,000	
	Amtmanninum í Norðuramtinu skal falin á hendur umsýð skólanum.			9,600	8,600	18,200
V. Til stýrimannaskólans:						
a.	laun			3,200	3,200	
b.	önnur útgjöld:	1902	1903			
	1. til tímakenslu	1,200 kr.	1,200 kr.			
	Flutt	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,596

				1902.	1903.	alls.
				kr.	kr.	kr.
	Fluttar	1,200 kr.	1,200 kr.	3,200	3,200	178,596
2.	til áhaldakaupa o. fl. ...	200 —	200 —			
3.	til eldiviðar og ljósa ..	500 —	500 —			
4.	ýmisleg útgjöld ...	400 —	400 —	2,300	2,300	
				5,500	5,500	11,000
VI. Til annarar kenslu:						
a.	til kvennaskóla:	1902	1903			
1.	til kvennaskólans í Reykjavík ...	2,500 kr.	2,500 kr.			
	Þar af námsstyrkur til sveitastúlkna 300 kr.					
2.	til sama til kenslu í innlendum heimilisiðnaði og hannirðum...	1,500 —	300 —			
3.	til kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga	2,200 —	2,200 —			
4.	til kvennaskóla Eyfirðinga ...	2,200 —	2,200 —			
5.	Styrkur til byggingar skólahúss á Blönduósi fyrir kvennaskóla Húnavetninga og Skagfirðinga (fyrri árið) ..	4,000 —	—	12,400	7,200	
b.	1. til barnaskóla annarstaðar en í kaupstöðum ..			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist einkum eftir lengd kenslutíma og nemendafjölda, og með því skilyrði, að skólarnir njóti einnig annars tillags, er eigi sé minna en helmingur á móts við styrkinn úr landssjóði.					
	2. til sveitakennara, alt að 80 kr. til hvers.....			7,000	7,000	
	Styrkur þessi veitist eftir tillögum stiftsýrvaldanna.					
	3. til Guðmundar Finnbogasonar til að kynna sér uppeldis- og mentamál erlendis ..			2,000	2,000	
c.	til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg ...			2,500	2,500	
d.	til kennarafræðslu ...			3,200	3,200	
	þar af til áhaldakaupa 400kr. hvort árið.					
e.	námstyrkur handa kennaraefnum alt að 75 kr. handa hverjum....			600	600	
f.	til skólaiðnaðar-kenslu ...			500	500	
g.	til stúdentafélagsins í Reykjavík til að halda uppi alþýðufyrirlestrum ...			300	300	
h.	til kennara í orgauslætti og sönglist og til organleikara við dómkirkjuna í Reykjavík ...			1,000	1,000	
Flutt				36,500	31,300	189,596

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	36,500	31,300	189,596
i. til Magnúsar Einarssonar til að kenna söng og org- anlátt á Akureyri	300	300	
j. styrkur til þess að reyna og gefa út kenslubækur	300	300	
k. til kenslu heyrnar- og málleysingja	5,000	5,000	
l. til síra Ólafs Helgasonar til að borga með aðstoð- arkennara við kenslu heyrnar- og málleysingja ...	150	150	
m. styrkur til unglingaskóla í Dalasýslu	1,000	1,000	
	43,250	38,050	81,300
VII. Til sundkenslu:			
a. í Reykjavík	300	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensl- an fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð á haustin, og að lærisveinar latínu- skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. til sundkenslu annarstaðar	1,000	1,000	
Styrkurinn undir b. veitist bæjarstjórn og sýslu- nefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sé lagt til sundkenslunnar eigi minna en landssjóðs- styrknum nemur.			
	1,300	1,300	2,600
VIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til að halda uppi kenslu í teikning og tréskurði í Reykjavík	1,200	1,000	2,200
Samtals			275,696

14. gr.

Til vísinda, bókmenta og verklegra fyrirtækja veitast 209,960 kr.

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Til vísinda, bókmenta og lista:			
1. til landsbókasafnsins:			
a. laun bókarvæðar	1,500 kr.		
b. til aðstoðarmanns við bókasafnið ...	900 —		
c. fyrir bækur, handrit, bókband og			
Flutt	2,400		

				1902.	1903.	alla.
				kr.	kr.	kr.
Fluttar 2,400 kr.						
prentun á ritaukaskrá og til samnings spjaldsskrár 4,500 —						
d. til eldiviðar og áhalda m. m. ... 450 —						
e. brunaábyrgðargjald fyrir safnið ... 300 —						
2.	a.	til amtsbókasafns Norðuramtsins ...	500 —	7,650	7,650	
	b.	til ——— Austuramtsins ..	400 —			
	c.	til ——— Vesturamtsins ...	400 —	1,300	1,300	
Fé þetta veitist með því skilyrði, að hlutaðeigandi jafnaðarsjóðir veiti að minsta kosti jafnmikla upphæð.						
3.	til landsskjalasafnsins:	1902	1903			
	a.	laun skjalavarðar, er landshöfðingi skipar ...	1,200 kr. 1,200 kr.			
	b.	til bótaskáþakaupa o. fl.	1,000 —			
	c.	til að binda inn og búa um skjöl o. fl.	875 — 875 —			
	d.	til að afrita merk skjöl og bækur í skjalasafninu... ..	350 — 350 —			
	e.	til að gefa út skrá yfir skjalasafnið	250 — 250 —	3,675	2,675	
4.	til deildar hins íslenska Bókmentafélags í Reykjavík			2,000	2,000	
500 kr. af styrk þessum veitast með því skilyrði, að Bókmentafélagið gefi út 24 arkir á ári af íslensku fornbréfasafni, eða sem því svarar af registri.						
5.	til Þjóðvinafélagsins			750	750	
6.	til Forngripasafnsins:					
	a.	til að útvega forngripi og til áhalda	1,000 kr.			
	b.	til umsjónar... ..	600 —			
	c.	til húsnæðis og hita	2,000 —	3,600	3,600	
7.	til Fornleifafélagsins:...			400	400	
Útborgist því að eins, að árbók fornleifafélagsins komi út hvort árið.						
8.	til náttúrufræðisfélagsins			800	800	
Þar af til umsjónar við náttúrugripasafnið 200 kr. á ári.						
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að náttúrugripasafnið sé eign landsins og til sýnis fyrir al-						
Flutt				20,175	19,175	

	1903.	1903.	alls
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	20,175	19,175	
menning á ákveðnum tíma, að minsta kosti einu sinni á viku.			
9. styrkur til kennara Benedikts Gröndals til að halda áfram myndasafni yfir íslensk dýr og til að semja þjóðmenningarsögu Norðurlanda 600 kr. á ári, og til efna og áhalda til að varðveita náttúrugripi 200 kr. hvort árið	800	800	
Fyrri veitingin er bundin því skilyrði, að safn þetta og undirbúningsverkið verði á síðan eign landsins.			
10. til að vinna að texta-útgáfu á íslensku fornbréfasafni, með því skilyrði, að gefið verði út sams konar registur sem við fyrsta bindi við sérhvert bindi, svo fljótt sem auðið er, eftir að það er komið út	800	800	
11. til Brynjólfs Jónssonar til forumenjarannsókna ...	300	300	
12. Til Þorsteins Erlingssonar	500	500	
13. til Páls Ólafssonar skálds	500	500	
14. til síra Valdimars Briem's	800	800	
15. til stórstúku Goodtemplara á Íslandi til eflingar bindindi	800	800	
16. til rektors Jóns Þorkelssonar til vísindalegra starfa	300	300	
17. til skólakennara Geirs Zoëga til að semja íslensk-enska orðabók	500		
18. styrkur til Biblíufélagsins til nýrrar þýðingar og útgáfu á ritum gamla testamentisins	1,000	1,000	
19. styrkur til Jóns Jónssonar sagnfræðings til að rannsaka og rita um sögu Íslands, og halda sagnfræðislega fyrirlestra,alt að	1,200	1,200	
Af þessari upphæð greiðist 600 kr. hvort árið sem ritlaun fyrir sagnfræðislegar ritgerðir, 40 kr. fyrir hverja örk.			
20. styrkur til amtmanns Páls Briem's til að gefa út tímaritið »Lögfræðing«, 20 kr. fyrir örkina...	200	200	
21. til Leikfélags Reykjavíkur alt að	300	300	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að bæjar-sjóður Reykjavíkur veiti félaginu helming á mótis við styrkinn úr landssjóði.			
22. til Einars Jónssonar myndhöggvara	2,000	1,000	
Flutt	30,175	27,675	

		1902.	1903.	alis.
		kr.	kr.	kr.
Fluttar		30,175	27,675	
23. Styrkur til Halldórs Lárussonar til að kenna hrað-				
ritun og semja kenslubækur í hraðritun	400	400		
Samtals		30,575	28,075	58,650
B.				
Til verklegra fyrirtækja:				
1. styrkur til eflingar búnaði:				
a. til búnaðarskóla:	kr.			
1. til skólans í Ólafsdal	2,500			
2. - — á Hólum	2,500			
3. - — á Eiðum	2,500			
4. - — á Hvanneyri	2,500			
5. styrkur til Vesturamtsins, ef það kaupir				
búnaðarskólann í Ólafsdal með til-				
heyrandi jörðum og búí	10,000			
(fyrri árið).		20,000	10,000	
b. til búnaðarfélaga		20,000	20,000	
c. til búnaðarfélags Íslands		12,000	12,000	
d. til sama félags til kenslu í mjólkurmeðferð ...		8,000	2,000	
e. til sama félags til gróðrartilrauna		2,000	2,000	
f. til sama félags til þess að styrkja stofnun				
slátrunarhúss og tilraunir til kjötsölu í útlönd-				
um (fyrri árið)		2,000		
g. til skógræktartilrauna		6,000	5,000	
h. til verðlauna fyrir útflutt smjör		500	500	
i. til Sauðárkróksbúa til varnar gegn vatnságangi				
alt að 250	250			
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að í-				
búar kaupsins leggi fram að minsta kosti				
jafnmikið fé sjálfir.				
k. til þess að varna skemdum á Örfirisey, gegn				
því, að hafnarsjóður Reykjavíkur leggi til að				
minsta kosti jafnmikið fé, alt að	2,250			
2. a. laun handa 2 dýralæknum	2,400	2,400		
b. launaviðbót handa núverandi dýralækni í				
Reykjavík	400	400		
3. styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda				
dýralækningar í Vesturamtinu	300	300		
4. til að fá aðstoð fróðs manns við ráðstafanir gegn				
fjárkláða í Norður- og Austuramtinu á fjárhags-				
tímabilinu	6,000			
5. til jafnaðarsjóðs Austuramtsins endurgjald á tolli				
af 600 pd. af tóbaki til fjárkláðalækninga (fyrri árið)	210			
6. styrkur til 2 manna til að nema dýralækningar,				
600 kr. til hvors	1,200	1,200		
Flutt		83,510	55,800	58,650

	1902.	1903.	alls.
	kr.	kr.	kr.
Fluttar	83,510	55,800	58,650
7. styrkur til kennara Stefáns Stefánssonar til að rannsaka fóður- og beitijurtir... ..	1,000		
8. til skólakennara Bjarna Sæmundssonar til fiskirannsóknna, fyrra árið	800		
9. til cand. mag. Helga Péturssonar til jarðfræðisrannsóknna, síðara árið		1,000	
10. til stud. polyt. Ásgeirs Torfasonar til fjöllistanáms	600	600	
11. til Iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík til eflingar iðnaði	1,400	1,400	
Af styrk þessum skal verja að minsta kosti 600 kr. hvort árið til þess að styrkja efulega iðnaðarmenn til þess að fullkomna sig í iðn sinni erlendis.			
12. til cand. phil. Rögnvalds Ólafssonar til þess að nema húsagerðarlist... ..	600	600	
13. til Lífsábyrgðarfélags sjómanna á þilskipum við Faxaflóa	4,000		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að félagið breyti um nafn og hagi lögum sínum svo, að öllum sjómönnum á íslenskum þilskipum gefist kostur á að ganga í félagið, svo og að landshöfðingi staðfesti lög þess, og að það sé háð eftirliti landsstjórnarinnar.			
	91.910	59,400	151,310
Samtals...			209,960

15. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslu veitast 5,200 kr.

16. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár o. fl. veitast 99,000 kr.; þar af til præg. hon. Benedikts Kristjánssonar 500 kr. sem viðbót við eftirlaun hans; til síra Þorkels Bjarnasonar 500 kr., sem viðbót við eftirlaun hans; til ekkjufrúar Jakobnu Thomsen 300 kr.; til ekkjufrúar Önnu Johnsen 150 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 200 kr.; til Ólfnu Vigfússon, ekkju Sigurðar Vigfússonar, 250 kr.; til dr. phil. Þ. Thoroddsen's 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,000 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar, 300 kr.; til síra Péturs Guðmundssonar sem viðbót við hin lögákveðnu eftirlaun hans 150 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan börn hennar eru í ómegð) 200 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

17. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 3,000 kr.

Eigi má af þessum gjaldlið greiða ferðakostnað embættismanna eða embættismannaefna frá útlöndum til að taka við embættum hér á landi.

18. gr.

Tekjuhallann, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 132,949 kr. 3 a., skal greiða úr viðlagasjóði.

19. gr.

Ef lög þau verða staðfest, er afgreidd hafa verið frá alþingi 1901 og hafa í för með sér tekjur eða útgjöld fyrir landssjóð, breytast upphæðirnar tekju- og gjaldamegin samkvæmt þeim af lögum þessum, er staðfest verða.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, tilskipunum, konungsráskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 65,000 kr. til lánveitingar handa hlutafélagi á Seyðisfirði til þess að stofna klæðaverksmiðju, þó svo, að láusupphæðin nemi eigi meir en helmingi stofnfjárins. Lánið sé trygt með fyrsta veðrétti í stofnuninni og ábyrgð hluthafa, ávaxtist með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og endurborgist svo með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Ef hlutafélag á Seyðisfirði notar eigi lánsheimildina árið 1902, má veita öðru hlutafélagi lánið með sömu skilmálum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 20,000 kr. til lánveitinga til stofnunar mjólkurbúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum frá Búnaðarfélagi Íslands og gegn ábyrgð sveitafélaga, sýslufélaga eða amtsfélaga. Þau ávaxtast með 3% árlega, sé afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa þurra-
búðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. — Lánið veitist að eins gegn ábyrgð sýslufélaga, eftir tillögum hreppsnefnda, og eigi hærri upphæð en 400 kr. fyrir þurrabúðarmann hvern. — Lán þetta ávaxtist með $3\frac{1}{2}\%$, sé afborgunarlaust 4 fyrstu árin, og endurborgist síðan með jöfnum afborgunum á 20 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 15,000 kr. til lánveitingar handa Hirti trésmið Hjartarsyni og félögum hans, til þess að koma upp trésmiðaverksmiðju í Reykjavík. Lán þetta má þó eigi nema meir en helmingi af virðingarverði verksmiðjunnar, húsum og áhöldum, og útborgist eigi fyrri en verksmiðjan er komin á stofn, enda sé það trygt með fyrsta veðrétti í allri stofnuninni. Af láninu greiðist 4% vextir árlega, sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 15 árum.

Úr viðlagasjóði má verja alt að 10,000 kr. til lánveitingar handa sútara A. E. Berg á Seyðisfirði gegn ábyrgð sýslu- eða bæjarfélags. Lánið ávaxtast með 4% árlega, sé afborgunarlaust fyrsta árið og afborgist svo með jöfnum afborgunum á 10 árum.

Úr viðlagasjóði má veita alt að 30,000 kr. lán til þess að byggja skipakví eða gera tvær dráttarbrautir (slip), svo að draga megi þilskip á land, aðra í Hafnarfirði og hina í grend við Reykjavík, gegn fulltryggu veði og 4% árlegum vöxtum. Lánið sé afborgunarlaust fyrstu 5 árin og afborgist svo á 20 árum með jöfnum afborgunum.

Úr viðlagasjóði má veita allt að 30,000 kr. hvort árið til þilskipakaupa frá útlöndum. Lán þessi veitast til 8 ára og ávaxtast með 3⁰/₁₀. Afborgun þarf ekki að greiða fyrstu 3 árin, en lánið borgist að fullu á næstu 5 árum með jöfnum afborgunum. Þau veitast að eins gegn fulltryggu veði; telst til þess veð í skipinu sjálfu, allt að helmingi váttrygðs verðs, enda sé það í áreiðanlegri váttryggingu. Eigi má lána meir en 6000 kr. til hvers skips, og skulu sjávarbændur og hlutafélög, ef þau eru eign sjávarbænda að meira en helmingi hlutafjárins, hafa forgangsrétt fyrir öðrum að fá þessi lán.

Leiðréttingar. Bls. 305 vantar nafnið Þórður J. Thoroddsen undir nefndarálit. 401: eftir »þingsins« vantar inn í »og stjórnarinnar«. 402⁵: héldu les teldu. 402¹⁹: hafi l. hófi. 403¹⁹: frá lausalandlögn l frálausu landlögn.